This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Digitized by Google

L 44900.1

HARVARD COLLEGE
LIBRARY

BOUGHT WITH INCOME
FROM THE BEQUEST OF
HENRY LILLIE PIERCE
OF BOSTON

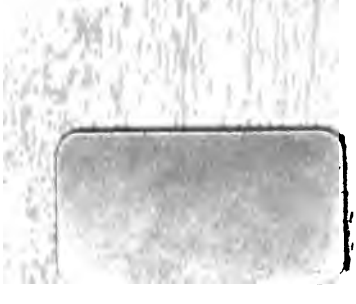

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

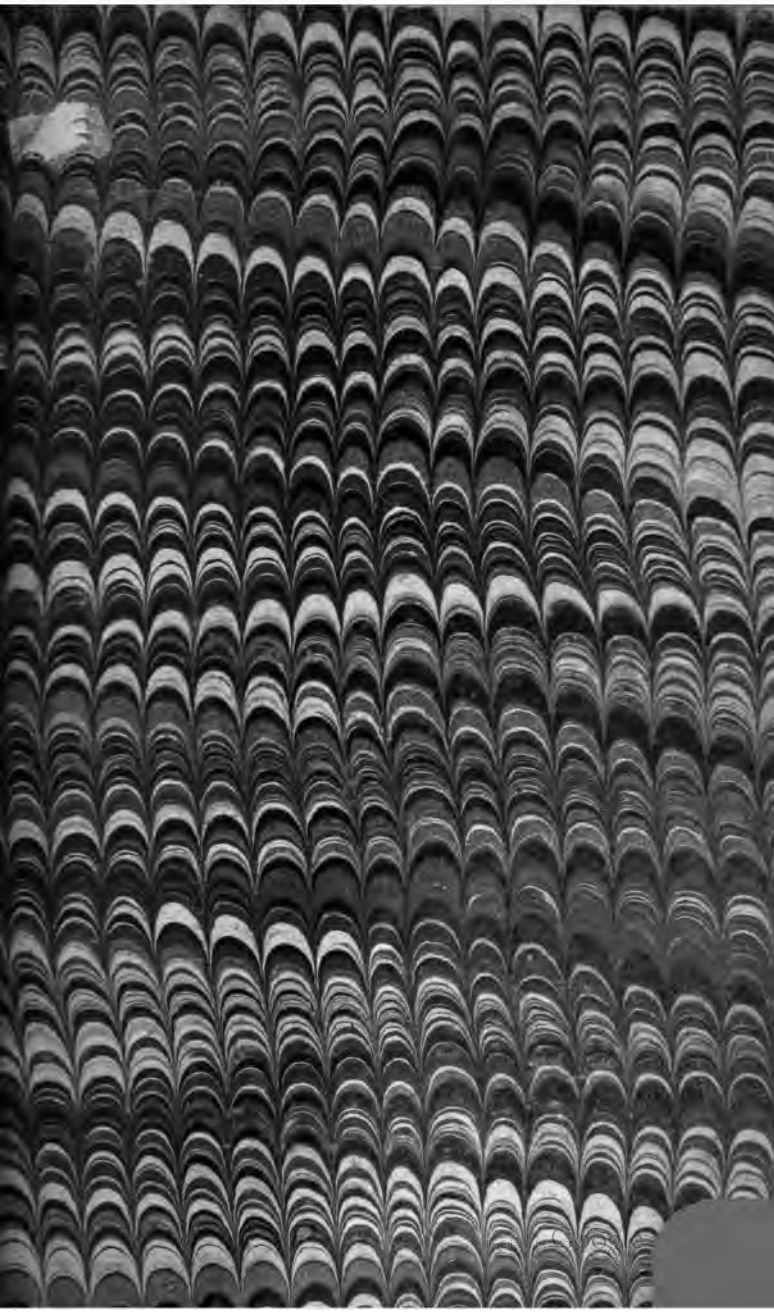

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Bible. f. Armen. (1805)

ՆՃ Ս. Ը. Ո Ւ Ն Զ

Մ Ա Տ Ե Ա Ն

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱԲԱՆԱՑ

Ի սուտ Ճշգրիտ Թարգմանութէ՝ Լախմեաց մեծ-ծոյ՝ ի հեղինակական հաւատարմագրէն քնաւ գրէ՝ ի հայկականս բարբառս։

Ընդոգոպէս՝ ի լոյս ընծայեալ չքնարելագոյն գրչագիրէ գալ զափարէ, հաճիմափոխիկ այլևայլ օրինակաց, հանդերձ նշ բնոր ծանօթութիւնբ քնաբանին։

Ճաշխատասիրութէ Տն Հ. Ցովհաննու Զօհրապեան Վանեցւոյ՝ ի միաբանութէ Մխիթարեան Մխիթարեայ Բարե-նպաստի և առաքելին Աբբայի։

Տպագրեալ հրամանաւ Տ. Տ. Սիմէոնոսի Աղանց Աճապափա Արհիեպի, և Ատենապետի Ոիւրիեի։

Բաժանեալ՝ ի Զորս Հատորս։

Հ Ա Տ Ո Ր Զ Ո Ր Ր Ո Ր Դ

Ցորում բովանդակի Ղուկ կաթողիկեան, սկսեալ՝ ի Մատթէոսէ աւետարանչէն մինչև յՅայտնութէն։

1805 Ի ՎԵՆԵՏԻԿ։ ՌՄԾԴ

Ի Դարձարանի Սբոյն Ղազարու։

Digitized by Google

~~III 9693~~
~~QL 42 211.5~~
QL 44900.1
OCT 16 1900
LIBRARY
Pierce fund.

Digitized by Google

Ց Ո Ւ Ց Ա Կ Գ Ր Ո Ց

Բովանդակեալոց յայսմ Ժողովրդ. Հատորս։

Ա. Աբեաւրան ըստ Մատթէոսի . . . . . 5։
Բ. Աբեաւրան ըստ Մարկոսի . . . . . 70։
Գ. Աբեաւրան ըստ Ղուկասու . . . . . 114։
Դ. Աբեաւրան ըստ Յովհաննու . . . . . 183։
Ե. Գործք Առաքելոց . . . . . 242։
Զ. Թուղթ Յակոբայ . կաթուղիկէ . . . . 320։
Է. Թուղթ Պետրոսի . առաջին . . . . 329։
Ը. Թուղթ Պետրոսի . երկրդ . . . . . 339։
Թ. Թուղթ Յովհաննու . առաջին . . . . 346։
Ժ. Թուղթ Յովհաննու . երկրդ . . . . . 355։
ԺԱ. Թուղթ Յովհաննու . երրդ . . . . . 357։
ԺԲ. Թուղթ Յուդայի . կաթուղ". . . . . 359։
ԺԳ. Պատգամն առաքելոյ առ Հռովմայ". Թուղթ . 371։
ԺԴ. Առ Կորնթացիս . առաջին . . . . . 402։
ԺԵ. Առ Կորնթացիս . երկրդ . . . . . 433։
ԺԶ. Առ Գաղատացիս . . . . . 454։
ԺԷ. Առ Եփեսացիս . . . . . 465։
ԺԸ. Առ Փիլիպեցիս . . . . . 476։
ԺԹ. Առ Կողոսացիս . . . . . 484։
Ի. Առ Թեսաղոնիկեցիս . առաջին . . . . 492։
ԻԱ. Առ Թեսաղոնիկեցիս . երկրդ . . . . 499։
ԻԲ. Առ Եբրայեցիս . . . . . 505։
ԻԳ. Առ Տիմոթէոս . առաջին . . . . . 528։
ԻԴ. Առ Տիմոթէոս . երկրդ . . . . . 537։
ԻԵ. Առ Տիտոս . . . . . 544։
ԻԶ. Առ Փիլիմոն . . . . . 548։
ԻԷ. Յայտնութիւն սրբոյն Յովհաննու առաքելոյ . 553։

Յաւելուած . . . . . 1։

Digitized by Google

Digitized by Google

ՍԿԻԶԲՆ ԳԼԽՈՑ

Ա. ԵՏԱՏԱՐԱՆԻՆ ՈՐ ԸՍ ՄԱՏԹԷՈՍԻ։

	Ծաղ.	Ծաբ.	Ղաս.	Յովհ.
Վասն մաքուրին	ա			
Վասն խոստացիլ ճանիանցն	բ			
Վասն յառաջընթաց փարոսացին յովհան				
Նոս միքայէլին	գ		ե	
Վասն վարդապետութիւնէ էրէմէին	է			
Վասն երանաւորէին	ե		զէ	
Վասն բարսաւին	զ	է	ժը	
Վասն հարիւրապետին	է		ժէ	ղ
Վասն զղեակէին պետրոսի	ը	ը	ի	
Վասն բծախնդրութեան առ տեառն	ի	է	ժ	
Վասն՝ ոչ ուլ էք հրաման երկիւղ պէնէ	ժ		լգ	
Վասն առաքելոյն՝ ի վերայ լերան	ժա	ժ	խգ	
Վասն դիւահարացն	ժբ	ժա	խէ	
Վասն անգամալուածքին	ժգ	ժբ	խզ	ժէ
Վասն հաւքնէի	ժդ	ժգ	ժէ	
Վասն գաւեր ծուղվէրապետին	ժե	ժի	խե	
Վասն պետրոսին	ժզ	ժէ	խզ	
Վասն երկուց խոստացն	ժէ			
Վասն խլին և համր դիւահարին	ժը			
Վասն առաքելոցն իւրեանոցքէ	ժի	ժը	խէ	
Վասն առաքելոցն՝ ի յովհաննէ	ի		ի	
Վասն՝ ոչ՝ յիշեան գօտացեալ եր	իա	է	ժէ	
Վասն խոչ և խուռ դիւահարին	իբ		լի	
Վասն՝ որ խնդրէին նշանս	իգ		խա	
Վասն առաքացն	իդ	ի	խի	
Վասն յովհաննու, և հերովդէի	իե	ժե		
Վասն հինգ հացին	իզ	ժզ	իբ	ժե
Վասն երթալոյն՝ ի վերայ ծովեան	իէ	ժէ		ժէ
Վասն անօրէնին՝ զզապտաբ բանեան այ	իը	ժը		
Վասն ինոցն փանանացոյ	իի	ժի		
Վասն բծախնդրոյ զիմոզվարդն	ի			
Վասն էսբնն հացին	լա	իա		
Վասն խմորոյ փարիսեցացն	լբ	իբ	իգ	
Վասն՝ որ՝ ի չնաւրհս հարցանեն	լգ	իգ	իդ	
Վասն այլակերպութեանն տեն	լդ	իդ	ի	
Վասն լուանահարին	լե	իե	լա	
Վասն խնդրելոյ պէտրոսիանն	լզ			
Վասն հարցանելոյ՝ թէ ո՞ է՝ ի մէնջ մեծ	լէ	իէ	ին	

Digitized by Google

վասն առաւելի հաբէաբ ալէաբին	լբ		ծէ	
վասն ըռղլոյն գբէաբ փաղպէտն	լժ			
վասն հարցանելոյն թէ արդեաւ է աբիա				
իել առն գլխին	ղ	իբ		
վասն հարցանելոյ գիւտագանին գլ	իա	լժ	կգ	
վասն վարդիանաւքէ մլուխտն	իբ			
վասն արիստոն գբէբէբայ	իգ	լ		
վասն երիսոց կոսրոյն	իդ	լա	կգ	
վասն իշան, և յովհաննիկին	իե	լբ	կբ	լէ
վասն կոսրոյն, և կազմոյն	իզ			
վասն լրտեսելոյ ըռչնոյն	իէ	լգ		
վասն հարցանելոյ գիրն փահանայապէտ				
փիլն, և ծերոյ	իը	լէ	կժ	
վասն երիսոց արքունն՝ առաքայ	իթ			
վասն այգասէն առաքիչն	ի	լէ	ա	
վասն կռնէոցելոյ ի հարսանիսն	ի		ծգ	
վասն դահճիսին, որոյ փոքրէրն գիրն	ի	լէ	կա	
վասն ասպատիճոյսն	ի	լբ	կբ	
վասն օրինաճանացն	ի	լժ		
վասն գն հարցանելոյն գիաբիսէրան	ի	կ	կգ	
վասն վայ փալոյ դպրացն, և փսրնեն				
սոցին	ի		խգ	
վասն կոփարաճի	ի	խբ	կգ	
վասն առուրն և ջամսան	ի	խգ	խչ	
վասն գան կռասանացն	ի			
վասն գրատեանացն փալոյ	կ		կէ	
վասն գալսրիանն գն	կա			
վասն օձանելոյ գիրն կոսրով	կբ	խգ	իա	իգ
վասն պարթամարելոյ գրատեան	կգ	խե	կչ	
վասն օրինաւոր խորհրդոյն	կդ			
վասն հանգանաւքէն գն	կե	խգ		
վասն առաջաւորէն պէտրոսի	կզ	խէ		
վասն յոաննայ գրչին	կէ			
վասն խնդրելոյ գրէբտանական մարդկան	կը	խբ	չբ	լէ

Համառօտագրութիւնք նախասացեալ գլխոցս։

՝ի հինգ գեղօք՝ լոբս առէգարանէլն համաչայնին հիմանդ։
՝ի հինգ գեղօք՝ լոբս առէգարանէլն համաչայնին հիմանդ։
՝ի հինգ գեղօք՝ լոբս առէգարանէլն համաչայնին հիմանդ։
՝ի հինգ գեղօք՝ լոբս առէգարանէլն համաչայնին հիմանդ։
՝ի մարիամ՝ իզ գեղի երէցն համաչայնին։
՝ի մարիամ՝ իբ գեղի երէցն համաչայնին։
Ղազար՝ իէ գեղի երէցն համաչայնին։
Յովհաննէս՝ ը գեղի երէցն համաչայնին։
Մարիամ՝ ի գեղի երէցուն համաչայնին։

Մար.

Digitized by Google

Մ՝ոչիոս՝ ԺԵ՛ փեղկի երկոտն համայնին ։
Ղ՝ուկաս՝ ԺԵ՛ փեղկի երկոտն համայնին ։
Յովհաննէս ղուկի ։
Մ՝ատթէոս՝ ի ԺԵ՛ փեղկի՝ դիայն ։
Մ՝ոչիոս ՃԷ՛ փեղկի՝ դիայն ։
Ղ՝ուկաս ՀԹ՛ փեղկի՝ դիայն ։
Յովհաննէս ՀԷ՛ փեղկի՝ դիայն ։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՏԹԷՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ ։

Լ՝եհպարանս որ ըսաք Մ՝ատթէոսի գրեալ է ։ պի ինչն ամբրէս ալեքսիոս գոն գրեաց պահեպարանս պայս ։ իշս պատ ոչ ինչ խոկիբանն ըսաք մարդոց ծնանիլ բրիւքին ՝ի պատակ պաւթի ։ վեյ և պազգահամարն ծողովչ ինալ ՝ի ցե՛ ազգս փաւտանն և երկու ։ Բնէրչ ըսաք կարգի և պիրթուրին յովհաննու , և ՝ի լերինն ՝ի գիւաց պիտյուն ։ և նչանս և արուեցաս ինծ ամենցս ՝ի բրիչին եղկալ ։ և պերպրուին ալեքսիպան ։ և վե՛ խորհրդոյ մարնուրին ։ և պիտպարձն , պի մարնեցաս պիպազարոն , և խալեցաս մարմով , և մարինն եղաս ՝ի գերեզմանն , և պիներուրն բարձանեցին վհանդեցիս նորա ։ նոյն և պերեան աւտար յարուրին ։ և ղպարտեր ալեքսիպան՝ ալեքսիպել պամ հնդնանու և հիրթել պնաս ։ պարտերեցաց լինել ընդ նոսա պամ աւտար հինալ ՝ի կարարձ ալկարհի ։

Մ՝ատթէոս՝ գրեաց պահեպարան իւր ՀԵրուսաղէմ փազափ՝ի ին պս երբայեցի , պինի ա՛րի ամ համբառնալոյ քրիստին , ՝ի խնդրոյ նէնդեցոյն երուսաղէմ ։ Որնի գլուխոյ ծ՛ ։ Վկայուրիս ԼԲ ։ Տուն ։ ՇՈ ։

Մ՝ատթէոս Բարգմանի՝ Երփ ՀԵնոց ։

---

* Յօրինուածին՝ վերնագիրք գլխոց աւետարանացո ըսաք բերման ին անհամայնն էին գրեալ ։ պի ՝ի մատթէոսին երթալ էր ։ Սկիզբն գլխոց մատթէոսի աւետարնին ։ և յովհաննու ։ Գլուխք ԸՀ յովհաննու աւետարանին ։ Իսկ մարկոս և ղուկասու՝ Սկիզբն գլխոց աւետարանին որ ըստ մարկոսի , կամ ղուկայ ։ յորս դեռ հայեցեալ չայլ ևս ոտղպոյն օրինակս՝ հապ պեր երթալ ըսաք պատչաճին ։

* ՝ի գուամարտս համայնաւորեցն ոչ և ՝ի սկիբանս գլխոց և ՝ի ևաւագիրս նոցին՝ գտանելին բազում պարբերուած օրինակաց ՝ի հնդեան ։ զորս ասելորդ համարեալ ի ըսաք հնդիչ նչանակել առաք նոր , պայպին վերիպակս հերամս օրինակի ըսաք կարի ուղղագրեալ չատ ՝ի նոցանէ ։

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Երթայք յաշխարհս ամ՝ և քարոզեցէք
զաւետարանն ամ՝ արարածոց ։

Digitized by Google

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ

ԳԼՒԽ Ա.

1 ԻՐՔ ԾՆՆԴԵԱՆ ՅԻ-
2 սուսի քրիստոսի որդւոյ աբրահամու: * Աբրահամ ծնաւ զԻ-
սահակ: Իսահակ ծնաւ զյակովբ: Յակովբ ծնաւ զյուդա, և զեղբարս
3 նորա: * Յուդա ծնաւ զփարէս և զզարա՛ի Թամարայ:
4 Փարէս ծնաւ զեզրոնէ: Եզրոնէ ծնաւ զարամ: * Ա-
րամ ծնաւ զամինադաբ: Ամինադաբ ծնաւ զնաասոնէ:
5 Նաասոնէ ծնաւ զսաղմոնէ: * Սաղմոնէ ծնաւ զբոոս՛ի
հռաքաբայ: Բոոս ծնաւ զովբէդ՛ի հռութայ: Ովբէդ
6 ծնաւ զյեսսէ: Յեսսէ ծնաւ զդաւիթ արքայ: * Դա-
ւիթ ծնաւ զսողոմոն՛ի կնոջէն ուրիայ: * Սողոմոն
7 ծնաւ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՔ

* Յօրինուածի մերոյ՝ ոչ ունի ամենևին պահանջ չերկնգիր աշակերտին մատենասի. զոր մեր առեալ յայլոց բազմաց՝ լցուցաք համեմատ չերկնգրոյ յայրդ առեփարանին: Յորս ոսկան էած չափնականին դնէ. Սկիզբ աւետարանիս յայի քրիստոսէ մատթէի, նմա, ըստ մարկոսի. ևն:
Գլ. ա. (2) Ոմանք. Եւ զեղբարան նորա: (3) Ոսկան. Եւ զարա՛ի Թեամարայ: (5) Ոմանք. ի հռաքեբայ. նմա՛ի հռաքեբայ: Բոոս ծնաւ զովբեդ՛ի հռ՛: (6) Ոսկան յեսէոյ. Դաւիթ արքայ ծնաւ զսո՛: (7) Բազմք. Զքրիստ

Digitized by Google

ծնաւ զբառովամ: Բոռովամ ծնաւ զաբիա: Աբիա
ծնաւ զասափ: * Ասափ ծնաւ զյովսափաթ: Յովսա- 8
փաթ ծնաւ զյովրամ: Յովրամ ծնաւ զոզիաս: * Ոզիաս 9
ծնաւ զյովաթամ: Յովաթամ ծնաւ զաքազ: Աքազ
ծնաւ զեզեկիաս: * Եզեկիաս ծնաւ զմանասէ: Մանասէ 10
սէ ծնաւ զամովս: Ամովս ծնաւ զյովսիաս: * Յովսիաս 11
ծնաւ զյեքոնիաս, և զեղբարս նորա առ գերու-
մն բաբելացւոց: * Յետ գերումն բաբելացւոց ծնաւ յեքոնիաս 12
զսաղաթիէլ: Սաղաթիէլ ծնաւ զզորաբաբէլ: * Զո- 13
րաբաբէլ ծնաւ զաբիուդ: Աբիուդ ծնաւ զեղեակիմ:
Եղիակիմ ծնաւ զազովր: * Ազովր ծնաւ զսադովկ: 14
Սադովկ ծնաւ զաքին: Աքին ծնաւ զեղիուդ: * Ե- 15
ղիուդ ծնաւ զեղեազար: Եղեազար ծնաւ զմատթան:
Մատթան ծնաւ զյակոբ: * Յակոբ ծնաւ զյովսէփ 16
զայրն մարիամայ՝ որում խնամեցեալ զմարիամ կոյս՝ յոր-
մէ ծնաւն Յս, որ անուանեցաւ Քս: * Ամենայն 17
ազգքն յաբրահամէ մինչև ի դաւիթ՝ ազգք չորեքտա-
սանք: Եւ ի դաւիթէ մինչև ի գերումն բաբելացւոց՝
ազգք չորեքտասանք: Եւ ի գերումէն բաբելացւոց
մինչև ի քս՝ ազգք չորեքտասանք:
* Եւ յնի քրի ծնունդն էր այսպէս: Խոսեալ մայրն 18
նորա մարիամ յովսէփու, մինչև եկեալ առ միմեանս՝ գը-
տաւ յաստուած՝ ի հոգւոյն սրբոյ: * Եւ յովսէփ այրն նո- 19
ցա՝ զի արդար էր՝ և մի կամէր առանիկել զնա, խորհե-
ցաւ լռելեայն արձակել զնա: * Եւ մինչ գեռ նա զայս 20
ածէր զմտաս, ահա հրեշտակ տեառն ի տեսլեան՝ երևե-
ցաւ նմա՝ և ասէ. յովսէփ որդի դաւթի, մի երկնչիր
առնուլ առ քեզ զմարիամ կին քո. քանզի որ ի նմանէ
ծնեալ է՝ ի հոգւոյն սրբոյ է: * Ծնցի որդի, և կոչես 21
զանուն նորա յս. զի նա փրկիցէ զժողովուրդ իւր
ի մեղաց իւրեանց: * Այլ այս ամենայն եղև, զի լցցի որ 22

վամ. կամ, զառբովամ: առբովամ ծնաւ: (8) Որմանէ. Ջոյովսափատ. յովսափատ ծն": (8) Յօրինակին. Ծնաւ զյովրամ: (10) Որմանէ. Ջմանասէ. մանասէ ծն": (10) Որոմն. Ջամովս. ամոն ծնաւ: (12) Որմանէ. Ջզաբաբոռաբէլ: (15) Որմանէ. Ջեզեկիազար. եղիա" (16) Որմանէ. Ջայրն մարիամայ. ծնաւ յն, որ անուանեցաւ: (17) Որոմն. Այն ազգք յաբ": (17) Որմանէ երիցս աս. Ազգ ջ- րեքտասանք: (18) Որմանէ. խոսեցեալ գմայրն նո"... ի հոգւոյ սրբ": (19) Որմանէ. Ակր նր: (19) Որոմն. եթ ոչ կամէցաւ ա" (20) Որմանէ. Ցա զայրն ածէր.. ի տես- լեանն երև".. որ ի նմա ծնեալ է՝ ի հոգւոյ սրբ": (21) Որմանէ. Կոչեսցես զանուն նր: Որ օրինակ ի. Կոչեսցէ զա": (22) Որմանէ. Ասացեալ ի տնէ.. եռայեակ մայր":

Digitized by Google

23 ասացանե՛ի ընդ՛ի ձեռն եւսայեայ մարգարէի ։ * ահա կոյսն յղասցի՝ եւ ծնցի որդի, եւ կոչեսցեն զանուն նո՛ր
24 Էմմանուէլ ։ որ թարգմանի՝ ընդ մե՛զ ած ։ * Եւ զարթեաւ Յովսէփ՛ի քնոյ անտի, արարե՛ որպէս հրամայեաց
25 նմա հրեշտակն տեառն, եւ առ կինն իւր ։ * եւ ո՛չ գիտեր զնա, մինչեւ ծնաւ զորդին իւր զանդրանիկ. եւ կոչեաց զանուն նո՛ր յի ։

ԳԼ. Բ.

1 Եւ յ՛ի ծնանե՛լն յի՛ն՛ի քրիստոսէ՛մ հրէաստանի յաւ Ա
2 ուրս հերովդէ՛ս արքայի ։ Ահա մոգք յարեւելից
3 եկին երուսաղէ՛մ, * եւ ասեն ։ ո՞ւր է որ ծնաւ արքայն հրեից ։ զի տեսաք զաստղն նո՛ր յարեւելս , եւ ե՛կ
4 քաք երկիր պագանե՛լ նմա ։ * Եւ իբրեւ լուաւ արքայ հերովդէս՝ խռովեցաւ , եւ ամ երուսաղէմ ընդ նմա ։
5 * եւ ժողովե՛ց զամ զքահանայապետսն եւ զդպիրս ժո զովրդեանն , հարցանէր՛ի նոցանի՝ ե՛թէ ո՛ւր ծնանիցի
6 քրիստոս ։ * Եւ նոքա ասեն ցնա ,՝ի բեթղահէ՛մ հրէաստանի ։ * եւ
7 նի՛ն ։ Ջի այսպէս գրեաւ է՝ ի ձեռն մարգարէին ։ * եւ
8 դո՛ւ բեթղահէ՛մ երկիր յուդայ՝ ո՛չքին կրտսեր ես յիշ խառն յուդայ ։ ի քէն ելցէ ինձ իշխան , որ հովուեսցէ
9 ցիշ զժողովո՛ւրդ իմ զիսրայէլ ։ * Յայնժամ հերովդէս գաղտ կոչեաց զմոգսն , և առաւել ուսոյց ՚ի նոցանի ըզ
10 ժամանակն աստեղն երեւելոյ ։ * և արձակեաւ զնոսա ՚ի բեթղահէ՛մ, ասե՛ ։ գնացէ՛ք առաւել ուսուցէ՛ք վն զմանկանն, և յորժամ գտանի՛ցէ՛ք՝ այգր առ՛ւիք ինձ , զի և ե՛ս եկ
11 կիցեմ երկիր պագել նմա ։ * Եւ նոքա իբրեւ լուան ՚ի թագաւորէն՝ գնացի՛ն ։ և ահա աստղն զոր տեսին յա րեւելս՝ առաջնորդեաց նոյն, մինչեւ եկեալ կեցոյց ՚ի վերայ
10 ուր էր մանուկն ։ * Իբրեւ տեսին զաստղն , ի՛նդացի՛ն յոյժ ուրախութի՛ւն մեծ ։ * Եւ իբրեւ մտին ՚ի տուն , տե
11 սին զմանուկն հանդերձ մարեմայ մօրն իւրոյ, և անկեալ երկիր պագի՛ն նմա ։ և բացեալ զգանձս իւրեանց՝ մատուցի՛ն նմա պատարագս՝ ոսկի, և կնդ

թուի,

---

(23) Բ.Ղ.Փ. Ահա կոյս յղասցի . . . եմմանուէլ ։ Ե. օ.Ինակ ֆ. Եմանուէլ ։ Ն. այլ օ.Ինակ ի. եմմանուէլ ։ (24) Ո՛ման. Զ.Ինքն զկին իւր ։ (25) Օ.Ինակ ի. Զորդին զանդրանի՛կ ։ Գ. Բ. (1)(5) Ո՛ման. ՚ի բեթղահէ՛մ հրէաստանի ։ (2) Ո՛ման. Զաստղ նո՛ր . . . երկիր պագա՛նի ։ (4) Ո՛ման. Ջամ քահանայապետսն և զգ՛ ։ (5) Օ.Ինակ ի. ՚ի ձեռն մարգարէ ին ։ (6) Ո՛ման. Ո՛չ ինչ կրտսեր ես ։ (7) Ո՛ման. Ջմոգսն ։ (8) Ո՛ման. Եւ ասե՛ զնոյն ։ (10) Ո՛ման. Եւ իբրեւ լուան ։ (11) Ո՛ման. Մ՛ան ՚ի տունն . . . մատուցի՛ն նմա ։ և զգ՛ ։

Digitized by Google

լուսի, և զմուռս: * Եւ հրամայեաց առաքեալ՝ ի սահմանսն, 12
չդառնալ անգրկէն ատ. հերովդէս, եւ այլ ճանապարհ
դնացին յաշխարհն իւրեանց: * Եւ իբրեւ դնացին նոքա 13
անտի, ահա հրեշտակ տեառն երեւեր՝ ի սահմանսն յովսե-
փու, և ասէր. արի առ. զմանուկդ՝ և զմայրն իւր՝ և փախ
ի՛ յեգիպտոս, և անդ լինիցիս՝ ցորժամ ասացից քեզ:
քանզի՛ ի՛ սնդիր է հերովդէս կորուսանել զմանուկդ:
* Եւ նա յարուցեալ առ. զմանուկն և զմայրն իւր գիշե- 14
րի՛ և գնաց յեգիպտոս, և անդ էր մինչեւ չվախճան հե-
րովդէս: * Ձի լցցի ասացեալն՝ ի տեառնէ՛ ի ձեռն մարգարէ 15
ին որ ասէ. յեգիպտոսէ կոչեցից զորդի իմ:
* Ցայնժամ իբրեւ տեսաւ հերովդէս թէ խաբեցաւ՛ ի մո- 16
գուց անտի, բարկացաւ յոյժ. և առաքեաց կոտորեաց
զամս մանկունս որ էին՝ ի բեթղահեմ և յամս սահմանս
նոր՝ յերկեմնէից և՛ ի նոսունչ, ըստ ժամանակին զոր ատե-
ցաւ՛ ի մոգուցն: * Ցայնժամ կատարեցաւ ասացեալն 17
՛ի ձեռն երեմիայ մարգարէի՝ որ ասէ: * Ձայն գոռ- 18
ծոց՝ ի հոսմայ, ողբումն և լալումն և աշխարհումն
յոյժ. հռաքէլ լայր զորդիս իւր, և ոչ կամէր միխիթա-
րել՝ զի ոչ էին: * Եւ՝ ի վախճանելն հերովդէս, ահա 19
հրեշտակ տեառն՝ ի տեսլեան երեւեր յովսեփայ յեգիպտոս,
* և ասէր. արի առ. զմանուկդ և զմայրն իւր, և գնա՛ 20
յերկիրն իսրայէլի. զի մեռան որ խնդրէին զանձն մանկ
կանացն: * Եւ նա յարուցեալ առ. զմանուկն և զմայրն նո- 21
ւա. եկին յերկիրն իսրայէլի: * Եւ իբրեւ լուաւ եթէ արքե- 22
պատս Թագաւորեաց հրէաստանի փոխանակ հերովդէ
հօրն իւրոյ, երկնաւորեցաւ անդր. և հրամայեաց առաքե- 23
՛ի տեսլեան, դնաց՝ ի կողմանս գալիլեացւոց: * և ե-
կեալ բնակեցաւ՛ ի քաղաքին՝ որ կոչէր նազարեթ. զի
լցցի բան մարգարէին, թէ նազովրեցի կոչեսցի:

ԳԼ Գ.

Գ Յաւուրսն յայնոսիկ գայ յովհաննէս մկրտիչ՝ քարոզ 1
զեր յանապատսն հրէաստանի, * և ասէր. ապաշ- 2
խարեցէք՝ զի մերձեալ է արքայութիւն երկնից: * զի սա 3

(12) Ո՛մանք. Ցաշխարհ իւրեանց: (13) Ո՛մանք. ՚ի տեսլեան երեւեր յովսեփու, և ասէ. արի ... քեզի խնդիր է հեր": (14) Ո՛մանք. Իւր՝ ի գիշերի ... անդ լինիցիս մինչեւ յվախճանին: (15) Յոմանս պիտի. Ա՛սացեր՚ի տեառնէ՚ի ձեռն: (17) Ո՛մանք. Երեմիայեայ մարգրէի: (18) Ո՛մանք. Ռաքէլ լայր: (19) Ո՛մանք. ՚ի տեսլեանն երեւեր: (21) Ո՛մանք. Եւ ըստ ասացեալ իւր, և ե՛: (22) Ո՛մանք. Թէ արքեպատս ... հօր իւրոյ ... ՚ի տեսլեանն, դնացին՚ի կողմանս: (23) Բնդ՚ Բան մարգարէին, Թէ նազովրեցի

Digitized by Google

է՝ վի որոյ ասացաւ՝ ի ձեռն եսայեայ մարգարէի, որ ա-
ասէ. Ձայն բարբառոյ յանապատի, պատրաստա ապարհիք
4 զճանապարհ տեառն, և ուղիղ արարէք զշաւիղս նորա։ * Եւ
Յովհաննէս ունէր հանդերձ՝ ի սամւոյ ուղտոյ, և
գօտի մաշկի զէն ընդ մէջ իւր. և կերակուր նորա էր
5 մարախ և մեղր վայրենի։ * Յայնժամ ելանէին առ նա
Յերուսաղէմացիքն և ամ հրէաստան՝ և ամ կողմն յոր-
6 դանան, * և մկրտէին՝ ի նմանէ ի յորդանան գետ, և
7 խոստովան լինէին զմեղս իւրեանց։ * Եւ տեսեալ զբազ-
մս՝ ի սադուկեցւոցն և ի փարիսեցւոց եկեալս՝ ընդ
մկրտութիւն նորա, ասէ ցնոսա. Ծնունդք իժից՝ ո՞ ցոյց ձեզ
փախչել ի բարկութենն որ գալոցն է։ * Արարէք ար-
տս հնար ապաշխարութեան։ * և մի հա-
մարիցիք ասել յանձինս՝ Հայր ունիմք մեք Հայր զաբրա-
համ. ասեմ ձեզ, զի կարող է ած՝ ի քարանցս յայսցա-
10 մ յարուցանել որդիս աբրահամու։ * Ջի ասասիկ
տապար՝ առ արմատս ծառոց դնի. ամենայն ծառ որ ոչ
առնիցէ զպատուղ բարի, հատանի և ի հուր արկանի։
11 * Եւ մկրտեմ զձեզ ջրով յապաշխարութիւն. բայց որ ընդ
ինէն իմ գայ՝ հզօրագոյն է քան զիս, և ես չեմ բաւ
տկան բառնալ զկօշիկս նորա. նա մկրտեսցէ զձեզ՝ ի
12 հոգին սրբ. և ի հուր։ * Որոյ հնծանոցն ի ձեռին իւ-
րում. և արդեսցէ զկալ իւր, և ժողովեսցէ զցորեանն ի
շտեմարանն իւր, և զարդն այրեսցէ անշէջ հրով։
13 * Յայնժամ գայ Յի՝ ի գալիլեէ՝ ի յորդանան առ Յով-
14 հաննէս՝ մկրտուիլ ի նմանէ։ * Եւ Յովհաննէս արգելու-
ցանէ նմա՝ և ասէ. Ինձ պիտոյ է ի քէն մկրտուիլ. և դու՝ ա-
15 ղա գաս։ * Պատասխանեաւ Յի՝ և ասէ ցնա. Թոյլ
տուր այժմ, զի այսպէս վայել է մեզ լնուլ զամ արդ-
16 արութիւն. և ապա Թոյլ եաս նմա։ * Եւ եբրև մկր-
տեցաւ Յի, ել ի վերուստ ի ջրոյ անտի. և ահա բա-
նայն նմի երկինք. և եաեաս զհոգին ած՝ զի իջանէր իբրև
17 գաղաւնի և գայր ի վերայ նորա։ * Եւ ահա ձայն
ի երկնից՝ որ ասէր. դա է որդի իմ սիրելի, ընդ որ
հաճեցայ։

ԳԼ.

Գլ. Ա. (3) Ցոանու ասէի. Մրջեղբի, որ ասի. Ձայն։ (3)
Յանապ. Ջնորհս ետն։ (4) Ոմանք. Ձանգերձ ստո ուղ-
տու։ (6) Ոմանք. Եւ մկրտէին ի նմանէ։ (6) Ի Բղմս ասէի.
ի յորդանան գետ, և։ (7) Ասէին. Ո՞ եցոյց ձեզ։ (8) Ո-
մանք. Ածմանեաս ապաշ՞։ (9) Ոմանք. Եւ մի հաւանիցիք։
(10) Ոմանք. Ջի ահաւասիկ տա՞։ տունիցէ պատուղ։
(11) Բղմս. Ջհինի իմ գայր։ (12) Ոմանք. Իւրում, սրբեսցէ։
(14) Օրինակ ի. Ածրեղբոյր զնա՝ և ասէր։ (15) Բղմս.
Ջամ արդարութիւն, և։ (17) Ոմանք. Որ յասէ. դա է։

Digitized by Google

ԳԼ. Դ.

Յայնժամ վարեցաւ յոյն յանապատս ՚ի հնգետասն՚ փոր- 1
ձեալ ՚ի սատանայէ : * Եւ պահեալ զքառասունսն ոմիս 2
և զքառասունսն գիշեր՝ ապա քաղցեաւ : * Եւ մատուա- 3
ցեալ փորձէին՝ ասէ ցնա. Եթէ որդի ես դու՝ ասա զի
քարինքս այսոքիկ հացց լինիցին : * Եւ պատասխանեաւ 4
նա և ասէ. գրեալ է՝ Թէ ոչ հացիւ միայն կեցցէ մարդ,
այլ ամենայն բանիւ որ ելանէ ՚ի բերանոյ Աստուծոյ : * Յայնժամ 5
առեալ սատանայ զնա ՚ի քաղաքն սուրբ, և կա-
ցուցանէ զնա ՚ի վերայ աշտարակին տաճարին , * և ասէ 6
ցնա. Եթէ որդի ես դու՝ արկ զքեզ ատեղ ՚ի վայր. զի
գրեալ է՝ Թէ հրեշտակաց իւրոց պատուիրեսցէ ՚ի վերայ
քո՝ և ՚ի վերայ ձեռաց բարձցեն զքեզ, զի մի երբեք
հարցես զքարն զոյն քո : * Ասէ ցնա դարձեալ յոյն . 7
գրեալ է՝ Թէ ոչ փորձեսցես զՏէր քո : * Դարձեալ 8
առեալ սատանայ ՚ի լեառն մի բարձր յոյժ
և ցուցանէ նմա զամենայն թագաւորութիւնս աշխարհիս, և զըն-
փաւս նոցա , * և ասէ ցնա. զայս ամենայն տացեմ քեզ՝ եթէ 9
անկեալ երկիրպագանիցես ինձ : * Յայնժամ ասէ ցնա 10
յոյն . երթ իմ սատանայ. զի գրեալ է՝ Տէր քո
երկիր պագցես , և զնա միայն պաշտեսցես : * Ապա 11
եւ թողոյ զնա սատանայ. և ահա՝ հրեշտակք մատուցանէ՛ն
զայսպէսին զնա : * Եւ երբոր դարձաւ յոյն՝ եթէ յաղթեաց 12
սատանայէն զնա , մեկնեցաւ գնայց ՚ի գալիլեա . * և զաղթ 13
զնաղարեթ , ուր էր բնակեցեալ՝ ՚ի կափառնաումա՛ ՚ի ծովեզ-
երքին , ՚ի սահմանս զաբուղոնի և նեփթաղիմայ . * Զի 14
լցցի բանն՝ որ ասացաւ ՚ի ձեռն եսայեայ մարգարէին
* երկիր զաբուղոնի և երկիր նեփթաղիմայ՝ ճանա- 15
պարհ ծովու՝ յայնկոյս յորդանանոյ, գալիլեա հեթա-
նոսաց : * ժողովուրդ որ նստեր ՚ի խաւարի՝ եւտես լոյս 16
մեծ . և որոց նստեալն յաշխարհին և ՚ի առաւելս մահու՝
լոյս ծագեաց նոցա : * Յայնմ հետէ սկսաւ քարոզել 17
յոյն՝ և ասել . ապաշխարեցէք՝ զի մերձեցաւ է արքայու-
երկնից : * Ա՛ր նէ զնա զբնակեալ յոյն ընդ եզր ծովուն գալի- 18
լեացոց , եւտես երկուս եղբարս զսիմոն զկոչեցեալն
պետ-

Գլ. Դ. (1) Օրինակ մի՝ ՚ի հնգետասն յանապատ՛՛: (1) ՚ի լսե՛ն փորձեալ՝ ՚ի սատանայէ . համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ՛՛: (3) Ա՛ն ոմանք. Հաց լինիցեն : (6) Ա՛ն ոմանք. Ընդէ՞ր մատուցանէ նա զնա : (8) Ա՛ն ոմանք . Ի՛ն ՚ի բե՛ն . Դարձեալ առեալ սատանայ զնա : (8) Ա՛ն ոմանք . Ի՛ն ՚ի բե՛ն աշխարհիս : (9) Օրինակ մի . Եւ ասէ . զայդ ամենայն տացեմ քեզ (12) Ա՛ն ոմանք . Ա՛ր նէ՛ն գնաց և գնաց ՚ի գալիլեա՛ : (15) Ա՛ն ոմանք . Ճանապհ ծովուն : (16) Ա՛ն ոմանք . Եւ որ նստեալքն յաշխարհ : (18) Ա՛ն ոմանք . Ա՛ր յեզր ծովուն :

Digitized by Google

ալեաւրտս, և զանդրէնս եղբայր նորա՝ որկեզ ուռհայն՝ի
19 ծով. քանզի ձկնորսք էին: * Եւ ասէ ցնոսա. եկայք զկնի
20 իմ, և արարից զձեզ որսորդս մարդկան: * Եւ նոքա թող-
21 զեալ զանձինս զդարձանն զնացին զկնի նորա: * Եւ
զհաւ վաղվաղակի զդարձանն զնացին զկնի նորա:
մատուցեալ անտի յառաջ՝ տեսանէ այլ երկուս եղբարս,
զյակովբոս զկերդեայ և զյովհաննէս զեղբայր նորա՝ի
նաւի՝ զկերդեալսն հանգերձ հարցն իւրեանց, զկոչեցա-
22 կացոյցին զնոսա: * Եւ նոցա թողեալ վաղվաղակի զնաւն և զհայրն իւրեանց, զնա-
23 ցին զկնի նորա: * Եւ շրջէր յն ընդ ամ կողմն գալիլեացւոց՝ ուսուցա- Դ
նէր՝ի ժողովուրդս նոցն և քարոզէր զաւետարանն տր-
քայութեան, և բժշկէր զամ հիւանդութիւն՝ և զամ ախտս
24 ի ժողովրդեանն: * Եւ երթ լուր նորա ընդ ամ երկիրն
ասորւոց, և մատուցին առ նա զամ հիւանդս՝ որ նե-
ղեալ էին՝ի սպեսպէս ցաւս և՝ի տանջանս, և զդեւա-
հարս և զլուսնահարս և զանդամալոյծս՝ և բժշկեաց զնոս:
25 * Եւ երթային զկնա նորա ժողովուրդք բազումք՝ի գա-
լիլեայ, և՝ի գեկապօլեայ, և յերէմէ և՝ի հրեաստանէ,
և յայնկոյս յորդանանու, և բժշկեաց զնոս:

Գլ. Ե.

1 Եւ տեսեալ զժողովուրդսն՝ ել՝ի լեառն. և խրթև Ե
նստաւ անդ՝ մատուան առ նա աշակերտքն նորա: բ
2 * Եւ բացեալ զբերան իւր ուսուցանէր զնոս, և ասէր:
3 * Երանի՝ աղքատացդ հոգւով, զի նոցա է արքայու-
4 թիւն երկնից: * Երանի՝ սգաւորացդ, զի նոքա մխի-
5 թարեսցին: * Երանի՝ հեզոց, զի նոքա ժառանգեսցեն զերկիր: * Եւ
6 երանի՝ որ քաղցէք և ծարաւիք իցէն արդարութեան, զի նո-
7 քա յագեսցին: * Երանի՝ ողորմածաց, զի նոքա ողորմեսցին
8 գոցա: * Երանի՝ սրտիւ մաքրոցդ՝ որ տեսցէք զԱստուած, զի նո-
9 քա տեսցեն: * Երանի՝ խաղաղարարաց, զի նոքա որդի
10 գոյք եղիցին: * Երանի՝ որ հալածեալ իցեն վասն արդա-
11 գարութեան, զի նոցա է արքայութիւն երկնից: * Երանի՞ ե
ձեզ յորժամ նախատիցեն զձեզ և հալածեսցեն, և ասա-

---

(21) Ոմանք. եղբայրս նո՛ի նաւին... զհայր կազմէին: (22) Ոմանք. Եւ նոցա թողեալ վաղ": (22) ի լաւ". Եւ զհայրն իւրեա՛". հանդերձ ամանոյ՛ի բնաւ": (23) Օրինակ մ. Ուսուցանէր զնոսա՝ և քարոզէր: (24) Ոմանք. Եւ ել լուրն նո՛ի... և զանդամալուծս:

Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Ել՛ի լեառնն... աշակերտքն նո՛ի: (3) Ոմանք. Աղքատութեանն երկնից: (8) Ոմանք. Որ սուրբն են սրտիւք: (10) Ոմանք. Արքայութեանն երկնից: (11) Ոմանք. Նախատեսցեն զձեզ, և հալածիցեն և ասասցեն.

Digitized by Google

ակնեն զնեմ քան չար զձեզնջ առնա՝ վասն իմ։ * ցնծացէք 12
և ուրախ լերուք, զի վարձք ձեր բազում են յերկինս.
զի այսպէս հալածեցին զմարգարէսն որ յառաջ քան
զձեզ էին։ * Դուք էք աղ երկրի. եթէ աղն անհա- 13
մի՝ ի՞նչ յաղիցէ. ոչ խնդք աղդիցէ այնուհետեւ, բայց է-
թէ ընկենուլ արտաքս՝ և կոխան լինել՝ ի մարդկանէ։
* Դուք էք լոյս աշխարհի. ոչ կարէ քաղաք թաղեալ 14
լր՝ի վերայ լերին կայցէ։ * և ոչ լուսաւորեն ճրագ՝ և 15
դնեն զնա վերայ սեղանոյ, այլ՝ի վերայ աշտանակի. և լուսաւորէ
ամենեցուն՝ որ՝ի տանն իցեն։ * այնպէս լուսաւորեսցէ 16
ցեր լոյս ձեր առաջի մարդկան, զի զձեր առնացեն զգործս
ձեր բարիս, և փառաւորեսցեն զհայր ձեր որ յերկինս
է։ * Մի համարիք եթէ եկի լուծանել զօրէնս կամ 17
զմարգարէս. ոչ եկի լուծանել՝ այլ լնուլ։ * Ամէն ա- 18
մէմ ձեզ՝ մինչեւ անցցեն երկինքն և երկիր, յոտն մի՝ որ
նշանախոց մի է, ոչ անցցէ յօրինացն ե՝ի մարգարէից՝
մինչեւ եամ եղիցի։ * Որ ոք լուծցէ մի ինչ՝ի պատուիր 19
բանացս յայսցանէ՝ ի փոքունց, և ուսուսցէ այնպէս
զմարդիկ, փոքր կոչեսցի յարքայութեան երկնից։ Իսկ որ
արասցէ՝ և ուսուսցէ, նա՝ մեծ կոչեսցի յարքայութեան
երկնից։ * Բայց ասեմ ձեզ. զի եթէ ոչ առաւել քան 20
ցեր արդարութիւն ձեր առաւել քան զդպրացն և զփա-
րիսեցւոց, ոչ մտանիցէք յարքայութիւն երկնից։ * Լուա- 21
քուս զի ասացաւ առաջնոցն, թէ մի սպանանիցես. զի որ
սպանանիցէ՝ պարտական լիցի դատաստանի։ * Ես 22
ես ասեմ ձեզ. եթէ ամ որ բարկանայ եղբօր իւրում
առանց պատճառի, պարտաւոր լիցի դատաստանի։ Եւ
որ ասիցէ ցեղբայր իւր յիմար, պարտաւոր լիցի ատ-
նի։ Եւ որ ասիցէ ցեղբայր իւր մոռու, պարտաւոր
լիցի՝ի գեհենի հրոյն։ * Եթէ մատուցանիցես զպատա- 23
ռաք քո՝ի վերայ սեղանոյ, և անդ յիշեցես՝ եթէ եղբայր
քո ունիցի ինչ խնդիր զքէն, * թող զպատարագն քո ա- 24
նդր սեղանոյն, և երթ նախ հաշտեացիր ընդ եղբօր
քումմ, և ապա եկեալ մատուսցես զպատարագն քո։

* Լիր

(12) Յառաջ։ քան զձեզն էին։ (13) Այլ։ երկրի. ապա թէ
աղն անո՞։ (13) Յառաջագոյն։ (16) Օրինակ մի։
Եւ փառաւոր արասցեն զհայր ձեր։ (18) Օրինակ մի։ Ա-
մէն ամէն ասեմ ձեզ։ (18) Յառաջ։ Մինչեւ եամն եղիցի։
(20) Յառաջ։ Ձեզ. եթէ ոչ առաւել քան։ (20) Այլ։
Ձեր աւելի քան զդպրացն։ (21) Յառաջ։ Զի որ սպանա-
նէ։ լինիցի։ (22) Յառաջ։ պարտական լիցի դա՞։ լինի
գեհենի հրոյն։ Ե այսուհետ։ Բայց ան դ յիշեցես՝ եթէ եղ՞։ (23)
Յառաջ։ Ընդ ինչ խնդիր։ (24) Յառաջ։ Սեղանոյն։ երթ նախ։

Digitized by Google

25 * Լեր բրաւախօհ ընդ ոսոխի քումմ վաղագոյն, մինչդեռ
ինչս ընդ նմա ի ճանապարհի. դուցէ մատնիցէ զքեզ
ոսոխն դատաւորի, և դատաւորն դահճի. և արկանիք
26 ցխս ի բանտ: * Ամէն ասեմ քեզ. ոչ ելանիցես անտի,
27 մինչև հատուցանիցես զյետինն նաքարակիսն: * Լուաք
28 բուք զի ասացաւ՝ մի շնար: * բայց ես՝ ասեմ ձեզ. Թէ
ամենայն հայի ի կին մարդ առ ի ցանկասիրել նմա, ան
29 դէն շնացաւ ընդ նմա ի սրտի իւրում: * Եթէ ականն
քո աջ գայթագղեցուցանէ զքեզ, խլեա զնա՝ և ընկէ
ից ի քէն. զի լաւ է քեզ եթէ մի յանդամոց քոց կոր
30 բիցէ, և մի ամենայն մարմինդ քո անկանիցի ի գեհեն: * Եւ
եթէ աջ ձեռն քո գայթագղեցուցանէ զքեզ, հատ ըզ
նա՝ և ընկեա ի քէն. զի լաւ է քեզ եթէ մի յանդա
մոց քոց կորիցէ, և մի ամենայն մարմինդ քո արկանիցի ի
31 գեհեն: * Ասացէն ասացաւ, Թէ որ արձակիցէ զկին
32 իւր՝ ասացէ նմա զարձակմանն: * Բայց ես ասեմ ձեզ.
եթէ ամէն որ արձակէ զկին իւր առանց բանի պոռն
կութեան, նա տայ նմա շնալ. և որ զարձակեալն առնէ
33 շնայ: * Դարձեալ լուարուք զի ասացաւ առաքինոցն
մի երդնուցուս սուտ, բայց հատուսցես առ Տէր զեր
34 մունեա քո: * Ասէ ես ամենայն ձեզ՝ մերնեալն մի երդ
35 նուլ. մի յերկինս՝ զի աթոռ է Աստ. * և մի յերկիր՝ զի
պատուանդան է ոտից նորա. և մի յԵրկս՝ զի քաղաք
36 է մեծի արքային: * և մի՝ ի գլուխ քո երդնուցուս, զի
37 ոչ կարես մազ մի սպիտակ առնել՝ կամ թուխ: * Այլ
եղիցէ ձեր բան, այոն՝ այո, և ոչն՝ ոչ. զի աւելին քանն
38 զայն ի չարէն է: * Լուարուք զի ասացաւ. աչն ընդ
39 ական, և ատամն ընդ ատաման: * Ասէ ես ամենայն ձեզ.
մի կալ հակառակ չարին: Այլ եթէ ոք ածիցէ սպա
40 տակ յաջ ծնօտ քո՝ դարձո նմա և զմիւսն: * Եւ որ
կամիցի ոք դատել և առնուլ զշապիկն քո, Թող ի նա
41 և զպաճկոն քո: * Եւ որ տապատարհակ վարիցէ ըզք
42 քեզ մղոն մի, երթ ընդ նմա և երկուս: * որում խնդրէ
ի քէն՝ տուր. և որ կամի փոխ առնուլ ի քէն՝ մի դար
43 ձուցաներ զերեսս: * Լուարուք ասացաւն զի ասացաւ.
սիրեսցես զընկեր քո, և ատեսցես զթշնամին քո:

* Այլ

---

(25) Ոմանք. Լեր բրաւախօհ. . դատաւորին: (30) Ձորն
նալին ձիւոր. Ամ՝ մնամինգ. ֆո: (30) Ոմանք. Անկանիցի ի
գեհեն: (31) Ոմանք. Եթէ որ արձակէ զկին: (32) Ոմանք.
Զարձակեալն առնու: (34) Ոմանք. Աչնեալն մի երդ
նուր: (37) Ոմանք. Զեր բանն. . զի աւելի: (39) Բ՚ղմ.
Հակառակ չարի: (39) Ոմանք. Ածիցէ ոք: (40) Ոմանք.
Թող՝ ի նմա և զպաճկոն: (41) Ոմանք. Տարապահակ վա՚ո
(42) Ուխտ. Որ ոք խնդրէ՝ ի քէն:

Digitized by Google

* Ա՛յլ ես ասեմ ձեզ՝ սիրեցէք զթշնամիս ձեր. օրհ- 44
նեցէք զանիծիչս ձեր. բարի արարէք առ ատելեացս ձեր
եւ աղօթք՝ ի վերայ այնոցիկ՝ որ լլկենն զձեզ եւ
հալածեն: * զի եղիջիք որդիք հօր ձերոյ որ յերկինս 45
է. զի զարեգական իւր ծագե՛ ի վր՛ չարացս եւ բարեաց,
եւ անձե՛ անձրեւ՝ ի վերայ արդարոց եւ մեղաւորաց: * Զի 46
եթէ սիրեցէք զայնոսիկ որ սիրեն զձեզ՝ զի՞նչ վարձք
ընդ՞ն, ո՞չ ապաքէն եւ մաքսաւո՛րք զնոյն գործեն: * եւ 47
եթէ ասացէք միայն ազգին բարեկամանց ձերոց՝ զի՞նչ
առ՛լի առնէք. ա՞չ ապաքէն մաքսաւո՛րք եւ մեղաւո՛րք
զնոյն գործեն: * Ա՛ւդ՝ եղիջուք դուք կատարեա՛լք, 48
ոյք եւ հայրն ձեր երկնաւո՛ր կատարեա՛լ է:

ԳԼ. Զ.

Զգո՛յշ լերուք ողորմու՛ն ձերոյ՝ մի առնէք առա- 1
ջի մարդկան, ոյք տե՛ս ի ցոյց ինչ նոցա. դուցէ
և վարձս ո՛չ ընդունիցէք՝ ի հօրէն ձերմէ՝ որ յերկինսն
է: * Ա՛յլ յորժամ առնիցես ողորմութիւն, մի՛ հարկա- 2
ներ փո՛ղ առաջի քո, ոյք կեղծաւորքն առնեն՝ ի ժո-
ղովուրդս և՝ ի հրապարակս, ոյք զի փառաւորեսցին
՝ի մարդկանէ: Ամէն ասե՛մ ձեզ՝ այն իսկ են վարձք
նո՛ց: * Ա՛յլ դու յորժամ ողորմութիւն առնիցես, մի՛ գի- 3
տասցէ ձախ քո զինչ գործէ աջ քո. * ոյք զի եղիցի ո- 4
ղորմութիւն քո՝ ի ծածո՛ւկ. և հայրն քո՛ որ տեսանէ՝ ի
ծածո՛ուկ՝ հատուսցէ քեզ յայտնապէս: * Եւ յորժամ 5
յաղօթս կայցէք, մի՛ լինիցիս ոյք կեղծաւորքն. զի սի-
քեն՝ ի ժողովուրդս և յանկիւնս հրապարակաց կա՛մ յա-
ղօթս՝ ոյք զի երեւեսցին մարդկան: Ամէն ասե՛մ ձեզ՝
այն իսկ են վարձք նո՛ց: * Ա՛յլ դու յորժամ կայցես 6
յաղօթս, մտի՛ր՝ ի սենեակ քո՛ և փակեա՛ զդուրս քո,
և կայ յաղօթս առ հայր քո՝ ի ծածո՛ւկ. և հայրն քո
որ տեսանէ՝ ի ծածո՛ւկ, հատուսցէ քեզ յայտնապէս:
* Եւ յորժամ կայցէք յաղօթս, մի՛ շատիւնս լինիք իբ- 7
րեւ զհեթանոսսն. զի համարին թէ՝ ի բազում խօսից
իւրեանց լսելի լինիցին: * արդ՝ մի՛ նմանիցէք նոցա. 8
զի գիտէ հայրն ձեր զինչ պիտոյ է ձեզ, մինչեւ՛ ձեր
հնդ-

---

(44) Ա՛լ ասի՛անայ ալիօ՛. Զ Թշնամիս ձեր՝ օրհնէ՛ք պանի՛ծ ի՛նէ
յեր: (44) Ո՛մանք յաւելուն. Եւ աղօթս՝ արա՛ք՝ ի վերայ
այնոցիկ որ լլկեն: (46) Ո՛մանք. Սիրեն զձեզ:
ԳԼ. Է. (1) Ո՛մանք. ՚ի հօրէ ձերմէ՝ որ յերկինս է: (4) Ո-
մանք. Ողորմութի՛ քո: (5) Ո՛մանք. Ջաղօթս կացցես: Ե՛ ո-
մանք. Կայցէք, մի՛ լինիցիք: (6) Ո՛մանք. կացցես յաղօթս՝
զդուռնս քո՝ ... առ հայրն քո: (7) Բ՛ղէ՛. Մի՛ շատա-
խօսք լի՛ն: (7) Ո՛մանք. Շատախօս լինիցիք՝ ... եթէ՝ ի բազմ-

Digitized by Google

9 քննգքեսիլ ինչ ելցէ՛ի նմանէ: * եւ ասէ՝ այսպէս կա-
ցէք զուարք յաղօթս. Հայր մեր որ յերկինս: Սրբ եղիցի
10 անունդ քո: * եկեսցէ արքայութիւն քո: եղիցին կամք քո
11 որպէս յերկինս եւ յերկրի: * զհացդ մեր հանապազորդ՝
12 տուր մեզ այսօր: * և թող մեզ զպարտիս մեր, որպէս
13 և մեք թողումք մերոց պարտապանաց: * և մի տանիր
զմեզ ի փորձութիւն: այլ փրկեա զմեզ ի չարէն: զի քո
է արքայութիւն և զօրութիւն և փառք յաւիտեանս ամէն:
14 * Ջի եթէ թողուցանէք մարդկան զյանցանս նոցա, թող-
15 ցի և ձեզ հայրն ձեր երկնաւոր: * Ապա եթէ ոչ թո-
ղուցանէք մարդկան զյանցանս նոցա, և ոչ հայրն ձեր
16 թողցէ ձեզ զյանցանս ձեր: * Եւ յորժամ պահիցէք՝
մի լինիջք երես զկնճռատրան տրտմելոյ. որ ապա-
կանեն զերեսս իւրեանց, ոյժ զի երեւեցին մարդկան
եթէ պահիցեն: Ամէն ասեմ ձեզ, այն իսկ են վարձք
17 նոցա: * Այլ դու յորժամ պահիցես, օծ զգլուխ քո՝ և
18 լուա զերեսս քո, * զի մի երեւեցիս մարդկան իբրև
զպահօղ. այլ հօր քում՝ ի ծածուկ. և հայրն քո որ
19 տեսանէ ի ծածուկ, հատուսցէ քեզ: * Մի գանձէք
ձեզ գանձս յերկրի. ուր ցիւղ և ոտին ապականեն,
20 և ուր գողք ական հասանեն և գողանան: * Այլ
գանձեցէք ձեզ գանձս յերկինս, ուր ոչ ցիւղ և ոչ ոտ
ոտին ապականեն, և ոչ գողք ական հասանեն և գո-
21 ղանան: * զի ուր գանձք ձեր են, անդ և սիրտք ձեր
22 լինիցին: * Ճրագ մարմնոյ ակն է: եթէ ակն քո առատ
23 է, ամ մարմինդ լուսաւոր եղիցի: * ապա եթէ ակն քո
չար է՝ ամ մարմինդ խաւարին եղիցի: Խակարդ՝ եթէ
լոյսդ որ ի քեզ է՝ խաւար է, խաւարն որքա՜ն եւս:
24 * Ոչ ոք կարէ երկուց տերանց ծառայել. կամ զմին
ատեցէ՝ և զմիւսն սիրեցէ. կի զմին մեծարեցէ՝ և զա-
միւսն արհամարհեցէ. ոչ կարէք դուք ծառայել և մա-
25 մոնայի: * Վասն այդորիկ ասեմ ձեզ. մի հոգայք վասն
ոգւոց ձերոց՝ զինչ ուտիցէք՝ կամ զինչ ըմպիցէք. և
մի վասն մարմնոյ ձերոց՝ թէ զինչ ապանիցիք. ոչ ապաք
քին

---

(9) Օրինակ ին. Կայցէք դուք: (9) Ոմանք յաւելու. Որ յեր-
կինս ես: (13) Օրինակ ին. Եւ մի տար զմեզ: (13) Ոմանք.
Այլ փրկեա՛ ի չարէ: (13) Ասի ոմանոյ պէսի. Յաւէ-
տեան ամէն: (14) Ոմանք յաւելու. Երկնաւոր զյանցանս
ձեր: (15) Ոմանք յաւելու. Հայրն ձեր երկնաւոր թողցէ՛: (16)
Ոմանք. Իբրև զկնճռատրանքն որ՜՝: (18) Ոմանք յաւելուն.
Հօրն քում՜՝ ... հատուսցէ քեզ յայտնապէս: (19) Ոմանք.
Եւ գողք ական հա՜՝: (21) Ըստ սիրտք ձեր եղիցին:
(23) Ոմանք. Ապա եթէ ակնդ չար է: (25) Ասի ոմանոյ
պէսի. Ուտիցէք, ւոմ. զինչ ըմպիցէք, և:

Digitized by Google

քէն ոգի առաւել է քան զկերակուր՝ և մարմին քան
զհանդերձ : * Հայեցարուք ի թռչունս երկնից՝ զի ոչ 26
վարեն և ոչ հնձեն, և ոչ ժողովեն ի շտեմարանս . և
հայրն ձեր երկնաւոր կերակրէ զնոսա : ոչ տագաքէն դուք
առաւել էք քան զնոսա : Իսկ ո՞ր ոք ձենջ առ հո- 27
գ սմ իւրում յաւելուլ կարէ կէս հասակի իւր կանգնութե-
ան : * Եւ վասն հանդերձի զի՞ հոգայք . հայեցարուք զի՞ 28
շուշանն վայրենի՝ ո՛րպէս աճէ . ոչ վաստայ, և ոչ նիւթէ :
* ասեմ ձեզ՝ զի և ոչ սողոմոնի յամենայն փառսն իւ- 29
րում զգեցաւ իբրև զմի՝ ի նոցանէ : * Իսկ եթէ զխոտն 30
ի վայրի, որ այսօր է և վաղիւ ի հնոց արկանի, ած
այնպէս զգեցուցանէ . սրչափ եւս առաւել զձեզ Թէ՛
քահաւատքդ : * Մի՛ այսուհետև հոգայցէք և ասիցէք . 31
զինչ կերիցուք՝ կա՛մ զինչ արբցուք՝ կա՛մ զինչ զգեցցուք :
* զի զայդ ամենայն հեթանոսք խնդրեն . քանզի գիտէ հայրն 32
ձեր երկնաւոր՝ Թէ ունիք զայդ ամենայն : * խնդրեա՛ք 33
նախ զարքայութիւն նորա և զարդարութիւն նորա, և այդ
ամենայն յաւելցի ձեզ : * Մի՛ այսուհետև հոգայցէք վասն 34
վաղուա՛ն զի վաղիւն ինքն իւր հոգասցի . շատ է առաւուն
չարն իւր :

Գ Լ Ւ Ի Բ .

Ա՛ Ն զի դատիք՝ զի մի դատիցիք : * զի որով դատաստանաւ 1
նաւ դատիք՝ դատեցին և ձեզ . և որով չափով չափիք՝ 2
չափեսցի ձեզ : * Ընդէ՞ տեսանես զշիղ յականն եղբօր քոյ, 3
և՝ ի քո՛ւմ ականդ զգերանգ ոչ նշմարես : * կամ զիա՞րդ 4
ասես ցեղբայր քո, Թող հանիցեմ զշիղն յականէ քումմէ .
և ահաւադիկ՝ ի քո՛ւմ ականդ գերան կայ : * Կե՛ղ 5
ծաւա՛ր՝ հան նախ զգերանգ յականէ քումմէ , և ապա
հայեսցես հանել զշիղն յականէ եղբօր քոյ : * Մի՛ տայք 6
զսրբութի՛ւն շանց . և մի՛ արկանիջք զմարգարիտս ձեր ա-
ռաջի խոզից , զի մի՛ ոտն սրսկեսցեն զնոսա , և դարձ-
եալ երգիծուցանիցեն զձեզ : * Խնդրեցէ՛ք և տացի 7
ձեզ , հայեցէ՛ք և գտջի՛ք , բախեցէ՛ք և բացցի ձեզ :
* զի ամենայն որ խնդրէ՝ առնու , և որ հայեցի՝ գտանէ , և 8
որ բախէ՝ բացցի նմա : * Ա՞ր ոք է ի ձենջ մարդ՝ զոր 9
խնդր-

---

(26) Ոմանք . Հայեցարուք զէ թռչունս : (28) Ոմանք . ՚ի շուշանս վայրե՛ն . . . ոչ աճեն . ոչ վաստան , և ոչ նիւթեն : (29) Ոմանք . Յամենայն փառսն : (30) Ոմանք . եթէ վաղիւն ՚ի հնոց : (34) Ոմանք . Վա՛ վաղուն :

Գ Լ . Է . (3) Ոմանք . Զշիղ յականէ . . . ՚ի քո՛ւմ ականդ : (3) Ոմանք . Զգերանգ ոչ տեսանես : (4) Ոմանք . Զշիղն . . . ՚ի քո՛ւմ ական : (6) Ոմանք . Զմարգարիտս ձեր . . . խոզից . . . կոխեսցեն զնոսա : (9) Ոմանք . Ա՛վ է՝ ի ձենջ մարդ :

Digitized by Google

10 խնդրեցէք որպէս իւր հաց, մինչեւ քարը տապարէ նմա։ * և
11 կամ խնդրիցէ ձուկն, մինչեւ օձ տայցէ նմա։ * Եթէ
եթէ դուք որ չարքդ էք՝ գիտէք պարգեւս բարիս տալ
որդւոց ձերոց, որչափ եւս առաւել հայրն ձեր որ
յերկինս է տացէ բարիս այնոցիկ որ խնդրեն զնա։
12 * Ծաւմ զոր միանգամ կամիցիք՝ թէ արասցեն ձեզ մարդ
գիւ՝ այնպէս և դուք արարէք նոցա։ զի այս իսկ են
13 օրէնքն և մարգարէքն։ * Մտէք ընդ նեղ դուռնն. քանի
ընդարձակ է դուռն՝ և համարձակ ճանապարհն՝ որ
տանի՛ ի կորուստ, և բազումք են որ մտանեն ընդ նա։
14 * քանի անձուկ է դուռնն և նեղ ճանապարհն՝ որ տանի
15 ՚ի կեանս, և սակաւք են որ գտանեն զնա։ * Զգուշ
լերուք ՚ի սուտ մարգարէիցն՝ որ գան առ ձեզ հանդ
պերձիւք ոչխարաց, և ՚ի ներքոյ են գայլք յափշտակ
16 հողք։ * ՚ի պտղոյ նոցն ծանիջիք զնոսա։ Միթէ քաղիցեն
17 ՚ի փշոյ խաղող՝ կամ ՚ի տատասկէ թմուզ։ * Այսպէս
ամենայն ծառ բարի՝ պտուղ բարի առնէ, և ծառ չար՝ պտ
18 ուղ չար առնէ։ * Ո՛չ կարէ ծառ բարի պտուղ չար
19 առնել, և ոչ ծառ չար՝ պտուղ բարի առնել։ * Ամե
նայն ծառ՝ որ ոչ առնէ պտուղ բարի, հատանի և ՚ի
20 հուր արկանի։ * Այսու ՚ի պտղոյ նոցա ծանիջիք զնոս։
21 * Ո՛չ ամենայն որ ասէ ցիս՝ տէր տէր, մտցէ յարքայու
թիւն երկ
նից. այլ որ առնէ զկամս հօր իմոյ որ յերկինս է։
22 * Բազումք ասիցեն ցիս յաւուրն յայնմիկ. տէր տէր
ոչ յանուանէ քո մարգարէացաք, և յանուանէ քո դեւս հա
23 նաք, և յանուանէ քո զօրութիւս բազումս արարաք։ * և
յայնժամ ասացից ցոն՝ եթէ ոչ երբեք գիտեի զձեզ.
՚ի բաց կացէք յինէն ամենեքեան՝ որք գործէիք զանօ
24 րէնութիւն։ * Ամենայն որ լսէ զբանս իմ զայսոսիկ՝ և
առնէ զսոսա, նմանեցայց այնմ իմաստնոյ, որ շինեաց
25 զտունն իւր ՚ի վէմս վիմի։ * իջին անձրեւք՝ և հասին
գետք. շնչեցին հողմք՝ և բախեցին զտունն, և ոչ կոր
26 ծանեցաւ, քանզի ՚ի վէմ վիմի հաստատեալ էր։ * Եւ
այսմ

---

(11) Ոմանք. Որ չարդ էք. կամ, չարք էք.. տայցէ բարիս։
(12) Ոմանք. Ծաւմ որ միանգամ... զի այն իսկ են օրէնքն և։ (13)(14) ՚Ի յերեսան հին և նոր գրչագիր օրինակաց մերոց՝ երեսն նեղի ու այնչափ հնագիրք՝ առնէին. Քանզի ընդարձակ է. քանզի անձուկ է։ Ե երկոսք՝ ինչն յաստիճան փեղոյ քանզի։ իսկ այլ ոմանք ասեն՝ երկոսին։ համօթոյն գերասոյն գրեալ քանզի։ այսու ևս կրնան ասանկոսիք, զի ոմանք ՚ի տողին առին ՚ի վէմ պարմանեան ուղղութ. և չկոփ գիտրեանք. իսկ այլ ևս ոմանք՝ զգուշացարո ։ ուշ մերս։ (16) Ոմանք. ՚Ի փշոյ խաղողի։ (21) Ոմանք. Այլ որ արասցէ զկամս։ (22) Ոմանք. Ցաւուրն յայնմիկ։ (23) Ոմանք. Ելք գործեք զանօ՚։

Digitized by Google

Ձեմ որ լսէ զքաղնա իմ զայտոսիկ՝ և ոչ առնէ զաստա ,
Նմանեսցի ամեն յիմարին , որ չինեաց զտուն իւր ՚ի վէր
առաղդ։ * Իջին անձրեւք՝ յարեան գետք , շնչեցին հողմք՝ 27
հարին ՚ի տունն , և անկաւ ։ և եր կործանումն նը մեծ
յոյժ։ * Եւ եղեւ երբ կատարեաց Յի զեմ զքաղնա զայտ 28
սիկ , զարմանային ժողովուրդքն ՚ի վարդապետութեան նը ։
* Զի իբրև իշխանութիւն ունէր՝ և ոչ ոգի դպիրքն նը ։ 29

ԳԼ. Ը։

Զ Յ էրբև էջ ՚ի լեառնէ անտի , դնացին զնի նը ժո 1
ղովուրդք բազումք ։ * Եւ ահա մեսուռեցի՚ բորոտ 2
մի , երկիր պագանէր նմ՚, և ասէր ։ տէր՝ եթէ կամիս
կարող ես զիս սրբել ։ * Զդեաց զձեռն իւր և հասոյց 3
՚ի նա յի՚ և ասէ ։ կամիմ՝ սրբեաց ։ Եւ վաղվաղակի
սրբեցաւ ՚ի նմանէ բորոտութիւն ։ * Եւ ասէ ցնա յի՚ , 4
դիպոյ լեր՝ մի ոումեք ասիցես ։ այլ երթ ցոյց զանձն քո
քահանային ։ և մատո զպատարագն , զոր հրամայեաց
մովսէս ՚ի վկայութիւն նը ։
Ե * Եւ մտեալ ՚ի կափառնաում՝ մատեաւ առ նա հա 5
րիւրապետ մի , աղաչէր զնա , * և ասէր ։ տէր՝ մանուկ 6
իմ անկեալ կայ ՚ի տան անդամալոյծ՝ չարապէս տան
ջեալ ։ * Ասէ ցնա յի՚ ։ Ես եկից՝ և բժշկեցից զնա ։ 7
* Պատասխանի եւ հարիւրապետն՝ և ասէ ։ տէր՝ չիմ 8
բաւական եմեն ընդ յարկիւս իմով մտցես ։ այլ ասա
զանբա , և բժշկեցի մանուկն իմ ։ * Քանզի և ես այր մի 9
եմ ՚ի իշխանութեան , ունիմ ՚ի ինեւ զինուորս ։ ասեմ ոմա
եր՝ երթ՝ և երթայ , և այլում՝ եկ՝ և գայ , և ծառայի
իմում՝ արա զայս՝ և առնէ ։ * Իրբև լուաւ յի՚ զայր 10
մացաւ , և ասէ ցայնոսիկ՝ որ զկնի երթային ։ ամեն
ասեմ՚ ձեզ և ոչ ՚ի մեզնի այսպիսի հաւատս գտի երբեք ։
* Ասեմ՚ ձեզ , զի բազումք յարեւելից և յարեւմտից 11
ասից եկեսցեն՝ և բազմեսցին ՚ի սեղանոյ համա՚ և ՚ի սուրբ
հոգւոյ՚ և ընդ յակովբաւ յովսեփայ՚ և երիզեկ ։ * և որ 12
զիքն արքայութեանն եղցեն ՚ի խաւարն արտաքին ։ անդ ե
զիցի լալ և կրճտել առամանց ։ * Եւ ասէ յի՚ հրէութիւ 13
բազումն ։ երթ՝ և որպէս հաւատացեր զգիցի քեզ ։ Եւ
առչացաւ մանուկն նը յաւուրս յայնմիկ ։

* Եւ

---

(28) Գադ՚ա ։ Զբանս զայտոսիկ ։ (29) ՚ի բաղաս ձիսի ։ Ոչ զգալիքդն նոցա ։ Որ ասան յաւելու ։ գալիքդն և խրխնջիչ ։ Գլ. Ը. (1) Ասան ։ ժողովուրդ բազմ ։ (4) Օրինակ գ ։ Քո քահանային ։ և մատուս վճ սրբուելոյ քո զպարգեւն զոր ։ (5) Յոնանս ձիսի ։ Մ առաւել առ նա հարիւր՚ ։ (10) Ասան ։ Իրրև լուաւ զայս յի՚ ։ (10) ՚ի լսոն՚՚ ։ ՚ի վէր ես ոչ յիսրէլ , ընդունի՚ ։ Ա ոումեք ։ (11) Ասան ։ Եւ բազմեսցին ընդ ։

Digitized by Google

14 * Եւ եկեալ յե՛ռն ասուն ասիորասի, հասեալ զի զղբանչն Ը
15 նը՝ անկեալ դնէը տապացեալ: * կալաւ զձեռանէ նը՝
և եղեռ զնա ջերմին. յոտն եկաց՝ և պաշտէը զնա:
16 * Իբրև եղև երեկոյ՝ մատուցին առ նա դեւահարս բա Թ
զումս, և եհան զոգիսն բանիւ. և զամս հիւանդան
17 բժշկեաց: * Ըի լցցի բանն՝ որ ասացաւ՝ ի ձեռն ե
սայեայ մարգարէի. նա՝ զհիւանդութիւն մեր վերացոյց,
և զցաւս մեր եբարձ:
18 * Տեսեալ յոյն ժողովուրդս բազումս զնէը, հրամայէ Ժ
19 հաց երթալ յայնկոյս: * Եւ մատուցեալ գրագէ մի ա դ
ած ցնա. վարդապետ՝ երկիւղ և ես զնէի քո յոր վայր և
20 երթիցես: * Ասէ ցնա յն. աղուեսունց որջք ունի, և
թռչնոց երկինիք բոյնք. այլ որդւոյ մարդոյ ուր գոյ ուր
21 դիցէ զգլուխ իւր: * Եւ մի ոմն յաշակերտաց նը ա
ած ցնա. տէր՝ տուր ինձ հրաման՝ զի երթայց նախ թա
22 ղնցել զհայր իմ: * Ասէ ցնա յն. երկիւղնէ իմ, և թոյլ
տուր մեռելոցն թաղել զմեռեալս իւրեանց:
23 * Եւ իբրև եմուտ՝ նաւն, գնացին զնէի նորա աշա ԺԱ
24 կերտքն նը: * և ահա չարժումն մեծ եղև՝ ի ծովուն
մինչ նաւին ծածկիլ յալեաց ամուր. և ինքն ննջէր:
25 * Եւ մատուցեալ աշակերտքն յարուցին զնա և ասեն.
26 տէր՝ փրկեա զմեզ՝ զի կորնչիմք: * Եւ ասէ ցնոս. էիք
վատասիրտք էք սակաւահաւատք: Յայնժամ յարու
ցեալ սաստեաց հողմոյն և ծովուն, և եղև խաղաղու
27 թիւ մեծ: * Եւ մարդիկն զարմացան՝ և ասէին. որպիսի ոք
իցէ սա, զի և հողմք և ծով հնազանդին նմա:
28 * Եւ իբրև անցին յայնկոյս լերկիրն գերգեսացւոց, ԺԲ
պատահեցին նմա դեւահարք երկուք՝ ելեալք ի դե
ըեզմնատանցն, չարաչարք յոյժ. ոչ զի չքն հնար անցա
29 նել ոմանք ընդ ամն ճանապարհ: * և ահա՝ աղաղակեցին
և ասեն. զի՞ հայ մեր և քո՝ յն որդի ՚ի, եկիր ատրա
30 ժամ առաջիկ զմեզ: * Եւ էր հեռագոյն ՚ի նոցանէ ե
31 րամակ մի խոզից արօտական: * Եւ դեւքն աղաչէին զնա
և ասէին. եթէ հանես զմեզ աստ, հրամայեա տուր մեզ
32 երթալ յերամակն խոզից: * Եւ ասէ ցնոս. երթայք:
Եւ

---

(14) Ոմանք. Ջոքանչ նը: (15) Բազմ. Եւ պաշտէը զնա:
(18) Պիտի. ժողով բազմ զիւրեաս: (20) Ոմանք. Ամ գոյ
ան զի ուր գի՞: (22) Ոմանք. Ջմեռեալսն իւրեանց: (23)
Օրինակ ին Ջինի նը ժողովք բազմ: Եւ ահա: (24) Ոմանք.
Մ ինչև նաւն ծած՞: (25) Ոմանք. Աշակերտքն զարմա
ցին և ասեն: (26) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա յն. հողմոյն և
ծովուն: (27) Ոմանք. Զարմացան և ասեն: (28) Ոմանք.
Եւ իբրև անց յայնկոյս... երկեալ՝ ի գերեզ՞... ոչ զի
ոչ էր հնար: (32) Ոմանք. Յերամակ խոզից... ասեն

Digitized by Google

եւ նոքա ելեալ գնացին յերուսաղէմ՝ խոտորեցան: և գիւտ առին
երամսին՝ ի գարբէ ասեն՝ ի ծով, և մեռան՝ ի ջուրսն:
* եւ խոզաթաղքն փախեան, և երթեալ՝ ի քաղաքն 33
պատմեցին զամ, և զկրս գիւահարացն: * եւ ահա 34
ամ քաղաքն ել ընդառաջ յիսուս: իբրև տեսին զնա՝ թոթո-
ւցին զի գնասցէ՝ ի սահմանաց նոցա:

ԳԼՒ Թ.

ԺԴ Ա՝ եւ մտեալ՝ ի նաւ անց յայնկոյս, և եկին՝ ի քաղաքն 1
իւր: * եւ ահա մատուցին առ նա անդամալոյծ 2
մի որ դնէր՝ ի մահիճս: եւ տեսեալ յիսու զհաւատսն նոցա՝
ասէ ցանդամալոյծն. Թոդեա՛ լեր քեզ մեղք քո:
* եւ ահա՝ ոմանք՝ ի գպրացն ասեն ընդ միտս. հայհոյէ 3
գա: * եւ ծանուցեալ յիսու զխորհուրդս նոցա՝ ասէ դոցա. 4
ընդէր խորհիք գոյք չարիս՝ ի սիրտս ձեր: * զի՞նչ դիւ- 5
րին է. ասել՝ Թոդեալ լիցին քեզ մեղք քո, թէ ասել՝
արի և շրջեաց: * Ապա զի գիտասցիք՝ թէ իշխանութիւն 6
ունի որդի մարդոյ երկրի Թոդուել մեղս: յայնժամ
ասէ ցանդամալոյծն. արի՛ առ զմահիճս քո՝ և երթ՝ ի
տունն քո: * եւ յարուցեալ դնաց՝ ի տունն իւր: * իբ 7
րև տեսին ժողովուրդքն, զարմացան. և փառաւորեցին առ 8
նէին զձգ զտուիչն այնպիսի իշխանութիւն՝ մարդկան:
ԺԴ * եւ անցեալ ընդ այն կողմ՝ եւտես այր մի՝ զի նստէր՝ ի 9
մաքսատունէ, մատթէոս անուն. և ասէ ցնա՝ ել զկնի
իմ: եւ յարուցեալ գնաց զկնի նորա: * եւ եղե իբրև 10
բազմեալ էր նա՝ ի տանն, և ահա մաքսատուքն և մեղա-
ւորք եկեալ և բազմեալէին ընդ յիսու՝ և ընդ աշակերտս
նորա: * իբրև տեսին փարիսեցիքն՝ ասեն ցաշակերտս 11
նորա. ընդէր ընդ մաքսատուրս և ընդ մեղաւորս ուտէ
վարդապետն ձեր: * Ակն յիսու լուեալ՝ ասէ ցնոսա. ոչ 12
պիտոյ է բժիշկ կարօտելոցն՝ այլ հիւանդելոցն: * երթայք 13
ուսուսջուք, զինչ է՝ զողորմութիւն կամիմ, և ոչ զպատ-
ոյն: զի ոչ եկի կոչել զարդարս՝ այլ զմեղաւորս: * Յայնժամ 14
մատուան առ նա աշակերտքն յովհաննու՝ և ասեն. ընդ-
էր մեք և փարիսեցիքն պահեմք յաճախ, և քո աշա-
կերտքդ ոչ պահեն: * Ասէ ցնոսա յիսու. մի՞ եթէ մարթի ինչ 15
իցէ մանկանց առաւաստի ոտդ առնուլ՝ մինչ փեսայն

՚ի ծովին: (34) Ոմանք. Ազաքէին զի գնասցէ:
ԳԼ. Թ. (4) Ոմանք. Ձարւ ՚ի սիրտս: (5) Ոմանք. Եթէ
ասել՝ արի: (8) Ոմանք. Զաւուրիչ այնպիսի: (9) Յօրինակին
ձևսէր. եւ ասէ ցնա՝ եկ: (10) Ոմանք յաւելուն. ՚ի տանին
և ահա բազում մեւքսատուք: (12) Ոմանք. Ոչ է պիտոյ բժ՚:
(15) Բնդ. Մի եթէ մարթի ինչ՝ ՚ի ներգանէն: (15) Յօրի-
նակին. Մի անկաց առաւաստեն:

Digitized by Google

Ճշ նռսա իցէ. այլ եկեսցեն աւուրք՝ յորժամ բարձցի
16 ի նոցանէ փեսայն, և ապա ապահասցեն: * Ոչ ոք արկա-
նէ կտաւեղս անթափ՝ ի վերայ հնացեալ ձորձոյ. զի առ-
նուն եւանէ զլցուն նր՝ ի հանդերձէն, և ևս չար ապա
17 առառուծին լինի: * Եւ ոչ արկանեն գինի նոր՝ ի տիկս
հինս. ապա թէ ոչ՝ տիկքն պատառին, և գինին հե-
ղուս, և տիկքն կորնչին. այլ արկանեն գինի նոր՝ ի
տիկս նորս, և երկոքինն պահին:
18 * Մ ինչդեռ նա զայս խօսէր ընդ նս, ահա իշխան մի ԺԵ
մատուցեալ երկիր պագանէր նմա՝ և ասէր, դուստր
իմ արդեւս վախճանեցաւ. այլ եկեալ դիցես զձեռն դ դ
19 քո՝ ի վերայ նր՝ և կեցցէ: * Յարեաւ յն՝ և գնաց զկնի
նորա աշակերտաքն հանդերձ:
20 * Եւ ահա կին մի՝ տասներկու երկտասանամեայ, մա ԺԶ
տուցեալ յետոյ մերձեցաւ՝ ի դրօշակ հանդերձի նր:
21 * քանզի ասէր՝ ի մտի իւրում, թէ միայն մերձենամ՝
22 ի հանդերձս նր՝ փրկիմ: * Իսկ յն իբրև դարձաւ և
եսաես զնա, ասէ՝ քաջալերեսցաց դուստր՝ հաւատք քո
կեցուցին զքեզ: Եւ փրկեցաւ կինն ի ժամէն յայն
23 մանէ: * Իբրև եկն յն ի տունն իշխանին, և եսաես
զփողպատն՝ և ամբոխ յոյժ, ասէ ցնս՝ ի բաց գնացէք.
24 * զի ոչ եղեւ մեռեալ ե այլ ննջէ: * Եւ ծաղր
25 առնէին զնա: Եւ իբրև եղ ամբոխն ի բաց, եմուտ՝
26 կալաւ զձեռանէն նորա, և յարեաւ աղջիկն: * Եւ ել
համբաւս այս ընդ ամ երկիրն ընդ այն:
27 * Եւ մինչդեռ անցանէր ընդ այն յն, ղէմս եղեն նորա ԺԷ
կոյրք երկու, աղաղակէին և ասէին, ողորմեաց մեզ դ դ
28 որդի դաւթի: * Եւ իբրև եկն ի տունն, մատեան առ-
նա կոյրքն: Եւ ասէ ցնս յն. հաւատայք՝ եթէ կարող
29 եմ առնել ձեզ զայգ: Ասեն ցնա՝ այո տէր: * Յայն
ժամ մերձեցաւ յաչս նց՝ և ասէ. ըստ հաւատոց ձե-
30 րոց եղիցի ձեզ: * Եւ բացան աչք նց: Եւ սպառնայ նց
31 նոցա յն՝ և ասէ. զգուշ կացէք՝ մի ոք գիտասցէ: * Եւ
նք երթեալ՝ համբաւեցին զնա ընդ ամ երկիրն այն:
32 * Եւ յերթանելն նց արտաքս, ահա մատուցին առ նա ԺԸ
33 այր մի հմայր գիւահար: * և յերթանել դիւն խօսեցաւ
համբն: Եւ զարմացան ժողովուրդքն՝ և ասեն, թէ և
ոչ

---

(17) Օրինակ ի ընդ ականս. Եւ ոչ ոք արկանէ գինի նոր:
(18) Ոմանք. Մ ինչդեռ նա զայն խո": (19) Ոմանք. Յարուց-
ցեալ յն և գնաց: (20) Ոմանք. ի դրօշակս, հանդ": (21) Ո-
մանք. Ասէր ի սրտի իւրում, թէ միայն մերձանամ՝ ի:
(23) Ոմանք. Ջհոգւոյհարսն: (24) Ոմանք. Ջի ոչ թէ մեռ-
եալ է: (29) Ոմանք. Ի յաչս նոցա: (33) Ոմանք. Թէ ոչ
երբեք երեւեցաւ:

Digitized by Google

ոչ երբեք երևեցաւ այսպիսի ինչ յերկիր : * Իսկ փարիսեցիքն ասեին, Թէ իշխանաւն դիւոց հանէ զդեւս : 34

* Եւ շրջէր յն ընդ ամ քաղաքս և ընդ գիւղս, ուսուցանէր ի ժողովուրդս նոցն, և քարոզէր զաւետարանն արքայուե. և բժշկէր զամ ախտս և զամ հիւանդութիւս ի ժողովրդեանն : * Եւ ականատես զժողովրդեանն 36 ետես, և գթացաւ ի նոսա. զի էին աչխատեալք և ցրուեալք իբրև զոչխարս՝ որոց ոչ ինչ հովիւ : * Յայնժամ ասէ 37 ցաշակերտս իւր, հունձք բազումք են՝ և մշակք սակաւք : * արդ՝ աղաչեցէք զտէր հնձոց՝ զի հանցէ մշակս ի 38 հունձս իւր :

Գ Լ Ւ Ա :

ԺՈՂՈՎԵ զերկոտասանեսին աշակերտսն իւր, ետ նոցա իշխանութիւն այսոց ապիոց հանել զնոս, և բժշկել զամ ցաւս և զամ հիւանդութիւս : * Եւ ա 2 ռաքելոցն երկոտասանիցն էին անունք այսոքիկ : ա ռաջինն, սիմոն՝ անուանեալն պետրոս, և անդրէաս եղբայր նորին : * յակովբոս զբեդեայ, և յովհաննէս եղ 3 բայր նորին. փիլիպպոս, և բարթողոմէոս. թովմաս, և մատթէոս մաքսաւորն, յակովբոս այլփեայ, և դաքէոս ո որ անուանեցաւն լեբդէոս : * սիմոն կանանացի, և 4 յուդա սկարիովտացի՝ որ և մատնեացն նմա : * Զնո 5 սիկ երկոտասանեսինն առաքեաց յն, պատուիրեաց նոցն և ա սէ, ի ճանապարհ հեթանոսաց մի երթայիցէք, և ի քաղաք սամարացոց մի մտանիցէք : * այլ երթայք ա 6 ռաւել առ ոչխարան կորուսեալս տանն իսրայէլի : * Եւ իբր 7 գնայիցէք քարոզեցէք և ասացէք, Թէ մերձեցաւ ի արքայութիւն երկնից : * Ջհիւանդս բժշկիցէք, զբո 8 ղոսս արթնցէք, զդեւս հանէք. ձրիե առէք՝ ձրիե տուք : * Մի տանայք ոսկի, և մի արծաթ, և մի պղինձ ի 9 գօտիս ձեր : * մի պարի ի ճանապարհ. և մի երկու զգեստ 10 հանդ

---

(34) Ոմանք. Ասեն Թէ իշխանաւն դիւ" : (35) Ոմանք. Ընդ գիւղս. նմա, գեաղս (36) Ա՝ ոչխանայ ձիսի. Ա՝ չհնաւոր հաւք և չրուեալք իբրև : (37) Ոմանք. Յայսմհետէ ասէ. քուիք են՝ և մշակք սակաւք :

Գ. Ժ. (1) Ոմանք. Եւ կոչեալ առ ինքն զերկոտասանն աշա" . . և բժշկել զամ ախտս և զամ հի" : Ա՝ յամանն ձիսի. Եւ բշկել զամ ցաւս և զամ հիւ" : (2) Ոմանք. Ա՝ առաջինն սիմոն : (3) Ոմանք. Բարթողոմէոս : (3) Ոմանք. Եւ զաբբեոս, նմա, դեբբեոս, որ անուանեցաւ. : (4) Ոմանք. կանանացի : (5) Ոմանք. ի՝ ճնդհա հեթա" : (6) ի ըռա" . Տանեն Թէլի. համայն ամանդ ի բնաբ" : (10) Ոմանք. Պարկ ի ճանապարհն . . . մի կօշիկ . . . հետկիրայ իւ

Digitized by Google

հանգերձս • մի կօշկս • մի ցօպ : զի արժանի է մշակն
11 կերակրոյ իւրմոյ : * Ցոր քաղաք մտանիցէք կամ՝ ի
գեղ, հարցանիցէք թէ ո՞վ է ի նմա արժանի. և անդ
12 լինիջիք մինչև եկանիցէք անտի : * Եւ իբրև մտանիցէք
՝ի տունն, ողջոյնի տայջիք տանն : ողջոյնն տանն
13 այսմիկ : * եթէ իցէ տունն արժանի, եկեսցի ողջոյնն
ձեր ՝ի վր նը. ապա թէ ոչ իցէ արժանի, ողջոյնն ձեր
14 առ ձեզ դարձցի : * Եւ որ ոչ ընկալցի զձեզ՝ և ոչ լսէ
իցէ բանից ձերոց, իբրև եկանիցէք ՝ի քաղաքէն յայն
15 մանեկ, թօթափեցէջիք զփոշին յոտից ձերոց : * Ամէն ա
սեմ ձեզ՝ դիւրաւորագոյն լինիցի երկրին սոդոմացւոց և գո
մորացւոց յաւուրն դատաստանի, քան քաղաքին այն
16 միոյ : * Ահաւասիկ ես առաքեմ զձեզ իբրև զոչխարս գ ղ
՝ի միջ գայլոց. եղերուք այսոցհետև խորագէտք իբ
17 րև զօձս, և միամիտք իբրև զաղաւնիս : * Զգոյշ լինիք
ջիք ՝ի մարդկանէ. զի մատնեսցեն զձեզ յատեանս, և
18 ՝ի ժողովուրդս իւրեանց տանջեսցեն զձեզ : * և առա
ջի դատաւորացդ և թագաւորացդ առնիցին զձեզ վս իմ,
19 ՝ի վկայութիւն ՝ի նոսա և հեթանոսաց : * Այլ յորժամ մատ
նիցեն զձեզ, մի հոգայցէք՝ թէ ունդ կամ զինչ խօսիցիք.
20 զի տացի ձեզ ՝ի ժամուն յայնմիկ զինչ խօսիցիք : * զի
ոչ եթէ դուք իցէք որ խօսիցիք, այլ հոգին հօր ձե
21 րոյ որ խօսիցի ՝ի ձեզ : * Մատնեսցէ եղբայր զեղբայր
՝ի մահ, և հայր՝ զորդի : և յառնիցեն որդիք ՝ի վերայ
22 հարց՝ և սպանանիցեն զնոսա : * և եղիջիք ատելեաք
յամենեցունց վս անուան իմոյ. իսկ որ համբերեսցէ
23 ՝ի նպատ, նա կեցցէ : * Եւ յորժամ հալածիցեն զձեզ
՝ի քաղաքէս յայսմիկ՝ փախիջիք յայլ. և եթէ յայնմանէ
հալածիցեն զձեզ՝ փախիջիք ՝ի միւսն : ամէն ասեմ ձեզ,
ոչ սպառեսջիք զքաղաքս հրէից՝ մինչ եկեսցէ որդի մար
24 դոյ : * Ո՛չ է աշակերտ վեռաւոր քան զվարդապետ, և
25 ոչ ծառայ քան զտէր իւր : * չէաւ իցէ աշակերտին՝ և
եթէ եղիցի իբրև վարդապետ իւր, և ծառային՝ իբրև
տէր իւր : եթէ զտանուտէրն բէեղզեբուղ կոչեցին,
ո՛ր

բոյ : (11) Ոմանք • Անդ լինիջիք : (13) Ոմանք • Ող ջոյն ձեր ՝ի ձեզ դարձցի : (14) Ոմանք • յաւելուն • Եկանիցէք ՝ի փոնին ևմ՝ ՝ի քաղաքէն : (16) Ոմանք • Ոչ գոչխարս ՝ի մէջ : (17) Ոմանք • Զգոյշ լերուք ՝ի մարդ" : (18) ՝ի լսո" Տանիցեն զձեզ. համօյն ոմանց Դ բնաք" : (19) Ոմանք • Մատանեացցեն զձեզ : (20) Ոմանք • Հոգոն հօր ձերոյ խո սեսցի ՝ի : (21) Ոմանք • Եւ յարիցեն որդիք : (23) Ոմանք • Հալածեսցեն զձեզ • • Եւսկեն զձեզ՝ փախիջիք ՝ի միւս : (24) Ոմանք • Քան զվարդապետ իւր, և ոչ ծառայ մեծ քան : (25) Ոմանք • Ըստ և աշակերտին եթէ լինիցի նը"

Digitized by Google

արքայի եւս առաւել զընտանիս նորա։ * Մի այսուհետեւ 26
երկնչիցիք ի նոցանէ ։ զի ոչ ինչ է ի ծածուկ՝ որ ոչ
յայտնեսցի, և գաղտնի՝ որ ոչ ծանիցի ։ * Զոր ասեմ 27
ձեզ ի խաւարի՝ ասացէք ի լոյս ։ և զոր լսէիք յունկն
կանէ՝ քարոզեցէք ի վերայ սանեաց ։ * Եւ մի երկնչիք 28
ի՛նչ յայնցանէ՝ որ սպանանեն զմարմին, և զոգի ոչ կա-
րեն սպանանել ։ Այլ երկերուզ գառաւ առաւել յայն-
մանէ՝ որ կարօղ է զոգի և զմարմին կորուսանել ի
գեհենի ։ * Ո՞չ ապաքէն երկու ճնճղուկք գանգի միոջ 29
վաճառին ։ և մի ի նոցանէ յերկիր ոչ անիցէ առանց
հօր ձերոյ ։ * Այլ ձեր և եամ իսկ հեր գլխոյ ծառեալ 30
է ։ * և արդ՝ մի երկնչիցիք՝ զի լաւ էք քան զբազումս 31
ճնճղուկս ։ * Ամենայն որ խոստովանեսցի յիս առաջ 32
ի մարդկան, խոստովանեցից և ես զնմանէ առաջի
հօր իմոյ որ յերկինս է ։ * Եւ որ ուրասցէ զիս առաջ 33
ի՛ մարդկան, ուրասցայց և ես զնա առաջի հօր իմոյ՝
որ յերկինս է ։ * Մի համարիք եթէ եկի արկանել 34
խաղաղութիւն յերկիր ։ ոչ եկի արկանել խաղաղութիւն, այլ
սուր ։ * քանզի եկի քակել զայր՝ ի հօրէ իւրմէ, և 35
զդուստր ի մօրէ, և զհարսն ի սկեսրայր իւրմէ ։ * և 36
թշնամիք առն՝ ընտանիք իւր ։ * Որ սիրէ զհայր կամ 37
զմայր առաւել քան զիս, ոչ է ինձ արժանի ։ Եւ որ
սիրէ զուստր կամ զդուստր առաւել քան զիս, չէ ինձ
արժանի ։ * Եւ որ ոչ առնու զխաչ իւր՝ և գայ զկնի 38
իմ, չէ ինձ արժանի ։ * Որ գտանէ զանձն իւր՝ կո- 39
րուսցէ զնա, և որ կորոյս զանձն իւր վասն իմ, գտցէ
զնա ։ * Որ ընդունի զձեզ՝ զիս ընդունի, և որ զիս ըն- 40
դունի՝ ընդունի զառաքիչն իմ ։ * Որ ընդունի զմարգ 41
գարդ յանուն մարգարէի, զվարձս մարգարէի առցէ ։
Եւ որ ընդունի զարդար յանուն արդարոյ՝ զվարձս ար-
դարոյ առցէ ։ * Եւ որ արբուսցէ միոմ՝ ի փոքրկանացս
յայսցանէ բաժակ մի ջուր զաւրաւոր միայն յանուն աշա-
կերտի, ամէն ասեմ ձեզ, ոչ կորուսցէ զվարձս իւր ։

ԳԼ ԺԱ։

Եւ եղեւ իբրեւ կատարեաց Յի զպատուէր երկոտա- 1
սանից աշակերտացն իւրոց, գնաց անտի քարոզել
և ուսուցանել ի քաղաքս նոցա ։

* Իսկ

---

(26) Ոմանք ։ Ոչինչ է ծածուկ ։ (27) Ոմանք ։ Լսէք յունկն
կանէ ։ Որ չօբինալին ։ լսիցէք յականջ։ (28) Ոմանք ։ Եւ մի
երկնչիցիք ի նոցանէ որ սպանանիցեն ։ (29) Ոմանք ։ Ոչ ան-
կանիցէ ։ (31) Ոմանք ։ Մի երկնչիք ։ (33) Յոմանս պակս ։ Որ
յերկինսն է ։ (35) Ոմանք յաւելուն ։ ի մօրէ իւրմէ ։ (37) Ո-
մանք ։ Չէ ինձ արժ՛։ (39) Ոմանք ։ Եւ որ կորուսցէ զան՛։

Digitized by Google

2 * Ինձ յոլհաննէս երթեալ լուսաւ՛ի բանտին զգործսն ի
3 քն, առաքեաց՛ի ձեռն աշակերտաց իւրոց, * և ասէ
ցնա. գո՞ւն ես որ գալոցն ես, եթէ այլումա՛ ակն կալ
4 ցուք : * Պատասխանի ետ յի՛ և ասէ ցնո՛. գնացէք
5 պատմեցէք յոլհաննէսու, զոր լուայք և տեսէք : * կոյրք՝
տեսանեն կաղք՝ գնան, բորոտք՝ սրբին, և խուլք լսեն,
և մեռեալք յառնեն, և աղքատք աւետարանին :
6 * և երանեալ է՝ որ ոչ դայթագնեսցի յիս : * Եւ երբա
7 նէք գնացին, սկսաւ յի՛ ասել ցժողովուրդսն զյովհան
նէ : Զի՞նչ ելէք տեսանել յանապատն, եղէ՞գն շար
8 ժառն՛ի հովմի՞ : * այլ զի՞նչ ելէք տեսանել, մարդ՛ի
հանդերձս փափկութեն զգեցեալ : Ահաւասիկ որ
զփափկութիսն կրեցեալ են՝ ի տունս թագաւորաց են :
9 * Այլ զի՞նչ ելէք տեսանել. մարգարէ՞. այո՛ ասեմ
10 ձեզ, և առաւել քան զմարգարէ : * Զի նա է՝ վր
որոյ գրեալն է. ահաւասիկ առաքեցից զհրեշտակ իմ ա
ռաջի երեսաց քոց, որ պատրաստեսցէ զճանապարհս
11 քո առաջի քոյ : * Ամէն ասեմ ձեզ, չէ յարուցեալ՛է
Ծնունդս կանանց մեծ քան զյովհաննէս մկրտիչ : Բայց
12 փոքրիկն յարքայութե՛ երկնից մեծ է քան զնա : * Բայց
յաւուրցն յոլհաննու մկրտչի մինչև ցայժմ՝ արքայու
թե՛ երկնից բռնագաւառի, և բռնաւորք յափշտակեն զնա :
13 * Զամենեքեան զամ՛օրէնքն և մարգարէքն մինչև ցյոլհան մարգ
14 գարեացան : * Եւ եթէ կամիք ընդունել՝ նա է եղիա՝
15 որ գալոցն է : * Որ ունիցէ ականջս լսելոյ՝ լուիցէ :
16 * Ո՞ւմ նմանեցուցից զազգս զայս. նմանի է մանկտուց՝
որ նստին՛ի հրապարտիս, կարդայեն զընկերս իւր
17 եւանց, * և ասիցեն. փող հարաք ձեզ՝ և ոչ կաքսաւէք
18 ցեք, ողբացաք ձեզ՝ և ոչ կոծեցարուք : * Եկն յոլհան
նէս, ոչ ուտէր և ոչ ըմպէր, և ասեն՝ դեւ՛ դոյ՛ ի նմ՛ :
19 Եկն որդի մարդոյ՝ուտէ՛ և ըմպէ. և ասեն, ահա այր
կերօղ և արբեցօղ, բարեկամ՝ մաքսաւորաց և մեղաւո
րաց : և արդարացաւ իմաստութե՛ յարդեւոց իւրոց :
20 * Յայնժամ սկսաւ նախատել զքաղաքսն՝ յորս եղեն
21 բազումք զորութե՛քն նո՛ր, և ոչ ապաշխարեցին : * Վա՛յ

քեզ

գէ. ժա. (4) Ոսկան. գնացէք և պատմեցէք : (6) Ո
մանք. Եւ երանի է որ ոչ գայթ՛՝ : (7) Ոմանք. Զկղզիգն :
(10) Ոսկան. Զի սա է, որ գրեալ : (10) Ոմանք. Ահաւա
սիկ ես առաքեմ. զընդհ քո : (12) Ոմանք. Արքայու
թե՛ն երկ՛՝ : (13) Ոմանք. Մ ինչև յովհաննէս մարգա՛՝ : Ուր
օրինակ ի ներքս համայն մեռանի, ի լուս՛՝ նշանակէ՝ աստղիկ
այս է : (14) Ոմանք. Եւ թէ կամիք : (19) ՛ի լուս՛՝ : ի վե
քոյ՝ Ողբացաք ինքոյն. նշանակի՛՝ ի գործոյն. համայն ոմանց :
(21) Յօրինակին. Եւ՛ ի սիգդոնէ :

Digitized by Google

քեզ քո[ա]ռեին, վայ քեզ Բեթսայիդա. զի եթէ ի Տիւ
րոս և ի Սիդովն եղեալ էին զօրութիւնքն՝ որ ի ձեզ եղե-
ւին, վաղուց և սաստկեալք խոստովան և ապաշխարե-
եալ էր։ Բայց ասեմ ձեզ. դիւրագոյն լիցի երկ- 22
րին Տիւրոսի և Սիդոնի քան զձեզ։ Եւ դու Կափառնա- 23
ում, մի՞ վերջն բարձցիս մինչև յերկինս. ոչ եւս
գայ մինչև ի դժոխս իջցես։ Զի եթէ ի սո-
դոմ եղեալ էին զօրութիւնքն՝ որ եղեն ի քեզ, մնացեալքն
կայինն մեծ մինչև ցայսօր։ Բայց ասեմ ձեզ՝ եթէ երկ- 24
րին սոդոմացւոց դիւրագոյն լիցի քան զքեզ։ Յա-
մենայն ժամանակի պատասխանի Յի- 25
սուս՝ և ասէ. Դոհանամ զքեզ Հայր՝ տէր երկնից և երկ-
րի. զի ծածկեցեր զայս յիմաստնոց և ի գիտնոց, և
յայտնեցեր զայս տգետից։ այո՛ Հայր. զի այսպէս հաճեալ 26
եղև առաջի քոյ։ Ամենայն ինչ ետուաւ ինձ ի Հօրէ 27
իմմէ։ Եւ ոչ ոք ճանաչէ զորդի՝ եթէ ոչ Հայր. և
ոչ ոք ճանաչէ՝ եթէ ոչ որդի, և որ որդին կա-
միցի յայտնել։ Եկայք առ իս ամենայն վաստակեալք 28
և բեռնաւորք, և Ես հանգուցից զձեզ։ առէք զլուծ 29
իմ՝ ի ձեզ, և ուսարուք յինէն՝ զի հեզ եմ և խոնարհ
սրտիւ. և գտջիք հանգիստ անձանց ձերոց։ զի լուծ 30
իմ քաղցր է, և բեռն իմ փոքրագի է։

ԳԼ. ԺԲ.

Յայնժամ գնաց Յի- 1
սուս ընդ ասրտոցայսն ընդ՝ի շաբաթուս. և
աշակերտքն նորա քաղցեալ եին, և սկսան հասկ կոր-
ծել և ուտել։ փարիսեցիքն իրեն տեսին՝ ասեն ցնա. 2
Ահա աշակերտք քո գործեն զոր ոչ է արժան
գործել ի շաբաթուս։ Եւ Նա ասէ ցնոսա. ոչ լեգ ընդ- 3
թերցեալ ձեզ՝ զոր արար Դաւիթ, յորժամ քաղցեաւն,
և որ ընդ նմանէն էին։ զիա՞րդ եմուտ ի տաւնն ասլ՝ և 4
եկեղ զհաց զաստաքատուրութեանն. զոր ոչ էր օրէն նմա
ուտել, և ոչ որոց ընդ նմանէն էին, բայց միայն քա-
հանայիցդ։ Կամ լեգ չեցիք ընթերցեալ յօրէնսն՝ զի 5
շաբաթուն քահանայքն՝ ի տաճարին պղծեն զշաբաթն,
և անմեղք եեն։ բայց ասեմ ձեզ՝ զի մեծ քան զտա- 6
ճարն ի սստ։ Եւ եթէ գիտէիք զինչ է՝ զողորմութիւն 7
կամիմ՝ և ոչ զզոհ. ապա ոչ դատապարտեիք զանդ-

(23) Ոմանք. Ոը՛ ի քեզ եղեն։ (24) Ոմանք. Քան ձեզ։
(29) Ոմանք. Խոնարհ սրտիւք։

ԳԼ. ժբ. (2) Ոմանք. Ահա՛ աշակերտք աշա՛՝՝. զոր չէ արժան
դոր՛՝։ (3) Ոմանք. Ընդ ի շաբաթուն։ (4) Ոմանք. Քահանայք
առաջնո՛՝։ (5) Ոմանք. Ընթերցեալ ձեր յօրէնս։ պղծեն
պղծութիւն։ (7) Ոմանք. Զողորմութիւն կամիմ, և ոչ զզոհս։

Digitized by Google

8 զանապատեան : * Ձի ասէր ի չաւասիկ՝ որ գիւղին մերձ գոյ ե-
9 * Եւ գնացեալ անասէր յիմ , եւ գտին ի ժողովուրդն նշ :
10 * Եւ ասէգ էր այլոց մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր . ՒՆ
հարցին զնա՝ և ասեն , եթէ ապրեա ինչ ի չաւասիկ-
11 քժչկել . զի չարախօսեացին զնմանէ : * Եւ նա՝ ասէ
ցնա . մի՛ ինչ ի չէնջ մերոց՝ որոյ ինչ ոչինար մի , և ան
կանիցէ այն ի խորհուրդսն ի չաւասիկ . մինեւ ոչ ու-
12 նիցէ և յարուցանիցէ զնա : * Իսկ արգ հրաւիրեաւ ա-
ւասիկ ի մերոց քան ղչինար . առաւ ուրեմն զանգրան ի
13 ի չաւասիկ բարիս գործել : * Յայնժամ ասէ ցայրն .
ձգեա զձեռն քո , և նա ձգեաց՝ և եղև ոչք իբրև ըզ-
14 մեւսն : * Իսկ փարիսեցիքն երթեալ առտուանց խորհուրդ
15 արարին զնմանէ՝ թէ զնշ կորուսցեն զնա : * Եւ յի իմ
քն գիտաց , մեկնեցաւ անտի : Եւ գնացին զհետ նր
16 ժողովուրդք բազումք , և քժչկեաց զամենեսեան : * Եւ
17 առաքեաց նշ՝ զի մի յայտնեսցեն զնմանէ ուսիք : * զի
18 լցցի որ ասացաւն ի ձեռն եսայեայ մարգարէին : * Ես
մեռանիմ իմ՝ զոր ընտրեցի , և սիրելի իմ՝ ընդ որ հաճե-
ցաւ անձն իմ . եդից զոգի իմ ի վերայ նր , և իրաւ
19 ասնա հեթանոսաց պատմեսցէ : * ոչ հակաստակեսցի
և ոչ ազաղակեսցէ , և ոչոք լուիցէ ի հրապարակս ըզ-
20 բարբառս նր : * Ընդ եղէգն ջաղջախեալ ոչ կիպեսցէ , և
զպատրոյգին ածելայծեալ ոչ չիջուսցէ . մինչև հանցէ ի
21 յաղթութիւն զդատաստանն : * և յանուն նր հեթանոսք
յուսասցին :
22 * Յայնժամ մատուցաւ առ նա դիւահար մի կույր և ի
համր , և քժչկեաց զնա . ոյր զի համրն և կուրն խօսիր . և
23 ցի և տեսանիցէ : * Զարմացան ամենայն ժողովուրդքն՝ և
24 ասեն . միթէ՝ սա իցէ քրիստոս որդի դաւթի : * Եւ այլ փա
րիսեցիքն երբեմն լուան՝ ասեն . ոչ խրեք հանի դա զդևս
25 եթէ ոչ բէելզեբուղայ իշխանաւն դիւաց : * Իրեմն գի
տաց յն զխորհուրդս նր՝ ասէ ցնա . ամէն թագաւորութիւն
բաժանեալ յանձն իւր՝ աւերի . և ամէն քաղաք կամ տուն
26 բաժանեալ յանձն իւր՝ ոչ կացցէ : * և եթէ սատանայ
զսատանայ հանի , յանձն իւր բաժանեցաւ . որպէ՞ զին
27 արդ կացցէ թագաւորութիւն նր : * Եւ եթէ ես բէելզե-
ղեբուղայ հանեմ զդևս՝ որդիքն ձեր ով հն հանիցեն . վա
յնո

(9) Յմանդ . ի ժողովուրդսն նշ : (11) Յմանդ . Ոչխ է ի չէնջ մերոց : (12) Ցմանդ . Ընդ ապրեա է ի շա" : (14) Ասպ-
խորհուրդ առնին զնմանէ : (15) Յոյան . Ջհետ նր ժո-
ղովուրդքն , և քժ" : (15) Յմանդ . Եւ քժչկեաց զնա :
(20) Յմանդ . Ջնդ եղէգն ջախջախեալ . . . զդատաստանն :
(23) Յմանդ . Եւ ասեն , միթէ սա : (26) Բ՚շխ . Թագաւո-
նր : (27) Յմանդ . Ոչ այդ գործիկ նոքա ե" :

Digitized by Google

այնորիկ ծոցքս եղիցին ձեր գաւաւոտրք ։ * Ապա եթէ 28
հոգւով ոչ հանեմ ես զդէս , ուրեմն հանապ է ի վե-
րայ ձեր աղբայուբ ես ։ * Կամ զիարդ կարէ ոք մտալ 29
ՆԵ ի տուն հզօրի և զգործիսն նորի յափշտակել . եթէ
ոչ նախ կապիցէ զհզօրն , և ապա զտունն նորի յափշտակ
կիցէ ։ * Որ ոչ ընդ իս է՝ հակառակ իմ է . և որ ոչ ժո 30
ղովէ ընդ իս՝ ցրուէ ։ * Վասն այդորիկ ասեմ ձեզ . Ամ 31
ՆԵղք և հայհոյութիք Թողցին մարդկան , բայց զհոգւոյն
հայհոյութիւն մի Թողցի ։ * Եւ որ ոք ասիցէ բան զորդ 32
ւոյ մարդոյ՝ Թողցի նմա . բայց որ զհոգւոյն սրբոյ ասիՆ
ցէ՝ մի Թողցի նմա , մի յայսմ աշխարհի , և մի ի հան
գերձեալումն ։ * Կամ արարիչք զծառն բարի՝ և զպտուղ 33
նորի բարի , կամ արարիչք զծառն չար՝ և զպտուղ նորի չար .
քանզի ի պտղոյ անտի ծառն ճանաչի ։ * Ծնունդք իւ 34
ժից , զիարդ կարիցէք բարիս խօսել՝ որ չարքդ էք .
քանզի ի յառատութենէ սրտի խօսի բերան ։ * Մարդ 35
բարի՝ ի բարի դանձուց սրտի իւրոյ հանէ զբարիս .
և մարդ չար՝ ի չար գանձուց սրտի իւրոյ հանէ զչա
րիս ։ * Բայց ասեմ ձեզ . Եթէ ընդ ամ գաւառիկ բանի 36
զոր խօսեցին մարդիկ , տացեն համար յաւուրն դա
տաստանի ։ * Զի ի բանից քոց՝ արդարասցիս , և ի 37
բանից քոց՝ պարտասցիս ։

ԻԳ * Յայնժամ պատասխանի եղեն ոմանք ի դպ 38
դ դ բացն և ի փարիսեցւոց՝ և ասեն . վարդապետ՝ կամիմք
նշան ինչ տեսանել ի քէն ։ * Եւ պատասխանի եղ՝ և 39
ասէ ցնոսա . ազգ չար և շնացօղ նշանի խնդրէ . և նշան մի
տացի նմա , բայց նշանն յովնանու մարգարէի ։ * Զի 40
ոգի էր յովնան ի փոր կիտին զերիս տիւս և զերիս գի
շերս , նոյնպէս եղիցի և որդի մարդոյ ի սիրտ երկրի
զերիս տիւս և զերիս գիշերս ։ * Արք Նինուէացիք յա 41
րիցեն ի դատաստանի ընդ ազգիս այսմիկ՝ և դատա
պարտեցեն զնա , զի ապաշխարեցին քարոզութեան յովնա
նու . և արդ աւելի մեծ քան զյովնան՝ ի սմա ։
* Թագուհին հարաւոյ յարիցէ ի դատաստանի ընդ ազգիս 42
այսմիկ՝ և դատապարտեսցէ զնա . զի եկն ի ծա
գաց երկրի լսել զիմաստութիւնն սողոմոնի ։ Եւ ահա
մեծ քան զսողոմոնն է ասա ։ * Ասէ յորժամ ոգին 43
պիղծ

---

(29) Ոմանք . Զտուն նր ։ (31) Ոմանք . Զի ամենայն մեղք և ։ (31) Ոմանք . Բայց հոգւոյն հայ՛՛ ։ (34) Ոմանք . Քիչ է յառատութենէ սրտին խօսի բերան ։ (38) Ոմանք . Եթուն ոմանք . . . և ասեն ցնա , վարդ՛՛ ։ (39) Ոմանք . Յունանու մարգարէին ։ (40) Ոմանք . ի փոր կիտին գի՛՛ ։ (41) Ոմանք . ի քարոզութ յայնմանու ։ (42) Ոմանք . Եւ գաղտուկս ցնոսա ։ (43) Ոմանք . Ելանէ ի մարդոյ ։

Digitized by Google

ոքիցէ եւ լանիցէ ի մարդոյ՝ չքնի ընդ անիրաւին անդրեն ։
44 խնդրեք հանդիստ՝ եւ ոչ գտանէք ։ * յայնժամ ասէ ցայր
ձայլ ի տուք իմ՝ ուստի եկի ։ եւ եկեալ գտանէ զայր
45 բռպոտ մնեալ եւ յարդարեալ ։ * ցայնժամ երթայ
եւ առնու ընդ իւր՝ եւ լրեալն այլ այսու չարագոյնս քան
զինքն ։ եւ մտեալ բնակէ անդ ։ եւ լինի յետին մարդոյն
այնորիկ չար քան զառաջինն ։ Այնպէս եղիցի եւ ազ-
46 գիս այսմիկ չարի ։ * Մինչդեռ նա ընդ ժողովուրդսն
խօսէր ։ ահա մայր նր եւ եղբարք նր կային արտաքոյ՝
47 եւ խնդրէին խօսել ընդ նմա ։ * եւ ասէ ոմն ցնա ։ ահա
մայր քո՝ եւ եղբարք քո՝ կանն արտաքոյ ։ եւ խնդրեն խօ-
48 սել ընդ քեզ ։ * Նա պատասխանի եւ ասէ ցնմին՝ որ ասացն
ցնա ։ եւ ասէ ։ ո՞վ է իմ մայրն ։ կամ ո՞վ են իմ եղբարքն ։
49 * Եւ ձգեալ զձեռն իւր յաշակերտսն՝ ասէ ։ ահա՛ա-
50 ւիկ մայրն իմ եւ եղբարք իմ ։ * զի որ առնիցէ զկամս
հօր իմոյ որ յերկինսն է ։ նա է իմ եղբայր՝ եւ քոյր՝ եւ
մայր ։

ԳԼ. ԺԳ.

1 Յաւուրք յայնմիկ ելեալ Յի ի տանէն՝ նստէր առ ծո-
2 վեզերն ։ * եւ ժողովեցան առ նա ժողովուրդք բա-զ-ի
գաւոքք ։ մինչեւ մտանել նմա՝ ի նաւն՝ և նստել ։ եւ ամ-
3 բողովուրդն կայր առ ծովեզերբն ։ * Եւ խօսէր ընդ
4 նոսա բազումս առակօք ։ և ասէր ։ * Ահա՝ ել սերմանող
նահան սերմանել ։ և՝ի սերմանելն իւրում՝ էր որ ան-
կաւ առ ճանապարհս ։ և եկին թռչունք երկնից՝ և ե-
5 կերն զնա ։ * Եւ այլն անկաւ յապառաժի ։ ուր ոչ գոյր
հող բազում՝ և վաղվաղակի բուսաւ ։ առ՝ի չգոյէ հո-
6 ղոյ երկրին՝ ։ և ծագեալ արեւուն տապացաւ ։ և զի ոչ
7 գոյին արմատք՝ չորացաւ ։ * Եւ այլն անկաւ՝ ի մէջ
8 փշոյ ։ եւ ելին փուշքն և հեղձուցին զնա ։ * Եւ այլն
անկաւ յերկիրն բարւոք ։ և տայր պտուղ ։ էր՝ որ հարիւ-
բապատիկ ։ և էր՝ որ վաթնապատիկ ։ և էր՝ որ երեսնապատիկ ։
9 * Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ ։ * Եւ մատու-
10 ցեալ աշակերտքն ասեն ցնա ։ ընդէր առակօք խօսիս
11 ընդ նոսա ։ * Նա պատասխանի եւ ասէ ցնոսա ։ զի քեզ
ձեզ տուեալ է գիտել զխորհուրդս արքայութեանն երկ-
12 նից ։ և նոցա չէ տուեալ ։ * Ոչ որ գտցէ՝ տացի նմա
և յա-

---

(44) Ոմանք ։ Ուսեալ եւլի ։ ։ գտանէ զնա պարապորգ ։
(45) Բազմ։ Յետինն մարդոյն ։ (45) Ոմանք Ա յայսիկս, է
զկնի տղգիս (48) Ոմանք ։ Կամ ո՞վ իմ եղբարք ։ (49) Ո-
մանք Ահա մայր իմ։
Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք ։ Կացաւ առ. Ծովեզերբն ։ (2) Ո-
մանք կայր առ. Ծովեզերն ։ (5) Ոմանք ։ Ի ծագել արեւուս ։

Digitized by Google

կ՚յաւելցի։ և ոչ ոչն գուցէ՝ և զոր ունիցին բառնա-
ցի՚ի նմանէ ։ * Վա՛յ այնորիկ առակաւք խօսիմ ընդ նոս. 13
զի անառանին՝ և ոչ առնուն՝ և լսեն՝ և ոչ լսեն, և
ոչ առնուն՚ի միտ ։ * Եւ կատարի ա՛ռ նոս մարգարէու- 14
թիւն Եսայեայ՝ որ ասէ՝ լսելով լուիջիք՝ և մի՛ իմա-
նայիք ։ և տեսանելով տեսցիք՝ և մի՛ տեսցիք ։ * զի Թանձրացաւ 15
սիրտ ժողովրդեանս այսորիկ, և ականջօք խըլրտանց
Ծանո՛նաս լսեան ։ և զաչս իւրեանց կափուցին, զի մի՛
երբեք տեսցեն աչօք՝ և ականջօքն լուիցեն՝ և սրտիւքն
իմասցին, և դարձցին՝ և բժշկեցից զնոս ։ * Բայց ձեր 16
երանի՛ է աչացդ՝ զի տեսանեն, և ականջացդ ձերոց՝ զի
լսեն ։ * Ամե՛ն ասեմ ձեզ՝ զի բազումք մարգարէք և 17
արդարք ցանկացան տեսանել զոր տեսանէք դ՚ և ոչ տե-
սին, և լսել զոր լսէք դ՚ և ոչ լուան ։ * Եւ արդ՝ լուա՛ 18
քուն գուք զառակ սերմնացանին ։ * յամենայնի՚ն՝ որ 19
լսէ զբանն արքայութե՛ն՝ և ոչ առնուս՚ի միտ, գայ չարն՝
և յափշտակէ զսերմանեալսն՚ի սիրտ նո՛ր ։ այն է՚ որ առ
ճանապարհաւն սերմանեցաւ ։ * Եւ որ յապառաժին 20
սերմանեցաւ՝ այն է, որ իբրև լսէ զբանն, և վաղվա-
ղակի ընդունի՚ զայն ուրախութի՛ւնով ։ * բայց քանզի ոչ ունի 21
արմատս յինքեան, այլ առ ժամանակ մի է՝ և լինելո՛վ
նեղութեա՛ց և հալածանաց վա՛ւ բանին՝ վաղվաղակի գայ-
թագղի՛ն ։ * Իսկ որ՚ի մէջ փշոցն սերմանեցաւ, այն է՚ն 22
որ իբրև լսէ զբանն, և հոգք աշխարհիս և պատրանք
մե՛ծութե՛ն հեղձուցանեն զբանն, և լինի անպտուղ ։ * Իսկ 23
որ յերկիրն բարի սերմանեցաւ, այն է՚ որ իբրև լսէ
զբանն՝ և՚ի միտ առնու, և առյ պտուղ, է՚ որ հա-
րիւր, և է՚ որ վաթսուն՝ և է՚ որ երեսուն ։ Որ ու-
նի՚ ականջս լսելոյ՝ լուիցէ ։ * Այլ առակ այլ ա- 24
նոնց՝ և ասէ ։ Նմանեցաւ արքայութի՛ւն երկնից՝ առն ո-
րոյ սերմանիցէ սերմն բարի յագուրակի իւրմե՛ն ։ * և՚ի 25
քնանալ լինել մարդկան, եկն թշնամի նո՛ր. և ցանեաց՚ի
վրայ որոմն՚ի մէջ ցորենոյն՝ և գնաց ։ * և իբրև բուս 26
առա խոտն՝ և արիար պտուղ, տապա երևեցաւ և որոմն ։
* Ա՛ռաքեցեալ Տեառնայք առնուս առաւնոն ասեն ցնա ։ 27
Տէր՝ ո՞չ սերմն բարի սերմանեցեր յագուրակին քումմ,

արդ՝

(13) Ոսկան ։ Վա՛յ այդորիկ առա՛" ։ (13) Ոմանք ։ Ջի տես-
անեն, և ոչ տեսցեն ։ (15) Բղխ ։ Եւ ականջօք լուի-
ցեն, և սրտիւք իմասցեն՝" ։ (18) Ոմանք ։ Սերմնացանին ։ (19)
Ոսկան ։ Ամենայն որ լսէ ։ (20) Ցոմանս պղխ ։ Ընդունէ
զնա ։ (21) Ոմանք ։ Վաղվաղակի գայթագղի ։ (23) Ցոմանս պղխ ։
Եւ է որ երեսուն ։ Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ ։ Ա՛յլ ։
(24) Ոմանք ։ Ա՛ռաքեալքն երկնից ։ (25) Ոմանք ։ Եւ եկն
Թշնամին նո՛ր ։ (26)(27) Բղխ ։ Եւ որոմնին ։ ։ ։ զորոմնին ։

Digitized by Google

28 ապրեք՝ առաքի՛ տունկիկի զերծումն : * Եւ դա առաք ցնծե՛ - ակոր
ջիշատակի տարար զայն : առաքն ցնծա ծառայքն՝ հիասկի՛ զի
29 երկի՛ կցատ-քաղեցուք զայն՝ ի բաց : * Եւ դա առաք ցնծե՛ -
կի՛ . գառցի՛ մեկնք քաղեցիքը զերծումն , և զցասրնանն ընդ
30 նոքին՝ ի բաց խլեցիքը : * Թէպէտ առաք երկրացանց առնել՝ ի
միասին միանալ՝ ի հունձա , և՝ ի ժամանակի հնձող առաք
ցինց ցհնձողան . քաղեցիքը նախ զորսմնիգ , և կապեցիքը
զայդ խրձունա առ՝ ի յայրել : և զցորեանն ժողովեցիքը
31 ի չաբեմարագնա իմ : * Ա՛յլ առաքն արկ առ՝ նէ՛ առաք .
նոքան է առքայուն երկնից հաստոյ մանանխոյ . զոր ա-
32 պետ մարդ՝ առ բանտանեաց յայգաբակի իւրում : * որ
փոքր է քան զամէ սերմանիս . և յորժամ աճիցէ , մեծ
է քան զամէ բանջարա . և լինի ծառ՝ մինչև գալ թռչնոց
33 երկնից և հանգչել յոտոս նր : * Ա՛յլ առակ խօսեցաւ
ընդ նոսա . նման է արքայութիւն երկնից խմորոյ
զոր առեալ հնոջ Թագոյն՝ ի դրեալ երից սափոր՝ մինչև
34 ամէն խմորեցաւ ցայս . * Զայս ամէն խօսեցաւ յս առակիք Ի ժո-
ղովուրդսն . և առանց առակի ոչինչ խօսեր Ի նոսա :
35 * զի լցցի ասացեալն՝ ի մարգարէին . բացից առակաք
զբերան իմ, բղխեցից գծածկեալսն խնկրգանէ աշխարհ .
36 կի : * Յայնժամ Ի՛ժողովէ յայնի գնաց ի՛ տունն . և
առաքն առ նա աշակերտքն և ասեն , մեկնեա
37 մեզ զառակ ոչոմանցն ագարակին : * Նա պատասխանեաց
նոսա և ասէ ցնոսա . որ սերմանէ սերմն բարի՝ է որդի
38 մարդոյ : * և ագարակին աշխարհս է . սերմն բարի՝ նոքա
են , որ որդիքն արքայութեան են . իսկ ոչոմանն որդիք չա-
39 րին են : * և թշնամին որ վարեաց զայն՝ սատանայ է :
և հունձքն կատարած աշխարհիս է , և հնձողքն հր
40 եշտակք են : * Որպէս ա՛ժողովի ոչոմանն՝ և ի հուր ա՛յ-
41 րի , այնպէս եղիցի ի կատարածի աշխարհիս : * առա-
քեսցէ որդի մարդոյ զհրեշտակս իւր , և ժողովեսցեն
յարքայութենէ նր զամէ գայթագղեալս՝ և զայնոսիկ ոչ-
42 գործեն զանօրինութիւն : * և արկցեն զնա ի հնոց հրոյ .
43 անդ եղիցի լալ՝ և կրճտել ատամանց : * Յայնժամ ար-
դարքն ծագեսցեն իբրև զարեգակն յարքայութեան երկ-
44 նից : որ ունիցէ ականջս լսելոյ՝ լուիցէ : * Նմանէ՛ ար-

նման

---

(30) Նման. Զայդ՝ ի խրձունա : (32) Նման. Քան զամէ բանջ-
ար : (33) Նման. Ընդ անանկացա. արքայութեան եր՛ : (34) Նման.
Ընդ ժողովրդեանն : (35) Նման. ՝ի մարգարէին : (36)
Նման. յանբլան. ՝ի տուն իւր . . . աշակերտքն նր՝ և նման.
Աշակերտքն իւր և ասեն : (37) Նման. Զսերմն բարի :
(38) Նման. Իսկ որոմն : (41) Նման. Որ գործեն զանօ՛ :
(43) Քրիստ. Ծագեսցեն իբրև : (44) Նման. Երկնից վաճ-
առեալ զամէ ինչ զոր ունէր :

Digitized by Google

նմանն է ա՛րքայութիւն երկնից դանձի ծածկեալի յագռաքարի, զոր գտեալ մարդ՝ թաքուցանէ. և ի խնդութենէ անմտի երթայ վաճառէ զամէն ինչ զոր ունի, և գնէ զագարակն զայն։ * Դարձեալ՝ նմանն է առքայութիւն երկնից մարդոյ վաճառականի, որ խնդրէիցէ մարգարիտս գեղեցիկս։ * Եւ գտեալ մի պատուականի մարգարիտ՝ երթեալ վաճառեաց զամէն ինչ զոր ունէր և գնեաց զայն։ * Դարձեալ՝ նմանն է առքայութիւն երկնից ուռկանի արկելոյ ի ծով՝ և ամէն տեսակ ժողովելոյ։ * զոր՝ իբրև լցաւ, հանեալ՝ ի ցամաք և նստեալ ժողովեցին զբարին յամանս, և զխտասանն ի դուրս ընկեցին։ * Այնպէս եղիցի ի կատարած աշխարհիս։ ելցեն հրեշտակք՝ և մեկնեսցեն զչարս ի միջոյ արդարոց, * և արկցեն զնո՛ ի հնոց հրոյն. անդ եղիցի լաւ և կրճտիլ առատմանց։ * Ասէ ցնոսա յի խնայեսջի՞ք զայս ամէն։ ասեն ցնա. այո՛ տէր։ * Եւ նա ասէ ցնոսա. վո՛ւ ամենայն գրագէտի վարդապետեալ առքայութեան երկնից, նմանն է առն տանտեառն՝ որ հանէ ի գանձէ իւրմէ և ա՛ւր և հին։ * Եւ եղև իբրև կատարեաց յի զառակս զայսոսիկ՝ փոխեցաւ անտի։ * Եւ եկեալ ի գաւառս իւր՝ ուսուցանէր զնոսա՝ ի ժողովարանսն նոցա։ մինչև, զարմացեալ նայ նոցա և ասէ. ո՞ւմ՝ ա՛ստուծի իցէ այս իմաստութիւն և զօրութիւնք։ * Ո՞չ սա՛ է հիւսնին որդի. ո՞չ մայր սորա կոչի մարիամ. և եղբարք սորա յակովբոս՝ և յովսէ՛ և սիմոնի՛ և յուդա։ * և քոյրք սորա ո՞չ ամենեքեան առ մե՛զ են. և արդ՝ ո՞ւստի է սմա այս ամէն։ * և գայ թագաւորէին՝ ի նա։ Եւ յի ասէ ցնոսա. չէ՛ք մարգարէ անարգ՝ եթէ ոչ յիւրում գաւառի՝ և յիւրում տանն։ * Եւ ո՛չ արար անդ զօրութիւն բազումս վասն անհաւատութեան նոցա։

ԴԻ. ԺԴ.

Յայնմ ժամանակի լուա՛ւ հերովդէս չորրորդապետս զ ՚ի զուր յա՛յն։ * և ասէ ցծառայսն իւր. նա՛ է յովհաննէս մկրտիչ, նա յարեաւ՝ ի մեռելոց, և վա՛յ այնորիկ զօրութիւնք լինին նովաւ։ * Քանզի հերովդէս կալեալ

---

(46) Բազմ։ Զամէն զոր ինչ ունէր։ (47) Օրինակ մ. Ակ-գաց ժողովելոց։ (48) Ոսկան. Ոչ երբեք լցաւ։ (54) Ոսկան. Եւ զօրութ։ (55) Օրինակ մ. Յակովբոս և յովսէփ։ (56) Ակ. ոսկանայ ձիւթ. Սո՛ւ ո՛չ ամենեան։ (56) Ոսկան. Ակ-գաց ստասի։ (58) Ոսկան. Վա՛յ անհաւատութեան նոցա։

Դ՚. ժ՚. (2) ՚ի լա՛ւ՚՚ Ղա՛ մ է. . Նա՛ յարեաւ. հարցական զգացական նշանակին։ (3) Յօրինակին ՚ի բնաբանի չէ բա՛ ա՛ն՝ հերովդէայ, գտայ ՚ի յայլ օրինակս նշանակեալ։

Digitized by Google

պատմեսցեն՝ [1]հատուցց զնա՝ և եւ զ'ի բանսն վա հերով-
4 գիայ կնոջ փրկիսպասին Հղբօր նը։ * զի ասէր ցնա յով-
5 հաննէս. չի արժան քեզ ունել զգա։ * և կամէր զնա
սպանանել, բայց երկնչէր ի ժողովրդենէ անտի. քան-
6 զի իբրև զմարգարէ ունէին զնա։ * Եւ իբրև եղեն
ծնունդք Հերովդի, կալաւ[2]ասց զուստրն Հերովդիայ
ի մէջ բազմութեանն. և հաճեաց Թագաւոր Հերովդէ.
7 * ուստի և երդմամբ խոստացաւ տալ նմի զինչ և խնդր-
8 եսցէ։ * Եւ նա յառաջագոյն խրատեալ՝ ի մօրէ իւր
ասէ, տուր ինձ ասէ այսր՝ ի վէր սկաւդղ գլխոյն յով-
9 հաննու մկրտչի։ * և տրտմեցաւ Թագաւորն. բայց վա
երդմանցն, և բազմակերացն՝ հրամայեաց տալ նմա։
10 * Եւ առաքեաց գլխատեաց պյովհաննէս ի բանտի։
11 * և բերաւ գլուխն նը սկաւդղ և տուաւ աղջկանն, և
12 տարաւ առ մայր իւր։ * Եւ մաստոցեալ աշակերտացն
նը՝ բարձին զմարմինն և Թաղեցին. և եկեալ պատմե-
13 ցին յիսի։ * Եւ իբրև լուաւ յն, գնաց անտի ետուս ի գ
յանապատս առանձին։ Իբրև լուան Ժողովրդեանն
14 գնացին ի հետ նորա հետի ի քաղաքաց անտի։ * Եւ
իբրև ել, ետես ժողովուրդ բազում, գԹացաւ ի նոս,
և բժշկեաց զհիւանդս նոցա։
15 * Իբրև [3]ընդ երեկս եղև, մաստեան առ նա աշակերտքն՝ Ի Զ
և ասեն. անդէս անապատ է, և օրս՝ տարաժամեալ.
արձակեա զժողովուրդսդ՝ զի երթիցեն չուրջ ի չէնսն,
16 դնեասցեն իւրեանց կերակուր։ * Եւ ասէ յն. ոչինչ
17 պիտոյ է դացս երթալ. դուք տուք դոցա ուտել։ * Եւ
նը ասեն ցնա. ոչինչ ունիմք աստ, բայց հինգ հնդանակ
18 և երկուս ձկունս։ * Եւ ասէ ցնս. բերէք զայսր զայն։
19 * Եւ հրամայեաց բազմել զոլորտս ի մէջ խոտոյն՝ ի վե-
րայ խոտոյ։ և առեալ զհինգ նկանակն և զերկուս ձկ-
կունս՝ հայեցաւ յերկինս, օրհնեաց. և բեկ՝ և եւս տայ
շակերտանն զնկանակսն, և աշակերտքն ժողովրդոցն։
20 * կերան ամենեքեան՝ և յագեցան, և բարձին զնշխարս
21 կտորացն երկոտասան սակաւդ լի։ * Եւ որք կերանն՝
էին արք իբրև հինգ հազար։ [4]Ծոյլ զկանայս և զմանկ-
22 ան։ * Եւ առիւծաց վաղվաղակի զաշակերտան մտանել զ
ի

ինքնա անդրէն առնել՝ հերովդիադին, ըստ սահմանաց օրինացն։ (5) Ցօրինակին ձեռնբ. Եւ հաճեցաւ զնա սպանանա։ (6) Սկսան. ի մէջ բազմութեանացն։ (9) Սկսան. Եւ տրտմեցաւ յոյժ Թագաւորն։ (11) Բացմ. Գլուխ նը։ (14) Սկսան. Եւ գԹացացաւ։ (16) Սկսան. Ա՛չ և այնուհետ դուցա երթալ։ (19) Սկսան. Չհինգ նկանականն։ Սկսան. Չժողովրդսն ի վէր։ (19) Սկսան. Չհինգ նկանականն։ (20) Սկսան. Չնշխարս կտորացն։ (21) Սկսան. Էին իբրև տղք։ (22) Սկսան. Չժողովուրդ արձակեսցէ։

Digitized by Google

'ի նա՛, և յոտաքինէ յայնկոյս, մինչ ինքն զճողովուրդսն
արձակիցէ: * Եւ իջեալ արձակեաց զճողովուրդսն՝ ևմ
'ի լեառն առանձինն կալ յաղօթս: Եւ իբրև ընդ ե- 23
րեկս եղև, անդ էր միայն:
ԻԵ * Եւ նաւն մէկնեալ էր 'ի ցամաքէն բազում ասպա- 24
րէսաց՝ ծփեալ յալեացն. քանզի ընդդէմ էր հողմին:
* Եւ 'ի չորրորդումն պահու գիշերոյն երկն առ ի նոսա 25
գնալով 'ի վերայ ծովուն: * Իբրև տեսին զնա աշա- 26
կերտքն զի գնայր 'ի վերայ ծովուն խառնեցան. և ա-
սեն թէ առասպել ինչ իցէ. և առ ահեղն՝ աղաղակեցին:
* Եւ վաղվաղակի խօսեցաւ ընդ նոսա՝ և ասէ. քաջա- 27
լերեցարուք, ես եմ մի երկնչիք: * Պատասխանի եւ առ 28
նմա պետրոս՝ և ասէ. տէր՝ եթէ դու ես, հրամայեա՛ զի
ինձ գալ առ քեզ 'ի վերայ ջուրցս: * Եւ նա ասէ, եկ: 29
և իջեալ 'ի նաւէն պետրոս՝ գնայր 'ի վերայ ջուրցն, և
եկն առ յի: * Եւ տեսեալ զհողմն սաստիկ՝ երկեաւ. 30
և իբրև սկսաւ ընկղմիլ՝ աղաղակեաց՝ և ասէ. տէր՝
փրկեա՛ զիս: * Եւ վաղվաղակի յի ձգեաց զձեռն իւր 31
հասոյց զնա և ասէ. ո՛վ երկմտահաւատ՝ ընդէ՞ր երկմտեցեր:
* Եւ իբրև ելին 'ի նաւն՝ հանդարտեաց հողմն: * Եւ 32
որ 'ի նաւին էին՝ մատուցին երկիր պագին նմա՝ և ասեն. 33
արդարև որդի ես դու: * Եւ անցեալ եկին 'ի ցամ- 34
մուք 'ի գեննեսարեթ: * և իբրև ծանեան զնա արք 35
անդրէնցին այնորիկ, առաքեցին ընդ ամ գաւառն և ածին՝
առ նա զամ հիւանդս: * Եւ աղաչէին զնա, զի գոնէ՝ 36
միայն 'ի քղանցս հանդերձի նո՛ր մերձենայիս. և որ միան-
գամ մերձենային՝ փրկեցան:

ԳԼ. ԺԵ.

ԻԸ Յայնժամ մատուցան առ յի՝ որ յԵրու- 1
գաղիմէ գիրս և ասեն: * ընդէ՞ր աշակերտքն քո անցա- 2
նեն զաւանդութիւն ծերոցն. զի ո՛չ լուանան զձեռս յոր-
ժամ հաց ուտեն: * Եւ պատասխանեաւ եւ ասէ ցնոսա. 3
իսկ գուք ընդէ՞ր անցանէք զպատուիրանսն ամ՝ վա
ձերոյ առանգութեն: * Ջի ասաց պատուիրեաց ասելով 4
զքո և զմայր: * և որ բամբասիցէ զհայր կամ զմայր՝ մա՛հու- 5
վախճանութեամբ: * և գուք ասէք. որ ասիցէ հայր կամ 6

---

(24) Ոմանք. Ընդդէմ էր հողմին: (25) Ոմանք. Եւ 'ի չոր-
րորդ պահու: (28) Ոմանք. Ցամա պատասխան. որ եթէ:
(28) Բնագիր. Առ քեզ 'ի վերայ ջուրցս: (29) Ոմանք. Ի վերայ
ջուրցն: (32) Ոմանք. Եւ իբրև եկն՝ հանդարտեցաւ
հողմն: (34) Ոմանք. Եւ անցեալ 'ի ցամաքն եկին 'ի գեն-
նեսարեթ: (36) Ոմանք. Ամերձենայն՝ փրկի'':
ԳԼ. ԺԵ. (6) Ոմանք. Զոր յինէնն օգտի'' . . և խոստ

Digitized by Google

ինամ ցմեզդ իւր ։ Թէ պատասխանիցէ՝ զոր չիմիցէ օգտիցիս, և ոչ պատասխանիցէ զհայդր իւր և զմեզդր իւր ։ և խա-
7 ռիք զբանին այլ վայ ձերով ասանգամաբեմն ։ * Կիզծա-
ւորք՝ քաջ նկատ մարգարէացաւ՝ ի վերայ ձեր եսայի՝ և
8 ասէ ։ * Ժողովուրդս այս շրթամիտիք պատուէն զիս, և
9 սիրտք իւրեանց հեռացեալ միանաւսի է յիս ։ * զնա-
պաշտանն զիս ։ ուսուցանեն վարդապետութիւն՝ զմարդ-
10 կեան պատուիրանս ։ * Եւ կոչեցեալ առ ինքն զժողո-
11 վուրդն՝ ասէ ցնոսն ։ լուարուք՝ և ի միտ առիք ։ * ոչ
որ ինչ մտանէ ընդ բերանն՝ պղծէ զմարդ, այլ որ ինչ
12 ելանէ ի բերանոյ՝ այն պղծէ զմարդ ։ * Ցայնմամ մեզ
առեալ աշակերտացն նորա՝ ասեն ցնա ։ գիտես՝ զի փա-
13 րիսեցիքն իրրև լուան զբանին՝ գայթագղեցան ։ * Եւ
պատասխանի եւս նոցա՝ և ասէ ։ Զամ առնիկ զոր ոչ տնկ-
14 եաց հայր իմ երկնաւոր, խլեսցի ։ * Թոյլ առաք զնո-
սա ։ կոյրք են՝ հուրաց առաջնորդք ։ կոյր կուրի յորբ-
Ժամ առաջնորդէ՝ անկանիլ, և երկոքեան ի խորխորատ
15 անկանին ։ * Պատասխանի եւս Պետրոս և ասէ ։
16 մեկնեա մեզ զառակս զայս ։ * Ասէ յն ։ տակաւին՝ և
17 դուք անմիտք էք ։ * և ոչ իմանայք ։ երթէ Զամ զոր մտա-
նէ ի բերան, յորովայն երթայ՝ և արտաքս ելանէ ։
18 * իսկ որ ելանէ ի բերանոյ՝ ի սրտէ անտի գայ ։ և
19 այն պղծէ զմարդ ։ * Ջի ի սրտէ ելանեն խորհուրդք
չարք, սպանութիւնք, շնութիւնք, պոռնկութիւնք, գողու-
20 թիւնք, վկայութիւնք, հայհոյութիւնք ։ * այս Զամ է՝ որ պղծէ
զմարդ, այլ անլուայ ձեռօք ուտել՝ ոչ պղծէ զմարդ ։
21 * Եւ ելեալ անտի յՅէ գնաց ի կողմանս ծովեզրեայ և ի
22 սիդովնիա ։ * Եւ ահա կին մի քանանացի ի սահմանաց անտի նո՝ Ի-
ելեալ, աղաղակէր և ասէր ։ ողորմեա ինձ տէր որդի
23 դաւթի, դուստր իմ՝ չարաչար այսահարի ։ * Եւ նա
ոչ ետ նմա պատասխանի ։ Եւ մերձեալ աշակերտքն
նորա՝ աղաչէին զնա և ասէին ։ արձակեա զնա՝ զի աղաղակ
24 կէ զհետ մեր ։ * Եւ նա պատասխանի եւս և ասէ ։ ոչ ու-
ղարկեալ եմ՝ եթէ ոչ առ աշխարս կորուսեալս տանն
25 Իսրայէլ ։ * Եւ նա մերձեալ, երկիր պագանէր նմա և
26 ասէր ։ տէր՝ օգնեա ինձ ։ * Պատասխանի եւս նա և ա-
սէ ։ ոչ է բարւոք առնուլ զհացն մանկանցն՝ և արկանել
շանց ։

զպատուիրանն Զոյ ։ (8) Ասի. Եւ սիրտ իւրեանց ։ Կամ, և սրտիւք իւրեանց հե՛ ։ (12) Ասին. Մի աստուգեալ ո-
մանք յաշակերտացն նորա, ասեն ։ գիտես ։ (17) Ասին. Որ մտանէ ի բերան ։ (18) Ասի. Եւ այն պղծէ զմարդն ։
(19) Ասին. Խորհուրդք չարք ։ (24) Ասին. Տան Իսրայէլ ։
(26) Ասին. Ձէ ի բարւոք ։

Digitized by Google

չանց: * Եւ նա ասէ. այո՛ ասեմ, քանզի և չէ՛ք կերակ- 27
րեր ի փշրանաց անկելոց ի սեղանոյ տեառն իւրոյ անց:
* Ցայնժամ պատասխանեալ կա՛ն նմա յն, և ասեն. ով կին 28
գո՛, մեծ են հաւատոյդ քո, եղիցի քեզ ոպէ և կայմիս:
Եւ բժշկեցաւ դուստր նորա՛ի նմին ժամու:

Ղ * Եւ դիացեալ անտի յն, եկն՛ի ծովեզրն գալիլեացւոց 29
ե ե ելոյ: և ելեալ՛ի լերան նստէր անդ: * Ա ստուար առ նա 30
—— ժողովուրդք բազումք, որ ունէին ընդ իւրեանս՝ կաղս,
կիսլոս, համլեալս, միակողմանիս, և այլս բազումս, և ընկ-
կեցին զնոսա առ ոտս նո՛ր և բժշկեցաց զնոսա: * Ա ինչև զար 31
մանալ ժողովրդոցն՝ որ տեսանէին, զի համրքն խօ-
սէին, կաղք գնայէին, միակողմանիքն բժշկեին, կոյրք
տեսանէին, և փառաւորէր առնէին զԱստ ված Իսրայէլ:

ԼԱ * Եւ կոչեցեալ առ ինքն յն զաշակերտսն՝ ասէ. գը- 32
թամ՛ի ժողովուրդդ, զի արդ՝ երիք աւուրք են՝ զի
կան առ իս, և ոչ ունին զինչ ուտիցեն. և արձակել
զդոսա ոչհնս՝ չկամիմ, գուցէ ընկճիցեն զճանապար-
հայն: * Ա ետեն ցնա աշակերտքն. խոկ արդ՝ ուր 33
այսպէս աստ՝ ուստի՛ իցէ այնչափ հաց՝ մինչ յագեցու-
ցանել զայդչափ ժողովուրդ: * Եւ ասէ ցնոսա յն. քա- 34
նի՛ նկամակ ունիք: և նոքա ասեն. եւթն, և սակաւ
ձկունս: * Եւ հրամայեաց ժողովրդեանն բազմիլ՛ի 35
վերայ գետնոյ: * և առեալ զեւթն նկամակն և ըզ- 36
ձկունսն՝ գոհացաւ և եբեկ, և եւս ցաշակերտսն, և
նոքա ժողովրդեանն: * Կերան ամենեքեան և յագեցան: 37
և բարձին զնշխարս կտորոցն՝ եւթն զամբիւղ լի: * Եւ 38
որք կերանն՝ էին իբրև ութ հազարք՝ զատ կանանց և
տղայոց և զմանկամի: * Իսկ արձակեաց զժողովուրդսն՝ 39
եւ՛ի նաւ՝ և եկն՛ի սահմանս մեծոգաւազայ:

ԳԼ. Ի Զ.

Եւ մեռուցեալ փարիսեցիքն և սադուկեցիքն փոր- 1
ձելով խնդրեին՛ի նմանէ՝ նշան յերկնից ցուցանել
նոքա: * Եւ ա պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնոսա. * ազգ չար 2
և չնացօղ՝ նշան խնդրէ, և նշան մի՛ տացի նմա, բայց 4
նոր

---

(32) Ոմանք. Եւ կոչեալ առ ինքն: (33) Ոմանք. Ա՛րդ-
ասեաց յաշակերտսն: (33) Ոմանք. Մինչև յայգեցուցանել:
(36) Ոմանք. Զհնօքին նկամանսկան: (37) Ոմանք. Եւ-
թեր զամբիւղ լի: (39) Ոմանք. Եւ գնաց՝ ի սահմանս մա՛՛:

ԳԼ. ՃԺ. (2) Ոմանք ասացեալ՝ լաւիւ նախանձն առել յաշա-
կերտս. Եւ ասէ ցնոսա. յորժամ երեկոյ լինի՝ ասէք, պարզ լինի
ցի. և ի կարմրացեալ ի երկին: (3) * Եւ առաւօտս՝ այսօր
ձրգեի. զի ջրաստուածն փշրսուբ երկին. արդ զերեսս երկնի կա-
րէք գնանել. իսկ զնշան ծամանակիս ոչ կարէք գիտել: ազգ չար

Digitized by Google

ՀՀ

ՀԳ

ՀԿ

Digitized by Google

ապարան. և նմա երթալ յՅեմ, և բազում ժողովուրդք գային առ նա
յարել և անարգել ի քահանայապետէն և ի գրագրաց և
ի ծերոց ժողովրդեանն, և սպանանել, և յերրորդ աւ-
ուր յառնել: * Եւ առեալ զնա Պետրոս սկսաւ պատասխան 22
ակաստա կացեալ ընդ նմա՝ և ասել. քաւ լիցի քեզ Տէր.
մի եղիցի քեզ այդ: * Եւ նա դարձեալ ի պետրոս՝ ասէ 23
նմ. Երթ յետս իմ սատանայ, գայթակղութիւն իմ ես.
զի ոչ խորհիս դու զիշայն, այլ զմարդկանն: * Ցայնժ 24
ժամ յոյ ասէ ցաշակերտան իւր. եթէ ոք կամիցի զինէն
իմ գալ՝ ուրասցի զանձն, և առցէ զխաչ իւր՝ և եկեսցէ
ընդ զինէն իմ: * Ջի որ կամիցէ զանձն իւր կեցուցա- 25
նել՝ կորուսցէ զնա. և որ կորուսցէ զանձն իւր վասն իմ՝
գտցէ զնա: * Ջի՞նչ օգտիցի մարդ՝ եթէ զաշխարհս 26
ամ շահեսցի, և զանձն իւր տուժեսցի: կամ զի՞նչ տայ
ընդ մարդ փրկանս ընդ անձին իւրում: * Ջի գայցէ և 27
որդի մարդոյ փառօք հօր իւրոյ՝ հանդերձ հրեշտակօք
իւրովք, և յայնժամ հատուսցէ իւրաքանչիւր ըստ գործոց
իւր: * Ամէն ասեմ ձեզ. զի կայեն ոմանք ի սոցանէ՝ 28
որ աստ կան. որք ոչ ճաշակեսցեն զմահ՝ մինչև տեսցեն
նիցեն զորդի մարդոյ. եկեալ արքայութիւն իւրով:

ԳԼ. ԺԷ.

ԱՌ Ն յետ վից աւուր՝ առնու ընդ ի՛ւր յիսի զպետրոս և 1
զյակովբոս և զյովհաննէս զեղբայր նո՛ր, և հանէ
զնոս՝ ի լեառն մի բարձր առանձին: * և այլակերպեալ 2
ցաւ առաջի նոյ. և լուսաւորեցան երեսք նո՛ր իբրև զա-
րեգական, և հանդերձք նո՛ր եղեն սպիտակք իբրև զլոյս:
* Եւ ահա՝ երևեցան նոյ մովսիսէս և եղիա՝ որ խօսեին 3
ընդ նմա: * Պետրոս պատասխանի ետ ասէ առ յիսի. Տէր՝ 4
բարւո՛ք է մեզ աստ լինել. և եթէ կամիս՝ արասցուք
երիս տաղաւարս. մի՝ քեզ, և մի՝ մովսիսի, և մի՝ ե-
ղիայի: * Եւ զի՛նչ դեռ նա խօսէր, ահա ամպ լուսա- 5
ւոր՝ հովանի եղե՛ւ ի վե՛ր նոյ: Ձայն եղե յամպոյն՝ և ա-
սէ. գա՛ է որդի իմ սիրելի ընդ որ հաճեցայ, զմի՛ն
լուա՛ր

հերուսայն խօսող: (21) Ասած. Եւ ինձ ըզգա՛ս. յառջեւ քրիստոսի: (21) Ի լա՛ւ. Եւ անարգիլ: (23) Ցանահ ձկնորս. Ա՛ն չխորհիս դու. (24) Ասած. կամի գալ զինէն իմ. (24) Ի լա՛ւ. Ի բաց ուրասցէ: (26) Ասած. ինչ գաղափարս ունի. տուժեսցէ... Եւ անձին իւրոյ: (27) Ասած. Հայր աւուրս. (28) Ասած. Մի՞նչև աւուրս:

Գլ. ԺԷ. (1) Ցանահ ձկնորս. Աչունս ընդ խոր լեա: (2) Ա-
նած. Սպիտակ իբրև զձիւն: (4) Բ՛ղխ. Լինել. եթէ կա-
ցա: (5) Ասած. Ձուլանի լինէր ի վե՛ր նոյ:

Digitized by Google

6 լուսատուք : * Խթրե լուսան աշակերտքն, անկաճն ի վերայ
7 երկասաց խաչմանց և երկեճան յոյժ : * Եւ մեռաւ ցերեկ
յն բան՚ան ե՚հար զնացանէ՚ և ասե . յուսն կացէք և մի
8 երկնչիք : * Աճապարեին զարչ խաչմանց, և ոչ գոք ասե
9 սեն՚ քաղց մեայն գայ : * Եւ մինչգնու ինչանեին ՚ի լուա
նէ ասնոսն, ազատաւ իրմաց նէց յն՚ և ասե . ու՚ ուսիք զ
սկզբնէ զանգիլ զայգ, մինչև որգի մարգոց ՚ի մեռելոց
10 յարիցէ : * Հարցին զնա աշակերտքն և ասեն . զիարդ
11 գուխքն ասեն, երեք երկայլի նոսա պատրա է գալ : * Պա
սասխանի ետա յն՚ և ասե ցնոս . երկաս գայ, և հաստա
12 սեացէ զամն : * այլ ասեմ ձեզ՝ զի և երկաս եկեալ իսկ
է . և ոչ ծանեան զնա, այլ արարին զ նա՝ զորինչ կա
մեցան . նոյնպէս և որգի մարգոյ չարչարելոց է ՚ի նո
13 ցանէ : * Ցայնժամ ՚ի միտ առին աշակերտքն, թէ զն
յոհմանուա մկրտչի՚ ասաց ցնոս :
14 * Եւ իջան երկեան ՚ի ժողովուրդն, մատաւա այր մի՚ ՚ի Լ
ծնկաներ իքաներ և ասե . տեր՚ ողորմեա որգոյ իմում՚ զ
զի լուսնոտի և չարաչար հիւանդանայ . քաղցում ան
15 գամ անկանի՚ ի հուր, և երբեմն ՚ի ջուր : * և մատուցի
16 զնա աշակերտացն քոց, և ոչ կարացին բժշկել : * Պա
սասխանի ետա յն՚ և ասե . ո՚վ ազգ՚ անհաւատ և խոր
մինչև ցե՚րբ իցեմ ընդ ձեզ . մինչև յե՚րբ անոսանեցեմ ձեզ :
17 աճ զնա առ իս : * Եւ սաստեաց ՚ի նա յն՚ և ել՚ ՚ի
նմանէ գնաց, և բժշկեցաւ մանուկն ՚ի ժամէն յայնմանէ՚ և
18 նէ : * Ցայնժամ մատեան աշակերտքն առ յն՚ և
19 ասեն ցյն՚ . մեք՚ ընդ՚ ոչ կարացաք հանել զնա : * Եւ
նա՚ ասե ցնոս . վո՚ հաւատոյ սակաւութեն ձերոյ : ամէն ասե
մ՚ ձեզ, եթէ ունիցէք հաւատս քան զհատ մանանա
խոյ, ասասջիք լերինս այսմիկ փոխեցարց ասսի անդր, և
20 փոխեացի՚ . և ոչինչ անհնարին լիցի ձեզ : * Բայց այս
ազգ՚ ոչ ելանի՚ եթե՚ աղօթիւք և պահօքն :
21 * Եւ մինչ գնա՚ շրջէին նո՚ք ՚ի գալիլեա, ասե ցնոս յն՚ . Լ
22 մատանի՚ի ե որգի մարգոյ՚ ի ձեռս մարդկան, * և սպա
նանեն զնա, և յերիր աւուր յարիցէ՚ և ատասկան
յոյժ :

---

(6) Օրինակ ի՚ն՝ վ՚ր երեսաց իւրանց կերակուր : Եւ մա՚՚ :
(9) Օրինակ ի՚ն՝ Եւ մինչ իքանեինն նո՚ ՚ի լեռնէն , ասաս՚՚ :
(9) ՚Ի բեղմն գիտ . Ջառնեսիդ . պարդ : (12) ՚ի բեղն գիտ . Զի
ն երեսս եկեալ : (12) Ոմանս . Ա՚րարին զ նմա : Ոմ՚ ամանի .
Ընդ նա զոր կամեցան : (14) Ոմանս . Եւ իբրև եկեն ՚ի ժո՚՚
(14) Ոմանս . Մ՚ատեաւ առնա այր մի՚ . . . որգոյ իմոյ :
(16) Ոմանս յաւելուս . Ա՚ւ իս . Ս ածէին զնա առ յն՚ : (19) Օրէ
րինակ ի՚ն . Վո՚ր անհաւատութե ձերոյ : (19) Ոմանս . Քան
զհատն մանի՚ : (19) Բեղմ՚ն . Անհնարին լինիցէ : (20) Ցն
նա գիտ . ՚Ի՚ երեք եղանէ :

Digitized by Google

յոյժ : * Իբրեւ եկին ընդ ի կափարեաւսամ, մատեան՝ 23
ողջ զերկիրս ամենայն ասեն՝ առ սմօքս, և ա-
նէն . վարդապետն ձեր ո՞ւր ոչ ասաց զերկիրս ամենայն, և նա
ասեն՝ այո՛ : * Եւ իբրեւ եմուտ ի տունն՝ յառաջեաց քան 24
զնա յիւ և ասէ . զնա՛ք թեւս ի քեզ սմանիէ . թաղաւորդք
ազգաց՝ յոյժ տիրեն առնեն զնոսին կամ զնոսին , յորդ-
իբրեանց՝ թէ յոտաքաց : * Եւ իբրեւ ասաց ընդ 25
նոսա , ասէ ցնա յիւ՝ ապա սերեսին ազատ են որդիքն :
* Բայց զի մի՛ դայթագդեցուսցուք զնոսա , երթ՝ ի ծով՝ 26
և ընկեա կարթ , և զառաջինն ձուկնն որ ելանէ՝ առ
և բաց զբերան նորա , և գտանիցես ստատեր . և զայն ա-
ռեալ՝ տացես նոցա ընդ իմ և ընդ քո :

ԳԼ. ԺԸ.

Ա Յնմ աւուր մատեան աշակերտքն առ յի՝ և ասեն . 1
ո՞վ իցէ ի մէնջ մեծ յարքայութեան երկնից : * Եւ կո- 2
չեաց առ ինքն յիւ մանուկ մի , կացոյց զնա ի միջ նոցա ,
* և ասէ . ամէն ասեմ ձեզ , երթէ ոչ դարձիջիք , և լի- 3
նիջիք իբրեւ զմանկունս , ոչ մտանիցիք յարքայութիւն երկ-
նից : * Ապ՛ զոր խոնարհեցուցանիցէ զանձն իբրեւ զմանուկս 4
նոսա զայս , նա է մեծ յարքայութեան երկնից : * Եւ որ ոք 5
ընկալցի մանուկ մի՝ այսպիսի յանունն իմ , զիս ընկալ-
* Եւ որ ոք գայթագդեցուսցէ զմի ի փոքրկանացս յայս- 6
ցանէ հաւատացելոց , լաւ է նմա՝ երթէ կախիցին
երկան ի պարանոց նորա՝ և ընկղմիցէ ի խորս ծո-
վուն : * Վայ աշխարհի գայթագդութեց . հարկ է գալ 7
գայթագդութիւն . բայց վայ մարդոյն այնմիկ՝ որով
գայցէ գայթագդութիւն : * Երթէ ձեռն քո կամ ոտն զայ- 8
թագդեցուցանէ զքեզ , հատ զնա՝ և ընկեա ի քէն . լաւ
իցէ քեզ՝ միամեռանին կամ կաղ մտանել ի կեանս , քան
երթէ երկու ձեռս և երկու ոտս ունիցիս , և անկանել
ի հուրն յաւիտենից : * Եւ երթէ աչն քո գայթագդե- 9
ցուսցանէ զքեզ , խլեա զնա և ընկեա ի քէն . լաւ իցէ
քեզ

---

(23) ի բերն ձկոյ . Եւ նա ասէ՝ այո : (24) Ոսկան . Թաղաւորք երկրի յոտնից : քան որոց ամենեցունց նուագ է լուսանցս : (26) Ոսկան . Զոսկին որ ելանիցէ : (26) Ոսկան . Տայցես ընդ իմ և : Գլ. ԺԸ. (1) Ոսկան . Յայնմ ժամու մատեան . . . յարքայութենէն : (2) Ոսկան . Եւ կոչեաց առ ինքն յիւ : (3) Ոսկան . Եւ և զկնիկք երբեք զմանկ" : (4) Ոսկան . Որ խոնարհեցուսցէ զանձն իւր որպ զմա : (6) Ոսկան . Երթէ կախիցէ . . և ընկղմեսցի : (7) Բերն . Աչխարհի ի գայթագդութեց : (8) Ոսկան . Մ խաձեռն, կամ, միամեռնի կամ կաղ . . . քան երկուս ձե" . . ոտս ունել և անկանիցես ի հուրն յաւ. Յօրինակին . Երկու ձեռս, և երկու ո".

Digitized by Google

քեզ՝ ինչ ինչ ականիկ մտանել՝ ի կեանս, քան երկուս աչս ու-
10 նել՝ և անկանել՝ ի գեհենի հրոյն: * Զջոյր լերուք՝ մի զ-
ոք արհամարհիցէք զմի ի փոքրկանցս յայսցանէ. ասեմ
: ձեզ, զի հրեշտակք նց յերկինս՝ հանապազ տեսանեն
11 զերեսս հօր իմոյ՝ որ յերկինս է: * Չի եկն որդի մարդ
ոյ կեցուցանել զկորուսեալսն:
12 * Զինչ դու ձեզ՝ եթէ լինիցի մարդոյ հարիւր ոչ-
խար, և մոլորիցի մի ի նոցանէ, ոչ թողուցու զինն
նուազնն և գնացեալն ի լերինս, և երթայցէ խնդրել
13 ցն զմոլորեալսն: * և եթէ լինիցի գտանել զնա. ամէն
ասեմ ձեզ՝ զի ուրախ լինէ ի վերայ նը, առաւել քան
ի վերայ իննսնհնն և չմոնացն որ չիցեն մոլորեալ:
14 * Այսպէս՝ ոչ է կամք առաջի հօր իմոյ որ յերկինս
15 է, եթէ կորիցէ մի ի փոքրկանցս յայսցանէ: * Եթէ մե-
ղիցէ քեզ եղբայրդ քո, երթ յանդիմանեա զնա՝ յորժամ
գնաս և նա ինքն ի քէ. եթէ լուիցէ քեզ, շահեցար
16 զեղբայրն քո: * Ապա թէ ոչ լուիցէ քեզ, առ ընդ քեզ
մի և՝ կամ երկուս. զի ի բերանոյ երկուց և յերից
17 վկայից հաստատեսցի ամ բան: * Իսկ և թէ նոցա ոչ
լսելիցէ, ասասցէս յեկեղեցի: Ապա թէ և եկեղեց-
այնմ ոչ լսելիցէ, եղիցի քեզ իբրև զհեթանոսն և զմաք-
18 սաւոր: * Ամէն ասեմ ձեզ՝ զի որ կապիցէք յերկրի՝
եղիցի կապեալ յերկինս, և զոր արձակիցէք յերկրի՝
19 եղիցի արձակեալ յերկինս: * Կրկնեալ ասեմ ձեզ՝
եթէ երկուս ի ձենջ միաբանիցին յերկրի վն ամ իրաց,
զոր ինչ և խնդրեսցեն՝ եղիցի նոցա ի հօրէ իմմէ որ յեր-
20 կինս է: * Չի ուր իցեն երկու կամ երեք ժողովեալ
յանուանէ իմ, անդ եմ ես ի մէջ նց: * Ցայնժամ մո-
տեալ առ նա պետրոս՝ և ասէ՝ տէր, քանի՞ցս անգամ
Եթէ մեղիցէ ինձ եղբայրս իմ, և թողից նմա. մինչև
22 ցեւթն անգամ: * Ասէ ցնա յն՝ ոչ ասեմ քեզ՝ Եթէ մին-
չեւ եւթն անգամ, այլ՝ մինչև յեւթանասնեկին եւթն:
23 * Վասն այսորիկ նմանեցաւ արքայութիւն երկնից առն թագ-
աւորի, որ կամեցաւ հաշուել առնել ի մէջ ծառայից
24 իւրոց: * Եւ իբրեւ սկսաւ առնուլ, մատուցաւ առ

---

(11) Ոմանք. Չկորուսեալսն: (12) Ոմանք. Ոչխարայն՝ ի լե-
րինս: (12) Ոմանք. Թողուիցէ զնոսա... զինն ոտնա... և երթիցէ
ցեղ խնդրելոյ: (13) Ոմանք. Եւ ինուցն ոչք: (16) Ոմանք.
Եթէ ոչ լսիցէ քեզ... միւս և կամ երկուս... երկուց
և երից: (17) Ոմանք. Իսկ եթէ և նոցա ոչ լսէ"... ա-
պա եթէ եկեղեցւոյն... զի եթէ հանոսս և գմաքսաւորս:
(18) Ի բէմս պիտի. Ձեզ. զի զոր կա"։ (19) Ոմանք. Չինչ
և խնդրիցեն: (22) Ոմանք. Մի՝ ինչպէս ցեօթն անգամ. ցեօ-
թանասնեկին: (23) Ոմանք. Հաւասար առնուլ՝ ի մէջ:

Digitized by Google

նա պարտաւորեան մի բնաւ քանդարոյց : * Իբրև ժ ոանիք 25
հաստատեալ, հրամայեաց՝ զնա վաճառել տերն նր, և
գնին նր, և զորգիս, և զամ որ գնիւ և ուանիցի՝ և հա
տուցանիլ : * Եւ անկեալ ծառայն երկիր պագանէր 26
նմա՝ և ասէր . երկայնամիտ լեր առ իս , և զամ հա
տուցից քեզ : * Գիտացեալ տէր ծառային այնորիկ՝ ող 27
ձակեաց գնա, և զիւրն եբծով նմա : * Եւ երթեալ ծա 28
ռայն՝ եգիտ զմի ի ծառայակցաց իւրոց , որ պարտէր
նմա հարիւր դահեկան . և կալեալ զնա՝ խեղդէր և ա
սէր ց հատո՛ւր ինձ զոր պարտիս : * Ած՝ անկեալ ծա 29
ռայակին՝ առ ոտս նր, աղաչէր զնա՝ և ասէր . երկայ
նամիտ լեր առ իս՝ և հատուցից քեզ : * Եւ նա ոչ կա 30
մէր . այլ երթեալ արկ զնա ի բանտ՝ մինչև հատուսցէ
զպարտսն : * Իբրև տեսին ծառայակիցքն նր զոր ինչ 31
եղեն՝ արամեցան յոյժ , և եկեալ յուցին տեառնն իւրե
ան զամ որ ինչ եղեն : * Յայնժամ կոչեաց զնա տէրն 32
իւր՝ և ասէ . ծառայ չար, զամ զպատանն քեզ՝ եբծ
ցի զքեզ զիս : * Եւ ոչ էր պարտ և քեզ 33
ողորմիլ ծառայակին քումմ, որպէս և ես քեզ ողորմեցայ :
* Եւ բարկացեալ տէրն նր՝ մատնեաց զնա դահճաց 34
մինչև հատուսցէ զամ զպարտսն : * Ընդ այսպէս և հայր 35
իմ որ յերկինս ե՝ արասցէ ձեզ, եթէ ոչ թողուցուք
իւրաքանչիւր եղբարց իւրոց ի սրտից ձերոց զյան
ցանս նոցա :

ԳԼ. ԺԹ.

Եւ եղեւ՝ իբրև կատարեաց յի զբանս զայսոսիկ , փո 1
խեցաւ ի գաւառէն՝ և ե՛կն ի սահմանս հրէաստա
նի յայնկոյս յորդանանէ : * Եւ գնացին զհետ նր ժո 2
ղովուրդք բազմք , և բժշկեաց զնոսա անդ : * Եւ մատուե 3
ցեալ առ նա փարիսեցիքն , փորձէին զնա՝ և ասէին .
եթէ արժան է իցէ մարդ արձակել զկին իւր , ըստ ամ
ենայնի : * Պատասխանի եւս ետ և ասէ . չիցէ ընդ
թերցեալ ձեր՝ թէ որ հաստատեացն խնդրեանն՝ արու
և էգ ստեղծ զնոսա : * Եւ ասէ . վասն այսորիկ թողցէ այր 5
զհայր և զմայրն՝ և երթիցէ զհետ կնոջ իւրոյ , և եղի
ցին երկուքեան ի մարմին մի : * Ապա ուրեմն ոչ են եր 6
կա՝

(25) Ոմանք. Եւ զամ զոր ինչ և : (28) Բազմ յաւելուած. Ծա
ռայն այն եգիտ զմի : (28) Ոմանք. Զոր պարտիսդ : (29)
Ոմանք. Անկեալ ծառայակինն առ : (31) Ոմանք. Տեառնն
իւրեանց զամ ինչ որ եղեւն : (32) Ոմանք. Զամ պարտսն :
(35) Յօրինակին ալեւոր. Եթէ ոչ թողուցուք :

ԳԼ. ԺԹ. (1) Ոմանք. Ի գաւառէն՝ եկն : (5) Ոմանք. Վա
սն այնորիկ թողցէ այր զհայր իւր և :

Digitized by Google

հաւ՝ այլ մի՛ մեծարիր : Ա֊րդ՝ զոր ետես զաչաց , մեղք՝
7 մի՛ անիներուցէ : * Ա֊սեն ցնա . իսկ մեովախս ընդվիզ՛ը պատ֊
առիթեսց մեղ առ՛ Քեռոզէմ մեհինեսցէ՝ և արժանիսէ :
8 * Ա֊սէ ցնա . մոռվախս՝ վէս խոտոտուտաւէ մեծեսց հրամայեսցաց
մեզ արձակիսէ զիս՝ ցայգ խակրզանեն՝ ոչ եգե-
9 ալեսցուս : * Քառց առեմ մեզ , զի ես՝ որ արձակիսէ զիմն
եւ՝ և ոչ վէս պատանիսուքեն , և առանիցէ այլ՝ շնոյ , և ոք
10 զարձակիսուցն առանի՝ շնոյ : * Ա֊սեն ցնա աշակերտացն
իւր . երեմէ անդպատս ինչ վէսաս ելցաս ելցէ ձ այր և ձ կին , լաս֊
11 կի՛ չառմոսանանաւէ : * Եւ նա՝ ասէ ցնոսն . ոչ ասիներգրեան
12 խոտանեան են այդպէս՝ քառնի , այլ որոց տոսեաւէ է : * Ձի
ես ներգրինիք՝ որ յարտվանեն՝ մոր խոտանաց ծնեան այնե֊
պէս : և են ներգրինիք՝ որ՝ ի մարդկանէ ևգեն ներգրի֊
նիք : և են ներգրինիք՝ որ զանձինս խոտանաց արարին
ներգրինեան վէս արքայուսեն երկնից . որ կարօղն է տես֊
13 նել՝ տարցի : * Ցայնժամ մեռատ֊գան տոս նոս մեհինեսցէ ,
զի ձեռն դիպէ՝ ի վէր նշ՝ և ազօթս արասցի : և այլ
14 կերպսցն նշ՝ տոսասկին նշ : * Ա֊սէ յն , Թոմլ տոսաք մեռն
հատոյդ՝ և մի արգելուք զդատս գալ տոս խս , զի այդ֊
15 պէսեանցդ է արքայուսեն երկնից : * Եւ երկեալ ձեռս ի
վերայ նշ՝ գնաց անտի :
16 * Եւ ահա , մեռատ֊գնալ ոմն ասս նոս՝ ասէ . վարդապետ՝ ԽՆ
բարի՝ զի՞ նչ բարի դործեցից՝ զի ընդունիցեմ զկեանն յՀԿ.
17 յաւիտենական : * Եւ նա՝ ասէ ցնա . զի՞ կոչես զանձն
զիս զբարւոյ , մի է բարի . եթէ կամիս՝ ի կեանն յան֊
18 դիսանել , պահեա զպատուիրսն : * ասէ
նէ ցնա , զիա՞ս : Ա֊սէ ցնա յն . զայն՝ սպանանելոցն , և մի
19 շնար , և մի գողանար , և մի ստեա վկայիր , * պատ֊
ուեա զհայր քո և զմայր . և սիրես ոպես զընկերդ քո իբրև
20 զանձն քո : * Ա֊սէ ցնա պատանին . զայդ ամ պահ
հեցի՝ ի մանկուսենէ իմմէ . տարբ՝ իմ իսկ պակասս է
21 ցիս՝ : * Ա֊սէ ցնա յն . եթէ կամիս կատարեալ լինել՝
երթ՝ վաճառեա զինչս քո՝ և տուր տղքատաց , և տա֊
22 նէցես գանձս յերկինս , և եկ զկնի իմ՝ : * Իբրև լսեաց
պատ֊

---

(7) Ցօրինակին պատկս փրեալ՝ Մ եվինեվոյ և արժանիվ ես ։ այ֊
յոմիբրիսա ասիսպիլի բառնալ զվանիս ոչ ։ համեմայն այլոյ բազ֊
մաց ։ (9) Ոմանք ։ Որ արձակեսցէ զկին իւր ։ ։ ։ առնիցէ՝
շնոյ ։ (11) Ոմանք ։ Ոչ ամենեցդեան ։ ։ ։ այդպէս բառնի ։ այլ
որոց տոսեալ է տցէ ։ (12) Ոմանք ։ Որ հարսղ է տաս" ։ (13)
Ոմանք ։ Մի տաուցին տոս նոս ։ (13) Ոմանք ։ Սաասեցին նշ ։
(15) Ոմանք ։ Եւ երթեալ ձեռն ի վէր ։ (16) Ա֊ ոսխանաց
ձիսք ։ Ոմանք տոս նոս տասէ ։ (17) Ոմանք ։ Պահեա զպատուիրք
բանեն ։ (18) Ա֊ ոսխանաց ձիսք ։ Եւ մի շնար , և մի գողանար ։
(20) Ոմանք ։ Իւիք պակասիցեմ ։

աւետարանին զքանան, զնոցա տրտմութիւնն, զի ասէին զամենից առաջի բանսարկուին։ * Այս չէ շնչականութիւն սակաւ 23
ձեզ, զի զժուարութիւնս մեզոք մեծատառն յայնքանսն երկ-
նից։ * Դարձեալ ասեմ ձեզ, դիւրին է մանկոյ մուտ 24
նել ընդ ծակ ասպան, քան մեծատառն յարքայութիւն
մեռանել։ * Իսկն լուան աշակերտքն, զարմացան յոյժ, 25
և ասեն, թէ՝ ո՞վ կարէցէ ապրել։ * Հայեցեալ ի նոս յի- 26
և ասէ, ասե՛ւ մարդկանի այդ անկարելի է, այլ առ յոյ
սակնայն ինչ զօրաւոր։ * Ցայնժամ պատասխանեցեալ Պետ 27
րոս և ասէ ցնա, աստուածն մեր՝ Թողութ զմեզ, և ե-
կաք զկնի քո, ապա զի՞նչ լինիցի մեզ։ * Ասէ ցնոսա յի- 28
սակնայնմ ասեմ ձեզ, զի գոլք որ եկիք զկնի իմ, ի մեռ-
անգամ դասեալ ատեան՝ յորժամ նստցի որդի մարդոյ յա-
թոռ փառաց իւրոց, նստիջիք և գոլք յերկոտասան աթ-
ոռ՝ դատել զերկոտասան ազգ իսրայէլ։ * Եւ ամենայն 29
որ ոք եթող զտուն, կամ զհարսն, կամ զեղբարս, կամ
զհայր, կամ զմայրս, կամ զկին, կամ զորդիս, կամ զագ-
արակս վասն անուանն իմոյ, հարիւրապատիկ առցէ և զկեան
յաւիտենականս ժառանգեսցէ։ * Բազումք եղիցին 30
առաջինք յետինք, և յետինք առաջինք։

ԳԼ Ի.

ՆՄԱՆ Է արքայութիւն երկնից այն տանուտ 1
տեառն, որ ել ընդ առաւօտս՝ վարձել մշակս
ի գործս յայգի իւր։ * և արկ վարձս մշակացն առաւօտն դի 2
նարի, և առաքեաց զնոսա յայգի իւր։ * Եւ ել երրորդ ժամ 3
ս՝ տեսանէ այլս զի կային դատարկք՝ ի հրապ
արեալս։ * ասէ և ցնոսա. երթայք և դուք յայգի իմ, 4
և որ ինչ արժանի իցէ՝ տացից ձեզ։ * դնացին և. Դարձ 5
եալ՝ ել դարձեալ՝ երրորդ զվեց ժամուս, և զինն ժամուս՝ ա
րար այնպէս։ * Եւ զվերասանեակորդ ժամսն ել և 6
գտանէ այլս՝ զի կային դատարկք, ասէ ցնոսա. ընդէր կայք
ատա զօրա ցերեկի դատարկք։ * Ասեն ցնա. զի ոչ ոք
կալաւ զմեզ՝ ի վարձու։ ասէ ցնոսա. երթայք և դուք
յայգին, և որ ինչ արժանի է՝ առնուցուք։ * Եւ իբրև 8
երեկոյ եղև՝ ասէ տէր այգւոյն ցգաւազան իւր. կո
չեա զմշական՝ և տուր նոցա վարձս, սկսեալ՝ ի յետնոցն
մինչև ցառաջինան։ * Իբրև եկին որք զվերասանեակորդ 9
ժա-

---

(23) Ոմանք. Մտցէ մեծատառն յարք՝։ (26) Ոմանք. Սակ
յոյժ ևս՝։ (27) Ոմանք. Ահաւասիկ մեք։ (28) Ոմանք. Պզտիկ
երէս՝։ (29) Ոմանք. Եւ ևս որ որ ե՝։
ի՛ր ի՛։ (3) Ոմանք. Դատարկ՝ ի հրապա՝։ (5) Ի շարս. Պ տար
ձեղոյեալս։ (6) Ոմանք. Դատարկ. և ասէ ցնոսն. զօրա ցեր
կեակ։ (7) Ոմանք. Պարձան իցէ ատ՝։ (9) Ի բնագիրն ոչինչ. Ե-

Digitized by Google

10 ժառանգն, և առին մեզ մի դահեկան : * եկեալ և առա-
ջինքն՝ համարէին Թէ աւելի առնուցուն . և առին մեզ
11 մի դահեկան և նոքա : * Իբրև առին՝ տրտնջէին զառա-
12 նուանէնէն՝ և ասէին . * Թէ դոքա յետինքդ՝ մի ժամ
գործեցին , և հաւասարակորդս մեզ արարեր զնոսա , որ
13 զծանրութիւն աւուրն բարձաք և զտօթ : * Պատաս-
խանի եւ ասէ մի ոմանց՝ ի նոցանէ՝ և ասէ . ընկերը՝ չզրկեմ
14 զքեզ , ոչ զահեկանի միով աւել արկիր ընդ իս : * առ-
15 զքոյդ՝ և երթ. եթէ կամիմ յետնոցս տալ ոպէ քեզ : * և
Թէ չիցէ հնձ իշխանութիւն յինէս առնել զինչ և կամիմ .
16 կամ Թէ ակն քո չարէ , զի ես առատասուն եմ : * Այսպէս
եզիցին յետինքդ առաջինք , և առաջինքդ՝ յետինք : զի բազ-
17 մունք են կոչեցեալք՝ և սակաւք՝ են ընտրեալք : * Իբ-
րև եւ լանէր յեր յԵՒմ, ան զերկոտասանեան առանձինն,
18 և ՚ի ճանապարհին՝ ասէ ցնոսա : * Ահաւասիկ երթանիք
յԵՒմ, և որդի մարդոյ մատնեսցի քահանայապետացն
19 և դպրաց . և դատապարտեսցեն զնա ՚ի մահ . * և մատ-
նեսցեն զնա հեթանոսաց՝ այպանել , և հարկանել , և
՚ի խաչ հանել , և յերրորդ աւուր յարիցէ :
20 * Յայնժամ մատեաւ առ նա մայր որդւոցն զեբեդեայ՝ Խգ
որդւովք իւրովք հանդերձ , երկիր պագանէր և խնդ-
21 րէր ինչ ՚ի նմանէ : * Եւ նա՝ ասէ ցնա . զինչ կամիս :
ասէ ցնա . ասա՝ զի նստցին սոքա երկու որդիքս իմ ,
մի ընդ աջմէ քումմէ՝ և մի ընդ ահեկէ յարքայութեանդ քում :
22 * Պատասխանի եւ յիսուս և ասէ . ոչ դիտէք զինչ խնդրէք .
կարէք ըմպել զբաժակին՝ զոր ես ըմպելոցն եմ , կամ
զմկրտութիւնն զոր ես մկրտելոցն եմ մկրտել : ասեն ցնա ,
23 կարօղ եմք : * Ասէ ցնոսա յիս . զբաժակին՝ իմ ըմպիցէք ,
և զմկրտութիւնն զոր ես մկրտիմ՝ մկրտիցիք , բայց նստու-
թեանդ ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իմմէ՝ ոչ է իմ տալ , այլ
24 որոց առեալ է ՚ի հօրէ իմմէ : * Եւ լուեալ տասանցն ,
25 բարկացան ՚ի վերայ երկուցն եղբարցն : * Յիս կոչեաց
զնոս առ ինքն , և ասէ՝ գիտէք զի իշխանք ազգաց տի-
26 րեն նոցա , և մեծամեծքն իշխեն նոցա : * Այլ այնպէս իցէ
և ՚ի ձերս՝ մի՛ լիր . այլ որ կամիցի ՚ի ձէնջ մեծ լինել՝
27 եղիցի ձեր պաշտօնեայ : * և որ կամիցի ՚ի ձէնջ առաջին
28 լինել՝ եղիցի ձեր ծառայ : * Որպէս որդի մարդոյ ոչ էկն

առին մեզ մի : (11) Ոմանք ՚ի նոր օրինակսդ գրեն . Զառանուշ
առնուանէնէն : (14) Ոմանք . Եթէ կամիցիմ յետնոցս : (14) Բազ-
Տալ ոպէ և քեզ : (15) Ոմանք . Չիցէ իշխանութիւն յինէս առ-
նել : (16) Ոմանք . Այսպէս եղիցին : (16) Բազ . Չի բազ մք
են կոչե՛ : (21) Ոմանք . Եւ մի յահեկէ ՚ի յաջմէ յարքայութեանդ :
(23) Ոմանք . Եւ զմկրտութիւնն իմ մկրտիցիք : Ս ոմանք .
Զոր ես մկրտելոց եմ՝ մկրտիցիք :

Digitized by Google

եկին աշակերտն առնուլ, այլ պատասխանի՝ և առալ զանձն իւր փրկանս փոխանակ բազմաց ։

29 Եւ * երկանէին ՚ի Երիքովէ, գնացին զհետ նորա ժողով 30 ք ։ Եւ ահա կոյրք երկու նստեալք առ ճանա-
— նապարհատն ։ երբոր լուան թէ յիսուս անցանէ՝ աղաղակեցին և ասեն. ողորմեա՛ մեզ տէր որդի դաւթի ։ * Եւ 31 ամբոխն սաստկանայ նոցա զի լռեսցեն ։ և նոքա ևս առա-
ւել աղաղակեին և ասէին, ասէր՝ ողորմեա՛ մեզ տէր որդի դաւթի ։ * Ցառեալ կայ՝ կոչեաց զնոսա և ասէ. զի՞նչ 32 կամիք՝ զի արարից ձեզ ։ * Ասեն ցնա. տէր՝ զի բացցին 33 աչք մեր ։ * Եւ գթացեալ կայ մերձեցաւ յայնս նոցա, և 34 վաղվաղակի առնէին՝ և գնացին զհետ նորա ։

ԳԼ. ԻԱ.

Եւ 1 երբոր մօտ եղեն յԵրմ, և եկին ՚ի բեթփագէ մերձ ՚ի լեառն ձիթենեաց. յղեաց յառաջ կայ աշակերտս 2 իւրոց ։ * և ասէ ցնոսա. երթայք ՚ի գեղջ՝ որ առաջի ձեր է, և անդէն գտանիցէք էշ կապեալ և յաւանակ ընդ նմին, լուծէ՛ք՝ ածէ՛ք ինձ ։ * Եւ եթէ 3 ոք ասիցէ ինչ ձեզ, ասացէք, եթէ տէառն իւրեանց պիտոյ են. և վաղվաղակի առաքէ զնոսա ։ * Եղեալ այս 4 ամենայն զի լցցի բան մարգարէին՝ որ ասէ ։ * ասացէք դստերն սիովնի. ահա թագաւոր քո գայ քեզ հեզ 5 և հեծեալ էշ և ՚ի յաւանակի իջոյ ։ * Գնացին աշա- 6 կերտքն, և արարին ոչ հրամայեաց նոցա յիսուս ։ * և ածին 7 զէշն և զյաւանակին և արկին զնոսա զանդա, և նըս-
տաւ ՚ի վերայ նոցա ։ * Եւ բազումք ժողովուրդք տարա- 8 ծեցին զհանդերձս իւրեանց ՚ի ճանապարհին ։ և այլք հատանէին ոստս ՚ի ծառոց՝ և տարածանէին ՚ի ճանապարհին ։ * Եւ ժողովուրդքն՝ որ առաջին և զկին երը- 9 թային՝ աղաղակէին և ասէին ։ օրհնեալ որ գայ յանուն տեառն ։ օրհնեալ որ գայ յանուն հարցն մերոց ։ օրհնութիւն ՚ի բարձունս ։ * Եւ ՚ի մտանելն նորա յԵրմ՝ գալարեցաւ քաղաքն 10 ամենայն ։ և ասէ՝ ո՞վ իցէ սա ։ * Եւ ժողովուրդքն ասէին 11 սա է մարգարէն յիսու՝ որ ՚ի նազարէթէ գալիլեացւոց ։ * Եւ եմուտ յիսու ՚ի տաճարն, և եհան արտաքս զամե- 12 նեքեան

---

(29) Ոմանք. Եւ երեսանէր նորա յերիքովէ ։
Գլ. իե. (2) Ոմանք. ՚ի գետաղբ. . . գտանիցէք էշ կապեալ. և յոլանակ ։ (3) Բազք. Եւ վաղվաղակի առաքեսցէ զնոսա ։ (5) Ոմանք. Ցէշ և յաւանակի ՚ի ։ (7) ՚ի լոո՚՚. Ջնոքաքզ ձորձս իւրեանց. համեմայն ամանց ՚ի ինոք՚՚ ։ (8) Ոմանք. Տա-
րածանէին. կամ, տարածէին զհանդ՚՚ ։ (9) Ոմանք. Եւ ժողովրդքն որ առաջի և ։ (10) Ոմանք. Դողդողեցաւ քա՚՚ ։
(12) Ոմանք. Ընդ ՚ի առաձարին . . աղաւնավաճառացն ։

Digitized by Google

նեալքն, որք վաճառէին և գնէին՝ ի տաճարի անդ. և
զսեղանս հաւատավաճառացն կործանեալ՝ և զաթոռս ա-
13 ղաւնեվաճառացն։ * Եւ ասէ ցնոսա. գրեալ է՝ տուն իմ
աւձն աղօթից կոչեսցի. և դուք արարէք զդա՝ այր
սպառակաց։
14 * Եւ մատուցան առնա կոյրք և կաղք ՚ի տաճարին, և խՃ
15 բժշկեաց զնոսա։ * Իբրև տեսին քահանայապետքն և
դպիրքն՝ զզարմանալիսն զոր արար, և զմանկանն որ ազա-
ղակէին ՚ի տաճարին և ասէին, օրհնութիւն որդւոյ դաւ-
16 թի, բարկացան. * և ասեն ցնա. լսես զինչ ասեն դո-
քա։ ասէ ցնոսա յի, այո. ընդէ՞ր ընթերցեալ ձեր՝ եթէ
՚ի բերանոյ տղայոց և ծծկեցելոց կատարեցեր զօրհ-
17 նութիւն։ * Եւ թողեալ զնոսա, ել արտաքոյ քաղաքին ՚ի
բեթանիա, և անդ ագիստ։
18 * Եւ այդուհետև իջեալ դարձաւ անդրէն ՚ի քաղաքն՝ քազ խԵ
19 կիստ։ * և առաւօտ լեզնեալ մի ՚ի վերայ հանապատին, եկ
եկն ՚ի նա, և ոչինչ եգիտ ՚ի նմա՝ բայց միայն տերև՝
եւ ասէ ցնա. մի այսուհետև ՚ի քէն պտուղ եղիցի յաս-
20 իտեան։ և ապ ժամուն չորացաւ թզենին։ * Իբրև
տեսին աշակերտքն՝ զարմացան և ասեն, թէ զիարդ
21 վաղվաղակի ցամաքեցաւ թզենին։ * Պատասխանի եւ
յի՝ և ասէ ցնոսա. ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ունիցէք հա-
ւատս՝ և ոչ երկմտիցէք՝ ոչ միայն զԼեզնեւդպ առնիցէք,
այլ թէպէտ և լերինդ ասիցէք՝ բարձիր և անկիր ՚ի
22 ծով, եղիցի։ * Եւ զամէն ինչ զորս և խնդրիցէք յաղօթս
հաւատով՝ առնուցուք։
23 * Եւ իբրև եկն ՚ի տաճարն, մատեան առ նա՝ մինչդեռ խԸ
ուսուցանէր, քահանայապետքն և ծերք ժողովրդականն՝
և ասեն. որով իշխանութիւ առնես զայդ. և ո՞վ եւ զքեզ
24 զիշխանութիւնդ զայդ։ * Պատասխանի եւ յի՝ և ասէ ցնոսա.
հարցից և ես զձեզ բան մի. զոր եթէ ասիցէք ինձ, և
25 ես՝ ձեզ ասացից՝ որով իշխանութիւ առնեմ զայս։ * մկր
տութիւն յովհաննու զուարթ էր՝ յերկինից՝ թէ ՚ի մարդ-
26 կանէ։ Եւ նոքա խորհէին ընդ միմեանս և ասէին։ * Ե-
թէ ասեմք յերկինից, ասէ ցմեզ. իսկ ընդէ՞ր ոչ հաւա-
ացէք նմա։ և եթէ ասեմք ՚ի մարդկանէ, երկնչեմք
՚ի

---

(16) Յօրինակին պիտէ. Ասէ ցնա յի։ (16) Ոմանք. Սաղմ. դ֊թ֊ցաց֊։ յի, սաղմոսէցոց հաւատաւորեցեր զօրհ՚։(19) Ո֊
մանք. Եւ ետես թզի՚։(19) Ոմանք. եւ ոչ եգիտ ՚ի նմա։
(19) Ոմանք. Ելսէ յաջորեանս։(21) Բ֊ցի֊. Ո՛ւ միայն թզենի
այդ ասա՚։(23) Ոմանք. եւ իբրև եկեն ՚ի տա՚։(23) Ոմանք.
եւ զ՚ ետքն։(24) Ոմանք. եւ ես ձեզ ասեմ, որով։(25) ՚ի
քա՚։ խորհէին ընդ միմս, և։ հաւատացան ոմանց ՚ի ենթ՚։
(26) Բ֊ցի֊. Իբրև զմարգարէ ոանեին։

Digitized by Google

'ի ժողովրդենէն • զի ամենեքին զյովհաննէս իբրև զմարգարէ ունէին : * Պատասխանի եւտուն յիսուս եւ ասեն • 27
ոչ գիտեմք : ասէ ցնոսա եւ նա • և ոչ ես ասեմ ձեզ՝ որով
իշխանութեա՛ն առնեմ զայս :
Խթ * Հայց զինչ ձեզ թուի ձեզ • այն մարդ էին երկուս որդիք, և մատուցեալ առ առաջինն՝ ասէ • որդեակ՝ երթ 28
այսօր գործեա յայգւոջ : * Նա՝ պատասխանի եւ ասէ • ես 29
ա՛ւ ի երթեմ տէր՝ և ոչ գոցաւ : * Մատեալ և առ միւսն, 30
և ասէ նոյնպէս : Նա՝ պատասխանի եւ ասէ • ոչ կամ
միմ: բայց յետոյ զղջացաւ՝ և գոցաւ յայգին : * Ո՞ր դ 31
ո՛ յերկոցունց արար զկամս հօրն ի ասեն՝ յետինն : Ասէ
ցնոսա յի • ամէն ասեմ ձեզ, զի մաքսաւորք և պոռնիկք՝
յառաջանանքն քան զձեզ մտանեն ի երկինս : * Չի եկն 32
յովհաննէս ճանապարհս արդարութե՛ւ և ոչ հաւատացէք
ցի՛նք նմ՝ և մաքսաւորք և պոռնիկք հաւատացին նմա, և
դուք տեսեալ՝ և ոչ զղջացարուք յետոյ հաւատալ նմ :
Ե * Այլ առակ լուարո՛ւք այլ մի էր մարդ տէր՝ որ 33
տնկեաց այգի, և ցանգով պատեաց զնա, և փորեաց
ի նմա հնձան, և շինեաց աշտարակ. և ետ զնա գիւղականս,
և գնաց ի տար աշխարհ : * Իբրև մերձեցաւ ժամանակ 34
պտղոց, առաքեաց զծառայս իւր առ գիւղականն՝ առնու զ
պտուղս նր : * և կալեալ գիւղականն զծառայս նր, զոմն 35
առին զբզկեցին, զոմն սպանին, զոմն քարկոծեցին : * Դարձ 36
ձեալ առաքեաց այլ ծառայս քան զառաջինսն,
և արարին նց՝ նոյնպէս : * Ցետոյ առաքեաց առ նոսա 37
զորդի իւր, և ասէ, Թերևս՝ ամաչեսցեն յորդւոյ ասէ
ին իմմէ : * Իսկ գիւղականքն իբրև տեսին զորդին, ասեն 38
ցմի՛մեանս • սա է ժառանգն եկայք սպանցուք զսա, և
կալցուք զժառանգութի՛ւն նորա : * Եւ առեալ հանին 39
նմա արտաքոյ քան զայգին, և սպանին : * Արդ՝ յոր 40
ժամ եկեսցէ տէր այգւոյն, զի՞նչ արասցէ գիւղականացն
այնոցիկ : * Ասեն ցնա • զամենայն չարսն կորուսցէ՛ զնոսա, և
այգին տացէ այլոց գիւղականաց, որք տացեն նմա զպտուղս
առ ի ժամու իւրում : * Ասէ ցնոսա յի • չիցէ՞ երբ 42
բնաւ ընթերցեալ ձեր ի գիրս • զվէմն զոր անարգեցին
շինողքն, նա եղե գլուխ անկեան • ի տեառնէ եղե այս, և
է սքանչելի ի մեր աչս մեր : * Վասն այսորիկ ասեմ ձեզ, զի 43
առցի ձեզնէ արքայութի՛ւն, և տացի ազգի որ առնէ

---

(27) Ցօրինակին ձեռնէ • Ասէ ցնա և նա և ոչ : (31) Օրէն նա՛ ի • Յարքայութի՛ւն ՚ : (32) Ոմանք յաւելուն • Չի եկն առ ՚ն յովՙ : (33) Ոմանք • ՚ի նմ՚ հնձան ... և ինքն գնաց ի՛ տարաշխարհ : (34) Ոմանք • Զպտուղ նր : (37) Ոմանք • Զօրդին իւր : (41) Ոմանք • Զասրն չարսն կո՛՚ ... տացէ՛ ... տացեն : (43) Օրինակ ի • Որ առնիցէ զկամս նր :

Digitized by Google

44 նեցի զպատուա՛ս նմա։ * Եւ ասէ անկեալ ի վերայ վիմիս այսորիկ՝ փշրեսցի, և յորում վերայ անկցի՝ հոսեսցէ զնա։
45 * Իսկ՝ լուեալ քահանայապետացն և փարիսեցւոցն զառակսն՝ և գիտէին եթէ վասն նոցա ասաց։ * Եւ
46 չէին զօրաւոր նմա առնել, բազում երկիւղն՝ ի ժողովրդոցն. քանզի իբրև զմարգարէ ունէին զնա։

ԳԼԽ։

1 Պատմեաց պատասխանի եւս յն, և ասէ զնոսա առա- ԾԱ
2 կաց։ * Նմանեցաւ արքայութիւն երկնից՝ առն թագ- Կ գ
3 աւորի, որ արար հարսանիս որդւոյ իւրոմ։ * Եւ առաքեաց զծառայս իւր կոչել զհրաւիրեալսն՝ ի հարս
4 անիս։ և ոչ կամեցան գալ։ * Կրկին առաքեաց այլ ծառայս՝ և ասէ. ասացէք հրաւիրելոցն. ահաւասիկ զճաշ իմ պատրաստեցի. զուարակք իմ և պարսպակք վնեռեալ են, և ամենայն պատրաստ է. եկայք՝ ի
5 հարսանիս։ * Եւ նոքա յոյժ արհամարհեալ՝ գնացին ոմն յա-
6 գարակն իւր, և ոմն՝ ի վաճառս իւր։ * և այլք՝ կալան
7 զծառայս նորա, թշնամանեցին, և սպանին։ * Իսկ թագաւորն իբրև լուաւ՝ բարկացաւ, և առաքեաց զզօրս իւր և սատակեաց զսպանօղսն զայնոսիկ, և զքաղաքն
8 նոցա այրեաց։ * Ցայնժամ ասէ ցծառայս իւր. հարսնիքն պատրաստ են, և հրաւիրեալքն չէին արժանի։
9 * Ընդ՝ երթայք յանցս ճանապարհաց, և զորս միանդ
10 գտէք՝ հրաւիրեցէք զնոսա՝ ի հարսանիս։ * Եւ երթեալ ծառայքն՝ ի ճանապարհս ժողովեցին զամենեսեան զորս և գտին՝ զչարս և զբարիս. և լցաւն հարսանիքն բազ-
11 մակնոջք։ * Եւ մտեալ թագաւորն հայել զբազմակնոջն՝ եւ տես անդ այր մի՝ որ ոչ էր զգեցեալ հանդերձ
12 հարսնեւոյ։ * և ասէ ցնա. ընկեր՝ զիարդ մտեր այսր, զի ոչ ունիցիր հանդերձ հարսնեւոյ։ և նա պապանձ-
13 եաւ։ * Ցայնժամ ասէ թագաւորն ցսպասաւորսն. կապեցէք զոտս նորա և զձեռս՝ և հանէք զդա՛ ի խաւարն արտաքինն, անդ եղիցի լալ և կրճտել ատամանց։
14 * Զի բազումք են կոչեցեալք՝ և սակաւք ընտրեալք։
15 * Ցայնժամ դնացեալ փարիսեցիքն, տուին խորհուրդ ԾԲ
զնմա՝ Կ ե

(45) Օրինակ ի վնդ ոչխարս. Զառակս զայս, գիտացին։
(46) Ոմանք. Եւ խնդրելոցն զնա ու՛։
Գլ. ԽԲ. (2) Ոմանք. Արքայութիւն երկնից։ (4) Ոմանք. Զուարակաք և պարարակք իմ զնա՛։ (5) Ոմանք. Եւ նոքա յոյժ զնա՛։ (7) Ոմանք. Եւ զքաղքս նոցա այրեաց։ (9) Ոմանք. Երթայք՝ ի յանցս. և զոր միանգամ։ (10) Ոմանք. Եւ ժողովեցին զամենեսին զոր գտին։ (14) Ոմանք. Եւ սակաւք են ընտրեալք։

Digitized by Google

գնանեմ, [Թէ] ինձ գնիցեն նմա որոգայթս քանեանք: * Եւ 16
առաքեն առ նա զաշակերտան Հերովդիանոսի
ասելք հանգերձ՝ և ասեն. վարդապետ՝ գիտեմք զի ճշմ-
մարիտ ես, և զճանապարհն ոչ ճշմարտութեամբ ուս-
ցանես, և ոչ ես քեզ փոյթ զուսքեք, և ոչ հայիս երեսաս
մարդոյ: * արդ՝ ասա մեզ, զիարդ Թուի քեզ, պարտ 17
է հարկս տալ կայսեր՝ [Թէ ոչ: * Գիտաւոյ չար զխտու- 18
մանդուսին նոյ, և ասէ. զիա՞ փորձէք զիս կիժդսաւորք.
* ցուցէք ինձ զդահեկան հարկին: և նոքա մատուցին 19
նմա դահեկան մի: * Եւ ասէ ցնոսա. որի է պատկերս այս՝ 20
կամ գիր: * ասեն՝ կայսերք: Ցայնժամ ասէ ցնոսա. եր- 21
թայք՝ տուք զկայսերն՝ կայսեր, և զիմն՝ իմ: * Իբրև 22
լուան՝ զարմացան. և Թողին զնա և գնացին:
ՃԳ * Ցայնմ՝ մատուր մատուխն առ նա սադուկեցիքն, որ ու 23
սեին՝ [Թէ չիք յարուցն: Հարցին զնա՝ * և ասեն. վարդա- 24
պետ՝ Մովսէս ասաց. եղիե՝ ոք մեռցի անորգի, արասցէ
զկինն նորա եղբայր իւր, և յարուսցէ զաւակ եղբօր իւ-
րում: * Եւ էին առ մեզ եղբարքն եւթեն. առաջինն՝ առնոյր 25
կին՝ և մեռանէր. և զի ոչ ունէր զաւակ, եԹող կինն
իւր՝ եղբօր իւրում: * Նոյնպէս և երկրորդն՝ և եր- 26
րորդն, մինչև ցեւԹներորդն: * յետ ամենեցունն՝ մե- 27
ռաւ և կինն: * Արդ՝ [Թ յարուցեալն որոյ լիցի անդր ի 28
զեղջ՝ նա կինն. զի ամենեքինն կալան զնա կին: * Պա- 29
ասխանի եւ ասէ ցն՝ և ասէ. մոլորեալք՝ ոչ գիտէք զգ-
գիրս և ոչ զզօրութիւն: * զի՛ի յարուցեալին ոչ կանայս 30
առնեն՝ և ոչ արանդ լինին, այլ են իբրև զհրեշտակս
երկինս: * Քանզի վասն յարուցեալ մեռելոց չիկ՞ ըն- 31
Թերցեալ զաստուածային ձեզ յն: * Ես եմ Աբրահամ 32
մոս, ած [Թաւհակայ և ած յակովբայ. և չէ ած՝ ած մե-
ռելոց՝ այլ կենդանեաց: * Իբրև լուան ժողովուրդքն, 33
զարմանային ընդ վարդապետուԹիւնն նորա:
ՃԴ * Իսկ փարիսեցիքն իբրև լուան՝ [Թէ պատասխան եդեալ 34
զսադուկեցիսն, ժողովեցան՝ ի միասին: * Եւ հարցոյ 35
միոմն՝ ի նոցանէ գնա՝ փորձելով, և ասէ: * վարդապետ՝ 36
որ պատուիրան մեծ է յօրէնս: * Եւ յն ասէ ցնա. սի- 37

ըստ

(16) Ոմանք. Ցերբեմս մարդոյն. նոյ, մարդկան: (18) Ո-
մանք. ՉխորամանկուԹիւնդ նոյ: (20) Ոմանք յաւելուն. Եւ ասէ
ցնոսա յն. որք: (21) Ոմանք. Ջկայսերն կայսեր, և զիմն
ինդ: (23) Ոմանք. Որ ասեն, [Թէ չիք յա՛: (25) Ոմանք. Էին
առ մեզ: (25) Ոմանք. Ջկին իւր: (26) Ոմանք. Եւ երր-
որդ: (28) Ոմանք. Ի յարուցեալ որոյ [Թ յհրեշտակսն: (29) Ո-
մանք. Ջգօրութիւն: (31) Ոմանք յաւելուն. Ընդ[Թերցեալ չէք
զաստուածայնն ձեզ: (32) Ոմանք. Եւ ոչ է ած, ած մե՛:
(34) Բ՚ձդ. Պատասխանեցեալ: (36) Ոմանք. Ի մեծ յօրէնս:

Digitized by Google

քանզեմս զնոր նոր քո յամի սրսէ քումմէ, և յամի անձնէ
38 քումմէ, և յամի մուաց քոց։ *այս է մեծն և առաջին
39 պատուիրան։ *և երկրորդն՝ նմանն ասին. սիրեսցես զընկ
40 կեր քո՝ իբրև զանձն քո։ *Ցայս երկուս պատուիրանս
ամ օրինաց և մարգարէքն՝ կախեալ կան։
41 *Եւ՝ ի ժողովել փարիսեցւոցն, հարցին ցնոսա յս՝ և ասէ
42 ցնոսա։ *զի՞նչ թուի ձեզ վն քրիստոսէ, որդի որոյ է։ ասեն
43 ցնա, դաւթի։ *Ասէ ցնոսա յս։ խոկ զիարդ դաւիթ
44 հոգւովն՝ կոչէ զնա տէր, և ասէ։ *ասաց տէր ցտէր իմ։
նիստ ընդ աջմէ իմմէ, մինչև եդից զթշնամիս քո պատ
45 առանգական ոտից քոց։ *խոկ եթէ դաւիթ՝ զնա տէր կո
46 չէ, զիարդ որդի նո՛ր իցէ։ *Եւ ոչոք կարէր տալ նմա
պատասխանի բան մի։ և ոչ իշխեր ոք յայնմ օրէ հարց
ցանել զնա և ոչ ինչ։

ԳԼ. ԻԳ.

1 (23) Այնժամ խօսեցաւ յն ընդ ժողովուրդսն և ընդ աշ
2 շակերտան իւր՝ և ասէ։ *յաթոռն մովսիսէ նստան
3 գրագիրքն և փարիսեցիքն։ *զամ ինչ՝ որ ասիցեն ձեզ՝ ա
րարջիք և պահեցէք. բայց ըստ գործոցն նո՛ր մի առնիք,
4 զի ասեն՝ և ոչ առնեն։ *կապեն բեռինս ծանուննս և
դժուարակիրս, և դնեն՝ ի վր ուսոց մարդկան. և մա
5 տամբ իւրեանց ոչ կամին շարժել զնոսա։ *եւ զամ գործս
իւրեանց առնեն՝ ի ցոյց մարդկան։ լայնեն զպատասպ
նակս իւրեանց, և երկայնեն զգեղանցս հանդերձից իւ
6 րեանց։ *սիրեն զպատուական կրնիերթիս, և զնախա
7 թոռս՝ ի ժողովուրդս՝ և զողջոյնս՝ ի հրապարակս։ *և
8 կոչել՝ ի մարդկանէ՝ ռաբբի ռաբբի։ *Բայց դուք՝ մի
զոք կոչիք վարդապետ, զի մի է ձեր ուսուցիչ, և ա
9 մենքին դուք՝ եղբարք էք։ *եւ հայր՝ մի կոչիք ձեզ
10 յերկրի. զի ձեր՝ մի է հայր՝ որ յերկինսն է։ *եւ մի
11 կոչիցիք ուսուցիչք. զի ուսուցիչ ձեր՝ քո է։ *Եւ մեծն
12 ի ձէնջ եղեսցի ձեր սպասաւոր։ *Որ բարձրացուսանէ
զանձն՝ խոնարհեսցի, և որ խոնարհեցուցանէ զանձն՝
բարձրասցի։
13 *Վայ ձեզ դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի ծ
փակիք զարքայութիւն երկնից առաջի մարդկան. դուք
ոչ

(39) Ամենայն։ Երկրորդն նման։ (40) Ամենայն։ Ցայս երկու
պատ՝։ (44) Ամենայն։ Ասաց տէր ցտէրն իմ։
Գլ. իգ. (3) Ամենայն։ Զամ ինչ զոր ասէ՝։ (4) Ուրեմն չա
ւելս. Կապեն մարդիկն բեռինս։ (4) Ամենայն։ Շարժել
զնա։ (5) Ամենայն։ Եւ զամ գործս իւր՝։ ՝ի ցոյց մարդ
կան, լայնեն զպատասպանս։ (8) Ամենայն։ Մի զոք կոչիցէք։
(13) Ամենայն։ Եւ որ մեռանելոցն։ Ասպանիոյ։ ըսք հռիփսիմեան

Digitized by Google

ոչ մոռանիք, և որոց մեռանիցն՝ չտայք թողլ մեռանիլ ։
* Վայ ձեզ դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց ։ զի 15
յածէք ըզ ծով և ընդ ցամաք՝ առնել եհմուտս մի ։ և
յորժամ լինիցի, առնիք զնա որդի գեհենին՝ կրկին և
քան զձեզ ։ * Վայ ձեզ՝ առաջնորդք կուրք ։ որ ասիք՝ 16
որ երդնուն՝ ի տաճարն՝ չէ ինչ, բայց որ երդնուն յոս-
կին որ ի տաճարին է՝ արժանի է ։ * Մոլոքք և կուրք՝ 17
զի՞նչ մեծ է, ոսկին՝ եթէ տաճարն որ սրբէ զոսկին ։
* Եւ որ երդնուն՝ ի սեղանն՝ չէ ինչ, բայց որ երդնուն 18
՝ի պատարագն, որ՝ ի վերայ նը է՝ արժանի է ։ * Ցլիմարք 19
և կուրք՝ զի՞նչ մեծ է ։ պատարագն, եթէ սեղանն՝ որ
սրբէ զպատարագն ։ * Իսկ որդ՝ որ երդնուսս՝ ի սե- 20
ղանն, երդնուսս՝ ի նմա՝ և յամենայն որ ի վրայ նը է ։ * և որ 21
երդնուսս՝ ի տաճարն, երդնուսս՝ ի նմա՝ և ի բնակիչն նը ։
* և որ երդնուսս յերկինս, երդնուս յաթոռն ասլ՝ և 22
յայնմ որ նստին՝ ի վր նը ։ * Վայ ձեզ դպրաց և փա- 23
րիսեցւոց կեղծաւորաց ։ զի տասանորդէք զանանուխ
և զսամիթ և զչաման, և թողիք զծանր ծանր օրինացն՝
զդատաստան, և զողորմութիւն, և զհաւատս ։ զայս արդ
ժամն էր առնել՝ և զայն չմոռուլ ։ * Առաջնորդք կուրք, 24
որ զմիժոնիս քասիք, և զուղտս կլանիք ։ * Վայ ձեզ 25
դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց ։ զի սրբէք զարտ
ասքին զդաժակին և զսկաւառակի, և ՚ի ներքոյ լի են
յափշտակութենէ և անհաւանութենէ ։ * Փարիսեցի կուրդ՝ 26
սրբեա նախ զներքինն բաժակին և զսկաւառակին, զի
լինիցի և արտաքինն նը սուրբ ։ * Վայ ձեզ դպրաց և 27
փարիսեցւոց կեղծաւորաց ։ զի նմանի՛ք դերեզմանաց
բեղեղց, որ արտաքոյ երեւին գեղեցիկք, և ՚ի ներքոյ
լի են ոսկերօք մեռելոց, և ամենայն պղծութենէ ։ * Այսպէս 28
և դուք՝ արտաքոյ երեւիք մարդկան արդարք, և ՚ի ներ-
քոյ լի՛ էք կեղծաւորութենէ և անօրէնութենէ ։ * Վայ ձեզ 29
դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց ։ զի շինիք զքա-
րեայս մարգարէիցն, և զարդարէք զգերեզմանս արդա-
րոց ։ * և ասէք՝ եթէ էաք յաւուրս հարցն մերոց՝ ոչ 30
հաղորդէաք արեան մարգարէիցն ։ * ապա ուրեմն վկա- 31

չաքինեան օրինաւոր՝ ասէան չասելոյս համար ։ 14 ։ * Վայ ՚ի՛նչ դպրաց և փարիսեցւոց ՚ի՛նքնագործ ։ զի ասէիք պատուոս այրեաց ։ պատճառանեաք երիսարէի զաղջիս ։ ՚ի՛ զի ասելի գտանիսցի ընդ-
նէիք ։ Այլ պատուս զանց առնեն առնել ու՞ր գրեալիցէ մեր ։ հա-
մայնոյն հնարեցան և հատասփռմտիցն չտանեան օրինաւոյ ։ (20) Ա-
մանի ։ Երդնուսս ՚ի նա ։ ՚ի վր նը ։ (21) Ա մանի ։ Երդնուս-
՚ի նա և ։ (22) Ա մանի ։ Եւ որ երդնուս յերկ՚՚ ։ (25) Ա մանի ։
Եւ ախաւսառակին ։ (27) Ա մանի ։ Զի նմանիք ։ ։ ։ երեւին զե-
զեցիկ, և ներքոյ ։ (31) Ա մանի ։ Որ հաղորդեցին զմարգա՛՛ ։

Digitized by Google

ինչէք զանձանց՝ եթէ որդիք էք այնոցիկ՝ որ կոտորէին
32 զմարգարէսն։ * և դուք՝ լցէք զափ հարցն ձերոց ։
33 * Օ՛ձք՝ ծնունդք խիժից, զիարդ փախուստ՛ք՝ ի դա-
34 տաստանէ գեհենին ։ * Վասն այդորիկ՝ ահա ապաստիկ ես
առաքեմ առ ձեզ մարգարէս, և իմաստունս, և դպ-
ռիս. ՚ի նոցանէ սպանանիցէք, և ՚ի խաչ հանիցէք, և
՚ի նոցանէ մտանիցէք ՚ի ժողովուրդս ձեր, և հալածէք
35 ՚ի քաղաքէ ՚ի քաղաք։ * Որպէս զի եկեսցէ ՚ի վր ձեր
ամ արիւն արդար հեղեալ երկրի. յարենէն արեւլի
արդարոյ մինչև յարիւն զաքարիայ որդւոյ բարաքիայ՝
36 զոր սպանէք ընդ միջ տաճարին և սեղանոյ ։ * ամէն
ասեմ ձեզ. եկեսցէ այն ամ ՚ի վերայ ազգիս այսորիկ ։
37 * Երէմ, երէմ. որ կոտորէր զմարգարէս՝ և քարկոծ
առնէր զառաքեալսն առ նա ։ քանի՛ց անգամ կամե-
ցայ ժողովել զմանիկունս քո՝ զորօրինակ ժողովէ հաւ
38 զձագս իւր ՚ի թեւովք, և ո՛չ կամեցար։ * ահա թող
39 ին ձեզ լիցի ձեզ տունգ ձեր աւերակ ։ * Բայց ասեմ
ձեզ, թէ ո՛չ ևս տեսանիցէք զիս յայսմ հետէ, մինչև ա-
սիցէք՝ օրհնեալ եկեալն յանունն տեառն ։

ԳԼ. ԻԴ.

1 Եւ ելեալ արտաքս յն ՚ի տաճարէն՝ գնայր ։ և մա-
տեան աշակերտքն ցուցանել նմա շինուածս տա-
2 ճարին ։ * Եւ նա՝ պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնոս. տես
անիկդ՚ք զայդ ամ, ամէն ասեմ ձեզ. ո՛չ ձնասցի
այդր քար ՚ի քարի վերայ որ ոչ քակտեսցի ։
3 * Եւ մինչդեռ նստէր ՚ի լերինն ձիթենեաց, մտատանջէ
առ նա աշակերտքն առանձինն՝ և ասեն. ասա մեզ՝ մրդ
լինիցի այդ, և կամ զի՞նչ նշան իցէ գալստեանն,
4 և վախճանի աշխարհիս ։ * Պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնոս.
5 զգայջ լերուք՝ դուցէ ոք զձեզ խաբիցէ ։ * զի բազմք դայ-
ցեն յանունն իմ՝ և ասիցեն՝ Թէ ես եմ քրիստոս, և զբազ-
6 ումս մոլորեցուցանիցեն ։ * Լսելոց էք պատերազմ-
մունս՝

---

(34) Ոմանք. Վա՛յ այսորիկ ահաւա՛ն... և գոհերս. և ՚ի նոցանէ ։ (35) Ոմանք. Որդւոյ բարաքեայ ։ (37) ՚Ի յերէ-
սանէն գերեզմայ մերոյ՝ երբ ուր օրինակ ընդ հին և ընդ նոր՝
առնէին. Որ կոտորէիր զմարգարէսն և քարկոծ առնէիր
զառաքեալսն առ նա ։ Ն ՚ի ոգանէ երբեմ ոմն՝ զառաքելսն
առ քեզ ։ Իսկ ճարպանին առնէրկ հնոփոխ և ընդրելոփոխ՝
դնէին համեմայն մերսոս ։ (39) Ոմանք. Եկեսցէ յանուն տեառն։

ԳԼ. ԻԴ. (1) Ոմանք. Զշինուածս տաճարին ։ (2) Ասէ ։
Տեսանիցէք զայդ ամ ։ (2) Բաշխ ոմանք առնէն. Ասէն ա-
սեմ ձեզ ։ (4) Ոմանք. Զձեզ խաբեսցէ ։ (5) Բաշխ. Եւ
սասցեն Թէ... և զբազմս մոլորեցուցանեն ։ (6) Ոմանք.

Digitized by Google

մունն՝ և զհամբաւս ապատեղամոց • զգոյշ լերուք՝ ի
խաւսիլ ինչ, զի ապրատ ե լինել այնմ ասի, այլ չէ ե կա-
տարած : * Յարիցի ազգ յազգի վերայ, և թագաւո- 7
րութի՛ն ի թագաւորութե՛ն • և եղիցին սով և սրածութիւնք,
և ասատնութի՛ւնք՝ ի տեղիս տեղիս : * ասկայն և այն ամե- 8
նայն՝ սկիզբն ե երկանց : * Յայնժամ մատնեսցեն զձեզ 9
ձեզ՝ ի նեղութե՛ն, և սպանանիցե՛ն զձեզ • և եղիջիք ա-
տելեալ յամենայն ազգաց վի՛ն անունն իմոյ : * և յայն 10
ժամ գայթագղեսցեն բազմք, և զմիմեանս մատնեսցե՛ն
և ատելոցե՛ն զմիմեանս : * և բազումք սուտ մարգարէք 11
յարիցեն, և զբազումս մոլորեցուցա՛ն : * և վի՛ բազ- 12
մանալոյ անօրէնութե՛ն, յամաքեսցէ սէր բազմաց : * բայց 13
որ հաստատեալ՝ ի սատա՛ն, նա կեցցէ : * և քարոզեսցի 14
ցե՛ղ՝ աւետարանս արքայութե՛ն ըստ ամենայն ազգս՝ ի վկայ
ութի՛ն ամ հեթանոսաց • և ապա եկեսցէ կատարած :
* Ա՛ր՝ յորժամ տեսանիցէք զպղծութե՛ն աւերածին՝ որ 15
ասացաւն ե՝ ի ձեռն դանիէլի մարգարէի՛ • զի կայցէ
՝ի տեղւոյն սրբոյ՝ • որ ընթեռնուն՝ ՝ի միտ առցէ :
* Յայնժամ որ՝ ի հրէաստանի իցեն՝ փախիցեն՝ ՝ի լե- 16
րինս • * և որ՝ ի տանիս կայցէ, մի՛ իջցէ առնուլ ինչ 17
՝ի տանի՛ իւրմէ • * և որ յանդի իցէ, մի՛ գարձցի՛ յետս 18
առնուլ զձորձս իւր : * Բայց վա՛յ իցէ յղեացս և սընդն 19
ուսուց յաւուրսն յայնոսիկ : * Յաղթեա՛ կացէք՝ զի մի՛ 20
լինիցի փախուստն ձեր ձմերոյն, և մի՛ ի շաբաթի՛ :
* Ա՛ր եղիցի յայնժամ նեղութի՛ն մեծ, որպիսի՛ ոչ ե- 21
ղե՛ւ իսկզբանէ աշխարհիս մինչև ցայժմ, և ոչ
այլ լիցի : * և ե՛թե ոչ կարճեա՛ն աւուրքն այնոքիկ, 22
ոչ ապրէր ամ մարմին • բայց վա՛ն ընտրելոցն՝ կարճեա-
ցե՛ն աւուրքն այնոքիկ : * Յայնժամ՝ ե՛թե ոք ասիցէ 23
ձեզ՝ ահաւասիկ աստ է քրիստոս և սո՛ւտ մարգա-
կէք : * Ա՛ր յարիցեն սո՛ւտ քրիստոսք և սո՛ւտ մարգա- 24
րէք • և տայցեն նշանս մեծամեծս և արուեստս, մինչ
մոլորեցուցանիցէ՛ ե՛թե հնար իցէ՝ և զընտրեալսն :
* ահա յառաջագոյն ասացի ձեզ : * Ապա ե՛թե ասիցէ 25
ցե՛ն ձեզ՝ ահաւասիկ յանապատի է, մի՛ երթայիցէք • և 26
ե՛թե ահա՝ յբնակութեան է, մի՛ հաւատայցէք : * Ա՛ր 27
ոյժ փայլակին՝ որ երևանի յարեւելից՝ և երևի մինչև ա-
րեւ

և հաստատ ապա" • զգոյշ կացէք, մի՛ խոտո" : (7) Ոմանք յա-
րելուած • ՝ի թագաւորե՛ն վերայ : (9) Ոմանք • Զձեզ՝ ՝ի նեղութիւն :
(13) Ոմանք • Որ համբերեսցէ, կամ, համբերի՛ խոտոտ :
(15) Ոմանք • Զպղծութե՛ն աւերածին • • ՝ի դանիէլէ մարգ-
արէէ, զի կայցէ ՝ի տեղ" : (22) Ոմանք • Ապա՛ վա՛ն ընտ-
րելոցն : (24) Ոմանք • և տայցեն նշանս • • մինչև մո-
լորեցու" • • հնար իցէ : (25) Ոմանք • Ապա՛ե՛թե ասիցեն՝

Digitized by Google

քեմ եւ ասէ, այնպէս եղիցի դալստեան որդւոյ մարդոյ։
28 * Ջի ուր դիցէ իցէ, անդր ժողովեսցին արծուիք ։
29 * Վաղվաղակի յետ շնչոցն ահագնից այնոցիկ՝ արեգական խաւարեսցի եւ լուսին՝ ոչ տացէ զլոյս իւր. և աստեղք՝ անկցին յերկինից և զօրութիք երկնից՝ շարժեսցին։
30 * Եւ ապա երեսցի նշան որդւոյ մարդոյ յերկինս. և յայնժամ կոծեսցին ամ ազգք երկրի։ և տեսցեն զորդի մարդոյ եկեալ՝ ի ամպս երկնից զօրութեամբ և փառս բազմօք։
31 * Եւ առաքեսցէ զհրեշտակս իւր փողովիծոյ, և ժողովեսցեն զընտրեալս նր՝ ի չորից հողմոց՝ ի ծագաց երկնից մինչև՝ ի ծագս նց ։ * Ի թզենւոյ ան
32 մի ուսարուք զառակն՝ զի յորժամ նր ոստքն կակղանայ եւ տերևն ցըցուիցէ, գիտէք թէ մերձ է ամառն ։
33 * Եւայնպէս և դուք՝ յորժամ տեսանիցէք զայս ամ, գի-
34 տասջիք թէ մերձ է՝ ի գուռս ։ * Ամէն ասեմ ձեզ՝ ե-
35 թէ ոչ անցցէ ազգս այս, մինչև այս ամ եղիցի ։ * Երկինք և երկիր անցցեն, և բանք իմ ոչ անցցեն ։
36 * Բայց վն աւուրն այնորիկ և ժամու, ոչ ոք գիտէ. զՀ
ոչ հրեշտակք երկնից, և ոչ որդի՝ բայց միայն Հայր ։
37 * Այլ ոպ աւուրքն Նոյի, նոյնպէս եղիցի գալստեան
38 որդւոյ մարդոյ ։ * Ջի ոպ էին յաւուրսն որ յառաջ քան զջրհեղեղն, ուտէին և ըմպէին, կնանայր առնէին և արուն ըլնէին, մինչև յօրն՝ յորում եմուտ Նոյ՝ ի տապանն,
39 ապան, * և ոչ գիտացին՝ մինչև եկն ջրհեղեղն և եղաւրբ զամենեսին, այնպէս եղիցի և գալստեան որդւոյ մարդ
40 գոյ ։ * Յայնժամ երկուս յադաշտի, մին
41 առնուցու և միւսն թողուցու ։ * և երկու ոք երկնս ղայլկեն՝ ի մի երկիանս, մին առնուցու և միւսն թողու-
42 ցու ։ * Ուրեմն կացէք զի ոչ գիտէք յորում ժամու
43 տէրն ձեր գայ ։ * Զայն գիտասջիք, եթէ գիտէր տա-
տէրն՝ յորում պահու գող գայ, սկէր՝ և ոչ տայր
44 տանն հատանել զտանն իւրոյ ։ * Վն այսորիկ և դուք՝ եղերուք պատրաստք, զի յորում ժամու ոչ սկիտնէք
45 ցեք՝ գայ որդի մարդոյ ։ * Ուրն ոմն իցէ հաւատարիմ
ծառայ և խոհեմ, զոր կացոյց տէր իւր՝ ի վր ծա-
46 ռայից իւրոց՝ տալ նց կերակուր՝ ի ժամու ։ * Երա-

նէ ։

---

(28) Ոմանք. Ածդր և արծուիք ժողովեսցին ։ (32) Ոմանք. Ասացեն նր կակ՝՝ ցցուեսցի ։ (33) Ոմանք. Զայս ամ եղեալ, դիտասջիք թէ մերձ է առ գուռս։ (37) Բ՝ Ոչինչ. Այնպէս եղիցի գալ՝՝ ։ (40) Ոմանք. Յայնժամ երեք ։ (41) Օրինակ մի. Երկուս աղաչ իցեն՝՝ ։ (42) Ոմանք. Ուրեմն ի՞նչ է ըսա՝՝ Յորում աւուր ասէր գիտէք ։ (43) Ոմանք. Զայս դիտասջիք՝՝՝ տանն իւրոյ ։ (43) Օրինակ մի. Յայն դիտասջիք ։ (46) Բ՝ Ոչինչ. Երանի է ծա՝՝ ։

Digitized by Google

ՆԻ ինչ ծառայիցն այնոցիկ՝ զոր ևիևաղ տեսանիցէք ած-
րատաղ այնաժամս : * ասեն ասեմ ձեզ, զի ի ֆիլիպոյ ետի 47
ընկենուլ խաղող կայսերացն զինս : * Ապա ինչ ասիցէ ծառ- 48
ատէրն գալոյ՝ ի տրամ խաղառաց, տեսցէ իմ յասեմ զգեստ • * և 49
սեռասելիցէ հարկանել զծառայակիցս իւր, ուտիցէ և ըմբ-
պիցէ ընդ արբեցողս • * գայցէ տէրն ծառայիցն այնոցիկ՝ 50
յաւուր յոյժ յաւուր մի ակն ոչ ակնիցէ, և ի ժամս յոյժ
ոչ գիտիցէ • * և կտրեսցէ զնա ընդ ինքեան՝ և զբաժինն 51
նր ընդ ֆիզիտացւոցս գիցէ : անդ եղիցէ լուլ և կրճիռ
ատամանց :

Գ Լ· Ի Ե·

ԾԹ՝ Այնժամ նմանեսցի արքայութիւն երկնից տասն կոյ- 1
սանաց , որոց առեալ զլապտերս իւրեանց՝ ելին
ընդ առաջ փեսային և հարսնին : * ևիւնդն ի նոցանէ յի- 2
մաստ ևին՝ և հինգն խելառատունք : * Ձի խելառացն առին 3
զլապտերսն, և ձեռն ընդ իւրեանս ոչ բարձին : * Իսկ 4
խելառատունքն առին և ձեռն առնդոգ ընդ լապտերս իւ-
րեանց : * Եւ ի յամեալ փեսային , ծնխչհեցին ամենե- 5
քեան և ի քուն ևին : * Եւ ի միջ գիշերի եղև բարբ- 6
բառ . ահա փեսայ գայ արիք ընդ առաջ նր : * Ձայն 7
ետու յարութեան ամենայնեցուն , և հարկանէին զլապտեր-
իւրեանց : * Ասեն յիմաստունքն ցիմարատունսն , տուք մեզ 8
յիւղոյդ ձերմէ , զի ահա՝ շիջանին լապտերքդրս մեր :
* Պատասխանեն իմաստունքն՝ և ասեն . գուցէ 9
չի ոչ իցէ մեզ և ձեզ բաւական , այլ երթայք ի վա-
ճառականս՝ և գնեսջիք ձեզ : * Իսկ նոքա գնացին դի- 10
նել և եկին փեսային և պատրաստացն մտին ընդ նմա ի հար-
սանիսն՝ և փակեցաւ դրան : * Ձետոյ գան և այլ 11
խելառացն՝ և ասեն . տէր տէր՝ բաց մեզ : * Ոչ ասէ 12
ասեմ ձեզ, ես ոչ գիտեմ զձեզ : արդ հսկայք 13
ասեմ զձեզ : * Այլ ծառայ հասցէք՝ զի ոչ գիտիցէ զօրն և
ոչ գիտամ :

Ոչ * Ոպէ այր մի գնացեալ ի տուր աշխարհ, հրաւիրեաց զոր- 14
ծառայս իւր՝ և ետ նոցա զինչս իւր : * Եւ ոմանց ետ հինգ 15
քսակաւոր , և ոմանց երկուս , և ոմանց մի . իւրաքանչ-
իւր ըստ իւրոմէ կարի , և գնաց : * Ընդ ուղղա- վաղվաղ

(48) Ոմանք • Ապա երեք տասիցէ : (50) Ոմանք • Ձտրտամ
ասեն ոչ տանիցին : (51) Ոմանք • Ընդ հինգերորդն :
ԳԼ· ԻԵ· (1) Ոմանք• փեսային և հարս'' : (4) Ոմանք. Ա-
ռին ձեռն ասմանոյզ : (6) Ոմանք • Այժ գայ փեսայ : (10) Ո-
մանք • իսկ նա գնացին ծնի գնել, երեն փե'' : (12) Ոմանք •
Ասեն ասեմ ձեզ, երեք ոչ երկեցք գի'' : (13) Ոմանք •
եւ ոչ գիտամն : (15) ի չէ՛ս պիտ• եւ ոմանին մի ;

Digitized by Google

զանձի՝ որ մեռ պիտիգեն , գործեսցաց զողգք , և չտիրացաւ
17 անձ եւս հինգ : * Եղեալիցս և որ վերհիւսան չտիրացաւ
18 անձ եւս երիսուս : * Եւ որ միմն առ՝ գնաց փորեաց զերր
19 կիր , և ծածկեաց զարծաթն տեառն իւրոյ : * Յետ բազում
ժամանակի , գայ տէր ծառայիցն այնոցիկ , և առնէ
20 հաշիւս ՚ի մէջ նոցա : * Եւ մատուցեալ որ ընդունի զհինգ
քսան առ , մատուցեալ այլ եւս հինգ քսանս՝ և ասէ . տէր ՝
հինգ քսանս ետուեր ինձ , արդ ահաւասիկ՝ հինգ այլ
21 եւս քսանս ՚ի վերայ : * Ասէ ցնա տէրն իւր . ապա
նեղ ծառայ՝ բարւոյ և հաւատարիմ , որովհետև ՚ի սա
կաւուկ հաւատարիմ եղ , ՚ի վերոյ բազմից կացուցից
22 զքեզ . մուտ յուրախութիւն տեառն քոյ : * Մատուցեալ և
որոյ զերկուս քսանսքան ասեալ էր , և ասէ . տէր՝ երկ
սիս քսանսքան ետուեր ինձ , ահաւասիկ երկուս եւս այլ
23 քսանսքան՝ զոր ՚ի վերոյ շահեցայ : * Ասէ ցնա տէրն
իւր . ապրեալ ծառայ՝ բարւոյ և հաւատարիմ , որովհետև
՚ի սակաւուկ հաւատարիմ եղ , ՚ի վերոյ բազմից կաց
24 ուցից զքեզ . մուտ յուրախութիւն տեառն քոյ : * Մատու
ցեալ և որոյ զմի քսանսքան ասեալ էր , և ասէ . տէր՝
գիտեի զքեզ այր մի խիստ եւս , հնձես՝ զորտ ուր սերմանեաց
25 զկեր , և ժողովես՝ առաքէ ուր սփռեցեր . * երկեալ՝ գնա
ցի և ծածկեցի զքանսքան քո յերկիր . արդ՝ առասիկ
26 քոյդ՝ ՚ցքեզ : * Պատասխանեալ եւս տէրն և ասէ ցնա .
ծառայ չար և վատ՝ գիտեիր եթէ հնձեմ՝ առասիկ ուր
27 սերմանեալ չէ , և ժողովեմ՝ առասիկ ուր սփռեալ չէ . * պարտ
էր քեզ արկանել զարծաթիդ իմ ՚ի առաքեալս , և ե
28 կեալ ես՝ առեալիցէ տոկոսովք զինն : * Ասդ՝ առէք
՚ի դմանէ զքանսքանդ և տուէք այնմ որ ունիցի զտասն
29 քանսքան : * Զի ամեն որ ունիցի՝ տացի և յաւելցի , և
որ ոչն ունիցի , և զոր ունիցին՝ բարձցի ՚ի նմանէ :
30 * Եւ զծառայդ անպիտան հանէք ՚ի խաւարն արտա
քին . անդ եղիցի լալ և կրճտել առաքելոցն :
31 * Եւ յորժամ եկեսցէ որդի մարդոյ փառաւք իւրովք՝ ԿԱ
և ամենայն հրեշտակք ընդ նմա , յայնժամ նստցի յաթոռ փա
32 ռաց իւրոց : * և ժողովեսցին առաջի նր ամենայն ազգք , և
սահմանեսցէ զնոսա ՚ի միմեանց , որպէս հովիւն զոչխարս
33 յայծեամս : * և կացուսցէ զոչխարսն ընդ աջմէ իւրմէ և

---

(20) Ոմանք . Ա՛ղբ առասիկ : (21) Բ՛ղխ . կացուցից զքեզ :
(24) Ոմանք . Մատուցեալ և որ զմին քսան՚՚ : (25) Ոմանք .
Զքանսքանդ քո յերկիր . ահաւասիկ զոյդ : (26) Ոմանք .
Եթէ հնձեմ : (29) Ոմանք . Զի ամեն որ ունիցի : (32) Ո
մանք . Որպէս հովիւն զի ՚ի միմեանց զոչխարսն զա
ղեաս յայծեամս՚՚ հոմանիայն ասեաց ՚ի բնէ՚՚ : (32) Ցօրինակին . Ցա
ծեաց : (33) Ոմանք յաջմէ . ՚ի մասին իւրմէ :

Digitized by Google

և զայծեան՝ ի ձախմէ ։ * Յայնժամ ասացէք Քրիստոսեան 34
գայնոսիկ՝ որ ընդ աջմէն էին. Եկայք օրհնեալք հօր
իմոյ, ժառանգեցէք զպատրաստեալ ձեզ արքայութիւնն
իսկզբանէ աշխարհի ։ * Զի քաղցայ՝ և ետուք ինձ ու- 35
տել. Ծարաւեցայ՝ և արբուցէք ինձ. օտար էի՝ և ժո-
ղովեցէք զիս ։ * մերկ՝ և զգեցուցէք զիս. հիւանդ էի՝ 36
և առիք զիս. ի բանտի էի՝ և եկիք առ իս ։ * Յայն- 37
ժամ պատասխանի տացեն նմա արդարքն և ասացեն. Տէր՝
երբ տեսաք զքեզ քաղցեալ՝ և կերակրեցաք, կամ ծա-
րաւի՝ և արբուցաք ։ * երբ տեսաք զքեզ օտար՝ և ժո- 38
ղովեցաք, կամ մերկ՝ և զգեցուցաք ։ * երբ տեսաք զքեզ 39
հիւանդ՝ կամ՝ ի բանտի, և եկաք առ քեզ ։ * Պա- 40
տասխանի ասցէ Թագաւորն՝ և ասասցէ ցնոսա. ամէն
ասեմ ձեզ, որովհետև արարիք միում յիս եղբարցս. այսո-
ցիկ փոքրկանց՝ ինձ արարիք ։ * Յայնժամ ասասցէ և 41
ցայնոսիկ՝ որ ընդ ահեկին էին. Երթայք յինէն՝
անիծեալք՝ ի հուրն յաւիտենական, որ պատրաստեալ
է սատանայի և հրեշտակաց նորա ։ * Զի քաղցայ՝ և ոչ 42
ետուք ինձ ուտել, ծարաւեցայ՝ և ոչ արբուցէք զիս ։
* օտար էի՝ և ոչ ժողովեցէք զիս, մերկ էի՝ և ոչ զգե- 43
ցուցէք զիս, հիւանդ՝ և ի բանտի՝ և ոչ տեսէք զիս ։
* Յայնժամ պատասխանի տացեն և նոքա՝ և ասասցեն 44
ցնոսա. Տէր՝ երբ տեսաք զքեզ քաղցեալ՝ կամ ծարաւի, կամ
օտար, կամ մերկ, կամ հիւանդ, կամ՝ ի բանտի, և ոչ պա-
տարագեցաք զքեզ ։ * Յայնժամ պատասխանի տացէ նոցա՝ 45
և ասասցէ. ամէն ասեմ ձեզ, որովհետև ոչ արարիք
միում՝ ի փոքրկանցս յայսոցանէ, և ոչ ինձ արարիք ։
* Եւ երթիցեն նոքա՝ ի տանջանս յաւիտենականս, 46
և արդարքն՝ ի կեանսն յաւիտենականս ։

ԳԼ. Ի Զ.

Եւ եղև երբեմն կատարեաց Յի զամենայն զբանս զայսոսիկ, 1
ասէ ցաշակերտս իւրս ։ * Գիտէք, զի յետ երկուց 2
աւուրց զատիկ լինի. և որդի մարդոյ մատնի՝ ի խաչ
ելանել ։ * Յայնժամ ժողովեցան քահանայապետքն և 3 ՀՀ
դպիրքն և ծերքն ժողովրդականն՝ ի սրահ քահանայապետ-
ին՝ որում անուն էր Կայիափա ։ * և արարին խորհուրդ 4
հնարիւք զի ձեռնդուր կալցեն զնա և սպանցեն ։ * Բայց 5

(34) Ոմանք. Զձեզ զարքայութիւն ։ (36) Յօրինակին ոչինչ ի
Չիս. հիւանդ էի՝ և փնտիր զիս ։ (37) Ոմանք. Պիտի ասէ
ցնոսա նմին ։ (40) Յօրինակին. Թիչերն՝ և ասէ ցնոս ։ (42) Ոմանք.
Յերորդ յայսոցիկ։ (43) Ոմանք. Հիւանդ կամ ի բանտի։
ԳԼ. ԻԶ. (1) Ոմանք. Զբանս զայսոսիկ ։ (4) Ոմանք.
Կալցեն զնա ։ (5) Ոմանք. Լինիցի ժողովրդեանն ։

Digitized by Google

ասէին, [Ծ]թէ մի՛ ի սոցանէ ասաս՝ զի մի խռովեսցի լինիմ
ցի՛ ի ժողովրդեանն։
6 * Իբրև եկին յա՛ի քաղաքն՝ ի տուն սիմոնի բորոտի, կո
7 * մատեաւ առ նա կին մի, որ ունէր շիշ իւղոյ ծանր
բագնի, և խափեալ՝ ի գլուխ նորա՛ի բազմականին։
8 * Իբրև տեսին աշակերտքն՝ բարկացան՝ և ասեն։ ընդ
9 ՚ի՞ է կորուստ այդ իւղոյդ։ * զի մատրճի էր վաճառել
10 զդա սակաւ՝ և տալ աղքատաց։ * Գիտաց յա՛ն՝ և ա
ւէ ցնա։ զի՞ աշխատա առնէք զկինդ, գործ մի քաղրի գոր
11 ծեաց զիս։ * յամէ՛ն ժամ զաղքատս ընդ ձեզ ունիք,
12 քաղղ զիս ոչ հանապազ ընդ ձեզ ունիք։ * Ա՛րկանելով
գորա զբեղդ՝ ի մարմնին իմ, առ՛ի թաղելոյ զիս նշանա
13 կեաց։ * Բայց ամէն ասեմ ձեզ, զի ուր և քարոզիս
ցի աւետարանս այս ընդ ամ՛ աշխարհ՝ խօսեացի և զոր
14 արարե գա՛ի յիշատակ գորա։ * Յայնժամ գնաց մի
յերկոտասանեցն անուանեալն յո՛ւդա սկարիովտացի՝
15 առ քահանայապետսն, և ասէ։ * զի՞նչ կամիք տալ
ինձ, և ես մատնեցից զնա ձեզ։ և նոքա կշռեցին նմ
16 երեսուն արծաթեփ։ * Եւ յայնմ հետէ խնդրէր տալ
բանս՝ զի մատնեացէ զնա նոցա։
17 * Եւ յառաջին՛ աւուրն բազմակերացն մատուցին ա կգ
շակերտքն առ յի՛ն և ասեն։ ո՞ւր կամիս՝ զի պատրաս
18 ասցուք քեզ ուտել զպասխին։ * Եւ նա՛ ասէ ցնոսա։
երթ՚այք՝ ի քաղաքն առ այս անձն, և ասացէք ցնա։
վարդապետն ասէ՝ ժամանակ իմ մերձ է, առ քեզ
19 առնեմ զպասխին աշակերտօքս հանդերձ։ * Եւ արարին
աշակերտքն ոպէ հրամայեաց նոցա յի՛ն, և պատրաստեցին
20 զին զպասխին։ * Եւ իբրև երեկոյ եղե՛ւ՝ կայր բազ
21 մեալ ընդ երկոտասանեան աշակերտսն։ * Եւ մինչ դեռ
ուտէին նոքա, ասէ՝ ամէն ասեմ՛ ձեզ, զի մի՛ոմն ի ձենջ
22 մատնեալ լինի զիս։ * Եւ արամբացան յոյժ՝ և սկսան ա
ստ՛ել ցնա՝ իւրաքանչի՛ւր ոք ի՛ նոցանէ։ միթէ ես իցեմ
23 տէր։ * Ն՛ա՝ պատասխանի՛ եաւ՝ և ասէ՝ որ մեհադ ընդ
հա

---

(6) Զօրինակի՛ն. ՚ի տուն սիմոնի բորոտի։ (7) Ո՛նդ. ՚ի գոր
լուխն նը՛ ՚ի բաղ՛։ (8) Ո՛նդ. կորուստ այդ իւ՛։ (9) Ո՛
նդ. Զգա ամենայնուր։ (13) Ո՛նդ. Բայց ամէն ասեմ
ասեմ՛ ձեզ, զի ուր քարո՛։ (13) Ոպան. ՚ի յիշատակի
գորա։ (14) Ո՛նդ. Ա՛նուանեալ յուդա սկարովտացի։
(15) Օրինակ ի՛. ունէին՝ ՚ի լա՛։ Եւ նը ուխտեցին նմա
երեսուն։ (16) Ո՛նդ. խնդրէր պարապուղ, զի։ (17) Օ
րինակ ի՛ չատ։ Զի երկիւղած պատրաստեսցուք։ զպաս
խին։ (18) Ոպան. Վարդապետն ասէ։ (18) Ո՛նդ.
Ա՛նեմ զպասխիկս։ (22) ՚ի բա՛ն ոպան. Եւ սկսան։ (23) Ո՛
նդ. Զձեզն իւր ընդ՛ի տկաւտաղիկս։

Digitized by Google

ԿԲ

եթե զմեռան խաբ ՚ի սակաւատակին՝ նաւ մատանեկրաց ե զքեզ ։
* Ոչ գիտ մարդդի երկնից՝ ոչ գրեալ ե ՚ի նոսա. քայց 24
վայ մարգոյն այնմիկ՝ յորմ ձեռա ոգին մարգոյ մուտ
ենասցի ։ լաւ էր նմ՝ թէ չէր ծնեալ մարգն այն ։ * Գա 25
տատխանի ես յաւգաս՝ ար մատանեկրացն էր զնա՝ և ասէ ։
միթէ ես իցեմ վայր գասպետս ։ ասէ ցնա՝ գնա՝ ասացեալ ես ։
* Եւ միւսգինա ասաքին նորա, ասա՝ յայ հաց՝ արհնաւոց և 26
երկիւ, և ես աշակերտացն՝ և ասէ ։ ասիք կերայք՝ այլ
ե մարմին իմ ։ * Եւ ասեալ գասպետ հոգեացն՝ ես ինձ 27
և ասէ ։ արբիք ՚ի դմանե ամենեքին ։ * զի այդ ե արբ 28
իւն իմ նորոյ ասիսին, որ ՚ի վերայ բազմաց հեղու ՚ի
թողութիւն մեղաց ։ * Բայց ասեմ ձեզ ։ ոչ ևս արբից 29
յայսմ հետե ՚ի բերոյ արիւդ միւնչև ցօրն յայն յորժամ
արբից զա ընդ ձեզ նոր յարքայուե հօր իմոյ ։ * Եւ 30
ագնեցին, և ելին ՚ի լեռնա ձիթենեաց ։
* Ցայնժամ ասե ցնոսա յն ։ ամենեքին գաւք գայթագ 31
զիւղ եք յինէն յայսմ գիշերի ։ զի գրեալ ե՝ թէ հարից
զհովիւն՝ և ցրուեսցին ոչխարք հօտին ։ * Եւ յետ յա 32
նեղոյն իմոյ, յառաջիցիմ քան զձեզ ՚ի գալիլեա ։ * Պա 33
տասխանի ես պետրոս՝ և ասէ ցնա ։ թէպէտև ամե
նեքեան գայթագղեսցին ՚ի քէն, սակայն ես ոչ գայթագ
ղեցայց ։ * Ասէ ցնա յն ։ ամեն ասեմ քեզ ։ զի յայսմ 34
գիշերի՝ մինչչև հաւս խոսեալ իցէ, երիցս ուրասցիս
զիս ։ * Ասէ ցնա պետրոս ։ թէ և մեռանիմ հասանիմ 35
ցքե ընդ քեզ, զքեզ ոչ ուրասցայց ։ նոյնպէս և ասէ
չակերտքն ասէին ։ * Ցայնժամ գայ յն ընդ նոս ՚ի գիւ 36
ղի՝ որում անուն էր գեթսեմանի, և ասէ ցնոսա, նստա
ջուք այդր՝ մինչև երթայց կացից յաղօթս ։ * Եւ ա 37
ռեալ զ ի իւր զպետրոս՝ և զերկուս որդիսն զեբեդեայ,
սկսաւ տրտմիլ և հոգալ ։ * Ցայնժամ ասե ցնոսա ։ սաբ 38
ուն է ոգի իմ մինչև ՚ի մահ, կացէք աստ և սկեցիք
ընդ իս ։ * Եւ մատուցեալ յառաջ սակաւիկ մի՝ անկ 39
նայր ՚ի վերայ երեսաց իւրոց ։ կաց յաղօթս՝ և ասէ ։
հայր իմ, եթէ հնար է՝ անցցէ բաժակս այս յինէն ։
բայց ոչ ասի ես կամիմ, այլ ասի գու ։ * Գայ առ աշա 40
կերտսն, և գտանէ զնոսա ՚ի քնացն, և ասէ ցպետրոս ։ այդ
պես

(24) Ոմանք ։ Ոչ և գրեալ է ։ ։ քայց վայ էնդ ։ ։ յորոյ ձեռն արգի մարդ՚՚։ (26) Ոմանք ։ Օրհնեալ երկիւ, և ես գաշակերտսն ։ (27) Ոմանք ։ Եւ ամ. բաժակ ։ (29) ՑԳէթ նէմէն ՚ի՚ուէր ։ Ջգա ընդ ինչ նորս յար՚՚։ (31) Ցամանս ՚ի՚ուէ ։ Ոչխարքն հօտին ։ (33) Ոմանք ։ Եւ ամենքին գայթագղեսցին ։ (36) ՚ի յա՚՚։ Գեթսեմանէ ։ համայն բնչդ ՚ի բնաբ՚՚։ (38) Օրինակ մի ։ Տրտում է անձն իմ ։ (39) Ոմանք ։ եկաց գաւղօթս ։ (40) Ոմանք ։ Ոչ կարացեր մի ժամ ։

Digitized by Google

41 ասէիս ինչ կարծացէք մի ինչ արիւնուն կամ ընդ ինս : * ապ-
ջիմէն կացէք և ասացիս արարէք՝ զի մի անկանիցիք ի
փորձուելիս . հոգին յօժարն է՝ բայց մարմինս ակամբ :
42 * Գացեալ երկրորդ անգամ յաղօթս եհաց յոյսիս յն՝
և ասէ . հայր իմ՝ եթէ հնար իցէ անցանել բինէն քա-
ժակիս այսմիկ , առանց թէ ոչ՝ արբից զսա , եղիցին կամբ
43 քո : * Եւ եկեալ միւսանգամ եգիտ զնոսա ի քնուն , զի
44 էին աչբք իւրեանց ծանրացեալբ : * Եւ թողեալ զնոսա՝ և դնաց
կաց յաղօթս երրորդ անգամ՝ և զսաբեմակ զնոյն բան
45 ասացա : * Ցայնժամ գայ առ աշակերտան՝ և ասէ ցնոս .
ննջեցէբ այսու հետև՝ և հանգիստ բուբ . զի ահա՝ հասանէ
ի ժամ , և որդի մարդոյ մատնի ի ձեռս մեղաւորաց :
46 * արիբ երթիբնբուբ առաբ , զի ահա հասանէ և հան որ
մատնեալ լոյց ի զնս :
47 * Եւ մինչդեռ նա զայն խօսէր , ահա յուդա՝ մի յերբ կե
կոտասանեցն ծին , և ընդ նմա ամբոխ բազմ սրովբ և
բարբբ՝ ի քահանայապետիցն և ի ծերոց ժողովրդեանն :
48 * Եւ որ մատնէլոյն էր զնա՝ ետ նոցա նշան՝ և ասէ .
49 զոր որուամ ես համբուրեցից՝ նա է , զնա ածէբիցբ : * Եւ
մատչեալ առակի մոտաս ցերաբ առ յն ասէ . ուղղ երբ վարդա-
50 պետ . և համբուրեաց ընդ նմա : * Եւ յն ասէ ցնա .
ընկեր՝ զի որոյ եկիբդ : յայնժամ մատաս ցերաբ արկին
51 ձեռս՝ ի յն և կալան զնա : * Եւ ահա՝ միոմն յայնցանէ՝
որ էին ընդ յնի , ձգեալ զձեռն և հանի զսուր իւր՝ և ե-
հար զծառայ քահանայապետին , և ի բաց եհան զականջն
52 նորա : * Ցայնժամ ասէ ցնա յն . գարձո զսուր քո ի տեղ
53 իւր , զի ամենեքեան՝ որ առնուն առնեսցեն սրով ածի .
54 զնա : * Թէ համարիցիս՝ թէ ոչ կարիցեմ աղաչել զհայր իմ . և հասուցանիցէ ինձ այժմ զայր՝ աւելի քան
55 զտասն գունդս հրեշտակաց : * Այլ գիտէբդ զբ
նուագունն գրեալ եմեն այսպէս պարտ է լինել : Ցայնժամ ասաց յն ցամբոխսն . իբրև ի վերայ աւազակի ե-
լէբ սուսերբբ և բարբբ՝ ունել զիս . հանապազաց առ ձեզ
ի տաճարին նստէի և ուսուցանէի , և ոչ կալայբ զիս :
56 * այլ այս ամենայն եղև զի լցցին գիրբ մարգարէիցն : Ցայն-
ժամ

---

(41) Ոմանք . Ձի մի մատնիցիբ ի փորձուելն : (42) Ոմանք . կաց յաղօթս . . . եթէ հնար իցէ բիզ : (44) Ոմանք . Եհաց յաղօթս : (45) Օրինակ մի նշանակէ ի լսս " . Մատաբ ի ձեռս մարդկան : (47) Ոմանք . Սրբբ և բարբբ : (49) Ոմանք . Ողջ ընբ : (51) Ոմանք . Ոբ Ջ յի էին . . . զսուրն նորա : (52) Այս . Սրբով անկանիցին : (53) Ոմանք . Թէ հաստա-
տացուսցէ ինձ այժմի Ասր ոմանք . Ինձ աւելի քան զնոյն : (55) Ո-
մանք . Ցն ցամբոխսն . . . առ ձեզ էի ի տաճարի " :

Digitized by Google

ժամ ասելակերպքն ասմենեքքին Թոմային զնա և միսիմեանն ։
* իսկ նոցա կալեալ զայ՝ ածին առ կայիափաս քահա- 51
նայապետ՝ ուր գպիրքն և ծերք ժողովեալ էին ։ * Եւ 52
պետրոս զհեռս նոր երթայր բացագոյն մինչև ի սրահ քահա-
նայապետին ։ և մտեալ ի ներքս նստեր ընդ սպաս-
ասուրսն առաստանիլ զկատարածն ։ * իսկ քահանայապետ 53
պետքն և ամ ատեանն խնդրէին սուտ վկայութիւն ընդ
յիսուս ։ զի սպանանիցեն զնա ։ * և ոչ գտանէին ի բազա- 54
մեաց սուտ վկայիցն մատուցեալ ։ ձերոյ մատուցեալ
երկուս սուտ վկայք , * ասէին՝ Թէ սա ասէր՝ կարօղ 55
եմ քակել զտաճարն այդ , և զերիս աւուրս չինել ։ * Եւ 56
չայնպես ընդ քահանայապետին ատեն չնա ։ չտան ինչ պա-
տասխանի , զինչ գոքա սուբաստանէին զքէն ։ * Եւ յա- 57
րուցեալ կայր ։ պատասխանի ի նա քահանայապետն և ա-
սէ ցնա ։ երդմնեցուցանեմ զքեզ յԱծ կենդանւոյն , զի 58
ասացես մեզ՝ Թէ գու ես քրիստոս որդի Աստ- 59
ծոյ ։ Յիսուս ասէ ցնոսա ։ դուն ասացեր ։ բայց ասեմ ձեզ , յայսմ հետէ տես-
ցէք զորդի մարդոյ նստեալ ընդ աջմէ զօրութեանն՝
և երկնից ընդ ամպս երկնից ։ Յայնժամ քահանայա- 60
պետն պատառեաց զհանդերձս իւր , և ասէ ։ Հայր
հոդիւտց ։ զի և ոչ պիտոյ են մեզ վկայք , ահա արդ՝ լուա 61
այդ զհայհոյութիւնն գոցա ։ զի՞նչ կամիք ձեզ ։ նոքա 62
պատասխանի տուան և ասեն ։ մահապարտ է ։ * Յայն 63
ժամ ընդվզեցին ընդ նմա ամենեքին , և հրուիցին զնա և տանեալ
տային զնա պատուականացն զհանդերձեալ իւր , և 64
սկսան պատառատառնց զհանդերձեալ իւր , և ասէ ։ հայր
հոդիւտց ։ զի՞ և ոչ պիտոյ են մեզ վկայք , ահա արդ՝ լուա
այդ զհայհոյութիւնն գոցա ։ զի՞նչ կամիք ձեզ ։ նոքա 65
պատասխանի տուան և ասեն ։ մահապարտ է ։ * Յայն 66
ժամ ընդվզեցին ընդ նմա ամենեքին , և հրուիցին զնա և տանեալ
տային զնա պատուականացն զհանդերձեալ իւր , և 67
սկսան պատառատառնց զհանդերձեալ իւր , և ասէ ։ հայր
հոդիւտց ։ զի՞նչ կամիք ձեզ ։ նոքա 68
էՋ * իսկ պետրոս նստէր արտաքոյ ի գաւթին ։ մատուցաւ 69
առ նա աղախին մի՝ և ասէ ։ և դու ընդ յիսուէ գալիլեացւոյ
էիր ։ * Եւ նա ուրացաւ առաջի ամենեցուն՝ և ասէ , Թէ 70
ոչ գիտեմ զինչ խօսիսդ ։ * Եւ իբրև ել նա արտաքս 71
քան զդռնանն՝ եռաս զնա այլ կին մի , և ասէ ցայնոս
սիկ՝ որ անդէն կայիր ։ և նա ընդ յիսուէ նազովեցւոյ էր ։
* Եւ դարձեալ ուրացաւ երդմնմամբ , Թէ ոչ գիտեմ 72
զայրն ։ * Եւ յետ՝ սակաւս միոյ մատուցեալ ոմանք կայինն 73
անդ՝ և ասեն ցպետրոս ։ արդարև և դու ի նոցանէ
ես , քանզի և խօսք քո յայտ առնէն զքեզ ։ * Յայն 74
ժամ սկսաւ նզովել և երդնուլ , Թէ ոչ գիտեմ զայրն
և՝ խափոյն հաւն խօսեցաւ ։ * Եւ յիշեաց պետրոս բա- 75

---

(59) Ոմանք. Ջի ապականեն զնա ։ (62) Ոմանք. Ամբաստա-
նեան զքէն ։ (64) Ոմանք. Աստ ձեզ. զի յայսմ հետէ ։
(65) Ծեծկռտիլն. Պիտոյ է մեզ վկայք ։ (65) Ոմանք. Լուռ-
եա ։ ոմանք ։ Լուռ արուք զհայհոյութիւն նորա ։ (71) Բէշխ. Կա՛
զովացուոյ էր ։ (73) Ոմանք. Եւ յետ սակաւ ինչ ։ ...
քէն խօս քո յայտ ։ (73) Աստ ։ Ընդ. ասեն ցպետրոս ։

Digitized by Google

քաջին յԵի զոր ասացեալ, [1]Թէ մինչեւ՝ հաւատասցեն թշնամիք իմ՝ երբեցուն ուրացեալ զնա: Եւ ելեալ արտաքս՝ ելանէր գատել:

ԳԼ. ԻԷ:

1 Եղբարք, այդ եղեւ, խորհուրդ արարին եմ քահանայապետիդ եւ ծերքդ ժողովրդականին վէր յԻէ՝ սպանանելոյ զնա: 2 *Կապեցին զնա, և տարին զնացին: և ետուն զնա Պիղատոսի իշխանաւորի: 3 *Յայնժամ անհանգիստ լուծեալն՝ որ մատնեացն զնա, [2]Թէ կէ զատապարտութեան, զղջացեալ՝ և դարձուցեալ զարծաթսն առքահանայապետին եւ ծերոց ժողովրդականին՝ * և ասէ, 4 մեղայ զի մատնեցի զարեւնս արդարոյ: և նոքա ասեն՝ մեզ՝ 5 չէ փոյթ, դուն դիտեսցես: *Եւ [3]նետեց զարծաթսն՝ ի սուրբ 6 Հնարին՝ և գնաց, և շոգաւոյ խեղդեցաւ: *Իսկ քահանայապետիցն առեալ զարծաթսն՝ ասեն՝ [4]ոչ է արժան ընդունել զայդ՝ ի գործարանն, քանզի գինոյ արեան են: 7 *Խորհուրդ արարեալ, գնեցին անտոնց զագարակն 8 բրտի՝ ի գերեզմանն օտարաց: *Վասն այնորիկ կոչեցաւ 9 անդաստանին այն, ագարակ արեան՝ մինչեւ ցայսօր: *Յայնժամ լցաւ՝ որ ասացաւն՝ ի [5]ձեռն երեմիայի մարգարէին. և առին զերեսունն արծաթսն զգինւոյ վաճառելոյն, զոր 10 արկին յորգւոցն Իլիս: *և ետուն զնա յագարացին բրտին 11 [6]ինչ հրամայեաց [7]ինձ Տէր: *Եւ յԻէսուէ կացուցեալ առաջի դատաւորին: Եհարց զնա դատաւորն՝ և ասէ. դուն ես Թագաւոր 12 հրէից: և յԻէ ասէ. դուն ասես: *Եւ [8]ի չարչարել նմա՝ քահանայապետիցն և [9]ի ծերոց, ոչ ինչ ետս 13 պատասխանի: *Յայնժամ ասէ զնա Պիղատոս. ոչ 14 լսես՝ որչափ դոքա հակառակ քո վկայեն: *և ոչ ետս նմա պատասխանի՝ և ոչ բան մի, մինչեւ զարմանալ զհրամանատ 15 բինն յոյժ: *Բայց ըստ սովորի էր հրամանատարն արձա 16 ձակիլ ժողովրդականին կապարակ մի՝ զոր կամէին: *Ունէին յայնժամ կապարակ մի նշանաւոր, որոյ անունն էր 17 Յիսուս բարաբբաս: *Երբեւ ժողովեցան, ասէ զնոսա Պղա

Գլ. ԻԷ. (2) [1]Մատթ. Զնա, և տարեալ զնացին: (2) [2]Ես. ՂԳ. ՙՒ. ՙՒ. ՙՒ

զաստաս • զի՞ կամիք յերկուց աստի՛ զի ապծակեցիք միոյ, 18
պչեսուս բարձաքար՝ եթէ գոյ զանառանձն քո։ * քանզի 19
զի գիտէր՝ թէ առ նախանձն մատնեցին զնա։ * Եւ
մինչ նստէր յատենին, առաքեաց առ նա կինն իւր և
ասէ • չկոյ ինչ քո և արդարոյն այնորիկ, զի բազում անցս 20
անցին ընդ խա այսօր յանուանէ վնդ նրէ։ * Իսկ քահա-
նայապետքն և ծերքն հաւանեցուցին զժողովուրդն, զի 21
խնդրեսցեն զբարաբբասն՝ և զՅս կորուսցեն։ * Պա-
տասխանի և ասէ դատաւորն՝ և ասէ ցնոս • զի՞ կամիք զի
արձակեցից ձեզ յերկուց աստի։ և նոքա ասեն, զբա- 22
բաբաս։ * Ասէ ցնոսա պիղատոս • իսկ զի՞ արարից զՅս
զանառանձն քո։ * Ասեն ամենեքեան՝ խաչեսցի։ և 23
նա՝ ասէ • զի՞ չար արարի։ և նոքա առաւել և առ ապա-
զակէին և ասէին, խաչեսցի։ * Եւ առեալ պիղատոս 24
զի թէ ոչ ինչ օգնէ, այլ առաւել խռովմունք լինին՝
առեալ ջուր՝ լուաց զձեռս առաջի ժողովրդեանն՝ և
ասէ • քաւեալ եմ ես յարենէ արդարոյդ այդորիկ •
գուք գիտասջիք։ * Պատասխանի ես ամ ժողովուրդն՝ և 25
ասէ • արիւն դորա՝ ի վերայ մեր և ի վերայ որդւոց
մերոց։ * Ցայնժամ արձակեաց նոյն զբարաբբասն • և 26
ղՅն զանն հարեալ ետ ի ձեռս՝ զի խաչեսցի։ * Ցայն 27
ժամ զինուորքն զաստաւորին առին զՅն յատարանս • և
ժողովեցին ի վերայ նորա զամ զգունդն։ * Մերկացին 28
զնա, և արկին զնովաւ քղամիդ կարմիր։ * և քաղեալք 29
ասկի՝ ի փշոց՝ եդին ի գլուխ նորա, և եղէգն յաջոյ ձե-
ռին նորա։ ի ծունր իջեալ առաջի նր՝ կատակէին և ա-
սէին • ողջ եր՝ թագաւոր հրեից։ * Եւ ընկալեալ ի նմա՝ 30
ապտուին զերէզ զնա և ծեծէին զգլուխ նր։ * Եւ յորժ- 31
ամ ձանձրացին զնմա, մերկացուցին ի նմանէ զքղամիդն
կարմիր՝ և ապուզին նմա զիւր հանդերձն, և առաքեն
զնա ի խաչ հանել։ * Եւ երթալ ապտուքն՝ գտին այր մի 32
հիւրենացի՝ անուն սիմաւն՝ զնա կալան պահել զխա-
չառնել նորա։ * Եւ երթեալ ի տեղին անուանեալ 33
գողգոթա, որ է տեղի գանգատելոյ, * Ետուն նմա 34
ըմպել գինի ընդ լեղի խառնեալ։ և իբրև ճաշակեաց,
ոչ կամէր ըմպել։ * Եւ հանեալ զնա ի խաչ, բաժա- 35
նեցին զհանդերձսն նր վիճակաւ • զի լցցի բանն՝ որ ա-
սաց

---

(19) Ոսկան • Եւ մինչ դեռ նստէր։ (19) Ոմանք • Յանուանէ իւրմէ զնա նր։ (20) Ոմանք • Զխղճիլ գան, զի։ (21) Ոմանք • Զիւր հուց այսր։ (24) Ոմանք • Արդարոյն այնորիկ։ (28) Ոմանք • Մերկացուցին • կամ, մերկեցին • և արկին զնա զքղ։ (29) Ոմանք • Յաղէտ ձեռն նր ... ողջ եր թա՞։ (31) Ի բնագիս չկան • Զքղամիդն կարմիր՝ և։ (33) Ոմանք • Ա նուանեալն գողգոթայ։ (34) Յոմանս չկան • Ընմանէ գինեաւ

Digitized by Google

ասացաւ ՝ի մեղսապարտեն . բաժանեցին զհանդերձս իմ
քաշեցին , և ՝ի վէր ապառաժուձանի իմոյ վիճակս արկ
36 կանեցին : * և նստեալ՝ պահէին զնա : * Եւ ևդին ՝ի
37 վերոյ գլխոյ նորա զպատճառ՝ զինուածս նորա, թէ՝ այս է յիւ Թա
38 գաւորն Հրէից : * Յայնժամ հանեին ընդ նմա՝ ՝ի խաչ երե
39 կուս աւազակս , մի՝ յաջմէ նորա, և մի յահեկէ : * Եւ որ
անցանէին՝ հայհոյէին զնա . շարժէին զգլուխս իւ
40 րեանց , * և ասէին . վաՀ՝ որ քակէիր զտաճարն , և վե
րըս աւերս շինէիր զնա . ապրեցո՛ զքեզ , թէ որդի
41 ես դու՝ իջի՛ ՝ի խաչէդ : * Նոյնպէս և քահանայապետքն
42 ձաղէին հանդերձ գրագքն՝ և ասէին . * զայլս ապրե
ցոյց , զինքն ոչ կարէ ապրեցուցանել . եթէ Թագա
ւոր է իսկ՝ իջցէ այժմ՝ ՝ի խաչէդ՝ և հաւատասցուք զնմ
43 մա . * եՀԹէ յուսացաւ յԱծ , փրկեսցէ այժմ զնա՝ ե
44 թէ կամի զնա . ըզի ասացի՝ եՀԹէ Որդի եմ աստ
և աւազակքն՝ որ խաչեալ էին ընդ նմա , նախատէին զնա :
45 * Եւ ՝ի վեց ժամէ աւուրն՝ խաւար եղև ՝ի վերայ ամ
46 բոխիւն մինչև ցիւնն ժամ : * Եւ զիւն ժամուն գոչեաց
յիւ ՝ի ձայն մեծ՝ և ասէ . Էլի՛, Էլի՛, լամմա սաբաքթանի
նի . այս ինքն է . Ած իմ, Ած իմ, ընդէր Թողուր զիս :
47 * Ոմանք յայնցանէ որ անդր կային , իբրև լսեան՝ ա
48 սէին . զեղեայ կարդայ զսա : * Եւ վազվազակի ընթա
ցաւ մինոյն՝ ՝ի նոցանէ , առ սպունգ լի քացախով , հա
49 րեալ յեղէգան՝ եւս լմանել նմա : * Եւ կէսքն ասէին .
50 Թող տեսցո՛ք եթէ գայ Եղիա փրկել զնա : * Եւ յի
գաւաժամուէ ազաղակեաց ՝ի ձայն մեծ , և արձակեաց զո
51 գին : * Եւ ահա՝ վարագոյրն տաճարին ցերկուս չափուածս ,
՝ի վերուստ մինչև՝ ՝ի վայրն՝ եբակիր շարժեցաւ , և վիմք
52 պատառեցան : * և գերեզմանք բացան , և բազմ մարմ
53 մինք ննջեցելոց սրբոցն յարեան : * և ելեալ՝ ՝ի գերեզ
մանաց յետ յարուցմանն նորա՝ եմուտ ՝ի քաղաքն սուրբ , և ե
54 րեւեցան բազմոցս : * Իսկ հարիւրապետն՝ և որ ընդ նմա
պահէին զյի , իբրև տեսին զերկրաշարժն և զկատարածն , երկ
55 եան յոյժ՝ և ասեն . որ զարդև՝ ՝ից որդի էր աստ : Էին
անդ կանայք բազումք , կացին ՝ի հեռաստանէ՝ և հայէին ,
56 որք եկեալ ՝ի գալիլեայ պաշտել զնա . * Յորս
էր

---

(37) Ոմանք . Թէ աստ է յիւ Թա՛ : (40) Ոմանք . Եթէ որդի
ես : (41) Ոմանք յաւելուն . Դպրքն և ծերք՝ և ասէին :
(45) Ոմանք . Ցինն ժամուն : (46) Յօրինակին . Ղամասաս՝ բազ
մանիւ : (46) Ոմանք գանգամ առնէին՝ Աչ իմ : (47) Յոմանս պա
կաս . Կարդայ զսա : (48) Ոմանք . Ընկեցաւ՝ և միումն . . . և
եւս լմանալ : (49) Ոմանք . Տեսցուք , գայ եղիա : (54) Բազ
մանիւք զաստուածութիւն : (54) Ոմանք . Որդի ես էր : (55) Ոմանք .
Որք եկեալ էին զկնի յիւ ՝ի գալիլեայ :

Digitized by Google

կը մերթեսի մեզ գալոյ, և մերթեսի յանկարծայ և
յաւետալ մեզդ , և մեկլը տըգեղն ղերեզմանայ : * Եւ երբեմն 57
երեկոյ եղև , ևհն այր մի մեծատուն յարութեամբեալ , ա-
ղաւաղ անուն էր՝ յաւետիւ . որ աշակերտեցաւ իսկ յիւր : 58
* ած մատուցեալ առ ատեանդ հնդրեալ ի նմանէ զմարմինն յիսուս :
յայնժամ ատեանդ հրամայեալ տալ զմարմինն : * Եւ 59
առեալ զմարմինն յաւետիւ՝ պատանեաց առ բեր հատաւոքը ,
* և ած՝ ի նոր գերեզմանի՝ զոր փորեաց ի վիմի . և գա- 60
ւալեցուցանէ կափարիչ գրան գերեզմանին վէմ մի
մեծ՝ գնաց : * Այնպէս էր մարթեսի մեզդ գալոյն , և մեծա 61
մարիամն , նստեին հանդիպի գերեզմանին :
* Եւ ի վաղիւ անկը՝ որ է յետ ուրբաթուն , ժողովե- 62
ցան քահանայապետքն և փարիսեցիքն առ ատեանդս ,
* և ասեն . տէր՝ յիշեցաք զի մոլորեցուցիչն այն՝ ա- 63
սէր մինչ կենդանին էր . թէ յետ երից աւուրց յա-
րիմ : * Արդ՝ հրամայեա զգուշանալ գերեզմանին մին- 64
չև երրեմն աւուրս , գուցէ եկեալ աշակերտքն գիշերի՝
գողանայցեն զնա , և ասիցեն մոլորուածն , թէ յա-
րեաւ՝ ի մեռելոց . և լինիցէ յետինն մոլորուածն չար քան
զառաջինն : * Ասէ ցնոսա ատեանդս . ունիք զզօրականն , 65
երթայք զգուշացարուք ոնդ և գիտէք : * Եւ նոքա երթ 66
թեամբ՝ զգուշացան գերեզմանին , և հնդեքին զվէմն
հանդիպ զօրականաքն :

Գ Լ Ւ Խ .

ԿԼ Ա , երեկոյի շաբաթուն՝ յորում լուսանայր միաշա- 1
բաթին , եկին մարիամ մագդալաղենացի , և մեա մա-
րիամն՝ տեսանել զգերեզմանն : * Եւ ահա շարժումն 2
մեծ եղև . զի հրեշտակ տէրն իջեալ երկնից , մատուցեալ
՚ի քաց թաւալեցոյց զվէմն ՚ի դրանց անտի՝ և նստէր ՚ի
վերայ նրն : * և էր տեսիլ նր իբրև փայլակն , և հանդ 3
գերձ նր սպիտակ իբրև ձիւն : * Եւ յահէ անտի նր 4
խռովեցան պահապանքն , և եղեն իբրև մեռեալ : * Պա- 5
սասխանի հրեշտակն և ասէ ցիսկանայսն . մի երկն
չիք գուք , գիտեմ զի զյն զխաչեալսն . մի երկն
ատա . քանզի յարեաւ՝ ոնդ ատացն : հայեցէք տեղեաքն զնե- 6
ղիեն ուր կայր : * Եւ վաղվաղակի երթայք ասացէք ա- 7
շակերտացն նր Թէ յարեաւ : և ահա՝ յառաջանայ քան
զձեզ

(57) Ոմանք. Որ և աշակերտ՚՚ : (58) Յօրինակին ալիւր. Սա մա-
տուցեալ : (60) Ոմանք. Վէմ մի մեծ , և գնաց : (64) Յօրինա-
կին ալիւր. Թէ յարեաւ . (65) Օրինակ գ. Ունիք զօրա-
կանս : և ասէն . Ունիք զզօրականաքն :
Գլ. իբ. (4) Ոմանք. Եւ եղեն իբրև զմեռեալս : (6) Ո-
մանք. Ոնդ ատացդ : (6) Ոմանք. եկայք և տեսանէք :

Digitized by Google

զձեզ՝ ի գալիքսն. ամեն վասն եսիքեք զնս. ահա՝ ասաց
8 ցի ձեզ: * Եւ երեկ վաղվաղակի՝ ի գերեզմանէ ան-
ան ահից և խնդութեամբ մեծաւ՝ ընթանային պատմել ա-
9 շակերտացն: * Եւ ահա՝ պատահեաց նոցա յն՝ և ասէ.
ողջ եք: և նոքա մատուցեալ կալան զոտս նորա, և երկիր
10 պագին նմա: * Ցայնժամ ասէ ցնոսա յն. մի երկնչիք, եր-
թայք այսացէք եղբարցն իմոց՝ զի երթիցեն ի գալիլեա՝
11 և անդ տեսցեն զնս: * Իբրև նոքա գնացին, ահա՝ ո-
մանք ի զօրականացն եկին ի քաղաքէն, և պատմեցին քա-
12 հանայապետիցն զամենայն որ լինէր եղեն: * Եւ նոքա ժողո-
վեալ հանդերձ ծերոցքն, խորհուրդ առեալ՝ արծաթի
13 յոյժ եւտուն զօրականացն՝ * և ասեն. ասասջիք եթէ
աշակերտքն նորի եկեալ գիշերի գողացան զնա՝ մինչ մեք
14 ի քուն էաք: * և եթէ լուր լինի այդ առ դատա-
աւորն, մեք հաճեացուք զնա, և զձեզ անհոգս արարջ
15 ցուք: * Եւ նոքա առեալ զարծաթսն, արարին ոչ ո-
ւնանկ. և եղ հնամբաւա այս ի հրեից՝ մինչև ցայսօր:
16 * Իսկ մեսասան աշակերտքն գնացին ի գալիլեա ի
17 լեառնն՝ ուր ժամադիր եղեալ նոցա յն: * Իբրև տեսին
18 զնա՝ երկիր պագին նմա. և ոմանք կերկուսացան: * Եւ
մատուցեալ յն խօսեցաւ ընդ նոսա՝ և ասէ: տուաւ
ինձ ամենայն իշխանութիւն երկինս և երկրի. որպէս
19 առաքեաց զիս հայր, և ես առաքեմ զձեզ: * Գնացէք
այսուհետև՝ աշակերտեցէք զամենայն հեթանոսս. մկր
առեցէք զնոսա յանուն Հօր՝ և Որդւոյ՝ և Հոգւոյ սրբ
20 ոյ: * Ուսուցէք նոցա պահել զամենայն՝ որ ինչ
պատուիրեցի ձեզ: Եւ ահաւասիկ ես ընդ ձեզ եմ
զամենայն աւուրս՝ մինչև ի կատարած աշխարհի:

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ:

ՍԿԻ.

(8) Ոմանք՝ ի գերեզմանէն՝ ահիւ և: (10) Ոմանք. Եղ-
բայրց իմոց: (12) Ոմանք. Ծերովքն՝ ի խորհուրդ: ա-
ռեալ արծաթի: (13) Ոմանք. Եկեալ՝ ի գիշերի: (19) Ո-
մանք. Էր Հոգւոյն սրբոյ: (20) Ոմանք. Ջամենայն զոր ինչ պատա-
* ի վախճան խոսիանէնս առնպատանոյ գրէնէ ամ գրնագիրք
ասկին էղանակաս ինչնեն գիր. Աւետարան ըս մատթէոսի.
նոմ, մարկոսի. ևն. Բայ ի ասկատոյ ոմանց, որ ոնչին Կա-
տարեցաւ աւետարան ըս, ևն: և ոմանք. Կատարեցաւ
գլուխք աւետարանին որ ըս, ևն: Եւս՝ ոմանք ասգին ի
վախճանի խոսիանէնն զայն Բան նախադրութիւն. Ի սատթէոս
գրեցաւ. ևն: Ոնչի գլուխս: ևն: Տուաս. ևն:

Digitized by Google

ՍԿԻԶԲՆ ԳԼԽՈՑ

Ա՛ստուածայնեալն սբ ՚ի Մարկոսէ։

	Ոսկի	Ղուկ	Յովհ	Գործ
Ա	ա	ա	ա	ա
Վասն պիտակութեան	ա	ա	ա	ա
Վասն ախտից ղեփրոսի ղժիւնէին	բ	բ	բ	բ
Վասն բժշկելոյն պեսպես հիւանդութեանց	գ	գ	գ	գ
Վասն բարեպաշտութեան	դ	դ	դ	դ
Վասն անդամալուծին	ե	ժդ	ժդ	ժդ
Վասն ելեալ մահաւորէն	զ	ժդ	ժդ	ժդ
Վասն գօսացեալ չէնոյինն	է	ժե	ժ	ժա
Վասն առաքելոցն ընտրութիւն	ը	ժե	ժ	ժբ
Վասն ուրմանեացն առակի	թ	ժբ	ժ	ժգ
Վասն առակելոյ ցորոյն	ժ	ժգ	ժ	ժդ
Վասն չհգնութեան	ժա	ժգ	ժ	ժե
Վասն դարձը ծաղկեալ ձեռացն	ժբ	ժե	ժ	ժզ
Վասն փետրափետին	ժգ	ժե	ժ	ժէ
Վասն հանդարտ առափելոյն	ժդ	ժէ	ժ	ժբ
Վասն յովհաննու, և հերովդէ	ժե	ժ	ժ	ժե
Վասն հինգ հացին՝ և երկու ձկանցն	ժզ	ժբ	ժդ	ժգ
Վասն՝ ի վերայ ջուրն գնալոյ	ժէ	ժ	ժդ	ժէ
Վասն անցանելոյն պատարտիրանաւն	ժը	ժ	ժ	ժը
Վասն առաքելոյ ինչն փիւնիկեցւոյ	ժբ	ժ	ժ	ժբ
Վասն հաւքին և խլին	ժգ	ժբ	ժ	ժգ
Վասն նշանն հացին	ժդ	ժ	ժ	ժդ
Վասն խմորոյ փարիսեցւոցն	ժե	ժգ	ժ	ժե
Վասն իւդային	ժզ	ժ	ժ	ժզ
Վասն հարցանելոյն՝ ի ՚ինքեանէ	ժէ	ժդ	ժ	ժէ
Վասն այլակերպութեանն տեառն	ժը	ժե	ժ	ժը
Վասն լուսանահարին	ժթ	ժզ	ժ	ժթ
Վասն խորհելոյն՝ թէ ով ՚ի նոցանէ մեծ	ի	ժը	ժ	ի
Վասն հարցանելոյն՝ ՚ի թէ պարտ է աբեթակել զնին	ի	ժ	ժ	ի
Վասն հարցանելոյ մեծատանն պ՚	իա	ժ	ժ	իա
Վասն արբեցոցն պէրեդեայ	իբ	ժբ	ժ	իբ
Վասն բարեպաշխոի	իգ	ժգ	ժ	իգ
Վասն յաւանակին	իդ	ժդ	իզ	իդ
Վասն լըրանալոյ ինչնոյն	իե	ժ	ժ	իե
Վասն անչափալարութիւն	իզ	ժ	ժ	իզ
Վասն հարցանելոյ փոխոյպիցն պ՚	իէ	ժդ	ժ	իէ
Վասն այգեցոյն	իը	ժ	ժ	ը
Վասն հարցանելոյ պատահելոյն	իթ	ժ	ժ	ըբ

Վասն

	մաքի	գլուխ	յօդուած	համար
Վասն առաքելոցն	ՀԲ	ՀԲ	. .	ծԲ
Վասն գործոցն	ՀԳ	. .	. .	ծԳ
Վասն որ ոչ հարցանելոյ պիտոյիցն . .	ՀՂ	ՀՂ	. .	ծԴ
Վասն երկոտ լուսոյիցն	ՀՃ	ՀԶ	. .	. .
Վասն խաւարտիկին	ՀՄ	ՀԶ	. .	ծԷ
Վասն աւուրն, և ժամուն	ՀՆ	. .	. .	ծԸ
Վասն օծանելոյ ինքն զիւրն իսկզբ . .	ՀՇ	ՀՃ	ԺՂ	կԲ
Վասն պսակին	ՀՈ	ՀՂ	. .	կԳ
Վասն հաստուածքին հարքարկանելոյ . .	ՀՉ	. .	. .	կԴ
Վասն պնծրոյն տրտուրքին	ՀՋ	. .	. .	կԵ
Վասն ներդրելոյ պետրոնեանն հարցինն .	ՀՐ	ՃԲ	ԼԷ	կԶ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԿՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ։

Ա՝նէքսարանս ոչ ըսաք Մարկոսի, գրեալ է այն հաքիս ազգիցէրջ պետրոսի, և ընթացակից պաւղոսի, գրեալ պատարագեալ ըստս ըստ։ Ես ունէ սկիզբն և ասէ. Սկիզբն աւետարանի, ի յովհաննու մարգարէին. և զիւրոյն յովհաննու. և առնու զնոյսիքի յիսայեայ մարգարէէ. նշանակէ և պիտոյիցին ի լերինն, և ձայն պիտոյանին. պատրաստ և վասն ընթացիցէ ազգիցէրջ, և նշանս և արուեստս ըստ ասացս. և պիտոյիցէրջ մարգնացին, և պիտոյացան. և ոչ համարիցաս պիղատոսի, և խաչիցեալ մարդոյ. և զի պիտոյացին բանականցին զհանգերձս նոցա. և զի մարդին եղաս ի գերեզմանի, և յարեաս երէքօրեայ. և պիտանել հրեշտակին, և երթալ յանանդն, և զնոյն պատգիլ ազգիցէրջ։

Մարկոս հրամանաւ պետրոսի վիմի գրեալ պատարագս իւր՝ յաղիսանդր փաշտի ի լեզու եգիպտացի, զինի ծէ ամի հաճ քառասուցս թրկին։ Յանի գլուխս. ՌՃԶ։ Վայրկեան. ԺԸ։ Տօնս. ՌՈ։

Մարկոս՝ բժիշկ պատարագ, ըստ ի վերայ գանեցան։

Digitized by Google

ԵՒԵՏԱԲԱՆ
ԸՍՏ ՄԱԲԿՈՍԻ·

ԳԼ· Ա·

ԱԿԻ ՋԲՆ ԱԻԵՏԱՐԱՆԻ ՅՍԿԻ ՔՍԻ ՍՐԳՈՅ ՅՕՅ: * ՍՐԱԿԱ ԵՒ ԳՐԻՍՒ ՀԿ ՅՔ ՄՆՈՒԳԱՐԵՍ: ԱՀՈՒԱՍԻՔ ԵՒ ՄՈՒՔԻՄ ՀՂՈՐՀՉՈՒՔ ԻՄ ՄՈՒՍՔԻ ՔՕՅ, ՈՐ ՀԱՆԴԵՐՁԱՑԵ ՂՇՈՒՈՒԱՔՈՒՀՈՒ ՔՈ ՄՈՒՔԻՔՕՅ: * ՁՈՅՆ ԲՍՈՐ ՔՍՈՒՈՅ ՅՈՒՈՒՍՔՍՈՒՔ, ՍՔՍՐՈՒՔՍՔ ՍՐՍՐՔՔՔ ՂՇՈՒՈՒՍՔՍՐՀ ՅՈՒՆ, և ՈՀՂՒՂՍ ՍՐՍՐՔՔՔ ՂՀՍՔՔՍՂ ՆՔ: * ԵՀ ԵՀՂՔ՝ ՂՔ ՅՈՎՀՈՒՆԵՒ ՍՐՍՐՔՔՔ ՅՈՒՆՍՔՍՔ, և ՔՍՐԹՔՔՔ ՍՐՍՐՔՔՔ ՀԹԵ ՈՔՍՔՍՂՍՐՈՒՀ՝ Ի ԻՈՔՍՐՀԹԵ ՍՐՈՂՍՅ: * ԵՀ ԵՐԹՔՔՔ ՍՐՈՒՀ ՆՍՀ ՆՍՀ ՍՀՂՍՐՍՐՀՒ ՀՐՒՀՍՈՈՒՈՒՒ, և ԵՂՈՒՈՒՔՔՔ ՍՈՒՈՒՆՔՔՔ՝ Ի ՔՍՐՈՒ· և ՍՐՍՐՔՔՔ Ի ՈՈՒՈՒՈՒՒ ՅՈՒՐՍՈՒՈՒՒ ՔՍՐՈՒ ՍՐՍՐՔՔՔ ՅՈՎՀՈՒՆՆԵՒ ՔՂՈՒՂՍ ԻՍՐՍՈՒՈՒՒ: * ԵՀ ԵՐ ՅՈՎՀՈՒՆՆԵՒ ՔՂՈՒՂՍ ՍՈՒՈՒՆՔՔՔ ՔՀՍՈ· և ՔՈՀՂՒՂՍ ՍՈՒՈՒՆՔՔՔ ՔՀՍՈ ՍՐՍՐՔՔՔ ՀՍՔՔՔՍՂՍՐՍՐ

և ելը ընդ գաղտնս , և հրեշտակք պաշտէին զնա :
14 * Եւ յետ մատնելոյն յովհաննու , եկն յն՝ի գալիլեա . քր
15 քարոզելոյ զաւետարանն թգ՝ և ասէր . * թէ կատարեալ է
ժամանակ , և հասեալ է արքայութիւնն թգ . ապաշխեա-
16 րեցէք՝ և հաւատասցէք յաւետարանն : * Իբրև անցա-
նէր առ ծովեզերքն գալիլեացւոց , եւանս զսիմոնէ և
զանդրէաս եղբայր սիմոնիէ , զի արկիսոլ էր նէց ուս-
17 կանս՝ ի ծով . քանզի ձկնորսք էին : * Եւ ասէ ցնոս յն .
հեւոյք զիմ՝ և արարից զձեզ՝ լինել որսորդս մարդ-
18 կան : * և վաղվաղակի թողուլ զուռկանսն , գնացին
19 զհետ նը : * Եւ մատուցեալ անտի՝ տեսանէ մի յա-
ւել , եւանս զյակովբոս զեբեդեայ՝ և զյովհաննէս եղ-
բայր նը , և զնոսա ի նաւին մինչ կապկպին զուռկանսն , և
20 հրաւոյց զնոս : * Եւ վաղվաղակի թողեալ զհայրն իւ-
րեանց զեբեդէոս ի նաւին վարձականսն հանգերձ , գնա-
21 ցին զհետ նը : * Եւ մտանեն ի կափառնաում . և իսկ
և իսկ ի շաբաթուն մտեալ ի ժողովուրդն , ուսոյց-
22 նէր զնոսա : * Եւ զարհամարհէին ի վարդապետութենէ նը , զի
ուսոյցանէր զնոսա իբրև իշխանութիւն՝ և ոչ որպէս դպիրքն :
23 * Եւ էր ի ժողովրդեանն նոյն այրմի , յորում ա՛ոյիս ախտն Ա
24 դպրոյ՝ ի նոսա՝ ոռ ազատ ասէ : * Թո՛ղ ասէր , զի՞ կայ՝ մեր և քո՝ յն՝ նազովրեցի , եկի՞ր կորուսանել
25 զմեզ՝ զիտեմ զքեզ զոր՝ ով իս , սո՛ւն յն : * Սաստեաց՝ ի
26 նա յն՝ և ասէ . կապեա՛ց՝ և ել՝ ի դմանէ : * Եւ զաչ-
կոյց զնա պիղծ ոգին , և աղաղակեաց՝ ի ձայն մեծ , և
27 ել՝ ի նմանէ : * Եւ զարհացան ամենեքեան , մինչև հնձել
ընդ միմեանս՝ և ասել՝ զի՞նչ է այս նոր վարդապետու-
թիւն , զի իշխանու՛թ և այսոց պիղծոց սաստէ , և հնազանդին
28 նմա : * Եւ ել լուր նը ընդ ամ կողմն գաւիլեացւոց :
29 * Եւ վաղվաղակի ելեալ՝ ի ժողովրդենէն , եկն՝ ի տուն Բ
սիմոնի և անդրէայ՝ յակովբա և յովհաննու հան-
30 դերձ : * Եւ զոքանչ սիմոնի դնէր ջերմացեալ . և վաղ-
31 վաղակի ասեն զնա վասն նը : * Եւ մատուցեալ յա-
րոյց զնա՝ կալեալ զձեռանէ նորա . և եթող զնա տեղ
գրե՛ , և պաշտէր զնոսա :
32 * Եւ իբրև երեկոյ եղև՝ ի մատնեալ արեգականն , բե Գ
բին

(16) Ոմանք . Զնեղայրսն սիմոնի : (19) Ոմանք . Զնեղայրսն նը . . հայրն ուրեմն : (20) Ոմանք ; Զզեբեդեոս՝ ի նաւին : (23) Ոմանք . ՚ի ժողովրեան նէց : (23) Աչս ոչխոյ ձիւի . Գոյր ՚ի նմա : (24) Ոմանք . Զի կոչ իմ և քո . . սո՛ւ նոյ : (27) Ոմանք . Հնձեսցէ ընդ միմեանս ասել : Ոո՛ նա ոմանք . հնձեմք . և ոմանք . հնձեմք : (28) Ոմանք . Ընդ ամ կողմանս : Ոո՛ օրինակ մի . Ընդ ամ ազահմանս գա՛ : (32) ՚ի լուա՛ . Բերէին առ նա զամ . համայն ոմանք ՚ի քեզ՝ :

Digitized by Google

բրէն առ. նա զնեմ հիւանդս և զդխահարսն. * և եմբ եմեմ 33
քաղաքէն Ժողովեալ առ. գուբան: * եւ քահանայք ըմբռ- 34
հիւանդս 'ի այնպէս տիսուկ: և գնան բազումքն եհան.
և ոչ առաք խօսել գնոսա, զի գիտեին զնա՝ թէ քրիս-
տ է: * եւ ընդ այդ ընդ առաւօտն՝ յարուցեալ՝ ել և 35
գնաց յանապատ տեղի, և անդ կայր յաղօթս: * և գըր- 36
նան գհետ նր սիմոնէ՝ և որ ընդ նմայն էին. * և երբեմն 37
գտին զնա՝ ասեն ցնա, թէ ամենեքեան խնդրեմն զքեզ:
* եւ ասէ ցնոսա. եկայք երթիցուք և յայլ մեծաւոր 38
գիւղաքաղաքսն. զի և անդ քարոզեցից. զի յայս եկաք և
ելեալ եմ: * եւ քարոզէր 'ի ժողովուրդսն նոցին ընդ ա- 39
մենայն գալիլեացիս, և զդեւս հանէր:
Դ * Գայ առ նա բորոտ մի, աղաչէր զնա՝ 'ի ծունր իջանէր 40
և ասէր. ըստ՝ եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել: * իսկ 41
յն գթացեալ՝ ձգեաց ձեռն, ետրձեալ՝ 'ի նա՝ և ասէ
ցնա, կամիմ՝ սրբեաց: * եւ երբեմն ասացն ցնա, վաղ- 42
վաղակի գնաց 'ի նմանէ բորոտութիւն, և սրբեցաւ: * եւ 43
սաստկեալ նմա՝ եհան զնա արտաքս վաղվաղակի, և ա-
սէ ցնա: * զգոյշ լեր, մի ումեք ինչ ասիցես. այլ երթ 44
ցոյց զքեզ քահանայիցն. և մատո վասն սրբութեանդ քոյ պատա-
ղուած՝ զոր հրամայեաց մովսէս՝ 'ի վկայութիւն նոցա: * եւ 45
նա ելեալ սկսաւ քարոզել յոյժ, և հռչակել զբանն, մինչ
զքաղաք մտանել. այլ արտաքոյ յանապատս առ
և գային առ նա յամենայն կողմանց:

Գ Լ. Բ.

Եւ մտեալ գկապառնայում՝ 'ի քաղաքն յայն առ. լուր 1
* լուաւ եղեն եթէ 'ի տանն է: և ժողովեցան բազումք՝ 2
մինչև տեղի և առ ոչ լինել՝ և ոչ առ. գրան մն. և խօսէր
նոցա զբանն:
Եւ * եկ. գային առ. նա՝ բերելոն անդամալոյծ մի զբարձեալ 3
'ի չորից: * եւ երբեմն ոչ կարէին մերձենալ առ. նա՝ 4
յամբոխէն անտի, քանզի ցին զկարին ուր էր յն, և քան-
ցեալ զառաստաղն՝ իջուցին զմահիճն յորում կայր ան-
դամալոյծն: * եւ տեսեալ յն զհաստատութիւն նոցա, ասէ ցանդ 5

(33) Ոմանք. ժողովեալ առ. գրուանն: (34) Ոմանք. Ձքեզ մի հիւանդս: (35) Ոմանք. Ընդ այգին ըստ առաւ: (37) Ոմանք. թէ ամենեքեանն: (40) Այլ. կարող ես զիս սրբել: (41) Ոմանք. եւ յն գթացեալ ձգեաց զձեռն... և ասէ. կամիմ: (43) 'Ի բնէս ձեռի. եւ ասէ ցնա: (45) Ոմանք. 'ի քաղաքս մտանել:

Գլ. Բ. (2) Բազմ. Լուր եղեն թէ 'ի: Որ տեղեաւ մ. Լուր եղեն 'ի տանէ: (4) Ոմանք. Մերձենալ 'ի յամբոխէն անդ:

Digitized by Google

դամեալոցին . սրդևսակ՝ Թողեալ լեցին քեզ մնդք քո :
6 * Եւ էին ոմանք ի դպրաց անտի՝ որ անդ նստէին .
7 և խորհէին ի սիրտս իւրեանց * զի՞նչ է այս՝ որ խօ-
սի սա պղծհոյսութիւն . մի կարէ Թողուլ զնեզս , եթէ
8 ոչ՝ մի ածե : * Եւ գիտաց յի յոգի իւր՝ Թէ այնպէս
խորհին ի սիրտս իւրեանց , և ասէ , զի՞ խորհիք զայդ
9 ի սիրտս ձեր : * Ջի՞նչ դիւրին է ասել ցանդամա-
լոյծն՝ Թողեալ լեցին քեզ մնդք քո , եթէ ասել՝ արի
10 առ զմահիճս քո և ման ի տուն քո : * Այլ զի գի-
տասջիք եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ ի վերայ
11 երկրի՝ Թողուլ զնեզս : ասէ ցանդամալոյծն . * քնդ
12 ասեմ, արի ասո. զմահիճս քո՝ և ման ի տուն քո : * Եւ
յարեաւն . և վեռզվաղակի առեալ զմահիճն , ել առա-
ջի ամենեցունց . մինչև զարմանալ ամենեցունն՝ և փա-
ռաւորս առնել զԱծ՝ և ասել , Թէ այսպիսի ինչ երբեք՝
13 ոչ տեսաք : * Եւ ել դարձեալ ի ծովեզրն , և ամ ժո- բղ
ղովուրդն գայր առ նա . և ուսուցանէր զնոս : զ
14 * Եւ մինչ գնա անցանէր , եւսաւ զգէ ալփեայ՝ զի
նստէր ի մաքսատուրնէ . և ասէ ցնա , Ակ զնէնի իմ :
15 և յարուցեալ՝ գնաց զնէնի նէր : * Եւ եղև ի բազմնէն
նէր ի տան նէր , և բազմ մաքսաւորք և մեղաւորք բազ
մնեալ էին ընդ յիսի՝ և ընդ աշակերտան նէր . քանզի էին
մեզմաւորք՝ որ երթային զհետ նէր : * Իսկ դպիրքն և փա-
րիսեացիք երբև տեսին՝ Թէ ուսէ ընդ մաքսաւորս և ընդ
մեղաւորս , ասեն ցաշակերտան նէր . զի՞ է՝ զի ընդ մե-
17 ղաւորս և ընդ մաքսաւորս ուսէք և ըմպիք : * Իսկ
լուաւ յի՝ ասէ ցնոս . ոչ ինչ է պիտոյ բժիշկ ողջոց , այլ
հիւանդաց . և ոչ եկի կոչել զարդարս՝ այլ զմեղաւորս :
18 * Եւ էին աշակերտքն յովհաննու և փարիսեցիքն ի
պահս . գան և ասեն ցնա , ընդէր աշակերտքն յով-
հաննու՝ և փարիսեցիքն պահեն , և քո աշակերտքդ ոչ
19 պահեն : * Եւ ասէ ցնոս յի . մի եթէ մարդիք ինչ իցեն որդ-
եացք առաջաստի՝ մինչ ընդ նոսա իցէ փեսայն՝ պահել .
ցոր քան ընդ իւրեանս ունիցին զփեսայն , ոչ է պարտի
20 պահել : * այլ եկեսցին աւուրք՝ յորժամ վերասցի ի
նոցանէ փեսայն , և ապա պահեսցին յաւուրն յայն
միկ :

---

(7) Ոմանք . Ո՞ կարէ Թողուլ զմեղս : (8) Ոմանք . Ի յո-
գի իւր Թէ , այնպէս խորհին : (12) Ոմանք . Եւ յայ-
րեաւ վազվազակի առ"... ինչ ոչ երբեք տեսաք : (15)
Ա- ոմանոյ ՚ձիւթ . Մ աքսաւորք և մեղաւորք բազմեալ :
(16) Ոմանք . Ջի ընդ մաքսաւորս և ընդ մեղաւորս ուսէ և
ըմպիլ : (17) Ոմանք . Ոչինչ պիտոյ է բժիշկ ողջոց : (19) Ո-
մանք . Մ ի Թէ մարթի ինչ իցէ մանկանց : (20) Ոմանք . Ի
նոցանէն , և ապա պահեսցին :

Digitized by Google

ամէն: * Ամէն զոր կատարեսցես նոյն անհնազանդ սպրիանէ՝ ի վերայ 21
հնազանդ ձորձոյ. առցես ընծայս նոցա՝ առանց լրացուցիչ ընդ
դուռն՝ ի հնոյ անասի, և չոր և սպատասելիս լինիցին: * եւ 22
ոչ զոր սրկանէ զինեն նոցա՝ ի սրկիս հինս. սպաս
ընծայից ոչ՝ սպայեցուցանէ զինին զսրկան, զինին հեզուս, և
սրկիքն կորնչին. այլ զինի նորա՝ ի սրկիս նոյնս սրկանել
ընդ ի՛ և: * եւ նովս նմա՝ ի չարաչարս անցանելոյ զնա սպաս 23
ըստպս. և սչակերտքն՝ ի գնալն իւրեանց սկսան հասանել
կորզել ի ուսանել: * եւ փարիսեցիքն ասեն ցնա. տես՝ 24
զինչ գործեն սչակերտքն քո՝ ի չարաչարս զոր չի սոր-
ժան: * եւ ասէ ցնոսա յն. ոչ երբեք իցէ ընդհատ ցուլ 25
ձեր՝ զոր սրսրեն գսահիճ չորժասի սլխոյն երգս, և քաղ-
ցեսջ՝ նոյս և սր ընդ նմանն էին: * զնոսիդ երեսս՝ ի 26
սոսկն ոչ սա սաքահարսրուս քահանայապետիս, և զըս-
հացան զսոսկսաղսուսն երկիր՝ և ի սա և այնոցիկ սր չէ
նմանչ էին. զոր ոչ էր օրէնն ուսուել, բայց միայն քա-
հանայիցն: * եւ ասէ ցնոս. չհասեր՝ ի մարդոչ երգս, 27
և ոչ երեխ մարդ ի չարաչարս, * սպաս սուրհն՝ սոչ զո 28
ն օրդեխ մարդոչ՝ և չարաչարս:

Գ Լ. Դ.

Եւ եմուտ միւսանգամ՝ ի ժողովուրդն. և էր անդ 1
սոչ ոչ՝ սրոչ ձեռն իւր գօսացեալ էր: * եւ ատեն սնդ
սկսին նմա՝ երեխ զժչխեացեն զնա՝ ի չարաչարսն. զի չարա- 2
խօսեացին զնմանե: * եւ ասէ ցսոսն՝ որոչ ձեռնն գօ- 3
սացեալ էր. սրսի անդ՝ ի միջ: * եւ ասէ ցնոս. զի՞նչ 4
սարժան է՝ ի չարաչարս, զսպրն ինչ գործել՝ երեխ չար
առնել, զոչխ մի սպրկեցուցանել՝ երեխ կորուսանել: և
նոքա լռեցին: * եւ հսկեցեալ էր՝ ընդ զօգ լի յսոս- 5
սմոնէ, սրսումեալ վն կուրութենէ սրսոցի նոչ, առե ցսոսն.
ձգեսջ զձեռն զո. և նա ձգեսջ, և ոզջացաւ ձեռն
գ կ նմ: * եւ երթեալ սփառաւ վաղվաղակի փարիսեցիքն 6
հերոդեսնասցոն հասնգեսջ, խորհեսջ զսն առնելն վն նմ՝
երեխ զնսիդ կորուսցեն զնա: * խոչ էր սչակերտքն 7
իւրոք գնացեալ՝ ի ծովեզրն: եւ բազմ ժողովուրդ՝ ի զա-
լիլեսյացւոց երթեալին զնմա նմ. և՝ ի հրէսաստանէ, * և 8
յեմե.

(21) Յամանս ձկնոյ. Կապարեայ նոր անեծափ: (22) Օբէնսն գ. Պայթեցուցանէ գինին: (22) Բշխ. Գինին հեզուս: (24) Ոմանք. ի չարաչարս, զոր չէ: (26) Ոմանք. Զնոյնդ երմարեալ ի. և զհացն զսուսլ՝... և ետ այնոցիկ. միայն քշխ քեզ Գլ. ձ. (1) Ոմանք. Որոյ ձեռն գօսացեալ: (2) Ոմանք. Եւ երթ բժչխեցեն զնա: (3) Ոմանք. Որոյ ձեռն գօ՝: (4) Օրէնսն գ. Ցնոսն՝ զի՞նչ գործելն է՝ ի չար՝... ոչխ մի կերցուցանել, երեխ կոր՝: (7) Ոմանք. Բշխ ժղչեաք գաւլիլեացւոց:

Digitized by Google

ջեալին և յայնկոյս յորդանանէ , և որք ի սահմանսն և
ի ծովակիսէն • ընդ մեծ ժողովուրդ էրթեալ լսէին որչափ ինչ
9 առնէր , գայէին առ նա : * Եւ ասէ ցաշակերտան իւր ,
զի նաւակն մի պատրաստասցին կայցէ նմ՛ վասն ամբոխին՝
10 զի մի՛ նեղացուսցեն զնա : * քանզի զբազումս ժաժկեաց .
մինչ զգալ խառնել զնովաւ՝ զի մերձենացին առ նա , որք
11 առնէին սմասոյ ինչ : * Եւ այսոքն սպիղծք յորժամ տեսա-
նէին զնա , անկանէին առաջի նր՝ , աղաղակէին և ա-
12 սէին . * Թէ դուն ես որդի Աստ . և նա՝ յոյժ սաստկեր
նց՝ , զի մի յայտնի առնիցեն զնա :
13 * Ելանէ՛ ի լերան՝ և կոչէ առ ինքն զորս ինքն կամէր . Ը
14 գաւա . և գնացին առ նա : * Եւ արար երկոտասանս՝ զի զ
15 էցեն զնովաւ , և զի առաքեսցէ զնոսա քարոզել . * և ա-
նոր իշխանութիւն ժաժկելոյ զդեւս՝ և հանելոյ զդևս :
16 * Եւ ի գ. անուն սիմոնի՝ սկիզբոյս . * և յակովբոս
17 զեբեդեայ՝ և յովհաննու եղբօրն յակովբայ՝ եդ. նց ա-
18 նուանս բանեցարդիս , որ է՝ որդիք որոտման , * և զսիմ-
բէոն , և զփիլիպպոս , և զբարթողոմէոս , և զմատ-
թէոս զմաքսաւորն , և զթովմաս , և զյակովբոս ալ-
19 փեայ , և զթադէոս , և զսիմոն կանանացի . * և զյու-
20 դա սկարիովտացի , որ և մատնեացոյն զնա . * Գայ դ
ի տուն , և գայ ուխտանդաւ ընդ նմին ժողովուրդն . մինչ
21 զի հաց ևս՝ ոչ ժամանեալ ուտել նց՝ : * Եւ լսեալ
լուան որ ի նմանէ ելին՝ երթին ունել զնա , զի հաւանեալքն
22 էին մոլեգնեալ է : * Եւ դպիրքն՝ որ յԵրու. իջեալք
էին , ասէին թէ բեեղզեբուղ ունի՝ և թէ զիմաս , և իշխանաս
23 դիւացն հանէ զդևս զնա : * Եւ կոչեցեալ զնոսա ինքն ,
առակիւք խօսէր ընդ նոսա . զիարդ կարէ սատանայ զսա-
24 տանայ հանել . * և որք՝ եթէ թագաւորութիւն յանձն
իւր բաժանեսցի , ոչ կարէ կալ թագաւորութիւնն այն .
25 * և եթէ տուն յանձն իւր բաժանեսցի , ոչ կարէ կալ
26 տունն : * և եթէ սատանայ՝ ի վերայ անձին իւրոյ յար-
բեսա՝ և բաժանեալ է՛ , ոչ կարէ կալ . այլ վախճան
27 ևնդալ է : * Ուստի ոչ ոք կարէ զկարասիս հզօրին մտանել
ի տունն նր՝ ասա՛ր հարկանել , եթէ ոչ նախ զհզօրն կա-
ռիս

(10) Ոմանք՝ Մի՛նչև զալ՝՛ : (10) Ոմանք՝ Դալ և խնդիր : (12) Ո
մանք՝ Որդիքն են՝ . . առնիցեն զնա՛ : (13) Ոմանք՝ Եւ ե
լանէ՛ ի լեառնէն : (17) Ոմանք՝ Բանեգրգէս : (18) Ոմանք՝
Ջաբարթաղմէոս՝ և ոմանք զբարթողոմէոս . . . և զմ
թադիոս . և զսիմոն կանանացի : (20) Ոմանք՝ Ընդ նմի՛
ժողովն , մինչև հաց ևս : Որ ոմանք՝ Մի՛նչ զի զհաց ևս :
(23) Ոմանք՝ Եւ կոչեալ զնոս առ : (26) Ոմանք՝ Եւ քաժա
նեալ է՛ . վախճանեալ է՛ : (27) Օրինակ մ՛ . Մտանել՛ ի
տունն նր՛ ասա՛՛ : (27) Ոմանք՝ ի տունն նր՛ :

Digitized by Google

ոչինչ, և ասաւ զասուն նորա առաքս հարկանիցէ։ * Աչին 26
ասեմ ձեզ, զի ամ Թողցի որդւոց մարդկան մեղք և
հայհոյութիւնք՝ որչափ և հայհոյեացեն, * քայց որ հայ- 27
հոյեացէ զՀոգին սրբ, ոչ ունիցի Թողութիւն յաւիտեան,
այլ պարտապան լիցի յաւիտենից մեղաց։ * Զի ա- 28
դ. ասէին՝ Թէ ոգի պիղծ դոյ ի նմա։ * Գաան եղբարքն և 29
մայր նորա, և արտաքոյ կացեալ յղեցին և կոչէին զնա։ * 30
Եւ անդ ժողովուրդն չուրջ զնովաւ նստեր։ և ետ- 31
րեւ ասացին ցնա, ահաւասիկ մայր քո և եղբարք քո՝
կան արտաքոյ, և ինդրեն զքեզ։ * Պատասխանի ետ 32
նոցա և ասէ. ո՞վ է իմ մայր՝ կամ եղբարք։ * Հայեցեալ 33
չուրջ զնոսա յաւակերտսն զի նստէին, և ասէ. ահաւ-
ասիկ մայր իմ, և եղբարք իմ։ * զի որ առնէ զկամս 34
Հոր, նա է իմ եղբայր՝ և քոյր և մայր։

ԳԼ. Դ.

դ. ել Ցարձեալ սկսաւ ուսուցանել առ ծովեզերբն։ և 1
ժողովեցան զնովաւ ժողովուրդք բազմք, մինչև՝ ի՛նաւ
մտանել նմա, և նստիլ՝ ի ծովուն։ և ամենայն ժողո-
վուրդքն զծովեզերբն՝ զգաստմունն ունէին։ * և ուսուցա- 2
նէր զնոսա առակիւք բազո՛մ ինչ։
Թ եւ ասէր նոյ՝ ի վարդապետութե իւրում։ * Լսէք զ 3
հաւասիկ ել սերմանօղ սերմանելոյ։ * և եղև՝ ի սերմա- 4
նելն, ոմն անկաւ առ ճանապարհաւ, և եկին Թռչունք
և եկիբ զնա։ * Եւ այլն անկաւ յապառաժի՝ ուր ոչ 5
գոյր հող բազմ։ և վաղվաղակի բուսաւ։ քանզի ոչ գոյր
հիւթ երկրին, * և յորժամ ծագեցաւ արեւ՝ չերմաւ, և 6
զի ոչ գոյին արմատք՝ չացամաքեցաւ։ * Եւ այլն անկաւ 7
՝ի միջ փշոց. եւ ելին փուշքն և հեղձուցին զնա, և պը-
առուղ ոչ ետու։ * Եւ այլն անկաւ յերկիրն բարւոք. և 8
ելեալ աճեցեալ տայր պտուղ, և բերէր ընդ միոյ՝ ե-
րեսուն, և ընդ միոյ՝ վաթսուն, և ընդ միոյ՝ հարիւր։
* Եւ ասէր. որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ։ * Եւ 9
դ. էր երբ եղև առանձինն, հարցին զնա որ զնովաւ էին 10
աշակերտացն հանդերձ՝ զառակսն։ * Եւ ասէ ցնոսա. ձեզ 11
տուաւ

(28) Ոմանք. Ընդ ամ և հայհոյեցեն։ (29) Ոմանք. Այլ պարտ-
ական լիցի յաւիտենից մեղացն։ (31) Ոմանք. Եւ կո-
չեն. և՛, կոչեցին զնա։ (34) Ոմանք. Հայեցեալ չուրջ։
(35) Ոմանք. Զի որ առնիցէ զկամս։
Գլ. Դ. (1) Բ. պ. Եւ ետ ժողովուրդն։ (3) Ոմանք. Լուա-
րուք. ահաւա՛։ (4) Ոմանք. Ան. Ճանապարհաւն։ (6) Ոմանք.
Վը զի ոչ գոյին արմ՛։ (8) Ոմանք. Ցերկիր բարւոք։
(10) Ոմանք. Զառակն։ (11) Ոմանք. Զխորհուրդ արքայ-
ութեն ՅԻ. որ արտաքինն են։

Digitized by Google

ասէ՝ եթէ ի գիտել զԻսրայէլացիսն ասէր այդպէս։ քանզի
12 ունէր ասէ՝ ազգ ասէ՝ ազգն են՝ ամէն ինչ առակաւք լինի։ * զի ամ-
անօրէնքով անացն՝ և մի անացն, և լսելով լուիցեն՝ և
13 ոչ իմասցեն. զի մի երբէք դարձցին՝ և թողցի նոցա։ * Եւ
ասէ ցնոսա. ոչ գիտէք զառակս զայս, և զիա՞րդ զամ ա-
14 ռակսն գիտիցէք։ * Ոչ սերմանիչն՝ զբանն սերմանէ։
15 * Եւ նոքա են որ առ ճանապարհաւն, ուր բանն սերմա-
նի. և յորժամ լսեն զնա, գայ սատանայ՝ և հանէ
16 զբանն սերմանեալ ի սիրտս նոցա։ * Եւ նոքա են որ յա-
պառաժին սերմանեցան. որք յորժամ լսիցեն զբանն,
17 ուրախութեամբ ընդունին։ * և զի ոչ ունին արմ-
մատս յանձինս, այլ առ ժամանակի միայն են. ապա՝ ի հա-
սանել նեղութեան կամ հալածման վասն բանին, վասպասաս-
18 կի գայթագղին։ * Իսկ որ ի մէջ փշոյն սերմանեցան,
19 նոքա են՝ որ լսեն զբանն լսելն, և հոգք աշխարհս,
և ապատրանք մեծութեան մոմանն և հերձուածոցն ըղ-
20 բանն՝ և անպտուղ լինի։ * Եւ նոքա են որ յերկիրն
բարեաց սերմանեցան, որք լսեն զբանն՝ և ընդունին,
և առնն պտուղ, ընդ միոյ՝ երեսնաւն, և ընդ միոյ՝ վաթ-
21 սունն, և ընդ միոյ՝ հարիւրն։ * Եւ ասէ ցնոսա. միթէ՞ կ
գայ ճրագ զի ընդ գրուանաւս դնիցէ, կամ ընդ մահ-
22 ճակալ. ոչ ապաքէն՝ ի վերայ տապանակի դնիցէ։ * Քանզի չէ ինչ՝ ի
ծածուկ, որ ոչ յայտնեացի. և ոչ եղեւ ինչ գաղտնի,
23 որ ոչ ելիցէ ի յայտ գայցէ։ * Եթէ ոք ունիցի ականջս լսե-
24 լոյ, լուիցէ։ * Եւ ասէ ցնոսա. տեսէք զինչ լսէքդ. և յո՞ր
չափոյ չափիւ զոր չափէքդ՝ նովաւքն չա-
25 փեսցի ձեզ. * Ուր որ ունիցի ասացի նմա. և որ ոչն ու-
26 նիցի, և զոր ունին՝ բարձցի ի նմանէ։ * Եւ ասէր. գ կ
այսպէսւ է արքայութիւն Աստուծոյ՝ ոյր մի արկանիցէ սեր-
27 մանիս յերկիր. * և ննջիցէ, և յարուսցի զգայսմ և զգի-
շերի. և սերմանիչն բուսանիցին և աճիցեն. և նա ոչ
28 գիտէ՝ * Թէ երկիրն ինքնին բերէ զպատուղ. նախ ըղ-
հասկն, և ապա՝ զկռնակն, և ապա՝ ցորեանն առատ ի
29 հասկին։ * այլ յորժամ տայցէ զպատուղն, վասպասկի
30 առաքի մանգաղ. զի հասեալ են հունձք։ * Եւ ասէր.
ո՞վ նմանեցուսցուք զարքայութիւնն Աստ, կամ որով առակ

---

(15) Ոչխան. Եւ հանէ զսերմանեալսն ի նոսա։ (16) Ոչխան. Յոր-
ժամ լսեն. կամ, լուիցեն զբանն։ (20) Ոչխան. Բարիսդ
սերմա՝՝... և ապա զպատուղ։ (21) Ոչխան. Մի նիթէ գայ
ճրագ։ (25) Ոչխան. Եւ զոր ունիցին՝ բարձ՝՝։ (26) Ոչխան.
Եւ ասէ. այսպէս... սերմանիս յերկիր։ (27) Ոչխան.
Զգայդ և զգերկաւդ։ (28) Ոչխան. Ապա զցորեանն առատ։
Քար օրինակ ի. Ապա ցորեանառատ ի հաս՝՝։ (29) Ոչխան.
Եւ յորժամ տայցէ։ (30) Օրինակ ի. Ո՞վ նմանեցուս-

Digitized by Google

հաւատ առաքեցուք ձենս : * ոչ հաւատացին մեհեանիսոյ՝ որ յորդ 31
ժամ սեբեանիցի յերկրէ , փոքրացուցոյն է քան զամ սեբ
մեհեան՝ որ են յերկրէ : * և յորժամ սերմանիցիցէ , բուս 32
ցանի և լինի մեծ քան զամ բանջարս և արձակէ ոստս
մեծամեծս , մինչև բնաւականն լինել ընդ հովանեաւս երկ
նիսոց բոյնիս բնակել : * եւ այնպիսի առակաւք խօս 33
սէր ընդ նմա զբանն , ոչ կարօղ լինէին լսել : * և ա 34
ռանց առակի ոչինչ խոսէր ընդ նոս : բայց առանձինն
աշակերտացն իւրոց մեկնէր զամ :

ԺԲ * եւ ասէ ցնոս յաւուրք յայնմիկ՝ իբրև ընդ երեկս լլի 35
նէր . երթայք անցցուք յայն կողմն : * ի-ողուսն զժողով 36
վաւրդն , և առնուն զնա նաւուն հանդերձ , և զայլ և
նաւան որ էին ընդ նմա : * եւ լինէր մրրիկ մեծ հողմոյ : 37
և զալեացն ՚ի նաւն զիոյր մինչ գրե էին լի խակ լինել :
* և ինքն նոքիկ ՚ի խորս նաւուն ՚ի մի բարձին . զարթոս 38
ցանէին զնա՝ և ասէին ցվարդապետն՝ ուշինչ է քեզ փոյթ ,
զի կորնչիմք աւասիկ : * եւ զարթուցեալ սաստեաց 39
հողմոյն , և ծովուն՝ ասէ . դադարեաւ կարկեցոյ : և դա
դարեաց հողմն , և եղև խաղաղութիւն մեծ : * եւ ասէ 40
ցնոս . ընդէր եք այդպէս վհատասիրտք , չէ՞ և ոչ հաւ
ատասա : և երկեան երկիւղ մեծ , և ասէին ցմիմեանս . ո՞
ոք արդեւք եիցէ սա , զի և հովք և ծով հնազանդին նմա :

ԳԼ Ը .

ԺԳ Եւ եկին յայնկոյս ծովուն՝ յաշխարհն գերգեսացոց : 1
* եւ ընդ ելանելն նորա ՚ի նաւէ անտի , սպառազէն 2
նոմա ամր ելն ՚ի գերեզմանացն՝ զոր ունէր այս ոչիչ :
* որոյ և բնակութիւն իւր էսկ ՚ի գերեզմանսն էր . և ոչ 3
ՀՀ զիայիւք ոք և ա՝ կարէր կապել զնա . * վը բազմ ան 4
զամ ոտնակապովք և շղթայիւք կապեալ էր , և խզէր զշղ
նամանէ զշղթայսն , և զոտնակապան խորտակէր . և ոչ
ոք կարէր սպարտել զնա . * քանզի հանապազորդ գայլ և 5
զլեր էր ՚ի գերեզմանսն և ՚ի լերինս աղաղակէր , և կո
ծեր զանձն իւր քարամբք : * Իբրև եռաս գյո ՚ի հե 6
ռասատանէ , ընթացաւ և երկիր եպագ նմա : * աղաղա 7
կեաց ՚ի ձայն մեծ՝ և ասէ . զի՞ կայ՝ քեմ և քո՝ յի՝ որգի՛

ցիկց զարք՛՛ : (31) Ոմանք . Սերմանեցուցէ յերկրի : (33) Ոմանք . Խոսէր նոցս զբանն : (35) Ոմանք . Յաւուրն յայնմիկ : (38) Ոմանք . Զարթուցանեն զնա և ասեն : (39) Ոմանք . Դադարեցոյց կարկեաւ : (40) Ոմանք . Վատասիրտք եք այդպէս ոչ ա . ո՞ արդեւք եիցէ : (40) Ոմանք . Քերգեսիոյ մեծ : Գլ . Ը . (3) Ոմանք . Որոյ բնակուել էսկ : (4) Բերգ . Ոմանք . Նախատեալ և շղ՛՛ . և զոտնակապան խոր՛՛ : (5) Ոմանք . Զցայգ և զլեռնեակ : (7) Յովհան ոչխ . Որդի այ բարձրի՛՛ :

Digitized by Google

ձեր բարձրութեց. երդմնեցուցանեմ զքեզ յԱստ, մի տան
8 ջուր զինս : * քանզի տաէր ցնաս. եւ այսպ տիկնի՝ի մեռ
9 գոյ այսի : * եւ հարցանէր ցնաս՝ թէ զի՞նչ անուն է քո :
եւ տաէր ցնաս. լէգէոնի է անուն իմ, զքանի բազումք եմք :
10 * եւ աղաչէին զնաս յոյժ, զի մի տառաքեացէ զնոսա տոր
11 տաքաս քան զաշխարհն : * եւ անդ էր տաս լերամանն՝ ե
12 բամանկ մի խոզոց արօտական մեծ : * Աղաչէին զնաս
ամ գնալոյ՝ և տաէն, տառաքեա զմեզ՝ի խոզսն, զի մտցուք
13 ՚ի նոսն : * և հրամայեաց նոյ : եւ ելեալ երթան զնոսա տիկնի
մանին՝ի խոզսն, և գիմեաց երամանին՝ի դարձ անտի՝ի
ծովն. էին իբրև երկու հազարք, և հեղձնուին՝ի ծո
14 վուն : * եւ խոզաղարածքն փախանին, և պատմեցին՝ի քա
ղաքին և յառաքսակս՝ և ելին առնանել զինչ էցէ որ գոր
15 ծեցաւն : * գան առ յն, և առնանեն զդեւահարն զի
նաեր զգեցեալ և զգաստացեալ, որ ունէր զլեգէոնն.
16 և զահի հարան : * եւ պատմեցին նոյ՝ որոց առնաւալն
էր, թէ զի՞նչ եղեւ այսահարին, և զինչ էր խոզին :
17 * եւ սկսան աղաչել զնաս՝ գնալ՝ի սահմանսց նոյ : * եւ
18 իբրև եմուտ նաս ՚ի նաւն, աղաչէր զնաս գեւահարն՝ զի
19 [illegible] նմա էցէ : * և յն ոչ եա նմա թոյլ, այլ ասէ ցնաս.
երթի՚ի տուն քո առ ընտանիս քո, և պատմեսջ նոյ, որ
20 ինչ միանգամ ետր արար քեզ՝ և ողորմեցաւ քեզ : * եւ
երթաւ՝ և սկսաւ քարոզել՝ի գեհապոլին, զոր ինչ ա
21 [illegible] Դ գ
մանց յն միւսանգամ յայն կողմն՝ ժողովեցաւ առ նա
ժողովուրդ բազում, և ՚ի ծո ժողովուրդ բազում.
22 * եւ ահա մի՚ի ժողովրդապետացն գայր, որում ա ԺԲ
նուն էր յայրոս. իբրև եառաւ զնաս՝ անկաւ առ ոտս նորն.
23 * աղաչէր զնաս յոյժ և ասէր, [illegible] զու աղջիկ նորս
24 և կեցցէ : * եւ գնաց ընդ նմա : երթայր և ժողովուրդ
բազում զհնաս նորն, և ՚ի նեղէին զնաս :
25 * եւ կին մի էր՚ի տառապատաւելն արեան զրկոտաս ԺԳ
26 ամն ասմ, * և յոյժ վշտացեալ՚ի բազմ բժշկաց, և ծախս
եալ

---

(9) Ասանգ. Եւ հարցանէր զնաս . . և նաս ասէր , ցնաս . լէգէոնէ անուն է իմ : (10) Ասանգ. Եւ աղաչէին զնաս յոյժ : (11) Ասանգ. խոզից արօտաս" : (12) Ասանգ. Աղաչէին զնաս ամ : (13) Ասանգ. Այսպէս տիկնիք . . և էին իբրև . . և հեղձնուին՝ի ծովն : (14) Ասանգ. ՚ի քաղքն և յառաքս" : (15) Ասանգ. Որ ունէր զլեգէոնն : (16) Ոմանք. թէ զինչ եղեւ գեհապոլին : (19) Ոմանք. Զոր ինչ միանգամ : (22) Ասանգ. Եւ իբրև եառաւ : (23) Յերինայն ձեռք. Աղաչէր զնաս յոյժ : (23) Ասանգ. Ամէրձ՚ի մահ է . . գեղեցիկ նմա ձեռն : (25) Ասանգ. ՚ի տեառապատաւելն արեան :

Digitized by Google

եաւ զինքեան խնբ զնամ, և ջեր ինչ օգտակար, այլ եմ այ
ուսեալ զայրացեալ : * Իբրև լուաս զայնէ, եկին ի ձեռ 27
ամբոխին յիւդայ՝ և բռնեան եհար զհանդերձեալ նը : * Ձգեց 28
խորհեր ի մտի, թէ սկսայ սերձեցայց ի հանդերձեալ նը
փրկեցայց : * Եւ վաղվաղակի ցամաքեցաւ աղբերբ ա 29
րեան նը . և դիտաց ի մարդկին խնբ՝ թէ բժշկեցաւ ի
ասելնացեն : * Եւ անգէն վաղվաղակի դիտաց յն յանձն 30
խնբ զզօրութենն որ ել ի նմանե, զարձաւ յամբոխն և
ասէ . ով սերձեցաւ ի հանդերձս իմ : * Եւ ասեն ցնա 31
աշակերտքն . տեսանես՝ զի ամբոխդ նեղէ զձեզ , և ա
ռաս թէ՝ ով սերձեցաւ ի հանդերձս իմ : * Եւ շուրջ 32
հայեր տեսանել՝ թէ ո՞ զայն արար : * Եւ կինն՝ երկ 33
հուրեալ և դողացեալ ի որոյ գործեցաւ նմա . ձգե գնե
ալ ընդ ինչ եղև նմա : եկին՝ անկաւ առաջի նը , և ասաց
զնմ իրսն առաջս ժողովրդոցն : * Եւ յն՝ ասէ ցնա . դուստր 34
հաւատք քո կեցուցին զձեզ . երթ՝ ի խաղաղութենէ, և
եղիջիր ողջ ի տանէդ քումմէ : * Մինչ դեռ նա զայն 35
խօսէր , գան ոմանք ի տանէն ժողովրդապետին՝ և ա
սեն , թէ զուստրն քո մեռաւ . զի՞ նս աշխատ առնես
վարդապետ : * Իսկ յն իբրև լուաս զբանն ասաց 36
եալ , ասէ ցժողովրդապետն . մի երկնչիր . բայց միայն
հաւատա : * Եւ ոչ զոք եհաղ ընդ իւր երթալ , բայց մի 37
այն զպետրոս և զյակովբոս և զյովհաննէս զնզբայրն
յակովբոսի : * Գայ ի տունն ժողովրդապետին , և տես 38
սանէ ամբոխ յոյժ , և լալականս և ազաղակ յոյժ : * և 39
մտեալ ի ներքս՝ ասէ ցնոսն . զի՞ խռովեալ էք և լայ
էք . մեռեալն ոչ է մեռեալ , այլ ննջէ : * և ծաղր առնէին 40
զնա : Եւ նը հանեալ զամենեսեան դասնեսեան , առնու զ
իւր հայրն մանկանն և զմայր , և մտնէ որ ընդ նմա էին ,
և մանուկ ուր դնէր մանուկն : * և կացեալ զձեռանէ 41
մանկանն՝ ասէ ցնա . տալիթա կումի . որ թարգմանի ,
աղջիկ գոռ՝ քեզ ասեմ արի : * Եւ վաղվաղակի յարեաւ 42
աղջիկն , և գնայր . ձգի էր ամենց իբրև երկոտասանից
և զարմացան մեծաւ զարմանալեօք : * Եւ պատուիրէր 43
ասոյր նոցա յոյժ , զի մի ոք գիտասցէ զայն . և ասաց՝
տալ նմա ուտել :

Գ Լ.

(28) Ոմանք . Քձի ասէր ի մտի թէ : (30)(31) Ոմանք Ո՞ մերձեցաւ ի հանդ : (32) Ոմանք . Թէ ով զայն արար : (33) Ոմանք . Երկնչէն նմա : (34) Ոմանք . ի ասնջանացգ քոց : (35) Ոմանք . Եւ մինչ դեռ նա . . գան ոմանք ի ժողովրդապետէն . ասեն , ի ժողովրդապետեան , և առնեն : (39) Ոչխն . Մի անուշիդ ոչ է մեռեալ : (42) Ոչխն . Մէ ծաւ զարմանալեաւ :

Digitized by Google

ԳԼ. Զ.

1 Եւ ել անտի, եկն ի գաւառս իւր. և երթային ընդ
2 հետ նմա աշակերտքն իւր: * Եւ եղեւ ի շաբաթուն
սկսաւ ուսուցանել ի ժողովրդեանն: և բազումք իբրև լս-
էին՝ զարմանային ընդ վարդապետութեանն նորա, և ասէին.
ուստի՞ ե սմա այս, կամ զի՞նչ ե իմաստութիւն որ տուե-
եալ ե սմա. զի զօրութիւք այսպիսիովք ի ձեռաց սորա լի-
3 նիցին: * ոչ սա ե մանուկ հիւսեանն, և որդին մարիամայ,
եղբայր յակովբայ և յովսեայ և յուդայի և սիմոնի. և
քո՞ւյր նորա զդուքն ոչ առ մեզ: և գայթագղէին ի
4 նա: * Եւ ասէ ցնոսա յն. ոչ ե մարգարէ անարգ, բայց
եթէ ի գաւառի իւրում, և յազգատոհմի, և ի տանն
5 իւրում: * Եւ ոչ կարէր անդ և ոչ մի ինչ զօրութիւն առ-
նել, բայց սակաւս հիւանդաց ձեռն երդեալ՝ բժշկէր
6 զնոսն: * Եւ զարմանայր վասն անհաւատութեանն նոցա:
7 Եւ շրջէր շուրջ զգաւառսն, և ուսուցանէր: * Եւ կո-
չեալ զտասներկուսին, և սկսաւ առաքել զնոսա երկուս երկուս. և տայր նոցա իշխանութիւն ի վր՞ այսոցիկ
8 պղծոց: * Եւ պատուիրեաց նոցա զի մի ինչ բարձցեն ի
ճանապարհ, բայց միայն գաւազանն. մի պարկ, մի հաց,
9 մի պղինձ ի գօտիս: * այլ ագանիել հողմնամարիս, և մի
10 զգեստս երկուս մանեցիկեք, անդրէն օթևիանաս կալջիք մինչև
11 հրաժարիցիք անտի: * Եւ որ ոչ ընկալցին զձեզ, և ոչ լսիցեն ձեզ, յորժամ երթայիցիք անտի՝ թօթափեցէք
12 զփոշի ոտից ձերոց ի վկայութիւն նոցա: * Եւ երթեալ քա-
13 րոզէին զի ապաշխարեսցեն: * և դևս բազումս հանէին՝
և օծանէին իւղով զբազմ հիւանդս, և բժշկէին զնոսա:
14 * Եւ լուաւ արքայ հերովդէս. զգոյ յայտնի եղեւ ա-
նուն նորա. և ասէր, թէ յովհաննէս մկրտիչ յարուցեալ ի մեռ-
15 եալոց, և վն այնորիկ զօրութիւնք լինին նմովաւ: * Այլք
ասէին՝ թէ եղիա ե. խակ այլք՝ թէ մարգարէ ե, կամ
16 թէ՝ իբրև զմի ի մարգարէից: * Իբրև լուաւ հերով-
դէս, ասէ. զորոյ՝ ես զգլուխն հատի զյովհաննէս, ան-
17 կ՝նա յարուաւ ի մեռելոց: * Ջի ինքն հերովդէս առա-

քեաց

Գլ. Ջ. (1) Ոմանք. Եւ անտի և եկն ի գա՛՛: (2) Ոմանք. Ուսոյն իցէ սմա այս, կամ զինչ իցէ իմաս՛՛... ի ձեռաց նր լինին: (3) Ոմանք. Քոյրք զդուք: (4) Ցոմանս պակաս. Եւ ասէ ցնոսա յն: (5) Ոմանք. Զօրութիւնս առնել.. բժշկեաց զնա: (5) Ոմանս Սակաւս ինչ հիւանդաց. (6) Ոմանք. Ընդ հաւատոցն նց: (7) Ոմանք. Եւ կոչեցեալ առ ինքն: (8) Ոմանք. Քաղցեցին ի ձեռնէին: (14) Ոմանք. Եւ ասէ, թէ յովհաննէս: (15) Ոմանք. Թէ մարգարէ. կամ իբրև:

Digitized by Google

քեռաց կալաւ զյովհաննէս , և կապեաց զնա և ածից ՚ի
բանտի , մի հերոդեայ կնոջ փիլիպպոսի եղբօր նորա ,
քանզի նա՝ կին առեալ էր նա : * Քանզի ասէր յովհաննէս 18
ցհերոդէս՝ Թէ մի է օրէն քեզ ունել զկին եղբօր քոյ :
* Եւ հերոդիա սիրասցնէր ևր նմա՝ և կամէր սպան- 19
նանել զնա , և ՚ի գարեր : * Զի հերոդէս երկնչէր ՚ի 20
յովհաննէ . քանզի արդար գնա այր սրբական և տե-
սուչ . և սպասէր նմա . և լուեալ ՚ի նմանէ բազում ինչ առնէր , և
զայց յուրախութիւն՝ լսէր նմա : * Իբրև օր մի լինէր պատեհ , 21
յորժամ ընծայիցն՝ հերոդէս՝ յաւուրն ծննդեան իւ-
րոյ , նախարարսն իւրոյց և հազարապետսն և մեծա-
մեծաց գալիլեացւոց . * և ՚ի մտանել զաւակն հերո- 22
դիայ՝ և ՚ի կոպաւել , հաճեաց նմա հերոդէս և բազում-
կամացն : Ասէ թագաւորն ցաղջիկն . խնդրեա յինէն
զոր ինչ կամիս , և տացից քեզ : * և երկուաւո- նմա բազ- 23
մաւ , Թէ զոր ինչ և խնդրեսցես ինձ տա յինէն , տացից
քեզ՝ մինչև կիսոյ թագաւորութեանս իմոյ : * Եյա՛ ելեալ 24
առաջ ցմայրն իւր . զի՞նչ խնդրեսցէ : և նա ասէ , զգլուխն
յովհաննու մկրտչի : * Եւ մանաւանդ անդրէն փու- 25
թացեալ ՚ի առ թագաւորն՝ ասէ . կամիմ՝ զի այժմ տացես ինձ
վաղվաղակի ՚ի վէր ափսեով զգլուխն յովհաննու մկրտչի :
* Եւ արտասուեցաւ յոյժ թագաւորն , այլ վն երդմանցն՝ 26
և ընդ ականացանցն՝ մի կամեցաւ անարգել զնա . * և ած 27
սպահապետ վաղվաղակի թագաւորն՝ հրամայեաց
բերել զգլուխն նորա : Եւ չոգեալ գլխատեաց զնա
՚ի բանտին . * և եբեր զգլուխն նր ափսեով՝ և ետ տալ 28
ղկնի : և աղջկին տայր զնա մայր իւրում : * Իբրև 29
լուան աշակերտքն նր , եկին՝ բարձին զմարմինն՝ և եդին
և կ ՚ի գերեզմանի : * Ժողովեցան առաքեալքն առ յի՝ և 30
պատմեցին նմա զամենայն զոր արարին և զոր ուսու-
ցին : * Եւ ասէ ցնոսա յի . եկայք դուք առանձինն յան- 31
նաբնակ տեղի , և հանգիջիք սակաւիկ մի : զի էին բազ-
ումք որ երթային և դառնային , և հնոյց անգամ՝ չկարէին ու-
տել : * Եւ դնացին նաւու յանապատ տեղի առանձ- 32
նին : * Եւ տեսին զնոսա յաղագաց և ճանաչեցին բազումք : 33
և հետոտ յոտ քաղաքաց հասուն ընթանային անդր , և
առ

(17) Ոմանք . Վն հերոդիադայ կնի" . զի նա էին ա" :
(19) Ոմանք . Եւ հերոդիադա սիրասցնել ըստ նմ" : (21) Ո-
մանք . Յաւուրն ծննդոց : (22) Ոմանք . Յինէն զոր կա-
սիս : (23) Ոմանք . Զոր ինչ խնդրեսցես : (25) Ոմանք . Զի
տացես ինձ վասն" : (29) Ոմանք . Դնեցին զնր , և ե" : (31) Ո-
մանք . Եւ հանգիջիք սակաւիկ մի : (33) Ոմանք . Եւ տես-
սին զնոս զի եր" . և մանաւ . Եւ տեսին զի երթային , և
գային բազ" . և հետ ՚ի յոտ քաղա" :

Digitized by Google

34 մերձենային ասա՝ նմա։ * Եւ եղեալ հուսա ամենից քրիստ-
եանցն՝ զի էին իբրեւ ոչխարք՝ որոց ոչ էր
հովիւ։ Եւ սկսաւ ուսուցանել զնոսա յոյժ։
35 * Եւ իբրեւ քրիստ ժամ եղեւ, մատուցեալ աշակերտքն՝ ասեն
36 ասէին՝ տեղիս՝ անապատ է, մինչ գնասցեն տուր կայ, * որ-
ձանիցեն զժողովուրդսդ, զի երթեալ շուրջ յապարանս
եւ՝ ի գիւղս՝ գնեսցին իւրեանց զինչ ուտիցեն, զի ասաս՝
37 ինչ ուտեսցէ՝ ոչ ունին։ * Նա՝ պատասխանի եւ՝ ա-
սէ ցնոսա. դուք տուք դոցա՝ ուտել։ ասեն ցնա՝ երթիցուք
գնեսցուք երկերբիւր դահեկանի հաց, և տայցուք
38 դոցա ուտել։ * Ասէ ցնոսա. քանի՞ նկատակ ունիք, երթ-
թայք տեսէք։ իբրեւ գիտացին, ասեն ցնա՝ հինգ. և
39 երկուս ձկունս։ * Եւ հրամայեաց նոցա բազմիլ երամ-
40 խումբս երամախումբ՝ ի վերայ դալարխոտոյ։ * և բազմե-
41 ցան դասք դասք, ուր հարիւրք և ուր հիսուն։ * Եւ
առեալ զհինգ նկատակսն և զերկուս ձկունսն, հայե-
ցաւ յերկինս, օրհնեաց, մանրեաց զնկատակսն, և եդ
դարձեալ զնոսա առաքեալսն նմա, և զերկուս ձկունսն բաշ-
42 խեաց ամենեցուն. * Կերան՝ և յագեցան։ * և բազ-
43 ձին զնշխարսն երկոտասան սակաւուկ լի, և՝ ի ձկանց ան-
44 ցն։ * և էին որք կերանն՝ իբրեւ հինգ հազար։
45 *, Եւ նոյն ժամայն հնազանդ զաշակերտսն մնանել՝ ի ե-
նոտ, և յառաջագոյն քան զնա երթալ յայլկայս՝ ի բեթ-
46 սայիդա, մինչ ինքն զժողովուրդսն արձակիցէ։ * Եւ
հրաժարեալ՝ ի նոցանէ՝ եւ՝ ի լեառն կալ յաղօթս։
47 * Եւ իբրեւ երեկոյ եղեւ, էր նաւն՝ ի միջ ծովուն, և ինքն
48 ինքն՝ ի ցամաքին։ * Եւ տեսանէր զնոսա հազիւակոծեալս՝ ի
վաստրելն, զի էր հողմն ընդդէմ նոցա։ և զչորրորդ պա-
հս գիշերոյն գայէ առ նոսա գնալով՝ ի վերայ ծովուն։ և
49 կամէր զանց առնել առ նոսաւք։ * Նոքա իբրեւ տեսին
զի գնացեալ՝ ի վերայ ծովուն, համարեցան թէ տապտղք
50 ինչ լինիցի, և գոչեցին զաղաղակ զաթսին։ * քանզի ամենեք-
քեան տեսին զնա՝ և խռովեցան։ Եւ նա՝ անդէն վար-
վաղակի խօսեցաւ ընդ նոսա, և ասէ. քաջալերեցարուք,
51 ես եմ՝ մի երկնչիք։ * և եկ՝ ի նաւն առ նոսա, և դա-
դարեաց հողմն։ Եւ առաւել ևս յիմարեալ էին՝ ի միտս
52 իւրեանց, և զարմանային յոյժ. * քանզի և՝ ի վերայ
հաց

---

(35) Ոմանք. Աստէն, տեղիս անապատ"։ (35) Ոմանք. Մինչ օր կայ։ (36) Ոմանք. Ուտել ինչ ոչ ունին։ (37) Ոմանք յաւելուն. Աստէն ցնա ասեն աշակերտքն, երթ"։ (38) Ոմանք. Երկուքայ և տեսեալք։ (42) Ոմանք. Կերան ամենքին և յագեր"։ (45) Ոմանք. Ջհղիզեան արձակեացէ։ (48) Ոմանք. Եւ տեսեալ զնոսա հոգ"... զանց առնել վնասոյգք։ (52) Ոմանք. Քանզի և՝ ի վէր հացին ոչ իմա... Թմբեալ։

Digitized by Google

հացին ոչ խմացան զի էր սիրտ նոցա քմծրելալ : * Եւ 53
իբրեւ անցին յայնկոյս , եկին յերկիրն գեննեսարեթ : 54
* Եւ իբրեւ ելին ի նաւէ անտի , իսկ և իսկ ծանեան 55
զնա ամենեքին այնոքիկ . * և ընթացեալ այսր անդր
ընդ ամ գաւառն , սկսան մահճակք բերել զհիւանդս ,
ուր լսէին թէ անդ իցէ : * Եւ ուր և մտանէր՝ ի գիւղս 56
կամ՝ ի քաղաքս կամ յագարակս , ի հրապարակս դնէին
զքնխտաժէտս , և աղաչէին զնա՝ զի գոնէ՝ ի քղամիդս
հանդերձից նորա մերձենայցեն . և որք միանգամ մերձ
ձեցանն՝ փրկեցան :

Գ Լ . Ե .

1 Եւ ժողովեցան առ նա փարիսեցիքն՝ և ոմանք ի
2 դպրացն որ եկեալ էին յերուսաղէմէ : * Եւ տես-
սեալ զոմանս յաշակերտացն անտի՝ զի խառնակ ձեռօք ,
այսինքն է՝ անլուայ ուտէին հաց , բամբասանս էին : * Ջի 3
փարիսեցիքն՝ և ամ հրէայքն , եթէ ոչ բունալիր լուա-
նան զձեռս , հաց՝ ոչ ուտեն . զաւրդի ունին զսահման ու-
թեն ծերոցն . * և ի հրապարակէ մեռալ՝ եթէ ոչ նախ 4
սկրտիցին՝ ոչ ուտեն : և այլ բազմ է՝ զոր ընկալեալ
ունեն , սկրտութիւնս գաւաժանաց , և սապանեաց , և պղընձ
ձեաց , և մահճից : * Ապա հարցանեն զնա փարիսե- 5
ցիքն՝ և դպիրքն՝ թէ ընդէր աշակերտքդ ոչ գնան ըստ
աւանդութեան ծերոցն . այլ խառնակ ձեռօք հաց ուտեն :
* Եւ պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնոսն , թէ բարձակք մեր 6
գարէացաւ եսայի վասն ձեր կեղծաւորաց , որպէս գրեալ
ժողովուրդս այս շրթամբքն մեծարէ զիս , և սիրտք նոցա
հեռացեալ՝ ի բացայայ են յիմէն : * զփուռ պաշտեն զիս . 7
ուսուցանեն վարդապետութիւնս՝ զպատգիսն պատուէ-
րեալս : * Թողեալ զպատուիրանն ստոյ , ունիք զմարդ- 8
կան աւանդութիւն : * Եւ ասէ ցնոսն . բարւոք խոտիք զըզ- 9
պատուիրանն ստոյ , զի զձեր աւանդութիւնն հաստատեսջիք :
* Ջի մովսէս ասէ . պատուեա զհայր քո և զմայր . և 10
որ

---

(53) Ոմանք . եկին ի գեննեսարեթ : (54) Ոմանք . Եւ իբ-
րեւ եւ ի նաւէ : (55) Ոմանք յաւելուս . Բերել զնմ հի-
անդս : (56) Ոմանք . Ջի գտնէաւ ի քղամիդս հանդերձի նո-
մերձենայցեն . և որ միանգամ :

Գ Լ . Է . (2) Ոմանք . Ախ այս ինքն անլուայ : (4) Ոմանք .
Մի կրասուի բաժակաց : (5) Յօբինեալին ձեռք . Հարցանեն
զնա փարթ'' : Որ ոմանք . հարցանեն զնա : (6) Ոմանք . Թէ
բարւոք մնար'' : (8) Ոմանք յաւելուս . Զմարդկան աւան-
դութիւն . Ուր ոմանք . Ի գրչագիրս ոչ գտանի : (9) Ո-
մանք . Բարւոք խոտիք . . հաստատիցիք :

Digitized by Google

որ չարախօսեսցեն զՀօրէն կամ զմիւսն , մնասիս վախճան
11 նոցա : * Եւ դուք ասէք, երթէ ասիցէ այր ցՀայրն կամ
ցմայրն՝ կորբան, որ է՝ պատարագ, զոր յինէն օգտեսցես
12 ցիս . * և ոչ եւս ասիցէք թոյլ նմի չառնել ինչ հօրն , կամ
13 մօր : * և անարգիցէք զբանն Աստուծոյ վասն ձերոյ աւանդութեանն ,
զոր աւանդեցէք . և բազմ ինչ այլ՝ որ այսպէս նմանին է՝ առ-
14 նէք : * Եւ կոչեալ առ ինքն զամենայն ժողովուրդսն՝ , ասէ
15 ցնոսն . լուարուք ինձ ամենեքեան՝ և իմաստասջիք : * ոչ
ինչ արտաքինոյ՝ ի մարդ մտանալ՝ երթէ կարիցէ պղծել
զնա , այլ որ ելանէ՝ ի նմանէ՝ այն է որ պղծէ զմարդն :
16 * որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լսիցէ : * Եւ երբեմն ե-
17 մուտ ի տունս յամբոխէն անտի, հարցանէին զնա աշա-
18 կերտացն իւր առաքեալն : * Եւ ասէ ցնոս . այդպէս և դուք
անմիտք էք . ոչ խնամայք, երթէ ամենայն որ արտաքոյս ի
19 նէրցս մտանէ՝ ի մարդ , ոչ կարէ զնա պղծել . * զի ոչ
երթէ՝ ի սիրտ նորա մտանէ , այլ յորովայն . և արտաքս ե-
20 լանէ . և սրբէ զամենայն կերակուրսն : * Եւ ասէր , թէ որ
21 ինչ՝ ի մարդոյն ելանէ՝ այն պղծէ զմարդ : * զի ի նէրքս
քո՛ւսոյ՝ ի սրտէ մարդկան խորհուրդք չարութեանն ելա-
22 նեն . շնութիւնք , պոռնկութիւնք , * գողութիւնք , սպանութիւնք ,
ագահութիւնք , չարութիւնք , նենգութիւնք , պիղծութիւն , չա-
րակամութիւն , հայհոյութիւն , ամբարտաւանութիւն , անգիտու-
23 թիւն : * Ամենայն սոքա չարիքս՝ ի նէրքուստ ելանեն , և
պղծեն զմարդ :
24 * Եւ անտի յարուցեալ եկն ի սահմանս ՚ի ՚ի Տիւրոս և Սի-
դովնի . և մտեալ ՚ի տուն՝ ոչ ումեք կամէր յայտնել ,
25 և ոչ կարաց ծածկել : * Լուաւ կինն մի զնմանէ , որոյ
դուստր իւր նէրկայ էր յայտոյ ոգւով . եկն՝ անկաւ
26 առաջի նորա : * և կինն՝ էր հեթանոս , փիւնիկ ասեալ
յազգէ . և աղաչէր զնա՝ զի զդեւն հանցէ ՚ի դստերէ
27 նորա : * Եւ ասէ ցնա . Թոյլ տուր , նախ յագեսցին
մանկունքն . զի ոչ է բարւոք առնուլ զհաց մանկանցն և
28 արկանել շանց : * Եւ՝ պատասխանեալ նա և ասէ . տէր՝
և շունք՝ ի փջրանաց սեղանոյ մանկանցն կերակրին :
29 * Եւ ասէ ցնա . վասն այդր բանիդ՝ երթ , ել գնա՝ ի դուռն
30 րե քումմէ : * Գնացեալ ՚ի տուն իւր , և եդեալ եւրեալ զդ-

---

(11) Ցօրինակին՝ կամ զմայր՝ կոր՝ : (11) Մանր. Օգտիցիս :
(12) Ուխտ. Թոյլ նմա առնել ինչ : (13) Ուխտ. Բազմ
ինչ որ այսպէս՝՝ : (14) Մանր. Եւ կոչեցեալ առ ինքն զամե-
ժողովուրդսն : (15) Մանր. Ոչ որինչ արտաքուստ . . . այլ որ
ելանէն ՚ի նմանէ , այն պղծէ զմարդ : (17) Մանր. Հարց-
ցին զնա աշա՝՝ : (18) Մանր. Անմիտ էք , և ոչ խոս՝՝՝ ոչ
կարէ պղծել զնա : (24) Ուխտ. Ոչ կամէր յայտնել :
(27) Ուխտ. Թոյլ տուր՝ զի նախ յագ՝՝ :

Digitized by Google

գնեն. և զդեստսն, զի անկեալ դնեսցէ ի մէջ հիմնից:
Ի 31 * Եւ եղեալ մեռանողսմ՝ ի տան հանեալոցն տիւթոսի և սիմ-
և և գոնէի, և ելին ի ծովեզրն գալիլեացւոց ի մէջ տան
մանացն՝ ի դիւհատոլեա: * Եւ քարքին տապալի նըր խոռ- 32
մի և համբ. և տղայքերին՝ զի ձիւնն գիցեն ի վերոյ նըր:
* Եւ առեալ զնա մեհատի յաջմէրոխէ անտի, ուրկ էր 33
պատանեա իւր ընդ սկանելա նըր՝ և եհիճեաց անդր. և կա-
լաւ զլեզուն նըր. * Հայեցեալ յերկինս յադաց հ հան և 34
ասէ. Եփփաթա, որ ե՛ բացիլք: * Եւ նայնժամայն 35
բացան լսելիքն նըր, և լուծաւն կապանքն լեզուի նըր. և
խօսէր՝ ուղիղ: * և պատուիրեաց նոյ՝ զի մի ումեք 36
ասիցեն: Եւ որքան նա պատուիրէր նոյ, նոքա ևս տ-
ւաւել քարոզէին: * և ևս քան զևս զարմանային և ա- 37
սէին. Զամենայն ինչ բարւոյ գործեաց ատ, զի խլեաց
լսել ատոյ, և համրոց խօսել:

Գ Լ. Ը.

ԻՆ 1 Յաւուրսն յայնմիկ դարձեալ ժողովուրդ բազմ էր,
և ինչ ուչ ունէին ուտել. կոչեաց զաշակերտան իւր՝
և շ ասէ ցնոս: * Գթամ ես ի վերոյ ժողովրդեանդ. զի 2
արդ՝ երիք աւուրք են՝ մինչ աւ ինս են, և ուչ ունին
զինչ ուտիցեն: * և եթէ արձակեմ զդոսա ծոմիս ի 3
տունս իւրեանց, նըմանիցեն ի ճանապարհի. զի ոմանք
ի գոցանէ ի հեռաստանէ եկեալ են: * Պատասխա- 4
նի նմա աշակերտքն նըր. ուստի՞ կարասցէ յոք-
ցոցանել զդոսա հացիւ յանապատի աստ: * Եւ հարց 5
զնոսա զինս. քանի՞ նչանակ հաց ունիք: և նոքա ասեն՝
եւթն: * Եւ հրամայեաց ժողովրդեանն բազմել ի վե- 6
րայ երկրի: և առեալ զեւթն նչանացն՝ գոհացաւ՝ և
քակի, և տայր ցաշակերտսն զի արկցին: և արկին ա-
ւանցի ժողովրդեանն: * և ձկունս՝ սակաւս ունէին. և 7
զոյնս և օրհնեաց, և հրամայեաց արկանել: * Կերան 8
և յագեցան, և բարձին զնչխատս կոտորացն՝ եւթն զամ
բիւղ: * Եւ էին որք կերեալն՝ իբրև չորք հազարք. և 9
արձակեաց զնոսա: * Եւ նոյնժամայն մտեալ ի նաւ հան 10
և դերձ աշակերտացն՝ եկն ի կողմանս գալմանուսանայ:
* Եկին փարիսեցիքն՝ և սկսան վիճել ընդ նմա, և խնդ- 11
րել

(31) Ոմանք. Եւ սիդոնի, եկին ՚ի ծո՚՝: (32) Ոմանք. խոռել
մի համբ, և ապտչէին զի: (34) Ոմանք. Եւ ասէ ցնոս. Եփ-
փաթա: (37) Ոմանք. Բարւոյ գործ՚՝:
ԳԼ. Ը. (2) Ոմանք. Են՝ զի կան ասեմս: (5) Ոմանք. Եւ
հարցանէր ցնոս. քանի՞ նչանակ հացի ունիք: (6) Ոմանք.
Զնչօքն նչանակս: (7) Ոմանք. Եւ ձկունս ասեմս ու՚՝:
(10) Ոմանք. Եկին ՚ի կողմանս գաղմա՚՝:

Digitized by Google

13 քեզի՝ ի նմանէ նշանն լիցի՞ նեցէ՝ փորձէլով զնա: * Եւ
զարմացաւ յոգի իւր՝ և ասէ. զի՞ է՝ զի ազգս այս նշան
խնդրէ. ամէն ասեմ ձեզ, թէ տացի նշան ազգիս այս
13 մի: * Եւ ձգեալ զնա. գարձեալ եմուտ՝ ի նաւ, և գնաց
14 յայնկոյս: * Եւ մոռացան հաց բառնալ. եւայց մի հաց
նաւի ունէին ընդ իւրեանս՝ ի նաւին:
15 * Եւ պատուիրէր նոցա և ասէր. զգայջ եղէք՝ ի խմո- ԻԲ
րոյ անօրէն փարիսեցւոց՝ և ի խմորոյ Հերովդիանոսի:
16 * Եւ խորհէին ընդ միմեանս և ասէին. Թէ զի հացս
17 ոչ առինքա: * Գիտասցի՛ և ասէ ցնոսա. զի՞ խորհիք՝ ի
սակաւ-ածը Հիմնահաւատք՝ Թէ հաց ոչ առինք. ոչա-
խին ոչ իմանայք և ոչ յիշէք. սաստկացե՞ք սիմն զսիրտս
18 ձեր. * աչս կա՞ն՝ և ոչ տեսանէք, ականջ ե՞ն՝ և ոչ
19 լսէք և ոչ իմանայք ստակոտ-ին: և ոչ յիշէք. * յորժամ
զհինգ նկանակն՝ ի հինգ հազարսն, և քանի՞ սկուտեղ
բարձէք զկտորացն լի՞ և ասեն ցնա, երկոտասան:
20 * Եւ յորժամ զեւթեն նկանակն՝ ի չորս հազարսն, և քա-
նի՞ զամփիոկ լի՞ բարձէք զկտորացն՝ և ն՞ը ասեն, եւթն:
21 * Եւ ասէ ցնոսա. Ի՞նչ զնայք ոչ իմանայք:
22 * Գա՞ն՝ ի Բեթսայիդա. և առնեն առաջի նո՞ւ կոյր մի, ԻԳ
23 և աղաչեն զնա՝ զի ձեռնադիր՝ ի նա: * Եւ առեալ
զձեռնէն կոյրին՝ ե՛հան արտաքոյ ՀԻՆԻՆ, և թքեալ յակն
նո՞ր, և ձգեաւ ե՛ղ ի վերոյ նո՞ւ. և հարցանէր ցնա՝ Թէ
24 ոեւսանիցէ ինչ: * Բացաւ՝ և ասէր. ոեւսանեմ զմարդ
25 դիպս՝ զի շրջին իբրև ղծառս: * Դարձեալ եդ ձեռս
՛ի վերայ աչաց նո՞ր՝ և եբաց, և ոեւսանէր. ողջացաւ և ոե-
26 սանէր համաձայն զամ: * Եւ թձակեաց զնա՝ ի տուն իւր՝
և ասէ. ՛ի՛ հինգ մի մտանիցես, այլ եթէ ՛ի տուն քո. և
յորժամ ՛ի՛ հինն մտանիցես՝ մի ոումեք ասիցես ՛ի հինէն:
27 * Եւ ել՝ այսակերաքո՞ն հանդերձ՝ ի հինս կեսարեայ ԻԴ
փիլիպպոսի. և ՛ի ճանապարհին հարցանէր ցաշակերտս և
ասէր. զո՞ ոստիք՝ ասեն զինէն մարդիկն՝ Թէ
28 իցեմ: * Նոքա եպասխանեն՝ և ասեն. զյովհաննէս
մկրտիչ, և այլք՝ զեղիա, և այլք՝ զմի ոք ՛ի մար-
29 գարէից անտի: * Ասէ ցնա. իսկ դուք՝ զո՞ ոստիք
ասէք զինէն Թէ իցեմ: պատասխանի եւ պետրոս, և
30 ասէ ցնա. դո՛ւ ես քրիստոս: * Եւ սաստեաց ՛ի նոսա՝ զի ոու-
մեք՝

---

(14) Ոմանք չառնուն. Բայց ինչ մի նիկա՞: (15) Ոմանք. Եւ
պատուիրեաց նոցա և ասէր. զգայջ եղբուք: (17) Ոմանք.
Ակսո՞ւն կալաք զսիրտս ձեր: (19) Ոմանք. Սահակաւ լի
բար՞: և ասեն. երկոտասա՞: (23) Ոմանք. Եւ ձեռն եդ
՛ի վրա՞ դլխոյ նո՞ր. և: (25) Ոմանք. Եդ ձեռն ՛ի վրա՞:
(27) Ոմանք. Փիլիպպեայ՝ . . . մարգիկն Թէ իցեմ: (28)
Ոմանք. Ջմի ՛ի մարգա՞: (30) Ոմանք. Զի մի ոումեք ասիցեն:

Digitized by Google

մեք՝ մի տեսցեն զնմանեւ։ * Եւ ակնատ ուստեցանեալ զնոա, 31
Թէ պարտ է որդւոյ մարդոյ բազումս չարչարանս քա-
գունել, և անարգեալ յերիցանց և ՚ի քահանայապետից
և ՚ի գրոցս, և մեռանիլ. և յերիր աւուրս յառնիլ։
* և համարձակ զբանն խօսեցաւ։ Եւ առեալ զնա մա- 32
հուամբ սկսաւ սաստիլ նմա։ * Եւ նա՝ դար- 33
ձաւ. եւ տես զաշակերտան՝ սաստեաց պետրոսի և ասէ.
Երթ յետս՝ իմ սատանայ. զի ոչ խորհիս գու զքոյն,
այլ զմարդկանս։ * Եւ կոչեցեալ զամ ինքն զժողովուրդն 34
աշակերտօքն հանդերձ՝ ասէ ցնա. Եթէ ոք կամի գալ
զիմն իմ, ուրացցի զանձն իւր, և բարձցէ զխաչ իւր
և եկեսցէ զիմ։ * Ջի որ կամիցի ապրեցուցանիլ 35
զանձն իւր, կորուսցէ զնա. և որ կորուսցէ զանձն
իւր վասն աւետարանին, ապրեցուսցէ զնա։ * Զի՞նչ ո- 36
գուտ է մարդոյ՝ եթէ զաշխարհ ամ՚ շահեսցի, և զանձն
իւր տուժեսցի։ * քանզի՝ զի՞նչ տացէ մարդ՝ փոխա- 37
նակ անձին իւրոյ։ * Զի որոք՝ ամօթ համարեսցի զիս 38
և զբանս իմ՚ի ընդ ազգի և ՚ի մեղաւոր սոդիկս յայսմիկ,
և որդի մարդոյ յամօթ արասցէ զնա՝ յորժամ եկեսցէ
փառօք հօր իւրոյ և հրեշտակաց սրբոց։ * Եւ ասէ ցնա. 39
ամէն ասեմ ձեզ. զի են ոմանք ի սոցանէ որ աստ կան,
որք մի՛ ճաշակեսցեն զմահ՝ մինչև տեսցեն զարքայու-
թիւն ՚ի յեհաւաղ զօրութիւն։

Գ Լ. Թ.

Ի Եւ եղեւ յետ վից աւուր՝ առնու զ Իւր զՊետրոս և 1
զՅակովբոս և զՅովհաննէս, և հանէ զնա ՚ի լեռնն
մի բարձր առանձինն. և յայլակերպս եղև առաջի նոց։
* և ձորձք նո՛ր եղեն փայլուն ապիտակ յոյժ. ոյն չիա- 2
փիչք երկրի ոչ կարեն այնպէս սպիտակացուցանել։
* Եւ երեւեցաւ նոցա Եղիա մովսիսիւ հանդերձ, և խո- 3
սէին ընդ Յիսի։ * Պետրոսիանի ետ պ՚ասէ՝ և ասէ 4
Յիսի. ուսո՛ւցի՛ բարւոյ է մեզ սստ լինել. և արասցուք՝
երիս տաղաւարս՝ մի՛ քեզ, և մի՛ մովսիսի, և մի՛ ե-
զիայի։ * քանզի ոչ գիտէր զինչ խօսէր, զի զարհու- 5
րեալ էին։ * Եւ եղև ամպ մի՝ հովանի՛ ի վերայ նոց. 6
ձայն եղև յամպոյն անտի՝ և ասէ. գու է որդի իմ սի-
րե-

---

(33) Ոմանք. Դարձաւ և ետես։ (33) Ոմանք. Սկսաւ ըզմ-
մարդկան։ (35) Ոմանք. Զի որ կամիցի զանձն իւր կե-
ցուցանել, կոր՚։ (36) Ոմանք. Ջաշխարհս ամենայն . . .
տուժեսցէ։ (38) Ոմանք. Աղգիս այսմիկ։
Գ. Լ. Թ. (1) Ոմանք. Եւ յայլակերպ եղև։ (2) Ոմանք. Պետ-
րոսիանիկ եղև։ (3) Ոմանք. Ընդ խօսակին էյսի։ (6) Ո-
մանք. Ձամպոյն և ասէ։ Ոմանք. յամպոյ անտի՝ զա է։

Digitized by Google

ի բնէն՝ դմեզ լռասցուք : * Եւ յանկարծակի հնչեցեալ
ձայսդ անդր ՝ ոչ ևս զոք ուրեք տեսանէին , բայց միայն՝ զյի-
8 ղեալ ընդ իւրեանս : * Եւ մինչդեռ իջանէին ՝ ի լեռնէն սո-
րա , պատուիրեաց նոցա զի մի ումեք պատմեսցեն զոր
տեսանէին , բայց յորժամ որդի մարդոյ ՝ ի մեռելոց յարիցէ
9 ցի : * Եւ նոքա զբանն ՝ ի մտի ունէին : և խնդրէին միմ-
10 միանս՝ Թէ զի՞նչ իցէ ՝ ի մեռելոցն յարուցանել : * Հար-
ցին զնա և ասեն . զի՞նչ է այն որ դպիրքն ասեն՝ Ե-
11 թէ նախ եղիայէ պարտ է գալ : * Նա՝ պատասխանեալ
նոս նոցա և ասէ . եղիա նախ եկեսցէ ՝ յորդուրեսցէ զամ-
ենայն զիարգ դրեալ է որդւոյ մարդոյ , զի բազում ինչ չար-
12 չարացեալ և անգոնեսցի : * Այլ ես՝ ասեմ ձեզ , եՀԹէ
եղիա եկեն , և որպարիսի ընդ նա զինչ և կամեցան . ոյ-
13 և գրեալ է վասն նը : * Եւ եկեալ առ աշակերտսն , զբ
տեսին ամբոխս չուրջ զնոսքա , և զդպիրսն՝ զի վիճեին
14 ընդ նոս : * Եւ վաղվաղակի ամենայն ժողովուրդն երբեք տես-
ին զնա՝ զարմացան , և ընդ առաջ ընթացեալ ողջոյն
15 առային նմա : * Եւ հարց ցնոս Թէ զի՞նչ վիճէք ընդ նոս :
16 * Պատասխանի ետ մի ումն ՝ ի ժողովրդենէն և ասէ . Ի-
վարդապետ՝ ածի զորդի իմ առ քեզ , զոր ունի ոգի
17 հնոքր . * և ուր հասանիցէ՝ զարկուցանէ զնա , և փրփրէ ,
և կրճտէ զատամունս իւր՝ և ցամաքի . և ասացի ցա-
շակերտսն քո զի հանցեն , և ոչ կարացին հանել զնա :
18 * Պատասխանի ետ նոցա և ասէ . ով անդգ ամենահաւատ՝ մին-
չև յե՞րբ ընդ ձեզ եմ , մինչև ցե՞րբ ամենայնիւ ձեզ .
19 ածէ՛ք զնա առ իս : * Եւ ածին զնա առ նա : իսկ և
առնս զնա այսպէս , վաղվաղակի չարժլեայց զնա , և անկ
20 եալ ՝ երկիր թաւալէր և փրփրեայր : * Եհարց ցհայր
նը և ասէ . քանի՞ ժամանակաց է՝ յորմէ հետէ այդ ե-
21 ղև զնմա : և նա ասէ . ՝ի մանկութենէ : * զատեալ ամենայն
՝ի հնոսա արիանէ և ՝ի ջուրս՝ զի կորուսցէ զդա . արդ՝
եՀԹէ կարօղ ինչ ես , օգնեա մեզ՝ ողորմեալ ՝ի վր
22 մեր : * Եւ յն ասէ ցնա . ասացեր՝ եՀԹէ կարօղ ես . ամ
23 ինչ հնարաւոր է այնմ որ հաւատայն : * Եւ վաղվա-
զակի աղաղակեալց հայրն մանկանն՝ և ասէ . հաւատամ՝
24 օգնեա անհաւատութեան իմում : * Իբրև տեսաւ յն՝ ե-
Թէ հոսի ժողովուրդն ՝ ի վերայ , սաստկացց այսոյիս
պղծոյ՝ և ասէ . հնմրդ և խուլ այս՝ ես տամ քեզ հրա-
մանս ,

---

(8) Ոմանք ՝ի լեռնէն , պատուէ՛ր : (12) Ոմանք . Եւ ապա-
րեն չէ նման զոր ինչ կամեցան : (15) Ոմանք Եհարց ցնս ,
Թէ : (18) Ոմանք . Ա՛ր ինչև ցե՞րբ իցեմ առ ձեզ . մինչև
ցե՞րբ ան՛՛ : (19) Ոմանք Եւ փրփրայր : (21) Ոմանք Ա՛ր-
կանէ զդա և ՝ի ջուրս : (23) Ոմանք յաւելուս . Հաւատամ՛
Տէր . օգ՛՛ : (24) Ոմանք . Հայէր դէ խուռ . . . և այլ մի նա :

Digitized by Google

մեան, եւ լ'ի գալնեալ. և այլ եւս՝ մի մեռանիցէ՛ ի քէն։ * Եւ 25
ասացեալ եաց՝ և յոյժ լքեալ զնա՝ և գնաց. և եկեալ ասե-
ան ի քէն զմեռեալսն իւրա. այլ դու երթեալ քարոզեա՛ 26
թէ մերձ է։ * Եւ յորում գիշերի ոչ յայտնեցի զնա։ 27
և կամ գնեցից։ * Եւ ի քէն եհաս նա՛ ի տարի։ որպէս
ի բերանէ առանձինն հարցին ցնա։ ասէ՝ ընդէր ոչ կա- 28
րացաք հանել զնա։ * Եւ ասէ ցնոսա։ այդ ազգ ոչ ինչ
ՂԳ երանի, եթէ ոչ աղօթիւք և պահոք։ * Եւ անտի ե- 29
լեալ անցանէին առ գալիլեացւոցմէք. և ոչ կամեր ևք
թէ ոք գիտասցէ։ * Քանզի ասաւցանէր զաշակերտսն 30
իւր՝ և ասէր ցնոսա, թէ որդի մարդոյ մատնեցեալ է ի
ձեռս մարդկան, և սպանանիցեն զնա. և եռաւր յա-
րիցէ առաքեալ։ * Եւ նոքա ոչ գիտեին զբանին 31
և երկնչէին ինքեան հարցանել զնա։
ԻԹ * Եկին ի Կափառնաում. և երբեմն ի տունն, հարց 32
ցանէր զնոսա, զի՞նչ վիճէիք ընդ միմեանս ճանապարհին։
* Եւ նոքա լռեցին. քանզի ընդ միմեանս վիճէին 33
ի ճանապարհին թէ՝ ո՞վ մեծ իցէ։ * Եւ երբեք նստաւ՝ 34
կոչեաց զտասնումեանսն, և ասէ ցնոսա. եթէ ոք կամի
առաջին լինել՝ եղիցի ամենեցուն կրտսեր՝ և ամենե-
ցուն պաշտօնեայ։ * Եւ առեալ մանուկ մի կացոյց 35
զնա ընդ նոսին. և ընդունեալ զնա՝ ի գիրկս եդ զնա, ասէ ցնոսա։
* Որ միանգամ յայսպիսեաց մանկունս ընկալցի յանուն 36
իմ, զիս ընդունի։ և որ զիս ընդունի, ոչ զիս ընդու-
նի՝ այլ զայն որ առաքեաց զիս։ * Պատասխանի ետ 37
նմա յովհաննէս և ասէ. վարդապետ՝ տեսաք զոմն զի
յանուն քո դևս հաներ՝ և կամէր թէ ոչ չգիտեր, և ար-
գելաք զնա։ * Եւ նա ասէ. մի արգելուր զնա. զի 38
ոչ ոք է որ առնէ զգործ ի յանուն իմ, և կարասցէ հե-
տոյ չար ինչ։ * Զի որ ոչ է ընդ մեզ մեզ հակառակ, ի մեր 39
կողմն է։ * Եւ որ ոք արբուսցէ ձեզ ջուր գաւաթիւ 40
յանուն յայս, թէ գուբ՝ քրիստոսի եք, ամէն ասեմ ձեզ
ի կորուսցէ զվարձս իւր։ * Եւ որ ոք գայթակղեցու- 41
ցանէ զմի ի փոքրկանացս որ հաւատան ինձ, լաւ էր
նմա առաւել՝ եթէ արկանիւր քար ընդ պարանոցն նմա
կայն իշոյ, և ընկիղեցուսցէ ի ծով։ * Եւ եթէ ձեռն 42
գրգռուսցէ զքեզ ձեռն քո, հատ՝ ընկենո՛ ի դէնէն. զի լաւ
կաց

(27) Ոմանք. Ոչ կարացաք հանել զդա։ (29) Ոմանք. Ընդ
ցանկոյն սա գալիլեացւոցմէք։ (30) Ոմանք. Եւ պատմա-
նեցին զնա։ (30) Ոմանք. Ճերկրա աւուրք յարիցէ։ (31) Ոմ-
անք. Հարցանեմք զնա։ (35) Ոմանք. ի գիրկս իւր, ա-
սէր ցնոսա։ (36) Ոմանք. Եւ որ զիս ընդունիցէ։ (39) Ո-
մանք. ի մեր կողմն է։ (41) Ոմանք. Թէ արկեալ էր
պարանոց նորա։ (42) Ոմանք. Եթէ գայթակղեցու-
ցանէ։

Digitized by Google

ինչ քեզ ինդ 'ի կեանսն յաւիտենից մտանել, քան եր-
կուս ձեռս ունել՝ և երթալ 'ի գեհեն 'ի հուրն անշէջ:
44 * Եւ եթէ ոտն քո դայթագործեցուսցէ զքեզ, հատ-
կեա զնա 'ի քէն. լաւ է քեզ կուլ մտանել 'ի կեանսն
քան երկուս ոտս ունել՝ և անկանիլ 'ի
46 գեհեն: * Եւ եթէ ակն քո դայթագործեցուսցէ զքեզ,
հան զնա 'ի քէն. լաւ է քեզ միով ակամբ մտանել
յարքայութիւն աստ, քան երկուս ակս ունել՝ և անկանիլ
47 'ի գեհեն: * Որ որդին նոյ ոչ վհատանի՝ և հատ-
48 չիքանի: * Ջի ամէն ինչ հրով յաղեսցի: * Քաղցր է
49 աղ. եթէ աղն անհամանայ, ի՛նչ համեմեսցի: արդ՝ դուք
ունիջիք յանձինս ձեր աղն, և խաղաղութիւն արա-
րէք ընդ միմեանս:

Գ. Լ. ԺԴ.

1 Եւ անտի յարուցեալ՝ գայ 'ի սահմանս հրէաստա- ՂԳ
նէ, յայնկոյս յորդանանէս: և երթայր դարձեալ
խաւնեանց ժողովուրդն առ նա, և որպէս սովէր էր
միւսանգամ ուսուցանէր զնոսա:
2 * Իսկ մերձեցեալք ածուցեալ փորձէին զհարցանելն ԻԸ
զնա՝ և ասէին, եթէ արձակ՝ է իցէ առն գնչին իւր զա-
3 ձառիկ: * Եւ՝ պատասխանի ետ նոցա՝ և ասէ. զի՞նչ պատ-
4 պաճեցաւ ձեզ Մովսէս: * և նոքա ասեն. Մովսէս հրա-
5 մայեաւ՝ գրել մեհենագիր գրեալ, և արձակել: * Պատաս-
խանի ետ յիսուս՝ և ասէ ցնոսա. վասն խստասրտութեան ձերոյ գրէ
6 բարւոյ զպատուիրանդ զայն: * այլ իսկզբանէ արարած
7 ծագ, արու՛ և էգ արար զնոսա ածի, և ասէ: * վասն այ-
սորիկ թողցէ այր զհայր իւր և զմայրն, և երթիցէ զհետ
8 կնոջ իւրոյ: * և եղիցին երկուքին 'ի մարմինս մի: և այլ
9 ևս չեն երկուս՝ այլ մարմին մի: * որդ՝ զոր
10 ածի զուգեաւոյց, մարդ մի մեհենացէ: * Եւ 'ի տան գաս
11 ձեռալ՝ աշակերտքն զնոյն հարցանէին ցնա: * Եւ ասէ ցնոս.
եթէ

---

* Պատանօր ասէան ասելով 'ի լաթինականն չասելու համար.
43, ու 45 • երկոցս դնելով ըստանն. Որ որդն նոյ ոչ վհատանի,
և հատրն ոչ չհլանէր: զոր ամ գրչագիրքն մեր միանգամ ունին 'ի
համարն 48: (44) Ոմանք. Գայթագործեցուսցանէ զքեզ...
և արկանիլ 'ի գեհեն: Որ ասէան չասելու. 'ի գեհեն 'ի
հուրն անշէջ: (46) Ոմանք. Հատ զնա 'ի քէն: (48) Ոմանք
'ի լաթինականին առելու չասելու. Հրով յաղեսցի. ու ամ ար-
ջանիկ տգիտ չասելովն: (49) Բազմ. Եւ եթէ աղն անհա-
Գ. Լ. Ժ. (1) Ոմանք. Խաւնեաց ժողովուրդ առ նա: (5) Յօ-
րինեալն գնոսա. Գիմանի եառ յն: (5) Ոմանք չասելուն. Գրեաց
յնէ զպատ": (7) Ոմանք. Վն այնորիկ թողցէ: (10) Ոմանք.
Աշակերտքն զնոյն հարցանէին ցնա:

Digitized by Google

ելեալ այր՝ արձակեացէ զկին իւր, և արասցէ այլ՝ չնայ ։
* և կին՝ եթէ ելցէ յառնէ իւրմէ՝ և եղիցի ասն այր 12
զե լուա՛, չնայ ։ * Եւ մատուցանէին առ նա մանկունս՝ զի 13
ձեռն դիցէ նոցա. իսկ աշակերտքն՝ սաստէին այնոցիկ
որ մատուցանէին ։ * Իբրև եւեթ տես յի՝ բարկացաւ 14
սաստեաց նոցա և ասէ. Թոյլ առէք մանկունդ գալ առ
իս, և մի արգելուք զդոսա. զի այդպիսեացդ է արք-
քայութիւն յոց ։ * Ամէն ասեմ ձեզ. որ ոչ ընկալցի զարք- 15
քայութիւն յոց իբրև զմանուկ, ոչ մտցէ՛ ի նա ։ * Եւ ա- 16
ռեալ զնոսա՛ ի գիրկս ձեռն եդ. ՚ի վերայ՝ և օրհնեաց զնոսա ։
Իթ * Եւ ընդ երթալն նորա առաքի՛ ի ճանապարհ, ահա՛ առեալ 17
ոմն վերատուն՝ ընկեցաւ՛ ի գոներ ծնգունքն, հարցաց
նմա՛ և ասէր. վարդապետ բարւոք՝ զի՞նչ արարից
զի զկեանսն յաւիտենական ժառանգեցից ։ * Եւ յի՝ 18
ասէ ցնա. զի՞ ասես զիս բարւոք. չիք ոք բարւոք՝ բայց մի
ած հայր ։ * զգաստութիւնս գիտես. մի՛ շնար. մի սպանա- 19
ներ. մի գողանար. մի՛ ստուտ վկայեր. պատուեա՛ զհայր
քո և զմայր ։ * Եւ նա՝ պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնա. վարդապե- 20
պետ՝ զայդ ամ՛ արարի՛ ի մանկուէ իմմէ, արդ՝ զի՞նչ
և ևս պակաս իցեմ ։ * Եւ յի՝ հայեցեալ՛ ի նա՝ սիրեաց զնա 21
և ասէ ցնա. մի ինչ պակաս է՝ երթէ կամիս կատա-
րեալ լինել, երթ զոր ինչ ունիս վաճառեա՛ և տուր զա-
ղքատաց, և ունիցես գանձս յերկինս, և առ զխաչն՝ և գնա՛
զի՛ ետ՝ * Եւ նա՝ խոժոռեալ ՚ի բանն՝ գնաց տրտում՝ 22
զի ունէր ինչս բազմս ։ * Եւ հայեցեալ յիսուս՝ ասէ 23
ցոյս յն՝ ասէ՝ դժուարաւ՝ զհարուստսն՝ ելանել՝ յարքայու-
թիւն յոց ։ * Եւ աշակերտքն՝ զարհուրեան ՚ի բանից նորա՛ իսկ 24
ի՛ վերայ բանիցն նոր՝ և ասէ. որդեակք՝ որքա-
ջատ դժուարին է յուսացեալսդ ինչս՝ մտանել յարքա-
յութիւն յոց ։ * դիւրին է մտանել ընդ ծակ ասղան՝ քան 25
զհարուստ՝ յարքայութիւն յոց մտանել ։ * Եւ 26
նոքա առաւել ևս զարմանային՝ և ասէին ընդ միմեանս.
իսկ ո՛վ կարասցէ ապրել ։ * Հայեցեալ ընդ նոսա յի՝ ասէ. 27
այո՛՝ ի մարդկանէ անդ անհնարին է, այլ ոչ առ ՚ի յոյն ։
ԼՂ * Սկսաւ ասել ցնա պետրոս. ահա՛ մեք՝ թողաք զամե՛ն 28

---

(13) Ոմանք. Զեռն դիցէ ՚ի վերս նոցա ։ (14) Ոմանք. Թոյլ առէք մանկունդ ։ (17) Ոմանք. Սկսա ոմն վերատ՛՛ ։ ։ զինչ գործեցից զի զկեանս ։ (18) Սակս օրինակի յատելոյն համայնի վերոյս. Մի ոք ած հայր ։ (21) Ոմանք. Պակասակ ՚ի քէն ։ (23) Յօրինակին ալեաք. Յայն կողս յն՝ ասէ ։ (23) Ոմանք. Որ զինչսն ունին ։ (26) Ոմանք. Իսկ ո՛ կարիցէ ապրել ։ (27) Ոմանք. Ընդ նոս յն՝ և ասէ ։ (27) Ոմանք. Ա՛ ՚ի յոյ՝ զի ամենեքեան ի նմա՛ ած ։

Digitized by Google

29 զՅՈՎ, և եկայք զհետ իմ ։ * Պատասխանի՛ եւս յն և ա-
նէ ։ ասէին ասեմ՝ ձեզ՝ ոչ ոք է որ եթող զտուն , կամ
զեղբարս , կամ զքոյր , կամ զհայր , կամ զմայր , կամ
զորդիս , կի՛ զագարակս՝ վասն իմ կի՛ վասն աւետարա-
30 նին ։ * եւթէ ոչ առնուցուն հարիւրապատիկ այժմ
յայսմ ժամանակի տուներս , և եղբարս , և քոյրս , և մայրս
և որդիս , և ագարակս հալածանօք հանդերձ , և յաշ-
31 խարհին որ գալոց է՝ զկեանն յաւիտենական ։ * Ջի
բազումք եղիցին առաջինք յետինք , և յետինք առաջինք ։
32 * Եւ էին՝ ի հանապազորդի ճանապարհի դնել երանելին յԵՐՈՒ-
և երկեայր յն առաջի քան զնոն , և զարմացեալ էին որ
զկնաւ երկային ։ և երկուսիցն ։ Եւ առեալ միւսանգ զե
գամ զերկոտասանսն առանձինն , սկսաւ ասել նց զկնէ
33 անդգ անցանելոց իցեն ընդ նա ։ * Ահա ահաւասիկ ե-
լանեմք ՅԵՐ ։ և որդի մարդոյ մատնեսցի քահանայապ
ետացն և դպրաց ։ և դատապարտեցին զնա՝ ի մահ , և մատ-
34 նեսցեն զնա հեթանոսաց ։ * և կատակեսցեն զնովաւ ,
և հարկանիցեն զնա , և թքանիցեն՝ ի նա , և սպան-
ցեն ։ և յերրորդ աւուր յարիցէ ։
35 * Եւ երթային առ նովաւ յակովբոս և յովհաննէս՝ որ
գէբեդէոսի , և ասեն ցնա ։ վարդապետ՝ կամիմք
36 զի զոր ինչ խնդրեսցուք՝ իքէն՝ արասցես մեզ ։ * Եւ
նա՝ ասէ ցնոսն ։ զի՞նչ կամիք յինէն՝ զի արասցից ձեզ ։
37 * Եւ նոքա՝ ասեն ցնա ։ տո՛ւր մեզ՝ զի նստցուք մի՝
38 յաջմէ քո՝ և մի յահեկ՝ ի փառսն քումս ։ * Պատաս-
խանի եւս յն՝ և ասէ ցնոսն ։ ոչ գիտէք զինչ խնդրէք ։ կա՞ս
թէք ըմպել զբաժակն՝ զոր ես ըմպելոց եմ , կամ ընդ
39 մկրտուիլն՝ զոր ես մկրտելոցն եմ մկրտել ։ * և նոքա՝
ասեն ցնա , կարեմք ։ Եւ յն ասէ ցնոսն ։ զբաժակն զոր
ես ըմպելոց եմ՝ ըմպիցէք ։ և զմկրտութիւնն՝ զոր ես
40 մկրտելոց եմ՝ մկրտիցէք ։ * այլ նստուցանել ընդ աջ
մէ իմմէ և ձ ահեկէ՝ ոչ է իմ տալ , այլ որոց պատրաստեալ
41 իցէ ։ * Եւ լուեալ զայն տասանցն , սկսան բարկանալ
42 յակովբոս և յովհաննու ։ * Եւ յն կոչեաց զնոսա առ ինքն ,
և ասէ ցնոսն ։ գիտէք ։ զի որ յանուանն իշխանքն են հե-

թան

---

(29) Ոմանք ։ Վն անուան իմոյ , կի՛ վն աւետարանին ։
(30) Ոմանք ։ Եւ մայրս ։ Եւ ոմանք ։ և մայր ։ (32) Ոմանք ։
Սկսաւ ասել ցնոսն , զինչ ։ ձ նման ։ (32) Ոմանք ։ Նց որ
ինչ անցք առի՛ ։ (33) Ոմանք ։ Եւ դատապարտեցին զնա՝ ի մահ ։
Եւ ոմանք ։ և դատապարտեցին զնա ՝ի ։ (34) Ոմանք ։
Եւ կատակիցեն ։ (35) Օրինակ մի ։ Եւ երթային զնովաւ ։
(37) Ոմանք ։ ՝ի յահեկէ ՝ի փառսն քո ։ (38) Բազմ ։ Ջկոր-
ծանին մկրտել՝ զոր ։ (40) Ասէ ։ Այլ որոց պատրաս-
տեալ իցէ ։ (42) Ոմանք ։ Եւ մեծամեծքն նց ։

Digitized by Google

Թաւնատաց, ասէրն նոյ. և մնծամեծք նոյ էրկանն նորա։
* Ո՛չ նեղիսիցես իցէ և՛ ի ձերում միջի, որ կամիցէ 43
ի նմանէ լինել. եթէ իցէ ձեր ապատանեայ։ * և որ 44
կամիցէ ի ձէնջ առաջին լինել՝ եղիցի ձեր ամենեցուն
ծառայ։ * Քանզի և որդի մարդոյ՝ ոչ եկն առնուլ 45
պաշտօն, այլ պաշտել, և տալ զանձն իւր փրկանս
փոխանակ բազումաց։

ԼԱ * Եւ գոն յերիքով. և ընդ երթանելն նր յերիքովէ ա- 46
ղէ շակերտացն՝ և բազմ ժողովրդոյ, որդի տիմէի բար-
տիմէոս կոյր նստէր մուտքի յանցս ճանապարհի։
* Լսեալ՝ Յեսու՝ թէ յն նազովրեցի է, սկսաւ աղաղա- 47
կել՝ և ասել. որդի դաւթի յն՝ ողորմեաց ինձ։ * Եւ 48
սաստէին նմ բազումք զի լռեսցէ. և նա՝ առաւել և ա-
ղաղակէր. որդի դաւթի ողորմեաց ինձ։ * Ձանգի կա- 49
յն՝ և հրամայեաց կոչել զնա։ կոչեն զկոյրն՝ և ասեն
ցնա. քաջալերեաց՝ արի կոչէ զքեզ։ * Եւ նր ընկէց 50
զհագս զձորձս իւր, յարուաւ եկն առ յն։ * Պատասխա- 51
նէ նմ Յեսու՝ և ասէ. զի՞նչ կամիս՝ թէ արարից քեզ։
ասէ ցնա կոյրն. ռաբբունի, զի բացցայց։ * Եւ յն ա- 52
սէ ցնա. երթ՝ հաւատք քո կեցուցին զքեզ։ և վայր-
վայրկի էտեսաւ, և երթայր զհետս նր՝ ի ճանապարհին։

Գ Լ· Ժ Ա·

ԼԲ Եւ յորժամ մերձ եղեն յԵմ՝ ի բեթփագէ և՛ ի բե- 1
թանիա մօտ՝ի լերանն ձիթենեաց, առաքէ երկուս
յաշակերտաց անտի, * և ասէ ցնոս. երթայք գիւղ՝ի 2
դիմդ՝ որ ընդդէմ ձերս կայ. և անդէն ժամայն իջանել մնա-
նէք՝ ի նա, գտանիցէք յատանայ մի կապեալ, յորոյ վի-
ճայ ոչ ոք՝ի մարդկանէ նստաւ. լուծէք զնա և ածէք։
* Եւ եթէ ոք ասասցէ զձեզ՝ թէ զի՞ լուծանէք գայ- 3
ատանիգ, ասասջիք՝ թէ տեառն իւրում պիտոյ է։ և
վազվազակի առաքեսցէ զնա այսր։ * Ընդէն՝ և գտին 4
գյատանայն կապեալ առ գուռն արտաքոյ՝ ի փողոցի
անդ, և լուծին զնա։ * Եւ ոմանք յայրոց անդն կայրին, 5

(43) Ոմանք. Ոչ այնպէս իցէ և՛ ի ձերում։ (44) Ի բազմ-
ացն՝ եղիցի չէ ամենեցուն։ (46) Ոմանք. Ժողովրդոյ. որդի տիմէի բարտիմէոս, կամ, բարտիմէոս։ (48) Ոմանք. Եւ նա և առաւել։ (50) Ոմանք. Յարուաւ և եկն առ։
Գլ. Ծ։ (1) Ոմանք. Աղաւթից երկուս յա՛։ (2) Ոմանք. ի գիւղ որ ... իբրև մուտանիցէք ի նա, գտանէք յատա՛։
(3) Բազմ ի հնագոյն և յընտրելագոյն օրինակս անդին համայն ինչ ասացեալ զձեզ՝ թէ զի՞։ և ապա գայն դնեն՝ ասացիք ձեզ. կամ, զձեզ եթէ։ (4) Ոմանք. ի փողոցի անդր։ (5) Ոմանք. Յայրոց անդ կային։

Digitized by Google

ասաՆն ցնծ . գի ի ուրծիք , գի լուծանիք զբանաւոր ։
6 * Եւ նոքա՝ ասեն ցնա ոչ ասացի յր . և Ի[ն]չ[ք] եասն
7 նդ ։ * Ասէն զբանաւոր տա յր . և արկանեն ի վե
8 րայ նր զհանդերձս , և նստաւ ի վերայ նր ։ * Եւ բազ
զիք զգենուն իւրեանց ճանապարհն ի վերայ հանա
պարհին ։ և այլք հատ ի ծառոց հատանէին՝ և արբ
9 կանէին զճանապարհսն ։ * Եւ որ առաջին՝ և զհին
երրորդին , աղաղակէին և ասէին . ովսաննայ բարբր
10 լոյն ։ * օրհնեալ որ գայդ յանուն տն . օրհնեալ թա
գաւորու[թ]իւն հր մերոյ դաւթի . խաղաղու[թ]ի
11 յերկինս՝ և փառք ի բարձունս ։ * Եւ եմուտ յր յեմ՝
ի տաճարն , և հայեցաւ չորիզ զամենեցուքիւք . և զի
երե իդեհյացեալ ժամն , ել ի բեթանիա երկուասա
ւանեալքն հանդերձ ։
12 * Եւ ի վաղիւն անդր ինչ գնա եկանէին ի բեթանիայ՝ Լգ
13 քաղցեաւ ։ * և տեսեա թզենի մի ի բացո[ւ]ստ տերև՝ եբ
լինի . և եկն թէ գուցէ [ի]նչ ի նմա . և իջեալ եկն ի
նմա ոչինչ եգիտ՝ բայց միայն տերե . զի ոչ խակ էր ժա
մանակ թզոյ ։ * Պատասխանի եաս յր և ասէ ցնա . մի և
ոք՝ յաւիտեան ի քէն արուսղ կերիցէ ։ և լսէին աշա
կերտք նր ։ * Գան ի յեմ . և մտեալ ի տաճարն՝ սկս
իատ հանել զկրճատօղսն և զգնօղսն որ էին ի տա
ճարին . և զսեղանս հատատաճառատացն շրջուեաց , և զաս
16 թառս ատատաճառատացն կործանեաց ։ * և ոչ թո
ղոյր՝ եթէ ոք անօթ ինչ անցուցանիցէ ընդ տաճարն ։
17 * ուսուցանէր զնոս և ասէր . գրեալ է , թէ տունդ իմ
տունն ազօթից կոչեսցի ամ հնթնատացց , և դուք ատա
18 րիք զայս աւազակաց ։ * Լսեան քահանայատարք
քն և դպիրք , և խնդրէին թէ սրպէս կորուսցեն զնա ,
բայց երկնչէին ի նմանէ . զի ամ ժողովուրդն զարմա
19 ցեալ էր ընդ ուսուն նր ։ * Եւ իբրև երեկոյ լինէր՝
20 ազատէր ի քաղաքէն երկանէին ։ * Եւ մինչ գնա ա
գուցն առ նոմանս անցանէին , տեսին զթզենին ցամա
21 քեալ , յարմատոյն ։ * Յիշեալ պետրոս ասէ ցնա . ռա
բբի՝ նայեաս՝ թզենին զոր անիծեր՝ ցամաքեցաւ ։
22 * Պատասխանի եաս յր և ասէ ցնա . եթէ ունիցիք ըզ
հա-

---

(7) Ոմանք. Ածին զյաւանակն . և արկեն ի վր նր հանդերձս . ի վր նր ։ (8) Ոմանք. Ոմոս ծառոց հատատ ։ (10) Ա- նա առնադ տիեռ . [ն]երելոյ հր մերոյ ։ Ոմ- նմանք. Հօր մերոյ ։ (11) Ոմանք. Եւ հայեցեալ չորիզ ։ (12) Ոմանք. Եւ ի վաղիւն մինչ դնա ։ (13) Ոմանք. Եկն ի նա ։ (15) Ոմանք. Գան յեմ ։ (17) Ոմանք. Եւ ուսուցա- նէր և ասէր ցնա , գրեալ է , տունն իմ տուն աո ։ (18) Ո- մանք. Ընդ ուսուսինն նր ։ (21) Ոմանք. Եւ յիշեալ պետ ։

Digitized by Google

հաւատան ձեզ, * ամէն ասեմ ձեզ, որոք ասիցէք լերինս այսմիկ՝ բարձիր և անկիր՝ ի ծով, և ոչ երկմտիցէ՝ ի սրտի իւրում, այլ հաւատասցէք թէ զոր ասէն լինիցի, եղիցի նմա զոր ինչ և ասիցէք: * Վասն այսորիկ ասեմ 24 ձեզ. զամենայն ինչ զոր ասիցէք թէ առնուք, եղիցի ձեզ: երբ կայք, և հաւատայցէք թէ առնուք, եղիցի ձեզ: 25
Ա Դ * Եւ յորժամ յաղօթս կայնիցէք, թողուցուք եթէ ու- 26
նիցիք ինչ զումեքէ՝ զի և Հայրն ձեր որ յերկինս է, թողցէ ձեզ զյանցանս ձեր:
Ղ Ե * Գան ի Երուսաղէմ՝ ի յեմ. և մինչ գնա՝ ի տաճարի 27
Ե գ ան դ զգնայր, գան ան նա քահանայապետքն և գրագիրք և ծերքը, * և ասեն ցնա. որով իշխանութիւ առնես զայդ, 28
և ո՞վ եա քեզ զիշխանութիւդ զայդ: * Պատասխան եա ցնոսա 29
յի՝ և ասէ ցնոս. հարցից և ես զձեզ բան մի, տուք ինձ պատասխանի. և ես ասացից ձեզ՝ որով իշխանութիւ առնեմ զայս: * Մկրտութիւնն յովհաննու յերկնից էր՝ 30
թէ ի մարդկանէ, տուք ինձ պատասխանի: * Խորհէին 31
ընդ միմեանս՝ և ասէին. եթէ ասիցուք եթէ յերկնից նից, ասէ ցմեզ՝ իսկ ընդէր ոչ հաւատայիք նմա: * այլ 32
եթէ ասիցուք՝ ի մարդկանէ, երկնչէին զի ժողովրդենէն. զի ամենեքին զիսհէին զյովհաննէս՝ թէ մարգարէ էր: * Պատասխանի եղեն և ասեն ցյի, չգիտեմք: 33
Եւ յի ես նոյ պատասխանի՝ և ասէ. և ոչ ես ասեմ ձեզ՝ որով իշխանութիւ առնեմ զայս:

Գ Լ. Ժ Բ.

Ա Զ Ի ակատ խօսէր ընդ նոս առակօք՝ և ասէր: Այր 1
մի՝ անկեաց այգի, և այծ չուրջ զնովաւ ցանդ, և
գուբ հրնծան փորեաց և շինեաց աշտարակ, և ետ զնա
ցմշակս՝ և գնաց ի տուր աշխարհ: * Եւ առաքեաց առ 2
մշակսն՝ ի ժամանակի ծառայ մի, զի ի մշակաց առնու
առցէ՝ ի պտղոյ այգւոյն: * և նոյ կալեալ՝ զան հարին 3
գնա, և արձակեցին ունայն, * Դարձեալ առաքեաց 4
այլ ծառայս, և զնա կատաղեալ առցէին՝ և արձակեցին

---

(23) Ո՛նախ. Զոր ասէն՝ լինիցի. եղիցի՛: (24) Ո՛նախ. Զի ամեն ինչ զոր որոյ... թէ առնուք, եղիցի: * Ապաքէն ոչնչան առնել՝ ի լոքինականին չասելոս համար: 26. * Զի էնէ գոսե ու լուռացուսե. և ու հայրն չեր որ յերկինս է՝ նոսցեր չեզ զանցանս չեր: Որ ու երեսի՝ ի գերազգեալս մեր: (27) Ո՛նախ. Մի՝ ի ամենագամ չեմ՝ ի ասպետարին զգենայր: Ո՛ր օրինակ ի՝ ի Հանճասպարհի անդ զգենայր: (32) Ո՛նախ. Եթէ ազ աւելք ե՛թէ՝ ի մարգկանէ:
Գլ. Ժբ. (2) Ո՛նախ. Զի՝ ի մշակացն առցէ: (4) Ո՛նախ. Առաքեաց ան նոս այլ ծառայ. և զնա:

Digitized by Google

5 անարգեաւլ : * Եւ գարձեալ՝ այլ առաքեաց , և զնա
սպանին : և զբազումս այլս , զոմանս՝ հարկանէին , և
6 զոմանս՝ սպանանէին : * Ասա՝ որդի մի էր նմա սիրե-
լի . զնա առաքեաց առ նոն յետոյ , և ասէ . Թերևս ա-
7 մաչացին յորդւոյ ասաի իմմէ , * իսկ մշակքն իրերև
ասեն զնա զի գայր , ասեն ցմիմեանս . սա է ժառանգն .
եկայք սպանցուք զսա , և մեր լիցի ժառանգութիւնն :
8 * և կալեաւլ զնա՝ սպանին , և հանին արտաքոյ այգ-
9 ւոյն : * Արդ՝ զի՞նչ արասցէ տէր այգւոյն : եկեսցէ
և կորուսցէ զմշակսն , և տացէ զայգին ի ձեռս այլոց :
10 * Եւ ոչ զգիրքն զայն՝ ևիցէ ընթերցեալ ձեր , Թէ ըզ-
վէմն զոր անարգեցին շինողքն , նա եղև գլուխ անկեան :
11 * ի տեառնէ եղև այս . և է՝ սքանչելի յաչս մեր : * Եւ
12 խնդրէին զնա ունել . և երկնչէին ի ժողովրդենէ ան-
տի , զի գիտացին՝ Թէ առ նոսա ասաց զառակն . և
Թողին զնա և գնացին :
13 * Եւ առաքեն առ նա զոմանս ի փարիսեցւոց անտի՝ Հե
14 և ի հերովդիանոսից , զի զնա որսացեն բանիւ : * Եւ
նոքա եկեալ՝ հարցանէին զնա նենգաւոր՝ և ասէին .
վարդապետ՝ գիտեմք զի ճշմարիտ ես , և ոչ ինչ փոյթ
է քեզ զոմանէք . զի ոչ հայիս յերեսս մարդկան , այլ
ճշմարտութեամբ զճանապարհն ասէ ուսուցանես . արդ՝ ա-
սա մեզ , արժան է հարկ տալ կայսեր՝ եթէ ոչ . տացեմք՝
15 Թէ ոչ տացուք : * Եւ յայ գիտացաց զկեղծաւորութիւնն
նոցա , ասէ ցնոսա . զի փորձէք զիս կեղծաւորք . բերէք ինձ դա-
16 հեկան մի զի տեսից : * Եւ նոքա բերին : և ասէ ցնոսա .
մի՞ է պատկերս այս՝ կամ գիր : և նոքա ասեն ցնա . կայ-
17 սեր : * Պատասխանի եւ յայ՝ և ասէ ցնոսա . երկայք տուք
զկայսեր , կայսեր , և զաստուածն ընդ նմա :
18 * Գան առ նա սադուկեցիքն որ ասեն՝ Թէ չիք յա-
19 րութիւն . հարցանէին ցնա՝ և ասէին : * Վարդապետ՝ է գ
մովսէս գրեաց մեզ . եթէ ուրուք եղբայր մեռանիցի
և Թողցէ զկին , և որդի ոչ Թողցէ . զի առցէ եղ-
բայր նորին զկինն նորա , և յարուսցէ զաւակ եղբօր իւրոյ :
* Արդ՝

---

(5) Ոմանք . Եւ զայլսն բազումս : (6) Օրինակ մ . Ամաչեսցեն
յորդւոյս իմմէ : (7) Ոմանք . Տեսին զնա Թէ գայ , ա՛ : (8) Ոմանք . Եւ կալան զնա , ասա՛ : (12) Ոմանք . ի ժողո-
վրդենէն զի : (13) Ոմանք . Ընտասցին բանիւք : (14) Ո-
մանք . Եւ ոչինչ է քեզ փոյթ . . հարկս տալ կայսեր՝ Թէ
ոչ : (14) Յամենայն շնորհս . Տացուք՝ ըստ պատուի : Ըստ
որում ես յօրինակի վերոյ գրեալ էր , ես չեմ
գիտեմ : (17) Ոմանք . Զկայսերն կայսեր , և զնոյն ես : (18) Ո-
մանք . Որ ասէին Թէ չիք . . հարցանէին զնա՝ և : (19) Ո-
մանք . Ոչ Թողուցու , առցէ եղբայրն նորա զկին նորա :

Digitized by Google

* Ա֊րդ՝ երթալք և֊թէն էին առ մեզ • առաջինն անս 20
կին՝ և մեռաւ , և ոչ եթող զաւակ : * և երկրորդն
առ զնոյն , և մեռաւ : և ոչ նա եթող զաւակ : նոյնպէս 21
և երրորդն առ զնոյն • * և եւթնեքեան խոկ : և ոչ 22
թողին զաւակ֊ յետ ամենեցուն՝ մեռաւ և կինն : * Ա֊րդ՝ 23
'ի յարուածն յորժամ յառնիցեն , որո՞ 'ի նոցանէ լինիցի
կինն • զի եւթնեքեան կալան զնա կին : * Պատասխա֊ 24
նի ետ յի՛ և ասէ ցնս • ոչ վասն այդորիկ խոկ մոլո֊
ըեալ էք • զի ոչգ դիտէք զգիրս՝ և ոչ զզօրութիւն ՝ ասլ :
* Ջի յորժամ 'ի մեռելոց յարիցեն , ոչ արք՝ կանայք 25
առնեն , և ոչ կանայք՝ արանց լինին • այլ իբրև զհրեշ֊
տակս իցեն՝ որ յերկինսն են : * Ա֊յլ վասն յարուածն 26
մեռելոց զի յառնեն , ոչ իցէ ընթերցեալ ձեր 'ի գիրսն
մովսէսի , 'ի մորենւոջն ո՞ւր ասաց ցնա ՝ ասե՛ • ես եմ ա֊
ստ՝ ՝ ձեր աբրահամու , և ձեր իսահակայ , և ձեր յակով֊
բայ : * և ոչ է ձեր մեռելոց՝ այլ կենդանեաց : և 27
արդ դուք՝ յոյժ մոլորեալ էք :

Ա֊ * Եւ մատուցեալ ոմն 'ի գրագրացն՝ ասէր նմ՝ ուս֊ 28
ւիչ՝ լաւ ասացեր • իբրև հարցս լծէ բարւոյն ես նմ զպատաս֊
խանին , հարցս ցնա՝ և ասէ • որ պատուիրանն է առա֊
ջին : * Եւ յի՛ ասէ ցնա • առաջին քան զամե՛ն լսէ՛ 29
ի՛ս՝ ՝ ունր ՝ ձեր՝ ունր՝ մի է , * և սիրեսցես զտէր ձեր 30
քո յամե՛ն սրտէ քումմէ , և յամե՛ն անձնէ քումմէ , և յամե՛ն
մտաց քոց , և յամե՛ զօրութենէ քումմէ : այս է առաջին
պատուիրան : * Եւ երկրորդն նմանն սմին • սիրեսցես 31
զընկեր քո՛ իբրև զանձն քո : մեծ քան զամենայն այլ պատ֊
ուիրան ոչ գոյ : * Եւ ասէ ցնա գրագիրն • բարւոյ՛ է 32
ձարդապետ • ճշմարտութեա՛ ասացեր՝ թէ մի է ՝ ձեր ,
և ոչ գոյ այլ բայց 'ի նմանէ ՝ * և սիրել զնա՝ յամե՛ 33
նէ սրտէ , և յամե՛ զօրութենէ , և յամե՛ մտաց • և սիրել զըն֊
կերն իբրև զանձն , առաւե՛լ է քան զողջակէզս և զըզ֊
ոհս : * Եւ տեսեալ յի՛ թէ իմաստութեա՛ ետ պատաս֊ 34
խանի՛ ասէ ցնա • չէս հեռի յարքայութե՛ն ՝ ես : և
ոչ ևս ոք իշխէր ինչ հարցանել զնա :

Խ * Պատասխանի՛ ետ յի՛ և ասէ , մինչ ուսուցանէր 'ի 35
էէ տաճարին • զիա՛րդ ասեն գրագիրքն , թէ քրիստոս գաւ֊
թէ է : * և ինքն գասեցեալ հոգւովն սրբով՝ ասէ • ասաց 36
ետր ցտէր իմ՝ նիստ ընդ աջմէ իմմէ՝ մինչև եդից զթշնա֊

---

(20)Ոմանք • Ա֊առաջինն առնէ կինն՝ և մեռաւ • նմա՛ , ասացր կինն՝ և մե՛ : (24) Յետինսն ՝ալնէք • Վա՛ այդորիկ խոկ մո֊ լորը՛ : (24)Ոմանք • Ջի ոչ գիտէք • զզօրութիւն ՝ ասլ : (26)Ո֊ մանք • Ընկեր ընթերցեալ ՝ձեզ՝ 'ի գիրսն : (28)Ոմանք • Մա֊ տուցեալ ոմն 'ի դպ՛ : (32) Ոմանք • Բարւոյ՛ 'ի նմանէ : (34) Ոմանք • Յարքայութե՛ն ՝ ես • հարցանել ինչ ցնա :

Digitized by Google

37 նոսին քո պատուականդ ոսկի քոց : * արդ՝ երթ ինքն
իսկ դանիէլ զնա ետու կոչէ՝ զիմարդ ևկէ որդի նէր : Եւ
38 ընդ ժողովուրդ լսէր նոսա քառզրատէնէ : * Եւ ասէր
ուսուցանելով ի վարդապետուսէ իւրում. զգոյշ լե-
ցուք ի գրոյ ամոի՝ որ կամին ի հանդերձս երևիլ
39 լինս չորևք, զնախորդինոս ինդրել ի հրապարակս, * և
զնասկանձուսս ի ժողովուրդս, և զգահոգրատիս լընել
40 իսս : * Որ ուտին զտունս այրեաց, պատճառանոք յեր-
կարել զաղօթս, զի ասելի եւս դատաստանս ընկալցին:
41 * Նայր յն ընդդէմ գանձանակին, ասեսանէր զիարդ ևս
ժողովուրդն արկանէր սղոնձ ի գանձանակն. և բազմ
42 մեծատուսք արկին բազմ ինչ: * Եկն այրի մի՝ և արկ
43 երկուս լուծմունս, որ ե նաքարանիկ մի : * Եւ կոչե-
ցեալ ասր ինքն զաշակերտսն իւր՝ ասէ ցնոս . ամենն ա-
մէն ձեզ, զի այրեին այն ասատասւեալ՝ շատ արկ քան զա-
44 մենեսեսեան որ արկին ի գանձանակին : * քանզի ամե-
նեքեան՝ յաւելուածոց իւրեանց արկին . այլ նա՝ ի
չքաւորուսէնէ իւրմէ՝ զամենայն ինչ զոր ունէր՝ արկ,
զոյն չափ զկեանս իւր :

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եւ երկանելն նէր ի տաճարէ անտի, ասէ ցնա մի յա-
շակերտաց նէր . վարդապետ, տես՝ որպիսիք են քա-
2 րինքս, և որպիսի շինուածք : * Պատասխանի եւս նէր
յն և ասէ . տեսանես զայգ սոսինայիս շինուածս , ա-
մէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ոչ թողցի այդր՝ քար ի քարի
կերայ որ ոչ քակուեսցի :
3 * Եւ ինչ նստեր նա ի լերինն ձիթենեաց յանդիման խո-
տաձաղին, հարցանէին ցնա առանձինն՝ սիմոն և յա-
4 կովբոս և յովհաննէս և անդրէաս : * ասա մեզ երբ
լինիցի այդ . և զի՞նչ նշան է յորժամ կատարելոյ ի-
5 նչ այդ ամենայն : * Պատասխանի նոս յն, և ասէ ցնոս . ըզ-
6 գոյշ կացէք , մի ոք զձեզ խաբեսցէ : * զի բազմք եկեսո
ցնոս

(37) Ոմանք. Ջնորդ որդի նէր ևկէ : և բազմ ժողովուրդ լսէին
նմա քառզ" : (38) Ոմանք. Ջգոյշ եղերուսք ի գայր" : (40) Ո-
մանք. Ցերկարին զաղօթս . . զատասատանի ընդունիցին.
(41) Ոմանք. Տեսանէր երբ զնարդ. : (43) Ի բնէ ոչինչ. Ջա-
շակերտսն իւր, ասէ: (43) Ոմանք. Եւ կոչեալ ասր ինքն. . .
շատ ևս արկի քան զամենեսեան ի գանձանակին : (44) Ոմանք. Ա-
մենեքեան ի յաւելուածոց իւր" :

ԳԼ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Նէր ի տաճարէն . ասէ ցնա մի ոմն
յաշա" : (2) Ոմանք. Ասէին ասէին ասեմ ձեզ : (3) Ցոմանս
ոչինչ. Եւ մինչ նստեր նա ի լե" : (4) Ոմանք. Կասէ զինչ
նշան ինչ : (6) Ոմանք. Ջի բազմք գայցեն յանուն . . . մո-

Digitized by Google

յնն յանուն իմ, և ասիցեն՝ թէ ես համբնն. և զքէմս
մուրճացուացեն : * Ա՛լ յորժամ լսիցէք պատերազ- 7
մունս, և համբաւս պատերազմաց՝ մի խռովիցիք, զի
պարտ է լինել. բայց չէ է կատարած : * Ջի յարիցէ 8
ազգ՝ յազգի վերայ, և թագաւորութիւն՝ ի թագաւո-
րութիւն վերայ. և եղիցին շարժմունք՝ ի տեղիս տե-
ղիս, սով, և սրածուխք, և խռովութիք. այլ այն ամ
սկիզբն է երկանց : * Եւ զձեզ խակ՝ մատնեացեն յա- 9
տեանս, և՝ ի ժողովուրդս տանիցիք, և առաջի դա-
տաւորաց և թագաւորաց կայցէք վասն իմ, ի վկայ-
ութիւն նց՝ * և ամ հեթանոսաց : բայց նախ պարտ է 10
առաւետեանիս քարոզել : * Ա՛լ յորժամ տանիցեն ըզ- 11
ձեզ մատնել, մի յառաջագոյն հոգայցէք, և մի զմտաս-
ածիցէք՝ թէ զինչ խօսիցիք. այլ որ ինչ տացի ձեզ՝ ի
ժամուն յայնմիկ՝ զայն խօսեցիք : զի ոչ դուք էք որ խո-
սիցիք՝ այլ հոգին սրբ : * Մատնեացէ եղբայր զեղ- 12
բայր՝ ի մահ, և հայր՝ զորդի. և յարիցեն որդիք՝ ի
վերայ հարց՝ և սպանանիցեն զնս : * և եղիջիք ատե- 13
ցեալ յամենեցունց վն անուան իմոյ : այլ որ համ-
բերեացէն՝ նա կեցցէ : * Եւ յորժամ տեսա- 14
նիցէք զպղծութիւն՝ զի կայցէ՝ ի տեղւոջ՝ ուր
չիցէ արժան. որ ընթեռնուն՝ ի միտս առցէ : Յայնժամ
որ՝ ի հրէաստանի իցեն՝ փախիցեն՝ ի լերինս. * և որ 15
՝ի վերայ տանեացն իցէ՝ մի իջցէ՝ ի տուն, և մի մտցէ
բառնալ ինչ՝ ի տանէ իւրմէ. * և որ յագարակին իցէ՝ 16
մի դարձցի յետս առնուլ զձորձս իւր : * Բայց վայ և 17
ցե յղեացս և սնունուացս յաւուրսն յայնոսիկ : * Յա- 18
ղթիս կացէք զի մի ձմերան լինիցի այն : * Եղիցին 19
աւուրքն այնոքիկ նեղութիւնք, որպիսի ոչ եղեն երբէք
այնպիսիք իսկզբանէ մինչև ցայժմ, և մի այլ լիցի :
* Եւ եթէ ոչ էր կարճեալ այ զաւուրսն զայնոսիկ՝ 20
վասն ընտրելոցդ իւրոց, ոչ ապրէր ամ մարմին . այլ
վն ընտրելոցն զորս ընտրեաց, կարճեաց զաւուրսն
զայնոսիկ : * Յայնժամ եթէ ոք ասիցէ ձեզ՝ եթէ ա- 21

հա

լորեցուցանիցեն : (7) Ո՛մանք . Զի այնմ այսպէս է . . կա-
տարած : (8) Ո՛մանք . Եւ խռովութիք . սակայն ամ ըս-
կիզբն : (9) Ո՛մանք . Մատնեն յատեանս : (10) Յամենս պա-
տ. Եւ ամ հեթանոսաց. բայց նախ պարտ է : (11) Ո՛
մանք . Տանիցեն զձեզ . . . զի ոչ դուք իցէք որ : (12) Ո՛
մանք . Եւ յարնիցեն որդիք : (13) Ո՛մանք . Որ համբերեա-
ցէ . ՚ի, համբերիցէն իսպառ. : (17) Ո՛մանք . Եւ ստեղծուացն :
(18) Ա՛ն ասեանս ձիով . Լինիցի այն : (19) Ո՛մանք . Որպէս
ոչ եղեն երբէք : (19) Բ՚ցմ յաւելուած . Իսկզբանէ արա-
րածոց մինչև ցայժմ, և մի այլ լիցին : (21) Ո՛մանք . Եթէ

Digitized by Google

22 Հաւատայիք ե՞ք ինձ՝ կամ այնմիկ, մի՛ հաւատայցէք : * Զի
յաթիցեն սուտ քրիստոսք և սուտ մարգարէք , և տա-
ցեն նշանս և արուեստս՝ առ՛ի մոլորեցուցանել ե՛թէ
23 հնար ինչ իցէ և զընտրեալսն : * Բայց դուք զգա՛յր
եղերուք , ահաւասիկ յառաջագոյն ասացի ձեզ զամե՛ն:
24 * Այլ յաւուրսն յայնոսիկ յետ նեղութեանն այնորիկ՝
արեգակն խաւարեսցի , և լուսին՝ ո՛չ տացե զլոյս իւր .
25 * և աստեղք երկնից թօթափեսցին , և զօրութիքն երկ-
26 նից՝ շարժեսցին : * Եւ յայնժամ տեսցեն զորդի մարդ
27 գա՛լ ի ե՛ղեա՛ լ ամպս՛ովք , և զօրութե՛ և փառաք բազմո՛ք: * Եւ
յայնժամ առաքեսցէ զհրեշտակս իւր , և ժողովեսցէ
զընտրեալս իւր՝ ի չորից հողմոց՝ ի ծագաց երկրի մին-
28 չե՛ւ ի ծագս երկնից : * Բայց դուք՝ ի թզենւոյ ա՛նտի
ուսո՛ւիք զառակն . յորժամ առկաս ոստքն նո՛ր կակղա-
նայցեն , և տերե՛ւ արձակիցի՝ ի՛նի՛ն, գիտէ՛ք թէ մերձ է
29 ամառն . * նո՛յնպէս և դուք՝ յորժամ տեսանիցէ՛ք զայս
ամենայն եղեալ , գիտասջի՛ք՝ թէ մերձ է առ դուրս :
30 * Ամե՛ն ասե՛մ ձեզ, թէ ո՛չ անցցէ աղգս այս , մինչե՛
31 այս ամենայն եղիցի : * Երկինք՝ և երկիր անցցեն ,
և բանք իմ ո՛չ անցանիցեն :
32 * Այլ փո՛ւ աւուրն այնորիկ և ժամուն՝ ո՛չոք գիտէ , ո՛չ հՓգ
հրեշտակք յերկինս՝ և ո՛չ որդի , բայց միայն հայր :
33 * Զգո՛յշ եղերուք , սկսցէ՛ք և կացէ՛ք յաղօթս . զի ո՛չ
34 գիտէ՛ք երբ ժամանակն իցէ : * Ա՛ւ այր մի գնացեալ
՝ի տա՛ր աշխարհ, թողուցու զտուն իւր , և տացէ ծա-
ռայից իւոցոց իշխանու՛թիւն , և իւրաքանչիւր զգործ իւր .
և դո՛ւնապանին պատուիրէր տայցէ՝ զի արթնո՛ւն լինի՛
35 ցի : * Զգո՛ւ՝ արթնո՛ւն կացէ՛ք , զի ո՛չ գիտէ՛ք երբ տէր
տանն գայցէ , յերեկորեա՛յ , եթէ՛ ի միջ գիշերի , եթէ
36 ՛ի հաւախօսի , եթէ ընդ առաւօտս : * գուցէ եկեալ
37 յանկարծակի՝ գտանիցէ զձե՛զ՝ ի քնո՛ւն : * Բայց զոր
ձե՛զդ ասե՛մ, ամենեցուն ասե՛մ՝ արթնո՛ւն կացէ՛ք :

ԳԼ

ոք ասիցէ զձե՛զ , եթէ : (22) Ո՛մանք . Եւ տայցեն նշ՛ն :
(23) Ո՛մանք . Զգոյշ լերուք : (24) Օրինակ մ. Ցետս նեղուե՛
աւուրցն այնոցիկ արե՛ւ (25) Ո՛մանք . Եւ աստեղք երկ-
նից թօ՛ւ . և զօրութիք երկնից շար՛ : (26) Ո՛մանք . Ամ-
պով զօրութե՛ և փառաք : (27) Ո՛մանք . Եւ ժողովեսցեն
զընտրեալս : (28) Ո՛մանք . ՛ի թզենւոյն ուսո՛ւրուք զառակն :
(29) Ո՛մանք . Մերձ է ՛ի դուրս : (30) Ո՛մանք . Մի՛նչ այս
ամե՛ն եղի՛ւ՛ : (31) Ո՛մանք . Իմ մի՛ անցցեն : (32) Ո՛մանք . Եւ
ժամուն . . բայց հայր միայն : (33) Ո՛մանք . Զգո՛յշ լերուք ,
հակեցէ՛ք : (34) Ո՛մանք . Եւ տայցէ ծառայից . . զգործս
իւր . . . պատուէր տացէ : (35) Ո՛մանք . Ո՛չ գիտէ՛ք թէ
երբ . . յերեկո՛ւա՛ն :

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԲ.

ՀԵ Ա եր պատիկն և բաղարջակերք յիւր երիցս առ 1
ուրց, խնդրեին քՀիսոպոսէն և գտին եր՝ եթե զնա
զնա նեղեսցեն կալեսցէ սպանանիցեն ։ * բայց ասէին՝ եթե 2
մի՝ ի տանի առա, զի մի խռովեսցէ լինիցի ժողովուրդն ։
ԽԳ * Եւ մինչ էր ի բեթանիա ի տան սիմոնի բորոտի 3
բազկակալ, ևկն կին մի որ առնէր շիշ իւղոյ նարդեայ ազ
նուի մեծագնոյ, և բեկեալ զշիշն՝ հեղին ի վերայ գլխոյ
նր ։ * Եւ աշակերտքն՝ զայրացեին և ասէին ընդ եր և կո 4
րուստ իւղոյդ այդորիկ ։ * Կարէր էր զայդ հեղ վաճառ 5
ել՝ առնել քան երիք հարիւր գահեկանի, և տալ աղ
քատից ։ և զայրանային նմ յոյժ ։ * Եւ յն՝ առէ ցնոս ։ 6
Թոյլ առուք գմա ։ զի աշխատս առնէք, զի գործ մի բա
րի գործեաց գա յիս ։ * յոմմ ժամ զաղքատսն ընդ ձեզ ու 7
նիք, և յորժամ կամիք՝ կարող էք առնել նյ բարեխ ։
այլ զես՝ ոչ յոմմ ժամ ընդ ձեզ ունիք ։ * Գործ՝ զոր ա 8
նէրդ, արար ։ յառաջագոյն խնկեաց զմարմին իմ՝ ի նե
ղութիւն պատանաց ։ * Ամէն առեմ ձեզ ։ ուր և քարոզեսց 9
յն աւետարանս այս ընդ ամ աշխարհ, և զոր արար գա՝
խօսեսցի ի յիշատակի դորին ։ * Եւ յուդա սկարովթ 10
ացի մի յերկոտասանից անտի, գնաց առ քահանայապ
ետսն՝ զի մատնեսցէ զնա նց ։ * Եղեալ էքեզ լուան՝ 11
խնդացին, և խոստացան նմա տալ արծաթ ։ և էրնդ
րէր՝ եթե զիարդ պատշաճով մատնեսցէ զնա ։
ԽԵ * Եւ յառաջնում աւուրն բազարջակերացն՝ յորժամ 12
զոհանէին զանառնն, ասեն ցնա աշակերտքն ։ ուր կամիս՝
երթիցուք պատրաստեսցուք, զի կերցիս զպասխին ։
* Եւ առաքէ երկուս, յաշակերտաց անտի՝ և ասէ ցնոս ։ 13
երթայք՝ ի քաղաքն, և էրբն մնոանիցէք՝ ի քաղաքն ազա
ռաստիկ ձեզ այր մի, որ ասպուր կթոյ յնս տանիցէք,
երթայք զհետ նր ։ * և յոր տունն մնոանիցէ, ասասջիք 14
ցտանուտէրն ։ վարդապետն ասէ՝ ո՞ւր են իջևանքն,
ուր աշակերտաքս ուտիցեմ զպասխին ։ * և նա ցուցցէ 15
ձեզ

Գլ. ԺԲ. ։ (1) Ոմանք ։ Կ՚ընդունէր կալեսցէ ասէ ։ (2) Ո
մանք ։ Լինիցի՝ ի ժողովրդեանն ։ (3) Ոմանք ։ Շիշ մի բե
ղոյ ։ (4) Բազմ ։ Ընդեր եղև կորուստս ։ (5) Ոմանք ։ Քան
երիք հարիւր դենարի ։ (8) Ոմանք ։ Զոր ունէր արար ։
(9) Ոմանք ։ Զոր արարդ գա ։ (9) Ոմանք ։ Խօսեսցի յի
շատակի դորա ։ (10) Ոմանք ։ Ի յերկոտասանիցն գնաց ։
(11) Բազմ ։ Տալ նմի արծաթ ։ (12) Ոմանք ։ Ցորում զպաս
խն զնեսցեն ։ (13) Ոմանք ։ Եւ առաքեաց երկուս յաշա
կերտացն և ։ ։ ։ ի քաղաք ։ և երբն մնոանիցէ ։ ։ ։ պա
տահիցէ ։ (14) Ոմանք ։ Իջևանքն իմ ։ (15) Ցուրն

ձեզ վիշտառուն մի մեծ՝ զարգաբեալ. անեղ պատրաստ
16 առնիլք մեզ: * Եւ գնացին պատրաստառել պատկերացն
նը: Եկին ի քաղաքն, և գտին զրպես ասացն նազա. և
17 պատրաստացին զաստիկն: * Եւ էրթեւ երեկոյ եղև՝ գայ
երկոտասանեքեան հանդերձ:
18 * Եւ էրթեւ բազմեցան՝ և ցնծ. ասէ նոցա. ա[մէն] Զ
ձեզ ասեմ՝ ձեզ՝ զի մի ոմն ի ձէնջ մատնելոց է զիս, որ
19 ուտէ հետ ընդ իս: * Եւ նոքա սկսան տրտմել և ասել ցմի
զոտս միոջէ. մի թէ ես իցեմ, և միւսն՝ մի թէ՝ ես իմ
20 ցնծ: * Նա պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնա. մի ի տասն
ստանից պատկ. որ միաժաման ընդ ինձ ձեռս արկանէ ի
21 ամանն: * Այո որդի մարդոյ երթայ՝ որպէս և գրեալ է վասն նը. բայց վայ
իմոյ մատնչին այնմիկ՝ որով որդի մարդոյ մատնի
նեռացի. լաւ էր նմա՝ եթէ չէր ծնեալ մարդն այն:
22 * Եւ մինչդեռ ուտէին, առեալ հաց՝ օրհնեաց և
23 երբեկ՝ եռ նը՝ և ասէ. առէք՝ սկզբ. է մարմին իմ: * Եւ
առեալ բաժակ՝ գոհացաւ եռ նը՝ և տրբեին ի նմա
24 ամենեքեան: * և ասէ ցնա. այս է արիւն իմ նորոգ
25 ուխտի. որ վերանայ վասն բազմաց հեղու: * Ամէն ասեմ
ձեզ, թէ ոչ ևս յանդիման ըմպեցից ի բերոյ որդւոյ, մինչ
ցն ցայն յորում ըմպեցից զնա նոր յարքայութեան ած:
26 * Եւ գոհացեալ՝ ելին ի լերան ձիթենեաց: * Եւ ա[սէ] Վ
27 ան ցնա յն. ամենեքեան գայթակղեցջէք ընդ իմէն յայսմ
գիշերի: զի գրեալ է, թէ հարից զհովիւն՝ և ոչխարքն
28 ցրուեսցին: * Այլ յետ յարութեանն իմոյ՝ յառաջագոյն
29 երթայց զձեզ ի գալիլեա: * Պատասխանի ետ
պետրոս՝ և ասէ ցնա: թէկուզեա և ամենեքեան գայթա
30 զիասցին, այլ ես՝ ոչ: * Եւ ասէ ցնա յն. ամէն ասեմ
քեզ. թէ դու իսկ՝ յայսմ գիշերի մինչչ՝ հաւաս երե
31 ւակի ինձ երիցս ուրացեալ զիս: * Իսկ պետրոս ա
ւելորդ կուն ասելէր և ասէր. եթէ մեռանիլ ևս հասա
նիցէ ինձ ընդ քեզ, զքեզ ոչ ուրացայց: Նոյնպէս և ամենեք
32 քեան ասէին: * Գան՝ ի գեղն՝ որում անուն էր՝ գե
սե

նային. Ձեզ առնն մի մեծ: (16) Օրինակ ի. Եւ պատրին
ոյզ ասաց նը: (19) Ամէն. Եւ մեւսն ասէ՝ միթէ ես իցեմ:
(20) Ամէն. Ա՛ի յերկոտասանիցդ որ: (21) Ամէն. Ոյզ
դրեալ է... որդի մարդոյ... այնտրիկ յոյզ ձեռն որ՝՝:
(22) Ամէն. Եւ ցնա եւ ասէ: (23) Ամէն. Գոհացաւ եռ
նոցա: (25) Ամէն. Ի բերոյ որձոյ... յորժամ արբից
զսա. նո՛ր, զգա նոր: (28) Օրինակ ի. Այլ յետ յառնել
լոյն իմոյ: (29) Ամէն. Գայլճագղեացին ի քէն. այլ ես
ոչ: (30) Ամէն. Ա՛երացիս զիս: (32) Ասպէն էաղ ի սակ
առաց ոմանց նոր օրինակաց՝ գերեկ ա՛ գերագիրք մեր հնաբան գերեն.
Գեսեմանի. նո՛ր, գեսեմանի. տրէ ի մարի. իշ. 36. գնեն՝

Digitized by Google

աւետանեն ։ և ասէ ցայրեալեբռանն . նստարուծ աստ՝ մինչ
էս յայծԹս կացից ։ * Եւ առնու ընդ իւր զպետրոս և 33
զյակովբոս և զյովհաննէս , և սկսաւ ախտիլ և հոգալ ։
* Ցայնժամ ասէ ցնոս . տրտուժ է անձն իմ մինչև ՚ի 34
մահ , մնացէք աստ և արԹունն կացէք ։ * Եւ մատաւս 35
շեալ սակաւիկ մի յառաջ , անկանի ՚ի վերայ երկրի
իւրոց յերկիր . և կայր յայծԹս , զի եԹէ հնար ինչ է՝
անցցէ ՚ի նմանէ ժամն ։ * և ասէ . աբբայ , հայր , ամե 36
ինչ քեզ հնարաւոր է , անցո զբաժակս զայս յինէն ։
բայց ոչ ինձ ես կամիմ՝ այլ որ դուն կամիս ։ * Եւ դայ 37
գտանէ զնոսա զի ննջէին , և ասէ ցպետրոս . սիմոնիկ
ննջեիս . ոչ կարացեր ժամ մի արԹունն կալ ։ * Արդեաւն 38
կացէք և յայծԹս կացէք , զի մի մտջիք ՚ի փորձուԹիւն ։
ոգիս յօժարն է՝ բայց մարմինս տկար ։ * Եւ դարձեալ՝ 39
չոգաս եկաց յաղօԹս , և զնոյն բանս ասաց ։ * Դարձ 40
եալ միւսանգամ՝ անդրէն՝ և եգիտ զնոս ՚ի քուն . քանզի
զի էին աչք նոցա ծանրացեալ , և ոչ գիտէին Թէ զի՞նչ
պատասխանի տային նմա ։ * Գայ երրորդ անգամ , և 41
ասէ ցնոս . ննջեցէք այսուհետև և հանգչեցուք , զի հաս
տկաւ է վախճան ։ եկն ժամ , և ահա մատնի որդի մարդ
դոյ ՚ի ձեռս մեղաւորաց ։ * Ա՛ռէք արդ զնացուք . զի 42
ահաւասիկ մերձեցաւ որ մատնեալն է զիս ։ * Եւ մինչ 43
դեռ նա զայն խօսէր , գայ յուդա սկարիովտացի՝ մի
յերկոտասանեցն անտի , և ընդ նմա ամբոխ սուսերօք և
բրօք՝ ՚ի քահանայապետէն և ՚ի դպրաց և ՚ի ծերոց ։
* Տուեալ էր նշան մատնչին՝ և ասէր . ընդ որում 44
համբուրեցից՝ նա է . կալարուք զնա՝ և տարուք զգու
շութիւ ։ * Եւ մատուցեալ վաղվաղակի՝ ասէ ցնա . ռաբ 45
բի , ռաբբի . և համբուրեաց զնա ։ * Եւ նոքա արկին 46
՚ի նա ձեռս և կալան զնա ։ * Եւ մի ոմն յայնցանէ որ 47
զնովսեան կային՝ ձգեալ սուր , և եհար զծառայ քահա
նայապետին , և ՚ի բաց եհան զունկն նորա ։ * Պատասխան 48
եղ եւ ցնա՝ և ասէ ցնոսա . իբրև ՚ի վերայ աւազակի եղէք
սուսերօք և բրօք՝ ունել զիս ։ * Հանապազ առ ձեզ էի 49
և ուսուցանէի ՚ի տաճարին , և ոչ կալարուք զիս . այլ
զի լցցին գիրք մարգարէիցն ։ * Ցայնժամ Թողին զնա 50
աշակերտքն ամենեքին՝ և փախուցան ։ * Եւ ոմն երիտա 51
սարդ զհետ երԹայր նմ՝ արկեալ զիւրև կտաւ մի ՚ի
մերկ

գերեսմանին ։ (32) Ոմանք . ՚ի գեաւղն . կամ , ՚ի գեաւղն . . .
մինչև երա յայծԹս ։ (36) Ոմանք . Աբբահայր ։ (38) Ո
մանք . Հոգիս յօժարն է ։ (39) Ոմանք . Կաց յաղօԹս . . բան
ասաց ։ (41) Ոմանք . Չի ահա հասեալ է ։ (43) Ոմանք . Մ ի
յերկոտասանեից . և ընդ ։ (44) Ոմանք . Մ ասանչի՝ և ասէ ։
(49) Ոմանք . Հանապազ ընդ ձեզ էի ։

Digitized by Google

52 մերձ[ո]ւց։ ու՝նէին զնա երիտասարդքն ։* և նո՛ր թողեալ
53 զսաւանն փախեաւ մերկ՝ ի նոցանէ ։* եւ տարան զնա առ
քահանայապետն կայիափա. և ժողովին ընդ նմա ամե՛ն քա՛
54 հանայապետքն՝ և ծերքն ։* եւ սկսաւ նո՛ր
թողլ՝ ի հեռաստանէ զհետ նո՛ր մինչև ի ներքս իսկ՝ ի
դատ[ի]ն քահանայապետին, և նստեալ ընդ սպասաւորսն
55 և ջերմանայր առ լոյսսն ։* Իսկ քահանայապետքն՝ և ա՛մ
ենայն ատեանն՝ էին ոգբնդին հանեալ զնի վկայու[թ]իւն
56 զի սպանանիցեն զնա. և ոչ գտանէին ։* զի բազ՛մ առա՛ւ
վկայու[թ]իւն վկայէին զնմանէ, և նմանո՛ւ միմեանց՝ ոչ էին
57 վկայու[թ]իւնք ։* Ա՛յլք յարուցեալ վկայէին սո՛ւտ ըզ
58 նմանէ, և ասէին ։* [Թէ մեք լսեա՛ք ի գ[ի]մանէ զի ասէր.
ես քակտեցից զսո՛ւրբ ձե՛ռագործ, և զերկու աո
59 ւա՛ւրս չինեցից այլ առա՛նց ձե՛ռագործի ։* Սկսա՛յն և
60 այնպե՛ս ըզ՛ր նմանո՛ւ վկայու[թ]իւնն նո՛ց։ Ա՛ռաջ յարուցեալ
քահանայապետն՝ ի մէջ՝ հարցանէր զյի՛ւ և ասէր. ո՛չինչ
61 առա՛ւ պատասխանի՞ս, զի՞նչ գո՛րծ զքե՛ն վկայեն ։* Եւ նա՛
լո՛ւռ. և չէր [ի]նչ պատասխանի։ Դարձեա՛լ
քահանայապետն հարցանէր զնա և ասէր ցնա. Դո՞ւ
62 ա՛ր[ը] ։ զո՛ւ ես քո որդի՞ օրհնե՛լոյն ։* Պատասխանեաց
ե՛ս յի՛ւ. ես եմ. և տեսցէ՛ք [Թէ] ես եմ զաւյլ սո՛ւ
տո՛ւ ընդ աջմէ զօրութե՛ն, և
63 եկի՛ւմ ընդ ամպս երկնից ։* Եւ քահանայապետն պատառե
ա՛ւ զպատմուճանս իւր՝ և ասէ ։ Չի՞նչ
64 և՛ս պիտոյ են մե՛զ վկայ[ո]ւ[թ]իւնք ։* ահա՛ լո՛ւաք զանէծքն
չ՛հայհոյո՛ւ[թ]իւն՝ ի բերանո՛ւ դորա, զինչ՞ երևեա՛լ ձե՛զ ։ և
ամենեքեա՛ն դատապարտեա՛լ զնա՝ [Թէ] մա՛հու եղ
65 ։* Եւ սկսա՛ք ոմանք [Թքանի՛լ զնմա՝ և երե՛սս նո՛ր ։ ձո՛ւիլ զ ըզ
դ[ի]մակ արկանե՛լ՝ և հարա՛նել՝ և ասել՝ մարգարեացո՛ւ մե՛զ զ[ի]նք զ
մի՛ ի այն որ հ՛հարն զքե՛զ ։ և սպասաւորքն սպասակա
66 հանե՛ին նմանս ։* Եւ սկսաւ պետրոս մինչ գտա՛ւ ի խոնարհ՝ ի
67 գա՛ւթին, գա՛յ աղախին մի քահանայապետին, ։* և տես
սեալ զնա զի ջերմանայր. հայեցեալ ընդ նա՝ և ասէ՝ և
դո՛ւ ընդ յի՛ւ նազովեցւոյ էիր ։
68 ։* Ե՛ս՝ ուրացա՛ւ և ասէ ։ ոչ գ[ի]տեմ զի՛, և ոչ գիտեմ զի՞նչ

---

(53) Ոմանք։ Ա՛մ քա՛հանայապետն և գրք՝ (54) Ա՛ռ ոմանս ձեռք ։ Երե՛սայր ի հեռաստանէ զնա ։ (54) Ոմանք՝ ի ներքս իսկ՝ ի ա՛տամ քա՛հանայ՝ ։ և ջերմանայր առ լոյսն ։ (55) Ոմանք. Վկայու՛թիւն զի ըստ մեծ ։ (56) Ոմանք. Զի ըզ՝մ առա՛ւ վկայ՝ ։ (61) Ոմանք ։ Եւ յի՛ւ լուա՛ւ և եմ վկայ ։ (62) Ոմանք. Հարցանէր զնա կր՛՝՝՝ քո որդի օրհնե՛լոյն ։ (63) Ոմանք. Ընդ աջմէ զօրութե՛ն ։ Ոմանք. զօրութեն ։ (66) Ոմանք. Ձպատմուճանն իւր ։ (67) Ոմանք. Հայեցաւ ընդ նա և ասէ՝ նոյնպէս ։

Digitized by Google

պինդ գամեալ ասեաց : և իջեալ ի յատարանին գաւիթն, և
հնձս խաւարեցաւ : * Պատմեալ եւսեբ զնա սպասինն : և 69
սկսաւ ասել յաղիողսին ոք չար ըզգին կոչին, ևթե և տայ ի
նաչանեն և : * և նա գործեալ ա-յոյժ : Եւ յետ սա 70
հաս միայ՝ գործեալ ոք չար ըզգին կոչին պանիս քաղաքա-
տրեաքն և գան՝ ի նաղանեն նա, քանզի գաւիթն ա-
ն խաւարեալ խակ քո նմանն ին : * Եւ սկսաւ նազովել երգ 71
նալ և ասել. ԵՒթե ձեզ գիտեմ զարդն՝ զարմին գործ ա-
սէք : * և նոյն ժամուցն երկին հնձս խաւարեցաւ : Եւ յետ 72
նայ սկիզբաս զբանն՝ զոր ասաց ցնա յն. ԵՒթե չի էիք
հաստ երկեալ խաւարել զի գա-ւ երկեալ սգալոցն զնա,
և սկսաւ լալ :

ԳԼ. Ի Ե·

Եւ վաղվաղակի ըստ ա-ւտ-ուան խորհուրդ առեալք 5
քահանայապետքն՝ հանգիպեալ ծերոցն և գրագ-
և ամ ամենայն խաւեցին զնա՝ և տարան մատնեցին
ելիզաստաս : * Եւ հարցոյ զնա պիղատոս՝ և ասէ. գո- 2
ես Թագաւորն հրէից : նա՝ պատասխանի ետ նմա և ա-
ա՝ գո-ւ ասես : * Եւ յաղագս ամենայն ընծանեալ յոյժ քահա- 3
նայապետքն. և նա՝ դիմեալ տայր պատասխանի : * իսկ պի- 4
զատոս գործեալ հարցանէր զնա . դիմեալ ոչ պա-
խանի, ամ քանի ամբաստանին զնա : * Եւ յն պի- 5
նա-ւհաւ՝ դիմեալ ետ պատասխանի , մինչև զարմանայ
յոյժ պիղատոս : * Ի տօնի ըստ ամէն՝ արձակեալ նշ զնի 6
ոք զկամեալ , զոր ինքեանք խնդրեին : * Եւ էր՝ ա- 7
քամ անուն ևս բանտարկեալ կապեալ ընդ խռովիչն .
որոց ի խռովելն՝ սպր մի սպանեալ էր : * ի ժողո- 8
քառձր սկսաւ աղաղակել ամենեքին՝ և խնդրել ոչ ա-
վոր էր , զի արձակեսցէ նշ զպատկառն : * Պիղատոս 9
խանէ ետ պատասխան և ասէ ցնոսա. կամիք զի արձակեմ
ձեզ ձեզ զպատկառն հրէից : * Գիտացեալ զի նախանձ 10
նէին զնմանէ քահանայապետքն : * սակայ 11
և զամբոխին հաւանեցուցին՝ զի արձակեսցէ նշ զբարա-
ւբասն : * Պատասխանի ետ պիղատոս 12

Լ.

(69) Օրինակ մի· Եւ ասէ ցայնոսիկ ոգ : (71) Ոմանք· Եւ
նա սկսաւ նզովել և երդ·" : (72) Ոմանք· Զբանն յն զոր
ասաց ՚ի ցնէ յն : (72) Ոմանք· Հաւաս խաւարել երկ
կեցա , յաւ, երկիցս խաւարել՝ զի գա-ւ երկեալ :
Գլ. Ժ· (1) Ոմանք· Ընդ սա-ւտ-ուան : (1) Յօրինակին՝
յայտ վասն երկեալ գէն՝ ալիքատասն· ու ամ ասէին գնի ,
զարմանա· ամբաստանեն· հաւանեալ ընտրեսցէ օրինակաց : (2) Ո-
մանք· Եհարցոյ զնա· Ըստ հրէից : (6) Ոմանք· Զի ոք կա-
պեալ : (7) Ոմանք· Որոց ՚ի խռովելն՝ զայս ոմն : (12) Ոմանք·

Digitized by Google

և առջ ցինն • ասէ՝ զի՞նչ կամիք թէ արտաքին ըսրբսլին
13 հրեից : * Եւ նոքա գայ՛ջնալ առ նա զի ակնեն՝ յոտս ինչ
14 ի քահանայապետէն , ի խոյշ հան զգաս : * Ան ցնա
ասէ առ նոսա • զի՞նչ ինչ չար արարեալ իցէ գործս • և նո՛ք
առաւել եւս աղաղակեին և ասէին , ի խաչ հան զգաս
15 * իսկ ասէ առ նոսա՝ իբրև զկնիս կամեցաւ հաճեցուցանել
բազմին , արձակեաց նոյ զբարաբբասն • և զյն զան հա
16 րեալ՝ եւս ի ձեռս զի՛ ի խոյշ եղանիցէ : * Եւ զինուորքն
տարան զնա ի ներքս ի դատարանն՝ ուր հրապարակին էր •
17 և կոչեն զամենայն զօրն զդունգն • * և զգենուցանեն
նմա նոր քղամիդ կարմիր և ծիրանիս • և եդին ի գլուխ
18 նո՛ր սպակի արարեալ ՝ ի փշոց • * և սկսան ողջոյն տալ
19 նմա՝ և ասել • ուրա՛խ լեր արքայդ հրեից : * Եւ ծեծէին
զգլուխն եղեգամբ , և թքանէին ընդ երեսս , և ի ծունգս
20 իջեալ երկիր պագանէին նմա : * Եւ իբրև կատակե
ցին զնա , մերկացուցին զքղամիդն և զծիրանիս , և ընդ
գեցուցին նմա զնո՛ր հանդերձ • և ածին արտաքս զնա
21 ի խաչ հանցեն զնա : * Եւ ունէին պահակ զսիմոնէ
հիւրընտրէ՝ որ ընդ գիւղն անցանէր եկեալ յագարակէ ,
զհօրն ալէքսանդրի և ռուփոսի , զի բարձցէ զխաչն
22 նորա նո՛ր : * Եւ ածեն զնա՝ ի գադգաթան տեղի մի , որ
23 թարգմանի՝ տեղի կառափնէից : * Եւ տային նմա գի՛
նի՝ զմռսեալ , և նա ոչ առ • և հանեն զնա ի խաչ :
24 * Եւ բաժանեցին զհանդերձս նո՛ր , արկիալ վիճակս
25 ի վերայ՝ թէ ո՛ զինչ առնուցու • * Էր ժամ՝ երրորդ ,
26 և հանին զնա ի խաչ : * Եւ էր գիր վերնագրի նո՛ր գր՛
27 բեալ , թէ Թագաւոր հ հրեից : * Եւ ընդ նմա հա
նին ի խաչ երկուս աւազակս , մի ընդ ասլակի և մի ընդ
28 ահեկէ նո՛ր : * Եւ լցաւ գիրն որ ասէ , թէ ընդ անօ
29 րինս համարեցաւ : * Եւ որք անցանէին հայհոյէին
զնա՝ շարժեալ զգլուխս իւրեանց , և ասէին • վա՛հ , որ
30 քակէիր զաւազանն՝ և զերիս աւուրս շինէիր • * ապրի՛
31 յա զանձն քո՝ և իջ՛ ի խաչէդ • Նոյնպէս և քահանայապետ

կամիք զի արարից զար՛՛: (14) Յօրինակին պիղծ • Ջի՞նչ
ինչ չար արարէ՞ : Ուր ոմանք • Ջինչ չար արարիւ՞ : (16) Ի
ոմանս • Որ հրապարակին էր : (18) Ոմանս • Ո՛ղջ լեր արքայդ :
(20) Ոմանս • Մերկացին զքղամիդն ... զնա՛ր հանդերձն ...
ի խաչ հանիցեն զնա : (21) Օրինակ մի • Ալէքսանդրոս
և ռուփիայ : (23) Ոմանս • Եւ հանին զնա ի խաչ : (24) Ոմ
ոմանս • Ջհանդերձն նո՛ր : (27) Ոմանս • Եւ մի յահեկէ , նո՛ր ,
(28) Ոմանս • Գիրն որ ասէր , թէ ընդ անօրէնսն համարեցաւ : (29) Ո
ոմանս • Շարժէին զգլուխս : (31) Ոմանս • Դարձեալ՝ ասէին ...
ոչ կարէ • Հա՛ , ոչ կարէր ապրեցուց՛՛ :

Digitized by Google

ասեմն այսպէս ասացեալ՝ ընկալաւ հանգիստ զլսով
թօքն՝ և ասէին . զայլս ապրեցոյց՝ զանձն ոչ կարաց
ցե ապրեցուցանել ։ * քանզ ասէին եթէ . իմացեալ այժմ 31
՚ի խաչէ այսմ , զի տեսցուք և հաստատացուք զմա ։
Եւ որ ընդ նմա ՚ի խաչն եկեալ էին՝ նախատեցին զնա ։
* Եւ երբեմն վճիռ ժամ եղեւ՝ խաւարս կալաւ զամ երկ 33
կիր մինչև ցինն ժամն ։ * Եւ լինէին երկիւղ ժամանակ 34
ղաղակեաց յն ՚ի ձայն մեծ՝ և ասէ . Եղի՛ Եղի՛ զսմա
սաբաքթանի . որ թարգմանի , ա՛ծ իմ , ա՛ծ իմ , ընդէր
թողեր զիս ։ * Եւ ոմանք ՚ի նոցանէ՝ որ չուքն կային 35
զնովաւ . երբեմն լուան , ասէին՝ Եղիա զկոչիայ ։ * Եւ 36
ընթացեալ մի ոմն՝ եղից սպունգ մի քացախով , և հա
րեալ ցեղիպտոսն՝ ասայր ըմպիցէ նմա , և ասէ . Թո՛ղ տուր ,
տեսցուք՝ գայ Եղիա ի՛ զնա՛ առնել զդա ։ * Եւ յն աղ 37
ձակեաց ձայն մեծ՝ և եհան զոգին ։ * Եւ վարագոյր 38
տաճարին պատառեցաւ յերկուս՝ ՚ի վերուստ մինչև ՚ի
խոնաքն ։ * Եւ տեսեալ հարիւրապետին որ կայր առ՝ 39
ՀԵՄ ազաղակեաց և եհան զոգին , և ասէ . արդարև՝ այրս
այս որդի ՅՍ էր ։ * Եւ էին և կանայք որ հայէին ՚ի հե 40
ռատուտն . յորս էր Մարիամ Մագդաղենացի , և Մա
րիամ յակովբոս փոքրկան և յովսեայ մայրն , և սողով
մէ ։ * որք յորժամ էրն ՚ի գալիլեա՝ զկնա չքէկէին 41
նորա , և պատէին զնա . և այլ բազումք կանայք՝ որք
ընդ նմա՛ հետ եկեալ էին յեր՛ ։
ԽԸ * Եւ երբեմն երեկոյ եղեւ , քանզի ուրբաթ էր՝ որ չա 42
բաթին մերձենայր , * եկեալ յովսէփ որ յարիմաթեացւոյն 43
էր . այր պատկառելի , նախարար , որ և ինքն իսկ ակն ու
նէր արքայութեանն ՅՍ . համարձակեցաւ եմուտ առ պե
ղատոս , և խնդրեաց զմարմինն յն ։ * Եւ պեղատոս 44
զարմացաւ , թէ այնչափ վաղ մեռաւ ։ և կոչեցեալ առ
ինքն զհարիւրապետն , եհարց զնա և ասէ , թէ արդա
րև՝ այնչափ վաղ մեռաւ ։ * և երբեմն տուեալ ի հա 45
րիւրապետէն առնոյր , շնորհեաց զմարմինն յովսէփայ ։
* Եւ յովսէփ գնեաց կտաւ , և իջուցեալ զնա՝ պատ 46
առեաց

---

(33) Բ՚ՇԴ . Ցինն ժամ։ (34) Ոմանդ . Էլի էլի՝ լամայ՝ սա
փսքթանի ։ (34) Ցօրինակին . Ղամասա՝ բազքեանի ։ (35) Ո
մանդ . Ականին՝ ղերղիա կար՚՚ ։ (36) Ոմանդ . Թող տուք ,
տեսց՚՚ ։ (37) Ոմանդ . Եհան զոգին ։ (38) Ոմանդ . Մ ինչ ՚ի
խոնարհ ։ (39) Ոմանդ . Ի՛ հե ասպաղակեաց . . զոգի , ա
սէ ։ (40) Ոմանդ . Էրին կանայք . . յակոբեայ փոքրկանին ։
(41) Բ՚ՇԴ . Որ ընդ նմա՛ իսկ եկեալ էրին ։ (42) Բ՚ՇԴ . Որ
՚ի շաբաթին . կամ , ՚ի շաբաթ մտաս՚՚ ։ (43) Բ՚ՇԴ . Ազդայ
տուեալ ։ (46) Ոմանդ . Որ էր փորեալ ։ (46) Օրինակ մ ընդ
ասեանդ . Վէմ մի ՚ի դուռն գնե՚՚ ։

Digitized by Google

պետց կատուածն, և ինդ՝ ի գերեզմանի՝ զոր էր փորեալ
ի վիմի. և թաւալեցոյց վէմ՝ ի դուռն գերեզմանին։
47 * Իսկ Մարիամ Մագդաղինացի, և Մարիամ յակովբայ
և յովսեայ՝ տեսին զտեղին ուր եդաւ։

ԳԼ. Ա.

1 Եւ եթէ անց շաբաթին, Մարիամ Մագդաղինացի՝
և Մարիամ յակովբայ՝ և սողովմէ՝ չգան ազանձասա-
2 ռէցին խունկս, զի եկեսցեն օծցեն զնա։ * Եւ ընդ
առաւօտս միաշաբաթիսն գան ի գերեզմանին ընդ ա-
3 րեւածագն, * և ասէին ցմիմեանս. ո՞վ թաւալեցուսցէ
4 մեզ զվէմն ի դրանց գերեզմանին։ * Եւ հայեցեալ տես-
սին՝ զի թաւալեցուցեալ էր վէմն ի գերեզմանէն.
5 քանզի էր մեծ յոյժ։ * Եւ մտեալ ի յիմբսն ի գերեզ-
մանն, տեսին երիտասարդ մի՝ զի նստեր ընդ աջմէ կող-
մանեն՝ զգեցեալ սպաստաճան ապիտակ, և զարհուրե-
6 ցան։ * Եւ նա ասէ ցնոսա. Մի երկնչիք. զյն խնդրէք զՆ-
ազովթացի զխաչեալն լուծեալն, յարեաւ՝ չէ աստ. տեսէք
7 զտեղի ուր եդին զնա։ * Այլ երթայք ասացէք
ցաշակերտսն նորա և ցպետրոս, եթէ առաջ յառաջագոյն
երթայ քան զձեզ ի գալիլեա, անդ տեսանիցէք զնա՝
8 որպէս ասացն ձեզ։ * Եւ իբրև լուան՝ ելին և փախեան
ի գերեզմանէն, քանզի զահի հարեալ էին. և ոչ ոե-
ւոք ինչ ասացին, զի երկնչէին։

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ։

ԱՌԱՔ

Գլ. ժէ. (1) Ոսկոս էկեսցեն և օծցեն։ (2) Բ՚շ՚։ Մի թէ շաբաթիսն։ (3) Ոմանք. Ո՞ թաւալեցուսցէ։ (4) Ոսկոս. Թաւալեցուցեալ էր վէմն։ (7) Ոմանք. Յաշակերտսն նորա։ (8) Ոմանք յառաջել հնագոյն օրինակաց յայս բան՝ Զի երկնչէին։ ասարկեն զանգիտութիւն մարկոսի, ասեն դնելով զվերջն Յովհաննու, կատարեցաւ աւետարան ըստ մարկոսի։ որք և խոսան զայն առնեն դյաջորդաւոյ Յոհաննու եւ ասեն՝ Յոհաննու յիւր օրինակի մէջ հոմայնոյն ընդ այդոսիոս, զրոյցեալ ասացեն զվերջաբանական Աւետարան ըստ մարկոսի. և անդրէն նորոգ վերնագիրս կարգեալ յաջորդին, իբր յաւելուածոյ, Աւետարան ըստ մարկոսի. այնպէս ոմանք՝ Յարութեան յիւ. կն։ Ըստմ կ՚ասէ հանդիպեալ եղեալ ըստ այմ եղանակի։ Որ ասեն դայն ըստ լատինականին առանց յինչ անկըրճատելոյ զտեղանելոյն զնդ վերնոյն։

Digitized by Google

Ա-եփաւան ըստ Մարկոսի ։

* Քարոզեալ էր, յամս ասաւելն ա-
ռաքելին միաշաբաթ 9
թուն՝ երևեցաւ մարիամայ մագդալացւոյ, յո-
ր՝ ի հանեալ էր վեց դեւս ։ * Եւ նա՝ երթեալ պատ 10
մեաց ընդ որ ընդ նմանէ էին, որ լային
և ագային ։ * Եւ նոքա երբ լուան թէ կենդանի է՝ և 11
երևեցաւ նմա, ոչ հաւատացին ։ * Ետոյ՝ երևեցաւ 12
այլով կերպարանաւ՝ որք երթային յանդաստանն ։
* Եւ նոքա պատմեցին այլոց, և ոչ նո՛ք հաւատացին ։ 13
* Ետոյ՝ ինքնին երևեցաւ մնացելոցն ընդ տասնից, երևեցաւ 14
նոցա, և նախատանեաց զանհաւատութիւն նո՛ց, և
սրտից դի որ երևեցան նո՛ց յարուցեալ՝ի մեռելոց, և նո՛ք
ոչ հաւատացին ։ * Եւ ասէ ցնոսա ։ երթայք յաշխարհ
ամ, և քարոզեցէք զաւետարանն ամ արարածոց ։ * Որ 15
հաւատայ և մկրտիցի՝ կեցցէ, և որ ոչն հաւատայ՝ 16
դատապարտեսցի ։ * Եւ նշանք այնոցիկ՝ որ հաւատացանեն,
երթիցէն զհոս անտի ։ յանունն իմ՝ դեւս հանցեն ։ 17
լեզուս նոր խօսեսցին ։ * Ի ձեռս իւրեանց՝ օձս բառնացեն ։
և եթէ մահացու ինչ դեղ արբցեն, նո՛ց ինչ ոչ վնասեսցէ 18
զե ։ ի վերայ հիւանդաց ձեռս դիցեն՝ և բժշկեսցին ։
* Եւ ինքն տէր յն յետ խօսելոյն ընդ նո՛ս՝ համբարձաւ 19
երկինս, և նստաւ ընդ աջմէ հօր ։ * Եւ նո՛ք երթեալ՝ 20
քարոզէին ընդ ամ երկիր՝ տէր գործակցութիւք ։ և զբանն
հաստատէին ամ նշանօք որ երթային զհետ նո՛ց ։

Սկիզբ

---

(9) Որոյ ։ Յերկոսին դևսն ։ (10) Որոնք ։ Սգային և լայ-
ին ։ (11) Որոնք ։ Եւ երևեցաւ նոցա, ոչ հա՛ ։ (12) Որ-
ոնք ։ Երևեցաւ և այլով կերպ՛ ։ (13) Որոնք ։ Եւ ոչ նո՛ց
հաւատացին ։ (14) Որոնք ։ Նա ոչ նո՛ց հաւատացին ։ (15) Որ-
ոյն յանէրնու ։ Զաւետարանն արտաքսել ամ ա՛ ։ (16) Որ-
ոյն ։ Որ հաւատացել և մկրտեսցի ։ ոչն հաւատացել
գա՛ ։ (17) Որոնք ։ Նշանք այսոցիկ, ասի, այնոքիկ որ
հաւատան, երթիցեն զհետ այնոցիկ ։ (18) Որոնք ։ Օձք
բառնացեն, նո՛ց ոչինչ մեղիցեն, և եթէ մահացու դեղ
ինչ արբցեն ։ մի՛ վնասեսցէ նո՛ց ։ (20) Որոնք ։ Գործակ-
ցութիւք ։ զբանն հաստատէին ամ նշանօք որ երթային
զհետ նոցա ։

* Որոնք սոքին գրուածքն վախճանեալն ։ Աւետարան ըստ
մարկոսի ։ կամ, Կատարեցաւ գլուխք աւետարանին որ ըստ
մարկոսի ։ Իսկ օրինակ մեր սոքանօր ի վախճանի եղանակի՝
Համբարձմանն կարգ զվերադրեալս ։

Digitized by Google

ՍԿԻԶԲՆ ԳԼԽՈՑ

Ցուցակ գլխոց ըստ ԼԶ գլուխց։

	գլուխ	յոլով	մատ	մատ
Պատ ազխարհաշինքին	ա	. .	. .	. .
Վասն բազմօրինակ հովատային . .	բ	. .	. .	. .
Վասն սիմոնին	գ	. .	. .	. .
Վասն մարգարէին անեայի . . .	դ	. .	. .	. .
Վասն լինելոյ բանին ցմասամբ յոլովանին .	ե	. .	զ	. .
Վասն՝ որոց հաղցանելոյին պյոլովանին . .	զ	. .	. .	. .
Վասն քրիստոսի քրէլին	է	. .	. .	. .
Վասն՝ որ առնէր պէտքին գիտասին . .	ը	. .	. .	. .
Վասն պատանւոյն պէտքոտի . . .	թ	. .	ը	ե
Վասն՝ որոց էծնլիլին՝ ի պետպէս հիւան դութեանց	ժ	. .	թ	զ
Վասն որոց չհանցն	ժա	. .	. .	. .
Վասն էսրափին	ժբ	. .	ղ	է
Վասն անգամալուծին	ժգ	ժգ	ժգ	ը
Վասն պնեալ մարտաւորին	ժդ	. .	ժդ	թ
Վասն գիտողիաւ չէսրինն	ժե	. .	լա	ժ
Վասն առաքելոյն հոմարոյ	ժզ	. .	ժթ	ը
Վասն երանութիցն	ժէ	. .	է	. .
Վասն հարբեալոցն սիրոյ	ժը	. .	ժ	. .
Վասն որդւոյ ապրատի	ժթ	. .	. .	. .
Վասն՝ որոց առաքելոցն՝ ի յոլովանին .	է	. .	է	. .
Վասն օձանելոյ պճրի վերանալն . . .	լա	լգ	կբ	լգ
Վասն առաւելի սերմանողին . . .	լբ	. .	լգ	ժ
Վասն առաքելոյ ընթրին	լգ	. .	ժա	ժ
Վասն՝ որ առնէր պլէգեանին . . .	լդ	. .	ժբ	ժա
Վասն դարձոյ ծնողս էրտապէսին . .	լե	. .	ժե	ժբ
Վասն գիտասին ինոչն	լզ	. .	ժզ	ժգ
Վասն առաքելոյ պէրնաբասանն . . .	լէ	. .	ժէ	ժդ
Վասն հինգ հացին , ե երկու ձկանցն .	լը	ժը	լը	ժզ
Վասն ցառալիերցան հարցանելոյ . .	լթ	. .	լդ	լ
Վասն ծոյլալիերպուրին յոհ . . .	ծ	. .	լզ	լե
Վասն լուսանհարին	լա	. .	լէ	լզ
Վասն խորհելոյն՝ ոՂ ինչ ընչե . .	լբ	. .	լը	լէ
Վասն լցուելոյն հրաման պինի երբեալ .	լգ	. .	ժ	. .
Վասն երեսնեցասանելոյ պէտրոսասան ալն	լդ	. .	. .	. .
Վասն հարցանելոյ օբինաձանին . .	լե	. .	. .	. .
Վասն անիկելոյն՝ ի ձեռս առաքելոցց . .	լզ	. .	. .	. .

Digitized by Google

	գլուխ	յօդ	տող	մաս
Վասն հարիւրամեայ և հարիւրակի	ՀԲ			
Վասն յաջորդս իւրոյն	ՀԳ			
Վասն խոտոր դիտին	ՀԴ		իբ	
Վասն՝ որ ինն յայն եբեայ՝ ի ծովակերպ դիտանն	ՀԵ			
Վասն նշան խնդրելոյն	ՀԶ		իդ	
Վասն՝ որ ի հարիւրերկոյն ոչ ելանեն	ՀԷ			
Վասն վեց պատց օրինակացն	ՀԸ		ծգ	
Վասն խմորոյ հարիւրաւորն	ՀԹ		լբ	իբ
Վասն բաժանելոյ զինչսն ընդ երբօրն	Հ			
Վասն պարտաբերելոյ անձամբ զիծապանն	ՀԱ			
Վասն գաւիթաշաւոն՝ և սրոց՝ ի սեղանսն և վասն ընկենոյն	ՀԲ			
Վասն ի հարիւրակի ինալն այսահարի	ՀԳ			
Վասն առաւելոյն	ՀԴ		իգ	
Վասն՝ ըն ասէաւ իցեն որ ապրելոյ իցեն	Ճ			
Վասն՝ որ առացին չի գնեբովքեն	ՃԱ			
Վասն՝ որ կրճատել եր	ՃԲ			
Վասն՝ որ սիրեն զնախագահան	ՃԳ			
Վասն խոչելոյն չինելեան	ՃԴ		ճա	
Վասն չինելոյ ալյաբակին	ՃԵ			
Վասն հարեաւ ոչխարացն	ՃԶ		լբ	
Վասն գնացելոյն յաչխարհ հնդկի անառակին	ՃԷ			
Վասն անիրաւ գնգեխին	ՃԸ			
Վասն ինձապանն, և գալարաւ	ՃԹ			
Վասն գաւն բարեպային	Կ			
Վասն անիրաւ գատաւորին	ԿԱ			
Վասն խարեպեցոյն, և մատաւորին	ԿԲ			
Վասն հարցանելոյ ինձապանն գՅ	ԿԳ		իա	իգ
Վասն խորին	ԿԴ		իբ	լբ
Վասն պոխեակի	ԿԵ			
Վասն գնալոյ առնուլ իւր խոզաւորաւ իւրն և գառանաւ	ԿԶ			
Վասն առնելոյ գլխոն ճնան	ԿԷ		Կ	
Վասն յառաւոյին	ԿԸ	իգ	իդ	լբ
Վասն հարցանելոյ փականոյին գՅր	ԿԹ		իբ	լ
Վասն առալի ոչխարոյն	Ճ		ճ	իգ
Վասն գահկեանին	ՃԱ		ճբ	լ
Վասն ատեանցացն	ՃԲ		ճգ	լբ
Վասն՝ ըն չիարդ է արդի գաւելի գՅ	ՃԳ		ճԵ	լև
Վասն երկու ընտայի այրոցն	ՃԴ			խա
Վասն հարցման խաչարածին	ՃԵ		ճԶ	խբ
Վասն գաւելոյն	ՃԶ		ճէ	խգ
Վասն չինելոյն՝ ըն չի ինչ իցէ	ՃԷ		լԶ	խդ
Վասն խնդրելոյն ապահանչի	ՃԸ			

Digitized by Google

	պատ	յոյժ	ծար	մարդ
Վասն նախախնամոյ հէրոդէսի պիտի. .	հՀՃ	. .	. .	. .
Վասն յոհէսւոյ յանառնի.	ՃՀ.	. .	. .	. .
Վասն ապաշխարելոյ առաքելին. . .	ՃՀՀ	. .	. .	. .
Վասն խնդրելոյ պիտուանիան մարմնին.	ՃՀՀ	ՀՀ	ՀՀ	ՀՀ
Վասն իղիազարեանցի.	ՃՀ	. .	. .	. .
Վասն հաճատուելոյն տէն.	ՃՀ	. .	. .	. .

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՂՈՒԿԱՑ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ։

Բանբերական՝ որ ըստ Ղուկայ գրեալ է։ Այսչափ ինչ գտանի՝ ասացեալք եր պետրոսի, և յետադարձելոցն ընկալօղիչ պատգամի, և վկայեցա՛ւ ի նմանէ։ ասա գրեալ պատգամաւոր գոյս։ Սկիզբն առնէ ի ծննդենէն յովհաննու, և ընդ ըստ նմին։ պատմէ և զմարմնաւոր բերելն, ազգաւիբ առնէ՝ և ելանէ ի յովսէփայ ի գաւիթ, և ի գաւառս գինւոյ յազարեթ։ Պատմէ սա՝ և զիբրաւին յովհաննու։ և լինելով ի լճասանն գիւրելն ի սա պատգամէ։ և զընթրումիան ալօլերպան, և այլ եւթանասուանց եղբայրն նգանա և առաքեալս բնչնս եղեալս։ և պատուիրեալ մարդ նաւելի, և գնացեալ՝ որ մարնեցաւ պիղատոսի պտղատոյ, և խաչեցաւ մարմով։ զի գինուորքն բաժանեցին զնգեղեալս նը։ և այլ խաչեցան չերկոսոյ առաքելոյն ձին՝ առաքեալ խոսք զնասելիսն։ եղ զի մարին նոքա եղա՛ ի գերեզման, և յա չեան չերբորդ առուն։ և չեք այսորիկ հաճատեցա՛ւ չերկինս՝ փա անելով հրեշտակն։

Ղուկա՝ արուեստիւ բժիշկ գոլով։ սա ազգիչերեցա՛ւ երկնէն։ և համարեալ յոչերս՝ ի բիւս խրհանատնեցի։ իսկ չերս՝ ազա ներեցա պատգամ։ վասն որոյ ասի՝ գովելի սորա յաւետարա նին։ Սա՝ հրամանաւ պատգամի գրեաց զաւետարան իւր յանի պիսի փաստի՝ ի չերս աստիճ՝ չինի ծիչ ասի համբառնացա երկնի չին։ Ընտի գլուխս. ՃՀ։ Վկայուիս. ժՀ։ Տուիս. ամՀ։

Ղուկա՝ Յաքոբեան։

Digitized by Google

վախճան մի լեցի : * Եւ ասէ մարիամ ցհրեշտակն . զի 34
այդ լինիցի ինձ այդ , քանզի զայր ոչ գիտեմ : * Պա- 35
տասխանեաւ եւ հրեշտակն և ասէ ցնա . հոգի սրբ եկեսցէ
ցե՛ի քեզ , և զօրութիւն բարձրելոյն հովանի լեսցէ՛ի վերայ
քո . քանզի և որ ծնանելոցն է՛ի քէն՝ սո՛ր է , և որդի
աստ կոչեսցի : * Եւ ահա՝ եղիսաբեթ ազգական քո , և 36
նա յղի է՛ի ծերութեա իւրում. և այս՝ վեցերորդ ամիս
է նր՝ որ ամուլն կոչեցեալ էր : * զի ոչ ակարասցի առ 37
յոյ ամենայն բան : * Եւ ասէ մարիամ՝ ահաւասիկ՝ 38
կամ աղախին եմ , եղիցի ինձ ըստ բանի քում : և գնաց
՛ի նմանէ հրեշտակն :
* Յարուցեալ մարիամ յաւուրսն յայնոսիկ , գնաց ՛ի 39
լեռնակողմն փութեամբ ՛ի քաղաքն յուդայ : * և ե- 40
մո՛ւտ ՛ի տունն զաքարիայ , և ետ ողջոյն եղիսաբեթի :
* Եւ եղև իբրև լուաւ զողջոյնն մարիամու եղիսաբեթ , 41
խաղաց մանուկն յորովայնի նր : Եւ լցաւ եղիսաբեթ
հոգւով սրբով . * և ՛ի ձայն բարձր աղաղակեաց և ա- 42
սէ . օրհնեա՛լ ես դու՛ ՛ի կանայս , և օրհնեա՛լ է պտուղ
որովայնի քոյ : * և ուստի՞ է ինձ այս , զի եկեսցէ մայր 43
ած իմոյ առ իս : * Զի ահաւասիկ՝ իբրև եղև ձայն ող- 44
ջոյնի քոյ յականջս իմ , խաղաց ցնծալով մանուկս յո-
րովայնի իմում : * և երանի՛ որ հաւատացեալ՝ եղիցի և 45
ղեցի կատարումն ասացեալ նմա՛ ՛ի տեառնէ : * Եւ ասէր 46
մարիամ . Մեծացուսցէ անձն իմ զտէր . * և ցնծացաւ 47
հոգի իմ յած փրկիչ իմ : * զի հայեցաւ ՛ի խոնարհու- 48
թիւն աղախնոյ իւրոյ : Զի ահա՝ յայսմ հետէ երանեացեն
ինձ ամենայն ազգք : * զի արար ինձ մեծամեծս հզօրն , և սո՛ր 49
է անուն նր : * և ողորմութիւն նր ազգիւ յազգս երկիւղ- 50
ածից իւրոց : * Արար զօրութիւն բազկաւ իւրով . ցրեաց 51
ամբարտաւանս միտս սրտից իւրեանց : * քան- 52
կեաց զհզօրս յաթոռոց , և բարձրացոյց զխոնարհս :
* Զքաղցեալս լցոյց բարութիւբ , և զմեծատունս արձակ 53
կեաց ունայնս : * Պաշտպանեաց ՏԻՆ ծառայի իւրոյ՝ 54
յիշել զողորմութիւն : * որպ խօսեցաւ առ հարս մեր՝ առ 55
քահամոր և զաւակի նորա ՛ի յաւիտեան : Եկաց մնա
բնաւ առ նմա իբրև ամիսս երիս ; և դարձաւ ՛ի տուն
իւր :

---

(35) Ոմանք . Հոգին սրբ եկէ՛ : (35) Յոմանս պակի . Ծնանե-
նելոցն է՛ի ձէն սո՛ր է : (36) Ոմանք . Կոչեցեալն է .
զի : (37) Ոմանք . Զի ոչ տկարանայ առ ՏԻՆ յոյ : (39) Ի-
՛ի լեռնականսն : (45) Ոմանք . Որ հաւատացաք . առա-
ջեղոց նմա : (46) Ոմանք . Եւ ասէ մարիամ : (48) Ոմանք .
երանիեն ինձ : (52) Ոմանք . Եւ քակեաց : (54) Ոմանք .
Ծառայի իւրոյ . յիշելով զո՛ : Ոմանք . Զողորմութի-
իւր : (55) Ոմանք . Հօրա յաբրահամ :

Digitized by Google

57 իւր։ * Եւ հղեաքեթէ լցան ժամանակք ծննանելոյ,
58 և ծնաւ որդի։ * Եւ լուան որ շուրջ զնովաւ էին, և
ազգատեսիմ նէր, զի մեծ արար ՚ի նմա ողորմութիւն իւր ընդ
59 նմա. և խնդացին ընդ նմա։ * Եւ եղև յաւուրն ուրեր
րորդի՝ եկին թլփատել զմանուկն, և կոչէին զնա յա
60 նուն հօր իւրոյ զաքարիա։ * Պատասխանեալ եաս մայրն նէր՝
61 և ասէ. ոչ, այլ կոչեսցի յովհաննէս։ * Եւ ասեն ցնա.
քանզի ոչ ոք է յազգէ քումմէ որով կոչի անուն յովհան
62 նէս։ * Ակն արկէին հօրն նորա՝ թէ զի՞նչ կամիցի կո
63 չել զնա։ * Եւ խնդրեաց տախտակ՝ գրեաց և ասէ.
յովհաննէս է անուն գորա։ և զարմացան ամենեքեան։
64 * Եւ բացաւ բերան նէր վաղվաղակի՝ և լեզու նէր, և
65 խօսէր՝ և օրհնէր զԱծ։ * Եւ եղև ահ ՚ի վերայ ամե
նեցուն որ լսէին զայս, և որ չուրջ բնակեալն էին զնո
քօք։ և ընդ ամ լեռնականսն հրեաստանի, պատմեին
66 զամ բանիս այսոքիկ։ * Եւ եդին ամենեքեան որ լսէին՝
՚ի սիրտս իւրեանց՝ և ասեն. զի՞նչ լինիցէ մանուկս
67 այս։ և ձեռն ամն էր ընդ նմա։ * Եւ զաքարիա հայր նէր
68 լցաւ հոգւով սրբով, մարգարէացաւ և ասէ։ Օրհ
նեալ ամր ած իսրայէլ, զի այցյց եւ մեզ և արար փրկու
69 թիւ ժողովրդեան իւրում։ * Եւ յարուցյց եղջիւր փրկու
70 թեան մեզ ՚ի տանէ դաւթի ծառայի իւրոյ։ * ոպէս խօ
սեցաւ բերանով սրբոց՝ որ յաւիտենից մարգարէքն նէր
71 եղեն։ * Փրկութիւն ՚ի թշնամեաց մերոց, և ՚ի ձեռաց ամե
72 նեցունց մերոց։ * առնել ողորմութիւն ընդ հարս մեր,
73 և յիշել զսրբութիւն իւր նէր։ * Երդումնն զոր երդուաւ
74 աբրահամու հօր մերում, տալ մեզ * առանց երկեր
75 պի, ՚ի ձեռաց թշնամեաց փրկեալս։ պաշտել զնա * սրբ
թութիւք և արդարութիւ առաջի նէր՝ զամ աւուրս կենաց
76 մերոց։ * Եւ դու մանուկ՝ մարգարէ բարձրելոյ կո
չեսցիս։ զի երթիցես առաջի երեսաց ամն՝ պատրաս
77 առ զճանապարհս նէր։ * Տալ գիտութիւն փրկութիւն ժո
78 ղովրդեան նէր, ՚ի թողուն մեղաց նոցա։ * Վասն գթու
թեաց ողորմութիւն ամ մերոյ, որով այց արասցէ մեզ
արե

---

(57) Օրինակ ին. Լցան աւուրք ծննանելոյ։ (58) Ոմանք. Ցաղորմութիւն իւր. և խնդային ընդ նմա։ (61) Ոմանք. Ընդ անուն կոչի յով՚։ (65) Ոմանք. Բնակեալ էին ... լեռնականսն հր՚։ (66) Ոմանք. Որ լսէին ... և ասէին զինչ։ (68) Ոմանք. Ժողովրդեան իւրոյ։ (69) Օրինակ ին. Ս՚ երգ ՚ի տան դաւթի։ (72) Ոմանք. Առ հարս մեր։ (73) Ոմանք. Երդումն զոր ... թշնամեաց մերոց փրկ՚։ (76) Ոմանք. Բարձրելոյն կո՚... առաջի նէն։ (77) Ոմանք. Տալ գիտ՚ կութիւն ժո՚...՚ի թողուն մեղաց մերոց։ (78) Ողորմութիւն ամն ամ մերոյ։ (78) Ոինչ. Առ այց արասցէ մեզ արե

Digitized by Google

պահեսցին ՚ի քաղաքացւոց։ * երեւեալ սքանչ ՚ի խաւարին եւ 79
՚ի տագնապի մեծի։ նաեւեալին։ ուղղեալ զասու մեր ՚ի ճան-
նապարհս խաղաղութեան։ * եւ մեռուսին առնէր եւ զր- 80
բանալիսն հոգւով. և էր յանապատս մինչեւ յօր երեւե-
ւլոյ Տեառն խնդալեւ։

ԳԼ. Բ.

Ա Լ եւ երեք ընդ առաքեան Ղ այնուհետեւ ել հրամանաւ յոյս 1
զառաւել կայսերն՝ առնելոյ զհոգիս առնել ընդ ետ
առնելիս։ * այլ առաքեցին առնելոյհոգիս երեւ ՚ի գա- 2
ւառսդառնալ. առաքեաց՝ կիրակեանայ։ * եւ երթեցին ա- 3
մենեքեան մտանել յաշխարհսդիոքլետիանոսի։ քան
զորաքե։ * եւ և յաղեսի ՚ի գաւառսքն նոյնպես 4
հեն ՚ի հրեշտաւոն, ՚ի քաղաքսն գաւառն, որ կոչի բեթ-
զահեմ. վասն լինելոյ նորա ՚ի տանեն և յապրիլ գաւառի,
* մեռանելոյ յաշխարհսդիոքլետիանոս հանգերձ զոր խոշ 5
տանէն էր նմա, և էր յոյն։ * եւ երեւ ՚ի հրեշտաւոնէն նոյ 6
նոյնդ, լցան աւետեաց ծնանելոյ նոր։ * և ծնաւ զորդին 7
իւր զանդրանիկ, և պատեաց ՚ի խոտճաղատս, և ետ
զնա ՚ի մսուր. զի ոչ գոյր նոցա տեղի յիջեւանին։
Բ * եւ հովիւք էին ՚ի նոյնգաւառի դիտօղք գասուցօվեաց, 8
որ պահէին զպահպանութիւն գիշերոյ հօտից իւրեանց։
* եւ հրեշտակ տէրն երեւեցաւ նոցա, և փառք տեառն ծագեցին 9
ցին առ նոսա։ և երկիւղեան՝ երկիւղ մեծ։ * եւ ասէ ցնոսա 10
հրեշտակն. մի երկնչիք, զի աւետարանիմ աւետարանեմ
ձեզ ուրախութիւն մեծ, որ եղիցի ամենայն ազգաց.
* զի ծնաւ ձեզ այսօր փրկիչ, որ է՝ օծեալ տէր ՚ի քաղ 11
քաղաքի դաւթի։ * և այս նշանակ ձեզ. գտանիցէք մանկ 12
նուն պատանեալ ՚ի խոտճաղատս, և եղեալ ՚ի մսուրս։
* եւ յանկարծ եղեւ ընդ հրեշտակին ընդ այնմիկ 13
բազմութիւն զօրաց երկնայնոցդոյց, որ օրհնէին զԱստ՝ և
ասէին։ * Փառք ՚ի բարձունս ոգի, և յերկրի խաղաղ 14
ութիւն, ՚ի մարդիկ հաճութիւն։ * եւ եղեւ իբրեւ վե- 15

---

(79) Ոմանք. ՚ի Հնամատարն խաղաղ՚՚։ (80) Ոմանք. Յանուն աստուծոյ. երեւելոյն նորա ելն։

Գլ. բ. (1) Ոմանք. Աշխարհագիր առ՚՚։ (2) Ոմանք. Կիթեբնայ։ (5) Ոմանք. Մատանել յաշխարհագիրն։ (5) Ոմանք. Որ խաւարեցաւ էր նմա։ (6) Ոմանք. Ընդոյս անդ, լցան։ (7) Ոմանք. եւ պատեաց զնա ՚ի ... յիջեւանին։ Որ ապահան. Տեղի իջեւանի։ (8) Օրինակ մի ընդ ասկաւոյ. Բնակ հեթեայք։ Ոմանք. բազօթեաւոյք։ Ոմանք. բազօթեաւոյք։ (8) Ոմանք. Գիշերապահ հօ՚՚։ (9) Ոմանք. Յերկիւղ մեծ։ (10) Օրինակ մի ընդ ասկաւոյ. Ջուարթասուրթի մեծ։ (15) Ոմանք. Մինչ ՚ի բեթղեհեմ, և տեսցուք զինչ է նշանակ այս,

Digitized by Google

քաղքն՝ ի նոյնմանէ հրեշտակէն յերկինս , ասեն ցնծալով
հովիւքն . եկայք երթիցուք մինչև ցբեթղահեմ, և տեսա-
ցուք զբանս այս որ եղեւ . զոր ետր եցոյց մեզ :
16 * Եւ եկին փութանակի , և գտին զմարիամ և զՅով-
17 սէփ , և զմանուկն եդեալ ի մսուրս : * և տեսեալ
18 բանին՝ որ ասացաւ նոցա զմանկանէն : * Եւ ամենեքեան
որ լսէին՝ զարմանային վասն բանիցն զոր խօսեցան ընդ-
19 նոսա հովիւքն : * Եւ մարիամ զամենայն զայսոսիկ պահ-
20 էր , և խորհուրդ լինէր ի սրտի իւրում : * Եւ դար-
ձան հովիւքն՝ փառաւորելով և օրհնելով զԱստ , վասն
21 ամենայն որոց լուան և տեսին , ունելոց ասացեալ նոցա : * Եւ
իբրև լցան աւուրքն ութ եղբայրանալ զինա , և կոչեցաւ
անուն նորա Յիսուս . որ կոչեցեալ էր ի հրեշտակէն , մինչչէ
22 յղացեալն զինա յորովայնի : * Եւ իբրև լցան աւուրքն
սրբութեան նորա ըստ օրինացն մովսիսի , առին զինա Երու-
23 սաղէմն առնել նմա : * ոյզ և գրեալ է յօրէնսն տեառն ,
Թէ ամենայն արու բանալ պարսպանք՝ սուրբ տեառն կոչեսցի :
24 * Եւ տալ պատարագիս՝ ըստ ասացելոյն յօրէնսն տեառն .
զոյգս առատակաց , կամ երկուս ձագս աղաւնեաց :
25 * Եւ ահա էր այր մի յերկրի , որոյ անուն էր սիմէոն . գ
և էր այրն այն արդար և երկիւղած , և անկն ասնելոց
26 մխիթարութեան իսրայէլի , և հոգի սուրբ էր ի նմա : * Եւ
էր նմա հրամանն առեալ ի հոգւոյն սրբոյ՝ մի առնուանել
27 զմահ , մինչև տեսցէ զօծեալն տեառն : * և եկն հոգւովն
ի տաճարն : Եւ իբրև ածին զնոսա ծնօղքն զմանուկն յի-
28 առնել նմա ըստ սովորութեան օրինացն ի վերայ նորա : * և
նա՝ ան ընկալաւ զնա ի գիրկս իւր , և օրհնեաց զԱստ ,
29 և ասէ : * Այժ՝ արձակեա զծառայս քո տէր ըստ բա-
30 նի քում ի խաղաղութեան . * զի տեսին աչք իմ զփրկու-
31 թիւն քո . * զոր պատրաստեցեր առաջի ամ ժողո-
32 վրդոց : * Լոյս ի յայտնութեան հեթանոսաց , և փառս
33 ժողովրդեան քոյ իսրայէլի : * Եւ էին հայրն և մայրն նո-
րա զարմանալով՝ ի վերայ բանիցն , որ խօսէին վասն նո-
34 * Եւ օրհնեաց զնոսա սիմէոն , և ասէ ցմայրն նորա
Մարիամ . ահա սա կայ՝ ի դիրոցումն և ի կանգնումն

բազումք

զոր տէր է՝ (20) Ասմանգ . Զոր լուան և տե՛ս՝ (21) Ասմանգ .
Որ կոչեցեալ էր . . զնա յորովայնէ : (22) Ասխան . Ա-
ւուրքն սրբութեան նորա : (24) Ասմանգ . Ըստ ասացելոցն յՕ-
րէնս : (25) Ասմանգ . Ահա այր մի էր յԵրու , որոյ անուն
էր սիմէոն : (28) Ասմանգ . Առ զինա ի գիրկս : (29) Ա-
մանգ հաջեալն ալբիւրս այսպէս անին զԱստ . Զոր արձա-
կեմ զծառայս քո : Ասր օրինակ դիւ . Զոր արձակեա զծա՛՝
(32) Ասմանգ . Լոյս յայտնութիւն . . և փառք ժողո՛՝ : (33) Ա-
մանգ . Հայրն և մայրն նորա . . զոր խօսէին զնմանէ :

Digitized by Google

բազմաց՝ ի մէջ նըւէր, և՝ ի նշանն հակառակումէ : * և ընդ 35
քո խակ անձն անցցէ սուր. զի յայտնասցին՝ ի բազ-
մաց սրտից խորհուրդք :

Դ * Եւ անդ էր անանիա մարգարէ՝ դուստր փանուէլի յազ- 36
դ. ածեալ. սա ինքն անցեալ էր զաւուրսըբազումս,
կեցեալ ընդ առն սմա ամս եւթն՝ ի կուսութէ իւրմէ : * և 37
էր՝ այրի ամաց իբրև ութսուն և չորից. որ ոչ մեկ-
նէր՝ ի տաճարէն, այլ պահօք և աղօթիւք պաշտէր
զտէրն. և զգիրկն : * Եւ սա՝ ի նմին ժամու յարու- 38
ցեալ, գոհանայր զՏէրն, և խօսէր զնմանէ ընդ ամե-
նեսին՝ որ սպին ունէին փրկութիւնն Երու. : * Եւ իբրև 39
կատարեցին զամենայն օրինացն Տեառ, դարձան անդրէն
՝ի գալիլեա՝ ի քաղաքն իւրեանց Նազարեթ : * Եւ մա- 40
նուկն աճէր և զօրանայր լի իմաստութեամբ. և շնորհք
Աստուծոյ էին՝ ի վերայ նորա : * Եւ երթային ծնօղքն նորա 41
ամի՝ յԵրուսաղէմ՝ ի տօն զատկին : * Եւ իբրև եղեւն նորա ամեայ 42
երկոտասան, յերանալ նոցա ըստ սովորութեանն,
* և կատարեալ զաւուրսն՝ և դառնալ անդրէն, մնաց 43
յն մանուկն Երուսաղէմ. և ոչ գիտացին ծնօղքն նորա : * կար- 44
ծէին զնմանէ՝ Թէ ընդ ուղեկիցսն իցէ. երկին իբրև
աւուր միոյ ճանապարհ, և խնդրէին զնա ընդ գիտացիս
և ընդ ծանօթս : * և իբրև ոչ գտին, դարձան անդ- 45
րէն յԵրուսաղէմ խնդրել զնա : * Եւ եղև յետ երից աւուրց, 46
գտին զնա ի տաճարին զի նստէր ընդ վարդապետսն
լսէր և հարցանէր. և հարցուածք զնոսա : Զարմանային
ամենեքեան որ լսէին ի նմանէ՝ ընդ իմաստութեան և
ընդ պատասխանիսն նորա : * և իբրև տեսին զնա՝ սքան- 47
չացան : Եւ ասէ ցնա մայրն իւր. որդեակ՝ զի՛նչ գործ
գործեցեր դու ընդ մեզ. ահաւասիկ հայրդ քո՛ և ես՝ ազ-
նուապէսք խնդրեաք զքեզ : * Եւ ասէ ցնոսա. զի՞նդ 48
րէիք զիս ոչ գիտէիք եղեն՝ ի տան հօր իմոյ պարտ է
ինձ լինել : * Եւ նոքա՝ ոչ իմացան զբանն զոր խօսե- 49
ցաւ ընդ նոսա : * Եւ էջ ընդ նոսա, և գնաց՝ ի Նազարեթ 50
և էր նոցա հնազանդ : և մայրն նորա պահէր զամենայն
՝ի սրտի իւրում : * Եւ յն զարգանայր իմաստութիւնք և 51
հասակաւ՝ և շնորհօք յԱստ և՝ ի մարդկանէ :

Գ Լ.

---

(35) Ոմանք. Անձնդ անցցէ . . յայտնասցին քո՛մ սրտից :
(36) Ոմանք. Կայեալ ընդ ասէն : (37) Ոմանք. Իբր սա-
տուն . . . և զշրեակ : (41) Օրինակ ի ընդ ասկաս. ՝ի
ասելն զատկին : (44) Ոմանք. Ընտր միոյ Հանապատիճ :
(46) Ոմանք. Որ լսէին ՝ի նմանէ : (47) Օրինակ ի. Եւ իբրև
զտին զնա սքա՛ : (47) Ոմանք. Տեառնասիաք և խնդ՛ : (48)
Ոմանք. Ջի խնդրէիք զիս, ոչ գիտէիք Թէ ՝ի տան հօր
իմոմէ : (50) Ոմանք. Եւ մայրն նորա պահէր զամ բանս :

Digitized by Google

Գ. Լ. Գ.

1 Ի հինգերորդումն ամի տիբերիոսի կայսրութեան ե
հեղեմոնացեալ պոնտացւոյ պիղատոսի հրեաստանի պե-
տանատոսեալ գալիլեացւոյ, և ի տետրարքել գալիլեա-
ցւոյ հերովդէ, և ի փիլիպպոս եղբօր նորա տետրարքել
իտուրեացւոյ և տրաքոնիտացւոյ աշխարհին, և ի տր-
2 խոնդիտեայ լիսանիայ աբիլենացւոյ • և ի քահանայ
պետութեան անայի և կայիափայ եղև բան տեր ի վերայ
3 յովհաննու որդւոյ զաքարիայ յանապատի անդ • և ե-
կեալ յամի կողմն յորդանանու, քարոզել մկրտութեան ա-
4 պաշխարութեան ի թողութիւն մեղաց • ընդ որպէս և գրեալ է
ի գիրս պատգամացն եսայեայ մարգարէի • ձայն քարո-
զեսցէ յանապատի • պատրաստեսջիք ճանապարհ տ-
5 եառն, և ուղիս արարէք ցուցից նմա • ամէն ձորք լցցին,
և ամէն լերինք և բլուրք խոնարհեսցին • և եղիցին գըռ-
ծաքարինքն ի գիւրին, և առապարքն ի հարթ ճանա-
6 պարհս • և տեսցէ ամէն մարմին զփրկութիւն եղ • և ե-
7 ասէր ցբազմութիւնն որ ելանէր մկրտել ի նմանէ • ծը-
նունդք խիժից ո՞վ ցոյց ձեզ փախչել ի բարկութենէն որ գա-
8 լոյ է • պատրաստ արարէք զճանապարհ տեառն ուղ-
ղութիւնք ցուցէք զշաւիղս նորա • ամէն ձորք որ չիցեն
լցցին • և ամէն լեառն և բլուր խոնարհեսցին • և եղիցին
ծռութիւնքն ի ճանապարհ, և տատասկոտքն ի հարթ
ճանապարհս • և տեսցէ ամէն մարմին զփրկութիւն աս-
տուածոյ • ասէր ցամենայն ժողովուրդսն որ ելանէր
մկրտել ի նմանէ • ծնունդք խիժից ո՞վ ցոյց ձեզ փախչել
9 ի բարկութենէն որ գալոց է • բերէք պտուղս արժանի
ապաշխարութեան • և մի սկսանիցիք ասել ի մտի ձեր
հայր ունիմք զաբրահամ • զի ասեմ ձեզ, եթէ կարող է աս-
տուած ի քարանցունցս յայսոսիկ յարուցանել որդիս աբրահա-
մայ • ցկացուցանէ և արդ ասր ի հանդերձ ծառոյ
արմատ • ամէն ծառ որ ոչ առնէ պտուղ բարի, հատա-
նի և ի հուր արկանի •
10 * հարցանէին զնա ժողովուրդքն և ասէին • ուրեք արդ՝ Ջ
11 գի՞նչ գործեսցուք • * պատասխանի եղեալ և ասէ ցնոսա
ոչ ունի երկու վերնաւ հանդերձ՝ տացէ զմին ոչիսմ ոչ ու
12 ցուցէ • և ոչ ունի կերակուր՝ նոյնպէս արասցէ • * ե-
կին և մկրտուելոց ասէին, և ասեն ցնա • վարդապետ՝
13 գի՞նչ գործեսցուք • * եւ նա՝ ասէ ցնոսա • մի ինչ ասէք
14 զի քան զկարասայեալն ձեզ առնիցէք • * հարցանէին
զնա

Գ. Լ. Գ. (1) Ոմանք. 'ի հինգերորդումն ամի՝՝՝ և փիլիպ-
պոսի եղ՝՝՝ • և արքեղոնացւոյ ասի՝՝՝ լիսանիայ ասեն
լինելոյն ցոյց: Ի քո ինչ է ասելն՝՝՝ (2) Օրինակ
ի չտանէս • Բան ձեր չելինի՝՝՝ (4) Ոմանք. Ձմեղսն
ասեն, ուղիս արա՝՝՝ (5) Ոմանք. 'ի հարթ ձնիցէ: (7) Ո-
մանք • Եւ ասէ ցհրոշէիսն: (8) Ոմանք • Պատուղ արժանի
ա՝՝՝: (11) Ոմանք. Ջմին ոչիսմ ոչ ոչ ունի ցուցէ: (13) Ոմանք.
քան զկարասայեալն ձեզ: (14) Օրինակ գ • Ա՛ի զոք խոտո-
վիցիք, և ի՛ զոք զրպա՛՝՝:

Digitized by Google

գնաս և վինաւորեսցէ՝ և ասէին ։ և մեք զի՞նչ գործեսցուք ։
ասէ ցնա . մի զոք խաւխտիցէք՝ և մի զոք զրպարտիցէք .
չար լիցին ձեզ թոշակքն ձեր ։ * Մի ինչ ամի ունիցէք 15
ժողովուրդն , և խորհեին ամենեքեան ՚ի սիրտս իւ-
րեանց վը յովհաննու՝ միթէ՝ սա իցէ քրիստոս ։ * Պատաս- 16
խանի հա ասէ ամենեցսան՝ և ասէ . ես մկրտեմ զձեզ ջրով .
բայց գայ զոր զօրագոյն քան զիս , զորոյ՝ չիմ բաւական
քանդանալ զկօշկիս . նա մկրտեսցէ զձեզ հոգւով սրբով
և հրով ։ * Որոյ հնձանդանն ՚ի ձեռին իւրում սրբել 17
զկալ իւր , և ժողովել զցորեանն ՚ի շտեմարանս իւր ,
և զղաջուն՝ սատրասցէ՝ անշէջ հրով ։ * Բազմ և այլ ինչ 18
մեծ ՚ի բարեպատգամիսն ժողովրդեանն ։ * Բայց 19
հերովդէս չորրորդապատիր յանդիմանեալ ՚ի նահանգ վասն
հերովդեայ կնոջ եղբօր իւրոյ , և վը ամենայն զազ-
րագործից հերովդէս , * յաւելաւ և զայն ՚ի վերայ ամե- 20
ն . եւ եկն ՚ի բանտ զովհաննէս ։ * Եւ եղեւ՝ ՚ի սկսանել ամ 21
ժողովրդեանն , և քրիստոս մկրտելոյ՝ և կալ յաղօթս ,
բանալ երկինից , * և իջանել հոգւոյն սրբոյ մարմնաւոր 22
տեսլեամբ իբրև զաղաւնի ՚ի վերայ նորա ։ և գայլ ձայն
յերկնից՝ որ ասէր . գուս ես որդի իմ սիրելի , ըստ քում
հաճութեան ։ * Եւ ինքն յիսուս՝ էր ամաց իբրև երեսնից 23
սկսեալ՝ որոց ոչ կարծէր որդի յովսեփայ ։ որ յով-
հաննու . որ հեզեկիայ . որ ամոսայ . որ յովսեփայ ։ որ 24
նաայ . որ մելքեայ . որ յաննայ . որ յովսեփայ ։
* որ մատաթիայ . որ ամոսայ . որ նաում . որ 25
եսղեայ . որ նագգեայ ։ * որ մաաթիայ . որ մա- 26
աթիայ . որ սեմեայ ։ որ յովսեքայ . որ յովդայ ։
* որ յովհաննայ . որ ռեսայ . որ զրբաբաբելի . որ 27
սաղաթիէլի . որ ներեայ ։ * որ մելքեայ . որ ադ- 28
գեայ . որ կովսամայ . որ եդմադագայ . որ եռայ ։
* որ յեսուայ . որ եղիեզերայ . որ յովրամայ . որ 29
մատթեայ . որ ղևեայ ։ * որ սիմէոնի . որ յուդայ 30
ին , որ յովսեփայ . որ յովնամայ . որ եղեկիմայ ։
* որ մելքեայ . որ միննայ . որ մատաթեայ . որ 31
նաթ

---

(15) Ոմանք . Այս իցէ քրիստ ։ (16) Ոմանք . Ջկօշիկս նորա ։ նաև ։
(19) Ոմանք . Վը հերովդիադայ կնոջ փիլիպպոսի եղբօր
իւր ։ (22) Ոմանք . Ձայն ՚ի յերկինից ։ (23) Ոմանք . Որք և
կարծեր ։ (23) Յօրինակին ՚ի բնաբանի գրէ . Որ յակովբայ .
ն ՚ի յոան ։ ուղղագրէ՝ յակովբայն . հանգամն այլոց ։ (24) Ո-
մանք . Որ յովսեփայ ։ (25) Ոմանք . Որ ամոսայ ։ որ նաո
ումայ ։ որ նէեղեայ ։ (26) Ոմանք . Որ մատաթիայ ։
մատաթիայ ։ Ուր ոմանք . Մատաթիայ ։ (27) Ոմանք . Որ
զրբաբաբելի ։ որ նէրեայ ։ (29) Ոմանք . Որ յեսուա-
նայ ։ (30) Ոմանք . Որ յովնանայ ։ որ եղեակիմայ ։

Digitized by Google

32 Նահապետացն • որ գաւթին • * Ընդ յիսնեցն • որ տասնից
գային • որ քառասնից • որ տաղանդացն • որ հազարապետին ։
33 * Ընդ ամենագործացն • որ արուեստին • որ ագռնեացն • որ
առնեցացն • որ էպռովմին • որ փարիսեցին • որ յոհաննէսին ։
34 * Ընդ յակոբ բացն • որ իսահակեցին • որ աբրահամեցն •
35 որ թառայեցին • որ նաքորացն ։ * Ի՛ր սերուբացն • որ
ասպատասացն • որ փաղեկացն • որ երբերացն • որ ասուդացին ։
36 * Ընդ կայծառացն • որ արփաքսատցին • որ սեմացն • որ
37 նոյեին • որ զամէքացն ։ * Ընդ մելքիսեդեկեան • որ եհռաքացն • որ յարեւիդեան • որ մելզազարեանն • որ կայծառացն ։
38 * Ընդ հինոսացն • որ սէթեան • որ ադամացն, որ Աստուծոյ ։

ԳԼ Դ.

1 Եւ ա՛յժ լի հոգւով սրբով դարձաւ ՚ի յորդանանէ • եւ
2 եւ վարէր զհոգւոյն յանապատս , * աւուրս քառասուն փորձեալ ՚ի սատանայէ ։ եւ ոչ ևկեր , եւ ոչ արբ
յաւուրսն յայնոսիկ • եւ ՚ի կատարելն նոցա քաղցեաւ ։
3 * Եւ ասէ ցնա սատանայ • եթէ որդի ես դու , ասա
4 քարիդ այդմիկ՝ զի հայց լիցի ։ * Պատասխանի եւս ցնա
յի՝ և ասէ • գրեալ է՝ եթէ ոչ հացիւ միայնոյ կեցցէ
5 մարդ , այլ ամ բանիւք ոյ ։ * Եւ համբառեալ զնա ՚ի լեառնէ
մի բարձր՝ ետես ցնա զամ թագաւորութիւնս աշխարհ
6 հի ՚ի վայրկենի ժամանակի ։ * և ասէ ցնա սատանայ •
քեզ տաց զիշխանութիւնդ եւ զփառս տոցա , զի
7 ինձ տուեալ է • եւ ումեմ կամիմ՝ տամ զնա ։ * արդ դու
եթէ անկեալ երկիր պագանիցես առաջի իմ , քեզ եւ
8 զիւրն ամ ։ * Պատասխանի եւս նմա յի՝ և ասէ • գրեալ
է , երկիր պագցես տեառն քումմ , եւ զնա միայն պաշ
9 տեսցես ։ * Եւ ած զնա յԵրս , և կացոյց ՚ի վերայ աշ
տարակին տաճարին , և ասէ ցնա • եթէ որդի ես դու ,
10 արկ զքեզ ատակ ՚ի վայր ։ * զի գրեալ է՝ եթէ հրեշ
տակաց իւրոց պատուիրեսցէ ի քեզ զի , պահել զքեզ ։
11 * զի ՚ի վերայ ձեռաց բարձցեն քեզ , մի երբեք հարց
12 զոտս զքարի զոտն քո ։ * Պատասխանի եւս նմա յի՝ և ասէ ։
13 ասացեալ է , թէ մի փորձեսցես զՏէր քո ։ * Եւ
կատարեալ զամ փորձութիւնս սատանայի , ՚ի բաց
14 ՚ի նմանէ ած ժամանակ մի ։ * Եւ դարձաւ յի զօրութեամբ

---

(32) Ոմանք • Ի՛ր ասպետնացն ։ (34) Ոմանք • Ընդ Թագրայեցին ։
(37) Ոմանք • Ընդ մելքիսեդեկեան • կամ , մելզազարեանն ։
Գլ • ե • (2) Ոմանք • Ցաւս առնոյր քառասուն ։ (2) Ոմանք • Փորձեալ ՚ի սատանայէ ։ (3) Ոմանք • Պատուիրեա զայդմիկ , զի •
(4) Ոմանք • Բանիւքն այլ ։ (6) Ոմանք • Իշխանութիւնն եւ զըփառսն ։ (11) ։ Ոմանք • Եւ կատարեալ զնա ՚ի վեր ։ (6) Ոմանք •
Հարցեա քաղաքի ։ (13) Ոմանք • Զամ փորձութիւնն առ

Digitized by Google

հոգւոյն ի գալիլեա. և եղ համբաւ զնմանէ ընդ ամ-
կոզմանս գաւառին : * և նա՝ ուսուցանէր ի ժողով- 15
ոքս նոցա փառաւորեալ յամենեցունց : * եւ եկն 16
ի նազարեթ՝ ուր սնեալ էր. և եմուտ ըստ սովորու-
թեանն իւրում յաւուր շաբաթուն ի ժողովուրդն : * եւ 17
եաւոյն նմա գիրքն եսայեայ մարգարէին, և յայտնեա ըն-
թերցուածն : և երբեմն եհատ զգիրքն՝ եդեալ զայն առ-
յորում գրեալն էր : * Հոգի աստուծոյ ի վերայ իմ, վա- 18
րեաց և օծ իսկ զիս. աւետարանել աղքատացդ առաքեաց
զիս, բժշկել զբեկեալս սրտիւ. * քարոզել գերեալ- 19
ոցն թողութիւն և կուրացդ տեսանել. արձակել զվիրաւորս
ի ներոցուածէ. քարոզել զտարեկան ասն ընդունելի : * եւ 20
խփեալ զգիրքն՝ եհան ցպատասխանի՝ և նստաւ : և ա-
մենեցունց որ ի ժողովարանին էին աչք՝ ի նա հայեին :
* եւ սկսաւ ասել ցնոսա. այսօր լցան գիրքս այս յա- 21
կանջս ձեր : * եւ ամենեքին վկայէին նմա, և զարմա- 22
նային ընդ բանսն շնորհացն որ ելանէին ի բերանոյ նորա :
և ասէին, ոչ սա է որդին յովսեփայ : * եւ ասէ ցնոս. 23
ասելոք էիք առ իս զառածկա զայս՝ բժիշկ՝ բժ-
ժիշկ զանձն քո. որչափ լուաք՝ զոր արարեր ի կա-
փառնաւում, արա և աստ ի քում գաւառի : * եւ ա- 24
ւր. ամէն ասեմ ձեզ, թէ չէ մարգարէ ընդունելի ի
քաղաքի իւրում : * Ա՛ւգարև՝ ասեմ ձեզ. զի բազմ- 25
այրիք էին յաւուրս եղիայի ի մէջ ելիլ, յորժամ փակ
եցաւն երկինք զերկիս ամս և զվէց ամիս. և եղև սով
մեծ ընդ ամ երկիր : * և ոչ առ մի ի նոցանէ առաք- 26
քեցաւ եղիա, բայց միայն ի սարեփթէայ սիդովնացւոյ՝
առ կին մի այրի : * եւ բազմ բարոյք էին յիսրայէլ առ ե- 27
լիսեէ մարգարէին. և ոչ ոք ի նոցանէ սրբեցաւ, բայց
միայն նեեմանն ասորի : * եւ լցան ամենեքեան բարկու- 28
թիւն ի ժողովարանին՝ լսելն զայս. 29
եւ յարուցեալ հանեին զնա արտաքոյ քաղաքին, և ածին զնա մինչև
յատակն լերինն՝ յորոյ վերայ քաղաքն նոցա շինեալ
էր, զի ածցեն առնել զնա : * եւ նա՝ անցեալ ընդ 30
մէջն նոցա գնայր : * եւ էջ ի կափառնաւում՝ ի քա- 31
ղաքն գալիլեացւոց, և ուսուցանէր զնոսա ի շաբաթին :

* եւ

---

(16) Ոմանք. Յաւուրն շաբաթուց: (17) Ոմանք. Գիրքն գե-
ղեցկայ մերոյ": (18) Ի բէկս ինչ. Աւետարանս զինս. Բժշկել ե-
րեխելոյս սրտիւ: (19) Ոմանք. Ընդունելիս ի պա-
հապանման: (22) Ոմանք. Որ ելանէր ի բերան": (23) Ցո
բինսիկն՝ ասա և սորա չերկուս պէղէս ե եմ գրի՝ կապփառա-
նաում: (26) Ոմանք. Սիդովնացւոյ: (28) Ոմանք. Լցան ա-
մենեքեան բար". իբրև լուան զայս: (29) Ոմանք. Ցարբ-
ասեան լերինն: (30) Ի մէջ նոց

32 *Եւ զարմանային ընդ վարդապետութիւնն նորա, զի
իշխանութիւն էր բանին նորա :
33 * Եւ էր ի ժողովրդեանն այր մի, զոր ունէր՝ այս դեւ Ը
34 պղծոյ, և աղաղակեաց ի ձայն մեծ՝ * և ասէ. Թո-
ղայր՝ զի՛ կայ՝ մեր և քո յի՛ նազովեցեալ, եկիր կորու-
35 սանել զմեզ. գիտեմ զքեզ ո՛վ ես՝ սո՛ւրբ ես : * Սաս-
տեաց ի նա յի՝ և ասէ. պապանձեա՛ց՝ և ել ի մէն-
նէ : զգետանեաց զնա գետն ի մէջ անդ, և ել ի նմա
36 նէ , և ո՛չ լինչ վնասեաց նմա : * Եւ եղեն զարմանա-
լիք ի նա ամենեցուն. խօսէին ընդ միմեանս և ա-
սէին . զի՞նչ է բանս այս, զի իշխանութեա՛ն և զօրութե՛ն
37 առաւել այսոցդ պղծոց՝ և ելանեն : * Եւ երթայր հռո-
ւաւիկ գնեմանէ յամենայն տեղիս շուրջ զգաւառսն :
38 * Եւ յարուցեալ ի ժողովրդենէն անտի , եմուտ ի Թ
39 տունն սիմոնի : * զոքանչ սիմոնի տագնապեալ ջեր-
40 մամբ մեծաւ : և աղաչեցին զնա վո՛ւր նորա : * եկայց ան-
նմա , տապտեաց զերմանն , և եթող զնա : և վաղվաղա-
կի յարեաւ՝ և պաշտէր զնոսա :
41 * Եւ էր արեւուն մտանել՝ ամենեքեան որոց էին հիւանդք Ժ
՛ի ախտս՛ի տյսա, բերէին զնո՛ւ առ նա : Եւ նա՝ իւ-
րաքանչիւր ումեք ի նոցանէ դնէր ձեռս , և բժշկէր զ-
42 նո՛ւ : * Երանէին և գնք ի բազմից՝ աղաղակէին և
ասէին . եթէ դո՛ւ ես որդի՛ ես : և նա՝ ապտռէր և ո՛չ
տայր նո՛ւ թոյլ խօսել , զի գիտէին զնա թէ քրիստո՛ս է :
43 * Եւ երբեմն առ՝ եղև՝ և գնաց յանապատ տեղի . և բազ Ի
ժողովուրդքն խնդրէին զնա . եկին մինչև առ նա՝ և
44 աքադեռւեին զնա , զի մի գնասցէ ի նոցանէ : * Եւ նա՝
ասէ ցնոսա . և այլոց քաղաքաց պարտ է ինձ աւետարա-
45 նել զթագաւորութիւնն Աստուծոյ : * Եւ
քարոզէր ի ժողովրդեանն դասիքեացս :

ԳԼ Ե.

1 Այ եղև՝ ի խառնել զնովաւ ժողովրդեանն , և լսել
զբանն Աստուծոյ , և ինքն կայր առ ծովակին գեննեսա-
2 րեթայ : * և հառս երկուս նաւս զի կային առ ծովա-
կին ,

---

(32) Ասած. Վ՚ի պատե՛ն նը՛ . . բան նը՛ : (33) Ասած. Եւ ասա-
զակեաց՝ ի ձայն մեծ , ասէ : (34) Բէշտ եղիտ ոչրակա
գելն . Կորուսանել զմեզ : (34) Ասած. Նազովեալն ի լսա՛՛.
Ջ՚քեզ որ ես սո՛ւրբ : (35) Ասած. Եւ լինչ ոչ վնասեաց :
(36) Ասած. Եւ եղև զարմանալիք ի : (37) Ասած. Ջնմա
նէ ըստ առեալս : (38) Ասած. Ի ժողովրդենէն, եմուտ :
(39) Ասած. Եւ աղաչէին զնա վո՛ւր նո՛ւր : (40) Ասած. Ցա
րուցեալ պատահեր զնո՛ւ : (41) Ասած. Դնէր ձեռն : (42) Ցե
ասած պնսի . Երանէին ևս գնք : Ոչ ասած . Գիտէին ի :

Digitized by Google

ինն, և ձկնորսքն եկեալ՝ ինոցանէ՝ լուանային զգործ
ծիան : * Եւ նա՝ ի մի նաւուցն որ էր սիմոնեայ, և աղաչ 3
ձեաց զնա՝ սակաւիկ մի սահել ի ներքս ի ցամաքէն :
Նստաւ՝ և ուսուցանէր ի նաւէ անտի զժողովուրդսն :
ԺԱ * Եւ ի բերլ լռեաց ի խօսիցն, ասէ ցսիմոնէ . խաղաց 4
ցի՛ ի խոր, և արկէք զգործս ձեր յորս : * Պատասխանեաց 5
եւ սիմոն՝ և ասէ ցնա . վարդապետ՝ զամ գիշերս աշ
խատեցաք, և ոչինչ հալաք . բայց ըստ քո բանիդ՝ արկ
ցի՛ զգործսս : * Զայս իբրև արարին՝ փակեցին ի 6
ներքս բազմաւ ձկանց յոյժ, մինչև պատռտեին ուռ
կանք նոցա : * և ակնարկէին ուրեմնիցն ի մեւս նաւն 7
դալ օգնել նոցա . և եկին : և լցան երկոքին նաւքն՝ մին
չև սկիզբ յընկղմիլ նոցա : * Իբրև եւեթս սիմոն ալեւորս՝ 8
անկաւ առ ծունկան յիսի՝ և ասէ . ի բաց գնա յինէն
ածր, զի այր՝ մեղաւոր եմ ես : * Քանզի սո պատառոտ 9
զնաս, և զամենեսեան որ ընդ նմայն էին, վասն որոյ
ձկանցն զոր բռնացեալն : * Նոյնպէս և զյակովբեայս և 10
զյովհաննէս՝ զորդիսն զեբեդեայ, որ էին ուրեմնիցք
սիմոնեի : Եւ ասէ ցսիմոնէ յն . մի երկնչիր՝ յայսմ հե
տէ զմարդիկ ուրայցես ի կեանս : * Եւ հանեալ զնա 11
նսան ի ցամաքէ, թողին զամ, և գնացին զհետ նորա :
ԻԲ * Եւ եղև ի հասանելն նմա ի մի ի քաղաքացն, ահա 12
այր մի լի բորոտութեամբ իբրև եւեթս զյն , անկեալ ի
վերայ երեսաց աղաչեաց զնա՝ և ասէ . տէր՝ եթէ կա
միս, կարօղ կաս զիս սրբել : * Ձգեալն զձեռն իւր՝ հա 13
ւուց ի նա՝ և ասէ . կամիմ՝ սրբեցաց : և վաղվաղակի
գնաց ի նմանէ բորոտութիւնն : * Եւ նա՝ պատուիրեաց 14
նմա՝ մի ումեք ասել, այլ երթ երթ ցոյց զանձն քո քա
հանային . և մատո պատարագ վն սրբեւրութեան քոյ, որ
և հրամայեաց մովսէս՝ ի վկայութիւն ն : * Եւ յորդէր 15
առաւել բանն գնմանէ . և ժողովէին ժողովուրդք բազ
լսել և բժշկիլ ի հիւանդութեանց իւրեանց : * Եւ նա՝ 16
խոյս տայր յանապատս առեալս, և կայր յաղօթս :
ԻԳ * Եւ եղև ի միւսմ աւուրց՝ և ինքն ուսուցանէր, և 17
էր վարիսեցիքն և օրինացն վարդապետք նստեալք

Գլ. Ե. (1) Եւ եղև խռնիլ զնովաւ : (5) Ոմանք. Զամ
գիշերս աշխատեցաք, և ... քո բանիդ արկ" : (7) Յօրէն
նային ձկներ. Ակնարկէին ուրեմնիցն ի մեւս : (8) Օրէն
նայ գ. "Զի այր մի մեղաւոր մի եմ : (9) Ոմանք. Զամենեսեան
զորք ընդ նոսան էին... զորս ըմբռնէ" : (10) Ոմանք. Որ
ասացեալ ի կեանս : (12) Բազմ. ի մի քաղացն : (13) Ո
ճան. Եւ ահա այր մի : (12) Ոմանք. Ընկաւ ի վէրերս" :
(14) Ոմանք. Սիրուէ զո զորս հրամայեաց : (15) Ոմանք. ի
հիւանդութեց իւրեանց : (17) Ոմանք. Օրինաց վարդապետք

ծոպավիսակ էին յետ քաղաքացւոց՝ և հրեաց
առնէին, և ՚ի նմա. և զօրուքն ոչն էր ՚ի բժշկիլ զնոսա։
18 * Եւ ահա առեալ՝ բերէին մահճաւք զայր մի՝ որ էր անդ
ամենայն, և խնդրէին զնա մուծանել ՚ի ներքս, և
19 դնել առաջի նր։ * և իբրև ոչ գտանէին ինչ ընդ որ
մուծանիցեն զնա ՚ի ներքս՝ վասն ամբոխին, ելին ՚ի տա-
նէոն, և ՚ի ցուցն կախեցին զնա, և իջուցին մահճաւքն
20 հանդերձ ՚ի մէջ առաջի յիսի։ * Եւ առեալ զհաւատսն
նոցա՝ ասէ ցնա. այր գուա՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո։
21 * Եկաստն խորհէր գսպիրքն և փարիսեցիքն և ասեն. ո՞վ է
սա՝ որ խօսի զհայհոյութիւնս, ո՞վ կարէ թողուլ մեղս,
22 քանզի միայն Աստ։ * Իբրև գիտաց յիսի զխորհուրդսն նոցա,
պատասխանեաւ ետս և ասէ ցնոսա. ընդ խորհիք ՚ի սիրտս
23 ձեր։ * զի՞նչ դիւրագոյն է ասել՝ թողեալ լիցին քեզ
24 մեղք քո, եմէ ասել՝ արի և դնա։ * Այլ զի գիտասջիք
ընչք՝ եմէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ յերկրի՝ թո-
ղուլ մեղս. ասէ ցանդամալոյնն, քեզ ասեմ՝ արի առ-
25 զմահիճս քո, և երթ ՚ի տունս քո։ * Եւ առաջինայնն
յարուցեալ առաջի ամենեցուն, առ զիւրմէ յորոյ վէր
անկեալն գնէր, գնաց ՚ի տունս իւր, և փառաւորէր աս-
26 նէր զԱստուած։ * Զարմանք կալան զամենեսին, և փառա-
ւոր առնէին զԱստուած. լի եղեն ահիւ՝ և ասեն, եմէք
առաւք այսօր՝ նոր նշան։
27 * Եւ յետ այնորիկ՝ ել անտի, և եառնէ մաքսաւոր մի՝ ՚ի Ղե-
ւի որում անուն էր դևի, ղն նստեալ ՚ի մաքսատունն, և
28 ասէ ցնա՝ ՚ի կին ինէ։ * Եւ թողեալ զամ՝ յարեաւ
29 գնաց զկին նր։ * Եւ արար ընդունելութիւն մեծ նմա
դևի ՚ի տան իւրում։ և էր ժողովուրդ բազմ մաքսաւոր
30 և այլոց՝ որ էին բազմեալ ընդ նմա։ * Եւ արարին
ընդդէմ ընդ մաքսաւորս և ընդ մեղ
31 աւորս ուտէք և ըմպէք։ * Պատասխանի ետ յիսի և
ասէ ցնոսա, ոչ են պիտոյ բժիշկք ողջոց, այլ հիւանդաց։
32 ոչ եկի կոչել զարդարս, այլ զմեղաւորս յապաշխա-
33 րութիւն։ * Եւ նք ասեն ցնա. ընդէր ասշակերտքն յով-
հան

---

(20) Ոմանք յաւելուն. Եւ առեալ յետ զհաւատսն։ (21) Ո-
մանք. Ո՞վ է սա... ո՞վ կարէ։ (24) Յօրինակին ձեռք. Ցան-
դամալոյնն, ինչ ասէ՞ արի։ (25) Ոմանք. Զևրբառս...
առնէր։ (26) Ոմանք. Զարմանք կալաւ զամենեսեան։
(28) Ոմանք. Յարեաւ և գնաց։ (29) Ոմանք. Եւ էր ժո-
ղով բազմ։ (30) Ոմանք. Եւ ասեն. Ընդէր ընդ։ (31) Բազմ-
ոքինք են պիտոյ։ Եւ ոմանք. ոչ ինչ է պիտոյ բժիշկի ոչ-
ջաց։ (32) Ոմանք. Եւս ոչ եկի կոչել։ (33) Ոմանք. Եւ
քոյդ ուտեն և լմ՚։

Digitized by Google

հանեսա ապահին առէպ, և խնդրուածս առնեն, նուիրել
ապէս և փարիսեցւոցն • և քրիստոս առաւն և ըսաւն ։ * Եւ 34
նա՝ ասէ ցնոս • միթէ՝ կարօղ էք մանկանց առաջասելի,
մինչ փեսացն ընդ նոս իցէ՝ հրամանն առալ պահելոյ ։ * Բ 35
կեսացնեն առաւրը՝ յորժամ բարձցի ի նոցանէ փեսացն •
ապայ պահեսցեն յաւուրսն յայնոսիկ ։ * Ասաց և ա- 36
նակ մի առ նոս, Թէ ոչոք արկանէ ի նոր հանգերձեալ
ի վերայ հնացեալոյ ձորձոյ • ապա Թէ ոչ՝ և զնորն պատ-
առէ, և ընդ հնոյն չկերպանի կապերան որ ի նորոցն ։
* Եւ ոչոք արկանէ գինի նոր ի տիկս հինս • ապա Թէ 37
ոչ՝ պայթուսցանէ գինին նոր զտիկսն հինս • ինքն հե գոս •
և տիկքն կորնչին * այլ գինի նոր՝ ի տիկս նորս արկանեն 38
լի է, և երկոքեան պահին ։ * Եւ ոչ ոք ըմպե զհինն՝ և 39
կամիցի զնորն • քանզի ասէ՝ Թէ հինն քաղցրագոյն է ։

ԳԼ. Զ.

Եւ եղե՝ ի շաբաթու յերկրորդաւմ առաջինոյն՝ ան- 1
ցանել նմա Ջ տրտաբայան • և ուտակերքն նր կոր-
զէին հասկ՝ չիւէին ընդ ասփ, և ուտէին ։ Եւ ոմանք 2
ի փարիսեցւոցն ասեն ցնս • զի՞նչ գործէք՝ զոր չի ո-
րէն ի շաբաթուս ։ * Պատասխանի եւս նոցն յն և ասէ • 3
չեկիք ընթերցեալ ձեր՝ զոր արարն դաւիթ, յորժամ
քաղցեաւն ինքն և որ ընդ նմայն էին ։ * զի՞նչպէս եկն 4
մտաւ նա ի տաւնն ՁՁ, և զհացն զառաջաւորութե եկեր՝
և եւ այնոցիկ որ ընդ նմայն էին • զոր ոչ եր օրէն ու-
տել, բայց միայն քահանայապետիցն ։ * Եւ ասէ ցնս 5
Որդի է որդւոյ մարդոյ և շաբաթուս ։
Եւ * Եւ եղե՝ ի միւսում շաբաթուն մտանել նմա ի ժո- 6
ղովուրդն և ուսուցանել • և էր անդ այր մի, և ձեռն
իւր աջ՝ գօսացեալ էր ։ Եւ սպասէին նմա գուշերքն 7
և փարիսեցիք Թէ ի շաբաթուն բժշկիցէ, զի գտանէ
նիցեն չարախօսել զնմանէ ։ * Եւ նա գիտէր զխորհուրդս 8
հուրդա նց • ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռնն գօսացեալ էր •
արի՝ անց ի մէջ է և նա յարուցեալ եկաց ։ * Ասէ ցնս 9
յն • հարցից ինչ զձեզ • զի՞նչ արժան է ի շաբաթուս,
բարի՞ ինչ առնել՝ եթէ չար գործել, ոգի մի ապրե-
ցուցանել՝ Թէ կորուսանել ։ * Եւ հայեցեալ շուրջ 10

---

(35) Ոմանք • Եւ ապա պահեսցե՞ն ։ (36) Ոմանք • կապերքն
որ ի նորոցն ։ (39) Ոմանք • Ասէ եթէ հինն քաղց՞ ։
ԴԼ. Ջ • (2) Ոմանք • Որ չէ օրէն ։ (3) Ոմանք • Պիտի եւս
յն և ասէ ցնս ... քաղցեսաւ ինքն ։ (4) Բ՝ՀՀ • յաբեղեան •
Օրէն ուսէ՞ ։ (6) Ոմանք • Այլ մի, որոյ ձեռն
իւր ։ (8) Ոմանք • Ձեռն գօսացեալն էր ։ (9) Ոմանք • Հարց
ցեց ինչ ձեզ ։ (10) Ոմանք • Ասէ ցայրն • ձգեա ։

Digitized by Google

զառաքեալքսանեքը զայրացաւին , ասէ ցնոս . Հրեղէնս զձեռն
քո . և նոս հրեղէնց , և հաստատեցաւ ձեռն նոր իբրև
11 զձեռն : * Կոքա լսան յիմարուքե , և խօսէին ընդ մի
12 մեանս , թէ զինչ առնիցեն յմի : * Եւ եկեալ ընդ ա՛ղ
տուբան ընդ այնոսիկ՝ եւ՝ ի լեառն կալ յաղօթեա . և հաս
նէր զգիտելն ի գլուխս յաղօթեան նոյ :
13 * Եւ երբև այդ եղև՝ կոչեաց զաշակերտան իւր , և ԺԲ
ընտրեաց՝ ի նոցանէ երկոտասանս . զորս և առաքեալս
14 անուանեաց : * Չսիմոնէն՝ զոր և պետրոսն անուա
նեաց , և զանդրէաս եղբայր նորին , և զյակովբոս , և
15 զյովհաննէս , և զփիլիպպոս , և զբարթողոմէոս , * և
զմատթէոս , և զթովմաս , և զյակովբոս ալփեայ , և
16 զսիմոնէն զկոչեցեալն նախանձաւորդ , * և զյուդա յա
կովբայ , և զյուդա սկարիովտացի՝ որ եղև խոչ մատ
17 նիչ : * Եւ իջեալ նոքօք հանդերձ՝ ի տեղի մի տափա
րակ . և ժողով աշակերտացն նո՛ր , և բազմութիւն յոյժ
ժողովրդեանն յամենայն հրեաստանէ , և յերկ , և յայնմ կող
18 մանէ , և ի ծովեզերքէն սիւրոսի և սիդոնի . * որ եկ
կիս լսել ի նմանէ , և բժշկել ի հիւանդութեանց :
19 Եւ նեղեալքն յոյսով պղծոց բժշկէին : * Եւ ամ ժո
ղովուրդն ինդրեր մերձենալ ի նա , զի զօրաւորէր բա
ղում էրանէր ի նմանէ՝ և բժշկէր զամենեսին :
20 * Եւ նա՝ ամբարձ զաչս իւր յաշակերտան իւր՝ և ա ԺԷ
սէ : Երանի աղքատացդ հոգւով , զի ձեր է արքայու
21 թիւն : * Երանի որ քաղցեալ են այժմ , զի յագիցես
22 ջիւն : Երանի որ լան այժմ , զի ծիծաղեացիցին : * Երա
նի է ձեզ յորժամ ատիցեն զձեզ մարդիկ , և յոր
ժամ սրտիցեն զձեզ՝ և ատիցեն , և հանիցեն անուն ձեր
23 զձէնէն վասն որդւոյ մարդոյ : * Ուրա՛խ լիջէք յաւուրն
յայնմիկ և ցնծացէք , զի ահա՝ վարձք ձեր բազում են
յերկինս . ըստ դմին օրինակի առնէին մարգարէիցն
հայրք

---

(11) Պոհան . Եւ նորա լսան յիմա՛ : (14) Պմանթ . Փիլ
բոս անուանեաց . . զեղբայր նորին : (16) Պմանթ . Եւ
զյուդա յակովբեան , և զյուդա իսկարիովտ՛ : (19) Պո
հան . Եւ ժողովուրդն ինդ՛ : (20)(21) Պմանթ . Երանի է
աղքատա՛ . . երանի է որ քաղ՛ . . . երանի է որ լան :
(21) Օրինակ ի . Քաղցեալ լիջէք այժմ , զի յագիցիջէք . . .
լացէք այժմ զի ծիծաղիցիջէք : (22) Ցօրինակին ՝ի չէ բա
ւիցս՝ նախատեսցեն —— և ատիցեն , ապտակեսցեն * երեսաց ,
ի՛ երես անարգութեան փարիսեացն օրինակացդ ասացոյ զի չատ ջուրն
՝ի քաց լուծան զնոսին , և դնէին լոյ՝ ատիցեն . և չերէցորդն
չատելիսք զնոսա , ասէին , և նախատեսցեն , և հանիցեն զձեզ
պէտ են և ասածդ զի չերէսին նա պեղիս գրկեն՝ նախատեսցեն :
(23) Պմանթ չատելուան . Ուրա՛խ լիջէք ընդ որդոյ մարդոյ ա՛ա

Digitized by Google

հարիք խաբեանց : * Բայց վայ ձեզ մերձաւանդգ. զի ընդ 24
կաղայք զճանապարհն ձեր : * Վայ ձեզ որ յայտնապէս 25
կը այժմ, զի քաղցիցէք. վայ ձեզ որ ծիծաղիք այժմ,
զի սգասցիք և լայիցէք : * Վայ ձեզ յորժամ բարւոք ա- 26
նիցեն զձեզնդ ըստ մերոց նախահարցն սուտ
մարգարէիցն հարիք նոցա : * Այլ ձեզ ասեմ որ լսէիգդ. 27
սիրեցէք զթշնամիս ձեր, բարւոք արարէք ատելեաց ձեր
ըստ : * օրհնեցէք զանիծելս ձեր. աղօթս արարէք ՚ի 28
վերայ նեղչաց ձերոց : * Որ հարկանէ զծնօտս քո, մատ- 29
ոյ դիմս և զմեւսն. և որ հանէ ՚ի քենէ զշապիկն քո, մի
արգելուր ՚ի նմանէ և զշապկեակս : * ամենեցունց՝ որ խնդ- 30
րէ ՚ի քենէ՝ տուր. և զոր ինչ հանէ որ ՚ի քենէ մի պա-
հանջեր : * Եւ որպէս կամիք թէ արասցեն ձեզ մարդիկ, 31
այնպէս արարէք և դուք նոցա : * Եւ եթէ սիրէք զոմն 32
զսիրելիս ձեր, զի՞նչ շնորհ կ՚ ձեր. զի և մեղաւորքն սի-
րեն զսիրելիս իւրեանց : * և եթէ բարւոք առնէք բա- 33
րերարաց ձերոց, որ շնորհ կ՚ ձեր. զի և մեղաւորքն
զնոյն գործեն : * Եւ եթէ տայք փոխս այնոցիկ յորոց 34
ակն ունիք առնուլ, որ շնորհ կ՚ ձեր. քանզի և մեղա-
ւորք մեղաւորաց փոխս տան, զի առցեն զնոսին չափով :
* Բայց սիրեցէք զթշնամիս ձեր, և բարւոք արարէք ա- 35
տելեաց ձերոց, և տուք փոխս՝ ուստի ոչ ակն ունիցէք
առնուլ. և եղիցին վարձք ձեր բազմ, և եղիջիք որդիք
բարձրելոյն. զի նա՝ քաղցր է ՚ի վերայ շարացս և ապա-
շնորհաց : * Եւ եղերուսք գթասիրք՝ որպէս և հայրն ձեր 36
գթասիրտ է : * Մի դատիք՝ և ոչ դատիցիք. մի պատ- 37
ժիք՝ և ոչ պատժիցիջիք, արձակիցէք և արձակիցիջիք :
* տուք՝ և տացի ձեզ. չափ բարւոք թափատուն շուրջ 38
ժուռն զեղուսն՝ տացին ՚ի գոգս ձեր. ոչափով զոր
չափիցէք՝ չափեսցի ձեզ : * Ասաց և առակ մի առ 39
նոս. միթէ կարիցէ՞ կոյր կուրի առաջնորդել, ոչ ա-
պաքէն երկոքեան ՚ի խորխորատ անկանիցին : * Ո՛չ է 40
աշակերտ լուսաքան զվարդապետին իւր. ամ կատարեալն՝
ընդհայի եղիցի զվարդապետին իւր : * Զի՞ տեսանես զշղ- 41

ուսուց յայնմ՚՚ ... լսատ նմին օրի՚՚ : (25) Յօրինակին. Զի զգաստացէք և լայցէք : (26) Նմանօ. Զի այսպէս. կամ, այնպէս առաւ առ՚՚ : (29) Յօրինակին ձիւոր. ՚ի նմա՛ն ղշապկեակս : (30) Նմանօ. Այլ որ խնդրէ ոք ՚ի քենէ : (32) Յոմանս ձիւոր. Եւ եթէ սիրէք դուք : (34) Նմանօ. Այնի ունիցէք առ՚՚ : (34) Բաշխ. Ընդրկեն զկընդուն : (35) Նմանօ. համեմատ ՚ի բազմա օրինակի փրկեն ասպէն ասպաշնոհաց : (36) Յոմանս ձիւոր. Եւ եղերուսք : (37) Բաշխ. Արձակիցէք և արձակիցիք : (38) Նմանօ. Տացին ՚ի գոգս : (39) Նմանօ. ՚ի խորխորատ անկանիցին : (41) Նմանօ. Զկնիզ. ակամանգ. զգերբան ՚ոչ :

Digitized by Google

ջեալ յահան եղբօր քոյր։ և ՚ի քուսմ ահան զկերանգ՝ ուր
42 ղազարոս ։ * ետ զհամբոյր կարծս ասել ցեղբայրսը գո ։
եղբայր՝ Թող հանից ղչիւղ յահանի քուսմից ։ և գուս
՚ի քուսմ ահան զկերանգ ուր ես տանիցես ։ կիղծաւոր՝ հան
նախ զկերանգ յահանի քուսմից ։ և ապա հայեսջիր հա
43 նել զչիւղ յահանի եղբօր քոյ ։ * Զի ուր ի ծառ բա
րի ՝ որ առնէ պտուղ չար և ոչ դարձեալ ծառ չար՝
44 որ առնէ պտուղ բարի ։ * զի իւրաքանչիւր ծառ ՚ի
պտղոյ իւրում ճանաչի։ Զի ոչ ի ՚ի փշոց քաղին թզուղ ։
45 և ուր՝ ՚ի մարդասէրսդ կՀեն խաղող ։ * Մարդ բարի՝ ՚ի բա
րի գանձուց սրտի իւրոյ բերէ զբարի, և մարդ չար՝
՚ի չարէն բերէ զչար ։ զանգի ՚ի յաւելուածոյ սրտին
46 խօսի բերան նը ։ * Զի կոչէք զիս՝ Տէր Տէր, և զոր ա
47 սեմն ուր առնէք ։ * Ամենայն որ գայ առ իս, և լսէ
զբանս իմ՝ և առնէ զնս, ցուցից ձեզ ուր նմանէ է ։
48 *Նմանէ է առն, որ շինէ տուն ։ որ փորեաց և խո
րեաց, և եդ հիմն ՚ի վէմսյ վիմի ։ ՚ի յաւելումն հեղեղաց
բաւեսցեալ գնա զաւազանն, և ոչ կարաց շարժել զշէնս ։ զի
49 հաստատուածք էր հիմնն ՚ի վէմսյ վիմի ։ * Իսկ որ լսէ
զբանս իմ՝ և ոչ առնէ, նմանէ է առն որ շինեցեալ առն
՚ի վէմսյ հողոյ առանց հիմանն ։ զոր բախեաց գնա ։
և վաղվաղակի անկաւ ։ և եղև կործանումն տանն այ
նորիկ մեծ ։

ԳԼ. Է.

1 Այլ երբեմն կատարեաց զամենայն խօսս ՚ի լսելիս ժո
2 ղովրդեանն, եմուտ ՚ի կափառնաւում ։ * Հարուստ ոմն
րուսիկոսի ագռումն ծառայ՝ չարաչար հիւանդացեալ
3 մերձ էր ՚ի վախճանել, որ էր նմա պատուական ։ * Եւ
րև լուաւ զյիսուսէ, առաքեաց զծերսն ՚ի հրեից, աղա
4 չել զնա՝ զի եկեսցէ տացէ ձեռնադիր նմա ։ * Եւ
նոքա եկեալ առ յիսուս՝ աղաչէին զնա ասելով՝ և ասէին, թէ
5 արժանի է որում զկնարհս զայս առնիցես ։ * զի սիրէ
6 զազգս մեր, և զժողովրդեանդն՝ նա շինեաց մեզ ։ * Եւ
յիսուս գնաց ընդ նոսա ։ երբեմն ոչինչ հեռի էր ՚ի տա
նէն, յղեաց առ նա հարիւրապետն բարեկամս՝ և ա
սէ ցնա ։ տէր՝ մի ինչ աշխատիր լինելով , զի չիմ բաւա
կան ։

---

(42) Ոմանք ։ Հանել զչիւղդ ։ (43) Ոմանք ։ Որ առնիցէ պտուղ ։ (45) Ոմանք ։ ՚ի յաւելուածոյ սրտի խօսի ։ (47) Ոմանք ։ Ումմ նմանիմ ։ (48) Բնդմ ։ Հիմն ՚ի վէր վիմ ։ ԳԼ. Է. (1) Ոմանք եւ երբեմն կատ՚ ։ (1) Ոմանք ։ Զամենայն զբանս իւր ։ (1) Յօրինակին ։ ՚ի կափառնաւում ։ (3) Ոմանք եւ երբեմն լուաւ զյիսուսէ՝ առաքեաց զծերս հրեից, աղաչէր զնա, զի եկ ։ (6) Ոմանք ։ եւ երբեմն ոչինչ ։

Digitized by Google

հան եթէ ընդ յաթիսաւ խմով մտանիցեմ : * մի տրտմ 7
ի՛ր զանձն հանդերձեալ ապրեանի առ քեզ գալոյդ . այլ
ասա քանիս՝ և բժշկեացի մանուկս իմ : * քանզի և ես 8
այլ մի եմ՝ կարգիտալ ընդ իշխանութիւն . ունիմ ի ինձ
զինուորս ՚ և ասեմ սմա՝ երթ , և երթայ . և այլում՝
եկ , և գայ . և ծառայի իմում՝ արա զայս , և
առնէ : * եւ լուաւ զայս յիսուս՝ զարմացաւ , դարձ 9
եաւ առ ժողովուրդսն որ երկայնին ի հետ նորա և ա
սէ . ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ և ոչ յԻսրայէլ այսպիսի հաւատս
գտի : * եւ դարձեալն անդրէն պատգամաւորքն ի տունն , 10
և գտին զծառայն հիւանդ՝ բժշկեալ :
* եւ եղև՝ ի վաղիւնն երթայր ի քաղաքն մի , որում ա 11
նուն ՚ եր Նայիմ . երթային ընդ նմա և աշակերտքն նորա ,
և ժողովուրդ բազմ : * իսկ և մերձ եղև ՚ ի դուռն քա 12
ղաքին , և ահա՝ երանէր մեռեալ մի , որդի՝ միամօր
որոյ էր , և նա՝ էր այրի : և ժողովուրդ բազմ քա
ղաքին՝ էր ընդ նմա : * իսկ տեսեալ տեառնն՝ մերձե 13
ցաւ ՚ ի նա՝ և ասէ . մի լար : * և մատուցեալ՝ մերձե 14
ցաւ ՚ ի դագաղան : և որ բառնէին՝ սայնէ՛ին՝ զաղի՛ն ա
նին : և ասէ , պատանեա՛կ դո՛ւ՝ քեզ ասեմ , արի : * կանգ 15
նեցաւ նստաւ մեռեալն , և սկսաւ խօսել . և ետո զնա
մօր իւրոյ : * եւ այն կալաւ զամենեսին , և փառա 16
ւոր առնէին զԱստ՝ և ասէին , թէ մարգարէ՝ մի մեծ
յարեաւ ՚ ի մէջ մեր՝ և թէ այց արար Աստ
ծոյ ժողովրդեան իւրում՝ ի բարւոք : * եւ էր զրոյցս այս 17
ք ՚ ամ հրեշտապան վիճ ՚ ի . և ՚ ի ամ կողմանս աշխարհին :
* եւ պատմեցին յովհաննու աշակերտքն իւր վ ամ 18
նայն այսոցիկ : * եւ կոչեաց առ ինքն երկուս ամենից
յաշակերտաց իւրոց յովհաննէս , առաքեաց առ տէր և ա
սէ . դու՞ ես որ գալոցն ես՝ եթէ այլոմ՝ ակն կալցուք :
* եւ եկեալ առ նա արքն՝ ասեն , յովհաննէս մկրտիչ ա 20
ռաքեաց զմեզ առ քեզ՝ և ասէ , դու՞ ես որ գալոցն ես
եթէ այլոմ՝ ակն կալցուք : * եւ ՚ ի նմին ժամու բժշկ 21
էից ՚ ի հիւանդութենէ և ՚ ի հարուածոց և
յոգւոց չարաց , և կուրաց բազմաց շնորհեաց առնել
նէր : * Պատասխանի ետ նոցա և ասէ , երթայք ապաո 22
ւեցէք յովհաննու՝ զոր տեսէք զ և լուայք . զի կոյրք
առնանին , և կաղք գնան , բորոտք՝ սրբին , խուլք՝
լսեն ,

(9) Ոմանք . Ա՛ա ժողովուրդսն որ երկայր զհետ ։
(11) Բազմ . եւ աշակերտքն նորա ։ (12) Յամենս ձիսն .
եւ ժողովուրդ բազմ քաղաքին ։ (13) Օրինակի ի՛ի լսա՛՛,
ձգնանէ . Ջնա յն , գիա՛՛ ։ (13) Յօրինակին . Մի ի լսայր ։
(15) Բազմ . Կանգնեցաւ և նստաւ ։ (20) Ոմանք . Ա՛ստ
ած . Նա՝ ասեն ։ (22) Ոմանք . եւ խուլք լսեն ։

Digitized by Google

ըսին, մեռանելոյ՝ յաւուրն ։ ազգասէր՝ աւետարանին ։
23 * է. Երանի իմէ՝ որ ոչ գայթակղիցի յիս ։ * Եւ իբրև
24 գնացին հրեշտակքն յովհաննու, սկսաւ խօսել ընդ ժո-
ղովուրդսն վրայ յովհաննու ։ զի՞նչ ելիք յանապատն տես-
25 անել, եղէգն շարժուն՝ ի հողմոյ ։ * Այլ զի՞նչ ելիք
տեսանել, այր՝ ի հանդերձս փափկութեան զարդարեալ ։
ահաւասիկ՝ որ ի հանդերձս երևելիս և ի փափկու-
26 թեան՝ յարքունեացս են ։ * Այլ զի՞նչ ելիք տեսանել, մար-
գարէ ։ այո, ասեմ ձեզ՝ առաւել ևս քան զմարգարէ ։
27 * զի սա է՝ վասն որոյ գրեալ է, Թէ ահա առաքեմ
զհրեշտակ իմ առաջի քոյ՝ որ յարդարեսցէ զճանապարհ
28 քո առաջի քոյ ։ * Ամէն ասեմ ձեզ ։ մեծ՝ ի ծնեալս
կանանց՝ մարգարէ, քան զյովհաննէս չէ ոք ։ բայց
29 փոքրիկն յարքայութեան՝ մեծ է քան զնա ։ * Եւ ամ-
ենայն ժողովուրդն իբրև լուան, և մաքսաւորքն, արդարա-
ցուցին զաստ ։ զի մկրտեցան՝ ի մկրտութենէն յովհաննու ։
30 * Իսկ փարիսեցիքն և օրինականքն, զխորհուրդն ձեր
անարգեցին յանձինս իւրեանց, զի ոչ մկրտեցան՝ ի նմ-
31 մանէ ։ * Ումի՞ նմանեսցուք զմարդիկ ազգիս
32 այսորիկ, և զի՞նչ են նմանօքք ։ * Նմանին են մանկտւոյ
որ՝ ի հրապարակաց նստեալին, կարդալոյցին ընկերացն և
ասեն՝ փող հարաք ձեզ՝ և ոչ կատեաք ձեզ ։ ողբա-
33 ցաք՝ և ոչ լացէք ։ * Եկն՝ յովհաննէս մկրտիչ՝ ոչ ու-
34 տէր և ոչ ըմպէր, և ասէիք՝ դեւ գոյ՝ ի նմա ։ * Եկն
որդի մարդոյ՝ ուտէ և ըմպէ, և ասէք՝ ահա՝ այր կեր-
օղև ապրնչօղ՝ բարեկամ մաքսաւորաց և մեղաւորաց ։
35 * Եւ արդարացաւ իմաստութիւն յորդւոց իւրոց ։
36 * Աղաչէր ոմն զնա՝ ի փարիսեցւոցն՝ զի կերիցէ հաց ընդ
ընդ նմա ։ և մտեալ՝ ի տուն փարիսեցւոյն՝ բազմեցաւ ։ գ
37 * Եւ կին մի էր՝ ի քաղաքին մեղաւոր ։ երբեմն գիտաց
Թէ բազմեալ է՝ ի տան փարիսեցւոյն, բերեալ չիւ մի ևս
38 զոյ ալաբաստ ։ * կայր յետոյ առ ոտս նորա, լայր ։ և ար-
տասուօքն սկսաւ թրջանել զոտս նորա, և հերովք գլխոյ

(23) Ոմանք. Որ ոչ գայթակղիցի. կամ. գայթակղեսցի յիս ։ (24) Ոմանք. Գնացին աշակերտքն յովհաննու, ըս-
կսաւ ասել ընդ ժո՛՛ ։ զի՞ ե՛՛ ։ (24) Ոմանք. Եղեգն՝ ի հող-
մոյ շարժուն ։ (26) Ոմանք. Եւ առաւել ։ (27) Ոմանք.
Ա.առաքեմ երեսաց քոց ։ զճանապարհս քո ։ (29) Ա.ւյ ։
Ամէն ժողովուրդն իբրև լուաւ ։ և ։ (32) Ոմանք. Նմանեն
նմանեալ՛՛ ։ (33) Օրինակ մ՝ ի լսա՛՛ ։ ընդանէն ընդ ոտիսայ ։
Ոչ ուտէր հաց, և ոչ ըմպէր գինի ։ (34) Ոմանք. Եւ ա-
սէիք ։ ահա այր կե՛՛ ։ (35) Ոմանք. Իմաստութենէ որդւոց ։
(36) Ոմանք. Աղաչէր զնա ոմն ։ ։ կերիցէ ընդ նմա հաց ։
(37) Ոմանք. Իւղոյ նարդեհան ալաբաստ ։

Digitized by Google

խրոյ ընթիցք : և հասեալ գիշեր զատեաւ , և ծովանիցէ խե-
ղդիւր : * Եւ անհնարացեալ զայրիկացոյցն որ կուշեաց գնեալ , ա- 39
սէր ընդ միասս խօսել . առ նմին մեծապատիւ որք էին , առաջ
դիտէիք ընդ ամէն կամ տարակոյս որ կիւն մերձենալ ի սա .
զի մերձաւոր է : * Պատասխանեաց ետս յն՝ և ասէ ցնոսս , 40
սքմոնին՝ ունիմ հինգ ասելիք քեզ : և նա ասէ , ասասի վարդ-
պետիս : Եւ ասէ . * Երկուս պարտատուիք էին տեառնեան 41
գիտատուի . միւն՝ պարտեր հինգ հարիւր գահնիսն , և
միւսն յիսուն : * և երկուս ոչ դոյր ինչ հատուցանել , 42
երկոցունցն ընդ հետաց . արդ ասաս՝ ով առաւել սիրեսս
ցնի գնոս : * Ասէ սիմոնին . ճիշ ասացեր Տեառն՝ ի ներ ես . 43
ետս զարձուածն ընդ հետաց : Եւ նա ասէ ցնոս . տեսանես
դուստրդար : * Եւ զարձեալ ի կնոջն կուշեր , ասէ ցսիմ. 44
մոնին . տեսանես զայս կնոջ . մուտ ի տունդ քո չետս ոտ
ոտից իմոց ոչ եռատուր , իսկ նա՝ արտասուօք եռատուր և
մազով գլխոյ իւրով չիջեցոյց : * Համբոյր ոչ եր 45
գուր ոչ եռատուր ինձ , նա՝ առաւելիկ յորմէ հետե մուտ
եմ , ոչ գադարեցոյց ի համբուրելոյ զոտս իմ : * Իւ- 46
ղով գլխոյս իմ ոչ օծեր , նա՝ իւղով անուշիս օծ : * Վասն 47
որոյ ասեմ քեզ . Թողեալ լիցին նմա մեղք իւր բազ-
մք , և որպէս սիրեաց : որ որումն չունի թողութիւն՝ չունի սի-
րէ , և որումն ասիկա՝ ասիկա : * Եւ ասէ ցնա . Թո- 48
ղեալ լիցին քեզ մեղք քո : * Եւ սկսան որ բարկանային 49
ինքն ընդ ընդ՝ ասել ընդ միասս իւրեանց . ով է սա՝ որ
գթիզս Թողու : * Եւ նա՝ ասէ ցկինն . Հաւատոյդ քո 50
կեցուցանէ զքեզ , երթ ի խաղաղութիւն :

ԳԼ. Ը.

Ա Եւ եղև յետ այնորիկ , և ինքն չերկեր ընդ քաղաքս և 1
ընդ գիւղս , քարոզելով և աւետարանելով զարքայու-
թիւն ած . և երկոտասանեայնքն ընդ նմա : * և կանայիք ո- 2
մանք՝ որ բժշկեալ եին յոգւոյ չարաց և ի հիւանդութե-
նէ . մարիամ՝ որ կոչեր մագդաղենացի , յորմէ եւթն դեւք
գնեն երեալ եր : * և յովհանեայ կին՝ քուզայ հաղտատա- 3
սէն հերովդէս . և շուշան , և այլք բազումք որք սպա-
սէին գնոս յընչից իւրեանց :
Իմ * Եւ ի ժողովել բազմի ժողովրդոց , և զնոս քաղաքաց 4
քաղաքաց եկեալոցն առ նա , ասէ առակաւ . * Ել՝ սաս 5

(39) Ա՝նդր . Ամէն ընդ միասս : (39) Բ՝ԷՒ . Ա՝Վ և պրպտեաց ոք : (42) Ա՝նդր . Ա՝ սաստիկ սիրեսցէ գնոս : (44) Ա՝նդր . Ի կնէն կուգեն : (47) Ա՝նդր . Մ՝երկք իւր քաղաքաց : (49) Ա՝նդր . Ո՝ի սա որ և զմեղս Թողու :
ԳԼ. Ը. (1) Ա՝նդր . Եւ ընդ գիւղս : (2) Ա՝նդր . Եւ ի հիւանդութենէ : (4) Ա՝նդր . Ամէն առաւելեաց : (5) Ճ՝անդ

մանուկսն՝ սերմանիլ զսերմանիկս խաղ. և՝ ի սերմանելն զնա
խաղալ, եկ այլ անկաւ առ ճանապարհսն՝ և եկն հո-
6 խանն, և ճանճունք երկնից կերան զնա։ * Եւ այլն անկաւ
հաս յապառաժին՝ և ընդ բուսանելն՝ չորացաւ, առ-
7 ի չունել հիւթոյ։ * Եւ այլն անկաւ՝ ի միջ փշոց, և
8 ընդ նմին բուսեալ փշոցն՝ հիւծանցին զնա։ * Եւ այլն
անկաւ յերկիրն բարին և պտղաբեր, և բուսեալ՝ արար
պտուղ հարիւրապատկի։ Զայս ասելով՝ բարձր ասաց.
9 որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ։ * Հարցանէին զնա
10 աշակերտքն՝ ասել թէ ինչ իցէ առակին։ * Եւ նա՝ ասէ.
ձեզ տուեալ է գիտել զխորհուրդս արքայութեանն, բայց
այլոցն առակիւք, զի անտեսցեն՝ և միք անտեսցեն, և լուիցեն՝
11 և միք իմասցեն։ * Բայց առակն այս իցէ. Ս[եր]մանի
12 բանին այն է։ * և որք առ ճանապարհսն՝ այնոքիկ են՝
որ լսենին, և ապա գայ սատանայ՝ հանէ զբանին ի սրտ-
13 ից նոցա, զի մի հաւատասցեն՝ և ապրեսցին։ * Եւ
որք յապառաժին, որք յորժամ լսիցեն, ընդունին զբա-
նին զուարճութեամբ, և արմատս ոչ ունիցեն. որք առ ժա-
մանակ մի հաւատան, և ի ժամանակի փորձութեան հե-
14 ռանիցեն։ * Իսկ որ ի միջ փշոցն անկաւ՝ նոքա են, որ
իբրև լսեն զբանին՝ և ի հոգս և ի մեծութենէ և ի ցան-
կութենէ աշխարհիս զբռնակալ՝ հիւծանեն և անպտուղ
15 լինին։ * Իսկ որ ի բարի երկիրն ապաքան, որոց բարու-
զաւորեալ զսրտիցն զբանին՝ ընդունին, և առնեն
16 պտուղ համբերութեամբ։ * Ո՛չոք լուսաւոր ճրագ՝ և ծած-
քաւորեալ ընդ կթսաւորաւ, կամ դնէ ընդ մահճաւք. այլ
ի վերոյ աշտանակի դնէ, զի որ մտանեն՝ տեսցեն լոյս
17 ցեր։ * Ոչինչ է ծածուկ՝ որ ոչ յայտ լիցի. և ոչ գաղտ
18 նի՝ որ ոչ ծանեցին, և երևասցի ի յայտ։ * Ջհետէք ուշ
առ հարան զիարդ լսէքդ. զի որք գոյուք՝ տացի նմա,
և որ չգոյն զգոյուն՝ և զոր կարծէն ինչ առնէին՝ բարձ
19 ցի ի նմանէ։ * Եկին առ նա մայրն և եղբարքն իւր.
20 և ոչ կարէին հասանել ի նա՝ վասն բազմութեանն։ * Ա՛ղդ
եղև նմա՝ և ասեն. մայրդ քո և եղբարք քո՝ կան արտաքոյ,
21 և կամին ոչ գիտել տեսանել զ։ * Եւ ասէ ցնոսա. մայրս իմ և
եղբարք իմ սոքա են, որ զբանին ունկնդիր լինին և առնեն։
22 * Եւ եղև՝ ի միում յաւուրցդ՝ ինքն մտի՝ ի նաւ՝ և աշա-
կերտք նորա, և ասէ ցնոսա. եկայք անցցուք յայնկոյս ծո-
ով։

ալիսն։ Սերմանողն զսէրմանիկս խաղ։ (8) Ոմանք. Եւ՝ ի պատ-
բաստ։ (12) Ոմանք. Եւ հանէ զբանին։ (13) Ոմանք. Ա՛ր-
մատս ոչ ունիցի։ (13) Ոմանք. Ա՛ր ի ժամանակ մի։
(15) Յօրինակին պակասէր. Հ զբանին՝ ընդունին. և ասեն։
(16) Ոմանք. Ո՛չ ոք լուսաւոր ճրագ. զբանն առեալ հն
ցեր։ (22) Ոմանք. Ի միում աւուրցդ։

Digitized by Google

վակիա : և գնացին : * և ել ինչ գիտեաք նաւեցին՝ ի քաղաքն 23
Եմմաուս . և եկ մերկիկ հողմոյ՝ ի ծովակին՝ և տանուջք , և
առաքեալքն : * Ա՝ առաւօտեան զարհուրեցին զնա՝ և ոչ 24
անէն . վարդապետ վարդապետ՝ կորնչիմք մեք տապարիկ : և
նա՝ յարուցեալ առաքեաց հողմոյն , և խաղաղուէ ջրոցն՝
և հանդարտեցին , և եղե խաղաղութիւն : * Ասէ ցնոս 25
ոմն ի հաւատացեալ մեր : և զհայի հարեալ զարմացան .
և ասեն ցմիմեանս . ով արդեաք իցէ սա՝ զի և հող
մոց և ջրոց հրամայեն ասէ , և հնազանդին նմա :
ԻԴ * Եւ նաւեցին ի կողն յազգատուն գերգեսացւոց . որ է 26
յայն կողմ հանդէպ գալիլեացւոյ : * Եւ ընդ երանելն նոր 27
՝ի ցամաքէ , պատահեաց այր մի ՝ի քաղաքէն՝ յորում.
էին դեւք . և բազում ժամանակս չէր հանգերձ զգեց
եալ՝ և ոչ ՝ի տան քնանկանէր , այլ ՝ի գերեզմանս : * Եւ 28
անդեալ զնոս ; աղաղակեաց և անկաւ առաջի նոր , և
ասէ մեծաձայն . զի՞ կայ՝ իմ և քո՝ յի որդի՝ յիս բարձ
րելոյդ , աղաչեմ զքեզ՝ մի տանջիր զիս : * Քանզի հրա 29
մայն առյր սկսոյն սպիրոյ՝ եղծանել ՝ի մարդոյն անտի . զի
բազում ժամանակս յարձակեալ էր զնա , և կապէին ՝ի
շղթայս՝ և պահէր երկաթեալ , և խզէր զկապանսն , և
վարեր ՝ի դիւահէն յանապատս : * Եհարց զնա յն՝ և ասէ . 30
զի՞նչ անուն է քեզ : և նա՝ ասէ , լեգէոն . զի բազ
մաք մտեալ էին ՝ի նա : * և աղաչէին զնա՝ զի մի հրա 31
մայն նոցա երթալ յանդունդս : * Եւ կար անդ հօտ 32
բազմաց մի խոզից բազմից՝ արօտականն ՝ի լերինն : և ա
ղաչէցին զնա՝ զի հրամայեսցէ նոցա մտանել ՝ի նոսա : և
հրամայեաց նոցա : * Եւ ելեալ դեւքն յառնէն , մտին ՝ի 33
խոզսն . և դիմեաց երամանին ՝ի գահէ անտի ՝ի ծո
վակին՝ և հնձանէ : * Իբրև տեսին խոզապածքն զգիւն 34
որ եղեն՝ փախեան , և պատմեցին ՝ի քաղաքին և յա
գարակսն : * Եւ իբրև ելին տեսանել զգործեալն , և ե 35
կին առ յն , և գտին զայրն ուստի գնդեալ էին ,
զգեցեալ և զգաստացեալ նստեալ առ ոտսն յնի , և երկ
եան : * Պատմեցին նոցա որոց տեսեալն էր՝ թէ զիա՞րդ 36
փրկեցաւ դեւահարն : * Եւ աղաչէր զնա ամենայն 37
Գերեզմանացն գերգեսացւոց՝ գնալ ՝ի նոցանէ
մանացն նոցա , քանզի երկեան մեծաւ պատճառեալքն : և նա՝

մտեալ

(24) Ոմանք դիանգամ գնէն . Վարդապետ կորնչիմք ... և խաղաղուէ ջուրցն : (25) Ոմանք Եւ ասէ ցնոսա . և տեսեն ցմիմեանս : (27) Ոմանք Պատահեաց նմա այր մի : (29) Ոմանք հան . Քանզի բազմ ժամանակս : (29) Ոմանք ՝ի գերեզմանացն պատա : (30) Ոմանք Եհարց զնա յն : (32) Ոմանք և ապաչէին զնա : (33) Օրինակ մի ՝ի գահէ անտի ՝ի ծովակն վակին՝ և հնձանն : (35) Ոմանք և տեսին զայրն ուստ՝

Digitized by Google

38 մահուամբ՝ ի նուա, զաւրհանձն անդրկին։ * Ա՛ղաչէր զնա՝ այլոք
առաքն զնդան եղեալ ի ին՝ չքնիլ ընդ նմա։ ապրհանակաց
39 զնա՝ և ասէ։ * զայրձ՝ ի տուն քո, և պատմեա զոր ինչ
գամ արար քեզ ած պնուց՝ ի քաղաքին՝ և քարոզէր զոր ինչ
40 արար ն նմա։ * եւ էր զարհանձն ին, ընկալեալ
զնա ժողովուրդն՝ զանդրկի ամենեցունն ակնունելին նմա։
41 * եւ ահա՝ եկն այր մի՝ որում անուն էր յայրոս, և նա՝ ի
եր իշխան ժողովրդեանն։ անկեալ առ ոտն յն, ա
42 զաչէր զնա՝ մտանել ի տուն նր։ * զի զհատարր մի՝ միա
ծին էր նր, ամեայ էրբեր, և եր մերձ՝ ի
մահ։ և ընդ երթալն նր՝ ժողովուրդքն ծանրեին զնա։
43 * եւ կին մի՝ էր ի անհատանելոյն արիւն յոսեալ երբ ի
հատասունից, որոյ ոչ եր բժշկել հնարաւորեալ քան զմի
44 * ա տասուն ամաց յոսոյ սկզբանէ՝ ի քաղցնեա հանգերձի
45 նր։ և նորին ժամուցն՝ եկաց բղխումն արիւնն նր։ * և
ասէ յն, ո՞վ է որ սկզբանեցաւն յն։ երբեր ամենեցունն
ուրանոյին, ասէ պետրոս՝ և որ ընդ նմա էին։ վարչ
46 զասէրս՝ ժողովուրդքդ զնեն և ներքին զքեզ։ * եւ
ասէ յն։ ունի սկզբանեցաւ յն, զանդրկի գիտացի՝ երթէ զո
47 բուեցի ել յինէն։ * իբրեւ հասեալ կինն՝ թէ ոչ ծածկեր
ցաւ՝ ի՝ նանգիտ, եկն դողացեալ՝ և անկաւ առաջի նր թէ
վասն որոյ էրուց սկզբանեցաւ՝ ի նա, և որպէսզի առա
ջի ամ ժողովրդեանն։ և թէ սիրելիս բժշկեցաւ առաժա
48 մեայն։ * եւ ասէ։ քաջալերեսցց զաւատարր՝ հաւատոք զր
49 կենցաղիչն զքեզ, երթ՝ ի խաղաղութիւն։ * եւ մինչ զնա
նա խօսեր, գայ ոմն՝ ի տանէ ժողովրդապետին՝ և ա
ցէ զնա։ մեռաւ դուստրն քո, մի նեղ առիւծոյ առաքեր
50 զքոյս։ * իսկ յն՝ երբեր լուաւ, պատասխանեալ նա ասէ
51 և ասէ։ մի երկնչեր, միայն հաւատա՝ և կեցցի։ * եւ
մտեալ՝ ի տունն, ոչ զոք եթող մտանել, քան յն միայն
զպետրոս և զյակովբոս և զյովհաննէս, և զհայր մանչ
52 կանն և զմայրն նորա։ * լային ամենեքեան՝ և կոծէին
զնա։ և նա՝ ասէ։ մի լայք զի չէ մեռեալ, այլ քնչէ։
53 * եւ եղգան՝ ծաղր առնէին զնա, զի գիտէին թէ մե
54 ռեալ։ * եւ նր՝ հանեալ զամենեսեան արտաքոյս, * կո

---

(41) Ոմանք։ Որոյ անուն էր։ (42) Ի բաց պակասէ։ Զի
գուստր ն միամօր։ (43) Ոմանք։ Ընկեաց երկոտասան՝։
(43) Ոմանք ընդ նա ասեալ՝ ի սպիտանանին՝ յաւելուս։ Երկո
տասանից, որ ի բժիշկս ծախեալ էր զամ ինչս նր։ որոնք մի
ոչ էր։ (43) Ոմանք։ Որոյմէ չէր հնար չնալ լուսկին։
(44) Ոմանք։ եւ մատուցեալ՝ յն՝։ (44) Ոմանք։ ի սպիտակ
հանգերձին նր։ (45) Ոմանք։ ժողովրդապետ ասեն՝։ (47)
Բազմ։ ի նա՝ պատասխանեաց։ (48) Ոմանք։ եւ նա ասէ զնա
քաջալերեսցուք զհաւատ՝։ (52) Ոմանք։ Զի ոչէ մեռեալ։

Digitized by Google

լսեմ զձեռանէն նորա , քաղցրասահկացեալ և ասէ . ապի քոյր 55
մանուկ գուա : * Եւ գտանէաւ ապի նորա , և կամացեալեան 56
վաղվաղակի . և հրամայեցաւ տալ նմա ուտել . * Եւ 57
զարմացան ծնողքն նորա : և նա՝ պատասխոյեր ցի ա-
նիկ ասէր՝ որ ինչ եղեւն :

ԳԼՒ Թ.

ԻՆ Ա՝ կոչեցեալ զերկոտասան առաքեալսն , եա՛ նոցա 1
զօրութիւն և իշխանութիւն՝ ի վերայ ամենայն դեւոց , և բժշկել
հիւանդութիւնս : * Եւ առաքեաց զնոսա քարոզել զարքա- 2
յութիւն նոյ , և բժշկել զհիւանդսն զնոսա : * Եւ ասէ 3
ցնոսա . մի՛ ինչ բառնայք ի՛ ճանապարհ՝ մի՛ գաւազան , եւ
մի՛ մուխաղ , մի՛ հաց , և մի՛ արծաթ . մի՛ երկուս հան-
դերձս առնիցիք : * Եւ յորս տունս մտանիցիք՝ անդ ա- 4
նիկք , և անտի դնայցիք : * Եւ որք ոչ ընդունիցին զձեզ . 5
յորժամ իւրանիցիք՝ քաղաքէն յայնմանէ , զփոշի ոտից
ձերոց թօթափեցէք ի վկայութիւն նոցա . * Եւ երթեալ 6
շրջէին ընդ քաղաքս և ընդ գիւղս , աւետարանէին և
բժշկէին ընդ ամ տեղիս : * Լուաւ հերովդէս չորեքոր- 7
դապետ զգործսն եամ , և զարմանայր՝ վասն ասելոյն
յոմանց , * եթէ յովհաննէս յարեաւ ի մեռելոց , և 8
յոմանց՝ թէ երևաւ յայտնեցաւ , և յայլոց՝ թէ մարգա-
րէ ոմն յառաջնոցն յարեաւ : * Ասէ հերովդէս . զգլուխ 9
հաւնէսն՝ ես գլխատեցի . ապա՝ ո՞վ իցէ զորմէ զայդ
ախորհ իցեմ լսել : և խնդրէր՝ տեսանել զնա : * Դարձ- 10
ան առաքեալքն , և պատմեցին նմա զամ զոր արա-
բին : Եւ առեալ զնոսա խոնարհաբար գնաց ի տեղի ա-
նապատ քաղաքի մերոյ , որում անուն էր բեթսայիդա :
* Եւ ժողովուրդքն իմացան զիմաստին , գնացին զհետ 11
նորա . և ընդհատեալ զնոսա խօսիլ ընդ նմա զարքայու-
թիւն , և որոց պէտք էին բժշկէին զնոսա :
ԻԲ * Եւ օրն սկսաւ տապանալ . մերձեցան երկոտասանն 12
քրիստոսի և ասեն ցնա . արձակեա զժողովուրդսդ , զի երթ-
ալեալ շուրջ ի գիւղսն՝ և յայգաստանսն հանդիպեսցին , և
գտցեն կերուստ . զի աստ՝ յանապատի տեղւոջ եմք :
* Ասէ ցնոսա . դուք տուք գոցա՝ ուտել . և նոքա ասեն . 13
ոչ գոյ մեր՝ եւտէրի քան զհինգ հացինգ եամանակ և զերկուս ձկ-
կունս , բայց երթեալ երթիցուք գնեսցուք բաւականն ժո-
ղովրդեանդ եամ տեղւոյդ : * Քանզի էին որք՝ իբրև հինգ 14

---

(55) Ցօրինակին ալ՝ ոչ . Զձեռանէ նորա , գաւր՛՝ :
ԳԿ . Լ . (3) Ոչխար . Բառնայք ի ձեռնէ : (6) Ոչխար .
Գիւղաքաղաք . կամ , գիւղս : (9) Ոչխար . Ո՞վ է , զորմէ : (10) Ա-
նուն . Գիւղաքաղաքի մերում : (13) Ոչխար . Տուք նոյ ուտել :
(14) Ոչխար . Հինգ հազարք : ասէ . քառասնից կանայք ի ե-

Digitized by Google

Գերեզման՝ Ա՛ստ ցաշակերտսն . բառնալոցս զիւր գնա-
15 գաստ չիցեն չիտասն : * Եւ ապրելին ոչնոցիս , և բառ-
16 ինցեն զառնիւնեանսն : * Եւ առնուր զիւնդ նկատանէն
և զիրիսաս ձիուանն , հասիցեսս յերկինս՝ օրհնեալ , և
17 եկն ի և սպրդ ցաշակերտսն ապրկնել ժողովրդեանն :
* Կնքան և յոգնցան առնիւնքսն . և քարձին զնշխարս
հաստոցսն՝ երիսասանսն առկասն :
18 * Եւ եղեւ ի կալն նմ յորում առանձինն , կին ընդ-
նմա և աշակերտքն նր . եհարց զնս և ասէ . զո՞ ոք ա-
19 անն զինեն ժողովուրդքն՝ ես եղեմ : * Եւ նո պատաս-
խանեաց առնուն . գյովհաննես մկրտիչ . և այլք զնս
զնա . եանդ այլք՝ ես մարգարէ ոք յառաջնոցն յարեաւ :
20 * Ասէ ցնս . դուք՝ զնս ոք ասէք զնս եղեմ : *
21 պատասխանի եւս պետրոս՝ և ասէ . զքրիստոս ած : * Նա
առաքեաց՝ ի նմ , և պատուիրեաց մի պատմել զայն :
22 * և ասէ՝ ես պարտ է որդւոյ մարդոյ բազում չարչ-
չարել , և անարգիլ ի քահանայապետից և ի ծերոց և
23 ի դպրաց , և սպանանել՝ և յերրորդ աւուրն յառնել : * Եւ
ասէր առ ամենեսեան . եթէ ոք կամի զինի իմ գալ , ու-
րասցէ զանձն , և առնիցէ զխաչ իւր հանապազ , և ե-
24 կեսցէ զնս իմ : * Զի որ կամիցէ զանձն իւր կեցու-
ցանել , կորուսցէ զնա . և որ կորուսցէ զանձն իւր
25 զնոր իմ՝ կեցուսցէ զնա : * Զի՞նչ օգուտ է մարդոյ՝
եթէ զաշխարհ շահեսցէ , և զանձն իւր կորուսցէ կամ
տուժեսցէ : * Զի որ ամաչի հանապազ զնս . և զբանս
իմ , զնա՝ և որդի մարդոյ յամաչի արասցէ՝ յորժամ
գայցէ փառաւք իւրովք՝ և հօր , և հրեշտակաց սրբոց :
27 * Բայց ասեցից ձեզ , եթէ են ոմանք՝ ի դորա-
նէ որ այդր կան , որք մի՛ համտեսցեն զմահ , մինչ-
28 ւռնչեն զարքայութիւն ած : * Եւ եղեւ յետ սոցա շաբթի
երկու աւուրք առեալ , առնիւսղ զպետրոս և զյակոբոս
29 և զյովհաննես , ել ի լեառն կալ յաղօթս : * Եւ ի
կալն նմա յաղօթս՝ եղեւ տեսիլ երեսաց նր այլակերպ .
և հագուստքն նր՝ սպիտակ ծագս՝ և եղեւ ստեպհան փայլուն :
30 * և ահա՝ այդր երկու խօսակից ընդ նմա . որ էին մով-

---

(16) Ոմանք . Զհիւանդ նկատանէն : (17) Ոմանք . Զնշխարս հաստոցսն : (18) Ոմանք . Եւ հարց զնս : (19) Ոմանք . Եւ նո պատասխանի առ՝ : (20) Ոմանք . Խոկ դուք զի՞ ոք ա՞ : (22) Ոմանք . Եւ ասէր ցնս եթէ պարտ : (23) Ոմանք . Քաղցրասցի չարչ-չարիցէ : (24) Ոմանք . Զի որ կամիցէ : (25) Ոմանք . Զի՞նչ օգուտ իցէ . . եթէ զաշխարհս շահիցէ : (25) Ոմանք . կամ՝ տուժեսցէ : (26) Ոմանք . Յամենի հասարիցի : (27) Ոմանք . Զի են ոմանք ի գոսա՞ . զաղթեսցեն զնս : (29) Ոմանք . Եւ ի կալ նմ յաղօթս :

Digitized by Google

ախտ. և եղիցի, * երևելագոյ վասդաք. և ասեիին զերկիրն Ղանդ 31
զոր կատարելոց եր յԻեմ: * իսկ սենեսրոս և որ ընդ 32
նմայն էին՝ ծանրացեալք ի քնոյ, զարթեան, տեսանին
զփառսն Ղնդ, և զերկուս արսն որ կային առ նմա: * եւ 33
եղև ՚ի մեկնելն Ղնդ ՚ի նմանէ, ասէ սենեսրոս ցՅի. վասդ
գասցես՝ բազում եք մեզ այսու լինել, և ապրասցաք եք
լիս առաղասաքս, մի քեզ, և մի՝ մովսիսի, և մի՝ եղիայիւ:
և ես դիտեր զինչ խօսէր: * եւ իբրև զայս ասաց, եկն 34
ամպ և հովանի եղև ՚ի վրէ Ղնդ. և երկեան ՚ի մտանելն
Ղնդ ընդ ամպսին: * Ձայն եղև յամպոյն և ասէ. գա՛ է 35
որդի իմ ընտրեալ, գմա՛ լուարուք: * եւ ընդ լինել 36
բարբառոյն՝ գտաւ յՅի միայն: և ինքեանք լռեցին. և
ոչ ումեք այսուհետեւ յայսոսիկ, և ոչինչ յայ-
դ ե ցոց տեսին: * եւ եղև ՚ի վաղիւն՝ մինչ ելիանէին ՚ի 37
լերինն տեսին, ընդառաջ եղև նմա ժողովուրդ բազմ.
Ա Ա * եւ ահա՝ այր ի ժողովրդենէն տեսին, ազաղակեաց 38
և ասէ. վա՛յր գաստեր՝ ազաղակի զքեզ հայրենց յորդի իմ-
ձի միամօր է ինձ: * և ահա՝ այնս հարկանի ՚ի նմանէ, և 39
յանկարծ գոչէ, և զարհուրացանէ զնա՝ և շփաւորելացու-
ցանէ զնա և փրփրեցուցանէ, և հազիւ մեկնի ՚ի նմա-
նէ, խորտակեալ զնա: * և ազաչեցի զաշակերտսն քո 40
զի հանցեն զնա, և ոչ կարացին: * Պատասխանի եւս 41
յՅ՝ և ասէ. ով ազգ անհաւատ և շիտուր, մինչև երբ
իցեմ ընդ ձեզ, և անասցեմ ձեզ. մատո այսր զորդիդ
քո: * եւ մինչ գայր մատչէր, զարկից զնա գետն, և 42
շարժէցուց: * Պատասխաց յՅ ոգւոյն սպծոյ, և բժշկեաց 43
զմանուկն. և նոա զնա ցհայր իւր: * եւ զարմանային 44
ամենեքեան ՚ի վերայ մեծութեանն ոյ: եւ ՚ի զարմանալն
ամենեցուն ՚ի վերայ ամենից զոր առնէր, ասէ ցաշակերտսն
իւր. դիք դուք ՚ի լսելիս ձեր զբանս զայսոսիկ. զի որ- 45
դի մարդոյ մատնեցեալ է ՚ի ձեռս մարդկան: * եւ նոքա
ոչ գիտէին զբանն, և էր ծածկեալ ՚ի նոցանէ զի մի գի-
տասցեն. և երկնչէին հարցանել զնա վասն բանին այնորիկ:
Լ Բ * եղեւ խորհուրդ ՚ի նոս, թէ ո՞ արդեւք մեծ իցէ 46
՚ի նոցանէ: * Ց՚ իբրև ծանեաւ զխորհուրդս սրտից նոցա, 47
առ մանուկ մի՝ կացոյց ՚ի մէջ նոցա իւր, * և ասէ 48
ցնա. որ ոք ընկալցէ զմանուկս զայս յանուն իմ՝ զիս
ընդ-

---

(31) Ասէ. Էր ՚ի յԵմ: (32) Ասէ. Որ ընդ նմա էին
(32) Ասէ. Զարթեան և տեսին: (39) Ասէ. եւ յան-
կարծակի գոչէ: (41) Բ՚սէ. Ցմէրբ եղէց ընդ ձեզ:
(41) Ասէ. Մնդ ձեզ. մինչև երբ անասցեմ: (43) Ա-
սէ. Ա՚ յաւելի սպծոյ: (45) Ասէ. Հարցանել զնա վասն
(46) Ասէ. Եւ եմեաւ խոր՚՚. Թէ ո՞վ: (47) Ասէ. Ց՚
իբրև դիտաց զխորհ՚՚: (48) Ասէ. եւ ոք զիան ընդունի:

Digitized by Google

ընդունեմ. և որ զնա ընդունիցէ՝ ընդունի զառաքեալն իմ։
զի որ փոքրկին ի յասուններսն՝ ի մէնջ՝ նա եղիցի մեծ։
49 * Պատասխանեաց Ներ յովհաննէս՝ և ասէ. վարդապետ, գ գ
տեսաք զոմն զի յանուն քո դևս հանէր՝ և արգելաք
50 զնա, զի ոչ չերկի ընդ մեզ։ * Եւ ասէ ցնա յի. մի արգել
լուք զնա, զի որ ոչն ի մեր ներքսն՝ ի մեր կողմն է։
51 * Եւ եղև՝ ի կատարել աւուրքն վերանալոյն նորա, և ինքն
դէմ երես հաստատեաց երթալ յԵրուսաղէմ։ * Եւ առաքեաց
հրեշտակս առաջի երեսաց իւրոց. և երթեալ գնացին, մըտ
ան՝ ի գիւղ մի սամարացւոց՝ պատրաստասցեն ինչ նմա։
53 * և ոչ ընկալան զնա զի դէմ երդեալ էր նոցա երթալ յԵրու
54 սաղէմ։ Իբրև տեսին աշակերտքն՝ յակովբոս և յովհաննէս,
ասեն. տէր՝ կամիցի՞ զի ասասցուք, և իջցէ հուր յերկ
55 նէից՝ և սատակեսցէ զնա։ * Դարձեալ՝ սաստեաց ՚ի
56 նոսա՝ և ասէ. ոչ գիտէք՝ որոյ հոգւոյ էք դուք։ * զի որ
գի մարդոյ՝ ոչ եկն զոգիս մարդկան կորուսանել՝ այլ
կեցուցանել, և գնացին յայլ գիւղ։
57 * Եւ մինչ գնեն երթայինն՝ ի ճանապարհի, ասէ ոմն ԼԳ
58 ցնա. երկիցէ զնեմ քո՝ յոր վայր և երթայիցես։ * Ասէ ցնա
յի. աղուէսունս՝ ունին գոն, և թռչունք երկնից՝ գա
59 տարք, և որդւոյ մարդոյ ոչ գոյ ուր գլուխ գցուսցէ։ * Ա
ստէ ցայնմ եւս. միկ գնէ իմ։ և նա՝ ասէ. տէր՝ հրամայեա
60 զառաք ինձ երթալ նախ թաղել զհայրն իմ։ * Ասէ ցնա
յի. թող զմեռեալսն թաղել զմեռեալս իւրեանց, և դու
61 երթ՝ պատմեա զարքայութիւնն։ * Ասէ և այլ ոմն. երկիցէ
զնեմ քո տէր, բայց նախ հրամայեա տուր ինձ հրաժարիլ ՚ի
62 տանէ իմմէ։ * Ասէ ցնա յի. ոչ ոք արկանէ ձեռն զհա
ռոյ, և հայիցէ յետս, եթէ յաջողեալ իցէ ազգայութեանն։

Գ.Լ. ԺԲ.

1 Յետ այսորիկ երևեցոյց Տէր և այլ եւթանասունս Դ
և երկուս. և առաքեաց զնոսա երկուս երկուս ա գ
առաջի երեսաց իւրոց՝ յամէն քաղաքս և ՚ի տեղիս՝ ուր ինքն երթալ
2 էր։ * Եւ ասէ ցնոսա. Հունձքն բազումք են՝ և մեր
չակք սակաւք. արդ՝ աղաչեցէք զտէր հնձոյ, զի հան
3 ցէ մշակս ՚ի հունձն իւր։ * Երթայք, ահա՝ առաքեմ
4 զձեզ իբրև զգառինս ՚ի մէջ գայլոց։ * Մի ի բառնայք
քսակ,

(49) Ոմանք. Որ յանուն քո։ (50) ՚Ի էջմ ալիսք. Այրգի
լուք զնա. և ի։ (57) Ոմանք. Երկիցէ և. Ես զնէն քո։
(57) Բէզէթա. Ցոր վայր և երթիցես։ (58) Ոմանք. Ջգլուխ
իւր։ (60) Ոմանք. Ջարքայութիւնն աջ։ (62) Ոմանք.
Ջձեռն զմամ՚... յաջողել և ազգայութեն աջ։
Գ.Լ. Ժ. (1) Ոմանք. Եւ այլոց եւեթանասուն և։ (4) Ո
մանք. Եւ մի մահակաղ, մի գոշիկ.. ոսկեայն մի տուլք։

Digitized by Google

քառակ ։ մի՛ վհատիր, մի՛ խոչիր ։ և ՚ի հանապազորդ ժամ
ազօթսն մի առաջիկ ։ * Ցոր առաւն մանուիկդ, նախ առաջ ՚ի 5
ջէնք Ծն ազնչին առանց ոյժմիկ ։ * և Ծն էդկ անդ որ դնի 6
առջեանդ՝ հանդիպիկ ՚ի վերայ նորա ազնչին ձեր ։ առաջ
Ծն զ՚ի ձեզ գտցէկ ։ * Եւ ՚ի նմին առն ազանիկնիք ։ 7
առանիկնիք և ընտրիկնիք ՚ի նոցանէ ։ դի արժանի է մշակն
վարձու իւրոյ ։ մի՛ փոխիկնիք առանի ՚ի առնն ։ * Ցոր 8
քաղաք մտանիկնիք՝ և ընդունիկնին զձեզ, առանիկնիք զինչ
առաջի դնիկնին ձեզ ։ * և բժշկիկնիք զոր ՚ի նմա հի 9
առնդեք ներսն ։ և առաջիկնք նոյ, մերձեցաւ ՚ի ձեզ թագաւո-
րութիւն Ծն ։ * Իսկ յոր քաղաք մտանիկնիք, և ոչ ընդ- 10
դունիկնին զձեզ ։ ելցէք ՚ի հրապարակս նորա՝ և ասասցէք
* և զփոշին որ հաւաքեալ ՚ի քաղաքէդ ձերմէ 11
յոտս մեր՝ ջնջեմք սրբեցուք ՚ի ձեզ ։ բայց զայս գիտասջ
ջիք՝ զի մերձեցաւ ՚ի ձեզ ։ * Ամէն ձեզ, զի 12
առաքելութեացդ ընդ աքսաքսանդին լիցի յաւուրն յայնմ
ՀԻ՝ քան քաղաքին այնմիկ ։ * Ցոյլ ձեզ զաքաղին ։ վասն 13
զի եթէ ՚ի սմա քաղաքն արժանի ՚ի սէրդ ։ * Ցոյլ ձեզ
խաղաղութիւն՝ զի ՚ի ձեզ ՚ի սմա քաղաքն ։ և ՚ի սէրդ ձեզ և
գիտեալ ՚ի խորհ ՚ի ՚ի ձեզ ։ վասն ասա զի ՚ի ձեզ ։ * Բայց 14
ոչ ոք ընդունիցէ զձեզ և ոչ լսիցէ զբանս ձեր՝ ելանելով
յաստի քաղաքէ կամ ՚ի տանէ՝ ՚ի ձեզ ։ * Եւ գոն ՚ի ձեզ 15
ասեմ՝ որ ՚ի ձեզ ։ ՚ի երկիրն Սոդոմացոց և Գոմորացոց ՚ի
ձեզ ։ * Ցոր ձեզ լսէ, ինձ լսէ ։ և որ զձեզ ՚ի 16
ձեզ ։ զիս անարգէ ։ և որ զիս անարգէ, զառաքեալն
իմ անարգէ ։ և որ ինձ լսէ, լսէ այնմիկ որ զիս առա-
քեաց ։ * Դարձան եւ ծանաւսան և երիսունք խրն 17
գոհեցին և ասեն ։ Տէր՝ և դիւք հնազանդին մեզ յանուն
քո ։ * Եւ ասէ ցնոս ։ անասանէի զսատանայ անկեալ 18
յերկինս իբրև զփայլակն ։ * Ահա տուի ձեզ իշխա- 19
նութիւն կոխելոյ զօձս և զկարիւրիս, և զամէն զօրութիւն թշնամի
ւոյն, և ձեզ ոչինչ մեղանչիցէ ։ * Բայց ընդ այն մի 20
խնդայք՝ թէ ոգիք հնազանդին ձեզ ։ այլ խնդայք՝ զի
անուանք ձեր գրեալ են յերկինս ։ * ՚ի նմին ժամու՝ 21
ցնծացաւ յն հոգւովն սրբով և ասէ ։ գոհանամ զքէն
Հայր Տէր երկնից և երկրի, զի ծածկեցեր զայս յիմաստ-

նոց

(6) Ոմանք ։ Եւ եթէ իցէ ։ ։ հանգիստ ՚ի նմա ոգիքն ձեր ։
(7) Ոմանք ։ ՚ի տանէ ՚ի տունէ ։ (10) Ոմանք ։ ՚ի հրապարակս
նոյ ։ (11) Ոմանք ։ Ա՛ երձեալ է ՚ի վէր ձեր որ՚՚ ։ (12) Ոմանք ։
Քէն սոդոմացոցն ։ (13) Բազիկ ։ Վաղուց եւս ։ ։ նստեալ
առաքեալութիւնդ էր ։ Ոմանք ։ առաքեալութիւնդ էին ։
(14) Բազիկ ։ Լիցի ՚ի դատաստանի ։ (16) Ոմանք ։ Եւ որ զիս ան-
նարգէ ։ (19) Ոմանք ։ Եւ ձեզ ինչ ոչ՚՚ ։ (20) Ոմանք ։ Եւ
եթէ ոգիք ։ (21) Ոմանք ։ երկինք եւ երկրի ։

Digitized by Google

'Ասէ և 'ի գիանոց, և յայտնեցեր զայս ամբարտից. այս
22 հայր, դի սկսաւկս հաճոյ եղև առաջի քոյ: * Ամենայն
ինչ ասուաձ ինձ 'ի հօրէ իմմէ. և ոչոք գիտէ թէ ով և
որդի, եթէ ոչ՝ հայր, և ով է հայր՝ եթէ ոչ՝ որդի, և
23 ում կամիցի որդին յայտնել: * Եւ դարձեալ ասաւ
ցիշակիրսն՝ ասէ. երանի աչացդ՝ որ տեսա-
24 նիցին զոր տեսանիցէք: * ասեմ ձեզ. զի բազում մարգա-
րէք և թագաւորք կամեցան տեսանել զոր դուքդ տես-
սանիջէք՝ և ոչ տեսին. և լսել զոր լսէքդ՝ և ոչ լուան:
25 * Եւ ահա յարեաւ ումն օրինական՝ փորձէր զնա և ՚ԼԵ
ասէր. վարդապետ՝ զի՞նչ գործեցից՝ զի ջիւանայ յա-
26 ւիտեանս ժառանգեցից: * Եւ նա՝ ասէ ցնա. յո-
27 րիսն՝ զի՞նչ գրեալ է, որպէս ընթերցանես: * Նա՝ ասէ
ասախանի նա՝ և ասէ. սիրեսցես զՏէր քո յամենայն սրտ
ասէ քումմէ, և յամենայն անձնէ քումմէ, և յամենայն զօրու-
քումմէ, և յամենայն մտաց քոց. և զընկեր քո իբրև զանձն
28 քո: * Եւ ասէ ցնա. ուղիղ հատուր զպատասխանիգ,
զայդ արա՝ և կեցցես:
29 * Նա՝ իբրև կամեցաւ զանձն արդարացուցանել՝ ա ՚ԼԶ
30 ասէ ցյի՝ և ո՞վ է իմ ընկեր: * Պատասխանի հատ յի՝
և ասէ. այր մի՝ իջանէր յԵրուսաղէմ յԵրիքով, և անկաւ՛ի
ձեռս աւազակաց, որք մերկացին զնա, և վէրս՛ի վերայ
31 եդին, մեռոյն կիսամահ և գնացին: * Դիպ եղև քա-
հանայի միոջ՝ իջանել ընդ նոյն ճանապարհ, և տեսեալ
32 զնա՝ զանց արար: * Նոյնպէս և ղևտացի մի՝ եկեալ
33 ընդ նոյն տեղի, հատս և զանց արար: * Սամարիացի
ումն ճանապարհորդեալ, եկն ընդ նոյն տա. հոգաւոր, և
34 տեսեալ զնա՝ գԹագաց. * և մատուցեալ պատեանց ըղ-
վէրս նորա, արկեալ՛ի վերայ ձէթ և գինի. և հեգեալ
՛ի վերայ գրաստու իւրոյ՝ ած զնա՛ի պանդոկի մի, և
35 գաքանչիսաց զնա: * Եւ՛ի վաղիւն անդր՝ իբրև եկաց
նէր առնոի, հանեալ երկու ցպանդոկապետն երկուս դա-
հեկանս՝ և ասէ. գաքանչն ասր զմոյ, և զոր ինչ ծախ-
եսցես՛ի դա՝ ՛ի միւսանգամ գաղատեան ինամ հա-
36 տուցից քեզ: * Ասէ՝ ո՞րդ՝ ոմն ՚ի նոցանէ երեսից
քեզ

(22) Ոմանք. եթէ ո՞չ որդի . . և ոչ գհայր ոք գիտէ, եթէ,
ոչ որդի: (23) Ոմանք. Ասացն որ առեսանէին: (24) Ոմանք.
Եւ ոչ կարացին տեսանել. և լսել զոր լուայքդ, և: (25) Ոմանք. Օրինական ումն: (29) Ոմանք. Եւ ո՞վ է իմ ըն-
(30) Ոմանք. Ա՛երկացուցին զնա: (31) Ոմանք. Ընդ այն
ճանապհ: (32) Ոմանք. Եկեալ ըստ այն տեղւոջ: (33) Ոմանք.
Եկին ըստ առ նով: (34) Ոմանք. Ի գերագիպ գիւղն գրեն՝ ի
պանդոկի մի. ուր ՚ն ասան: (35) Ոմանք. Ծախեսցես ՚ի
դմա: (36) Ոմանք. Ա՛երձաւոր լեալ անկիե՞:

Digitized by Google

քեզ միբձաւոր լինել անիծելոյն՝ ի ձեռս ասպատուցն ։
* Եւ նոյ ասէ. որ օրհնէր զողորմաբանն՝ ի վերայ նորա ։ ա 37
ասէ ցնա յիր և դուա՝ որպա նոյնպես ։
Եւ * Եւ եղիր՝ ի գալն նոյ, և ինքն եմեալա՝ ի գիշ մի. և կրկին 38
ումն անասնոց միրթնա՝ ընկալաւ գնաս՝ ի սանն իւրոցա ։ * Եւ 39
նոր էր քոյր մի, որոսա՝ անունն էր մարիամ. որ և եկին
նաստաս առ սանն ամենն, և լսեր զբանս նորն ։ * Եւ մարդ 40
նոա զգաղիակ էր՝ ի քիմ սպաստաս. եկն եկածց առ նոան՝
և ասէ. ասր՝ ոչինչ փոյթ է քեզ, զի քոյրդ իմ միայն ե
նոցդ գնաս՝ ի սպաստաս. արդ՝ ասայ զոա զի օգնեսցէ ինձ ։
* Պատասխանի եաս յիր՝ և ասէ. մարթայ մարթայա, դուա 41
հոգաս՝ և զբաղեսա իւրեք զբաղեալ եաս. * քոյր ասոա՝ 42
սակաւ ինչ պիտոյ է. մարդիամ մասն բարի ընտրեաց,
որ ոչ քարձցի՝ ի սմանէ ։

ԳԼ. ԺԱ

ԼԸ Եւ եղեւ՝ ի առեալ տէրեք կալ յաղօթս. և երբեք գա 1
դ. դադարեաց, ասէ ցնա ոմն յաշակերտացն իւրոց. ։ տէր՝
ուսոյ մեզ յաղօթս կալ, որպ յովհաննէս ուսոյց աշակերտ
տացն իւրոց ։ * Ասէ ցնա, յորժամ կայցէք յաղօթս, 2
ասասջիք ։ Հայր մեր, որ երկնեքն պտուն քո. եկեսցէ
արքայութիւն քո ։ * գհաց մեր հանապազորդ տուր մեզ 3
զօրբաստօրէն ։ * և թող մեզ զմեզ մեր ։ զի և մեք թող 4
զուզք ամենայնի՝ որ պարտիցին մեզ ։ և մի տանիր զմեզ
մեզ՝ ի փորձութիւն ։ * Եւ ասէ ցնոա. ոմ է՝ ի ձենջ որոց 5
երեք բարեկամ, և երթայցէ առ նոա՝ ի միջ գիշերի, և
ասիցէ ցնա. բարեկամ՝ տուր ինձ փութ երիս հացս. ։
* զի բարեկամ իմ ելեն առ իս յորդոյ, և ոչինչ ունիմ 6
դնել առաջի նոր ։ * Եւ նա՝ ի ներքուստ առցէ պա 7
տասխանի և ասիցէ. մի աշխատ առներ զիս, զի դուռ
քոյդ փակեալ են, և մանկունքս ընդ ինև կան յանկոզ
նի. ոչ կարեմ յառնել և տալ քեզ ։ * Ասեմ ձեզ, և 8

---

(38) Ոմանք. Եւ եղև՝ ի գնալն նր ։ (39) Ոմանք. Ուրոյ ա
նունն էր ... առ. ոսա ան՝ն, և լսեր զբանն նր ։ (40) Ո
հան. Եկն և եկեալց ։ (40) Ոմանք. Ըն ինչ է փոյթ քեզ ։
(41) Ոմանք. Պիտի եաս նմ յն՝ և ... և բիմ իւրեք ։ (42) Ո
մանք. Ո՛չ բարձցի՝ ի նմանէ.

ԳԼ. ԺԱ ։ (1) Ոմանք. Կալ յաղօթս ։ (1) Ոհան. Ո՞ւ և
յօհաննէս ։ (2) Ի լսա՛՝. Ասէ ցնոս. յոր՛՝. հանդիպեալ անանց
՝ի բնաբ՛՝ ։ (4) Բ՚՚ք. Որ պարտիցի մեզ ։ (5) Ոմանք. Եւ
ասէ ցնա. բարե՛՚ ։ (6) Բ՚՚ք. Ա՛՚ւ իս յառաջդ ։ (7) Ոմանք.
Տացէ պիտի և աասացէ ... զի գռուանքդ ։ (7) (8) Ոհան
առեալ՝ ի լաթինականն յաւելու. Եւ ասէ քեզ ։ * Եթէ նա
պիտիսցէ բազնելով, ասեմ ձեզ ։ (8) Ոմանք. Տացէ նմ

Digitized by Google

Քեզ ոչ յայտնեցեալ առեալ ևս զբարեկամունէն, առ
կայն մի՛ ժառանգեն յարուցեալ առցէ՛ նոսա՝ զինչ և ունի
9 ասոյ ինէ։ * Եւ ես՝ ասեմ ձեզ. խնդրեցէ՛ք և առցէ՛
ձեզ, հայցեցէ՛ք՝ և գտցէ՛ք, բախեցէ՛ք և բացցի ձեզ։
10 * զի ամ՛ որ խնդրէ՝ առնու՛, և որ հայցէ՝ գտանէ, և
11 որ բախէ՝ բացցի նմա։ * Ցո՛ որ ի ձէնջ հայր՝ խնդ
բեցէ որդի իւր ձուկն, միթէ փոխանակ ձկանն՝ ձգ տայ
12 ցի նմա։ * և կամ՝ խնդրեցէ ձու, մի թէ կարիցէ տալ
13 ցի նմա։ * Ապա եթէ դուք որ չարքդ էք՝ գիտէք պար
գեւս բարիս տալ որգւոց ձերոց, որչափ և առաւելել
հայրն ձեր յերկինից տացէ բարիս այնոցիկ, որ խնդ
րեսն ՚ի նմանէ։
14 * Եւ հանէր զդեւ մի համր։ և եղև յելանել դեւին՝ խո՛ Լ
15 սեցաւ համրն, և զարմացան ամ՛ ժողովուրդքն։ * Եւ դէ
ասացինք ՚ի նոցանէ ասեն. բէեղզեբուղայ իշխանապետն
16 դեւոց հանէ դա զդեւս։ * Եւ այլք՝ փորձէին և նշ
17 ան յերկինից խնդրէին ՚ի նմանէ։ * Ապա նո՛ գիտացեալ
զմտորհնութիւս նո՛ , ասէ ցնո. ամ՛ թագաւորութիւն բա
ժանեալ յանձն, ապարի՛, և տունն բաժանեալ յանձն
18 կործանի։ * Ապա եթէ և սատանայ բաժանեցաւ յանձ
նէ, զիա՛րդ կայցէ թագաւորութիւն նո՛ . զի ասէք զինէն
եւթէ բէեղզեբուղայ իշխանապետն դեւս հանէ դա ըզ
19 գեւս։ * Եթէ ես բէեղզեբուղայ հանեմ զդեւս, որդիքն
ձեր՝ ըմ՛ հանիցեն. վասն այդորիկ նոքին դատաւորք ձեր
20 գտանիցեն։ * Ապա եթէ մատամբ աջ հանեմ զդեւս,
21 ապա հասեալ է ՚ի վերայ ձեր արքայութիւն աց։ * Յոր
ժամ հզօր, վառեալ՝ պահիցէ զտունն իւր, ՚ի խաղաղ
22 գտէ են ինչք նո՛ ։ * Բայց եթէ հզօրագոյն քան զնա
՚ի վերայ եհարեալ յաղթեսցէ նմա, զպատապիսութիւն նո՛
հանէ յոր յուսացեալ էր, և զաւար նորա բաշխեսցէ։
23 * Որ ոչ է ընդ իս՝ հակառակ իմ է, և որ ոչ ժողով
24 էլ ընդ իս, ցրուէ։ * Յորժամ այսն պիղծ ելանիցէ
՚ի մարգոյ, շրջի ընդ անջրդին տեղիս, խնդրէ հանդիստս.
և եթէ ոչ գտանէ, ասէ. դարձայց անդրէն ՚ի տունն
25 իմ առաքէ եղէն։ * և գայ գտանէ մաքրեալ և յարդա
26 քեալ։ * Յայնժամ երթայ և առնու եւթն այլ ոգիս
չարս

զինչ պիտոյ ինչ։ (11) Ոմանք. փոխանակ ձկան։ (14) Ցբ
րնաւին ձեռնէ. Եւ եղև՝ յելանել դեւ։" (15) Ոմանք. ՚ի
նշոնէ ասեն։ (16) Ցոմանս ձեռն. Եւ նշան յերկնից խնդ։" (18) Ոմանք. Ապա թէ սատանայ... բշխնապետ հանէ
դա զդեւս։ (19) Ոմանք. Ալ այնորիկ նոքա եղեն։" (22) Ոմանք.
Զպատապիսութիւնն հանէ։ (23) Ոմանք. Որ ոչ է ընդս։
(24) ՚ի բաց ձեռն. Ապա պիղծ ելա։" (24) Ոմանք. Եւ
ոչ գտանէ, ասէ... ուստի ելի։ (26) Ոմանք. Երթայ

Digitized by Google

քար ևս քան զինքն, և մնասնէ քանակիմ անդ. և լինի մի
ամենեւին մարդոյն այնորիկ չար քան զառաջինն:
խ * Եւ երկրորդ հրեշտակ զարկ, ձայնի երեսաց կիւն մի 27
ի ծովուվերջանեն անտի և ասէ. երանիք ի տովսէնեան՝
որ կրնասցեն զքրիստ, և առեռանցին որ գիմեցուցին զքրիստ:
* Եւ նոր ասէ. նա՝ երանի այնոցիկ է, որ լսին զբանին 28
այդ, և առնիցեն:
խև * Եւ՝ ի գիշերանէ՝ լուծրայ ոնի ժողովրդոցն՝ ակատա ու 29
ամէն. ազգս այդ՝ ազգ չարի է. նշանն ինդրեն, և նշան չտրվի
նոյն՝ ոչ ասացի ամէն՝ բայց նշանն յովնանու. * Զի ոնի 30
նոյն յովնան նշան նինուեացոց, նոյնպէս եղիցի և որ-
դի մարդոյ ազգիս այսմիկ: * Նշխարն հարաւոյ յարիցի 31
ցե՛ի դատաստանի ընդ ազգս այսմիկ, և զա-
տապարտեսցէ զնա. զի եկն՝ ի ծագաց երկրի լսել զի-
մաստութիւն սողոմոնի: և ահա առաւել քան զսո-
զոմոնի է աստ: * Արք նինուեացոց յարիցեն՝ ի դա- 32
տաստանի ընդ ազգիս ընդ այսմիկ, և դատապարտեսցեն
զնա զսա, զի առաքելութեանն՝ ի քարոզութեն յովնանու:
և ահա առաւել քան զյովնան է աստ: * Ո՛չ ոք ածէ 33
լուսաւոր հրոյ՝ դնէ՝ ի ծածուկ տեղի, այլ՝ ի վիճակի տա-
նողացի, զի որ մտանեն՝ լոյս տեսանիցեն: * Ճրագ 34
մարմնոյ անդն է. յորժամ անիւն առատ է, լի մարմինն
լուսաւոր եղիցի: և երբ ապին չար է, և մարմինն խա-
ւարին եղիցի: * տես՝ զգոյշ լիր, զլուսի որ 35
քեզ է խաւար եղիցի: * եթէ մարմինդ քո ամ լուսաւոր
է, և չգոյ մասն ինչ խաւարին, եղիցի լուսաւոր
ամ. ունք յորժամ հրոյ՝ն նշոյլ լուսաւորիցէ զքեզ:
խէ * Եւ մինչ գնա խօսեր զայս, աղաչէր զնա ոմն փարի- 37
սեցի՝ զի ճաշ կերիցէ առ նմա: և նա՝ մտեալ բազ-

առնու. եւ ելին այլ յայս չար.. և լինիցի յետինն: (26)
Ոսկան. Եւ մեկնեալ ընտիկ: (27) Ո՛նախ. ի ժողովներն՝ և
ասէ. երանի որովայնին որ կրնաց: (28) Ո՛նախ. Զբանն
այդ, և առնեն: Ուր և նախ. Զբանն այդ՝ և պահե-
նեն: (29) Ո՛նախ. Եւ ի գիշերայն. ի վերայ ծոցս ժո-
ղո՛... մի ասացի.. յովնանու. մարգարէի: (30) Ո՛նախ.
Ընչպէս եղիցի և որ՞: (31) Ո՛նախ. Եւ դատաւորացն
գաւառս.. ի ծագաց երկրէ: (32) Ո՛նախ. Զի ղազարան
ի քարո՛: (33) Ոսկան առեալ ի լապտեհայնին յատնէ. ի
ներքսագահան, և ոչ ընդ գրասենս. այլ: (33) Ո՛նախ. Զի
որ մտանեցին՝ լոյս տեսցեն: (34) Ո՛նախ. Խաւար եւ
եղիցի: (36) Ո՛նախ. Եւ ոչ գոյ մասն... Նշոյլիւք լու-
սաւորեսցէ զքեզ: (37) Ո՛նախ. Եւ մինչ խօսեր զայս..
Ճաշ կերիցէ ընդ նմ: Ոչ օչնակ փ. Զնա ամն ի վա-
քեանցուցն՝ զի ճաշ կերիցէ առ նա:

Digitized by Google

38 մեղաւ ։ * Իբրև եառնս փարիսեցին՝ զարմացաւ զի նախ
39 ոչ մկրտեցաւ յառաջ քան զճաշն ։ * Եւ ասէ ցնա տէր ։ այժմ
գիւք փարիսեցիք զարտաքինն զբաժակին և զպնակին
արդէք ։ և ներքինն ձեր լի է յափշտակութենէ և չա-
40 րութենէ ։ * անմիտնք՝ ոչ ստեղծանէ որ զարտաքինն արար ,
41 և զներքինն նովքն արար ։ * Բայց ազէ՝ զարծաւն խակ ։
ահաւադ ողորմութենէ , և ահա ամենայն սուրբ ի ձեր
42 * Այլ վայ ձեզ փարիսեցւոց ։ զի տասանորդիք զանդ-
նահատ և զփիգամոն , և զամէ բանջար , և անցանէք զի-
բարութիւնք և զերկրպիղ աղ ։ զայս՝ արժան էր առնել , և
43 զայնոսիկ՝ ոչ անցանել ։ * Վայ ձեզ փարիսեցւոց ։ զի սի-
րէք զաթոռս ժողովարանս , և զխոնարհութիւնս ի
44 հրապարակս ։ * Վայ ձեզ , զի էք գերեզ երևոյթ գերեզ-
մանս անյայտս , և մարդիկ գնանն ի վերայ՝ և ոչ գի-
45 տեն ։ * Պատասխանի եւս ումն յօրինակացուցն՝ և ասէ
ցնա ։ վարդապետ՝ զայդ բանս ասելով , և զմեզ ընդ-
46 մանես ։ * Եւ նա՝ ասէ ։ և ձեզ վայ օրինակացուցդ ։
զի բառնայք մարդկան բեռինս գժարատակելս , և գա-
47 մատոյս մերովի բեռնին ոչ մերձենայք ։ * Վայ ձեզ՝
զի չինեք դէրբինն ոչ մերձենայք ։ և հարքն ձեր սպանին
48 զնոս ։ * ապա ուրեմն վկայիք , եթէ կամակիցք էք գոր-
ծոց հարցն ձերոց ։ զի նոքա կոտորեցին զնոս , և դուք
49 զգերեզմանս նոցն չինէք ։ * Վասն այսորիկ խնաստուտքն
ինչ ասաց ։ առաքեցից ի նոսա մարգարէս և առաքեալս ,
50 և ի նոցանէ սպանանիցեն և հալածիցեն ։ զի խնդրեսցի
ցիս արիւն ամենայն մարգարէիցն՝ հեղեալ իսկզբանէ աշխարհ
51 հի՝ յազգէ յայսմանէ ։ * յարկնէն արեւլ մինչև յարեւելս յաբե-
զարիայ կորուածոյն ընդ սեղանն և ընդ տաճարն ։ այո
52 ասեմ ձեզ , խնդրեսցի յազգէ յայսմանէ ։ * Վայ ձեզ
օրինակացուցդ ։ զի հնազանդեցաք զփականս գիտութեն ։
գուք՝ ոչ մտանիք , և որ մտանելոցն էին՝ արգելուք ։
53 * Եւ ի խօսելն զայս ամ առ նոս առաքի ամ ժողովրդք
գիմանեն՝ զսոսկալի հարկանելն ։ և սկսան գայրանալ
փարիսեցիքն զարել և գրգռել զնա վասն բազմ իրաց ։
54 * և սպասել որսալ ինչ բառնս ի բերանոյ նորա , զի
չարաբասացին զնմանէ ։

Գլ.

(38) Ո նախ ։ Չի ոչ նախ մկրտեցաւ ։ (39) Բշխ ։ Խա-
ժակին ։ (42) Ո նախ ։ Եւ զփիգամոն ։ և զայն ոչ ան-
ցանել ։ (43) Ո նախ ։ Զթաթռոցսն ի ժողովս ։ (45) Ո-
նախ ։ Եւ մի ումն յօրինա՛՛ ։ զայդ բանդ ասելով ։ (48) Ո-
նախ ։ Կոտորեցին զմարգարէսն , և գուք ։ (49) Ո նախ ։
Վասն այնօրիկ և խնաստուտն ։ (50) Ո նախ ։ Յարգէ յայդ-
մանէ ։ (51) Ո նախ ։ Ա՛ինչև յարեւելս ։ ամէն ասեմ ձեզ ։
խնդրեսցի ։ (54) Ո նախ ։ Չի չարաբասանն զնմանէ ։

Digitized by Google

1 Ողբալք ՚ի կուսանել բնբռնաւորաց ժողովրդեանն՝ զինչ
չև կորնչել զմիմեանս ։

ԽԴ Սկսաւ ասել յաշակերտան իւր ։ նախ՝ զգոյշ լերուք
անձանց ՚ի խմորոյ սադուկեցւոցն, որ է կեղծաւորու-
թիւն ։ * Չի ոչինչ է ՚ի ծածուկ՝ որ ոչ յայտնեսցի, և
գաղտնի՝ որ ոչ ծանիցի ։ * Վասն զի զոր ինչ ասիցէք ՚ի 3
խաւարի, լսելի լիցի ՚ի լոյս ։ և զոր յականկն խօսիք
ցարուզ ՚ի չտեմարանս, քարոզեսցի՚ի վերայ տանեացց ։
* Բայց ձեզ ասեմ սիրելեաց իմոց ։ մի զարհուրիցէք 4
յայնոցանէ որ սպանանեն զմարմին, և յետ այնորիկ ա-
նէլի ինչ ոչ ունիցին առնել ։ * Այլ ցուցից ձեզ յոմ 5
մի երկնչիցէք ։ երկնչիցէք յայնմանէ՝ որ յետ սպանա-
նելոյ ունի իշխանութիւն արկանել ՚ի գահենն ։ այո ասեմ
ձեզ, յայնմանէ երկնչիցէք ։ * Ո՞չ սպարսէն հինգ ճագ՝ 6
երկուց դանդաց վաճառին, և մի ՚ի նոցանէ ոչ է մոռա-
ցեալ առաջի աստ ։ * Այլ ձեր՝ և ամենայն հեր գլխոց 7
թուեալ է ։ մի երկնչիքէք, զի քան զբազում ճագս լաւ եք
գուք ։ * Ասեմ ձեզ ։ զի ամենայն որ խոստովանեսցի յիս 8
առաջի մարդկան, և որդի մարդոյ խոստովանեսցի զնա
առաջի հրեշտակաց նորա ։ * Եւ որ ուրանայցէ զիս 9
առաջի մարդկան, ուրացեալ լինի առաջի հրեշտակաց
նորա ։ * Եւ ամենայն որ ասիցէ բան որդւոյ մարդոյ, թողցի նմա ։ 10
բայց որ զհոգին սրբ հայհոյիցէ, մի թողցի նմա ։ * Այլ 11
յորժամ առնուիցին զձեզ ՚ի ժողովուրդս, և ՚ի պատա-
ւիրեալս, և իշխանութիւս, մի հոգայցէք՝ ումպէս թէ զինչ պատասխանի
առայցէք, կամ զինչ ասիցէք ։ * զի հոգին սրբ ուսուսցէ 12
ձեզ ձեզ ՚ի նմին ժամու՝ զինչ պարտ իցէ խօսել ։
ԽԵ * Ասէ ումն ՚ի ժողովրդենէն ցնա ։ վարդապետ՝ ասա 13
եղբարցայր իմ՝ բաժանել ընդ իս ժառանգութիւն ։ * Եւ 14
նա՝ ասէ ցնա ։ այր դու՝ ո՞վ կացոյց զիս դատաւոր կամ
բաժանարար ՚ի վերայ ձեր ։ * Եւ ասէ ցնա ։ տեսէք 15
և

Գլ. ԺԲ ։ (1) Ողբալ ՚ի խմորոյ փարիսեցւոցն, որ է ։
(2) Ողբալ ։ Ոչինչ է ծածուկ ։ (3) Ողբալ ։ Վայ այսորիկ
զոր ինչ ասի՚՚ ։ (3) Ողբալ ։ Եւ ղյուսականէ ։ (5) Ողբալ ։
Երկնչիցիք յայնմանէ ։ ։ ։ յայնմանէ երկնչիցիք ։ Ցոր ա-
նէ ։ երկերութիւք ։ (6) Ողբալ ։ Հինգ ճագք ։ ։ վաճառին ։
(8) Օրինակ ՚ի ՚ի որ խոստովանեսցի զիս ։ (9) Ողբալ ։ Ո՞վ
ցացեալ երկեցի ։ (10) Ողբալ ։ Որ պատկէ բան ։ ։ ։ հայհոյ-
եսցէ ։ (11) Ողբալ ։ Տանիցին զձեզ ։ ։ ։ կամ զինչ խօ-
սիցիք ։ (12) Ողբալ ։ Ուսուսցէ զձեզ ՚ի նմ՚՚ ։ (12) Օրինակ
՚ի ։ Չինչ պիտոյ իցէ խօսեալ ։ (13) Ողբալ ։ Ասէ մի ումն
՚ի ժող՚՚ ։ ։ ։ զհատանգութի ։ Ո՞ր ոմն։ Ասէ մի ՚ի ժո՚՚ ։

Digitized by Google

և զգեցեալ զիմատս յաւետեան ապահովութիւն, զի ոչ երբէք ի
մերձենալոյ պատուհասի ուրուք իչխան կարասցէ ներել։
16 * Խօսեցեալ ասա. Նա առաքն մի՝ և ասէ. Ահա ուրուան մի ինձ
17 ծառայեաւ ետուն զանգիտ առհասարակ։ * և խորհէր ի միտս
իւր՝ և ասէր. զի գործեցից զի ոչ գոյ ուրեք ուր ժողո-
18 վեցից զպտղս իմ։ * Եւ ասէ. գիտեմ զինչ արարից.
քակեցից զշտեմարանս իմ՝ և կա մեծամեծս չինեցից. և
19 անդր ժողովեցից զպտղսն և զամ բարութիւն իմ։ * և ա-
ստացից ցանձն իմ. անձն ունիս բազմ բարութիւն հասեալ
ի բազում ամսոց զատմամբ. հանգիր՝ կեր արբ և ուրախ լեր։
20 * Ասէ ցնա Աստ. անխոհա՝ յայսմ գիշերի զոդիսդ՝ ի քէն
ի բաց պահանջիցեն, իսկ զոր պատրաստեցեր՝ ումի
21 լինիցէ։ * Նոյնպէս և որ գանձէ անձին, և ոչ յԱստ
22 մեծանայցի։ * Ասէ ցաշակերտսն իւր. վասն այդորիկ
ասեմ ձեզ. մի հոգայք ընդ ոգւոյ՝ ինչ զինչ ուտիցէք.
23 և մի ընդ մարմնոյ՝ ինչ զինչ զգենուցաջք։ * զի ոգի՝
ապառնի է քան զկերակուր, և մարմին քան զհանգերձ։
24 * Հայեցարուք ընդ ագռաւս, զի ոչ սերմանեն և ոչ
հնձեն, որոց ոչ գան շտեմարանք և ոչ հասկբարեաց ոչ.
և Աստ կերակրէ զնոս։ որչա՞փ և առաւել զձեզ՝ որ լաւ-
25 եք քան զնոսունս։ * Ո՞վ ի ձէնջ ասա. հոգալ կարիցէ
26 յաճախուլ ի հասակ իւր կանգուն մի։ * իսկ ասդ՝ ե-
թէ փոքրուն չէք քաւականն վասն այլոցն զի՞ հոգայցէք։
27 * Հայեցարուք ընդ շուշանին՝ որպէս աճեն, ոչ գանազ
և ոչ նեռնեն. ասեմ ձեզ, և ոչ սողոմովնն յամի՝ ի փառս
28 սորն իւր զգեցաւ իբրեւ զմի ի նոցանէ։ * Իսկ եթէ զգ-
խասն՝ որ այսօր ի բացի է՝ և վաղիւ ի հնոց արկանին,
լի, ասէ այնպէս զգեցուցանէ. որչափ և առաւել զձեզ
29 թէ քահաւասաք։ * Եւ դուք մի խնդրիք զինչ ուտիցէք
30 կամ զինչ լմանիցէք, և մի պատրուիք. * զի զայն ամ
հեթանոսքն աշխարհի խնդրեն։ այլ ձեր Հայր՝ գիտէ զի
31 պիտոյ է այն ամ։ * Բայց խնդրեցէք զարքայութիւն ոյ.
32 և այն յաւելցի ձեզ։ * Մի երկնչիր հօտ փոքրիկ. զի ե-

---

(17) Ո Ման. Ջի՞նչ գործեցից։ զի։ (20) Ո Ման. Ի՛ բաց
ապահանջեսցեն։ ա՛ Ման. Պահանջին։ (22) Ո Ման. Վ՛
այսորիկ ասեմ՛՛՛ ինչ զինչ ուտիցէ, և։ (26) Ո Ման.
եթէ փոքրուն չէք՛՛ զի հոգայք։ (27) Ո Ման. Հասկացա-
րուք ի շուշանին։ (29) Ո Ման. Եւ մի զբաղիսուցջաք։
(30) Ո Ման. Աստ ձեր Հայրն գի՛՛՛ այդ ամ։ (31) Ո-
Ման յաւելուս. Բայց խնդրեցէք նախ զարքայութիւն ոյ և
զարդարութիւն նո. և այն յաւ՛՛։ (31) Ո Ման յաւելուս. Եւ
այն ամ յաւելի՛՛։ (32) Բայ. Զարքայութիւն։ (33) Ո Ման.
Քսակ առանց՛՛՛ և ոչ ցից և ուտիճ ապականեն։

Digitized by Google

ձառնիկք զինչս ձեր, և առնուք ազբրմանքի՛ ։ Եւ ազբրմանքի՛
ձեզ քսակս առանց հնանալոյ, գանձ անպակասս յերկն-
կիմս ։ ուր ոչ գող մերձենայ, և ոչ ցեց ապականէ ։
* Զի ուր գանձն ձեր է, անդ և սիրտք ձեր եղիցին ։ 34
* Եղիցին գոտիք ձեր պատրաստ ընդ մէջ ։ և ճրագունք 35
լուսաւորեալք ։ * և դուք նմանացարք մարդկան՝ որ սպասեն
տիրոջ իւրոց յորժամ դառնայցէ յհարսանեացն ։ 36
զի յորժամ գայցէ և բախիցէ, վայրկենապէս բանայցեն
նմա ։ * Երանի՛ նոցա ծառայիցն այնոցիկ, զորս եկեալ 37
տէրն գտցէ արթնութեան ։ ամէնասեմ ձեզ՝ զի գոտի ընդ-
մէջ ածցէ, և բազմեցուսցէ զնոսա, և անցեալ պաշտէ
նոցա զինս ։ * և եթէ յերկրորդ, կամ յերրորդ պահս և 38
գտցէ՝ և գտցէ այնպէս, երանելի՛ են ծառայքն այք
նոքա՛կ ։ * Քանզի զայն գիտասջիք, եթէ գիտէր տանուտէր 39
տանն յորում ժամու գող գայր, զտեալը հսկէր, ան՛ հան
տանել՝ ի տան իւրում ։ * Եւ դուք՝ եղերուք պատ- 40
րաստք ։ զի յորում ժամու ոչ կարծէիցէք, գայ որդի մարդ
գոյ ։ * Ասէ ա՛ռնորս ։ Քրո՛ տա՛ռ ասացեր զառակդ 41
զայդ՝ ԹԷ առ ամենեսեան ։ * Եւ ասէ տէր ո՛վ իցէ հաւ- 42
ատարիմ մանուտս և խոհական, զոր կացուցէ տէր իւր
՚ի վերայ զծերպատանեկն իւրոյ տալ՝ ՚ի ժամու ցիւրում
հաւրս ։ * Երանի՛ իցէ ծառայնն այնմիկ՝ զոր եկեալ 43
տէր իւր գտանիցէ այսպէս գործս ։ * Ճշմարիտ 44
ասեմ ձեզ, զի ՚ի վերայ ամենայն ընչից իւրոց կացուցանիցէ զնա ։
* Ապա ԹԷ ասիցէ ծառայն այն ՚ի սրտի իւրում՝ յա- 45
պաւ տէր իմ՝ ՚ի դալ և սկսանիցէ հարկանել զծառայսն
և զաղախնեայսն, ուտել և ըմպել և արբենալ ։ * եկեսցէ 46
տէր ծառային այնորիկ՝ յաւուր յորում ակն ոչ ու-
նիցի, և ՚ի ժամու յորում ոչ գիտիցէ ընդ-մէջ կտրեսցէ
զնա զնա, և զհաւան նմա ընդ անհաւատս դիցէ ։ * Եւ 47
ծառայն որ գիտիցէ զկամս տեառն իւրոյ՝ և ոչ պատ-
րաստեացէ ըստ կամաց նորա, արբցէ գան բազմ ։ * Եւ 48
որ ոչն գիտիցէ՝ և արժանսն գանի հնչ գործիցէ, արբ-
ցէ գան սակաւս ։ ամենայն որում շատ տուաւ, շատ
հնդրեսցի ՚ի նմանէ ։ և որում բազմ աւանդեցաւ, աւ-

աւ

---

(37) Ա՛մանդ ։ Գոտիք արթուն ։ (38) Ա՛մանդ ։ Եւ գոտիք նոցին
ձգա, երա՛ ։ (39) Ա՛ման յաւելու ։ Գող գայր, հսկէր, և զաւրէր
զտնալ ։ (39) Ա՛մանդ ։ Զտան իւրում ։ (41) Ա՛մանդ ։ Զաւակս
գայս, եթէ առ ։ (42) Ա՛մանդ ։ Զոր կացուցանէ տէր իւր ։
՚ի ժամու կերակրոյս ։ (45) Ա՛մանդ ։ Ապա եթէ ասիցէ
ծառայն ՚ի սր՛՚ ։ (47) ՚Ի լուա՛՚ ։ Եւ ոչ պատրաստիցէ ։ հա-
մաձայն ամանդ ՚ի բնաբ՛՚ ։ Ոչ բառնամ գնեն՝ պատրաստեաց
զնա ։ գոմ ։ պատրաստիցէ ։ (48) Բազմ ։ Ա՛մենայնի որում
շատ ։ (48) Ա՛մանդ ։ Պահանջեացի ՚ի նմանէ ։

Digitized by Google

49 առաքել. եւս տալ հանդիսացանն ՚ի նմանե : * Հինգ
կամ հ. կ. ընկիզք : և ոչ ինչ. կասկած ՚ի ասելն ՚ի նոցա զայն
50 ընդդէմ : * և սկսաւ ՚ի նմա սկսանել . և զնա՛ ընդ
51 պատուհան միջնի կոտորեալսն : * Հաստատեալք ՚ի քեզ զաղա-
52 քեալ՚ ՚ի նոյն տալ յերկիր , ոչ. ասեմ ձեզ , այլ եթե
53 զինեաւ : * Ըստ ասելոյն Գրոյ՝ յորդոյ , և որպէ՛ ՚ի Հոբ . մերայ՝
՚ի գոմսիկ , և գուսաց՝ ՚ի մերկ . սակաւս՛ ՚ի հարանե .
54 և Հարցան՝ ՚ի սկիզբն քրմէ : * Ըստ և ցմոզուածոցան .
յորմէսամ սահմանիցեալ մանր գործոյ յորդանէից , խակիմն
55 ասեն՝ ՚ի մեռ մրկ . գոյ , և լինի այնպէս : * և յորժամ
հարձր ընկալ , ասեն ՚ի խորտակ լինել , և լինի այն
56 պէս : * Կին՚ջուտքն՝ զիրեան երկինն և երկրի գիսակ
գործել , խակ զհամանման զայս զիարդ ոչ փորձեք :
57 *Ընդդէմ և յանձնոյց խակ ոչ ընտրեցեք զարժանն : *Յոր
58 ժամ երթայցեն ընդ. ասեմքն քեզամ առ իշխան , ՚ի ճանա-
ապարհ առաք զՀաւքան զերծանել ՚ի նմանե . զի գուցե
քաշեցէ՛ զքեզ առ գատաւորն , և գատաւորն մատ
59 նիցե գահճի , և գահճիճն արկանիցէ ՚ի բանտ : * Ա-
մէն՝ քեզ , ոչ եկանիցես անտի՝ մինչև հատուցանիցես
զվերջին բանիցն :

ԳԼ. ԺԲ.

1 Ի նմին ամենք ՚ի նմին ժամանակի , և ասեմ ցնոսա խոս
զի զայ գազիլեացւոցն , ոչազ զարբունն ակզատաս խոտ
2 նեաց ընդ զՀան նէ : * Պատասխանի եւ՝ և ասէ ցնոս .
համարիք եթե այն գազիլեացիք երկնն ակզատ քան
3 զամենայն գազիլեացիս , զի այնպէսի անդա կրեցին : * ոչ .
ասեմ ձեզ , այլ եթե ոչ ապաշխարիցէք՝ ամենեքեանդ նոյն
4 պէս կորնչիջիք : * Կամ նէ ուրեքն տասնեքն յորոց վէ
ասպատակն անկաւ ՚ի սիլոամ , և սպան զնոս . համա
րիք եթե նոքա պարտապանք երկնն քան զամենայն մարդիկն
5 որ բնակեալ են յԵրմ : * ոչ . ասեմ ձեզ , այլ եթե ոչ
6 ապաշխարիցէք՝ ամենեքեանդ նոյնպէս կորնչիջիք : * Ա-
ռակս և գաւանիս զայս : Թզենի մի էր ուրումն մերկեալ
յայգոյն խաղողոյ . և եկին խնդրել պտուղ ՚ի նմանե՛ և
ոչ

(54) Նմանե . Ընտրեցն : (57) Բնդդէմ . Զոչ ընտրեք
զարժանն : (58) Նմանե . Ընդ իշխանն ... մատանիցե զքեզ
գահճի : (59) Նմանե . Զկիսոմն բնուանն :

Գլ . ԺԳ . (2) Նմանե . Երկնն ակզատ որ , զի : (2) Բնդդէմ . Զի
զայնպէսիսն : (4) Նմանե . Ակնահաւ աշտարակին ՚ի սիլոամ ...
եթե ընդ զայդ՛՛ : (6) Նմանե . Ընդ զատաւոր ... զայսմ
անկեալ ... պտղոյ՛ ՚ի նմա , և ոչ :

Digitized by Google

ան և գիտեմ ։ * Ասէ ցոսէփայ. ահա՛ երկնից
բացեալ, և հրեշտակք Աստուծոյ ելանեն և
իջանեն ի վերայ Որդւոյն մարդոյ ։ * Եւ
գտաւ անդ՝ ի մօտ ջրհորոյն, ընկերք և
փեսանք ։ * Եւ՝ պատասխանեաց նա՝ և ասէ. ան-
ջրդի, Թող
զքա՛, այլ ասա՛ ինձ, ո՞ւր ես դու գտեր զնա՝
որ ասացեր զնա ։ * Տեսանէ զնա՝ որ գայ առ
ինձ, քանզի առ հասարակ զքեզ ։

ԽԸ * Եւ ուսուցանէր, ի միում ժողովրդեանցն ի ըն-
ԺԱ եւ քարոզ ։ * Եւ ահա կին մի՝ զոր առեալ էր ոգի
— ԼԵ ամս ունէր ի տկարութեան, և ոչ կարէր
ամենևին ի վե՛ր հայել ։ * Եւ տեսեալ զնա Յի-
սուս, կո-
չեաց առ ինքն՝ և ասէ ցնա. կի՛ն զա՛ս՝ արձակեա՛լ ես
ի հիւանդութե՛ն քո՛ումէ ։ * Եւ եդ ի վերայ նո՛ձեռս ։
Եւ ա՛ստ՛ուածայն ուղղեցաւ, և փառաւորէր զաստուածն զնա ։
* Պատասխանի եւս ժողովրդապետն՝ ցասելոյ Թէ
ընդէ՞ր ի շաբաթու բժշկեաց յի՞ , և ասէ ցժողովուրդն
գո՛ն վե՛ց օր է՝ յորս արժանի գործել, յայնս երկայք
բժշկեցարո՛ւք , և մի՛ յաւուր շաբաթու ։ * Պատասխանի եւս
նմա տէր՝ և ասէ . կեղծաւորք , իւրաքանչիւրդ ի ձեզ
ի շաբաթու՝ ո՞չ արձակէ զեզն իւր կամ զէշ ի մսուր, և
տանէ ասել ջուր ։ * Իսկ այս՝ դուստր աբրահամեա՛ն եր՛
զոր կապեաց սատանայ՝ ահաւասիկ ութ-ուտասն ամ,
ո՞չ արժան էր արձակել ի կապանացն այնո՛ւ ի շաբաթ-
թու ։ * Եւ զայս իբրև ասաց , յամօթ լինէին ամենեքեան
քին որ հակառակին կայմէ՛ն նմա ։ Եւ ամ՛ ժողովուրդն ա՛ւրհնէր
լինէր ի վե՛րայ փառաւորութե՛ն՝ որ գործէին ի նմանէ ։
ԽԹ * Եւ ասէր . ո՛ւմ՛ նմա՛ն է արքայութի՛ւն Աստ՛ուծոյ, և զո՛րմ
նմանութե՛ն նմանեցուցից զնա ։ * Նման է հատոյ մա-
նանոյ , զոր առեալ մարդ սո՛րի ի պարտէզ իւր ։ ա-
ճեաց և եղև ծառ, և թռչունք երկնից բնակեա՛լ հեղն
յտոմս նո՛ր ։ * Եւ դարձեա՛լ ասէ . ո՛ւմ՛ նմանեցուցից
զարքայութի՛ւն Աստ՛ուծոյ ։ * Նման է խմորոյ, զոր առեալ կինոջ
Թաքո՛ւցի յաւի՛ւր երից սա՛ուտ՝ մինչև ամ՛ խմորեցաւ ։
Ա * Եւ շրջէր ընդ քաղաքս և ընդ գեղս , ուսուցանէր և
ԺԳ և ճանապարհ արարեալ գնա՛ր, * ասէ ոմն ցնա . տէ՛ր՝
— ԼԶ արդեօք սակաւք իցեն՝ որ ապրեցուցեալ իցեն ։ Եւ նա ասէ
ցնո՛ս ։ * Ջանացարո՛ւք մտանել ընդ դո՛ւռնն նեղ . ասե՛մ
ձեզ ,

---

(8) Ոմանք . Ջգա[illegible] ամ՛ ևս ։ (8) Ոմանք . Ա՛ինչ ըզ-
գոհաւ բրե՞ ։ (10) [illegible] . ի միում՝ ի ժողովրդեանն ։
(14) Ոմանք . Եկայք և բժշ՛ ։ (15) Օրինակ մ՛ . Ընտա-
նի և ասէ ։ (15) Ոմանք . ի մսուր անաւ ։ (16) Ոմանք . Ընտա-
ւադիկ ուրեմն՝ ասի, ոչ էր ար[illegible]անաւ՝ ի յաւուրս
շաբաթու ։ (17) Ոմանք . Եւ զայս իբրև ասէր ։ (17) Ո-
մանք . Ընդեմ լինէին՝ ի վե՛ր ։ (21) Բազմ. խմորեցաւ ամ՛ ա-

Digitized by Google

ձեռք. զի քեզնից ինձ զբաղմունք մտանէր՝ և ոչ կարացայն
35 * ծածկել. հնարեալ մոգի առաջի նորա, և փախիցէ ըզ-
զատանին. և սկսանիցէք կալ ապտակել՝ և բառնալ ըզ-
զատանին. և ասասցէ. ես՝ ոչ՝ բայց մեղ. և պատասխանի
36 տացէ ասացեալ մեղ. ոչ զիմաստ գիտեմ ասացեալ էք: * ծածկ-
ասել սկսանիցէք ասալ. կիրակէ առաջի քոյ և պրեպա-
27 և՝ ի հրապարակս մեր ուսուսցեր: * եւ ասիցէ. ա-
մէն՝ ձեզ, ոչ գիտեմ գիմաստ ձեզ ուսուսի եք. ՝ի բայց կայցէք
28 յինէն՝ ամէն մեղսագործք անիրաւութեան: * Անդ եղիցի լայ
և կրճտիլ ատամանց, յորժամ տեսանիցէք զաբրահամ
և զիսահակ և զյակովբ՝ և զամենայն մարգարէս յարքայու-
29 թեան աստ, և ձեզ հանեալ պարտս: * եւ եկեսցեն
յարեւելից և յարեւմտից, և՝ ի հիւսիսոյ և՝ ի հարաւոյ, և
30 բազմասցին յարքայութեան աստ: * եւ ահա յետինքն՝ որ եղի-
ցին առաջինք, և իրքն առաջինքն՝ որ լինիցին յետինք:
31 * ՝ի նմին ատենի մատուցան ոմանք փարիսեցիք՝ և ասեն ցնա
ցնաս. ել և գնա աստի, զի հերովդէս կամի տապանա-
32 նել զքեզ: * եւ ասէ ցնոսն. երթայք ասացէք աղուե-
սին այնմիկ. ահաս ասեմ հանեալ դեւս՝ և բժշկեալս կա-
տարեմ այսօր և վաղիւ, և յերիր աւուրս կատարիմ *
33 բայց այսօր և այսօր և վաղիւ և՝ ի միւս աւուրս գնա-
նեալ՝ զի ոչ է մարգարէ անկարելի կորնչիլ արտաքոյ
34 քան զերկնին: * Երկեմնեցի՝ որ կատարիցէք զմարգարէսն *
և զքարկոծիցէք առաքեալսն առ քեզ. քանիցս ամէն
գտանել կամեցայ ժողովել զորդիս քո, որպէս հաւն զձագս իւր
35 ընդ թեւովքն, և ոչ կամեցայք: * ահա թողցի՝ ձեզի ձեր
առանձ. ձեր. և ես ասեմ ձեզ, եթէ ոչ և ես տեսանիցէք
զնա * մինչև ասիցէք՝ օրհնեալ՝ որ գայ յանուն տեառն:

ԳԼ. ԺԴ:

1 Եւ եղեւ՝ ի մտանելն նմա՝ ի տուն ոմն իշխանացն ՚ի
փարիսեցւոց՝ ի շաբաթուին՝ ուտել հաց. և նոքա ետ
2 կային նմա: * եւ ահա՝ այր ոմն էր առաջի նորա
3 առաջի նմա: * Պատասխանեալ եհան՝ և ասէ ցօրինաւորսն
և ցփարիսեցիսն. եթէ արժանի իցէ՝ ի շաբաթուին զբու-
4 ժիլ: * և նոքա լռեցին: եւ բռնեալ հարցաւ զնոսա
5 նէ՝ բժշկեաց զնա, և արձակեաց: * եւ ասաց ցնոսն. ո՞յր

(25) Ամէն. եւ սկսանիցէք կալ: (27) Ոչխ. եւ ասիցէ
ձեզ. ոչ գի՛: (27) Բայց. Այլ միայն գ. ամէն՛: (30) Բայց.
եւ ահա եղեն յետինք: (31) Օրինակ գ. հերովդէս կամի
կորոստանել զքեզ: (32) Ոչխ. եւ նա ասէ ցնոսն: (32) Ա
համ. Աւասիկ հանեալ. (35) Ոչխ. Ոչ եւս տեսանիցէք
զնա. . . եկեսցէ անուամբ տեառն:
ԳԼ. ԺԴ. (1) Ամէն. ՚ի մտանելն նմա ՚ի տուն ոմն:

Digitized by Google

պրսաք՝ի ՀԱՅԻ ԿՂ կամ ԼԱՀՈՒ անկանիցէ՝ ՀԱՅՐԿԱՊ, և ՀՂ
վաղվաղակի հանիցէ զնա յատակէ ջրաստիճան։ * Եւ ՀՂ 6
կատարին առաջ նմին պատահականի առ այն։

Ա Գ * Ասաց և առ հոգևնականան՝ առակ մի, Հայիցեալ Լեհ 7
զհամբոյ բարձրնաւիր լինիցին, ասէ ցնոս։ * Զարժամ կո- 8
չիցէ ոք զքեզ՝ի հարսանիս՝ կամ՝ի կոչնական, մի բազ-
միցես յաւագին բարձրանալ, գուցէ պատուաւորագոյն
ևս քան զքեզ իցէ կոչեցեալն՝ի նմանէ։ * Եւ եկեալ՝ 9
որ զքեզ և զնա կոչեսցէ, ասիցէ ցքեզ՝ տուր տեղ սմա
դի. և ապա սկսանիցիս ամօթով դնել առ-
նել։ * Այլ յորժամ կոչիցիս, երթիցիր՝ բազմիցիր՝ի 10
յետին տեղւոջ. զի յորժամ գայցէ որ կոչեացն զքեզ,
ասիցէ ցքեզ՝ բարեկամ՝ի վեր մեսուր. յայնժամ կոչ-
ցիս քեզ՝ փառաց առաջի բարձեալացն ընդ։ * Զի ամ 11
որ բարձրացուցանէ զանձն, խոնարհեսցի. և որ խո-
նարհեցուցանէ զանձն, բարձրասցի։ * Ասէ և ցհիւր 12
նասէրն. յորժամ առնիցիս ճաշ կամ ընթրիս, մի կո-
չեր զբարեկամս քո, և մի զեղբարս քո, և մի զբարե-
կամս քո, և մի զդրացիս քո, և մի զմեծատունս. զի մի
և նոքա փոխարէն կոչեսցեն զքեզ, և լինիցի քեզ հատու-
ցումն։ * Այլ յորժամ առնիցիս ընդառնելոյ, կո- 13
չեա զաղքատս, և զխեղս, զկաղս և զկոյրս։ * և երա- 14
կիր լինիցիս. զի ոչ ունին փոխարէն հատուցանել
քեզ. և հատուսցի քեզ փոխարէն՝ի յարութիւն արդա-
ւոց։ * Իբրև լուաւ զայս ումն՝ի բազմականչացն՝ ասաց 15
ցնա. երանի որ կերիցէ հաց յարքայութեանն Աստ։
Ա Գ * Եւ նա ասէ. այր ումն գործեաց ընթրիս, և հրա- 16
խրեաց զբազումս։ * Եւ առաքեաց զծառայ իւր՝ի ժամ 17
ումն ընթրեացն հրաւիրել զհրաւիրեալսն՝ Թէ եկայք, զի
ահա առակ պատրաստ է ամենայնի։ * Եւ սկսան ամ ՀՂ 18
միով՝ առնիկեալսն հրաժարիլ։ Ասաքին ասէ. առա-
ջին դնեցի. և հարկ է ելանել առնել զնա, աղա-
չեմ

---

(7) Ումանք. Ասէ և առ հոգևնականան ա՛։ և ասէ ցնոս։
(8) Ումանք. Իցէ կոչեցեալ՝ի նմանէ։ (10) Ումանք. Բազ-
միցիր յետին տեղւոջն։։։ ասիցէ քեզ։։ եղիցէ քեզ
փառք։ (12) Ումանք. Զմեծամեծս քո։ (13) Ումանք. Եւ
զկաղս և զկոյրս։ (14) Ումանք. Եւ երանելի լինիցիս զի
ոչ ունիցին փա՛։։։ և լինիցի քեզ փոխարէն՝ի յա՛։
Ումն ոմնիսկ ի. Փոխարէն հատուցանել քեզ. և հատու-
ցիս քեզ՝ի յարքայութեանն արդարոց։ (15) Ումանք. Ա՛ի ումն
՝ի բազ՛։։ երանի իցէ որ կերիցէ հաց յարքայութեն
ացոյ։ (16) Ումանք. Եւ նա ասէ ցնոս։ (17) Ումանք. Ջծա-
ռայս իւր՝ի ժա՛։։ կոչեաց զհրաւ՛։ (18) Ումանք. Ա՛ք՛քին
մի ՀՂ միով հրաժ՛։ Ումն. Երանել և սեպանել։

19 քեմ զքեզ՝ կամ զկնս հրաժարուիլ : * Եւ մնաւն ասէ.
լուծս հինգ եզանց գնեցի , և երթամ փորձել զնոս ,
20 աղաչեմ զքեզ՝ կամ զկնս հրաժարուիլ : * Եւ մնաւն ա-
21 սէ . կին առի , և վասն այնորիկ ոչ կարեմ գալ : * Եւ
եկեալ ծառային՝ պատմեաց զայն տեառն իւրում : Ցայն
ժամ բարկացեալ տանուտէրն , ասէ ցծառայն իւր .
ել շուտափոյթ՝ի հրապարակս և ի փողոցս քաղաքին ,
և զաղքատսն և զկուլսն և զկաղսն և զկոյրսն մղեա՝
22 * Եւ ասէ ծառայն . տեսէ՝ եղեւ զոր հրամայեցեր քո ,
23 կայ և տեղի : * Եւ ասէ տէրն ցծառայն , ել՝ի շրջա-
նապատսն և՝ի ցանկսն , և ստիպ մտանել , զի լցցի
24 տունս իմ : * Այլ ես ձեզ , զի ոչինչ այնոցիկ կոչեցելոցն հնա-
25 ղանդեցաւ ընթրեաց իմոյ : * Եւ երթային ընդ նմա ազ
26 զամբոխսդ աշխարհ . զատեաս՝ և ասէ ցնոսն : * Եթէ ոք
գայ առ իս և ոչ ատեսցէ զհայր իւր և զմայրն , և զկին
և զորդիս , և զեղբարս և զքոյրս , նա՝ և զանձն իւր ի-
27 մէ կարէ իմ աշակերտ լինել . * Ոչ ոք ոչ բառնայ զյա-
խուձ իւր՝ և գայ զկնի իմ , ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել :
28 * Ո՞վ ազ՝ի ձենջ կամելի շինել աշտարակ , և ոչ նախ
նստեալ հաշուիցէ զծախսն՝ եթէ ունիցի բաւական
29 ի կատարած : * Զի գուցէ երբեմն ածիկանիցէ հիմն՝
և ոչ կարասցէ կատարել , ամենեցունցն որ տեսանիցեն՝
30 սկսանիցին ծաղր առնել զնա * և ասել . Եթէ այս այր
31 սկսաւ շինել՝ և ոչ կարաց կատարել : * Կամ որ թա-
գաւոր երթեալ տայցէ պատերազմ ընդ այլոյ թագա-
ւորի , և ոչ նստեալ նախ խորհիցէ , եթէ կարասցէ
իցե առնել հազարաւք զգէմ ունել զայնորիկ որ գայցէ
32 ի վերայ նր բանակ հազարաւք : * Ապա եթէ ոչ՝ մինչդեռ
հեռագոյնն իցէ , հրեշտակս առեալ՝ առաքեսցէ
33 ի խաղաղութեան : * Ա՛րդ՝ այսպէս ամենայն ոք ի ձենջ , որ
ոչ հրաժարեսցէ զամենայն ինչսդ , ոչ կարէ իմ աշա-
34 կերտ լինել : * Բարի՛ւք է աղ . ապա եթէ աղն անհա-
35 միացի , ի՞ր հասանիցի : * ոչ ի երկիր և ոչ ի պարար
պիտանանացու , այլ ընկենուլ զինս արտաքս : Որ ունի
ցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ :

ԳԼԺ

(19) Օրինակ ի· Եւ երկրորդն ասէ · լուծս · · (19) Ո
ասէ · Երթամ փորձել զնոս · ա՛ : (21) Ոչան · Պատ
մեաց զասինեայն տէրն իւր՛ : (23) Բա՛ց · Եւ ի ցանկս :
(26) Ոչանդ · Եւ զկինն իւր , և զորդ՛ : (28) Յօրինակին
Պէտք · Եւ ոչ նախ նստեալ : (28) Ոչանդ · Հաշուիցեսցէ
զծախսսն · · տես՝ի կատարումն : (29) Ոչանդ· Եւ ոչ կա-
րասցէ կա՛ · · ամենեցունցն որ : (30) Ոչանդ · Եթէ այդս
այս այ՛ : (31) Ոչանդ · Երթեալ առցէ · · և ոչ նախ
նստեալ : (34) Ոչանդ · Ապա եթէ աղն ։

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԵ.

Եւ էին մերձ ամենայն մաքսաւորքն և մեղաւորք՝ լսել՝ ի նմանէ: * Տրնջէին փարիսեցիքն և դպիրքն՝ և ասէին. ընդ[1] նա՛ ընդունի մեղաւորս ընդ[2] նոսա:

Ասաց առ նոսա զառակս զայս: * Ո՞վ ոք ի[3] ձէնջ մարդ՝ որ ունիցի հարիւր ոչխար, և կորուսանիցէ մի ի[4] նոցանէ, ոչ թողուցանէ զինսունևիննն և զիննն յանապատի, և երթիցէ զհետ կորուսելոյնն՝ մինչ գտանիցէ զնա: * և իբրև գտանէ՝ գնէ զնա ի վերայ ուսոց իւրոց խնդալով, * և երթեալ՝ ի տուն՝ հոշէ զբարեկամսն և զդրացիսն՝ և ասէ ցնոսա՝ ուրախ եղարուք ընդ իս, զի գտի զոչխարս իմ զկորուսեալսն: * Ասեմ ձեզ՝ զի այսպէս է ուրախութիւն յերկինս վասն միոյ մեղաւորի որ ապաշխարիցէ, քան վասն հինսունևիննից արդարոց՝ որոց չիցէ պէտ ապաշխարութեան: * Կամ[5] ո՞վ իցէ կին, որ ունիցի տասն դահեկան՝ և եթէ կորուսանիցէ դրամ մի, ոչ լուսացանէ զճրագ, և ածիցէ աւել՝ ի տուն, և քննիցէ ամէն՝ մինչև գտանիցէ: * և իբրև գտանէ, կոչէ զբարեկամսն և զդրացիսն՝ և ասէ. ուրախ լերուք ընդ իս՝ զի գտի զդրամն իմ զոր կորուսի: * Այսպէս՝ ասեմ ձեզ, ուրախութիւն եղիցի առաջի հրեշտակաց[6] նոցա՝ ի վերայ միոյ մեղաւորի որ ապաշխարիցէ:

Եւ ասէ. մարդ միոջ էր երկու որդիք. * ասէ կրտսերն ի նոցանէ՝ հարկն՝ որ ինձ բաժին է, տո՛ւր ինձ. և նա՝ բաժանեաց նոցա զկեանսն: * Եւ յետ ոչ բազում աւուրց՝ ժողովեալ զամենայն կրտսերն՝ գնաց յաշխարհ հեռի. և անդ վատնեաց զինչս իւր, զի կենդանի անառակութեամբ: * Եւ իբրև սպառեաց զամենայն՝ եղև սով մեծ յաշխարհն յայնմիկ, և սկսաւ ինքն ընդունել: * Եւ գնացեալ յաշխատեցաւ[7] ի միոմէն քաղաքացւոցն աշխարհին այնորիկ. և յղեաց զնա յագարակն իւր՝ արածել խոզս: * և ցանկայր լնուլ զորովայն իւր ի

ԳԼ. ԺԵ. (4) Յերկնաւին ՀԱՒԵՏ. Ո՞վ ոք ի ձէնջ ունի՝ ՈՒԲ ասանկ. Ո՞ որ ի ձէնջ մարդ. . և կորուսանիցէ մի ի . . զիննն տասն և . . և երթիցէ զհետ: (6) Ասանկ. Ուրախ լերուք ընդ իս, զի գտի զոչխարն զիմ զկորուսեալ: (7) Ասանկ. Աբդարոց, որոց չիցէ: (8) Ի՞նչ լուսացանիցէ ՃՐԱԳ: (9) Ասանկ. Ուրախ եղիջիք ընդ իս: (10) Ասանկ. Ա՛յսպէս ասեմ ձեզ: (12) Ասանկ. Այսէ կրտսերն . . որ ինչ անկանի ինձ յընչիցդ: (13) Ասանկ. Կրտսեր որդւոյն . . ՝ամ, կրտսեր որդեցն . . զի կայր անաւ: (15) Ասանկ. Ի մի ումն ի քաղաքացւոց: (16) Ասանկ. Ցեղջիւբէն զոր:

Digitized by Google

17 յԱրքէրքէն զոր խոզքն ուտէին, և ոչոք տայր նմա։ * Եւ
եկեալ ի միտս իւր՝ ասէ. քանի՞ վարձկանք իմոյն ի տանն
հօր իմոյ հացակերեալ, և ե՛ս սովո՝ սատակեմ։
18 * յարուցեալ գնացից առ հայր իմ, և ասացից ցնա.
19 հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քոյ; * և ա՛լ ես եմ
արժանի կոչել որդի քո. արա զիս իբրև զմի ի վարձ
20 կառնակաց քոց։ * Եւ յարուցեալ եկն առ հայր իւր։ և
մինչ գեռ հեռագոյն էր, եռաս զնա հայրն՝ և գթա-
ցաւ. յարեաւ և ընթացաւ ընդառաջ, անկաւ զպարա-
21 նոցսն նորա, և համբուրեաց զնա։ * Եւ ասէ ցնա որդի
գին. հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քոյ, և ոչ ես եմ
22 արժանի կոչել որգի քո։ * Ասէ հայրն ցծառայսն իւր.
վաղվաղակի հանէք զպատմուճանն առաջինի, և ագա-
ցէք նմա, և տա՛ք գմատանին ի ձեռն նորա, և կօշկիս
23 յոտս նորա։ * և ածէ՛ք զնկն պատարակ, զեղէ՛ք կերիք
24 ցա՛ւք և ուրախ լի՛նիցուք։ * զի այս որդի իմ մեռեալ էր՝
և եկեաց, կորուսեալ էր՝ և գտաւ։ և սկսան ուրախ
25 լինել։ * Եւ էր երէցի որդի նորա յագարակի. և մինչ
գեաւ գայր՝ և մերձ եղև ի տունն, լսեաւ զձայն երգ
26 գւոց և զպարուց։ * և կոչեցեալ առ ինքն զմի ի ծառ-
27 այիցն՝ հարցանէր զի՞նչ իցէ այն։ * Եւ նա ա-
սէ ցնա. զի եղբայր քո եկեալ է, և եզձն հայր քո զնկնդ
28 պատարակ, զի ողջմունս ընկալաւ զնա։ * Բարկացաւ
և ոչ կամէր մտանել։ և հայրն եզեալ արտաքս՝ աղա-
29 չէր զնա։ * Պատասխանի՛ն եառ՝ և ասէ ցհայրն. այս քա՛-
նի՛ ամ են՝ զի ծառայեմ քեզ, և երբեք զպատուիրա-
նաւ քով ոչ անցի. ուր մի երբեք ոչ եռաս ի՛նձ զի ու-
30 րախ լինիմ ես ընդ բարեկամս իմ։ * յորժամ եկն որդիդ
քո այդ, որ եկիր զկնանաս քո ընդ պոռնիկս, զնեցեր
31 դմա զնկն պատարակ։ * Եւ ասէ ցնա. որդեա՛կ, դու
32 համառաւօտ ընդ իս ես։ և ամ որ ինչ իմ է՝ քո՛ է։ * ապ
ուրախ լինել և խնդալ պարտ էր, զի եղբայր քո այս
մեռեա՛լ էր՝ և եկեաց. կորուսեալ՝ և գտաւ։

Գ Լ։

(17) Յանձն առեալ։ Եւս եկեալ՝ ի միտս։ վարձկանք կեն
կիսաման։ (18) Ասեմ։ Ա՛ռ հայրն իմ։ (20) Ասեմ։ Ա՛ն
կեալ զպարանոցն։ (21) Բնդմ։ Ա՛ռաջի քո, ոչ եւս եմ։
(22) Ասեմ։ Եւ ագուցէք դմա։ (23) Ասեմ։ Եւ զնկնէք։
(24) Ասեմ։ Եւ եկաց։ (26) Ասեմ։ Եւ կոչեաց առ
ինքն։ և հարցանէր ինէ։ (29) Յօրինեմն։ Այսքանեան
ամք են։ (29) Ասեմ։ Չի ծառայեցի քեզ։ ուրախ ե-
ղայց ես։ (30) Ասեմ։ Եւ յորժամ եկն։ (30) Ասեմ։
Չնչեն պարարանին։ (32) Ասեմ։ Պատուհ է, զի եղբայրս
քո այս։ կորուսեալ էր՝ և գտաւ։

Digitized by Google

ԳԼ. ՀԱՋ.

ՃԸ ՂԸ

1 Եւ ասէ առ աշակերտսն՝ Մի՛ թէ կը մեծասասն, ո-
2 րոյ կը՝ առնուիս. եւ եղե՛ց պնդանձ ամենասաստիկ,
3 զի լեր վտանգիցէ զինչս նոր: * Կոչեսցուց՝ եւ ասէ ցնոս.
4 զի՞նչ է այս զոր լսեմս զքէն, առեալ զհամարս անառա-
5 ջիս քոյ, զի ոչ եւս կարես լինել առնուս: * Ասէ ընդ
6 միտս իւր առնուիս. զի՞նչ գործեցից, զի տէր իմ հեռ
7 զանառնուլիս է. դարձեալ՝ ոչ կարեմ. մեռանել՝ ա-
8 մաւնիմ: * գիտեմ զինչ արարից՝ զի յորժամ՝ ի բաց լի-
9 նիցի՝ ի տնանառնուլենէս, ընկալցին զիս՝ ի տունս իւ-
10 րոնց: * Եւ կոչեցեալ առ ինքն զի ըստ միոջէ՝ ի պարտ-
11 առացս տեառն իւրոյ՝ ասէ ցառաջինն. քանի՞ ինչ
12 պարտիս առնուն իմոմէ: * Եւ նա ասէ. հարիւր միկ
13 ձիթոյ: ասէ ցնա. կա՛ զդիր քո, և նիստա գրեա վաղ-
14 վադակի յԱռնուն: * Յետոյ ձերում՝ ասէ ցայլսն. դու՞ քա-
15 նի՛ ինչ պարտիս: և նա ասէ. հարիւր քոռ. ցտրնոյց:
16 և ասէ ցնա. կա՛ զդիր քո՝ և նիստա գրեա ուԼՃանն:
17 * Եւ գովեաց տէրն զանառնուն անիրաւուն, զի խոհե-
18 առաբար արար: զի որդիք աշխարհիս սորոտիկ խոհառնեա-
19 գիտիք են քան զորդիս լուսոյ յազգս իւրեանց: * Եւ
20 ես ձեզ ասեմ. արարէ՛ք ձեզ բարեկամս՝ ի մամոնայէ
21 անիրաւութենէ. զի յորժամ պակասիցէ այն, ընկալցին
22 զձեզ՝ ի յաւիտեան յաւիտենից: * Որ՝ ի փոքուն հա-
23 ւատարիմ է, և՝ ի բազմին հաւատարիմ է. և որ՝ ի փո-
24 քունն՝ առնիրաւ, և՝ ի բազմին առնիրաւ է: * Եթէ սրբ
25 ՃԸ ՂԸ եղիք յառնիրաւ մամոնայիւն չի՞նչ հաւատարիմք, զճշմ-
26 արիտն ձեզ՝ ո՞ հաւատասցէ: * Եւ եթէ յօտարին չի-
27 նիք հաւատարիմք, զձերն՝ ո՞ տացէ ձեզ: * Ոչ ոք կա-
28 րէ երկուց տերանց ծառայել. զի եթէ զմին՝ պատիցէ,
29 զմեւսն սիրէ. կամ զմին՝ անձնդրկիցէ, և զմեւսն արհա-
30 մարհիցէ: ոչ կարէք Աստ ծառայել և մամոնայի: * Իսկ
31 բոլ ընկերն զայս ամ փարիսեցիքն՝ քանզի և սոքա ծառասիրակք
32 էին, անկանէին զնա: * Եւ ասէ ցնոս. դուք՝ որ արդ
33 դարձացուցանէք զանձինս առաջի մարդկան, սակայն
34 ամ գիտէ զսիրտս ձեր. զի որ առաջի մարդկան բարձր
35 է,

Գլ. ԺԶ. Օրինակ մի ընդ ոտիսոյ. Եւ ասէր առ աշա՛: (4) Ոմանք՝ Ի բաց լինիմ կն անառ՛՛: (5) Ոմանք՝ Եւ ասէ ցառաջինն: (7) Ոմանք՝ Գրեաւ վաղվաղակի ուԼճառն: (9) Ոմանք՝ Պահատեսցեն այն՝՝ զձեզ յաւիտեան: (10) Ոմանք՝ Ի փոքուն անիրաւ է: (12) Ի՞ զձեզ: (13) Ոմանք՝ չեն՝ որ ծառայ կարէ՝՝ զմին ատելոյ եւ զմիւսն սիրել: (14) Ոմանք՝ Եւ անգամանեին զնա: (15) Ոմանք՝ Դուք էք որ արդա՛՛՝ զանձինս առաջի

Digitized by Google

16 է, սկիզբն է առաջին եղ։ * Օրէնքն և մարգարէքը մինչ
չև Յովհաննէս. յայնմ հետէ ազգայութի՛ն եղ աւետա-
17 րանի, և ամէն ոք զինա բռնանալ ։ * Դիւրին ի՛նչ երկ-
նից և երկրի անցանել, քան յօրինացն մինոյ ջնջանիլ
18 չի՛ մնի։ * Ամենայն որ արձակէ զկին իւր, և առ-
նէ ա՛լ՝ շնանայ. և որ զարձակեալն առնէ՝ շնայ ։
19 * Այլ ոմն էր մեծատուն, և ագանէր բեհեզս և ծիրանի
20 բանեաս և ամենայն ի՛նչեր հանապազ առատապէս։ * Եւ
ա՛լ գտաւ ոմն անուն ղազարոս, անկեալ ընդ գրան
21 նո՛ր վիրատարծեալ։ * և ցանկայր ընդուն զարտաքսն իւր՝ ի
փշրանացն՝ որ անկանէին ի սեղանոյ մեծատանն ։ այլ
22 և շո՛ւնք գա՝ պատին նորա վիրսն զնո՛ր ։ * եղև մե-
ռանել աղքատին, և տանել հրեշտակացն զնա՛ ի գո՛ւդ
23 աբրահամայ։ մեռա՛ւ և մեծատանն՝ և թաղեցաւ։ * և
ի գժոխս՝ տանջանաց զաչս իւր վճի՛ռ ի տանջանսն էր.
եւ տես զաբրահա՛մ ի հեռաստանէ, և զղազարոս ի գո՛ւդ
24 նո՛ր հանդուցեա՛լ ։ * Եւ նա՝ ողաղակեալ և ասէ. հայր
աբրահա՛մ՝ ողորմեա՛ ինձ, և առաքեա՛ զղազարոս, զի
թաւցէ զծայր մատանին իւրոյ՝ ի ջուր, և զովացուսցէ
25 զլեզուս իմ, զի պատակի՛մ ի տապոյդ սորա։ * Եւ ասէ ցնա
աբրահա՛մ. որդեա՛կ՝ յիշեա՛ զի ընկալա՛ր անդրէն զկա-
րիս քո ի կեանսն քո՛ւմ, և զղազարոս նոյնպէս զչարիս
ընդունի. արդ՝ ա՛ռ ասա մխիթարի, և դու այդր՝ պատա-
26 կիս ։ * և ի վերոյ այսր ամէն՝ վիճ մեծ է ընդ մեզ և ընդ
ձեզ։ եթէ կամեցին ասա՛ստ ձեզ անցանել, ոչ կարեն.
27 և ասէ ցդա՝ առ մեզ անցանել ։ * Եւ ասէ. արդ առ
զաբրահա՛մ զքեզ հայր, զի առաքեսցես զդա՛ ի տուն հօր
28 իմոյ ։ * Ունի՛մ եղբարս երկուս հինգ, ոգի զի տայցէ նոյն
վկայո՛ւթիւն. զի մի և նոքա գայցեն յայս տեղի տանջանացս ։
29 * Եւ ասէ աբրահա՛մ. ունի՛ն զմովսէս և զմարգարէսն, և
30 նոցա լսե՛ցեն ։ * Եւ նա՝ ասէ. ո՛չ՝ հայր աբրահա՛մ, բայց
թէ՛ ի մեռելոց ոք երթիցէ ատ. նո՛ր, և ապաչխարեցի՛ն ։
31 * Եւ ասէ ցնա. եթէ մովսէսի և մարգարէիցն ո՛չ լսեն,
և ո՛չ թէ՛ ի մեռելոց ոք յառնիցէ՝ հաւատասցե՛ն ։

Գ Լ.

(16) Մոյնո. Աքքայութի՛ն եղ բառնաբարի, և ամէն ոք ։ (16) Ո
Քնաւ փո՛ Յայնմ հետէ ասեանիկէք զաբրքայութի՛ն եղ ատե
ատարանեալ, և ամէն ոք ։ (21) Մնանե՛ Եւ ցանկայր յա-
գեր՛ի փշրանացն՝ որ ։ (21) Ի՛ լատ՛՛ Եւ լիզոյին ։ (22) Մ-
նանե՛ Եւ եղև մեռանել ։ և առանել զնա հրեշտակաց՝ ի
գոգն աբր՛՛ ։ (23) Մնանե՛ Եւ զղազար՛ ի գոգ նո՛ր ։ (25) Ո-
նանե՛ Ընդրկե՛ն ի կեանսն քո ։ (28) Մնանե՛ ատցէ նոյ
վկայ՛՛ ։ յայսմ ատեղի ։ (29) Մնանե՛ Եւ զմովսէսի ։
(30) Մնանե՛ Բայց եթէ՛ ի մե՛՛ ։ և ապաչխարեսցե՛ն ։
(31) Մնանե՛ Ոչ լսե՛ցեն ։ ։ ոք յառնիցէ՝ հաւատասցե՛ն ։

Digitized by Google

ոչ ի գիտեն : * Ես եմ լոյս աշխարհի . ահա՛ ով որ ինձ հետևի 7
չտրտմի՝ հապա՛ լիութիւն պատուի՛ կեանքին . և ոչ-
գործանեմ՝ այլ՝ կարիս ղեկա, ընդհա՛ր և ղեկիրդ ի-
մանի : * Այս՝ պատասխանեաց նա՝ և ասէ՝ ամէն, ամէն 8
ղեկա՝ այս ասէ՝ ես , մինչև չուրդ ղեկուս բրնկիմ՝ և
ապրիմ տալը . * Թերևս պատասխ պատուի՝ տալու Թե 9
ոչ՝ յաւիտ և ս հանգիստ ղեկա :

Խբ * Եւ ուսուցանէր ի միում ժողովրդեանցանցն ի ըն- 10
Եւ գալա : * և ահա կին մի՝ զոր տասնիր այս հիւանդութ- 11
թեն ասու ասիցուսուտան . և կր կարիսանէր՝ և ոչ կարենայ
տանել ի վեր հպրել : * Եւ տեսեալ զնա Յի՛, կո- 12
չաց առ ինքն և ասէ ցնա . կին դուս արձակեալ ես
ի հիւանդութեդ քումմէ : * և եդ ի վերայ նր ձեռս . 13
և առաջինն ուղղեցաւ , և փառաւոր առնէր զԱստ :
* Պատասխանի եւս ժողովրդապետն՝ յասաս ցեղ ըն- 14
դդէր ի շաբաթու բժշկեանց լի՛ , և ասէ ցժողովուրդն
դրն . վէց օր է յորս արժան է գործել , յայնս եկեալք
բժշկեցարուք , և մի՛ յաւուր շաբաթու : * Պատասխան եւս 15
նմա տր՝ և ասէ . կեղծաւորք , խրատանէ՞ւ ոչ ոք ի ձեզ
ի շաբաթու՝ ոչ արձակէ զեզն իւր կամ զէշ՝ ի մսուր, և
ոտանի տայ ջուր : * Իսկ այս դուստր աբրահամայ եր, 16
զոր կապեալ սատանայ՝ ահաւասիկ ութ ամն ասի,
ոչ արժան էր արձակիլ ի կապանաց սմանե ի շաբաթ
օրու : * Եւ զայս խրբև ասաց , յամօթ լինէին ամենայն 17
հակառակ կացեալքն նմա . և ամ ժողովուրդն ուրախ
լինէր ի փառսն որ գործէին ի նմանէ :
Խթ * Եւ ասէր . ուստր նման է արքայութիւն Աստ , և զինչ 18
նմանուցանեմ զայն ասելով : * Նման է հատու սնա 19
նանխոյ , զոր առեալ մարդ եդ այգի ի պարտէզ իւր . ա-
ճեաց և եղև ծառ , և թռչունք երկնից բնակեցան ի
յոտսս նր : * Եւ դարձեալ ասէ . ում նմանեցուցից 20
զարքայութիւն Աստ . * նման է խմորոյ , զոր առեալ կին 21
թաղեաց յաւելու երից չափուց՝ մինչև ամ խմորեցաւ :
Ծ * Եւ շրջէր ընդ քաղաքս և ընդ գիւղս , ուսուցանէր և 22
Է ճանապարհ արարեալ երթ , * ասէ ումն ցնա . ա՛ր՝ 23
երեկ ասեմք ի՞նչ՝ որ ասէրոյց ի՞նչ : Եւ նա ասէ
ցնա : * Լուարուք՝ ո՞ւ մտանել ընդ դուռն նեղ . ասեմ 24
ձեզ ,

(8) Ոսկան . Ջգա ... ս ամ է ս : (8) Ոսկան . Ա՞ ինչ ըզ-
գուշա բրե՞ : (10) Ոսկան . ի միում ի ժողովրդապետ՞ն : (14) Ոսկան . Եկայք և բժշ՞ : (15) Օրինակ փ . գանա-
յին և ասէ : (15) Ոսկան . ի մսուրն անտի : (16) Ոսկան . Ահա-
ւադիկ ութ ամ՝ ասի՝ ոչ էր արդ՞ ... անտի ի յաւուրս
շաբաթու : (17) Ոսկան . Եւ զայս խրբև ասէր : (17) Ո-
սկան . Ուրախ լինէին ի վերայ : (21) Բազդ . խմորեցաւ ամ-

ձեզդ. զի բերկրի հնդկահաւն մեռանելոյ՝ և մի՛ կարասցեն ։
25 * Ցորեկ հնձեսջ մոգէ տատասելոյ քո, և փախիցէ ըստ-
գաւառանն. և ոչ տեսանիցէք կայ տրտղոյ՝ և բառնալ ըս-
գաւառանն, և ասելոյ. ՚ի՛ ՚ուր՝ բանջ մեղ. և տատասելոյ
26 տուեալ տալոյ մեղ. ոչ գիտեմ զմեղ ուստի եկք ։ * Ցոյն
ժամ ոչ տեսանիցէք տալոյ. կերտիցէ տատասելն գոյ և տրտղոյ ։
27 և ՚ի հրատարակեսցի մեր ուստերքն ։ * Եւ ասիցեն. ա-
մեմ մեղ, ոչ գիտեմ զմեղ ուստի եկք ։ ՚ի բանջ կոչեք
28 յինէն ամե՛ն անիրաւութիւն ։ * Այն՚ երկեղ լսիլ
և ակռաձել տատասելոյ, յորժամ տեսանիցէք զարքահամ
և զհաստահաս և զյակովբ՝ և զամե՛ն մարգարէս յարքայու-
29 թեան ՚ի՛, և ձեզ հանեալ տրտղոյս ։ * Եւ երկեսցին,
յարևելից կոչ և յարևմտից, և ՚ի հիւսիսոյ և ՚ի հարաւոյ, և
30 բառնալոյ կոչ յարքայութեան ՚ի՛ ։ * Եւ ահա յետինքն՝ որ երկ-
ցին առաջինք, և իջանեն առաջինքն՝ որ յետինքն յետինք ։
31 * ՚Ի՛ն ժամ ուրուք մեռանիցեն տնանք փախուստիցէ և տատն Ա-
ցեաս ։ ոչ և գնասցէ տատն, զի հեղգեցեալ կրակի տղայոց
32 նոցա ։ և գնասցէ տատն ։ * Եւ ասէ ցնոսն ։ երթեալ ասացէք տղայ-
սումն այնմիկ. ահա ասիկ հանեմ գիւտ՝ և բժշկութիւն կա-
տարեմ այսօր և վաղիւ, և յերրորդ աւուրն կատարիմ *
33 զնայլ գնասցեմ ։ զի ոչ ի մարգարէ կորնչիլ տատասելոյ
գնալոյ ։ զի ոչ է մարգարէ անտղոյ կորնչիլ տատասելոյ
34 քան զնիւթն ։ * Եհեմիա՛ն՝ որ կատարելոյ զնայլ գնասցէս ։
ՀԱՅՏՆԻ ՀԱՅՏՆԻ ՀԱՅՏՆԻ

պրտուք՝ ի ձենջ կէշ կամ ուշն անկանիցէ՝ ի ջուրս, և ոչ
վայրապաղակի հանիցէ զնա յաւուր շաբաթոյ։ * Եւ ոչ
կարասցին ասել նմա պատասխանի առ այն։

ԺԴ * Այսց և առ կոչնականն առակ մի, հայեցեալ ի 7
զիամբոգ քարտէղեալք լինելին, ասէ ցնոսն * Յորժամ կո- 8
չիցեն զք զքեզ՝ ի հարսանիս՝ կամ՝ ի կոչնական, մի բազ-
միցես յաւագանին քարտէին, գուցէ պատուաւորագոյնն
ևս քան զքեզ իցէ կոչեցեալ ի նմանէ։ * և եկեալ 9
որ զքեզն և զնա կոչեաց, ասիցէ քեզ՝ ասէր տուր տեղի
ոդ. և առաւ ակատիցիս ամօթով զբեռնել տեղին ոդ-
նել։ * Այլ յորժամ կոչիցին, երթիցիր՝ բազմիցիր ի 10
յետնին տեղւոջ. զի յորժամ գայցէ որ կոչեացն զքեզ,
ասիցէ քեզ՝ բարեկամ՝ ի վեր ելանէր. յայնժամ կիցիս
պատուական առաջի ամենայն բազմելոցն ընդ քեզ։ * Զի 11
որ բարձրացուցանէ զանձն, խոնարհեսցի. և որ խո-
նարհեցուցանէ զանձն, բարձրասցի։ * Ասէ և ցկոչ- 12
նականն. յորժամ առնիցես ճաշ կամ ընթրիս, մի կո-
չեր զբարեկամս քո, և մի զեղբարս քո, և մի զազգա-
կանս քո, և մի զդրացիս քո, և մի զմեծատունս. զի մի
և նոքա փոխադրին կոչեացեն զքեզ, և լինիցի քեզ հատոյց
ընծոյ։ * Այլ յորժամ առնիցես ընդունելութիւն, կո- 13
չեա զաղքատս, և զխեղս. զկոյրս և զկիսլոյս։ * և երան- 14
չելի լինիցիս. զի ոչ ունին փոխադրել հատուցանիցեն
քեզ. և հատուսցի քեզ փոխադրին՝ ի յարուցիլն արդա-
ւոց։ * Իբրև լուաւ զայս ոմն՝ ի բազմականացն՝ ասաց 15
ցնա. երանի՛ որ կերիցէ հաց յարքայութեանն ած։

ԺԴ * Եւ նա ասէ. այր ոմն պատրաստ ընթրիս, և հրա- 16
ւիրեաց զբազումս։ * Եւ առաքեաց զծառայ իւր՝ ի ժա- 17
մու ընթրեացն կոչել զհրաւիրեալսն՝ զի եկեալք, զի
ահա առակ պատրաստ է ամենայնի։ * Եւ սկսան ամ- 18
ենեքին հրաժարել։ Առաջինն ասէ. արգա-
սիս դնեցի. և հարկ է ելանել առաւանիւ զնա. աղա-
չեմ

(7) Ոմանք. Այսց և առ կոչնականսն ա՛։ և ասէ ցնոս։
(8) Ոմանք. Իցէ կոչեցեալ՝ ի նմանէ։ (10) Ոմանք. Բազ-
միցիր յետին տեղւոջն։ ասիցէ քեզ։ երթիցէ քեզ
գնա։ (12) Ոմանք. Զի ամենայն ոք։ (13) Ոմանք. Եւ
զկաղս և զկոյրս։ (14) Ոմանք. Եւ երանելի լիցիս զի
ոչ ունիցին փո՛։ և լինիցի քեզ փոխադրին՝ ի յա՛։
Ոմն օրինակ ի. փոխադրին հատուցանել քեզ։ և հատու-
ցիցի քեզ՝ ի յարքայութեանն ա՛։ (15) Ոմանք. Ա՛ի ոմն
ի բազ՛։ երանի՛ իցէ որ կերիցէ հաց յարքայութեանն
ած։ (16) Ոմանք. Եւ նա ասէ ցնոս։ (17) Ոմանք. Ժա-
մուայս իւր՝ ի ժա՛։ կոչեաց զհրաւ՛։ (18) Ոմանք. Ա՛ի ոմն
ի ա՛։ զհրաւ՛։ (18) Ոմանք. Եկեալ և տեսանել զ-

19 Շո՛ւրջ[ը] կալ զնա հրաժարութիւ՛ն : * Եւ մնաւն ասէ ·
լուծո հինգ եղանց գնացի , և երթայ փորձել զնոս ,
20 աղաչեմ զքե՛զ կալ զնա հրաժարութիւն : * Եւ մնաւն ա-
21 սէ · կին ա՛ռի , և վասն այնորիկ ո՛չ կարեմ գալ : * Եւ
եկեալ ծառայն՝ այսմանաց զայն տեառն իւրոյ : Ցայն
ժամ բարկացեալ տանուտէրն , ասէ՝ ցծառայն իւր ·
ել՛ վաղվաղակի՛ ի հրապարակս և ի փողոցս քաղաքին ·
և զքաղաւորս և զկո՛յրս և զկո՛ւյրս և զկիսլուս մի՛ն աչս
22 * Եւ ասէ ծառայն՝ տեառն՝ եղի՛ զոր հրամայեցեր՝ և
23 դեռ կա՛ս տե՛ղի : * Եւ ասէ տէրն ցծառայն , ել՛ ի ճա-
նապարհս և ի ցանկս , և տրտմ ա՛ռեալ մեռանե՛լ , զի լցցի
24 տունս իմ : * Այլ՛ մ՛ես զ , զի ոչք՛ մի՛ եղիցի նոցն ճա-
25 շակեցեալ զընձեռակաց իմոց : * Եւ երթայնի ընդ նմա՛ զ
26 բազումս զոր ունէր . գաղափա՛ռ և ասե՛ց ցնո՛ն : * Եղե՛ք ո՛ք
զայ առ իս և ա՛ռ զառեալ զհայրս իւր և զմայրս , և զկին
և զորդիս , և զեղբայրս և զքոյրս , նա՛ և զանձն իս իւր ,
27 ո՛չ կարէ իմ աշակերտ լինել : * Ո՛չ ո՛ր ո՛չ բառնայ զյա-
խաչ իւր՝ և գայ զկնե՛ իմ՝ ո՛չ կարէ իմ աշակերտ լինել :
28 * Ո՞վ ոք ի՛ նոցնի կամիցի՛ կնո՛ւն աշտարակ , և ո՛չ նախ
նստեալ հաշուիցէ՛ զծախսն՝ եթէ ունիցի՛ բաւական
29 ի՛ կատարումն : * Զի գուցէ երբե՛ դնիցէ հիմն՝
և ո՛չ կարիցէ կատարել , ամենեքե՛ան որ տեսանիցեն՝
30 սկսանի՛ցին ծաղր առնել զնա՝ * և ասել · Եթէ այս այր
սկսաւ շինե՛լ՝ և ո՛չ կարաց կատարել : * Կամ ո՛ր թա-
գաւոր՝ երթայ առնել պատերազմ ընդ այլո՛ւ թագա-
ւորի՛ . և ո՛չ նստեալ նախ խորհիցի՛ , եթէ կարօղ
իցէ՛ տասն հազարաւ զդէմ՝ ունե՛լ զայնորիկ որ գայցէ
32 ի՛ վերայ նո՛ր քսան հազարաւ : * Այլապէս ել՛ ո՛ն դեռ
հեռագո՛ւյն իցէ , հրաւիրակս՝ առաքե՛լ՝ աղաչանս՛
33 ի՛ խաղաղութի՛ն : * Այդ՝ այսպէս ամենայն ո՛ք ի՛ ձե՛նջ , որ
ո՛չ հրաժարեսցի՛ զամենայն իւրոցն , ո՛չ կարէ իմ աշա-
34 կերտ լինել : * Բարի՛ք է աղ · այլ եթէ աղն անհա-
35 միացի , ի՛նչ հասուածացի : * ո՛չ յերկիր և ո՛չ յայգի՛ .
պիտանացուցա՛ , այլ ընկենո՛ւլ զնա արտաքո՛ւս : Որ ունի՛
ե՛ականջս լսելոյ՝ լսէ՛ցէ՛ :

Գ.Ւ.

(19) Օրինակ ի· Եւ երկրորդն ասէ · լուծա · · (19) Ո
ասե՛ս · Երթայ՝ փորձել զնոս · ա՛ : (21) Ոմանք · Պատ-
ասաց զամենայն ա՛ն իւր՛ : (23) Բա՛ց · Եւ ի՛ ցանկս ·
(26) Ոմանք · Եւ զկին իւր , և զորդ՛՛ : (28) Յօրինակին
պակսէ · Եւ ոչ դնաւ նախ : (28) Ոմանք · Հաշուիցեն
զծախսն · · տա՛ ի կատարումն : (29) Ոմանք · Եւ ոչ կա՛
զատացէ կա՛՛ · · ամենեքեան որ : (30) Ոմանք · Եղե՛ք այդա-
պա՛ս ո՛ւ՛ : (31) Ոմանք · Երթե՛ալ առցե՛ · · և ոչ նախ
նստե՛ալ : (34) Ոմանք · Այդա՛ս եղե՛ք այն ·

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԵ.

Եւ էին մերձ առ նա ամենայն մաքսաւորք և մեղաւորք՝ լսել՝ ի նմանէ: * Տրտնջէին փարիսեցիքն և դպիրք՝ և ասէին. ընդ ո՞ր սա՝ զմեզ զաւրս ընդունի՝ և ուտէ ընդ նոսա:

Ժ.Ջ * Ասաց առ նոսա զառակս զայս: * Ո՞վ ոք իցէ ՚ի ձեզանէ մարդ՝ որոյ իցէ հարիւր ոչխար, և կորուսանիցէ զմի ՚ի նոցանէ. ոչ թողուցու զինսանասունն և զիւրն յանապատի՝ և երթիցէ զհետ կորուսելոյն՝ մինչև գտանիցէ զնա: * և երբեմն գտանիցէ զնա՝ եդիցէ ՚ի վերայ ուսոց իւրոց խնդալով, * և երթիցէ ՚ի տուն՝ հրաւիրէ զբարեկամս և զդրացիսն՝ և ասէ ցնոսա. ուրախ եղերուք ընդ իս՝ զի գտի զոչխարն իմ զկորուսեալ: * Ասեմ ձեզ՝ զի այսպէս եւս ուրախութիւն լիցի յերկինս վասն միոյ մեղաւորի՝ որ ապաշխարիցէ, քան վասն հարիւր արդարոց՝ որոց չիցէ պէտ ապաշխարութեան: * Կամ ո՞վ իցէ կին, որոյ իցեն դահեկանք տասն. և եթէ կորուսանիցէ դահեկան մի, ոչ լուսաւորէ՞ զճրագ, և ածէ՞ զատիճ՝ և քննէ՞ զտունն՝ մինչև գտանիցէ: * Եւ երբեմն գտանիցէ, կոչէ ընկերս և դրացիսն՝ և ասէ. ուրախ լերուք ընդ իս՝ զի գտի զդահեկանն իմ զոր կորուսի: * Այսպէս՝ ասեմ ձեզ, ուրախութիւն եղիցի առաջի հրեշտակաց նոցա ՚ի վերայ միոյ մեղաւորի որ ապաշխարիցէ:

Ժէ * Եւ ասէ. մարդ մի ունէր երկու որդիս. * ասէ կրտսերն ՚ի նոցանէ հօրն՝ հայր՝ տուր ինձ բաժին որ անիծանի յընչից. և նա բաժանեաց նոցա զիւրեանս: * Եւ յետ ոչ բազմ աւուրց՝ ժողովեաց զամենայն կրտսերն՝ գնաց յաշխարհ հեռաւոր. և անդ վատնեաց զընչս իւր, զի կենդանի անառակութեամբ: * Եւ երբեմն սպառեաց զամենայն, եղև սով մեծ յաշխարհին յայնմիկ, և սկսաւ ինքն ըզգալ: * Եւ գնացեալ յաշրեցաւ ՚ի միոյն քաղաքացոյ աշխարհին այնորիկ. և յղեաց զնա յագարակն իւր՝ արածել խոզս: * և ցանկայր լնուլ զորովայն իւր

Գլ. ԺԵ. (4) Յերկնաւէն ՝ուխտ. Ով ոք իցէ ՚ի ձեզանէ մարդ՝ և կորուսանիցէ մի ՚ի ... զինն առնէ և ... և երթայցէ զհետ: (6) Ոմանք. Ուրախ լերուք ընդ իս, զի գտի զոչխարն զիմ զկորուսեալ: (7) Ոմանք. Արդարոց, որոց չիցէ: (8) Ըստ. Ոչ լուսաւորէ զճրագ: (9) Ոմանք. Ուրախ եղերուք ընդ իս: (10) Ոմանք. Ապաշխարիցէ ասեմ ձեզ: (12) Ոմանք. Զոր իս կրկնին ... որ ինչ անկած ինչ յընչից: (13) Ոմանք. Կրասեցոյն որդւոցն. Նա, կրասեր որդեացն ... զի կայր անաւ: (15) Ոմանք. Ի մի ումն ՚ի քաղաքացւոց: (16) Ոմանք. Ցեղջինքեանն զոր:

Digitized by Google

17 յերկրէն զոր խորհ[ի]ր ուտէին, և ուշտը ասոյր նման : * Եւ
եկեալ՝ ի միտս իւր ասէ. քանի՞ վարձկանք իմոյն ի տանն
հօր իմոյ հացայնէցք, և ես ասա՝ սովամահ կորնչիմ :
18 * յարուցեալ գնացից առ հայր իմ, և ասացից ցնա.
19 հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քոյ; * և ա՛լ ես եմ
արժանի կոչել որդի քո. արա զիս իբրև զմի ի վարձ
20 կանացդ քոց. * Եւ յարուցեալ եկն առ հայրն իւր : Եւ
մինչ գեռ հեռագոյն էր, եռանս զնա հայրն և գթա-
ցաւ. յարեալ և ընթացաւ ընդառաջ, անկաւ զպարա-
21 նոցսն նմա, և համբուրեաց զնա : * Եւ ասէ ցնա որդի
գրն. հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քոյ, և ա՛լ ես եմ
22 արժանի կոչել որգի քո : * Ասէ հայրն ցծառայսն իւր.
վաղվաղակի հանէք զպատմուճանն առաջինն, և ագա-
ցէք նմա, և տա՛ք մատանի՛ն ի ձեռն նմի, և կօշիկս
23 յոտս նմի : * և ածէք զնէրն պարարակ, զեհէք կերիք
24 ցա՛ք և ուրախ լինցուք : * զի այս որգի իմ մեռեալ էր՝
և եկեաց, կորուսեալ էր՝ և գտաւ. և սկսան ուրախա-
25 լինել : * Եւ էր երէց որդի նմի յագարակի. և մինչ
գեռ գայր՝ և մերձ եղև ի տունն, լուաւ զձայն երգ
26 գոց և զպարուց : * և կոչեցեալ առ ինքն զմի ի ծառ
27 ացն՝ հարցանէր թէ զի՞նչ իցէ այն : * Եւ նա՝ ա-
սէ ցնա. զի եղբայր քո եկեալ է, և եզհն հայր քո զնէրն
28 պարարակի, զի ողջմէն ընկալաւ զնա : * Բարկացաւ՝
և ո՛չ կամէր մտանել : և հայրն եզհալ աղաչէր զնա՝ աղա-
29 չէր : * Պատասխանի՛ն եառ՝ և ասէ ցհայրն. այս քա-
նի՛ տարի են՝ զի ծառայեմ քեզ, և երբէք զպատուիրա-
նաւ քով ո՛չ անցի. ուր մի երբէք ա՛չ եառուր ինձ՝ զի ու-
30 րախ եզէի ընդ բարեկամս իմ : * յորժամ եկն որգիդ
քո այդ, որ եկիր զկերանս քո ընդ պոռնիկս, զեհէր
31 դմա զնէրն պարարակի : * Եւ ասէ ցնա. որդեակ, դու
32 համառաւօտ ընդ իս ես : և ամէն որ ինչ իմ է՝ քո է : * ալ
ուրախ լինել և խնդալ պարտ էր, զի եղբայր քո այդ
մեռեա՛լ էր, և եկեաց. կորուսեա՛լ, և գտաւ :

Գ Լ.

(17) Ծ՚ամանս ինչ. Եւ եկեալ՝ ի միտս . . վարձկանք կեն
՝իտասան : (18) Ընդ. Ընդ հայրն իմ : (20) Ընդ. Ընդ
եկեալ զպատանեա՛ն : (21) Ընդ. Ընդառաջի քո, ոչ եւս եմ :
(22) Ընդ. Եւ ագուցէք դմա : (23) Ընդ. Եւ զեհնէք :
(24) Ընդ. Եւ եկաց : (26) Ընդ. Եւ կոչեաց առ
ինքն . . և հարցանէր լեզ : (29) Յորժամ ինն. Ընդ պատանի
ասէք եմն : (29) Ընդ. Զի ծառայեցի քեզ . . . ուրախ եւ
զայց լե : (30) Ընդ. Եւ յորժամ եկն : (30) Ընդ.
Զնէրն պարարակին : (32) Ընդ. Պարտ է, զի եղբայրդ
քո այս . . կորուսեալ էր և գտաւ :

Digitized by Google

ԳԼՒ Ժ.Զ.

ԾԸ 1 Եւ ասէ առ աշակերտսն՝ Այր մի էր մեծատուն, զ
ղբ որ էր՝ տնտես. և եկն ղչնորհել տիրոջն իւրում
2 նոյն՝ եթէ զատեցիկ ինչս նոր։ * Կոչեաց՝ և ասէ ցնա.
զի՞նչ է այս զոր լսեմս զքէն, տուր զբաշխիս տնտեսու
թեանդ քումմէ՝ զի ոչ եւս կարես լինիլ տնտես։ * Ասէ ընդ
3 միտս իւր տնտեսն. զի՞նչ գործեցից՝ զի տէր իմ հա
նէ զտնտեսութիւնս. պարծել՝ ոչ կարեմ. մուրանալ՝ ա
մաչիմ։ * Գիտեմ զինչ արարից՝ զի յորժամ ի բանէ չքե
4 նիցեմ՝ ի տնտեսութենէս, ընկալցին զիս ի տունս իւ
րեանց։ * Եւ կոչեցեալ առ ինքն զի ըստ միոջէ՝ ի պարտ
5 աւորացն տեառն իւրոյ. ասէ ցառաջինն. քանի՞ ինչ
պարտիս տեառն իմում։ * Եւ նա ասէ. հարիւր մեզ
6 ձիթոյ։ ասէ ցնա. կա՛ղկիր քո, և նստեալ գրեա փոյ
թապիղծ յիրում։ * Դարձեալ՝ ասէ ցմեւսն. դու՝ քան
7 զի՞նչ պարտիս։ և նա ասէ. հարիւր քոռ ցորենոյ։
և ասէ ցնա. կա՛ղկիր քո՝ և նստեալ գրեա ուԽծասն։
* Եւ դովեաց տէրն զտնտեսն անիրաւութենէ՝ զի իմաս
8 տութեամբ արար։ զի որդիքն աշխարհիս սոյնոցիկ իմաս
տնիք ևս քան զորդիս լուսոյ յազգս իւրեանց։ * Եւ
9 Ես ձեզ ասեմ. արարէք ձեզ բարեկամս ի մամոնայիդ
անիրաւութենէ. զի յորժամ պակասիցէ այն, ընկալցին
զձեզ՝ ի յաւիտենական յաւիտենականս։ * Որ ի փոքուն հա
10 ւատարիմ է, և ի բազմին հաւատարիմ է։ և որ ի փո
քուն՝ անիրաւ, և ի բազմին անիրաւ է։ * Եթէ որդ
11 ի մամոնայի անիրաւ եղէք՝ զի՞նչ ոք հաւատասցէ ձեզ՝ զճշմարիտն։
12 և եթէ յայլում անիրաւ եղէք՝ զի՞նչ ոք հաւատասցէ ձեզ՝ զձերն։
13 * Ոչ ոք կարէ երկուց տերանց ծառայել. զի եթէ զմին՝ ատելեաց,
զմիւսն սիրէ. կամ զմին՝ անձնդրկիցէ, և զմիւսն արհա
մարհիցէ։ ոչ կարէք Աստուծոյ ծառայել և մամոնայի։ * Լսէ
14 ին զայս ամենայնիւ փարիսեցիքն՝ որք սիրահարք էին
15 գնոցա, և հանդիմանէին զնա։ * Եւ ասէ ցնոսա. դուք՝ որ արդ
արացուցանէք զանձինս առաջի մարդկան, առեալն
ատ գիտէ զսիրտս ձեր. զի որ առաջի մարդկան բարձր
է.

Գլ. ԺԶ. Օրինակ ի ընդ հակառակ. Եւ ասէր առ աշա՛
(4) Յնախ. ՚ի բաց լինիցի՛ կո՛ հանուի՛՚։ (5) Յհնախ. Եւ ասէ
ցառաջինն։ (7) Յնախ. Գրեաւ վաղվաղակի. ոմիւսն։
(9) Յնախ. Պահասեացն այն. զձեզ յաւիտեան։ (10) Յ
նախ. ՚ի փոքուն անիրաւ է։ (12) Իչիշ. Յ՚ասացէ ձեզ։
(13) Յնախ. յանդուն. Ոչ ոք ծառայ կարէ. զմին ատելեաց
և զմիւսն սիրելոյ։ (14) Յնախ. Եւ անդրանձինն զնա։
(15) Յնախ. ՚Դուք էք որ արդա՛՚. զանձինս առաջին

16 է, սիրէր է առաջի այ։ * Օրհնէր և մարգարիէր միւն
էն ցյովհաննէս. յոյնիմ հիառ ասքայուելիէ այ առհասա
27 քանի՛ և ամէ ազ զնա քանարանալ։ * Դուքրէն էրկե երկի
նից և էրկիրի անցանել, քան յօրինացն միոյ ձշանահան
18 ցի անհանել։ * Ասինայն որ ասքանահ ցիկին էրք, և առ
նէ պաշ՝ չնայ։ և որ զասքանահալն առնէ՝ չնայ։
19 * Ասյր ամն էր ամծառասան, և ասքանէր բան հնգաս և ծիծմի
20 բանիս ։և առ.ռնիս լինէր հանապազ առաստասան։ * Ես
ասքանս ամն անուն զնայ, անհետաբ։ գնէր առ գրան
21 նի՛ վիրառարհալ։ * և ցանկայր լնուլ զորովայն իւր՛ ի
փշրանացն՝ որ անկանէին ի սեղանոյ մեծառասանն։ այլ
22 և շուներք գան՝ պատին և լիզէին զվէրս նր։ * Եղև մեռ
առանել ասքատասին, և առանել հրեշտակացն զնա՛ ի գիր
23 ասքանահառա։ մեռաւ և մեծառասանն՝ և թաղեցաւ։ * և
՛ի գժ-սնան՝ ասնիանդ զաչս իւր մերձ՛ ի առանձանն էր.
եռաս զասքատահառ՝ ի հրեաստառանէ, և զղասքատրա ի գիր
24 նի՛ հանդիպեցեալ։ * Եւ նա՝ ասքատահառաց և ասէ. հայր
ասքրատհառ՝ ասքորանէաց ինձ, և առաքեա զղասքատրա, զի
թաղցէ զնոսդ մնասին իւրոյ ի ջուր, և զովացուսցէ
25 զլեզուս իմ, զի պապակիմ՛ ի տառապ սառս։ * Եւ ասէ ցնա
ասքրատհառ. որդեակ՝ յիշեա զի ընկալար անդէն զնա
թոս քո՛ ի կեանսն քում, և զասքատրա նոյնպէս զչարսն
քոսոյ։ ասքդ՝ աս ասա մխիթարի, և դու ապդր՝ պապակ
26 կիս։ * և ՛ի վերոյ այսր ամէն՝ վիշ մեծ ե՛ն մեզ և ձ
ձեզ։ եթէ կամիցին ասպան՝ առ ձեզ անցանել, ոչ կարեն.
27 և ոչ ապսի ազ՝ առ մեզ անցանել։ * Եւ ասէ. ասդ առ
զամիս զքեզ հայր, զի ասքամահացնես զդա՛ ի տուն հօր
28 իմոյ։ * ունի իսկ հնգ եղբարս, ապ զի ապայեկ նոցս
վհատութեամբ. զի մի և նոքա գայցեն յայս տանջանացս։
29 * Եւ ասէ ասքրատհառ. ունին զմովսէս և զմարգարէսն,
30 նոցա լսեցեն։ * Եւ նա ասէ. ոչ՝ հայր ասքրատհառ, բայց
եթէ ՛ի մեռելոց ազ երթեալ առ նոսն, և ապաշխարեցին։
31 * Եւ ասէ ցնա. եթէ մովսիսի և մարգարէիցն ոչ լսեն,
և ոչ լցի՛ ի մեռելոց ազ յառնիցէ՝ հաւատասցեն։

Գ Ւ.

(16) Պոհան. Ասքայուել ապ զառնաստրի, և ամէ ազ։ (16) Օ
ՀԱնահ ՛ի Յայնիմ հիառ ասնանդիցէք զաչզքայուել ապ առ
ասքատանահալ, և ամէ ազ։ (21) Մանդ. Եւ յանկայր յա
գեր՝ ի փշրանացն՝ որ։ (21) ՛Ի լատ. "Եւ լիզէին։ (22) Մ
ՀանդՀ. Եւ եղև մեռանել.. և առանել զնա հրեշտակաց ՛ի
գաչսն ասբ"։ (23) Մանդ. Եւ զղասքատր ՛ի գոգ նր։ (25) Ո
ՀանդՀ. Ասնդրէն ՛ի կեանսն քո։ (28) Մանդ. ասպդ նոցս
վհատ.. յայսմ ասնդի։ (29) Մանդ. Եւ զմարգարէսն։
(30) Մանդ. Բայց եթէ ՛ի մե՛՛ և ապաշխարեսցեն։
(31) Մանդ. Ոչ լսեն՛՛՛ ազ յառնիցէ՝ հաւատասցեն։

Digitized by Google

ուշ ի գիրկս ։ * Եւ ահա ցայգի մարդն . ահա՛ հարիւր անգամ մեռ- 7
յասցէ հիւանդ զամի իմդրիւղ պատուի՛ ի քովնակէն՝ և ուշ-
գասանեսցի տարբ ի պարան ղազա , ընդհիր և ղերկիրգ խոս-
փանէ ։ * Եւ ահա ազատասխանի եւ՝ և ասէ . ամէն , Թեզ 8
ղբան՝ այս ասէ ես , վիրգն չուրբ զբովան բրիցից՝ և
արդիւն տայր ։ * Թերևս արասցէ պատուղ . յառաջ Թե 9
ուշ՝ յամէ ես հասցեն զբան ։

ԽԸ * Եւ ես ասացանիբ՝ ի միտամ ժողովրգասեցայնն՝ ի քեզ 10
և բաշա ։ * և ահա ինն ես՝ զոր ասանիբ այս հիւանդ 11
Թե ասեն ասիծատանան . և երբ կարկանանիբ , և ուշ կարկեր
ասանեսին՝ ի վիրս հայիլ ։ * Եւ ասեսցեսիբ զնաս յԹե , վրա 12
չեաց տա ինքն՝ և ասէ ցնա . կինն դուս արձակեսիբ եւս
ի հիւանդութենէ քոյումէ ։ * և ես՝ ի վերայ նր ձեռնս 13
և ասեսցանին ուղիցաս , և փաստաւոր առնեբ զնա ։
* Պատասխանի եւս ժողովրգասեան՝ ցասուցեալ Թե 14
ընդհիր՝ ի շաբաթս բժշկեսից յն , և ասէ ցժողովրգա-
գրն . վից օր է՝ յորս արժան է գործել , յայնս եկեալ
բժշկեցարուբ , և մի յաւուր շաբաթս ։ * Պատասխանի եւս 15
նմա տէր՝ և ասէ . կեղծաւորբ , խրատանիբ զբար՝ ի ձէնջ
ի շաբաթս՝ ոչ արձակէ զեզն իւր կամ զէշ ի մսրղ , և
ասանի տայ ջուր ։ * Իսկ այս դուստր աբրահամին էբ՝ 16
զոր կապեաց սատանայ՝ ահաւասիկ ուղիտանան ամ ,
ոչ արժան էր արձակել՝ ի կապանաց անտի՝ ի շաբա-
թոս ։ * Եւ զայս էբրև ասաց , յամօթ լինէին ամենայն 17
քինն որ հակառակէին հայնմ նմ . և ամ ժողովուրգն ուրախ
լինէր՝ ի վերամ գործոցն՝ որ գործէին ի նմանէ ։
ԽԹ * Եւ ասէր . ումի նմանի ես արգասցուբ զայ , և որումն 18
նմանուղիմ նմանեցուց զնա ։ * նմանի ես հատոյ մսզ 19
նանխոյ , զոր առեալ մարգն սրկ՝ ի պարտէզ իւր . և
ձեաց և եղև ծառ , և Թռչունք երկնից բնակեսին ի
յատոյ նր ։ * Եւ գործեալ այսչ . ամ նմանեցուցից 20
զաղգայատուիմ այ ։ * նմանի ես խմորոյ , զոր առեալ կինք 21
Թաղեցեալ յաւրի երից գրուսոյ՝ մինչև ամ խմորեցաւ ։
ԾԶ * Եւ չորիր ընդ քաղաքս և ընդ գիղս , ուսուցանէիբ . 22
և ճանապարհ արասէիբ յերս , * ասէ ումն ցնա . ասէր՝ 23
նմէ ասեսցեսիբ՝ զի՝ ոչ ասրկոյ եսին ։ Եւ նա ասէ
ցնս ։ * Ճանապարհ . ի մտանել ընդ դուռն նեղ . ասեմ 24

ձեզ ,

---

(8) Ոսկան . Ջգաս ամ եւս ։ (8) Ոսկան . Ի՞նչ ընդ- 7
գովաբր ։ (10) Լ. ասէ . ի միտամ՝ ի ժողովրգասեցոյն ։
(14) Ոսկան . Եկեալ և բժշ՛ ։ (15) Օրինակ մի . Պատաս-
խանի և ասէ ։ (15) Ոսկան . ի մերոյ անտի ։ (16) Ոսկան . Աշ-
ւադիւ ուղիտանեն ասէ , ոչ էր արժ՛ ... անտի՝ ի յատուբ-
շաբաթս ։ (17) Ոսկան . Եւ զայս էբրև ասէր ։ (17) Ո-
սկան . Ուրախ լինէին ի վերն ։ (18) Ոսկան . Խմորեցաւ ամէ-

Digitized by Google

ձեռս զի բնիկին ինձ գրասցեն ժառանգ՝ և ոչ կարասցեն ։
35 * Ծառայ հնազանդ տացէ առնուլ զբաժին իւր , և փախուցիչ ընդ
զաւակունս . և սկսանիցիցէ կալ աստուածոյ՝ և բաժին ընդ
զաւակունս , և ասէր . ես իբր բանց մերոց և աստուածասիրաց
36 առնէր ասեցիցէ ձեզ . ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք ։ * Ծանիցէ
ժառանգ սկսանիցէ ասել . կերպաւ առաջի քոյ և արբաք ։
27 և ի հրապարակս մեր ուսուցեր ։ * եւ ասիցէ . ա-
ձեմ ձեզ , ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք ։ ի բանց կարկեք
28 յինէն ամենայն անիրաւասիրեալք ։ * Անդ եղիցի լաւ
և կրճտիլ ատամանց , յորժամ տեսանիցիցէ զաբրահամ
և զիսահակ և զյակովբ՝ և զամենայն մարգարէս յարքայու-
29 թեան աց , և զձեզ հանեալ արտաքս ։ * եւ երկոցունց
յարեւելից և յարեւմտից , և ի հիւսիսոյ և ի հարաւոյ՝ և
30 բազմասցին յարքայութեան աց ։ * եւ ահա յետինքն՝ որ եղի-
ցին առաջինք , և իսկզբն առաջինքն՝ որ լինիցին յետինք ։
31 * ի նմին ժամուն մերձեցան ոմանք փարիսեցիցք՝ և ասեն ցնա
ցնաս . ել և գնա աստի , զի հերովդէս կամի սպանանել
32 զքեզ զգուշ * եւ ասէ ցնոսն . երթայք ասացէք աղուես
այնմիկ . ահաւասիկ հանեմ զդեւս՝ և բժշկութիւնս կա-
տարեմ այսօր և վաղիւն , և յերրորդ աւուրն կատարեմ ։
33 * բայց այնպէս ի տոյսոր և վաղիւ և ի միւս աւուրն
գնասցէ . զի ոչ է մարգարէ անկատարելի կորնչիլ արտաքոյ
34 քան զերուսաղէմ * Երուսաղէմ՝ որ կատարես զմարգարէսն ։
և քարկոծանես զոմանս զոր առաքեալ ես առ քեզ . քանիցս ամե
գասել կամեցայ զաւակունս քո որպէս թռչունք զանդ
35 ք իւրեանց՝ ընդ թեւս և ոչ կամեցար ։ * ահա լքեալ լիցի ձեզ
առանձինք . ձեր ։ բայց ասեմ ձեզ , եթէ ոչ եւս տեսանիցէք
զիս , մինչև ասիցէք՝ օրհնեալ է որ գայ յանուն տեառն ։

ԳԼ. ԺԴ ։

1 Եւ եղեւ ի մտանելն նմա ի տուն ուրուք իշխանացն ընդ
փարիսեցւոց՝ ի շաբաթուն՝ ուտել հաց , և նոքա էին դի-
2 տեալ զնա * եւ ահա՝ այր ումն էր անդ ընդդէմ նմա
3 առաջի նմա : * Պատասխանեաց ներ յն՝ և ասէ ցօրինաւորսն
և ցփարիսեցիսն . եթէ արժան է ի շաբաթուն զբու-
4 ժիլ : * և նոքա լուան եղեն : Եւ բռնացեալ զնոսա
5 ետ՝ բժշկեաց զնոսա , և արձակեաց : * Եւ ասէ ցնոսն . որ

---

(25) Ոմանք . եւ սկսանիցիցէ կալ : (27) Ոմանք . եւ ասիցէ
ձեզ . ոչ գիտեմ : (27) Բազումք . Ձ՛ որ ուսուցեր զքէ . ասէ՛ : Բազումք
եւ ահա իսկզն յետինքն : (31) Օրինակ մի . Հերովդէս արքայ
կատարասցէ զքեզ : (32) Ոմանք . եւ նոյն ասէ ցնոսն : (32) Ո-
մանք . Ա ասասիկ հանեմ : (35) Ոմանք . Ոչ եւս տեսանիցէք
զիս . . . երկիցս ասասցէ ասել :

Գլ . ժգ . (1) Ոմանք . Ի մտանելն նմա ի տուն ուրուք :

Digitized by Google

տրուաք՝ի ձէնդ կշ կամ ևզն անկանիցի՝ ինքեանդ, և ձէ
վաղվաղակի հանիցէ զնա յատուր ջրաբխիս: * եւ ձէ
կարապտին տակ նմին պատուախնամի առ ոչն:

ԾԴ* Ասաց և առ կոչնակսկանն՝ առաւել մի, հայեցեալ ի
զիամբգ քարշելոյր լինէին, ասէ ցնոս * Քարշեալ կա
ջիցէ ոք զքեզ՝ի հարսանիս՝ կամ՝ի կոչնական, մի բազ
միցիս յատակին բարձրին. զոտեզ պատուականագոյն
ևս քան զքեզ իցէ կոչեցեալն՝ի նմանէ * և եկեալ՝
որ զքեզն և զնա կոչեաց, ասիցէ ցքեզ՝ առ սա տե
ղի. և ապա սկսանիցիս ամօթալ զնեալն տեղին ու
նել: * Այլ յորժամ կոչիցիս, երթիցէք՝ բազմիլոյր՝ի
յետին տեղւոյն. զի յորժամ գայցէ որ կոչեացն զքեզ,
ասիցէ ցքեզ. բարեկամ՝ի վեր ժամբր. յայնժամ եղիջ
ցին քեզ փառք առաջի բարձականացն քոց * Զի ամե
որ բարձրացուցանէ զանձն, խոնարհեսցի. և որ խո
նարհեցուցանէ զանձն, բարձրասցի: * Ասէ և ցկոչ
նառէրն. յորժամ առնիցես ճաշ կամ ընթրիս, մի կո
չեր զբարեկամս քո, և մի զեղբարս քո, և մի զազգա
կանս քո, և մի զդրացիս քո, և մի զմեծամեծս. զի մի
և նոքք փոխարէն կոչեսցեն զքեզ, և լինիցի քեզ հատու
ցումն: * Այլ յորժամ առնիցես ընդունելութիւն, կո
չեա զաղքատս, և զկաղս, զկոյրս և զկիսրս: * և երա
նելի լինիցիս. զի ոչ ունին փոխարէն հատուցանելոյ
քեզ. և հատուցի քեզ փոխարէն՝ի յարութիւն արդա
րոց: * Իւրև լուաւ զայս ումն՝ի բազմակերացն՝ ասէ
ցնա. երանի որ կերիցէ հաճ յարքայութեանն ած:

ԾԴ* Եւ նա ասէ. այր ումն գործեաց ընթրիս, և հրաւ
էրեաց զբազումս: * Եւ առաքեաց զծառայ իւր՝ի ժա
մու ընթրեացն հրաւիրել զհրաւիրեալսն՝ թէ եկայք, զի
ահա ամենայնիւ պատրաստ է ամ ինչ: * Եւ սկսան ամ
ենեքին հրաժարեցուցանել: Առաջինն ասէ. զագա
րակ գնեցի, և հարկ է ելանել տեսանել զնա, աղա
չեմ

(7) Ոմանք. Ասէ և առ կոչնակսկանն ա՛.. և ասէ ցնոս.
(8) Ոմանք. Իցէ կոչեցեալ՝ի նմանէ: (10) Ոմանք. Բազ
մելոյր յետին տեղւոյն... ասիցէ քեզ.. երիցէ քեզ
ժառաք: (12) Ոմանք. Զմեծամեծս քո: (13) Ոմանք. Եւ
զկաղս և զկոյրս: (14) Ոմանք. Եւ երանելի լիցիս զի
ոչ ունիցին փո՛... և լինիցի քեզ փոխարէն՝ի յա՛:
Որ օրինակ ի. Փոխարէն հատուցանել քեզ. և հատու
ցիի քեզ՝ի յարքայութեանն արդարոց: (15) Ոմանք. Մի ումն
՝ի բազ՛.. երանի իցէ որ կերիցէ ճաշ յարքայութեանն
ած: (16) Ոմանք. Եւ նա ասէ ցնոս: (17) Ոմանք. Զծա
ռայս իւր՝ի ժա՛.. կոչեաց զհրաւ՛: (18) Ոմանք. Ա՛ քինն
մի ըմ վիճակ հրաւ՛՛: (18) Ուրան. Իլանել և տեսանել.

Digitized by Google

19 ընծայ ընծայիդ՝ որ զիս հրաժարուիս : * Եւ մեւսն ասէ.
լուծս հիներդ եղանից դնիցէ , և երթայր փոքանչ գնոյ ,
20 ապաչեմ զքեզ՝ որ զիս հրաժարուիս : * Եւ մեւսն ա-
21 սէ. կին ամուսնացայ , և վասն այնորիկ ոչ կարեմ գալ : * Եւ
եկեալ ծառայն՝ ոյսմանց զայն տեսանն իւրոյ՝ Ցայն
ժամ բարկացեալ տանուտէրն , ասէ ցծառայն իւր .
ել զկարճագոյնսն՝ ի հրապարակս և ի փողոցս քաղաքին ,
և զքաղտուորս և զկիսակոյր և զկիսկոյր միոյծ ա-
22 ռաքս : * Եւ ասէ ծառայն . տեր՝ եղեւ որ հրամայեցեր զոր ,
23 կայ և առեալ : * Եւ ասէ տէրն ցծառայն , ել՝ ի ճա-
նապարհս և ի ցանգս , և որպէս մտանել՝ զի լցցի
24 առնիս իմ * Այսմ՝ ձեզ , զի ոչ ոք այնց կոչեցելոց հաս-
25 տիցեն զընթերակայ խնդից * Եւ երթային ընդ նմա՛ ա-
26 զահաւորք բազումք . դարձաւ՝ և ասէ ցնոսա * Եթէ ոք
գայ առ իս և ոչ ատեցուցանէ զհայրս իւր և զմայրն , և զկինն
և զորդիս , և զեղբարս և զքոյրս , նա՛ և զանձն իւր իւր
27 ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել * Ջի որ ոչ բառնայ զխա-
չս իւր՝ և գայ զկնի իմ՝ ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել :
28 * Ո՞վ ոք՝ ի ձէնջ կամելի շինել աշտարակ , և ոչ նախ
նստեալ հաշուիցէ զծախսն՝ եթէ ունիցէ բաւականն
29 ի կատարումն : * Ջի գուցէ երբեմն արկանիցէ հիմն՝
և ոչ կարասցէ կատարել՝ ամենեքեան որ տեսանիցեն՝
30 սկսանիցին ծաղր առնել զնա * և ասել . Թէ այս այր
31 սկսաւ շինել՝ և ոչ կարաց կատարել : * Կամ ո՛ր թա-
գաւոր՝ երթեալ տացէ պատերազմի ընդ այլում թա-
գաւորի՝ և ոչ նախ նստեալ նախ խորհիցի , եթէ կարօղ
իցէ առանն հազարաւոք զգէմ՝ ունել զայնորիկ որ գայցէ
32 ի վերայ նմա քառասնիւք հազարաւք : * Այլապա Թէ ոչ՝ մինչդեռ
հեռաւորն իցէ , հրեշտակս առաքեալ՝ առաջագոյն
33 ի խաղաղութիւն : * Ա՛րդ՝ այսպէս ամենայն որ՝ ի ձէնջ , որ
ոչ հրաժարուցանէ զամենայն իւրոյ , ոչ կարէ իմ աշա-
34 կերտ լինել : * Բարւոք է աղ . ապա Թէ աղն անհա-
35 մեցաւ , ի՞նչ հասուսցի : * ոչ յերկիր՝ և ոչ յայգի կ՛
պիտանացուս , այլ ընկենուլ զինա արտաքս : որ ունկն

ցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ :

ԳԼ.

(19) Օրինակ ի՛ն . Եւ երկրորդն ասէ . լուծս . . (19) Ո-
ւմանք . երթայր փորձել զնոա՛ : (21) Ուրեմն . Պատ-
մեաց զամենայն ոմն իւր՛ : (23) Բռնի՛ . Եւ՝ ի ցանկս :
(26) Ուրեմն . Եւ զկին իւր , և զորդ՛ : (28) Յերկրորդին
ձեռնարկ . Եւ ոչ նախ նստեալ՝ : (28) Ուրեմն . Հատուածոյն
դնեմանս . . առ՝ ի կատարումն : (29) Ոմանք . Եւ ոչ կա-
րացեալ կա՛ . . ամենեքեան որ : (30) Ուրեմն . Եթէ այլա-
պա ոչ՛ : (31) Ոմանք . երթեալ ասցէ . . և ոչ նախ
նստեալ : (34) Ուրեմն . Ապա եթէ աղն :

Digitized by Google

ԳԼՈՒԽ ԺԵ.

1 Եւ եղեն ամիրք ազգաց նոցա առանձինացն մերձաւորք եւ մեծա-
2 տունք՝ լսէլ՝ ի նմանէ: * Տրտնջէին վասն իսրահէլացւոցն
եւ ասէին. ընդէ՞ր սա՝ զմեզ զատուորս ընդու-
նի՝ եւ ուտէ ընդ նոսա:
3 Ա֊Ջ * Ասաց առ նոսա զառակս զայս: * Որ ոք ի ձե՛նջ
4 մարդ՝ որոյ իսկ հարիւր ոչխար, եւ կորուսանիցէ մի
ի՛ նոցանէ. ոչ թողուցու՞ զինիսունն եւ զիննն յանապատ-
ս, եւ երթիցէ զկնի կորուսելոյն՝ մինչ գտանիցէ
զնա: * Եւ իբրև գտանէ՝ դնէ զնա ի վերայ ուսոց իւ-
5 րոց խնդալով. * եւ երթեալ՝ ի տուն. կոչէ զբարեկամս
6 եւ զդրացիս՝ եւ ասէ ցնոսա. ուրախ եղերուք ընդ իս, զի
գտի զոչխարս իմ զկորուսեալ: * Ասեմ ձեզ. զի այս-
7 պէս է ուրախութիւն յերկինս վասն միոյ մեղաւորի որ ապաշ-
խարիցէ, քան վասն հինգսունից եւ հինն արդարոյ՝ որոց չիցէ
8 պէտ ապաշխարութեան: * Կամ մի՞ կին, որոյ եւ
տասն դրամք առան. եւ եթէ կորուսանիցէ դրամ մի, մի՞
չլուսաւանէ ճրագ, եւ ածիցէ աւել՝ ի տան, եւ քննիցէ
9 ամէնուր՝ մինչ գտանիցէ: * Եւ իբրև գտանի, կոչէ զըն-
կերակսն եւ զդրացիս՝ եւ ասէ. ուրախ լերուք ընդ
10 իս զի գտի զդրամն իմ զոր կորուսի: * Այսպէս՝ ասեմ
ձեզ, ուրախութի՞ եղիցի առաջի հրեշտակաց հա՛ւ
11 ի վերայ միոյ մեղաւորի որ ապաշխարիցէ:
ԺԵ * Եւ ասէ. առն միոյ էին երկու որդիք. * ասէ կրտ-
12 սերն ի նոցանէ հօրն. հայր՝ տուր ինձ բաժինն որ
13 անիանի յընչիցդ: և նա բաժանեաց նոցա զիւրեանն:
* Եւ յետ ոչ բազմ աւուրց՝ ժողովեաց զամ կրտսերն
զնացից յաշխարհ հեռի. և անդ վատնեաց զինչս իւր, զի
14 կեացեալ անառակութիւ: * Եւ իբրև ապառնայց զամ,
եղև սով սաստիկ յաշխարհին յայնմիկ, և սկսաւ ինքն
15 չքաւորել: * Եւ գնացեալ յարեցաւ՝ ի միոմէն քաղա-
քացւոց աշխարհին այնորիկ. և յղեաց զնա յագարակս
16 իւր՝ արածել խոզս: * և ցանկայր լնուլ զորովայն իւր
յեղ

Գլ. ԺԵ. (4) Յօրինակին ՈՒՒԵ. Ով ոք ի ձեզ ունի ո՛ր մանի՛ մ՚ ոք ի ձէնջ մարդ. . . և կորուսանիցէ մի ի՛ . . զնինսունսն եւ . . և երթիցէ զնմա: (6) Մանի. Ուրախ լերուք ընդ իս, զի գտի զոչխարն զիմ զկորուսեալ: (7) Մանի. Արդարոց, որոց չիցէ: (8) Բնի. Ոչ լուսաւանիցէ ճրագ: (9) Մանի. Ուրախ եղերուք ընդ իս: (10) Մանի. Այսպէս ասեմ ձեզ: (12) Մանի. Ասէ կրտսերն . . որ ինչ անկանի ինձ յընչիցդ: (13) Մանի. Կրտսերդ որդւոյն. Կամ, կրտսեր որդեայն . . զի կայր ասա՛: (15) Մանի. Ի մի ումն ի քա-
ղաքացւոց: (16) Մանի. Ցեղկերբէն զոր:

Digitized by Google

17 յիւրոքերկն զոր խուզէն ոչխարին, և սկզբ տալոյ նմա։ * Եւ
եկեալ՝ ի միում իւրմէ ասէ. քաղաքի վարձակալք լեցին՝ ի ոսկի
հինգ հարիւրեակք, և եղ ասեն՝ տազնապեսցի գործակիցն։
18 * յարուցեալ գնացեալ առ հայր իմ, և ասացից ցնա.
19 հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քոյ։ * և ոչ եւս եմ
արժանի կոչել որդի քո. արա զիս իբրև զմի ի վարձ
20 կալանաց քոց։ * Եւ յարուցեալ եկն առ հայր իւր։ և
մինչ դեռ հեռագոյն էր, եւտես զնա հայրն՝ և գթա
ցաւ. յարեալ և ընթացաւ ընդառաջ, անկանի զպարա
21 նոցսն նմա, և համբուրեաց զնա։ * Եւ ասէ ցնա որդի
գրէն. հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քոյ, և ոչ եւս եմ
22 արժանի կոչել որգի քո։ * Ասէ հայրն ցծառայսն իւր.
զպղծագոյնսկի հանէք զպատմուճանն առաջինն, և ածուք
ցինք նմա, և տուք զմատանին՝ ի ձեռն նորա, և կօշկիկս
23 յոտս նորա։ * և ածէք զկերն պարարտակ, զնէք և կերիք
24 ցեսեք և ուրախ լինիցուք։ * զի այս որգի իմ մեռեալ էր՝
և եկեաց, կորուսեալ էր՝ և գտաւ. և սկսան ուրախ
25 լինել։ * Եւ էր երէց որդի նորա յագրարսկի. և մերձ
գնաց գայր՝ և մերձ եղև՝ ի տունն, լուաւ զձայն երգ
26 ից և զպարուց։ * և կոչեցեալ առ ինքն զմի ի ծառ
27 ացն՝ հարցանէր թէ զի՞նչ իցէ այն։ * Եւ նա՝ ասէ
ցնա. զի եղբայր քո եկեալ է, և եղին հայր քո զկերն
28 պարարտակ, զի ողջմունբ ընկալաւ զնա։ * Բարկացաւ՝
և ոչ կամէր մտանել։ և հայրն ելեալ արտաքս՝ աղաչ
29 էր զնա։ * Պատասխանի ետ՝ և ասէ ցհայրն. այս քան
ի՛ սակս եմ՝ զի ծառայեմ քեզ, և երբէք զպատուիրա
նաւ քով ոչ անցի. ուր մի երբէք ոչ ետուր ինձ՝ զի ու
30 րախ լինիմ ընդ բարեկամս իմ։ * յորժամ եկն որդիդ
քո այդ, որ եկիր զկնի առ ընդ պատնիկս, զնեցեր
31 դմա զկերն պարարտակ։ * Եւ ասէ ցնա. որդեակ, դու
32 համառաւտիւ ընդ իս ես։ և ամենայն որ ինչ իմ է՝ քո է։ * այլ
ուրախ լինել և խնդալ պատշաճ էր, զի եղբայր քո այս
սա մեռեալ էր՝ և եկեաց. կորուսեալ էր՝ և գտաւ։

Գ Լ.

(17) Յամառն ձիսի. Եւ եկեալ՝ ի միտս. վարձկանաց հո
ի՛ իւրոսն։ (18) Ոճսի. Ես. Հայրն իմ։ (20) Ոճսի. Աչ
եկեալ զպարտեսնո՛։ (21) Գ՚ոչի. Պատաշի քո, ոչ եւս եմ։
(22) Ոճսի. Եւ ածուցէք դմա։ (23) Ոճսի. Եւ զերկնիք։
(24) Ոճսի. Եւ եկաց։ (26) Ոճսի. Եւ կոչեցաց սոս
կանն. և հարցանէր ինչ։ (29) Յօրինակին. Պատգամն
ասէք են։ (29) Ոճսի. Ջի ծառայեցի քեզ. . . ուրախ ե
զայց Ջ։ (30) Ոճսի. Եւ յորժամ եկն։ (30) Ոճսի.
Ջնէն պարարտակն։ (32) Ոճսի. Պատ է, զի եղբայրս
քո այս. . կորուսեալ էր՝ և գտաւ։

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԲ.

ԺԲ ԶԱՆ ԱՍԱ ԱՍ. ԱՇԱԿԵՐՏԱՆՆ. «ՅԻՐ ՄԻ ԿԷ ՄԵՌԱՆԱՍՆԱ, ՈՐ
ՂԱ ԻՐ՝ ԱՆԱՒԱՒ. ԵՒ ԻՆՔ ՂԱՆԱՒՆԴ ԱՍՏԻՒԱԾԱՍՆԱՒԵՔ,
ԱՅՑ ԶԵԶ ՎԱՍՆԻՆՔԴ ՂԻՆՂԱ ՆՊ: * ԿՈՂՈՒԱՑ՝ ԵՒ ԱՍԷ ՑՆԱ.
ՂԻՆԷ Ի ԱՅՆ ՂՐՈՐ ԼՍԵՄՆ ՈՂՔԷՆ, ՈՒՐՈՒՔ ԿՏԱՌԱՒՈՐ ԱՌԱՔԱՑԱ
ԶՔԵ ՔՈՂ՝ ՂԻ ՈՉ ԵՒ ԿԱՐԵՐԱ ԼՍԻՆԷ ԱՌԱՔԱՑ: * ԱՄԷ ԸՆՔ
ՀԻՍԱՑ ԻՒՐ ԱՌԱՔԱՑՆ. ՂԻՆԷՆ ԳՈՐԾԵՑԻՒՔ, ՂԻ ԱՒՐ ԻՄ ԴԱՂ
ՆԷ ԿԱՌԱՔԱՑՈՒԼԵԼԱՑ. ԴՈՐԾԵՐՔ՝ ՈՉ ԿԱՐԱՒՄ ՄԻՒԲՈՒԱՔՈՒ ԱՂ
ՄԱՑԵՒՆ: * ԿԻՄԱՒՄ ՂԻՆԷ ԱՐԱՔԱՑԻՑ՝ ՂԻ ՅՈՐՄԱՑ՝ Ի ԲԱՑ ԼԷ
ՆԻՒՔԻ՝ Ի ԱՌԱՔԱՑՈՒԼԵՆԷԱ, ԸՆԿԱԼՑՆ ՂԱՀ Ի ԱՌԱՔԱՑ ԻՆ
ԲՈՒՈՑ: * ԵՒ ԿՈՂՈՒԱՑԱԼ ԱՌ ԻՆՔՆ ՄԻ ՔՈՒՈ ՄԻՈՂԷ Ի ԱՅՈՂ
ԱՌԱՒԱՒՈՒՈՑ ԱՌԱՔԱՆ ԻՒ ՈՒՐՔ: ԱՍԷ ՑՈՒՈՑՂԻՆԷՆ · ՔԱՆԶԻ ՒՈՂ
ՊՈՐՈՒՈՒ ԱՌԱՔԱՆ ԻՒՐՔՈՒ: * ԵՒ ՆԱՒ ԱՍԷ · ՀԱՐՈՒԷՐ ՀՈՒՔ ՀՈՂ
ՀԻՒՈՂ: ԱՍԷ ՑՆԱ · ԿԱՒ ՂՂԻՐ ՔՈՒ՝ ԵՒ ՆԵՒՈՒ ԴՐՈՒՈ ՎՈՂ
ՎՈՐՈՒՆԵՒ ՀՐՈՒՆԱ: * ԳՈՐՈՒՆԱՑ՝ ԱՍԷ ՑՒՒԱՆ · ԴՈՒՔ ՔՈՒ
ՆԵՒ ՀՈՂ ՈՐՈՒՈՒՈՒ · ԵՒ ՆԱՒ ԱՍԷ · ՀԱՐՈՒԷՐ ՀՈՒՔ ՑՈՐՈՒՆԵՒ ·
ԵՒ ՆԱՒ ՀՆԱ · ԿԱՒ ՂՂԻՐ ՔՈՒ՝ ԵՒ ՆԵՒՈՒ ԴՐՈՒՈ ՈՒՒԲՈՒՆ ·
* ԵՒ ԴՈՎԻՒՈՑ ՈՒՐՈՒ ՂՈՒՆՈՒՆ ՈՒՆՐՈՒՈՒՈՒ, ՂԻ ԻՒՈՒՈ
ՈՒՈՒՔ ՈՐՈՒՐ · ՂԻ ՈՐԴՈՒԷ ԱՇԻԱՈՐՀԻՈ ՈՑՈՐՈՒՒՒ ԻՒՈՐՈՒՆ
ՔՈՒՒՔ ՒՆ ՔՈՒՆ ՂՈՐՈՒԻՈ ՂՈՒՈՑ ՑՈՂՔՈ ԻՒՐՈՒՈՒՆ · * ԵՒ
ՑՈՒՈՒ ՆՆ ՀՈՒՔ ՈՒՆՐՈՒՈՒՈՒՆ · ՂԻ ՈՐԴՈՒԷ ՀՈՒՈՑՈՒՒՒ ՀՈՒ
ՀՈՒՈՒՈՒՒՒՔ Ե, ԵՒ Ի ՔՈՒՈՂՒՆ ՀՈՒՈՑՈՒՒՒՔ Ի՝ ԵՒ ՈՐ Ի ՎՈՐ
ՔՈՒՆ՝ ՈՒՆՐՈՒՈ, ԵՒ Ի ՔՈՒՈՂՒՆ ՈՒՆՐՈՒՈ Ի՝ * ԻՒՈՒ ՈՐՔ
ՆՈՒՔԻ ՑՈՒՈՒՐՈՒՈ ՄՈՒՈՒՆՑՒՆ ՂՈՒՔԷՔ ՀՈՒՈՒՈՒՈՒՔՒՔ, ՂՈՒՐՔ
ՈՒՈՐՒՈՒՈ ԶԵԶ՝ Ո՞ ՀՈՒՈՒՈՒՈՒՔ: * ԵՒ ՆԵՒՔ ՑՈՒՈՒՐՒՆ ՀՔ
ՂՈՒՔԷՔ ՀՈՒՈՒՈՒՈՒՔՒՔ, ՂՈՒՐՔ՝ Ո՞ ՈՒՈՒՂՑՔ ԶԵԶ՝ * ՈՒՐՔ
ՀՈՒՈՒՈՒՈՒՔՒՔ, ՂՈՒՐՔ՝ Ո՞ ՈՒՈՒՂՑՔ ԶԵԶ: * ՈՒՐՔՔ ՀՈՒ
ՂՈՒՔԷՔ ՈՒՐՈՒՔ՝ ՈՒՐՈՒՆՑ ՑՈՒՈՒՈՒՐՔ՝ ՂԻ ՆԵՒՔ ՂԻՒՆ՝ ՈՒՈՒՑՔՑ,
ՂՈՒՔԱՆ ՈՒՐՈՒՔ՝ ՀԱՒ՝ ՂԻՒՆ՝ ՈՒՈՑՈՒՐՈՒՑՔ, ԵՒ ՂՈՒՔԱՆ ՈՒՐՀԱՂ
ՈՒՈՒՐՀՈՒՑՔ՝ ՈՉ ՀԱՐՔՔ ՈՒՐ ՑՈՒՈՒՈՒՐՔ ԵՒ ՈՆՈՆՆՈՒՑՒ: * ՈՒՐ
ՂՈՒ ԼՍԻՆ ՂՈՒՐ ՈՒՈՒ ՓՈՒՐՈՆՑՒՔՔ՝ ՔՈՒՆՂ ԻՒ ՈՐՑՈՒՒՈՒՈՒՐՔ
ԷՆ, ՈՆՔՈՆՔԻՆ ՂԻՆ: * ԵՒ ԱՍԷ ՑՆԱ · ԴՈՒՔ՝ ՈՐ ՈՒՐ
ԴՈՒՐՈՒՑՈՒՆՔՔ ՂՈՆՀՆԱ ՈՒՈՒՈՀԻՆ ՈՒՈՐԴՆԱ, ՈՒՈՒՑՈՒՆ
ՈՒՀ ԳԻՆՈՒ ՂՈՒՐՈՒՈ ՀՈՒՀ · ՂԻ ՈՐ ՈՒՈՒՈՒՐ ՈՒՈՐԴՆԱ ԲՈՒՐՀՔ
Ե ·

ԳԼ. ԺԲ. Օրինակ մի ընդ հինսին: ԵՒ ասէր առ աշա՛։ (4) Ոմանք՝ Ի բաց լինիմ կ՚անառ՛։ (5) Ոմանք՝ ԵՒ ասէ ցաւսալինն: (7) Ոմանք՝ Գրեան վաղվաղակի ուղեսուն: (9) Ոմանք՝ Պահասեցայք այն·· զձեզ յարկան: (10) Ոմանք՝ Ի փոքուն անիրաւ է: (12) Բ.ԷԴ՝ Ո՞ ասացէ ձեզ: (13) Ոմանք յանէլան՝ Ո՞ր ոք ծառայ կարէ·· զմին ատելոյ և զմիւսն սիրելոյ: (14) Ոմանք՝ ԵՒ անգամանդին զնա: (15) Ոմանք՝ Դուք էք որ արդա՛·· զանձինս առաջի մարդկան

Digitized by Google

16 է, սիրէի՛ է առաջի՛ն ։ * Օրհնեա՛ և մարգարէքդ մինչ
ես յայտնիանիցես . յայնմ հետէ աւետարանի մեյ առաքուի
27 քանի՛, և ամէն ոք զնա բռնադատեալ ։ * Դուքդուին իցէ երկ
նից և երկրի անցանել, քան յօրինացն միոյ պակասիլ
28 յն անկանիլ ։ * Ամենայն որ արձակէ զկին իւր, և առ
նէ այլ՝ շնանայ . և որ զարձակեալն առնէ՝ շնայ ։
29 * Այլ ասեմ ես ձեզ . եթէ ամենայն, ոք զատանէր զկին իւր ծի ծնդ
30 բանիս , և ոչ զատնիս՝ կինեզ հանապազ առատասեռ ։ * Ե
ապ զայս ասեմ ձեզ՝ զի ոչ երդնուլ , այլ երդնուլ ի տէր
31 նո՛ զիւրաստիւակ . * և ցասիկայր ընդ զարձակեալն իւր՝ ի
փշրանացն՝ որ անկանիցէ ի անդունդ մեծատանն ։ այլ
32 և չունիք ետ՝ պատկին եւ երկեալն զկին նո՛ ։ * Եթէ մե
ռանիցէ ապ զատանի , և առնիցէ հրեշտակացն զնա՛ ի գի
33 ապ հատուած ։ մեռաւ և մեծատանն՝ և թաղեցաւ ։ * և
՝ի գ-ոխան՝ տանջեալ զաչս իւր մինչ՝ ի տանջանսն եր .
եւմա զապրահամ՝ ի հեռաստանէ , և զղազարոս ՝ի գ-ո
24 նո՛ հանդուցիչ ։ * Եւ նա՝ ապազակեաց և ասէ . հայր
ապրահամ՝ ողորմածց ինձ , և առաքեա զղազարոս , զի
թաղցէ զծայր մատանին իւրոյ՝ ի ջուր , և զովացուսցէ
25 զլեզու իմ՝ զի պատակիմ՝ ի տոչորէ տանէ ։ * Եւ ասէ ցնա
ապրահամ . որդեակ՝ յիշեա զի ընկալար անդէն զբա
րիս քո՝ ի կեանսն քում՝ և զղազարոս նոյնպէս զչարիս
ցաւիս . ապդ՝ ասս ասս մխիթարեալ , և դու ապդ՝ պատա
26 կիս ։ * և ՝ի վերայ այսր ամէն՝ միջ մեծ է մեզ և ձ
ձեզ՝ եղեալ հաստիչին ասսի՝ ասս ձեզ անցանել , ոչ կարեն .
27 և նչ այսոքն ապ՝ ասս մեզ անցանել ։ * Եւ ասէ . ապդ ա
ղաչեմ զքեզ հայր , զի առաքեսցես զդա՛ ի տուն հօր
28 իմոյ . * զի ունի իմ եղբարս երկուս , ոպ զի ապայեղ նոյ
վկայեսցէ՛ն . զի մի և նդ գայցեն յայս տեղի տանջանացս ։
29 * Եւ ասէ ապրահամ . ունին զմովսէս և զմարգարէսն՝ զմ
30 նոյն լսեսցեն ։ * Եւ նա՝ ասէ . ոչ՝ հայր ապրահամ , բայց
թէ ՝ի մեռելոց ապ երթիցէ ասս նո՛ , և ապաշխարեսցեն ։
31 * Եւ ասէ ցնա . եթէ մովսէսի և մարգարէիցն ոչ լսեն
և ոչ լծի ՝ի մեռելոց ապ յառնիցէ՝ հաւատասցեն ։

Գ Լ.

(16) Ոսկան. Աքսայու՛ն ոչ գտնեացարի , և ամէ ապ ։ (16) Օ
գիտուի ՝ի ՁՀայնմ հետէ ասւետարանիցէ զաւրգայուի ոչ առ
ապայանեալ , և ամէ ապ ։ (21) Ոսկան. Եւ ցանկայր յա
գիր՝ ՝ի փշրանացն՝ որ ։ (21) ՝ի լաս՝. Եւ լիզոյին ։ (22) Ո
սկան. Եւ եղև մեռանիլ . . և տանիլ զնա հրեշտակաց ՝ի
գոգսն ապ՝ ։ (23) Ոսկան. Եւ զղազար ՝ի գոգ նո՛ ։ (25) Ո
սկան. Աղերսէն ՝ի կեանսն քո ։ (28) Ոսկան. ասացէ նոյ
վկայ՝ . . յայսմ ասդի ։ (29) Ոսկան. Եւ զմարգարէսն ,
(30) Ոսկան. Քասլց եղէիք ՝ի մե՛ . . և ապաշխարեսցեն ։
(31) Ոսկան. Ոչ լսեսցեն . . . ոչ յառնիցէ՝ հաւատասցեն ։

Digitized by Google

Գ.Կ. ԺԷ.

ՂԲ Ասաց և առ աշակերտսն իւր. ոչ է մեզ
ի ձեռն չգալ գայ
թազդալն. բայց վայ այնմիկ ի՝ որով ձեռն գայ
նէ: * Լաւ էր նմա՝ թէ ակն մի երկնաքարշ կախէր ընդ 2
պարանոցն նր, և անկանէր ի ծով, քան թէ գայթակղեցուցանիցէ զմի ոք ի փոքրկանցս յայսցանէ: * Ջգոյշ 3
կացէք անձանց: եթէ մեղցէ եղբայր քո, սաստեա նմա:
և եթէ ապաշխարիցէ, թող նմա: * և եթէ հինգ անգամ 4
գայ մեղիցէ քեզ, և հինգն անգամ դարձցի ի քեզ և
ասիցէ՝ ապաշխարեմ, թողցես նմա: * Եւ ասեն առաք- 5
եալքն տեառն. յաւելլ մեզ հաւատս: * Եւ ասէ տէր. ե- 6
թէ ունիցիք հաւատս քան զհատ մանանեխոյ, և ասիք
ցեղ ընդ մեղեդւոյս այսմիկ. խլեալ և անկեաց ի ծովս,
և հնազանդեսցի ձեզ: * Իսկ որիվ աք ի ձենջ որ ունիք 7
ցի ծառայ հղեալագործ կամ հովիւ, որ իբրև մտանիցէ
յագարակէ՝ ասիցէ ցնա վաղվաղակի, կաց անց բազ-
մեաց: * այլ ոչ ասիցէ ցնա, թէ պատրաստեա զինչ 8
քնեմիւլից իցեմ, և գօտի ածեալ պաշտեա զիս՝ մինչև
կերայց և արբից, և ապա կերիցիս և արբցիս գուա:
* Մի թէ շնորհ ունիցի ծառայն այնմիկ, զի արարաք զնա 9
հրամանին: * Նոյնպէս և դուք յորժամ առնիցէք զամե- 10
նայն հրամայեալսն ձեզ, ասասջիք՝ թէ ծառայք անպիտանք
եմք, զոր պարտէաք առնել՝ արարաք:
ԻԱ * Եւ եղեւ մինչդեռ երթայր նա յԵրու- 11
սաղէմ, և ինքն անցանէր ընդ
միջ սամարացւոց և գալիլեացւոց: * Եւ մինչ գնա մնաս 12
նէր ի գիւղ ումեմն, պատահեցան նմա տասն այր ղա-
զարս, որք կացին ի հեռաստանէ, * բարձրին զձայնս՝ 13
և ասեն. յի՛սուս վարդապետ՝ ողորմեայ մեզ: * Եւ երբեմն 14
հայեաւ զնոսա, ասէ ցնոս. երթայք ցուցէք զանձինս քու-
մեանս քահանայիցն: և եղեւ երբեմն գնացին, առաքեալքն սրբեցան:
* Մի ի նոսանէ երբեմն հայեաւ՝ թէ բժշկեցաւ, դար- 15
ձաւ անդրէնն՝ ի ձայն մեծ փառաւորէ առնէր զԱստ. * ան- 16
կաւ՝ ի վերայ երեսաց իւրոց առ ոտս նր՝ և գոհանայր
զնմանէ. և ինքն էր սամարացի: * Պատասխանի եաս 17

յն՝

Գլ. ԺԷ. (2) Ոմանք. կախեալ էր զպարանոցն նր / և անկեալ՝ ի ծով, քան թէ գայթակղեցուցանէ: (3) Ոմանք. Ապաշխարեսցէ: (7) Ոմանք. իսկ ոմն ի ձենջ: (9) Ոմանք. Շնորհ ինչ ունիցի ծառ: (11) Ոմանք. Մի ինչ երթայր: և ոմանք. մինչդեռ. երթայր նա (12) Ոմանք. ի գիւղ ումեմն: (12) Ոմանք. Պատահեցին նմա տասն այր բորոտք: (13) Ոմանք. Ձձայնս իւրեանց և ասէ: (14) Ոմանք. Ցանձինս ձեր քահանայից: (17) Ոմանք. Ոչ տասն զոքա այր՝՝. ինաւնքն ուր են:

Digitized by Google

յն՝ և ասէ · ոչ ասիմն առաջս սրբեցայն , եթէ արդ՝ ինչ
18 ետունջն ուր են · * զի ոչ գասուն զառնել առ ի զատ փա-
19 ռատ ձեզ , քանզի ձեզ աղբեգիս ալյ : * Եւ ասէ ցնոս · արի գնա ,
20 զի հաւատոյդ քո կեցոյցին զքեզ : * Իբրև հրկիզեալ ի զ
փարիսեցւոցն՝ թէ երբ գայցէ արքայութիւն աս ։ պատասխա-
նեաւ ետս նոյ՝ և ասէ · ոչ գայ արքայութիւն ալյ եթերա-
21 նեք · * և չասիցեն թէ ահաւասիկ անտ է՝ կամ անդ ,
22 զի ահաւ արքայութիւն ալյ ի ձեզ է : * Ասաց
և առ աշակերտսն · եկեսցեն աւուրք զանձանալոյ ձեզ
մի յաւուրց որդւոյ մարդոյ տեսանել , և ոչ տեսանիք
23 զնա : * Եւ եկեն ասիցեն ձեզ՝ եկեք ահաւասիկ է՝ կամ
24 անդ , մի երթայցէք զկնա : * Ջի որպ փայլակն փայլ
լուսաւորէ ի ներքոյ երկնից՝ ընդ երկինսն ծագիցէ ,
25 նոյնպէս և որդի մարդոյ յաւուրն իւրում : * Բայց նախ
տեսցուս է զանս զբազս չարշարել և խոտոր յազգէս յայսմ
26 ժամանակի : * Եւ որպ եղև յաւուրսն նոյի , նոյնպէս եղիցի
27 զի և յաւուրս որդւոյ մարդոյ : * ուտէին՝ ըմպէին՝
կանայս առնէին՝ և արանց լինէին , մինչև յօրն յորում
եմուտ նոյ ի տապանն , և եկն ջրհեղեղն՝ և կորոյս զա-
28 մենեսեան : * Նոյնպէս և որպ եղև յաւուրսն Դովմայ եղև ,
ուտէին ըմպէին , գնէին վաճառէին , տնկէին շինէին ·
29 * և յորում աւուր ել Դովմ ի սոդովմայ , տեղացաւ հուր
30 և ծծումբ յերկնից՝ և կորոյս զամենեսեան : * նոյնպէս լինիցի
31 որինակի եղելոյն և յաւուրն՝ յորում որդի մարդոյ յայտ-
32 նեալ է : * Յայնմ աւուր որ կայցէ ի տանիս՝ և կա-
բասի իւր ի տան , մի իջցէ առնուլ զայն · և որ յանդ
33 գի՛ նոյնպէս մի դարձցի յետս : * Զիւրեքէք զկինն
34 Դովմայ : * Որ խնդրիցէ զանձն իւր ապրեցուցանել ,
կորուսցէ զնա · և որ կորուսցէ , ապրեցուսցէ զնա :
35 * Ասեմ ձեզ · յայնմ գիշերի թէ եղիցին երկուք ի մի
մահիճի , մին՝ առցի , և միւսն թողցի · * և եղիցին երկուք
ղաղար՝ ի միասին , մին՝ առցի , և միւսն թողցի ·
36 և եղիցին երկուք յանդի , մին՝ առցի , և միւսն թողցի :
37 * Պատասխանի ետուն և ասեն ցնա · յո՞ր : * Եւ նա՝ ասէ
ցնոս · ուր մարմինն է , անդր և արծուիքն ժողովեսցին :

ԳԼ. ԺԸ.

1 Ասաց և առակ մի նոցա , առ այն՝ թէ պարտ է յայտ ԿԱ
2 ժամ միշտ աղօթս յառնել և մի ձանձրանալ : * ասէ · զե

(20) Ոմանք · Ոչ գոյ արքայութիւն : (21) Ոմանք · Եւ ոչ ասիք
զոմանս թէ ահա՝՝ : (25) Ոմանք · Բազմ չարչարել : (30) Ոմանք ·
Յայսմանէ յոց եղիցէ : (33) Ոմանք · Որ խնդրէ զանձն : (34) Օ
ոմանք ի՛ն Ասէ ցնոս ձեզ յայնմ : (34) Ոմանք · Եթէ երկուքն
երկուս ի՛ մի : (35) Ոմանք · Եւ եթէ երկուն երկուս ասէ՝՝ :

Digitized by Google

զաստաւածք մի էր ՚ի քաղաքէն սուրբին , յայն ոչ երկնչէք
և ՚ի մարգիսանէ ոչ ամաչէք : * Եւ այլք մի էր ՚ի նոցունց 3
քաղաքէն, գայր առ նոսա և ասէր . գալա արդ ինձ յոտ-
քեն իմոյն : * Եւ ոչ կամէր ՚ի գալ ՚ի ժամանակս : յետ այ 4
նորիկ ասէ ՚ի մեռ իւրումն, Ընդ և յայն ոչ երկնչիմ, և
՚ի մարգիսանէ ոչ ամաչիմ, * գունէ վայ աշխատ առանձ 5
էղ գիմ պարտէն արարիչ նմա գառ, զի մի ՚ի ապատա
եղեալ ընդհանրեցէ զնս : * Եւ ասէ ցոր . լուարուք 6
զինչ գասատուրն անիրաւութեան ասէր : * Եսկ ոմն ՚ի 7
առնէից վրէժիմնդրութեն ծառայից իւրոց , որ ապագայ
ինն առնու ՚ի տալ և ՚ի դիջելն, և երկայնամտեաց միայն
լինիցի առնն : * այո՛ ասեմ ձեզ· զի տացուցէ վրէժիմնդ- 8
րութեն նց վաղվաղակի : Եսկ որդի մարդոյդ երեալ ,
գտանիցէ արդեաւք հաւատս յերկրի :
ԿԲ * Ասաց և առ առնիսն զայնմանգամայնս յանձինս ընդ ած 9
դարձ իցին՝ և խոտիցեն զոմն , զասանիս զայս : * Ելաք 10
երկուս երկիր ՚ի տաճարն կալ յաղօթս , միոն փարիսեցի՝
և միւսն մաքսաւոր : * Փարիսեցին կայր անկաւաթ , և 11
զայս առանձին ասացեալ մեծաւորացանէք . ած՝ խո՛ պահ
նամ զքեզ . զի ոչ եմ իբրև զայլս ՚ի մարգիսանէ, գաղանչ
առակ զոյ՝ և զանիրաւս՝ և զշնուն , կամ իբրև զայս մաքս
աւոր : * այլ պահեմ երկիցս ՚ի շաբաթին , և ասեմ 12
տասանորդս յամենի ստացուածոց իմոց : * Եւ մաքսաւորն 13
կայր մեծաւոր , և ոչ կամէր՝ և ոչ զաչս ընդ երկինս
առնուն , այլ կամէր զկուրծս իւր՝ և ասէր . ած՝
քաւեա զիս զմեղաւորս : * Ասեմ ձեզ . եղ աս արդա- 14
ցեալ ՚ի տունն իւր քան զնոսա : Ջի ամենայն որ բարձրացու-
ցանէ զանձն իւր , խոնարհեսցի . և որ խոնարհեցու-
ցանէ զանձն իւր , բարձրացի : * Մատուցանէին առ նա 15
և մանկունք զի մերձենայցէ ՚ի նոսա . եւ տեսին աշա-
կերտքն՝ սաստեցին նց : * Եսկ յն կոչեցեալ զնոս առ 16
ինքն՝ ասէ . Թոյլ առէք մանկտւդ գալ առ իս , և մի
արգելուիք զնոսա . զի այպիսեացդ է արքայութիւն նոյ :
* Ամէն ասեմ ձեզ . որ ոչ ընդունիցէ զարքայութիւն 17
այ իբրև զմանուկ , ոչ մտցէ ՚ի նա :
ԿԳ * Եւ հարցոյ զնա ումն իշխան՝ և ասէ . վարդապետ բա- 18

Գլ. ԺԸ. (4) Ոմանք. Յետ այսորիկ ասէ ՚ի : (5) Ոմանք. Գանձնա մեզ աչխատասցի . արարիչ նմա գատաստանն զի . . Թեթևանձեռնեցէ զնս : (6) Բնչմ հրամայականին չէ գիտա ասելն , Լուարուք զինչ : (7) Ոմանք. Ընչ արատացէ վրէժիմնդ՚՚ : (11) Ոմանք. Եւ զայս առասանձինն : (13) Ոմանք. Եւ չկամ՚՚ էր և ոչ զաչսն : (15) Ոմանք. Ել. Նա մանկունքն՝ զի մեր ձանոյցեն : (16) Ոմանք. Կոչեաց զնոս : (17) Ոմանք. Որ ոչ ընկալցի զարք՚՚ : (18) Ոմանք. Եւ հարցոյ ցնա ումն իշ՚՚

Digitized by Google

քո՝ զքո՛ն զաթթենեցից, զի զկնի անդր յաւետեանսկանս ժո-
19 ռանդեցից ։ * Ասէ ցնոսա յո՛ւ. զի՞ ասեն զիս բարի. չիք
20 ոք բարի, բայց մի՝ Աստ, հայր ։ * Զպատուիրանս գի-
տես. մի՛ շնար, մի՛ սպանաներ, մի՛ գողասցիս, մի՛ ստու-
21 վիացներ, պատուեա՛ զհայր քո և զմայր ։ * Եւ նա՝ ա-
22 սէ. զսոյդ ՚ի պահեցի՛ ՚ի մանկուԹենէ իմմէ ։ * Իբրև
լուաւ զայն յո՛ւ, ասէ ցնա, մնաս և սա պակաս է քեզ.
զամենայն զոր ունիս վաճառեա՛ և տուր աղքատաց ։ և
23 ունիցես գանձ յերկինս. և ե՛կ զկնի իմ ։ * Նա՝ իբրև
լուաւ զայս, տրտմեցաւ. քանզի էր մեծատո՛ւն յոյժ ։
24 * Իբրև եաճառ զնա յո՛ւ տրտմեալ, ասէ. ո՜ւր դժուա-
րաւ որ ինչս ունիցին՝ մտանիցեն յարքայութի՛ւն Աստ ։
25 * Դիւրաւորագո՛ւյն է կամ մուկին ընդ ծակ ասղան անցանել,
26 քան հարստասուն յարքայութի՛ւն Աստ մտանել ։ * Եւ որ լու-
27 անն՝ ասե՛ն ցնա. և ո՞վ կարէ՛ զգե՛ալ ապրել ։ * Եւ նա ասէ.
անհնարքինք առ ՚ի մարդկանէ, հնարաւո՛ր են յԱստ ։
28 * Իսկ ասէ պետրոս. ահաւասիկ մեք թողաք զամ՛ բնչ
29 զքո՛ր, և եկաք զկնի քո ։ * Եւ նա՝ ասէ ցնո՛ս. ամէն ա-
մէն՛ ձեզ. եթէ ոչք է՛ որ եթող զառնա, կամ զծնողս,
կամ զեղբարս, կամ զկին, կամ զորդիս՝ վա՛ս զգեալ
30 Աստ, * եթէ ոչ առնուցու բազմապատիկ ՚ի ժամանակի
յայսմիկ. և յաշխարհին որ գալոցն է՝ զկեանն յաւի-
31 տենական ժառանգեսցէ ։ * Եւ առեալ զերկոտասանսն
որս առանձինն՝ ասէ ցնո՛ս. ահաւասիկ երթանեմք ՚ի
Երուսաղէմ՛. և կատարեսցին ամ՛ զբանք՛ն մարգարէիցն վա՛ս որդո՛ւ
32 մարդոյ ։ * զի մատնեսցի հեթանոսաց, և կատակեսցին.
33 * և հարկանիցեն և սպանանիցեն զնա, և երրորդ աւուր
34 յարիցէ ։ * Եւ նո՛ք՝ ոչինչ իմացան յայնցանե, այլ էր
բանն ծածկեա՛լ ՚ի նոցանէ, և ո՛չ գիտէին զասացեալսն ։
35 * Եւ եղև ՚ի մտանե՛ն նր՛ յԵրիքով, կոյր ոմն նստեր առ ԿՒ
36 ճանապարհսն մուրացիկ ։ * Իբրև լուաւ զանցանել զի
37 ժողովրդեանն, հարցանէր՝ Թէ զի՞նչ բնե՛ այն ։ Եւ
38 պատմեցին նմա՝ Թէ յո՛ նազովրեցի անցանի ։ Աղա-
39 ղաղեաց և ասէ. յո՛ որդի դաւԹի՛ ողորմեա՛ զինե՛ ։ Եւ
որ

(19) Աստուած օրինակ չտանելուն եւ ապրանք հասոյթն ցիրուն.
Մի՛ ծո՛ր, հայր ։ ոչ ՚ի մարի. Ժ. 18 ։ (22) Ոմանք ։ Լուաւ
զայս յո՛ ։ ՚ի՛ եւս պակաս ։ (22) Բազմ ։ Դանձս յերկինս
կինիս ։ (23) Ոմանք ։ Զի էր մեծատուն ։ (24) Ոմանք ։
Որ ինչս դժուարին են ունել ինչս ։ (27) Ոմանք ։ Անհնար
բանիւք ՚ի մարդկա՛ ։ են այլ ։ (29) Ոմանք ։ եԹող զառն ։
(30) Ոմանք ։ Բազմապատիկ և ՚ի ՀԻկին ։ (32)(33) Ոմանք
յառնելոյ ։ Եւ կատակեսցեն, եւ հարկանիցեն եւ խփանիցեն ։ Եւ
երրորդ հարկանիցին ։ (34) Ոմանք ։ Զասացեալսն ։ (38) Ո-
մանք ։ Աղաչական կրն եւ ասեր ։ յո՛ ։

Digitized by Google

որ առաքին երեսային՝ առաւելին նմ՛ ոչ լնուցին · և նա՝ և՛ յառաւել ապաշաւէր · որպէս գասէքն՝ ողորմեայ ինձ : * Ջառիղն առ յն , և հրամայեաց առնել զնա առ իւր : 40
և իբրև մերձ եղև առ նա , հարցոյց զնա և ասէ · * զի՞նչ է կամիս գործ զի արարից քեզ : և նա ասէ · Տէր զի բացցի՛ն 41
ինն աչք իմ՝ * և տեսից : * Եւ յն՝ ասէ ցնա · հայեաց հաւատոյդ քո կեցոյցին զքեզ : * Եւ առաժամայն տեսին , 42
և երթայր զնա՛ր և փառաւորէր զԱստուած : և ամ ժողովրդեանն տեսեալ , տայր օրհնութիւն յն : 43

ԳԼ ԺԹ.

ԿԱ Եւ մտեալ յերիքով : * և ահա՝ այր մի 1
անուն կոչեցեալ զաքքէոս · և նա էր մեծատուկ · 2
և ինքն մեծատուն · * և ի՛նդրէր տեսանել՝ թէ ո՛վ է 3
յն , և ոչ կարէր ի բազմութենէն , զի կարճ էր հա-
սակաւ : * Եւ ընթացեալ յառաջագոյն , ել ի ժանտաքարն 4
նիւն զի տեսանիցէ զնա · քանզի ընդ այն իսկ անցանել
էոյց էր : * Իբրև եկն ի տեղին , հայեցաւ ի վեր յն՝ և 5
ասէ ցնա · զաքքէ փութով՝ էջ այսօր ի տան
քոմ արժան է ինձ ագանել : * փութով ջանայր և էջ՝ և 6
ընկալաւ զնա ուրախութեամբ : * Իբրև տեսին ամենեքեան , 7
տրնջէին և ասէին՝ թէ առ այն մեղաւորի եմուտ լուս-
ծանել : * Եւ կին՝ եկաց զաքքէոս՝ և ասէ ցտէր՝ տէր՝ ա- 8
հա զկէս ընչից իմոց տամ աղքատաց · և եթէ զոք զրկե-
ցի , հատուցից չորեքկին : * Եւ ասէ ցնա յն · այսօր եղև 9
փրկութիւն տանս այսմիկ · քանզի և սա որդի աբրահամու
է : * Զի եկն որդի մարդոյ խնդրել և կեցուցանել 10
զկորուսեալն : * Եւ մինչդեռ նոքա զայն լսէին , յաւել ա- 11
ռակ մի՝ և ասէ , վասն մերձենալոյ նմա յԵրի՛մ , և համարե-
լոյ նոցա թէ առժամայն յայտնելոյ է արքայութիւն
ԿԲ * Աստ՛ · այր ումն՝ ազնուական գնաց յաշխարհ հեռաւո՛ր 12
առնուլ իւր թագաւորութիւն և դառնալ :
ԿԳ * Եւ կոչեցեալ զնաւայս իւր՝ ետ նոցա տասն մնաս , և 13
ասէ ցնա · չարգեցէ՛ք զայդ՝ մինչև եկից : * Եւ քա- 14
ղաքացիքն նո՛ր ատէին զնա , առաքեցին հրեշտակս զինն
նո՛ր և ասեն , թէ ո՛չ կամիմք թագաւորել զմա՛ ի վերայ
մեր : * Եւ եղև գառնալ նմա՝ առեալ զԹագաւորու- 15
թենն .

Գլ. ԺԹ. (2)(8) Ոմանք. Զաքէոս : (2) Ոմանք. Եւ ինքն էր մեծատուն : (7) Ոմանք. Տէրն զնա ասէին : (9) Ոմանք. Աբրահամու է : (11) Ոմանք. Եւ մինչդեռ նոքա զայս լսէին , յաւել ... մերձենալոյ նմա ... յայտնելոյ իսկ արքայութիւն էր : (12) Ոմանք. Առնել իւր թագաւորութիւն : (14) Ոմանք. Եւ քաղքացիքն որ՛ատէին զնա՝ առա՛ : (15) Ոմանք. ի գառնալն նո՛ . . . և կոչել զծառայսն որոց :

Digitized by Google

քեզ. և կոչեսցէ զնաւապետն՝ ոմանց առնուլ կէր զպարծանսն,
16 զի գիտասցէ ինչ ի միջի շահիցաս: * Եկին առաջինն
17 և ասէ. ամէր, միասին քո՝ տասն միաս ապաց: * Եւ ա-
սէ ցնա. ապրեաւ ծառայ և քաջի, զի ի փոքուզ հաւա-
տարիմ եղեր, լիիցիր իշխանութեամբ տասանց՝ ի վերայ տասնից
18 քաղաքաց: * Եկն երկրորդն՝ և ասէ. միասին քո՝ արար
19 հինգ միաս: * Ասէ ցնա և դմա լիիցիր ի վերայ հինգ
20 քաղաքաց: * Եկն միւսն և ասէ. ամէր՝ ահա միասին
21 քո զոր ունէի, ծրարեալ ի վարշամանկի. * երկնչէի ի
քէն, զի այր ստուգակաց ես. քաղնիս՝ զոր ոչ եդիր, և
22 հնձես՝ զոր ոչ սերմանեցեր: * Եւ ասէ ցնա. ի բե-
բանոյ քումմէ դատեմ զքեզ ծառայ անհաւատ. գիտ-
աիր թէ ես այր մի ստուգակաց եմ, քաղնիմ զոր ոչ ե-
23 գի, և հնձեմ՝ ուր ոչ սերմանեցի: * և ընդէր ոչ ե-
տուր զարծաթն իմ՝ ի սեղանաւորս, և ես եկեալ էի տո-
24 կոսիւք պահանջէի: * Եւ ասէ ցպատասխանողսն. տարէք
ի դմանէ զմիասն, և տարայք տուք այնմ՝ որ ունի տասն
25 զտասան միասիս: * Եւ ասեն ցնա. ամէր՝ ունի տասն միասս:
26 * Ասեմ ձեզ, եթէ ամէն որ ունիցի՝ առցի. և յոյժ
մանեսցի որ ոչն ունիցին՝ և զոր ունիցին՝ զառնցին ի նմանէ:
27 * Բայց զիշխանսիան իմ զայնոսիկ, որ ոչն կամեցին զիս
թագաւորել՝ ի վերայ նոցա, ածէք այստ, և սպանէք ա-
28 ւաքի իմ: * Եւ ըստ զայս առաց, դնայր յառաջ՝ և
ելանէր յերուսաղէմ:
29 * Եւ եղեւ իբրև մերձեցաւ՝ ի քթիփագէ և՝ ի բեթա- ԿԲ
նիա լճոյ՝ ի լեառնէն որ կոչի ձիթենեաց, առաքեաց երկ- է կ
30 սաւս յաշակերտացն իւրոցն՝ և ասէ: * Երթայք դուք
ի գեղն՝ որ հանդիպի մեր կայ. յոր իբրև մտանիցէք դը-
տանիցէք յատանակ կապեալ, յորում՝ ոչ ի մարդկանէ
31 երբէք ոչ նստաւ. լուծէք զնա և ածէք: * Եւ եթէ
ոք հարցանիցէ զձեզ՝ ելեխ ընդէր լուծանէք, այսպէս
32 ասասջիք ցնա, թէ տէրնան խնդրեալ ունի ի: * Իսկ
ելեալ շաւշն որ առաքեցանեն, գտին ոչ ասացն ցնոսա, կայր
33 յատանին: * Եւ մինչ զնա լուծանէին գատանին, կայր
տէրն տեսեալն նոցա ցնոսա. զի՞ լուծանէք զյատանակ:
34 * Եւ նոքա ասեն. տէրնան խնդրեալ ունի ի: * և ածին
35 զնա առ յի: և արկին զնովսա զհանդերձս, և հնծու-
36 ցին զյի: * Եւ մինչ գնա երթայր, զհանդերձս իւ-
րեանց

(19) Ոմանք. Ասէ և ցնա, և գաս: (22) Ոմանք. Ջոր ոչ
սերմանեցի: (23) Ոմանք. Ջարծաթդիմ՝ ի սե՞ս և ես
եկեալ տոկոսիւքս պա՞ի: (26) Ոմանք. Թէ ամէն որ ունիցի:
(30) Ոմանք. երթայք ի գիւղն: (31) Ոմանք. Ասասա-
ջիք նմ: (35) Ոմանք. Եւ ածին զնա առ. զնովսա հան-
դերձս: (36) Ոմանք. Տարածանէին զհանդերձսն:

Digitized by Google

քանց տաքածախիկին զնանասպարհանէ : * Եւ ի քեզանէ 37
մէն ինչ՝ մերձ ի քէն՝ ի զատ ի վայր լերինն ձիմնանաց ,
ապրասա մա՛ քաղցուիս ասպիկըսացն ատրախատ ըքե օրհնէ
զնած ի ձայն մեծ՝ վս մա՛ եվկաց զօրուքենցն զար ան-
սեն , * և տաքին . օրհնած որ գայ ի տապատարդ յանունս 38
ն . խաղաղուի յերկինս , և փառք ի բարձունս : * Եւ 39
ոմանք ի փարիսեցւոցն յատրդակ ասեն ցնա .
վարդապետ՝ սպասեա աշակերտաց զ քոց : * Պատասխ 40
խանի ետ՝ և ասէ . ասեմ ձեզ՝ զի և թէ գոքա լռեսս
ցեն՝ քարքինքդ ազազակեսցեն : * Եւ երբ մերձեցաւ , 41
տեսանէր զքաղաքն ետլոյց ի վերայ նը , և ասէ . * Եթէ 42
գիտէիր դու գոնե յաւուրս յայսոսիկ զխաղաղուքենն քո .
բայց այժմ ծածկեցաւ յերեսաց քոց : * Զի եկեսցեն 43
աւուրք ի վերայ քո , և պատուհասեն զքէ՝ թշնամիքդ քո
պատնէշ . և պաշարեսցեն զքեզ , և նեղեսցեն զքեզ
յամէ կողմանց . * և յատակեսցեն զքեզ , և զորդիս քո 44
ի քեզ և ոչ ձողս ձգեսցեն քար ի վր քարի յամէ ի քեզ փո-
խանակ զի ոչ ծանեար զժամանակ այցելուէ քոյ : * Եւ 45
մտեալ ի տաճարն սկսաւ հանել զառաքեալսն ասէ ,
և զդնօղս . և զսեղանս հատաւաճառացն ցրուեալ : * և 46
ասէ ցնա . գրեալ է՝ և եղիցի տունն իմ տունն աղօթից ,
և դուք արարիք զդա՝ այլոյ աւազակաց : * Եւ ուսոյց 47
ցանկր զնէր հանապազ ի տաճարին : իսկ քահանայք
սիւերքն և դպիրք և գլխաւորքն ժողովգիանն քեզ
քէին զնա կորուսանել , * և ոչ գտանէին զինչ 48
ազատացնեն . զի ժողովուրդն ամենայն կախեալ կայր
զնմանէ ի լսել :

ԳԼ . Ի :

Եւ եղև ի միում աւուրց յայնցանէ , զինչ գնա ու- 1
սուցանէր զժողովուրդն ի տաճարի անդ՝ և աւետ
աւարանէր , հասին ի վերայ քահանայապետքն և գրիքք
ծերովքն հանդերձ , * և ասեն ցնա . ասա մեզ՝ որով 2
իշխանութեամբ գործես դու զայդ , կամ ով է քեզ զայս
իշխանութեամբն : * Պատասխանեաւ եւ՝ և ասէ ցնոսա . 3
հարցից և ես ցձեզ բան մի , և ասացէք ինձ : * մկրտու- 4

(37) Ոմանք . Մերձ եղև զատ՝ ի վայր : (40) Ոմանք . Պինեի եւ
յն և ասէ : (40) Ոմանք . Զի եթէ գոքա լռ՝ : (44) Բ-ում . Քար ի քարի վերայ յամէ՝ ի քեզ : (46) Ոմանք . Գրեալ է ,
եղիցի տ՛ն և դուք զգա ասրա՝ : (48) Ոմանք . Եւ ոչ գտանէին
եթէ զինչ ա՛ : (48) Ցօրինակին ալեաց . Զնմանէ ի լսել :
Գլ . ի . (1) Ոմանք . ի տաճարին և աւետա՛ : (2) Ոմանք .
իշխանութեամբ առնես դու զայդ , կամ ո՞վ է քեզ զայս : (3) Ո-
մանք . Եւ եւս ձեզ . կամ , զձեզ բան մի :

Digitized by Google

առաքեցին յոմէնտանէ՝ յերկիրն իշր՝ եւ եկեալ կ՚ամրոխանան ի
5 * ինքն ընդ խորհեցաւն՝ ի միտս իւրեանց՝ եւ ասեն . * ե՛ք
6 ընդ առաւօտս յերկինէ , ասէ՝ Իսկ ընդէր ոչ հաւատացէք
նմա . եւ եթէ ասեմք ի մարդկանէ , ամ ժողովուրդն
քարկոծ առնիցէ զմեզ . զի հաստատուած է ի միտս զոյ
7 համանեմ ընդ մարգարէ է : * եւ յոմանէ ելեալ էին
8 չգիտեալ ընդ ոսկան ինչ : * եւ յոմանէ ցնոս . եւ ոչ ես
ասեմ ձեզ , որով իշխանութեամբ առնեմ զայս :
9 * Սկսաւ ասել առ ժողովուրդն՝ զառակսն զայս . այր
ոմն անկեաց այգի , եւ ետ զնա հնձականաց . եւ ինքն գնաց է ա
10 ժամանակաւ ժամանակս ելիմն : * եւ ի ժամուն՝ առաք
ցեալ առ հնձականն ծառայ , զի ի պտղոյ այգւոյն առ
ցեն նմա . եւ հնձականքն զանն հարին զնա՝ եւ արձակեցին ու
11 նայն : * եւ յաւելիլ եւս առ ծառայ յղել . եւ զնա
եւս զանն հարին , անարգեցին , եւ առաքեցին ունայն :
12 * եւ յաւելիլ զերրորդն առաքել . եւ զնա եւ զնան վիրաւո
13 րեցին , եւ հանին արտաքս : * Ասէ տէր այգւոյն . զի՞նչ
արարից , առաքեցից զորդի իմ սիրելի , թերեւս ի տես
14 նէ զնա ակամաւորացն : * Իրրեւ տեսին զնա հնձականքն , խոր
հեցան ընդ միմեանս՝ և ասեն . սա է ժառանգն . ոչա
15 ցուք զնա , զի մեր լինիցի ժառանգութիւն : * եւ հանին
զնա արտաքս քան զայգին՝ և սպանին : Արդ՝ զի՞նչ ա
16 րասցէ ընդ նմա տէր այգւոյն . * ոչ առնիցէ զայգին և
կորուսանիցէ զհնձականսն յոմանէ , և տացէ զայգին՝ այլ
17 լոյծ : Իսկ նոքա լուան՝ ասեն . քան՝ մի լիցի : * եւ նա հայե
ցեալ ընդ նոսա՝ ասէ . իսկ զի՞նչ է գիր սա զոր գրեալ է՝
եթէ վէմն զոր անարդեցին շինողքն , նա եղեւ գլուխ
18 անկեան : * Ամենայն՝ որ ընդ հարցի լիցի վիր ի ընդ
ասյս , խորտակեսցի , և յորոյ վրայ անիցի՝ հասանցէ զնա
19 * եւ խնդրէին դպիրքն և քահանայապետքն առ հանել
ի նմա ձեռս՝ ի նմին ժամուն , և երկեան ի ժողովրդենէն .
զի գիտէին եթէ առ նոսա ասաց զառակն զայն :
20 * եւ սուտս սպասողսն , և առաքեցին դաւաճանս կեղ
ծաւորեալս՝ զանձինս առ արդարս ունել՝ զի բռնեսցեն
զնոսա՝ ի բանէ բանիւք , առ ի մատնել զնա պատուհա
21 և իշխանութեանն դատաւորին : * Հարցին զնոս՝ և ասեն .

---

(5) Ասէին . եւ ընդ խորհին ի միտս իւրեանց՝ և ասէին :
(6) Ասէին . Հաստատուած է եր ի (7) Ասէին . Եթէ ոչ ասեմ ես :
(10) Ասէին . Տայցեն նմա : (11) Ասէին . Զնա եւ զայն եւս . . . և ա
ռաքեցին : (14) Օրինակ ի խորհեցան զնա միտս իւրեանց
և ասեն . . զի մեր լիցի : (15) Ասէին . Ա՛րասցէ քան զայ
զայ : (16) Ասէին . եւ տացէ զայգին :
(17) Ասէին . Եթէ զվէմն զայդ : (18) Ասէին . եւ յայր վէ
մանկի : (19) Ասէին . Զի գիտացին եթէ առ . (21) Ասէին .

Digitized by Google

վերդ.տասիկա՝ զխաոնջը երեկ տանդ զ խոտիս և տանուցաս-
նեա , և ոչ առնուս ակն . այլ ձկեսդատաւճիռ զնաս-
ատարն այդ առաւօտեան : * ապա ժամն ի մեջ կայսեր հանդ 22
կրա տալ՝ մեկ ոչ : * Եւ նայեցեալ ընդ խոտատանկուս 23
մեկ նդի՝ ասէ ցնոս . * ցաւագինք ինձ զդատեկանն : և նք՝ 24
ցաւագինն : և ասէ . զայր պատկեր և զդէմ ունի : պատաս-
խանի տուան՝ և ասեն , զկայսեր : * Եւ նայ՝ ասէ ցնոս 25
ապդ. երկոքեան ասեք զկայսերն՝ կայսեր , և զքրիստ՝ աղ :
* Եւ ոչ կարացին զնա ըմբռնել բանիւք առաջի ժողո- 26
վրդեանն . և զարմացեալ ընդ պատասխին նորա լռեցին :
* Ա՛ռաւօտեան ոմանք ի տագաւնեցւոցն , որք հակա- 27
ռակին չէին կայսեր , հարցին զնա՝ * և ասեն . 28
վարդապետ՝ մովսէս պատուիրեաց մեզ . եթէ ոք մեռանի
կնա ունիցի՝ որոյ կոյս կին , և նա անորդի եղե , զի ա-
նուցա եղբայրն նր զկինն , և յարուսցէ զաւակ եղբօր
իւրոյ : * Էր դ՝ եւթն եղբարք էին . և առաջինոյն ա- 29
ռեալ կինն , մեռաւ անորդի : * ապ. զնա և երկրորդն , 30
մեռաւ և նա անորդի : * ապ. զնա և երրորդն : նոյն 31
ոչինա և իւրեանքեանն , և ոչ եթողին որդիս : * մեռաւ և 32
կինն : * սքդ՝ ի յարուածն ոմա՝ ի նոցանէ կինոյն կէն . 33
զի իւրեանքեանն կալան զնա կինս : * Պատասխանի ետ 34
նոցա յն՝ և ասէ . որդիք աշխարհիս այսորիկ կանայս
առնուն՝ և արուանց էնինեն : * իսկ որ արժանի լինիցին 35
այնմ աշխարհի հաւատալոյ , և յարուածն որ ի մեռելոց՝
ոչ կանայս առնուն , և ոչ արուանց էնինեն : * Քանզի և 36
ոչ մեռանել և նմա կարեն , զի հաւասարք հրեշտակաց են՝
և որդիք յն . քանզի յարուածեան որդիք են : * Սակ 37
զի յառնին մեռեալքն , և մովսէս գուշակեաց ի մորենի
ասէն , որպ ասէ տէրն յն աբրահամու , և յն ստահակայ , և
զյն յակոբեայ : * Եւ ասէ չէ մեռելոց՝ այլ կենդանեաց . 38
զի ամենեքեան նմա կենդանի են : * Պատասխին եւառն նդ 39
ոմանք ի դպրացն՝ և ասեն . վարդապետ՝ բարւոք ասա-
ցեր : * Եւ ոչ եւս ոք իրեանք հարցանել զնա՝ և ոչինչ ի 40
* Ասէ և ցնս . զիարդ ասեն զքրիստ՝ թէ որդի ի գաւա- 41
թի . * և ինքն գաւթի ասէ ի գիրս սաղմոսաց . ասաց 42
ի տ տեր ցտեր իմ՝ , նիստ ընդ աջմէ իմմէ , * մինչև եդից զթշնա- 43

Գխաոնջը զի տագիք : (24) Պմանփ. Ջմիոր զպատկեր : (26) Ո-
մանք . Ընդ պիլեայ նր : (27) Պմանփ . Ընդհանուր յարուածեն :
(28) Պմանփ . Որ ունիցի կին , և նա : (29) Պմանփ . Եւ ա-
ռաջինն առեալ : (30) Պմանփ . Ա՛ւ զնայն և երկ՛ : (31) Ո-
մանք . Ընդունակս և իւրեանքեանն : (32) Յոհան յատելու-
* Յետ պնինեցան մեռաւ և կինն : (33) Պմանփ . Ջի երկ-
նեքեանն կա՛ : (35) Պմանփ . Ցարուածեն ՝ի մեռելոց : (40) Ո-
մանք . Եւ ոչ ոք եա : (42) Բ՚ցմ. Ջի ինքն գասէ ի տաճ :

Digitized by Google

44 մեռ քոյ պատուհանդամն ասեից քոյ : * Իսկ արդ՝ ելեմ
45 գաւթիցն զնա որք կողէ . զնեալքդ արդ ընդ իեզ : * Եւ լուա
46 ՚ի լեա ամ ժողովուրդեանն , ասէ ցտաշակերտան : * զգոյշ
լերուք ՚ի գրիցն , որ կամին պատմուճանաւք շրջիլ , և
սիրեն ողջոյնս ՚ի հրապարակս , և զնախաթոռս ՚ի ժո
47 ղովուրդս , և զբազձիրս ընդ ընթերս : * Որ ուտեն զտ
նուհս այրեաց , և պատճառանաւք յերկարեն զաղօթս .
նոքա ընկալցին ատելի դատաստանս :

ԳԼ. ԻՆ.

1 Եւ հայեցեալ՝ Ետես զմեծատունն որ արկանէինէՂ
2 զտուրս իւրեանց ՚ի դանձանակին : * Եետես և զկին
3 ոմն աղքատ զգեաս , որ արկ անդր երկուս լումայս : * Եւ
ասէ . արդարև ասեմ ձեզ . զի այրիկն այն աղքատ ա
4 ւելի արկ քան զամենեսեան : * Ամենեքեան նոքա ՚ի մեծ
բեռ իւրեանց արկին զընծայսն ՚ի . բայց նա ՚ի կարօ
տութենէ իւրմէ զամ զկեանս իւր՝ զոր ունէր արկ :
5 * Եւ յասելոյ ոմանց զտաճարէն , Թէ գեղեցիկ վիմիք և է
6 սլատարակօք զարդարեալ է , ասէ . * այսք ամ զոր տես
անէք , եկեսցեն աւուրք՝ յորս ոչ Թողցի այդր քար
՚ի քարի վերայ , որ ոչ քակտեսցի :
7 * Հարցին ցնա և ասեն . վարդապետ՝ երբ լինիցի այդ , Եե
8 և զի՞նչ նշան իցէ ՚յ ժամ այդ լինելոց իցէ : * Եւ
նա ասէ . զգոյշ կացէք . մի խաբիցիք . զի բազումք գայ
ցեն յանունս իմ, և ասիցեն Թէ Ես եմ՝ . և ժամն ձգեաւ
9 ժամանակ . մի երթայցէք զկնի նո՛ : * Եւ յորժամ լսէ
ջիք պատերազմունս և խռովութիս՝ մի զարհուրիցիք ,
զի պարտ է նախ՝ այնմ լինել , այլ ոչ աւասիկայնն կա
10 տարած : * Ճայնժամ ասէ ցնոս . յարիցէ ազգ յազգի
11 վերայ , և Թագաւորութիւն ՚ի Թագաւորութիւն վերայ : * և
շարժմունքք մեծամեծք . և ՚ի տեղիս տեղիս սով և սրա
ծուածք , երկիւղի արհաւիրք և նշանք մեծամեծք յերկինից :
12 * Քայց յառաջ քան զայս ամ՝ , ակնեսցին զձեռս իւրեանց
՚ի ձեզ՝ և հալածեսցեն . մատնեսցեն ՚ի ժողովուրդս և
՚ի բանտս , և տանիցին առաջի դատաստանաց և Թագա

ւո

(46) Ոմանք . Ջողջոյնս ՚ի հրա՛՛ . . և զբազձիրսիրեչ
բիս : (47) Ոմանք . Աւետի դատաստան :
Գլ . իե . (2) Ոմանք . Աչք երկուս լու՛՛ (4) Յօրինակին
պիներ ՚ի կարօտութէ Իւրմէ : (6) Ոմանք . Աւդ ամ զոր
տեսանէք՛՛ : (8) Ոմանք . Եւ ասացեն Թէ Ես եմ : Բայց .
Մի երթայցէք զկնի նո՛ : (9) Ոմանք . Այս ժամայն կա
տարած : (10) Ոմանք . ՚ի յարգի վերայ : (11) Ոմանք . Եւ
եղիցին արհա՛՛ . մեծամեծք յերկինս : (12) Ոմանք . Եւ
մատնեսցեն ՚ի : (12) Ոմանք . Եւ տանիցին առաջի :

Digitized by Google

առքաց մի անուանի իմոյ։ * և լինիցի ձեղ որպէս ի միջոց 13
ուքէ։ * Ասէ՝ դիք ի սիրտս ձեր, մի յառաջագոյն 14
կրթեալ առնիլ պատասխանի։ * զի ես տայց ձեզ բեր- 15
բուան և իմաստուքիւն, որում ոչ կարիցեն կալ հակառակել
կամ տալ պատասխանի ամենայն հակառակորդքն ձեր։ * Մատ- 16
նեսջիք և ի ծնողաց, և յեղբարց, և յազգականաց և
ի բարեկամաց, և սպանանիցեն ի ձենջ։ * և եղիջիք 17
առելեաց անձին յամենեցունց վասն անուան իմոյ։ * և մազ 18
մի ի գլխոյ ձերմէ՝ ոչ կորիցէ։ * և համբերութիւքն ձեր 19
բով սոսայիք զոգիս ձեր։ * Ասէ յորժամ տեսանէք 20
զեղբ շուրջ պատեալ զօրօք զիմ, յայնժամ գիտասջիք
թէ մերձ է օր նո։ * Յայնժամ որ ի հրէաստանի ի 21
գեն՝ փախչիցեն ի լերինս, և որ ի միջի նո իցեն՝ խոյս
տուցեն, և որ ի գաւառսն իցեն՝ մի մտցեն ի նա։ * զի 22
աւուրք վրէժխնդրութեան են այնոքիկ, որ ի կատարել
լոյր ամ գրելոց։ * Բայց վայ իցէ յղեացս և սնուցուսց 23
յաւուրսն յայնոսիկ։ զի եղիցի տագնապ մեծ ի վերայ
երկրի, և բարկութիւն ժողովրդեանն այնմիկ։ * Եւ անկ 24
ցին ի բնաւ սուսերի, և գերեսցին յամենայն հեթա-
նոսս։ և երկիր եղիցի կոխան յազգաց, մինչև կատա
րեսցին ժամանակք հեթանոսաց։ * Եւ եղիցին նշանք 25
յարեգակն և ի լուսին և յաստեղս։ և յերկրի տագ
նապ հեթանոսաց՝ ի յահեղ բարբառոյ իբրև ծովու և
խռովութեան, * յերանելոյ ոգւոց մարդկան յերկինս։ 26
և ի կարծեաց եկեսցեն ի վերայ ամենեցուն։ զի զօրու
թիւնք երկնից շարժեսցին։ * Եւ յայնժամ տեսցեն զորդի 27
մարդոյ եկեալ՝ ամպովք զօրութիւն և փառաւք բազ
մաց։ * Եւ յորժամ սկսանիցի այս լինել, ապաքէն 28
չիք և բարձցաւալիք ղգլուխս ձեր։ զի մերձ է փրկու
ձեր։ * Եւ ասաց առակ ինչ ցնոսա։ տեսանիցէք զվիզնենիզ 29
և զամէն ծառս։ * յորժամ ցոլացանիցին զպտուղ իւրեանց, 30
տեսանէք և ի ինոցանէ ճանաչէք երեք մերձ է ամառն։
* Նոյնպէս և դուք՝ յորժամ տեսանիցէք զայս ամ եր 31
գեալ, գիտասջիք թէ մերձ է արքայութիւն աց։ * Ա- 32
մէն ասեմ ձեզ։ թէ ոչ անցցէ ազգս այս, մինչև ամ
այս լինիցի։ * Երկինք և երկիր անցցեն, և բանք իմ 33
ոչ

---

(13) Ոմանք։ Եւ լինիցի ի ձեզ որպէս ի միջ։ (15) Ոմանք։ Ոչ կարասցեն կալ։ (18) Ոմանք։ Ի գլխոյ ձերոյ։ (20) Բազմ։ Թէ մերձ է աւեր նո։ (21) Ոմանք։ Նո իցեն խոյս տուցեն։ (24) Ոմանք։ Յամ հեթանոսաս։ կոխան ազգաց։ (25) Ոմանք։ Եւ եղիցի նշան։ յահեղ բարբառ ոյ։ (29) Ոմանք։ Տեսանիցէք։ կամ, տեսցէք զվիզնենիզ և զամէն ծառս։ (30) Ոմանք։ Ցոլանալոյս իւրեանց։ (32) Բազմ։ Մինչև այս ամ։ (32) Ոմանք։ Այսպիսոյն եղիցի։

Digitized by Google

34 ինչ անցանիցեն։ * Զգայր ընդուզ անձանց, զոյց ծառն
քանիցն ախտք ձեր չուսոյոտ[ք]ը և արքանյուք[ք] և
հոգուովք աշխարհականք, և յանկարծակի հասանիցի
35 ի վերայ ձեր օրն այն. * զի իբրև զորոգայթի հասա-
նիցէ ի վերայ ամենեցուն որ բնակին[ք] ի ե[ր]ե
36 րեսս երկրի։ * Արթուն կացէք այսաւհետև, յամէ ժամ
աղաչեա ասասքը, զի արժանի լինիցիք զերծանել յայնմ
ցասին որ լինելոց է, և կալ առաջի որդւոյ մարդոյ։
37 * Եւ ի տուէ ի տաճարին ուսուցանէր, և գիշերն ել
38 էառ ազանէր ի լերինն՝ որ կոչի ձիթենեաց։ * Եւ
առաւեան ժողովուրդն կանխէր ընդ առաւօտս առ նա
ի տաճարն լսել ի նմանէ։ ՀԶ

ԳԼ. ԻՓ.

1 Ի ներքինեան՝ որոյ բառարձակեր[ք]ն՝ որ կոչի պասա-
2 քաս։ * Եւ խնդրէին քահանայապետքն և գրագիր-
ք[ք]ն ձեզ սպանանիցեն զնա. բայց երկնչէին ի ժողո-
3 վրդենէ ամօք։ * Ապա եմտաւ սատանայ՝ ի յուդա
ի կոչեցեալն իսկարիովտացի, որ էր ի թուոյ երկո-
4 տասնիցն։ * Ազգաւ երգ գնաւ Ը քահանայապետան՝
և ընդ գնդիսս, և ընդ իշխանս ժողովրդեանն, զի մատ-
5 նեսցէ զնա նոցա։ * Եւ խնդացին, և խոստացան տալ
6 նմա արծաթսն։ * և յանձն առ՝ և խնդրէր պատեհ մատ-
նել զնա նոցա՝ առանց յամբոխին։ * Ել՝ ին օր բառարձ-
8 կաքացն, յորում օրէն էր զնոսա զպասեքն։ * և ա-
ւաքեաց զպետրոս, և զյովհաննէս՝ և ասէ. երթայք
9 պատրաստեցէք մեզ զպասեքն զի կերցուք։ * և նոքա
10 ասեն. ո՞ւր կամիս զի պատրաստեսցուք։ * Եւ ասէ
ցնոսա. ահա՝ իբրև մտանիցէք ի քաղաքն, պատահեսցէ
ձեզ այր մի բառաձող ասպիր ջրոյ. երթեկիք զհետ նը՛ ի
11 տունն յոր մտանիցէ։ * և ասասջիք տանտիրոջ տանն.
ուսոյց քեզ ասէ քեզ. ո՞ւր ին վանքն իմ, յորում զպաս-
12 եքն ուսուցից ես աշակերտաւքս։ * Եւ նա ցուց-
ցէ ձեզ վերնատուն մի մեծ զարդարեալ, և անդ պատ-
13 րաստեսջիք։ * Եւ գնացեալ գտին ոպէս ասացն նոցա
14 և պատրաստեցին զպասեքն։ * Եւ իբրև ժամ եղեւ՝
15 բառնիցոյն, և երկոտասան առաքեալքն ընդ նմա։ * Եւ
ասէ

(34) Բ-ՆԻ. Եւ հոգուովք. յոմ, հոգուաւք։ (36) Ո՛նախ. Եւ
յամէ ժամ ազ՛՛. արժանի լինիցիք. որ լինելոց է ցեղ։
(38) Ո՛նախ. Ընդ առաւօտն առ. նա։
ԳԼ։ ԻՓ. (1) Ո՛նախ. Որ կոչէր պասեք։ (4) Ո՛նախ. Ազ-
գաւ երգ գնաւ։ (6) Ո՛նախ. Ցամբոխէ. ասէ։ (10) Ո-
՛նախ. Իբրև մտանիցէք ի քաղ.. յոր մտանիցէն։ (12) Ո-
՛նախ. Զարգարեալ. ասէ։ (15) Ո՛նախ. Ցանկանալով

ասէ ցնա. Ցանկալով ցանկացայ զայս պասեք առաք-
քիս ձեզ՝ մինչեւ չարչարեալ իցեմ։ * Բայց ասեմ ձեզ, 16
թէ ոչ ևս կերայց՝ ի սմանէ, մինչեւ լցցի յարքայու-թիւն
ին։ * Եւ ընկալեալ բաժակ՝ գոհացաւ և ասէ. առ- 17
էք զայդ՝ և բաժանեցէք՝ ի ձեզ։ * Ասեմ ձեզ, թէ 18
յայսմ հետէ՝ ոչ ըմպեցից՝ ի բերոյ որթոյ, մինչեւ եկիցէ
ին արքայու-թիւն ին։ * Եւ առեալ հաց, գոհացաւ, ե- 19
բեկ և ետու նոցա՝ և ասէ. այս է մարմին իմ, որ վասն ձե-
առնելոյ. զայս արարէք զի առ. իմոյ յիշատակի։ * Նոյն- 20
պէս և զգաւաժանն յետ ընթրելոյն առ՝ և ասէ. այս բա-
ժակ է նոր ուխտ՝ յիմում արեանն վասն ձերոյ հեղելոյ։ * Բայց 21
ահաւասիկ՝ ձեռն մատնչին իմոյ ընդ իս ի սեղանոյս։ * և 22
որդի մարդոյ երթ ստահանելոցն երթիցէ, բայց՝ վայ
մարդոյնն այնմիկ որով ձեռն մատնիցի։ * Եւ նոքա՝ ըն- 23
կան խնդրել ընդ միմեանս, թէ ոմն է ի նոցանէ՝ որ
զայն գործելոց իցէ։
Հէ * Եղև՝ և հակառակութի՛ ի մէջ նոյ, թէ ոմն ի նոցա- 24
նէ համարիցի մեծ։ * Եւ նա՝ ասէ ցնա. Թագաւորք 25
ազգաց տիրեն նոցա, և որ իշխանն նոյ՝ բարերարք կոչին.
* այլ դուք՝ ոչ այնպէս. այլ որ մեծն է ի ձեզ՝ եղիցի 26
իբրև կրտսերն, և առաքինագոյնն իբրև. զաղախատարն։
* Որիվ է մեծ, բազկաւո՞րն՝ եթէ սպասաւորն. ա՛ռ ասաց 27
քին՝ բազկաւո՞րն. բայց ես եմ՝ ի մէջի ձերում իբրև զըս-
պասաւոր։ * Եւ դուք էք՝ որ ցանգ կայիք ընդ իս 28
ի փորձութե՛ան իմ։ * և ես ուխտեմ ձեզ՝ որպէս 29
իմ ուխտեաց ինձ զարքայու-թի՛ն իմոյ։ * զի ուտիցէք և ըմ- 30
պիցէք ի սեղանի իմ՝ յարքայու-թե՛ն իմում։ և նստիցէք ի գո-
հոյսեան աթոռս՝ դատել զերկոտասան ազգս իսրայէլի։
Հը * Եւ ասէ Տէր. սիմոնի սիմոնի, ահա՝ սատանայ խնդ- 31
րեաց զքեզ խաղալ իբրև. զցորեան։ * այլ ես աղ- 32
աչեցի վա՛ղ քո՝ զի մի պակասեսցին հաւատք քո։ և դուս
երկրեալն դարձիցես՝ և հաստատեաց զեղբարս քո։ * Եւ 33
նա՝ ասէ ցնա. Տէր՝ ընդ քեզ պատրաստ եմ և՝ ի բանտ
և՝ ի մահ երթեալ։ * Եւ նա՝ ասէ ցնա. ասեմ քեզ, 34
պետ

ցանկա՞ն։(18) Մտնդ. Զի չայսմ հետէ ոչ։(19) Մտնդ. Եբ-
կեկ ետու նոյ։(20) Մտնդ. Բաժակ նոր ուխտ.. վա՛ղ ձեր
հեղելոյ. կամ. հեղելով։(22) Մտնդ. Մ աասնագոյն։(23) Մ-
տնդ. Թէ ո՞վ է։(24) Մտնդ. Եւ եղև հակառակութի՛ն. կամ,
և եղև և հակա՞ռ.։ Թէ ո՞վ ի նոցէ։(27) Մտնդ. Ա-
մէն ես եմ՝ ի միջի.. իբրև. ծառայասոյ։(29) Մտնդ. Ինձ
զարքայու-թի՛ն։(30) Օրինակ գ. ի սեղան հօր իմ յարքայու-
թե՛ն իւ՛... և նստիցէք։(31) Մտնդ. Խնդրեաց զձեզ
խաղ՞։(32) Մտնդ. Աղաչեցից վա՛ղ քո։ Սուր Օրինակ գ.
վա՛ղ քո զհայթ, զի մի։(34) Մտնդ. Մ ինչ երթիցս ասե՛։

Digitized by Google

պիտոյք՝ քեզի այսօր հաւատս խոստացայ, մինչև երիցս ուրանայիս զիս չգիտեմ։ * Եւ ասէ ցնոսա. Յորժամ առաքի զձեզ առանց քսակի և մախաղի և կօշկաց, միթէ 36 կարօտացայք իմիք։ * ԵՒ նոքա ասեն. ԵՒ ոչ իմիք։ Ապա՝ ասէ. այլ այժմ որ ունի քսակ՝ բարձցէ, նոյնպէս և մախաղ. և որ ոչն ունիցի, վաճառեսցէ զձորձս իւր՝ 37 և գնեսցէ իւր սուսեր։ * Ըսայց ասեմ ձեզ. զի այժ եւս որ գրեալ է՝ պարտ է զի կատարեսցի յիս, թէ ընդ անօրէնս համարեցաւ. զի որ վասն իմ ինչ է՝ վերանայ 38 է։ * Եւ նոքա ասեն. Տէր՝ ահաւասիկ են. ասաց ցնոսա 39 տուրք։ և նա ասէ ցնոս. բաւական են։ * Եւ ելեալ գնաց ըստ սովորութեանն՝ի լերանն ձիթենեաց. գնացին 40 զհետ նորա և աշակերտքն։ * Իբրև եհաս՝ ի տեղին՝ ասէ ցնոս. յաղօթս կացէք չմտանիլ՝ ի փորձուն։ * Եւ ինքն մեկնեցաւ՝ ի նոցանէ իբրև քարկոծէց մի, եգ ծունր՝ 42 և աղօթէր ասելով. * Հայր՝ եթէ կամիս՝ անցո զբաժակս զայս յինէն. բայց ոչ իմ կամք՝ այլ քոյդ լիիր 43 ցին։ * Եւ երևեցաւ նմա հրեշտակ յերկնից՝ և զօրացուցանէր զնա. և եղեալ՝ ի տագնապի, և մաղթութեամբ 44 եւս կայր յաղօթս։ * և հոսեին՝ ի նմանէ քրտունք իբրև կաթիլք արեան՝ ոլոռան սլսան հեղեալ՝ ի երկիր։ 45 * Եւ յարուցեալ յաղօթենչն, եկն առ աշակերտսն՝ և գտանէ զնոս՝ ի քունն՝ ի տրտմութենէն։ * և ասէ ցնոս. զի՞ 47 նեղիք. արթնք կացէք յաղօթս՝ զի մի մտանիցէք՝ ի փորձ։ Ձեռնէն։ * Եւ մինչ դեռ խօսէր, ահաւասիկ ամբոխ՝ և որ կոչէրն յուդա՝ մի յերկոտասանեցն առաջնորդէր նոցա։ Իբրև մերձեցաւ առ յի՝ համբուրելոյ զնա. քանզի զի զայն նշան առեալ էր նոցա. թէ ընդ որում հա՛մ 48 բուրիցիմ՝ նա է, զնա ունիցիք։ * Ըսէր ցնա յի. յուդա 49 դա՞ համբուրեալ՝ զմարդին որդի։ * Իբրև տեսին որ

---

(35) Ոմանք. կարօտացայք իմիք։ (36) Ոմանք. Որ ունիցի քսակ.. և որ ոչ ունի։ (37) Ոմանք. Ըսոր գրեալ է։ (42) Ոմանք. Այլ քոյդ լիիցի։ (43)(44) Ոմանք յօրինակսդ՝ի ոգւոյ զանց առնեն զայս երիս հատուած. * Եւ երևեցաւ նմա հրեշ.. * Եւ հոսեին՝ի նմանէ քր.. և այլ. ոմանք՝ զաստղին համարն ոչն գնեն, և պերիոդեան զանց առնեն։ Իսկ օրինակ մի այսպէս ունի. Եւ զօրացուցանէր և մեռանելոցն եւս կայր յա՛։ և զանց առեալ՝ ոլոռան ոլոռան հեղեալ՝ ի երկիրն։ Ոսկր ձեր հանդերձ ունեալ պերիոդեան ևս ամբոխ։ ոչ ե էդ։ (44) Ոմանք. Հեղեալ երկիրն։ (45) Ոմանք. Եւ եգ ծունր՝ի։ (48) Ամենայն օրինակ ձեր ընդ այլ հատ ունի՝ Ամասնեա զարդին որդի. ուր այլք ամենեքին գնեն զարդի մարդոյ։ ըստ որում և՝ի լուսանոյ ձերոմ նոյն նախ։ (49) Ոմանք. Հարցուաք զտուտա սրով։

Digitized by Google

որ զնուաստն էին՝ որ ինչ եգիտն, առին ընտ. առ՝ հարք
զուրք զնա սրով: * Եւ եհար մի ոմն ի նոցանէ զքա- 50
հանայապետին Ծառայ, և ի քաց եհան զականջ նորին
նորա: * Պատասխանեաց Յն՝ և ասէ. Թոյլ առէք մինչ 51
զե ցայդ վայր. և մատուցեալ յականջն բժշկեաց զնա:
* Եւ ասէ ցհակեալսն՝ ի վերայ նը ցքահանայապետսն 52
և ցիշխանս տաճարին և ցծերսն. Ելեր՝ ի վերայ աւազ
զակիս եկեալք առնուլ զիս և զրօք: * Հանապազ ընդ ձեզ 53
էի ի տաճարին, և ոչ ձգեցիք ձեռս յիս. այլ այս է
ձեր ժամ, և իշխանութիւն խաւարի: * Եւ կալեալ զնա 54
ածին և մուծին ի տունն քահանայապետին: և պետրոս
երթայր զկնի նը հեռագոյն: * Իբրև լուսին էրուկ ի 55
միջ դասէին՝ և նստան շուրջ, նստաւ և պետրոս ի
միջ նոյն: * Եղես զնա ազախինն ոմն՝ զի նստեր առ լոյսն. 56
հայեցաւ ընդ նա՝ և ասէ. և սա ընդ նմն էր որ ընդ
նմայն էին: * Խակ պետրոս ուրացաւ և ասէ. ոչ գի- 57
տեմ զնա կին դուս: * Եւ չիտ մանաւ միւս՝ այլ ոմն 58
եղես զնա՝ և ասէ. և դուս՝ ի նոցանէ ես: և պետրոս
ասէ. այլ դուս՝ չիմ՝ ի նոցանէ: * Եւ իբրև ժամ միս 59
անց՝ ի վերայ, այլ ոմն վիճեր և ասեր. ստոյգ և սա
ընդ նմա էր, քանզի գալիլեացի է: * Ասէ պետրոս. 60
այլ դուս՝ չգիտեմ զինչ խօսիգ: և առաժամայն մինչ
դեռ նա զրայն ասեր, խօսեցաւ հաւ: * Դարձաւ տէր 61
և հայեցաւ՝ ի պետրոս: և յիշեաց պետրոս զբանն տեր
զոր ասաց ցնա. մինչ՝ հաւս խօսեալ իցէ, երիցս ու-
րասցիս՝ չգիտեր զինս: * և ելեալ արտաքս՝ լացաց դառ- 62
նապէս: * Եւ արքն, որ պահէին զնա. այնպէս առնէին 63
զնովաւ, և հարկանէին: * Ծածկեին զերեսս նը՝ և 64
առնէլէին. և հարցանէին զնա՝ և ասէին, մարգարեաց՝
ձի է որ եհարն զքեզ: * և այլ բազմ ինչ հայհոյութիւն 65
խօսէին՝ ի նա: * Եւ իբրև այգ եղև, ժողովեցաւ տե- 66
րուհոյա ժողովոգեանն՝ քահանայապետքն և դպիրք, և
հանին ածին զնա յատեան իւրեանց՝ և ասեն, եթէ
զուս ես քրիստոս, ասա մեզ: Ասէ ցնա. թէ ասացից ձեզ, 67
ոչ հաւատայք. * և եթէ հարցից ինչ զձեզ, 68
ոչ պատասխանիք՝ կամ արձակիցէք: * Բայց 69
յայսմ հետէ նստցի որդի մարդոյ ընդ աջմէ զօրութեան

---

(51) Բնդ. Թոյլ առք մինչև: (51) Օրինակ վ. Եւ մնաց տեսաւ անդ զանկին նը. և եկն անգէն ի տեղւոջ բա- զատ: Եւ մատուցեալ յանկին բժշկէ": (52) Ոմանք. Եւ ցծերսս: (53) Ոմանք. Ձեռս ձեռս: (55) Ոմանք. Եւ իբրև լուսին: (64) Ոմանք. Եւ հարցանէին զնա: (65) Ոմանք. Եւ այլ ինչ բազմ: (66) Ոմանք. ի ժողովեցան ծերսս"... և ասէին եթէ դուս ես: (68) Ոմանք. ինչ ցձեզ, կամայք:

Digitized by Google

70 ձի: * Եւ ասեն ամենեքեան. ուրեմն գնա՛ եւ որդին
71 ձի: և նա՝ ասէ ցնոսա. գնա՛ք ասեք Թէ եա եմ: * Եւ
նոքա ասեն. զի՞նչ և ակիտոյ է մեզ վկայութիւն, զի
մե՛ք իսկ լուա՛ք ի բերանոյ դորա:

ԳԼ. ԻԳ.

1 Եւ յարուցեալ ամենայն բազմութիւնն նո՛ր,
2 պեղոսոս: * Եւ սկսան չարախօսս լինել ընդ նմա՛ և
և ասել. գտաք զսա զի խիթիքեր զազգս մեր, և արգի՛լ
է տալոյ հարկս կայսեր, և ասէր զանձի՛ն Թէ
3 քրիստոս թագաւոր: * Իսկ պեղոսոս եհարց զնա՝ և
ասէ. գո՛ն ես Հրեայոցն հրեշտ: նա՝ պատասխանի
4 ետ նմա՛ և ասէ. գո՛ն ասացեր: * Աւետ պեղոսոս ցքուղ
հանդերձեալսն և ցժողովուրդսն. չգտանի՛մ ինչ վնաս
5 յայսմանէ այսմիկ: * Եւ նոքա այնպէսին, և ասէին, Թէ
խառնէ զժողովուրդս, ուսուցանէ ըստ ամ հրէաստան՝
6 սկսեալ ի գալիլիայ մինչև ցայսր: * Իսկ պեղոսոս իբ
րև լուաւ զգալիլիա՛ն, եհարց եԹէ գալիլեացի է մարդն:
7 * և իբրև գիտաց Թէ յիշխանութե՛ն հերովդի է, եղ
առանել զնա առ հերովդէս. քանզի և նա յերկր յա՛
8 ւուրսն յայնոսիկ: * Եւ հերովդէս իբրև եաես զյի՝
ուրմէն եղև, յոյժ. զի ցանկայր ի բազմ ժամանակաց
տեսանել զնա. քանզի լսէր բազմ անգամ զնմանէ, և
9 ակն ունէր նշան ինչ լինել՝ տեսանել ի նմանէ: * Հարց
ցանէր զնա բանի՛ւք բազմօք, և նա ոչինչ ետ նմա պա՛տ
10 ասխանի՛ն: * Կային քահանայապետքն և դպիրք՝ և
պնդագոյնս չարախօսէին զնմանէ:
11 * Ընդ ամենայնսին ոչինչ ետ հերովդէս հանդերձ իւրովքն
զօրականօքն և ծաղր արարեալ՝ արկ զնովաւ հանդերձս
12 սպիտակս, և եաս առնել անդրէն առ պեղոսոս: * Եւ
եղեն բարեկամք պեղոսոսս և հերովդէս յաւուրն յայն
13 միո՛վ. քանզի յառաջ թշնամիք էին միմեանց: * Կոչեաց
պեղոսոս զքահանայապետսն և զիշխանսն և զժողովուրդ
14 զդն, * և ասէ ցնա. ածի՛ք մեզ զայրդ զայս զայս
իբրև զխուռորդուցիչ ժողովրդականն. և ահա ասեմ՛ք
առաջի ձե՛ր դպաեցայ, և ոչինս ինչ՝ ուր զոր յառնս յայս
մի՛կ՝

---

(70) Ոմանք. Դուք ասացէ՛ք Թէ եա: (71) Ոմանք. Պիտոյ
են մեզ վկայութե՛ն:

Գլ. իգ. (2) Ոմանք. Զարախասել զնմանէ՝ և: (3) Ոմանք.
Թագաւոր հրեից: (6) Ոմանք. Գալիլեացի իցէ այր՝ն:
(7) Ոմանք. Զի և նա յերե՛մ: (9) Ոմանք. Եւ նա ինչ՝ ոչ
եա նմա՛: (10) Ոմանք. Եւ այնպադոյն էա՛: (11) Ոմանք.
Հանգերձ սպիտակ: (12) Ոմանք. Յառաջն Թշնամիք:
(14) Ոմանք. Զորոյ գուք չարախօսէք:

Digitized by Google

ինքն՝ զորութեամբ գործոց զօրութեանցն զոյանէնէ։ * Ապա և 15
ոչ հերքուիցէս, քանզի երաժշ առանձինն զոչս նա։ և
ասէ՝ ոչինչ մեհուս արժանի է գործեալ գորս։ * խրատ 16
առեցից զքա, և արձակեցից։ * Ձի հարկ էր մի մի ըզ 17
ոճնի արձակել նմա։ * Եւ նա՝ աղաղակէին ամ բազ 18
մութեան՝ և ասէին. բանդ զքա, և արձակեա մեզ ըզ-
բարաբբաս, * որ էր վիճ խռովութեամբ երիք եղելոյ ի քաղ 19
քէն և սպանութեամբ մեռեալ ի բանտ։ * Դարձեալ ասէ 20
զառաս ակաստ խօսել, քանզի կամէր արձակել զքա։
* Եւ նորա՝ անգրկէն ազաղակէին և ասէին. ի խաչ 21
հան զքա։ * Եւ նա՝ երրեցս ասէ ցնոս. զի՞նչ չար ա 22
բեր աս. ոչինչ մեռաս մեհուս գտի ի սմա։ խրատուցից
զքա և արձակեցից։ * Եւ նոքա սաստկէին մեծաձայն՝ 23
և խնդրէին զնա՝ ի խաչ հանել։ և զօրականքն բեր-
բառքն նոցա և քահանայապետիցն։ * Եւ ալեզատաս հա 24
նանեցաս՝ առնել զկամսն նոցա։ * Արձակեաց նոցա 25
զբարաբբասն՝ զոր վիճ խռովութեամբ և սպանութեամբ մեռեալ
էր ի բանտ, զոր և խնդրէին իսկ։ և զյիս մատնեաց
կամացն նոցա։ * Իբրև առին զնացին զնա, ըմբռնեցին 26
զսիմն սիմովն կիւրենացի՝ որ գայր յանդէ։ եդին ի
վերայ նորա զխաչն՝ բերել զկնի յիս։ * Եւ երթայր 27
զկնա նորա բազմութիւն ժողովրդեանն, և կանանց՝ որ
կոծէին և աշխատէին զնա։
2 * Դարձաւ յի և ասէ ցնոս. դասիլք ներքի՝ մի լայք ի 28
վերայ իմ, այլ լացէք ի վերայ անձանց և ի վերայ որդ-
ոց ձերոց։ * զի ահաւասիկ աւուրք յորս ասիցեն, երջ 29
երանի ամլոց և որովայնից՝ որ ոչ ծնան, և տաճանց՝
որ ոչ դիեցուցին։ * Յայնժամ սկսանիցին ասել լեռ 30
անց՝ երջ անկերուձք ի վերայ մեր, և բլրոց՝ երջ ծած
կեցէք զմեզ։ * Ձի ի նշի ընդ փայտ գայլոյ՝ զոյս առ 31
նեն, ընդ չորն՝ զի՞նչ լինիցի։ * Ածին և այլ երկուս 32
չարագործս՝ սպանանել ընդ նմա։ * Իբրև չորան ի 33
տեղին՝ կոչեցեալ գագաղեն, անդ հանին զնա ի խաչ։
և զչարագործսն՝ զոմն ընդ ասլեաւ՝ և զոմն ընդ ձախմէ
խաչեցին։ * Եւ յն ասէ. հայր՝ թող գոցա՝ զի ոչ գի- 34
տեն զինչ գործեն։ Եւ ի բաժանել զհանդերձս նը՝
արկին վիճակս։ * և կայր ժողովուրդն հայեցեալ։ 35
Ածգոնէին զնա իշխանքն հանդերձ նորօք՝ և ասէին.

ղայլա

(17) Ոմանք. Ըստ սովորի արձակ։ (21) Ոմանք. Եւ նոքա
սաղաղէին ասդա։ (22) Ոմանք. Զի՞նչ ինչ չար արարը... մեռ
հու գտի ի սմա։ (23) Ոմանք. Բարբառաւք նց։ (25) Ոմանք.
Որ վիճ խռովութեամբ։ (33) Ոմանք. ի տեղին սովոսանեալ
գագաղեն։ Ն ոմանք. կոչեցեալն գագաղեն։ (34) Ո-
մանք. լծոյղ առցա, զի։ (35) Ոմանք. Ձնա և իշխանքն։

ԺԱ

Digitized by Google

ըզքեզ առաքիչդ իմ, առաջիցս և զանձն՝ ինքէ դա-
36 նիդ ոտիւք ոյոյ ընտրեսցին: * Ա՛յդու առանելին ինձ և զինչ-
ս առուրքն, եկեալ առասցի՝ մնասուցանելիս նմա քաջախո-
37 * և ասէին. եթէ դու ես Թագաւորն հրէից՝ փրկեա
38 զանձն քո: * Եւ էր գիր գրեալ՝ ի վերայ նորա, յու-
նարէն՝ և լատնարէն՝ և եբրայեցերէն գրով, Թէ
39 սա է արքայն հրէից: * Խակ մի ոմն՝ ի կախեալոց չա-
րագործացն հայհոյէր զնա՝ և ասէր. մի դու ես քրիս-
տոս՝ փրկեա զանձն քո և մեզ:
40 * Պատասխանեաւ ետ ընկերն ասասելով նմա՝ և ասէ՝ Ձե-
41 ւր երկնչիմ դու յԱստ՝ զի ի նմին պատժի կաս: * և մեք՝
իրաւացի, զի արժանի գործոցն առնումք ըզ-
42 հասուցանելին. և ասէ՝ տէրունա՛ն Յիսու՝ ոչ գործեաց: * Եւ
ասէ Յիսու. յիշեա՛ զիս ար՝ յորժամ գայցես արքայու-
43 թեամբ: * Եւ ասէ ցնա յի. ամէն ասեմ քեզ. այսօր ես
44 ինս ինձ՝ ի դրախտին: * Եւ էր ի մերձ վիցեւրորդ ժամ.
և խաւար եղև՝ ի վերայ ամենայն երկրի մինչև ցիններորդ
45 ժամն. խաւարեցաւ արեգական: * Եւ հերձաւ վարա-
46 գոյր տաճարին ընդ մէջ: * Եւ կարդացաւ յի՝ ի ձայն մեծ՝
և ասէ. հայր՝ ի ձեռս քո ասանգամ ղհոգի իմ. զայս
47 ինչ ասացի՝ ևհնոյն զոգի: * Եւ սատակեալ հարիւրա-
պետին զոր ինչ եղելն, փառաւորէր ասելով զԱծ՝ և ասէ.
48 արգասաւոր՝ այրս այս՝ արգարդ էր: * Եւ ամ՛ ժողովուրդ-
քանն որ եկեալ էին, և սատանեալին զանձսն զայն՝ և
49 զդարձ, բաղխէին զկուրծս՝ և դառնային: * Կային և
ամ՛ ծանօթքն նորա՝ ի հեռասացանէ. և կանայքն որ եկեալ
էին զհետ նորա՝ ի գալիլեայ՝ և սատանեալին զայն:
50 * Եւ ահա այր մի, անունն յովսէփ, որ էր նախարար՝ Ձի
51 այր բարի գործ և արդար. * սա չէր միաբանեալ ընդ
խորհուրդս և ընդ գործս նոցն. յարիմաթեայ քաղաքէ
հրէից, որ և ինքն էակ՝ անկն ուներ արքայութեան Աս:
52 * սա՝ մատուցեալ առ պիղատոս՝ խնդրեալ զմարմինն
53 յԱստ: * և իջուցեալ զնա՝ պատեաց պատանաւ սինդ-
և.

---

(36) Ո՛նդհ. Ա՛ւասիկ նո՛ր մատուռ: (37) Ո՛նդհ. Եթէ դու
ես քո Քրիստոս: (38) Ո՛նդհ. Գրեալ մատուռն էր. եթէ սա է
Քրիստոս հրէից: (40) Բ՛ղխ. Ձերկնչիցիս դու յԱստ: (40) Ո՛ն-
դհ. Ձի և ի նմին պատժի: (42) Ո՛նդհ. Գալոս արքայու-
թեամբ: (44) Ո՛նդհ. Ցիւնն ժամ: (46) Ո՛նդհ.
Ա՛ւանգամ զոգիս. և: (47) Ո՛նդհ. Որ ինչ եղեն: (48) Օ
լինիւ ի. Եկեալ էին ի սատանեալ դառնալին զայն, և
զդարձ: (49) Յայլ ձի՛ւխ. ի գալիլեայ՝ և սատան: (49) Ո՛ն-
դհ. ի գալիլեայ՝ սատանեալին: (50) Ո՛նդհ. Ա՛ւետեան
յովսէփ: (51) Ո՛նդհ. Յարիմաթեայ ... արքայութեան:
(53) Ո՛նդհ. Գնքնզմանին. ուր չէր քնաւ զոք:

Digitized by Google

և ինչ. ի ֆառաւոյ գերբեզմանէն. ուր չիչ ոչչ քնաւ եւ գնաւչ։ * եւ այն երբ ուրբաւթի, և շաբաթի լուսանայր։ 54
* և երկուշաբթի գիտեա նէի ֆառաւոյ՝ ար ուխուչ կինն Յ նէմ 55
՝ի գալիլեէ. ամենքն զգերբեզմանն, և այդ երգաս մեռցինն
նէր։ * Կարծեաց, և պատասխանեցին խուճախ և ուրաս։ 56
և ՝ի շաբաթուան հանգստեցին ըստ պատուիրանին։

ԳԼՒԽ Ի.

Կիրակէ՝ ի միաշաբաթուան վառ՝ քաղ ընդ առաւաւտ, ե- 1
կին ՝ի գերբեզմանն. բերին զխունկսն զոր պատրաս-
ուեցին. և այլ կիսայք ընդ նէմ։ * Եւ գտին զքարին կիսա- 2
ւորեալ գերբեզմանէն անտի։ * և մտեալ ՝ի նէր 3
քրս՝ չգտին զմարմինն Տեառն յիսու։ * Եւ եղեւ ընդ հիսա- 4
նալն նոցա վր այնորիկ, և ահա տղք երիս հագեալ տես-
նէր նոցա վր պատրիկ, և ահա տղք երիս հագեալ տես-
նէր ՝ի հանգերձս լուսաւորս։ * Եւ իբրև զահ կրեցան՝ 5
և խոնարհեցոյցին զերեսս. ի բնանալ յերկիր՝ ասեն
ցնոս. զի խնդրէք զկենդանին ընդ մեռելս։ * չի աստ, 6
այլ յարեաւ։ Յիշեցիք օտի խօսեցաւ ընդ ձեզ գիշէ երբ
՝ի գալիլեա, * և ասէր՝ ետի պարտ է որդւոյ մարդոյ 7
մատնել ՝ի ձեռս մարդոց մեղաւորաց, և ՝ի խաչ հան-
նել, և յերրորդ աւուր յառնել։ * Եւ յիշեցին զբանեան 8
նէր։ * Եւ գարձան պատասխանեցին զայս ամէն մնացեալին, 9
և այլոցն ասեներցուն։ * Եւ էին մարդիամ մագդալէն, 10
Յոանէ, և յակոբեանս, և մարդիամ յակոբեայ, և այլք ընդ
նոսն՝ որ պատասխանեցին զայս առաքեալցն։ * և երեսցան ա- 11
ռաքեալն նոցա չհաւատային բանիցն նոցա և չհաւատային նոցա։
* Բայց պետրոս յարուցեալ՝ ընթացաւ ՝ի գերբեզմանն, 12
և հայեցեալ՝ տեսանէ զխոյսն լոկ՝ զի կային։ և գնաց
առաց ընդ միտս զպատահածսդ, թէ զինչ եղեւ։
ԶԳ* Եւ ահա երկուքն ՝ի նոցանէ երթեցին ՝ի նոյնի աւուր 13
՝ի գիւղ մի, որ հեռի էր յԵրուսաղէմ հարիւր և վեցտասն ասա-
պարիսաւս։ և էր անուն նէր եմմաուս։ * և նոքա խո- 14
սէին ընդ միմեանս վասն զայդ պատահեցելոյն պատահելոյ։ * Եւ եղեւ 15
զի ընդ խօսելն նոցա և ընդ վիճելն, և ինքն իսկ յիսուս
ձեռաւ՝ և երթայր ընդ նոս։ * և նոցա աչք կապեալ էին 16

---

(54) Ոմանք. Եւ ՝ի չաբաթէին լուսանայր։ (56) Ոմանք. Պատրաստեան պատրաստ''. խուճախ եւ ուրաս։

Գլ. Ի. (1) Ոմանք. Ի միաշաբաթիէն, վառ քաղ ընդ։ (2) Ոմանք. Ի գերբեզմանէն. և մտեալ։ (4) Ոմանք. Եւ եղեւ ՝ի հիանալն նոցա վր այսորիկ. և ահա։ (7) Ոմանք. Եւ յերրորդ աւուր յառ''։ (12) Ոմանք. Ջկտաւնն լոկ՝ զի։ (13) Ոմանք. Երկուս ՝ի նոցէ ... եմմաուս։ (13) Օրինակ մի. Ասբ երկու ՝ի նոցէ եր''. հարիւր և յիսուն ասպատ''։ եմմաուս։ (14) Ոմանք. Աչքն նոցա անցեալ։

Digitized by Google

17 առ. 'ի չմնանալ[ն]յոյ զնա : * Եւ ասէ ցնոսա. զի՞նչ են
քանիքդ՝ զոսան որոյ վիճակիքդ ընդ միմեանս՝ մինչ գնա. դէ-
18 նայքդ, և տրտմեալ էք : * Պատասխանի եւս մի ոմն 'ի
նոցանէ՝ որում անուն էր Կղէոպաս, և ասէ ցնա. գուն՝
միայն հաս յԵրմ, որ ոչ գիտացեր զինչ գործեցաւ 'ի նմ
19 յաւուրսդոսա յայսոսիկ : * Եւ ասէ ցնոսա. զի՞նչ։ և նոքա
ասեն. զյիսո՛ Նազովրեցւոյ. որ եղև այր մարգարէ, հզօր
արդիւնիւք և բանիւք առաջի ած, և ետու ծագումն զրկեանն :
20 * ոյր մատնեցին զնա քահանայապետքն՝ և իշխանքն մեր
21 'ի դատաստան մահու, և հանին զնա 'ի խաչ : * Մ՚ևք՝
այլ ակն ունէաք թէ նա է որ փրկելոցն է ի[ս]րայէլ : այլ
և հանդերձ այսոսիկ, այսօր երրորդ օր է յոր-
22 մէ հիւանդ այնմ գործեցաւ : * Այլ և կանայք ոմանք
'ի մէնջ զարմացուցին զմեզ. որք կանխահաս ընդ առաւ-
23 օսան չգտան 'ի գերեզմանն, * և եկին զգային զմարմինն նո-
ւին և ասեն, թէ և տեսիլ եւս հրեշտակաց տեսին,
24 որք ասէին զնմանէ թէ կենդանի է : * Եւ գնացին ոմ-
անք 'ի մէնջ 'ի գերեզմանն, և գտին նոյնպէս՝ որպէս կա-
25 նայքն ասացին. բայց զնա ոչ տեսին : * Եւ նա՝ ասէ
ցնոսա. ո՛վ անխոհեմք և հեղգասիրտք 'ի հաւատալ : յամենի,
26 զոր խօսեցան մարգարէքն. * ո՞չ զկնի այսպիսւոյ էր չարչ-
27 չարել քրիստ, և մտանել 'ի փառս իւր : * Եւ սկսեալ 'ի
Մովսիսէ և յամենայն մարգարէիցն, մեկնէր նոցա որ ինչ յամե-
28 նայն գրեալ է ինմանէ : * Իբրև մերձեցան 'ի գեղն
յոր երթայինն, և նա պատրաստեալ էր՝ հեռագոյնն եւս ա-
29 րէր : * Եւ բռնադատեցին զնա՝ և ասեն. առ
մեզ տգիր, զի ընդ երեկս է, և տարաժամանակ է օրս :
30 և եմուտ՝ տգալոյ անդր ընդ նոսա : * Եւ եղև 'ի բազ-
մանալ նմա ընդ նոսա, առեալ զհացն՝ օրհնեաց, երբեմն՝ և
31 եբեկ՝ և նոցա : * և նոցա բացան աչք, և ծանեան զնա. և նա՝
32 եղև 'ի նոցանէ անհրեւթիւն : * Եւ ասեն ցմիմեանս. մի՞
խակ և սիրտք մեր ջերմէին 'ի մեզ, մինչ խօսէրն ընդ մեզ
33 զճանապարհսդոսա. և ոմն բանեալք մեզ զգիրս : * Եւ յա-
րուցեալ նոյնժամայնմ՝ դարձան յերուսաղէմ, և գտին
ժողովեալ զմեսասանսն՝ և զորս ընդ նոսայն էին,

* և

---

(17) Ասիան. Մ՚ինչ գնաս. երթայիքդ, և տրտ՚: (18) Ասիան. Պատ. միայն կեսաս յԵրմ. . յաւուրսդոսա յայսոսիկ: (21) Ասիան. Գնա ինչ որ փրկելոցն ինչ. . ՝ի, էր զնէչ. . երկրորդ օր է. . այդ գործեցաւ : (22) Ասիան. Ընդ առաւսաւն : (23) Ասիան. Չմարմինն նո՛ . . երեկ ասեալ և հր՚: (24) Ասիան. Եւ գտին այնպէս, ոմք և կա՚: (25) 'Ի լսա՚՚. 'ի հաւատալ ամէն զոր խա՚՚. համայն ասացն 'ի բնաբ՚՚: (27) Ասիան. Գրեալ էր զինմանէ : (32) Ասիան. Եւ ասէին ցմիմեա՚՚: զմեզ. (32) Ց՚ն էինայնն գնդեր. Ա՚ն ինչ և սիրտք :

Digitized by Google

	յոլն	հատ	հարկ	պատ
Վասն ապաստիճ պնդութեան, և հպատակ				
խօսելոյ	ԼԴ			
Վասն ածելոյն չի՛ ի վերեւն խոչել				
ի՛ց	ԼԶ			
Վասն փանելոյն չի՛ ի գազանեա . . .	ԼԷ			
Վասն առանձինելոյ վիճակին . . .	ԼԸ			
Վասն խնդրելոյն զիրաւունսն հարկին .	ԼԹ	ՄԼ	ՄԼ	ՀՃ
Վասն ինքնելոյն նիւթիւնսն գլխոյն .	Մ			
Վասն գալոյ կանանցն ի գերեզմանն . .	ՄԱ			
Վասն գրոցն ի մոխրոյ հանելոյ . . .	ՄԲ			
Վասն գլուխս հասարակելոյ պէս . . .	ՄԳ			
Վասն ոտիցն ընդ նե, և հարցմանն				
զնոցա	ՄԴ			
Վասն սիրելոյ աղջկերսին, և գերելոյ				
պատերազմանն	ՄԵ			

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ։

Յովհաննու Աբգարեան՝ գրեաց ի յովհաննուս, որ եկեալ ի յուդայէ վիճեցաւ. որ անկաս ի վերոյ լսելոցն պե՛տ չի՛ն՝ գրեա՛ց պատճառանս պոյս։ Եթե սիրելի առնի յոյժ յիմս բանին. և զքաջ հաստիլ ինասնդ չիպատճի յասելն, և բանն հարմին եղիս։ Եթե յիւրաքանչիւր պիտրոսին յովհաննու, և զնիսարոսիի աշակերտացն. այլ և զնշանս և զպատճառս զոր ետին։ և գնացարարին՝ որ հաճեցաս պահպանել զնաղատոյն, և խոչեցաս. յորում և գնուսուցան բանականքին զնանդերձս նոր, և ի վեր պատմառանի նոր վիճակի ազգին. և հարցին նոր ետս՝ ի փերեզմանի։ և յայնեաս յերկրէդ առաջ, երևելոյս աշակերտացն ինոյն։

Յովհաննու՝ որ և որդի որոտման, պիտրոսին օրհնաբանի պատճառ ձգոյ Սա՝ գնին ընդ ամ հաճեսանելոյ իրոյն գրեաց պատճառ բանս իսր յերկնաւոր գաղտից, ի խորհրդոյ յինեցեալոյն ասեալ՝ ի գնա՛ց-յոյն։ Եթե ե՛ գրեսոնս։ ՀՀԲ։ Վերջաբանն։ ՀՀԳ։ Տուն։ ՀՀԴ։ Մի՛անգամայն Ջուրեկեան աշակերտանս Գալատիոյ։ ՀՀԵ։ Վերջաբանն։ ՀՀԶ։ Տուն։ ՀՀԷ։

Յովհաննու՝ Հնազանդութիւն։

Digitized by Google

ԵՒՍԵԲԻՈՆ
ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՈՒ.

ԳԼ. Ա.

1 Ի ՍԿԶԲԱՆԻ Էր ԲԱՆՆ. Ա
և բանն էր առ Աստ. և Աստ էր բանն : Բ
2 Նա՝ էր ի սկզբանէ առ Աստ : 3 Ամե-
նայն ինչ՝ նովաւ եղեւ. և առանց նորա
4 եղեւ և ոչինչ՝ որ ինչ եղեւն : Նովաւ՝ կեանք էր, և
5 կեանքն՝ էր լոյս մարդկան. և լոյսն՝ ի խաւարի ան-
լուսաւորի էր, և խաւարն՝ ոչինչ ևս ունուլ :
6 Եղև այր մի առաքեալ յԱստ. անուն նմի Յովհաննէս : Բ
7 Սա՝ ևկն՝ ի վկայութիւն զի վկայեսցէ վնս լուսոյն. զի
8 ամենեքեան հաւատասցեն նովաւ : Ոչ էր նա լոյսն,
9 այլ զի վկայեսցէ վնս լուսոյն : Էր լոյսն ճշմարիտ,
որ լուսաւորէ զամենայն մարդ՝ որ գալոցէ ի յաշխարհս:
10 Յաշխարհի էր, և աշխարհ նովաւ եղև, և աշխարհ
11 զնա ոչ ծանեաւ : Յիւրսն եկն, և իւրքն զնա ոչ
12 ընկալան : Ոչ որք ընկալան զնա, ետու նոցա իշխանու-
թիւն որդիս Աստ լինել, որոց հաւատասցեն յանուն նորա :
13 Որք ոչ յարենէ, և ոչ ի կամս մարդոյ, և ոչ ի
14 հաճոյս առն, այլ յԱստ ծնան : Եւ բանն մարմին եղև,
և բնակեաց ի մեզ, և տեսաք զփառս նորա զփառս իբր
ընդ միածնէ առ հօրէ, լի շնորհօք և ճշմարտութեամբ :
15 Յովհաննէս վկայէ վնս նորա, աղաղակեալ և ասէ. սա
է զորմէն ասէի, որ զկնի իմ գալոցին էր, առաջի իմ
16 եղև, զի նախ քան զիս էր : Որ ի լրութենէ առաք նորա
17 մեք ամենեքեան առաջ շնորհս փոխանակ շնորհից : Որ
օրէնքն՝ ի Մովսէսէ տուաւն. շնորհքն և ճշմարտու-
18 թիւնն՝ ի Յիսուս Քրիստոս եղեն : ԶԱստ ոչ ոք եւտես եղբ ե-
րեք.

Գլ. ա. (2) Օրինակ փ. Եւ բանն էր առ Աստ : (3) Օրինակ
փ. Եւ եղև և ոչինչ. որ ինչ եղեն նովաւ : Կեանք էր. և. :
(5) Ոմանք. Ընդ լուսաւորի է : Ոմանք. Լուսաւորէ : (6)
Ոմանք. Ընծան նոր յովհ" : (12) Ոմանք. Որք ընկալ
լանեն ... որպէս հաւատասցեն յանուն : (15) Օրինակ փ ընդ
ոմանս. Յովհաննէս վկայեաց : (15) Ոմանք. Եւ ասէր.
առ էր զորմէն : (17) Ոմանք. Ընդ Յիսուս Քրիստոս :

Digitized by Google

բեք, բայց միածինն որդի՝ որ է ի ծոց հօր՝ նա պատմեաց 19
մեզ։ * Եւ այս է վկայութիւն յովհաննու, յորժամ
առաքեցին առ նա հրեայքն յԵրեմ քահանայս և զլե-
ւտացիս, զի հարցանեն զնա՝ թէ դու ո՞վ ես։ * Եւ խոս- 20
տովան եղև՝ և ոչ ուրացաւ. և խոստովան եղև՝ եթէ
ես՝ ոչ եմ քրիստոս։ * Եւ հարցին զնա. իսկ՝ ա՛լ ես դու, 21
եղիա՞ ես։ և ասէ. ոչ եմ։ իսկ՝ մարգարէ՞ն ես դու։
պատասխանի ետ, թէ ոչ։ * իսկ՝ ասա՛ մեզ, դու ո՞վ 22
ես, զի պատասխանի տարցուք զորով առաքեցինն զմեզ.
ի՞նչ ասես վասն քո։ * Ասէ. ես՝ ձայն բարբառոյ յանա- 23
պատի. ուղղեցէք զճանապարհն տեառն, որպէս ասաց
եսայի մարգարէ։ * Եւ էին առաքեցեալքն՝ ի փարիսե- 24
ցւոց եղեալ էին։ * Հարցին զնա՝ և ասեն. իսկ՝ ընդ- 25
մի՞ր ես՝ եթէ դու չես քրիստոս, և ոչ եղիա, և ոչ մարգ-
արէն։ * Պատասխանի ետ նոցա յովհաննէս՝ և ասէ. 26
ես՝ մկրտեմ զձեզ ջրով. ի միջի ձերում կայ զոր դուք
ոչ գիտէք։ * որ զկնի իմ գալոցն է, որում ես՝ ոչ եմ 27
արժան՝ եթէ լուծիցն զկօշկաց նորա։ * Սա՛ 28
ի բեթաբարա եղև յայնի կողմանէ յորդանանու, ուր էր
յովհաննէս՝ և մկրտէր։

Գ * Ի վաղիւն անդր տեսանէ զնա զի գայր առ նա, և 29
բ ասէ. ահաւասիկ գառնն աստուծոյ որ բառնայ զմեղս աշխար-
հի։ * Սա՛ է՝ վասն որոյ ես ասէի, գնկի իմ գայ այր, 30
որ առաջի իմ եղև, զի յառաջ իսկ էր քան զիս։ * Եւ 31
ես՝ ոչ գիտէի զնա. այլ զի յայտնի լինիցի իսրայէլի,
վասն այնորիկ եկի ես ջրով մկրտել։ * Վկայեաց յովհաննէս 32
և ասէ, թէ տեսանէի զհոգին՝ զի իջանէր երկն-
քէն և հանգչէր ի վերայ նը։ * Եւ ես՝ 33
ոչ գիտէի զնա. այլ որ առաքեացն զիս մկրտել ջրով,
նա՛ ասաց ցիս. յորո վրայ տեսանիցես զհոգին, զի իջանիցէ
և հանգչիցէ ի վերայ նը, նա է՝ որ մկրտէ հոգւովն սրբով։
* Եւ ես՝ տեսի, և վկայեցի՝ եթէ սա է որդին աստ- 34
ուծոյ։

Դ * Ի վաղիւն անդր կայր յովհաննէս, և յաշակերտաց սո- 35
բ ուց նը՝ երկուս։ * և նայեցեալ ընդ յիսո՛ զի գնայր, 36
ասէ.

---

(19) Ոմանք ՝ Զի հարցցեն զնա ։ ա՛ղ ես։ (20) Ոմանք ՝ Ուրացաւ ։ խոստո՛։ (21) Ոմանք ՝ իսկ ո՞վ ես ։ և նա ա-
ղէ ։ ոչ եմ։ (22) Ոմանք ՝ Դու ո՞վ ես, զի պիտի տացուք ա՛ն։ (23) Ոմանք ՝ Ջճանապարհս տեառն ։ (27) Ոմանք ՝
Գաղտացն է, որ առաջի իմ եղև, որում չեմ։ (27) Ոմանք ՝
Զեմ արժանի եթէ։ (28) Ոմանք յաւելու ՝ Եւ մկրտէր
ի անդ լինելոյ։ (29) Ոմանք ՝ Գառնն այ։ (31) Ոմանք ՝ Ցայտ
նի լիցի ելի ։ (33) Օրինակ մի ՝ Ցորոյ վերայ ։ և հան-
գիցէ ի վերայ նը։ (36) Ոմանք ՝ Եւ նայեցեալ ընդ յի՛ զի
գնայր ։ գառնն այ ։

Digitized by Google

37 ասէ. ահաւասիկ քո դառն ի՝ * Լուսանն ի նմանէ երբ
38 կու աշակերտացն՝ զի խոսեր, և գնացեր զհետ յոյն: * Ի-
րև դարձաւ յոյն, և տեսեալ զնոսա զի երթային զհետ նո՛ր,
ասէ ցնոսա. զի՞նչ խնդրէք: ասացա՛ք ցնա. ռաբբի, որ
թարգմանեալ կոչի՝ վարդապետ, ո՞ւր են օթեվանք քո:
39 * Ասէ ցնոսա. եկայք և տեսէք: եկին և տեսին՝ ուր
կին օթեվանք նո՛ր. և առ նմա մնան այն օր, զի ժամ
40 էր՝ իբրև տասանորդի: * Էր անդրէաս՝ եղբայր սի-
մոնեայ վկային՝ մի ի երկուց անաթ, որ լուեալն ի յովհան-
նէ՝ և գնացին զկնի նորա:
41 * Գտանէ առ՝ նախ զեղբայր իւր զսիմոնէն, և ասէ ցնա. Ե
42 գտաքը զմեսիան՝ որ թարգմանի՝ քրիստոս: * առ զսա՛ տա-
յր: Հայեցեալ ընդ նա յիսի՝ ասէ. դո՛ւ ես սիմոն որդի
դո յովնանու, դու կոչեցիս կիփաս, որ թարգմանի՝
43 պետրոս: * Ի վաղիւ անդր կամեցաւ ելանել ի գա-
լիլեա. գտանէ զփիլիպպոս, և ասէ ցնա յիս. ե՛կ զկնի
44 իմ: * Եւ էր փիլիպպոս ի բեթսայիդայ, ի քաղաքէ
45 անդրեայ և պետրոսի: * Գտանէ փիլիպպոս զնաթա-
նայէլ, և ասէ ցնա. զորմէ գրեաց մովսէս յօրէնսն,
և մարգարէքն. գտաքը զյն զորդի յովսեփեայ ի նազա-
46 րեթէ: * Ասէ ցնա նաթանայէլ. եթէ ի նազարեթէ՞
միթէ ինչ իցէ բարւոյ իմիք լինել: ասէ ցնա փիլիպ-
47 պոս. ե՛կ և տես: * Իբրև եհաս յն զնաթանայէլ զի
գայր առ նա, ասէ վն նո՛ր. ահա արդարև իսրայէլա-
48 ցի՝ յորում նենգութիւն ոչ գոյ: * Ասէ ցնա նաթանայէլ.
ուստի՞ ճանաչես զիս: պատասխանի եհաս յն և ասէ ցնա.
մինչչ՝ էր փիլիպպոսի կոչեցեալ զքեզ՝ զի էիր ի ներ-
49 քոյ թզենւոյն, տեսի զքեզ: * Պատասխանի եհաս նա-
թանայէլ՝ և ասէ. ռաբբի՝ դո՛ւ ես որդի աստ, դո՛ւ
50 ես թագաւորն իսրայէլի: * Պատասխանի եհաս նո՛ր յն՝
և ասէ. փոխանակ զի ասացի քեզ՝ թէ տեսի զքեզ ի ներքոյ
թզենւոյն՝ հաւատաս, մեծագոյնս ևս քան զայս տեսցես:
51 * Եւ ասէ ցնա. ամէն ամէն՝ ասեմ ձեզ. տեսանիցէք
զերկինս բացեալ, և զհրեշտակս աստ՝ զի երթանիցեն և
իջանիցեն ի վերայ որդւոյ մարդոյ:

ԳԼ. Բ.

1 Եւ յաւուրն երրորդի, հարսանիք էին ի կանա գա-
2 լիլեացւոյ. և անդ էր մայրն յիսի: * կոչեցաւ և
3 յն և աշակերտքն նո՛ր ի հարսանիսն: * Եւ ի պակաս
սար

(38) Բ.Ղ.Ի. Ընդաս ասեն ցնա: (40) Ո.Ն.Ա.Ի. Եւ գնացին
զկնա նորա: (41) Բ.Ղ.Ի. Ջմեսիան՝ որ թարգմանի՝ քրի-
(49) Ո.Ն.Ա.Ի. Որդին աստ: (50) Բ.Ղ.Ի. Մեծագործս ևս քան
(51) ի լոա՛՛. Եւ ասէ ցնա. հոմոյոյն ոմանց ի Բնդ՛:

Digitized by Google

ան՝ զ գինւոյն, ասեն մեղքն չէ. գինի՛ ժո ասէին: * Եւ 4
ասէ ցնա յն. զի՞ կայ քեմ և քո՝ կին դա՛, ջի՛ կ հա-
ւատալ ժամանակ իմ: * Ասէ մեղքն նո՛ց պատասխանի. 5
ար գինւ ասեցին ձեզ՝ ապաքէն: * Ասեղ նմին ծառայքն 6
կ՚ձեռնտւէ գինւ ըստ սպասուածին հրեից. տասնից ի՛ ի՛ ի
նոցանէ մնայր երկուս կամ երես: * Ասէ ցնա յն. լցի՛ք 7
գինակոփս ջրով: և լցին զնս մինչև՛ ի վեր: * Եւ ա- 8
ռէ ցնա. արդ՝ առէք՝ և բերի՛ք առաջնորդապետ: և
նոքա՝ բերին: * Եւ երբն հաշուակեաց առաջնորդապետն 9
գ՚ջուրն գինի եղեալ, և ժ չգիտէր ուստի էր. բայց
ապասաւորքն՝ գիտէին որք սրսկին զջուրն: խօսի ընդ
փեսային առաջնորդապետն, * և ասէ. ամ մարդ՚ զամենք 10
գինի յառաջագոյն սպասէ. և յորժամ արբնուսն, յայնժ
ժամ զյոսկն. դուս՝ պահեցեր զանոյշ գինի՛դ մինչև
յայսմ՚ժ: * Զայս սկիզբն նշանաց յն՚ ի կանա գա-
լիլեացւոց, և յայտնեաց զփառս իւր. և հաւատացին 11
ի՛ նա աշակերտքն նորա: * Ցետս այսորիկ ի՛ջ յն՚ ի կա- 12
փառնաում, ինքն և մայր իւր և եղբարք իւր. և անդ
լինէր՝ ժ բազում՚ մնաց առաքս: * Եւ էր՝ մերձ զա 13
սին հրէից, և ի՛ջ յն՚ յերուսաղէմ:
* Եւ եդիտ ի տաճարին զի վաճառակին զարշաստս և 14
զդրամափոխս և զաղաւնիս, և զուռնայպահսըն որ նստէին:
* Եւ արար խարազան չուանեայ, և ի՛հան զամենեսեան 15
սին ի տաճարէն, զդրամափոխն և զդրամս, և զդրամի՛ս
հաստաւակաստացն՝ ցրուեաց, և զանկանսն կործանեաց:
* և որ զաղաւնեսն վաճառակին՝ ասէ ցնո. առէք զայդ 16
աստի, և մի՛ առնէք զտուն հօր իմոյ՝ տուն վաճառի:
* Ասեն հրէայքն աշակերտքն նո՛ր՝ թէ գրեալ է. նա 17
խանձ տան քո կերեսցէ զիս: * Պատասխանի՛ եղեն 18
հրէայ՚քն՝ և ասեն ցնա. զի՞նչ նշան ցուցանես մեզ՝ մեզ՝
զի զայդ առնես: * Պատասխանի՛ եղ յն՚ և ասէ ցնո. 19
քակեցէ՛ք զտաճարդ զայդ, և երիս աւուրս կանգ-
նեցից զդա: * Ասեն ցնա հրէայքն. զ՚քառասուն և 20
վիճ տա՛ շինեցաւ տաճարս այս, և դու՝ երիս աւուրս
կանգնեսո՞ զդա: * Բայց նա՝ ասէր վ՚ տաճարի մարդ 21
մնոյ իւրոյ: * Իսկ յորժամ յարեաւ ի՛ մեռելոց, յի՛ 22
շեցին աշակերտքն նո՛ր, թէ այս ի զար ասացն. և հաւ-

Գրչ. ք. (6) Յօրինակին. ՏՀատկոյ՛ք կշռոյ՛ք: (7) Ոմանք. Լցեալ՛ջրով: (8) Ոմանք. Տանուտեառ ածոյ: (10) Ոմանք. Զամենայն գինիսն յա՛՚: (12) Յօրինակին պիտի՛ ի՛ ի՛ կասի՛՚: (14) Բ՚ՂՀ. Եւ զլուսափոխսն. յայ, զլուսա՛ փոխսն: (17) Ոմանք. Տան քո եկեր զիս: (19) Ոմանք. Եւ զամենեսեան զաս զերկոս աւուրս շինեցեալ զդա: (20) Ոմանք. Կանգնեսո զաս (21) Ոմանք. Մարմնոյն իւրոյ: (22) Ոմանք. Ասացեալ յն՚:

Digitized by Google

23 գ-տպչին պղպջի՝ և յառնին զոր տեսայ յն։ * Եւ իբրև
ել էր յՅեր՝ ի զտակին ի ծովի, ըստ հաւատացին յանուն
24 Որդ. զի տեսանէին զնշանսն՝ զոր առնէր։ * Բայց ինքն
յն ոչ հաւատացաւ զանձն նոյ. քանզի ինքն գիտեր զամե.
25 * և. զի ոչ էր պիտոյ՝ եթէ ոք վկայեսցէ վն մարդոյ.
զի ինքն գիտ՝ գիտեր զինչ կերիր ի մարդն։

Գ.Ի: Գ.

1 Էր՝ այր մի ի փարիսեցւոց անուն՝ Նիկոդեմոս ա Ը
2 նուն նորա, իշխան հրեից։ * սա՝ եկն առ նա գի
շերի՝ և ասէ ցնա. ռաբբի՝ գիտեմք եթէ յՅն եկեալ ես
վարդապետ. զի ոչ ոք կարէ զայդ նշանս առնել՝ զոր
3 դուգ առնես. եթէ ոչ ընդ նմին իցէ ընդ նմա. * Պատաս
խանեաց եւ յն՝ և ասէ ցնա. ամէն ամէն ասեմ քեզ, և
եթէ ոչ ոք ծնցի ի վերուստին, ոչ կարէ տեսանել զարք
4 քայաւորին յն։ * Ասէ ցնա Նիկոդեմոս. զիարդ կարէ
մարդ ծնանիլ՝ որ ծնեալն իցէ. միթէ՝ մտորդի՝ երկ
րորդ անգամ յորովայն մոր իւրոյ կրկին մտանել և ծնա
5 նել։ * Պատասխանի եւ յն՝ և ասէ. ամէն ամէն ա
սեմ քեզ, եթէ ոչ ոք ծնցի ի ջրոյ և ի հոգւոյ, ոչ կա
6 րէ մտանել յարքայու[illegible]ն յն։ * Զի ծնեալն ի մարմնոյ՝
7 մարմին է, և ծնեալն ի հոգւոյ՝ հոգի է։ * Դուս՝ մի
զարմանար, թէ ասացի քեզ՝ պիտոյ է ձեզ ծնանիլ
8 վերուստին։ * զի հով՝ ուր կամի շնչէ. և զձայն նորա
լսես. այլ ոչ գիտես ուստի գայ՝ կամ յւր երթայ.
9 այնպէս՝ և ամէն ծնեալն ի հոգւոյն։ * Պատասխանեաց
եւ Նիկոդեմոս՝ և ասէ ցնա. զիարդ միարեթէ կարիցէ լինել
10 նոյն։ * Պատասխանի եւ յն՝ և ասէ ցնա. դուն վարդ
գապետ Իսլի՝ և զայդ՝ ոչ գիտես։ * Ամէն ամէն ա
սեմ քեզ. զի զոր ինչ գիտեմք՝ խօսիմք, և զոր տեսաք՝
12 վկայեմք. և զվկայութիւն մեր ոչ ընդունիք։ * Եթէ զերե
քիս զերկրաւորս ասացի քեզ, և ոչ հաւատայք. զիարդ
13 Եթէ զերկնաւորսն ասացից՝ հաւատայիցէք։ * Եւ ոչ ոք
ել զերկինս եթէ, եթէ ոչ՝ որ էջն յերկինից որդին մարդ
14 գոյ՝ որ էն յերկինս։ * Եւ որպ մովսէս բարձրացոյց
զնա

---

(23) Ոմանք. 'ի զտակին ածնի։ (24) Ոմանք. Ոչ հաւատ
ացար յանձն նոյ։
ԳԼ. Ա. (1) Ոմանք. Նիկոդիմոս. նոյնպէս և նեկոդեմոս ա''։
(2) Ոմանք. Եթէ յՅն եկ''. զայդ նշանսդ։ (3) Ոմանք.
Ծնցի վերուստին, ոչ կարէ մտանել յարքայութիւն նոյ։
(4) Ոմանք. Ծնանիլ որ ծերն իցէ. միթէ մարթի իցէ։
(8) Ոմանք. Եւ զձայնն նոյ։ . . նոյնպէս և ամէ։ (11) Ո
մանք. Տեսաքն վկայ''։ (12) Ոմանք. Զերկնաւորսն ասա''։
(13) Ոմանք. Եւ ոչ ոք ել յերկինս . . . որդին մարդոյ։

Digitized by Google

ահչ գինեղէն, ասեն մեղրն չէ՝ գինի՝ ժչ ամանին : * Եւ 4
ասէ ցնա յն . գիմ կայ իմ և քո՝ կին գուս , չիւ կ հա-
սեալ ժամանակ իմ : * Ասէ մեդրն նմ ցսպասաւորսն . 5
որ գինչ ասիցի ձեզ արարէք : * Անդ կին ծառիք 6
կամաչք վեց՝ ըստ սրբասացին հրեից . առնուին մի մի՝ ի
ներքանիկ սնսիս երկուս կամ երիս : * Ասէ ցնս յն . լցէք 7
գիծառիկսդ ջրով : և լցին զնս մինչև՝ ի վեր : * Եւ ա- 8
սէ ցնս . արդ՝ առէք՝ և տարէք առաջապատարհիգ . և
նոքա՝ բերին : * Եւ երբեմն հաշտեցաւ առաջապատն 9
գինւոյն գինի եղեալ , և ժչ գիտէր ուստի էին՝ բայց
սպասաւորքն՝ գիտէին որք սրսիին զջուրն : Ժաօսիլ ընդ
փեսային առաջապատն , * և ասէ . ամ մեդր՝ զանդղ 10
գինի յառաջագոյն սպասէ . և յորժամ արբնասին , յայն
ժամ զյոտնն . գուս՝ պահեցեր զանդղ գինի մինչև
յայսմ : * Զայս արար սկիզբն նշանաց յն՝ ի կանա գա- 11
լիլեացւոց , և յայտնեաց զփառս իւր . և հաւատացին
ընդ՝ ի նա աշակերտքն նորա : * Ցետս այսորիկ կ յն՝ ի կա- 12
փառնաում , ինքն և մայրն իւր և եղբարքն իւր . և անդ
լինէր՝ ոչ բազում ինչ աւուրս : * Եւ էր՝ մերձ զա- 13
տին հրէից , և ել յն յերուսաղէմ՝
Ի * Եւ եգիտ ի տաճարին զսն վաճառականն զարջառս և 14
զոչխարս և զաղաւնիս , և զլուսափոխորդսն որ նստէին :
* Եւ արար խարազան չուանեայ , և հնդոսն զամենեսեան 15
սպին ի տաճարէն , զոչխարսն և զարջառս , և զդրամն
հատավաճառացն՝ յօրուածոց , և զսեղանսն կործանեաց :
* և որ զաղաւնիսն վաճառէին՝ ասէ ցնս . առէք զայդ 16
ասա՛ , և մի առնէք զտուն հօր իմոյ՝ տուն վաճառի :
* Ածան յիշեցին աշակերտքն նր՝ թէ գրեալ է . նախ 17
խանդ տանն քո կերիցէ զիս : * Պատասխանի եհատն 18
հրէայքն՝ և ասեն ցնա . զի՞նչ նշան գոյ ցսպասես մեզ՝
զի գայդ առնես : * Պատասխանեաց եհատ յն՝ և ասէ ցնս . 19
քանդեցէք զտաճարդ զայդ , և երիս աւուրս կանգ-
նեցից զդա : * Ասեն ցնա հրէայքն . զքառասուն և 20
վեցիս ամ չինեցաւ տաճարս սդս , և դուն՝ երիս աւուրս
կանգնեսես զդա : * Բայց նա՝ ասէր վն տաճարի մարմ- 21
նոյ իւրոյ : * Իսկ յորժամ յարեաւն ի մեռելոց , յի- 22
շեցին աշակերտքն նր , թէ այս է զոր ասացն . և հաւ-

եւ

Գլ. բ. (6) Յօրինակին . ֆնախիոյք կռնեայք : (7) Ոմանք . Ջրեսուք ջրով : (8) Ոմանք . Տաճարապետին : (10) Ոմանք . Զանոյշ գինին յա՛ : (12) Յօրինակին ՚ի՛ներ . Եչ յն ՚ի կապ՛ : (14) Ի՛ն . Եւ զլուսափոխսան . ոմն , զլուսափոխսն : (17) Ոմանք . Տան քո եկեր զիս : (19) Ոխան . Եւ զերբոս աւուրս չինեցից զդա : (20) Ոմանք . Կանգնեսս զդա : (21) Ոմանք . Մարմնոյն իւրոյ : (22) Ոմանք . Ասացն յն :

Digitized by Google

23 գաւազանքն գտցին՝ և բանին զայր ասաց յիւր։ * Եւ ի բերան
ի բեր յիւր՝ ի գաւակին՝ ի ասէր, թէ մեք հաւատացին յանուն
24 նոյն. զի առաւանեքին ընչանան՝ զայր առանեք։ * Քանզի ինքն
յիւր ոչ հաւատացաւ զանձն նոյն. քանզի ինքն գիտէր զամ.
25 * և զի ոչ էր ոչիստոյ՝ եթէ ոք վկայեսցի վասն մարդոյ.
զի ինքն գիտէր զինչ կերբեր ի մարդն։

ԳԼ. Գ.

1 Էր եր՝ այր մի ի փարիսեցւոց անուն՝ նիկոդեմոս ա Ը
2 նուն նոր, իշխան հրէից։ * սա՝ եկն առ նա գի
երբ՝ և ասէ ցնա. ուսուցիչ՝ գիտեմք գի յոյ եկեալ ես
վարդապետ. զի ոչ ոք կարէ զայգ նշանս առանել՝ զոր
3 գուգ առանես. եթէ ոչ ոք իցէ ընդ նմա։ * Պատաս
խանեաց ես յոյ՝ և ասէ ցնա. ամէն ամէն ասեմ քեզ, և
եթէ ոչ ոք ծնցի ի վերուստին, ոչ կարէ տեսանել զար
4 քայութիւն ոյ։ * Ասէ ցնա նիկոդեմոս. զիարդ կարէ
մարդ ծնանիլ որ ծնեալ իցէ. միթէ՝ մարդ ինչ իցէ
ծանգրէն յորովայն մեր երկոյ կրկին մտանիլ և ծնեալ
5 նեալ։ * Պատասխանի ես յոյ՝ և ասէ. ամէն ամէն ա
սեմ քեզ, եթէ ոչ ոք ծնցի ի ջրոյ և ի հոգւոյ, ոչ կալ
6 զի մտանել յարքայութիւն ոյ։ * Զի ծնեալն ի մարմնոյ՝
7 մարմին է, և. ծնեալն ի հոգւոյ հոգի է։ * Դուռ՝ մի
զարմանար, զի ասացի քեզ՝ պարտ է ձեզ ծնանիլ
8 վերուստին։ * զի հոգի՝ ուր կամի շնչէ. և զձայն նորա
լսես. այլ ոչ գիտես ուստի գայ՝ կամ յո երթայ.
9 այնպէս՝ և ամի ծնեալն ի հոգւոյն։ * Պատասխանի
ես նիկոդեմոս՝ և ասէ ցնա. զիարդ մարթի այդմ լի
10 նել։ * Պատասխանի ես յոյ՝ և ասէ ցնա. դուռ ես վար
11 գապետ Իսրայ՝ և զայգ՝ ոչ գիտես։ * Ամէն ամէն ա
սեմ քեզ. զի զոր ինչ գիտեմք խօսիմք, և. զոր առեսք՝
12 վկայեմք. և զվկայութիւն մեր ոչ ընդունիք։ * Եթէ զարգ՝ և
եթէ զերկրաւորս ասացի ձեզ, և ոչ հաւատայք. զիարդ
13 եթէ զերկնաւորսն ասացից հաւատայիցէք։ * Եւ ոչ ոք
ոչ յերկինս ել, եթէ ոչ՝ որ կոչն յերկինէ որդին մարդ
14 գոյ՝ որ կոն յերկինս։ * Եւ որպ մովսէս բարձրացոյց
զի

---

(23) Ոմանք. Ի զաւակին ասէր։ (24) Ոմանք. Ոչ հաւա
ստայր յանձն նոյ։
Գլ. գ. (1) Ոմանք. Նիկոդեմոս. նա, նեկոդեմոս ա՛։
(2) Ոմանք. Եթէ յոյ եկ՛. զայգ նշանագ։ (3) Ոմանք.
Ծնցի վերուստին, ոչ կարէ մտանել յարքայութիւն ոյ։
(4) Ոմանք. Ծնանել որ ծերն իցէ. միթէ մարթի իցէ։
(8) Ոմանք. Եւ զձայնն նո՛ ... նոյնպէս և ամի։ (11) Ո
մանք. Տեսաքն վկայ՛։ (12) Ոմանք. Զերկինաւորսն ասա՛։
(13) Ոմանք. Եւ ոչ ոք եթէ յերկինս ... որդի մարդոյ։

Digitized by Google

զՀՈՆ յանձառապարտին, ՚ի հինգերորդ բարձրանալ պատկառ ի տարտ-
ւոյ մերոյդոյ: * զի ամ որ հաւատասցի ՚ի նա՝ ընկալցի ըզ- 15
կեանան յաւիտենականս: * Զի այնպէս սիրեաց ած զ- 16
զաշխարհ, մինչև զորդին իւր միածին ետու. զի ամ որ
հաւատասցի ՚ի նա՝ մի կորիցէ, այլ ունիցի զկեանան յաւ-
իտենականս: * Զի ոչ առաքեաց ած զորդի իւր յաշ- 17
խարհ՝ ՚ի դատեացի զաշխարհ, այլ զի փրկեսցի աշ-
խարհ նովաւ: * Որ հաւատասցի ՚ի նա՝ ոչ դատապարտ- 18
անացի. և որ ոչ հաւատասցի ՚ի նա՝ արդէն իսկ դատա-
պարտեալ է. զի ոչ հաւատասց յանուն միածնի որդ-
ւոյն ած: * Եւ այս իսկ է դատաստանն. զի լոյս եկն 19
յաշխարհ, և սիրեցին մարդիկ զխաւար առաւել քան
զլոյս. զի էին գործք իւրեանց չարք: * Զի ամ 20
որ զչար գործէ՝ ատեայ լոյսն. և ոչ գայ առ լոյսն, զի
մի յանդիմանեսցին գործք նորա: * իսկ որ առնէ զճշմար- 21
տութիւն, գայ առ լոյսն. զի յայտնի լինիցին գործք նո-
ա զի ՚ի ած եղեալ գործեացան: * Ձկնա ապարդիկ ՚ի կին յն և ապա 22
կերտաւ նորա յերկիրէն հրէաստանի. և անդ չքնկեր նո-
քօք հանդերձ և ախտեր:
թ * Ա՛ի կարէր և յովհաննէս ՚ի յայնմանէն, միւրձ առ առ 23
դիմ, զի չուրք բազումք էին անդ. և գային և մկրտէ-
ին: * Զի չէ՛ր ա՛ր արդեաւ զյովհաննէս ՚ի բանտ: 24
ժ * Եւ եղև ի՛նդ որ յարեաւ դպրութեան յովհաննու ընդ հրէից 25
վասն սրբութեան: * եկին առ յովհաննէս՝ և ասեն ցնա՝
ռաբբի, որ էր ընդ քեզ յայնկոյս յորդանանու, որոյմ
դուն վկայեցեր, ահաւասիկ նա մկրտէ՝ և ամենեքեան
գան առ նա: * Պատասխանի հա յովհաննէս՝ և ասէ՝ 27
ոչ կարէ մարդ առնուլ յանձնէ՝ և ոչ ինչ, եթէ ոչ ի
ձեռ տուեալ նմա յերկնից ՚ի վերուստ: * Դուք ձեզնէն 28
վկայէք ինձ, զի ասացի ձեզ՝ թէ չէմ ես քրիստոս, այլ թէ
առաքեալ եմ առաջի նորա: * Որ ունի հարսն, նո՛ւագ է 29
փեսայ. իսկ բարեկամ փեսային՝ որ կայ և լսէ նմա,
ուրախութեա՛ւ ուրախ լինի վա՛ձայնի փեսային: ար-
դ՝ 30
այս ուրախութի՛ւն որ իմ է, լցեալ է: * Ընդ այսոքս 31
ի՛ն ածէ՛լ, և ինձ մի՛ զմայանար: * Որ ՚ի վերուստն գայ՝
՚ի վերոյ է քան զամենայն. որ յերկրէ է՝ յերկրէ՛ է
և յերկրէ խօսի: * Որ յերկինքէն գայ, զոր ինչ ետես 32
և

(15) Օրինակ մի ընդ սմանսդ չատ ունի. Հաւատասցի ՚ի նա, քան
ի՛ն ոչ ընկալցի զկեանն: (16) Յմանդ. Զի այնպէս սիրեաց: (17) Յմանդ. Զի ոչ առաքեաց: (18) Յմանդ. Եւ
եթէ ոք ոչն հաւատասցի՝ արդէն իսկ դատապարտեալ է: (19) Յմանդ. Եւ սիրեցին մարդիկ զխաւար: (24) Յմանդ. Ա՛յդ կարէ՝ զի չէ՛ն: (25) Ոչ
նան. Ընդ հրէից վասն: (26) Յմանդ. Ա՛հաւասիկ նա մկրտէ: (27) Ոմանդ. Առնուլ յանձնէ՝ և: (32) Յմանդ. Ոք

՚ի. զորք լսասցես, վհատիլ. և զվհատութիւնն նոր ոչ զգալ ընդհա-
33 նին: * Որ ընդունի զվհատութիւն նոր՝ հիւծեսցի, [1]եթէ ամ-
34 ենայրեայ է: * զի զոր ամն առաքեսցէ՝ զրաննս ոչ խո-
35 սի. զի ոչ [2]եթէ չափով տայ ամն զՀոգին: * Հայրն սի-
36 րէ զորդի, և զամենայն [3]ի ձեռս նորա: * Որ հաւա-
տայ յորդի, ընդունի զկեանսն յաւիտենական. և որ
ոչ հնազանդի որդւոյ, ոչ տեսցէ զկեանս. այլ բարկու-
[4]թիւն ոյժ ինայ ՚ի վերայ նորա:

ԳԼ. Դ.

1 Արդարև գիտացէք յԱ՝ եթէ լուանն փարթամացիքն՝ եթէ յԱ զ.զ
քսիմ ազատիցուա առանձ, և սիրտ քան զյովհաննէս.
2 * քանզի ոչ եթէ յԱ ինքեանն սիրտքն, այլ աշակերտքն
3 նորա: * եւ[5]թող զչարաստանն երկիր. և եկին միւսանգամ ՚ի
4 գալիլեա: * Եւ էր նոցա անցանել ընդ սամարիա:
5 * Գայ նա ՚ի քաղաք մի սամարացւոց՝ որում անուն ՀԱ
էր սիքար. մերձ ՚ի գեղն զոր եւս յակովբ որդւոյ իւ-
6 րում յովսեփայ: * և [6]անդ էր աղբերն մի յակովբայ:
եւ յիսուս վաստակեալ ՚ի ճանապարհէն, նստէր ՚ի վէմ
7 աղբերին, և էր ժամ իբրև վեցերորդ: * Գայ կին մի
՚ի սամարիայ հանել ջուր: ասէ ցնա յիսուս. տուր ինձ ըմպել
8 ասէ: * Զի աշակերտքն նորա երթեալ էին ՚ի քաղաքն
9 անդր՝ զի կերակուրս գնեսցեն: * Ասէ ցնա կինն սա-
մարիացի. գուա՝ որ հրէայդ ես, ինձմէդ յիմնէն ըմպել
խնդրես՝ կինոջէ սամարացւոյ: զի ոչ երբեք խառնին
10 հրէայք ընդ սամարացիս: * Պատասխանի նմա յիսուս
յԱ՝ և ասէ. եթէ գիտէիր զգա զպատգամն Աց, և ով
է՝ որ ասէդ ցքեզ՝ թէ տուր ինձ ըմպել, գուա արդեօք
11 խնդրէիր ՚ի նմանէ, և տայր քեզ ջուր կենդանի: * Ա-
ստ ցնա կինն. տէր՝ գուա քանզի և դոյլ իսկ ոչ ունիս,
և ջրհորս խոր է. իսկ որդէ՞ առեալ ունիցիս զջուրն
12 կենդանի: * Մի[7]եթէ գուա մեծ քան զհայրն մեր յա-
կովբ՝ որ ետու մեզ զջրհորս զայս. և ինքն
13 ասաց որբ՝ և որդիքն նորա, և խաշինքն նորա: * Պատասխա-
նի և ասէ ցնա յիսուս. ամենայն որ ըմպէ ՚ի ջրոյդ յայդմանէ
14 և նստայց նմա, մի ծարաւեսցի յաւիտեան: * այլ ջուրն
զոր

ոչ ընդունէ: (34) Ոմանք. Ջհամն ոչ խոսք:
ԳԼ. Ք. (2) Ոմանք. Ցոյն ինքն սիքարէր: (4) Ոմանք. Ան
ցանել ընդ միջ սամարիայ: (5) Ոմանք. Սիքար. Իմ.
թիւքար: (6) Ոմանք. Վաստակեալ ՚ի ճանապհին: (10) Ո-
մանք. Կրնգ ջուրն կենդանի: (11) Ոմանք. Քեզի գոյլ
ոչ ունիս: (13) Ոմանք. ՚ի ջրոյ յայսմանէ, միւսանգամ
ծարաւեսցի: (14) Ոմանք. Եզիցէ ՚ի նմա աղբիւր ջրոյ

Digitized by Google

զոր ես ասացի նմա, եւ զնիցէ նմա տալոյ ի քեզ թղթիկ ի
ձեռանէ յուդիայ նահապետէ։ * Ասէ ցնա կինն. մի՛ տուր 15
քնիւ զքոյն զայն, զի մի ծաղրասիցիմ՝ եւ մի եւիկս տայր
հանել ի քեզ։ * Ասէ ցնա յհ. ետրէ կոչեսս զայր քո՝ եւ 16
ես ասայր։ * Պատասխանի ետ նմա կինն՝ եւ ասէ. չիք 17
ի մէ տայր։ Ասէ ցնա յհ. բարւոյք ասացեր՝ թէ չիք ի մէ
տայր։ * զի հինգ տայր ունէիր ի քեզ, եւ զոր տայիմ ես 18
նմա՝ չէ քո տայր. զայդ ստգոյժ ասացեր։ * Ասէ ցնա 19
կինն. ետր՝ ետուն քնիւ մանգլտոյիւ իւրեաս գոս։ * Հարր 20
զքնիւ մեր՝ ի ետրէնս յայսմհիկ երկիրս պապիս։ եւ գոս ա
ռեալ՝ ետ յեմ՝ եւ ես՝ ի առեղ ասր պատճան իւրեանց երկիրս 1
պապանձել։ * Ասէ ցնա յհ. կինն գոս՝ հառաստաւ քնիւ, 21
զի եկեսցէ ժամանակ յորժամ ոչ՝ ի լերինս յայսմհիկ,
եւ ոչ յԵմ երկիրս պապանիցեն հօր։ * Ետուք երկիրս պա 22
պանիցէք՝ որոյ ոչն գիտէք, մեք երկիրս պապանիմք ա
ռաւ գիտեմիցն. զի փրկութի՛ն հրեից է։ * Այլ եկեսցէ 23
ցեղ ժամանակ, եւ այժմ իսկ է. յորժամ ճշմարիտքն
երկրագուքք՝ երկիրս պապանիցեն հօր՝ հոգւով եւ ճշմ
մարտութիւնն. զանոնք եւ հայր՝ այնպիսիսն երկրագուս
զ եւքր խնդրէ։ * Հոգի է ետծ, եւ երկրագուքն նր՝ 24
հոգւով եւ ճշմարտութիւն պարտ է երկիրս պապանել։
* Ասէ ցնա կինն, գիտեմ զի մեսիա գայ՝ որ ետ
նեսցէ քեզ. յորժամ եկեսցէ, նոյն պատմեսցէ մեզ զամ։ 25
* Ասէ ցնա յհ. ես եմ, որ խօսիմ ընդ քեզ։ * Եւ 26
յայն բան եկին աշակերտքն նր, եւ զարմանային զի ընդ
գինոչ խօսէր. բայց ոչ ոք ասաց՝ ի նմանէ ինձ զինչ 27
խնդրես, կամ զինչ խօսիս ընդ գոս։ * Եկին կինն 28
զասեփուրն իւր՝ եւ գնաց՝ ի քաղաքն, եւ ասէ ցմարդիկն։
* եկեսջ տեսանէք զայր մի որ ասաց ինձ զամենայն որ ինչ 29
իմ գործեցեալ է. միգնէ՝ նա էցէ քրիստոս։ * Ելին ի քաղ 30
քէն՝ եւ գային առ նա։ * Եւ միջնովն եկեսցէ նէ, 31
աշակերտքն գնան աշակերտքն եւ ասեն. ուսուցի՛չ՝ կեաց կեր։
* Նա ասէ ցնոս. ես՝ կերակուր ունիմ ուտել, զոր 32
գուք ոչ գիտէք։ * Ասէին աշակերտքն ընդ միմեանս. 33
միգնէ՝ եբեր ինչ զոք գոս ուտել։ * Ասէ ցնոս յհ. իմ 34
կերակուր այն է զի արարչից զկամս այնորիկ որ մ
առաքեացն զիս, եւ կատարեցից զգործն նր։ * Ոչ գուք 35
ասէք՝ եղիջ այլ ես չորք ամիսք են՝ եւ հունձք գան. ա
հա

քակեսցեն լոյս։ (14) Ոմանք. Աղբիւր ջրոյ բղխեսցէ՝ ի։ (18)
Ոմանք. Եւ զոր այժմ ունիս։ (21) Ոմանք. ժամանակ՝
յորում ոչ՝ ի լե՛ր... երկիրս պապանեն հօր։ (23) Ոմանք.
Ճշմարտեան երկրագո՛։ (25) Ոմանք. Գիտեմ զի մեսիա
գայ։ (29) Ոմանք. Եկայք և առաջք։ (34) Ոմանք. Ջգործ
ցեն նր։ (35) Ոմանք. Եւ առաջք զաշտացարդեն, զի։

Digitized by Google

ֆատաստիկ եւ՝ ասելի՛ ձեզ • ասիքատրմիկը զայրս ձեր, եւ ասի-
ասիք զատատարդին, զի տուխատակացեալ եմ՝ եւ ՚ի հրնձեա
36 հատուել: * Եւ ոք հնձիկն՝ վիպքմս առնու, եւ ժողովի
զատատուզ ՚ի կերանալ յատ-խոսնեականս: զի որ անրմանեին՝
37 եւ ոք հնձիկ, հատատրակաց ցնծութացեն: * Ցայսմ խակ կ
բանեն հնմարխոս • զի այլ է որ անրմանիկ, եւ այլ է որ
38 հնձիկ: * Եւ առաքեցի զձեզ հնձիկ՝ զոր ոչ գուք անր-
մանեիկիք • այլք զ վատատակեցին, եւ գուք ՚ի վատատակս նո
39 անուկք: * Եւ ՚ի քաղաքէն յայնմանիկ առանարատաց՝ բաս
զանս ՚ի հատատացին ՚ի նա, զի բանիկ հնոցն վիպատիկ եւ
40 լեզիկ ասացյ իմոյ զանձ, որ էին իմ գաբնձատալ էր • * խակ
էրգրև եկեին առ նա առանարատիկքն, ասգաչխին զնա լքնիկ
41 ասե նմա՝ եւ ծագն ասգ առանգաս երկուսս: * Եւ նա բնիկ
42 հատատացին ՚ի նա զի բանիցն նոյ: * եւ ասելին չեկենա
լեզիկ ոչ այսոսհետուն զնան քո խոսնիցգ հատատասանք • զի
անգլին խակ լուսաք ՚ի գանանկ • եւ գիտեսիք եզեզ գան է
43 ՀՀնձաբանս փրկիկ ասչխատչհաց: * Եւ նա երկուց ա գ գ
44 ատաքց նոյ ասնակ եւ գնանց ՚ի գատկնչնա: * Զի ինքն խակ
յն վկայեաց, եզեզ մնարգատիկ յհատատակ գատատաքն ասգ
45 ատե ոչ ասնի: * Ասգ յորժամ եկին նա ՚ի գատկնչնա,
քնկատկան զնա գատկնչատչքն • զի ասնատալ նա էր զամ
նչանան զոր ատաք յն ՚ի ասանկն • քատնգի եւ նգատ եկնատ
46 էքն ՚ի ասանն: * Եւ ՚ին գատքնատալ ՚ի կանա գատկնչատչաց
ատր ատյատր զՀատքն գինի • եւ ասնգ էր:
Ա՚տգատատրատչն ան, ոտոյ ատգի նչ հնատանգ. կայր ՚ի կա ԺԿ
47 գատատնատատ: * Ա՚ստ՝ էրգրև կատա, եզեզ յն եկնատալ է ՚ի
հրնատատանկ ՚ի գատկնչնա, եկեն ատա նա, եւ ատգատչէր զի
լչքն եւ բաշխկատցե զատգի նչ • քատնգի անրմ էր ՚ի անատ
48 նմա: * Ասե ցնատ յն • եզեզ ոչ նչանա էին եւ ատրատատատ
49 ատատանկք, ոչ հատատատգ: * Ասե ցնա Հնատգատատրատչն •
50 տգ՝ կչ մնչգչ անատալ կոչ անատկեն իմ: * Ասե ցնատ
յն • եչրեի, ատրքեն քատ կնանգատնի է: եւ հատատատց ատյեն
51 բանեն զատ ատատց նանատ յն, եւ գնատց * Եւ մնչգ գատ. եւ
կանեգ, ընգատանգ եղեն նեմ Հնատգատչքն նչ • ատերատս եւ
52 ատե՚ն եւ ատեն, եզեզ անանատեն նչ կենդանի է: * Հատը
ցանկը ցնա զչ ժատմանե՚ յորտամ ատգատքնանատց: եւ ա-
ան

---

(36) Բնչի. Հնատատրակ ցնծատացեն: Ոտ օրինակ մ. Հնատ
ատատտ ցնծ": (37) Ոմանգ. Ցայսմիկ է բանեն Հշ": ոտ
անրմանեին: (38) Բնչի. Հնձիկ՝ զոր ոչ գուք վատատա
կեցիք: (39) Ոմանգ. Իմ գաբնձատալ է: (40) Ոմանգ. Գնա
կեք ընկենանատ. Եւ ատգ էր Քգչքատչն ան. ատյ Բնչի հատ
յայն վերատ գատանեն: Ոտ ն ատանգ. Քնչքատչն ատոյ ատգի
նչ հրնատանգ: (47) Ոմանգ. Եւ ատգատչէր զնատ. զի: (49) Ո
մանգ. Ա՚տգատատրատչն: (52) Ոմանգ. Եչրեի անրմանատ նչ:

Digitized by Google

սեռն ցնա · երկիկ յեւթներորդ ժամուս եմեղ գնա ջերմն ։
* Գիտաց հայրն նը՝ թէ յայնմ ժամուս՝ յորում ասացն 53
ցնա յն՝ թէ որդին քո կենդանի է · և հաւատաց ինքն
և ամ տունն իւր ։ * Ջայս դարձեալ՝ երկրորդ նշան 54
արար յն՝ եկեալ՝ ի հրէաստանէ՝ ի գալիլեա ։

ԳԼ Ե·

ԳԼ ԵՏ ետա այտորիկ ածն էր հրեից · և եր յն յեմ ։ * Ես 1
էր յեմ՝ ի պրոբատական աւազանին՝ որ կոչէր եբր 2
յայնցերկրին բեթհեզդա · հինգ պատս ։ * յորս անթիւ 3
գնէր բազմութիւն յոյժ հիւանդաց , կուրաց կաղաց գո
ասցեաց , որ սկզն ունէին ջրոցն յուզելոյ ։ * Ես հրեշ 4
տակ ածն ըստ ժամանակի իջանէր յաւազանն՝ և յու
զէր զջուրսն · և որ նախ՝ ի յարմբուռն ջուրցն իջանէր՝
բժշկէր , ո՛չ ոումեքէրվ նշան հիւանդութեանէ ։
ԺԳ * Ես անդ էր այր մի որով երեսուն և ութ ամ էր՝ ի 5
հիւանդութեան իւրում ։ * զնա իբրև եառ յն՝ զի սնի 6
կեալ գնէր , և գիտաց թէ բազմ ժամանակք են այնու
հետեւ , ասէ ցնա · կամիս ողջ լինել ։ * Պատասխանի 7
եաս նմա հիւանդն · տէր՝ ո՛չ զոք ունիմ , թէ յորժամ
ջուրքն յուզիցին՝ արկցէ զիս յաւազանն · և մինչ ես
գանդ գամիմ , այլ ոք քան զիս յաւազդոյն իջանէ ։ * Ա 8
սէ ցնա յն · արի ած զմահիճս քո՝ և գնա ։ * Ես ոգ 9
ջացաւ այրն · և յարեաւ , ած զմահիճս իւր՝ և չոքէր ։
և էր շաբաթի յաւուրն յայնմիկ ։ * Ասէն հրեայքն ցբժշ 10
կեալն · շաբաթի է , և ո՛չ էր արժան առնուլ քեզ զմա
հիճս քո ։ * Պատասխանի եաս նոյ՝ և ասէ · որ բժշկեացն 11
զիս , նա ասաց ցիս՝ ած զմահիճս քո և գնա ։ * Հարց 12
ցին զնա՝ և ասեն · ով է այրն որ ասացն ցքեզ՝ ած
զմահիճս քո և չոքեաց ։ * Ես բժշկեալն ո՛չ գիտէր թէ
ով է իսկ · քանզի յն խոյս եաս վասն ամբոխին՝ որ ա
ւուրս անտի ։ * Ետա այտորիկ գտանէ զնա յն՝ ի տա 14
ճարին , և ասէ ցնա · ահաւադիկ առնեցար , մի՛ եւս մե
ղանչեր · զի մի չար քան զայն լինիցէ քեզ ։ * Գնաց այրն 15
և

(53) Ոմանք · Ես ամ տունն իւր ։ (54) Ոմանք · երկրորդ նշանս ա՛ · · · ՚ի գալիլիէ ։

ԳԼ · Ե · (2) Ոմանք · ՚ի պրոպատական ։ (3) Ոմանք · ջրոցն յուզելոյն ։ (4) ՚ի բաց ձգեալ այս ։ համար ։ * Ես հրեշտակ ամն · · · նշանն հիւանդութեանէ · ե՛ ՚ի սահմանաց անտի ոչ ունին համեմատ մեքենայ՝ ոմանք ՚ի լատինացս չգիտեցին նշանակին զբանս ։ (4) Ոմանք · իջանէր յաւազանն , բժշկիւր · ոչ ։ (7) Ոմանք · ջրոցն յուզելոյն · ինձ , յուզիցէ ։ (10) Ոմանք · Ես արժան քեզ առնուլ ։ (12) Ոմանք · Ո՛ր ասացն ցքեզ ։ (14) Ոմանք · Ահաւասիկ առջա՛ · · · զի մի չար քան լի՛ ։

Digitized by Google

և, ապաւաճառ հրէից, եւթէ յայն էր՝ որ բժշկեաց զիա։
16 * Եւ վասն այնորիկ հալածէին զՅն հրէայք, զի զայն
17 առնէր՝ ի շաբաթու։ * Եւ յն պատասխանի եղև նոցա.
18 Հայրդ իմ մինչեւ ցայժմ գործէ, և ես գործեմ։ * Վասն
այնորիկ առաւել խնդրէին հրէայքն սպանանել զնա.
զի ոչ միայն լուծանէր զշաբաթս, այլ և հայր իւր կո
չէր զնծի, և հաւասարէր առնէր զանձն ընդ։
19 * Պատասխանի եղև յն և ասէ ցնոս. ամէն ամէն ասեմ ՃԴ
ձեզ. ոչ կարէ որդի ինչ առնել յանձնէ և ոչինչ, դի
եւթէ ոչ տեսանիցէ զՀայրն զի առնէ. զի զոր նայն առ
20 նէ, զնոյն և որդին նմին նման գործէ։ * Զի Հայրն սի
րէ զորդի, և զամենայն ցուցանէ նմա՝ զոր ինքն առ
նէ. և մեծագոյնս նմա քան զայնս ցուցանէ նմ զգործս,
21 զոր զարմասջիք։ * Զի ոսպ Հայրն յարուցանէ
զմեռեալս և կեցուցանէ առանձն, նոյնպէս և որդի զոր
22 ինսն կենդանի առնէ։ * Եւ ոչ եւթէ Հայր գատի զոք՝
23 այլ զամենայն գատաստանն ետ որդւոյ իւրոյ։ * զի ամե
նեքեան պատուեսցեն զորդի, ոսպ պատուեն զՀայրն։
որ ոչ պատուէ զորդին, ոչ պատուէ զՀայրն զառաքիչն
24 նորա։ * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. զի որ զբանն իմ լսէ,
և հաւատայ այնմ որ առաքեացն զիս, ընդունի զկեան
զայն յաւիտենական. և՝ ի գատաստան ոչ մտանի, այլ
25 փոխեցաւ՝ ի մահուանէ՝ ի կեանս։ * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ.
զի գայ ժամ՝ և արդէն եկեալ է, յորում մեռեալք լսիցեն
ձայնի որդւոյն աստուծոյ։ և որք լսիցեն՝ կեց
26 ցեն։ * Զի ոսպ Հայրն ունի կեանս յանձին իւրում, նոյն
27 պէս եառ որդւոյ տուեալ կեանս յանձին իւրում։ * Եւ
իշխանութիւն եառ նմա գատաստան առնել. և զի որդի
28 մարդոյ է, * ընդ այն զի՞ զարմանայք։ զի եկեսցէ ժամ
ոսպ՝ յորում ամենեքեան որ՝ ի գերեզմանս կայցեն,
29 լուիցեն ձայնի նորա, * և եկեսցեն արտաքս. որոց ըզ
բարիս գործեալ իցեն՝ ի յարուցիլ կենաց, և որոց զչարս
30 արարեալ իցեն՝ ի յարուցիլ գատաստանի։ * Ո՛չ կա
րեմ ես յանձնէ առանձն՝ և ոչինչ. այլ ոսպ լսեմ՝ գա
տեմ, և գատաստանն իմ արդար է։ զի ոչ խնդրեմ
զկամս իմ, այլ զկամս այնորիկ՝ որ առաքեացն զիս։
31 * Եւթէ ես վկայեմ զի՛ իմ, վկայութիւն իմ չէ ճշմարիտ։ Գ

* այլ

---

(20) Ոսկան. Եւ մեծագոյնս եւս քան զնոսայնս ցուց՛՛. Ը ո
րեալ գուզգ։ (22) Ոսկան. Պատմեաց եւս որդւոյ իւրեալ։
(24) Ոսկան՝ Եւ հաւատայ յայն որ։ (25) Ոսկան. Եւ որ լսէ
ցնոն՝ կեա՛՛։ (26) Ոսկան՝ Կոյսինչ և եւս որդւոյ։ (29) Ոսկան.
Որոց բարիս. յարուն. հարսրիլ է։ (29) ի ըզնս գիտ.
Ա՛ւարիլ էին՝ ի յար՛՛։ (30) Ոսկան. Աւանձնէ՝ ի յանձնէ.
ոսկ լսեմ, գա՛՛։ (31) Ոսկան. Ես վկայեմ զի ոսկ ճանձին իմոյ։

Digitized by Google

* այլ ե՞ որ վկայիլ վը իմ։ և դուք դիտէք ճշմ 31
րիտ ե վկայութիւն զոր վկայեաց վասն իմ։ * Դուք 33
առաքեցէք առ յովհաննէս, և վկայեաց ճշմարտու-
* այլ ես՝ ոչ ունիմ վկայութիւն 34
այլ զայն ասեմ զի դուք ապրիջիք։ * Նա էր ճրագն՝ 35
որ լուսաւորէր և ծագէիր. և դուք կամեցարուք ցնծալ
առ ժամանակ մի ՚ի լոյս նորա։ * Սակայ ես ունիմ վկայ 36
ութիւն մեծ ևս քան զյովհաննու. զգործսն՝ զոր ետ
ցիս հայր՝ զի կատարեցից զնոս, նոյնիսկ իսկ գործքն զոր
գործեմ՝ վկայեն վը իմ, եթէզ հայր առաքեաց զիս։
* և որ առաքեացն զիս հայր, նա վկայեաց վը իմ։ 37
Դուք ոչ զձայն նորա երբեք լուաք ոչ զտեսիլ նո
ա՛ունկը։ * Եւ ոչ զբան նորա ունիք ՚ի ձեզ բնակեալ. զի 38
զոր նա առաքեաց, դուք նմա ոչ հաւատայք։ * Քնին 39
նեցէք զգիրս. զի դուք համարիք ընդ ինքեանս ունել զկեանն
յաւիտենական։ և նոքին իսկ են որ վկայեն վը իմ,
զայլ առ խս, զի կեանս ունիցիք։ * Ես փառս ՚ի 40
մարդկանէ ոչ առնումս։ * այլ գիտեմ զձեզ՝ զի ըն 41
անդրն ոչ ունիք յանձինս։ * Ես եկի յանուն հօր ի 43
մոյ, և ոչ ընդունիք զիս. եթէ այլ ոք եկիսցէ յիւր
անուն, զնա ընդունիցիք։ * Զիարդ կարէք դուք հաւ 44
ատալ՝ զի փառս ՚ի միմեանց առնուք, և զփառս զոր
՚ի միայն ոչ խնդրէք։ * Մի համարիջ եթէ ես ես 45
գամ յերաստ հօր. կայ որ զերաստ կայ
զձեզնէ՝ մովսէս, յոր դուքդ յուսացեալ եք։ * զի եթէ 46
հաւատայիք դուք մովսիսի՝ հաւատայիք ա՛րդեւք և
ինձ. զի նա վը իմ իսկ գրեաց։ * Ջի եթէ նմա գրոցն 47
ոչ հաւատայք, զիարդ խօսից բանիցդ հաւատայցէք։

ԳԼՒ Ջ։

Ետ ապա յորմէ կին յայնկոյս ծովուն գալիլեացւոյ 1
ոց ելից։ * և զհնա երթայր նմա ժողովուրդ 2
բազում՝ տեսիլքն որ ինչ առնէր՝ զոր առնէր ՚ի վերայ հի
ւանդացն։ * Եւ ՚ի լեառն յին, և անդ նստեր աշակերտ 3
ովքն։ * Եւ էր մերձ զատիկ տօնն հրէից։ 4
Ամբարձ ՚ի վեր զաչս իւր յի, և եհաս զի ժողովուրդ մեծ 5

---

(32) Ա՝նդ։ Որ վկայեաց վը։ (34) Ա՝նդ։ Ա՛այլ զայս
ասացի, զի։ (42) Ա՝նդ։ Ճշմ զսէրն ոչ ունիք։
(43) Ա՝նդ։ Ես իսկ եկի յանուն։։ ՚ի յիւր ա՛ն՝։ (44) Յա
՚նդ։ Զաւա ՚ի միմեանս ոչ խնդ՝։ (46) Յօգ՝ի՝նդ։
ալնեղ։ Զնա վը իմ իսկ։ (47) Ա՝նդ։ Նմա գրոցն ոչ հաւա՛։
ԳԼ։ Ջ։ (1) Ա՝նդ։ Գայ յին յայնկոյս։ (2) Ա՝նդ։ Ես
զհնա երթայրն նոր ժո՛։ (5) Ա՝նդ։ Գնահատուք հայցա։

Digitized by Google

գայր առնեա · ասէ ցփիլիպպոս · ուստի՞ գնեսցուք հաց՝
6 զի կերիցեն զոքա : * Զայս ասէր փորձելով զնա · այլ
7 ինքն գիտէր զինչ առնելոց էր : * Պատասխանի եհան նմա
փիլիպպոս · երկերիւր դահեկանի հաց՝ չի գոցա բաւ
եսցէ , թէպէտ և իւրաքանչիւրք սակաւ ինչ առ-
8 նուցու : * Ասէ ցնա մի յաշակերտացն նորա , անդրէաս
9 եղբայր սիմոնփեհի վիճակ · * Ո՞ ասա՝ պատանեակ մի որ
ունի հինդ նկանակ գարիջէն և երկուս ձկունս , այլ
10 այն զի՞նչ է առ այդչափ մարդիկդ : * Ասէ յն · բազ-
մեցուսջիք զմարդիկդ : և էր խոտ յոյժ՛ի տեղւոջն · և
11 բազմեցան մարդիկն թուով իբրև հինգ հազար : * Եւ
առ զհացն յն , և գոհացեալ · եբաշխեաց բազմակա-
12 նացն · նոյնպէս և՛ ի ձկանցն որչափ և կամեցան : * Եւ
իբրև յագեցան , ասէ ցաշակերտսն · փաղվեցիջք ըզ-
13 նչխարեալ կոտորսդ , զի մի՛ ինչ կորիցէ : * Ի՞ղուեվե-
ցին և լցին երկոտասան սակաւեւ զնաւորսդն՝ ի հինգ
գարիջէնն նկանակիւ անտի , որ յաւելաւ՛ի կերածացն :
14 * Իսկ մարդիկն իբրև տեսին զնչանսն զոր արար , ա-
սէին , Թէ սոյն ինքնիւրեան մարգարէն՝ որ գալոյ էր յաշ-
15 խարհ : * Յն իբրև գիտաց եթէ գալոց են յափշտա-
կել զնա , զի արասցեն զնա թագաւոր , դնոյց գաղ-
ջեալ՛ի լերանն միայն :
16 * Եւ իբրև երեկոյ եղև , իջին աշակերտքն նորա՛ի ծո- ՀԻԶ
17 վակն : * Եւ մտեալ՛ի նաւ՝ գնացին յայնկոյս ծովուն
՛ի կափառնաում : և իբրև նսեմացաւ , և չէր նա եկեալ
18 ցնոսա նէն յն : * և ծովակն՛ի սաստիկ հողմոյ շնչելոյ յա-
19 զիր : * Եւ վարեալ իբրև տասնհինգ քսան և հինգ՝
հասեալ երեսուն , տեսանէին զյն՝ զի գայր՛ի վերայ ծո-
20 վունն և մերձ՛ի՛ նաւն , և զարհուրեցան յոյժ : * և
21 ասէ ցնոսա · Ես եմ՝ մի երկնչիջք : * Եւ կամէին զնա
ընդունել՛ի նաւն · և վաղվաղակի եհաս նաւն յերկիրն
22 յոր երթային : * Ի վաղիւն անդր ժողովուրդն որ հայր զա-
յսոյն կողմն ծովուն · տեսանէին Թէ այլ նաւ չէ գոյր անդ
բայց միայն՝ և զի չէր մտեալ յն ընդ աշակերտսն իւր՝ այլ միայն
23 աշակերտքն նորա գնացին : * Իբրև այլ նաւք գային՛ի
տե-

---

(7) Ոմանք · Զինչ է նա փիլիպպոս : (9) Ոմանք · Կան հաւկա
գարեղինիս · · առ այդ չափ մարդիկդ : (12) Ոմանք · Ցա-
շակերտսն իւր : (14) Օրինակ մ ընդ սոսանայ · Որ գա-
լոց է յաշ՛ : (17) Բազիք · ի՛ նաւ՝ գայրն կոյս : (19) Ո-
մանք · Եւ վարեալ իբրև տասնհինգ · · · զյն զի գնացեր
՛ի վե՛ր ծո · · · ՛ի նաւն՝ զայն հուր : (20) Ի ԹՂԹ գիր · Եւ
նա ասէ : (21) Բազիք · Ընդունել զնա ՛ի նաւն : (22) Ո-
մանք · Բայց միայն միայն : Ուր ոսկան · Բայց ՛ի միոյն ·

Digitized by Google

տիբերիադայ մնաց յայն տեղի՝ ուր ջհացն կերան։ * Իսկ 24
իբրև եառնու ժողովուրդն եթէ յն ոչ է անդ՝ և ոչ ա-
շակերտքն նորա, առին նոքա զնաւսն, և եկին ի կափառ-
նաում խնդրել զյն։ * Եւ իբրև գտին զնա յայնկոյս 25
ծովուն, ասեն ցնա. ռաբբի՝ երբ եկիր այսր։ * Պա- 26
տասխանի եւս նոցա յն՝ և ասէ. ամէն ամէն ասեմ ձեզ.
խնդրէք զիս, իբրև ոչ եթէ զի նշանս տեսէք,
այլ զի կերայք ի հացէ անտի՝ և յագեցարուք։
* Երկնչէք գործել զհէք՝ մի՛ զկերատական կերակուրն, 27
այլ զկերակուրն որ մնայ ի կեանսն յաւիտենականս,
զոր որդին մարդոյ առցէ ձեզ. քանզի զնա հայրն կնքեաց
քրիստոս։ * Ասեն ցնա. զի՞նչ առնիցուք զի զգործ 28
սքն ընդ գործեացուք։ * Պատասխանի եւ յն՝ և ասէ 29
ցնոսն. այս է գործն ընդ, զի հաւատասջիք յայն, զոր ա-
ւաքեացն նա։ * Ասեն ցնա. զի՞նչ նշան առնիցես, զի 30
տեսցուք և հաւատասցուք, զի՞նչ գործիցես։ * Հայր 31
քքն մեր կերան զմանանայն յանապատի անդ, ոյք և
գրեալ է. հաց երկնից ետ նոցա ուտել։ * Ասէ ցնոսն յն. 32
ամէն ամէն ասեմ ձեզ. թէ ոչ մովսէս ետ ձեզ զհացն
յերկնից. այլ հայրն իմ տուեալ ձեզ զհացն յերկնից ըզ-
ճշմարիտ։ * Զի հաց յն՝ է, որ իջանէն յերկնից՝ և 33
կեանս տայ աշխարհի։ * Ասեն ցնա. տէր՝ յամէ ժամ 34
տուր մեզ զհացն զայն։ * Ասէ ցնոսն յն. ես եմ հացն 35
կենդանի. որ գայ առ իս՝ ոչ քաղցիցէ, և որ հաւատայ
ինս՝ ոչ երբէք ծարաւեսցի։ * Այլ ասացի ձեզ՝ եթէ 36
տեսէք զիս, և ոչ հաւատայք։ * Զամէն զոր տայ ինձ 37
հայր, առ ինս եկեսցէ. և որ գայ առ իս, ոչ հանիցէ արտ
տաքս։ * Զի իջի ես յերկնից, ոչ զի զկամս իմ առնել 38
զկամս յնոյ, այլ զկամն այնորիկ որ առաքեացն զիս։ * Այս 39
ն կամք հօր իմոյ որ առաքեացն զիս. զի զամէն զոր ետ
ցիս հայրն՝ ոչ կորուսից ի նմանէ, այլ յարուսցից զնա
յաւուրն յետնում։ * Այս ն կամք հօր իմոյ. զի ամէ 40
որ տեսանիցէ զորդի՝ և հաւատասցէ ի նա, ընկալցէ
զկեանսն յաւիտենականս. և ես՝ յարուսցից զնա յա-
ւուրն յետնում։ * Տրտնջէին զնմանէ հրէայքն, զի ա- 41

---

(26) Ամէն. խնդրէք զիս. իբր ոչ եթէ նշանս տե՛ս։
(29) Ամէն. Յայն՝ որ առաքեացն զիս։ և ամէն. զոր
առաքեացն ինքն։ (30) Ամէն. Զինչ ինչ նշանս առնես.
զինչ գործեսցես։ (31) Ամէն. Հաց երկնից ետս։ (32) Ա-
մէն. եթէ ոչ մովսէ՛... տայ ձեզ զհացն։ (33) Ուլան. Զի
հաց ոյ է։ (33) Ամէն. Որ իջանէ երկի՛։ (34) Յօրինա-
կին. Մ՛եզ հացն զայն։ (36) Ուլան. թէ տեսանէք զիս։
(39) Ամէն. Զի ամէ զոր ետս ցիս... կեանսն։ (40) Ու-
լան. Որ տեսանէ զորդի և հաւատայ՛ի նա։

Digitized by Google

42 ասաց՝ Լեհ ես եմ հայցն իմ երկնից • և ասէին, ո՞չ
ասա է որդին յովսեփու, զորոյ մեք գիտեմք զհայրն •
43 խոհ արդ՝ զնորդ ասէ՝ եթէ ես յերկնից իջի : * Պա-
տասխանի եւ յն՝ և ասէ ցնոսա • մի քրթմնջէք ընդ մի-
44 մեանս • * ոչ ոք կարէ գալ առ իս, եթէ ոչ հայրն որ
զիս առաքեաց՝ ձգեսցէ զնա • և ես յարուցից զնա յա-
45 յսմ աւուր յետնում : * Գրեալ է ի մարգարէս • և եղիցին
ամենեքեան ուսեալք յն : ամենայն որ լսէ ի հօրէ՝
46 և ուսանի՝ գայ առ իս : * Ոչ զի եթէ զհայր՝ ոք
տեսաք առաքեալ ի հնից • եթէ ոչ որ ի՛ն յն, նա տեսա զհայր :
47 հայր : * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ • զի որ հաւատայ՝ ընդ
48 գոնէ զկեանսն յաւիտենականս : * Ե՛ս եմ հացն կեն-
49 դանի : * Հարքն ձեր կերան զմանանայն յանապատին՝
50 և մեռան : * Սա՛յս է հացն, որ յերկնից իջեալ է •
51 զի որ ուտիցէ ոք ի նմանէ՝ մի մեռանիցէ : * Ես եմ
52 հացն կենդանի, որ յերկնից իջեալ : * եթէ ոք ուտիցէ
ընդ ի հացէ յայսմանէ՝ կեցցէ ի յաւիտեան : և հացն զոր
ես տամ՝ մարմին իմ է, զոր ես տամ վի կենաց աշխարհի :
53 * Մարտնչէին ընդ միմեանս հրեայքն և ասէին • զիա՞րդ կա՛մ էն
54 կարէ սա՝ տալ մեզ զմարմին իւր յուտել : * Ասէ ցնո-
յն • ամէն ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ոչ կերիցէք զմար-
մին որդւոյ մարդոյ, և արբիցէք զարիւն նորա, ոչ ունիք
55 կեանս յանձին : * Որ ուտէ զմարմին իմ՝ և ըմպէ զա-
րիւն իմ, ունի զկեանս յաւիտենական • և ես յարու-
56 ցից նմա յաւուր յետնում : * Զի մարմին իմ՝ ճշմա-
րիտ կերակուր է, և արիւն իմ՝ ճշմարիտ ըմպելի է :
57 * Որ ուտէ զմարմին իմ, և ըմպէ զարիւն իմ, յիս բը-
58 նակեացէ, և ես՝ ի նմանէ : * Որպէս առաքեաց զիս կենդա-
նին հայր, և ես կենդանի եմ վի հօր • և որ ուտէն զիս՝
59 և նա կեցցէ վասն իմ՝ : * Սա՛յս է հացն՝ որ յերկնից
իջեալ : ոչ որպէս կերան հարքն ձեր զմանանայն՝ և մե-
60 ռան • որ ուտէ զհացս զայս՝ կեցցէ յաւիտեան : * Զայս
ասաց ի ժողովրդեանն՝ յոստոստանելն ի կափառնա-
61 ում՝ : * Եւ բազումք ի յաշակերտացն իւրոց լուան՝ ա-
62 նէն • խիստ է բանդ այդ, ո՞վ կարէ լսել զնա : Ի-
րև գիտաց յն յանձն իւր՝ եթէ տրտնջին վասն այնո-

րիկ

(42) Ման֊ փ֊ յաւելուած • Ո՞չ սա է յն՝ որդին յովՙ • • • զհայրն
ի՞նչ : (46) Ման֊ փ֊ Իբր ոչ եթէ զհայր • • որ ենն :
(47) Ման֊ յաւելու֊ Որ հաւատայ յն՝ ընդունէ : (50) Ման֊
փ֊ Որ յերկնից իջեալ • զի • • մի մեռցի : (52) Ման֊
փ֊ կեցցէ յաւիտեան : (53) Ման֊ փ֊ Զմարմին իւր ուտե-
ալ՝ : (58) Օրինակ գ֊ եւ՝ որ սէրն զիա՛, և նա կեցցէ :
(60) Ման֊ փ֊ Զայս ասաց ժողովրդ՛՛ : (61) Ման֊ փ֊ Իբրև
լսեան՝ ասէին : (62) Ման֊ փ֊ Ա՞րդեօք իբր, ասէ •

Digitized by Google

իւիկ աշակերտացն նը, ասէ ցնոս: այդ՝ գայլեցապիշեցաւ
ցանկ՝ զձեզ: * խափ արդ՝ եթէ անառանիցէք զորգի մարդ 63
դոյ՝ զի եղանիցէ ուր էր զառաջինն: * Հոգին ի կենդ 64
դանութեան, մեորմին՝ ինչ ոչ օգնէ: զբանն զոր ես խօս
անցայ ընդ ձեզ՝ հոգի է և կեանք: * այլ են ոմանք՝ 65
ձէնջ՝ որ ոչ հաւատասան: գանգել գիտէր յն խակզբանէ,
ով են այնոքիկ որ ոչն հաւատասան, և ով այնէ որ մատ
նելոցն է ընա: եւ ասէր. * ըն այնորիկ ասացի ձեզ՝ 66
ըն ոչզոք կարէ գալ առ խս, եթէ ոչ ակիցէ առւեալ՝ ի
հօրէ իմմէ: * ցայսմանէ բազ ի յաշակերտացն նը չոր 67
դան յետս, և ոչ ևս չողէին ընդ նմս: * Ասէ յն ցերը 68
կոտասանն աշակերտան. միթէ՝ և դուք կամիք երթալ:
* Պատասխանի եան նմ սիմոն պետրոս. տր՝ առ ոմն 69
երթիցուք. բանս կենաց յաւիտենականաց ունիս. * և 70
մեք՝ հաւատացաք և ծանեաք՝ եթէ դուն ես քրիս որդի
ձոյ: * Պատասխանի եան ցն. ոչ ես զձեզ ընտրեցի 71
ասնդ ընտիսցն, և միդ՝ ի ձէնջ սատանայ է: * Եւ 72
ասէր զսիմոնէան յուդայէ սկարիովտացւոյ. զի նա
խակ՝ մատնելոց էր զնա. և միէր յերկոտասանիցն:

ԳԼ Է.

ՀԸ Ա դե յետ այսորիկ չոդկէր յն՝ ի գալիլեա. քանզի ոչ 1
կամէր՝ ի հրէաստանի չոդկել, զի խնդրէին զնա հրէ
րէայքն սպանանել: * Եւ էր մերձ տօնն հրէից տաղ 2
ղասարատհարանց: * Ասեն ցնա եղբարքն նը. գնա տա 3
տի և մերձ՝ ի հրէաստան, զի և աշակերտքն քո անդ
ցին զգործսդ քո զոր գործես. * զի ոչոք է որ ի ծած 4
ծուկ ինչ գործէ, և ինքն ընդ հասարակ լինիլ. և
թէ զայդ գործես յայտնեայ զանձն քո աշխարհի: * քանզ 5
զի և եղբարքն իւրք՝ չէին հաւատացեալ ի նա: * Ասէ 6
ցնոս յն. ժամանակ իմ չէ՛ն էկ հասեալ. բայց ձեր ժամա
նակ յոմ ժամու պատրաստ է: * Ո՛չ կարէ աշխարհ 7
ատել զձեզ. բայց զիս ատէ, զի ես վկայեմ վասն նը
եթէ գործքն իւր չարութիւ են: * Գնացէք երթայք ի 8
ասնն յտոն, ես ոչ երթամ՝ ի ասնն յտոն. զի իմ ժամա
նակ չէ՛ն էկեալ: * Զոյս ինքն ասաց, ընդ 9

դէն

(64) Ոմանք. Զբանսն զոր ես խս՝: (65) Ոմանք. Եւ
ոչ է այն որ մատնելոցն էր զնա: (66) Ոմանք. Տուեալ
նմա ի հօրէ: (67) Ոմանք. Նը՝ գործեան յետս, և ոչ չո՛ղ
(71) Ոմանք. Ջերկոտասանդ ընտրեցի. և միոք. յոմ,
միոն. յոմ, մի՝ ի ձէնջ: (72) Ոմանք. Զի նա մատնելոցն
ԳԼ. Է. (1) Ոմանք. Եւ յետ այնորիկ: Ո՝ւ ասէ. Ցետս
այսորիկ: (4) Ոմ՛ն. Եւ խնդրէ զինքն հասնալ՝՛: (7) Ո
մանք. Ա՛չ ատեալ զձեզ: (9) Ոմանք. Մ՛նաց անդ

Digitized by Google

10 գինի՛ ի գալիլեա։ * Իբրև եկին հղբտլքն ն՛ի, ասաց՝ և
11 քո՛ւքն ն՛ի՝ ի ածն՝ ո՛չ յայտնի, այլ իբրև՝ ի ծածուկ։ * Եւ
հրեայքն խնդրէին զնա՛ ի ածն՝ անդ՝ և ասէին, ո՛ւր ի՛
12 ցե՛ նա։ * և քրթմնջիւն էր զնամանի՛ ի ժողովուրդսն։
Ոմանքն ասէին՝ Թէ բարւոք է։ այլք ասէին՝ ո՛չ, այլ մո՛
13 տորեցուցանի՛ զժողովուրդն։ * Եւ ո՛չ ոք հասարա՛կաց
14 խօսէր զնամանի՛ վասն երկեւղին հրեից։ * Իբրև ածն ն՛ի
15 ընդ միջոցս, ուսո՛ւցանէր։ * Զարմանային հրեայքն և ասէին՝ զիա՛րդ զգիրս գիտէ ասա,
16 զի ուսեալ չէ՛ք։ * Պատասխանի՛ եւս նո՛ցա՝ և ա՛ս
տ՝ Իմ՛ վարդապետութի՛ն չէ՛ իմ, այլ այնորի՛կ որ զա՛
17 ւաքե՛ւանն զիս։ * Եթէ ոք կամի զկամս նո՛ւ առնել, գի՛
տասցի վասն վարդապետութե՛ան, յԱ՛ր իցե՛ սա՛ք ա՛ն
18 եթէ ես ի՛նձ յանձնէ խօսի՛։ * Ո՛ր յանձնէ իւր
փա՛ռս խօսի, փառս անձին իւրո՛ւմ խնդրէ. իսկ որ խնդ
րէ զփա՛ռս այնորի՛կ որ առաքեացն զնա՝ նա՝ ճշմարի՛տ
19 է, և անի՛րաւութի՛ւն ո՛չ գտի՛ ի՛նմա։ * Ո՛չ մովսէ՛ս եւս
20 ձե՛զ զօրէնսն, և ո՛չ ոք ի՛ ձե՛նջ առնի՛ զօրէնսն։ * զի՛
խնդրէ՛ք զիս սպանանե՛լ։ Պատասխանի՛ եւս ժողովուրդն՝
և ասէ՝ դեւ՛ ի՛ք դու։ ո՛վ խնդրէ՛ զքե՛զ սպանանե՛լ։
21 * Պատասխանի՛ եւս նո՛ցա՝ և ասէ, գործ մի գործեցի՛,
22 և ամենե՛քդին զարհամարհա՛լ էք։ * վասն այնորի՛կ մովսէ՛ս
եւս ձե՛զ թլփատութի՛ւն զի ո՛չ եթէ ի՛ մովսիսէ՛ էր, այլ
ի՛ հարց՝ առի՛ւ. և ի՛ շաբաթի՛ս թլփատե՛ք զմարդ։
23 * Իսկ՝ եթէ՝ ընդունի՛ թլփատութի՛ն առնու մարդ ի՛ շաբա
թա, զի մի՛ օրէնքն մովսիսի՛ւ լուծցին՝ ընդ ի՛ս բարկա
նա՛ք էք՝ զի ողջոյն իսկ մարդ բժշկեցի՛ ի՛ շաբաթա։
24 * Մի՛ զբա՛ս ա՛յս դատէք, այլ ուղի՛ղ դատաստանն ատա՛ր ե՛ք։
25 Ոմանք ի՛ն՝ Ա՛ն՛ի՛ն ոմանք յԵրուսաղէմա՛ցւոց ասէի՛ն, ո՛չ նա՛ է ա՛ն՛
26 զոր խնդրե՛ի՛ն սպանանե՛լ։ * և ա՛ս՛ա՛ւ՛ի՛ւ յայտնապա՛ւս
խօսի, և չասե՛ն ի՛նչ ընդ դմա՛ն։ գո՛ւցէ ա՛ւրդեւք և իշ
27 խա՛նքն գի՛տացի՛ն՝ Թէ սա՛ իցե՛ քրիստո՛ս։ * Ա՛յլ զսա գի՛
տե՛մք ո՛ւստի՛ է, իսկ քրիստո՛ս յորժա՛մ գայցէ՝ ո՛չ ոք գի՛տէ
28 ո՛ւստի՛ է։ * Աքաղաքեա՛ցց յի՛ւ՝ ի տաճարի՛ն՝ ուսուցա
նէ՝ և ասէր։ Եւ զի՛ս գի՛տէք, և ո՛ւստի՛ եմ գի՛տէք։
և յանձնէ իմի՛ն ո՛չ եմ եկեալ, այլ է՛ ճշմարի՛տ որ ա
ռա՛

քեն՝ ի՛ գա՛՛։ (10) ՅՄանգ։ Եւ իբրև եկին հղբտլքն։
ասաց։ (11) ՅՄանգ։ ի՛ ածն՝ և ասէին, ո՛ւր իցէ սա։
(12) ՅՄանգ։ Ա՛ւ՛ա՛ն ասէին՝ պժժողովուրդսն։ (18) Յ՛
մանգ։ Ա՛ՀԱ՛ն իւրոյ խնդրէ։ (20) ՅՄանգ։ Ո՛ր խնդրե՛
զքե՛զ։ (25) ՅՄանգ։ Ցե՛մոցս ասէ՛ն։ ո՛չ նա՛ ... զոր խնդ
րե՛ին։ (26) ՅՄանգ։ Եւ չասե՛ն ի՛նչ ընդ նա։ (26) ՅՄանգ։
Ե՛րէկ սա՛ է քրիստո՛ս։ (27) ՅՄանգ։ Ո՛չ ոք գիտէ ուսուցի՛ւ իւրէ։
(28) ՅՄանգ։ Եւ ուսուցի՛ն գի՛՛։ իմմէ՛ չէ՛մ եկեալ։

Digitized by Google

ասաքեացն զնա. զոր դուքն ոչ գիտէք: * Եւ գիտեմ զ- 29
զնա. զի ՚ի նմանէ իսկ եմ, և նա առաքեաց զնա:
ԺԹ * Խնդրէին զնա ունել, և ՚ի ձեռաց նոց. և ոչոք 30
արկ ՚ի նա ձեռն, զի չէր հասեալ ժամ նորա: * Եւ 31
բազումք ի ժողովրդենէն հաւատացին ՚ի նա, և ա-
սէին. քան յորժամ գայցէ՝ միթէ՝ սակաւ մի՛ քան նշանս առ-
նիցէ՝ քան զոր սոյա առնէ: * Եւ լուան փարիսեցիքն 32
զպրտուռնջ ժողովրդեանն զնմանէ: և առաքեցին քահա-
նայապետքն և փարիսեցիքն սպասաւորս՝ զի կալցեն
զնա: * Ասէ յն. փոքր մնամ եւս ժամանակ ընդ ձեզ 33
եմ. և երթամ առ այն՝ որ առաքեացն զիս: * Խնդրիք 34
զիս՝ և ոչ գտանիցէք զիս. և ուր եմն երթամ՝ դուք
ոչ կարիցէք գալ: * Ասեն հրեայքն ընդ միմեանս. իսկ 35
ո՞ երթայցէ գա՝ զի մեք ոչ գտանիցեմք զդա. միթէ
՚ի նախիս հեթանոսաց երթիցէ՝ և ուսուցանիցէ ըզ-
հեթանոսս: * զի՞նչ է բանն այն զոր ասաց. խնդրիք 36
զիս՝ և ոչ գտանիցէք զիս. և ուր եմն երթամ, դուք
ոչ կարիցէք գալ: * Ի վերջնում առուր մեծի տաւնին 37
հայր յն՝ աղաղակէր և ասէր. եթէ ոք ծարաւի իցէ՝
եկեսցէ առ իս՝ և արբցէ: * որ հաւատայ յիս՝ որպէս 38
ասեն գիրքն, գետք յորովայնէն նորա բղխեսցեն ջրոյ կենդ-
դանութեան: * Զայս ասէր՝ վասն հոգւոյն զոր ընդու- 39
նելոց էին որ հաւատային ՚ի նա. զի չէր հոգի. քանզի
զի յն չէ՛ր փառաւորեալ: * Ոմանք ՚ի ժողովրդենէ 40
նէին խօսիւն լսանէին զբանս զայս, ասէին. սա է մարգարէն
մեր գալոցն: * այլքն ասէին՝ սա է քրիստոս: իսկ կէսքն 41
ասէին՝ միթէ ՚ի գալիլեայ գալոցէ քրիստոս: * ոչ գիրքն 42
ասեն՝ եթէ ՚ի զաւակէ դաւթի, և ՚ի բեթղեհէմ գեղ-
ջէ՝ ուր դաւիթն էր, գալոցէ քրիստոս: * Եւ եղև հեր- 43
ձումն ՚ի մէջ ժողովրդեանն վասն նորա: * Եւ ոմանք 44
՚ի նոցանէ կամէցան ոմնէք զնա. այլ ոչ ոք ձեռաց ՚ի
նա ձեռն: * Եւ եկին անդրէն սպասաւորքն առ քա- 45
հանայապետսն և փարիսեցիս. և ասեն ցոքս ցնոսն. ընդ-
դէմ ոչ ածիք զնա այսր: * Պատասխանեաց եհասուն սպաս- 46
սաւ-

---

(30) Ոմանք. Սիրէ ՚ի նա ձեռն: (31) Ոմանք. Քան զորս այս արարեալ է: (32) Ոմանք. Եւ առաքեն քահանայքն: (33) Ոմանք. Փոքր մի եւս ժամ՝ է: (34) Ոմանք. Խնդրէք զիս և ոչ. և ուր եմն եմ, դուք ոչ: (35) Ոմանք. Սակայն հրէայքն...՚ի սփիւռս հեթանոսաց երթայցէ: (36) Ոմանք. Խնդրիցէք զիս... դուք ոչ կարիցէք գալ: (38) Ոմանք. Ոյք ասեն... բղխեսցեն ջրոյ՝: (39) Ոմանք. Այր զի յն չէր փա՛: (43) Ոմանք. ՚ի ժողովրդենէն վասն նորա: (44) Ոմանք. Ոչ ոք ձգէ ՚ի նա ձեռս: (45) Ոմանք. Եւ առ փարիսեցի՛: (46) Ոմանք. Ոչ երբէք այնպէս խօսեցաւ:

Digitized by Google

ասացքն՝ և ասեն . ոչ երբեք խօսեցաւ մարդ , ոյդ պէս
47 ասէ : * Պատասխանեն ետուն փարիսեցիքն՝ և ասեն .
48 միթէ՝ և դուք մոլորեցարիք : * միթէ ոք յիշխանացն
49 հաւատաց՝ ի նա՝ կամ ի փարիսեցւոցն . * այլ այն խաւ
ժամուժ՝ որ ոչ գիտէ զօրհնեա , և եղագնեալք են :
50 * Ասէ նիկոդեմոս ցնա՝ որ եկեալն էր առ նա ի գի-
51 շերին յառաջագոյն՝ և միւ էր ի նոցանէ : * միթէ օրէնք
քրնա մեր՝ դատիւ զմարդ՝ եթէ ոչ լսիցէ ինչ նախ՝ ի
52 նմանէ , կամ գիտիցէ զինչ գործէ : * Պատասխանեալ ետուն
նմա և ասեն . միթէ՝ և դուն ևս ի գալիլեայ իցես .
քննեաւ և տես , զի մարգարէ՝ ի գալիլեայ ոչ յառնէ :

ԳԼՒԽ Ը

12 Դարձեալ խօսեցաւ ընդ նմա՝ և ասէ . ես եմ լոյս
աշխարհի . որ գայ զկնի իմ՝ ընդ խաւար մի գնա-
13 նասցի . այլ ընկալցի զլոյսն կենդանի : * Ասեն ցնա փա-
րիսեցիքն . դուն վասն անձին քոյ վկայես , և վկայու-
14 թիւն քոյ չէ ճշմարիտ : * Պատասխանի ետ յի՝ և ասէ ցնոսա .
թէպէտ և ես վկայեմ վասն անձին իմոյ՝ վկայու-
թիւն իմ ճշմարիտ է . զի գիտեմ ուստի եկի՝ և յո երթամ . բայց
15 դուք ոչ գիտէք ուստի գամ՝ կամ յո երթամ : * Դուք
16 ըստ մարմնոյ գատէք . ես ոչ գատիմ և ոչ ոք : * Թէ
ազիւ և գատիմ ես զոք՝ գատաստանն իմ ճշմարիտ է .
17 զի չեմ միայն , այլ ես՝ և որ առաքեացն զիս Հայր : * Եւ

(48) Ոմանք . Ցիշխանացն ոք հաւատա'' : (49) Ցոմանս պիտի . Այլ խաչտակած ամբոխս : ես ոմանք փակեր գրեն՝ խաւար ամբոխ , որ ոչ գիտեն : (50) Ոմանք . Այս նա գիշերին եկեալ առ նա'' : (51) Ոմանք . Ղսախ քինչ ի նմանէ : (52) Ոչ ոմն . Ես գուն ևս գալիլեացի իցես :

*ի չերեսուան գրչագիրք օրինակից ոչ ոքոյ՝ ի բէ հինգ միայն նորա գտին՝ ասգին չեմ 52 . հատոյց՝ քան լատինականին յատնէաց հատոյ 53 . * գնացեալ ետ տուգաքեան'' . չտրտնականեալ գնին զպատ մոսքի չնացեալ ինոցն : իսկ հնաշխարհն առ հնոյ համայնից մէ թոռոս օրինակի՝ ի վանական յանվհանոս առեալ պարանոս ասոյն խոր գին , ոչ ես միւ ետուտ : ըստոյ ի վերջին հնագոյն օրինակսն՝ որ առ ես անդ . խոպատ գնոյ առնին գնովս . ոչ ես գրչագիրք ճշ զոտ ի յարգի անդ չինանց ասեղտարանացն ընդհանրոցածի հինգ երրորդ գիշերի յայս բան առարգին՝ ի գալիլեայ ոչ յառնէ . և խոզնալ գնոյն , ընդհանրոցածի երկրին ախտնին՝ Դարձեալ խօսեցաւ յոյն : Որ ինքնեհոսեան ճառագրին գրագրողին՝ ինչ ես առնալ յոհանոյ ևմոյն յայն ընդհանրոցածի :

Գլ. Ը. (13) Ոմանք . Ըն ճշմարիտ : (14) Ոմանք . Եւ ես վկայեմ վըս իմ , վկ''... ոչ գիտէք ուստի եկի , և յո : (15) Ոմանք . Ես ոչ ըստ մարմնոյ գատեմ և ոչ զոք :

Digitized by Google

յորհնեան իսկ ձեր գլուխ, [18] [ԵՒ] երիտասարդ մեռցի՛ զի կայսրութիւն Հռոմայեցւոց է: * Եւ եմ ասր վկայեմ վասն իմ. [19] և վկայէ վասն իմ ասր առաքեացն զիս հայդր: * Աւետիս քոնա. ձեր է հայդ քո: պատմեսի՛ եւս յո՛ և ասէ տէրն. ոչ զիս դիտեցէք՝ և ոչ զհայդրն իմ. եթէ զիս դիտեցիք՝ և զհայդրն իմ դիտեցիք: * Զայս բանս խօսեցաւ [20] յո՛ ընդ նոսա՝ ի տան գանձին, յորժամ ուսուցանէր՝ ի տաճարի անդ. և ոչբոք կալաւ զնա, զի չէին հասեալ [21] [ԵՒ] եր ժամ նր: * Ասէ դարձեալ տէրն յո՛. ես երթամ՝ [22] և խնդրիցէք զիս. և՝ ի մեղս ձեր մեռանիցէք. զի ուր եսն երթամ, դուք ոչ կարէք գալ: * Աւետին հրէայքն. [23] միթէ՝ զի սրսրումն երթայցէ, զի ասէ՝ [ԵԹԷ] ուր եսն երթամ դուք ոչ կարէք գալ: * Եւ ասէ տէրն. դուք՝ ի [24] ներքինս աստի էք, և ես՝ ի վերինս աստի եմ. դուք՝ յաշխարհիս աստի էք, ես՝ չեմ յայդմ աշխարհէ: * Ասացի [25] ձեզ՝ [ԹԷ] ի մեղս ձեր մեռանիցէք: զի [ԹԷ] ոչ հաւատայցէք [ԹԷ] ես եմ, մեռանիցէք ի մեղս ձեր: * Ասեն տէրն. դուս ո՞վ ես: ասէ տէրն յո՛. նախ՝ զի և [26] խօսիմս իսկ ընդ ձեզ: * բազմ ինչ ունիմ՝ զի ձեր խօսել և դատել. այլ որ առաքեացն զիս՝ ճշմարիտ է. և ես զոր լուայն ի նմանէ՝ զայն խօսիմ յաշխարհէ: * Եւ ոչ գիտացին՝ [ԹԷ] զհօրն ասէր տէրն: * Ասէ տէրն [27] յո՛. յորժամ բարձրացուսցէք զորդի մարդոյ յայդր, [28] ժամ գիտասջիք՝ [ԹԷ] ես եմ. և յանձնէ իմմէ ինչ ոչ առնեմ, այլ որպէս ուսոյց զիս հայրն իմ. զայն խօսիմ: * և որ առաքեացն զիս՝ ընդ իս է. ոչ եթող զիս միայն, [29] զի ես զհաճոյսն նր առնեմ համապատ: * Յորժ. զայս [30] և զ խօսեցաւ, բազումք հաւատացին ի նա: * Եւ ասէր [31] յո՛ առ հրէայսն հաւատացեալս. եթէ դուք կացջիք ի բանի իմում, ճշմարիտ աշակերտք իմ էք: * և ծա- [32] նիջիք զճշմարտութիւն, և ճշմարտութիւն ազատեսցէ զձեզ: * Պատասխանի՛ ետուն նմա՛ և ասեն. զաւակ սերմա- [33] համիս եմք, և ոչ ումեք երբեք ծառայեցաք. զիա՞րդ ասես եթէ ազատք լինիջիք: * Պատասխանի ետ նոցա յո՛ [34]

---

(19) Ոմանք. Աստն ցնա. ո՞ւր է ... ոչ զիս դիտէք, և զհայրն [ԹԷ]ր դիտէիք: (20) Ի բերդն ՅՈՎՀ. խօսեցաւ յո՛ ընդ նոսա ի տան գանձին: (20) Օրինակ մի. ի տան գանձանակին: (21) Ոմանք. Ս՛ երանելիքն: (22) Ոմանք. Աստն հրեայքն: (23) Ոմանք. Եւ ես չեմ յաշխարհէ: (24) Ոմանք. Ձեր մեռանիցիք ... մեռանիցիք ի մեղս ձեր: (25) Ոմանք. Դուս ո՞ ես: (26) Օրինակ մի. Զայն խօսիմ յաշխարհէս: (28) Ոմանք. Ինչ ոչ խօսիմ. այլ: (31) Ոմանք. ի բանին իմում: (33) Ոմանք. Պիտի եղեսն նոքա հրեայքն և ասեն ... [ԹԷ] ազատ լինիցիք:

Digitized by Google

ասէին ասէին ասեմ ձեզ. Թէ ես՝ որ առնեմ գործս՝ ծաղ
35 ռայ և ձեզ այց: * Եւ ծառայն՝ ոչ յաւիտեան կայ՝ ի տանն,
36 իսկ որդին՝ ի յաւիտեան կայ: * Իսկ որպ՝ եթէ որ
դին զձեզ ազատեցուցանէ, ճշմարիտ ազատ լինիք:
37 * Գիտեմ զի զաւակ աբրահամու էք. այլ խնդրէք
38 սպանանել զիս. զի բանին իմոյ չէ տեղի ի ձեզ: * Ես՝
զոր տեսի առ հօր իմում՝ խօսիմ. և դուք՝ զոր լուա՛ք
39 ի հօրէն ձերմէ՝ առնէք: * Պատասխանեցան եւ ասեցին
և ասեն. Հայր մեր՝ աբրահամ է: Ասէ ցնոսա յի
սուս. եթէ որդիք աբրահամու էիք՝ զգործսն աբրահամու գոր
40 ծէիք: * այլ այժմ խնդրէք սպանանել զիս. զմարդ
մի որ ճշմարտութիւն խօսեցայ՝ զոր լուայ ի հօ
41 րէ իմմէ. զայդ՝ աբրահամ ոչ արար: * դուք առնէք
զգործս հօրն ձերոյ: Ասեն ցնա. մեք ի պոռնկութենէ
42 չնիմք ծնեալ. մի և հայր մեր, ասե. * Ասէ ցնոսա յի
սուս. Եթէ ած էր հայր ձեր, սիրէիք զիս գուցէ. զի ես յայ
նէ՛ և եկի. և ոչ ես ինձանէ՛ եկի, այլ նա ա
43 ռաքեաց զիս: * Ընդէ՞ր զխօսս իմ ոչ գիտէք դուք. վը
44 զի ոչ կարէք լսել զբանն իմ: * Դուք՝ ի հօրէ ի սա
տանայէ՛ էք, և զցանկութիւնս հօրն ձերոյ կամիք առնել.
էր նա մարդասպան էր իսկզբանէ, և ի ճշմարտութեան
ոչ եկաց. զի ոչ գոյ ճշմարտութիւն ի նմա. յորժամ խօսի
ցի՛ ստուր յիւրմէ՛ անտի խօսի. զի ստուր է և հայր նո
45 * Իսկ ես՝ զի ճշմարտութիւն խօսիմ, ոչ հաւատայք ինձ:
46 * Ո՞ ոք ի ձէնջ յանդիմանէ զիս վասն մեղաց. և
47 թէ ճշմարիտն ասեմ, ընդէ՞ր ոչ հաւատայք ինձ: * Ո՛ր
ն է յայր, զբանս Աստ լսէ. և դուք վս այնորիկ ոչ լսէք,
48 զի չէք յԱստ: * Պատասխանի տուեալ հրեայքն՝ և ասեն
ցնա. ոչ բարւոք ասեմք մեք՝ եթէ սամարացի ես դու,
49 և դեւ կայ ի քեզ: * Պատասխանի ետ յն՝ և ասէ. չիս
դեւ՝ ոչ գոյ. այլ պատուեմ զհայր իմ, և դուք՝ անարգ
զիք

---

(35) Ոմանք. Ոչ յաւիտեան կայ՝ ի տանն: (37) Ոմանք. Ոչ ունի տեղի իմում չէք: (38) Ոմանք. Ա՛ւ ի հօր իմում. . . առ՝ ի հօրէն ձերմէ: (38) Բազմ. Զոր լուաք առ՛ի հօրէն: (40) Ոմանք. Այլ այժմ խնդրէք: (40) Յոմանս ձեռն. Պատանառնել զիս՝ զայդ մի: (43) Ոմանք. Վս զի ոչ կա՛ր ձեզ լսել: (44) Ոմանք. Ի հօրէ սատանայէ՛ էք, և ցանկ կուք . . . և ի ճշմարտութեան ոչ եկաց . . . զի չորժամ խօ սեցցի սուտ . . հայրն նո: (45) Ոմանք. Ես զճշմարտութիւնն խօսիմ: (46) Ի լսա՛՝ Ո՞ ի ձէնջ յանդիմանէ զիս վս. հանգոյն բաղմոց ի բնա՛: (46) Ոմանք. Եթէ զճշմարտութիւն ասեմ ձեզ՝ ընդէր ոչ: (47) Յօրինակին ձեռն. Ես դուք: (48) Յօրինակին ձեռն. Աստուածն ես՝ եթէ: (49) Օրինակ մի Ես դուք ասեցարքիք զիս:

Digitized by Google

դէպ զնա : * Եւ՝ ոչ ինձ գրեմ զնոսա քեզ. է՛ որ ինձ զքեզ՝ 50
եւ զաւետ : * Աչին ասէին ասելի ձեզ, եթէ ոք զքաննի քեզ՝ 51
ապահասցէ, զմահ մի տեսցէ՛ ի յաւիտեան : * Աստէն ցնաւ 52
հրեալքն . արդ՝ գիտացէք թէ՝ գէ գոյ ի քեզ . ասէ
քրահամ մեռաւ . եւ մարգարէքն , եւ դու ասես՝ եթէ ոք
զքանի իմ ապահասցէ, մի ճաշակեսցէ զմահ՛ ի յաւիտեան :
* Մ իթէ՝ դու մեծ ինչ ոք իցես քան զՀայրն մեր աբ. 53
քրահամ որ մեռաւ , եւ մարգարէքն մեռան . արդ՝ դու
զանձ առնես զքեզ : * Պատասխան եաս յիս . եթէ ես փա. 54
ռաւորեմ զանձն իմ, փառքն իմ՝ ոչինչ են . է՛ Հայր որ
փառաւորէ զիս , զորմէ դուքն ասէք՝ թէ մեր մեր է .
* և ոչ ճանաչէք զնա : Բայց ես գիտեմ զնա : և եթէ 55
ասեմ, թէ ոչ գիտեմ զնա , ձեզ նման սուտ լինիմ. այլ
գիտեմ զնա , և զբանն նր ապահեմ : * Աբրահամ Հայր 56
ձեր ցանկացաւ առնանել զոր իմ, եւ տես՝ և ուրախ ե.
զև : * Աստէն ցնաւ հրեայքն . չիսուն ամ չեն և քո , և
զաբրահամ տեսեր : * Աստ ցնծ յիս . ասէին ասէին ասելի 58
ձեզ . յառաջ քան զլինելն աբրահամու եմ ես : * Վէմս ի 59
առնի հրեայքն , զի արկցեն ՚ի վերայ նր . և յիս խոյս
եաս՝ և ել գնացի ՚ի տաճարէ անտի :

ԳԼ. Թ.

Ի և եկ

Ա յս մինչ գնաս անցանէր , եւ տես այր մի կոյր ՚ի ծնեա. 1
* և հարցին զնա աշակերտքն նր՝ և ասեն . ո՞վ
բի՞ հայր ելաւս է , սորա՞ թէ հօր և մօր խ.րոյ՝ զի կոյր
ծնաւ . * Պատասխանի եաս յիս . ոչ գորա ելաւս է , և 3
ոչ հօր և մեր խ.րոյ . այլ զի յայտնի լիցին գործքն ոյ
՚ի գնա : * Ես լինի պարտ է՝ գործել զգործս այնորիկ 4
որ առաքեացն զիս՝ մինչ աւուր կայ . գայ գիշեր՝ յոր
ծաման հնչել գործել : * մինչ գնա յաշխարհի եմ , 5
լոյս եմ աշխարհի : * Զայս իբրև ասաց , եթուքս ՚ի գե. 6
տին՝ և արար կաւ՝ ՚ի թքոյն , և ծեփեաց զկաւն ՚ի վր
աչսոց կուրին . * և ասէ ցնա . երթ լուա յաւազանին 7
սիլոամայ՝ որ թարգմանի՝ առաքեալ չորաս լուացաւ ,
եկն

(51) Ոմանք . Զի որ զբանն իմ պա՛՛ . մի տեսցէ յաւիտ
տեան : (52) Ոմանք . Զմահ մի ճաշակեսցէ յաւիտեան :
(53) Յօրինակին ՚ի՛՛ . Ընդ դուս : (53) Ոմանք . Զոմ ասես
ձեռս զքեզ : (55) Ոմանք . Եւս եւ եթէ ասեմ . զբանն նր :
(57) Ոմանք . Ամ չես ես զոր : Ոս օրինակ ին . Ձև եւս ես լցեալ
քոս , և պարբա՛՛ : (58) Ոմանք . Զ լինել աբրահամ՛՛ : (59) ՚ի
ջիշս ոչինչ . Վէմս առնին հրեայքն զնւ :

Գլ. Թ. (2) Բ ջիշք . Զի կոյր ծնեցեր : (3) Ոմանք . Յայտնի
լինիցեն : (4) Ոմանք . Մ ինչ օր կայ : (4) Ոմանք . Յորում
ոչ ոք կարէ գոր՛՛ : (7) Ոմանք . Յաւազանին սիլոամայ՝

Digitized by Google

8 ձկին և առեալ էր ։ * իսկ դրացիքն՝ և որոց առեալ էր զնա յառաջագոյն՝ թէ մուրացիկ էր, ասէին. ոչ
9 այս էր որ նստէր և մուրանայր ։ Կէին ասէին. նմա է ։ * այլքն ասէին՝ ոչ. այլ նմանն է նմա ։ և ինքն ասէր՝
10 թէ ես եմ ։ * Ասեն ցնա. իսկ զիա՞րդ բացան աչք քո ։
11 * Նա՝ որ ասեն մարդն որ կոչի Յիսուս, եղ զիղն և օծ ինձ զաչսն իմ, և ասէ ցիս. երթ՝ ի
12 սիլովամ՝ և լուա՛. երթեալ լուայ՝ և առեայ եմ ։ * Ասեն
13 ցնա. ո՞ւր է նա ։ ասէ ցնոսա. ոչ գիտեմ ։ * Առնեն զնա
14 առ փարիսեցիսն զնա, որ երբեմն կոյր էր ։ * և էր շաբաթի՝ յորժամ զիղն արար յն. և երացոյց զաչս կուր
15 քին ։ * Դարձեալ հարցանէին զնա և փարիսեցիքն, թէ զիա՞րդ առեալ եմ ։ և նա՝ ասէ ցնոսա. կա՛ղ եդ՝ ի վի
16 զաչսդ իմոյ, և լուա՛ացայ՝ և առեալ եմ ։ * Ասեն ոմանք ի փարիսեցւոցն. ոչ է այրն այն յԱստ, զի զշաբաթա՛ն ոչ պահէ ։ Կէյքն ասէին, իսկ զիա՞րդ կարէ մարդ մեղաւոր՝ այսպիսի նշանս առնել ։ և էին հերձուածք ի
17 մէջ նո՛ց ։ * ասեն զմարդեալ կոյրն. դու զի՞ ասես վնո՛ր
18 զի երացոյց զաչս քո ։ և նա ասէ՝ թէ մարգարէ է ։ * Ե՛ս ոչ հաւատացին հրէայքն զնմանէ՝ թէ կոյր էր՝ և բաց
19 ցաւս, մինչև կոչեցին զծնողս բացելոյն ։ * Հարցին ցնոսա և ասեն, ասա՛ է որդին ձեր, զորմէ դուքն ասէիք ե՞թէ
20 կոյր ծնաւ. արդ՝ զիա՞րդ առեանէ ։ * Պատասխանի՛ ետուն ծնօղքն նորա՛ և ասեն. գիտեմք զի սա է որդին
21 մեր, և զի կոյր ծնաւ ։ * բայց զիարդ այժմ առեալ նէ, ոչ գիտեմք ։ կամ թէ՝ ով երացոյց զաչսդ նորա, մե՛ք
22 ոչ գիտեմք ։ ցդա՛ւ իսկ հարցէ՛ք, ինքնին՝ի չափ հասակ՛ի
23 է ։ ինքն իսկ խօսեսցի վնո՛ւ ։ * Զայս ասացին ծնօղքն նո՛ր, զի երկնչէին՝ի հրէից ։ քանզի ուխտ եդեալ
24 էր հրէից, եթէ ոք խոստովանեսցի զնա՛ք՝ի բանս Յիսուսի, եղիցի ազ ի ժողովարանէն ։ * վա՛ յնոցիկ ասացին ծնօղքն նո՛ր, թէ ինքնին՝ի չափ հասակ է՝ ցնա՛ իսկ հարց
25 կէք ։ * Դարձեալ կոչեցին անդամ զմարդն որ կոյրն էր, և ասեն ցնա. տո՛ւր փառս աստ, մեք գիտեմք
26 զի այրն այն մեղաւո՛ր է ։ * Ե՛ս նա՝ ասէ. թէ մեղաւո՛ր իցէ՝ ես ոչ գիտեմ. բայց զայս գիտեմ, զի կոյր
27 էի՛ և արդ տեսանե՛մ ։ * Դարձեալ՝ ասեն ցնա. զի՞ նչ արար քեզ. զիա՞րդ երացոյց զաչս քո ։ * Պատասխանի ետ

---

(8) Ոմանք. Ոչ սա է որ նս՛՝ և ոմանք. Ոչ սա էր նա որ ։
(11) Ոմանք. Յն ասէին ։ (15) Ոմանք. Հարցանէին ցնա փարիսեցիքն ։ (18) Ոմանք. Ե՛ս ոչ հաւատացին հր՛՝
(20) Ոմանք. Պէնի ետուն նո՛ց ծն՛՝ ։ (21) Ոմանք. Ա՛յժմ առեանէ՝ ։ ո՞ երացոյց զաչս ։ ինքդ իսկ խօ՛՝ ։ (22) Ոմանք. խոստովանեսցի զնա ։ (25) Ոմանք. Թէ մեղաւո՛ր է՝ ես ։

Digitized by Google

եղ ես՝ այժմ ասացի ձեզ՝ և ոչ լուսատուք. զի կամիք
միւսանգամ լսել. միթէ՝ և դուք կամիք աշակերտել
նմա: * Եղջուր հայհոյեցին զնա՝ և ասեն. դուն լիցիր 28
նորա աշակերտ. մեք մովսիսի աշակերտք եմք: * մեք գիտեմք 29
եւ մովսիսի խօսեցաւ ածն. զսա՝ ոչ գիտեմք
ուստի է: * Պատասխանի եւս այրն՝ և ասէ ցնոսա. այդ 30
իսկ ևս սքանչելիք. զի դուք ոչ գիտէք ուստի իցէ,
և զիմ՝ զաչս բացաւ: * Գիտեմք զի ածն՝ մեղս ոչ 31
լսէ. բայց եթէ ածատուրս որ իցէ՝ և զկամս նորա առնիցէ,
նմանի լսէ: * Ի յաւիտենից աստ ոչ լուաւ՝ եթէ և 32
բաց զաչս կուրի՝ ի ծնէ կոյր ծնեալոյ: * եթէ ոչ իցէր 33
հոս այրն այն, ոչ կարէր առնել ինչ: * Պատասխանեցին 34
և ասեն ցնա. ի մեղս իսկ ծնեալ ես ամենեքին,
և դու վարդապետես մեզ: և հանին զնա արտաքս:
* Լուաւ յն եթէ հանին զնա արտաքս, և երբեմն և 35
գնա զնա՝ ասէ ցնա. դուն հաւատասցես յորդի ած: * Պատ 36
ասխանեաց եւ՝ և ասէ. ով տէր է՝ զի հաւատասցեմ
ի նա: * Ասէ ցնա յն. և տեսեր զնա, և որ խօսիդ 37
ընդ քեզ՝ նա է: * Եւ նա ասէ. հաւատամ տէր: և երկ 38
րպագեաց նմա: * Եւ ասէ յն. ի դատաստան եմ ես 39
ի յաշխարհս յայս, զի որ ոչք տեսանեն՝ տեսցեն, և
որք տեսանեն՝ կուրասցին: * Լսեան ոմանք ի փարիսե 40
ացւոցն՝ որք ընդ նմա էին, և ասեն ցնա. միթէ՝ և
մեք կուրք իցեմք: * Ասէ ցնոսա յն. եթէ կոյրք էիք՝ 41
ոչ էր մեղք ձեր. բայց ասէք՝ թէ տեսանեմք՝ և
մեղքն ձեր ի ձեզ հաստատեալ կայ:

ԳԼՒ Ժ.

Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. որ ոչ մտանէ ընդ գռանն ի 1
գաւթիկն ոչխարացն, այլ ընդ այլ երանէ, նա՝ գող
է, և աւազակ: * Իսկ որ մտանէ ընդ գռանն, հովիւ 2
է ոչխարացն: * Նմա գռնապանն բանայ, և ոչխարքն 3
ձայնի նորա լսեն. և զիւրաքանչիւր կոչէ յանուանէ, և
հանէ զնոսա: * Եւ յորժամ զիւրսն արտաքս հանիցէ, 4
առաջի նոցա երթայ, և ոչխարքն զհետ նորա երթան. զի
ճանաչեն զձայն նորա: * զտարւոյ զհետ երթիլն երթան, այլ 5
փախիցեն ի նմանէ, զի ոչ ճանաչեն զձայն օտարաց:

* Յայտ

(29) Ոմանք. Ուստի իցէ: (30) Ոմանք. Ուստի է, և զիմ
զաչս՝: (31) Ոմանք. Գիտեմք զի ածն. բայց եթէ: (32) Օ-
րինակ մի ընդ սմանայ. ի ծնէ կոյր ծնեալոյ: (39) Ոմանք.
ի դատաստան եկի յաշխարհս յայս, զի որ ոչ տեսանեն:
(40) Ոմանք. ի փարիսեցւոցն՝ և որ ընդ նմա էին: (41) Յօ-
րինակին. Եթէ կոյրք իցեք: (41) Ոմանք. Զձեր մեղս
Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Ընդ գռանն ի գաւթիկն ոչխարացն:

Digitized by Google

6 ի քեզնէ ստասցի՝ առցայ յՆ, և նորա ոչ պիտէ[ի]
7 ինձ զինչ եւս ոգի խոտիցն ընդ նմ: * Դուք մեք՝ ասէ ցհետ
ցյն. ասեմն ասեմն ասեմ ձեզ, զի ևս ես եմ գառնն ոչխա-
8 րաց: * Ամենեքեան որ յառաջ քան զիս եկին, գող
9 եմին և սատակիչք. այլ ոչ լուան նոցա ոչխարքն: * Ես
եմ դուռն. ընդ իս եթե ոք մտանիցէ, կեցցէ. մտցէ, և
10 ելցէ, և ճարասցի գոյզն: * Գող ոչ գայ՝ եթէ ոչ զի գո-
ղասցի և սպանցի և կորուսցէ. ես եկի զի կենդանի
առնիցեմ, և առաւել եւս առնիցեմ:
11 * Ես եմ հովիւն քաջ. հովիւ քաջ զանձն խոր գնի՛ ի վե՛ր ԻԱ
12 ոչխարաց: * Իսկ վարձկանն որ ոչ է հովիւ, որոյ ոչ խոր զբ
նին ոչխարքն, իբրև տեսանէ զգայլն զի գայ, թողու զոչ-
խարսն և փախչի. և գայլն յափշտակէ զնոսա և ցրուէ.
13 * զանազի վարձկանն է, և չի փոյթ նմա վի՛ ոչխարացն:
14 * Ես եմ հովիւն քաջ. և ճանաչեմ զիմեանս, և ճանա-
15 չի՛ զիս յիմոցունս: * Որպես գիտէ զիս հայր, գիտեմ ես և
16 զհայրն. և զանձն իմ գնեմ՛ ի վե՛ր ոչխարացդ: * Եւ
և այլ ևս ոչխարք ե՛ն իմ, որ ոչ ե՛ն յորմէ գառնէ. և
զայնոսա ևս պատշաճ է բնե՛ ածել այսր. և ձայնի իմոյմ
17 լսեսցեն, և եղիցի մի հօտ՝ և մի հովիւ: * Վա՛ ոչխա-
րիկ սիրեն զիս հայր իմ, զի ես գնեմ զանձն իմ. զի
18 զնա՛ ածից զնա: * Ո՛չոք հանե՛ զնա յինէն. այլ
ես գնեմ զնա ինձեմէ իշխանութի՛ն ունիմ գնե՛լ զնա.
և իշխանութի՛ն ունիմ միւսանգամ առնե՛լ զնա:
19 զայս պատուիրեաց առի՛ ի հօրէ իմմէ: * Դարձեալ հար-
20 ծաւան զհրեայսն վի՛ բանիցս այսոցիկ: * Եւ
ասէին բազումք՝ ի նոցանէ. դի՛ դեւ՛ ի նմ՝ և մոլեգնի,
21 զի՞ զնա՛ լուիք նմ: * Ոչ այն ասէին, այսոցիկ բանք ոչ
դե՛ւահարի ե՛ն. միթէ՝ դի՛ կարէ՞ դեւ աչս կուրի բանալ:
22 * Եղեւ յոյժ նորոգութի՛ նորոգութեանց յԵՐ, և ձմեռն էր:
23 * և շրջէր յն՛ ի տաճարին՝ ի սրահին սողոմոնի:
24 * Շո՛ւրջ եկեալ շնորհա՛ն հարեալ զն՝ և ասեն. մինչ
զոր
զանձն զազիս մեր, եթէ դու ես քրիստոս՝ ասա մեզ յա-
25 յտնապէս: * Պատասխանի եւ նոյն յն՝ և ասէ. ասացի
ձեզ՝ և ոչ հաւատայք ինձ: զգործսն զոր ես գործեմ
26 յանուն հօր իմոյ՝ նոքա՛ վկայեն վի՛ իմ: * Այլ դուք
27 ոչ հաւատայք, զի չէք յոչխարաց անտի իմոյ: * Ի՛սկ ոչխարք

---

(6) Ոմանք. Ոչ պիտեին զինչ էր: (9) Ոմանք. Եւ ես եմ
գառնն... եթէ ոք մտցի: (16) Ի լատ՛՝. Եւ պարզ և ա-
պաւոյս, հոմայնոյն ոմանդ ի բնէ՛՝: (17) Ոմանք. Վա՛ ոչխա-
րիկ սիրեն: (22) Ոմանք. Եւ եղեն... նորոգութիք յԵՄ:
(25) Օրինակ մի. Եւ ոչ հաւատայիք ինձ: (26) Ոմանք. Ոչ հաւատայք
ինձ զի չիք ի յոչխարաց անտի իմոյ:

Digitized by Google

իմ ձայնի խոնա՛ր լսէն, և մա՛ն Հանապազիմ ինձ ; և զինքն
իմ գտա՛ն . * և ես ասա՛ւ նոց զկնի ան յաւիտենական եղա՛ծ . 28
և մի՛ կորնչեն՝ ի յաւիտեան . և մի՛ ոք յափշտակիցէ
զնա՛ ի ձեռաց իմոց : * Հայրն իմ որ ինձ ետո՛ մեծ 29
է քան զամենայն, և ո՛չ ոք կարէ յափշտակել՝ ի ձեռաց հօր
իմոյ : * ես և Հայր իմ մի՛ եմք : * Վէմս առին հրեայքն՝ 30
զի քարկո՛ծ արասցե՛ն զնա : * Պատասխանի՛ եւս նոցա յի՛ս . 31
բազո՛ւմ գործս բարիս ցուցի ձեզ՝ ի հօրէ իմմէ . վասն որո՛յ 32
գործոյ՝ ի նոցանէ՞ քարկո՛ծ առնէք զիս : * Պատասխա՛ւ 33
նի՛ եւս նոնա հրեայքն . վասն բարւոյ գործոյ ո՛չ առ
նե՛մք զքե՛զ քարկո՛ծ, այլ վասն հայհոյութե՛ան . և զի գո՛ս
մարդ ես, և զանձն քո՛ ած առնես : * Պատասխանի՛ 34
եւս նոցա յի՛ս . ո՞չ յօրէնսն ձեր գրեա՛լ է . ես ասացի՛ եմ
աստուա՛ծք իցէք : * եթէ զնո՛ւսն աստուա՛ծս ասա՛ց , 35
առ որս բանն ետ եղե՛ւ . և չի՛ կարի՛ եղծանե՛լ գրոյն .
* իսկ զոր Հայր սրբեաց՝ և առաքեաց յաշխարհ, գո՛ս 36
ասէք՝ թէ հայհոյի՛ս . վասն ասացի՝ թէ որդի՛ ետ եմ .
* եթէ ո՛չ գործեմ զգործս Հօր իմոյ, մի՛ հաւատայք 37
ինձ : * ապա թէ գործեմ, թէ և ինձ ո՛չ հաւատայք, 38
սակայն գործոցն հաւատացէ՛ք . զի գիտասջի՛ք և ծա
նի՛ջի՛ք՝ եթէ Հայր յիս , և ես ի՛ Հօր : * Խա՛բէին զ 39
նի՛ւդրէին զնա ունե՛լ, և ել՝ ի ձեռաց նո՛ց : * Եւ գնաց 40
միւսանգամ յայն կողս յորդանանա՛ւ , ի՛ տեղին ուր էր
յովհաննէս զառաջինն՝ և մկրտէր . և անդ լինէր : * Եւ 41
բազո՛մք ասա՛ն ա՛ւ՝ և ասեն . զի յովհաննէս նշան ինչ
ո՛չ արար : * բայց զամենայն զոր ասաց յովհաննէս վասն 42
Քրիստոսի՛ էր . և բազո՛մք հաւատացի՛ն ի՛ նա անդ :

ԳԼ ԺԱՆ

ԺԱ ԳՂ Ա Եւ էր ոմն հիւանդ ղազարոս ի բեթանիայ , ի գեղ 1
ջէ մարեմայ և մարթայի քրո՛ջ նորա : * Ա՛յս այն մա 2
րիամ էր որ օծ զտէրն խնդով, և ջնջեցաց զոտս նորա հե
րոք իւրով՝ որոյ եղբայրն ղազարոս հիւանդ էր : * Ա՛ւ 3
տեղծին առ նա քոյրքն նո՛ր և ասեն . տէր՝ ահա՛ տեսի՛
զոր դուն սիրե՛իր՝ հիւանդացեա՛լ է : * Իսկ ես լուա 4
յի , ասէ . այն հիւանդութի՛ւն չի՛ ի մահ, այլ վասն փա
ռացն

---

(28) Օրինակ ին . եթէ մի՛ ի նոցանէ ոչ կորնչեն յաւի
տեան : (32) Ոմանք . Ցնոցանէ՞ և ասէ . բազո՛մ : (33) Ոմանք .
Հրեայքն և ասեն : (35) Ոմանք . Եթէ զնո՛ւսն աստուածս
անուանի՛ , առ որս : (36) Ոմանք . Եթէ առաքեաց յաշ
խարհս . . ես որդի եմ : (38) Բազմք . Սակայն գործոցն
հաւատացէ՛ք զի : (41) Ոմանք . Ելանէր ինչ ոչ արար՝ :
(42) Ոմանք . Վա՛տ ասացա՛ք հիմնարիս էր :
Գլ. ժե. (4) Ոմանք . Զի փառաւորեսցի որդի :

Digitized by Google

5 առաքեն զքեզ՝ զի վասն սորա լինիցի որդի ոչ այնուհետեւ : * Եւ
սկսեալ յոմանէ՝ զմարիամ, եւ զմարթա զքոյր նորին, և զղազար :
6 * Իբրեւ լուաւ Թէ հիւանդացեալ է, զաստիճն կալաւ
7 անդէն ուր էրն՝ սուտս երկուս : * Ապա յետ այսր
նորին ասէ ցնոսա. եկայք երթիցուք միւսանգամ՝ ի հրէ-
8 աստան : * Ասեն ցնա աշակերտքն . ասէրբի , այժմ եւս
խնդրէին զքեզ հրեայքն քարկոծ առնել, և դարձեալ
9 երթիս անդրէն : * Պատասխանի Յս ասէ . ոչ երկո-
տասան ժամ է յաւուր . եթէ ոք գնայ ի տուընջեան՝
ոչ գայթակղիցի, զի զլոյս աշխարհիս այսորիկ տեսանէ .
10 * ապա Թէ ոք գնայ գիշերի՝ գայթակղի, զի լոյս չէ
11 գոյ ընդ նմա : * Զայս ի բերան ասաց , յետ այսորիկ ա-
սէ ցնոսա . զեղբարսն բարեկամ մեր ննջեցաւ , այլ երթ
12 Թաւմ զի զարթուցից զնա : * Ասեն ցնա աշակերտքն .
13 տէր՝ եթէ ննջեցաւ՝ ապա առողջ : * այլ յն վասն մա-
հուանն ասէր . նոքա սակայն ենթադրեցան Թէ վասն ննջե-
14 լոյ քնոյ ասէր : * Ցայնժամ ասէ ցնոսա յն՝ յայտնապէս .
15 զեղբարսն մեռաւ , * և ես ուրախ եմ վն ձեր, զի գուցէ
հաւատասջիք ինձ , զի ես չէի անդ . բայց երթ գնացուք
16 երթիցուք առ նա : * Ասէ Թովմաս՝ անուանեալն երկ-
տորեակ՝ ցաշակերտսն իւրեանց . սուն եկայք և մեք՝ զի
17 ընդ նմա մեռցուք : * Եկն յն՝ եգիտ զնա չորեքօրեայ
18 ի գերեզմանին : * Եւ էր բեթանիա մերձ յԵրու-
19 սաղէմ տասներկուքոտ հնգետասան : * բազումք ի հրէից
անտի եկեալ էին առ մարթա և մարիամ , զի մխի-
20 թարեսցեն զնոսա վն եղբօրն : * Մարթա իբրեւ լուա-
ւ՝ Թէ յն գայ , ընդ առաջ գնաց նմա . բայց մարիամ
21 նստէր անդէն ի տան : * Ասէ մարթա ցյն . տէր՝ եւ
22 Թէ առաս լինէիր էիր, եղբայրն իմ չէր մեռանէր : * այլ
և արդ գիտեմ, Թէ զոր ինչ խնդրեսցես յն՝ առցէ
23 քեզ ձեր : * Ասէ ցնա յն . յարիցէ եղբայրն քո : * Ա-
24 սէ ցնա մարթա . գիտեմ զի յարիցէ ի յարուցն՝ յա-
25 ւուրն յարուցման : * Ասէ ցնա յն . ես եմ յարուցիչն և
կեանքն . որ հաւատայ յիս , Թէպէտ և մեռանի՝ կեցցէ .
26 * և ամենայն որ կենդանի է՝ և հաւատայ յիս , մի մեռ-
27 ցի՝ ի յաւիտեան. հաւատայս այսմիկ : * Ասէ ցնա . այո
տէր . ես հաւատացեալ՝ եմ Թէ դուն ես քրիստոս որդի որդւոյ

---

(5) Ոմանք . եւ սիրէր յն զմարթա, և զքոյր նորին զմա-
րիամ, և զղազար : (9) Ոմանք . միաժամ է աւուր : (10) Ո-
մանք . Գնայ՝ ի գիշերի : (12) Ոմանք . Աշակերտքն նորա .
տէր : (13) Ոմանք . Ասան ննջելոյ քնոյն ասէ : (17) Ո-
մանք . եկեն յն և եգիտ զնա : (20) Ոմանք . եթէ յն գայ . .
անդրէն ի տան : (22) Ոմանք . եթէ զոր ինչ և խնդրեսցես :
(25) Ոմանք . ես իսկ եմ յարութիւն : (27) Ոմանք . ես հաւատացեալ :

Digitized by Google

յաչխատիչ գաղտից էիր: * Եւ զայս իմբրև առայ, զգը- 28
նայ կուշտայ զմարիամ գայրը իւր լսանելոյն՝ և ասէ ։
վարգապետն եկեալ է՝ և կոչէ գքեզ: * Նա՝ իմբրև լսա 29
ւաւ, յարեաւ վաղվաղակի, և գնայ առ յն: * Զի եւս 30
էր եկեալ յն՝ ի գիւղն ։ այլ էր անդ տկն ուր ետես- 31
տր ընդառաջ եղև նմա մարթա: * Իսկ հրեայքն որ
էին ընդ նմա ի տանն անդ, և մխիթարէին զնա, իմ-
բև տեսին զմարիամ՝ թէ յարեաւ վաղվաղակի և ել-
նայ, գնացին և նոքա զհետ նր. համարէին թէ ի գե-
ղոյն երթայ՝ զի լացցէ անդ: * Իսկ մարիամ իմբ 32
րև եկն ուր էրն յն՝ և տեսանէ զնա, անկաւ առաջ
նորա՝ և ասէ ։ տր՝ եթէ անաս էիր գիտեաւ՝ ոչ եր մե-
ռանէր եղբայրն իմ: * Ցն իմբրև տեսանէ զնա լալ- 33
և զր ընդ նմանյն էին հրեայքն՝ լացին, խռովեցաւ յոգ
գի իւր իմբրև զայրացաւ, * և ասէ ։ ուր՝ եդիք զնա: 34
ասեն ցնա ։ տր՝ ա՛կ և տես: * Եւ արտասուեաց յն: 35
* Ասէին հրեայքն ։ տեսանէք որպէս սիրէր զնա: * Ոմանք 36
ի նոցանէն ասէին ։ ոչ կարէր աս, որ եդաց զաչս
գրոյն՝ ի նորացանել ասէին ։ ոչ կարէր աս, որ եդաց զաչս 37
հոգւոյն, տանել զի և աս՝ մի մեռանիցէ: * Ցն դարձեալ 38
ցաւագնեալ ընդ միասս իւր, գայ ի գերեզմանն: և էր
անդր քար, և վիմ մի եդեալ ի վերայ նր: * Եւ ասէ յն 39
՝ի քակեցէք տարօրինակ զվէմդ: տանէ ցնա մարթա քոյր մեռելոյ
էին ։ տր՝ արդ հոտանայ ի գայ, քանզի չորեքօրեայ է ։
* Ասէ ցնա յն ։ ոչ ասացի քեզ եթէ հաւատասցես 40
տեսանիցես զփառս նր: * Եւ իբրև՝ ի վեր առին զվէմն, 41
յն ամբարձ զաչս իւր ի վեր, և ասէ ։ հայր՝ գոհա
նամ զքեզ զի լուար ինձ: * և ես գիտէի՝ զի յամէ՛ն ժամ 42
լսես ինձ ։ այլ վասն ժողովրդեանս որ շուրջ կան առ
նեմ՝ զի հաւատասցեն եթէ դու առաքեցեր զիս: * Զայս 43
իբրև ասաց, ի ձայն մեծ աղաղակեաւ և ասէ ։ հէ՛ն
գարթ՝ արի ելի արտաքս: * Եւ ել մեռեալն տաիւք կա- 44
պուտիւք, և ձեռնքն՝ երիսպատիւղիւք, և երեսքն՝ սուդ
համանափաւոցք: և ասէ ցնա յն ։ լուծէ՛ք զդա՛ և թող
ցէ՛ք երթալ: * Բազումք ի հրէից՝ որ եկեալ էին 45
առ մարիամ մեռնա, իմբրև տեսին որ արարն հաւատացին
՝ի նա: * Եւ ոմանք ի նոցանէն գնացին առ փարիսեցիս 46
զ զ և պատմեցին նց զոր արարն յն: * Ժողովեցին քա- 47
հանայապետքն և փարիսեցիքն ասեան, և ասեն ։ զի՞նչ
ա-

---

(28) Ոմանք ։ գնաց և կոչեաց ... վկրեալ է և կեսրալ է: (29) Բազում-
ք եւ եկին առ նա: (30) Բազմ ։ Այնմէնի՛ն տեղ՛ ։ (31) Ոմանք ։
՝ի տան անդր: (33) Բազմ ։ Եւ որ ըստ նմա էին: (36) Ո-
մանք ։ Աստէն հրեայքն, տե՛ ։ (37) Ոմանք ։ Ոչ կարէր աս ։
(41) Ոմանք ։ ի վեր յերկինս ։ (46) Ոմանք ։ Զոր արարեալ յն ։
(47) Ոմանք ։ ժողովեցան քահանայ՛ ։ ... յաստէն, և ասեն ։

Digitized by Google

48 առաւելագոյնք զի այլոն այլ ըմբռնեալ առնիք : * Եհէք ես
գալոցն զնա այնպէս , մանաւանդ[ի] ես հաւատասցի ի նա . և
գայցեն հռոմայք և բառնայցեն զտեղիս մեր և զազգս .
49 * Իսկ ոմն ի նոցանէ անուն կայիափա , որ քահանայապետ
սիոն էր տարւոյն այնորիկ , ասէ ցնա . դուք ոչինչ
50 գիտէք , * և ոչ բնաւ խորհիք եթէ , թէ լաւ է մեզ
զի այր մի մեռանիցի ի վերայ ժողովրդեանս , և ոչ ամ
51 բողջ ազգս կորնչիցէ : * Զայս ոչ յանձնէ ինչ ասաց . այլ
քահանայապետ էր տարւոյն այնորիկ , մար-
գարէացոյց՝ եթէ մեռանելոյ էր յն ի վերայ ազգին .
52 * և ոչ ի վերայ ազգին միայն , այլ զի և զորդիսն աղ
53 զրուեալսն ժողովեսցէ ի մի : * Ապա յայնմ օրէ խորհ-
54 հրեայք զի սպանցեն զնա : * Եւ յն այնուհե
հաւոյ ոչ ևեթ հանդարձակ չէրէր ի մէջ հրեից . այլ
գնաց անտի յերկիրն մի՝ որ մերձ էր յանապատս , ի քա-
ղաքն մի՝ որում անուն էր եփրայիմ , և անդ բնակէր ա-
55 նի ընդ աշակերտսն հանդերձ : * Եւ էր մերձ զատկին հրէից զաղ
և բազումք ելին յերկրէ ի զատկէն առաջ յառաջագոյն քան
56 զաղատիցին , զի սրբեսցեն զանձինս իւրեանց : * Խնդ-
րէին զյն , և ասէին ընդ միմեանս մինչ կայիք ի տա-
ճարին . զիա՞րդ թողուն ձեզ՝ եթէ ոչ գայցէ ի տօնս այսր :
Պատուիրէր տուեալ էր քահանայապետիցն և փարիսեցի-
ացն , զի եթէ ոք գիտասցէ ևեթ ուր է , գուշակեսցէ
զնմանէ , զի կալցին զնա :

ԳԼ. ԺԲ.

1 Իսկ յն վեց աւուրք յառաջ քան զզատիկն ելն ի
բեթանիա , ուր էր ղազար մեռեալն , զոր յարոյց
2 ի մեռելոց : * Եւ արարին անդ նմա ընթրիս . և ի ասէ
սնա կայր մարթիա , և հնազանդ մի էր ի բազմելոց ընդ
3 * Իսկ մարիամ մայ առեալ լիտր մի նարդոս նարդեան ազ. ԻԴ
նուէ սա ծանրագնոյ , ծո զսնան յն , և հերձուլ իւրով մազ.
քիւք զսուտս ոտից . և ատնէն լի եղև ի հոտոյ խնկոյն :
4 * Ասէ մի ոմն յաշակերտաց անտի՝ յուդա խկարիովթ ԻԵ
5 տուչն , որ մատնելոց էր զնա . * ընդէր ոչ եղև զայդ
վաճառեցաւ երկնիք արուեստ գնեալ , և տուեալ աղքա-
6 տաց : * Զայս ասաց՝ ոչ զի զաղքատանց ինչ փոյթ էր
նմա .

(48) Օրինակ ի . Եւ գալցեն հռոմք և : (50) Ոմանք . Զի
լաւ է մեզ եթէ մար մի : (51) Ոմանք . Այլ զի քահանայա
էր . . . Եթէ մեռանելոց էր : (56) Յօրինակին պակսի . Գիւ
տասցէ ինչ ուր է : (56) Ոմանք . Գիտեցէք եթէ . . գուշա-
կեսցեն զնմանէ . զի կալցին զնա :
ԳԼ. ԺԲ . (1) Ոմանք . Վեց աւուրցք : (3) Ոմանք . Մի
ծանրագնոյ : (5) Ոմանք . Երկնիք հարիւր գեր" : (6) Ոմանք .

Digitized by Google

նման. այլ զի գոչ էր և զարկին ինքն ունէր, և որ
ինչ անկանէր նա կրէր: * Ասէ յի. Ջրկլ տուք գնա, 7
զի լցին պատառունք իմոց պահեցէք զայդ: * Զազգատառս 8
յայմ ժամ ընդ ձեզ ունիք. զնա՝ ոչ հանապազ ընդ ձեզ
ունիք: * Իբրև գիտաց Ժողովուրդք բազմ՝ ի հրեից թէ 9
անդ է՝ եկին, ոչ միայն վն յի՝ այլ զի և զղազար
տեսցեն՝ զոր յարոյցն ի մեռելոց: * Խորհեցան ա- 10
րարին քահանայապետքն՝ զի և զղազար սպանցեն.
* զանզի բազումք՝ ի հրէից երթային և հաւատային 11
ի՝ ի յի: * Ի վաղիւ անդր Ժողովուրդ բազմ որ եկեալ 12
էր ի տօնն, իբրև լուան եթէ գայ յի յերուսաղէմ, * ա- 13
ռին ուստս արմաւենեաց՝ և ելին ընդառաջ նորա. ա-
զազակէին և ասէին. տէրունական օրհնեալ որ գայդ
նոյն՝ ընդ անուն՝ թագաւորդ իսրայէլի:
Ի * Եւ գտեալ յի էշ մի, նստաւ՝ ի վերայ նր. ոգի և 14
դրեալ է: * Մի երկնչիր դստեր սիովնի, ահա թագաւորդ 15
քո գայ նստեալ՝ ի վերայ յաստանիկ իշոյ:
* Եւ զայն ինչ՝ ոչ գիտացին աշակերտքն նր զառա- 16
ջինն. այլ յորժամ փառաւորեցաւ յի, յայնժամ յի-
շեցին եթէ այն էր որ գրեալ էր վն նր. և զայն ա-
րարին նմա: * Եւ Ժողովուրդն վկայէր՝ որ էր ընդ 17
նմա, եթէ զղազար կոչեաց և եթ՝ ի գերեզմանէն, և յա-
րոյց զնա՝ ի մեռելոց: * և վն այնորիկ ընդառաջ եկն 18
նմա Ժողովուրդն, զի լուան եթէ զայն նշան արարեալ
էր նորա: * Իսկ փարիսեցիքն ասէին ընդ միմեանս. 19
տեսանէք՝ զի ոչինչ օգտիք. ահաւասիկ աշխարհս ա-
մենայն զկնի նորա գնաց:
Իէ * Էին անդ ոմանք և հեթանոսք յերկեցան անդր, զի 20
երկիր պագանիցեն՝ ի տօնին. * Եղբա՝ մատեան առ փի- 21
լիպպոս՝ որ՝ ի բեթսայիդայ գալիլեացւոյն էր. աղա-
չէին զնա և ասէին. տէր՝ կամիմք զյի տեսանել: * Գայ 22
փիլիպպոս և ասէ յանդրեաս՝ անդրէաս և փիլիպ-
պոս ասեն ցյի: * Եւ յի պատասխանի ետս նոցա՝ և 23
ասէ. եհաս ժամ զի փառաւորեսցի որդի մարդոյ:
Իը * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ոչ հատն ցորենոյ անկ, 24
էր հեռաւ յերկիր մեռանիցէ, * ինքն միայն կայ. ապա թէ 25
մե-

Եւ զարկէն ունէր, և զոր ինչ անկանէր նա կրէր: (7) Պետրոս տուք գնա: (8) Օրինակ ի. Զազգատառս հնոզ ընդ ձեզ. զնա ոչ յայմ ժամ: (13) Բայց. Եւ ա- ստէին ողջանասցի: (15) Ոմանք. Ահաւասիկ թագր քո: (16) Ոմանք. Թէ այն է որ գրեալ նմա էր: (19) Ոմանք. Զի ոչ ինչ օգտիք. ա'': (20) Օրինակ մի. Յերկեցան անդր. զի: (21) Ոմանք. Ի բեթսայիդայ գալիլ'': (25) Ոմանք. Ա- յլ եթէ մե''։ Ն ոմանք. Ապ եթէ։

ՀԱՅԵՑ

(26) Ոմանք. Զիա ապաշաւեսցէ, զինքն : (27) Ոմանք. Զիա՛ թէ ժամն ասաւ յայս'' . . եւիմ ես ի ժամս յայս : (28) Բազմ. Հայր փառաւորեսցէ զանուն քո : (29) Ոմանք. Ասէին որոտումն լինիլ : (30) Օրինակ ոմն. Վասն իմ ինչ եղեւ բազում քան. : (34) Ոմանք. Յաւետեան կեաց : (35) Բազմ. փոքր մնաց ես Շիմն : (37) Ոմանք. Էր ապրարիչ . . ոչ հաւատացին ՚ի նա : (39) Ոմանք. Ընչ կարէին հաւատալ ՚ի նա : (40) Ոմանք. Եւ առաչնոցդ : (41) Ոմանք. Եսայի՛ յորժամ եհատ ես

Digitized by Google

* Բայց սակայն և յիշեսջիք զնոսա զոր ասացի ձեզ ես ասացի ձեզ։ * Եւ զայս ձեզ ոչ ասացի ի սկզբանէ, զի ես ընդ ձեզ էի։ * Եւ արդ ես գնամ առ որ զիս առաքեաց, և ոչ ոք հարցանէ զիս, ուր գնաս դու։ * Այլ զի զայս խօսեցայ ձեզ, սիրտ ձեր լցաւ տրտմութեամբ։ * Բայց ես զճշմարտութիւն ասեմ ձեզ, օգուտ է ձեզ զի ես երթամ, զի եթէ ոչ երթայց, Օգնականն ոչ գայ առ ձեզ, և եթէ երթիցեմ առաքեցից զնա առ ձեզ։ * Եւ եկեալ նա յանդիմանէ զաշխարհս վասն մեղաց և վասն արդարութեան և վասն դատաստանի։ * Վասն մեղաց, զի ոչ հաւատան ինձ։ * Եւ վասն արդարութեան, զի առ Հայր իմ երթամ, և ոչ եւս տեսանիցէք զիս։ * Եւ վասն դատաստանի, զի իշխանն աշխարհիս այսորիկ դատապարտեալ է։ * Եւ ունիմ բազումս ասել ձեզ, այլ ոչ կարէք կրել զայժմ։ * Եւ երբ եկեսցէ նա Հոգի ճշմարտութեան, նա առաջնորդեսցէ ձեզ ընդ ամենայն ճշմարտութիւն։ Զի ոչ ինքնին խօսեսցի, այլ զոր լսիցէ խօսեսցի, և զգայեալսն յայտնեսցէ ձեզ։ * Նա զիս փառաւորեսցէ, զի յինէն առցէ և յայտնեսցէ ձեզ։ * Ամենայն զոր ունի Հայր, նորա են ինձ ասացի, զի յինէն առցէ և յայտնեսցէ ձեզ։

ԳԼ. ԺԶ.

Եւ դարձեալ փոքր քան զայն զոմանս զառակի, և ոչ տեսանիցէք զիս։ Եւ դարձեալ փոքր քան զայն զոմանս զառակի, և տեսանիցէք զիս, զի ես երթամ առ Հայր։ * Ասեն ուրեմն ոմանք ի նոցանէ ընդ միմեանս, թէ զի՞նչ է այս զոր ասէ մեզ, թէ փոքր քան զայն զոմանս զառակի, և ոչ տեսանիցէք զիս, և դարձեալ փոքր քան զայն զոմանս զառակի, և տեսանիցէք զիս, և թէ զի՞ ես երթամ առ Հայր։ * Ասէին ուրեմն, թէ զի՞նչ է այս զոր ասէ փոքր քան զայն զոմանս զառակի։ Ոչ գիտեմք զինչ խօսի։ * Գիտաց ուրեմն Յիսուս զի կամէին նմա հարցանել, և ասէ ցնոսա, Զայդ հարցանէք ընդ միմեանս, զոր ասացի, թէ փոքր քան զայն զոմանս զառակի, և ոչ տեսանիցէք զիս, և դարձեալ փոքր քան զայն զոմանս զառակի, և տեսանիցէք զիս։ * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, եթէ լայցէք և ողբասջիք դուք, և աշխարհն ուրախասցի, դուք տրտմեսջիք, այլ տրտմութիւն ձեր յուրախութիւն եղիցի։ * Կինն յորժամ ծնանիցի, տրտմութիւն ունի, զի եհաս ժամ նորա, և յորժամ ծնցի մանուկն, ոչ եւս յիշէ զչարչարանսն վասն ուրախութեան, զի ծնաւ մարդ յաշխարհ։ * Եւ դուք արդ տրտմութիւն ունիք այժմ, այլ տեսից զձեզ դարձեալ, և ուրախասցի սիրտ ձեր, և զուրախութիւնն ձեր ոչ ոք առնուցուն ձենջանէ։ * Եւ յաւուրն յայնմիկ զիս ոչ հարցանիցէք զինչ։ Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, զոր ինչ խնդրիցէք զԱստուծոյ, տացէ ձեզ։ * Մինչև ցայժմ ոչ խնդրեցէք զինչ յանուն իմում, խնդրեցէք և առնուցուք, զի ուրախութիւն ձեր լցցի։ * Զայս առակս ասացի ձեզ։ Եկեսցէ ժամ, յորում ոչ եւս առակս ասասցեմ ձեզ, այլ յայտնապէս վասն Հօրն պատմեսցեմ ձեզ։ * Յաւուրն յայնմիկ ի անուն իմում խնդրեսջիք, և ոչ ասեմ ձեզ, թէ ես աղաչեցից զՀայր վասն ձեր։ * Զի ինքն Հայր սիրէ զձեզ, զի դուք զիս սիրեցիք, և հաւատացիք, թէ ես յԱստուծոյ ելի։ * Ելի յՀաւրէ և եկի յաշխարհս, դարձեալ թողում զաշխարհս և երթամ առ Հայր։ * Ասեն աշակերտքն նորա, Ահա արդ յայտնապէս խօսիս, և ոչ մի առակ ասես։ * Արդ գիտեմք, զի գիտես զամենայն, և ոչ պիտի է քեզ զի հարցանիցէ զքեզ ոք։ Ընդ այսմ հաւատամք, զի յԱստուծոյ ելեր։ * Պատասխանի ետ նոցա Յիսուս, թէ արդ հաւատայք։ * Ահա գայ ժամ, և եհաս արդ, զի ցրուեսջիք դուք իւրաքանչիւր յիւրոց, և զիս միայն թողուցուք, և ոչ եմ միայնակ, զի Հայր ընդ իս է։ * Զայս ասացի ձեզ, զի ի ինձ խաղաղութիւն ունիցիք։ Յաշխարհի նեղութիւն ունիցիք, այլ քաջ լերուք, ես յաղթեցի աշխարհի։

---

(46) Ոմանք. Լցեալ աշխարհի եղեն. ի խաւարի մի՞ ասաց ձե՞։ (47) Ոմանք. Եւ ոչ ոք հարցանէ։

Գլ. ԺԶ. (1) Ոմանք. Զհան զառակն զառակին. եւ եթէ հաւատալ է։ (2) Ոմանք. Սխմոնիկն սխորթասուացն։ (3) Ոմանք. Հայր. եթէ յայդ եղ։ (4) Ոմանք. Զհանդերձեան. և առնուցուք զնեձմակ մի սփոփեսջիս։ (5) Ցօրինակին, չեղոյ տեղեմսէ չորհրեալ էրեսէր (՞), զնեձմակաւն. այլ առնին ոմանք։ Որ ես այն ոմանք գինեն զնեձմակաւն, իմա, զնեձմակաւն։ (7) Ոմանք. Ըստ ինչ ես գործեմ... բայց յատակ գիտասա՞։

Digitized by Google

ինչ. մեռ զտրեմ, զու այժմ ոչ դիտես, բայց ապա
8 գիտասջիր : * Ասէ ցնա սիմոն պետրոս · ոչ լուասցես զոտս
իմ յաւիտեան : պատասխանի եհաս յնմ · եթէ ոչ լուա-
9 ցից զքեզ , ոչ ունիս ընդ իս մաս : * Ասէ ցնա սիմ
մոնիա պետրոս · տէր՝ ոչ միայն զոտս իմ, այլ և զձեռս՝
10 և զգլուխս : * Ասէ ցնա յիս · լուացեալդ չէ հնչ ոչ
հոյ , բայց զի զոտսն լուանիցէ. քանզի ամենեւին սուրբ
11 է · և դուք սուրբ էք , այլ ոչ ամենեքեան : * Զի գի
տաց զդաւն որ մատնելոցն էր զնա · վասն այնորիկ ա
12 սաց՝ եթէ ոչ ամենեքեան սուրբ էք : * Եւ յորժամ
լուաց զոտս նոցա , առ զխանդիրսն իւր՝ և դարձեալ
բազմեցաւ , և ասէ ցնա · գիտէք զինչ արարի ձեզ :
13 * Դուք կոչէք զիս վարդապետ և տէր , և բարւոյք ասէ
14 ջիք. քանզի եմ իսկ : Իսկ արդ՝ եթէ ես լուացի զոտս
ձեր՝ տէրս և վարդապետս , և դուք պարտիք զմիմեանց
15 ոտս լուանալ : * զի օրինակ մի տուաւ ձեզ, զի որպէս
ես ձեզ արարի , և դուք առնիցիք :
16 * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ · ոչ է ծառայ՝ մեծ քան զտէր ՅՆ
նորա իւր · և ոչ առաքեալ՝ մեծ քան զոյն որ առա է Ջ
17 քեաւցն զնա : * Եթէ զայս գիտէք , երանելի ես էք
18 եթէ առնիցէք զայս : * Ոչ վասն ամենեցուն ձեր ա
սեմ · զի ես գիտեմ զորս ընտրեցի զնոսա · այլ զի լցցի գիրն ,
19 թէ որ ուտէր զիս հաց՝ արար ինձ խարէութիւն : * Յայսմ
հետէ իսկ ասեմ ձեզ մինչ ոչ եղեալ , զի յորժամ լի
20 նիցի՝ հաւատասջիք թէ ես եմ : * Ամէն ամէն ասեմ
ձեզ · որ ընդունի զոր ոք ես առաքեցից , զիս ընդու
նի · և որ զիս ընդունի՝ ընդունի զայն որ առաքեացն
21 զիս : * Զայս ըստ սաաց յն , խռովեցաւ յոգի իւր ,
վկայեաց և ասէ · ամէն ամէն ասեմ ձեզ , զի մի ոմն
22 ի ձէնջ մատնելոց է զիս : * Հայէին ընդ միմեանս ա
23 շակերտքն սաբանալուանալ , թէ զոմանի ասիցէ : * Եւ
էր մի ոմն յաշակերտացն բազմեալ առ յիսուս զոր սի
24 րէր յն : * անդրադիպէր նմա սիմոն պետրոս հարցա
25 նել՝ մի իցէ ով սրոյ ասէին : * Եւ նա՝ անկեալ գլուխ
26 ջեաքն յիսուս, ասէ ցնա · տէր՝ ով է : * Պատասխանի հա
յն՝ և ասէ · այն է՝ որում ես թացիկ պատառն՝ և
սաաց :

---

(8) Ոմանք. Պատճէնք հա նիկ յն : (13) Ոմանք. Եւ բարւոյք ասէք . զի և եմ իսկ : (14) Ոմանք. Ջմիւսանց զոտս լուա՞ : (15) Ոմանք. Օրինակ մի տուաւ հա ձեզ : (15) Օրինակ գ. Եւ ոտս ձեզ՝ որ զոտս առնիցիք : (17) Ոմանք. Եթէ զայս գիտէք . երա՞ . Եթէ առնիցէք : (22) Ոմանք. Թէ զոմանի ասիցէ : (23) Օրինակ գ. Բազմեալ առ յիսուս : և այլ օրինակ ի. ընդ յիսուս : (24) Բազկ. Ակնարկէ նմա սիմոն . . հարցանել մ իցէ : (25) Ոմանք. Տէր ա՞ է .

Digitized by Google

ասաց : Եւ [ետես]եալ զպատառն՝ ասէ յոհաննէս ի[ս]կա-
րիովտացւոյ : * Եւ [ա]յնա պատասխանի՝ ասաց ետնե[ա]ս 27
ասասանայ : Եւ ասէ ցնա յի. ասդ՝ որ գինչ առնե[ւ]ցի-
ես՝ արա վաղվաղակի : * Եւ զայս ոչոք իմացաւ ի բազ. 28
մանացն անաբ [ետ]ե ասաց ցնա : * Զի ոմանք 29
համարէին [ետ]ե զի զտոմարն ունէր յուդա, ասաց ցնա
յի, գնեա զինչ որ պիտոյ է մեզ ի տանիս . և կամ՝
զի աղքատաց [տ]ա ասցէ : * Իսկ նա առեալ զպատառն՝ 30
էէ ել արտաքս վաղվաղակի, և էր գիշեր : * Եւ [ե]տ[ե]ս ել, 31
ասէ յի. այժմ փառաւորեցաւ որդի մարդոյ, և աս-
փառաւորեցաւ ի նմա : * Զի եթէ աս փառաւորեցաւ 32
ցան ի նմա, և աս փառաւորեսցէ զնա յանձն իւր .
և վաղվաղակի փառաւորեսցէ զնա : * Որդեակք իմ, 33
փոքր [ի]նչ ժամանակ ընդ ձեզ եմ. խնդրեսջիք զիս : և
ոչ ասացի ցհրեայսն, եթէ ուր [ե]ս երթամ դուք ոչ
կարէք գալ : և արդ՝ ձեզ ասեմ : * Պատուիրան նոր 34
տամ ձեզ, զի սիրեցէք զիմեանս . ոչ սիրեցի ես զձեզ,
զի և դուք սիրեսջիք զիմեանս : * Ցայսմ գիտասցեն 35
ամենեքեան՝ եթէ իմ աշակերտք էք, եթէ սիրեցիք
զիմեանս : * Ասէ ցնա սիմոն պետրոս . [տ]ե՛ կիր 36
[ե]տես : Պատասխանի [ե]տ յի, ուր [ե]ս կերթամ, դու
ոչ կարես այժմ գալ զկնի իմ, բայց ապա [ե]կիցես
զկնի իմ : * Ասէ ցնա պետրոս . [տ]ե՛ ընդէ՞ր ոչ կա- 37
րեմ գալ այժմ զկնի քո . արդեն զանձն իմ՝ [ի]նչ ես
դից ի վերայ քո : * Պատասխանի [ե]տ յի . զանձն քո 38
դիցես ի վերայ իմ . ամէն ամէն ասեմ քեզ . չի՛ կեղ
հաւսա խոսնակ, մինչ զիս [ե]րիցս ուրասցիս զիս :

ԳԼ. ԺԴ.

Ա՛ի խռովեսցին սիրտք ձեր . այլ հաւատայեք յԱս, 1
և յիս հաւատայեք : * Ի տան հօր իմոյ սենեակունք 2
բազումք են . ապա [ե]թէ ոչ՝ ասացեալ [ե]ր իմ ձեզ, [ե]թէ
[ե]ր

(27) Ոմանք . Ա՛րդ զոր [ի]նչ առնելոց ես : (29) Ո-
մանք . Գնեա զոր [ի]նչ պիտոյ է մեզ ի տանիս, և կամ
[ե]թէ զի աղքա՞ : (30)(31) Օրինակ մի . Եւ ել արտաքս :
և երբ գիշեր էր[ն] ել : Ա՛ռ յի : (31) Յօրինակին ի բա-
ցանի չեմ՝ Եւ էր[ն] ել, զոր[պէ]ս գեղի հայէ՝ ի լոա՛-
նալէ յուդա, ի ներսո էրելոյ համայն ասանդ ի բնաւ՛ :
(32) Ոմանք . Եւ վաղվաղակի փառաւոր արասցէ զնա :
(33) Ոմանք . Փոքր [ի]նչ ժամ է : (33) Ոմանք . Ընդ ձեզ
եմ. խնդրեսջիք զիս : (34) Յօրինակին պիտոյ . Զի՝ ես գաւ-
ա՛ : (35) Ոմանք . [Ե]թէ իմ աշակերտք էք : (36) Ոմանք .
Տէր՝ յո՞ երթաս : ոչխանի ես նման յի :
ԳԼ. ժ՛. (2) Ոմանք . [Ե]թէ երթեալ ապատրաստեմ՛ :

Digitized by Google

3 երթամ՝ և ապատրաստեմ ձեզ տեղի : * Եւ եթէ երթ
թամ և ապատրաստեմ ձեզ տեղի, դարձեալ գամ և
առնուսում զձեզ առ ի՛ս՝ զի ուր եմն ի՛սկզբ, և դուք անդ
4 իսկզբ : * և ուր երթայն՝ գիտէիցէք, և զճանապարհսն
5 գիտէիցէք : * Ասէ ցնա Թովմաս . տէր՝ ոչ գիտեմք յարմ
երթաս, և զիա՞րդ զճանապարհսն կարասցուք գիտել :
6 * Ասէ ցնա յի՛ս . ես եմ ճանապարհն՝ և ճշմարտութիւն
7 և կեանք . ոչք գայ առ Հայր՝ եթէ ոչ ինէ՛ : * Եթէ
ինա գիտէիք ՚ատա և զՀայր իմ գիտէիք, և այսուհե
8 առ գիտասջիք զնա, և տեսէք զնա՛ : * Ասէ ցնա փի
9 լիպպոս . որ ՚ցլոյ տեղ զՀայր՝ և ընտ է մեզ : * Ասէ
ցնա յի՛ս . այսչափ ժամանակա՞ւ ընդ ձեզ եմ, և ոչ ծա
նեար զիս փիլիպպոս . որ տեսանէ զիս՝ տեսանէ զՀայրն
10 և զիա՞րդ ասես՝ եթէ ցլոյ տեղ զՀայր : * Ո՞չ հաւ
ատասես եթէ ես՛ի Հայր՝ և Հայր յիս է : բանն զոր ես
խօսիմ՝ ոչ ձեզ, ոչ եթէ յանձնէ ինչ խօսիմ, այլ Հայրն
11 որ յիս բնակեալ՝ նա գործէ զգործսն : * Հաւատայք
12 ինձ՝ եթէ ես՛ի Հայր՝ և Հայր յիս : ապա թէ ոչ՝ գոնէ
զի գործոցն հաւատացէք ինձ : Ամէն ամէն ասեմ ձեզ,
թէ որ հաւատայն յիս , զգործս զոր ես գործեմ, և նա
գործեսցէ , և մեծագործս ևս քան զնոսին գործեսցէ . զի
13 ես առ Հայրն երթամ : * Եւ զոր ինչ խնդրիցէք յանուն
իմ՝ ասպարիզ զայն . զի փառաւորեսցի Հայր յորդի : ՎՀ
15 * Եթէ սիրէք զիս՝ զպատուիրանս իմ պահեսջիք : * և ԼԲ
16 ես աղաչեցից զՀայր , և այլ մխիթարիչ տացէ ձեզ . ՃԿ
17 զի ընդ ձեզ բնակեսցէ՛ ի յաւիտեան . * զՀոգին ճշմար
տութիւն . զոր աշխարհս ոչ կարէ ընդունել, զի ոչ տես
նանէ զնա՝ և ոչ ճանաչէ զնա : բայց դուք ճանաչէք
18 զնա , զի առ ձեզ բնակեսցէ , և ընդ ձեզ եղիցի : * Ո՛չ
19 թողից զձեզ որբս . գամ առ ձեզ : * փոքր մեւս ևս ,
և աշխարհս ոչ ևս տեսանէ զիս . բայց դուք տեսանէք
ցկեաց

---

(3) Ցոմանս ձեւի իբրեւ ես . * Եւ եթէ երթամ և ապատրաս
տեմ ձեզ տեղի : (3) Ոմանք՝ եւ անդ եմ, և դուք ջ ես իսկզբ :
(5) Ոմանք . Ցո երթաս : (6) Ոմանք՝ ես իսկ եմ ճանապարհ , շըշ
մարտութիւն : (7) ՚ի բաց ձեւի . Գիտասջիք զնա , և տեսէք
զնա : (9) Ոմանք . Որ տեսանէ զիս . . ցոյց տեղ զՀայրն :
(10) Ոմանք . Եւ Հայր՝ ի յիս . զբանս զոր ես խօսեցայ :
(10) Բ.Ա. . Որ յիս բնակեալ է , նա : (11) Ոմանք . Եւ
Հայր յիս է : (12) Ոմանք . Զգործսն զոր ես . . և մեծա
մեծ քան զնոսին : (13) Ոմանք . Հայր՝ ի յորդի : (13) Ո
նեն չեք այլ համարձակութեան համար 14 . առեալ՝ ի լափնա
ջանէն . Հայր յորդի : * Եթէ աղերսէք խնդրիցէք յինէն՝ արարից
զայն : (17) Ոմանք . Զհոգին ճշմարտութեան : (19) Ոմանք . Եւ
աշխարհս ոչ տեսանէ զիս . բայց դուք տեսանէք զիս :

Digitized by Google

ձեզ զիս։ զի ես կեն՝ ձեզ եւ դուք՝ կենդանի լի- 20
նիջիք էք։ * Յայնմ աւուր դիտասջիք դուք, զի ես իմ
հօր իմում, եւ դուք յիս, եւ ես՝ ի ձեզ։ * որ ունի զպատ- 21
ուիրանս իմ՝ եւ պահէ զնա, նա է որ սիրէ զիս։ եւ
որ սիրէն զիս՝ սիրեսցի՛ ի հօրէ իմմէ։ եւ ես սիրեցից
զնա, եւ երեւեցուցից նմա զիս։ * Ասէ ցնա յուդա՛ս 22
ոչ սկարիովտացին։ ասէ՝ տէր՝ զի՞ եղեւ զի ձեզ յայտնել եւ
զմեզ՝ եւ ոչ աշխարհի։ * Պատասխանի եւ յի՛ն եւ ասէ 23
ցնա։ եթէ ոք սիրէ զիս՝ զբանն իմ պահեսցէ, եւ հայր
իմ սիրեսցէ զնա։ եւ առ նմա եկեսցուք, եւ օթեւան
առ նմա արասցուք։ * Եւ որ ոչն սիրէ զիս՝ զբանս 24
իմ ոչ պահէ։ եւ բանն իմ զոր լսէք՝ ոչ է իմ, այլ հօր-
որ առաքեացն զիս։ * Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ՝ մինչ 25
առ ձեզս եմ։ * իսկ միխիթարիչն հոգին սո՛ւրբ՝ զոր ա- 26
ռաքեսցէ հայր յանուն իմ, նա՛ ուսուսցէ ձեզ զամե-
ն՛ն եւ յիշեցուսցէ ձեզ։ * խաղաղութի՛ւն 27
թո՛ղու ձեզ, զխաղաղութի՛ւն զիմ տամ ձեզ։ ոչ ոչ
աշխարհս տայ՝ տամ ես ձեզ։ մի խռովիցին սիրտք
ձեր, եւ մի զանգիտասցին։ * Լուարուք զի ասացի ես 28
ձեզ՝ ես երթեմ եւ գամ առ ձեզ։ եթէ սիրէիք զիս՝
ասա ուրախ լինէաք երը ձեր՝ եթէ ես առ հայր երթեմ,
զի հայր իմ մեծ է քան զիս։ * Եւ այժմ ասացի ձեզ 29
մինչչ՛ եղեալ՝ զի յորժամ լինիցի, հաւատասջիք։ * Ոչ 30
ես այլ շատ խօսեցայց ընդ ձեզ։ գայ իշխան աշխար-
հիս այսորիկ, եւ չիս ինչ ինձ գտանի։ * այլ զի ծանիցի 31
զի աշխարհ՝ եթէ սիրեմ զհայր, եւ ոպէս պատուիրեցեալ
ինձ հայրն այսպէս առնեմ։ արդ արիք գնասցուք ասէի։

ԳԼ. ԺԵ.

Ե՛ս եմ մրտին ճշմարիտ՝ եւ հայր իմ մշակ է։ * ամե- 1
նայն ոտ որ չիս ի՛ եւ ոչ բերսի պատուղ, կտրէ զնա։
եւ ամէն որ բերսի պատուղ՝ սրբէ զնա, զի առատ բեր 2
պատուղ լինիցի։ * Դուք արդէն խոկ սո՛ւրբ էք վասն բա- 3
նին՝ զոր խօսեցայ ընդ ձեզ։ * Կացէք յիս՝ եւ ես ի՛ ձեզ։ 4
ոպէս ոչ կարէ ոտոպուղ բերսի յանձնէ իւրմէ, եթէ
ոչ ձգէ հաստատեալ յմրտին, նոյնպէս եւ դուք՝ եթէ ոչ ձգ
յիս

(24) Ոմանք. Զբանն իմ ոչ պահէ։ (26) Ոմանք. Իսկ
միխիթարիչն հո՛... զձեզ զնայ, և յիշեցուսցէ զձեզ զոր
ինչ ասա՛։ (27) Ոմանք. Զխաղաղութի՛ւն թո՛ղու՝։ (27) Ո-
մանք. Ըստ ոչ աշխարհս տայ։ (28) Օրինակ մի. Լուա-
րուք զի ասա՛։ և եթէ սիրէիք զիս։ (30) Ոմանք. Հաստ
խօսեցայց ընդ։ (31) Ոմանք. Ինձ հայր՝ այնպէս առնեմ։

Գլ. ԺԵ. (1) Ոմն. Եւ հայր իմ մշակ է։ (2) Ոմանք.
Զոր բերսի զպատուղ՝ սրբ՛։ (4) Ոմանք. եթէ ոչ ձգէ հաստա՛ն

Digitized by Google

5 չքնաս հայտատառեալ իցէք։ * Եւ եմ տրէճ և գուբ սուտ ա-
ռը հայտատառեալ է յիս՝ և ես՝ ի նա, նա քերբե պատուղ
6 յայշ. զի առանց իմ ոչինչ կարէք առնել։ * Եթէ ոք
ոչ է հայտատառեալ յիս, եղէ նա արտաքս իքրև զճուռն,
և չամաքացաւ. և ժողվեն զնա, և ի հուր արկանեն
7 և այրի։ * Եթէ կացէք յիս, և բանք իմ ի ձեզ կայցեն,
8 զորինչ կամիցէք խնդրեսջիք՝ և լինիցի ձեզ։ * Յայտ
միկ փառաւորեցաւ հայր իմ, զի պտուղ յայշ բերիք
9 չէք. և եղիջիք իմ աշակերտք։ * Որպէս սիրեաց զիս
հայրն իմ, և ես սիրեցի զձեզ. հաստատեսէն կացէք ի
10 սէր իմ։ * Եթէ պահիցէք զպատուիրանս իմ, կացջիք
ի սէր իմ. որպէս և զպատուիրանս հօր իմոյ պահեցի,
11 և կամ՝ ի սէր նր։ * Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, զի ու-
բախտութիւն իմ՝ ի ձեզ իցէ, և ձեր ուրախութիւն լցեալ
12 եղիցի։ * Ա՛յս է պատուէր իմ, զի սիրեսջէք զիրերանս,
13 որպէս և ես սիրեցի զձեզ։ * Ո՛չ ևս՝ քան զայս սէր՝ ոչ ոք
ունիցի, եթէ զանձն իւր դիցէ՝ ի վր բարեկամաց իւ-
14 րոց։ * Դուք բարեկամք էք իմ, եթէ առնիցէք զոր
15 ես պատուիրեմ ձեզ։ * ոչ ևս կոչեմ զձեզ ծառայս.
զի ծառայն ոչ գիտէ զինչ գործէ տէրն նր՝ այլ զձեզ
կոչեցի բարեկամս. զի զամենայն՝ ի հօրէ իմմէ
16 ծանուցի ձեզ։ * Ոչ եթէ դուք ընտրեցիք զիս, այլ
ես ընտրեցի զձեզ. և եդի զձեզ զի գուք երթայցէք
և պտղաբերիք լինիցէք. և պտուղն ձեր կացցէ։ Ես
զոր ինչ խնդրիցէք՝ ի հօրէ իմմէ յանուն իմ, տացէ ձեզ։
17 * Զայս պատուիրեմ. զի սիրեսջիք զմիմեանս։ * Եւ
18 թէ աշխարհ զձեզ ատելոյ. գիտասջիք զի նախ զիս ա-
19 տեալ։ * Եթէ յաշխարհէ ասած էիք՝ աշխարհ զիւրսն
սիրէր արդեօք. բայց զի յաշխարհէ չէք. այլ ես ընտ-
րեցի զձեզ յաշխարհէ, վր ատելոյ է ձեզ աշխարհ։
20 խարհ։ * Յիշեցէք զբանն զոր ասացի, թէ ոչ է ծա-
ռայ՝ մեծ քան զտէր իւր։ եթէ զիս հալածեցին, ա-

---

(5) Ո՛նախ. Եւ ես ՚ի նմա, նա։ (7) Բ՟դ. Եթէ կայ-
ցէք յիս։ (7) Ո՛նախ. Եւ բանք իմ՝ ի ձեզ կայցեն,
զոր ինչ կամիցէք։ (9) Ո՛նախ. Սիրեաց զիս հայր, և ես
(10) Ո՟ման. Ո՟ւ և ես զպատու՟։ (12) Ո՛նախ. Ո՟ւ ես
զձեզ սիրեցի։ (13) Ո՛նախ. Սէր ոչ ոք ունի, եթէ։
(14) Ո՛նախ. Բարեկամք իմ էք։ (15) Օրինակ մ. Ոչ ևս
կոչեցից զձեզ. կոչեցից բարեկամս։ (16) Ո՛նախ. Եւ
պատուէն ձեր կայցէ. կամ, կեցցէ։ (17) Ո՛նախ. Զայս
պատուիրեմ ձեզ, զի սի՟։ (18) Ո՛նախ. Եթէ աշխարհս
զձեզ։ (18) ՚Ի լատ՟. Ղամ զիս առեաց. համաձայն ամանց
՚ի քնաբ՟։ (19) Ո՛նախ. Աշխարհ զիւրն սի՟. բայց զի
չէք յայ՟։ (20) Ո՛նախ յատելոյն. Զոր ասացի ինչ։ Եթէ

պատ և զձեզ հալածեսցեն. եթէ զիմանն իմ պահեցին, 21
ապա և զձեզն պահեսցեն: * Այլ զնոսին արասցեն
ընդ ձեզ վասն անուան իմոյ. զի ոչ ծանիցեն զորն առաքեացն զիս: * Եթէ ոչ եկեալ եւ խօսեցեալ 22
ընդ նոսա, մեղս ինչ ոչ գոյր նոցա. բայց այժմ պատճառ ինչ ոչ ունին
ձառագ վասն մեղացն իւրեանց: * Որ զիս ատեալ, և զՀայր 23
իմ ատեալ: * Եթէ զգործսն ոչ գործեալ ի 24
նոսա զորս ոչ այլ ոք գործեաց, մեղս ինչ ոչ գոյր նոցա,
բայց արդ տեսին, և ատեցին և զիս և զՀայր իմ:
* այլ զի լցցի բանն, որ յօրէնսն նոցա գրեալ է, թէ ա- 25
տեցին զիս առանապատուճառ: * Եթէ եկեսցէ 26
մխիթարիչն, զոր ես առաքեցից ձեզ ի հօրէ, զՀոգին
ճշմարտութեան որ ի հօրէ ելանէ, նա վկայեսցէ վասն իմ:
* և դուք վկայէք, զի խոկեալքն ընդ իս էք: 27

ԳԼ. ԺԵ.

Ասյս խօսեցայ ընդ ձեզ՝ զի մի գայթագղեսջիք: 1
* ի ժողովրդոց իւրեանց հանցին զձեզ: Այլ 2
եկեսցէ ժամանակ՝ զի ամ որ սպանանիցէ զձեզ, հա-
մարիցի պաշտօն մատուցանել ոգւոյ: * Եւ զայն առնեն 3
ընդ ձեզ. քանզի ոչ ծանեան զՀայր՝ և ոչ զիս:
* Այլ և. զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, զի յորժամ եկեսջ 4
ցի ժամանակն՝ յիշեցիք թէ ես ասացի ձեզ: * Զայս 5
ի սկզբանէ՝ ոչ ասացի ձեզ, քանզի ընդ ձեզ էի: Բայց
արդ երթամ առ առաքիչն իմ. և ոչք ի ձենջ հար-
ցանէ զիս, թէ յո՞ւր երթայս: * այլ զի զայս խօսեցայ 6
ընդ ձեզ, սրտմտեցէ՞ եւլից զսիրտս ձեր: * Այլ ես 7
ճշմարիտն ասեմ ձեզ. լաւ է ձեզ եթէ ես երթամ.
զի եթէ ես ոչ երթայց՝ մխիթարիչն ոչ եկեսցէ առ
ձեզ: ապա եթէ երթամ, առաքեցից զնա առ ձեզ:
* Եւ նա՝ եկեսցէ, յանդիմանեսցէ զաշխարհ, վասն 8
մեղացն, և վասն արդարութեան, և վասն դատաստանի:
* Վասն մեղացն՝ զի ոչ հաւատան յիս: * վասն արդա- 9

---

(21) Բազմ. Զի ոչ գիտեն զայն որ առաւ": (22) 'Ի բազմ. ձեռն. Զձեր ինչ պատճառ: (23) Ոմանք. Եւ զՀայրն իմ առեալ: (24) Ոմանք. Եւ առեցին զնա և զՀայր: (25) Ոմանք. Զիա՛ի տարապատճառ: (26) Յօրինակին. Զոր ես առաքեցի ձեզ՛ի: (26) Ոմանք. 'Ի հօրէ հոգին ճշմար": ԳԼ. ԺԵ. (2) Բազմ. Իւրեանց հանիցեն զձեզ: (2) 'Ի ըստ". Զձեզ, և համարիցի պաշ". համեցան ոմանց 'ի բնաբ": (4) Ոմանք. Եկեսցէ ժամանակն՝ յիշեսջիք թէ: (5) Ոմանք. Հարցանիցէ ցիս թէ յո՞ երթ": (6) Ոմանք. Տրտմեալ թէն եւլից: (7) Յօրինակին ձեռնէ. Աւելմ ինչ լաւ է: (9) Օրինակ մի. Վասն մեղապարտացն, զի ոչ հաւատացան:

Digitized by Google

10 քառքեր՝ զի ասա. Հայր իմ երթեալ, և ոչ ևս տեսանիցէք
11 զիս։ * վասն դատաստանի՝ զի իշխան աշխարհիս այ-
12 սոքիկ դատաստանեալ է, * Ես ևս բազում ինչ ունիմ
13 ասել ձեզ, այլ ոչ կարէք հանդուրժել այժմիկ։ * Յոր-
ժամ եկեսցէ նա հոգին ճշմարտութեան, առաջնորդե-
ցէ ձեզ զամ ճշմարտութեանն. զի ոչ երթէ յանձնէ ինչ խո-
սեսցի, այլ զոր լսիցէ խօսեսցի, և զգալոցն պատմեսցէ
14 ձեզ։ * Նա զիս փառաւորեսցէ, զի յիմմէ առնուցու-
15 ցանէ և պատմեսցէ ձեզ։ * Ջամ ինչ զոր ունի
Հայր՝ իմ է. վ այնորիկ ասացի ձեզ, թէ յիմմէ ա-
16 ռու առնու՝ և պատմէ ձեզ։ * Փոքր մի, և ոչ ևս տես-
անիցէք զիս. և առ ոչ ևս տեսանիցէք զիս։
17 և ևս երկեամ ասէ Հայրն։ * Աստէին ումանք յաշակերտաց
անտի ցմիմեանս. զի՞ է այս՝ զոր ասէս ցմեզ, թէ
փոքր մի՝ և ոչ տեսանէք զիս, և դարձեալ սակաւիկ
մի՝ և տեսանիցէք զիս. և երթէ ևս ասէ Հայր իմ երթեալ
18 * և ասէին, զի՞նչ է այն փոքր մեւս ևս՝ զոր չդիտեմք
19 զինչ խօսի։ * Գիտաց Յն երթէ կամէին ցնա հարցանել.
և ասէ ցնոսա. վ այդորիկ խնդրէք ընդ միմեանս՝ զի ա-
սացի, թէ փոքր մի՝ և ոչ տեսանէք զիս, և դարձեալ
20 սակաւիկ մեւս ևս տեսանիցէք զիս։ * Ամէն ամէն ա-
սեմ ձեզ, զի լայցէք և ողբասջէք դուք, և աշխարհս
ինեզասցէ. դուք տրտմեսջիք, այլ տրտմութիւն ձեր յու-
րախութի՛ եղիցի։ * Կին յորժամ ծնանիցի՝ տրտմու-
թի՛ է նմա, զի հասեալ է ժամ նր։ այլ յորժամ ծնցի ըզ-
մանուհին, ոչ ևս յիշէ զնեղութեն վասն խնդութեն, զի
22 ծնաւ մարդ յաշխարհ։ * Եւ դուք այժմ տրտմութիւն
ունիք. այլ դարձեալ տեսից զձեզ, և ուրախ լիցին
սիրտք ձեր. և զուրախութեն ձեր ոչ ոք հանիցէ ի ձենջ։
23 * Եւ յայնմ աւուր զիս ինչ ոչ հարցանիցէք։ Ամէն
ամէն ասեմ ձեզ. զի զոր ինչ խնդրիցէք ի հօրէ յանուն
24 յանուն իմ, տացէ ձեզ։ * Մ՝ինչև ցայժմ ոչինչ խընդ-
րեցէք յանուն իմ. խնդրեցէք և առնուցուք. զի ու-

բաց

---

(13) Ոմանք. Ջամ Աշխարհատուէ... զոր լսիցէ խօսիցի։
(15) Ոմանք. Ամէ զոր ունի Հայր... յիմմէ առնու առնուցու-
ցու, և պատմեսցէ ձեզ։ (16) Ոմանք. Փոքր մի՝ և ոչ տես-
նէք զիս. զարձեալ սակաւիկ մի և տեսա՛։ (16) Ոյունն. Եւ
զի ևս երթեամ ասէ։ (17) Ոմանք. Զոր ասէ. ՚ահ, ասէին
ցմիմեանս... ասէ. Հայր երթեամ։ (18) Ոմանք. Զգեաւեմք զինչ
խօսիս։ (19) Ոմանք. Եթէ կամէին ցնոսա՛՚... վասն
այդորիկ խնդրեցէք... միւս ևս, և տեսա՛։ (20) Ո-
մանք. Եւ աշխարհս ինն՚՚... ուրախութի՛ եղիցի։ (21) Ո-
մանք. Ի՚ է ևս յիշեսցէ զնեղո՛՚։ (23) Ոմանք. Զի զոր խնդ-
րեցէք... ասցի ձեզ։ (24) Ոմանք. Ուրախութին ձեր լի-

Digitized by Google

քաղաքին Ամոր լքեալ եղիցի։ * Զայս առաքիչք խօսեցան 19
ցայլ ընդ Ամոր։ Եկեսցուք ժամանեսցուք, յորժամ հրեայք առաջ
կոչ խօսեցցին ընդ Ամոր։ այլ յայտնասցին գիտասցուք
անցից Ամոր։ * Ցայնմ առաւօտ խնդրեսցին յանառն իմ։ 26
եւ ոչ առնում Ամոր՝ եթէ ես հարցից զհայր վասն Ամոր։
* զի ինքն իսկ հայր սիրէ զՄոր, զի դուք զիս սիրեցիք։ 27
ցիկոր, եւ հաւատացիք եթէ ես յայր ելի։ * Ելի՛ ի հօրէ՝ 28
եւ եկի յաշխարհ։ դարձեալ թողում զաշխարհ, եւ երթ
նամ առ հայր։ * Ասեն ցնա աշակերտունքն։ ահա արդ 29
յայտնապէս խօսիս։ եւ առակ ոչ ասես։ * գիտեմ 30
ամի զիմաստիս՝ եթէ գիտես զամէն։ եւ ոչինչ պիտոյ ի՛ ո՛
եթէ ոք հարցանիցէ զքէզ։ յայսմիկ հաւատամք եթէ
յայր ելեր։ * Պատասխանեաց ես նոցա յի՛ եւ ասէ։ արդեօք 31
հաւատայիք։ * ահա՝ եկեսցէ ժամ, եւ եկեալ իսկ է։ 32
զի ցրուեսջիք իւրաքանչիւր առ ինքն, եւ զիս միայն թո-
ղուցուք։ եւ չիմ միայն, զի հայր ընդ իս է։ * Զայս 33
խօսեցայ ընդ Ամոր՝ զի ընդ իս խաղաղութիւն առնիցիք։
յաշխարհի ասաս՝ նեղութիւն ունիցիք, այլ քաջալերեր
ցարուք զի ես յաղթեցի աշխարհի։

ԳԼՒ ԺԷ։

Զայս խօսեաւ Յի՛, ամբարձ զաչս իւր յերկ 1
նիսն եւ ասէ։ հայր՝ հասեալ է ժամ, փառաւորեա
զորդի քո, զի եւ որդի քո փառաւորեսցէ զքեզ։
* որպէս ետուր նմա իշխանութիւն ամենայնի, զի զամէն 2
զոր ետուր նմա, տացէ զկենդանին յաւիտենականս։
* Այս է յաւիտենական կեանքն, զի ծանիցեն զքեզ 3
միայն Ճշմարիտ Ամ, եւ զոր առաքեցեր զՅի՛ քրիստոս։ * Ես 4
զքեզ փառաւորեցի յերկրի։ զգործն կատարեցի՝ զոր
ետուր ինձ զի արարից։ * եւ այժմ փառաւորեա 5
հայր առ ի քէն, փառաւքն զոր ունէի յառաջ քան զլի-
նելոյ աշխարհիս առ ի քէն։ * Ցայտնեցի զանուն քո 6
ամենայնիսեան, զորս ետուր ինձ յաշխարհէ. քո էին, եւ ինձ
ետ-

Ճաշ է։ կամ, իցէ։ (25) Օրինակ ին։ Զայս ամ առակեալ։
(26) Ոմանք։ Եւ ես աղաչեցից զհայր վասն Ամոր։ (27) Ոմանք։ Զիս սիրեցիք։ կամ, սիրեսիք, ի հաւատացիցէք։
(28) Օրինակ ին։ Ցաշխարհս։ զաշխարհս։ (30) Ոմանք։ Ամ գիտեմ զիամենայն։ (30) Ոմանք։ Հաւատացիք ցքեզ։ (32) Ոմանք։ Ահա եկեսցէ ժամանակ։ զի հայր իմ ընդ իս է։
(33) Ոմանք։ Քաջալերեցարուք։

Գլ. ԺԷ։ (1) Ոմանք։ Հասեալ զամ իւր։ (3) Ոմանք։ Ցաւիտենականս կեանքն։ Ճշմարիտ Ամ, եւ զոր առաքեցերոս զՅի։ (4) Ոմանք։ Զգործն կատարեցի զի ետուսր։ (5) Ի՛ քէն։ Ամ՝ ի քէն փառաւքն, զոր ունէ՛։

Digitized by Google

7 Եւ ասեաց ցնա. Գնա՛ ապաւհաց զքեզ: * Եւ
8 երթեալ լուաւ ինչ զոր ասաց ցնա, * եւ արար նոյն. և նորա
ընթեռնոյր, և ծանեաւն Հիսուսեան Հրեայ՝ ասե՛ւ ցնա
9 լի՛ր և հաստատեցի՛ն ներեա զոտս աստուածոյր զնա: * Եւ
նա՛ ասե՛ւ ցնա՝ ես ոչ եմ կոյր, այլ ես
10 Ուրեմն զայս ասեն ցնա. զի՞ քո՞ն եղեն: * և ա՛ր ինչ ցնա
ե՛ր, ասե՛ւ ցնա՝ և ա՛ր ինչ քո՞ն ե՛ր, ապա՛ ցնա՛ ե՛ր: և փաստաստ
11 լինաւլեա՛ւ ե՛ն: * Եւ նա՛ ոչ ե՛ւս ցնա յաչխատիսն, և նորա
յաչխատիսն ե՛ն, և նա՛ ասե՛ւ ցնա՝ ես ոչ եմ յաչխատիսն: ասե՛ւ ցնա
ներեա՛ւ յանեսան քոյ, զոր՝ աստուածն ե՛ւ: զի եղիցին
12 ա՛ր, ոչ և ա՛ր ցնա ե՛ւ: * Ցնա ինչ ներեա՛ւ ընդ նոյն,
ե՛ւս ապահեղի ցնա յանեսան քոյ՝ զոր՝ աստուածն ե՛ւ: և ասեաց
ցնա՝ և ուրո՛ւ ե՛ւ նոյանեք ցորմաս, զոյց զգետին կորըս
ասեսան, զի զկոյն լոյցի:
13 * Ցոյց ասե՛ւ ցնա՝ զի՞նչ պատ: և զոյց ներեա՛ւ յաչխատիսն,
զի ասեղցին զոտս ցորմաս: և ցորեա՛ւ ցնա յանեսան
14 * Եւ ե՛ւս ցնա՝ ասե՛ւ ցնա, և աչխատիսն ասե՛ւ ցնա.
15 զի զնի յաչխատիսն, ոչ և ե՛ւս չե՛ւ յաչխատիսն: * Ա՛լ զոյց
ասե՛ւ ցնա՝ զի ցորմաս զնա յաչխատիսն, այլ զի ասե՛ւ
16 ցնա՝ ե՛ր ե՛ւ: * Ցաչխատիսն ասե՛ւ ցնա, ոչ և ե՛ւ
17 չե՛ւ յաչխատիսն: * Ա՛լ ցորմաս ասե՛ւ ցնա՝ զի՞նչ ցորմաս զքեզ զնա
18 զի զոտ ցորմաս զնա՝ զի ներեա՛ւ զքեզ ե՛ւ: * Ցնա զնա ասե՛ւ զնա
19 յաչխատիսն, և ե՛ւ ասե՛ւ զնա ցնա յաչխատիսն: * և ե՛ւ զնա
ցնա ե՛ւ ասե՛ւ զնա՝ զոտ ցորմաս զնա՝ զի զնա՛ւ զնա՝ զոտ ցորմաս
20 ե՛ւ ասե՛ւ զնա՝ զոտ ցորմաս զնա՝ զի զնա՛ւ զնա՝ զոտ ցորմաս
21 ասե՛ւ զնա՝ զոտ ցորմաս զնա՝ զի զնա՛ւ զնա՝ զոտ ցորմաս
22 զոտ ասե՛ւ զնա՝ զոտ ցորմաս զնա՝ զի զնա՛ւ զնա՝ զոտ ցորմաս
23 ասե՛ւ զնա՝ զոտ ցորմաս զնա՝ զի զնա՛ւ զնա՝ զոտ ցորմաս
24 զոտ ասե՛ւ զնա՝ զոտ ցորմաս զնա՝ զի զնա՛ւ զնա՝ զոտ ցորմաս

---

(7)(8) Բնիան յաւելու. Ջոր ներեալ ինձ, ասե՛ւ զնա նա: * Ջի բանն զոր ետուր նմ՝ ներեալ ծողա: (9) Բազմ. Ե-
ասեալն ինձ, զի քո՞ն նա: (11) Յօրինակին լատին՝ զոր՝ զնա
նեալ ընդնայնեալն Հայոց (:), ընդնաս անհարկի համ գոհանել
զնա և ասելն բնականի (՝) համ պատճանի (,) ոչ ասնին բազմ.
և համ գնալոյն բաւական անգի զնդեպրոյնն և ընդնասալ,
Հայոց ասելոյ, ապահան զնա. ոչ գրեն ոմանք՝ ի նոր օրի
նամոյ: (14) Ոմանք. ներեա՛ւ զնա զոտ ցորմաս զնա: (20) Ոմանք.
Ա՛լ զնա ասե՛ւ Հաւա՛: (23) Ոմանք. Ե՛ւս ես սերկեցեալ զնա,
ոչ և զոտ զնա: (24) Ոմանք. Ջի ուր ներեա համ... Ընդ
զոտասան համ, զոր ներեալ ցնա... զնդեպրոյ ասե՛:

Digitized by Google

ՀԻՄ՝ զի ուր ես եմ, և նոքա իցեն ընդ իս. զի տեսցեն զփառս զիմ, զոր ետուր ցիս. զի սիրեցեր զիս յառաջ քան զկալնելն աշխարհի: * Հայր արդար՝ և աշ- 25
խարհ զքեզ ոչ ծանեաւ. այլ ես զքեզ ծանեայ. և նոքա ծանեան՝ եթէ դու առաքեցեր զիս: * Եւ ծանուցի 26
նոցա զանուն քո՝ և ծանուցից. զի սէրն զոր սիրեցեր զիս՝ ի նոսա իցէ, և ես՝ ի նոսա:

ԳԼ. ՀԸ.

Ա այս ելեալ յետս կոյս, ել աշակերտացն հանգեաւ 1
յայն կողմն ձորոյն կիդրոնացի՝ ուր էր պարտէզ:
յոր եմուտ ինքն և աշակերտացն իւրոց:
* Դիտէր և յուդա, որ մատնէր զնա, զի ժողովեալ էր անդր յաճախ 2
զի բազմ անգամ ժողովեալ էր անդր յաշակերտացն
հանգիստ: * Եւ յուդայ առեալ զինդ իւր զգունդն, և 3
ի քահանայապետացն և ի փարիսեցւոց սպասաւորս,
գայ անդր լուսաւորեալք և լապտերօք և զինուք: * Իսու յի- 4
նելոց եւառս զգայն ամենայն ելեալ՝ ի վե՛ր ընդ, ել և ասէ ցնոսա.
զո՞ խնդրէք: * Պատասխանի ետուն նմա. զՅիսու նազովրեցի: 5
ասէ ցնոսա յի. ես եմ: կայր ընդ նմա և յուդա որ
մատնէիցէ զնա: * Իբրև ասաց ցնոսա. թէ ես եմ, դարձեալ գնան 6
յետս՝ և զարկանն գետնի: * Դարձեալ հարցանէ զնոսա. 7
զո՞ խնդրէք: և նոքա ասեն, զՅիսու նազովրեցի: * Պատաս- 8
խանի ետ նոցա յի. ասացի ձեզ թէ ես եմ. արդ՝ եթէ
զիս խնդրէք թո՛յլ տուք զդոցա երթալ: * Զի լցցի բանն՝ 9
զոր ասաց. թէ զորս ետուր ցիս, ոչ կորուսանիցէ ի նոս-
ցանէ և ոչ զոք: * Իսկ սիմոն պետրոս քանզի ունէր 10
սուր, ձգեաց զնա՝ և եհար զծառայապետին ծախ-
ակայ, և՝ ի բաց սուր զունկն նորա ջախջախ: և էր անուն ծա-
ռային մալքոս: * Ասէ յիսու ցպետրոս. արկ զսուրդ ունդ 11
ընդ ի պատեանս իւր. զբաժակն զոր ետ ինձ հայր ո՞չ
ըմպիցեմ զնա: * Իսկ գունդն և հազարապետն և սպաս- 12

---

(25) Ցօբինակին չեք գրեալ, Հայր արդար՝ նշան ինչ եդեալ
ի գիրսն ի սպա սինեն յոր գրեալ և աշխարհ զքեզ ոչ
ճա՛ն • ընդրնա սինալի գիտանալ չընիճանայ Հայր արդար
լև աշխարհ զքեզ • ըսպ ոգամ վերիպանա ուանին ոմանք.
ինչ գիր ե օրինակ ի յրինե գնա, գրելոյ սպասիս • Հայր՝ արդ
դարձ և աշխարհ զքեզ: (25) Ցօբինակին • Եւ նոքա
ծանեան: և գուա առաքեցեր զիս: (26) Ա՛ սոյանաց ցնոսա •
Եւ ծանուցի նոցա զանուն:

ԳԼ. ՀԸ. (1) Ոմանք • Որ էր պարտէզ: (2) Ոմանք • Որ
զնա մատնէլոց: (5) Ցօբինակին • Գայր ընդ նոսա և յու-
դա՝ որ: (7) Ոմանք • Դարձեալ եհարց ցնոս: (9) Օրինակ
ի • Զի լցցի բանն յոր: (9) Ոմանք • Ինձ զոր ետուրն ցիս:

Digitized by Google

13 նաեւ ոք զնէիցեն կալան զնա՝ եւ կապեցին։ * Եւ ածին զնա առ նախա՝ առ անան, որ էր՝ աներ կայիափայի. որ քա-
14 հանայապետն էր տարեցն այնորիկ։ * Այս՝ այն կայ-
ֆայ էր՝ որ խրատն եւս հրէից, թէ լաւ է ոմն մարդ
15 մեռանիլ՝ ի վերայ ծողովրդեանն։ * Եւ երթայր զհետ
յետ Յիսուսի պետրոս՝ և միւս աշակերտն։ Եւ աշա-
կերտն այն քանզի ծանօթ էր քահանայապետին՝ եմուտ
16 ընդ յիսուս՝ ի դատիճ քահանայապետին։ * Եւ պետրոս
կայր առ դրանն արտաքոյ։ Ել միւս աշակերտն՝ որ էր
ծանօթ քահանայապետին, և ասաց ցդռնապանն՝ և
17 հմոյծ՝ ի ներքս զպետրոս։ * Ասէ աղչկին որ դռնա-
պանն էր՝ ցպետրոս. միթէ և դու յաշակերտաց առնն
18 այնորիկ իցես։ Եւ նա ասէ՝ ոչ եմ։ * Կային անդ ծա-
ռայքն և սպասաւորք, խարսխ արկեալ՝ քանզի ցուրտ
էր, և ջերմնուին։ կայր Պետրոս եւ պետրոս՝ և ջերմնոյր։
19 * Եւ քահանայապետն հարցից զյի-
20 սուս՝ վասն վարդապետութեանն նորա։ * Պատասխանի ետ նմա
յիսուս. ես՝ յայտնապէս խօսեցայ յաշխարհի. ես՝ յամ-
ենայն ուսուցի ի ժողովրդեանն, և՝ ի սրահսն անդ՝
ուր միշտ հրեայք ժողովեալ էին, և՝ ի ծածուկ ինչ ոչ
21 խօսեցայ։ * Ընդէ՞ հարցանես զիս։ հարց զլսելոսն՝ որ
լուան, թէ զինչ խօսեցայ ընդ նոսա։ ահաւասիկ նոքա
22 գիտեն զինչ խօսեցայ։ * Իբրեւ նա՝ զայն ասաց, մի
ոմն՝ ի սպասաւորացն որ անդ կայր, ած սպասակ յերե՝ և
23 ասէ։ այդպէս պատասխանի տաս քահանայապետի։ * Եւ
յի՝ ասէ ցնա։ եթէ չար ինչ խօսեցայ, վկայեա վն չարին,
24 իսկ եթէ բարւո, ընդէ՞ր հարկանես զիս։ * Եւ առաքեաց
զնա անաս կապեալ առ կայիափա քահանայապետ։
25 * Եւ սիմովն պետրոս կայր անդ՝ և ջերմնոյր։ ասեն ցնա՝
միթէ՝ և դու յաշակերտաց անտի նորա իցես։ նա՝
26 ուրացաւ և ասէ՝ եթէ չեմ։ * Եւ ասէ մի ոմն՝ ի ծա-
ռայից քահանայապետին՝ աղգականն այնորիկ, զորոյ
զունին եհատ պետրոս։ ոչ ես իսկ տեսի զքեզ՝ ի պարտ-

---

(13) Ոմանք։ Առ աներն, որ էր աներ կայիափայ. որ քահանայապետ էր։ (14) Ոմանք։ Որ խրատ եւս հրէից՝ եթէ։ (15) Ոմանք։ Երթայր զհետ յիսուս սիմովն պետրոս, և միւս եւս աշակերտ։ Ոսկ նա ոմանք։ Զհետ նորա սիմովն պետ՛՝։ (16) Ոմանք։ Կայր արտաքոյ առ դրանն։ և ասէ ցդռնապանն։ (19) Ոմանք։ Զնա աշակերտացն նորա, և։ (20) Զինչ ոչ խօսեցայ աշխարհի։ և ծածուկ ինչ ոչ խօ՛՝։ (21) Ոմանք։ Որք լուանն եթէ զինչ ասացի ցնոսա։ (21) Ոմանք։ Ահաւասիկ նոքա գիտեն զինչ ասացի։ (21) ի լսո՛՝։ Գիտեն զինչ ասացի։ համօյն ոմանք։ ի բնաբ՛՝։ (22) Ոմանք։ Զոմն զպատասխանի ետ։ (26) Ոմանք։ Որոյ զունկնն եհատ։

Digitized by Google

տիզի անդ ընդ նմա: * Դարձեալ ուրացաւն պետրոս 27
ըստ և վաղվաղակի հանէ խոսեցաւս:
ԼԴ* Եւ ածին զյի՝ ի վանացն կայիափայ յատեանսդ պա- 28
ետուրին. և էր այգուց: Եւ նոքա ոչ մտին յատեան
բանին, զի մի պղծիցին, այլ զի ուտիցին զպատիկն:
* Ել՝ առ նոսա պիղատոս արտաքս՝ և ասէ. զի՞նչ չար 29
բանս ածէք զայսմ մարդոյ զոմանէ: * Պատա- 30
սխանի եւս եւ ասեն ցնա. եթէ չէր չարագործ
այլն այն, ապա ոչ մատնեաք զնա քեզ: * Ասէ ցնոսա 31
պիղատոս. առէք զնա դուք, և ըստ հերգ օրինացն
դատեցարուք: ասեն ցնա հրեայքն. մեզ չէ արժան
սպանանել զոք: * Զի լցցի բանն յի զոր ասաց, նշա- 32
նակեալ թէ որով մահուամբ մեռանելոց էր: * Եւ 33
մտեալ միւսանգամ պիղատոս յատեանն պետրոսի, կոչեաց զյի,
և ասէ ցնա. դուն ես թագաւորն հրեից: * Պատաս- 34
խանի նմա յի. ի քէն ասես զայդ, եթէ այլք ասացին
քեզ զինէն: * Պատասխանի նմա պետրոս. միթէ՝ և 35
ես հրեայ իցեմ. ազգդն քո և քահանայապետք մատնե-
ցին զքեզ ինձ, զի՞նչ գործ գործեցեր է քո: * Պատաս- 36
խանի նմա յի. իմ արքայութիւն չի յայսմ աշխարհի. եթէ
յայսմ աշխարհի ասացի էր արքայութիւնն իմ, ապա ասացաք
իմ մարտնչէին արք իմք՝ զի մի մատնեցայց հրեից: քանզի
այժմ թագաւորութիւն իմ չի ասպի: * Ասէ ցնա պիղատոս 37
ասէ. ապա թէ այդպէս իցէ, թագաւոր ումն ես դու:
պատասխանի եւս յի. դու ասես՝ թէ թագաւոր իցեմ.
ես յայդ ընդ ծնանել եմ, և՝ ի գայն իսկ ես եկեալ
եմ յաշխարհս, զի վկայեցից ճշմարտութեանն. ամենայն ոք՝
որ է ճշմարտութենէ է, լսէ բարբառոյ իմոյ: * Ասէ ցնա պիղատոս 38
ասէ. զի՞նչ է ճշմարտութիւն: զայս իրքն ասացեալ, դարձեալ ել առ հրեայսն և ասէ ցնոսա. ես՝ և ոչ մի ինչ
պատճառս դատաստանի՝ ի նմանէ: * Բայց է ձեր սովորութի 39
զի զմի ոք արձակեցից ձեզ ի զատկին. արդ՝ կամիք
զի արձակեցից ձեզ զթագաւորն հրեից: * Ազաղակ 40
եկեցին ամենեքեան՝ և ասէին. մի զդա, այլ զբարաբ-
բաս: Եւ էր բարբարբաս այն աւազակ:

---

(28) Նմանօ. Զի մի պղծեսցին: (29) Նմանօ. Եւ ասէ ցնոս, զինչ. և. մատուռ-ցանիցէք զառնէն: (31) Բ՚ես. Մի՞թ ոչ է արբեան ապա": (35) Նմանօ. Ազգդ քո և քահանայապետք: (36) Նմանօ. Ի՝ քէ՛ր ոմն իցեմ զոր. և. ծնանել իցեմ, և՝ ի գոյն իսկ եկեալ յաշխարհս: (38) Նմանօ. Զինչ է ճշմարտութիւն... զատանեմ՝ ի նա: (38) Յօրինակին ձեռագ. եթէ ո՛ ոչ մի ինչ: (39) Նմանօ. Բայց է ձեր սովորութի է: (40) Նմանօ. Աւազակն և առեն: Ոսր ոսկան. և ասացեն:

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԹ.

1 ¶ Յայնժամ առ. ա՛ռեալ զայտ. և զանն եհաւր ։ * Եւ
2 զինուորացն տարաբեալ պահակ՝ ի փղոց՝ եդին ի դէզ
3 լուսոյ նր, և զգեցուցին նմա հանդերձս ծիրանի ։ * և
գային առ նա՝ և ասէին, ա՛ռը եր ազգակ հրէից ։ և հա-
4 նէին նմա ապտակս ։ * Եւ դարձեալ ա՛ռեալ տարա-
տարաբ և ասէ ցնոսա ահաւ ածեմ զնա առ ձեզ,
զի գիտասջիք թէ եմ՝ զիւսս ինչ՝ ի նմա մէ գտանելոյ ։
5 * Եւ ելն յա՛ռաջագոյն, և ածեր զնա՝ ի փղոց՝ և հանգիր
6 ծիրանին ։ և ասէ ցնոսա ահաւ այրդ՝ ցմեզ ։ * Իբրև տես-
նէին զնա քահանայապետքն և սպասաւորքն, գոչեցին
բարձին՝ և ասեն ։ ի խաչ հան՝ ի խաչ հան զգա ։ ա-
սէ ցնոսա պիղատոս ։ առէք զդա ՚ի ձեզ, և ես զիշն հա-
7 նեմք ՚ի խաչ ։ զի ես՝ ի դմա զիւսս ինչ ոչ գտանեմ ։ * Պա-
սաւորանքն ետուն նմա հրեայքն ։ ասէ՝ օրէնս ունիմք
և ըստ օրինացն մերոց պարտ ա՛ռնել զնա ։ զի զանձն իւր
8 որդի ՚ի ձեզ արար ։ * Իբրև լուաւ զբանս զայսոսիկ պի-
9 ղատոս, առաւել ևս երկեաւ ։ * եմուտ դարձեալ ա՛նդ-
րէն յատեանն, և ասէ ցյի ։ ուստի՞ ես դու ։ և յի
10 ժ չետ նմա պատասխանի ։ * Ասէ ցնա պիղատոս ՚ընդ-
դէմ ես ոչ խոսիս, ոչ գիտես եթէ իշխանութիւն ունիմ
զքեզ ՚ի խաչ, և իշխանութիւն ունիմ արձակել զը-
11 քեզ ։ * Պատասխանի եետ յի ։ ոչ ունէիր դու իշխա-
նութիւն ՚ի վերոյ իմ՝ և ոչ մի, եթէ ոչ էր տուեալ քեզ
՚ի վերուստ ։ վասն այնորիկ որ մատնեացոյ զիս քեզ,
12 նո՛ւ մե՛ծ մեղք են ։ * Եւ յայնմանէ պիղատոս խնդրէր
արձակել զնա ։ և հրեայքն աղաղակէին՝ և ասէին ։
եթէ զդա՝ արձակես, չէս բարեկամ կայսեր ։ ամ ոք
որ թագաւոր կոչէ զանձն իւր, հակառակ է կայսեր ։
13 * Իսկ պիղատոս լուեալ զբանս զայսոսիկ, ած
զյի արտաքոյ՝ և նստոյց ՚ի վերայ բեմին ՚ի տեղւոյն որ
կոչէր քարայատակ, և եբրայեցերէն կոչի գաբաթա ։
14 * Էր ուրբաթն զատկի ։ և էր ժամ իբրև վեցերորդ ։
15 և ասէ ցհրեայսն ։ ահաւ թագաւորդ ձեր՝ ցձեզ ։ * Եւ

Գլ. ԺԹ. (3) Ասեն՝ Ո՛ղջ լեր արքայ հրէից, և հանէին նմա ապտ՛՚։ (4) Ասէ՝ Եւ պիղատոս գրէ՚ւոյ՝ զնա առ ձեզ արտաքս։ (6) Յամառ ձեռնադիւներէն և սպասաւորէ։ (7) Ասէ՝ Ես ի մերոց օրինաց։ (8) Ասէ՝ Զքանա զայս պիղ՚՚։ (11) Օրինակ ի ջնջ սահանաց՝ Վո՛ւ այսորիկ որ մատնեացոյցն զքեզ։ (11) Ասէ՝ Զքա՛ զքեզ, նմա մե՛ծ մեղք։ (13) Ասէ՝ Լուաւ զբանս զայս։ (13) Ասէ՝ Կամարակապ Թա։ (14) Ասէ՝ Էր եր իբրև. ժամ՝ ... ահա Թագաւորդ ձեր։ (15) Ասէ՝ Եւ ՚ի ազգապաշտէն ... բաւ ՚ի կայսերէն

Digitized by Google

նուքա աղաղակեին, բարձ՛ի մինչ բարձ՛ի մինչ և հնձեն զդա՝ ՚ի խաչ: Ասէ ցնոսն պեղատոս. եա՝ զԹագաւորդ ձեր՝ ՚ի խաչ հանիցեմ: ապահովին եղուկ քահանայքն չիք, մեր Թագաւոր՝ բայց ՚ի կայսերէ: * Ցայնժամ եա զնա 16
՚ի ձեռս նոցա, զի ՚ի խաչ եւանիցէ:

Լե * Եւ նքա առեալ զանէնին զնա. և բարձեալ էր ինք 17
նին զիսայապային, և եւանէր ՚ի տեղին՝ որ անուանեալ
ասդաթան, և կոչէր եբրայեցերէն գողգոթան: * ուր 18
և ՚ի խաչն խակ հանին զնա: և զնդ նմա երկուս ևս այլս
աստի և անտի, և ՚ի մէջ զյն: * Գրեաց և տախտակի 19
պեղատոս, և եդ ՚ի վերայ խաչին. և էր գրեալ. յն
նազովրեցի Թագաւոր հրէից: * Զայն տախտակ շատ 20
Թերգան բազումք ՚ի հրէից, զի մօտ էր ՚ի քաղաքք անդր
տեղին՝ ուր խաչեցաւն յն. և էր գրեալ եբրայեցերէն՝
գրովմայադերէն՝ և յունարէն: * Եւսեն ցքահանայս քոյ 21
հանապետսդերքն հրէից. մի գրեր Թագաւոր հրէից, այլ
Թէ նա ասաց՝ Թագաւոր եմ հրէից: * Պատասխանի 22
եա պեղատոս. զոր ինչ գրեցի՝ գրեցի: * Իսկ զին 23
ուորքն երբոր հանին ՚ի խաչ զյն, առին զհանդերձս
նր՝ և արարին չորս մասունս, խաչաքանչիւր զինուոյ
բի մասն: իսկ զպատմուճանն քառնգի էր առանց կարոյ
նի ՚ի վերուստ՝ փոր անկեալ ամենեին. * ասեն ցմի 24
մեանս. մի պատառեսցուք զայդ, այլ արկցուք վիճակ
՚ի վերայ գրան ումի և երկեն զի լցցի գիրն որ ասէ.
բաժանեցան հանդերձս իմ յիւրեարեանս, և ՚ի վր պատ
մուճանն իմոյ վիճակ արկին: Զինուորքն ՚ զայն ինչ 25
գործեցին: * Եւ կային առ խաչին յն մայրն նր, և 25
քոյր մօր նր Մարիամ կղէովպայ, և Մարիամ մնագդա
լենացի: * Յն երբոր հառաս զմայրն և զաշակերտն զոր 26
սիրէր՝ զի կայր մօտ. ասէ ցմայրն, կին գուս՝ ահաւ որ
դի քո: * ապա ասէ ցաշակերտն՝ ահաւ մայր քո: և 27
յայնմ ժամանակէ առ աշակերտն՝ զնա առ ինք: * Յետ 28
այսորիկ երբոր գիտաց յն, եթէ ահա ամ ինչ կատա
րեալ է, զի կատարեսցի գիրն, ասէ՝ ծարաւի եմ:
* Եւ անդ կայր ամանն լի քացախով. և նոյ սպանձակ 29

(17) Ոմանք. Որ անուանեալ էր գողգոթէ: (18) Ոմանք. Որ և ՚ի խաչ իսկ հա՛՛. այլ աստի՛՛. և մէջն յն: (19) Ոմանք. Գրեաց և տախտակ մի ուիղատոս: (20) Ոմանք. Գազմատարէն և: (22) Ոմանք. Զոր ինչ գրեցի գրեցի: (23) Ոմանք. ՚ի վերուստ փորանկեալ ամենեին: (24) Ոմանք. Ի վր գրան վիճակս. հա՛, վիճակ՝ ո՛մ՛՛. պատառեսցուք մուճանի իմոյ վիճակս արկանեն: (24) Բնդմ. Զոր ինչ գործեցին: (26) Ոմանք. Եւ ասէ ցմայրն: (28) Ոմանք. Ցետ այնորիկ գիտաց յն եթէ ահա: (29) Ոմանք.

Digitized by Google

լքեալ քաղաքով ընդ լերդ՝ չուրջ եդեալ զմշակսն
30 զոպային, մատուցին ՚ի քերդան նը: * Իբրև առ յն զդ
քաղցեալն հանդերձ լերդմբն՝ ասէ. Ամենեցուն կատարեալ է:
Եւ խոնարհեցուցեալ գլուխ՝ աւանդեաց զոգին: Լ Զ
31 * Իսկ հրեայքն՝ քանզի ուրբաթ էր, զի մի անգէն ՚ի
խաչին մարմինքն մնասցին ընդ ցաբաթին, զի էր օր
մեծ շաբաթոյն այնորիկ. աղաչեցին զպիղատոս զի խոր
32 տակեսցեն զգարձս նոցա, և քարշեցին: * Եկին զինու
որքն, և առաջնոյն խորտակեցին զգարձս, նոյնպէս
33 և զմիւսոյն որ ընդ նմա ՚ի խաչն եւրեալ էր: * Բայց
իբրև եկին առ յն, և տեսին զի այն ինչ մեռեալ էր,
34 ոչ խորտակեցին զգարձս նը: * այլ մի ոմն ՚ի զինուո
րացն սեպհական խոցեաց զկողս նը. և վաղվաղակի եւ ա
35 րիւն և ջուր: * Եւ որ տեսին՝ վկայեաց, և ճշմա
րիտ է վկայութիւն նը. և նա գիտէ՝ թէ ճշմարիտ ա
36 ւն, զի և դուք հաւատասջիք: * Ա՛յս եղև, զի լցցի
37 դ ին, եթէ ոսկր նը մի փշրեսցի: * և դարձեալ մեա
գիր ասէ, եթէ հայեսցին ՚ի նա՝ յոր խոցեցինն:
38 * Յետ այսորիկ աղաչեաց զպիղատոս յովսէփ որ յա Լէ
րիմաթեայ էր, աշակերտ յն ՚ի ծածուկ վն ահին հր
էից՝ զի բարձցէ զմարմինն յն. և հրամայեաց պի
ղատոս: եկին և բարձին զնա:
39 * Եկին և նիկոդէմոս որ եկեալն էր առ յն՝ ՚ի գիշե Լ Բ
ի զառաջինն, և եբերէ զմուռս խառն ընդ հալուեայ՝
40 իբրև լմոբա հարեւր: * Առին զմարմինն յն, և պա
ճեցին կտաւովք՝ ընկալեալ հանդերձ, ոպ օրէն էր հր
41 էից պատել: * Եւ էր ՚ի տեղւոջն յորում խաչեցաւ
պարտէզ. և ՚ի պարտիզի անդ գերեզման նոր, յորում
42 ոչք երբէք՝ էր եդեալ: * Անդ վն ուրբաթն հր
էից, զի մօտ էր գերեզմանն՝ եդին զյն:

ԳԼ Ի.

1 Եւ ՚ի միաշաբաթիսն՝ մարիամ մագդաղենացի գայԼԹ
առաւօտուն ընդ արշալոյսն ՚ի գերեզմանն անդր, և

Զմշտիկ զոպային. կամ, զմշտիկսա զոպայիս: (30) Ոմանք. Զգլուխն՝ աւանդեաց զհոգին: (31) Բազմ. Մի՛ ինչ ցաշաբաթին... զգարձս նը, և քարշեցին: (32) Ոմանք. ՚ի խաչ եւրեալ էր: (34) Ոմանք. Եւ եւ վաղվաղակի: (35) Ոմանք. Եւ զի դուք հաւատ՚՚: (37) Ոմանք. Թէ՛ խոցեցինն ՚ի նա որ խոցեցինն: (38) Ոմանք. Պիղատոս. եկին և եքարձ զնա: (39) Ոմանք. Ա՛ս յն գիշերի զառա՚՚... խառն ընդ հալոեա: (40) Ոմանք. կտաւովք և խնկովք: (40) Ոմանք. Հրէիցն պատել:

Digitized by Google

և տեսանէք զկնի բարձեալ՛ի գերեզմանէն : * Ան- 2
պատ ընթանային և գայ առ սիմոնիէ ուսուցուն՝ և առ մեւս
աշակերտսն զոր սէրեր յայ, և ասէ ցնոս. բարձին զտէր
՛ի գերեզմանէ անտի, և ոչ գիտեմք՝ ուր եդին զնա :
* Եւ ահաւասիկ մեւս աշակերտն՝ և գայրին՛ի գերեզ- 3
մանն : * ընթանային երկոքեան՛ի միասին : Եւ մեւս 4
աշակերտն յառաջացաւ ընթացեալ վաղագոյն քան զպետ-
րոս՝ և ինկն նախ՛ի գերեզմանն : * և խոնարհեալ առ- 5
անձն՝ զկնի կայրն անդ կտաւսն, բայց՛ի ներքս ոչ ե-
մուտ : * Եկն և սիմոնիէ պետրոս՝ որ գայրն զկնի՛նդ, 6
և եմուտ՛ի գերեզմանն, և առեալ զկտաւսն զի կայրն
անդ : * և վարշամսկին որ էր՛ի գլուխ նո՛ր՝ ոչ ընդ այլ 7
կտաւսն կայր, այլ առանձին ծալեալ՛ի մի կողմն : * Ցայն 8
ժամ եմուտ և մեւս աշակերտն, որ եկեալ էր յառա-
ջագոյն՛ի գերեզմանն, եռաւ և հաւատացաւ : * զի գիտա- 9
գիտէին զգրսցն թէ պարտ է նմա՛ի մեռելոց յառնել :
* Ձուկան դարձեալ առ միմեանս աշակերտքն : * Իսկ 10
մարիամ կայր արտաքոյ գերեզմանին՝ և լայր ձա- 11
ղեւս՝ լայր՝ խոնարհեցաւ՛ի գերեզմանն, * և տեսանէ 12
երկուս հրեշտակս՛ի սպիտակս, զի նստէին մի՝ ՛ի գլխո-
ցին, և մի՝ յոտանուց՝ ուր կայր մարմինն յն : * Եւ 13
նոքա՝ ասեն ցնա. կին դու, զի՞ լաս : ասէ ցնոս . զի
բարձին զտէրն իմ՛ի գերեզմանէ առտի՛ և ոչ գիտեմ
ուր եդին զնա : * Զայս իբրև ասաց, դարձաւ՛ի թէ- 14
հիւնա կայս, և տեսանէ զյն զի կայր, և ոչ գիտէր թէ
յն իցէ : * Ասէ ցնա յն. կին դու՝ զի՞ լաս, զո՞ հան- 15
քու : նմա՝ այսպէս թվսեցաւ՝ թէ պարտիզպանն է
ցէ : ասէ ցնա . տէր՝ եթէ դու բարձեր զնա՝ տուր ինձ
ուր եդիր զնա , զի ես առից զնա : * Ասէ ցնա յն . 16
մարիամ՛ : նա՝ դարձաւ և ասէ ցնա եբրայեցերէն .
բաբունի , որ թարգմանի՝ վարդապետ : * Ասէ ցնա 17
յն . մի՛ մերձանար յիս , զի չէ՛նա եղեալ եմ առ հայրս
իմ. այլ երթ դու առ եղբարսն իմ՛, և ասա ցնոս . ե-
լանեմ ես առ հայրն իմ՝ և առ հայրս ձեր . և աստն իմ՝ և
ձեր : * Գայ մարիամ մագդաղինացի՛ և պատմէ ա- 18

շա-

լուսան : և ամենի . աշակերտացն՛ի գերեզմանն անդ : (2) Ա-
մենի . Զոր սիրէրն յն . . . բարձին զտէրն՛ի գերեզմա-
նէ առտի , և ոչ գիտեմ ուր : (6) Օրինակ ին . Զկտաւսն
լոկ զի կայրին : (9) Ամենի . Քանի պարտ էր նմա՛ : (12) Ա-
մենի . Հրեշտակս սպիտակս : (13) Ամենի . Զյն բարձին զտէր
՛ի գերեզմէ'' : (15) Ամենի . Թէ պարտիզպան իցէ : (16) Բ-
ղէտ. Բաբունի՛ : և ամենի . Վարդապետ : (17) ՛Ի լաս'' . Սո՛ւի մեռը-
ձէնաւոր յիս : համեմատ ամենց՛ի բնաւ'' : (17) Ամենի . Զյն ես
եղեալ եմ առ . . . առ Հայրս իմ . և ձեր իմ՛ և

Digitized by Google

չափերատացն եթէ եռանդնա զնոր, և զայս ինչ ասացից ցնա։
19 * Եւ էր երկիւղ ի միաչաւասիկս աստուածն. և գոչ Խ
փանիէլովք՝ ուր էին աշակերտքն Փոդովիամ վասն ահին
հրէից, ընդ նմա եկեալ ի միջի նոցն, և ասէ ցնոսա.
20 Ընդէ՞ր ընդ ձեզ * Իբրև զայս ասաց, եցոյց նոցն զձեռս
և զկողոսն իւր։ և խնդացին աշակերտքն երբեմն տեսին
21 զՏէր։ * Ասէ ցնոսա դարձեալ. սոքօրէն ընդ ձեզ, ոչ ա-
22 ռաքեցայ զիս հայր իմ, և ես առաքեմ զձեզ։ * Եւ
զայս երբեմն ասաց, փչեաց ի նոսա և ասէ. առէք հոգի
23 սո. * եթէ ումեք թողուցուք զմեղս, թողեալ լիցի
24 նոցա. եթէ զուրկ՝ ունիցիք, կալեալ լիցի։ * Իսկ
Թովմաս՝ մի յերկոտասանեցունն անուանեալն երկուս
25 բնակ, ոչ էր ընդ նոսա յորժամ եկեն յն։ * Ասէին ցնա
այլք աշակերտքն, եթէ տեսաք զՏէր։ և նա՝ ասէ ցնոսա.
եթէ ոչ տեսից ի ձեռս նորա զնշանն բանեացն, և տա-
կից զմատունս իմ ի տեղիս բանեացն, և տա-
կից զձեռս իմ ի կողս նորա, ոչ հաւատասցեմ։
26 * Եւ յետ ութ աւուր, դարձեալ էին ի ներքս աշա Խ
կերտքն, և Թովմաս ընդ նոսա։ գայ յն փոքուն փակեա
27 լմամբ, և եկեալ ի միջ, և ասէ. ողջոյն ընդ ձեզ։ * Ա-
պա ասէ ցԹովմաս. բեր զմատունս քո ի սոլսի տեղի,
և տես զձեռս իմ, և բեր զձեռն քո, և դիր ի կողս
28 իմ, և մի լինիր անհաւատ՝ այլ հաւատացեալ։ * Պա
սխանեաւ Թովմաս՝ և ասէ ցնա. Տէր իմ՝ և Աս
29 ծ իմ։ * Ասէ ցնա յն, այգ վասն տեսեր զիս՝ հաւատա
ցեր, երանի որոց ոչ իսկ տեսեալ՝ և հաւատացին։
30 * Բազում և այլ նշանս արար յն առաջի աշակերտացն
31 իւրոց՝ որ ոչ է գրեալ ի գիրս յայսմիկ։ * այլ այս
սիքն ինչ գրեցաւ, զի հաւատասցիջիք եթէ յն է որդի
աստուծոյ. և զի հաւատալով ունիցիք կեանս յանուն
նորա։

ԳԼ.

(19) Ասէ. եկին եկաց յն ի միջի. ինչ, ի միջ նոցա։
(20) Ասէ. Ձեռանն և ոտից. իբրև տեսին զՏէրն։
(22) Ասէ. Առէք զՀոգին Սրբ։ (23) Ասէ. եթէ եթէ
զուրկ ունիցէ։ (25) Յօրինակին պակասէ. Աբեին ցնա
այլ աշակերտքն։ (25) Ասէ. ի տեղի բանեացն. և
միտցից զձեռն իմ։ (26) Յօրինակին. եղեւ եկեաց ի միջ,
և ասէ։ Ող ասէ. եղեւ եկայ ի միջ նոցն, և ա։ (29) Ա-
սէ. Արդ զի տեսեր զիս և հաւ։ որոց չէիցէ տես
տեալ և հաւատասցեն։ (30) Օրինակ մի. եղեւ այլ նշանս
եցոյց յն։ (30) Ասէ. ի գիրս յայսոսիկ։ (31) Յօրի
նակին պակասէ. Ա՝ինչափ ինչ գրեցաւ։ (31) Ասէ. Յա
խմեանական ունիցիք յանուն։

Digitized by Google

ԳԼ. ԻՆ.

ԽՕ Յետ այսորիկ գարձեալ յայտնեաց զանձն իւր յա- 1
շակերտացն իւրոց՝ առ ծովեզերբն տիբերիա-
եայ. և յայսպէս յայտնեաց * Եին ի միասին սի- 2
մովն պետրոս, և թովմաս՝ որ անուանեալն երկո-
րեակ, և նաթանայէլ որ ի կանայ գալիլեացւոց, և որդիքն զեբեդեայ.
և այլք ի յաշակերտացն անտի երկուս։ * Ասէ ցնոսա սի- 3
մովն պետրոս՝ երթեմ ձուկն որսալ։ ասեն ցնա. գա՛նք
և մեք ընդ քեզ։ գնացին և մտին ի նաւ, և յայնմ գի-
շերի ևս չկալան՝ և այլ ինչ։ * Իբրև այլ եղև՝ կայր յե- 4
սուս ծովուն, բայց այլ յաշակերտացն չեհ յա-
նէնէ։ * Ասէ ցնոսա յես. մնո՞ղ ինչ ունիք՝ ուտելիք։ 5
ետուն ցնա պատասխանի եղեալ և ասեն ցնա, այլ։ * Ա- 6
սէ ցնոսա. արկէք յաջակողմն նաւին զուռկանդ՝ և գը-
տանիցէք։ արկին՝ և այլ կարէին ձգել՝ ի բազմութենէ
անտի ձկանցն։ * Ասէ աշակերտն այն զոր սիրէրն յես՝ 7
ցպետրոս. տէր է այն։ Սիմովն պետրոս իբրև լուաւ
թէ տէր է, արկաւ զեւրն զպատմածանեւլին՝ զանգի մերկ
էր, և քնկէց զինքն՝ ի ծովն։ * և այլ աշակերտքն նա- 8
ւաւն եկին զային, զանգի չէին հեռու ի ցամաքէն. այլ
իբրև երկերբեր կանգնաւոր, քաշէին զպատմութեան հան
զերծ ձկամբն։ * Իբրև եկին ի ցամաքն, տեսանեն կր- 9
ծանկուղ կայծականց, և ձուկն մի ի վերայ, և հաց։
* Ասէ ցնոսա յես. բերէք ինձ ի ձկանց որոց զոր գտաք 10
կատարած այժմիկ։ * Երթեալ սիմովն պետրոս, և 11
զեր զպատմեցին՝ ի ցամաքն՝ լի մեծամեծ ձկամբք. հարեւր
և յիսուն և երիւք։ և այնչափ ինչ ձկունք, և մի պատ-
առեցաւ զպատմին։ * Ասէ ցնոսա յես. եկայք ճաշեցէք։ 12
և ոչ ոք յաշակերտացն էրհնէր հարցանել՝ թէ դու ով
ես, զի գիտէին թէ տէրն է։ * Գայ յես՝ և առնու զը- 13
հաց՝ և տայ նոյ, նոյնպէս և զձուկնն։ * Զայս երրիցս 14
ան

Գլ. ինը։ (2) Ոմանք. Էին ի միասին... անտի նոր եր-
կու։ (3) Ոմանք. Երթեմ ձուկն որ''։ (5) Ոմանք. Պետեք
ուտուճ նուա ասացեն. ոչ։ (6) Ոմանք. Ասէ ցնոսա յես, այլ''։
(6) Ոմանք. Յաշակերտէ. կամ, յաշոյ կոչէ նուսիւ զուռ-
կանն. կամ, զուռկանացդ... ի բազմութենէ ձկանցն։ (7) Ո-
մանք. Սիրէն պետրոս զպատմածանեւլին։ (8) Ոմանք. Զգոր-
ծին հանդերձ ձկամբքն։ (9) Ոմանք. Տեսին. կամ, տես-
ան անեղին կրակեւզ։ (10) Ոմանք. ի բերէք ինչ ի ձկ''։
(10) Օրինակ ի. Զոր գոռզ ըսքանեցեք այժմ։ (11) Ո-
մանք. Իշ ձկեր զպատմեան.. ձկամբ, հարիւր յիսուն
և։ (12) Ոմանք. Եկայք ճաշակեցեք.. գու ով ես։ (13) Ո-
մանք. Եւնդնէս և զձուկնն։ (14) Ոմանք. Աշակերտացն

Digitized by Google

անգամ երևեցաւ յն աշակերտացն՝ յարուցեալ ի մեռ-
15 ելոց։ * Եւ երբոր ճաշէին, ասէ Յիսուսիկ սիմոնի
յն. սիմոնիկ յովհաննու, սիրես զիս առաւել քան զդ-
գուստս։ ասէ ցնա. այո տէր, և դուն գիտես զի սիրեմ
16 զքեզ։ ասէ ցնա, արածեա զոչխարունս իմ։ * Դարձեալ
ասէ ցնա, սիմոնիկ յովհաննու սիրես զիս։ ասէ ցնա.
այո՛ տէր, և դուն գիտես զի սիրեմ զքեզ։ ասէ ցնա՝
17 արածեա զոչխարս իմ։ * Ասէ ցնա երրիցս ասդամ.
սիմոնիկ յովհաննու սիրես զիս։ Տրտմեցաւ սիտարտս՝ զի
ասաց ցնա երրիցս՝ թէ սիրես զիս. և ասէ ցնա. տէր՝ դուն
զամ գիտես. և դուն գիտես՝ զամ ճանաչես, և ես թէ սի-
18 րեմ զքեզ։ Ասէ ցնա յն. արածեա զոչխարս իմ։ * Ա-
մէն ամէն ասեմ քեզ. զի մինչ մանուկն էիր՝ անձամբ
անձին գօտի ածէիր, և երթայիր յր և կամէիր. և
յորժամ ծերանայիս, ձեռս ի վեր կայցես՝ և այլք ածէ
19 ցեն քեզ գօտի, և տանիցեն ուր ոչ կամիցիս։ * Զայս
ասաց՝ նշանակեալ թէ որով մահու փառաւորս առնէ
քեզ զԱստ։ և զայս երբոր ասաց՝ ասէ ցնա ևկ զկնէ իմ։
20 * Դարձեալ սիտարտս՝ և տեսանէ զաշակերտն զոր սիրէր
ես յն՝ զի երբեմն զկնէ։ որ և ասկաւռ զանձկացն՝ եր
21 և ասէ, տէր սի՛ զ որ մատնելոցդն է զքեզ։ * Զնա՝ տես
22 սիտարտ սիտարտի, ասէ ցյն. տէր, իսկ սա՝ զի՞։ * Ասէ
ցնա յն. եթէ կամիմ զի կացցէ գա՝ մինչև ես գամ.
23 քեզ զի փոյթ է, դուն ևկ զկնէ իմ։ * Ել ել բանս այս
յեղբարս, և հասանէրնցան թէ աշակերտն այն ոչ մե-
ռանիցէ։ և ոչ ասաց նմ յն, եթէ ոչ մեռանիցէ։ այլ
24 թէ կամիմ ես թէ կացցէ գա մինչև ես գամ։ * Ա՛յս
աշակերտ է՝ որ վկայէ վմ այսոցիկ։ որ և գրեացն իսկ
զայսոսիկ։ և գիտեմք, եթէ ճշմարիտ է վկայուն նր։
25 * Բայց է և այլ ինչ բազմ զոր արար յն, զոր եթէ գր-
իտաք էր մի ըստ միոջէ, կարծեմ թէ՝ և ոչ աշխարհս
բաւական էր ի տանել զգիրսն, որ թէ գրեալ էին։

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ։

Ա։

իւրոց, յայտնեցաւ։ (17) Ի նմանէ։ Չի առացն ցնա երրիցս՝
եթէ սի՛։ (18) Ի նմանէ։ Դուն գօտի ածէիր։ ի վեր կալ-
ցես։ տարցեն ուր ոչ կամիցիս։ (19) Ի նմանէ։ Փառաւորս
առնիցէ յիւր զԱստ։ (20) Ի՛ լուա՛։ Եւ տեսանէ զաշա-
կերտն զոր։ (20) Ի նմանէ։ Երթայր զկնէ նր։ (23) Ի-
նմանէ։ Եւ ոչ ասաց յն թէ ոչ մե՛։ Թէ կայցէ գա մին՛։
(24) Ի նմանէ։ Թէ ճշմարիտ է վկայուն նր։ (25) Ի նմանէ։
Զոր եթէ գրեալ էին մի ըստ միոջէ։ Ուր ոսկո։ Որ
եթէ գրել էր։ * ի վերնատանի՝ նմանէ։ Կամեցաւ գլուխք
.. առաքելոցն ոք ըստ Յովհաննու։

Աւետարան ըստ Յովհաննու։

(Իբր ինքն ինչ ասացեալ։)

Ո՚չնացին իւրքանչիւրքն՝ ի տեղի իւր։ * Իսկ յի՚ գը- 53
նաց՝ ի լերանն ձիթենեաց։ * և ընդ առաւօտեան դար- 1
ձեալ եկն՝ ի տաճարն. և զամենայն ժողովուրդն 2
եկին առ նա. և նստեալ ետ՚ ուսուցանէր զնոսա։ * Ածին քահանայապետքն և փա- 3
րիսեցիքն կին մի բռնեալ՝ ի շնանալէ. և կացուցեալ
զնա առաջի, * ասեն. կինս այս բռնեալ՝ ինքն յայտ- 4
նապէս շնացեալ է։ * և յօրէնսն՝ մեզ պատ- 5
ուիրեաց զայսպիսիս քարկոծել. արդ դուն՝ զի՞ նչ ասես
զնա գոլա։ * Ցայս ասէին՝ փորձելով զնա, զի ունի- 6
ցին ամբաստանութիւն զնմանէ։ իսկ յի՚ ի խոնարհ հայե-
լով գրչիւր մատամբն յերկիր։ * Իսկ իբրև տակաւին 7
հարցանելով ցնա, հայեցեալ՝ ի վեր՝ ասէ ցնոսա. ան-
մեղն՝ ի ձէնջ, նախ՝ նա ընկեսցէ քար՝ ի վերայ գոլա։
* և դարձեալ՝ ի խոնարհ նայելով գրչիւր յերկրի։ 8

* եւ

---

* Տէր աղ նշանակեցած՝ ի վերոյ գլ. Է. 52։ Որ հանճարեալ նելով բանմինիս հնարեցաւ գրչագրաց՝ զայս հատուածդ բանից աւետարանի նովին հանգամանօք եթէ տպանօք։ (53) Օրինակ ի՚ ընդ ոսկանայ։ եւ գնացին իւրաքանչ՚։ (2) Ոմանք։ եւ ընդ առաւօտն։ . . . և նստեալ ուսուցանէր զնոս։ (3) Ոմանք յանելոյն. Ածին առ նա գրագիրն և քահանայապետքն։ կին մի՚ ի շնութէ ըմբռնեալ։ (4) Ոմանք. եւ փորձելով ասեն զնա. վարդապետ. կինս այս գողալ ըմբռնեալ է։ Որ Օրինակ ին. Կինս այս ըմբռնեցաւ ակնհատ շնութեան յանգիմանելի ընութեան։ * եւ յօրինեալ մովսէսի պատուիրեաց մեզ որ զայսպիսիս քարկոծ առնել։ արդ դուն զի՚ ասես զամենայն փորձելով. զի ունիցին չարամիտ ընութեան զնմ։ եւ յի՚ հայեցեալ՝ ի կինն. և կինն ահիւ և դողութեամբ կայր առաջ նր։ և քննչականքն առեալին հարցանել զնա։ Իսկ յի՚ գթացեալ՝ ի կին. և խոնարհեալ մատամբն գրելոց՝ ի գետնի. և ասէր ցնա. եկայք ամենեքին ընդեմ ըցիք զգիրս զայս. և որ անմեղն է՝ ի ձէնջ արկցէ քար՝ ի վերայ գոլա։ Իբրև լուան զայն՝ գայնմ ամենեքեան և ընդ թեռնուն՝ ի մի բան միոջէ զանգանին իւրաքանչ։ և որ ընդ թեռնայր եչանէր՝ ի տաճարին. սկսեալ քննչականքն մինչև յետարիւնեցիսն եչին ամենեքեան. և մնաց միայն կինն։ Ասէ յի՚. կին գու ուր է որ զատատապարտեացն

9 * Եւ լուաւալ եկանէին մի ըստ միոջէ՝ սկսեալ յառաջ
Նոցա մինչեւ ՚ի վերջինսն . և մնաց միայն յի , և կինն՝ կայր
10 առաջի նր : * Պատասխանեալ ես յի՝ և ասէ ցնա . կինա
11 դաւ՝ ուր են , ոչոք զքեզ դատապարտեաց : * Եւ ա-
սէ . ոչ տր : և ասէ յի . և ոչ ես դատապարտեմ զքեզ .
երթ՝ յայսմհետէ՝ մի մեղանչեր :

զքեզ : Ասէ կինն . ոչ ևս երևեին տր : Ասէ յի . և ես
ես դատապարտեմ զքեզ . այսու հետև մի ևս մեղանչեր .
ասէ երթ խաղաղութեամբ ՚ի տունս քո , Թողեալ լեցին քեզ
մեղք քո : (9) Ոմանք եւ լուեալ եթարգմանիւրոք զսանձ
չանիս խր . սկսան եկանել մի ըստ միոջէ . ՚ի քննչապատճէն
սկսեալ յառաջնոյն մինչև ցվերջինսն . մնաց միայն յի և
և կինն կայր առաջի նր : Իսկ յի հայեցեալ ՚ի վեր ոչ
ոքէ ետես , բայց միայն զկինն . և ասէ ցնա , ուր են
պատասխատք քո , ոչ ոք զքեզ դատապարտեաց : Եթէ ասէ
կինն . ոչ ուրեք երևին տր : Եթէ ասէ յի , և ոչ ես դա-
տապարտեմ :

* ՚ի վաղճանի . Յօրինակի գերամ ՚ի պարզին լսասանց նշանա-
կի . Աչս բանս ՚ի ճէզ . հասմարն է : որով յայտ առնէ՝ նի
ըստ նպատի պատմողին ՚ի ՚ճէզ համարն համաբաբառոնին եսակ
բնաւ պարտ է ընդհատուլ , ըստ որմամ ևս ասելին ՚ի յաւետման
գրիչոյ , և ի արգելմանուելին լսասինաղոց . յորմէ առնուն ևս ՚ի
գիրսն ՚ի յերկին պարտս գրելոյ մոռնելին անդրէն՝ որպէս նշանակէ
յատ անդամօք :

Digitized by Google

ՅԱՒԱՋԱՒԱՆ
ԳՈՐԾՈՑ ԱՒԱՖԵԼՈՑ։

Որ ինձիգամ ձշմարիտ և ի բաւ ասիցէ և ձիսուսէ ան-
հաւատին իւրեան ցանկայօղն, երիսաւոր և ձիսուսէրդ առա-
քինութիւնն ի պատճառէսդ, նոյա ինչ ասքանաման սահմանեալ
ձինչոց պատասխանի ինան, զձիրէրդոյն գործին գործիդ անձինդ խոր-
հանդ ձշմարիտ՝ զոյգ և զերերեկ գանձին գանձ անձինդ խոր-
հանդ ձշմարիտ ցնծալից բարբառով։ և երանութիւն այսմիկ պա-
րագայից, և ի տարին սէր հարկաւոր։ Նայիցեղէն պարտին խորհուր-
դոյ ձաղանձել, զմմ ինձ խրճանդ յմմ կողմանդ ամփոփել, անդր
ասելոյն ի վէր այնուհետև մտադիրառէ՛ ի վէրին իսկ անմահու-
թիւն հային։ Եթ արդ նոյա որ պատարիսի հրամանս գան, պահպա
ի հնազանդել, և լինել նոցա պատասխան յմմ ձամ յօգուտ։ պէ
օրէն է ինձ, որդ յայնոց օգուելոյ՝ պիտանի լինել միւս կարօտե-
լոց, և ձախչէլ՛ի դէպ ձամանակի՛ ի դատապարտութենէ նախան-
ձօս որ յանկարծական կայ։ Վասն՝ անասնի իմ իսկ պատասխանան
գիրս գոն առ գոն ընթերցանել և գրել, կանոնագոյն առատե-
ցի առ ամն ըստ կի՛ ի հարցն ինդոց՝ ոսկաս լինել ինովանն գոյ-
դութիւ զանազանել։ Ինքն պատճառ ի անվերջ ներսոտանի ընդ ա-
ձատագ ընդ անկոս ձանապարհ անցանել մտանել՛ ի հրամանագիտ
հրամայելոյ։ Զի ոչ զոյ յայնոսանէ որդ ձինչքն քանին կոչին
պատճառաւորդ գինելս ցայսոր գիտելի՝ ինչ ըստ գրոցս այսորիկ գոյն
չանկին կալաչ եղոյց գիներդարանս ազնատութենէ։ գէ ոչ իսկ
այնպէս չանդատին և ձգիրդ եի, ընէ զայլոյ կան վատագոյ չիս
առնել անհնաց ինդամանէի գնարս՛ ասելս գիտութենս ինդոց
գընիներդուածոյն ընդրութիս։ Ապրդ՝ վազգոյն՛ ի մտոց, ոչ չա-
ռագոյնն ասացի՝ գիներն պատգոյ ընկերցել, և անդրէն առ-
նիկն գիրդիսոց առաջելոց, հանգիստացն և գլխաւորելիցդ ընդ-
ինոյն առաջելոց, գլխաւն ի ոչ զանացնել, այմմ առ գէդ ա-
ռաջելի։ Ապրդ յոյժ լսելիս գնդագիր՛ ի վէ երկոցան չանդրէ
նոսնէս խոց և ձարհուրէ։ զամենեսեան՛ ի դէպ ձամանակի առ-
հասարակ ազգէ գերէրարս և գնարս՝ սիրով այսմ պատահել, և
գիմ գանցոյնս և զնոսալոյս՛ ի յատուկ երկրպագել, այլ մա-
նաւանդ ոգոյնէ եղբայրարիս, գիմանելով ըստիս որ ինչ այդը
էացէ։ գի անգի գնէզ հայրենի հրամանն չանգիներ ասելի գան
գիսր գերաբաց։ Եթ ասգ եղբայրական մտերիմ խնամոյ հա-
ւանելոյ՝ պատրաստ գիտանգամ յէան՛ ի գործ՝ ի գնձանգիան գան
գնեզ հատարելոյ։ գէ յեղբարս ն՝ ի հարս յամի մտանել սերս-
ն ոչ գի ինչ ամբարհատանաս ինդն հակառակ ինդեան յիսոր մտ-
գինն ցոյանել։ գի օրնէ էան՝ ի վէ գեր ձերնեզնէ, ձգիարգիս ար-
գործս եղբայրասիր, որ չօգտարէրացանելոյ՛ ի սերն՝ասելն յայտ
նապէս, ընէ սեր ծածկել գերազոյ չանցանոց։ Իսկ ես՝ արդար-

Digitized by Google

ֆափշին և աստուածէ ուռղնափոյն պանդոխտիին և գքարեխամ նզնզ նաւիեղից, և մանր պարգեղից գիեղեցկատեսն վհատասարսն անուն, պանտաստիրն ածելէն պարգեսից գիշխատաբ խոստանքեան ամպատաստեան՝ ար ցանկ չատախե՝ ի գեզ մէզ գճապէր, ար գչարը գչե խոտորքատարել կայ, և գպանկալի անուն նորա պատչել չահկալ ուռնե չանչին, չատաս և անտան իրենութիք վարձնել, ծուզկէից ծուզկատնէ հատպատրաստել կաս. ած ած ուզ գեր՝ ի պատիճատն ատաղ գձմրիքան, և երգալ տատրքալ գեզ անաքի գքեղեցկատից օճատրէ, գրերէզ ապաղալէ խոյ և ամպ այտպես. բէ իրենէ գարգից օճատրէ է. և ձիլ՝ փան գմմ խոտ պատես խոստատից և ամենատբաք ինեղատնատար, գմմ ինել իրեն բատնել գամ գարձ գարձ. և ամ գրեղեն համարեցատ: Եր արդ՝ երեք ած երբեք հեղգատչել անպի, անչամբ անչին գլուխ ընեծից երատնէն, իսրմէ հեղգատքեն վրէ պեցատ. գէն ասէ, երատնել է այր, ար չարքես գան խորհկատ՝ ի գատ և՝ ի գիւրերբ: Զի գամենէսին անգատատ՝ ի վերատ տատ վարձս և ածատպատես խոտր երինել ած, ՝ի խորհրել և՝ ի իրերել գմեզ ամ, չատատրգատ յարդարելով չիարց պատատիրատան՝ ի հնազանդատես, և ասէր. լատ ինէ՝ գր ած գս գր ի ե. և ամ բերատ գեր ած գս յամ արգի գատմի, և յամ գզրատ գատմի. և եղիցին պատգատչս այտատիկ գրր ես պատատիրեմ գեզ այտր՝ ի արգի գատմ և չանչին գատմ. և խելատնատ արատտես գպղտ արձատց գատ, և խոսկատիս գատ ի գատա չարգամ նատգիցս ի գան, և գճատցես ի ճանապարհ, և ի ննջել և ի չատնել. և այտ գպես անգատն և հանապատրդ ընդ իրերատնէս այտհի ունել գեզ գատե չահ ած: Եր արդ՝ ատատնի ի պահպանատ ածելէն հրա ճանչին համարչատնէ ատելա ածելգրգան գատնէի՝ ատէր ցած, բէ խորհատրգ արգի իմդ ատաջի գս յամ ձամ, գր օգնական իմ և իրենել ինձ: Եր արդ՝ հատատցատն անվրկա և անսխալ ատ ի իրերատնէ ածելէն վարգատչատնէցդս գինդ և գեզ երանատնէն այտ. գէն հեղգատցելդն ի ամէ, անվրկա և անհրաժելա չածատդս խոտ ճանե անպէ և եղիտնէսն: արգ երեք իդէն ամանգ ար անհդէ, այտ ամատնէդն, իրերացեն գայն գար ատ չատաց ինատատացեալն իրէդեն. ած և ասէ, երեք անիծնել ամ ար ու կայել չամ՝ի գերնել ի գիրս օրինաց առնել գնե: Ապա ու երբեք հեղգատ գարգ է, և խոտատքել չածատպատ և չաղատնական գեզամատրատքե իրերատնէն. գի ընդելատր է և գճատեր. և ատատել խնամագ և արգեխանատքատ, գիտատանէր օճատ վատգատց չաքիալ գիւց: գի արնատ գգ՝ի լատ և՝ ի գիճատնէ բէշ ատատնեն հատանիցե, բատամատգիլ ես ինձատձաց և իարհատաց չանկալ չարգատ: Զար օրինալ գգ՝ի գեզամատր յերատգիտատց գատնկալ չարգատ ինչ արատնատ գիտալ՝ ի հանրագտնեն ես գատբեզալ գան գնոյնս անգատատ մա գատցեալ գնեզիցե և խնդրելոյ՝ գիւց բազամ գեզեցկատթ յեսկեն գիտատ՝ ի իատարբալան յճգտիցե, և ես ատատնելագտն չատ գատրելոյ. ըստ նմին օրինակի և գեզ գիպիցի գաղարատտց ընկերցատածգան վհատատալահատ, ար օր ըստ օրէ ի հանդես բազեատչգիցն գիտատ գատ գատր գարր գպեզնն յերեզե և խելատնատ ատատնիցե:

Աբր՝

Digitized by Google

Եւ ես՝ որպէսզի զինեալս զերծ իցէ ընդհերձուածոցդ լինելոյ, և առնիցէ զնորին պարտն ձգծելոյ. ծանուցանեմ ձեզ իսկ պրկեալս պաղ, և ի ծայրս ինչ իսկ գլխովին, որ զվերջոյ աստուածոյն գիրըս, հանգամանի և զիրելոյն ևս ծանեալ ինձ ոչ ինչ ի ծանրագոյնսն ընդհանուրս ընդ գլուխս և ընդ փանդն, և նէին արդէն պարտ իմն ընթերձել ընդ գլուխս և պառանս, և զպատանել զինեալ ի ձիոնոյ ձանձ ձանձ ձաստաբէ. «Ոչ հրամայեցեր մեզ եղբայր սիրելի ականատեսիկ : ձեզ զայս իմ առանց գանգատելոյն ծանրութեանց արտրեալ, զոմն ըստ զոմն խորհելոյն ձանգամանին պատուին ընդ իմում փափուխ, առ ի պարտառան առնելոյ զընթերցուածն, և ազատելոյն առ մեզ ի ծարշոյ, ընդ իսրատանելոյ ծարիք ցօրինելոյ զանձատարան բանգանձանոցիդ: Ցանս՝ ես զոյ զանձատ առնարանիլ արտ անկեալ ծարիքս, որ անպիտանին ևր յատ գիւ, յատատնաւ բծնիլ, ազատերծեալ առ պատարի՝ երկատ գիրս գրեցոյ. գ և առաջին զանձատարանին, երկրորդ՝ զծրծոց առատ գերելոյ : Ես արդ՝ ևն ոմ բանդ գրոյս այսոցիկ ես յատատնաւն ի ծերկնին ընդանատոյն գոն. և ես սկզ հանգոյն յատատնատուն ի ծրագ նելոյ. և ևն սրպէս զծնգատուին ի գս ատնարանելոյն ա զանկարծ. և ևն գրելի ինչ ազգիտ, և ի նա հատատուի ա ցարին ատանելիս : Ես ծերկնիդ ոչնելին ծարելոյն պատատի, և ատատերոն նդ. և ծատկելոյ գատրատուն. Ես հանգամանի իսկ պսել, ևն ես հանկերոն ատատելոյն զոր յատգս գի հանգ ևերերծին ևզ և ձնգատելոյ

ձանք գրիպեան, և հիրտոբ ֆրյուբեն նպատ : ՃԼ. Վը հիաքանուբ հատարտակոն օգիպ, և յատնէրտաձուբե հատատպոնէրեն :

ՃԼ. Վը ֆ բիշէյուբեն 'ի ծինդէնկ կատրեն, և պիտրատ չանդ գրիմանատոր վարբատպիտուբեն, վդատյիտուբե և խրատպատուբե վը ֆէյուբ նպատ : ա. Յօրտամ խոտծանեն յարտոպշատ փահանայատպ գրեն ատա նախանձատ վը իրատն ֆտրծիբէրդ, և ատանեն սֆանէրէ բատն, և պիտրատ գատանատեն ֆ և ընտիտաց : Ե. Վը ապատ նատլատց փահանայատպիտրն բէ վ օրէն համարձանէլ չանատ ֆ և շատնէրդ յանդն ատատէրդրն : Ճ. Գահուբ յեմեկտատն վը ապատէրդրն' յատրատ հատատրտն ծատծիտուբե :

Ե. Վը համարձանէլ համօրբեն հատատպէրդրն գրտքատաբ : ա. Յօրտամ ե վը անանիաց և ատֆէրատ, և գրատ վարձանեն նպատ : Ճ. Ծատ գրատատէնէրն արբիտալ'է բատպ ; հրեդյատ ա եհան 'ի գէյ մէրէ . և համարձանէտ նպատ անհատան գատգալ պտ : ա. Յօրտամ 'ի վդահ անդր վը հիատանգատ փահանայատպիտրն ըմբռնատ նէտ գրատատիբէրն գր մի իշխէտուբեն այլ ատատրտանել . և գատ ձարբատ ապյատիբէրն : Բ. Եշտ գատանէրէ հատատրբ'ի խրատն վը ատատէրդրն, և օրինաց ինձ'ի ձեզ բերելով և յատրտի ատանեզէ :

Ճ. Վը յեհանատբրուբե եահանդն ատրյատատգատ :

Ե. Վը հրեդրն'ի վր յատանելով , և պրտրատրուբ գրտքատանակ խոտելով , և նդ հրատպատհոտ ընհնելով վը ատա ատբրահամ ահատ փրն ապ , և ըմ էրգրատանէրդ նահատգատդն : ա. Յօրտամ վը ատ վհան և ցորբեռնատճատատուբեն , և ճահատելով ոբտատն յանվերատ գյտվնէք . և ըմ ծինդէնկանն մտնէսի և ապյատիտեն նմա 'ի վը բրինն սինատյ . վը եղէցն , և որ ֆագատատ օծուբեն բէզի հինգ 'ի վը քատմանգատն ատգտվմանի և գատաբրդին վնհնկրդ . գատանատբ . վը երկ . ձատատ ֆատատն չէ գէ որ յատպնեցատ նմ . վը ոբտ գարգատ նգվատ . գրտքատանատ հանգիստ ատձատպատուբե :

Բ. Վը հատատձանատ նվհնկրդատն , և հատրտհան գրտքատանատ : ա. Յօրտամ վը ֆիլիպպոտ ատատէրդ 'ի զատբրն պբեզրս բծգվհնկրդ : Ճ. Վը գհատնի խոտարբէ որ հատատգատն և հիրգեցատ հանգէցեք բեզ ընհնէրտ : ա. Եշտ վը պիտրատ , և յահվհանատ ատա նմ ատատ գհատնէ , և ֆուհատ հոգատյն . գէյ'ի վը հիրգհնկրդ :

ժա. Ջի մ'ձ արձատհատվ , և մ'ձ ինձհատատրտ , ատյ արձանէգատ հատատգատ հատբրտատ հոգատյն գէյ պարգատ : ա. Յօրտամ վը ինձհատատրուբե , և ատատէրդ գհատնի :

ժբ. Ֆեն բատբատց և հատատպատձէրդ գհատնի գեզ պբեզրս . և յատպ 'ի ներբհատատ բրատց կ :

ժգ. Վը յերբհնէց ձենգէն ֆատգատն պատատ յատատգհատնէ գէ : ա. Յօրտամ վը բիշէյուբեն և հիրատբ պատատ 'ի յհատ ատատ նեայ' ըտպ յատպնատբե . ատ համարձատհատուբե նբ , և հատանելով . ատա ատատգատ 'ի յհատ բատատքատյ :

ժդ. Վը ներհնէց անդամատնեզէ բիշէյնէրդ 'ի ըրգրատ 'ի յհատ պեզ բրտ : ա. Յօրտամ վը պատբհատ որ ըրտրբեն գերբեր . ատ յատրտ 'ի վատէրդ պեզրս ատգհատգ 'ի յատպգ :

ժե. Վը ֆատբհնէցեզ , ոբտրգ ընգ նմա հրեդրատն ֆատնգատ , և ոբ-

Digitized by Google

փան գաթիլալ պէպրոսի յերկինէ վէ՛ ի լուման հիւրանոցս ասացաւ ՚ի ա. Յարսաւ ինչ յորժամ լուցեալ պէպրոս՝ էին առ Տոմէնէ՛ս՝ Եպիսկոպոսն՝ բանին զոր հրեշտակն ասէ՝ պարկեաց լուսնել, ՚ի ՚ի՛. Պէպրոսի վարդապետութենէ ՚ի ի՛՛. և հոգւոյն սէր ՚ի վէ՛ լուսոյն պարգեւ. և ինչ գիրքս հին՝ նոյն ժամուն ՚ի հիւրանոցն հաստատեցաւ:

ժԳ. Պէպրոս ի ըսա գիրն գնդել գործան պարգեր առաջ՛ ըսն. որ էին խոյին՝ ի նմանէ, յորժամ գբառնաբաս առաջ ցին առ էպիսկոպոսն որ յանգիտէն էին:

ժԴ. Աբգարեան ագաբաս վէ՛ հաճախարհման առնէր, և վէ՛ երախայրեաց եղբարցն որ չեմ:

ժԵ. Յոհաննէս առաքելոյ ապաւանն, և ըմբռնելն պէպրոսի ՚ի հերոդէ. և ինչ գիրքս հրեշտակ ասէ՝ պէրգամոս վէ՛ ի քանգին, և ինչ որպես պէպրոս գիւրէրսն յայտնեցաւ եղբարցն և գնացաւ. և. Յարսաւ վէ՛ պահապանացն փանջանացն. և ինչպէս վէ՛ ազատեցաւ պէն հերոդեայ գառան և ազապտիլ խորհանանն:

ժԶ. Աբգաւարեան բառնաբաս և պաւղոսի յաջնդգին հաճոյն ՚ի իկոնիա. և զոր ինչ դիանգամ արարքն նոցա ընդ եղբայս մահ:

Է. Պաւղոսի ծաղկազարդ վերադրելն ՚ի տէ՛ յորմէնայ անգի, և խորհուրդ ՚ի մարգարէից՝ պատգամելոն և աւետարանելոն: ա. Յարսաւ և բառնաբաս և ընդարձան և խրճըրդեան: բ. Վէ՛ գոհ խոչելոյ փառաբանեն ՚ի հիւրանոցս, և հալածմանցն նոցա անգի, և երկուսին յիկոնիան: գ. Գնդ վիճակք յիկոնիան փառաբերեալն վէ՛, որ բազումք հաւատային, և հալածիչքն առաքեալն:

ԺԱ. Վէ՛ ի լիւստրա ՚ի ծնունդենէ կաղին բժշկելոյ ՚ի յիւան առաքելոյն. վէ՛ որոյ և առաքաւաձա ելելոյս հաճարեցան զնս որ էին ՚ի պեղէան: ա. Յարսաւ ինչ գործ լինէր պաւղոս յարուցանելով զմեռեալն:

ԺԲ. Գնդ ու՛ ե պարգ բնչարկել գնաւոյն ՚ի հիւրանոցս, հրամանս և ընդարձան առաքելոյն: ա. Յարսաւ և բառնաբաս առաքելոյն ՚ի ասիոնիէ որ ՚ի հիւրանոցն էին վէ՛ պահելոյն պարգեալն: բ. Գոհնդարձեալ պաւղոսի ընդ գրեալ բառնաբաս վէ՛ մարգոսի:

ԺԳ. Վէ՛ նորընծայ խրատուն գիմելոյ, և ըսգ յայտնեալ երբ բազոյն պաւղոսի ՚ի մակեդոնիա: ա. Յարսաւ վէ՛ հաւատացն և գիրքս ինչ ասրոն լինէր անոն. և վէ՛ բժշկելոյ ագահնոյն որ գնդարձ ասան անդր. վէ՛ որոյ գպաւղոս արկին ՚ի բանտ գնդարձ նէ. բ. Վէ՛ լինելոյ անդր շարժման և ապանչելոյ. և ինչ որպես հաւատաց բանտապետն, և ՚ի նմին գիշերի գրգեցաւ ամ ընդունել իւրոցն. և ինչ ազատելոյն եղեն ՚ի բանտէն առաքելոյն:

ԺԴ. Վէ՛ խոսելոյն որ եղեւ ՚ի ԹեսաղոնիկԷ. յայտնի գործեցին և գնացին պաւղոսի ՚ի ԲԷրիա, և անգի չահէնս:

ԺԵ. Վէ՛ չահէնս գիւղնդին գրոյ, և խոսափարք գործելոյն և ազգապատրաստելոյն պաւղոսի:

ԺԶ. Վէ՛ ալիսալ և պրիսկիլլեայ, և խրնդրասլոյ անհնազանդ գոնէ, և ըսգ յառաջ գիտալ ընդանէ հաճարեցն ամ որ յայտ նէցաւ պաւղոսի: ա. Յարսաւ վէ՛ ի՛ր հաւատացեալ ծաղկազարդեցին, որ հաւատացին հանդերձ տամբ և հիւրեցաւ: բ. Գնդ ՚ի յաւելն

Digitized by Google

ՀՈՎՀԱՆՆԷՍ Ի ԻՐԻՆ՝ ԽՈՍԱԾԱՅ ՊԱՏԱՐԱԳ. Ե ԼԻՆԱՑ ՕՐԻՆԱԿ ԽԱ ՀԱՅԱՍ ԸՆԴ ՆՈՅ Ե ԳՆԱՑ. Ե ՎԱ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ՄԱՆ ՀԱՒԱՏԱՐԱԲԱՆԻ Ե ՀԱՒԱՏԱՑՈՂԱՑ:

ԻԵ. ՎԱ ՀԱՐԱՒՆԵ Ե ՀՈՓՈՒՆ ՕՐՑ ՊԱՐԳԵՑԱՑ ՈՐ ՓԱՌԱՆ Ի ՅԻՆԵՑՆ ՓԱՐԱՒԻՆ ՊԱՏԱՐԱԳԻ, ՀԱՒԱՏԱՑՈՂԱՑՆ ՉԵՐԿԱՑԱՒ, Ե ՎԱ ԲԱՆԱԼՈՒՔԵ ՅԱՐՈՒՀԱՐԱՆԱՆ: ԻԶ. ՅՈՐՄ ՎԱ ՈՐՊԵՍՈՅ ՍԿԱՆԱՑ, ՔԱՆ ԶԿ ՊԱՏՄԷ ՅԱՌԱՋՈՒԱԾ ՉԼԻՆԵԼՈՒՆՀԱՒԱՏԻՑ Ե ԱՆԱՐԴԱՒՆԻՑ ՅՇԱՐ ԻՆՔ ՈՐ ՀԱՑ ԱՒԱՐՎԱ ԳՈՐԾԻՑԻՆ. Ե ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԱՆ ՎԱ ՀԱՒԱՏԱՑՈՂԱՑՆ: ԶՆ ՎԱ ՉԵՐԿԱՑԱ ՅԱՌԱՋՈՒԱԾՆ՝ ՍՊԱՐՏԵԼԱՑ Ի ԴԵՒԱՒՈՐԱՑԱՑ ԱՐՁԱԿԱՒՈՐՔ ՅԻ Ի ՎԱ ԱՌԱՓԵԼԱՑՆ:

ԻԹ. ՇՐՋԵԼ ՊԱՏԱՐԱԳԻ: ԼԱ. ՅՈՐՄ ՎԱ ՀԱՒԱՏԱ Ե ԳԱՒՐԻՆ ՓՆԱՓԱ ԱՂՕՐԻՆԻՆ ՊԱՏԱՐԱԳԻ Ի ԳՐԱՒԱԾԱՑ Ա Ը. ՅՈՐՄ ՆԱՒԱԼ ՀԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ՉԵՐԿԱՑԱՑ ՀԱՆԼ Ի ԼԵՒՐԻՆ ՊԱՂԱՀԱՐԻՆԱՑԱՑ: ԼՀ. ԱՓԱՌԱՑ ՏԱՐԳԱՐԻՒՐԻՆԻՆ ՎԱՆ ՓԱՆՕՂԻՆ՝ ՈՐ ԱՆՁՆԱՆԵՑԱՑ ԿԻՆ ՔԱՐ ՊԱՏԱՐԱՑ ՉԵՐԱՒԱՂԻՄ:

ԼՁ. ԽՈՐԱՓ ՅԱԽՈՎԲԱՑ ԱՒՐ ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԱ ԼՈՒԱԼՈՑ ԽՈՐՀԻՆ ԱՐՔԱՆ ՅՈՒԱ ՔԱՀԲՏՅԵՒՆԻՆ Ի ԲԱՂԱՔԱԲԱՑՈՑ:

ԼԲ. ՎԱ ՅՆՄ ԱՀԲՈՒՆԻՆ Ի ՎՐ ՊԱՏՄՈՒՔԻ ՅԱՒԱՆԵԼՈՑ, Ե ԲԱՆ ՄԲՈՂՈՒՆ ՁԱՒ ՀԱՂԱՐԱՊԵՒՆ Ի ԲԱՂՄՆՔ ԱՒՐՔ ՓՐՀԱՒՈՑ: ԼԳ. ՅՈՐՄ ՊԱՒԱՂՈՒՆ ՎԱ ԻՒՐՈՑ ՀԱՒԱՏԱՓԱՌՆԻՆ Ե ՅԱՒԱՐՏԱԼՈՒՆ ՅՈՒՂԱՑՈՑ ՎԱ ՈՐՈՑ ԱՒՆԻՆԱ ՅՊԱՏԱՌԱՒ ԱՒՐ Ի ՊԱՒԱՒՈՒՆԵ, ՅԱՅՍՊԱՆՔ Ե ԲԱՐԵՒԱՒՈՑ ՅՈՅ ԱՒՐ ՆԱ ԵՐԲԵՒ ԵՒԼԱՑ Ի ՓԱՌԱՐԻՆ. ՔԱՆ ՎԱ ԱՅՆՈՐԻՒ ԳԱՒ ԸՆԿԵՆ, ԱՑՑ ԶՔ ՊԱՏՄԷ՝ ԱՒՐ ՔԱ ՀԱՒԱՏԱՑԵՑ ԻՅՔ Ե ԱՐՁԱԿԵՑԱՒ:

ԼԴ. ՎԱ ՈՐՊ ԴԱՒԻԹԻ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ՀՂԵԱՑ, ՅԱՓԼԱՆ ԼԱՒԼՈՒՆԵՑԱՑ ՊԱՏԱՌԱՒՈՒ Ե ՎԱՂՎԱՂԱԿԻՆ ՎՃԱՐԵՑԱՑ:

ԼԵ. ՎԱ ԳԱԱՏԱՒՈՒՆԵՆ ԽՈՐՀԵԼՈՑ ՀՂԻՆԻՆ ԳԱՐԱՊԱՐԱՑ, Ե ԳՈՒԱ ՂՍԻԵԼՈՑ ՊԱՅՆ ՈՒՐ ՉԻՆԵՒԱ: ԼԶ. ՅՈՐՄ ՔԱ ՈՒՐՈՒՄՆԵՑԱՑ ՊԱՏԱՌԱՒՈՒ ՈՐ ՔԱՀԱՆԱՅՆ ՅԱՐՈՒՀԱՐԱՆԱՆ Ի ՅԻՆԵՑՆ ՊԱՂԱՀԱՐԻՆԱՑԱՑ Ե ՅԱՐՏԱՍՈՒԱՆ:

ԼԷ. ՏԵՐՓԻԼՈՑ ԱՄԲԱՍՊԱՆԱՒՈՒՆՔ ՊՂԱՏԱՐԱՑ, Ե ՆՔ ՊԱՏԱՐԱՑԱ, ՆՈՓՐԱՒՈՒՆՔ ԱՒՈՒԱԼՔ ՓԱՌԱՓՈՐԻՆ:

ԼԸ. ՎԱ ՓԻԼԻՒՆԱՅ ՓՈԽԱՆԱԿԵՑԱՑ, Ե ՓԻՆՓՈՒՆ ՅԱՒԱԼ ՀԱՓԼԵՑԱՑ, Ե ԱՒՈՒ ՆՈՒԱՆ ՊԱՏԱՌԱՒՈՒ ԴԱՒԹԵՑԱՑ Ե ԱՐՁԱԿԵՑԱՑ:

ԼԹ. ԱՀԳՐԻՊԱՓԱ Ե ԲԵՐԻՆԻԿԻՆ ՓԱԼԱՒԱՓ Ե ՀԱՐՅԱՒԱՆ ՎԱՌԱՒՈՒՆ: ՁՈ. ՅՈՐՄ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ՊԱՊԱՊԱՀԱՆԱՊԱՐՏՈՒՆԵՑԻ ԱՒՐ ՆՈՓՈՒ ՎԱ ՕՐԻՆԱՒՈՒ ԼՐԱԲԵՑԻՆ ՅՈՒՂՈՒ, Ե ՅՈՒՅԱՆԻՆ ՅԱՒԵՏԱՓԱՌԱՆԱՆ, Ե ՔԱՆ ՄՂ ՅՈՒՂ ՀԱՒԱՏԱՑԵՑ Ե ՀՂԵՑԻ ՊԱՏԱՐԱԳ՝ ԱՒՐԵՐ ԱՓՐԻՊՊԱՒ ՅՂՂԱՒԱՒ:

ՁԱ. ՎԱՒԱՐՅՈՒՆ ՊԱՏԱՐԱԳԻ Ի ՀԱՒԱՏ ԵՂԵՑ Ե ՀԱՅՀՈՅԵՑԱՒ Ե ՁԲ. ՅՈՐՄ ՅՈՐԱՔ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ԱՒՐ ԱՅՆՈՒՀԻ ՈՐ ԸՆՔ ՆՈՅՆ ԿԻՆ՝ ՎԱ ՅՈՒՈՅՆ ՓՐՀԱՒԵ ԵՒ ՀԱՒԱՏՈՑՈՒԻ ՊԱՏԱՐԱԳԻ, Ե ՔԱՆ ՊՀԱՐՔ ԱԲԳԱՆ Ի ՊԵՒԻՔԱ ՅՂՂԻ. Ե ՔԱՆ ՈՐՀՔ ԱՆՔ ՈՒՒԱՆՊՀԱՐԱՒ ՈՒՐԱՐ ՊԱՏԱՐԱԳԻ:

ՁԳ. ԹՈՔ ՄԲՈՂԱ Ի ՊԵՒԻՔԱՅ Ի ՀԱՒԱՏ ԵՀԱՑ ԱՒՈՒՓՈՂԱՑԻ:

ՁԴ. ՎԱ ԱՅՆՊԵՍՆ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ԸՆԴ ՀՂԻՍՑԻՆ ՈՐ ԿԻՆ Ի ՀԱՒԱՏԵ.

Digitized by Google

ԳՈՐԾՔ
ԱՌԱՔԵԼՈՑ
ԳԱՂԱՓԱՑ ԱՒԵՏԱՐԱՆ ՀԻ

ԳԼՈՒԽ Ա

Զ ԲԱՆՆ ԱՌԱՋԻՆ ջի՛ 1
արարի վասն ամենայնի ի Թէոփիլէ՛ն.
զոր սկսաւ յի առնել և ուսուցանել.
* մինչև յօրն պատուիրելոյ առաքե- 2
լոցն՝ ի՛ ձեռն հոգւոյն սրբոյ, զորս ընտ-
րեաց, և վերացաւ: * Որոց յանգիման կացոյց զինքն 3
կենդանի յետ չարչարանացն իւրոց, ի բազումս ար-
տեսանս, յաւուրս քառասունս երեւեալ նոցա՛ և ասելով վասն
արքայութեանն Աստուծոյ: * Եւ՝ ի հաւաքել զնոսա նոս հասցէ, 4
պատուիրեաց նոցա՝ յԵրուսաղէմ մի մեկնել, այլ սպասել զա-
ւետեացն հօր՝ զոր լուարուք ինէն: * Զի յովհաննէս 5
մկրտեաց՝ ի ջուր՝ այլ դուք մկրտիցիք՝ ի հոգին սրբ, ոչ
յետ բազմ ինչ աւուրցս այսոցիկ: * Եւ նոքա մեծաւ 6
ցնծալ հարցանէին զնա՝ և ասէին՝ տէր՝ եթէ՝ ի ժամա-
նակի՛ սոսա յայսմիկ հաստատանելոց իցես զարքայութի-
ւնն Իսրէլ:

---

* Այ գրագիրք օրինակի հանդիպին զերանան յաւելուած ի վերնագիրն՝ գէթ՝ Ղուկայ, ի զուարճաստ աւանդութեանցն:
Գլ. ա. (1) Առնտ. Առ՛ի Թէոփիլէ: (3) Առնտ. Զորս յարանաց իւրոց. յաւուրս քառասունս երեւեալ նոցա՛. արքայութեանն Աստ: (4) Առնտ. Եւ՝ ի հաւաքելն... զոր լուարուք յինէն: (5) Ոսկան. Բազմաց ինչ աւուրց:

Digitized by Google

7 ինչ: * Ասէ ցնոս. ուչ ես ձեզ գիտեմ զժամս և զ-ժամա-
8 նակս, զոր Հայրն եդ յիւրմէ՛ իշխանութենէ: * այլ առ-
նիցէք զօրութենի՛ ի հաստանել հոգւոյն սըղ՝ ի վերայ ձեր.
և եղիջիք ինձ վկայք ի՛ ես, և յամենայն հրէաստանի՛ և ի սա-
9 մարիայ, և մինչև ի ծագս երկրի: * Եւ զայս ասացեալ ա-
նց՝ մինչ դեռ հայէին նոքա՝ վերացաւ. և ամպն կա-
10 ճառ զնա յաչացս նոցա: * Եւ մինչ զնոս ակընդիր հայէին
յերկինս երթալոյ նորա, և ահաւասիկ արք երկու
11 եղեն ընդ նոսին ի հանդերձս սպիտակս, * որք և ասա-
ցինն. արք գալիլեացիք՝ զի՞ կայք հայեցեալ ընդ երկ-
կինս. Այս յի՛ որ վերացաւ ի ձեզնէ յերկինս, այնպէս
պիտի եկեսցէ զոր օրինակ տեսէք զնա երթեալ յերկինս:
12 * Ապա դարձան յերուսաղէմ յանուանեալ լերինն Ե
ձիթենեաց. որ է մերձ յերէմ ըստ շաբաթեծին հանապատի.
13 հի: * Եւ իբրև մտին, եկին ի վերնատունն ուր վանեցին
իսկ էին. Պետրոս և յակովբոս և յովհաննէս, և անդ-
րէաս. փիլիպպոս, և թովմաս. բարթողոմէոս, և մատ-
թէոս. յակովբոս ալփեայն, և շիմոն նախանձայոյզ, և
14 յուդա յակովբայ: * Սոքա ամենեքեան էին հանա-
պազորդեալ միաբան յաղօթս հանդերձ կանանօքն, և
մարիամ մայրըն յիսի և եղբարսըրք նորա:
15 * Եւ յաւուրսն յայնոսիկ յարուցեալ պետրոս ի մէջ ա
եղբարցն՝ ասէ. և էր անդ բազմութիւն անուանց իբրև
16 հարիւր և քսանիկ: * Արք եղբարք՝ պարտ էր կատա-
րել գրոյն. զոր յառաջագոյն ասաց հոգին սըղ ի բե-
րանս դաւթի, վնր յուդայի՝ որ եղև առաջնորդ ա-
17 նելեացն յիսի: * զի ի թիւս մեր էր ընդ մեզ, և հա-
18 ւասար էր նմա զիշանի սպասաւորութիւնս այսորիկ: * Սա՛ ասա-
ցեալ գիւաղ ի վարձուց անիրաւութենէ. և եւառուցեալ
19 հերձաւ ընդ մէջ՝ և հեղաւ ամէն փոր նորա: * և յայտնի եղև

---

(7) Ման. Եւ նա ասէ ցնոս. ուչ ես . . յիւրմէ իշխանութենէ:
(8) Ման. Եւ՝ ի շամրիան, և մինչ՝ ի ծագս: (10) Ման. Եւ
մինչդեռ ակընդիր էին . . ահա արք եր՝ . . ի հանդերձիս
լուսաւորս. որք ասացին: (11) Ման. Վերացաւ՝ ի
ձեզնէ . . նոյնպէս և եկեսցէ: (11)(12) Ման. Տեսանք զգա
երթեալ յերկինս: Յայնժամ առան դարձան: (12) Ման.
Ըստ շաբաթեծին ճանապհին: (13) Ման. Եւ իբրև մտին
ի վերնատունն, եկին ուր վանեցն . . պետրոս և յովհան
նէս. յակոբոս և անդր՝ . . բարթողոմէոս: Որ ման.
Ցակոբոս, յովհաննէս: (14) Ման. Մ իաբան յաղօթ-
սըն . . և եղբարքն նր: (15) Ած ոսկանայ ցի՝ Ընդ ան
իբր հար՝: (16) Օրինակ ի. Ած զգեղարքն . . յոսնե
լեացն յիսի: (16) Ման. Պարտ է կատարել: (19) Օրինակ
ի. Քնակեալ էին քեմ . . ակղդամայ. ազգերնցն գեաղա-

Digitized by Google

ասինեցուն որ քնակեալ են յԵմմաուս գիւղ՝ ընդ կողմն դիմաւորին
այնմիկ բարբառումն իրեանց ակնդգամս։ այսպիսիքն են
դէմս արեան։ * Ձի գրեալ է՝ թէ գիտաւ ասպնջական։
եղկոյն քնակութեան նոր ասեղծան, և մի ոք իցէ որ քնակիչ
կէ՛ ի նմա։ և զկարգ նորա առցի այլ։ * Ասդ՛ պարտ
է յարանցս յայսցանէ եկեղեցս ընդ մեզ՝ յամ ժամանակի,
յորում մուտ և ել առ մեզ Տէր յն։ * սկսեալ՛ ի մկրտ
ութենէն յովհաննու մինչև յօրն՝ յորում վերացաւ՝ ի
մէնջ, վկայ յարուցեալ ընդ մեզ լինել միում՝ ի սոցա
նէն։ * Եւ կացուցին երկուս։ զյովսէփ՝ որում բանդ
ասացին կոչեցեալն, որ անուանեցաւն յունաստա։ և զմա
տաթիայ։ * և կացեալ յաղօթս՝ ասեն։ Դուն Տէր՝ սրբ
ասպետ ամի՝ յայտնեա զմի զոր ընտրեցեր՝ ի սոցա
նէ երկոցունց, * առնուլ զվիճակ պաշտամանիս այ
սորիկ՝ և զառաքելութէ, յորմէ անկաւ յուդաս գնալ՝ ի
տեղի իւր։ * Եւ տուին վիճակս նոցա, և եղեալ վի
ճակն մատաթիայ։ և համարեցաւ ընդ մեսասան առ
աքեալսն։

ԳԼ. Բ.

Գ այ՛ ի կատարել աւուրցն պենտակոստէից, էին ա
մենեքեան միաբան՝ ի միասին։ * Եւ եղև յանկարծ
ձայն հնչելոյ յերկինից՝ եկեալ իբրև սաստկի հոգեդգ
և ելլից զամ տունն յորում նստեին։ * և երեւեցան նոր
քաւանութեան լեզուք իբրև՝ ի հրոյ, և նստաւ իւրաքանչ
իւր՝ ի վերայ նոցա։ * Եւ լցան ամենեքեան հոգւովք
սրբով, և սկսան խօսել յայլ լեզուս՝ որպէս հոգին տայր
բարբառել նոցա։ * Եւ էին յԵրուսաղէմ քնակեալ հրեայք այր
երկիւղածք, յամէն ազգաց որ՝ ի ներքոյ երկնից։ * Եւ
իբրև եղև բարբառս այս, եկն միաբան բազմութիւնն և
խռնեցաւ։ զի լսէին յիւրաքանչիւր լեզուս խօսել նոցա։
* Աքանչանային ամենեքեան, և զարմանային՝ և ասէին
ընդ միմեանս։ մի՞ ասասիկ ամենեքեան ոտքս որ խօսին՝
գա-

---

(20) Ոմանք. Եղեկիէն քնակութեան... քնակիցք՝ ի նմա։
(20) Ոմանք. Քնակութեան նոր։ (21) Ոմանք. Յորում՝ ամ
մուս։ (22) Ոմանք. Մի իրում՝ ի նոցանէ։ (23) Օրինակ մի
Որում՝ բարբառային կոչիցաս։ (23) Ոմանք. Յոսուա և
զմատաղիա։ (24) Ոմանք. Սրտագէտ յամի...՝ ի սոցա
նէ երկոցունց։ (25) Օրինակ մի. Յորում անկաւ յուդաս։
(26) Ոմանք. Եւ եղ վիճակն սա՛՛։

ԳԼ. Բ. (1) Ոմանք. Պենտեկոստէից։ (2) Օրինակ մի.
Իբրև՝ ի սաստիկ հոդմոյ։ (2) Ոմանք. Ջամ զտունն։ (4) Ո
մանք. Խօսել յայլ եւ այլ լեզուս։ (7) Յոմանս ոչինչ. Եւ
զպօմանացին եւ ասէին՝՛՛ որք խօսին՝ գա՛՛։

Digitized by Google

8 գալիլեացիք են։ * և զիարդ լսեմք մեք իւրաքանչիւր
9 բարբառս մեր՝ յորում ծնեալ եմք։ * Պարթեւք, և
մարք, և իլամացիք։ և որ բնակեալ են ՚ի միջագետս,
՚ի հրէաստանէ, և ՚ի պոնտոս, ՚ի ասիա, և յասիա։
10 * ՚ի փռիւգիա՝ և ՚ի պամփիւլիա, յեգիպտոս, և ՚ի կող-
մանս լիբացւոց, որ ընդ կիւրենացիս, և որ ՚ի հռո-
11 մայեցիք։ * հրեայք, և ՚ի նոցանէ նորադարձք, կրետացիք, և ա-
րաբացիք, լսեմք խօսիլ նոցա ՚ի մեր լեզուս զմեծամեծս
12 ոմն։ * Ապա զարհուրեալ ամենեքեան զարմացեալք՝ և ա-
13 կնին ցմիմեանս։ զի՞նչ կամիցի այս լինել։ * Եւ կիսոցն
14 ի խնդուն արկեալ ասէին, եթէ քաղցրացեալ իցեն։ * Յա-
րուցեալ պետրոս հանդերձ տասնեւմեկեսին, ամբարձ
զձայն իւր՝ և խօսեցաւ ընդ նոսա։ Արք հրեաստանեայք՝
և որ բնակեալ էք յերուսաղէմ ամենեքեան, այս ձեզ
15 յայտնի լիցի՝ և ականջ դիջէ բանից իմոց։ * ոչ որպէս
դուք կարծէք՝ թէ մրգաց արբեալ իցեն։ զի պեռ երկրորդ
16 ժամուբ են առաւօտու։ * Այլ այս է որ ասացաւ՝ ՚ի ձեռն
17 մարգարէին յովէլի։ * և եղիցի յետ այսորիկ յաւուրս
յետինս՝ ասէ ած, հեղից յհոգւոյ իմմէ ՚ի վերայ ամե-
նայն մարմնոյ, և մարգարեասցին ուստերք ձեր և դստերք
ձեր։ և երիտասարդք ձեր տեսլեսս տեսցեն, և ծերք
18 ձեր երազովք յերազեսցին։ * և ՚ի վերայ ծառայից իմոց
և ՚ի վերայ աղախնանց իմոց՝ յաւուրսն յայնոսիկ
19 հեղից յոգւոյ իմմէ, և մարգարեասցին։ * Եւ տացից
նշանս յերկինս ՚ի վեր, և նշանս յերկիր ՚ի խոնարհ,
20 արիւն և հուր և մրրիկ ծխոյ։ * արեգական դարձցի ՚ի
խաւար՝ և լուսին յարիւն, մինչչ՝ եկեսցէ երկն օր տէր մեծ
21 և երեւելի։ * Եւ եղիցի ամ որ կարգասցի զանուն տեառն՝
22 կեցցէ։ * Արք իսրայէլացիք լուարուք զբանս զայսոսիկ • բ
յիս Նազովրեցի զայր ցուցեալ յայ ՚ի ձեզ, զօրութիւ և
նշանիւք և արուեստիւք, զոր արար նովաւ ած ՚ի միջի
23 ձերում։ ոյն զայդ իսկ գիտէք * զնա • ընկալեալ խոր-

հրդով

(8) Ասած • Ձիւրաքանչիւրս բարբառս մեր։ (10) Ասած • Եւ ՚ի փռիւգիա։ • և ՚ի կողմանս լիբացւոց։ (11) Ասած • Եւ եկք նոցին, կր՚։ (13) Օրինակ մ • Եղեն քաղցրացեալք են։ (14) Օրինակ մ • Ընդ նմա, և ասէ։ (15) Ասած • Ոչ ժամ երրորդ կարծէք եթէ։ (16) Ասած • Որ ասացաւն։ • յովէլեայ։ (17) Ասած • Երագեսցին։ Ուր ասէ • երագ զրք երագասացին։ (18) Ասած • Ազախնաց իմոց յաւուրս յայնոսիկ հեղից հոգւոյ իմոյ։ (20) Ասած • Մեծն և երեւելի • ՚ի, մեծ և երեւելին։ (22) Ասած • Ցուցեալ ձեզ յայ զօրութիւ։ (22)(23) Ա գէտագիրք հայոցայն դնեն զնէիգն չերդ • գիտեք զնա • նախատեալ։ ոյ ոսկան ըստ յա
գինակնին պրոհի՝ գիտեք։ Ջնա նեա՚։ (23) ՚ի ըսա՚՚։ ՚ի էէ

Digitized by Google

հրդով և կանխատեսութեամբ ոչ, մնասնեսալ ի ձեռաց
անօրինաց՝ քանեռեալ ի փայտէ տապանէ։ * զոր ասծ յաս 24
բոյոց լուծեալ զերկանս մահուս. քանզի ոչ էր հնար
բռնել նմա՝ ի նմանե։ * Դաւթի խակ ասէ զնմանէ. 25
յառաջագոյն տեսանէի զտէր առաջի իմ յամենայն ժամ, զի
էր ընդ աջմէ իմմէ, զի մի տապանեցայց։ * վասն այսորիկ 26
ուրախ եղեա սիրտ իմ, և ցնծացաւ լեզու իմ. մանաւ
մարմին իմ բնակեսցէ յոյսով։ * զի ոչ թողցես զանձն իմ 27
՚ի դժոխս, և ոչ տացես սրբոյդ քումմէ տեսանել զապա-
կանութիւն։ ծանուսցես ինձ զճանապարհս կենացդ։ լցես 28
զիս զիւս ուրախութեամբ երեսաց քոց։ * Արդ եղբարք 29
այսպէս ի համարձակութեամբ ասել ձեզ զնոյն հայրապետին
դաւթի. զի և մեռաւ, և թաղեցաւ. և գերեզմանն նո
կայ ի մեզ մինչև ցայսօր։ * Զի մարգարէ էր 30
և գիտէր, եթէ երդմամբ երդուաւ նմա ասծ ՚ի սերոյ
որովայնի նո նստուցանել յաթոռ նո։ * յառաջագոյն 31
ծանուցեալ խօսեցաւ վասն յարութեան քրիստոսի, զի ոչ թողաւ
զանձն նո ՚ի գժոխս, և ոչ մարմին նո երես զաւակա-
դրաւ։ * Զայս յիսուս ասծ, որում ամենեքեան մեք 32
վկայեմք։ * Աջովն ասծ բարձրացեալ, զաւետիս հոգ 33
առեալ սպեղանեալ ՚ի հօրէ, սփռեաց զայս՝ զոր դուք
խակ և անասնեք, և լսէք։ * Զի ոչ եհէկ դաւիթ երկ 34
յերկինս. ասէ խակ ինքեան, ասաց տէր տեառն իմում, նըստ
աջմէ իմմէ՝ * մինչև եդից զթշնամիս քո պատառանդան 35
ոտից քոց։ * Արդ հաստատութիւն գիտասցի ամէն տուեալ եղեր, 36
զի և տէր զնա և օծեալ ասծ արար. զայն յիս՝ զոր գուք
խաչեցիք։ * Եւ լուեալ զայս՝ զգացան ի սիրտս իւր- 37
եանց։

նկատեալ, նշանակի՝ ապահովեալ. զոր անդէպ առեալ մա-
ծին ՚ի լուծեալ ընթացին, գիտելով. զնա ապահովեալ խորհրդ
գոյ։ (23) Աչ գերազանցիւ հանգամանի գերասցն անուն՝ ՚ի ձեռս
անօրէն՝. քեզ ՚ի հոյ նոր օրինակն ոչ գրէ ՚ի ձեռն ասն՝. և
այլ հնաս ոչ ընդ ասկանայ գնէ ՚ի ձեռս ասծո՝։ (23) Օրինակ
գ. ՚ի խաչափայտին ապանէնէ։ (24) Ասնոյ յատկութեան. ցաւ
լուծեալ ՚ի գերեզման լուծեալ... ոչ իսկ էր հնար։ (25) Ասնոյ.
Զի էր ընդ աջմէ. կամ յաջմէ իմմէ։ (28) Ասնոյ. Զանձնիշխա-
քո կենդանոյ... յերեսաց քոց ՚ի քաջագործէ։ (28) Ասնոյ.
Ի յառաջագոյն զիս ուրա՝՝։ (29) ՚Ի լսա՝՝. Արդ՝ եղբարք. գա-
հանայն ասնոյ ՚ի նոսէ՝՝։ (29) Ասնոյ. Ասնոյ վա... զի մեռաւ...
՚ի մէջի ձերում մինչև ցայսօր։ (30) Ասնոյ. Զի և մեռաւ
գաւթ էր։ (30) Բնչ. Յորովայնէ նո. կամ, որովայնէ նո։
(31) ՚ի լսա՝՝. Ծանուցեալ խոստացաւ վա։ (32) Ասնոյ.
Մեք վկայ եմք։ (33) ՚ի բնչ պնդ. ՚Ի ոտից իսկ նո առեա՝՝։
(34) Ասնոյ. Զի ոչ թէ... աւր ցաւրն իմ։ (36) Օրինակ
գ. Աչ տապանէ էրէ, զի և ասր զնա օծեալ ասծ ա՝՝։ Ուց

Digitized by Google

հոգոյ. և ասեն ցանկութեամբ և ցասկ առաքեալսն. զի ի
38 ժամանակի այլք հարցանէք: * Ասեն ցնոսա պետրոս. ա-
ղաչեսջիք, և մկրտեսցին իւրաքանչիւրք ի ձեզնի յա-
նուն յիսուսի քրիստոսի ի թողութիւն մեղաց, և ընկալ-
39 ջիք զպարգեւս հոգւոյն սրբոյ: * զի ձեզ են ասելիքս և որ գո-
ձեզոցդ, և ամենայն հեռաւորացդ զորս կոչեսցէ տէր ա-
40 մեն: * և յայլսմբ բազումս բանիւք վկայեաց գնոսա, և մեղ-
քեացէք ձնոյ և ասէր. ապրեցարուք յաչդ ազգէ խոտ
41 որդւոցդ յաչսանանէ: * Որոնք յօժարութեամբ ընկալեալ
զբանն նորա մկրտեցան. և յաւուրն յայնմիկ հա-
42 ցան ընդ միմեանս ոգիք իբրև երիս հազարաց: * Եւ էին հաստատեալք գ-
վարդապետութեանն առաքելոցն, և հաղորդութեան և բե-
43 կիանութեան հացին և աղօթից: * Եւ լինէր ամենայն անձ
և երկիւղ. և բազումք սքանչելիք և արուեստք ի ձեռս ա-
44 ռաքելոցն գործէին: * Եւ ամենայն հաւատացեալքն էին
45 ի միասին, և ունէին զամենայն իրս հասարակաց: * և զգոյ-
ութիւնս ամենայն և զինչս վաճառէին. և բաշխեին զայն ա-
46 մենեցուն ոմանց իբրև զիարդ ոք պիտոյ էր ունել: * Հանապազորդ
օր կամակից միաբանութեամբ ի տաճարին. և հաս առնէին ընդ
հանդէս զհացին, և առնուին կերակուր ուրախութեամբ,
47 և պարզամտութեամբ սրտից: * օրհնելին զտէր. և ունէին շնորհս
առ ամենայն ժողովուրդսն: և տէր յաւելոյր ի միաբանեալսն
հանապազորդ ի նոսին:

Գ.Լ. Գ.

1 Պետրոս և յովհաննէս երանելին ի տաճարն յինն Գ
2 ժամ աղօթից: * Եւ երբ ոմն մի կաղ յո-
րովայնէն մօր իւրոյ, զոր բառնային զնեին ամենայնազօր
առ դրունս տաճարին՝ որ կոչիցի գեղեցիկ խնդրել ողոր-
3 մութիւն յանցաւորացն ի մտանելն ի տաճարն: * Որոյ տես-
ակն զպետրոս ողորմելոյն առնուլ. * Ասացեալ ի նոսա պետ-
րոս յովհաննէս հայեցարուք, և ասէ՝ հայեցայ ի մեզ:
5 * Նոյն զարհուրեալ ի նոսա, և սպասէր առնուլ ինչ ի

ասէին. զի որք զնեան և զ. (38) Պետրոս. Ջաւանեան ասէ մեկոյ
յիշ. (39) Պետրոս յոյնսն. Հեռաւորացդ. Ջաւանեան զարհուրեալ
(40) Պետրոս Եբ. ազգէ զանարգ (41) Պետրոս. Պետրոսի յօժա-
պատեան. յամ, զգալեան ընդ միասին. ... ազգիք իբրև (43) ի
ինչս ոմանց. Եբ. երկեաւ. և բազում նշ. (44) Ջեղեալ
ինչ հաւատացեալ. (46) Պետրոս. ի տաճարին առաւել. Ա հաց
մեռուելոյն ապրեալ.

Գ.Լ. Գ. (1) Ջեղեալ. ի տաճարին անդր յիշեն. (2) Պետրոս. Եբ
ոչ ասեն ոչինչ ոչ. հանապազ առ դրունս. ի ներքինոյն. ո-
ղորմութիւն: (5) Ջեղեալ գ. ի նշոյլ ինչ առնուլ.

Digitized by Google

ետոյանկ ։ * Եւ ասէ ցերկոսին. արդեաւք և տակին մեր ունիցին 6
թոյլ զոր ուշիմանս զայս առեալ քան զ յանուանէ յոքէ քեմիոնդ
զովմնդոյ՝ ասէ և դնաս ։ * և կամեցաւ զաղոյ ձերուանեկ 7
նովի յաղագն գնաս ։ Եւ անգիտէն հաստատութեան բառիքը նը՝
և սքանչ ։ * խնկոր վաճառաց և սկսաս դնալ և ուսնուա 8
ընդ նոյ ի սատանայն ։ գնայր և վաղվաղիկ ։ և օրհնէր
զնծէ ։ * Եւ եղեւ ետ ժողովուրդն գնաս, զի գնայր և 9
օրհնէր զնծ ։ * և գիտէին գնաս զի ասէ էր, որ նստակը 10
էն ողորմութիւն առ. գնդիկիկ դրան առանցքին ։ և լցան
պատմանեալ զք ի վերայ նշանին որ եղեն ։ * Եւ մինչդեռ 11
նա ունէր զայնպարս և գլուխ ամենայն, ընդհատեալ ետ
ժողովուրդն առ նոսա ի սրտին՝ որ կոչէր առաքեալն՝
զարմանալի ։ * Երբեք եղեւ պատասխանի 12
նա ժողովուրդն եւ ասէ ։ Այրք ինչ զի զարմա-
ցեալ էք ի վերայ այսորիկ, կամ ընդ մեզ զի էք ակն
յառեալ, երբոր թէ անձին գնդան ինչ՝ կամ քա-
ջութիւն արարեալ իշխ զդնալն դմա ։ * Աբ արդեաւք 13
մեւ, և ետ ահակալ, և ետ յանդուգն, ետ հարցն մեր
զոր փառաւորեաց զորդի իւր զնծ, զոր դուքն մեռաք
ձեռիքք՝ և ուրացաք առաջի պիղատոսի պիղատոսի.
ի գտանել նը արձակել ։ * Եւ դուք զնծն և զարդարեալն 14
առաքեալքառաք, և խնդրեցիք այր մի մեռանողասր ընդ
հրէ ձեզ ։ * և զառաջնորդ կենացն սպանիք, զոր ետ 15
յարոյց ի մեռելոց ։ որոյ մեք իսկ վկայիք ։ * Եւ 16
հաւատովք անուան նը զայս զոր տեսանէք և գիտէք ։
Հաւատովքն անուան նը զայս առին ողջութիւն ի
առջեւ ամենեցունց ։ և հաւատքն որ նովաւ ։
տուն զնոյն զառաջքեալ ձեզ ։ յանգիտմանն ձեր ամե-
նեցուն ։ * Եւ արդ վկայեցէք գիտեմ զի անգիտութեամբ 17
արարէք՝ այլ և իշխանքն ձեր ։ * այլ ետ՝ որպէս յատա- 18
ջագոյն ազատեալ ։ ի բերանոյ ամ մեռաքարկեց՝ զքրի-
ստոս ընդ խորհուրդ, նոյնպէսն և կատարեաց ։ * Այրք 19
ազգատոհմիկք և դուք ետուք ի քնքին վասն ձեր ։ * 20
զի երկնեցին ժամանակք հանգստեան յերեսաց տեն ։ և

---

(6) Ամանդ։ Եւ ասէ ցնա ակա՞ս։ զոր ուշիմ, զայս ։ (7) Ամանդ։ Եւ կալաւ զաղջս ։ (8) Ամանդ։ Գնայր և վազէր և օրհ՞ ։ (11) Ընդհատ։ Եւ մինչ նա ուշէր ։ (12) ի ինձմ ակն։ ի ժողովուրդն, նա ասէ ։ (12) Ամանդ։ Երբ ։ ի, երբեք թէ անձին ինչ զօրութիւն կիմ։ գնալ գործս ։ (13) ի ինձմ ակն։ Աստուածի պատասխան պիղատոսի ։ (14) Ամանդ։ Եւ խնդրեցիք ձեզ ։ (15) Ամանդ։ Եւ զառաջնորդն կենաց։ որոյ մեք և մեք իսկ վկայ եմք ։ (16) ի լսա՞։ Հաւատն նմա զառաջ՞ հոմոյիայն ամանդ ։ ի քնքի՞ ։ (17) Ամանդ։ Գիտեմեք զի անգիտ՞ ։ (18) Ամանդ։ Ընդ և յառաջագոյն ։ (20) Ամանդ ։ ի լսա՞։ ի վ՞ նկատողութեան, նշանագրութեան ։ (20) Օրհ-

Digitized by Google

1 մեռանիցեն զգաստասիրտքն նիկատառելն մեզ՝ զայր քո ե
21 * Քոք ոչնչաց ե երկինից ընդառանել՝ մինչև՝ ի ժամանակս
2 առնելոցն հաստատել՝ զորոց խօսեցաւ՝ ած՝ ի բերա-
20 նոյ սրբոց իւրոց մարգարէից: * Ա՝ ողիսիս առաց ցհայր. զ
ազն մեր, ընկ մեռանիցի յաւուրսդ մեր՝ զոր ած մեր կեղ-
ծարեց մեզ որոց խօսեցաւ, ողիս լուսիքեք՝ զառ առնելոյին
23 որ զինէ և խօսեցեն ազգ մեզ ։ * և երկնի ամ ամէն՝
որ ոչ լսելիքեկ մեռանելն ազնիւին, առաւելեալ՝ ի ժո
24 ղովս գենեն ։ * Եւ ամ մեռանելոցն որ՝ ի սաւղէ և
ազգէ, մեռանելոցն և պատանեացն զնա՝ ած զառ զայրա
25 զին: * Գոնաք էք որդիք մեռանելոցն՝ և ուխտին զոր
ուխտեաց ած ընդ հարսն մեր, և առակ յաւերտեան.
26 ի զաւակի քում օրհնեսցին ամ ազգք երկրի: * Ձեզ
նախ յարուցեալ ած զորդին իւր, և առաքեաց զնա օրհնել
զձեզ, ի դառնալ մեզ իւրաքանչիւր՝ ի չարութենէ մերոց:

Գ Լ. Դ·

1 Եւ մինչդեռ խօսեցեին նոքա ընդ ժողովրդեանն, հաս
ան՝ ի վերայ նոցն քահանայապետացք և իշխանքն տա
2 ճարին՝ և առաքեալքն ։ * զարհատեցեալ զ ովս ուսու
ցանելոյն նոցն զժողովուրդսն, և պատառելոյ յիսու զյարու
3 թիւն ի մեռեալոցս: * մինչդեռ ի նոսա զձեռնս իւրեանց, և ե
դին զնոսա ի բանսարկ մինչև՝ ի վաղիւնն, զի էր ընդ երե
4 կոյն: * Եւ բազումք ի լսողացն բանին հաւատացին՝ և ե
5 ղև թիւ մարդկան իբրև հազարիցն ։ * Եղև ի վաղիւն
ժողովեցան ի երուսաղէմ իշխանքն և երէցքն և դպիրքն և
6 զքահանայապետն յիսու, * և զաննաս քահանայապետս՝ և զկայեափա
սն, և զյովհաննէս և զալեքսանդրոս, և որք միանգամ
7 ի ին յազգի քահանայապետութենէն: * և կացուցանէին զնոսա ի
միջ, հարցանէին՝ որում զօրութեամբ կամ որում անուամբ
8 արարէք դուք զայս: * Յայնժամ պետրոս լցեալ հոգ
ւով սրբով՝ ասէ՝ ցնոս. իշխանք ժողովրդեան՝ և երէց

ցան՝ք

նահ ի. Ելիսաւեայն ի մեզ: (21) Յհանդ: Պատրան էր երկ
նից ... զոր խօսեցաւ: (22) ի քաշն պետ. 8 հարան դէր
(22) Յհանդ. Զոր ինչ և խօ": (24) ի լսոյ". Որ ի սամաւե
շէ և սրբոյ խօսեցան և պատա. հանդէպ քաշմոյ ի բնաբ"
(25) ի լսոյ". Ընդ հարսն մեր. հանդէպ քաշմոյ ի բնաբ"
Որ և օրհնեալ ի ամէն. Ընդ հարցն մերոց: (26) Յհանդ.
Ձեռնադրեցեալն ի չարութենէ:

Գլ. Գ. (1) Յհանդ. ի ովքի ձեզ քահէլքն և լը": (4) Յհանդ.
Թիւն մարդկանն իբրև: (5) Յհանդ. ի վաղիւնն ժողո".
և զգաստիրսն յերու: (6) Յհանդ. Եւ զամս քահէլքն: (7) Օ
ձինաւ փ. Որոյ իշխանութեամբ կամ որով անո" պատրեցք
զսոսա զայդ: (8) Յհանդ ի լսոյ". ի վէ' երկնքանէք. ողոնա

ցուն ելից, * եհե տարեսին ինչ եկեր գասակը զանիկ տայցագին 9
եգրասեաց տանն վիրոյ ամենայն, որոյ առն բանիկնցուս *
* Յայսմ ի զկնի առնիցուս ձեզ, և ասէ ամենայնի տանտէր 10
ելից · զի յառաւօտ չկայ ցորեան ձեզ, այլ գնացէք ի տեղի
ձերում ի գիւղս ձեր, զի ես ի տեղեաց ձերոց տան կայց
առաւօտի առաքի ձեր ոչինչ ցորեան · * Եւ նոքա սկսան 11
գնալ ի վիճակ իւրեանց, այր ընկեր զգասակս տանտէր
ինչ այլ տալով ի ներքս փակուեցին · զի և այլ առնուն այլ գոյ ի
նմանէ ընդ երկիւղիւ տառապել ի վերայ իւրեանց, որպէս տարեսին ինչ
և եկաւ վնաս · * Հոգեկիցներսն ի հասանողականսն տեղեաց 13
սէ և յանկանոնս, և ի վիճակ հասանողացն ինչ տայր տէր
գնացս և առաւնդ գայրուսինն եհե, զարտասանացին ուրն տէր
նայեի ինչ զնոյն ինչ գոյ յիմն ինչս · * և զայրն նա առաւել 14
նէ ինն գլուխն ուրեանցն, հայր ընդ նոսա · և ոչինչ հասցինչս
առալ պատասխանի · * Եւ հրամայեցաւ նմ զարտացուս գոյն 15
զառաքանն ելանել, խորհրդեան ընդ միմեանս, * և ա 16
սէն, զինչ արասցուք արտանցս այսոցիկ · զի երեքիլ
նշան եգեալ ի վնաս նորա · ասէ նոքա ընդ միմեանս ինչ յայտ
է, և ոչ կարեմք ուրանալ · * այլ զի մի առաւել ինչ 17
բանիկ ի տեղիս գան, ասացուսցուք նմ մի հնս
խաղալ յանուանն յայտն, մի ասիցի ի մեզ գոգանիկ · * Եւ 18
հարձակեալ զնոյն պատահարեցին առանձինն մի խաղալ, և
մի հա ուրանալ յանուանն յայտ · * խոկ այն արար հա 19
յտնեալ պատասխանի հասան ' և առնիցն գնաց հնձի
արձան ինչ առալի տէր ' ձեզ լսել առաւելք քան զոյ ·
ընտրեցիք · * այլ ինչ ոչ կարեմք զոյ տալ ինչ ոչ 20
ասէ ' չիասել · * Զորոյ ասացուսցուք արձակիցիք զնոյն ' զի
և ոչինչ գտասէ ' ինչ ոչ ասացուսցուք հասանողին զնոյն ' մի տեղ
գոյգ ունի · զի առնիցուք ասեն փառասացիս առնիցին զանձն
մեր իրացն հնձելոյց · * զի ասէսցուք եթէ ասացին զոյ 22
ցասասան ' յորոյ մի բարձրեալ ' նշանս ասցս բանիկ ասէ ·
* Եւ առնուն արձակեալ հնձին ասս խաղալ առնուն, և ասացան 23

ինն՝ ձեռք · զոր եւ երկուսի մի առնուլ ինչ՝ ի քնանալն : (9) Ոմանք՝ Եհեհ արեամբ ինչ : (11) Օրինակ ի՝ Վէմ առաւ'' · · · եւ զնա՝ ի գլուխն առն'' : (12) Ոմանք՝ Ձի եւ չկայ այլ տալ'' · · · արձակեալ նոքա ինչ հնձել : (13) Ոմանք՝ Հասանողացն, եւ ինչ ասէ : (14) Ոմանք՝ Ձգտէին զնոյն ինչ նոքա, ոչ կարէին : (15) Ի ներքս'' · · · Եւ հրամայեցաւ ինձ՝ հասանողն տանց ի քնանալ : (16) Ոմանք՝ Ի վերայ իւրեանց : Ասէ նոքա՝ ընդ միմեանս ինչ յայտ է, եւ ոչ կարեմք ուրանալ : (17) Ասէ՝ Ձգտացեալ զի մի ժողովրդական : Ոչ տան գնան ի ժառանգութիւն ձեր : (18) Ոմանք՝ Եւ մի ուսուցանեսցուք յանուն ձեր : (21) Օրինակ ի՝ Զոր տան ոչինչ գտա'' : (23) Ոմանք՝ Եւ խաղացին : (23) Ոմանք՝ Եւ ասացին ինձ : (23) Օրինակ ի՝ Եւ տան

Digitized by Google

մեզնից՝ որչափ ինչ ասացին ցնոյն քահանայապետքն և
24 երիցունքն։ * Եւ նոքա լուեալ, սմբարձին զձայնս իւրա-
նանց առ ած՝ և ասեն։ Փա՛ռ տեր դու՝ որ արարեր զերկ-
25 կինս և զերկիր՝ և զծով և զամենայն որ՝ ի նոսա։ * որ՝ ի բե-
րանոյ հոգ սիրոյ դաւթի ծառայի քոյ խօսեցար և ա-
սացեր, ՚ի վեր ան հոգւոյն սրբի. զիա՞ խռովեցան հեթա-
26 նոսք՝ և ժողովուրդք խորհեցան սնոտիս։ * յանդիման
սեան երկրի թագաւորք երկրի, և իշխանք ժողովեցան
27 ՚ի միասին վասն տեառն և վա՛ծ օծելոյ նորա։ * ժողովեցան աս-
գարտ ՚ի քաղաքիս յայսմիկ ՚ի վերայ սուրբ որդւոյդ քոյ
յիսի՝ զոր օծեր, հերովդէս և պոնտոս պիղատոս ազ-
28 գաւ և ժողովրդովք իսրլի. * առնել որչափ ձեռն քո և
29 կամք յառաջագոյն ասհմանեցին լինել։ * Եւ արդ տէր
հայեաց ՚ի սպառնալիքս նոցա, և տուր ծառայիդ քոց տալ
30 հաստատակամ խօսել զբանն քո։ * ՚ի ձգել դ ձեռն քո
՚ի բժշկել և՝ նշանս և արուեստս՝ լինել անուանիւն
31 սրբոյ որդւոյ քոյ յիսի։ * Եւ մինչ կացին նոքա յաղօթս,
շարժեցաւ տեղին յորում էին ժողովեալք, և լցան ա-
մենեքին հոգւով սրբով. և խօսէին զբանն աստ
32 ուածաբանելով։ * Եւ բազմութիւն հաւատացելոցն էր սիրտ և անձն մի. ե
և ոչոք ՚ի նոցանէ ասէր զընչից իւրոց թէ իւր իցէ. այլ ը
33 էր նոցա ամէն, ինչ հասարակաց։ * և զօրութեամբ բազմու-
ապային վկայէր՝ առաքեալքն զյարուցեալն տեառն յիսի քրիս-
Եւ շնորհք մեծ ամենեցունն էին ՚ի վերայ։ ամենեցունն նոքա
34 * և ոչոք կարօտ էր ՚ի նոսա. զի որ վաճառեալ տեղիք էին
զեղեալ կամ ապրանքից՝ վաճառէին, և բերէին ըզ-
35 գինս վաճառելոցն * գնէին ոտ ոտս առաքելոցն։ և
բաշխեին իւրաքանչիւր՝ որչ ունէր պէտս ինչ լինէր ա-
36 * Յովսէփ՝ որ կոչեցաւն բառնաբաս յառաքելոցն ան-
սէ, որ թարգմանի որդի մխիթարու։ վաճառող տար
37 գե, կեսարացի։ * էր նորա գիւղ մի, և վաճառեաց
և եբեր զդինին՝ և եդ առ ոտս առաքելոցն։

Գ։

բին ցնոսա։ (24) Ասէին։ Փառ տեր դու։ (25) Բերան Դաւթի
քո՝ ՚ի վերան հոգւոյն սրբոյ. ասացեր։ խորհեցան սնո-
սիս։ (27) Ասէին։ Եւ պոնտեացի պիղատոսի։ ժողովրդովք
նովք։ (29) Ասէին։ Զբան քո։ (30) Ասէին։ ՚ի բժշկել լինել
և՝ ՚ի նշանս, և յարուեստս։ անուանութեամբ։ (32) Ասէին։ Եւ
բաղմութիւն հաւատացելոցն։ զընչից իւրոցանց։ (33) Ասէին։ Զյա-
րութիւն տեառն։ (34) Ասէին։ Ցիտորդն էին գնողից։ զդինիս
վաճառեալոցն։ (35) Ասէին։ Եւ գնէին առ։ ոտս։ զոր ինչ
պէտ էր։ (36) Բերի։ Կիպրացի։ (37) Ի բնէ։ ունի։
Եորա գիւղ մի, և վաճառեաց։ և եբ։

Digitized by Google

Գլ. Ե.

Եւ ահա այլք ոմանք անանիա անուն, հանդերձեալեաւ իւրով 1
առաքիւրաւ, վաճառեաց ագարակ, * և խորհեցաւ՝ ի 2
գնոյ անուն՝ դիտակցեալ և կինոջէ. և երկար մնաւն ինչ՝ ետ
առ ոտս առաքելոցն : * Եւ ասէ պետրոս. անանիա՝ ընդէ 3
էր եղեալ սատանայ զսիրտ քո՝ ստել քեզ հոգւոյն սրբի,
և խորհիլ՝ ի գնոյ դաշտացն. * ոչ ապաքէն մինչ կայրն 4
քո էր, և՝ ի վաճառեալն՝ ընդ քո իշխանութիւն էր. զիա՞
ի սիրտ քումդ զբանս զայս. ոչ ստեցեր մարդ-
կան՝ այլ Աստ : * Եւ լուեալ անանիա զբանս զայսոսիկ, 5
անկաւ և եհան զոգի. և եղև այ մեծ ի վերայ ամե-
նեցուն որ լուան զայն : * Յոտն կացին երիտասարդք 6
և ամփոփեցին զնա, և արարեալ թաղեցին : * Եւ 7
եղև իբրև ժամք երիք անցին, և կին՝ որ չէ գիտեր
զինչ եղեալն էր, եմուտ՝ ի ներքս : * Պատասխանի ետ 8
նմա պետրոս՝ և ասէ ցնա, ասաւ գաւ ինձ՝ Թէ այն չափ
գնոյ գդեակն վաճառեցեք : և նա ասէ. այո այնչափ :
* Եւ ասէ ցնա պետրոս. զի՞ ընդէ էր միաբանեցեք գու՞ք 9
փորձել զՀոգին աՀա ոտքն՝ որ թաղեցին զայրն
քո՝ ի դրանն, հանցին և զքեզ : * Եւ անկաւ անդէն 10
առ ոտս նորա՝ և երկին զոգի : մտեալ երիտասարդքն՝
գտին զնա մեռեալ, և հանեալ թաղեցին առ առն իւ-
րումն : * Եւ եղև երկեաղ մեծ ի վերայ ամ ե կեղեց- 11
ւոյն, և ի վերայ ամենեցունն որ լուան զայս. * Եւ 12
ի ձեռս առաքելոցն լինէին նշանք և արուեստք բազ-
ք ի ժողովրդեանն. և էին միաբանն ամենեքեան ի սր-
հին սողոմոնիայ : * և այլոց ոչ ոք էարկանէր մերձե- 13
նալ ասելոյն. այլ յարգէր զնոսա ժողովուրդն : * Եւ ա- 14
ւել ազնուացան՝ հաւատացեալքն ի Տէր, բազ-
մութիւնք և կանայք : * մինչև ի հրապարակսն 15
հանել զհիւանդս՝ և դնել ապառաժսն և մահիճք իւ-
րեանց, զի ընդ անցանելն պետրոսի՝ գոնե հովանին նո-
հասցէ ումեք ի նոցանէ : * Եւ ժողովէր բազմութիւնն 16

շուրջ

Գլ. Ե. (2) Ոմանք եւ զգ. ատ. առաս : (3) Օրինակ գ. Սատ
պետրոս ցանանիա. ընդդէմ ... ի գնոյ գաշտին : (4) Ո-
մանք. Եդիր ի մտի քումմ. և ոչ սաեցեր գաս մարդ-
կան : (5) Ոմանք. Եւ եհան զոգին ... որ լուանն զայն :
(8) Օրինակ ին. Երեկ այնչափ գնոյ : (9) Բազմ. ի գրասի
հանցեն : (10) Օրինակ ին. Եւ հանեալ թաղեցին զնա
առս : (11) Բազմ. Ամ լուանն զայն : (12) Օրինակ գ. Եւ
արուեստք մեծամեծք ի ժո՞ ... ամենքին միաբանն : (13) Ո-
մանք. Սակայ ասդիր : (15) Ոմանք. ի հրապարակս ... գո-
նեայ հովանի նոցա : (16) Ոմանք. Յայսոց քաղաց. ազգ

զաւրիվ ՚ի քաղաքացս անտի յԵրեմ. քարկին ղհիւանդս և
զնեղեալս յայսոցդ պղծոց, որք և բժշկէին ամենեքեան։
17 * Յարուցեալ քահանայապետն, և ամենեքեան որ ընդ
18 նմա՝ և ապանդ աստուածկեցուց՝ լցան նախանձու։ * և
արկին զձեռս յառաքեալսն, և եդին ՚ի պահս հրապա-
րանին ՚ի բանտի։
19 * Ապա հրեշտակ տեառն գիշերի ե՛զ բացաւ զդուռս բանտին, Զ
20 և հանեալ զնոսա՝ ասէ։ * դնացէք կայցէք ՚ի տաճարին,
և խօսեցարո՛ւք ընդ ժողովրդեանն զամ ապատգամս կեն-
21 նացս այսոցիկ։ * Եւ իբրև լուան, մտին ընդ առա-
ւօտն ՚ի տաճարն՝ և ուսուցանէին։ Եկն քահանայա-
պետն՝ և որ ընդ նմա, կոչեցին ժիւռեան զաւրանն, և
զամ ծերակոյտ որդւոցն Իսրայէլի. և առաքեցին ՚ի բանտն,
22 ածել զնոսա։ * Եւ իբրև եկին սպասաւորքն, ոչ գտին
23 զնոսա ՚ի բանտին։ դարձեալ անդրէն ապատմեցին, * և
ասեն. Թէ զբանտն գտաք փակեալ ամենայն ապահովու-
թեամբ, և զպահապանսն կայսին առ դրանն. բացաք՝ և ՚ի
24 ներքս զոք ոչ գտաք։ * Իբրև լուան զբանս զայսոսիկ
իշխանքն տաճարին և քահանայապետքն, հիմնայրին վրդ
25 նոցն, Թէ զի՞նչ արդեօք լինիցի այն։ * Եւ եկին ումն պատ-
մեաց նոցն, Թէ ահա արքն զորս եդիք ՚ի բանտին՝ կան
26 ՚ի տաճարին, և ուսուցանեն զժողովուրդն։ * Յայն
ժամ երթեալ իշխանքն սպասաւորօքն հանդերձ՝ ածին
զնոսա ոչ բռնութեամբ. զանգի երկնչէին ՚ի ժողովրդենէն՝ զի
27 մի՛ քարկոծեսցին։ * Եւ ածեալ զնոսա՝ կացուցին յառաջ
28 նի. և հարց զնոսա քահանայապետն, * և ասէ. ոչ պա-
տուիրեցուք պատուիրեցաք ձեզ՝ մի՛ ուսուցանել յա-
նունն յայն. և ահա լցէք զԵրուսաղէմ զուսմունս ձե-
րով, և կամիք ածել ՚ի վերայ մեր զարիւն զաւն զայ-
29 նորիկ։ * Պատասխանի եւս ապստրոս և առաքեալքն՝ և
ասեն. Հնազանդել պարտ է աստուածոյ քան մարդոյ
կամն։

---

(17) Յոհան. Որ է նոսա պղծութիւն։ (17) Յոհան. Եւ լցան։
(19) Յոհան. ՚ի գիշերի երբայց։ (21) Յոհան. Ընդ առաւ-
ւօտս ՚ի տուա՛... և որ է նոսայն էին, և կոչեին։ (23) Յո-
հան. Եթէ զբանտն... ամենայն ապահովութեամբ... զոյր ոչ ևս գտաք։
(24) Քրիսփ. Զբանս զայս իբր՝։ (24) Յոհան. Հիւանդանի վրդ
նոցն։ (25) Յոհան. Կացան և ասեն. Եթէ ահա։ (26) Ալեք-
իշխանին սպասաւորօքն... ած զնոսա ոչ բռա՛։ (27) Յոհան.
Զատեանին. և հարց զնոսա քա՛։ (28) Յոհան. Ալբ զ՚ահա-
ւասիկ լցէք... ուսմամբ ձե՛՛... զարիւն զաւնն զայնո-
րիկ։ (28) Զօրինակին՝ ՚ի գիւս գրչաց և էջ՝ ապա պատել
արիւնն գրեալէր եջիս, արիւն. պըր ՚ի ասա՛ ՚ի լրաւ չՀՀ
ինաճ՝ վրապէս եգիպ. ըսպ սովրդեանէն՝ արիւն։ (29) Օրինակ
ՀՀ ընդ սոյնոյ յառաջս. Պետրոս և այլ առաքեալ՛՛։

Digitized by Google

հան ։ * Ա՛ծ հարցն ամենց յարմոյց զմ՝ զոր գուշն տալոյ 30
Նոքք կամեսցուք զփայտ ։ * զնա ձեռ առաքեցոյց և փրկեաց 31
ի բարձրացոյց աղուոյ իւրով առաքեալսն ասացեալ ի վեր.
և Թողուցէ անդայն ։ * և մեք երի պիտոյք քանիցս ալ 32
առնիմ, և հակիւն ոք՝ զոր ետ ձեռ հնազանդելոյ իւրոց ։
* Եւ ողբա իբրև լուան, առաւաւոտին և խորհեցին 33
քա տապանաձեռ զնոյն ։ * Յայսցեցուսք ոմն ի մեզ առնելին ինա 34
րիսացի, որսամ անուն էր գաղանղիոյ՝ օրհնեսուածոյց,
պատուական ամի ժողովրդականն ։ հրամանեցուսց առնա
ւիմ մի պարան արտաքս առնել ։ * և առեք գնասա ։ արդ 35
ինքեանք հայեցարուք ի ձեզ վասն արանցս այսորիկ,
զի՞նչ արժան իցեն գործել ։ * Յառաջ քան զառուրս 36
զատոսակի յարեաւ Թեւդաս՝ ասելով զանձնեն Թէ իցէ
ոմն ։ յոր անկան ազգ Թուոյ իբրև չորեքհարիւր ։ որ
ասպանեաւ, և առնեն քանի որ միաբանեալ էին ընդ նմա՝
քանիսեանցան և եղեն յոչինչ ։ * Յետ նր յարեաւ յու 37
դաս ազգէն ցոյն՝ յաւուրս աշխարհագրին ։ և ազգա
ասմբեցոյց ժողովուրդ բազմ զնոսին իւր ։ և նա կորեաւ,
և ամենեքեան որ ընդ նմանն հաւանեալ էին՝ ցրուե
ցան ։ * Եւ զայդմ ասեմ ձեզ, Թէ քաշց կացէք յա 38
րանցդ յայդցանէ, և Թոյլ առաք գոցա ։ զի եԹէ ի
մարդկանէ իցէ խորհուրդդ այդ կամ գործդ՝ քակտեա
ցի ։ * ապա Թէ յացն ի՛չ կարէք քակտել զգոսա ։ գու 39
ցէ և ածանձրոյք գասանիցիք ։ Հաւանեցան նմա ։ և 40
կոչեցեալ զառաքեալսն զնոն հարին, և պատուիրե
ցին՝ մի և խօսել յանուն յայն ։ և արձակեցին զնս ։
* Եւ նոքա գնացին խնդալով յերեսաց առնելին, զի 41
մն անուանն արժանի եղեն անարգելոյ ։ * Եւ զամ 42

օր

(31) Ոմանք ։ Ընդ իւրով ։ առաւել ապաշ՛ ։ (32) Ա
ոմանաց պիտի ։ Եւ եք նոքա ։ Ոս ոմանք ։ Վկայք եր զա՛ ։
(33) Ոմանք ։ Ընդառանեին և ։ (34) Բ՛ղ՛ ։ Փարիսեցի ։
որսամ ։ (35) Ոմանք ։ Արիսան ի առնել ։ (36) Ոմանք ։
Զառաքրնա զայսոսիկ ։ եԹէ իցէ ոմն ։ յորս ։ չորեք
արիւր ։ որ և ապանեաւ ։ որ միաբանն էին ։ և եղեն
ոչինչ ։ (36) Օրինակ մ։ իցէ ոմն մեծ ։ (37) Ոմանք ։ Ցռե
գաս գալի ։ ։ որ նմանայն հաւանեալ էին ։ Այլ օրինակ մ ։
Որ նմի հնազանդեալ էին՝ ցր՛՛ ։ Ա այլ օրինակ մ ։ Ընդ նմանի
հաւանեալ էին ։ (38) Ոմանք ։ Զի եԹէ ի մարդ՛՛՛ ։ խորհուրդ
այդ կամ գործ ։ Ա ոմանք ։ Խորհուրդդ կամ ։ (39) Ո
մանք ։ Ապա եԹէ յայդ իցէ ։ (40) Ոմանք ։ Եւ կոչեալ
զա՛՛ ։ (40) Ոմանք ։ Մի ի խօսել յանուն ։ (41) Ոմանք յա
ղիցս ։ Որ անուանն գն արժանի ։ (42) Բ՛ղ՛ ։ Ոչառա
ջանեալ և աւետարանել ։ Ոյր ոմանք ։ յուսուցանելոյ ։
(42) Օրինակ մ ։ Աւետարանել զՈր յն քն ։

Digitized by Google

ՀԱՅՈՑ ՄԵՂԵՑՈՒ ՓՈՓՈՐ ԱՄՈՍԻՆ

ՓՈՓՈՐ ԱՄՈՍԻՆ ՄԵՂԵՑՈՒ ՀԱՅՈՑ 455

ՀԱՅՈՑ ՄԵՂԵՑՈՒ ՓՈՓՈՐ ԱՄՈՍԻՆ

'ի մովսէս և յաբ : * եւ խոստովեցին զմեղս իւրեանց և զանօրէնութիւնս հարցն իւրեանց, որ եղեն առ տէր զոր եղեն առ նա : * եւ ես ընդդէմ նոցա գնացի և ածի զնոսա յերկիրն թշնամեաց նոցա, եթէ գուցէ ամաչեսցէ սիրտ նոցա անթլփատ, եւ զանօրէնութիւնս իւրեանց հատուցանիցեն : * եւ յիշեցից զուխտ իմ զոր ուխտեցի ընդ յակոբ, և զուխտ իմ ընդ իսահակ, և զուխտ իմ ընդ աբրահամ յիշեցից, և զերկիրն յիշեցից : * զի թողեալ է յերկրէ նոցա, և հանգուցանիցէ զաշխարհ ի սաբաթս իւր, մինչդեռ աւերեալ կայցէ առանց նոցա, և նոքա հատուցանիցեն զանօրէնութիւնս իւրեանց, վասն զի զդատաստանս իմ անարգեցին, և զուխտ իմ ընդ հոգիս իւրեանց ատեցին : * եւ սակայն ոչ զայնոսիկ ի գերութեան իւրեանց ի բաբելոն ատեցի, և ոչ զանարգեցի զնոսա, զի կատարեցից զնոսա, զի ոչ խափանեցից զուխտ իմ ընդ նոսա, զի ես եմ տէր աստուած նոցա : * եւ յիշեցից նոցա զուխտ զառաջինսն, զոր ուխտեցի ընդ նոսա առաջի աչաց հեթանոսաց, զի ես եմ աստուած նոցա : * եւ ես եմ տէր, որ ասացի զայս, եւ արարի զայս, ասէ տէր : * եւ հայեցեալ 'ի նա ասացին զոր ոչ ասացին յաւետարանին, ասացին զերկուս նոսա երբեմն զերկուս հրեշտակսն։

ԳԼ. Ի.

Ա ասէ քահանայապետն՝ ելիէ ասպատան՝ որդի ամիդաբու : 1
իսկ : * եւ նա ասէ. ասպա եղբարք և հարք՝ լսեա՛ք 2
բանիւք ինձ : Աբ փառաց երևեցաւ հօր մերոյ աբրահամ, երբ էր նա 'ի միջագետս որ, մինչդեռ բնակիցս 3
ցեալ էր նա 'ի խառան . և ասէ ցնա : * ել յերկրէդ և յազգէդ քումմէ, և եկ յերկիրն՝ զոր ցուցից քեզ : * Յայնժամ ելեալ յերկրէն քաղդեացոց բնա- 4
կեցաւ 'ի խառան : և անտի յետ մեռանելոյ հօր նո՛ւ, փոխեաց պանդխտացոյց զնա յերկիրս յայսմիկ յորում դուք այժմ բնակեալ էք : * եւ ոչ ետ նմա ժառան 5
գուէն 'ի սմա, և ոչ քայլ մի տանին . և խոստացաւ տալոյ նմա զսա 'ի բնակութիւն, և զաւակին նորա յետ նորա մինչ ոչ գոյր նմա որդի : * խօսեցաւ ասե՛ւ այսպէս, թէ 6
եղիցի զաւակն նո՛ւ պանդա՛խտ յաւտար երկրի. և ծառայեցուցանեն զնա՝ և չարչարեսցեն սա՛ւ չորեքհարիւր : * և զազգն որում ծառայեսցեն՝ դատեցայց ես ասէ 7
տէր : և յետ այսորիկ ելցեն՝ և պաշտեսցեն զիս 'ի տեղւոջ սմա յայսմիկ : * եւ ետ նմա ուխտ թլփատութեան : և 8
ասպա ծնաւ զիսահակ, և թլփատեաց զնա յաւուրս ութ. և իսահակ զյակո՛բ. և յակովբ զերկուսն նահապետն։ * եւ նահապետքն նախանձեալ զ 9
յով-

(12) Օրինակ փ • եւ խոստովեցուցին զանձինս . . . 'ի վէր նո՛ւ յանցանս" . . . յաւետարան : (13) Ոմանք • խօսել զբանս . . . և զօրինաց : (14) Ոմանք • Զօրինս զոր ետ : (15) Ոմանք • Պաշտել յաւետարանէ :

Գլ. Է. (1) Ոմանք • Թէ արդարև . . . այդպէս է : (3) Ոմանք • Զերկիրն որ ցուցից : և ոմանք • յոր ցուցից : (4) Ոմանք • Փոխեաց և պանդխ՛ : (4) Ոմանք • Պատճառ այժմիկ էք բնակ" : (5)(6) Ոմանք պանդ արտաքս . զնա՛, ասէ պէս գրէն ցնա • Յետ նո՛ւ մինչ ոչ գոյր նո՛ւ որդի : խոս տացաս . . . երկրի՛ և չարչարեսցեն զնա ամս չորեքհարիւր : (8) Ոմանք • Յաւուրն ութերորդի : (9) Ոմանք • Վաճառեցին զնա յեգ" : (9) Յօրինակին ասի սկսեալ՝ եւ ասէրթ-

Digitized by Google

քահանայ՝ վասնաւանդեալ յիդիմատոս : և էր այն՝ որ ե նման
10 * և փախեաց զնա յետ՝ նեղութեանցն նոյն : և ետես նմա ընտրեա
և խոստաւանէր առաքեալն փառաւորեալ զգիտութեանն
աստ : և խոցոյց զնա խրատուն եդիմատոսին՝ և ետ ասել
11 նմա : * Եթէ հաւատ ունիս յիմ երկիրն եդիմատոս , և ի քա
նաան : և էր նեղութեանն մեծ : և ոչ գտանէին հէրակլեա
12 հարցն մեր : * Եւ լուաեալ յակոբեայ էին գասանի հիմ
բուկուբ յիդիմատոս , առաքեաց զհետան մեր յաւետիս
13 գոյն : * և յերկիրսդգուաեաց նա ծանօթս յոսէի ի գալոյ
14 նորա : և յայնմ ետես փարաւոն զգեն նմա : * Ասաց
քեաց յոսէփ և հրաւիրեաց զհայր նորա , և զամե
15 ռազգսհայեն՝ ոչխար եւ եհտասան : և հինգ : * Եւ ել
յաստր յիդիմատոս : և վախճանեցաւ ի հայրն և հարքն մեր :
16 * և փոխեցան՝ ի սիւքէմ՝ և եղան յորդին որ առաջնոյ
սոքայնմամ գնաց արծաթոյ յորգուցն եմմոր՝ ի սիւ
17 քէմ : * Երբեք մերձեցաւ Յոսէփ առ եղբարսն զոր
նոսա առաքեաց ետես զարդարանս , առձեռն Յոզոմաւրդն և
18 քաղաքացուս յորժ յիդիմատոս : * մինչև յարեաւ այլ թա
19 գաւոր յիդիմատոս , որ ոչ ճանաչէր զյոսէփ : * Կա՛
հնարեցաւն ազգին մերում , և չարչարեաց զհարսն մեր ,
առնել ընծեղուիկ զմանկունս նոցա զի մի ասպրեցին :
20 * Ցորում՝ Յոսէփ ծանեալ մոռեաւ , և էր կայսեր
աստուածն ազ . որ և մեռաւ՝ ի տան հօր եւրոյ ամիսս երիս :
21 * և յընծեղուին առնել զնա՝ երթալ զնա գուսարն փա
22 րաւոնի , և անդրդ զնա ի՛ր յորդեգիր : * և վարժե
ցաւ մոռեալ ամ խոստաւանէր եդիմատոսն . և էր զօ
23 րաւոր գանձուք և գործովք : * Երբեք լցաւ նոր
քաստանասնամեայ ժամանակէ , անկաւ՝ ի սիրտ նորէ հոգիդ
24 զի զգայրգգք եւրոյ՝ զորդովքն եղի : * և տեսեալ զսին

անանց գրեալէր յիդիմատոս , եզ եդիմատուցոյն : (11) Ո ձեռագ
ձեռագ երկիրն եդիմատուց . . . հերակլեա հար՛՛ : (11) ՛ի
ընկեր ասին . Եւ ՛ի քանան . Եւ էր նեղութիւն մեծ : (12) Ո
ձեռագ . ձակոբեա եհիմ գասա՛՛ : (13) Ո ձեռագ Ա զգ նոր փարա
առնել : (16) Օրինակ փ. եւ . Եւ գան յայրն անդ . : (16) Ո
ձեռագ . ձեր գասացն եմմորայ զգեղմ սեւ քեմայ : (17) Յոսէ
ասին . Եւ գասացաւ յոյժ յերկիւղ՛՛ : (19) Ո ձեռագ . Եւ չարչ
չարչարել զհարսն : (20) Ո ձեռագ . Ծանեալ և մոռեալ . . . ուր
և գնաւս . : (21) Ո ձեռագ ՛՛ի լուս՛՛ . ՛ի վէ՛ գասացուց , նշանակին՝
հետևեալ ասին . ՛ի՛ , հետևեալ ՛ի է ասին է : (22) Ո
ձեռագ . իմաստասիրեալ եզ եդիմատուցոյ : (22) Ո ձեռագ ՛ի լուս՛՛ .
՛ի վէ՛ վարժեցաւ նշանակին՝ խրատուցաւ . : (23) Ո ձեռագ .
իրբեք լցան նոր . . Մահ : (23) Ո ձեռագ ՛ի լուս՛՛ . ՛ի վէ՛ հոգիդ .
նշանակին՝ այլ ասելով . զոր և օրինակ ի ասելոյ ծանօթանէ ՛ի
բնութեան : (24) Ո ձեռագ Ջ հարուցաւ , խնդրեալ զվերծ

Digitized by Google

զքահանայապետսն՝ եւ զգրագիրսն՝ եւ ժողովեցան առ նա ամենայն քահանայապետքն։ * Եւ խրատեաց նոցա՝ եւ ասէ. Զի՞նչ առնեմք, զի մարդս 26
սա բազումս առնէ նշանս։ Եթէ թողցուք զնա այսպէս, ամենեքին հաւատասցեն ի նա, եւ եկեսցեն հռոմայեցիքն, եւ առցեն զտեղի մեր եւ զազգ մեր։ * Եւ մի ոք ի նոցանէ, որ անուն էր Կայիափա, եւ էր քահանայապետ տարւոյն յայնմիկ, ասէ 27
ցնոսա. Դուք ոչ գիտէք զինչ եւ ոչ խորհիք, զի օգուտ է մեզ զի մի մարդ մեռանիցի ի ժողովրդենէ, եւ ամենայն ազգն մեր մի կորնչիցի։ * Եւ զայս ոչ ասաց ի միտս իւր, այլ զի քահանայապետ էր տարւոյն յայնմիկ, եւ մարգարէացաւ, զի Յիսուս 28
պիտի մեռանիցի վասն ազգին։ * Եւ ոչ վասն ազգին միայն, այլ զի եւ զորդիսն 29
Աստուծոյ որ ցրուեալ էին՝ ժողովեսցէ ի միասին։ * Եւ ի յայնմ աւուրէ խորհեցան սպանանել զնա։ * Եւ Յիսուս ոչ եւս յայտնապէս 30
երթեալ էր ի մէջ հրեայից, այլ գնաց անտի ի գաւառն մերձ ի տեղի անապատի, ի քաղաքն որ կոչի Եփրեմ, եւ անդ բնակեցաւ ընդ աշակերտսն իւր։ * Եւ մերձեցաւ 31
զատկին հրեայից, եւ ելին բազումք յերկրէն յերուսաղէմ առաջի զատկին, զի սրբեսցեն զանձինս իւրեանց։ * Եւ խնդրէին զՅիսուս, եւ կային ընդ միմեանս 32
ի տաճարին, եւ ասէին. Զի՞ կարծէք, եթէ ոչ եկեսցէ ի տօնի զատկին։ * Եւ տուեալ էին հրամանք քահանայապետացն եւ փարիսեցւոցն, զի եթէ ոք գիտասցէ 33
ուր է, յայտնեսցէ, զի բռնեսցեն զնա։ * Եւ մերձեցաւ զատկին հրեայից, եւ 34
ելին բազումք յերկրէն յերուսաղէմ առաջի զատկին հրեայից, զի սրբեսցեն զանձինս իւրեանց։ * Եւ խնդրէին զՅիսուս, եւ կային ընդ միմեանս 35
ի տաճարին, եւ ասէին. Զի՞ կարծէք, եթէ ոչ եկեսցէ ի տօնի զատկին։ * Եւ տուեալ էին հրամանք քահանայապետացն եւ փարիսեցւոցն, զի եթէ ոք գիտասցէ 36
ուր է, յայտնեսցէ, զի բռնեսցեն զնա։ * Եւ մերձեցաւ զատկին հրեայից, եւ 37
ելին բազումք յերկրէն յերուսաղէմ առաջի զատկին հրեայից, զի սրբեսցեն զանձինս իւրեանց։ * Եւ խնդրէին զՅիսուս, եւ կային ընդ միմեանս

զքահանայսն՝ ապականեալ զնշխարս։ (25) Ա մանր. Եթէ ի հանդիպել։ (26) Օ ի նմա փ. Եւ ասաց. այլք՝ զքահանայսն ի միասին։ (27) Ա մանր. Զքահանայսն զընտիրսն։ (28) Ա մանր. Երկրի ապականեր։ (29) Ա ի նա. Ձի՞նչ կերպին մեռանիցի։ (29) Ա մանր. Ա և Ծ նման երկուց որ՝ (30) Ձ ի լերինն սիւնայ։ հմմտ յայտնեալ գեղ, ի տաւրէ՝ ի մերձենալոյն ի քաղաքն պանդ պատճառ, երթեալ հանդիպի այդր։ (31) Ա նի. Եւ մանկունս տեառնեալ։ (31)(32) Ի բիւզ ձիւթ. Զայն ասէ. Հառեալ։ (32) Ա նի. ման յաւելու. Ընդ աբրահամու, ասէ իսահակայ, և ընդ յակոբայ։ (33) Ա մանր. Զկոշիկս յոտից քոց։ (35) Ա մանր. Ըստ ասացեալն և. ասաց ։ (37) Ա մանր. Ա՞յ է մովսէս. կամ, այս մովսէս է. և ելիր յաւուրսն ձեր

38 ինքեանք : * Այս է որ եղև չարկեզեցուղն յանապատին ընդ
հրեշտակին , որ խօսեցաւ ընդ նմա ի լերինն սինայ՝ և
ընդ հարսն մեր . որ ընկալաւ պատգամս կեանս տալոյ
39 տալ մեզ : * Որում ոչ կամեցան հնազանդ լինել հարք
քունք մեր , այլ մերժեցին և դարձան սրտիւք իւրեանց
40 յԱիգիպտոս : * և ասեն ցահարոն . արա մեզ աստուածս
որ երթայցեն առաջի մեր . զի մովսէսն այն որ եհան
զմեզ յերկրէն եգիպտացւոց՝ ոչ գիտեմք զի եղև նմա
41 * Եւ արարին յաւուրսն յայնոսիկ որթ , և մատու-
ցին զպնա կռոց , և ուրախ լինէին ի գործս ձեռաց իւրեանց
42 ետանց : * Դարձոյց ետն՝ և մատնեաց զնոսա ի պաշտօն
զօրութեանն երկնից . ոյր և գրեալ է ի գիրս մարգարէից .
մի ի թէ զոհս և պատարագս մատուցէք ինձ զամս քա-
43 ռասուն յանապատին՝ տունդ Իսրայէլի : * և առէք զվրանն
մողոքայ , և զաստղն աստուածոյն հռեփիփայ , զպատ-
կերսն զոր արարէք երկիր պագանել նոցա . և փոխեցից
44 զձեզ յայն կողմ բաբելացւոց : * Խորհրդոյ վկայութիւն
էր ընդ հարսն մեր յանապատին . ոյր հրամայեաց ետ որ
խօսէրն ընդ մովսիսի , առնել զայն ըստ օրինակին զոր
45 ետես : * Զոր և ընկալեալ բերին հարքն մեր հանդ
դերձ յեսուա՝ ի վիճակ աղգացն , զորս մերժեաց տէր
46 յերեսաց հարցն մերոց . մինչև յաւուրս դաւթի , * որ
եգիտ շնորհս առաջի նմա , և խնդրեաց գտանել գյարկա
47 ոյ յակովբայ : * Եւ և սողոմոն շինեաց նմա տուն :
48 * այլ ոչ երեմն բարձրեալն ի ձեռագործ տաճարս բը-
49 նակէ : Ըստ որ մարգարէն ասէ . * երկինքդ աթոռ իմ
են , և երկիր պատուհանդան ոտից իմոց . որպիսի տուն
շինեցէք ինձ՝ ասէ տէր . կամ ո՞ր է տեղի հանգստեան
50 իմոյ . * ոչ ձեռն իմ արարած զայս ամե : * Խստասպաղա-
51 նոցք և անթլփատսրտից և ականջից : գուք հանապ
ազգ հոգւոյն սրբոյ հակառակ կայք . ոյր հարքն ձեր ,
52 և գուք : * Զո՞ր ի մարգարէիցն ոչ հալածեցին հարք
քունք ձեր . և սպանին զկանխագիտ որ յառաջագոյն պատ-
մեցին վի գալստեան արդարոյն . ոյոյ գուք այժմ մատ-

նիչք

ձեր ձեզ ձեր լիզ" : (38) Մանգ. Կա եղև կերկեզեցւոյն յա
նապատ . . . պատգամս կեանս" : (39) Ռոման. Հնազանդիլ
հարքն մեր : (41) Յօրինակին . Յաւուրսն յայնմիկ որթ :
Ռոբ ոմանգ . Յաւուրս յայնմիկ : (42) Մանգ. Ոյր գրեալ
է . . մարգարէիցն . . . տուն Իլի : (43) Մանգ. Զպատ-
կերսն զոր . . յայն կողմն բա" : (45) Մանգ. Բերին հարքն
մեր . . յեսուայ՝ ի վի" . . յաւուրսն դաւթի : (49) Յօ
րինակին ոչխար . Աթոռ իմ է՝ և : (49) Մանգ. Կամ երկիրս
պատո" : (50) Մանգ. Ոչ ձեռք իմ արար : (51) Մանգ. Ոյր
և հարքն ձեր : (52) Բզմ. Զո՞ր ի մարգարէիցն :

Digitized by Google

նէին և սպանողք ևս զնոսա ։ * այլ առաք զօրէնս ՚ի 53
հրամանս հրեշտակաց , և մի պահեցաք ։ * եւ լուաւ 54
զայս զայրանային ՚ի սիրտս իւրեանց , և կրճտէին զա-
տամունս ՚ի վերայ նորա ։ * եւ նա էր լի հոգւով 55
սրբով . հայեցաւ յերկինս՝ և տեսի զփառս Աստուա-
ծոյ , և զՅիսուս կայեալ ՚ի ձախ կողմանէ զօրու-
թեան Աստուծոյ , և ասէ՝ ահա տեսանեմ զերկինս
բացեալ՝ և զորդին մարդոյ զի կայ ընդ աջմէ Հօր ։
* Աղաղակեալ ՚ի ձայն մեծ , խլեցին զականջս իւրեանց , 56
և գիմեցին առ հասարակ ՚ի վերայ նորա ։ * և հանեալ 57
արտաքոյ քաղաքին՝ քարկոծէին զնա ։ և վկայքն զգեցին
զձորձս իւրեանց առ ոտս երիտասարդի միոջ՝ որ կո-
չէր Սաւուղ ։ * եւ քարկոծ առնէին զստեփանոս , որ 58
կարգայր և ասէր . Տէր յի՛ ընկալ զոգի իմ ։ * եւ գ 59
ծունր՝ և աղաղակեաց ՚ի ձայն բարձր . Տէր , մի հա-
մարիր զդոցա զմեղս սմին ։ և զայս իբրև ասաց՝ ննջեաց .
և սուրբն էր համակից սպանմանն նորա ։

ԳԼ Ը

Եւ Սաւուղ յայնմիկ հաւանութեամբ մեծ ՚ի վերայ 8
եկեղեցւոյն յԵրմ. և ամենեքեան ցրուեցան ՚ի գե-
տս և հրեաստանեայ և ՚ի սամարիա՝ բայց յառաքելոցն ։
* Եւ բարձին զառնեփանոս արք երկիւղածք , և արա- 2
ր գ բին կոծ մեծ ՚ի վերայ նր ։ * Բայց Սաւուղ պնաս- 3
կար էր եկեղեցւոյն . ՚ի տունս տուեալ մտանէր , քար-
շեալ զարս և զկանայս՝ մատնէր ՚ի բանտ ։ * Եւ արդ 4
որ երթեալքն շրջէին աւետարանէին զբանն ։ * Իսկ փիլիպ 5
պոս իջեալ ՚ի քաղաքն սամարացւոց՝ քարոզէր նոցա
զքն յն ։ * Ո՛ւնկն դնէին ժողովուրդքն բանիցն փի- 6
լիպպոսի միաբան , ՚ի լսել նմա և ՚ի տեսանել զնշանս
որս զործեաց ։ * Քանզի բազումք որ ունէին զայս- 7
պիղծս , աղաղակէին ՚ի ձայն մեծ և երթանէին ։ * և բա- 8
զումք անդամալոյծք և կաղք բժշկեցին ։ * և եղև ու- 9
րախութիւն մեծ ՚ի քաղաքին յայնմիկ ։

Սաւ

(55) Օրինակ ին . Հայեցեալ յերկինս ։ զի կայր ընդ աջմէ , և ա-
սէ ։ (56) Ձ մանր . Աղաղակեցին ՚ի ձայն ։ (57) ՚Ի բէմս ձիոյ .
Քարկոծէին զնա ։ (58) Ո մանր . Ընկալ զհոգի իմ ։ (59) Ո
մանր . եգ ծունր . աղաղակեաց . մի հաւաներ իր սոցա ։
ԳԼ . Ը . (1) Ո մանր . Յաւուրսն յայնմիկ ։ Որ ասին . Յա-
ւուրսն յայնոսիկ ։ (1) Ո մանր . Հրեաստանեայ և սամա-
րացւոյ , քանզի յա՛ ։ Ո՛ր օրինակ ին . Եւ ՚ի չսմրին ։ (3) Ո մանր .
Քարշէր զարս և զկիսանայս , և մատ՛ ։ (4) Օրինակ ին .
Եւ առաքեալքն չքնեին և ասե ։ (5) Ո մանր . Քարոզեր
նշ զքն ։ Ն այլ մանր . Նոցա զյն ։ (7) Ո մանր . Ձայն
սիրեցեալ ։ (8) Ո մանր . Աջեալ ։ (9) Ո մանր . Ա-

Digitized by Google

Ե_քր ոմն սքմռվե անուն, յառաջագոյն էր ի քաղաք ժ
քին. մեգիր և սաչէցուածքեր զազգն սամարացւոց.
10 զաղբ զանձնեի Լեհ էրկ մեծ ունի: * Յոր հայելին ամե_
նեքեան ի փոքուն միոջէ ի մեծամեծս՝ և ասէին, սա
11 է զօրուն ոյ՝ որ կոչի մեծ: * հայելին ի նա վր բէմ ժա_
12 մանակաց մեզուքիքն սաչէցուածանց էին: * Բայց
յորժամ հաւատացին փիլիպպոսի, որ աւետարանէր
զնա արքայութեն ոյ, և անուանին յաի քրիստ, մկրտեին
13 սամեռեքեան արք և կանայք: * Ապա և ինքն սիմոն
հաւատացաւ, և մկրտեալ կանխէր առ փիլիպպոս: աե_
ռեալ զնշանան և զմեծամեծ զօրուենն որ լինէին՝ զար_
14 մանայր: * Երբեմն լուան որ յԵրմ առաքեալքն էին, Թէ
և ի սամարիոյ ընկալան զբանն ոյ, առաքեցին առ
15 նոս զպետրոս և զյովհաննէս: * որք իջեալ կացին յա_
16 ղօթս ի վերայ նոցա, ոմն զի առցեն զհոգի սրբ. * զի
չոյնժամ չնեալ էր ոչ ի վերայ միոյն նոյ հասեալ.
17 բայց միայն մկրտեալք էին յանուն տն յիս: * Ցայն
ժամ եդին զձեռս՝ ի վերայ նոյ՝ և առնուին հոգի սրբ:
18 * Տեսեալ սիմոնի՝ Թէ ձեռն ի վերայ դնելով առա_ԱՆ
քելոցն՝ առնուր լինի հոգի սրբ, մատուցեալ նոյ ինչս՝ և ա_
19 սէ. * տուք և ինձ զիշխանութիւնս զայս, զի յոյր վր
դնիցեմ զձեռս՝ առցէ հոգի սրբ: Եւ պիտրոս ասէ
20 ցնա. * արծաթդ քո ընդ քեզ լեալ ի կորուստ, զի ընդ_
21 արդևանդ ոյ համարիցար ընկիւզ առանալ: * չէ դեղ
մանդ և վիճակ ի բանիդ յայդմիկ. քանզի սիրտ քո ոչ
22 է առիղ առաջի ոյ: * Ապաշաւեա գու ի չարութեդ
քո յայդցանէ, և աղաչեա զՏէր. Թերևս Թողուի լի_
23 ցի քեզ ի մեղանիդ խորհրդոց սրտի քոյ: * Քանի ի գառ_
նութիւն մաղձի, և ի կնձիռն անիրաւութեան առ_անեալ
24 զքեզ: * Պատասխանեաց նա սիմոն և ասէ. ապաչեցէք
գուք վր իմ զՏէր, զի մի ինչ եկեսցէ ի վերայ իմ յոչ

սիմոնէ: (9) Օրինակ ի. Եւ մեզ էր. Լեհէ էրկ: (10) Ա_
ճախ. Ա՛ ինչէ. ցամեծամեծս: (12) Օրինակ ի. Հաւատա_
քին բանիցն փիլիպպ՝՝՝. և յանուն՝ի՝ քր: (13) Ա՛ ոյ օրինակ
ի. և անուանեալն՝ի՝ քր: (13) Ա՛մանդ՝ի լաս՝՝՝. ի՝ վր կան_
քեր. ընդանէին, ցանկոդքեր: (13) Օրինակ ի. Եւ զմե_
ծամեծ զբանիւքս գործոցն զոր լինէր, և զար՝՝՝
(15) Ա՛մանդ. Ձի առցեն զհոգին սրբ: (16) Ա՛մանդ. Ձի
յայդմիկամ չէ: (18) Ա՛մանդ. Ձի ձեռս՝ ի վր դնի՝՝՝. հո_
գին սրբ: (19) Ա՛մանդ. Ինձ զիշխանութիւդ զայդ՝՝՝
առցէ հոգի սրբ: (20) Ա՛մանդ. Ձի զարարգնն ոյ: (21) Օ_
րինակ ի. Ա՛ասն և բաժինն յիրում յայդմիկ: (22) Օրի_
նակ ի. ի մեղանի խորհրդոց: (22) Ա՛մանդ. ի՝ չարութեդ քոյ
յայդցանէ: (24) Ա՛մանդ. Ա՛ր եկեսցէ. յոչոց ասացէք:

Digitized by Google

լսոյ գուբքդ սաացեալք : * Եւ նշ եղեալ վկայեաց ի 25
ասացան զքանին տոյ, և գարձան յԵմ. և ՚ի քաղաքս ՚ի
գեաւոյս սամարացւոցն աւետարանէին :

ԻՀ * Հրեշտակ տեառն խօսեցաւ առ փիլիպպոս՝ և ասէ. ած 26
բերի և գնա գու ՚ի կողմն հարաւոյ՝ ընդ ճանապարհ որ
իջանէ յԵրի ՚ի գազայ. զի այս է անապատ : * Եւ գնաց 27
գնաց : Եւ այնհասանիկ այր մի եթովպացի ներ
քինի, հզօր կանդակայ թագուհոյ եթովպացւոց, որ էր
ի վերայ ամ՚ոց գանձուց նր. որ եկեալ էր երկիր պա
տանել յԵրս՝ և անդրէն գարձեալ և նստեալ ՚ի կառս 28
իւրում՝ ընթեռնոյր զմարգարէն ղեսայի : * Ասէ հո 29
գին ցփիլիպպոս . մատիր և յարեաց ՚ի կառսդ յոգն
սիկ : * Եւ ընթացեալ փիլիպպոս լսէր զի ընթեռ 30
նոյր զեսայի մարգարէ : և ասէ . գիտիցիս արդեօք զոր
ընթեռնուս ցուսագ : * և նա ասէ՝ զիարդ կարիցեմ, եթէ 31
ոչք առաչնորդեսցէ ինձ : և աղաչեաց զփիլիպպոս՝ և
գալոյ նստել ընդ նմա : * Եւ գլուխ գրոցն զոր ընթեռ 32
նոյր՝ էր այս . իբրև ոչխար ՚ի սպանդ վարեցաւ , և
իբրև գորիւն առաջի կտրչի իւրոյ անձայնէ, այնպէս
ոչ բանայ զբերան իւր : * ՚ի խոնարհութենէ նր դատաս 33
տան նր բարձաւ , և զազգատոհմ նր ո պատմեսցէ՞ զի
բառնան յերկրէ կեանք նր : * Պատասխանեաւ եւնաք նր 34
քինին փիլիպպոսի , և ասէ . ապաչեմ զքեզ՝ ՚ի մեր ա
սէ մարգարէսդ զայս . զի ՚ինքն , եթէ ՚ի այլոյ ոք բա
* Եբաց փիլիպպոս զբերան իւր , և սկսեալ ՚ի գրոցդ 35
յայսմանէ՝ աւետարանէաց նմա զյն յն : * Իբրև, եր 36
ճային ճանապարհայնն , եկին ՚ի ջուր ինչ և ասէ նոր
քինին , ահաւասիկ ջուր՝ զի՞նչ արգելու զիս ՚ի մկրտ
ուլ : * Եւ ասէ ցնա . եթէ հաւատասս բովանդակ սրտ 37
աիւ քով մկրտի է : Պատասխանի եւ ասէ .

հաւ

(25) Բ՚ի . Եւ ՚ի բաց գնացեալ սամարացի՞ : (25) Ա
յինսն գ . Աւետարանէին զյն : (26) Ոմանք . Եւ գնաւ
քինդ կողմն ... այն է անապատ : (27) Ոմանք . Տիկ
նոջ եթովպացւոց : (28) Ոմանք . Եւ էր անդրէն գաւ՚ ..
գիրքն եսայի (29) Ոմանք . Մատիր յարեաւց : (30) Ո
մանք . Եւ ընթացաւ փի՞՚ : (30) Ոմանք . Զոր ընթեռ
նուս : (31) Ոմանք . Կարիցեմ գիտել , եթէ ոչ ուրէ առաչ՚ :
(32) Ոմանք . Եւ գլուխ գրոցն : (32) Օրինակ գ . Ասէին
ուանչ կայ . այնպէս : (33) Ոմանք . Աւ խոնարհութենէն
նր : (35) Ոմանք . Եւ սկսաւ խօսել ՚ի գրոցս յայսմանէ
նէ , աւետեաւնեաց նմա զյն : (36) Ոմանք . Զհնդկաստան ...
գինչ արգելու զիս ՚ի մկր՚ : (37) Ոմանք յաւելուս . Ասէ
ցնա փիլիպպոս : (37) ՚Ի բնէ պիտի . Պիտի եւս ներքինին ,
և : (37) Ոմանք . Եհէ ես յն զքն է :

Digitized by Google

եբեալ և սէգ առնեսցէր. և սէգ եղիցի և սէգ այրդ։ * Եթէ 10
եբր ումն աշակերտ ի գաւառական՝ առանձինայ առնեսցի. ար
աճ ցնա ոչր ի առաջելեան, առանձինայ և նա առնէ, ահեղ
առաքիչ եմ ոչր ։ * Եւ առնէ ցնա ոչր ։ յանուն կաց և գնաց 11
ընդ փողոցն՝ ար կան գազիք, և ընդ բերանս յաստաբառնա
յաւդայ առաքան առնեն զառաքանացին, զի կայ գնա
յաղիքն ։ * Եւ հառեալ ի առաքեան ոչր մի անանիայ ա 12
նուն, մահաբ և եգիալ ի վերայ նորա գնեան, ար գնեա
զի առացէ ։ * Պատասխանի եւս անանիա. ոչր՝ լսեալ 13
ի բազմաց մի առնն այնորիկ, որչափ ախտս չարիս արբ
բաց քաց յեր։ * և սաս ունի իշխանաւորէն ի քահանա 14
պատուհասիցն, կապել զամենեսեան որ կոչեցան զանու
նդ քո ։ * Այլ ցնա ոչր ասէ առաքեան, գնա՝ զի 15
բաբեալ է ինձ նա, կրել զանուն իմ առաքելի հեթանոս
ացս՝ և թագաւորաց՝ և որդեացն իսրայելի ։ * զանձ 16
զի ես ինչ ցուցից նմա՝ որչափ պարտ իցէ նմա չարչար
բել վասն անուան իմոյ ։ * Եւ գնաց անանիայ և եմուտ 17
յաստաբառնան. և եգիալ ի վերայ նորա ձեռս, և ասէ.
սաւուղ եղբայր՝ ի վիզ հարկանեցէ, ոչր առաքիչդ գնէ,
յոր որ երեւեցաւ քեզ ի ճանապարհին յորում գայիր՝
ուղղ զի առացես, և լցիցիս հոգւով սրբով ։ * Եւ վայր 18
վապակի անկան յաչաց նորա իբրեւ հեղվանեք. առաս և
յարեաս մկրտեցաւ ։ * և առեալ կերակուր զօրացաւ ։ 19
Եղե եղև ի դամասկոս ընդ աշակերտսն առաքեալ քիչ
* և վայրվապակի ի ժողովուրդեան քարոզիչաց դայն, ԹԷ 20
տաւ է որդին ոչր ։ * Զարմացեալ ելին ամենեքեան, ար 21
ըսէին, և առաքին ոչք այս առաքն հարկանեաց յԵրու
զաղեմ զոր հարգոյին զանուն յայն։ և այսր նմին իբրեւ
եկեալ էր, զի կապեալս զնասցէ առ քահանայ
պետսն ։ * Սաւլ առաքեալ առաքիչ և զօրաւորեալ՝ և յաղ 22
ցեալ հարկիչք զհրեայսն՝ որ բնակիչք էին ի դամասկոս

Զձեռնադիր առնէ նմա ։ (10) Ոմանք. Ընանիա անուանի։ և առաքեալ ցնա ոչր, առանձինայ։ և նա առաքեալ եմ։ (11) Ոմանք. Ընանի առաքանացին ։ (12) Ոմանք. Ընանիա անուանեալ ։ (13) Ոմանք. Ի վերայ նորա ձեռս ։ (15) Ոմանք. Պիտի նա նմա ասէ՝ ։ զի առնոյ ազգացիսդ ։ (16) Ոմանք. Քանզի և նա իսկ ցուցից նմա. ։ (17) Ոմանք. Զձեռս, ասէ ։ ։ յորում գայիր ։ (18) Օրինակ մի յաղբիւրս ։ * Եւ նոյն ժամայն ի վեր հաւեցաւ ։ և վայրվապակի անկան ։ (18) Յօրինակին ։ Իբրեւ կեղեւզանք ։ (19) Ոմանք. Ընդ նա ինչ ։ ասէ՝ ։ (20) Ոմանք. Քարոզիչաց դայն ։ (21) Օրինակ մի. Զարմանային ամենեքին, որ լսեին ։ (21) Ոմանք. Որ առաքն հարց՝ ։ և կեալ է, զի ։ (22) Օրինակ մի. Եւ խոչընդոտեաց առանձին կեղ

Digitized by Google

23 և ֆեղիքսեանին գործակալն էին ասի ի քէն: * իբրև կատա-
րէին առաքելք զիշերն, խորհեցան հրեայքն սպանանել
24 զնա: * Ցայսմանէ առաջնոյն ներողութիւն նշ. քանզի
ձայնհիւն զգրուանան 'ի առաջ և 'ի գիշերի, ոչի զի սպան-
25 ցին զնա: * Եւ առաքեալ զնա առաքի բռնացն 'ի գիշերի
26 ընդ սպառնալսն կոպեալ իմոյն զնա վանդակաւ: * Իբ-
րև կէն առաջնոյ յիսուսեանցին, ընդհանեալ յարիւ յա-
ջահիւրանան և առնիանքանան եղիկնէքնին 'ի նոմանէ, չհատա-
27 առելին ինչ իցի աշակերտ: * Բայց բառնաքայ առաքառ
զնա ած առ առաքառացան և պատմեցաց նշ ձրպիտ'ի
և Առնառապարհին հառնա զնա, և զի խոսնցան ընդ նմա և
28 և զի 'ի գասեցնելոս հաստատեալ յանուն յիսի: * Եւ
էր ընդ նմա մտանել և ելանել ի յիսի, հաստատեալ յա-
29 նուն տեն: * խոսէր և վիճէր ընդ յոյնան. և նոքա խո-
30 կալին սպանանել զնա: * Եւ իմացեալ եղբարքն՝ իջու-
ցին զնա 'ի կեսարիա, և առաքեցին զնա 'ի տարսոն:
31 * Բայց եկեղեցին ըստ ամ հրեաստան՝ և 'ի սամա-
րիայ և 'ի գալիլեա ունէր խաղաղութիւն, շինեալ և երկ-
իւղիլ տիրոջ երկիւղիւ ոգւոյ և սիրելիանալ հոգւոյն
սրբոյ բազմանայր:
32 * Եւ եղև 'ի շրջիլն պետրոսի առ ամենեսեան, իջա ի ղո-
ղեղ նոսա և առ առաքեալսն՝ որ բնակէին 'ի լիւդիա: և
33 * և եգիտ անդ այր մի, որում անուն էր ինեայ, ութ
34 ետասան գներ 'ի մահիճս անդամալոյծ: * Եւ ասէ զնա
պետրոս, ինեայ՝ բժշկի զքեզ յիսի քրիս, արի և քեզ
զքո՛ն ննամահիճ զանկողինս քո: և վարդվաղակի յարեաւ:
35 * Եւ տեսին զնա ամենեսեան որ բնակէին ի լիւ-
36 դիայ, և 'ի սարոնիայ, որք և դարձան ի տէր 'ի նոր: * Եւ
'ի յոպպէ էր կին մի աշակերտուհի՝ անուն տաբիթայ,
որ անուանեալ հնչի այծենիկ: սա էր լի գործովք
37 բարեաւք և ողորմութեանք զորս առնէին: * Եւ եղև յա-
ւուրսն յայնոսիկ հիւանդանալ նմա և մեռանիլ: լուա-
38 զին զնա՝ և եդին 'ի դասիկնէի անդ: * և մերձ
էր լիւդիայ 'ի յոպպէ: աշակերտացն լուեալ եթէ պետ-
րոս անդ է, առաքեցին երկուս առ նա, աղա-
չել

---

(26) Ոմանք. Քնտրելանէր յա''... եթէ իցի աշակերտ'': (27) Ոմանք. Աւետաւ ած զնա: (28) Օրինակ ի. 'ի մտաւ նոր և յիրուսաղէմ: (31) Ոմանք. Շինեալ և երկիւղ: (32) Ոմանք. 'ի լիգիա. կամ, 'ի լուդա: (33) Ոմանք. Եղեսա-
ւանդիանէն: (34) Օրինակ ի 'ի լուս''. 'ի վէ թիսեսէ
պիտա. Նշանակի՝ սարոնիա: (35) Ոմանք. 'ի լիւդիա, և
'ի սարոնիա: (36) 'Ի լուս''. Որ բնակութիւնեան կոչի. հա-
մարեալ բնչէ 'ի ընտ'': (38) Ոմանք. Լիգիա. կամ, լուդա...
եթէ սպասցուս.. երկուս.. զնա մի գան'':

Digitized by Google

ջիլ՝ զի մի գանգատալ ոչ ոք զմեզ առ նոսա։ * Եւ յորժամ 39
գնասցէ սպասաւոս նոցին ընդ նոսա. զայր ետքեան նոցին՝ հանգիսիցի
ի վերնատունն, և կոչիցի շուրջ ընտանեացն ասելով ընդ նոսա
և ցոյց տանիցէ զնշանսն և զիմաստիցն, որպէսի ուսանիցէ նոցա
այնմ ինչ ի մէնջ։ * Եւ հանեալ սպասաւորքն զանուանսն որոնք 40
ըստ, ևս ծանուցէ՝ եկեալ յայտնեցաւ ի գաւառսդ, ի տեսիլ
մինչև՝ և առակ ասելիցէ ոչի ինչ յանուանէ ետեն չիցէ քան ի
Եւ նա հրամայ զոչս խաչ, և սեռեսցուք զսպասաւորսն
հանգուցեալն։ * Ձեռն ևս ոչինչ և յարմիցէ զնա ի կոչելոյ 41
զառաքեալն և զայրենիսն, առաքիչ կոչեցեալ զնոս ինդեանցի,
* Եւ յայտնի եղիցի ընդ ամ յայտարկ ի հաւատացելսն 42
բազումս ի նոր։ * Եւ եկեալ առաքեալն բազմանայ ընդ ամ 43
ի յայտարկ առ սանձին սիմանելի իսաւարհուրդին։

ԳԼ. Ֆ.

Ա յր ոմն էր ի ֆիւտոլեայ՝ անուն կոչեալ էլիաս։ Հայէր 1
ի եւրատարտ, ի գնդէ որ կոչեցեալ իտալեացի։ * Ունէ 2
զնուագասուն և երիքտասան յամ ամ ասելի եւրտել. առանձին
ոգորմութեամբ բազմ՝ ի ժողովրդականն։ և յաղօթս կացեալ
առ ձեր յամ ժամ։ * Եղեւ ի սահմանեան յաղագնասելիս 3
գնացեալ ժողով առաքեալն, գնացեալ ոչ ոք ի մեզ
առ նոսա և ասէր ցնոս ։ կոռնելիոս։ * Եւ նա հայեցեալ 4
ընդ նոսա զարհուրեցաւ և ասէ, զի՞ է տէր։ Եւ ասէ ցնոս ։
ազօթք քո՝ և ողորմութիւնք քո եկին յիշատակս առաջի
ընդ ձեզ։ * և առքն յղեալ զգնա ի յոպպէ՝ և կոչեցէք զսիմոն 5
զայնոսիկ զոմն՝ որ կոչի պետրոս։ * Նա մնայեալ ի տան ոմն 6
մինի սանձին խաւարհուրդի, որոյ իմ տունն ինչ ըմ ի ծովուն ։
* Եւ երբեմն գնացեալ հրեշտակն որ խօսեալ ընդ նմա, կոչ 7
ձայնց երկուս ի ծառայիցն, և զինուորն մի բանեցուցեալ
ասէ ի տապտապ տղայն խոցոյ, * և պատմեալ նոյն գնոսն 8
առաքեաց զնոս ի յոպպէ։ * Եւ ի վաղիւ անդր ի հնդ 9

(39) Ձանձ. Երկին առ. նոսա։ (39) Ձանձ. Ձր երբեմն. ևմին։
(40) Ձանձ. 'Խոսանգիսին, առաջ։ (41) 'ի նմա''. Զայրեան
և զայրեաս. հանձայն բանի 'ի բնաբ''։ Ձար օրինակ մի. Ձկեալ
ձեռնէ զորեան։ Խոչ ասան։ Եւ կոչեցաց զորեան։ (41) Ձա-
նձ. Ձնուն նոր նմա։ (42) Ձանձ. Եղեն յամ յայտարկ ։
ԳԼ. ՃՀ. (1) Ձանձ. 'Ի կիւտարկաբ՝ անուամբ կոռնելիոս։ ։
'ի գնդէն որ կոչի իտալացին։ (2) Օրինակ մի ընդ ամ ասելոյ ։
Ֆ. ձգեալ ժողովրդականն։ (3) Օրինակ մի ։ Եւ նա ասելս ։ զի
Ձգեալ ընդ ամ ասելոյ, և ասէ ցնոս, հոռնելիոս։ (4) Ձա-
նձ. Հաւանեցաւ 'ի նա, զարհուրեցաւ, առաջ ։ ելեն
յիշատակ առաջ''։ (5) Ձանձ. Ձսիմոնէն որ կոչի։ (6) Ձա-
նձ. Տանէն մեռած է։ (7) Ձանձ. 'Ի ծառայիցն հաւատա-
ցեալ զինուոր մի։ (9) Ձանձ. 'Ի ձեռնէ անկեալ նոցա։

Digitized by Google

ասացաք մեկնանել նմա՝ և մնալ ի քաղաքն լինել. մինչ
պետրոս ի տանիսն կալ յաղօթս ժամ մեծ.
10 * քաղցեաւ, և կամէր ճաշակել: եւ ի պատրաստանալն
11 նմա՝ եղև ի վերայ նորա զարմացումն: * և տեսանէ զերկինս
բացեալ. և զբաժակաձեւ տրեղոյ կախեալ անկեալ
12 ի չորից ծագաց երկրի. * յորում էին ամենայն չորքոտանիք և սողունք երկրի,
13 և թռչունք երկնից: * և եղև ձայն առ նա՝ յերկնից.
14 արի պետրոս՝ զնա և կեր: * եւ պետրոս ասէ. զանց
լիցի տէր, զի ոչ երբեք կերայ իսառնական ինչ և անսուրբ.
15 * Ձայն եղև առ նա երկիցս անդամ. զոր ես սրբեցաց
16 զառ ոչ սրբեսցես: * Այս եղև երեքիցս, և վերացաւ առ
17 երկինս յերկինս: * եւ մինչդեռ զարմանայր ինքն ընդ
միտս պետրոս՝ ահա մարդիկ որ առաքեալք էին ի կոռնեղիոսէ՝ հարցին զտանն սիմոնի
18 սիմոնեան, հասին առ գրան, * կոչեցին և հարցանէին,
19 երթէ սիմոն որ կոչի պետրոս՝ անսա մեռանել ինչ: * եւ
մինչդեռ պետրոս զմտաւք ածէր զմի ասացուածն, ասէ հո-
20 գին ցնա. ահաւասիկ երիք մարդիկ խնդրեն զքեզ: * այլ
արի իջ՝ և երթ ընդ նոսա առանց երկուց խորհելոյ. զի ես
21 առաքեցի զնոսա: * եւ երթեալ իջ պետրոս առ նոսա, ասէ.
ահաւասիկ ես եմ զոր խնդրէք. զի՞նչ է պատճառ որ
22 ըստ կիճգ. * եւ նոքա ասեն, կոռնեղիոս հարիւրա-
պետ՝ այր արդար, երկիւղած Աստուծոյ, վկայեալ յամենայն ազ-
գէն հրէից. հրամանաւ առեալ ի հրեշտակէ սրբոյ հա-
23 րուր զքեզ ի տուն իւր՝ և լսել բանս ի քէն: * հրաւիրեաց
զնոսա ի ներքս՝ և առ իւր տպոյր: եւ ի վաղիւն անդր
յարուցեալ պետրոս գնաց ընդ նոս. և ականք ի յոպպեայ
24 անտի որ ի յոպպեայ էին՝ եկին ընդ նմա: * եւ ի վա-
ղիւն անդր՝ մտին ի կեսարիա. և կոռնեղիոս սպասէր նոցա
հրաւիրեալ զազգատսն հոգւով և զսիրելսն բարեկամսն:

* եւ

---

(11) Ոմանք. եւ առաջանէր զերկ''. առանց հատուածիդ պակասի
ինչ երբեմն զկատարէ. ։Ի, զկատարն ևս տեսանէ։(12) Ոմանք. Յորում-
էին ազգ(13)ի ի ինչս գիտ։ Այլ նայեցին ի(13) Ոմանք. Այլ
պետրոս. զնէն։(15 Բ.գիր. Կրկին անգամ առ նա։(16) Այս
ինչպա գրեն՝ զայն երկիցս, բայց ոմանք ի նորանի զպատիւ գրեալ
եր հիցս, ինչպես ասիաբերն զի ի գիշերին յաւելուլ՝ և պատճէ
երկիցս, համաձայն հրեայն ասացուածի։(17) Ոմանք. Ընդ միտս
իւր պետրոս երթէ. և ահաւասիկ արքն՝ ի հարցանելոյն հար''.
(18) Ոմանք. Կոչեցին զտէրն, և. հար''։(19) Ոմանք. եւ
մինչ պետրոս։(20) Ոմանք. Զի ես ինձ առաքեալ''։(22) Ո-
մանք. Աստուած և երկ''. հրամանաւ առ՝ ի հրեշտակէն սրբէ։
(23) Օրինակ մի. կոչեաց զնոսա ի տեղ ըստ. . . եւ ինքն ընդ նոս։
(24) Ոմանք. կոչեաց զազգատսն հոգւով. . զսիրելսն բարե-

Digitized by Google

գլ. * Եւ եղեւ ՚ի մտանելն պետրոսի, ընդ առաջ՝ եկեալ նմա 25
հոռնէլիոս, անկեալ առ ոտսն նորա երկիր պագանէր ։
* Եւ պետրոս կանգնեաց զնա՝ և ասէ. յոյնս կաց՝ և 26
ես ինքն մարդ եմ։ * և խօսելով ընդ նմա եմուտ ՚ի 27
ներքս. և գտանէր ամբոխ ժողովեալ զբազումս ։ * Եւ ա- 28
սէ ցնոսն. դուք ինքնին գիտէք՝ հրամէայ անաստիսն է առն
հրեայ հալել, կամ մերձենալ առ այլազգիս. և ինձ ետ
հոգւով՝ մի զոք իսառնակ կամ անսուրբ ասել ՚ի մարդ։
կանէ ։ * Վասն այսորիկ և առանց ընդ դիմաց ինչ ա- 29
ծելոյ եկի կոչեցեալ. բայց արդ՝ հարցանեմ, յի՞նչ
պէտս կոչեցէք զիս ։ * Եւ հոռնէլիոս ասէ. յառաջ 30
քան զչորս աւուրս մինչ ցայս ժամ կայի յաղօթս յինն
ժամուն ՚ի տան իմում, և ահա այր մի երկն եհաց առա-
ջի իմ ՚ի հանդերձս սպիտակաց, և ասէ. * հոռնէլիէ, 31
լուաւ եղեն աղօթք քո և ողորմութիւնք քո յիշատակեա-
ցան առաջի Աստ ։ * Եւ արդ յղեա արս ՚ի յոպպէ, և 32
կոչեա զսիմոն՝ որ կոչեցեալ է պետրոս. սա՝ մտեալ
է ՚ի տան սիմոնի տանուն խաղխաղողի մերձ ՚ի ծով.
որ երկնագործ և խօսեացի ընդ քեզ ։ * Եւ ես խնկեցայ 33
յղեցի առ քեզ. դու բարւոք արարեր զի եկիր. արդ
ամենեքեան մեք առաջի Աստուծոյ կայեմք, լսել զամենայն զո-
հրամայեալ է քեզ ՚ի տեառնէ ։ * Եբացւ պետրոս զբերան 34
ի՛ւր, և ասէ. Ճշմարտութիւնդ հասուսալեմ, զի ոչ ջոյ ան-
առաքեալ Աստուծոյ ։ * այլ սա ամ ազգս որ երկնչի 35
ՀՒՆ ՚ի նմանէ՝ և գործեն զարդարութիւն, ընդունելի է
նմա ։ * Զբանն առաքեաց որդւոցն Իսրայ- 36
նել զհաղորդութիւն ՚ի վերոյ յայն քրիստ. սա է ամենայնի
ար ։ * Դուք ինքնին գիտէք զբանն, որ եղեւ ընդ ամ 37
հրէաստան սկսեալ ՚ի գալիլէէ, յետ մկրտութեանն զոր
քարոզեաց յովհաննէս ։ * զՅս որ ՚ի նազարէթէ, զոր 38

---

(25) Ոմանք. Ընդ առաջ եղեւ նմա՝ և անկեալ առ ոտսն երկ-
իջեալ պագանէր նմա։ (27) Ոմանք. Ընդ նա եմուտ՝ և գտանէր
անդ ։ բազումս։ (28) Ոմանք. Եթէ այլազգիս ։ (29) Ոմանք. Վա
այսորիկ և. ա՛։ (30) Օրինակ մի. Յաղօթս զինն ժամուն ։ ։ ։
առաջի իմ՝ ՚ի կերպասանս լուսոյ, և. ասէ։ (31) Ա՛ոչ. Ձեր
ընդառաջի առաջի ։ (32) Ձոյլ ձեռնէ. Ձդեամ արս ՚ի յոպ՛ և
(32) Ոմանք. Զգործուն զկոչեցեալն պետրոս. նա մնալ է ՚ի
տանէն ոմանց սիմոնի. կամ, սիմոնի ոմանի խա՛՛։ ։
և խօսեացի բանս ընդ քեզ ։ (33) Ոմանք. Վաղվաղակի ու-
րեմն առաքեցի առ քեզ. և դու բարւոք ։ ։ ։ առաջի
քո եմեք ։ (33) Ոմանք. Ըմի եկիր ։ ։ ։ զամ զոր հրա՛՛։
(34) Ոմանք. Ընկնուած՝ ի՛ առ ՚ի յայ ։ (35) Բազ. Ա՛ա-
յամ ազգս ։ (35) Օրինակ ի ընդ ոսկանաց. Եւ գործեն
զարդարութիւն ։ (38) Ոմանք. Հոգւով և զօրութիւն ։

Digitized by Google

ձեզն ասե հոգւով սրբով և զօրութ. որ չքնչցաւ քարոզ
առնել և քաշկռիլ զամ ըմբռնեալսն ի սատանայէ . զի
39 զի՛ էր ընդ նմա : * Եւ մեք վկայեմք ամենայնի զոր
արարե յերկրին հրեաստանեաց և յեմ. զոր և սպանին
40 կախեալ զփայտէ : զնա ասե յարուցիչ յերրորդ աւուր .
41 և եառ նմի յայտնի լինել . * ոչ ամ ժողովրդեանն , այլ
մեզ վկայիցս յառաջագոյն ընտրելոցս յաս . որք և կե-
ցաք և արբաք ընդ նմա՝ յետ յարուցն նորա ի մեռե-
42 լոց : * Եւ պատուիրեաց մեզ քարոզել ժողովրգեանն
և վկայել թէ գնել թէ նա է սահմանեալն յաս , դա-
43 տաւոր կենդանեաց և մեռելոց : * նմա ամ մարգա-
րէքն վկայեն , թողութիւն մեղաց առնուլ անուամբ նո
44 ամ հաւատացելոց՝ ի նա : * Եւ մինչդեռ խօսէր պետ-
րոս զբանս զայս , հասանգիտաւ հոգին սբ ի վերայ ամե-
45 նեցունն՝ որ լսէին զբանն : * Զարմացան՝ որք ի թլփա-
փաւոր անանձ հաւատացեալք եկեալ էին ընդ պետ-
րոսի՝ զի և ի հեթանոսս պարգեւք հոգւոյն սբի զե-
46 զուն : * քանզի լսէին ի նոցանէ խօսել լեզուս , և
47 մեծացուցանել զած : * Յայնժամ պատասխանի Եւ
պետրոս՝ և ասէ . մի թէ զջուր ոք արգելուլ կարէ ստ
ի չկիրառել զսոսա , որք և զհոգին սբ ընկալան որպէս
48 և մեք : * Եւ հրամայեաց նոյ միրոնել յանուն յի քի ն :
յայնժամ աղաչեցին զնա լինել անդ աւուրս ինչ :

ԳԼ. ԺԱՆ

1 Լուան առաքեալքն և եղբարքն որք էին ի հրէաստան
զի և հեթանոսք ընկալան զբանն ած :
2 ոյ : * Բայց յորժամ ել պետրոս յեմ, խղճեին ի նմա
3 նէ որ ի թլփաւորէ՛ն անտի հաւատացեալքն . * և ա
ծէին , եթէ եմոտ ատ. սրս անթլփատս՝ և եկիր ընդ
4 նոսս : * Եւ սկսաւ պետրոս պատմել նոյ կարգաւ՝ և ա
5 ած . * ես էի ի քաղաքին յոպպէ յաղօթս , և տեսի
զարմացմ՛ն տեսիլ . իջանել անօթ մի նէ երկրէ՛ն
մեծի , զբռնեցեալ ասնուց կախեալ չորիւնից՝ և եհասա
մինչ

(39) Մնախ. Վկայ եմք . ՚ի՛, եմք վկայ : (40) Մնախ. Յարուցեալ
յաս. (41) Մնախ. Ընտրելոց յաս : (43) Մնախ. Ընդունելոց նոր :
(44) Մնախ. Պետրոս խօսէր ըզբանս զայս : (46) Մնախ. Խօսել ի լեզուս : (47) ի
բէշխ ձեռն . Պետրոս և ասէ : (47) Մնախ. Զջուր ոք ար՛ . .
տս ի չկիրառել զնոսս : (48) Մնախ. Յանուն սրն յի՛ն քի՛ն :
Գլ. ԺԱ. (1) Մնախ. Եւ եղբարքն որ էին : (2) Մնախ.
ի Թլփաւորէ՛ն հաւատացեալքն էին : (3) Ոնախ. Եմէք
մտեր ատ. սրս . . և կերեր ընդ նոսն : (5) Մնախ. ի՛ ձեղ
ի յոպպէ . . և տեսանէի ի զարմացման տեսիլ . ի՛ջեալ

Digitized by Google

ինչպէս ասաց իս։ * յոր պղծեցաւ հայեցի. և առնուն զքէն 6
քոսականիս երկրի, և զդաղանս, և զսողունս, և զքէրեա-
ցունս երկինից։ * և լուայ բարբառ որ ասէր ցիս. ա- 7
րի պետրոս՝ զնէ և կեր։ * և ասեմ. քաւ լիցի ինձ. 8
զի խառնական ինչ և անսուրբ ոչ երբէք եմուտ ի բեր-
անդ իմ։ * Պատասխանի եաս ինձ երկիցս անդամ բար- 9
բառոն յերկնից. զոր ած սրբեաց՝ գուա մի խառնական հա-
մարիր։ * այս եղև երկիցս, և վերացաւ գարձեալ առ 10
անօթն յերկինս։ * եւ ահա անդէն երիք արք եկին 11
հասցին առ տապարանքին՝ ուր եան էի, առաքեալք ի
կեսարեայ առ իս։ * և ասէ ցիս հոգին՝ երթալ ընդ 12
նոսա, և մի ինչ խղճել։ եկին ընդ իս և սոքա վեցե-
քինն եղբարքս, և մտաք ի տուն այնմ այնորիկ։ * եւ 13
պատմեաց մեզ՝ զի տեսաւ զհրեշտակն ի տան իւրում՝,
զի կայր և ասէր ցնա. առաքեա՛ ի յոպպէ, և կոչեա
զսիմոն զկոչեցեալն պետրոս։ * որ խօսեսցի բանս ընդ 14
քեզ, որովք կեսցիս գու և ամ տունդ քո։ * եւ իբ 15
քա սկսայ խօսել՝ նոքա հոգին վրա ի վերայ նոցա։ ոպէ ի
վերայ մեր իսկզբանն։ * Յիշեցի զբանն տեն զոր ասէրն։ 16
յովհաննէս մկրտեաց՝ իջոյր. քոյոց գուք մկրտիցիք ի
հոգին սրբ։ * իսկ եթէ զհաւասարակաց պարգեւն եա տուծ 17
նոցա՝ որպ և մեզ՝ ի հաւատալն ի տէր յիսուս քրս. ես զի՞նչ
կարօղ էի արգելուլ զաստ։ * եւ լուեալ զայս՝ լռե- 18
ցին, և փառաւորէր առնէին զաստ՝ և ասէին. ուրեմն և
՝ի հեթանոսս եա տուծ զապաշխարութիւն կենաց։ * եւ 19
ցրուեալքն՝ ի նեղութենէն որ եղև՝ ի վերայ առաքեալոցն
հասանէն մինչև՝ ի փիւնիկէ, և՝ ի կիպրոս, և յանտիո-
քիայ. ոչ ումեք խօսէին զբանն՝ բայց միայն հրէից։
* եւ էին ոմանք՝ ի նոցանէ արք կիպրացիք և կիւ- 20
րենացիք. որք մտեալ յանտիոք՝ խօսէին ընդ յունան,

անօթի ... և հասեալ մինչև առիս։ (9) Ոչխան. Պիտի եա
բարբառոն երկիցս անգամ յերկինից։ (10) Ոմանք. Ա-յս
երկիս երկրս։ (10) Ոմանք. եւ վերացաւ անօթն յերկինս։
և ոմանք. եւ վերացաւ դարձեալ տէր յերկինս։ (11) Ո-
մանք. եւ ահա անդրէն ... ուր էին, առաքեալք ի
կեսարիա առիս։ (11) Ցօրինակին պիտի. Ա-րք էին կա-
յին։ եաս ասէն և պիտի ասէ ուրէ գրեալ էր՝ կեսարի-
ացիս։ (12) Ոմանք. ի առնէն առն այ։ (14) Ոմանք.
Որով կեսցիս։ (15) Ոմանք. Ոչ և ի վերս իս։ (16) Ո-
մանք. Տէր որ ասէրն. կամ, զոր ասաց ... մկրտիքիք։
(17) Ոմանք. իսկ արգ եթէ զհա ... եա տուծ և նոցա։
(19) Ոչխան ոչխարաց պիտի. ի ներսուէն որ էզև ի վէ սաե։
(19) Ոմանք. Որ երթեն ... հասին ի փիւնիկէ և ի կիպրոս
և յանտիոքիա։ (20) Ա- ոչխարաց պիտի. Ոմանք՝ ի նոցանէ արք

Digitized by Google

ազատեալ ի մեղացն իւրոց։ * Եւ էր ձեռն աստ ընդ նմա
22 և գրագրեաց[ի] հաւատացելոց գործեաց։ Ի նոր[ա]ծնեալ՝ ի նոր ։ * Լուա
եղև ամենայն այս յականջս եկեղեցւոյն՝ որ էր ի Երու-
23 սաղէմ։ և առաքեցին զբարնաբաս մինչև յանտիոքա։ * Որ
իրացն եկեալ եւ տեսեալ շնորհս Աստուծոյ եղեալ, և ուրա-
24 խացաւ՝ և պատուիրէր ամենեցուն սրտիւ կալ Տեառն ։ զի
էր այր բարի և լի հոգւով սրբով և հաւա-
25 տովք։ և յաւելաւ ժողովուրդ բազմ առ Տէր։ * Եւ ել[է]
առաքեան ի Տարսոն զՍաւղոս, և գտեալ զնա եբեր յանտիոքա։
26 * Եւ եղև նոցա ամիսս ամենայն ժողովել եկեղեցին, և
ուսուցանել ժողովուրդ բազումս, և անուանեալ նախ
յանտիոքիա զաշակերտսն Քրիստոնեայս։
27 * Ընդ աստս յայնոսիկ իջին յերուսաղէմ մարգարէք ի
28 գաւառէն յանտիոք։ * Յարուցեալ մի ոմն ի նոցանէ ա-
նուն Ագաբոս, նշանակեաց հոգւովն սով մեծ լինել
29 ընդ ամ երկրաւս, որ եղև առ կլավդիոս։ * Բայց յա-
շակերտացն անաւթ որոշեցաւ զկարօտ ոք էր, իւրա-
քանչիւրոք ի նոցանէ որոշեցին առաքել ի սիւաս եղ-
30 բարեցն, ուր բնակեալ էին ի հրեաստանեաց։ զոր և ա-
րարին խոհ առաքելոցն առ երիցունսն ի ձեռն բար-
նաբայ և սաւղոսի։

ԳԼ. ԺԲ.

1 Ի ՆոյԷ ժամանակին ընդ այնոսիկ ածրկ հերովդէս արք ԺԲ
2 ձեռն՝ չարչարել զոմանս ի եկեղեցւոյն։ * Եւ
3 սպանէ զյակովբոս զեղբայրն յովհաննու սրով։ * Եւ տես
եթէ հաճեալ է հրեից, յաւել և առնել զալեւորսս։ և
4 էին աւուրք բաղադրեալ անկարս։ * զոր իբրև կալաւ՝ ե
ի բանտի, և մատնեաց չորից չորեքտասից զինուորաց
պահել զնա։ և կամեցաւ յետ զատկին ածել զնա ժո-
5 ղովրդեան։ * Եւ պահէր նա զսահակին ի պատհական ածել զնա ժո-
ղովրդեան։ * Եւ պահէր նա զսահակին ի պատհական ածել զնա ժո-
ղովրդեան։ * Եւ պահէր նա զսահակին ի պատհական ածել զնա ժո-
ղովրդեան։ * Եւ պահէր նա զսահակին ի պատհական ածել զնա ժո-
ղովրդեան։ * Եւ պահէր նա զսահակին ի պատհական ածել զնա ժո-
ղովրդեան։ * Եւ պահէր նա զսահակին ի պատհական ածել զնա ժո-

կիսաթաւալիք Ա.Ի.Ա.Ե.Ա.Ա.Ա

6 * Իբրև կատարեաց պետրոս ասացեալ զայս, յերկիր անկաւ ի տեսլեանն
յայնմիկ էր պատրաստ ի քուն ի մէջ երկուց զինուորաց կապեալ շղթայիւք
կատարել կրկին չկարացաք. և պահապանքն առաջի դրանն պահէին զբանտն: * Եւ ահա հրեշտակ տեառն եհաս
7 և լոյս ծագեաց ի սենեակին և խթեաց զկող պետրոսի, յարոյց զնա և ասէ. արագ
զկնի: և անկան շղթայքն ի ձեռաց նորա: * Եւ ասէ
8 ցնա հրեշտակն. զգեաց զքեզ, և զկօշիկսն քո. և արար այնպէս: և ասէ ցնա. արկ զգեստս
քո, և ե՛կ զկնի իմ: * Եւ ելեալ երթայր զկնա, և
9 չէ գիտէր՝ եթէ ճշմարիտ էրն զոր ինչ եղեւն ի հրեշտակէն. զի համարեր երազ տեսանել: * Եւ
10 անցին նոքա զառաջի պահ և զերկրորդ հեծեալս, եկին ի դուռն երկաթիդ որ հանէր ի քաղաքն. որ ինքեան բաց
եղեւ նոցա: և ելեալ անցին ընդ փողոց մի. և վաղվաղակի ի բաց եկաց ի նմանէ հրեշտակն: * Եւ պետ
11 րոս իբրև ի միտս եդեալ, ասէ. արդ գիտեմ ճշմարիտ եթէ առաքեաց տէր զհրեշտակ իւր, և փրկեաց զիս ի
ձեռաց հերովդէի, և յամենայն ակնկալութենէ ժողովրդեանն հրէից: * Եւ լուեալ ի միտս՝ եկն ի տունն մարիամայ մօր
12 յովհաննու, որ կոչեցաւն մարկոս. ուր էին բազումք ժողովեալ՝ և աղօթէին առ ներքս: * Եւ բախեալ զդուռն
13 տանն, մատուտա աղախին մի ունկն դնէր, որում անուն էր հռոդէ: * և ծանուցեալ զձայնն պետրոսի,
14 ի խնդալոյն ոչ երաց զդուռն. ի ներքս ընթացեալ ասաւ՝ եթէ պետրոս առ դրանն կայ: * Եւ նորա
15 ասեն ցնա՝ մոլիս: և նա եւս ասէր՝ եթէ այդպէս է. և նոքա
16 ասէին՝ հրեշտակ նորա է նա: * Եւ պետրոս առէջ բաղխէր: իբրև բացին, տեսին զնա՝ և զարմացան: * Եւ
17 նա ձեռամբ լռութեան նշոյ նոցա, և պատմեաց ոգի և որ հան զնա ի բանտէն. և ասէ՝ պատմեցէք յակո
բայ և եղբարց զայս: և ելեալ գնաց յայլ տեղի:

*Եւ

---

(6) Ընդ. Ածիլ զնա հերովդէս: (7) Յօրինակին պիտի. Հրեշտակ տեառն էին եկեալ: (7) Ընդ. Եւ խթեաց զկող պետրոսի, զարթոյց զնա: (8) Ընդ. Եւ ասէ հրեշտակն ցնա ... ի յոտս քո ... և ե՛կ զկնա իմ: (8) Յօրինակին պիտի. Չհղաւթափս յոտս քո: (9) Ընդ. ի՛ն չճշմարիտ էրն զոր ինչ եղև: (10) Ընդ. Եւ ըստ երկու: (11) Ընդ. Գիտեմ ճշմարիտ է՛ն: (13) Ընդ. Եւ ի բազ խել զդուռն դրանն, մա՛ ... ունկն դնէր, որում: (14) Ընդ. Զձայն պետ՛ ... զդուռնն ... է՛ն պետրոս: առ դրան կայ: (15) Ընդ. ի՛ն այսպէս է. և նոքա ասեն. հրեշ՛: (16) Ընդ. Եւ իբրև բացին: (17) Ընդ. Զնա ասացէք ցհա՛ ... ուղ ևր հհան զնա ... և ել գնաց յայլ:

Digitized by Google

18 *Եւ ես՝ ինքն՝ եղկ. ասէ, եթէ նուաճեալ մեծ՝ ի մէջ գնիցուն
19 բանին, ծանիցէ զի՝ ապաքէն ամենայն եղիցի։ * Իսկ հերովդէս
թագաւորն ձեռնադրեաց՝ և ոչ երբեմն, հարցեալ զանուանեանն
սքի՝ հրամանիւթագ տալոյ առնել։ Եւ իմացաւ ի հրեշտականէ
20 ի կեռասրիայ, և մեռաւ լքեալ։ * Եւ էր հերովդէս ցասեալ
ժողովրդեանն ընդ ոսիդոնացիսն և ընդ սիդոնիացիսն։ Եւ հաղորդ առեալ
դեսպանքն երկիր նոցա յարքունեաւն։ * Ջաւակ
21 երկրի նոցա յարքունեաւն՝ հերծեալ էր ցհայն գերբ
քաղաքն՝ և նստեալ յաթոռն, և խօսէր ընդ նմա
22 հրապարակաւ։ * Եւ ամենայն ազգականքն՝ ձայն տային թագաւ
23 ղատ է, և ոչ մարդոյ։ * Եւ անդէն եհար զնա հրեշ
տակ տեառն, փոխանակ զի ոչ էած փառս տայ։ Եւ երեալ որդ
24 նուաճեցաւ։ * Եւ բանին տեառն աճէր և բազ
25 մանայր։ * Բառնաւաքսան և սուրբ գործեան յԵրու
սաղէմ՝ կատարեալ զպաշտօնեայ, առեալ էր ընդ իւրեանս
և զյովհաննէս՝ որ կոչեցաւ էր մարկոս։

ԳԼՒ ԺԳ։

1 Եւ էին ոմանք յանտիոք ըստ եկեղեցւոյն, մարգարէքժ և վարդապետք։ բառնաւաքսան և շմաւոն որ կոչեցաւ
2 նեգր, և ղուկիոս կիւրենացի, և մանահէն դայեակ հերո
դէսի չորրորդապետի, և սաւղոս։ * Մինչդեռ պաշտեն
3 ի պաշտօնեայն նոքա կային՝ և պահէին։ ասէ հոգին սուրբ՝ զբաւնաւաքսան և զսաւղոս ի գործ՝ յոր
կոչեցի զնոսա ես զնոսա։ * Յայնժամ պահեալ՝ և աղօթեալ արարեալ, եդեալ ձեռն ի վերայ նոցա՝ և արձակեցին
4 զնոսա։ * Եւ նոքա առաքեալ ի հոգւոյն սրբոյ՝ իջին ի սե
5 լեւկիա, և անտի նաւեցին ի կիպրոս։ * Եւ հասեալ ի
սաղամինիա՝ սկսան քարոզել զբանն ի ժողովրդա
6 րանսն հրէից։ Եւ ունէին և զյովհաննէս պաշտօնեայ։ * Եւ
ընթացան ամենայն կղզին մինչեւ ցպափոս։

---

(18) Ոմանք՝ Եւ երբեմն այլ եղև։ (19) Օրինակ մի՝ Իսկ հերովդէս թագաւորն ի հրեշտակէ տանջեալ՝ զանկաւ։ (20) Ոմանք՝ Քանզի կամ ասէր՝ ''... երկիրն նոցա։ (21) Օրինակ մի՝ Ջաւակ մի էր և բանեալ՝ ''... Ոմանք՝ Ջաղեցեալ էր զգեստս։ (25) Ոմանք՝ Եւ էին ոմանք։ (1) Ոմանք՝ Անտիոք։ Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք՝ Եւ էին ոմանք։ (1) Ոմանք՝ Անտիոք։ Նիգեր. ... կոչեցեալ էր նիգեր։ (2) Ոմանք՝ Ի պաշտօնեայն ... պահէին։ (3) Ոմանք՝ Եդին ի վերայ ... զգեղուն։ (4) Օրինակ մի՝ Եւ նոքա առաքեալք ի հոգ. ''... ի կիպրոս։ (6) Ոմանք՝ Մինչեւ ի պափոս։ այլ այնմ

Digitized by Google

քեալ ընդ ամ՝ եղբօրն միջնէ՝ ի պատիս, գայիր ունդ անդ զամն մինդ, ուստա մնուդարդ՝ հրեայ, որում անուն եր բարեբարուս։ * որ եր ընդ փոխանակիլ բգնչելին անդ 7
գիայ պատգամսն առն խնամողոյ։ Ոչ ապաշէտ զքեռա- նաքան և զառաջոս՝ խնդրելր լսել զքանն ոչ։ * Ընդ 8
գիմ եհայ Ոչ երկնեաւս մնգ.-քանիկն անդառնալ Թագաւո- նի անուն Ոչ. որ խնդրելր չըկնչ գիանակ բգնչելին ի հաւատոց։ * Խակ առաջոս, որ և պատգամն՝ ընծայ 9
հոգւով սրբով, հայեցաւ ի նա, * և ասէ. ով լի ամ 10
նեղութեամբ և խորամանգութեամբ՝ որգի սատանայի, թըշ- նամի ամ արդարութեան, ա՞չ լսես ի Թեպերելոյ գիանալ ատրհա ձեռն գրաւոցս։ * և ապա՝ ահա ձեռն ձեր ի վի- 11
րոյ քո, և երկիցես կոյր, չտեսանիլ զարեւ մինչև ի ժա- մանակ մի։ Իսա անդիսն անիսաւ ի վերոյ Ոչ մէգ և խա- ւար, և չըկնչր խնդրելր առաջինորգս։ * Ցայնմահատ ան- 12
ապատ փոխանակիլ բգնչելին գիրան որ երկին, հաւատոյց, գարձեալ ընդ վարգապետութեան ձեր։ * Եւ ասէրգ 13
ձեռ՝ ի պատիճ պատգամանց՝ երկին ի պերգել պատճի- լեայ։ Ցովհաննէս մեկնեալ ի նոգանել գարձեալ յիմ։ 14
* և Ոչ գայ գնացեալ ի պերգելոյ երկին յանսիրգ պճ սկիզբոյ. և մնալ ի ժողովրգին յապատ չարաչիրս՝ նասան։ * Եւ յետ ընկնելոյ զգրիան և գմարգարէս, 15
առաքեցին առ նոսա ժողովրգապետքն՝ և ասեն. ա՛ղգ եղբարգ՝ երի եկեն ի մեզ բանիգ վերիմարգութեան առ ժողովրգիս՝ խօսեցարուք։

Ի գէ * Ցմահ երեայ պատգամ՝ չարքեհայ գձեռն խոր, և ասէ. 16
ամէն

մնգ. . . բարեբարուս։ Ոչ օրինակ ի. այլ մի գրեին մնգ. . բարեբարուսոս։ (7) ի լսոս. ի վէ փոխանակի բգնչելին. նոյն նայի՝ անհիսպատուին, որ և չտեսանան յայն գիպատս խոգման ասէ, փոխանակի բգնչելին։ (7) Օրինակ ի. Ընդ փոխանակ բգնչելին մերգելոյ պատգամսն։ (8) Ասէ. Ընդգէմ և կաց Ոչ։ և ասէ. երեայ Նմա. . այսպիսս Թագաւորնեն զանուն Ոչ։ Ոչ ասէ. Ա՛չ յետոյս Թագաւորնեն։ Ցոր օրի- նակ ի յատնոս. Աչեուն Ոչ անհիպոգրս։ (8) ի բեմս պա- տասխ. Ոչ խնդրեր։ (10) Ասէ. Եւ ընդ ամ ձեռ։ (11) Ոչ- ման. Եւ գուս երկիցես կոյր. . և չգրեալ խնդրեր։ (11) Ա- ման. խնդրել առաջին։ (12) Ցօրինակին. Փոխանակի բգնչելին։ (13) Ցօրինակին փայոյ գրեին բառս՝ ըստ այսմ օրի- նակի՝ ի պատճենագրաց. ըստ որում ասէին և ասէ. ցայն օրինակոյ։ Ջոր Նա ասէ. գրեն ի պատմիճ. նամ, ի պատճիճ պատգամսն առ. և օրինակ ի՝ ի պատճիճայ. . պատմ գրելոյ։ (14) Ասէ. Ցաւուրգ չարաբեռուց։ (15) Ա- ման. Ընդհանուրոյ գործոյն. . . առ ժողովուրգն խօսե- ցան։ (16) Բացէ. Ջձեռն, և ասէ.

Digitized by Google

17 այրք ի՛շեալիք՝ և ոչք երկինչիք յայ, լուսարուք: * Աչ
Ժողովրդեանս այսորիկ ելի ընարեալց չՀաջան մեր.
և զժողովուրդն քարձրացոյց ի սանդխատեղէ երկրին
եգիպտացւոց. և՛ի բազուկ քարձր երՀան զնոս անտի:
18 * Եւ էբրև քառասնամեայ ժամանակ կերակրեաց զնոս
19 յանապատի. * և քահեալ ազգս եւԹեն յերկրին քա-
20 նանա՝ ժառանգեցոյց նոյ զերկիրն նոցա * էբրև սմա չա-
րեաց էրկաստանն և յիտուն: Եւ յետ այսորիկ եռա նոյ դա-
21 տաւորս մինչև՛ ի սամուէլ մարգարէ: * և անտի յա-
ռաջ խնդրեցին Թագաւոր: և եռա նոյ ամ զպատուղ ազ-
գի հիսուայ, այլ յաղգէ բենիամինի, ամս քառասուն:
22 * Եւ էբրև փոխեաց զնա, յարոյց նոյ զդաւիթ Թա-
գաւոր. որում և ասաց վկայելով. գտի զդաւիթ որ-
դի յեսսեայ այր ըստ սրտի իմում, որ արասցէ զնամ
23 զկամն իմ: * ի սորմ զաւակէ ամ ըստ սահմանեացն
24 յարոյց նէլի զփրկիչն յի: * ըստ յառաջադարձն քարո-
զուԹեն յովհաննու առաջի երեսաց մտից նորա, մկրտուԹե
25 ապաշխարուԹեան ամ ժողովրդեանն ելիւ: * Եւ էբրև
ընոյր յովհաննէս զընԹացան, ասեր. զմ ոք կարծէք զնէ
նէն Թէ իցեմ. չեմ ես այն. այլ ահա գայ զկնի իմ՝,
26 որում չեմ արժանի զկօշկիս ոտիցն լուծանել: * Ար-
եղբարք որդիք աբրահամեան ասհմին, և որ՛ի ձեզ
երկիւղածք իցեն յայ. ձեզ բանս այս փրկուԹեան առաք-
27 քեցաւ: * Քանզի որ բնակեալ են յեր՛, և իշխանքն նո՛
անծանօԹ եղեն՝ ի՛նմանէ. և ըստ բարբառոց մարգար-
էիցն, որ զամ շաբաԹան ընԹեռանուին՝ պատեալ կա-
28 տարեցին: * և ոչ մի ինչ պատճառս մահու գտեալ՝ Թնդ-
29 րեցին՛ ի պիղատոսէ սպանանիլ զնա: * Եւ էբրև կա-
տարեցին զամ՝ որ վա՛ն գրեալ էր, իջուցեալ՛ ի փայ-
30 ռէն՝ եդին՛ ի գերեզմանի: * Այլ ամ յարոյց զնա՛ ի
31 մեռելոց. որ երևեցաւ առաջորդք բազմիք աչխոցիկ, * որ
եղեալ էին ընդ նմա՛ ի գալիլեէ յեր՛. որք և արդ խոկ
վկայք

---

(17) Ման՝. ՛ի սպանդխատեղէն երկրին: (21) Ման՝. Ջորդ
դի հիսուայ. այլ: (22) Ման՝. Եւ ատացաւ վկայուԹի:
(22) Ման՝. Ջորգի յեսսեայ այր ըստ սրտի իմոյ. զամ
կատարեն իմ: (24) Ման՝. Մ՝ առնն նո՛ մկրտուԹեն ա՛: (25) Ման՝.
Ոտից նո՛ լուծանել: (26) Օրինակ մի ընդ ասկանայ. Փըր-
կուԹեն առաքե՛: (27) Ման՝. ԱնծանօԹք եղեն՛ ի սմա-
նէ.... դատել կատարեցին: (27) ՛ի լսոս՛՛. Ընտ բառ-
բառոյ. համաձայն բնէն՛ ի բնաբ՛՛: (27) Ոչինչ. Ջամ շա-
բաթան ընԹերցեալ լինելին, գատեալ կա՛: (28) Ման՝.
Պատճառս մահու գտա՛՛: (31) ՛ի լսոս՛՛. Որ եկեալ էին Հ
նո՛. համաձայն ամանց ՛ի բնաբ՛՛: (31) Օրինակ ի. Որք և առաք
քակ վկայ են:

Digitized by Google

ձիւնիւք. եւ նոքա առ Փոզովուրգաւն։ * Եւ մեք ձեզ առեալ զգ
առաքեալքն զկնոսացուածսն որ առ Հարսան եղեալ էր։ * զի 33
ընդէմ ձեր կատարեսցէ առ ձեզ որդիս ձեր յաղագս ընդ
գէմ. ապ և ի սամարացին գրեալ է յիմ ընկերացուած. որ
պէ իմ ես գա՝ ես այսպէս ծնայ զքեզ։ * Եւ զի յա 34
ղագս գինւոյ՝ ի վաճառելոյ, և ոչ և զա գտանելոյ է յապահա
ռուելն. այսպէս ասէ. ինչ ասից քեզ զորբացեալն գա
ղի զհաւատացեալսն։ * քանզի և ի միւսոյն ասէ. ոչ 35
ասացիս արբոյ քաւմ ամենեցուն զապականուն։ * Այլ 36
գա՝ ինչ յաղագն ամենից պատահեաց, և ի կայսր
ոյ ննջեաց՝ և յառնելոյս առ հարս իւր, և ամենս զապա
կանուելի։ * բայց զոր ձեզ յարդոյ, ոչ ամենս զապա 37
կանուելի։ * Ձայնի լսեցի ձեզ ասէք եղէրայր, զի առ 38
վաճ ձեզ ընդունելի ամենայն ի յամենեցուն։ և յամենեցուն
նէ յորմէ ոչ կարացէք օրինիցն մովսիսի արդարանալ։
* սակաւ ամի որ հաւատայ՝ արդարանայ։ * Ջոյնչ 39
կացէք, գա՝ ոչ եկեսցէ ի վերայ ձեր որ առացեալն է 40
ի մարգարէս։ * Տեսէք արհամարհողք՝ և զարմացա 41
ցուք, և եղծարուք. զի գործ մի գործեմ ես յաւուրս
ձեր. գործ որում ոչ հաւատայցէք՝ եթէ ոք պատմեսցէ
ցեք ձեզ։ * Եւ իբրև եկին անտի, ապաշէին ի միւսում 42
շաբաթում խոսել նոցա զբանն։ * Եւ իբրև արձակե 43
ցաս Փոզովուրգաւն, գնային երկիցին բազումք ի հրեից ան
ուի, և ի պաշտօնեից եկեղեցւոյ զպաշտպան և զբաղ
նաբայ, որք խոսեին ընդ նոսա, և հաստատեցուցանէին
զ առնիս կամ ուսուցանել ի շնորհն այ։ * Եւ ի գալ միւսոյ շաբ 44
բաթուն, գրեթէ ամ քաղաքն Փոզովուրգաց լսել գբանն
այ։ * Իբրև տեսին հրեայքն զամբոխն, լցան նախանձ 45
ձու. և ընդդիմ գարձեալ ասացելոցն ի պաշտպան,
հայհոյէին։ * Ձսամարդամիսալ պատասխանեաց բանն 46
ասէին. առ ձեզ նախ պարտ էր խոսել գբանն այ. և
քանզի գաւք մերժէք զնա, և ոչ արժանիս համարիք
զձեզ

(32) Ոմանք. Ջհաստատեալ որ առ։ (33) Օրինակ ինչ. Ոմանք
նոցա յարտ։ (33) Ոմանք. Եւ ես այսօր։ (34) Ոմանք.
Ոչ ասէ. եթէ ասաց, ձեզ զպ։ Փ հաւատացելոյսն։
(35) Ձօրինակին ելիզէ. Քաւմ պետանէ զասացա։ (37) Ո
մանք. Այնչ յարտոյ. ի՛մ, ասէ յարտոյն։ (39) Ոմանք. Ի
աս ասէ որ հաւատ։ (40) Ոմանք. Ի վերայ ձեր ասացեալն
ի մարգարէսն։ (41) Ոմանք. ինչ զի ապաս։ (42) Ոմանք.
Ընդ աշաբաթուն խոսել նոցա զնոյն բանս։ (43) Ոմանք.
Եւ իբրև արձակ։ ապաշէին և բանեցողք։ (45) Ո
մանք. Եւ ընդդիմ գարձան։ (46) Ոմանք. Ասէն. առ ձեզ
նախ պարտ է խո։ գաւք մերժեցէք զնա, և ոչ արդ
ժանիք հա։ (46) Բէզէ. Կինոցն յաւետարանականսն։

Digitized by Google

զձեզ ի[ն]ձեզն յաւուրսն[ի]յ, ահաւասիկ գառնասցաք ՚ի հե-
47 թանոսս: * Ձի այցելեալ պատուիրեաց ՚ի ազգ ՚ի ա-
զգէ՚ ՚ի լսոյ հետեւանաց, լինել ՚ի փրկութ ՚ի
48 ծագս երկրի: * Ձայս լսեալ հետեւանացն՝ ու-
րախ լինէին, և փառաւորէ առնէին զբանն տեառն: և հաս-
տատացին որք էին կարգեալ՚ի կենանն յաւիտենական
49 * և շրջէր բանն ընդ ամ՚ գաւառն: * Բայց հրեայքն
50 գրգռեցին զպատուականս կանայսն զպաշտօս, և զկուսա-
քահանսն՝ և յարուցեալ հալածեցին՚ ի վերայ պատգա-
մի և բառնացեալ, հանին զնա ՚ի սահմանացն իւրեանց:
51 * Եւ նոցա ԹօԹափեալ զփոշի ոտից ՚ի վերայ նոցա,
52 եկին յիկոնիոն: * և աշակերտքն ընդ[ու]ն խնդուԹ[ի]ւ՝
և հոգւով սրբով:

ԳԼ. ԺԴ.

1 Եղե՚ եկեալ յիկոնիոն ՚ի միասին մտանել՚ նոցա ՚ի ժո-
ղովուրդ հրեից, և խօսել՚ այնպէս, մինչև հա-
2 ւատանել հրեից և յունաց բազմաց յոլո: * բայց ան հա-
ւատն հրեայքն յարուցին և չարացուցին զանձինս հե-
3 թանոսացն ՚ի վերայ եղբարցն: * Բայց[եա]մ ժամանակս
շրջէին, համարձակեալք ՚ի վկայուԹ[ի]ւն, բանին շնորհոյ
իւրոյ: և տայր նշանս և արուեստս լինել՚ ՚ի ձեռս
4 նոցա: * Եւ բազմ[ա]ցաւ բազմուԹ[ի]ւն քաղաքին, և
5 մասնք ՚ի հրեայսն, և մասնք յառաքելսն: * Իբրև ե-
կաց դիմել հետեանացն և հրեից իշխանացն իւրեանց
6 ՚ի Թշնամանել՚ և ՚ի քարկոծել զնա, * ազգ եղեալ նոցա՝
փախեան ՚ի քաղաքսն լիկաոնացւոց, ՚ի լիւստրա և ՚ի
դերբէ՝ և շրջագ զգաւառսն, և անդ ասէաստանէին:
7 * Եւ այր մին լիւստրայի անկեալ յոտից հասակ՚ կաղ ՚ի
8 յորովայնէ մեր իւրոյ, որոյ երբեք չէր գնացեալ: * Այս
լսեալ զԳաւղոս ասացեալսն, որոյ հայեցեալ՚ ՚ի նա և տես-
9 եալ՝ ԹէԹ ունի հաւատս փրկուԹ[ի]ւն, * ասէ մեծաձայն՝
քով

(49) Ոմանք յաւելուն. Բանն այ[ն] ամ՚: (50) Ոմանք. Եւ ըզգ-
դևսատոր. և հանին զնա ՚ի: (51) Ոմանք. Ձփոշին յոտից
՚ի վե՛ր: (52) Ոմանք. Եւ աշակերտեալքն ընդունին:
ԳԼ. ԺԴ. (1) Ա.այ. Մ՚ինչև հաւատալ հրեից: (1) Ո-
ըմնակ ին. Հրեից և հեթանոսաց բազմութ[ի]ւն: (3) Ոմանք.
Շնորհացն իւրոյ. կամ, իւրմանէ: (4) Բաշխ. Եւ էին
հերձուածք ՚ի քաղաքին, ոմանք էին ՚ի հրեայսն:
(5) Ոմանք. Դիմեալ հեթանոսաց. իւրեանց Թշնամա-
նել և քարկոծել զնա: (6) Ոմանք. Ազգ եղև նոցա. ՚ի
ձգ-ա լիկաոնացւոց և լիւստրա և ՚ի դեր՛: (7) Ոմանք.
Եւ այր մի լիւստ՛: (8) Ոմանք. Ձհասն պատգամ. որ
հայեցեալ. հետ: (9) Ոմանք. Ցուան կա ՚ի վե՛:

Digitized by Google

քիչ ասեմ յանուն ՚ի մերոյ Յիսի քրիստի. յոմն կաց ՚ի
վերայ ասից քոց ուղիղ։ և վրովվաղէր՝ և գնայր։ * Եւ 10
ժողովրդոցն ասեաղալ զբր արարն պաւղոս, բարձրձին զրղ-
ձայնս իւրեանց լիկաոներէն, և ասեն. աստուածք նմանեալ
եղեալ մարդկան իջին առ մեզ։ * և կոչէին զբառնաբ 11
բաս գիւս, և զպաւղոս հերմէս, քանզի նա էր առաջ-
նորդ բանին։ * իսկ քուրմն դիւսի որ կայր առաջի քա- 12
ղաքին, ցուլս և պսակս հասուցեալ ՚ի գռանն հանդերձ
բազմութիւնքն՝ կամէր զոհել։ * Եւ լուեալ առաքելոցն 13
բառնաբայ և պաւղոսի, պատառեալ զհանդերձս իւրե-
անց՝ աբաղակս վազեցին յամբոխն. աղաղակելէն՝ * և ա 14
սելն. արք՝ զի՞նչ գործեք զայդ. մեք ձեզ նմանօղք կաղ
ցեալք մարդկեղէն եմք։ աւետարանիմք ձեզ յայդպիսի ոչնայ-
նուէ դառնալ յայծ կենդանի. որ արար զերկինս և
զերկիր, և զծով և զամ որ ՚ինն։ * որ յանցեալ ազգ 15
սըն թոյլ եհտ ամ հեթանոսաց գնալ ՚ի ճանապարհս
իւրեանց։ * և սակայն ոչ եթէ առանց վկայուե զինքն 16
եթող, բարերարութիւն առ յերկնից ձեզ անձրեւս,
և ժամանակս պտղաբերս, լնուլ կերակրով և ուրա-
խութիւ զսիրտս ձեր։ * Եւ զայս ասացեալ՝ հազիւ 17
լսեցուցանէին զժողովուրդսն ՚ի չզոհելոյ նոցն. այլ գը-
նեալ յիւրաքանչիւր տեղիս։ * Եւ ՚ի շրջէն նոյ և յու- 18
սուցանել, եկին հասին յանտիոքէ և յիկոնիէ հրեայք
Եւ ՚ի վիճել նոյ համարձակութիւ, պատրեցին զժողո-
վուրդսն ՚ի բաց կալ ՚ի նոցանէ, և ասէին թէ ոչինչ
Շմարտուեթէ ասեն, այլ զնմ սուտն և քարկոծեալ
զսաւղոս քարշեցին արտաքս քան զքաղաքն, և համա-
բէին զնա մեռեալ։ * Եւ ՚ի պատել զնովաս աշակեր- 19
տացն, յարեաւ եմուտ ՚ի քաղաքն։ և ՚ի վաղիւ անդր
եել բառնաբաս հանդերձ ՚ի դերբէ։ * Աւետարանեալ 20
՚ի քա-

---

(10) Ոմանք. Լիկաոնարէն.. աստուածքն նմանեալք։ (11) Ոմանք. Եւ կոչեցին զբառ.՚։ (11) Ոմանք ՚ի լա՚՚ ՚ի վե՚ Դիքս. նղանակէն՝ որպիսի. և ՚ի վե՚ հերմէս, որ գլխ գալիր։ (12) Ոմանք. ՚ի դուռնն հանդերձ բազմութիւնն։ (14) Ոմանք. Ձեզ նմանեալք կաք՚՚.. ՚ի յայծ կենն՚՚.. և զերկիր, զծով և զամ որ է ՚ի նմ։ (16) Ոմանք. Եւ ՚ի ժամանակս ապ՚՚։ (17) Ոմանք. Զժողովուրդն չզոհելոյ նոյ։ Որ ասիան. ՚ի զոհելոյ նոյ։ (18) Ոմանք. Եւ լաւ կնոխոնեք հրէ՚՚.. պատրեցին զժողովուրդն.. Շմարտուեթէ ասեն.. քարշէին զա՚։ (18) Լեսիան. Զժողովէն ՚ի քաց կալ։ (18) Ոմանք. Եւ ասեն թէ ոչինչ.. այլ զնմն։ (18) Յօրինակին. Թէ ոչ Շմարտուեթէ։ (19) Ոմանք. Եւ՚ զ պաւղոս բառնաբաս. Հան՚։ (20) Ոմանք. Աւետարանեալ ՚ի քա՚՚. և աշակերտեալ զբազմն, գարձան։

Digitized by Google

'ի քաղաքին յայնմիկ՝ և աշակերտեսցէ զբնակիսն, և դարձ-
21 ձան՝ 'ի լեռատարայ՝ և յիկոնիան՝ և յանտիոքիայ։ * հաս-
տատեալ զանձինս աշակերտացն՝ և վերիմաբանել։ կամ
հաստատումն՝ 'ի հաւատսն. և ԼԵԿ քիչ՝ նեղութիւք սպառ-
22 է մեզ մտանել յարքայութիւն Աստուծոյ։ * Ձեռնադրեցին նոյն
ըստ եկեղեցւոց երիցունս. ազօթիւս սպասեալ հանգիւծ
սպահովք, յանձն արարին զնոսա տեառն՝ յոր հաւատացեալ
23 եին։ * եւ չքնեալ ընդ պիսիդիայ՝ եկին 'ի պամփիւլիա։
24 եւ։ * եւ խօսեցեալ 'ի պերգէ զբանն տեառն, իջին յատ-
25 տալիայ։ * և անտի նաւարկեալ՝ գնացին յանտիոքիա ուր-
ան էին։ յանձն արարեալ շնորհացն Աստուծոյ՝ 'ի գործն զոր
26 կատարեցին։ * եկեալ ժողովեալ զեկեղեցին՝ պատ-
միցին որչափ սրտաբ ամն ընդ նմա։ և զի եղեաց հաւա-
27 նութեան դուռն հեթանոսաց։ * չքնեցան ժամանակս ոչ
սակաւս ընդ աշակերտսն։

ԳԼ. ԺԵ.

1 Եւ ասինք իջեալ 'ի հրէաստանէ՝ ուսուցանէին զեղ- ԻԳ
բայրս. եթէ ոչ թլփատիցիք ըստ օրինացն մովսիսի՝ դ. ե
2 չէք կարող ապրել։ *եւ լինելով ոչ սակաւ հակառակաբա-
նութիւն և խնդրոյ պատգամս և բառնալոյ ընդ նոսա, եկին հրա-
նեալ պատգամս և բառնալոյ և սինանց 'ի նոցանէ՝ առ
առաքեալսն և երէցսն յԵրուսաղէմ վասն խնդրոյդն այնոցիկ։
3 * Եդեալ յոյժ առաքեալքն յիւրեանց ճանապարհ, չքնեցան ընդ փիւ-
նիկէ, և ընդ սամարիայ, պատմեցին զդարձն հեթանո-
4 նոսաց, և առնէին ուրախութիւն մեծ առ ամենայնս։ * եւ
հասեալ յԵրուսաղէմ ընկալեալք յեկեղեցւոյն և յառաքե-
լոցն և յերիցանց, պատմեցին որչափ մեծ ինչ արարեալ ընդ
նոսա

(21) Բնչ. Հաստատել զանձինս.. և վերիմաբանել։ (21) Ոմանք. Վերադառնան.. յատենարանին որ։(21)'ի լուս. Պարտ է ձեզ մնալ։(28) Ցօրինակին. Ցարքայութիւն որ։ (29) Ոմանք. Լսատ եկեղեցւոյ երիցունս... հանգիստ ապահով.. յոր հաւատացեալն էին։(23) Ոմանք. Ընդ ան-
տիոքիայ.. 'ի պամփիւլիա։ (24) Ոմանք. Յատալիա։
(25) Ոմանք. Գնացեալ եկին։ յանձն ա՛.. 'ի գործն. յոր կատարեցին։ (26) Ոմանք. Եկեալ և ժողովել։(27) Աստ. Շրջեցին Յուդա ոչ սա՛։(27) Ոմանք. Ոչ սակաւս ընդ ա՛։
Գլ. ԺԵ. (2) Ոմանք. Եւ 'ի լինել ոչ սակաւս։ (2) Ցե
չքնելին գիտէ. Եւ բառնալոյ ընդ նոսա. եկին ելանել պատգամն և բառնալոյ և սինանց 'ի նոցանէ։ Ոմանք օրինակ գիտ եւ սինանց 'ի նոցանէ առ առաքեալսն։(3) Ոմանք. Ընդ փիւնիկիա։ (3) Ամմարիայ, որ պատմեին զգարդ՛՛ Ոմանք. Պատմեցին զդարձն։ (4) Ոմանք. Եւ հաս-
նել.. պատմեցին որչափ մեծ 'ի մէնն նոյ։

Digitized by Google

ԱՅՆ ԱՍԾ ։ * Ցարուեան տանիդ ի հերձուածոցն փարիսեցւոց 5
ասոյ հաւատացեալք , և առեին՝ Ծի պահոմ և ԹԷ փեսա
ասէ զգասս , և պահեսցեն պահիցէ զօրինան մոլոխեան ։
* Եւ ծոցովիցան առաքեալքն և երկոցունք առ ասանիկ 6
վասն բանիս այսորիկ ։ * Եւ յիսու ըստ՝ ինդիր չինիցէ 9
յիսուն եկեալ պետրոս՝ և ասէ ցնա ։ մորք եղբարք՝ դուք
ինքնին գիտէք , զի յառաջագոյն առաքեցոյ ի մէջ ձերոյս
ընտրեաց ասե բերանով իմով լսել հեթանոսացոյ բանին
աւետարանի , և հաւատալ ։ * և սրտագիտան ասե վկ 8
հոգիսն նոյ , տալով նոյ զհոգին սրբ՝ ոյն և մեզ ։ * և ոչ 9
մինչ ընտրեալքն արար ի մեզ նոյ և մեր , հաւատալով
սրբեալ սիրտս նոյ ։ * Ար՝ ընդէր փորձէք զասե 10
գնել լուծ ի վիզս ոյսոցանկոյն աշակերտացն , զոր ոչ
հարքն մեր՝ և ոչ մեք կարացաք բառնալ ։ * այլ շնոր 11
հիւքն ասե յիսի քրիս՝ հաւատասցուք զապրիլ , զոյսոցինակ և
նոցա ։ * Լուաւաց ասե ժողովոյն , և լսեին բառնալ 12
բանի և պատմեցան պատասխանի , որ արար ասե նշանս
և սքանչելիս ի հեթանոսս ի ձեռս նոցա ։ * Եւ յետ 13
լռելոյն նոյ , պատասխանեաց յակոբոս՝ և ասէ ։ մորք
եղբարք՝ լուարուք ինձ ։ * Շիմաւն պատմեաց որպէս 14
յառաջագոյն ասե այց արար առնուլ ժողովուրդ ի հե
թանոսաց՝ անուան իւրոյ ։ * և ասիմ միաբանին բանք 15
մարգարէիցն ։ որ ասէ և գրեալ է ։ * յետ այսորիկ գար 16
ձայց՝ և շինեցից զխորհուրդ գետնոյն և զանկանելն և զինոր
ծանելն նոր վերստին չինեցից , և կանգնեցից զնա ։
* ոյն զի խնդրեսցեն մնացորդք մարդկան զնա ։ և ամ 17
հեթանոսքն յորում կոչեցաւ ի անուն իմ՝ ասէ
տէր ։ որ առնէ զայս ամ ։ * յայտնի է ի յառաջագոյն ։ 18
* Վճռ արայ և ես իրաւունս հաստիրիմ՝ մի դեղչել զայ 19
նոսիկ՝ դարձ ի հեթանոսացն գառնեան առ ասե ։ * այլ 20

---

(5) Ոմանք ։ Ճշտասացեալ ։ և առեին ։ (7) Ոմանք ։ Բանիցն
առաքեալներին՝ և հա՛ ։ (9) Ոմանք ։ Ճշտասացեալ զոր արարեալ ։
(11) Ոմանք ։ Ցի մերոյ յիսի ։ (12) Ոմանք ։ Ի ձեռն նոցա
(15) Օրինակ մի ։ Ամ խոստանին գիրքն մարգարէից ։ (16) Ոմ
նոսիկ ։ Զայսոցինին գետնէն ։ և պիտրեանեալսն ։ (17) Ոմ
նոսիկ ։ Ցորոյ վերոյ կո՛ ։ (18) Աշտանոր փրկչիցէ ձեր այն
և այլ ևս երեցին առնին զբանս ։ Ելիցէ ըստ գերասն ։ Քոյր առանձ
նոյն՝ գնելոյ արտիկ ։ Զայս ամ յայտնի ։ ի յառաջագոյն ։
նոյ ։ Զայս ամ յայտնի յառաջասացս ։ իսկ երկու ի նորա
գոյն օրինակաց՝ հաւատոյն այնիկան ընտրեալ յառաջագոյ
գնելն ըստ այսմ նշանակի ։ Զայս ամ ։ յայտնի է ի յառաջ
ասացեալն ։ և ասե ի ամ գործք իւր ։ (19) Ոմանք ։ Զայդոսիկ որ ։ (20) Ոմանք ։ Ցորոյ
ասելոյ

Digitized by Google

ասեալ. [illegible] ասա. նմա, խորշել ի կերակրոց կուռց, և
21 ի պատանիսն[illegible], և ի մեռանելոսն, և յորմէնէ։ * Օրհ
մունքս յաղագս առաքելոց եւ քաղաքացւոց, զքարտուղարն
եւր ոանէ ի ժողովոն, զատ եամ շարաթեանց ընծայեցաւ։
22 * Յայնժամ Հաճիկ Թուեցաւ առաքելոցն և երիցանցն
և ամ եկեղեցւոյն, ասս ընարհալս ի նոցանէ առա
քել յանուանէ ընդ պատգամս և ընդ քառասարս գյու
գան զկոչեցեալն զատրատաս՝ և ղշնորս, ասս գլխաւորս
23 * գրեալ առ եղբարս ի Հռոմ նոցա զայս ինչ։ Առա
քեալք և երիցունք և եղբարք, խանարհիք և ի սիրելոյ
և ի կենդանիսն, եղբարցդ որ ի Հռոմեականոյ էք ող
24 ջոյն։ * Պատճէն լուաք՝ թէ ոմանք ելեալ ի մէնջ խռով
վեցուցին զձեզ բանիւք՝ խախտել զանձինս ձեր։ ա
մեն ինքեանք և պատուիրեմք, որոց ոչ հրամայեցաք
25 ցալք։ * Հաճիկ Թուեցաւ մեզ միաբան ժողովելոցս,
ասս ընարհալս յղել առ ձեզ, ընդ սիրելիս մեր՝ ընդ
26 բառնաբասայ և ընդ պատգամս։ * զոր՝ զոր մեռանելցին
զանձինս խրատեալ վասն ասուածպետն եմն մեռելոյ յամ քէնի։
27 * Աբդ՝ առաքելոցդ զգուշասի և զղջալոս։ և ձեզ ի բառնիկ
28 գնելն պատասիկ։ * Զի Հաճիկ Թուեցաւ հոգւոյն սրբ
և մեզ, զի ինչ առելի բեռն դնել մեզ։ բառց միայն ի
29 կարհաւորացս յայտագիկ։ * ի բառց կալ ի զոհելոյ կռոց,
և յարիւնէ, և ի հեղձուածելոյ, և ի պոռնկութենէ։ յո
րոց պահեալ զանձինս գործիցէք։ ողջ լերուք
30 * Եւ նոքա արձակեալք՝ իջին յանտիոք, և ժողովեալ
31 զժողովուրդսն՝ եռուն զնեցուցին։ * և ընթերցեալ՝
32 ուրախ եղեն ի միտոյ մխիթարութեան։ Յուդա և Շի
ղա՝ զի և նոքա մարգարէք էին, բանիւք բազմիք մխի
33 թարեցին զեղբարս՝ և հաստատեցին։ * Եւ եղեալ
անդ ժամանակս, արձակեցան խաղաղութեամբ յեղբարց
34 առ առաքեալսն։ * և Հաճիկ Թուեցաւ չնոցայն մնալ
անդ

Թուեցաւ առ։ (21) Ոմանք։ Յաղագս յառաջնոց։ ։ զքար
տուղարն եւր։ (22) Ոմանք։ Եւ երիցանցն, առ եկեղ՝ ։ ։
առա ընտրեալ առաքել ի նոցանէ։ (22) Ա.դ.գ։ Ա.ք.
եկեղեցւոյն։ (23) Ոմանք։ Գրեալ առ եղբարսն ի ։ ։ և ի
սիրելիս և ի կենդանիս ։ ։ ի հռոմեականոյդ էք։ (23) Ոմ
նան։ Եւ երիցունք եղբարք։ (24) Ոմանք։ Եկեք ոմանք ։
(25) Ոմանք։ Ընդ սիրելիսս մեր։ (25)(26) Ոմանք։ Պատա
գամս։ որք մեռա՝ ։ ։ վիճ անուանն եմն։ (28)(29) Ոմանք։
ի ի կարհարացս այսոցիկ ։ ։ յորոց պահել զանձինս։
բառարար գործիք։ (28) Օրինակ մ։ ի կա՝՝ յայտագիրէ։
(30) Օրինակ մ։ յանտիոք։ Ա.ք.ածակիչք յեկեղեցական ինքն։
(30) Ոմանք։ Ժողովուրդսն ։ եռուն։ (33) Ոմանք։ Խաղա
ղութեամբ յեղբարց։ (34) Ոմանք։ [illegible]

Digitized by Google

անդին: * Եւայց պատրաստ բառնալոյ չքնեցին յանձ- 35
մութք, ատուգանելով և ահաբարանել և սպառնալիք բառ-
դ չ մանք՝ զբանն ոչ: * Իսկ յիսա ատուգոյ ինչ ասէ պատրաստ 36
ցբառնալոյս. գործեցէք և չքնեսցուք զիարդ տրտղ, մ
ձեզ՝ քաղաքացոյ յորս քարոզիցուք զբանն աստ, թէ անդ ու-
նիցին: * Բառնալոյս կամեր առնուլ և պատվհանեաս 37
զկողքեցեալն մարկոս: * Եւայց պատրաստ ապաշէր՝ թէ ըզ- 38
անեղեալն ի նոցանէ ի պատմիչքեայ, և զբարեալն ընդ-
նեսս ի գործն, մի առնուլ ընդ նեքեանս: * Եւ եղեւ 39
գնալոյ ի մէջ նոցա՝ մինչև մեկնել ի միմեանց,
բառնալոյ առնուլ զմարկոս՝ նաւել ի կիպրոս:
Իդ * Եւ պատրաստ ընտրեալ զչքնայ՝ եղ, յանձն արարեալ 40
շնորհացն ոյ յերկրոյդ անտի: * Եւ չքներ ի հոգեմատ 41
ատրուժ և եկեղեցեացդ, և հաստատեր զեկեղեցին:

Գլ. Ժ.

Եւ եկն երկաս ի գերբէ և ի լիւստրաս. և ահաս ա- 2
նդ աշակերտ ումն էր անդ՝ անուն տիմոթեոս, որդի կը-
նոջ հրեի հաւատացելոյ՝ և հօր հեթանոսի: * որ վը- 2
կայեալ էր ի լիւստրացւոց և յիկոնացւոց եղբարցդ:
* Ջնաս կամեցաւս պատրաստ ընդ նմա ասնել և առնուլ 3
թլփատանաց զնա վս հրեից՝ որ էին ի տեղիան յայնա-
սիկ. քանզի պիտէին ամենեքեան զհայր նդի թէ հեթա-
նոս էր: * Իսկ երբեմն անցանէին ընդ քաղաքսն, ատանդ-
գին նդ պահել զհրամանան պատուիրեալս յառաքե-
լոցն

ապրիլ ի լաթինականին առնել յատելոս. Մնալ անդրէն. իսկ յոյնքս գիտն գնաց չեմ: Որ ու ուրեք ի գրչագիրս մեր գտա-
նի, այլ և ու՞ր ի յունական օրինակին (35) Ոմանք. Եւ բառ-
նալոյս իջին յանտիոքը. զբանն ասեն: (36) Ոմանք. Ածուցէ
ասէ պս": (37) Ոմանք. Ջկողքեցեալն զմարկոս: (38) Ո-
մանք. ի պատմիչքեայ. ի գործ: (39) Ոմանք. Եւ եղե-
գնալոյ մինչև մեկնել նդ ի միմեանց: Որ օրինակ մի:
Եւ եղեւ գնալոյ նդ ի մէջ նդ, մինչև մեկնել նդ ի ն:
(40) Օրինակ մի. Եւ պատրաստ առեալ զչնայ, և յանձն
ա": (41) Ոմանք. Ջեկեղեցեան: (41) Ոմանք և ապաքէն ա-
նելով ի լաթինականին յատելոս. Հաստատեր զեկեղեցեան,
պատուիրելով պահել զպատուիրանս առաքելոցն և երիցանցն:
Որ ու ի բնագիրն յոյնոց և ու ի գրչագիրս մեր երեսի բնաւ:
Գլ. Ժ. (1) ի բնն չիսի. Եւ եկն երկաս: (2) Ցօրէն
նային չիսէր. Որում եր անդ անուն ասի": (3) Ոմանք. Ամե-
նեքեան. Թէ հեթանոս է: (4) Ոմանք. Ընդ անդրգնեցին
նդ պս": (4) Ցօրինակին. Զհրամանն պատուիրեալս: (4)
Ոմանք. ի լաս". ի վէ Պատուիրեալս յառաքելոցն", նշանա-
կեն՝ թղթատարացն յառաքելոցն":

Digitized by Google

5 լոյն և յերկեցանցն՝ ոտք յիւմ: * Եւ եհեղեցիքն հաս-
տատեին ՚ի հաւատս, և յաւելուին ՚ի թիւն հանապատ-
6 զօր ՚ի նոյն: * Եւ շրջեցան ընդ փռիւգեայ և ընդ կող- դ կ
մանս գաղատացւոց, արգելեալք ՚ի հոգւոյն սրբ խօ-
7 սիլ զբանն յասիայ: * բայց եհեկաւ առ մուսաս՝ թէպ-
կոխելին երթալ ՚ի բիւթանիա, և ոչ հաւանեցաւ
8 նոյն հոգին քրիստոսի: * Եւ անցեալ ըստ միսիա՝ իջին ՚ի տրո-
9 ադա: * և տեսիլ երևեցաւ ՚ի գիշերին պաւղոսի.
այր ումն մակեդոնացի կայր աղաչեր զնա՝ և ասէր, ան-
10 ցեալ ՚ի մակեդոնիայ՝ օգնեացես մեզ: * Եւ իբրև ըն-
տեսիլն ետես, ժամայարակի ինդիրեցաք երանել ՚ի մա-
կեդոնիայ. տեղեկացեալ թէ հրաւիրեաց զմեզ տէր
11 աւետարանել նոցա: * Եւ երթեալ ՚ի տրովադայ՝ դէպ ու-
ղիղ գնացաք ՚ի սամոթրակէ. և ՚ի վաղիւ անդր ՚ի նէա
12 քաղաք. * և անտի ՚ի փիլիպպուս, որ է առաջին վի-
ճակ մակեդոնացւոց՝ քաղաք կղզիեխայ: Եւ անդ ՚ի
13 քաղաքին դադարեալ մեր աւուրս ինչ. * յաւուրն շա-
բաթու երթաք արտաքոյ քաղաքին առ գետափին՝ ուր
համարիէին աղօթս մատուցանել, պատգոս և նստեալ
14 խօսեաք ընդ ժողովեալ կանայսն. * Եւ կին ումն ա-
նուն լիդիա ծիրանավաճառ՝ ՚ի թիւատիր քաղաքէ,
երկիւղած յԱ՝ լուաւ. զորոյ սիրտ խակ երեաց պօրէան
15 անապէ խօսիցն պաւղոսի: * Եւ իբրև մկրտեցաւ ինքն
և տունն իւր, աղաչէր և ասէր. եթէ հաւատարիք զիս հա-
ւատացեալ տէրն, մնացեալ ՚ի տունն իմ ասդերձեաք: և բռն-
16 նադատեաց զմեզ: * Եւ եղև մինչդեռ երթայաք
մեք

---

(5) ՚ի բնէմ պաղատ. Հանապատզօր ՚ի նոյն: (6) Ասմանփ. Եւ շրջեցան ընդ փռիւգիա և ՚ի կողմանս գաղա-
տացւոյ: (6) Յօրինակին վերնագիր գրէ՝ Կողմանս գաղա-
տացւոյ: (7) Ասմանփ. Ասէ մուսաստ.. ՚ի բիւթինիայ: (7) Յե-
րկնաւին. երթեալ ՚ի բիւթանիա: (7) Իբր ՚ի ւղեւրպատան ե-
րկնաւին գոչեցոյց առաքեալն՝ վէրջն գնէն, Հոգին Աստ: երկին՝
Հոգին յԱ՝ և այլ երէք լոյ, Հոգին՝ իսկ ինն գնան ընդ
ծերսմա, Հոգին քրիստ: (8) Ասմանփ. Եւ անցեալ ընդ մի-
սիա: (9) Բնէմ. ՚ի գիշերի պաւղոսի.. կայր և ասէ՝:
(10) Ասմանփ. Տէրն կայցեալ է եթէ: (11) Ասմանփ. ՚ի նոր
քաղաքն: (12) Օրինակ ին՝ ՚ի փիլիպպուս: և այլ. ՚ի փիլիպպ
պուսաքաղաքիս իսկ ասէ. ՚ի փիլիպպուս: (12) ՚ի լսա՝. ՚ի վէ՝
Կողմնիեխայ. նշանակի՝ կղզնեխս: (13) Ասմանփ. Յաւուրն շաբ
բաթու՝. ասա գետափին: ուր համարիէր աղօ՝: (13) ՚ի բնէմ
պաղատ՝ Մատուցանել պաւղոս: (14) Ասմանփ. Ծիրանա-
վաճառ.. երկաց զսիրտ: (14) Օրինակ ին՝ Աստաւ բաց
Տէրն պաւս՝: (15) Ասմանփ. Թէ հաւատարիցէք զիս: (15) Ու
նա. Եւ բռնադատեաց մատրաս: (16) Բնէմ. Մինչ երթ

Digitized by Google

մեք յառջեւս, ապաստահեալ մեզ աղախնին ոմն՝ զոր առ
նեալ այս հարցուածս։ որ շահս բազումս առեալ տալով տեառնից
իւրոց մոլորուիլն։ *Եւ ահաւադիկ ես ապաղաս եմ։ որ 17
աղաղակիմ և ասեմ, տրքս այս ծառայքդ ոչ բաւականք
լոյս են, որ ապականին մեզ զՔրիստոսակերպս փրկուեալ։ * և 18
զայս առնեմք ի լսողսն մեր։ Զայրացեալ ապա
ղոս՝ դատեաց և ասէ ցգայեան։ ապաստելիցեմ քեզ յանուանէ
յոյն քումէ եղանելոյ ի դմանէ։ և ես այսու ի նմին ժամու։
* Իբրև անսխալ տեսանէր նա՝ եղեալ հաւատաւոր յոյս Քրիստոս 19
առեալ զպատգամս և զՀոգին՝ ձգեցին ի հրապարակին առ
իշխանսն։ * և ասեալ զնոսա զօրագլուխսն՝ ասեն։ 20
տրքս այս խռովեցուցանեն զքաղաքսդ մեր. քինքանեք
հրեայք են։ * և ապաստեն մեզ օրէնս, զոր չէ արժան 21
մեզ ընդունել և առնել. զի հռոմայեցիք եմք։ * և 22
հուսկեցան ամբոխն ի վերայ նոցն։ Եւ զօրագլուխքն պա
տառեցին զհանդերձս իւրեանց. և հրամայէին գանել
հարկանել։ * և բազմ վէրս եղեալ ի վերայ նոցն արկին 23
ի բանտ, պատուիրեցին բանտապետին զգուշաւորել
պահել զնոսա։ * Որոյ առեալ զպատուիրսն պատուէր, արկ 24
զնոսա ի ներքինն բանտին, զոտս նոցա ամրացոյց ի կոճղ։
* Եւ ի միջ գիշերոյն պաղատս և չիմայ կային յաղօթս։ 25
և օրհնէին զԱստ։ ունկնդիր նոցա կայանաւորքն։
* Եւ եղև յանկարծակի շարժումն մեծ, մինչև շար 26
ժել հիմունս բանտին, և բացան ամենքին գրուանքն ստէպ,
և ամենեցուն կապանքն լուծան։ * Իբրև զարթեաւ 27
բանտապետն՝ և տեսանէր զդուռնս բանտին, ձգ
գեալ զսուսերն՝ և կամէր երթալ զինքն սպանանել. կարծեր
միտ առեալ զկապեալսն։ * Եւ հրաժեշտ ի ձայն մեծ 28
պաղատս՝ և ասէ. մի՛ ինչ գործեր ընդ ամենեսեան քո չար,
քանզի ամենեքեան անտ եմք։ * Խնդրեալ լոյս՝ և գնաց 29
մտաց

Թողեալք մեք։ (16) Ոսկան. Որ առներ զայս հարցուած։
(17) Ոմանք. Չհնար երթալ պատ՛։ (17) Ոսկան. Սպրքս
այսոքիկ։ (18) Քեզի. Ցնի քումէ, եւ՝ ի դմանէ։ և եւ՝ ի
նմին ժամու։ (19) Ոմանք. Շահին նոցա. համ, շահիւ նոցա,
գնալով գպատ՛։ ի հրապարակ առ իշ՛։ (20) Ոմանք.
Աստի. տրքս այս։ (21) Ոմանք. Եւ պատուիրեն մեզ
օրէնս, զոր ոչ է։ (21)(22) Ոսկան. Չի հռոմայեցի եմք։
Եւ ընդհատեալ ժողովուրդքն ընդդէմ նոցա. և զգեալ
գպատ՛։ հրամայէին գնոսա հարկանել։ (24) Ոսկան.
Զինդեան ի կոճղսն։ (25) Ոմանք. ի միջ գիշերոյն։ (26) Ո
մանք. Մ՛ ինչն ի չարժել։ և բացան անդէն։ կապանքք
լուա՛։ (27) Ոմանք. Զգրուանս բանտին։ ձգեալ առաւ,
և կամէր։ (28) Ոմանք. Եւ կոչեաց պատ՛ի ձայն
մեծ։ Ոսկան. և գոչեաց ի ձայն մեծ։ (29) Ոմանք.

Digitized by Google

մեռց ՚ի ներքոյ . և զահի հարուաւ ՚ի անկաւս առաքին պատ-
30 զամի և չիոցյն . * և ածեալ զնոսա արտաքս ՝ ասէ .
առաքեք ՝ զի՞նչ պարտ է ինձ առնել ՝ զի ապրեցայց :
31 * Եւ նոքա ասեն . հաւատա՛ ՚ի Տէր Յիս քս , և ապրեաս
32 դու և ամենեցունց որ ՚ի տան ՚ի քում : * Եւ խօսեցան նմա զբանն
33 Աստուծոյ , և ամենեցունց որ էին ՚ի տանն նորա : * Եւ առեալ
զնո ՚ի ժամուն գիշերոյն ՝ լուաց ՚ի վէրսն անտի .
և մկրտեցաւ ինքն և իւրքն ամենեքեան անդէն վայր-
34 վադակի : * և ածեալ զնո ՚ի տունն իւր , եդ սպասքն
նո սեղան . և ուրախ եղև ՝ տէր ամենայն հաւատացեալ
35 ՅԱծ : * Եւ իբրև այդ եղև ՝ առաքեցին զօրապետքն զին-
36 ուորականս , և ասեն . արձակեսցի զարսդ զայգմանիկ :
* Եւ պաւասիաց բանտապետն զբանսն՝ պատգոյսն , եւ
ետ առաքելոցն զօրապետքն զի արձակիցէք . արդ՝ ե-
37 լէք և երթայք խաղաղութե՛ : * Իսկ պաւղոս ասէ ցնոս .
զանո հարուաք զմեզ հրապարակաւ՝ առն անմեղս հռով-
մայեցիս արկին ՚ի բանտ, և արդ լռե՞լեաւն հանեն զմեզ .
ո՛չ այդպէս , այլ եկեսցեն ինքեանք իսկ հանցին զմեզ :
38 * Եւ պատմեցին զօրապետացն նոքա զբանսն . զա-
հի հարան իբրև լուան՝ եթէ հռովմայեցիք են . և եկեալ
39 աղաչեցին զնոս : * և իբրև հանին , աղաչեցին զնո՛ել ՚ի քա-
40 ղաքէն : * Եւ ելեալ ՚ի բանտէն՝ մտին ՚ի լիւդեայ . և
տեսեալ զեղբարս՝ մխիթարեցին զնո , և դնացին :

• ԳԼ. ԺԵ.

1 Այ. չքնեալ ընդ ամենայնումբիս և ընդ ապողոնիայ , ե՛ ի-
կին ի Թեսաղոնիկէ , ուր էր Ժողովատ. հրեից : Եւ
2 * Եւ ըստ սովորութե՛ն պաւղոս եմտ ատ. նոս , և ՚ի—
3 շաբաթս երիս խօսեցաւ ընդ նոս ՚ի գրոց : * բանայր և
դնե՛ր առաջի , եթէ պարտ էր քրիս չարչարե՛լ և յառա-
նե՛լ ՚ի մեռելոց . և թէ նա է քրիս Յս զոր ես ա-
տա-

Եւ էր զահի հարե՛ն . ան" : (31) Ասած . Եւ ապրեսցես
դու : (32) Ասած . Որ ՚ի տան նո՛ : (33) Ասած . ՚Ի նմին
ժամու գիշերոյն : (34) Ասած . Եդ առաջի սեղան :
(35) Ասած . Զօրապետսքն զնուբ իրականսն . արձակե-
ցե՛ք զարսդ : (36) Ասած . Զի արձակեաց զնոսա արդ՝ ելէք
երթայք : (37) Ասած . Ոչ այդպէս է . . . ինքեանք հան-
ցեն : (38) Ասած . Զօրապետացն նոս" : (38) Ասած . Եկեալ
աղաչեին զնոս : (39) Ասած . Ել զաչեին զնալ ՚ի քաղա" :
(40) Ասած . Մտին ՚ի լիդիա . տամ , Ել լիդիա :
ԳԼ . ԺԵ . (1) Օրինակ ին . Եւ ՚ի չքնեն ընդ ամենայն" . . .
Ժողովրդեն հրեից : (1) Յօրինակին . Ընդ ամենայնումբիս :
(3) Ասած . Թէ պարտ է քրի . . . և եթէ նա է յս քրի :
(3) Բնդի . Զօր ես պատմեմ ձեզ :

Digitized by Google

առեալ զմեզ : * Եւ ոմանք ի նոցանէ հաւանեցան , 4
և վիճակեցան պատգամսի և չիպայի · բայց պաշտօնէիցն
հեթանոսաց էր բազմութիւն՝ յոյժ , և ի կանանց գլխա-
ւորաց ոչ սակաւք : * Եւ նախանձեցան հրեայքն , և 5
առեալ արս ոմանս գոռհիկս անօրէնս , ամբոխս արար
քաղաքն խռովեցին զբարեաւքն · և կոտեալ առ տապարանն
յաւուրսն՝ խնդրէին զնա ածել ի հրապարակ : * Եւ 6
իբրև ոչ գտին զնա , քարշէին զյասոն և զոմանս եղ-
բարս առ քաղաքապետան · բողոք բարձեալ՝ թէ ոչք
զաշխարհս խռովեցուցին՝ սորա և այսր հասին · * զորս 7
ընկալեալ է յասոնէ : և սոքա ամենեքեան հակառակ
հրամանացն կայսեր գործեն · թագաւոր զոմն ասեն
զյի : * Եւ խռովեցուցին զժողովն և զքաղաքապետան, 8
որ լսէին զայն : * և առեալ երաշխաւորութիւն առ 9
ի յասոնայ և յայլոցն՝ արձակեցին զնա : * Բայց եղ- 10
բարք վաղվաղակի դիմէրեսեայն յուղարկեցին զպատգամ
և զշինայ ի բերեայ · որք իբրև հասին անդր , ի ժո-
ղովուրդն հրեից գնացին : * զի սորա էին աղնուագոյնք՝ 11
քան որ ի Թեսաղոնիկին էին · որք ընկալան զբանն ամ-
ենայն յօժարութիւ · հանապազ քննէին զգիրս՝ եթէ էցէ՞ այս
այսպէս : * Եւ բազումք իսկ ի նոցանէ հաւատացին · 12
և ի հեղինացւոց կանանց զդաստից՝ և յարանց ոչ սա-
կաւք : * Բայց իբրև գիտացին՝ որ ի Թեսաղոնիկէ հր- 13
բայքն էին , եթէ և ի բերիայ պատմեցաւ ի պատգա-
մէ բանն նոյ · եկին և անդր շարժել և խռովեցուցա-
նել զժողովն : * Յայնժամ պատգամս վաղվաղակի ա- 14
ռաքեցին եղբարք գնալ մինչև ի ծովեզր · և մնային ան-
դայն և տիմոթէոս անդէն : * Եւ որք տանէին զպատ- 15
գամ , ածին զնա մինչև յաթենս · և առեալ պատուէր

առ

---

(5) Ոմանք · խռովեցուցին զքաղքն · և կոտեալ յապա-
րանն : Ոմք օրինակ գ· Ա· ապարանիցն · · ածել ի հր-
քապարակն : (5) Ոմանք · խնդրէին զնա ա՛՛ : (6) Ո-
մանք · Եթէ որք զաշխարհ խռովեցին : նք և այսր հա-
սին : (7) Ոմանք · Զորս ընկալեալ էր յասոնէ : (8) Ո-
մանք · Զժողովուրդսն , և զքաղաքապետան որ լսէին
զայս : (9) Ոմանք · Ա· յասոնէայ : (10) Բ·էի · Գ·եկեղեցին
յոյ՛՛ · · ի բերիա : (10) Օրինակ գ· Որք իբրև գնացին
անդ : (11) Ոմանք · Էին աղնուագոյնք՝ քան որ :
(12) Ոմանք · Եւ բազմք ի նոցանէ : (12) Այլ · Եւ ի յու-
նաց կանանց զդաստից : (13) Ոմանք · Եւ խռովեցու-
ցանել զժողովուրդսն : (14) Ոմանք · Վաղվաղակի զպատ-
առա՛՛ · · · և մնացին անդ · · և մնացին : (15) Ոմանք
յաթենս · · Պատուէր ի նմանէ առ շիղայ :

Digitized by Google

ասէ. չիպոյ և սիմոնԹէոս, զի վաղվաղակի եկեսցեն առ
Ցաս. և դնեացին։
16 * Եւ յայնմհետէ՝ ի միում ՚ի նոցանէ պատգամաւոր, զայրանայր հոգի ի Ջ
նորա ՚ի նմա. զի առնեաներ ՚ի կուռապաշտուԹիւն՝ զքաղաքն։ Եւ
17 *և խօսէր ՚ի ժողովրդեանն Ը հրեայսն, և Ը պաշտօնեայ
սքն, և ՚ի հրամայողսն զնոսա՝ օր՝ արդ և պատասխանեցին։* Ա
18 մանք յետսիւրանցն և ՚ի տուակիանց փիլիսոփայից
հանդամառակիսն Ը նոքա։ և ասէին զնոսա՝ զի՞նչ կամիցի սէր
մանաքարաս այս խօսել։ իսկ այլք՝ Թէ օտարոտի իմն
դիւ Թուի ապաստիչ լինել։ քանզի զյն և պատրեցին
19 աւետարանէրն։* Եւ առեալ զնա ածին յարեսպագոսն,
և ասէին. կարասցո՞ւք իմանալ՝ Թէ զինչ ՚ի նոր վար
20 դապետուԹիւնդ՝ որ ՚ի քէն պատգի։ * օտարոյցուցիչ
նոցա բերես ՚ի լսելիս մեր. կամիմք գիտել՝ Թէ զի՞նչ կամ
21 միցի այս լինել։ * Զի աԹենացունք ամենեքեան և ՚ի նմ
օտարք՝ ոչ յայլ ինչ պատրէին, քան ասել և լսել։
22 լսել նորագոյնս։ * Եւկաց պաւղոս ՚ի մէջ արեսպագ
գին՝ և ասէ. արք աԹենացունք, ըստ ամենայնի իբրև
23 պաշտաման առեալս զձեզ։* քանզի չըգիտեալ և առն
տալ զպաշտամունս ձեր. գտի բագին մի՝ յորում գրէր
էտալ էր, անծանօԹին ՚ի. զոր դուք յանծանօԹս պաշ
24 տիք, կս զնոյն պատգամիմ ձեզ։ * ԱՔ՝ որ արարի զաշ
խարհս և զամենայն որ ՚ի նմա, նա երկնից և երկրի է տէր.
25 ոչ ՚ի ձեռնարուեստ տաճարս բնակի, * և ոչ ՚ի ձեռն
մարդկան պաշտի իբրև կարօտ ինչը. նա ապ ամենայն
26 նի կեանս և շունչ և զամենայն ինչ։ * ստեղծ ՚ի միոյէ
արենէ զամ ազգս մարդկան՝ բնակիլ ՚ի վերայ երեսաց
ամ երկրի։ հաստատեալ կարգեալ ժամանակս և սահ
27 մանագրուԹիւն բնակուԹեանց նոցա՝ խնդրիլ զնձ * զի Թէր
ւս գիւնիցեն զնա՝ և գտանիցեն. նա՛ և ոչ հեռի իսկ
28 ՚ի յիւրաքանչիւր ումեքն ՚ի մէնջ։ * զի նովաւ կեանքս
և շարժիմք և եմք, ոպէս ոմանք ՚ի ձերոց շաղտասեաց ա
սեն։

---

(16) Ոմանք. ՚ի միասէ նոյն։ (17) Ոմանք. Ընդ ժողովրդեանն
Ը հրեայս։ (18) Ոմանք. Եւ ՚ի տուակիանց։ Եւ ասեն զնոսա
ընդ ասելոյ. և. ՚ի տոյակիանց։ (18) Ոմանք. Թուի
ապաստիչ լինել։ (19) Ոմանք. Եւ առեալ ածին զնոսա
յարեսպագոսն, և ասեն։ (20) Ոմանք. Օտարացուցիչ
քեմն։ (21) Ոմանք. Աքենացունք և եկք օտ՚։ (22) Ոմանք. ՚ի
մէջ արեսպագոսն՝ և ասէ. իբրև պաշտօնեայ՚։ (23) Ո
մանք. Շրջեալ իմ և տեսանել... զոր դուքն յանծա՚։
(24) Ոմանք. Ջաշխարհ և զամն. Նա ի երկինի և երկրի
տէր։ (26) Ոմանք. Բնակեալ ՚ի վէր ամ երեսաց երկի՚..
հարգելոց Իմիկ։ (27) Օրինակ ին. Ումեքն ՚ի մէնջ։
(28) Ոմանք. Զի նովաւ կայիք և... ոպէս և ոմանք։

Digitized by Google

ասացին, Թէ նոքա և այդ եւս էին * Եւ արդ՝ որովհե- 29
ղեւաւ այգ եմք ոմն, ոչ պարտիմք համարել ասկաւդ՝ կիսա-
արծաթիդ՝ կամ քարւ, օր ի ձաղատարուեստ և ի մտա-
մարգական քանդակեալ իցէ զնծդականն լինել նմանող:
* Եւայց զժամանակս անդիտութեանն անտես արարեալ 30
ոչ, արդ զայս պատուիրէ մարդկան՝ ամ ուսիք ապաշ-
խարել: * Քանզի հաստատեաց օր, յորում պարտ է 31
դատել զերկիրս արդարութիւն, ի ձեռն առնն որով
առհասարակաց ետ հաւատս ամենեցուն յարուցեալ զնա
ի մեռելոց: * Եւբրև լուան զյարութիւն մեռելոց, ոմ- 32
անք ծաղր առնէին՝ կէսքն ասէին՝ լուիցուք ի քէն
մի այգորիկ միւսանգամ: * Եւ ապա պատզոս ել էզ- 33
նաց ի միջոյ նոցա: * և ոմանք արք անկեալ ի նա հա- 34
ւատացին. ընդ որս էր և դիոնեսիոս արիոսպագացի,
և կին մի անուն դամարիս և այլք ընդ նմա:

ԳԼ. ԺԸ.

Եւ 1 Եղեւ այսպիսիկ մեկնեալ պատզոսի յաթենացւոց ան-
ի ծ. տի, եկն ի կորնթոս: * և գտեալ զոմն հրեայ ա- 2
նուն ակիւզաս՝ յազգէ պոնտացի, այն ինչ եկեալ յի-
տալիայ, և պրիսկիլլայ կին նորա, վասն հրամանին կլաւ-
դեայ որոշել զամ հրեայս ի հռովմայ. և յարեցաւ ի
նոսա: * Եւ վասն զի համարուեստս էր, եղեւ առ նոսա և գոր- 3
ծէր. քանզի էին խորանակործք արուեստիւք: * Եւ 4
խօսէր ի ժողովոգեանն ըստ ամ շաբաթուց, և հաւա-
նեցուցանէր զհրեայս և զհեթանոս: * Իբրև ինքն ի 5
մակեդոնիայ՝ չինաց և սիմոթէոս, սահակն հոգւովն
պատզոս դնէր վկայութիւն հրեից՝ Թէ յիս է քրիս-
տոս:

* Եւ

---

(29) Ոմանք. Այգք եմք ոմն: (29) Ոմանք. ի մեռելոց մեռցուցէ
քանզ զա": (30) Ոմանք. Արարեալ է ոմն: (31) Ոմանք. ի
ձեռն առն, որով: (32) Օրինակ ի ընդ օսմանայ. Ծաղր
առնէին զնա: (33) Ոմանք. Եւ և գնաց: (34) Անուա-
նեալ Արիոսպագացին, համարին գիրսն գրի ե յայլ եղեալ օրէն
նախ. ե օրինակ ի գրի՝ Արիոսպագացի, ըստ յառաքելոնին:
Իսկ հնացեալ հինգ ե նորփ ոսնին՝ Արիոսպագացի. ի՝ այրեաց
պատգամին: ըստ եղելոյ սովորութեանն մխելոյ ի բազմաս գիր
ի գրելոյ անփ ի վաղուց հետէ, ոչ խորհի:
ԳԼ. ԺԸ. (1) Ոմանք. Պատզոս ի յաթենացւոց: (1) Եղեւ
այլ ես հնագոյն օրինակ, գրեն ապին հռմայեցի գիրսն՝ ի
կորնթոս: ապ բնչի ըստ սովորականին ասելն՝ ի կորնթոս:
(2) Ոմանք. Եւ գտեալ անդ հրեայ զոմն. և պրիսկիլ-
զա կին նր... որոշել զհրեայս ի հռովմէ: ես՝ զամ
հրեայ ի: (3) Բնչի. խորանակործք արուեստիս: (4) Ոչ
ես. Ըստ ամ չաբաթուս: (5) Ոմանք. Եւ Թէ յիս է քրիս-

Digitized by Google

6 * Եւ ընդդէմ դառնալ նմա՝ և հայհոյել, թօթափեալ զձորձա՝ և ասէ ցնա. արիւն ձեր՝ ի գլուխս ձեր, քաւեալ
7 եմ ես. յայսմ հետէ՝ ի հեթանոսս երթեայց: * Եւ գնաց ընտա անտի եմուտ՝ ի տունն ուրուքեմն, որոյ անունն էր
8 Տիտոս յուստոս՝ պաշտօնեայ մի. որոյ տապարանքն էին մերձ՝ ի ժողովուրդն: * Կրիսպոս ժողովրդապետ հաւատաց՝ ի Տէր ամենայն իւրով. և բազումք՝ ի կորնթեացւոց
9 լուեալ՝ հաւատացին և մկրտեցան: * Եւ ասէ Տէր՝ ի գիշերի տեսլեամբ ցպաւլոս. մի երկնչիր, այլ
10 խօսեա՝ և մի լռեր. * քանզի ես ընդ քեզ եմ՝ և ոչ ոք ընդդէմ դարձցի քո՝ ի չարչարել զքեզ. քանզի ժո
11 ղովուրդ ես իմ բազում՝ ի քաղաքիս յայսմիկ: * Եւ նըս տաւ ամս մի և վեց, ուսուցանէր նոցա
12 զբանն Աստուծոյ: * Եւ զգալիովնէ փոխանակեալ բազկիցն ի գ
13 ահեայեցւոց յարեան միաբան հրեայքն՝ ի վերայ պաւ
14 զոսի, և ածէին զնա յատեան. * ասէին, եթէ արտաքոյ օրինաց պատուիրէ ասա զմարդիկ՝ պաշտել զԱստ
15 ուած: * Եւ երբէք մերձ էր պատրաստ բանալ զբերան իւր, ա սէ գաղղիոն ցհրեայսն. եթէ էր ինչ անիրաւութիւն կամ
16 խարդախութիւն չարեաց՝ ով հրեայք, ի դիմի էր ինձ
17 անսալ ձեզ: * ապա եթէ ի խնդիրսք ինչ են վասն բանի և անուանց և օրինաց ձերոց, տեսէք ձեզ. քանզի
18 դատաւոր այգպիսի իրաց չեմ ամենեւին: * և մերձ
19 Ժեաց զնոսն յատենէ անտի: * Եւ առեալ ամենեցունց յունացն զստեփաննէս ժողովրդապետն՝ հարկանէին առ դաստի առեջին. և ոչինչ զայնմանէ գազուսիոն փոյթ լի
20 նէր: * Բայց պատրաստ առնէաւին մնացեալ ատուրս քսան, յերթալոյն հրաժարեալ՝ նաւէր յայսորիս. և ընդ
21 նոսա պրիսկիլլայ և ակիւղաս, փոքրիկ զգլուխս ի կնէն քրեայ. քանզի տեսլեամբ էին: * Եւ հասեալ յեփե

սոս՝

(6) Ոմանք. Եւ ընդդէմ գառնալն նմա, և՝ ի հայհոյել թօ
թափեալս զձորձս իւր. . ի գլուխս ձեր . . այսուհետև
՝ ի հեթանոսս երթայիք: (7) Ոմանք. Ի տունն ուրուքեմն. զ
բաժամ անուն. . . յոստոս ասացեալ'' (8) Ոմանք. Եւ քաղդէ
հրոնթացւոց լուեալ՝ հաւատացին և մկրտեցին: (9) Ոչ
ինչ. Հաւատացեալին ի նոր, և: (9) Ոմանք. ՝ ի գիշերին տես
լեամբ: (10) Ոմանք. Ջի ես ընդ քեզ: (11) Բ՚ջիկ. Ուսու
ցանէր նոցա զբանն: (12) Բ՚ջիկ. Եւ ածին զնա յատեան:
(13) Ոմանք. Եւ ասեն Թէ սպառաքոյ: (14)(17) Բ՚ջիկ.
Գալեհոնն. գալեհոնեան: (15) Բ՚ջիկ. Ապա եթէ ինդիրք
ինչ են, ասէ. իշեն վրա: Ոչ օրինակ գ. ինչ եղեն վրա:
(18) Օրինակ գ. Աստուած զգացն առ հեղապատս. հրաժա՚՚
(18) Ոմանք. Եւ ընդ պրիսկիլլայ և ակիւղաս. ՝ ի կնէն
քրայ. զքրի ուխտագիրքն էին: (19) Օրինակ գ. Բայց երբեմն

Digitized by Google

առաջ զնոսա եղեալ անդր, և ինքն մեռանել ՚ի ժողովուրդսն
իսահլ ընդ հրեայսն։ * Եւ ասացեալին զնոա քառասուն ժամ 20
մեռանել լինել անդր. և ոչ առ յանձն, * այլ հրաժարե- 21
լեալ ՚ի նոցանէն՝ և ասէ, զաթենաւ չքնեցայց այ կա-
տիցն առ ձեզ։ Հաստատեալ յեկեփսարայ, * և իջեալ ՚ի 22
կեսարիայ՝ ել և ետու ողջոյն եկեղեցւոյն։ Էջ յանտիոք։
* և եղեալ անդր ժամանակ ինչ, ել չքնեալ կարգաւ։ 23
զաւազանացուց աշակերտսն և ընդ փութեալոյ, հաստատել
զնոսա աշակերտասլան։ * Հրեայ ոմն անուն Ապոլոս 24
ազգաբանգեցեալ յաղեք, այր ճարտասպան, եկին ել
հաս յեփեսոս։ զորաւոր էր գրովք։ * Սա էր ուսեալ 25
կացեալ ճանապարհին Տեառն, և եռանդուղ հոգւով՝ խոսէր՝
և ուսուցանէր Ջնեռրտութիւն վիս յաղ. գիտէր միայն
զմկրտութիւնն յովհաննու։ * սա՝ սկսաւ համարձակել 26
՚ի ժողովրդեանն։ Եւ լուեալ ՚ի նմանէ ակիւբայ և սու-
րբ կնոջէ, և ուսին զնա առ իւրեանս, և ՃՀնարտագոյնս
պատմեցին նմա զՃանապարհն Աոյ։ * իբրև կամեցաւ 27
նա գնալ յաղայիայ, յորմարեալ եղբարքն՝ գրեցին առ
աշակերտսն ընդունել զնա։ Որ իբրև եհաս անդր, բա-
գում նպաստ լինէր հաւատացելոցն ՚ի Ճնոսէ շնորհացն։
* քանզի սրտապոյծ զհրեայսն յանդիմանէր հրապա- 28
բաւաս. ցուցանէր գրովք՝ եթէ քրիս է յս։

Գ.Լ. ԺԹ.

Եղե ՚ի ներ զնա զԱպողոս ՚ի կորնթոս անդ էր, պատ- 1
գրոյն շրջեալ զվերնեն հողմամբքն՝ և իջանել յԵփե-
սոս՝ և գտանել զմանսն զաշակերտսս, * ասէ ցնոսա. 2

եհաս յեփեսոս, զնոս եղեալ անդր. և ինքն մեռանել անդ-
րէն առ. Ժողովն, խոսէր առ. հրէ" ։ (20) Բ.ՇՓ. Եւ ա-
զաչելին զնա՝ բՂՄ։ (21) Ո.մանթ. Հրաժարեալ ՚ի նոցէ. .
առ. ձեզ. կՅ առ. ձեւք. ոյ կամաք ։ ասեցաւքառաս. ։ (23) Ո-
մանթ. Ժամս լինէ ։ (24) Ո.մանթ. Ա.նուն ապերգես . . . և. զո-
բաւոր էր ։ (25) Ո.մանթ. Վս յաղ. քրիս ։ (26) Ո.մանթ. Սա
ակիւբաւ Համարի" . . ՚ի նմանէն ակիւբայ և. ապրնակիւբայ,
առնին ։ (26) Օրինակ մի. Եւ. ասուածպագին պատմեցին
նմա։ (27) Ո.մանթ. Ջօժարեալ եղբարցդ ։

ԳԼ. ԺԹ. (1) Ա.նուամ" ասպին ևս ագրիս. ա. ։ ՚ի հոն. ա. ։ 12. ։ և
ար գլխի, գրելիք յամ գրւագիրս ձեր" ՚ի ՚ի ձեռս եղիցեալ ինն տուն.
բառիք գրի" Ա.պաւղոս, ըստ որում ևս ձեր ետուք ։ Ու՞ր ՚ի տես-
նալոնէն ՚ի մեզ փոխագրելոյ պարտ էր ասելն Ա.պաւղոս ։ (1) Ո-
մանթ. Ըստ եղեալ զվերնեն հողմանցն, կամ, գործանեան, և.
իջանել յեփեսոս ։ * զտանեալ զաշակերտսն ։ Ուր երկու
օրինակք գիտեմ ընդ սոսին։ Եւ իջեալ յեփեսոս, և գտեալ
զտանեա զաշակերտսս ։ (2) Ո.մանթ. Եթէ գոլ ձեզ ։

Digitized by Google

եմք հոգի որ քննակալութիւնք ի հաւատացն : Ընդա սահմն
ցնաս • այլ և ոչ թէ հոգի որ գուցէ լռահաչ է մեր :
3 * Եւ ասէ, խոկ յո՞չ մկրտեցարուք՝ Ընդա սահն • ի
4 յովհաննու մկրտութենէն : * Եւ ասէ ապաշխարս • յովհան
նէս քարոզեաց մկրտութիւն ապաշխարութեան առ ժողո
վուրդսն Իսրայէլի : և ասէր, զի որ գալոցն է յետ նը՝ ի նա
5 հաւատասցեն • այսինքն է՝ ի յիսուս : * և իբրև լուան,
6 մկրտեցան յանուն տեառն յիսու : * Եւ ի դնել ի վերայ նոցա
պաւղոսի զձեռն, եկն հոգի որ ի վերայ նոցա • խօսէին
7 լեզուաւ և մարգարէանային : * և էին ամենեքեան արք
8 իբրեւ երկոտասան : * Եւ մտեալ ի ժողովուրդն՝ հա
մարձակէր ամիսս երիս • խօսելոյ և հաւանեցուցանելոյ
9 վս արքայութեան նը : * Իբրև ոմանք խստանային՝ և ընդ
դէմ դնէին ճանապարհն առաջի բազմ
մութենէն, մեկնեալ ի նոցանէ որոշեաց զաշակերտսն •
հանապազօր խօսէր ի գիւրանին ախեբանեայ սրբոյն ։
10 * Եւ այս եղև վերկեալ մի, մինչև տեսի բնակչացն ա
11 սիացւոց լսել զբանն տեառն, հրեից և հեթանոսաց : * Եւ
զբաւութենս ոչ սակաւս առնէր ածի ի ձեռն պաւղոսի •
12 * մինչև ի հիւանդս առնել ի քրտանէ նը՝ թաշկին
նակս կամ վարշամիկս, և մերժել ի նոցանէ ախտսին,
13 և պղծոց ելանել : * Ջանգգնեցան ոմանք ի շըր
ջող հրէից՝ որ երդմնեցուցիչքն էին, անուանել ի վրայ
մպնոցիկ որք առնէին այսպս ջաղաս՝ զանուն տեառն յիսու, և
ասէին • երդմնեցուցանեմ զձեզ ի յիսու զոր պաւղոսն
14 քարոզէ : * Էին որուն սկևեայ հրէից քահանայի երեքն
15 որք այս ասէին : * Պատասխանեալ ևս պղծոն ասէ՝ և
և ասէ ցնոս • զյիսու գիտեմ և զպաւղոս ճանաչեմ, բայց
16 դուք ո՛վ էք : * Եւ վազեալ այրն յորում էր պղծոն չար,
ընդհարեալ զերկոսեանն յաղթեաց գնոսա, մինչև մեր
17 կալ և վիրաւորս փախչել ի տանէ նոցանէ : * Եւ այս
յայտնի եղև ամ հրէից և հեթանոսաց՝ որ բնակեալք
էին

---

(4) Ոմանք • Յովհաննէս մկրտեաց, ևս, մկրտեալ մկըր
տութիւն ասա" • • որ գալոցն էր յետս • այսինքն՝ յիս քն :
(6) Ոմանք • Եւ ի դնելն • • զձեռնն, ևս, զձեռս, եկին
հոգին նը : (7) Ոմանք • Երկոտասանիք : (9) Ոմանք • Տիւ
րաննեայ ուրուսն : (10) Ոմանք • Ջերկիամ մի : (11) Ոմանք •
Ամ առնէր ի ձեռս պաւ" : (12) Ոմանք • Մ ինչ զի և ի
հիւանդս • • ի քրտանէն նը՝ : (12) Օրինակ մ • Լծաորըն
նակս, և կամ վարշամիկս • և մերժել ի նո" : (13) Ո
մանք • Ոմանք և ի չքող • • անուանել ի վրայ մպնոցիկ,
որ առնէին • • երդմնեցուցանելոյ զձեզ : (14) Ոմանք •
Էին և ուրուսն սկևեայ քա" : (14) Բացի • Հրէից քահա
նայապետի, եւ էին : (16) Ոմանք • Յորում էր ոգի չար,

Digitized by Google

էին յերփեսոս. և անկաւ երկեղ յամենեսեան՝ ի նէ՛ և մեծանայր անուն տեառն յայն։ * և բազումք՝ ի հաւատ 18
առացեալոցն գային և խոստովանէին լինէին, և պատմէին ըզ-
գործս իւրեանց։ * եւ բազք՝ ի կախարդութեանցն բե- 19
րէին զգիրսն, այրէին առաջի ամենեցունն. և համա-
րեցան զգինսն նոցա՝ և գտանէին արծաթոյ բեւրս հինգ-
ի ։ * եւ այսպէս բանն տեառն՝ հզօրանայր։ * եւ լը- 20
րեալ կատարեցաւ այս, եդ պաւղոս՝ ի մտի չրջիլ ընդ 21
մակեդովնիայ և ընդ աքայիայ՝ և գալ յեր. ասէր, ե-
թէ յետ երթալոյն իմ անդր, պարտ է ինձ և զհռոմ
տեսանել։ * Առաքեաց՝ ի մակեդոնիայ երկուս՝ ի պաւ- 22
ղինէն խրոց, զտիմոթէոս և զերաստոս. և ինքն մնաց
ժամանակս ինչ յասիայ։ * եւ եղև՝ ի ժամանակն 23
հին յայնմիկ խռովումն ոչ սակաւ, վասն Հանապարհին։
* Քանզի դեմետրիոս ոմն անուն՝ արծաթագործ, գոր- 24
ծէր մեհենս արծաթիս արտեմիսի գից. և տայր շատ
առաւելս արուեստաւորացն լինել ոչ սակաւ շահ։ * որ ժողովեաց խակ 25
և զձեռագործսն արուեստիսն, և ասէ, արք՝ գիտէք ձեր
զիւն խակ գիւղք զի յայսմ գործոյ է շահ մեզ։ * և տես- 26
անէք՝ և լսէք եթէ ոչ միայն զի փիլիսացուց, այլ գրեթէ
ամենայն ասիացուց՝ պաւղոսս այս հաւատացուցեալ շրջի
քանց զեմ ժողովս, ասէ, թէ ոչ են աստուածք ձեռա-
գործք։ * եւ ոչ միայն այս Հնդէ զմեր կողմն՝ գայ՝ ի 27
յանդիմանուիլ, այլ և զմեծին աստուածոյ արտեմիսի
զմեհեանն յոչինչ համարեալ. նա՝ և քակիլոյց և իսպ
մեծութիւն նորա, զոր ամենայն ասիայ՝ և տիեզերք պաշտեն։
* եւ զայս իբրև լուան, լի եղեն բարկութիւն, աղաղա- 28
կէին և ասէին, մեծ է արտեմիս եփեսոսացոց։ * եւ 29
լցաւ քաղաքն խռովութիւն. դիմէցին առ հաւատարակ ի
Թեսա-

ե. ըմբռնեալ զերկուսին։ (19) Օրինակ ին. եւ բազումք՝ ի կախարդութեանցն բե՛՛։ և այլ. ի կախարդ. արուեստից։ (19) Ոսկան. ՝ի կախարդութեան բե՛՛. և այլոքեին։ առաջի ամենեցուն, համարեցին զգի՛՛. արծաթոյ գտանէին լինէր հինգ։ (20) Բիւզ. Աշխեր և զօրանայր։ (21) Ոսկան. եւ գնալ յԵրու. (21) Ոսկան. եւ ասէր՝ թէ յետ երթալոյն իմոյ։ (22) Ոսկան. ՝ի ժամս ինչ յասիայ։ (23) Ոսկան. յա-ռնէ. Վր ձեռնհին գն։ (24) Օրինակ ին ընդ ոսկանայ. ՝ի մեհենս ոսկուայն ոն՛՛։ (24) Ոսկան. Արծաթեքն արուեստից գինն՛՛. ոչ սակաւ շահս։ (25) Ոսկան. Որ ժողովեաց խակ զձե՛՛. գուք ինքնին գիտէք՛՛. է շահ մեր։ (26) Ոսկան. եւ լսէք զի ոչ միայն՛՛. զմեմ խակ ասիացուց՝ պաւղոսս հա՛՛. զգիմ ժողովս։ (27) Ոսկան. Զմեր կողմնա՛՛. աստուածոյն՛՛. յոչինչ համարիլ. նա և քակիլոյց է մե-ծութի՛՛ նո՛։ նա՛, իւրեք զմեծութի՛՛ նո։ (29) Ոսկան. եւ գի-

Digitized by Google

[30] քան մահեղ դուստրացն՝ զոր ղեկուցին պատգամս : * Քայց
[31] պատգամս իբրև կամեցաւ մոռանել յաւետիսին, ոչ Թողուն
[32] զնա աշակերտացն : * ոմանք և յասիսատացն՝ որ էին
Հորդա գաւառակաքն,) ղէկին առնել՝ և պղծել զնա, մի տայք
[33] զանձն ի Թեսաւրոնն : * Այլք այլ ինչ աղաղակէին
յաւետիսին՝ զի էր Թողուցեալ և քակտեալ և քակեալ ի նոյ
[34] ցանէ ոչ գիտէին Թէ վն այր Թողուեալ էցէ : * Եւ
յաւետիսէն բազմութիւն յառաջ կալան զաղեքսանդրոս .
և իբրև ածին զնա յատեան հրեայքն, աղեքսանդրոս շուր
Ժեաց զձեռն՝ և կամէր պատասխանի առնել ամբոխին :
[34] * Իբրև գիտացին Թէ այրն հրեայ է, մի բարբառեա և
զեռաց յամենեցունց՝ իբրև ժամս երկուս աղաղակել .
[35] Թէ մեծ է աստեծին եփեսացոց : * Լուեցոյց դպրա
պետն զամբոխն՝ և ասէ . այր եփեսացիք, եկն ով է՝ ի
մարդկանէ՝ որ ոչ գիտէ զեփեսացոց քաղաքս մեհենա
[36] զարգ՝ մեծին արտեմեայ դիցն և գիտակատեայ . * և զի
այդ՝ այդպէս է անշուշտ, պարտ է ձեզ հանդարտել,
[37] և մի ինչ յանգգնուԹիւն գործել : * ածէք զարտգ զայ
գտսիկ այսր, ոչ մեհենակապուտս՝ և ոչ հայհոյիչս առ
[38] տուածոյն մերոյ : * Զի եԹէ դեմետրիոս և որ ընդ
նմա Ճարտարք՝ ունիցին ինչ ընդ ումք գանա , յատեանն
երԹիցեն, և դատաւորք գոն, և ամբաստանն լիցին ըզ
[39] միմեանց : * ապա Թէ վն այլ իրիք խնդիր իցէ, յօ
[40] րինաւոր ժողովն վճարեսցին : * քանզի և մեզ վիր
վասանկի է ընդ կառավայս այսր աւուր՝ առանց իրիք յան
ցանաց լինելոյ՝ զորմէ ոչ կարացաք պատասխանի տալ
վն

մեցին ատ. հա." . . յաւետիսակէին զգայիտս . . մահեղ դուստ
ցիս , զոր-զեկուցին : Որ ասէն . յաւետիսակէլով : (30) Ո-
մանք . Ոչ Թողուին զնա ա" : (31) Ոմանք . Ձգեցին ատ
նա և. ասգա" : (32) Ի բշմանէ . Աղաղակէին յաւետիսին :
Որ ոմանք . Աղաղակէին զնմանէ : (33) Օրինակ ի ընդ զա
նազ . Եւ յաւետիսին քակտեալ . . ածին յառաջ զնա
հրե" : (34) Ոմանք . Մի եաւարքատ եղիւ ամենից : Ե այլ
ոմանք . Մի եաւարն բարբառ եղիւ յամենից , աղաղակել իբր
զի ժա" : (35) Ոմանք . Ասէր եղբարք , իսկ ով է . . . և
գիտացեալ : (36) Ոմանք . Զեզ պարտ է հնազանդել ,
և մի ինչ յանգգնագոյնս գործել : (37) Ոմանք . Ածոյ
ածոյն մերոյ : Որ ասէն . Աշխ մերոյ : (38) Ոմանք . Ե-
տը զնանայն Ճար" . . . լինիցին գիմանց : (39) Օրինակ
ի . Ապա եԹէ վն այլ իրաց խնդիրք ինչ իցեն , յօրի
նաւոր ժողովն վճարեսցին : (40) Օրինակ ի . Վ իշոյ վասն
զի է վն կառավայս այսօրիկ առանց իրիք : (40) Ոմանք .
Ազատակաց ժողովուրդն . կամ , ժողովուրդ ն .

Digitized by Google

ուն Ժողովոյս այսօրիկ : Իշ. զայս առացեալ՝ ազատեալ
կենայց զիմոզվանն :

Գլ. Ի.

Ի Ա Ե. յետ գործելոյ սմանսիկ, հոգեաց սուրբ զա- 1
ղաքեայսն և ՚ի խրատուս Տեառն, և ել գնաց
ՅՈՒՆ ՚ի մասիսն գալիլեացւոց : * Եւ ՚ի ջրհեղեղ ընդ հա- 2
ղորդեան ընդ
նոսա

12 միւնչ յատաւսան. և ասաց ետ դնաց։ * և ած զսուտ
13 ատենին հինդանի, և միւխթարկան ոչ առաւ։ * եւ
մեք մեռանք 'ի նաւն՝ ամբարձաք յատակին. անաւ ան՝ն ոս-
նեցաք միւսանդամ առնուլ զպատգամս. զի այնպես ար-
տուխտուած էր՝ միչ ինքն զդամուքսան երթայցց էր։
14 * եւ իբրև դխակցաս մեզ 'ի յատակին, առաւք զնաւ և
15 կալք 'ի միւխթլինե։ * և անաւ նաւեցաք 'ի վարից անդր
հասաք հանդիպ քիոյ։ և 'ի միւս օրն հասաք 'ի ստամա։
16 և 'ի վարից անդր եկաք 'ի միլէտոն։ * Օի 'ի մտի եդեալ
էր պատգամաւ նաւել առ եփեսոս. ոսի զի մի լինցի նմ
ժամանակ մնալ յասիա. քանզի փութայր, եթէ
հնար էր ինչ նմա՝ զօրն պանդոկապետից երթալ յեր-
17 սաղէմ։ եւ 'ի միլետոս յղեալ յեփեսոս, հրաւիրեաց զերէցսն եկ-
18 եղեցւոյն։ * եւ իբրև եկին առ նա, ասաց ցնա։ գուք
ձեզնէն գիտէք յորջ յառաջինի յորմէ եկի յասիա, ոսը
19 ընդ ձեզ զամ ժամանակսն եղէ։ * ծառայել տուն տէ-
րանտհուտ և քրտմ արտասուօք և փորձութիւնք՝ որ գիւ
20 ոսդեան ինձ 'ի նենդութիւն հրեից։ * ոը ոչինչ զանձ
գիտացի յօգուտ կարողացայ ընծայել ձեզ, և ուսուցանել
21 ձեզ հրապարակաւ և առանձին։ * ատել վկայեալ հրեից
և հեթանոսաց զապաշխարութիւնն՝ որ առ ած, և զը-
22 հաւատոյն որ 'ի մեր տէր քս։ * և ես արդ՝ ահաւա-
կիկ երա կապեալ հոգւովն, երթամ յեր, և որ ինչ անդ
23 ընդ իս անցանելոց է՝ չգիտեմ։ * բայց զի հոգին ս
ըստ քաղաքաց վկայէ ինձ՝ և ասէ, եթէ կապանք և նե-
24 դումբք ինաւ զիս։ * այլ և ոչ իւիք հանգոյց եմ զանձն
իմ պատուական, ոսը զկատարել զընթացս իմ ուրա-
խութ, և զպաշտօնն զոր առի 'ի տեառնէ յիսի քրէ, վկայել

---

(12) Բզիմ. և ած ծխին զպատանին։ (13) Ոմանք. եւ անաւ ան՝ն ասնեաք։ (14) Ոմանք. 'ի միլետոնէ. և՝ 'ի միլետոնէ։ (15) Ոմանք. 'ի հանդէպ ապիա. և 'ի միւս ևս պ-ուսրն հա՛։ անդր հասաք 'ի միլետոն. և՝ 'ի միլէ-տոնէ։ Ոս օրինակ մ. 'ի լեռան։ (16) Ոմանք. Մ՚ի լինիցի ցի նմա... պէնտեկոստէից։ (18) Ոմանք. Օի յօրէ յա-ռաջին յորմէ հետ եկի... զամ Հիմա եղէ։ (19) Ոմանք. Թ-իսդեաց. ինձ՝ 'ի նեղութեան հրէից։ (20) Ոմանք. Յօդ-տակարացն պատմել ձեզ, և ուսուցանել զձեզ։ (21) Ո-հանք. Զապաշխարութիւնն որ։ (22) Օրինակ մ ընդ ոմա-նս. Կապեալ հոգւով երթամ։ (22) Ոմանք. եւս որ քիչ անդ ընդ իս անցանելոց իցէ՝ ոչ գիտեմ։ (23) Ոմանք. Բայց հոգին ինձ ամ ձեզ ցայ ձեզ ցայ։ (24) Ո-հանք. Այլ ես ոչ իւիք... ոսը զի կատարել զընթացս իմ։ և ընծեզ յիսի վկայ լինել... շնորհաց։ (24) Ոմանք. Ոսը զի

Digitized by Google

լինել՝ առնասարանի չնորհացն այլ : * Եւ ասէ՝ ահա՝ 24
ասուիկ գիտեմ եւս, եթէ ոչ եւս տեսանիցէք զերեսս իմ
դուք ամենեքեան, յորս չքնիցայ քարոզէլ զարքայու-
թիւն : * Վասն որոյ եւ վկայուն դնեմ ձեզ յաւուրս յայս 26
միոկ, զի սո՛ւրբ եմ յարունէ ամենեցուն : * քանզի ոչ 27
խորշեցայ ի պատմելոյ ձեզ զամ կամս աստ : * Զգուշ 28
կացէք անձանց և ամ հօտիդ, յորում եդ զձեզ հո-
գին սո՛ւրբ առնուլ, հովանալ զեկեղեցի տեառն՝ զոր ապ-
րեցոյց արեամբ իւրով : * Քանզի գիտեմ եւս, եթէ 29
յետ մեկնելոյ՝ գայցեն գայլք յափշտակօղք ի ձեզ
որ ոչ խնայեսցեն հօտիդ : * և ի ձենջ յարիցեն տղք 30
որ խօսիցին թեւառս, ձգել զաշակերտսն զկնի իւրեանց :
* Վասն այսորիկ արթնեալ կացէք, և յիշեցէք՝ զի զեր- 31
կեամ մի ղգոյդ և զնեսրեսի՝ ոչ դադարեցի սրտաշուժ
խրատել զմի մի իւրաքանչիւր : * Եւ արդ՝ յանձն առ- 32
նեմ զձեզ տէր՝ և բանին չնորհաց նը, որ կարող է շի-
նել և տալ ձեզ ժառանգութիւն ընդ սրբեան ամենեսեան :
* Արծաթոյ՝ կամ ոսկւոյ՝ կամ հանդերձից՝ ոչ ոք 33
բուք ի ձենջ ցանկացայ : * դուք ինքնին գիտէք, զի 34
զպէտսն իմ, և որոց ընդ իս էին՝ սպասաւորեցին ձեռք-
սյս : * Եւ զամ ինչ ցուցի ձեզ՝ զի այսպէս պարտ է 35
վաստակիլ, և դարմանել զիսկեանդս՝ և յիշիլ զբանին
տեն քան տուողն է : * Եւ զայս իսրսն ասաց, և դնե՛լով
ծունգր՝ աղօթեաց ընդ ամենեսեան : * Բազում լաց 37
լինէր ընդ ամենեցուն՝ և անկեալ զպարանոցսն պաւե-
ղուսք համբուրէին զնա : * մանաւանդ ի 38

կատարեցից, զընծայսն իմ. (25) Ոմանք. Ոչ ոք ևս տես-
ցանէ երեսս զերկրեայս իմ դուք ամենքին : քարոզէլ զարք-
այուքեն : (26) Ոմանք. Վ՚ որոյ վկայ՝՚՚ : յաւուրս յայս-
միոկ, զի սո՛ւրբ եմ յարունէ ամենեցուն : (27) Ոմանք. ՚Ի
չպատմելոյ ձեզ զամ կամսն այս : (28) Ոմանք. Ա՚ղաւաղնեա
իւրով : (29) Ոմանք. Ոչ յետ իմոյ ելանելոյ յայրմարհեա
գայցեն՚՚՚ ոչ խնայեցեն հօ՚՚ : (29) ՚Ի լսա՚՚ : Հօտին.
համայն ոմանց ՚Ի քեաբ՚՚ : (30) Ոմանք. Խօսացին՚՚ զձեզ
զաշակերտսն առնուլ : (31) Ոմանք. Վ՚ այնորիկ՚՚ զի զերբ-
եամ մի՚՚ իւրաքանչիւրոք ՚ի ձենջ : (31) Ոմանք. Չի զերբ-
կամ մի : (32) Ոմանք. Եւ տալ ժառանգութիւն ձեզ ընդ սբեան
ամ : (34) Ոմանք. Դիտեք իսկ՚՚ ընդ իս են՝ պատրեցին
ձեռքս : (35) Օրինակ ի. Եւ դարմանել զաղքատսս : (35) Ո-
մանք. Քանզի ասեն, զոր ինքեան ա՚՚. մանդ տալ քան զառ-
նուլ : (36) Ոմանք. Ամենեքումբքն հանդերձ՚ եւ (37) Ո-
մանք. Եւ գիմ լալիւն : (38) Ոմանք. ՚Ի վ՚ր բանիցն զոր
ասէր՚՚՚ և յառաջիկեցին. նմ, յղպրիկեցին զնա :

Digitized by Google

վիճակ քառիցն զոր ասէր, [Թէ ոչ և ահա անկանէրոց են զիշ-
խեալ նոքա • և յուզարկեցին զնա ի նաւս անդր ։

ԳԼ. ԻՆ.

1 Եւ եբրև եղև ելանել մեզ և մեկնել ի նոցանէ, հան-
դիպեալ գնացաքամբ եկաք ի Կոս ։ և ի վաղիւ անդր ի
2 հռոդոն, և անտի ի պատարայ ։ * Եւ գտեալ նաւ
3 մի զի երթեալոյր ի փիւնիկէ, ելեալ ի նա գնացաքամբ ։ * Եւ
յայտ եղեալ կիպրեայ, թողեալ զնա ի ձախակոյսն, նաւ-
էինեմք յասորիա և իջաք ի տիւրոս • Քանզ անդ էր նաւն
4 զիարեփլուց զբեռ իւրն ։ * Եւ գտեալ զաշակերտսն, նս-
տեաք անդ աւուրս եւթն • որք ասէին ցպաւղոս ի ձեռն
5 հոգւոյն ։ մի երանել ելեմ ։ * Եւ եբրև եղև մեզ կատա-
րել զաւուրսն, երթեալ գնացաք • և յուզարկեալ զմեզ
ամենեցունս, հանդերձ կանայիմբք և որդւովք մինչև ա-
րտաքոյ քաղաքին ։ Եդեալ ծունր առ ծովեզերբին՝ կա-
6 ցաք յաղօթս • * և հրաժարեալ զի միմեանց՝ և երթաք
7 ի նաւն • և նոքա դարձան ի բնակութիւնս տանց ։ * Եւ
մեր գնացեալ աւարտեցաք զճանապարհ ծովուն՝ հասեալ ի պտղո-
մայիդա • և ողջունեալ զեղբարսն՝ եղաք օր մի առ նոսի ։
8 * Եւ ի վաղիւն անդր երթեալ անտի՝ եկաք ի կեսարիա, և
մտեալ յայրանոցն փիլիպպոսի աւետարանչի, որ
9 էր ի եւթնեցունս անտի, տացաք առնել ։ * Նմա էին դստերք
10 չորք կոյսք՝ մարգարէանք ։ * Եւ ի լինելն մեզ անդ աւուրս
11 բազումս, ելի ոմն ի հրեաստանէ անուն ագաբոս ։ * և
երթեալ առ մեզ, առեալ զգօտին պաւղոսի՝ կապեաց
զոտս և զձեռս իւր, և ասէ • այսպիսի ասէ հոգին սրբ •
զայրն որոյ գօտիս այս է, այսպէս կապեսցեն հրեայքն ի կեսր հրդ-
12 եայք, և մատնեսցեն զնա ի ձեռս հեթանոսաց ։ * Եւ
եբրև լուաք զայն, աղաչեցաք մեք, և որ ի տեղւոջն
13 էին՝ չերանել նմա ելեմ ։ * Ցայնժամ պատասխանի եհան

Գլ. իմ. (1) Օրինակ ին. Եւ անտի ի տիւրոս ։ (2) Ո-
մանք ոչ եւ երթեալ ի նա գնացաք ։ (3) Ոմանք. Կալրնեայ-
էամ, կիպրեայ ։ ի ձախակողմն ։ Թօշիափելոց զբե-
ռինս ։ (5) Ոմանք. Երթեալ գնացաք, յասպատկեալ ։ ։
Ծունր վայրագք յասղ" ։ (5) Բացին ։ Եւ եդեալ ծունր ։ (6) Բացին ։
Եւ հրաժարեցաք ի միմեանց ։ (6) Ոմանք յաղթեսն ։ Ի մի-
մեանց առ ծովեզերն, և եկաք ։ (7) Ոմանք. Ագաբոս եղև
անուն ։ Ի տիւրոս ։ Ի ձեռն հոգւոյն ։ Ոմանք. Ագաբոս եղև
անուն ։ Ի տիւրոս ։ Ի ձեռն հոգւոյն ։ (8) Ոմանք. Որ ի
կեսարիա ։ (10) Ոմանք յաւելուն ։ Ի հրեաստանէ մարգա-
րէ" ասեն ։ (11) Ոմանք ։ Որոյ գօտիս է, այսպէս կա-
պեսցեն հրեայքն, և մատնեսցեն ի ձե" ։ (12) Ոմանք. Աղա-
չեցաք մեք, և որ ի տեղւոջ էին ։ (13) Ոմանք. Զի՞նչ դուք

Digitized by Google

ազատեալս և առաք. զի՛նչ գործեցեր զի՛ լսէիր և ՀՀԿԴ
ցաւացանէիր զսիրտս իմ. քանզի ևս՝ ոչ միայն կապեալ լի-
նել, այլ և մեռանիլ յԵրուսաղէմ պատրաստեալ եմ վասն անուանն
Տեառն Յիսուսի քրիստոսի : * Եւ՝ ի չհանուցանել նորա՝ լռեցաք, և ա- 14
սացաք. Տէրն կամք լիցին :

ՆԱ * Եւ յետ աւուրցն այնոցիկ՝ համբերեալ երանելոյն 15
ՀՀԿԴ Յեղ : * Եկին ընդ նմա և յաշակերտացն անտի կիսա- 16
գաւազան, և առին զմնասոն ոմն կիպրացի՝ վարդապետ հնոյ, ընդ
որում եղեալ էաք : * Եւ՝ ի մտանելն մեր Երուսաղէմ ընկալան 17
զմեզ եղբարքն : * Յետ ի վաղիւն անդր եմուտ պաւղոս 18
ընդ մեզ առ Յակովբոս. և ենկեան ամենայն երիցունքն : * և 19
ողջոյնս տուեալ նոցա՝ պատմէր մի քոյս միոյնէ զոր արար
Աստ՝ ի հեթանոսս ի ծառայութիւնն նորա : * Եւ՝ նոքա 20
լուեալ՝ փառաւորէր զտէրն և ասէին ցնա. Տես-
նես եղբայր՝ քանի՛ բիւրք են հաւատացելոցն հրեից,
և ամենեքեան նախանձաւոր օրինացն են : * Լուեալ են զոր- 21
զիւ եղեն վասդ՝ ՀՀԿԴ ապստամբութիւն ուսուցանես՝ ի
մէջս հրեից՝ որոց ի հեթանոսս եմք հրեայք են, ասես՝
մի թլփատեալ նոցա զորգիս, և մի ըստ կրօնից օրինացն
գնալ : * Ապա՝ զի՛նչ լինիցի ապաքէն լսեն, ԹԷ և 22
գան : * արդ զայս արա զոր ասեմք քեզ. կան ի մեզ 23
առեալ զերդումն ի վերայ իւրեանց : * զնոսա ա- 24
ռեալ սրբեցոյս ընդ նոսն. և ծախեա ի՛նդ՝ զի գիր-
քեն զգլուխս խուրծանց. և գիտասցեն ամենեքեան, ԹԷ
զորոց լսեալ ինչ եղեն՝ այնչինչ է. այլ ինքեանքն
և դու պահիլ զրկին : * Եւ՝ ոչ հաւատացելոցն 25
հեթանոսաց, մեք առաքեցաք՝ ոգի ընտրեցաք, որ ինչ
ոչինչ ի պահել նշի. բայց միայն զգուշանալ նոցա՝
ի կուռս զոհելոյ, և յարեանէ, և ի հեղձամղձից, և ի պոռն-
կութենէ : * Ցոյնժամ պատառոսն առեալ զոսկան ի վա- 26
ղիւ անդր ընդ նոս սրբեալ եմուտ ի տաճարն. յայտ
առնէր զկատարումն աւուրցն սրբութեան, մինչև մատուցա-
նէր ի վերայ իւրաքանչիւրոց զպատարագն :

* Եբ.

ծիքը. զի լսէիցէ : (14) Ի՛նքն. Լռեցաք. ասացաք. այս : (16) Ոմանք. Ընդ որում վասնոր ուներ լսոյ ետուր. Ուր օրն նայ զ. Ընդ որոյ վասնոր. և ապրուցաց այ'' : (18) Ի ԷՀՀ ՀՀԿԴ ելից. Յոյ ի վաղիւ առն'' : (19) Յորիմաիէ. Ի մեռանն զարշաւանսն. (21) Ոմանք. Ի մուխտս. զսորդիս նոյ, և մի ըստ կերպիցն գնալ : (22) Ոմանք. Ապաքէն լսեցեն ԹԷ և'', (24) Ոմանք. Սրբեցոյս ընդ նոսն. զգլուխս. և զգիտասցեն ամենեքեան, ԹԷ : (25) Ոմանք. Որոյհս և ընտրեալ յառ. զգուշանալ ի կուռս զոհելոյ : (26) Օրինակ ի. ազատութեան սրբութեանն :

27 ՓԵՏՐՈՍ ԽՐԱՏԵԼ ՍԿՍԱՒ ՆՈՅՆ՝ ասելով՝ ի հաստատել, տեսա
ԼՈՒԿ
ԻՆՔ զԻՍՈՒՍ՝ որպէս ԵՒ ՆԱ ՏԵՍԱՆԷՐ զնա՝ ի ստուերին ասելոցս հրէից՝ զերկրորդն զԳՂ.
ՆՈՎԱՆ զԶԱՏԻԿՆ ։ ԵՒ ՈՐՊԷՍԶԻ ՉԻ ՆԱ ՏԵՍԱՆԷՐ՝ ապագայ
28 ԿԷՒՆ ։ * ՈՒՐԱԽ ԼԻՆԻՑԻՔ՝ ՕԴՆԱՅԻՔՔ ։ ԱՅՍ ԱՅՐ Է՝ ՈՐ ՀԱՒ
ԱՍՏԱՆԱԿ ԺՈՂՈՎԸԴԻՒՆՆ ԵՒ ՕՐԻՆՈՑՆ ԵՒ ՍՈՒՐԲ-ԱՅՈՑ ԱՅՍՈՐԻԿ՝
ասելովն ՅԱՅՏՆԵՑՈՒՆ ՅԱՅՍՄ ՄԱՐԴՈՒՆ ՔՈՒՐԱՅՆ ՈՒՍՈՒՑԱՆԷՔ ։ ՄԻՒՆՔ ՀԱՒԱՏԱՒՍՏ
29 ԵՒ ԼՄՆԻՑԻ՝ Ի ՍՏԱՑՈՂՆ՝ ԵՒ ԱՊՇԱՒՈՑ ԶՔԱՐ ՍՈՒՐՔՈՒՆ ։ * ՔԱՆԶԻ ԵՍ
ԶԻ ԷԻ ԽՈՏՈՐԱԿԻՆ ՍՈՒՐՔՍ ԶԱՐԹՈՒՓԻՍՈՒՆ ԶԻՄԻՍ ՍՈՒՐՔՍ
Ի ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ԸՆԴ ՆՄԱ ։ ԶԱՐ ԽՈՐԱՆԿԻՆ ԼՑԵԼ Ի ՍՏԱՑՈՂՆ
30 ՍՈՒՐՔ ԼՄՆԻՑԻ ԱՊԱՇԱՐ ։ * ԸՍՊԻՏԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔՆ ՅԱՄ, ԵՒ
ԿՈՒՏԵՑՍՒՑ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆ ։ ԵՒ ՍԿՍԱՆ ԶԱՍՏԱՐՍՈՒՍ ՀԱՓՏԻՒՆ
ԱՐՈՒԱՐՈՅ ՍՈՒՐՔՈՒՆ ։ ԵՒ ՎԱՂՎԱՂԱԿԻ ՓԱԿՉԱՑՔՍՈՒ ԴՐՈՒՆ
31 ՔՐԵՆ ։ * ԵՒ ԽՈՒՓԻՒՆ ՁՆԱ ՍՊԱՆԱՆԵԼ ։ ԵՒ ԿԱՏԱ ՁԻՒՆՆ Ի
32 ՀԱՂԱՐԱՒԱԿԱՏ ԴՆԴԻՒՆ, ԵԼԵՒ ԽՈՏՈՐԱԿԱՆ ԶՄԻ ԼԵՒՆ ։ * ՈՐ
ԻՍՐ ԱՆԴԻՆ ՍՈՒՏԱՒ ՉՕՐԱԿՈՒՆՔ ԵՒ ՀԱՓՏԻՒ-ԲՈՒՍՔՈՒՆ՝ ԴԻ-
ՄԱՑՍ Ի ՎԵՐԱՅ ՆՅՈՒ ։ ԵՒ ՆՅ ՍԿՍԱՆԱՒ ՀՅԱՒԱՐՈՒԱԿԱՆՔՆ ԵՒ
ՁՉՕՐԱԿԱՆՔՆ, ԴԱՒԱՆԵԿԵՑԻՆ Ի ՀԱՐԿԱՆԵԼՈՒՆ ՁՍԱՒՐՔՍ ։
33 * ՅԱՅԺՄ՝ ՄՏՈՒՐԵԼԱՒ ՀԱՂԱՐԱՒԱԿԱՆՔՆ ՔԱՀԱՆԱ ՊԻՒՆ
ԵՒ ՀՐԱՄԱՅԵԱՑ ԿԱՏԱԼ ԿՐԿԻՆ ՀՂԼՈՒԱԾՔՆ, ՈՐ ՀԱՐՑԱՆԵՔ
34 ԹԷ ՈՎ ԷՑԵ, ԵՒ ԶԻՆՉ ԷՑԵ ՍՊԱՌԱԼՈՒ ։ * ԱՄԼՈՒ՝ ՅԻՆ
ԻՆԻՆ ԱՂԱՂԱԿԷՒՆ ՉՆԱՆԱՆ ՅԱՄԲԱՒՆԻՆ ։ ԽՈՒՐՃ ՈՂ ԿԱՐԱՑ
ԴԻՒԱԼ ՁԱՌՅԴՆ ՎՆ ԱՄԲՈՒՆԻՆ, ՀՐԱՄԱՅԵԱՑ ԱՒԵԼ ՉԻՍՆ
35 Ի ԲԱՆԱԿՆ ։ * ԵՒ ԼՐԱԲԵ ԵՀԱՍ ՅԱՍՊԻՆԱՆԱՆ, ԴԷՒ Ե-
ՎԼ ՔԱՀԱՆԱՐ ԲԵՐԵԼ ՉՆԱ Ի ՁՐՊԱԿԱՆԱՑՆ՝ ՎԱՍՆ ԲԱՆԱՒՈՐԵԼ
36 ԱՄԲՈՒՆԻՆ ։ * ՔԱՆԶԻ ՉԿԱԱ ԼՐԻՒԱՑԱՐ ԲԱՆԱՒՈՐԷ ԺՈՂՈՎՐԴ-
37 ԴԱՒԱՆԻՆ, ԵՒ ԱՍԷԻՆ ԲԱՐՁ ԴԱՍ ։ * Մ ԼՈՒԶ ԴԱՍ ՄՈՒԱՆԱՆ
ԼՈՑ ԵՐ ՊԱՏԱՍ Ի ԲԱՆԱԿՆ, ԱՍԱԾ ՑԿԱՊԱՐՏԱՒԱՆ. ԵՒ ԹԷ
ԱՐԺԱՆ ԷՑԵ ԻՆՁ ԽՕՍԵԼ ԸՆԴ ՔԵԶ ։ ԵՒ ՆԱ ԱՍԱՑ ։ ՅՈՒ-
38 ՆԱՐԷՆ ԳԻՏԷԱՑ ։ * ՄԻ ԱՐԴԵՒՔ ԳՈՒ ԼՑԱՒ ԵՒ ԳԼԽԱՏԱՑԵԱՑ ։
ՈՐ ՅԱՏԱՒՉԱՆ ԶԱՅՍ ԱՒՈՒՐՍ ՄԱՏԱՒՈՒՄՆԵՑԱՑՔՆ ԵՒ ՀԱ-
39 ՆԵՐ ՅԱՆԱՊԱՏԱՒ ՀՐԱՄԱՅԵԱՑ ԱՍՑԱ՝ ՍԿԻԶԲՆԱՒՈՐԱՑ ։ ԵՒ
ԱՍԱՑ ՊԱՏԱՍՈՒ, ԵՒ ԻՄ ՄՅՆ ՀՐԵՒՑ, Ի ՍՈՒՏՈՒՆՔ ԿԻՒԼԻՔ
ԿԵՑՈՒ, ՈՂ ԱՆՆՉԱՆ ՔԱՀԱՆԱՊԵՔ ՔԱՀԱՆԱՑԱՑ ։ ԱՂԱՂԱԿ ԸՆԴ
40 ՔԵԶ ՀՐԱՄԱՅԵԱՑ ԻՆՁ ԽՕՍԵԼ ԱՍԱ. ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԱ ։ * ԵՒ Ի
ՀՂԱ

---

(27) Յմնփ. Ա ՓԵՏՐՈՍ ԽՐԱՏԵԼ ՍԿՍԱՒ ՆՈՅՆ՝ ասելով՝ ի հաստատել, տես
ԱՆԷՆ ։ (27) Ոչինչ. ՔԱՀԱՆԱՊԵՏ ։ (28) Յմնփ. ՀԱՒԱՏԱՒՍՏ
ԾՈՒԱՐԵՒՑԻՆ ։ ՁԱՐ ՍՈՒՐՔՆԻՆ ։ (29) ՅՕՐԻՆԱԿԻՆ. ՕՐԻՆԱԿԻՆ ՄՈՒՐ
ՔԻՆԻՆ''։ (30) ՅՕՐԻՆԱԿԻՆ ՅԱՒՆԵ. ԿԱՂԱՂԱՆ ՅԱՄ ։ (32) ՕՐԻՆԱԿ
ՀԻ. ԱՆԴԻՆ ՍՈՒՏԱՒ ՉՕՐԱ''. ՍՈՒՏՈՒՏԱՒ ՀՅԱՒԱՐՈՒԱԿԱՆ ։
(33) Յմնփ. ԵԹԷ Ո՛Վ ԷՑԵ, ԵՒ ՉԻՆՉ Է ՊԱՏԱ''։ (34) Յմնփ.
ՅԱՆԱՊԱՏԱՒ ՅԱՄԲԱՒՆԻՆ ։ (35) ԲՂԵՓ. ԵՀԱՍ ՅԱՍՊԻՆԱՆԱՆ ։
(39) Ոչինչ. ԿԱՏԱՐԵԼ և ԲԵՐԵԼ ։ (38) Յմնփ. Մ ԼՈՒԶ ՄՈՒ-
ԱՆԱՆ ԴԱՍ. . . ՀՐԱՄԱՅԵԱՑ ՊԱՏԱՍ ։ (40) Յմնփ. ՔԱՀԱՆԱՆ
ԺՈՂՈՎՐԴ''։ ԵՒ ԼՐԱԲԵ ԸՆԴ ՀՈՒԴԱՅ ։

Digitized by Google

հրամայիչն ևս ոչ, այլ ասացեալ կացուսցէ՛ ի վերոյ ասելոցն
նոցա՝ շարժելով զձեռն փոխանակ ոտիցն։ Իբրև բազում
լուռ լինել ընդ ակամայ հեգնելոյ ընդ բազումն՝ և ասել։

Գ.Ւ. ԻՒ.

1 Ա՛ղբ եղբարք և հարք՝ լուարուք ինձ այժմ առ ձեզ
2 պատասխանատուս։ * Իբրև լսեան՝ թէ հեբրայե-
3 ցերէն վիճակաւն բարբառեցաւ ցնոսա՝ առաւել ևս գա-
4 դարեցին՝ ի լռութիւն։ * Եւ նա ասէ. Ես եմ այր հր-
5 եայ, ծնեալ՝ ի տարսոնէի կիւղիկեցւոց, սնեալ՝ ի քա-
6 ղաքս յայսմիկ, առ ոտս գամաղիէլի ուսեալ՝ ըստ
7 ճշմարտութեան հայրենի օրինացն նախնեացմոյզ է-
8 ի, որ ամենեցունս գնաք այսօր։ * Որ զայն ճանապարհ
9 վարեցի մինչև՝ ի մահ, կապել և մատնել՝ ի բանտս այր
10 և կանայս։ * որպէս և քահանայապետ վկայէ ինձ
11 և ամ ծերակուտ. յորոց և ընդունելով առաքեալ գն-
12 ացի՝ ի դամասկոս երթալոյ, ածել և անտի կապեալս
13 յԵրմ, զի պատժեսցին։ * Եւ եղև ինձ՝ ի գնալն և՝ ի
14 մերձենալ՝ ի դամասկոս, զիւղաւուքն յանիկարծակի
15 լերկնից փայլատակեալ լոյս աստուածի զինեւ, * և ան-
16 կայ յերկիր. և լսեայ բարբառ ցիս ասելոյ. սաւուղ
17 սաւուղ՝ զի՞ հալածես զիս։ * Եւ ես ետուս պատաս-
18 խանի՝ ընդ ո՞վ ես տէր։ և ասէ ցիս. ես եմ յն նազով-
19 րեցի՝ զոր դուն հալածես։ * Բայց որ ընդ իս էին՝
20 զլոյսն տեսին, այլ ձայնն ոչ լսեին՝ որ խօսէր ընդ իս։
21 * Եւ ասեմ, զի՞նչ արարից տէր։ և ասէ ցիս տէր. յա-
22 րուցեալ երթիցես՝ ի դամասկոս, և անդ պատմեսցի
23 քեզ ի՛ ամենայնի որ հրամայեալ է քեզ առնել։ * Իբրև
24 ոչ տեսանէի՝ ի փառացն լուսոյն այնորիկ, զձեռնառն ձը-
25 գեալ՝ ի նոցանէ որ ընդ իս էին, մտի՝ ի դամասկոս։
26 * Անանիայ ոմն այր երկիւղած ըստ օրինացն, վկայեալ
27 յամենայն բնակչացն որ՝ ի դամասկոս հրեայքն էին։ * ելի ե-

կայց

Գ.Ւ. իբ. (1) Ցօրինակին պիտէր. եղբարք և հարք։ (1) Պա-
տասխանի. Կամ ձեզ պատասխանատուս ես ամենք. պահեցէք
առաւելս։ (2) Պահ. լծակ հեբրայեցւոց լեզուին բառ։
(2) Բռնի. Դադարեցին՝ ի լռութիւն։ (3) Պահ. Եւ առաք.
ևս եմ. ի տարսոնէի կիւղիկեցւոց. ամբիծն գործ էք այսօրէս։
(4) Պահ. Ջեռոյն ճանապարհ վարեցին մինչև ի մահ. ի
քաղաքս այրս։ (5) Օրինակ գ. կապելոյ յեմ զնա առաքեր-
ցին։ (6) Պահ. ի գնալն և մերձենալ. վայրապատահական
առաւելս։ (9) Պահ. Ջայսմ առաւելեալն։ (10) Պահ. Որ ինչ հր-
տասան ի քեզ ։ ես օրինակ գ. Որ հրամայեսցէ ի քեզ ։
(11) Օրինակ գ. ի ձեռանէ այնորիկ որ ընդ իսն ։

Digitized by Google

կաց առ իս՝ և ասէ. տաւուղ եղբայր՝ ի վեր հայեաց։
14 * Եւ ես նոյնժամայն՝ ի վեր հայեցայ՝ ի նա։ և նա աս-
է ցիս. ՚ած հարցն մերոց յառաջագոյն ընտրեաց զք-
քեզ ճանաչել զկամն նորա, և տեսանել զարդարն, և
15 լսել բարբառ՚ ի բերանոյ նր։ * զի եղիցիս վկայ նորա
16 առ ամ մարդիկ, որոց առևսերն և լուար։ * և արդ՚
ընդ հեղգաս, արի՚ մկրտեա՚ց և լուա զմեղս քո՚ ի կար-
17 գալ զանուն նորա։ * Եւ եղև ինձ՚ ի դառնալն յԵմ՚
18 և կալ յաղօթս՚ ի սուրբսն, լինել՚ ի զարմացմանն։ * և
տեսանել զնա զի ասէր ցիս. փութով՚ եւ՚ լեմ՚ վաղվա-
ղակի, քանզի չէն ընդունելոց զքո վկայութիւդ՚ ինձ իմ՚։
19 * Եւ ես ասեմ. ՚եր՚ ինքեանք իսկ գիտեն՚ զի ես էի
որ՚ ի բանտն տայի, և գան հարկանէի ըստ ժողովրդ-
20 դոցն զհաւատացեալսն՚ ի քեզ։ * և յորժամ հեղոյր
արիւնն սուրբ՚ստեփանոսի վկայի քոյ, ես ինքն էի որ՚ ի վր
կայի, և համակից լինէի սպանման նր, և պահէի զդ-
21 հանդերձս սպանողացն նորա։ * Եւ ասէ ցիս. գնա, զի
22 ես՚ ի հեթանոսս հեռաւորս առաքեցից զքեզ։ * Եւ
ա՚նկնին դնէին նմ՚ մինչև ցայս բան. ապա բարձին զձայնս
իւրեանց՚ և ասեն. բարձ յերկրէ զայդպիսիդ, զի չէ
23 պարտ այդպիսւոյդ կեալ։ * Եւ յաղաղակեն նց՚ և
24 ընկենուլ զհանդերձս՚ և զփոշին ցանել յօդսն, * հրա-
մայեաց հազարապետն մուծանել զնա՚ ի բանտին. ա-
ռել՚ գանի՚ հարցանել զնա, զի գիտասցիմ վասն որո՚յ
25 յայնպիսի այնպէս աղաղակէին զնմանե։ * Եւ իբրև
ապրեցին զնա փուկով, ասէ պաւղոս ՚ցհարեւրապետն
որ՚ ի վերայ կայր. եթէ՚ զայր հռոմայեցի և անպատա-
26 պարտ լցէ ձեզ դատն հարկանել։ * Իբրև լուաւ հա-
րեւրապետն, մատուցեալ առ հազարապետն պատմեաց
և ասէ. զի՚նչ կամիցիս առնել. քանզի այրն այն հռոմ՚-
27 մայեցի է։ * Եւ մատուցեալ հազարապետն, ասէ ցնա.
28 ասա դու ցիս՚ հռոմայեցի՚ ես. և նա ասէ, այո։ * Պա-
ատասխանի հաւ հազարապետն. ես բազում՚ գլխով ըզ-
զինուորութեա զայս ստացայ։ ասէ պաւղոս. ես ծնեալ
29 իսկ՚ ի գին եմ։ * Եւ վազվաղակի՚ ի բաց կացին՚ ի
նմա՚։

---

(14) Յօրինակին ալեհեր. Հայեցայ՚ ի նա։ (14) Օրինակ ի. Եւ քեզ ընտրեաց զարդարն, և լսել բանս՚ ի։ (16) Օրինակ ի. Քո, և կարգալ զանուն նր։ (19) Յնդհ. Տր ինքեանք իսկ գի՚։ (20) Յնդհ. Զկային քո, ես ինքեանք էի կայի՚ ի վերայ։ (21) Յնդհ. Գնա գու, զի ես։ (23) Յնդհ. Զփոշին ցան՚ նեալ յօդս։ (24) Յնդհ. Աղաղակին զնմ՚։ (25) Յինն. Պարտ է ձեզ դատ։ (26) Յինն. Եւ իբրև լուաւ հար՚։ (26) Բ՚շխ. Զինչ կամիս առնել. քանզի այրս այս հռոմ՚մայե՚։ (28) Յնդհ. Զինուորութիս զայս։ (29) Օրինակ ի.

Digitized by Google

նմանէ՝ որ հարկանէլոյն էին գնա։ և հազարապետին
իսկ երկեաւ, իբրև գիտաց եթէ հռովմայեցի է նա։ և
զի կապեալն էր գնա։
ԼԳ * Եւ ՚ի վաղիւն անդր կամեր գիտել զիշմարտին, թէ 30
զի՞նչ չարասիսառեն էր հրէիցն. արձակեաց գնա, և
հրամայեաց քահանայապետսն և զամենայն ատեանն
ածել, և իջուցեալ զԳաղղէոս կացոյց ՚ի մէջ նոցա։

ԳԼ. ԻԳ.

Եւ Գաղղէոս ասէ զպաւղոս յայտնանն՝ ասել. արդ եզ 1
բանիւք՝ եղ ամ ուղիղ մնոզք գնացեալ եմ առաջի աց
գինեալ ցայսօր։ * Եւ ցանհանապատանան անանձայ հրա- 2
մայեաց ապատաւորացն հարկանել զբերանդնդ։ * Յայն 3
ժամ պաւղոս ասէ գնա. հարկանելոյդ է զքեզ պատ արմ
քառեալ. և դուն նստիս գատելի զիս ըստ օրինացդ. և
ապաւնոյ օրինաց հրամայեալ զիս հարկանել։ * Եւ որ 4
շուրջն կային՝ ասեն. զքահանայապետսդ ես հայհոյեմ։
* Եւ ասէ պաւղոս. ոչ գիտէի ես արդարք՝ եթէ նոցն քա 5
հանայապետ է. գրեալ բոկ է՝ զիշխանն ժողովրդեան քո
ոչ հայհոյեցես։ * Իբրեւ գիտաց պաւղոս՝ եթէ մի 6
կազմն սադուկեցւոց է՝ և միւսն փարիսեցւոց, ագաղ
ձակէր ՚ի մէջ ատենին. արդ եղբարք՝ ես փարիսեցի
եմ, որդի փարիսեցւոյ. վն յուսոյ և յարուցեալ մեռե
լոց՝ ես ատեամն դատիմ։ * Եւ զայս իբրեւ ասաց՝ ե 7
գին հերձուածք փարիսեցւոցն և ատգուկեցւոց. և
ապատաժողովեցաւ բազմութիւնն։ * զանգի ատգուկեցիքն ա 8
սեն, չիք յարուցիլ, և ոչ հրեշտակ՝ և ոչ հոգի։ բայց
փարիսեցիքն խոստովանին զերկուսեանն։ * Եւ եղեւ ա 9
պազայ մեծ. յոտն կացին ոմանք ՚ի գրոցդ ատենի ՚ի
հողմանէն փարիսեցւոց, հակառակեցին և ասէին. ոչ
ինչ չարագործ գտանեմք յայտնիմիկ, բայց եթէ
հոգի խօսեցաւ ՚ի գնա՝ կամ հրեշտակ։ * Եւ ՚ի բազ 10
մանալ ատկոխին, երկուցեալ հնապատասպանն՝ թէ գու
ցէ ձերգիւղի պատղոս ՚ի նոցանէ, հրամայեաց զբանակին
ելին խլանել յատիչտակիէ գնա ՚ի միջոյ նշ, և ածել ՚ի
բանակին։ * Եւ ՚ի վաղուանն գիշերին՝ եկաց առ նմա 11

՚ի բաց կայ ՚ի նմանէ որ հարկանէլոյն էր գնա։ (29) Ո
մանք. Որ հարկանէին գնա։ թէ հռովմայեցի է. և զի
կապեալ էր։ (30) Ոմանք. եթէ զնչ։ ՚ի բաց ՚ի հրէիցն։
Գլ. իգ. (1) Ոմանք. Եւ յայմ ուղիղ։ (5) Ոմանք. Զիշխանա
ժողովրդ՚։ (6) Ոմանք. Վն յուսոյն և յար՚։ (8) Ոմանք. Սա
ատեին. չիք։ խոստովանէին։ (9) Ոմանք. ՚ի կռոմանէ փա
րիսեցւոցն։ (9) Ոմանք. Ոչ ինչ չարագործ գտանեմք։։
բայց եթէ։ (11) Յոմանս պակաս. Քաղաքերանց պաւղ՚։

ձեր, և ասեմ. քալաւէրեցայց ալաւզե, զի ոչ վկայեցեր
զիս իմ յերմ, այլնպէս ալաւտա ե զքեզ և'ի հուժիմ վկայել։
12 * Եւ իբրև այդ եղև՝ ալաւրևալ ժողով հրեից, ղզո ԼԴ.
վեցկին զանձինս ոչ ուտել և ոչ ըմպել՝ մինչև ապանցին զ
13 զալաւզոս։ * Եւ են ելին ասելի քան զքառասուն՝ որոց
14 զայս ընդ միմեանս երդմնեալ ալաւրևալ եր։ * Ընդ մեծ
ահաւն ալաւքահանայապետին և երիցունս՝ և ասեն. Նզո
վեալ եղաւվեցաք զանձինս՝ ոչինչ ճաշակել՝ մինչև ապանդ
15 ցուք զալաւզոս։ * Բայց դուք զպացուցիչը հալածեալ
ալաւտիս հանգերձ ասելիս են, զի իմ ալաւցուցեք զնա ձեզ,
ոչ եթե կամիցիք ձշմարտապէս ինչ գիտել զնմանե։
և մեք յալաւիքան զնոսեալ ոչ ալաւտրալաւսալեմ'ի մոտ
16 նոսին զնա։ * Եւ լալաւեալ քահորդքն ալաւզոսի զգա
ւաշանալ եթէն, եւ ին եմոռա'ի քանակ անգր՝ ալաւտալեալ
17 ալաւզոսի։ * Եւ ի գիշերիալ ալաւզոսի առ իւր զնի'ի
հարթալաւպատուց անտի՝ ասէ. զալաւտանիս զալաւ ասէր
18 ալաւ հալաւրալաւպետն, զի ոչ ինչ ալաւտալեալ նոսա։ * Եւ
ոչ առնել զնա տարակոյս առ հալաւրալաւպետն՝ և ասէ.
հաւպէսալեն ալաւզոս կոչեաց զնա, և ապալաւզալ զալաւտալ
նիս զալաւ ածել առ քեզ, ոչնչ ինչ խօսել ընդ քեզ։
19 * Ալաւրալ զձեռանէ ոչ հալաւրալաւպետին գնալաւց մեկնա
20 ակ, հարցանելոր՝ եթէ զի՞նչ ոչնչ խօսել ընդ իս։ * Եւ
նա ասէ. հրեայք միաբանեցին ալաւզալ զքեզ, զի վա
զիս զալաւզոս իջուցցես յալաւտան, իբրև եթէ կամիցին
21 ինչ ձշմարտապէս հարցանել վասն նորա։ * ալաւզ գնա
մի անալաւյցես նոցա. քանզի գալաւրն գործեալ է նոսա
'ի նոցանէ ալաւրալաւց ասելի՝ քան զքառասունն, ոլք նզո
վեցկին զանձինս՝ ոչ ուտել և ոչ ըմպել՝ մինչև ապանդ
ցեն զնա, ալաւզ ալաւտալեալ են, և ապալաւսպէս քոյ հրա
22 մանեք։ * Ալաւզ հալաւրալաւպետն ալաւձակեաց զալաւտանին՝

ասա

---

(11) Ոմանք. Ընդունեալ ալաւրալաւ ե քեզ։ Ա. Յիսուսիա ալաւզալ է։ (13) Ոմանք. Քան զքառասունսն։ (13) Ոմանք. Ըմպել երդումն ալաւրալաւ։ (14) Ոմանք. Ոլոց միաւռալաւքն։ (15) Ոմանք. Հանդերձ ասելիսն զի իմ ալաւցուցես զնա։ ալաւզ զի կամիցիք ձշմարտապէս ինչ գիտել՝ յայնժ զմեռանելն նորա։ (15) Ոլոմ. Պատրաստասիմք'ի ասալ։ (16) Ոմանք. Եւ ալաւտալեալ ասալ։ (17) Ցոմանս ձեռք. Պատգամի առ ինք։ (17) Օրինակ ին. Ունի ինչ ասել նմա։ (18) Ոմանք. Ոչ ուտել ինչ խօսիլ։ (19) Ոմանք. Հալաւրալաւպետն գնալաւց։ Հարցաներ երեք զնից։ (20) Ոմանք. Մի խոցանեցցեն ասալ։ զի'ի վաղիւ։ Իբրև եթէ։ Ասէ ոմն. զի'ի վալաւտանեն զալաւզոս։ (20) Ցօրինակին. Ձգալաւշէ զձեզ զի։ Համիցին ձշմարտալաւ։ (21) Ոմանք. Մի'ի անալաւյցես նոցա զի գալաւրան։ զբ նզովի։ (22) Ոմանք. Պատուիրեալ մի ա։

Digitized by Google

պատուիրեալ մի ոմանք ասել՝ թէ զայս զգացուածքն
ինձ։ * Եւ կոչեալ երկուս ի հարիւրապետացն՝ և 23
ասէ. պատրաստեցէք զօրականս երկոտասան, որ գնան
Կիւսիոն մինչև ի կեսարիա. և հեծեալս եւթանասուն՝
և սրախաղս երկերիսուր, յերկուց ժամու գիշերոյն։ * և 24
գրաստս պատրաստեսցին, որպէս զի ինքն հեծցեալ զընդ-
պռս առցեն տանիցեն։ և ասէ փեղիքս դատաւոր։ գրեալ 25
Թուղթ, որ ունէր օրինակ զայս։ * Կղավդիոս Լիւ- 26
սիաս, առ քաջ դատաւոր փեղիքս, ողջոյն։ * Զայդս 27
զայս կասկածեալ՝ ի հրէից՝ և մերձ՝ ի սպանանելն՝ ի նոցանէ,
հասեալ՝ ի վերայ զօրականաւս առեալ եւ
մատեալ թէ հռոմայեցի է։ * կամեցայ գիտել զպատճառն 28
վն որոյ ամբաստանէին զդմանէ, իջուցի զդա յաժողովս
նոցա։ * զոր գտի ամբաստանեալ վն հնդրոյ հրէից իւր- 29
եանց օրինացն։ և ոչինչ արժանի մահու կամ կապանաց
նաց ունէր վնաս։ * Իբրև ազդ եղև ինձ նենգութիւն՝ 30
յայրդ լինելոյ ի նոցանէ՝ յղեցի առ քեզ։ հրամայեցի
առաւել և զարեխօսացն խօսիլ զդմանէ առաջի քոյ։
ողջ լեր։ * Եւ զօրականացն ըստ հրամանի նորա՝ ա- 31
ռեալ զպաշտօնս ածին՝ ի գիշերի յանտիպատրիս։ * և 32
՝ի վաղիւ անդր արձակեալ զհեծեալսն զընդ նմա եր-
թեալ, դարձան՝ ի բանակին։ * Ընդոս մտին՝ ի կեսա- 33
րիա. և առեալ ցդատաւորն զԹուղթն, առաքի և զաղա-
ցին նմա և զպաշտօնս։ * Իբրև ընթերցաւ, եհարց թէ 34
յորմէ՝ եահանգէ իցէ. և առեալ եթէ՝ ի կիլիկեացւոյ է.

* լուա-

---

(23) Ոմանք. Իւթանասուն.. ՝ի յերրից ժամուց գիշեր-
ոյն։ (24) Ոմանք դիակեք գրէն զբանս առանց յիշատրուեն այս-
պէս. Աւղրկացուսցեն առ փեղիքս դա՛։ (24) Ոմանք առնեալ՝ ի
յաւթեանէն՝ յատելս. Աւղրկացուսցեն. երկեաս ի գոսցե
յաժղովականէսցին զնա հրէայքն, և սպանցեն և ինքն չէիոյ ղբարե-
գուած իբեսոյ. իբերա ևկ առնելոյ իցէ զգանելս. և առ փեղիքս։
Որ լիւ ասէ՝ ի գրւագիրս մեր, ոչ և ալ՝ ի յառնիան ոչգիեալ
գիրն։ (25) Ոմանք. Գրուագ Թուղթ։ (25) Ոմանք. Զօրեք
նակ զայս։ (27) Ոմանք. Կալեալ՝ ի հրէից, և մերձ սպա-
նանել՝ ի նոցանէն.. զօրականաւս առ՛՛.. եհեղ հռոմ՛՛։
Ոմ ասիան. զօրականօք առ՛՛։ (28) Ոմանք. Ամբաստանէին
զնմանէ։ (29) Ոմանք. Ամբաստանել վն հնդրոյ հրէից։
(30) Ոմանք. Ազդ եղև ինձ ասիս նենգութիւն։ (30) Ոմանք
Նենգութիւն յայրդ։ (31) Ոմանք. Ըստ հրամանին իւրմանց
ածին գիշերային յանտիպատրիս։ (31) Բազմ. Ածին գիշ
երայնի։ Ոմ ասիան. Տարան՝ ի գիշերի առ անտիպատ-
րոսն։ (32) Ոմանք. Աբձակեսաց զհեծեալս Ը նման եր-
թալ։ (34) Ոմանք. Հարցանէր եթէ յորմէ.. Թէ՝ ի
կիւլիկեացի է։ և ոմանք՝ լուծ. Թէ՝ ի կիլիկեայ է։

ԻԹ

Digitized by Google

35 * լսուցից քեզ. ասէ՝ յորժամ և ընդհատցէ քո եկեղեցիս
և հրամայեաց յասպարանսն հեթովդի պահել զնա։

ԳԼ. ԻԴ.

1 Եւ յետ հինգ աւուրց կէս քահանայապետն անանիայ հասեալ ընդ
ծերովք ոմանցիք, և ճարտարախօսաց տեառն հ ա
տեղեաց ոմանցիք. որք և դատացուցին զնա առաջի
2 պաւղոսի։ * Եւ՝ ի կոչելն զնա, սկսաւ տեառնիցդ ամ
բաստանն լինել և ասել։ Բազում խաղաղութիւն գտեալ
՝ի քէն, և իրաց ուղղութիւն ազգիս այսորիկ քով խնամ
3 ոով։ * ամենայնիւ, և ամ ուրեք ընդ ամենեսեան, քաջիդ
4 փրկիցս՝ ամ գոհութիւն։ * Բայց զի մի և առ աւելի աշ
խատ արարից զքեզ, աղաչեմ լսել մեզ կարճ՝ ի կարգ,
5 ձոյլ քոյին հեզութիւնդ։ * Քանզի գտաք զայրս զայս ա
պականիչ և խռովիչ ամ հրէից՝ որք են ընդ ամենայն
6 աշխարհս, և առաջնորդ հաղվածոց հերձուածոյն։ * որ և զսա
ռնաբն իսկ կամեցաւ պղծել։ զոր և կալաք, և ըստ մե
7 ծոց օրինացն դատել կամեցաք։ * եկեալ լիսիաս հե
զաբոպետ՝ մեծաւ բռնութիւնք՝ ի ձեռաց մերոց եհան ի
8 * հրամայեաց և չարախօսացն նոր գալ առ քեզ։ յորմէ
դուն իսկ քաւականն լինիցիս՝ ի վերայեալսն գատաստել, զայն
հաստատ լինել՝ զորոց մեզ ամբաստանեալ եմք զդմանէ։
9 * Ամ խաբանեցին և հրեայքն, ասելն՝ այդպէսի՛ կ։ * Գնա
10 տասիանի ես պաւղոս, յայն արիւկէն նման գատաստուրին
խոսել։ ՝ի բազում ամաց լինել քեզ դատաստուր ազգիս
այսորիկ գիտեմ. յօժարութիւնք մեր խմոց ընդունել
11 քանի առնեմ։ * քանզի կարող ես գիտել, զի ոչ ինչ աւ
ելի է իմ քան զաւուրս երկոտասան, յորմէ հետէ ե
12 լի երկիրպագանել յԵրս։ * և ոչ՝ ի տասնեակ անդ գըտ
անին զիս ընդ ոումեք խոսեցեալ, և կամ ժողովս արար

ԳԼ. իգ. (1) Անան. Հինգ աւուրց։ (1) Անդ. Եւ ճարտ
տասխաս տեառնէդեառս. կամ, տեառնիդաս. ոմանցիք։
(2) Անան. Եւ՝ ի կոչելն զնաս... զքէ՛մ խաղաղ՚՚։(2) Ան
դան. Տեառնէդեան. կ՛, տեառնէդեան.. գտեալ ես՝ ի քէն.
քոյով խնամով։ (3) Անդան. Եւ ընդ՚հա՚՚. քաջիդ փրկիչդս։
(4) Բ՚ցի. Մ՚ի աւելի և աս։ (5) Անդան. Որ ե աչիկերդս։
(6) Անան. Եւ զատաճարն և աս կա՚՚։ (7) Անդան. Լիսիաս
հազարապետն։ (8) Անդան. Յորմէ և դու իսկ քաւականն
լեցիս վերատես գատաեալ.. զոր մեզ ամբաստանեալք
զդմանէ։ (8) Անդան. Ամենայնիւ հաստս։ (9) Անդան.
Ամ իսաբանեցին հրէայքն ասելն. այդ այդպէս է։ (10) Ան
ան. ՝ի յաղիսարիկէն նմ՚՚.. լինիլ զքէզ գատաս՚՚։ (10) Ան
դան. Ազգիս այսմիկ.. վս իմոյ իրաց պաս՚՚։ (11) Անդան.
եալին երկրպագանել։ (12) Անան. Եւ կի՛ ժողով ար՚՚։

Digitized by Google

քարաշ քառասնից • ոչ 'ի ժողովուրդս , * և ոչ 'ի քաջագունդ • 13
և ոչ յանդիման առնել կարէն քեզ , վասն որոյ այժմ
չարախօսեն զինէն : * Բայց զայս խոստանայմ քեզ , և 14
ԹԷ ըստ Հանապատիս հին զոր ասեն հերձուած , այնպէս
պաշտամ զԱստուածն հարցն ես • հաւատացեալ ամէն՝ որ գինչ 15
յօրէնսն և 'ի մարգարէսն գրեալ է : * Ունելով յոյս առ
ՅԱՍ • որում և դուքս խակ ակնուն՝նին , ԹԷ յարութիւն լի-
նելոց է արդարոց և մեղաւորաց : * յորում և մեք խոհ 16
Ճգնիմ անխիղճ միտս ունել առ ՅԱՍ և առ մարդիկ յամ
ժամ : * 'ի բազում ամանց ողորմութիւն եկի առնել յազգդ 17
իմ • և հատու պատարագաց • * որում գտին զիս սրբե- 18
ցեալ 'ի հաւատսդ՝ոյն , ոչ բազմութե և ոչ ամբոխու : * Ո- 19
մինք յասիացւոց անտի հրեայք , որոց պարտէր զալ
առաջի քոյ և ամբաստանել լինել , ԹԷ ունիցին ինչ զի-
նէն • * և կամ ինքեանք սոքա՝ասացին , զինչ գտին 20
յիս անիրաւութիւնք՝ միենգեան կայի յատենին : * բայց 21
միայն վն միոյ բանիդ՝ասացի այսորիկ՝ զոր աղաղակեցի
միջնէ կայնի՝ն՝ ի մէջ նոցի , ԹԷ վն յարութեան մեռելոց գա-
տիմ ես այսօր՝ն՝ ի ձեռն՝ * Եւ յայտնեցաւ զնա փիլիքոս 22
զի առաւ զաքսինա գիտեր վն Հանապատին՝ ասէ , յոր-
ժամ լիուսիաս հազարապետ իջեալ այդր , առեղկացայց
վն ձեր : * Հրամայեցաւ հարիւրապետին պահել զնա • 23
և առնել լիաթոյր ձակիւ , և մի զոք յիւրոց անտի արգել-
էր յ ուսոյ՝ն՝ ի պաշտելոյ զնա : * Եւ յետ աւուրց ինչ , եկին 24
փելիքս հանդերձ դրուսիլլա իւրով՝ որ էր հր-
քայ • կուշտաց զպաւղոյն , և լսեաւ՝ն՝ի նմանէ վն որ՝ն՝
յն քրիստոսական : * Եւ՝ն՝ խօսելն նմա՝ վասն արդարու- 25
ԹԷ՝ և ժուժկալուԷ , և հանդերձելոյ դատաստանին ,
զահի հարեալ փիլիքս , ետ պատասխան • դու առ այժմ
երԹ , և յորժամ ժամ լինիցի , կոչեցից զքեզ : * Ամենա- 26
դասնյն և այն ունէր , ԹԷ ասցի տայ նմա՝ի պատգամէ •
վն որոյ և առ՛ի կուշտ ելեալ զնա՝ խօսէր ընդ նմա :

* Եւ

---

(13) Ոմանք • կարէին առնել քեզ • վասն որոյ այժմ զ-
ջաս" : (14) Ոմանք • Ի՛ն ըստ Հանա" • զորս ասեն • •
յամէ որ լինի յօրէնս : (15) Ոմանք • Ունելով յոյս առ ՅԱ • •
ԵԹԷ յա" : (16) Ոմանք • Ա՛խտ ունելով առ ՅԱ : (17) Ո-
մանք • Ողորմութե եկի առնել յազգիդ իմում : (19) Օ-
րինակ մի • Ընդիցին զինչ զնին" : (21) Ոմանք • Ընդաղակե-
ցի մինչ կայի՛ն՝ ի մէջ գոյա , ԹԷ վն : (23) Յօրինակին • Հրա-
մայեցաց հազարապետին : (24) Ոմանք • Էկին փիլիքս հանդ-
երձ դրուսիլլաւ • • և լուաւ զինչ՛ն՝ ի նմանէ վն որ՛ն՝ ի քրիս-
տոս : (24) Յօրինակին • Դրխուսլաւ կնաւ : (25) Ոմանք •
Յորժամ ժամ լինիցի՝ կոչ , լինէ՝ն՝ օրինակ փ-ընդ ոսկ-
նաւ• Յորժամ լինիցի՝ կոչ"։

Digitized by Google

27 * Եւ Պղ կամաւորել երկուց ամսոց, եւ փոխանակ փԼՋ
լինքեան՝ փեսասիս ազգիկիս : իբրեւ կամեցաւ Տէրն առ-
նել հրեշտին փեսլքա, եհետ ղպաւղաս կապուաղ :

ԳԼ. ԻԵ.

1 Փեսասիս իբրեւ եհաս յիշխանութիւն յիւր երկից աւուրց
2 եւ լեաւ՝ ի կեսարիայ : * և ղՃացուցին նմա քահա-
3 նայապետքն և գլխաւորք հրէիցն զպաւղաղաք . * և ա-
ղաչէին՝ խնդրեալ ընծրհս ՚ի նմանէ . զի կուգացէ զնա
յԵմ. գարան գործեալ սպանանել զնա ՚ի ճանապարհ.
4 հի : * Իսկ փեսասիս արար պատասխանի՝ պահել զնա
՚ի կեսարիա . Թէ ինքն իսկ ընդ հուպ անդր երթալոց
5 էր : * և որ՚ի ձեզնէ կարօղ գնան՝ ասէ , ընդ մեզ կղ-
գնեն, և Թէ նոցն ինչ յանցանն գնասս՝ ամբաստանեն զնոցին
6 գնամանէ : * Եւ լեալ անդ աւուրս՝ ոչ աւելի քան զուրե
կամ զաւուրն , եջեն ընդ ՚ի կեսարիա . և ՚ի վաղիւ անդր
7 նստեալ յատեանի , հրամայեաց ածել զպաւղաս : * Եւ
երբեմն եկին , կացին չուրջ զնովաւ որ յԵրուսաղէմէ էին
հրեայքն . բազում և ծանր գնասս գնէին , զորս ոչ կարէին
8 ցուցանել : * քանզի առնէր պատասխանի պաւղաս , և
Թէ ոչ յօրէնս հրէից , և ոչ ՚ի տաճարն , և ոչ ՚ի կայսր
9 ինչ գնասակար եմ : * Բայց փեսասիս կամեցեալ հրէից
շնորհս առնել . պատասխանի եղեւ պաւղասի՝ և ասէ .
կամիս յԵրուսաղէմ երթալ , և անդ վն դատին երեսաց
10 ատեալիւ իմ : * Եւ ասէ պաւղաս . յատենի կայսեր հա-
մառալ կամ , ուր պարտ է ինձ դատել . հրէից ինչ չեմ
11 գնասակար , տղի և գոլ իսկ քաջ գիտես : * ապաս եԹէ
գնասակար եմ՝ և արժանի ինչ մահու գործեցեր , ոչ
զանգիտեմ ՚ի մեռանելոյ . իսկ եԹէ ոչինչ է զորոց ա-
ղաչ ամբաստանն լինին գնմանէ , ոչոք կարէ զնա գոլս չը-
12 հաղորդել . ՚ի կայսր բողոքեմ : * Ցայնժամ փեսասիս խո-
սեցեալ ընդ խորհրդականսն՝ արար պատասխանի , ՚ի
կայսր բողոքեցեր՝ առ կայսր երթիցիր :

* Իբր

(27) Ոմանք . կամեցաւ փեսլքա Տէրն առ՚՚ :
ԳԼ. իե : (1) Ոմանք . ՚ի կեսարիոյ : (3) Ոմանք . խնդրեալ
Տէրն ... գարան գործեալ : (4) Ոմանք . երԹալոց էր :
(5) Ոմանք . կարօղք իցեն ... և Թէ իցէ ինչ յանցն ... լիք
ինչին գնմանէ : (7) Ոմանք . Եւ ծանր գնասս գնէին գնմանէ ,
զոր : (9) Ցօրինակին գնէ . կամեցեալ հրէիցն : (9) Ոմանք .
Տէրն ինչ առ՚՚ . Վ նոցին . կամ , ասցին իբրաց : (10) Ո-
մանք . ոչն գոս իսկ քաջ : (11) Ոմանք . կ՚ասես Թէ գնա-
ասակար իցեմ . մահու գնէ ... ոչինչ իցէ՝ զորոց ոգայս
ամբաստանանն գնի՚՚ : (11) Ցօրինակին գնէ . Եմ . և արժա-
նի : (12) Ոմանք . փեսասիս խոսեցեալ Ընդ

Digitized by Google

ԷԻ * Իբրև անկին աւետարք ինչ, ապրիպպատ ազքատ և քա- 13
և գրինիկէ եկին՝ ի կաթարիա՝ յոգիոյն փետրոսի * Եւ իբ- 14
րև աւետարս քրիստոս հանէին անդ, փետրոս զհոյդ ազր-
քատի զազատզատն՝ և ասէ. այր մի է աստ միացեալ, 15
կապարտ՝ ի փեղիքսէ: * Վա որոյ հոգին չհագայ յիմ, ըզ-
գացուցին ինձ քահանայապետքն և գլխաւորքն հրէից.
քնդրելոյն՝ յինէն առնել նմա պատասխանի: * որոց ե- 16
տուս պատասխանի, եթէ չէ օրէն հռոմայեցւոց չնորհել
մարմնե ազքատ, մինչչև ամբաստանեալն յանդիման ունիցի
զի զպատասխանոյն, և առցի պատասխանուոյ առնուցանե-
լոյ վա ամբաստանութենն: * Եւ իբրև եկին այսր, ոչինչ 17
յապաղեցի, այլ՝ ի վաղիւնն նստեալ յատենի՝ հրամայեց
զի ածեալ զայրն: * Վա որոյ մեռուցեալ ամբաստանքն, 18
և ոչ զի ինչ չարուեստ յարուեստ՝ ի մէջ բերէին՝ զորոց էան
կարծիք, * քանզի քնդիրս ինչ որ վա իւրեանց պաշ- 19
տամանն ունէին ընդ նմա. և վա յոմէ որուժն մեռելոյ,
զորմէ ասէր պաւղոս թէ կենդանի է: * Իբրև յան- 20
հնարս մտի վա այնպիսի իրաց քննուել, ասեմ եթէ կա-
միցի երթալ յիմ, և անդր դասել վա նոցին իրաց:
* Բայց ի պաւղոսի բողոքելոյն՝ զի պահեցցի ի քաղի 21
արանցն յանդիմանուել, հրամայեցի պահել զնա մին-
չեւ առից տանել առ կայսր: * Ագրիպպաս ցիշատակ 22
ասէ. կամիմ և ես լսել առնն: և նա ասէ՝ ի վաղիւ
լուիցես: * Եւ ի վաղիւ անդր իբրև եկին ագրիպպաս 23
և բերինիկէ՝ բազմ և երեւելի սպասուք, և մտին յա-
տենն հանդերձ հազարապետ տղաքն և արանցքն պատուա-
ւորք քաղաքին. և հրամայեցաւ փետրոսի՝ ածին զպաւ-
ղոս: * Եւ ասէ փետրոս, ագրիպպա ագրիպպապ՝ և ամ- 24
բողջ որք ընդ մեզ էք, տեսանէք զայս. վա որոյ ամ-
բողջ որք ընդ մեզ էք, տեսանէք զայս. վա որոյ ամ-
բողջ հրէից արձագանգն եղեն ինձ յիմ, և աստ ա-
ղաղակեն՝ թէ չէ պարտ զմա կեալ: * քայց ես՝ ի վա 25
հաս

---

(13) Ագրիպպաս փետրոսի՝ ի կեսար՝: (14) Ոմանք. Հա-
նէին անդր.. տղքայի վա պաւղոսի: (15) Ոմանք. Եւ ինդ-
րէին յինէնն: (16) Ոմանք. Մինչ և ամբաստանեալն, կի յանդ-
գիմանիցէ յանդիման ունիցի զպատասխանոյն: (17) Ոմանք.
ի վաղիւ նստեալ: (18) Ոմանք. Զոր կան կարծիք: (19) Ո-
մանք. Ինչ վասն իւրեանց.. վա յոմէ ուրուժն.. զորմէ
ասէ պաւղոս: (20) Ոմանք. Ամարկա ես վա այսպիսի.. եթէ
կամիցի երթալ յիմ, և անդ դասել: (21) Ոմանք. Բայց
պաւղոս ի բողոքելն զի պահեցցի ի քաղ ար՝.. տասնեալ
զնա առ կայսր: (22) Ոմանք. Լուիցես.. վաղիւ լուիս-
ցես: (23) Ոմանք. Իբրև եկին ագրիպ՝.. բազմ երեւելի
և տղաքն հազարապետք քա՝: (24) Ոմանք. Ամբողջ որք
ընդ մեզ.. յամ ժողովուրդք հրէից: (25) Ոմանք. Ինչ

Digitized by Google

հասի, [ձեզ] ոչինչ է գոմս արտասանի մահու. գործեցէք և գուցա [ինքներին] լինելոյը կալէլով առ քաջ արարեցեր, խորհի
26 ցայլ յղել։ * Վասն որոյ առաւել ինչ գրել առասանի [ինձ]
համար ոչ ունիմ. վի այնորիկ ասեի զգաս առասլին ձեզ,
և մանաւանդ առաքելի [որոյ] առքելոյ ապրեցարս. զայսպիս
27 վերնասին քննեալ՝ մարդեացոյց [ինչ] գրել։ * քանզի ան-
այսաւէս ինձ [ինձ] թուի [ինձ] առալ առասանել կապեալ մի, և
ոչինչ [ինձ] ինձ զանասանել։

ԳԼ. ԻԶ

1 Եւ ապրեալս ասեմ ցայսաւդուս. հրամայեալ է վի քա
[ինձ]։ Յայնժամ այսաւդուսն ձգեալ զձեռն՝ առնել
2 պատասխանի։ * Վասն [ինձ] առնասանուածին հրեից զ-
[ինձ]ն արքայ ապրինկալս, [ինձ]սանելի զանձն երանելի.
3 զի քո առասլին այսօր ոչանդ եմ պատասխանել։ * մաս-
նաւանդ զի գիտանի [ինձ] զամ [ինձ] քրօնից և [ինձ]գոյց հր-
[ինձ]ից. վասն որոյ աղաչեմ երկայնամտել ինձ [ինձ]։
4 * Քանզի կենցաղ [ինձ]ոյ իմ՝ ի մանկուէ, [ինձ]կզբանէ լեալ
յազգի անդ [ինձ]մում յեմ, առ զգուանի են առնինայն հրեայք։
5 * յառաջագոյն գիտանին՝ ի վանդոց հետ, եթէ կամ-
ցին վկայել. զի ըստ [ինձ]շգադագոյն կրօնիդ օրինացն մեր
6 ոյոց կեցեալ եմ փարիսեցի։ * Եւ արդ վի յառաջն առ-
հարան եղելոյ աւետեացն յայ՝ դատաւոր կամ յառանել.
7 * յոր երկոտասան ազգաւոյն հինին մերոյ անդադակաս ըղ-
ձալով և զգերեկ պաշտեալ, անկն ունելին հասանել. վի
8 արքայ՝ ի հրեից։ * զի՞նչ
անհաւատ [ինձ]ուք ձեզ, եթէ [ինձ]ած վանդանալ յարոց զա-
9 նէ։ * Եւ իսկ ինքն ինքեան պատշաճ համարիլ է, զբազմ [ինձ]
10 հակառակ անուանին յայի նազովեցւոյ գործել։ * զոր
և արարի իսկ յԵրուսաղէմ. և զբազում ի սրբոցն ես բանտարկ-
զի՛լ առնելի, [ինձ]քանզայսպիսի անդեան [ինձ]ուալ իշխանու-
11 [ինձ]ն։ * Ի [ինձ]ս ղպատանելոյն ոչ [ինձ]րիկի հասարը։ * Ի՞նչ [ինձ]ատ [ինձ]ամ

է գրե արդեա՞ս. առ քաջի արանցն։ (26) Ի՛մանի. Վա այսո-
րիկ ածի. ոնդ զի վերատին քննել մարդեացոյց գրել [ինձ]ն
Գլ. իզ. (1) Բ՛մի. Հրամայել է քեզ վի քո. (1) Ի՛մանի.
Յայնժամ այսաւդուս ձգէր զձե՛ն։ (2) Ի՛մանի. Ի սմանատա-
նուէ հրեից. զանձն իմ երանելի։ (3) Ի՛մանի. Եթէ
կայնամատուէ լսել։ (4) Ի՛մանի. Քրիստ զկենցաղ իմ՛. լսեալ
յազգէն իմում։ (6) Ի՛ման. Ի՛նդ՝ վի յառաջն որ առ.
Հարան մեր եղելոյ առե՛։ (6) Ի՛մանի. Աչեւոնացն այ։
(7) Ի՛մանի. Ազդատոհիս մերոյ։ պատրաստ ակն ունե-
նամ, ակն ունիմ՛. ի հրեից։ (9) Ի՛մանի. Ես [ինձ]ինքեան
պատա՛. Հակառակ անուանի յի՛ նազովեցւոյ։ (10) Ի՛մանի.
Քանզդարձեալ ունելի։ (11) Ի՛մանի. Առաքել մերոյ՝ ի

Digitized by Google

ժողովրդոցն բազումս՝ ասելով ասատուածեալ զիաւտա, բազում
նազգասեռն Հագէհացիկ. առաւել եւս մարմնով՝ ի վերոյ նշ
եւ գ հալածեցին զիմեն. յորոյսգրեցին զքաղաքն։ * Որովք գնաց 12
գնաւ՝ ի գաւառսկաս՝ խլհամառութիւն եւ հրամանութիւն քահա
նայապետութեան. * զնիկաւուրսն՝ ի հանապազորն առաք՝ 13
ապրեալ, յիերիքովից ասաւել քան զյուսաւորութեն ասրճ
պատիան՝ ծագեալ զինեն լոյս. և զնորոգ ոք ընդ իսն եր
թեալին։ * և յասենեցուն մեր անկանեալ յերկիր, լը 14
ուաւ ձայն ոք ասեր ցնս՝ հերբայեցւոց բառաւորեալ.
աստուած աստուած՝ զիր հոգածեաս զնս. խթնատ ի քեզ ընդ
գեմ խոհանել ազաչեալ։ * Եւ ես ասեմ, ո՞ ես տէր։ և 15
տէր ասէ. ես եմ՝ յիր զոր գաւն հոգածեաս։ * այլ ասէ և 16
ինոջ՝ ի վերոյ. ասեց զոր զնս զի մի այսորիկ երկնեցայ քեզ՝
առնուլ զքեզ ի ծիրան պաշտօնեայ. և վկայ որոց ան
արդ գնս, և որոց երկնեցայց քեզ։ * փրկել զքեզ ի 17
ժողովրդենէդ և ի հեթանոսացդ. յորս ես առաքեցից
զքեզ։ * բանալ զաչս նոցա՝ դարձուսցանել ի խաւարէ 18
՝ի լոյս, և յիշխանութենէ սատանայի՝ յաստ. առնուլ նոցա
զթողութիւն մեղաց. և վիճակ ընդ սրբան հաւատովքն որ
ինս։ * Ասաւ արքայ ագրիպպաս, մէ երկն անհաւատ 19
երկինաւոր տեսլեանն։ * այլ նախ որոց ի դամասկոս 20
և յիեմ երն, և ընդ ամ գաւառսն հրկաստանի, և ի
հեթանոսսն, ապաւանիցի զ գնմանալ և գառնել յաստ երկն
գանի. արժանի ապաշխարութիւն գործս գործել։ * Վասն 21
այսորիկ հրեայքն կալեալ զիս ի տաճարին, կամէին սպա
նանել։ * օգնութեն հասեալ առ ի յինէ, մինչև ցայսօր 22
կացի վկայեալ փոքրոս և մեծի. ոչինչ արտաքոյ ասեալ՝
քան զոր մարգարէքն և մովսէս խօսեցան գնանգիլ
հերեցին լինելոյ։ * երբէք չարչարելոյն ի քրիս, երբէք ա 23
ռաջին՝ ի յարուցմէ մեռելոց՝ լոյս պատմելոց է ժողո
վրդեանն՝ և հեթանոսաց։ * Եւ ես պատա զայս պատասխան 24
առեալ, վեհասան ի ձայն մեծ ասէ. մոլիս պաւղէ.

վէր։ (12) Ո՝ամփ. Եւ հրամանաւ քահանայապետից։ (13) Ո՝ամփ.
Ջմինչաւուրսն։ (14) Ո՝ամփ. Եւ ասէին մեր անկեալ երեք
ցիցս. Եբրայեցւոց բառ։ (15) Ցօրինակին պիտէ. Եւ ես
ասեմ։ (15) Ո՝ամփ. Վի՞ւ ես դու։ (16) Ո՝ամփ. Ջի վասն այ
նորիկ երկ՝՝. և որոց երկնեցայ քեզ։ Ո՝ւղ ասէ, և որով
երկնեցայց։ (17) Ցօրինակին պիտէ. Ցորս ես առաք՝՝։ (19) Ո՝
ամփ. Ոչ երկն անհաւատ երկի՝՝։ (20) Ո՝ամփ. Եպէս ի դա
մասկոս և որոց յԵրմ էին։ կամ, որոց ի դամասկոսն էին
և յԵրմ։ (20) Ո՝ամփ. Ջգլխանալ և գառնալ ապաւանիցի
յաստ։ (21) Ո՝ամփ. Վա՞ւ այսորիկ հրէիցն կա՝՝։ (22) Ո՝ամփ.
Եւ յոյլ պիտէն յայսօր կացի վկայեալ մեծի և փոքրոս։
(23) Ո՝ամփ. Եւ թէ առաջինն ի յա՝՝։ (24) Ո՝ամփ. Եւ կա-

Digitized by Google

քաղաքամ գալոյն ինքը զձեզ ՚ի մէկտեղ գարձնացանիմ։
25 * Իսկ զայս ասեմ, ոչ մարիմ՝ քանզի վհատութեան, այլ
26 զգաստութեան եւ պշնմարտութեան բանիս բարեպատեհ։ * Զի
մանաւանդ իսկ է այսպիսիկ արդեայ, ըստ որում հանապազ ըն-
դեսնամ։ քանզի ծանեկեալ ՚ի քէն ինքը ՚ի ստացանի՝ չատ
նուազ յանձին։ զի ոչ ինձեն յանձինան ստացք գործեալ ի
27 ձի այլ։ * Հրամանաց արդեայ տգիտութեանս մերգատարեցի։
28 գիտեալ զի հանապազ։ * Եւ ասէ տգիտութեան ցանա-
զան, փոքունս իմն հանանձնեալ զնա լինել քրիստոնեա-
29 կայ։ * Եւ ապաշխարս ասէ։ խնդրելէ յԱՅ՝ եւ փոքուս եւ
մեծաս, ոչ միայն զքեզ՝ այլ զամենեսեան որ լսեն ինձ
այսօր՝ լինելոյ այսպիսիք ոգի եւ ճառ եւ, բայց ՚ի կապան
30 նոցա ասեմ։ * Զուսն եւ կայ արդարն եւ գասատուքն եւ քեզ
31 բնութիւնք, եւ տգիտ ընդ նոսայն հասեալ։ * Եւ էգուսն զքե-
նայնի՝ եւ բանիքն ընդ միմեանս եւ ասելիքն։ ընդ ոչինչ տգի-
32 ծանելն մեզհոս։ կամ կասարեալ գործեն այսու։ * Իսկ
տգիտութեան չգիտասուս ասէ։ արձակելոյ մեզ ի քեզ զայրս
զայս՝ եւնձեն ոչ եղ բաղդատել ՚ի կեսոյ։

Գլ. ԻԹ.

1 Եդաւթ հրամայեցաւ մեզ ճառել յիսուսիոյ, ասացեն ԼՐ
զայսաւս՝ եւ զայնոյ ոսնեան կասարելոյ ՚ի հարիւր քառասուն եւ
մի, որում անուն էր յուդիթա, անգաստանեան գնգրեն։
2 * Եւ եղեալ ՚ի ճառ մի ճանգրամիտացի, որ երթեալ ոդ
եղ ՚ի կողմանս սոսիացոց՝ գնացելոյ։ էր ընդ մեզ ազեա-
3 տարեալ մանկ գոն քեսաղանիկեցի։ * Եւ ՚ի վաղիւ առ
դեղն իջեալ ՚ի սէգոն։ եւ մարգասէրսն ՚ի նա ցեսեալ յա-
նէոյ առ պատգաս, հրամայեցաւ առ բառնել կապեն երթալ՝
4 եւ գարձեալն գառանել։ * Եւ առեալ երկուս խոնարհ հագուն,
ճառեցաւ ՚ի կիսոյոս՝ եւ մէջ հազմացն ընդգեմ լինելոյ։

րեա. ՚ի ոչ գայս ... մարիմս պատգիս. քանզի գործեցի զքեզ
՚ի մէկտեղ գառ՚՚։ (25) Օրինակ ի հնագոյն։ Սակայ զգաստութեան
եւ զքէ՚՚։ (26) Յնախ. Ընդ որում եւ հասանեալ՚՚։ (27) Ա-
նախ. Սկսեալ տգիտութեան մարդ՚՚։ ... գիտեալ. զի հասա-
ռատեան։ (28) ՚ի լսոյ՚՚ ՚ի վեր՝ վերջաբանեալ։ ճարեալի՝ Հա-
ռատացեալ։ (29) Յնախ. Եւ ասէ պատգառ ... այլ եւ
գասանելոյ։ ... բառնել ՚ի կողմանեաց։ (30) Յնախ. Եւ որ ընդ
ճասեալն ճառել ինձն։ (31) Յնախ. Գործեալ ի տգիտ ասս։
(32) Յնախ. Ոչ էր բաղդատել ՚ի կեսոյ։

Գլ. ԻԹ. (1) Յնախ. Եւ զայլ անանս ... չհաղթեալ բառապատ-
մեր։ Ոսոք օրինակ ի. չհաղագատեալ ոսոք։ (1) Յօրինակին պետե-
Աշոռն էր յուդիթա։ (2) Յնախ. Ընդ մեզ եւ ազեատարած
գառ մանկ գոնիացի։ (4) Յոհան պետ՚ ՚ի կիսոյոս՚ եւ մի
հազ՚։ Յոհ՚ ոսնեան։ Ա՚ի հազմացն ընդգեմ։

Digitized by Google

* Ցայնժամ ընդ միչ ծովուն ելիցեմք և ազատիցեմք զ- 5
նաւեալսն՝ իմոյոք ի սմիւռնա լինիցաց: * Եւ անդ զը- 6
սեալ հարեալ տրամաբանին նաւս մի ազգաւանդ գայցի՝ որ ան-
ցեալ յիւսաստիա, եւ մոյն զմիչ անգր: * Եւ ի քաղաքա- 7
սեալսն ծանրանալոյ հայելւս հասանգ առ ինքս գիտա-
և՝ ի չքաղացս ցանկալ միչ հոգւոյն, նաւս ցանգ խնդա-
հագոյն՝ ի կրկեսին առ առաջնորդս: * Հայգնս անդր զը- 8
առ նոսա՝ եկեալ ի տեղի ինչ՝ որ կոչեր գեղջ շինի. նոյ-
ւահանգիստս. յոր հիւսեալ ը քաղաքն զանազոյց: * Եւ ելեալ 9
ընդ քրմ ժամանակս անցանելին, և տեսանք նաւս լինելս նա-
հեղոյն. և մեք այն ինչ և ապահոգին անցանելոյ, ասացաք
խրատս ապաշխարս: * և ասեր ցնոսն՝ այրգ՝ անտանելի գի- 10
շերասնութիւնք և քրմ գնասուս՝ ոչ միայն բեռնիցն և նաւ-
եիս, այլ և անձանց մերոց կենդանեացդ նուաստանալիցին:
* Իսկ հարեալ տրամաբանն նաւապետին՝ և նաւս ամենայնի 11
առաւել անտացոյց, քան զանիկնէն ասացաղսն: * Իսկ նա 12
ապատանի՝ իմին քաղցր նաւահանգիստն առ ձմերիցդ քոյ մեք
խորհեցան գնալ անտի՝ ի ձեռնադնս կացուցանելոյ հասանելոյ
ի փիւնիկէ, ձմերիլ ի նաւահանգստին կրետացւոց,
որ հայէր ընդ հարաւակողմն և ընդ արեւմտեան: * Եւ ի 13
շնչել հարաւոյն, համարեալ ցանս նաւգործութեանն հին հաստա-
նել. և արձակեալ՝ մօտ անցանելին առ կիւնոսա. * և 14
ոչ յետս քրմ ժամանակ՝ անկանէ զնաւն հովմ առատ ցին
որ կոչի եւրակիղոն: * Ընդ որում հարեալ նաւն և 15
ի չհանդուրժել ընդդիմ հոգւոյն, մեք տալ առաւել ընդ
քայսյոք և դայսյոք: * Ի կղզի մի ինչ դիմեալ՝ որ կոչեր կը- 16
զոս. հազիւ կարացաք լինել նաւակի զմակոյին: * զոր 17
առեալ՝ յօգնականութիւն կնդրեալ՝ ընդ նաւն: Եղբայրն
ցեալ ի յորձանուտն սենեակին, ի ծո-

ցեալ:

---

(5) Ոմանք. Կիւրիկիայ և պամփիւլիայ. . ի զմիւռնիա լինիցաց: (5) Յօրինակին. Լինիցաց: (6) Ոմանք. Եմոյն զնաւ անգր: (7) Ոմանք. Առ հինիգոն, և ի չքաղաքացոյցանել զմիչ հոգւոյն. . ի կրետա առ սաղ-
մոնեան. յայ, սաղմինեան: Իսկ օրինակ մի. Հայացաք առ
հինիգոն իսկոյն: (7) Ոմանք. Ի խառնարհագոյն ի կրետա:
(8) Ոմանք. Հազիւ անցուցեալ առ նո՛. . . նաւս
հանգիստացք: (9) Ոմանք. Եւս լինելին նաւելցեր. . և մեք
այնր ինչ ապահոգին եւս: (10) Ոմանք. Եւս տեսանք գնաւ. այրգ
անտա՛՛: (12) Ոմանք. Գիշերասնութիւն իսկ լինելոյ նաւս հանգ-
իստ առ. ի ձմերիլ. . . հասանելոյ ի փիւնիկա. . . Ը
հարաւակողմն: (13) Ոմանք. Եւս անկեալ. մեզ առ. ցան
նաւագործութեանն զիլ ցեր առեալ: (14) Ընդ. Որ կոչի եւ
բակիղոն: Ոմանք. Իրակիղոն: (16) Ոմանք.
Որ կոչեր կղզեգիա. յայ, կղզեգիայ: (17) Ոմանք. Կա-

Digitized by Google

18 չեմազ զգաստացաւսան՝ այնպիսիս երթայիմն և գայիմն ։ * և
'ի սատակափոյթս վշտանաղդիս մերոյ՝ 'ի վաղիւ անդր ըղ-
19 կարասիս ընկեցիկ առնիցին ։ * և չքերիս սուրբ ընդ
20 խորհանգս մեռանն զգործիմն նաւին ընծեցին ։ * Իբրև ոչ
արին՝ և ոչ անսահման երկեղին 'ի քէզ տուրս, և մեռանն
ոչ սահման կայր 'ի վերոյ, սաստ զանձնայր ամ յոյս վերջ-
21 գնուէ մերոյ ։ * և զի զսահմանս տուրս ոչ ճշմարիտ էին ։ Յայնժ
ամ սպասեալս կացեալ 'ի միջ ձգ-ան՝ սպարտ էր ձեզ
ուղ ասէր՝ անսալ ինձ, և ոչ ելանել 'ի կրետացւոյ՝ և չա-
22 հել զվնասն զայս և զկնասս ։ * և այժմ՝ խրատեմ զձեզ
քաջալերել ։ զի կնասս փոխին 'ի ձեզանէ մի՛ 'ի ձենջ կեր-
23 նիցէ, բայց 'ի նաւէն ։ * Զանգի եկն առ իս հրեշտակ
24 գերեզման Հրեշտակ ամ՝ որոյ եմն եմ և պաշտամ զնս ։ * և
ասէ ։ մի երկնչիր պաւղո, կայսեր կաս քեզ պարտ է յան-
դիման լինել ։ և ահա շնորհեալ է քեզ յամ զանձինս
25 սեան, որ են ընդ քեզ 'ի նաւէդ ։ * Վասն այսորիկ քա-
ջասիրեցարուք արք, զի հաւատամ յամ՝ եթէ այսպէս
26 լինի՝ զորօրինակ խօսեցաւս ընդ իս ։ * բայց 'ի կղզի ինչ
27 հասանել մեզ անկանել ։ * Իբրև չորեքտասաներորդ էղ
գիշեր լինէր մինչդեռ ծփեաք 'ի հանդերձն ադրեայս,
'ի միջ գիշերին կարծէին նաւավարքն եթէ հասեալ
28 լիցեն յարեւմտից ուրեք ։ * և ընկեցեալ զգունդն գըտ-
անն գիրիւքսանն ։ և սակաւ մինչ դադարեալ, գտան զեալ
29 ընկեցին ։ և զանն գիրիւ հինգհատասան ։ * Զահգի հար-
եալ եթէ գուցէ 'ի խոսո մինչ ուղիս անկանիցեն, յե-
տուստ կողմանէ ընկեցին խարխս չորս ։ ըղձանային
30 այգուն լինելոյ ։ * Բայց նաւավարքն խնդրէին փախս-
չել 'ի նաւէ անտի ։ և իջուցեալ զգունդն ընդ ծով անդր
պատճառանաք, որպէս եթէ նաւոյն կողմանէն զնասարկս
31 ձգելոցդ կցին ։ * Ասէ պաւղոս ցհարեւրապետն և ցզօ-
րականան ։ եթէ ոչ գորս ասեն 'ի նաւէս՝ դուք սորին
չէք։

պին ընդ նաւին ... և իջուցեալ զսատապան ։ (19) Ս. ... և չքերիս սուրբ ընդ նաւին ։ (20) Ս. ... և ձանձնէն ոչ սա ։ (21) Ս. ... զի 'ի քէզ սա ։ (22) Օրինակ ի. Եւ ասէ խրատս ասամ ձեզ քա ։ ... բայց միայն 'ի նաւէդ ։ (23) Օրինակ ի. Զքեզ ... ասակ յամ, որ ևան իմ ծառայ, և սպաշ ։ (24) Ի. Ի մէ երկնչիր սպասել, կայսեր կաս պարտ է քեզ ։ Ս. օրինակ ի. պատրաստ ... քեզ ամ զամենեն ։ (25) Ս. ... ձեզ ասէս, զոր խօսեցեալ ։ (27) Օրինակ ի. Ծփեաք 'ի Հադրեն անդ ։ (28) Ս. Զգունդն գտին ... հնգհատասան ։ (29) Ս. ... եթէ գուցէ 'ի խոսո սեղ ինչ ։ (30) Ս. ... Ցհատասան կողմանէ ։ և ասեն ... զնասարկս ձգելոցդ կցին ։ (31) Ս. եթէ գորս ոչ ևան 'ի նաւէդ ։

այլ կատարեք : * Յայնժամ ղրկահանեցին հասարակ զաղտս ինչ 32
բին , և ՚ի քաղց ընկենցին : * Եւ մինչդեռ այդպէս կամէր 33
լինել , ահաւասիկ ագապաս զանունեաւն առաքեալ կիրակ
կուբ՝ ասէ , այլ քաղաքասաւորութեան օր է՝ արձակ ասին
անհնար նօրինս կատարել , և մի՛ ինչ հաշտակեալ : * վասն 34
որոյ ապաշխարեցէք՝ հաղորդեալ կերպակուր . դի այլ իսկ
չէ ձերոյ փրկանքն է . զի այլ ազգաւք ՚ի ձեզնէ մեռ մի՛ ի
ղեկոյց կոխիցին : * Եւ ՚ի բերել տարաց զգեստ հասել հաց՝ 35
դահապանն զնոյ ազգին առնեներացն ձեռնին սկսաւ ա-
ռել : * Եւ քաղաքավարացան առնեներքին , և հաղագ առնն 36
կերպակուր : * և հաց ՚ի ձեռն ՚ի ձեռն ՚ի ներքինքեաց 37
իւրեանսաւն և վերջ : * Իբրև յագեցան կերպակրեցին , 38
ՔԻՒՔԱՑՈՑՔԻՆ ընծան՝ ՔԱՒԱՔԱՒԱՔ զցորեանսն ՚ի ծով :
* Եւ իբրև այգ եղև՝ զերկիրսն ոչ ճանաչեին , բայց ըզ- 39
գաղ մի նշմարեցին՝ ՔԻՒ ունին ծովափն իցէ յոր խորհին
ՔԻՒ հնար լինի իցէ՝ զերծանել զնաւն : * Եւ զխոտորեալսն 40
հատասառեալ ընկենցին ՚ի ծովն , ՔԱՒԱՀԱՑՈՑՔԻՆ զկապ
նեղլուս ՔԻՒՑՆ , և ՚ի քամդ առեալ զառաջաստան և ետուն
հողմոյն յանմի կողմ ծովափն : * Այնինքեալ ՚ի տեղի մի երկ 41
ծով՝ ՔԻՒ ընկենցին և առաքին կողմն հնաբեն խրեալ
եաւ անշարժ մնացեալ , և յետին կողմն քակիւր ՚ի բռա-
նաքին : * Եւ զրազախանացն խորհուրդ տարան՝ զի 42
զկապատալսն սպանցեն , և զի մի ոք լողացեալ և փախիս
ցէ : * Եւ հարեալ զատիան քահնի կասկացան տալ զեր- 43
ցանիլ զպատկա , տարակիլ զնաւա ՚ի խորհրդոյն . հրա-
ման տայեալ զի որ կարացեն ինքեանք լողալով՝ անկանիլցին նախ
և ՚ի ցամաքն ելանիցին . * և զայլսն զոմն ՚ի տախտակս , 44
և զոմն յայլ ինչ ՚ի կահէ անաւոյ . և այսպիսի եղև զա-
մենեցունն փրկանքն յերկիր , և ապրեալք :

Գլ.

---

(33) Ոմանք . Ընդամէն ամէն անձինքն նօթեր կատա՛՛ : (34) Օ-
գնիւսի գ . Այն իսկ վարձք ձերոյ փրկի՛՛ : (34) Ոմանք . ՚ի
զգեստոց կոխիցին : (37) Ոմանք . Եւ ՚ի ՔԱՒԱՔԱՒԱՔ և . (38) Ո-
մանք . Եւ իբրև յագեցան կերպակրեցին . . ՔԱՒԱՀԱՑ զգա-
ցանսն ՚ի ծովն : (39) Օգնիւսի գ ընդ առնաւոյ . ՔԱՒ ասա ասկն
ծովափն իցէ . . ՔԱՒԱՀ հնար լինի : (39) ՔՀՀ . Զերծուցցեն
նել զնաւն : (40) ՚ի լսա՛՛ . Եւ զնաւրխանն հասանել , քն՛՛ .
հանայն ՔՀՀ ՚ի ՔՒՔ՛՛ : (40) Ոմանք . Եւ զնաւրխանն հա՛՛ . .
ՔՀՀՈՑՑՈՒՑՆ զնաւանդիկս ՔՀՀՑՆ : (41) Օգնիւսի գ . Եւ
յետս կողմն քա՛՛ : (42) Ոմանք . Եւ ոչ ոք լողացեալ (43) Ո-
մանք . ՚ի խորհրդոյն . . . զի որ կարացեն կարեն զնաւա-
և ՚ի ցամաքն ելա՛՛ : (44) Ոմանք . Յայլ ինչ կահ ՚ի ՔՀՀՑՆ
անաւոյ : (44) ԱՀ գրչագիր օգնիւսի հանայնայ գերամս ՚ի գ հա-
մար գրեն պատ՝ այսպես փրկանքն յերկիր , և ապրեալք
ի ցամաքդն ոմանքն գլխատրալ . Յայնժամ զհատատրալ .

Digitized by Google

ԳԼ. ԻԲ.

1 Յայնժամ դիտացուք եթէ մերձեցաւ էր անուն կղզւոյն : Քանզի զարդարատուն շնորհեցին ուր առաքեալ
2 մարգարէութեանն մեզ : * զանազի լուացին խաղողի՝ և ընկ
3 խալան զանմեռնեաւան զմեզ . վայ անձրևին որ առեալէր
4 և վայ ցրտոյն : * եթէ ի ժողովել պատգամսն ճոխ ինչ
5 ցնծալ . և դնելով ի վերայ խաղաւսիկին . ըստ մի ի ջերմու
6 թենէն կալաւ զձեռնոցն նոյն : * եթէ իբրև տեսին
7 զարդարուեցան կախաղանաւ զգեստսն զձեռնոցն նոյն . առեին
8 շրթունսն . ուրացին զանուանդ և ոչ ցայս ոչ որ թէպետև
9 ապրեցաւ . ի ծովէն , իրաւունքն ոչ եռուն կենաց : * եթէ
10 նոյն ծովածանեալ զգեստսն ի հուն , եղև նման չար և ոչ
11 ինչ . * և նոյն ամէն առնէին նման այսոցդոյ , կամ անկանել
12 էր . և յանկարծակի մեռանէին էր իբրև չանց ամէն կաղ
13 ուզ . և տեսանէին թէ ոչինչ մեռաւ նոյն . գարձեալ
14 գարձուցին զգոյնն՝ և առեին թէ ապրեալ էին էր :
15 * եթէ շուրջ զառեալսն զայնոսիկ էին գնացեալ , գնեալ
16 էրն կղզւոյն ոգոյմ անուն էր պատկիսս . որ ապ զգ
17 մեզ յերեսաց զերծոյ առուրս և սերմն ընկալաւ : * եթէ
18 եղև հօրն պատկերայ ի ջերմ և յախտ հանդիպ հիւան
19 դանալ դնել : առ որ ձեռնադ պատգամս՝ և կացեալ յար
20 զմեզ եգ ծուռն՝ և բժշկեաց զնա : * իբրև այս եղև ,
21 ապ հիւանդք որ էին ի կղզւոյն՝ գային և բժշկէին .
10 * ազգ և բազմ պատուով պատուեցին զմեզ : և իբրև
22 գնացաք , ետուն որ ինչ ակնոյք էին :
11 * եթէ յետ երից ամսոց ելաք ի նաւ մի ազեքսանգրա Լ Թ
23 ցի՝ որ ձմեռեալ եր ի կղզւոյն նշանաւորաւն գիոսկու է է
12 բազուց : * եթէ բազում ի սերբազատաս , եղեալ ատ-ուրս երբ-

Գլ. իբ. (1) Ոմանք. Եթէ մերձեցաւ անուն էր . . . մերձ գատրոնեալ ուր մեզ : (3) Ոմանք. Եւ ի ժողովել . . . ի վէր խաղողին : (4) Ոմանք. Ասեն ցմիմեանս . . . զայս ինչ էր այսու այս , որ թէպետև ապրեցաւ . . . իրաւունքն չկատարեաւ գմա միով : (6) Ոմանք. Դարձեալ դարձուցեալ զգեստն ասեին թէ : (6) Օրինակ մի ի յառ . . . ի վէր առաջաւ , նշանակէ . . . ի ձեռնոցսն : (7) Ոմանք. Ձառեզեաւն զայն էին : (7) Ցօրինակին. Գրեալ առաջագոյն կղզւոյն : Որ և ոմանք. Գրեալ առ կղզւոյն . . . պատկիսս : (8) Ոմանք. ի ջերմին և յախտ . . . երգ զձեռն և բժշկեաց : (9) Ոմանք. Եւ իբրև այս եղև . . . և այլ : (10) Օրինակ մի . Եւ իբրև գնացաք ի առնն՝ պատկին մեզ որ ինչ ակնոցն էին : (11) Ցօրինակին. Այր մերձ եր ի կղզւոյն : (11) Ոմանք. Ղեսանասաւոր գիոսկուրոցաւոց : Ս ոմանք . Նշանաւոր գիոս կուրացուաց : (12) Ոմանք . ի սարաքոսաստս , եղեալ անգ առաւրս երբս : Որ ոմանք .

Digitized by Google

երկուս։ * ուսան գնացեալ հասանէ ի հանգիստն։ Եւ 13
յետ աւուրս միոյ ի հնձել հասուցն, երկօրեայք եկեալք
ի պատուիրուս։ * ուր և գտանէ եղբայրս, առաքեցեալք 14
ի հնոցանէն լինել աւուրս երեքեան։ Եւ ապա եկեալ ի հր-
ամանէ։ * և ասեն ցառաջինսն զպիտիսն, երկիր ընդ 15
առաջ մեր մինչև յորդանանայն առաքեսցես երիցուն վկայ
պահանջոց։ զորս առեալ զպատգամն զնոցա։ գնայ և գա-
ջաբերեցուցանէ։ * Եւ երրորդ ամսոյն ի հատանի, հրամայեաց 16
ցառաջնորդսն լինել առանձինն հանգերձ պիտուրաւ
պատշաճաւոր իւրով։
* Եւ եղեւ յետ աւուրց, գիտէր նոքա ոչ ինչ գալիս 17
ասելն և երրորդ եկին, ասէ ցնոսա։ Ուր անդր եղբարք մեր
ինչ հանգանակ գործեալ ժողովրդեանն, կամ իրօրինցն
հայրենեացդ, կատարեալ յերդանայողին ամանակսյ ի ձեռս
հաղորդելոյ ձերոց։ * Որք երրն դատաստանին գիտ, կամ ես 18
արդարեալ, գիտ և՝ ոչ մի ինչ պիտոյ մեռանելոյ կիտ։
* ի հանգանակին հրեշից, հատի եղև լուղոյ ի կապար 19
երր ոչ երեք զաղբեն իմիք ունեալ ինչ չարաճաճանչ։ * Ա 20
այսր պատճառս ասացեալ աղաչեցի զձեզ՝ առնամանել և խո-
նարհ գանգիլ գիտ յաւելին երթայիլ կամ ի շրջիայս յայ-
սոսիկ։ * Եւ ձեզ ասեն ցնա։ մեք ոչ հնազանդ ինչ գիտ 21
զոր ընկալաւք ի հրեից, և ոչ երկնալ ուք յերգացեալ պատ-
ճառաց՝ կամ խնամեցաւ ինչ գիտ զոր չարուն։ * Բայց առաջ 22
քեմք երթիցեն լսել՝ Թէ զինչ խորհիցիս։ գիտ գիտ հրամանաւ
ծոյզ այգեգործիկ յայսոյ խակ է մեզ, գիտ ամ ուրեք հանիճ
առանուիլն հրէ։ * Ահա՛ երգեալ նմա օր մի, երկին ի 23
վանեան ասեն նոա քաղքն որոց պատասխանի գիտ գրաւ-
քայիլ ոչ և հատանեցուցանիլ ի գիտ գիտան չոքի
լինացին ամանիսիք և ի մեռցանելոյ յայգուսէ միոյնէ ցե-

ի սիրտս ուսոյ։ (13) Ոմանք. ի հոգիսն. կամ; ի հնձ-
գիտն ... ի այսաւիսգոյս; կամ, ի այսմիսգոյս։ (14) Ո-
մանք. Եւ առաջեցաքն ի նմանէ լինել ամք. կամ, լինել
առ նմա աւուրս։ (15) Հինն հնոցին օրինակ հանգոյն ե-
շամա անկին յորդանանայն. իսկ հայկազունքն փշեն յորդա-
նայն։ Ոմանք ասեն օրինակ ի յորդանանեան ամիսս ... և երրեք
կրկնակնացն։ (15) ի տա՛ ի էր երրեք հրամայեաց, զգե-
նակին ասանձնաւորացն։ (16) Ոմանք. Զառաջնորդսն ի-
րով։ (17) Ոմանք. Չհրեշից զգլխաւորսն ... եւս երգեալքն
ժողովրդականին։ (18) Ոմանք. Գնասցեն գնա։ (19) Ոմանք.
ի հանգանակին հրեշից ... իբրև ոչ երեք զաղ։ (20) Ո-
մանք. ի շրջայսս յայսոսիկ։ (21) Այլք. Ընկալաք ի
հրեից ասանձնէ, և ոչ երկնալ։ (22) Ոմանք. Եւ կամ խնամ
ցառ չարուն գիտ քո։ (22) Ոմանք. Ցայգուսէ խակ է մեզ։
(23) Ոմանք. Չարգեալսն գիտ։

Digitized by Google

24 քրիստոս։ * Եւ ամենեքին հաւանեցին զառնելոցն ի Հերոսէ
25 եւ ասացին ։ * եւ անմիսիթարանք լինեալ միմեանց՝ արձակեցին ։
Յաւուրն սաւբաթոյ բան մի ։ Թէ քարոզիք խօսեցաւ հոգին սրբ՝ի ձեռն Եսայեայ մարգարէի առ հարսն մեր ,
26 * և ասէ ։ Երթ առ ժողովուրդս դմա , և ասասցես ։ լսելով լուիջիք՝ և մի իմասջիք , տեսանելով տեսջիք՝ և
27 մի տեսջիք ։ * Զի թանձրացաւ սիրտ ժողովրդեանդն այնորիկ , և ականջօք խլրեանց ծանր լուան , և զաչս իւրեանց կափուցին , զի մի երբէք տեսցեն աչօք , և լսիցեն ականջօք լուիցեն , և սրտիւքն խմասցեն , և դարձցին և
28 բժշկեցից զնոսա ։ * Եւ արդ՝ յայտնի լիցի ձեզ , զի հեթանոսաց առաքեցաւ փրկութիւնս այս ։ նոքեա և լուիցեն ։ * Եւ եղև զերկեամ մի բազանդակ իւրով վար-
30 ձու ։ * և ընդունէր զամենեսեան որ մատանէին առ նա ։
32 * քարոզէր զարքայութիւնն այ , և ուսուցանէր վասն տն յիսի քրիստի , անխափան՝ ամենայն համարձակութիւ ։

Տոմոս ։ Ալիգ ։

---

(24) Որոնք եւ ոմանք հաւանէին՝ և կէսքն բանիցն չհաւատային ։ (24) Ոմանք ։ Եւ կէսքն ոչ հաւատացին ։ (25) Ոմանք ։ Եւ անմխիթարան լինելոյ՝ ի միմեանց ։ քարոզութիւ ասացն հոգւոյն ։ (26) Ոմանք ։ եւ ասացես ցնա ։ լս՛՛ ։ և տեսանելով տեսա՛՛ ։ (27) Ոմանք ։ ծանրացաւ լսելն ։ ։ տեսանելիցն այնք ։ ։ և սրտիւք խմասցե՛՛ ։ (28) Ոմանք ։ Փրկութիւ յայտ ։ և նոքեա և լուիցեն ։ Ասպանօր ոչինչ ՛ի լսոխնականէն առեալ չտեսնեա հմար 29 ։ * Եւ իբրև պայ ասաց՝ արտաքս գնաց ին ՛ի նմանէ հրեայքն , որք առնէին ՛ի մէջ ինքեանց բնդ խնդիրս ։ Որ ուշ առեալ ՛ի գրչագիրս մեր երեւի , որ և ուշ չընդունելոցն օրինակս ունայ ։ (30) Ոմանք ։ Զերկամ մի ։ (32) Ոմանք ։ Զարքայութիւ այ ։ ։ վասն տն յսի ։ անխափան ։

*՝ի վախճանի ոմանք չեն գտնելոյ առաքեալ և ։ յաւելուած ։ Կայ առարուածն ըստ գրոցդ առաքելոցն ։ ևայ ասի ։ Գործք առաքելոցն ։ Տուաքք ։ և՛ն ։

* Զկնի գործոցս առաքելոյ՝ ասէան ըստ լսոխնական հանանին ՝ոգիք չարերեփապատ բառղիան պատուի , և ապա գլուխ ևս բառղիկեայ ։ ըստ որոմ ուշին և յաւելան օրինակ ՛ի լոյս ազ ծելոյ չեռապատոյ անգի ։ Այլ առ հաւարեալ այմ գրչագիրս ՛ի մէջ համեմայն հաւատարիմ հելլենական գրչագրաց՝ նախ ՛ոգիք ուշին գլուխն կասկածիկեայ , և ապա պատուին ։ ուշ և ՛ի ՛ի եղած ըստ պատճէի ։

Digitized by Google

ՅԱՒԱՀԱՆ
ԵՒ ԹԱՆԵՑՈՒՆՑ ԹՂԹՈՑՆ
ԿԱԹՈՂԻԿԵԱՑ։

Ի քոփանոս քոփաւորէ ինչ յանդգնէլոյ՝ չէ առանց կասկածա-
նոյ։ Քանզի ես լրտեսէր ու՛ի վերս փան պիս արիի զանձնս յան-
խափանէ, մի՛ առաւել ևս իշխ ընդ պատճառս։ Զորբրինակ ե-
րէց քոփ հայհոյեաս ոտ կարծիցէ վճռապարտն գլուխ հատանել
անցանել, և ապահով հոգոյ մրրկոյն ծառնչել լինել հալածողի,
և առեաս ինչ զարթնեցեալ ալեաց լուռ դարբիցէ, քոփ ի ընդե-
լոյ հիւսուածին հոգոյն. այլ անխոմբ անդին պնապես իրօք, այ-
նուհետև՝ ի հոգևոր ընդ ընդ ընդ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կաթողիկեայ թղթոյն Յակոբեայ։

Պատճառ լինի իմ յանկարծ գրել զայս որպէս ոչ ինձ ինձէն ոչ ուրեք ոչ ինչ ասացեալ եմ հաստատեալ ի գրել մեր չեմ. գրել ևս վասն զի ոչ ինչ ասա՛ ի յայ, և ոչ ինչ ինձ ի սրտիս մարդեան։ Եթե ոչ ինչ ինձ բանիւ և կամ, այլ գործով ցուցանել ուրեմն ես պիտաց։ և պի ոչ ուրեք ինչ օրինացն Ցաղտաց ինձ արտաքոյ, այլ գործոյ օրինացն։ Ցաղտաց ինձ պատուիրեն՝ պի ինչ նախապատուհասին ևս պղտիսան չեկեղեցիս։ և մանաւանդ՝ պի ինչ իրքն պահպան գալ նկատին պեր։ Իսա՛ ի հպատասն միաբեր պանիրասելն, և հրաժայեն նոցա երկայնմտել մինչև՛ ի գալուստն պատասուրին։ ասասցեալ յակոբ համբերուած ի յոյս, ահաւասիկ ատաբեալ պահ բերողին։ Պատահիրեն երկեր պերիշտան ատ պիտացելուն։ և խոսեալ դատյոցանել զմոլորեալն ի ճշմարտին։ և առնել զի վասն բազում ի պեռ, և ծածկել զբազում։

Գլուխք Թղթոյն Յակոբեայ։

Ա. Պե համբերուած և անխիղճ հաստատուց. և պե խոնարհուած ճիգատանց։ Բ. Ցսբամ պե ի պէտ հրոյն, և պե որ ի նմանէ կախ չիցեն իցեն, երեք ոչ են յայ ասպետի պատճառ։ այլ որ ինչ բան ըն ե ի պեպ ասի ի նմանէ ե։

Գ. Պե հեղուած և ոչխարի, և փորձոյ բարեաց, և ոչխարի փուռ փալոյ, և պե ցանգած և լուծով պէտան խօսելոյ։

Դ. Պե խոտասան խոտ սեր ոսկելոյ առանց ասիասուածի ըստ օրինացն։

Ե. Երեք ոչ ի հաստատ ինչն, այլ ե ի փորձոյ, և երեք ոչ առանց հոյ ի նոցանէ արդարանայ մարդ։

Զ. Երեք չանդատգին և անխրատ լեզուս ապառնանէ պատացոյն, զոր կարձել պատ է ի խոսս ե ի փոքիսատ ասյ։ Է. Ցսբամ պե բարեսած գնացիչ, և առանց կոսոյ լինելոյ ընդ հիմանս, ի ձեռ առաքեալս մարդկենեղին իմատասե։ Ը. Պե ասկեղին իմատասին։ Թ. Իրեք ի ծուլասե և ի չանիսատեպ հակատասել և խոսել պահ ե ևս ընդամենե առ ասչ լինի։ Ժ. Պե ապաշխոսե ի փեր խոտ, և պե լպատելոյ պենիերն։

ԺԱ. Երեք ոչ մարդով այլ ասղին գնայ առաջ։ ԺԲ. Ցսբամ պե ահահոսե ինձատանց, և չատիսիի փոխհոսեց նոցա, և պե արբարատատասե ասյ։ Ը. Պե երկայնմտասե և համբերասե լար չարաեաց, և պե ճշմարտասե։ Թ. Ինբար առաջինին, և խոտ խոնարհոցն ատոյն պատճառ հաստատ։ Ժ. Երեք ապատատոր պարթ ե լինել ընկերին իրկոսե։

Ցայոբոս բառդիա գբեցա չերե առ երբայեցիս ի սփիսատ։

Digitized by Google

ԹՈՒՂԹ
ՍՐԲՈՑ
ԱՒԱՂԱՆԳԱԾՆ ՅԱԿՈԲՈՍԻ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ

ԱՌ

ՅԱԿՈԲՈՍ ԱՍՏՈՒԾՈՑ 1
և տէր Յիսուս Քրիստոս. երկասանն ազ-
գացդ որ ի սփիւռս էք՝ ողջոյն:
* Ամենայն ուրախասէրք արժանի համա- 2
րիջիք ձեզ զգալոյ ՚ի սակս փորձութեանց ՚ի մէջ
անկանիցիջիք: * գիտասջիք զի հանդիսա ձերոյ հաւատոցն 3
յօրինեսցէ զործել զհամբերութիւն: * Իսկ համբերու- 4
թիւն գործ կատարեալ ունիցի՝ զի ընդհ ազքատագործ
և կատարեալք, և ոչինչ ևս ինքեանսն ընդհատեալք: * Ապա 5
թէ ոք ՚ի ձէնջ ընդհ նուազեալ յիմաստութենէ՝ խնդրեսցէ
յԱստ՝ որ տայ ամենեցունց առատապէս և ոչ նախատէ. և տա-
ցի նմա: * Բայց խնդրեսցէ հաւատովք՝ և մի երկ- 6
մտեսցէ. զի որ երկմտիան է՝ նմանի է հրաշեկոծեալ և
առաւանեալ ազիւացն ծովու: * մի ակն կալցի մարդն 7
այն առնուլ ինչ յՅն: * զի այր երկմիտ՝ առաջնոյ հաս- 8
տատուն՝ է յամենայնսն ճանապարհս իւր: * Պարծեսցի եղ- 9
բայր խոնարհ ՚ի բարձրութեանն իւր: * և որ մեծատունն 10
ինչէ ՚ի խոնարհութեան իւր. զանցնի իբրև զծաղիկ խոտոյ
անցանիցէ: * Ջի ծագեաց արեւ հանդերձ խորշակաւ՝ 11
և ցամաքեցոյց զխոտն, և թօշնեցաւ ծաղիկն նը-
և

---

* Բնագիր համօրէն մէջտեղ ունի զայնքան փոքր, քայ ՚ի սակաւուց
ամանոց՝ որ չի կարենայ ընդունել ջուրս չափ: Գլ. ա. (1) Ասած. Եբ. ասեն մեզոյ յայնի քան: (1) Ասած.
Որ ՚ի սփիւռս. կամ ՚ի սփիւռս ի սմանէ. ՚ի սփիւռսդ էք: (2) Ասած. Հաւանարիցիք. կամ հաւանեցարուջիք. ՚ի սակաւակեա
փորձոնէ ՚ի մէջ անկանիցիջիք: (3) Ասած. Ձերոյց հաւա-
տոցն: (4) Ասած. Գործ կատարեալ ունի: (4) Ասած. Եբ-
ոչ իւրեք նուազ: (5) Ասած. Որ տայ ամն: (6) Ասած. Եբ-
մի երկմտիցէ: զի երկմիտն նման: (8) Ասած. Ջամ ՚ի
ձնդայ: (10) Բնագիր. խոտոյ անցցէ: (11) Օրինակ ի. Վայելե-

Digitized by Google

և կորնեաւս վայելչութեանն երեսաց նոր. նոյնպէս և մեծա-
12 սանն հանդերձք չահկեցն իւրովք թարշամանսն։ * Եւ
րանեաւք է այլ որ համբերիցէ փորձանաց. զի երեք ըն-
տիր եւս գտանիցի, առցէ զպատկին կենաց՝ զոր խոստա-
13 ցաւ սիրելեացդ իւրոց տէր։ * Մի ոք որ՝ ի փորձուիս ես
իցէ, ասասցէ՝ թէ յԱստ փորձիմ· զի ոչ անփորձ է չա-
14 րեաց· փորձէ նա՝ և ոչ ոք։ * Իւրաքանչիւրոք փոր-
ձի՝ առ՝ի յիւրմէն ցանկութենէ ձգեալ և պատրեալ։
15 * ապա այնուհետեւ ցանկութիւն յղացեալ՝ զմեզս ծնա-
16 նի· և մեղքն կատարեալ՝ զմահ ծնանի։ * Մի խա-
17 բիք եղբարք իմ սիրելիք։ * զի ամ առաքիք բարիք և ամ
պարգեւք կատարեալք՝ ի վերուստ են իջեալ առ՝ի հօ-
րէն լուսոյ· յորում չիք փոփոխումն՝ և կամ չրկիզոյ
18 ստուեր։ * Կամեցեալ ծնաւ զմեզ բանիւն ճշմարտու-
19 թեի՝ լինել մեզ պատուղ ինչ առաջնածոց նորա։ * զի
ասացէք եղբարք իմ սիրելիք։

Եսկիցի ամ մարդ արագ առ՝ի լսել, և ծանր առ՝ի խօ Բ
20 սել, և ծանր առ՝ի բարկանալ։ * զի բարկութիւն մարդ-
21 ոյ զարդարութիւն ոչ գործէ։ * Որով՝ի բաց թօթա-
փեալ զամ աղտեղութիւն և զպատեղծանս չարեաց, հե-
զութեբ ընդունիջիք զբանն ընտաբոյս· որ կարող է կե-
22 ցուցանել զոգիս ձեր։ * Լինիջիք առնելիք բանին, և
23 մի լսելիք միայն հաստատելիք յանձինս։ * Զի եթէ ոք
լսող միայն իցէ բանին՝ և ոչ առնէլ, նմանի է նա մարդ-
դոյ որ պղտեցեալ հայիցէ ընդ երեսս իւր՝ որ ծնանիի
24 ցին՝ ի հայելոյ։ * զի հայեցեալ եաեաս զինքն, և գնաց
25 տար, և անդէն մոռացաւ թէ որպիսի ոք էր։ * Իսկ
որ յառեալ՝ ի կատարեալ օրէնս ազատութեան հայիցի,
և՝ ի նմին կացցէ, ոչ եղեալ նա լսող մոռացումեան, այլ
առնելի գործոյն։ նա՝ յառնելն իւրում լիցի երանե-
26 լի։ * Եթէ ոք կամիցի կրօնաւոր լինել, և ոչ սանձա-

հա

չուն գնդոյ նոր։ (12) Ոմանք. Որ համբերէ փորձուէցդ. զի թէ երեք եւս գտցէ։ (12) Ի Բզմն պիսի. Իւրոց տէր։ (13) Ոմանք. Աստուած թէ յԱստ.. անփորձ է՝ ի չարեաց։ (13) Ոմանք. Անփորձ է չորից։ (14) Ոմանք. Ա՛ յիւրոց ցանկութենեն։ (15) Ոմանք. Եւ մեղք կատարեալք։ (17) Օ բինակ գ. Որում չիք.. և չրկիզոյ ստուերք։ (18) Ոմանք. Բանիւ ճշմարտութեն, լինել պատուղ ինչ առաջնածոցն նր։ (19) Ոմանք. Երագ առ՝ի լսել։ (21) Ոմանք. Թօթափեալ զամ աղտեղութիւն.. զբանն ընդունիջիք.. զհոգիս ձեր։ (22) Ոմանք. Հաստատելիք զանձինս։ (23) Ոմանք. Զի եթէ ոք լսելի միայն.. հայել ընդ երեսս իւր, որ ծնանիցի։ (25) Ոմանք. Յառեալ և՝ կատարեալ օրէնսն ազատութեանն հայ՚.. կացցէ... առնելի գործոյ։ (26) Ոմանք.

Digitized by Google

հաբեայեկ զնչզրա խուր , այլ զրպարտութեանիցէ զնիրան խուր , այնպիսւոյն վայրապարք է կրօնաւորութիւն : * Կրօ- 27
նաւորեցի սուրբ և անարատ՝ առ ՝ի յիս և ՝ի հօրէ՝ այս է , այցելուս զիմել որբոց և պրիտաց ՝ի նեղութեան
խուքեանց , անարատ պահել զանձն յաշխարհէ :

ԳԼՒ Բ.

Գ Ա Ղաքարք իմ, մի ապատանութ ունիցիք զհաւատան ձեր 1
ա զ մերոյ յիս քրիս , որ ասէն է պատաց : * Եթէ մուտք 2
՝ի ժողովուրդս ձեր այր՝ որ ունիցի մատանի ասկի և հանդ
զերձս պայծառս , մտանիցէ անդր և աղքատ որ ՝ի հանդ
զերձս աղտեղիս : * Հայիցէք ընդ այն՝ որ ունիցի զգ- 3
հանգերձան պայծառս . և ասիցէք՝ Եթէ գուռնիստ ատա
պատուսւով . և դուդ ասիցէք՝ Եթէ յիան կաց այս
ան . կամ Եթէ՝ ևկ նիստ առ պատուանդանիս իմում :
* մի խղճիցէք յանձինս , և լինիցիք գատաւորք չարացն 4
խորհրդոց : * Լուարուք ինձ եղբարք իմ սիրելիք . ոչ 5
ապազքէն ձեր ընտրեաց զաղքատս աշխարհիս , որ են մե
ծատանութ հաւատովք , և ժառանգաւորք արքայու(թե)ն
զոր խոստացաւ սիրելեաց իւրոց : * և գուք անարգիք 6
զաղքատս : Ոչ մեծատանութք յազգէ(ս)հարեն զձեզ՝ և ՝ի դատ
քաշէն զձեզ ՝ի գատաստան : * ոչ նէ հայհոյեն զքար- 7
դ ան անոն՝ որ կոչեցաւ ՝ի վերայ ձեր : * Ապա 8
Եթէ օրէնսն կատարիցէք զարքունական քան գրեալ , եր
Եթէ սիրասցես զընկերդ քո իբրև զանձն քո , բարւոք առ
նէք : * իսկ եթէ աչառիցէք , մեղս գործէք՝ յանդիմա- 9
նեալ յօրինացն իբրև օրինազանդք : * Որ ոք զամ ա 10
րէնան պահիցէ և մինվ իւիք ինչ գիմիցէ , եղեւ ամ օրէ
նացն պարտաւոր : * Զի որ ասացն՝ Եթէ մի ա(ս)տ 11
նանիցես , ասաց Եթէ և մի ընչացես . զի եթէ սպանա
նիցես ոչ՝ բայց ընչացես , եղեր յանցաւոր օրինացն :
* Այնպէս խօսեցարուք՝ և այնպէս արարիք , ոմն զի ա(ս)տ 12
տուծ

եւ ոչ սանձահարիցէ .. զբարեկեցութեանէ զսիրան իւր .. կրօնաւորութիւն : (27) Ոմանք . Ա(ս)յլ :

Գլ. բ. (1) Ոմանք . Ա՛ի աչառութիւն ունիցիք : (2) Ոմանք . Եթէ մտանիցէ ՝ի ժողովուրդս ձեր .. մտանիցէ և անդր աղ՛՛ : (3) Ոմանք . Ցոմն կաց դուս այտի , և կի : (4) Ոմանք . եւ ոչ խղճիցէք ՝ի յանձինս ձեր՝ և լինիցիք .. չարեացն խոր՛՛ : (5) Ոմանք . Ընտրեաց ասծ : (7) Ոմանք . Ոչ նէ ծն որ հայհոյեն զբարիդ անուն որ : (8) Ոմանք . Ապա եթէ զօ՛՛ .. զարքունականն լսես .. Եթէ սիրե՛՛ .. քաղիսք ասո՛՛ : (9) Ոմանք . Եթէ աչառիցիք : (10) Ոմանք . Օրէ նացն ապարտական : (11) Ոմանք . Եթէ մի սպա՛՛ .. Եթէ մի ընչացես : (12) Ոմանք . Ապատուեր օրինացն :

Digitized by Google

13 առաքէ օրինեալն իմոյ զառաքեալսդ: * զի անոնցմէ գաւառա-
ման լինելոց է այժմ, որ ոչ առնիցեն զողորմութիւն. քանզի
բարձրիցէ ասացեալն առ գաւառաստանան:
14 * Ջի՞նչ օգուտ իցէ եղբայրդ իմ, եթէ ասիցէ ոք հա- Գ
ւատս ունիմ՝ և գործս ոչ ունիցի. միթէ կարիցեն հա- ա կ
15 ւատքն ապրեցուցանել զնա: * Եթէ եղբայրդ ոք կամ Ա
քոյր՝ իցեն մերկք կամ կարօտեալք ասուրն կերակրոյ,
16 * ասիցէ ոք ի ձեզնէ ցնա. երթայք խաղաղութի՛ ջերմա-
րուք և յագեցարուք. և ոչ տայցէք ոչ նոցա զպէտս մարմ-
17 նոյն, զի՞նչ օգուտ իցէ: * այնպէս և հաւատքդ՝ եթէ
18 գործս ոչ ունիցի՝ մեռեալ են առանձինն: * Այլ
ասիցէ ոք. եթէ դու հաւատս ունիս՝ և ես
գործս ունիմ. ցո՛ւց ինձ զհաւատսդ քո առանց գործոց,
19 և ես ցուցից քեզ՝ի գործոց իմոց զհաւատսն: * Դուն
հաւատաս՝ զի միւ է Աստ, բարւոյ առնես. և դեւք հա-
20 ւատան՝ և սարսին: * Կամիս գիտել՝ ո՛վ մարդ սնոտի,
21 զի հաւատք առանց գործոց դատարկ են: * Աբրա-
համ հայր մեր ոչ ապաքէն՝ի գործոց արդարացաւ՝ հա-
22 նեալ՝ի սեղան զորդին իւր զԻսահակ պատարագ: * Տե-
սանե՞ս զի հաւատքն եղեն գործակից գործոցն իւրոց. և
23 ՚ի գործոց անտի հաւատքն կատարեցան: * և կատա-
ղեցաւ գԱրեան՝ որ ասէ. հաւատաց աբրահամ յԱստ, և
համարեցաւ նմա յարդարութի՛ն. և կոչեցաւ բարեկամ
24 Աս: * Տեսանե՞ք զի ՚ի գործոց արդարանայ մարդ՝ և
25 ոչ՝ի հաւատոց միայն: * Նոյնպէս և բառնակ պոռնիկ՝
ոչ ապաքէն ՚ի գործոց արդարացաւ, ընկալեալ զըն-
26 դրայրսն՝ և ընդ այլ Ճանապարհ արձակեցաց: * Ջոր-
օրինակ մարմինն առանց հոգւոյ մեռեալ է, այնպէս
և հաւատքդ առանց գործոց մեռեալ են:

ԳԼ. Գ.

1 Ա՛ղ բազումք վարդապետք լինիլ եղբարք իմ, գիտաս- Ե
2 ջիք՝ զի մեծ գատաստան ընդունելոց եմք. * քանզ բա
զի

(13) Մանթ. Ա՛յնմիկ որ ոչ առնէ ողորմութի՛ն: Քիչ է բարձ-
րացեալ պարծեցոյն ո՛" (15) Մանթ. Մերկ կամ կարօ-
տեալք աւուրն կերակրոյ: (16) Մանթ. Եւ ասիցէ ոք ցնա
՝խաղաղ . . . և տայցէք ոչ նոցա: (16) Մանթ. Դնացէք խաղա-
ղութի՛ : (17) Մանթ. Ողջնպէս և հաւա՛" . . . մեռեալ իցեն
առանձին: (18) Մանթ. ՚ի գործոց իմոց զհաւատս իմ:
(20) Մանթ. Ա՛ւանդ գործոց մեռեալ են: (22) Մանթ.
Գործոցն նոր: (23) Մանթ. Կ՚ասի արդարութ: (24) Մ-
նանթ. Տեսանե՞ս զի ՚ի գործ՛՛: (25) Մանթ. Եւ ոսկոյզ
պոռնիկին . . զ լրտեսսն ընդ այլ: (26) Մանթ. Ա՛ւանդ
ոգւոյ . . նոյնպէս և հաւատք:

Digitized by Google

զի քաջալե՛մ ինչ յանցանեմք. ամենեքեան : ԵԹԷ ոք
քանիս ուշ յանցանիցէ՝ նման է մարդոյ կատարեալ, որ կա-
րօղ է սանձահարել զամ՛ մարմին իւր : * Տե՛ս՝ զի ձիոյ
սանձս ի բերանն դնեմք՝ առ անսալոյ նոցա մեզ, և զամ՛
մարմինս նոցա դառնամք : * Ահաւասիկ և նաւք՝ որպէս
սի՛ ինչ են, և ի սաստկի հովմոյ վարին. և փոքր Թեւոիւ
ղեկին՝ յորս կամս և միտք ուղղչին կամիցին : * Այսպէս
և լեզու՝ փոքր ինչ անդամ է՝ և մեծամեծս բարբառի.
ահա և սակաւ ինչ հուր զորպիսի անտառս հրդեհէ :
* և լեզու հուր՝ զամբ անիրաւութեաց, լեզու հաստատ
առեալ ի յանդամս մեր, որ զամ՛ մարմինն ապականէ,
և վառեալ հրով գահենի ծննդեան, և բարբառեալ առ յորդի
ի գեհենին : * Ամենայն բնութիւն գազանաց, և թռչնոց,
և սողնոց, և որ ի ծովս են, հնազանդեալ է՝ և հնա-
զանդի մարդկութեանն բնութիւն : * Բայց զլեզուս մարդ
կան ոչոք կարէ հնազանդել, զանդն և զանկարգն՝ և
զլի թունաւոր մահաբերին : * Նովաւ օրհնեմք զՏէրն և
զհայր. և նովաւ անիծանեմք զմարդիկ որ ըստ նմանու-
թեան աստուծոյ եղեն : * ի նմին բերանոյ ելանեն օրհնու-
թիւնք և անէծք : ոչ կ պատշաճ եղբարք իմ այսպէս
լինել : * Մի թէ՝ ակբիւր անտառին ի միոյ ականէ
բղխիցէ քաղցր և դառն : * միթէ մարթի ինչ ի՛ցէ եղ
բաղ իմ՝ թզենւոյ ձիթ բերել, կամ որթոյ թռւզ,
բբե ոչ ազատապին ուղղոյ ջուր քաղցր առնել : * Ո՞վ
ի՛ցէ իմաստուն և հանճարեղ ի ձեզ, ցուցցէ ի բար-
ւոք գնացից իւրոց գործս իւր հեզութի՛ւն իմաստուե : * Ա՛սպա թէ նախանձ՝ և գառնութիւն և հակառակու-
թիւ՛ ունիցիք ի սիրտս ձեր, մի պարծիք առ առնել
զճշմարտութե՛ն : * Ո՛չ է իմաստութիւնս այս իջեալ ի վե-
րուստ.

Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Վարդապետք լինել եղբարք, գի՛" : Ոմք օրինակ ի. լինիք եղ՛" : (2) Ոմանք. Յանդգնեցեալ ամենայն ոք ... զամ՛ մարմինն : (3) Ոմանք. Ձի ձիոյ սանձս ի բերանս : (4) Ոմանք. փոքր Թեւով չը՛" : (5) Ոմանք. Նոյնպէս և լեզուս ... զմեծամեծս բարբ՛". ահաւասիկ և սակաւ մի հուր : (6) Յովհան Ձկնէ. Եւ վառեալ հրով գա՛" : (7) Ոմանք. Այ՛ բնութիւք գա՛" ... բնութիւնս : (7) Ոսկան. Հնազանդեալ էն և հնազանդին մարդ՛" : (8) Ոմանք. Եւ զանկարգ և զլի թունաւորն մա՛" : (9) Ոմանք. Նովին օրհնեմք զՏէր ... և նովին անիծա՛" : (10) Ոմանք. Այ սպառ է եզ՛" : (11) Ոմանք. Ա՛ի թէ աղբերն անգամ առին ի միոյ ականէնն : (12) Ոմանք. Կամ ազատապին առեզ ուոյ ջուր քաղցր լինել : (13) Ի Բիւմ Ձկնէ. Գնացից ի ւոյց : (14) Ոմանք. Ապա եթէ նախ՛" ... մի պարծիցէք առեա առ՛" ... զճշմարտութէնն : (15) Ոմանք. Եւ գիւտական է :

Digitized by Google

16 բուսաւ • այլ երկրաւոր՝ չնչաւոր՝ և գիւտականն։ * զի ուր
հետ. և նախանձ, անդ է անկարգութիւն՝ և ամէն իրք չարք։
17 * իսկ վերինն իմաստութիւն, նախ՝ զի սուրբ է, և ա-
պա խաղաղարար, հեզ, դիւրահաւանն, լի ողորմութիւք
և պտղովք բարեաց, անխիղճ, առանց կեղծաւորու-
18 թեան։ * պտուղ արդարութեան խաղաղութիւն արմանի
այնոցիկ՝ որ առնեն զխաղաղութիւն։

ԳԼ. Դ.

1 Ուստի պատերազմունք՝ և ուստի կռիւք ի ձեզ. ոչ
յայդպիսի ցանկութեց ձերոց՝ որ զօրացեալ են յան-
2 դամս ձեր։ * Ցանկայք, և ոչ ունիք. սպանանիք և
նախանձիք, և ոչ կարիք հասանել. պատերազմիք կռու-
3 իք՝ և ոչ ունիք, վասն զի ոչ խնդրիք։ * խնդրիք՝ և ոչ
առնուք, վասն զի չարաչար խնդրիք. զի անգէն ի ցան-
4 կութիւնս ձեր մսխիցիք։ * Շնացօղք՝ ոչ գիտէք՝ զի սէր
աշխարհիս այսորիկ թշնամութիւն է առ Ած։ զի որ ոք
կամիցի սիրել զաշխարհ, թշնամի առնէ զանձն իւր Աց։
5 * Կամ թէ վայրապար համարիցիք՝ զոր ասէ գիրն առ-
նախանձ ինչ, որում փափաքէ հոգին՝ որ բնակեաց ի
6 մեզ, * աւել զառաքել շնորհն։ վասն որոյ ասէ. Ած ամ-
բարձանի հակառակ կայ, տայ շնորհս խոնարհաց։
7 * Հնազանդեցարք այսմ հետ Աց, և կացէք հակառ ընդ
8 սատկ չարախօսին, և լիցի փախստական առ ի ձէնջ։ * մերձ
ձերձարուք առ Ած, և մերձեսցի առ ձեզ։ Սրբեցիք
զձեռս մեծաւորք, և ուղիղ արարէք զսիրտս՝ երկմիտք։
9 * տառապեցարուք, սգացարուք, և լացէք. ծաղր ձեր
ի սուգ դարձցի, և ուրախութիւն ձեր ի տրտմութիւն։
10 * խոնարհեցարուք առաջի Տն՝ և բարձրասցուսցէ ըզձեզ։
11 * Մի բամբասէք զմիմեանս եղբարք. որ բամ-
բասէ զեղբայր իւր, կամ դատի զեղբայր իւր, զօրէնսն
դատի. իսկ եթէ զօրէնսն դատիցիս, ոչ առնէիր օրէն
նացն

---

(16) Ոմանք. Եւ նախանձ է։ (17) Ոմանք. Սուրբ է, ա-
պա խաղաղա՛՛։ ողորմութիւք։

Գլ. դ. (1) Ոմանք. Պատերազմունք ի ձեզ՝ և ուստի կռիւք,
ոչ ասպաքէն յայնպիսի. կամ, յայսպիսի ցան՛՛։ (2) Ոմանք.
Ցանկանայք և ոչ ու՛՛։ (3) Ոմանք. Մուխիք։ (4) Ցոմանս
գիտէ. Աշխարհիս այսորիկ թշնամութե է յԱծ։ զանձն
իւր ապ։ (5) Ոմանք. Զոր ինչ ասէ գիր՛՛ հոգի որ բնակ
կեացէ ի մեզ։ (6) Ոմանք. Եւ տայ շնորհս։ (7) Բ. դ.
Հնազանդեցարուք այսոցհետ։ (8) Ոմանք. Զձեռս
ձեր մերձատուրք։ (11) Ոմանք յատելան. Բամբասէ զեղ-
բայր իւր, կամ դատի զեղ՛՛ զօրէնսն բամբասէ և զօրէնսն
դա՛՛։ (11) Ոմանք. Եւ եթէ զօրէնսն՛՛ ոչ առնէսդ օրէն

Digitized by Google

ծաղն ես՝ այլ գաստատուր : * Մի՛ ես օրհնագիր և գա- 22
ստատուր, որ կաթօլն ես փրկիլ և կորեստանիլ : * գու- 13
մ՛ես՝ որ գաստիս ղրկիկերն :

2 Ահաւասիկ են որ ասեն՝ այսօր և վաղիւ երթիցուք 14
յայս անուն քաղաք, եղիցուք անդ տարի մի, վաճա-
ռեացուք և շահիացուք : * որք ոչ գիտէք զվաղիւն, * որ 15
ակնմ՛ ինչ իցէն կեանք ձեր : զի իբրև գմբրիկ էք, որ
առ սակաւ մի երևեալ՝ և ապականիեալ : փոխանակ զի
ասէիք՝ եթէ տէր կամեսցի, կեցցուք և արասցուք զայս
ինչ՝ կամ զայն : * և արդ՝ պարծիք յամբարտաւանու- 16
ձերում : ամէն ինչ այնպիսի պարծանք՝ չարութիւն են : * Որ 17
ոք գիտէ զբարին՝ և ոչ առնէ՝ մեղք են նմա :

ԳԼԽ Ե.

Բ Ա՛րդ՝ այսուհետև ամբարտաւանք՝ լացէք և ողբացէք ի 1
ձերոյ թշուառութեանն, որ գալոց են ի վերայ ձեր :
* Ջի մեծուխիդ ձեր՝ յոչինչ է, և հանգերձք ձեր կե- 2
ղակուր ցիցոյ : * և արծաթի ձեր և ոսկի՝ ժանգեհաքար, 3
և ժանգն նշ լիցի ձեզ ի վկայութիւն, և կերիցէ զմարմինս ձեր : իբրև զկրակ գանձեցեք առուրցն յետնոց :
* Ահաւասիկ վարձք մշակացն որ գործեն զանգաս ձեր՝ 4
որ ձեզ են : զրկեալքն ի ձէնջ աղաղակէ, և բարբառք հնձողացն ելհան յականջս տեառն զօրութեց : * Փափկացայք 5
ի վերայ երկրի՝ և զքաւօյք . սնուցէք զսիրտս ձեր՝ իբրև աւուր սպանման : * զրկեցէք տպանէք զարգասն, 6
որ ոչ կայր ձեզ հակառակ : * Երկայնասցիմ ընդուք 7
եղբարք իմ մինչև ի գալուստն տեառն : ահա մշակ երկայն
համառանայ սպասել պտղոյն երկրի, մինչև առցէ զկանուխն և զանձրևն : * Երկայնասմանացէք և 8
գուք, հաստատեսցէք զսիրտս ձեր . զի գալուստն տեառն
մերը

ծաղն ես : (13) Ոմանք . Դու սիրէ ես : (13) Ցօրինակին . Տա-
բիմ մի : (14) Ոմանք . Որ ոչ գիտէն զվաղիւնն : (15) Ո-
մանք . Որպիսի ինչ են կեանք ձեր . քանզի իբրև . և
բնեալ, և սպաս սպանականեալ . . . կամեսցի՛ և կեցցուք,
արասցուք : Ոմն ոման . Եւ սպաս սպանականեալ : (16) Ո-
մանք . Այ՛ այսպիսի պարծանք չարութիւն են :

Գլ. Ե. (1) Ոմանք . Որ գալոց է՛ի վերայ : (2) Ոմանք . Ջի
մեծուխն ձեր յոչինչ են . և հանդերձք ձեր : (3) Ոմանք .
Եւ արծաթի և ոսկի ձեր ժանգահար . և ժանգ նշ լ-
ցիցի ձեզ . . . աւուրն յետնոց : (4) Ոմանք . Ահաւասիկ
վարձք մշակ'' : (6) Ոմանք . Ոչ կայր ձեր հակառակ : (7) Ց-
ցինակին պիտոյ . Երկայնեալք իմ մինչև : (7) Ոմանք . Ահաւա-
սիկ մշակ երկ'' . . պտղոյ երկրին . . զկանուխն և զանձրև'' :
(8) Ոմանք . Եւ հաստատեսցիք . . զի գալուստ տեառն :

Digitized by Google

9 մերձաւոր է : * Մի՛ ոք առանձնացեալք զմիմեանս եղբարք,
զի մի գատիցիք . ահա դատաւորն առաքս կայ :
10 * Օրինակ առեալք եղբարք՝ չարչարանաց և երկայնմտու-
11 թեան զմարգարէսն, որք խօսեցան յանուն Տեառն : * Ա-
հա սակի երանեալք համբերողաց . զկարբերութիւնն յոբ
քայ լսեսջիք՝ և զվախճանումն Տեառն տեսանէք . զի բազո-
12 ւթեամբ է Տէր՝ և ողորմած : * Յառաջ քան զամ ինչ բա-
նեղծանիք իմ, մի երդնուցուք , մի յերկինս , մի յերկիր ,
և մի յայլ ինչ երդումն , այլ եղիցի ձեր այոյն՝ այո՛ , և ոչն՝
13 ո՛չ . զի մի՛ ի կերդնուածոց ինչ անկանիցիք : * Վըշ-
ատանայցէ ոք՝ ի ձէնջ , յաղօթս կայցէ . երկրիբեայի ոք ,
14 սաղմոս ասասցէ : * Հիւանդանայցէ ոք՝ ի ձէնջ՝ կոչեսց-
ցեն զերկրայնս եկեղեցւոյն , և արասցեն ի վերայ նը-
15 ա աղօթս , օծցեն իւղով յանուն Տեառն : * և աղօթքն հա-
ւատովք՝ փրկեսցէ զյիւանդասէրն , և յարուսցէ զնա Տէր .
16 և եթէ մեղս ինչ իցէ նմա գործեալ՝ թողցին նմա : * Խոս-
տովանեցարո՛ւք միմեանց զմեղս , և աղօթս արարէք՝ ի
վերայ միմեանց , ոգի զի բժշկիջիք . քանզի յոյժ զօրա-
17 ւ է՝ և ներգործէ աղօթք արդարոյ յօգնականութենէ : * Եղիա
մարդ էր նըման մեզ չարչարելի . և յաղօթս եկաց , և
18 ոչ անձրեաց յերկիրն զերկու ամս և զվեց ամիս : * և դար-
ձեալ եկաց յաղօթս՝ և տուաւ երկինք զանձրեւ՝ և բու-
19 սոյց երկիրն զպտուղ իւր : * Եղբարք իմ, եթէ ոք ի
ձէնջ մոլորեսցի ի ճանապարհէ ճշմարտութեան , և դար-
20 ձուսցէ ոք զնա . * գիտասցէ զի որ դարձուսցէ զմե-
ղաւորն ի մոլորութենէ ճանապարհէն իւրմէ , փրկեսցէ զն-
դի իւր ի մահուանէ , և ծածկեսցէ զբազմութիւն մեղաց :

Տառն. ՃԼԷ :

---

(10) Ոմանք. Ջմարգարէսքն որ խօսեցան'' : (11) Ոմանք. Ջհամ-
բերութիւն յոբայ : (12) Ոմանք. Յառաջ քան զայն ամ-
նեղբարք . . և մի՛ երկիրբ . . . ձեր բան՝ այոն այո . և :
(13) Ոմանք . Յաղօթս կացցէ . բերկրեսցի ոք , տայ'' :
(14) Ոմանք . Կոչեսցէ զերէց'' . եկեղեցւոյ . . և օծցին
իւղով : (15) Ոմանք. Փրկեսցեն զյիւանդասէրն . . Թողցի
նմա : (16) Ոմանք. Խոստովանեցարո՛ւք . . ոգի զի բժշիջիք
Ջիք . . աղօթք արդարոյն յօգ'' : (17) Ոմանք . Եւ ոչ տա-
նայ անձրեւ երկիրբ : (19) Ոմանք . Մոլորիցի՛ ի ճշմար-
տութենէ ճանապարհէ . և դարձուսցանիցէ ոք : Ոչ ո-
հան . մոլորեալ իցէ՛ ի ճշմար'' : (20) Ոմանք . Որ դար-
ձուսցանէ զնի'' . . ՃՆՁՐՀԵ , փրկեսցէ զհոգի նը՛ ի մահ'' :
* ի վերնանէ ընդ . Կատարեցաւ Թուղթ Յակոբայ .
նոյ , յաւելուած : և ոմանք . կատարումն ի՛ ձեռ Թղթոյն յա-
կոբայ : և վերնի տիպն համաձայն ինդեսն . Տառնք . ՀՆ :

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առաջին թղթոյն Պետրոսի։

ՈՅ գրէ պետրոս եպիսկոպոսն յիսուսէ քրիստոսէ՝ ընտրելոց եւ պանդխտաց սփռելոց ի պոնտոս եւ ի գաղատիա եւ ի կապադովկիա եւ ի ասիա եւ ի բիւթանիա։ ըստ յառաջագիտութեան աստուծոյ հաւր՝ ի սրբութիւն հոգւոյն՝ ի հնազանդութիւն եւ ի ցանումն արեան յիսուսի քրիստոսի։ շնորհք ձեզ եւ խաղաղութիւն բազմասցի։ օրհնեալ է աստուած եւ հաւր տեառն մերոյ յիսուսի քրիստոսի՝ որ ըստ առատութեան իւրոյ ծնաւ զմեզ յանդրանկութիւն կենդանի յարութեամբ յիսուսի քրիստոսէ ի մեռելոց՝ ի ժառանգութիւն անապական եւ անարատ եւ անթառամ՝ պահեալ ի յերկինս ձեզ։ որ զաւրութեամբ աստուծոյ պահիմ ի հաւատս ի փրկութիւն պատրաստ յայտնել ի ժամանակի վերջնում։ յորում ցնծասջիք դուք՝ սակաւ մի ինչ եթէ պարտ իցէ տրտմել ի բազմազան փորձութեանց։ զի փորձութիւն հաւատոյ ձերոյ՝ որ պատուականագոյն է քան զոսկի որ կորնչի եւ հրով փորձի՝ գտցի ի գովութիւն եւ ի պատիւ եւ ի փառս յայտնութեան յիսուսի քրիստոսի։ զոր ոչ տեսեալ սիրէք։ յորում եւ այժմ ոչ տեսանելով հաւատայք՝ եւ ցնծասջիք ցնծութեամբ անբանական եւ փառաւորեալ։ ընդունելով զվախճան հաւատոց ձերոց զփրկութիւն անձանց։ զոր փրկութեան որոնեցին եւ քննեցին մարգարէքն որ ի ձեզ եղեն շնորհացն որ ձեզ եղեալ է։ քննեցին եւ որոնեցին յորո՞ւ կամ որպիսի ժամանակի ցուցանէր ի նոսա հոգի քրիստոսի՝ որ էր ի նոսա եւ նախատեսէր զտառապանսն որ ի քրիստոսի եւ զփառսն որ յետ նոցա։ եւ յայտնեցաւ նոցա զի ոչ իւրեանց եւ ձեզ ծառայէին զայսոսիկ զոր այժմ պատմեցան ձեզ ի նոցանէ որ աւետարանեցին ձեզ ի հոգւոյն սրբոյ առաքելոյ՝ զոր առաքեաց յերկնից։ զոր ցանկան հրեշտակք հայել։

Գլուխ ա. Թղթոյն Պետրոսի առաքելոյ։

Ա. Վասն փոխն վերոյին ծննդեանն եւ ընտրեալ համբերութեան, եւ վասն քրիստոսաբանական հաւատոյն յառաջագոյն պատրաստելոյ ի մարգարէիցն։

Բ. Վասն յոյսոյ եւ սրբութեանն զոր պատրիմ յազգս որդեգրութեան՝ վկայաբանութեամբ գիտացիւք։

Գ. Վասն աշխանի ըստ սրբութեանն ելոյ ի փս, յօգուտ արտաքնոցն ի քրիստոս ասէ։

Դ. Վասն իւրեանց հնազանդ լինելոց, եւ եղբայրասիրութեանն եւ ապաշխարութեան։ Ե. Յաւուրս վասն ծառայից հնազանդութեան, եւ անօրէնս եւ համբերութեանն վասն փոխ։ Զ. Վասն հնազանդութեան կանանց, եւ գեղեցկութեանն ընդ արտ, առ ի քրիստոսէ հագեալն՝ յօրինակ առաքելոյն։ Է. Վասն արանց ղեկավարելոյ կանանց եւ գովելոյ։ Ը. Վասն ամենեցուն հնդ եւ հանդարտ անօրակալութեան, որ յօրինակ առ նոսին ասէ վասն տառապանացն։ Թ. Վասն ճշմարիտ պատուոյ եւ ընդ միմեանս սիրոյ։

Ժ. Վասն ճշմարտելոյ պատրի լսարանին, եւ առանելոյ հոգեւոր պղպեղս արքարութեան, ըստ ասացին ասացին եւ պատուիրանացն։

ԺԱ. Երկիր հաղորդութեան ընդ փս յազգիլ պարտ է բնական խոհեմ, եւ յառաջ նորին համբերել եւ լսիանաց որ յայլոց։

ԺԲ. Խրատ երիտասարդ ընդ հօրեղբարս։ Ա. Յաւուրս վասն հաստատութեան յազգիւրն ընդդէմ հակառակորդին։

ԺԳ. Աղօթք վասն յափարման հաւատոյ։

Digitized by Google

ԹՈՒՂԹ
ՊԱՆՏՐՈՍԻ ԱՌԱՔԵԱԼԻՆ։

ԳԼՈՒԽ Ա

1 ՊԵՏՐՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻՍՈՒ
ստացեալ քահանայապետութենէ, ընտրելոց ժամկոհից որ՛ի ցրուի
Պոնտոսի, Գաղատացւոց, Կապադովկեցւոց, Ասիացւոց, և Բիթե-
2 նացւոց, * ըստ կանխահատ գիտութեան Աստուծոյ Հօր, սրբու-
թեամբ Հոգւոյն, ՚ի հնազանդութիւն և ՚ի հեղումն արեանն
Յիսուսի քրիստոսի։ Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն բազմացի։
3 * Օրհնեալ է Աստուած և Հայր Տեառն մերոյ Յիսուսի քրիստոսի, որ ըստ Ա
բազում ողորմութեան իւրոյում ծնեալ զմեզ վերստին ՚ի յոյսեան
4 կենդանի, ՚ի ժառանգութիւն յաւիտենից ՚ի մեռելոց, * յա-
ւերժ և յանապատ և յանթառամ ժառանգութիւնն, որ
5 պահեալ է յերկինս ՚ի ձեզ, * որ զօրութեամբ Աստուծոյ պահ-
եալք հաւատովք ՚ի պատրաստեալ փրկութիւն, յայտ-
6 նեալ ՚ի յետին ժամանակի։ * որով ուրախ լինիջիք,
որք այժմ սակաւիկ ինչ ըստ պատշաճի խրատք տրըտ-
7 մեալք ՚ի տարբեր փորձութեանս։ * Զի հանգիստ ձերոյ
հաւատոցն առաւել քան զոսկի կորնչականն պատուա-
կան է, որ հրով փորձեալ գտանի, ՚ի գովեստ և ՚ի փառս
8 և ՚ի պատիւ ՚ի յայտնութեան Յիսուսի քրիստոսի։ * Զոր ոչն տես-
նէք և սիրեցէք. ընդ որ այժմ ոչ հայեցեալք, բայց
հաւատացեալք. և ուրախ էք անհնար և փառաւորեալ
խնդութեամբ։

---

* ՚ի Վէրնադէթէ՝ երկոս օրինակէ և երկ ասին. Թուղթ առաքելոյն պետրոսի առաքելոյն կաթուղիկէից։ Իսկ հայերէն հնագոյն հատն դնէին համօրէն վերոյս։

Գլ. ա. (1) Ոմանք. Ընտրելոցդ ժամկոհից. և գաղատացւոց. կապադովկեցւոց, ասիացւոց։ (2) Աստ ոմանք ձգեն. Շնորհք ընդ ձեզ։ (3) Ոմանք. Ողորմութեանն իւրոյ. ՚ի ձեզն ասեն մեռելոյ յիւրքէ յարութենէ ՚ի մեռ՚՚։ (4) Ոմանք. Զաղնեղջին... յերկինս ձեզ։ (5) Ոմանք. Ժամանեալ ՚ի յետին։ (6) Բաշխ. Տրտմեալ էք ՚ի պէսպէս։ (6) Ոմանք. ՚Ի պէսպէս պէս փորձութեանց։ (7) Ոմանք. Ձերոյ հաւատոց առա՚՚. և ՚ի պատիւ յայտնութեանն յիւրքէ։ Ոսք ոմանք. ՚ի յայտնութենէն յիւրքէ։ (8) Ոմանք. Զոր ոչ տեսէք... ոչ հայեցեալ... փառաւորեալ խնդութեամբ։

Digitized by Google

խնդրեմք։ * Քանզի ոչ ունիմք զիշատարուն հաւատոցն մեր 9
երոց զոգւոցն փրկութիւն։ * Վասն որոյ փրկուէ խնդրեմք 10
ցնոսա և քննեցէք մարգարէքն։ որք ոչ որոյ ի մեզ լե-
նելոցդ էին ընդրէքն՝ մարգարէանային։ * Քննեցէք յո- 11
րում և յորպիսի ժամանակի գուշակէր ի նոսա հոգին
քրիստոս որ նախ՝ ջարբարանացոյցն քրիստ վկայէր, և յետ այ-
նորիկ՝ զիշատացոյն։ * Որոց և յայտնեցաւ խոսք՝ զի ոչ 12
ինքեանց, այլ մեզ ծառայակատարք լինէին, նոցին՝
որք այժմ պատմեցան, այնոքիւք որք աւետարանեցին
մեզ հոգւովն սրբով որ առաքեցաւ յերկնից, զոր ցան-
կային հրեշտակք դիտել ըստ ասելոյ Դաւթի։
Բ * Որով այնպէս զմեզս մեսոց մերոց՝ զաւրացուցեալք 13
բանիւ ճշմարտութեան հաստեցոց մերոց ընծայեցան ի յոյս
նուիրեցեալ յամ քոյ, * երբոր զոգիս հնազանդութեամբ 14
հեթանոսականացոյ առաքին մերոյմք անգիտութեանն ցան-
կութիւնք։ * Այլ ըստ սրբոյն որ կոչեաց զմեզ, և դուք 15
սուրբք լեսջիք գնացս մեր լինիմքիք։ * վն որոյ գրեալ 16
է, եմեք երկրորդ սուրբք զի ես սուրբ եմ։ * Եթէ եմեք հայր 17
կոչիցիք զոյն, որ առանց ակնառուութեան դատի ըստ
իւրաքանչիւր գործոց։ սակս երկիւղիւ զմերոցն ազան-
դեսուք ժամանակի գնացիցիք։ * Գիտացիք, զի ոչ 18
ապականացու արծաթովք՝ և ոսկեղինեաւք փրկեցաք
բարք ի մերոց ունայնասէրն հայրենատուրք գնացիցն։
* այլ պատուականի արեամբն քրիստ, իբրև անբիծ և ան 19
նպատոյ գառին։ * որ յառաջնանիցէ էր նախ քան զիմս 20
կիզումն աշխարհի։ Եւ երեւեցաւ ի վախճան ժամանակ
կաց վն մեր։ * որք նովաւ հաւատացիք յԱստ, որ յա- 21
րոյց զնա ի մեռելոց, և նա նմա փառս՝ զի հաւատքն
մեր

(9) Ոմանք։ Ընկալեալք։։ հաւատոց մերոց զոգւոցն փրկութիւն։ (10) Ոմանք։ Որ վասն որոյ։։ էին ընդրէք։ (11) Ոմանք։ Եւ յորպիսի ժամանակս։ (11) Ոմանք։ Ասէ զարբարանացոյն քրիստ վկայէ։ (12) Օրինակ մի։ Որ և յայտնեցաւ։։ ոչ եմեք։ (12) Ոմանք։ Որ աւետարանեցին մեզ։։։։ զոր ցանկանային տեսանել դունք։։ հրքրեշտակքն։ (13) Ոմանք։ Ապաւէնիցիք հաստեցոյ մեզ ընդհաց։ (15) Ոմանք։ Ճշմ՛ի գնացս մեր։ (16) Ոմանք։ Գիրքն գրեալ է՝ եմեք եք՛։ (17) Ոմանք։ Ակնառուութ գործ։։ ազան և երկիւղիւ զմերոյ պանդխտութ ժամ գնՙ։ Որք օրինակ ի։ զմեր պանդխտ՛։ և այլ։ զմերոյ ժամ պանդխտ՛։ (18) Ոչ առնանց ձեզնի։ Գիտացիք զի ոչ ա՛։ (18) Ճշմրիտ նային։ Ապականացուք արծա՛։ (20) Ոմանք։ Որ յառաջանացոյն էր՝ նախ քան զիմս։ Որ և ոմանք։ Որ յառաջ անձանօթ էր նախքան։ (21) Ոմանք։ Որ նա վառ հաւա՛։։ և յոյսն իցէն առ Աստ։

22 ձեզ և յոյժ իւղեն յանձ : * Զանձինս ձեր սրբեալ հը-
նազանդութեամբ ճշմարտութեանն հոգւոյն , յերկբայութեան
առանց կեղծաւորութեան , ի սուրբ սրտէ սիրեալ անդրեն
23 զիմեանս : * Ծնեալք ի վերստին ոչ յապականեալ սե-
ռէ յանապական ասացուածոյն կենդանւոյ և մնա-
24 նողի բանից որ : * Զի ամենայն մարդիկ իբրև զխոտ
և զամենայն փառք մարդոյ իբրև զծա-
ղիկ խոտոյ . խոտն չորացաւ՝ և ծաղիկն իբրև թափե-
25 ցաւ : * և բան տեառն մնայ յաւիտեան . այսինքն է , բանն
որ ի ձեզ աւետարանեցաւ :

ԳԼ. Բ.

1 Ի բաց թողեալ զայսուհետև զամէն չարութի՛ և զամէն գ
նենգութիւն , և զկեղծաւորութիւն , և զնախանձ , և զ
2 ամէն չարախօսութի՛ն : * իբրև զարդիւն ծնեալ մանկունս
խօսեցիս , և անխարդախ կաթինն փափաքիցէք՝ որ ին-
3 ձանով աճիցէք ի փրկութի՛ն : * եթէ ճաշակեցիք՝ որ քաղցր
4 է տէր : * Որ որ մատուցանէ ինքն ի վէմն կենդանի , որ
թէպէտև ի մարդկանէ անարգեալ , այլ առ ի յոյժ ընտ-
5 րեալ և պատուական է : * և դուք իբրև զվէմս կեն-
դանիս շինիջիք տաճար հոգեւոր՝ յանապատ քահանայութե-
մատուցանել զհոգեւոր ընծայս ազատաց՝ հաճոյ ընդ
6 յիսուս քրիստոս : * Վասն որոյ ասէ գրքն . եղեալ ահաւասիկ
դնեմ ի սիոն վէմ ընտիր , գլուխ անկեան պատուա-
7 կան , և որ ի նա հաւատասցէ՝ ոչ ամաչեսցէ : * Ձեզ
մեծարանս հաւատասցելոցդ՝ վէմ պատուականին : իսկ
անհաւատացելոցն , վէմն զոր անարգեցին շինողքն . նա և
8 գլուխ անկեան : * և վէմ գլորմանն և վէմ գայթակղու-
թեան , որ գայթագղին ապստամբելոքն ի բանէն՝ յոր և

---

(22) Յայտ նիւթ . Ձեմարտատուք հոգւոյն , յեր՛ : (22) Ոմանք . Ձեռքգայրերութեամբ՝ առանց կեղ՛ . . սիրեալ սրտիւ զիմեան՛ : (23) Ոմանք . Ծնեալք վերստին . . . և մնալոյ ընդ նեքս ասէ : (24) Յոմանս նիւթ . Մարդկան իբրև զխոտ է : (25) Ոմանք . Որ ի ձեզն աւետաւ՛ :

Գլ . Բ . (1) Ոմանք . Ազատութիւն . . նենգութիւն . . և զնախանձ և զամէն խարդախութի՛ն : (2) Ոմանք . Խօսեցիս . և անխարդախ կաթինն փափագիցէ՛ : (3) Ոմանք . եթէ ճաշակեցիք . . . է տէրն : Որ օրինակ ին . եթէ ճաշակեցիք : (4) Ոմանք . Մատուցանէ՛ ի վէմն կենդա՛ . . թէպէտև և ի մարդկա՛ . . առ յոյժ ընտ՛ : Որ օրինակ ին . . . վէմն կենդանի՛ : (5) Ոմանք . Իբրև զվէմն կենդանի՛ չիք՛ . . . ապստամբ հաւատոյ . կամ , ի հաւատոյս ասէ : (7) Ոմանք . Հաւատասցելոցդ՝ ընդ վէմ է պատա՛ : և ոմանք . Է վէմն պատա՛ . . . վէմ է զոր անարգեա՛ : (8) Ոմանք Գայթակղուածն , որ գայթա՛ . .

Digitized by Google

եղան : * Ա՛յլ դուք ազգ էք ընտիրք, թագաւորութե- 9
քահանայութիւն. ազգ սո՛ւրբ. ժողովուրդ սեպհականու-
զի զձեր առաքինութիւնն նուիրիցէք այնմ՝որ զձեզ ի խա-
ւարէն կոչեաց լուսոյ սքանչելի լոյսն : * որք երբեմն 10
չժողովուրդ, բայց արդ ժողովո՛ւրդ Աստ. որք չողոր-
մեալք, այժմ ողորմութիւն գտեալք : * Սիրելիք՝ աղա- 11
չեմ, իբրև պանդո՛ւխտս և զնժդեհս՝ ի բաց մերժել
ի մարմնաւոր ցանկութեանցն, որ պինեալ ընդդէմ
ոգւոյ : * զվարս ձեր ի մէջ հեթանոսաց պարկեշտս 12
ցուցանել. զի որով չարագործեն զձեզ իբրև չարա-
գործս, ի բարւոյ գործոցն ձերոց դիտեալ՝ փառա-
ւոր առնիցեն զԱստ յաւուրն այցելութեան :

Դ * Հնազանդի՛ լերուք ամ՛ մարդկային առաջնո՛ւածոյ վա՛ 13
ռին. եթէ թագաւորի՛ իբրև առաւե՛լ ուսոյ. * եթէ 14
դատաւորաց՝ իբրև՛ ի նմանէ առաքեալոց՝ ի վրէժխնդիր
բուէ չարագործացն, և՝ ի գովուԹիւն բարեգործացն :
* Ջի այսպէս են կամք Աստ. բարեգործացն պապան- 15
ձեցուցանել զանզգամ մարդոց զանգիտութիւն : * Իբ- 16
րև ազատս լինել, և մի իբրև պատրուակ չարուԹիւն
ունել զազատութիւնն, այլ իբրև Աստ ծառայք : * զա- 17
մենեսեան պատուեցէք. զեղբայրսիրուԹիւն սիրեցէք.
յԱստ երկիւղած. զԹագաւորս պատուեցէ՛ք : * Ծառայք 18
հնազանդ լինել յամենայն երկիւղիւս տեառնոջ, ոչ միայն բա-
րեբարոյից և հեզոցն, այլ և կամակորացն : * զի և այս 19
Շնորհք յԱստ են, եթէ բարեաւ ինչ մաՔս տա-
նիցի ոք վշտաց յանիրաւի : * Վասն զի՞նչ երախտիք 20
իցէ, եթէ յորժամ մեղանչիցէ՛ք տանջիցիք և համբե-
րիցէ՛ք. այլ եթէ զբարիս գործիցէ՛ք՝ շարչարիցէ՛ք և
համբերիցէ՛ք, այն շնորհք յԱստ են : * քանզի ՚ի դոյնս 21
եւսկ կոչեցարուք : Ջի և քրիստ վշտաց ձեր մեռաւ, և ձեզ ետո՛ղ

յոր եղանն : (9) Բ՚ընտ. Էք ընտիր, թա՛՚ : (9) Աստ. Թ՚իչերաւ քՀ՚նյուե, ազգն նը ... նուիրեալ այնմ որ զձեզ կոչեցաց ՚ի խա՛՚ : (11) Աստ. Ա՚պանդ՚ուխտս զձեզ, իբրև զպան՛՚ : (12) Աստ. Զի որովք բամբասանեն զձեզ ... ՚ի բարւոյք գործոց ձերոց դիտեալ, փառաւորս արասցեն զԱստ : Ա՛ր ոման. Փառաւորեսցեն զԱստ : (13) Աստ. Ա՚ստղծուածոց վա՛՚ : (14) Աստ. Դատաւորի իբրև ՚ի նմանէ առաքելոյ ... չարագործաց : (15) Աստ. Զի այս են կամքն Աստ ... զանգիտութիւն : Ա՛ր օբինակ մ. Զի այսպիսի են կամք : (18) Աստ. Հնազանդ լերուք ամի երկիւղիւ : (19) ՚Ի բՀ՚ամ ՚ի՛՚. Զի և այս Աստ չէ՛՚ ընտրհ՚դ յԱստ են եթէ : (20) Աստ. Ա՚յլ եթէ բարեաւ գործիցէք, և չարչա՛՚ : (21) Աստ. ՚Ի դո՛՚ իսկ կա՛՚ ... վշտաց մեռաւ, և ձեզ է՛՚ : երթիցէք զհետոց նորա :

Digitized by Google

22 [illegible] զի զհետ երթայցէք հետաց նոքա։ * Ոչ ուրեք
23 արար մեզ, և ոչ գտաւ նենգութիւն ի բերանն նոցա։ * որ
բամբասեալ՝ և ոչ փոխադարձէին բամբասեր. չարչարեալ՝
և ոչ սպանհեր սպառնալից. բայց իրաւամբք մատնէր
24 դատաւորին։ * որ զմեր մեղսն իւրով մարմնովն վե-
րացոյց՝ ի խաչափայտն. զի լինեալք զերծուածք՝ ի մեղաց ան-
ուն, և իցիմք արդարութեան կենդանիքդ։ որոյ վիրաւք բժշ-
25 կեցայք։ * Քանզի էիք իբրև զոչխարս մոլորեալս. այլ
այժմ դարձարուսք առ հովիւն և առաւչ ոգւոց ձերոց։

ԳԼ։ Գ։

1 Այնպէս և կանայք հնազանդ լինիլ արանց իւրեանց. զի
զի եթէ իցեն ոմանք ապստամբեալք ի բանէ անառն, յա-
ղագս կանանց գնացից, և առանց բանին իսկ շահեսցեն
2 զին, * դիտեալ երկիւղիւ զձեր պարկեշտ գնացս։ Ո-
3 րոց լինիցի ոչ արտաքուստ հիւսիւք և ոսկեհուռն ծա-
4 մանակալեօք կամ պատճառելով զգեստուք զարդ. * այլ
ծածուկ սրտին մարդն. անեղծութիւք հնազանդութեան
և հանդարտութեամբ հոգւոյն, որ է առաջի Աստ բազմա-
5 պատիկ։ * Քանզի այսպէս երբեմն և կանայք որ յոյս
ածեալ էին յԱստ, զարդարէին զանձինս հնազանդեալ
6 իւրեանց արանց։ * Որպէս Սարրայ՝ զի հնազանդ էր
Աբրահամու. և անկր իւր գոչէր զնա. որոյ եղիցուք
զաւակ որդիք։ բարերարծք էին, և ոչ կասկածէին և
7 ոչ՝ ի սքանչ ինչ երկիւղ։ * Այնպէս և արք իմաստուք
քանակցեալք ընդ նոսա. իբրև տկարի անօթոյ տանիցեն
պատիւ կանանց՝ և իբրև ժառանգակցաց շնորհացն կեց-
8 նաց. զի մի խափան լինիցի աղօթիցն ձերոց։ * Եւ զա-
լուս ձգի, զի համամիտք իցէք, հանգստարիք, եզբայ-
9 րասիրք՝ ագնուասգուիք, խոնարհք։ * Մի չար փոխա-
նակ չարի հատուցանելով, կամ բամբասանս ընդ բամ-
բաս

---

(23) Որոնք. Եւ ոչ պատճէր ոմն. բայց։ (24) Որոնք. Զմեր զսքանչան . . . որոյ վիրաւքն բժշկեցայք։

Գլ. Գ. (1) Որոնք. Նոյնպէս և կանայք։ (1) Որոնք. Զի եթէ են ոմն նոքա . . զնացից, առանց բա"։ (2) Որոնք. Գիտեալ երկիւղ"։ (3) Որոնք. Հիւսուք, և ոչ ոսկեհուռն ծամանակալեօք, կամ պատճառելով զգեստիւք։ (4) Որոնք. Անեղծութիւք հեզութեան և հանդարտութեամբ։ (4) Յօրինակին ոչինչ. Հնազանդութեամբ և հանդարտութեամբ հոգ"։ (5) Որոնք. Աստուծոյ իւրեանց։ (6) Որոնք. Պատճառ և ոմանք. Պատճառ զի հնազանդէր ասք"։ (7) Որոնք. Բնականացն ըստ ա"... պատեալ կանանց։ (7) Բնչ. Կանանց. իբրև ժա"... խափան լինիցին։ (8) Օրինակ ոմն. Համամիտութիւք. եղբայրասիրք։ (9) Որոնք. Այլ զսրբոյն հնչէին օրհնել.

Digitized by Google

բասանաց • այլ զնորին հակառակին՝ օրհնել • զի յայս
ԺԴ խակ կոչեցարուք՝ զի զօրհնուելին ժառանգիցէք : * Ջի 10
որ կամի սիրել զկեանս սիրել, և զաւուրս խոր տեսանել՝ զբա-
րութիւն լեզուացն զչերս իւր՝ի չարուէ, և զչրթունս
իւր՝ի խօսելոյ զնենգութիւն : * խոտորեսցէ՝ի չարէ, և զչրթունս 11
և արասցէ զբարի • խնդրեսցէ զխաղաղութիւն, և եր-
թիցէ զնա : * զի աչք տեառն՝ի վերայ արդարոց, և 12
ականջք նր յաղօթս նց • երեսք տեառն՝ի վերայ չարագործ-
ծաց : * Եւ ո՞վ իցէ որ չարչարիցէ զձեզ, եթէ գուք 13
բարւոյն նախանձաւորք լինիցիք : * Այլ թէ և չար- 14
չարիցիք ևս վասն արդարութեան, երանի՛ ի՛ նմա • բայց յիւ-
րից մի՛ երկնչիցիք, և մի խռովիցիք : * այլ զՔրիս 15
զնոյն և զքո՝ սուրբ ունիցիք՛ի սիրտս ձեր : Պատրաստ
իցիք ամէ պատասխանի տալ որ խնդրիցէ զբանն՝ որ
է վն յուսոյն ձերոյ : * այլ հեզութեամբ և երկիւղիւ ու- 16
նիցիք բարս քաջսդմնա • զի որով չարախօսիցեն զձեզնի՛
յամօթ լինիցին, որք բամբասանս զձեր բարւոյ գնացս՛ի
քս : * Ջի լաւ է բարեգործեալ, եթէ կամիցին բար 17
ոյ կամացն չարչարել՝ քան չարագործեալ : * զի և Քս 18
մի անգամ վն մեղաց՝ի վերայ ձեր մեռաւ, արդարն՝ի
վերայ անարգաբարոց • զի զձեզ մերձեցուցէ առ Ած :
զի թեպէտ և մեռաւ մարմնով, այլ կենդանի է հոգ-
ւով : * Որով և ոգեղէն որ էին՝ի բանտին, երթեալ 19
քարոզեաց, * երբեմն ապստամբելոցն, յորժամ նէ- 20
րէր նց ոյ երկայնմտութիւնն յաւուրս Նոյի յորս տա-
պանն կազմէր • յորս ևուազունք՝ այս ինքն, ոգեք եր-
կու սմանս փրկեցան՝ի ջրոյն : * Որ և զձեզ բան նմին 21
օրինակի, կերցուսցէ մկրտութիւնն • ոչ զմարմնոյ ապան
՝ի բաց ընկենուլով, այլ զբարւոյն մտաց հանդէս առ Ած,

զի յայսոսիկ կոչեցարուք • զի զօրհնուէն ժառ.": (10) Ո-
նանք • Որ կամիցէք զկեանս սիրել, և տեսանել տեառնա-
բարութիւն ... ՝ի խօսելոյ զնենգ": (11) Ոմանք • խոտորեսցէ
զի՛ ի չարուէ, և ա"•• խնդրիցէ զնա": (13) Ոմանք • Ե-
թէ իցէ որ : (14) Ոմանք • Այլ թէ չարչարիցիք և ոչ յամ-
պատաս արդա": (15) Ոմանք • Ջնոր զնոյն զքո սուրբ տես.
նիցիք՝ի սիրտս ձեր : (15) Ոմանք • Պատրաստ իցիք :
(16) Ոմանք • Ձպարսխաւորացն զձենէ•• բարւոյն գնացս գ
՝ի : (17) Ոմանք • Եթէ կամիցին բար •• քան զչարու-
գործեալ : (18) Ոմանք • Քանզի և Քս •• ՝ի վերայ մե-
ռաւ ••• զի զմեզ մերձեցուսցէ առ Ած: Թեպէտ : (19) Ո-
նանք • Որ ՝ի բանտին էին : (20) Ոմանք • Ցաւուրսն Նոյի,
յոր զպատպանն կազմէր •• այս ինքն է՝ երբեք ոգիք ••
՝ի չրոյն, ւոյ, ՝ի չուրցն : (21) Ոմանք • Ա կերտուսցէ, ոչ
զմարմնոյն ապա՛ ի բաց ընկենուլ, այլ զբարւոյնք մտ-

Digitized by Google

22 'ի ձեռն յոյժ ումեք յայն քան. * ոչ է ընդ ամենի այլ երկի-
նաւք յերկինս, 'ի հնազանդել նմա հրեշտակաց և
իշխանութեանց և զօրութեանց:

ԳԼ. Դ.

1 Որպէս չարչարեցաւ մարմնով վասն մեր, և դուք 'ինքն ես
միսա վասնզայսմանէ. զի որ չարչարեալն մարմնով գա-
2 դարել 'ի մեղաց. * զի մի եւս ըստ մարդկան ցանկու-
թեանց՝ այլ ըստ կամացն Աստուծոյ կեցցէ զմիջոցեայն:
3 * Քանզի բաւական է անցեալսն ժամանակին կենալոյ
կամացն հեթանոսաց, որք գնացին գիշերութիւք, ցան-
կութիւք, գինեհարբութիւք, անառակութիւք, արբեցու-
4 անօրէն կռապաշտութիւք: * որով տարապարծանս՝ չէ
ընդ մեզ վարին. 'ի նոյն անկարգութիւն զեղծուցեն, և
5 զայլհային: * որ տացեն հաշուասկանին պատիժ որ 'ի պատ-
6 րաստին ունի դատել զկենդանիս և զմեռեալս: * Ջի
'ի սոյն խոկ և մեռեալոց խոստացեալ է, զի դատապարտին
ըստ մարդկան մարմնով, և կենդանի լիցեն ըստ Աստ հոգ-
7 եով: * Աւուրնցուն վախճան մերձեալ է. զգաստացա-
ցուք զգաստ ի աղօթս: և յերկուք պատարիցիք յաղօթս:
8 * Զայնմ քան զամենայն անբան առնել ընդ միմեանս. զի
9 սէր՝ ծածկէ զբազմութիւն մեղաց: * Օտարասիրք լի-
10 ցիք ընդ միմեանս առանց տրտունջի լոյծ: * իւրաքանչիւր
որ ունի և ընկալաւ շնորհս ինչ՝ 'ի միմեանս զնոյն մա-
տակարարել, իբրև պատուականք հաւատարմապետ ազգացիս
11 շնորհացն Աստ: * Եթէ ոք խօսիցի՝ իբրև զնոյն պատգամս.
եթէ ոք մատակարարիցէ՝ իբրև 'ի զօրութենէ զոր շնոր-
հէ ետ. զի յամենայն փառաւորեցի Աստ 'ի Հիսուս յոր է
պատուական և զօրութեան յաւիտեանս ամէն:
12 * Սիրելիք՝ մի օտարանայք հանդերձ վառանգն ինչ որ
13 փորձուած ձեզ լինիցի, ոչ իբրև օտար ինչ երեք ձեզ դի-

պատճն հան": (22) Աման. Հրեշտակաց, իշխանութեանց և
զօրութեանց:

Գլ. Դ. (1) Աման. Քան 'ի չարչարելն վմն: և ամէն. քանզի
չարչարեալն վմն: (2) Աման. Ջայլ եւս ժամ: (3) Աման.
Ցանկութեամբ գնացին գիշերութիւք: (4) Ոսկան. Ի՛չ վարին ընդ
մեզ: (4) Օրինակ մի յատկապս. Վարին. այլ են 'ի նոյն ան-
կարգութեանն զեղծուցեն, և: (5) Աման. Որ առաջին պատիժ.
'ի պատրաստի ու": (6) Աման. Եւ կենդանի լինիցին:
(7) Աման. Եւ երկրուք զգաստ": (10) Աման. Իւրա-
քանչիւր ոմն ընկա"... եթէ զբազմիցէ հաւատարմապետ:
(11) Աման. Եթէ ոք խօսեցի.. մատակարարիցէ.. յոյժ-
խօսեանս յոյժ-խանդից. ամէն: (12) Աման. Չձեռնպ-
հասչ որ 'ի փորձութիւն ձեզ լինիցի, ոչ եթէ.. գիտելով

ակիցին : * ապէ երբեմն հաղորդակցիլ քումբ չարչարանացն՝ 13
ուրախ լինիքիք, զի և յայտնութեանն փառաց նորա ցնծա-
ցեալ բերկրիջիք : * Եթէ նախատիցիք ի վասն 14
անուանն քրիստոսի, երանելի էք. զի փառացն՝ և զօրութե-
անուն, և այ հոգին ի վերայ ձեր հանգուցեալ է : * Մի՛ 15
ոք ի ձէնջ չարչարեսցի երբեմն զգայանօք, կամ երբեմն ըզ-
գօղ, կամ երբեմն զչարագործ, կամ երբեմն զօտարատես-
սուս է : * Ապա թէ երբեմն զքրիստոնեայ, մի ամաչեսցէ 16
ցէ. այլ փառաւորեսցէ զանունն զայն ամենայնիւ : * 17
Ջի ժամանակ է սկիզբն լինելոյ դատաստանին՝ ի տան
Նէն այ : զի եթէ նախ ի մեզ. ապա զինչ կատարած
լիցէ այնոցիկ, որ ոչ հաւանեցան այ աւետարանին : 18
* Եւ եթէ արդարն հազիւ կեցցէ, ապա ամենայրիւքն
և մեղաւորն ո՞ր դատանիցի : * Ոմք զի որ չարչարիցին 19
ըստ այ կամացն, հաւատարիմ հոգացին աստանձնացն
զինուրանց ոգիս բարեարարութիւնք :

ԳԼ. Ե.

Ե (1) Երիցունս այսպէս հնարեմ՝ երբեմն վերիցակից՝ 1
Գ և վկայ չարչարանացն քրիստոսի, որ և հանդերձեալ
փառացն յայտնելոյ հաղորդ. * արածեցէք որ ի ձեզ 2
հօտդ է այ. վերատեսուչ լինելով՝ ոչ երբեմն ակամայ՝ այլ
կամաւ ըստ այ. ոչ զաւշտաբանութիւն, այլ յօժարութիւն.
* ոչ երբեմն տիրելով վիճակացն՝ այլ լինելով օրինակ հօ- 3
տին : * զի յերեւիլ հովուապետին՝ ընդունիջիք զանա- 4
թասամ փառացդ պսակն : * Պատուիրեցէք երիտասարդք 5
հնազանդ լերուք ծերոց : ամենեքեան ընդ միմեանս՝ զգե-
խոնարհութիւնն ունիցիք. զի այծ ամբարտաւանից հա-
կառակ կայ, տայ շնորհս խոնարհաց : * Խոնարհեցա- 6
րուք ընդ հզօր ձեռս աստուծոյ այ. զի զձեզ բարձրացուսէ

ցէ

(13) Ոմանք. Փառացն նոր.. բերկրիջիք : (14) Ոմանք յա-
ծելեան. Եւ զօրութեն անուն է. և այ : Որ օրինակ ի.
անուանն է : (16) Ոմանք. Ապա եթէ.. մի ինչ ամա-
չեսցէ : (17) Ոմանք. Դատաստանացն ի տա"... այնոցիկ
լիցէ. կամ, է. որ ոչ հնազանդեցան աւետարանին այ :
(18) Ոմանք. Ուր գտանիցին : (19) Ոմանք. Ոմք զի և որ
չարչ".. ոգիսն բարերարութեն :

Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Ոմք վերիցակիցս և վկայս.. փա-
ռացն յայտնելոյ հաղորդս : կամ, հաղորդք : Ուր օրինակ
ի. Հաղորդ՝ որ յայտնելոցն է ի մեզ : Ե այլ օրինակ ի.
փառացն հաղորդս յայտնելոյ էք : (2) Ոմանք. Հօտ է
այ. կամ, հօտդ այ է : (3) Ոմանք. Տիրելով վիճակին.
այլ : (4) Ոմանք. Ցերեւիլ հօտապետին.. փառացն
զպսակ : (5) Ոմանք. Պատուիրեա և երիտասա"... ամենեքեան..

ԻՆ

Digitized by Google

7 ցի՝ վճռեսցեն ասել։ * զասելոցն հոգա ձեր ընկեցիք
՝ի նա, զի նա է որ հոգայ վասն ձեր։
8 * Ա-ղաչեմն լերուք՝ հալիցիք, զի ոսոխն ձեր սատա-
նայ իբրև զառիւծ գոչէ, չքէն և ինդիք՝ թէ զոմն կլանէ
9 ցե։ * որում՝ ի դիմի հարկանիցիք հաստատեալք հաւա-
տովք։ գիտասջիք զնոյն անցս չարչարանաց եղբայրու-
10 թեն ձերոյ յաշխարհի յանձին կատարեալ։ * եւ ած
ամ՝ Աստուած, որ կոչեաց զձեզ յհրա՝ի յաւիտենական
՝ի փառսն քրիս յիսու, որում փոքր մի երկրուք չար-
չարեցիք, նա կազդուրեցուսցէ, կարողացուսցէ, հաս-
11 տատիցէ։ նմա է փառք յաւիտեանս։ * նմա իշխանութիւն է փառք յաւի-
12 տեանս։ * ՚ի ձեռն սեղոս իանոսի հաւատարիմ եղբօր,
որպ կարծեմ՝ փոքր ՚ի շատէ գրեցի ձեզ, մխիթարել,
և՝ ի վերայ սորին վկայել՝ զի ևս այս շնորհքն
13 յիշ են՝ յոր հաստատեալ կայցէք։ * ողջոյն տայ ձեզ
որ ՚ի բաբելոն ընտրեալ եկեղեցի է. և մարկոս
14 որդի իմ։ * ողջոյն տուէք միմեանց ՚ի համբոյր սիրոյ։
քն։ խաղաղութիւն ընդ ձեզ ամենեսեան, որ եք ՚ի
քս յս։ ամէն։ Տուած։ Ի Հ։

պիտանարհուն ունիցիք։ (8) Ոմանք. եւս սկիզբն... եթէ
զմ՝ կլա՚՚։ (8) Յօրինակին գրեալ էր՝ զի սատանայն ձեր։ սոք
ՀԵՒ ըստ սովորականին եդաք, ոսոխն։ (9) Օրինակ ոմ. Որով
՚ի գիմի հարիա՚՚... յաշխարհի յանձինն կատարել։ (9) Ո-
մանք. Յաշխարհի յանձինս կատարել։ (10) Ոմանք. Որ
և կոչեաց զձեզ յհրա յաւիտենական փառսն յիսու քրիս...
նամ կազդուրացուսցէ։ (11) Ոմանք յաւելուն. Յաւեր-
ժաւոյ. ամէն։ (12)-Ոմանք. Սիղոսանոսի, կամ սիղուան
նոսի... ոչ և կարծեն... զգրեցի սա ձեզ... և՝ ի վերայ
այսորիկ։ կամ, սորին վկայել... շնորհք ձեր կ՝ որ հաս-
տատեալ կացէք։ կամ, հաստատք։ (13) Ոմանք. Ընտրեալ
եկեղեցին է։ (14) Ոմանք. Սրբասիրեաք։ Շնորհք
քին. ձեզ ամենեցուն։

՚ի յունական՚ ոմանք դնեն. Պետրոսի Թուղթն դրեցաւ
՚ի հռոմէ. Տուեալ. Ի Հ։ և ոմանք. Կատարուեալ ամ
աստուածին Հզօրին պետրոսի։ ընդոյժ գանդ ոմանք օրինակս
յեր ընդ այլոց ոմանց օրինակաց։

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Երկրորդ Թղթոյն Պետրոսի։

Այս գրութիւնս ինձէն պէտքս գրել վերոգրեալ հատուածոյն ես եմ որ գրեցի. ոչ թէ նորէն ինչ ինչ գիտեր էի ինձմէ գրելով ես զայն ընդօրինակեցի, այլ որով միտքս ընդ զարթուցանել ձեզ նախ՝ յառաջագոյն պատմեալ զ մարգարէիցն սուրբ և զառաքելոցն մերոց պատուիրանս։ Եւ գիտելով զայս առաջի ամենայնի, եթէ գայ ի վախճան աշխարհի ծաղրողք ծաղրանօք ըստ սեփական իւրեանց ցանկութեանց գնացեալք, և ասիցեն՝ Ո՞ւր է խոստումն գալստեան նորա. զի յորմէ հանգուցեալքն եղեն՝ ամենայն այսպէս կան յարարածոց սկզբանէ։ Վասն որոյ և ի բնութենէ՝ առաջի կորնչի յորժամ խաբէութիւն ելիցէ, և խոստին պատրել զամենայն ազգս, ըստ ասելոյն ի յինէ գալուստ իմ է, ըստ գործոց Սատանայի՝ ամենայն զօրութեամբ և նշանս և հրաշս ստութեան և ամենայն խաբէութեամբ անիրաւութեան ի կորուստ կորնչելոցն։ Վասն որոյ զի զսէր ճշմարտութեան ոչ ընկալան, զի կեցցեն, վասն այնորիկ առաքեսցէ նոցա Աստուած զգործ մոլորութեան, զի հաւատասցեն սնոտւոյն։ Զի դատեսցին ամենեքին որ ոչ հաւատացին ճշմարտութեանն, այլ հաճեցան անիրաւութեան։ Եւ ես եղբարք սիրելիք, ոչ ինձ թուի զանձինս ինչ ինչ ունել, այլ զայս միայն գիտեմ, զի ի մեզ ասէ՝ ի յինէ գալուստ իմ է, զի մեզ ասէ գալ և ոչ գայ։ Ի սորունջ մանուանէ ի մեզ ծանեալ պատուիրէ։ Եւ առաքեալն մի լինել կարճմտիք ըստ ծանանելոյ՝ զի ամ ծանանելի ոչինչ է համարել առաջի Տեառն։ այլ զի օրն իբրև հազար ամ լինել, և հազար ամ իբրև մի օր։ Ոչ յապաղէ Տէր զխոստումն իւր, որպէս ոմանք համարին զայապաղել։ այլ համբերէ մեզ, ոչ կամելով զոմանս կորնչել, այլ զամենեսեան յապաշխարութիւն գալ։ Ասէ ապա՝ եկեսցէ որպէս գող գիշերի։ Յորում երկինք սաստիկ ձայնիւ գիշեր անցցեն, տարրք հրով հալեալք լուծցին, երկիր և որ ի նմա գործք հատցին։ Զի ամենայն զայս լուծանելոց է, զի որպիսիս պարտ է ձեզ սուրբ գործիւք և աստուածպաշտութեամբ, ակնկալելով և փութանալով ի գալուստ աստուծոյ։ Յորում երկինք հրով հալեալք լուծցին, և տարրք հրով հալեալք հատցին։ Եւ մեք ըստ խոստմանն նորա զերկինս նորս և զերկիր նոր ակնկալեմք, յորում արդարութիւն բնակեսցէ։

Դէպ ի քեզ Թղթոյն Պետրոսի։

Ա. Ես Յուդան հաւատարիմ՝ գործով առաքինութեամբ հոգեպարծելոցն սուրբ յոյժ հանդերձելոցն բարեբանեմ։

Բ. Պատուական սա՝ ի չիշխարհիկ վարդապետութենէ՝ չեք խոր վախճանելոյն։ և ինչ պիտոյ ի բաւ ըստ բերանոյ ձեր ձանձրանալոյն։ և ինչ պիտոյ ի բաւ ըստ բերանոյ ձեր ձանձրանալոյն։

Գ. Կանխասացեալ խաբէութիւն որ հաւանիցի ի վերայ հերձուածողաց, և անպարզութեամբ նոցա՝ և փախչելոցս հանդերձելոցն։

Դ. Երէկորդիք լսելոյ գործոց մարդոյն հերձուածողաց։ Ա. Ջոհրեալ ինչ յանիաւրիմացութեան գալոյ ի ձեզ ի վախճանի ալեխարհիս։ և երկիր պարզապէսան գիտենալ ամենայն առաքինութեան։

Digitized by Google

ԹՈՒՂԹԻ
ՊԵՏՐՈՍԻ ԵՐԿՐՈՐԴՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 ԵՍ ՍԻՄԱՒՈՆ ՊԵՏՐՈՍ ԾԱՌԱՅ ԵՒ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ, ՈՐՈՑ ՀԱՒԱՏՈՎ ՍՏԱՑԱՆ ՄԵԶ ՀԱՒԱՔԱԿԻ ՀԱՒԱՏՈՑ ՅԱՐԴԱՐՈՒԹԻՆ
2 ՅԱՅՍՄԱՆ ԵՒ ՓՐԿՉԻՆ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ: * ՇՆՈՐՀՔ ՔԱՂԱՑՔ ՁԵԶ ԵՒ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ ԲԱԶՄԱՑԱՆ, ԳԻՏՈՒԵԱՆ ՅԱՅՍ ԵՒ ՅԻՍՈՒՍԻՆ ՏԵՐՈՅ:
3 * ԱՐՈՒԱՆ ՏԱՆ ԻՆՉ ՄԵԶ ԻՒՐՈՅ ԾԵՆԵԼՈՑՆ ԶՈՐՈՒԹԵՆՔ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒԹԻՆՔ ՀՈԳՒՈՅ ԵՒ ՄԱՐՄՆԱՒՈՐ, ՅԱՆՁՆԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԱՅՆՈՐԻԿ ՈՐ ԿՈՉԵՑԱՆ ՄԵԶ ՅԻՒՐ ՓԱՌԱՆ ԵՒ ՎԱՅԵԼՉՈՒԹԵԱՆ:
4 * ՈՐՈՎՔ ՄԵԾԱՄԵԾՔՆ ԵՒ ԱՊԱՏՈՒԱԿԱՆ ԱՒԱՆՔ ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ԵՆ ՄԵԶ ԶԱՆՈՐԻՄՔՆ ԾԱԾԿԵՆ ՔՆՈՒԵՆ ՀԱՒԱՏՈՑՆ ԼՌԻՆԻՄՔ ՀԱՂՈՐԴԱԿԻՑՔ, ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՔ Ի
5 ՅԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԵՒ ՅԱՅԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ: * ԵՒ ԱՄԵՆ ԱՅՍ ՄԻՆՉ ԶԱՅՍ ՓՈՅԹ Ի ՄԵՂ ԱՌԱՒԱԼ՝ ՁԵՌՈՎՔՆ ՀԱՒԱՏՈՎՔ ՄԱՍՈՒԱԿԱՊԱՐԱՐԻՔՔ ԶԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՆ, ԵՒ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴ
6 ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, * ԵՒ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ ԶԺՈՒԺԿԱԼՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ԺՈՒԺԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ ԶՀԱՄԲԵՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ՀԱՄԲԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԶԾԱՓԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆ,
7 * ԵՒ ԾԱՓԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆՔ ԶԵՂԲԱՅՐՍԻՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ԵՂԲԱՅՐՍԻՐՈՒԹԻՒՆՔ ԶՍԷՐ: * ՈՐՈՎՔ ԱՅՍՈՑԻԿ ՁԵՐ ՅԱՒԱՁԻՆ ԿԱՏԱՐԵԼ ԵՒ Ի ՍՆՈՒՆ ՅԱՒԱՀԻՒՆԱԼ, ՈՉ ԳՈՒՏԱՐԿԱՒ ԵՒ ԱՆԱՊՏԱՒՈՒՐ ՀԱՍ
9 ՍՏԱՏԻՆՆ ԶՁԵԶ Ի ՅԱՅՆ ՄԵՐՈՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ԳԻՏՈՒԵԱՆ: * ԻԱԿ ՅՈՐ ՈՒՆԻ ԻՆԿԱՆ ԱՌՔԱ ՄԵՐՔ, ԿՈՒՅՔ Է ԵՒ ՁԱՅՑԱՅՏ. Ի ՄՈՌԱՑՈՒՆ ԳԱՐՁՈՒԵՑԵԼ ՂԱՐԵՒԻ ԱՍՏՈՒՂՈՅՆ ԻԵՐՈՅՆ ՅԱՆ
10 ՅԱՅՆԱԿ: * ՎԱՍՆ ՈՐՈՑ ԵՂԲԱՐՔ՝ ԱՌԱՔԵԼ ՓՈՒԹԱՍՔԻՔ՝ ԶԻ ԲԱՐԵԱՑՆ ԳՈՐԾՈՎՔ ՀԱՍԱՍՏԱՑՈՒՆ ԶՁԵՐ ԿՈՉՈՒՑԻՆ ԵՒ ՂՐԱՆ

ԳԼ. Ա. (1) Ոչան. Սիմոն պետրոս: (1) Ոմանք. Եւ պիրկին մերոյ յիսի: (3) Օրինակ ի. Մեզ իւրով ծաւալին ճմայստուբն առ'ի. չնորհել 'ի ձեռն: (3) Ոմանք. Զօրութեն 'ի կեանս և յծծպաղտուբ. զձեղ յիւր փառսն և վայելչութեն: (4) Ոմանք. Որով մեծա''. քնուեն լեր ներկիք հաղոր'': (4) 'Ի էջմ ձիոն. քնուեն հասապոն լեր նի'': զոր և ոմանք 'ի լաս''. նգանակին: (5) Ոմանք. Եւ 'ի սմին այսմիկ. ձերովք հաւատովք մատակարարեալ զառաքինութիւն: (8) Ոմանք. Ցանձն կալեալ. և 'ի սոյնս յաճա''. զձեզ հաստիցեն. յիսի քի 'ի գիտուեն: (8) 'Ի լաս''. 'ի վէ գիտուեն. նգանակի, գալուստեան: (9) Ոմանք. Զսրբութեն առաքեալ: (10) Ոմանք. Եւս առաւել փութա-

Digitized by Google

ջընտրուն պահիցէք: Ձայս արարեալ՝ ոչ երբեք յան-
ցանիցէք: * զի այսպէս առատասպիս ընծրհացի ձեզ 11
մուտ՝ ի յաւիտենական արքայութիւն Տեր մերոյ և փրկչի
գ գ յիս. քոյ: * Ուրով պատրաստեցիմ միշտ ձեզ յիշեցող 12
ցանել վասն առցին, առաւել և պիտակացն և հաս-
տատելոցն՝ եկեալ հասանել ճշմարտութեան:
ի * Քանզի խրատուն հասարիմ մինչդեռ եմ՝ ի մարմնի 13
սոյ՝ զարթուցանել զձեզ յիշատակաբք: * Գիտեմ թէ 14
վաղվաղակի է լինելոց մերկանալ յինէն մարմնոյս. որ-
պէս և Տէր մեր յս քս եցոյց ինձ: * և փութամ ձեռնիմ 15
միշտ զձեզ յորգորել. զի յետ իմոյ ելանելոյ յաչխար-
հէս՝ առնիցէք պիտոյական այսոցիկ: * Քանզի ոչ և 16
թէ պատճառիմ ինչ առասպելական զՀետ երթեալ ցու-
ցաք ձեզ զՏէր մերոյ յս քի զգօրութիւն և զգալուստն.
այլ մեզէն եղեալ ականատեսք նմին մեծութեան: * Քանզի 17
առեալ յայ և՛ի հօրէ զպատիւ և զգաստիս. յիւրեալ յայ-
սպիսի բարբառոյ՝ մեծվայելչութենէ փառաց անտի. և
թէ գայ է որպէս իմ սիրելի ընդ որ հաճեցայ: * Եւ զայս 18
բարբառ մեք իակ լուաք եկեալ յերկինէ՝ որ ընդ նմա
իակ էաք ի նմա լերինն: * Եւ ունիմք հաստատագոյն 19
զբանան մարգարէականն. որոմն՝ եթէ անաւասիկք
բարւոք առնէք. երբեմն ճրագի որ տայցէ լոյս ի խա-
ւարչային տեղւոջ, մինչև տեսանի լուսաւորիցէ, և ա-
րուսեակն ծագիացէ ի սիրտս ձեր:
գ * Քաջ նախ՝ այսմ գիտեակ լինելիք. զի ամենայն մարգ 20
գ գ գարեհութիւն իւրոյ գրոյց լուծումն ոչ ունի: * քանզի 21
ոչ երբեք կամօք մարգկան առաւ մարգարէութիւն
երբեք, այլ ի հոգւոյն սրբոյ կրեալք՝ խօսեցան մարգ-
կեք: գԼ:

ջիք՝ բարեացն գոր'': (11) Ա նախ. Ա ըրայուհին ձեն մե-
րոյ և փրկչին յիս քիս. որոմ վաթք յ ետեւանս: (12) Ա-
նախ. Որով պատրաստիցեմ միշտ յիշել''... Ձշմարտու-
(14) Ա նախ. Գիտեմ եթէ վաղ''... ոյ ետ մեր: (15) Ա նախ.
Ձի և յետ իմոյ ե՛'': (16) Յօրինակին չկայնը. Քանզի ոչ ե-
թէ. այլ ի լռա'' . Նշանակէը ի ներքո բերելու, համեմատին այ-
ղոց: (16) Ա նախ. Պայծառութեան ինչ առասպելաց: (16) Ա-
նախ. Ձհետ երթեալ ցու'': (17) Ա նախ. Ա ռաքեալ յայ հօ-
րէ.. եկեալ այնպիսի. բարբառոյ. ի մեծ վայելչութե..
ընդ որ ես հաճեցայ: (19) Ա նախ. Ձքանն մարգարէա-
կան. որոմ եթէ ան''... որ տացէ լոյս... ծագիացէ ի
սիրտս մեր: (20) ի լռա''. Լուծումն ոչ լինի: համեմատ
անոնց ի բնէ'': (21) Ա նախ. Ըստ մարգկան առաց առա-
մարգարէութիւնք երբեք.. կրեալ խօսեցան:

Digitized by Google

ԳԼ. Բ.

1 Իսկ ինչպէս եւ սուտ մարգարէք ի ժողովրդեանն, ոյժմ՝ ի ձեզ լինիցին սուտ վարդապետք. որք սըպրդեալք մուծանիցեն հերձուածս կորուսեան, և զտէր որ գնեաց զնոսա ուրացան. ածեն՝ ի վերայ անձանց զարագ
2 գահան կորուստ: * Եւ բազումք անկեալ երթիցեն զնոսա նոցին անառակութեանցն. վասն որոյ ճշմարտութեան ճա-
3 նապարհ հայհոյիցի: * և ագահութիւն մտացածին բա նիւք առնիցեն զձեզ վաճառանդիս: որոց դատաստանն ի բնէ ոչ դատարկանայ, և կորուստն նոցա ոչ նանիր հաս-
4 ցէ: * Զի եթէ՝ ի հրեշտակսն յանցեալս ոչ խնայեաց, այլ խաւարին կապանօք արկեալ՝ ի տարտա-
5 րոն՝ էած պահել՝ ի դատաստան: * Եւ՝ և ոչ խնայեաց աշխարհիս խնայեաց. բայց զուրիերորդն զնոյ՝ զար դարուեստն քարոզ, պահեաց՝ ի ջրհեղեղ աշխարհի՝
6 ամպարշտեւոյն ածեալ: * և զքաղաքսն սոդոմացւոցն և գոմորացւոց դարձուցեալ յաճիւն՝ դատեցաւ, օրի-
7 նակ առ յապագայ ամպարշտեւոյն կացուցանելոյ: * Եւ զարդարն զղովս ձանձրացեալ յանկարգ դիմօքն գէ-
8 նացից՝ փրկեաց: * քանզի ականատես և ակընջալուր արդարն բնակեալ՝ ի մէջ նոցա, օր բամ օրէ զիւր սուրբ
9 ոգիսն՝ նոցա անօրէնն գնացիւքն տանջէր: * Գիտէ տէր զ-
զնծադպաշտս փրկել՝ ի փորձութեան, և զանօրէնս պա-
10 հել՝ ի տանջանս աւուրն դատաստանի: * մանաւանդ՝ որ զնէս մարմնոյ պղծալոյն ցանկութեանց իցեն երթեալ. արհամարհօլք տէրութեան, համարձակք, չյան-
11 գիտէին զփառաւն հայհոյել: * ուր հրեշտակք զօրութեամբ և կարողութեամբ քան զնոսա մեծամեծք՝ չածեն զնոսքա՝ ի
12 ենէ զհայհոյութեան դատաստան: * Այլ սոքա իբրև

զան-

Գլ. Բ. (1) Ման. Լինիցին՝ ի ձեզ ... սպրդեալ մու-
ծանեալ հեր՝՝. և զտէր որ գնեաց, գնոյ ուրացեալ՝՝. ան-
ձանց իւրեանց զերագահական կո՝՝(1) ի լաս՝՝. Մուծա-
նիցեն հերձ. հոմայայն ոմանց ի բնաբ՝՝: (2) Ցօրինակին. Եւ
քազմութիւնք անկեալ՝՝(3) Ման. Եւ ագահութիւն ... զձեզ վաճ-
քանդի ... և կորուստն նոցա ոչ նիրհեացէ. կամ, նիրհ-
հէ: (4) Ման. ի հրեշտակսն յանցեալս ... այլ խաւա-
րային կապանօքն ... պահել՝ ի դատաստանի: (5) Ման.
Աշխարհիս խնայ՝՝ : (6) Ման. Սոդոմայեցւոց և զգո-
մո՝՝ ... առ յապագա եղելոցն: (8) Ման. Եւ ականջալուր
արդարն բնակեալ էր՝ ի մէջ: (8) Ոմանք. Զիւր զոր հո-
գին՝ նոյ ա՝՝: (9) ի լաս՝՝. Եւ զանիրաւս պահել. համա-
յայն ոմանց ի բնաբ՝՝: (10) Բազմ. Պղծալոյն ցանկութեանց:
(11) Ման. Զօրութիւք ... զհայհոյութիւն: (12) Ոմանք. Որոց

Digitized by Google

զանխոս անասունս ըստ քանակին լեզուաձեւն և
յաւպականութեան, որոց չինն գիտակ, հայհոյին յաստա-
կանութեան եւ անպականացելին՝ * առանձնացի՛ ի 13
վարձուէն անիրաւութեան. որ ցանկալի զաւրութիւն փափ-
կութեան հայհոյութիւն. քծնանք, աթոռասիրութիւն, փափկացեալք
՛ի պատերազմ խրատանց. լինելով ձեզ խրախճանականիցք:
* աչս ունին հմնդպչին պատանեաց՝ անդադարս ՛ի մե- 14
զայ, պատրին զանձինս յոգեդաւաց. որ ունին սիրտ
հարեալ զպաշտօնէ, մանկունք անիծից: * թողեալ 15
զուղիդ ճանապարհն՝ մոլորեցան. զՀաբեր երթեալ ճա-
նապարհին բաղամայ բեօրքեայ, զլայնձայն անիրաւութ-
սիրեցին: * որ կշտամբեան իւրոյ անօրինութեանն սաս- 16
տեաւ զէշն անխօսուն. մարգկեղէն բարբառուին բարբ-
բառեալ արգելի զմոլորգութիւն զանօրէնութեն: * Ա՛յ 17
ախեկքն են աղբիւրք անջգիք. և մէգք վարեալք ՛ի մրրիկ
հկ. որոց աղբամանդքն խաւարին յաւիտեան պահեալ
կան: * Ա՛ր ծաքանս անտեսից բարբառեալ պատրին 18
զկիսոլորեալք անառակ ցանկութիւք մարմնոյ, զայնոսիկ
որ սակաւիկս փախչին յայնցանից որ ՛ի մոլորութեն շրջ-
քիցին * նոցա ազատեալ խոստանան, և ինքեանք ապա- 19
կանանձն ծառայք են: զի որով իւիք և յաղթիցի ոք,
նորին և ծառայէ: * Ջի եթէ փախուցեալք ՛ի պղծ- 20
ծութենէ աշխարհի, գիտասցէ՛ նոքա մերոյ և փրկչին յիսի
քոսէ, և դարձեալ ընդ նոյնս չարեալք պատկին, և
զնոցն նոյ վախճանն չար քան զառաջինն: * Ջի լաւ էր 21
նոյ՝ եթէ ընդ չէր իսկ ծանոցեալ զարդարութեն Աս-
նապատիւ. քան զի ծանեալն՝ և յետս կացին ՛ի նոր պատ-
ուիրանէն որ նոցա աւանդեցաւ: * Եկեալ ՛ի գէպ 22
նոր

չինն առիւծակ, հայհոյ": (13) Ոսկան. Ուրք զցանկութիւն զաւրութ": (14) Ոմանք. Հանդոյն պատանեաց. պատրեալք զանձինս յոգեդաւաց. զաղաղութիւն: (14) Ոսկան. Պատրեալ զանձինս. հարեալ զպաշտօնէ: (15) Ոմանք. Ջօրեզորդ ճանապհն. բաղամայ բեօրքեան. կամ, բեօրքեան: Ոք ոսկան. Բաղամայ բեօրքեանց: (16) Ոմանք. Եւ կշտամբեան իւրոյ անիրաւութենէն: (17) Ոմանք. Ա՛յնք ախեկքն են աղբիւրք այն": (18) Ոմանք. Գանգիւ սև ծաքանսն անառակութեան. որ սակաւիկ փախ": (18) Ի քնչն ալիւք. Գիլիոլեքք անառակ ցանկութեքք: Ոք ի ոմանք. Գիլիոլեքք անառակութեքք մարմ": (19) Ոմանք. Ուրով իւիք յաղթ": և ծառայ է: (20) Ոմանք. Փախուցեալք ՛ի ցանկութեանց աշխարհիս այսորիկ և յաստկանութենէ, գիտասցէ՛ քեն. և չաղախեալք պատրիցին: (20) Բ՛ալ. Եթէ նոյ վախ": (21) Ոմանք. Եթէ ընդ նա իսկ չէին. զարդարութեան ճանապհն, քան եթէ ծանեալն. որ նոցա նա": (22) Ոմանք.

Digitized by Google

Նոցա ձգելոցիս առաքին զգաստութե՛ն, եւ մեզ չուն գոտ
նայ անդրին ՚ի փախուստ եւր, և խոզ լուացեալ՝ ընդ
ակիզին թաւալեալ։

ԳԼ. Գ.

1 ( ) այս ձեզ սիրելիք՝ երկրորդ թուղթ գրեմ. որով Գ
2 *յիշեցուցից ՚ի յիշատակի զհաստատուն միտս ձեր. գ
3 զի զայս զառաջագոյն ասացեալ պատգամս ՚ի սկզբ մեզ
գարեխից, և յառաքելոցն ձերոց ՝ զպատուիրան տեն և
4 փրկչին։ * Քաջայ զայս նախ գիտասջիք, զի յառաքելս
չեռանան եղեսցին աշխարհաւհ՝ այսպանօղք, ար ըստա
5 ես-բանաց ցանկուծեցն գնալցին։ * և ասիցեն՝ ո՞ր են
աւետիսք գալստեան նր։ զի յորմէ հետ հարքն նեղե
ցին՝ ամ ինչ նորոգեալ կաց ինչ ինկ զամէն արարածոց։
6 * եւ զայն մոռացեալ իցեն նոք՝ զոր զայն կամին. և
7 թէ երկինք՝ երկիր հովին ըստնէ։ * ըստ որոյ երբեմն աշ
խարհ չորհեղեալ ապականեալ կորեաւ։ * եւ այժմ
երկինք և երկիր նոցին ըստնէ գանձեալ են։ հրոյ պատ
հարեալ յօրն գատաստանի, և կորուստ ամբարիշտ
8 մարդկան։ * եւ այս եւս մի լիցի ՚ի ձեզդ ծածկեալ
սիրելիք, զի մի օր ոմն իբրև հազար ամ է, և հազար
9 ամ իբրև մի օր։ * Ո՛չ յապանցուցանէ տր զխոստումն՝
ոմն համարիք յայնոյն հատորին, այլ երկայնամտէ վասն
ձեր. քանզի ոչ կամի՝ եթէ ոք կորիցէ, այլ զամենեսին
10 դնան հասանել յապաշխարութե՛ն։ * Սակ եկեսցէ օր գ
տեն իբրև գողոյ յորում երկինք սաստկապատ անցցեն,
և բնութիք հրով լուծցին, և երկիր՝ և որ միանգ
11 գամ՝ ՚ի նմա գործք գտանիցին։ * եւ ՚ի լուծանել այս
պէս

ձչմարիտ առաքին զգաստութ՝ թէ չուն։ ։ չ ախոյմ ինա՛։
ԳԼ. գ. (1) Ոմանք. Զարթուցանեմ ՚ի յիշատակի. կամ, յիշ
ցատկաւս. գհաստատ՛՛։ (2) Ոմանք. Ցիշել պատուիրանաց
պատգամաց ՚ի սկզբն մերոց՛՛։ (3) Ցոմանս պակաս է. Զայս նախ
գիտ՛՛։ (5) Ոմանք. Որ զայսոյ կամիցին։ ։ և երկիրքս ՚ի
վէր ջրոց։ և ջուրց հաստատուածոյ։ կայ ըստնէ։ (5) Ցե
ւիսկին պիտոյ. Հաստատուածոյ կան բա՛՛ (6) Ոմանք. Երբ
քանի աշխարհս։ (7) Ոմանք. Գանձեալ կիան։ (8) Ցե
ղիսկին. Եւ այժմ մի լիցի։ (8) Ոմանք եւ այս մի եւս
լիցի։ ։ և հազար ամն իբր՛՛։ (9) Բազի. Ցամէն հասարին։
(9) Ոմանք. Լինիցի առ ձեզ։ ։ այլ զի ամենեցուն հաս
տատուածոյ՛՛։ (10) Ոմանք. Տագնապասէ անցցանեն։ ։ է, ան
ցանիցեն։ ։ և որ ՚ի նմ՛ գործք ըստգտանիցին։ (11) Ո
մանք. Եւ լուծանել այսպէս այսմ ձեզ, ոչ ինչ պատա
ճ ձեզ։ ։ կարգաւոք ասէն ոմանք։

Digitized by Google

ակնա այսոր ունի, որպիսի ինչ պատրաստ էիր մեզ գտանելոյ, այլ առաքք և ձեռնպաշտ կարգաւ՝ ակն ունելոյ, * և 11
փութալոյ հաստանելոյ գալստեան աւուրն տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի հրայրուցեալ լուծանիցին, և քնութիւնք հրդեհեալ հալիցին: * Նորոյ երկնից և նորոյ երկրի ըստ սուրբ 13
սուացեալ՝ հոգեցեալ սպասելիք, յորս արդարութիւն քնա-
կեսցէ: * Վասն որոյ սիրելիք՝ զայսոցիկ սպասելով, փոյթ 14
յանձին ունիջիք՝ անբիծք և անարատք գտանելոյ նմա
'ի խաղաղութիւն. * և զհեն երկայնմտութիւն փրկութիւն 15
համարեալիք: Ըստ օրինակ և սիրելի եղբարցն մերոց պաւ-
ղոս, ըստ շնորհի տեսլոյ իմոյ տուեալ նմա՝ գրեաց ձեզ.
* որպէս և յամենայն իսկ թուղթս՝ ըմբռ այսոցիկ. յորս 16
գտանի ինչ ինչ դժուարիմաց, զոր անուսումունքն և
յաղգաղգիքն կամակորքն՝ ոչ ընդունելոյն իսկ գիրս տա-
կուրանայ անձանցն կորուստ: * Դուք ապա սիրեալք սի- 17
րելիք՝ իբրև զկանխագիտեալս զգուշասջիք, զի մի անօր-
սոկ մոլորութիւնն զգայնոցդ՝ անկանիցիք յոստոստ
հաստատութենէն: * Աճեցէք շնորհօք և գիտութիւն տեառն 18
մերոյ և փրկչին յիսի քրիստոսի՝ և ամենի փառք՝ և յաւիտ և յաւ-
յաւիտենից. ամէն: Տուեալ. ձեռք:

---

(12) Ցօրինակին՝ Հաղարեակ ք լուծանի": (12) Ոմանք. Հրդեհեալ լուծցին: (13) Ոմանք. Նորոյ երկնից և. Հայեցեալ սպասելիքն: (14) Ոմանք. Ապա յայսոցիկ սպասելոյ փոյթ յանձին ունիջիք ամբիծք և անարատք երևել նմա: (15) Ի լուս". Հաւատարիմն գրեաց ձեզ: (16) Ոմանք. Ըստ շնորհի նմա խնամատարին գրեաց ձեզ: (16) Ոմանք. Ցաւնոյն իսկ ի թուղթսն. յորս գտանի ինչ դժուարիմաց, զոր անուսումն և յողդողդիքն (16) Օրինակ մի. Ցորս գտանի ոչինչ դժուարիմաց, զոր անյոյսքն և յող": Ոմանք գտանին ոչ ինչ դժուարիմացք: (16) Ցայլ ընդունելին չիմանալին: Ապա Ապականեալքն և յողդողդիքն կամեն": (17) Ոմանք. Անկանիցիք յաստուց: (17) Ոմանք. Ցաստուցս հաստատութէ: (18) Ցօրինակին չիմեր. Տի մերոյ, և փրկչին յիսի ... փառք և այժմ: (18) Ոմանք. Ա յժմ և յաւիտ
աստուած յաւիտենից. ամէն:

* Ի վերնամի ոմանք. Կատարեալ ամ երկրորդ թղթոյն պետրոսի: այլ ձեռք՝ համաչափ ծերոյս ոչինչ նշանակին բաց
ի խոտհամարոյ գանց:

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ընտրեալ Թղթոյն Յովհաննու։

Պատճէն ի յայնմանէ որ պատրաստեաց գրեցաց, նա՝ ի պայմանաւորէ խոստովանելոյ զհաւատսն ի Քրիստոս եւ յառաքելական իրսն զոր յանիսպառելին՝ այսպէս ի բառիցս յայսմ ձգեաբանի ըմբռնել, ցուցանելով զնա միայն լինել ընտր այ։ եւ առաջանալ զմայր լոյս գալ, զի այսպէս գիտիցեմ եւ զքանզ լոյս ի նմանէ լինելոյ։ Ածեաբանէ եւ պատմէ՝ զի նոր լինել ելեւմտարդս զոր առ գնէ։ այլ խոհբանէ եւ միւս լինել պնա եւ այնմ երկնալ ՝ որ ի կնոջ յառիպեհանէ եւ ածէ հմտ բիս։ եւ զպատմեսոս խոտոյ գալոսիանն եւ երեսման երբեալ՝ ասէ լինել պոյս յառաջս առաքելոյ զիարդիս առաքեալ, եւ առաքելոյ զնէ՝ ի հաւատանէ։ գիտել գնէ զհայր եւ զերկրէ նորա զայնէ միշ յն ։ Գիրկ առ ամ հաստատ, առ հանիսանս, առ երկրաստարդս, առ ծնէր, ինչ ածէ գիտելի եղև։ այսուհետեւ առաքեալեան ներկոր ծառէին յաղիքալ լինի՝ խոհանելով համառ։ ապա առաքեսոր ամ ինդիսոլ յաղագս սիրոյ առաստրանէ, յահելով զնէ զհայրական սիրել։ եւ ցուցանել ինչ զհիմանս սիրելն բառատ է։ ամ գի եւ յն սիրեալ զնէ։ Գիտիցէ յաղագս գանազան երկիւղի եւ սիրոյ, եւ որդուոցն ամ եւ որդոյ առաքելոյ։ եւ յաղագս հնոյ որ համառ լսեալ էն, եւ որ ոչ այնպէս։ եւ գլանազանաւորէ ոգոյ՝ այնոսա բացանէ, ինչ ոչ գնէ առ՝ի յամ է, եւ ոչ՝ի գիշերսէ։ եւ յաղագս համառելիսն. որդիս ամ գիւ զնէ, եւ յաղագս առաքելոյ։ եւ յաղագս ոչ հնոյ պատ գնէ զնէ առքս առանել՝ի վերայ գնէրայելոյն, եւ յաղագս որ ոչ եւ գատանալ առքս առանել։ եւ գի որ ոչ սիրէ զնէրն. ոչ է՝ի նէ խոհանել։ եւ ոչ խոստանէ ասել ինչ գոն է։ Ցուցալ նէ եւ զնէսոլ որդոյ ընտ հօր։ եւ ինչ ոչ առարկել է զորդէ, եւ ոչ գնայր առանէ։ Գնաքէ եւ՝ի հաւատ յաղագ ասելով եւ գնէ գանան նեսնէնան լինել, ինչ ոչ ասէ՝ ինչ ոչ գոն գոն որդի ամ։ յաղագնի ցուցանէ ինչ ասար եւ նէսոլ։ խոստան ձգնէսոլ՝ զի փշրոյ գնէ հաւատացելոյ՝ի գէ, եւ ինչ գաղնոլն գաղնէսոլ, այլ խոնդ գալ համառատ։ գի գաղնոլ ագնոլ յաղնոլ ցուցանէ գնատացել ելեալ յաղնոլ, եւ նեղնալ գնատհետեւ յերկնէ գրեալ առնէն։ Նա՝ի հատատան ինչոյ՝ գրգնոլ, յիշատակէ ասելով ինչ որդին ամ ինձ է յաստղնատան եւ ամ ձգնոլ, եւ գի գնա ասաղնոլ, եւ նմ ատատնոլ, եւ գատհեցատ գնէնոլ՝ի յոսոյ։

Գլուխ ա. Ընտրեալ Յովհաննու։

ա. Ատնեգատանալ ամնատատ՝ի գնէ գոն։ ա. Ցուցատ գնէ խոստանել եւ գնէ գնատնէ առ՝ի ընդունելոյ. եւ ինչ գաղնոլ ատհատ նոսէ գատատրանոյն ամ գնէրատ՝ի հատատնէ։ բ. գնէ սիրոյ՝ ատատոյ որոյ լինելն ատատրելոսէ է։ ա. Ցուցատ խոստ գնէ գնոյ՝ հայ ըստ խոստնէնոյ հատատոյ։ բ. գնէ հրատնէլոյ յաղնոլնէս սիրոյ։

Digitized by Google

ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆԻՈՒ ԱՒԱԶԱՆԵՑՒՈՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Ա ՅՐ Ի՛ՐՆ ԻՍԿ ՋԲԱՆԵԻ· ՋՈՒ
Ա՛ս ա՛ր ի սկզբանէ, որում ականատեսեան եղեալ եմք, զոր լուաքն, զոր տեսաք աչօք մերովք, եւ զնովք ձեռն արկաք, ընդ որ հպեցաքն, եւ ձեռնք մեր ը-
2 նդհարեալ ի վերայ բանին կենացն * եւ հերեւեցաւ յայտ, եւ տեսաք, եւ վկայեմք, եւ պատմեմք ձեզ ըզ-
յաւիտենական կենացն, որ էրն առ Հօր՝ եւ երեւեցաւ
3 մեզ: * Զոր տեսաքն եւ լուաք՝ պատմեմք եւ ձեզ, զի եւ դուք հաղորդութիւն ունիցիք ընդ մեզ. եւ մեր հա-
ղորդութիւնն իցէ ընդ Հօր եւ ընդ որդւոյն Յիսուսի Քրիս-
4 տոսի: * Եւ զայս գրեմք ձեզ, զի մեր ուրախութիւնն
5 կատարեալ լիցի: * Եւ այս է աւետիքն զոր լուաք առ-
ի նմանէ՝ եւ պատմեմք ձեզ, զի Աստուած լոյս է, եւ խաւար
6 ի նմա չիք, եւ ոչ միք: * Եթէ ասիցեմք՝ եթէ հաղոր-

գու-

---

* Այ՛ գրչագիրք հանիմա ոչինչ պակասին :

Գլ· ա· (1) Ի սկզբանէ· յառ եղոյսք : (2) Ի սկզբանէ· Որ էր առ Հայր, եւ· (3) Ի սկզբանէ· Եւս պատմեմք ձեզ· (4) Ի սկզբանէ· Գրեմք ձեզ· ... կատարեալ լիցի : (5) Օրինակ գ· Աստ-
ուածն, զոր լուաքս առ·ք· (6) Ի սկզբանէ· Եթէ ասեմք,

Digitized by Google

գուէք առնիմք ընդ նմա, և ՚ի խաւարի լսելիքեք, առաւել-
7 և ուշ առնիմք գշխարատուքեն : * Յակ եթէ ընդ լոյս
գնալցիմք՝ ոչի նա ՚ի լոյս է, հազորդութիւն ունիմք ընդ
միմեանս • և արիւնն յորդի նորա սրբեացէ զմեզ
8 յամէ մեղաց : * Եթէ ասիցեմք՝ եթէ մեղս չիք մեզ ոչ
ունիմք, զանձինս խաբեմք• և ճշմարտութիւն ՚ի մեզ ոչ գոյ :
9 *Ապա եթէ խոստովան լինիցեմք զմեղս մեր, հաւատա-
րիմ է նա՝ և արդար՝ առ ՚ի թողուլ մեզ զմեղս մեր, և
10 սրբել զմեզ յամէ անիրաւութենէ : * Եթէ ասիցեմք՝ եթէ ե
մեք մեղաւք, սուտ առնեմք զնա • և բանն նորա ոչ է ՚ի մեզ :

ԳԼ. Բ.

1 Որդեակք իմ, զայս գրեմ ձեզ՝ զի մի մեղիցեք • և ե-
թէ մեղիցէ ոք, ունիմք բարեխօս առ հայր զՅիսուս քրիս-
2 տոս արդարն և զանարատն : * և նա է քաւութիւն մեղաց մե-
3 ծոց • և ոչ եթէ մերոցն միայն՝ այլ ևամ աշխարհի : * Եւ
յայսմիկ գիտեմք՝ եթէ ծանեաք զնա, եթէ զպատուիրան
4 նորա նկատիցեմք : * Որ ասիցէ՝ եթէ ծանեայ զնա,
և զպատուիրանս նորա ոչ պահիցէ, սուտ է, և ՚ճշմար-
5 տութիւն ՚ի նմա ոչ գոյ : * Յակ որ պահէ զբան նորա, որ-
դեակք՝ ՚ի նմա ի կատարեալ սէրն Աստուծոյ ՚ճշմարիտ
6 լինի՝ եթէ ՚ի նմա եմք : * Որ ասիցէ ՚ի նմա բնակել,
այնպէս պարտի գնալ՝ որպէս նայն գնաց :
7 * Սիրելիք ոչ եթէ նոր պատուիրան ինչ գրեմ ձեզ, Բ
այլ զհին պատուիրանն՝ զոր իսկզբանէ ունէաք • և հին է
8 պատուիրան՝ բանն է զոր լսեաքդուք : * Դարձեալ նոր
պատուիրան գրեմ ձեզ՝ որ է ՚ճշմարիտ ՚ի նմա և ՚ի
ձեզ • զի խաւարն անցանէ, և լոյսն ՚ճշմարիտ արդէն
9 իսկ երևի : * Որ ասէ եթէ ՚ի լոյսն իցէ՝ և զեղբայր
10 իւր ատիցէ, սուտ է՝ և ՚ի խաւարի է ատակաւին : * Որ
սէ

եթէ հազորդ" : (7) Ոմանք• Գնայցիմեք ուղի և նա լոյս է,
հազորդութիւն ունիմք ՚ընդ նմա, և արիւնն յամէ ... սրբեաց զմեզ
մեղ յամէ: (8) Օրինակ ինչ եթէ ասիցեմք եթէ մեղս չիք
(9) Ոմանք• Ապա եթէ խոստովան լինիցեմք... առ ՚ի թող-
ուլ զմեղս : (9) ՚ի լոյս". Ցամէ յանիծս ՚ի ... հանդիպեալ
անդոյ ՚ի բնաւ" : (10) Ոմանք• Եւ եթէ ասիցեմք ... բանն նորա :
(10) Ոմանք յաւելուս• Ոչ է ՚ի մեզ ինակեալ :
ԳԼ. Բ. (1) Ոմանք• Իւ եթէ մեղիցէք ուն" ... և զանազ
բասան : (2) Ոմանք• Ապ և ևամ աշխարհի : (5) Ոմանք•
Յակ որ պահիցէ զբան ... ՚ի նմա կատարեալ է սէրն :
(6) Բնչ• Ոյզ և նայն գնաց : (7) Բնչ• Ղոր ինչ պատ-
ուիրան : (7) Ապ• Իսկզբանէ ունէիք : (8) Ոսկան•
Զի խաւարն էանց : (9) Ոմանք• Որ ասիցէ եթէ ... և
՚ի խաւար է ատակաւին : (10) Ոմանք• ՚Ի լոյսն բնակէ•

Digitized by Google

աչքէն վերցայր իւր, ի լոյս բնակէ՛ և գայլճապուտքն
՚ի նմա չքէ: * Իսկ որ ասեայ զերկայր իւր՝ ՚ի խաւա- 11
րի է, և ընդ խաւար չէքլի. և ոչ գիտէ յո երթայ, զի
խաւարն կուրացոյց զաչս նորա: * Գրեմ ձեզ սրդիւնակք, 12
զի Թագաւոր են ձեզ մեղքն ձեր՝ վասն անուան նորա:
* Գրեմ ձեզ հայրք, զի ծանեայք զսկիզբն որ խակ 13
բանէն: Գրեմ ձեզ երիտասարդք, զի յաղթեցէք զօ-
չսրէն: * Գրեցի ձեզ տղունկունք, զի ծանեայք զհայր 14
զՏէրն: Գրեցի ձեզ հայրք, զի ծանեայք զսկիզբն որ
որ խակսկանէն: Գրեցի ձեզ երիտասարդք, զի էք զօ-
հզօրացեալք, և բանն իմ ՚ի ձեզ բնակէ, և յաղթեցէք
զօչսրէն: * Մի՛ սիրէք զաշխարհս, և մի՛ որ ինչ 15
յաշխարհի է: * Եթէ ոք սիրէ զաշխարհս, ոչ է ՚ի նմա 16
սէր հօր: Զի ամ՛ որ ինչ յաշխարհի է՝ ցանկութիւն է
մարմնոյ, և ցանկութիւն է աչաց, և սպասարաստանու-
թիւն աստի կենցաղոյս. որ չէ առ ՚ի հօրէ՝ այլ յաշխար-
հէ աստի է: * և աշխարհս անցանէ և ցանկութիւնն. 17
իսկ որ առնէ զկամս Աստ՝ մնայ ՚ի յաւիտեան:
Գ * Որդեակք յետին ժամանակ է, և որպ լսարուք՝ թէ 18
թէ նեռն գայլոց է, և արդեւ իսկ նեռինք բազք եկեալ
են, որով գիտեմք զի յետին ժամանակ է:
* Ել՛ ՚ի մեզ եկին, այլ ոչ էին ՚ի մեզ. զի եթէ ՚ի 19
մեզ էին՝ առաս առ մեզ մնային. այլ զի յայտնի լինին
ցին՝ եթէ ոչ էին ամենեքեան ՚ի մեզ: * Եւ դուք 20
օծումն առ՚ի սրբոյն, և գիտէք ամենեքեան: * Ոչ 21
գրեցի ձեզ՝ եթէ ոչ գիտէք զճշմարտութիւն, այլ եթէ
գիտէք զնա. և եթէ՝ զի ամ՛ ստութիւն ոչ է ՚ի ճշմար-
տութեն անտի: * Իսկ ո՞ իցէ ստօտ, եթէ ոչ որ ու- 22
րանայ եթէ յիս չէ քրիստ: Նա՛ իսկ է նեռն, որ ուրանայ
զՀայր և զորդի: * Ամենայն որ ուրանայ զորդի, և 23
ոչ զՀայրն ընդունի. որ խոստովանի զորդի, նա և զՀայրն

---

(11) Ոմանք. Իսկ որ ասէ զնա՚՝ (11) Ոմանք. Եւ չէ խոտ-
տարէ չէքլի: (13) Բազմ. Որ իսկզբանէն է: (13) Ոմանք.
Զի յաղթեցէք զօ-ն՚՝ (14) Ոմանք. Գրեմ ձեզ տղունկ՚՝
զօ-ն զՀայրն: (15) Ոմանք. Մի՛ սիրէք զօ-ն զաշխարհս:
(16) Յօրինակին չիւոր. Ցանկութիւն և մտրմ՚՝ (16) Ոմանք.
Ասպարատանութեան է աս՚՝ որ ոչ է առ ՚ի հօրէ:
(17) Ոմանք. Աշխարհս անցանէ և ցանկութիւն չիւ: (17) Ո-
մանք. Մ՚նայ յաւիտեան: (18) Ոմանք. Մ՚արդ եկեալ
են՚՝ (19) Ոմանք. Ել էին առ՚ի մեզ՚՝ առաս յայտ-
նի լինէին եթէ ոչ էին ամենեքեան նոքա ՚ի: (21) Ոմանք.
Ոչ առացի ձեզ, թէ ոչ՚՝ և զի՝ թէ ամ՛ առ՚՝ (22) Ոմանք.
Իսկ ով է առա՚՝ նա՛ իսկ է նեռնն: (23) Ոմանք յառե-
ցան. Զհայրն ընդունի. Իսկ որ խոս՚՝

Digitized by Google

24 հայր ընդունի : * Դուք՝ զոր լուասուքն իսկզբանէ՝
՝ի ձեզ բնակեսցի· ձեք եթէ ՝ի ձեզ բնակեսցի զոր իսկզ-
բանէն լուասուք, և դուք յորդիս և ՝ի հայր բնակեսջ-
25 ջիք : * Եւ այս են աւետիքն՝ զոր աւետասանեաց նա
26 մեզ՝ կեանսն յաւիտենական : * Ձայս գրեցի ձեզ , եթէ
27 զի մի ոք զձեզ մոլորեցուցանիցէ : * և դուք օծումն՝
զոր ընկալարուք ՝ի նմանէ , բնակեսցէ ՝ի ձեզ · և չի
ինչ պիտոյ եթէ ոք զձեզ ուսուսցէ , այլ ոգի զի նորա
օծումն ուսուսցանիցէ զձեզ վս ամի · և ճշմարիտ է՝
28 և չէ սուտ · և որպէս ուսոյցին զձեզ , կայք ՝ի նմա : * Եւ
այժմ որդեակք՝ կացէք ՝ի նմանէ · զի եթէ յայտնեսցէ,
ունիցիմք համարձակութիւն, և մի ամաչեսցուք ՝ի նմա
29 նէ ՝ի գալստեան նորա : * Չի եթէ գիտիցէք՝ եթէ ար-
դար է նա , իմասջիք եթէ ամէն որ առնէ զարդարու-
թիւն՝ ասէ ՝ի նմանէ է ծնեալ :

ԳԼ· Գ·

1 Տեսէք՝ որպիսի սէր շնորհեաց մեզ հայր · զի որդիք
աստ կոչեսցուք մեք : վս այսորիկ աշխարհ ոչ ճանաչ
2 չէ զմեզ , քանզի ոչ ծանեաւ զնա : * Սիրելիք՝ այժմ է զ
որդիք աստ եմք , և չէ եւս է յայտ՝ եթէ ինչ լինիցուք
եմք · գիտեմք՝ զի յորժամ նա յայտնեսցի՝ նմանն նման
3 լինիցուք եմք , զի տեսցուք զնա՝ ոյն և կայ : * Եւ
ամէն որ ունի զայս յոյս յանձին՝ սրբէ զանձն իւր՝ ոյն
4 և նայն պէս է : * Ամենայն որ գործէ զմեղս գործէ , նա՝ և զիւ-
նօրէնութիւն առնէ , և ինքն կամ մեղքն անօրինութիւն է :
5 * և գիտեմք՝ զի նա յայն սակս յայտնեցաւ՝ զի զմեղս
6 բառնացէ , և ՝ի նմա մեղք ոչ են : * Ամենայն որ ՝ի նա
է հաստատեալ , ոչ մեղանչէ · և ամէն որ մեղանչէ , ոչ ե-
7 տես զնա՝ և ոչ ծանեաւ զնա : * Մանկտւիք մի ոք
զձեզ

---

(24) Ոմանք· Ձորդի եւ՝ի հայր : (26) Ոմանք· Ձձեզ մոլո-
ցուցանեն : (27) Ոմանք· Չի չէ ինչ պիտոյ թէ ոք ···
այլ ոգի նոր օծումն : (27) Ոմանք· Կայք ՝ի նմին : (28) Ո-
մանք· Ընդիմիք համարձա՛՛ ·· և մի ամաչեսցուք ՝ի գալս-
տեան նորա : (29) Ոմանք· Գիտասջիք՝ զի ամէն որ առնէ
զարդարութիւն՝ ՝ի նմանէ ծնեալ է :

ԳԼ· Գ· (1) Բնիկ հանգոյն ճշմարտ անկին , Կոչեսցուք
մեք , նոյ , և մեք : Ի օրինակ ին· կոչեսցուք և եմք մեք : (1) Ո-
մանք· Աչխարհս ոչ ճանաչէ զմեզ : (2) Ոմանք· Թէ զինչ
լինիցուդ իցեմք· գիտեմք Թէ յորժամ նայն յայտնի՛՛ :
(3) Ոմանք· Եւ ամէն որ ունիցի զայս ·· սրբեսցէ զանձն :
(4) Ոմանք· Ամէն որ գործէ մեղս՝ նա և զանօրինութիւն
առ՛՛ ·· անօրինութիւն են : (6) Ոմանք· Ոը ՝ի նմա է հաստատ՛՛ :

Digitized by Google

զմեզ խաթարեալ. որ առնէ զարդարութիւն, արդեամբ ի 8
ոչէ և նայն արդար է: * Եւ որ առնէ զմեղս՝ ի սա-
տանայէ է, զի ի սկզբանէ սատանայ մեղանչէ: Վա՛յ սա- 9
տանիկ յայտնեցաւ որդին Աստուծոյ՝ զի լուծցէ զգործս սա-
տանայի: * Ամենայն որ յԱստ է ծնեալ՝ մեղս ոչ առ-
նէ, զի սերմն նո՛ւ ի նմա մնայ. և ոչ կարէ մեղանչել, 10
զի յԱստ է ծնեալ: * Այսուհետեւ յայտնի են ի միմեանց
որդիք Աստուծոյ և որդիք սատանայի:

Դ Ամենայն որ ոչ առնէ զարդարութիւն՝ չէ նա յԱստ, և որ 11
և ոչ սիրէ զեղբայր իւր: * Զի այս է պատգամ՝ զոր
լուարուք ի սկզբանէ, զի սիրեցուք զմիմեանս: * Ոչ 12
ոգի կայինեան՝ ի չարէն անտի էր և սպան զեղբայրն իւր.
և վո՞ր սպան սպան զնա. զի իւր գործքն չար էին, և
եղբօրն բարի: * Եւ մի՛ ինչ զարմանայք ե՛ղբարք, ե- 13
թէ աշխարհ զձեզ ատէ: * Մե՛ք գիտեմք՝ զի փո- 14
խեցաք ի մա՛հուանէ՝ ի կեանս, զի սիրեմք զեղբարս.
խոկ որ ոչն սիրէ, անդրէն՝ ի մա՛հուն կայ: * Ամենայն 15
որ ատելոյ զեղբայր իւր՝ մարդասպան է. և գիտէք
զի ամենևին մարդասպան ոչ ունի զկեանս յաւիտենական
յանձին հաստատեալ: * Այսուհետեւ գիտացաք զսէրն. 16
զի նո՛ա զանձն իւր եդ ի վերայ մեր. և մեք վայել է մեզ
եւս զանձինս իւրեանց արտաքինք դնել զանձինս: * Որ ունիցի 17
զկենդանի ինչ զաշխարհիս, և տեսանիցէ զեղբայր իւր
կարօտեալ, իւրէ. և փակիցէ զդուռն իւր ատ՛ի նմանէ,
զի՞նչ զսէրն Աստուծոյ՝ ի նմա իցէ բնակեալ: * Որդեակք 18
մի՛ միանգամ և լեզուաւ սիրեսցուք, այլ արդեամբ և
ճշմարտութե՛ամբ: * Եւ այսուհետեւ լինիցուք ճանաչեալք 19
ի ճշմարտութե՛ն անտի իւրմէ. և առաջի նո՛ր սրտեսցուք
հանդիսա սրտից մերոց: * Եթէ ըստ ամենայնի զմեզ 20
սիրտք մեր, այլ ևս մե՛ծ է քան զնոսիս՝ և գիտէ զամե-
նայն: * Սիրելեալք՝ եթէ սիրտք մեր զմեզ ոչ ըստ- 21

(8) Ոմանք. Վասն այնորիկ յայտնեա՛ն». զգործսն սատ-
տան»: (9) Բազմ. Զի սերմն նո՛ւ ի սմա մնայ: (11) Ոմանք.
Զոր լսիկզբանէն լուարուք: (11) Ոմանք. Զի սիրեսցիք
զմիմեանս»: (12) Ոմանք. Ոգի կայինէն... և եւսպան զեղբայր
իւր... և եղբօրն բարիւք: (14) Այլ. Ընդէն՝ ի մա՛հու
մեռայ: (15) Ոմանք. Որ ասէ զեղբայր... կենաւն յաւիտեան»:
(16) Ոմանք. Զսէրն այ. զի նա... նա վասն:
(16) Այլ. Զանձն իւր եդ մեր: (17) Ոմանք. Որ
ունի կենաւն ինչ յաշխարհիս, և տեսցէ զեղբայրն
իւր՝ ի նեղ... ի նեղ է քնա»: (18) Ոմանք. Մի՛ բանիւ և
լեզուաւ այլ սիրեսցուք»: (19) Ոմանք. Զհանդիսա սրտից:
(20) Ոմանք. Զի եթէ սրտատանի»: (20) Բազմ. Քան զամե-
նայն, և: (21) Ոմանք. Ոչ ատելանիցէ զմեզ, հատոր»:

Digitized by Google

22 հասնիցուք ամենեքեան առ նմա : * և զոր ինչ խնդրեսցուք ի նմանէ՝ առնումք ի նմանէ . զի զպատուիրանս նորա պահեմք՝
23 և զհաճոյսն առաջի նորա առնեմք : * և այս է պատուիրան նորա , զի հաւատասցուք յանուն որդւոյ նորա Յիսուսի քրիստոսի , և սիրեսցուք զմիմեանս , որպէս ետ մեզ պատուէր : * և որ պահէ զպատուիրանս նորա , ի նմա
24 կայ և նա ի նմա . և յայսմանէ գիտեմք զի ի մեզ ի հոգւոյն անտի զոր ետ մեզ :

ԳԼ. Դ.

1 Սիրելեալք՝ մի ամենայն հոգւոյ հաւատայք , այլ ընդհատեցէք զոգիսն զի ի Հոգիս են ի մեզ եկեալ . զի բազումք մարգարէք ելին
2 ի յաշխարհս : * և սակս այսոցիկ ճանաչեցէք զհոգին Աստուծոյ . զհոգին որ խոստովանի զյիսուս քրիստոս եկեալ ի մարմնի՝ յԱստուծոյ է :
3 * և ամենայն հոգի որ ոչ խոստովանի զյիսուս քրիստոս եկեալ ի մարմնի՝ յԱստուծոյ է նա . * և այս է հոգին հակառակորդին քրիստոսի , զոր լուարուք եթէ գալոց է , և արդէն
4 ի կայ յաշխարհի է : * Դուք յԱստուծոյ եք մանկտիք , և յաղթեցէք նմա . զի մեծ է որ ի ձեզ եւ քան զնա որ յաշխարհի է :
5 * Նոքա յաշխարհէ են , վասն այնորիկ յաշխարհէ խօսին , և աշխարհ լսէ նոցա : * Մեք յԱստուծոյ եմք . որ
6 ճանաչէ զԱստուած լսէ մեզ , և որ չէ յԱստուծոյ չլսէ մեզ . սորա ճանաչեմք զհոգին ճշմարտութեան , և զհոգին խաբէութեան :
7 * Սիրելեալք , սիրեսցուք զմիմեանս , զի սէր յԱստուծոյ է . և
8 ամենայն որ սիրէ՝ յԱստուծոյ է ծնեալ , և ճանաչէ զԱստուած : * և որ
9 ոչ չիք սէր՝ ոչ ճանաչէ զԱստուած . զի Աստուած սէր է : * Եւ զի յայտնեցաւ սէրն Աստուծոյ ի մեզ , զի զորդին իւր միածին առաքեաց Աստուած յաշխարհս , զի կեցցուք նովաւ կեանս
10 գառնիկեան : * Յայսմ է սէրն . ոչ զի մեք սիրեցաք զԱստուած , այլ զի նա սիրեաց զմեզ , և առաքեաց զորդին իւր՝ քաւութիւն մեղաց մերոց : * Սիրելեալք՝ եթէ Աստուած այսպէս

---

(22) Ոմանք . Եւ զոր ինչ հայցիցեմք առանուցանեմք ի նմանէ : (23) Ոմանք . Պատուիրանն նորա . . յանուն միածնին որդւոյ նորա : (24) Ոմանք . Եթէ քանահիմք ի նմա :

Գլ . Դ . (1) Ոմանք . Ընտրեցէք զոգիսն . . զի բազումք եկեալ են : (2) Ոմանք . Զորդին յԱստուծոյ . (3) Ցօրինակին . Եւ ամենայն հոգի : (3) Բնիկ . Զկնի մարգարէիցն եկեալ : (3) Ոմանք . Զնմանէ յայտ , և այս նեռնէին է , զոր լուարուք թէ գայ " (3) ի պատ " ի վէ նեռնէին . նշանակի ամենայնն : (5) Ոմանք . Նոքա յաշխարհէ են : (6) Ոմանք . Մեք ոչ ենք յայտ . . Հաստատ առաջի , և զհոգին մոլորութեան : (8) Յամառս ոչխոյ . Եւ որ ոչ սիրէ ոչ ճանաչէ զնա . զի Աստ . (9) Ոմանք . Սիրոյն նմա ի մեզ . զի . . . առաքեաց յաշխարհս : (10) Ոմանք . Այլ զի նոքա նախ նա սիրեաց (11) Ոմանք . Եթէ Աստ այսպէս սիրէ "

Digitized by Google

ոչխա սիրելոց գլուխ, ապա և մէջք տարտիճք գլխովանաս սիր-
ղդ բեր: * Ջոճ ուրուք երբեք չիք սահմանք. եհով սիր 12
րեացուք զգիխովանա՝ ճոճ՝ ի մէջ բնակիչ, և սէր նր՝ ի մէջ
կատարեալ է: * այսուհիկ գիտացիք եհով մէջ՝ ի նա երեք 13
քնակիալ՝ և նա՝ ի մէջ, գի՝ ի հոգւոյն իւրմէ եա մէջ:
* Եւ մէջ տեսաք և վկայիմք, գի հայր առաքեաց զորդ 14
գի իւր փրկիչ աշխարհի: * Որ որ խոստովանեցցի եհով 15
յի և որդի ոճ, ճոճ՝ ի նմա քնակիչ՝ և նա յոճ: * և մէջ 16
հաւատացաք, և ծանեաք զսէրն ոճ՝ զոր ունի առ մեզ:
Ջ Աճ սէր է, և որ կայ՝ ի սէրն՝ քնակիալ է յոճ, և ճոճ
՝ ի նմա քնակիչ: * Ցայսմիկ է կատարեալ սէրն նրի Ջ 17
մեզ. գի հաստատ ճառիք յաւուրն գատաս
տանի: գի որպէս և նայն է, նմայնպէս և մեք երեք յաշխար
հի յայսմիկ: * Եւ երկիւղ ոչ գոյ՝ ի սէր, այլ սէրն 18
կատարեալ՝ ի բաց սիրէ զերկիւղն. գի երկիւղ ընդ
տանջանաց է. իսկ որ երկնչին, չիք կատարեալ՝ ի սէրն:
* Մեք սիրեացուք զնա, վասն գի նա նախ սիրեաց զմեզ. 19
մեզ: * Եհէ ոք ասիցէ՝ եհէ սիրեմ զնա, և զեղ- 20
բայր իւր ատիցէ, սուտ է: որ ոչ սիրէ զեղբայր իւր
զոր առեսանէ, զնա զոր ոչն հառաս՝ զիաճդ կարիցէ սի-
րել: * և զայս պատուէր ունիմք առ՝ ի նմանէ, գի որ 21
սիրէ զնա՝ սիրէ նաս և զեղբայր իւր:

ԳԼ. Ե.

Ա մէնայն որ հաւատայ՝ եհէ յի է քրիստոս, յոյ է ծնեալ. 1
և ամէ որ սիրէ զծնողն, սիրէ և զծնեալն ի նմա
նէ: * Ա յսուհիկ ճանաչեմք՝ եհէ սիրեմք զորդիսն ոճ, 2
յորժամ զնա սիրեացուք՝ և զպատուիրանս նրի պատա
ցուք: * Քանզի այս է սէրն ոճ, եհէ զպատուիրանս 3
նրի պահեացուք. և պատուիրանքն նրի ընդ ինչ ծանրանք:
* գի ամէ որ յոյ ծնեալ է, յաղթէ աշխարհի: Եւ այս 4
է

(12) Ոմանք. կատարեալ իցէ: (13) Քրիստ. ՝ի նմանէ բնակիչ եհով եմք: (14) Ոմանք. Զորդին իւր: (15) Ոմանք. Երկիւղ չիք քան է զորդին ոճ: (16) Ոմանք. Քնակիչ յոճ. և ճոճ ՝ի: (17) Ոմանք. Ցայսմիկ կատարեալ է սէր նր՝ ի մեզ. գի հաստատուածք ունիցիմք յաւ... ոճ նայն է. իսկ, ոճ նա, նոյնպէս և... յաշխարհիս: (18) Ցայս ոչինչ. Եւ երկիւղ ոչ: (18) Ոմանք. Ամէն սէր կիրառ. իսկ որ երկնչի, չիք կիրառէ ՝ի սէր: (19) Ոմանք. Մեք սիրեացուք զնա. գի նախ նա սիրեաց զմեզ: (20) Ոմանք. Զոճ զոր ոչ առ ասանէ: (21) Ոմանք. Զայս պատուէր:

ԳԼ. Ե. (1) Ոմանք. Ցոյ ծնեալ է: (2) Ոմանք. եհով սիրեմք զնա. իմ, սիրեացուք. զորդիսն ոճ: (3) Ոմանք. Զի այս է սէրն ոճ. և պատուիրանք նրի: (4) Ոմանք. Որ յոյ է ծնեալ:

Digitized by Google

Digitized by Google

յաւուրն երրորդի եւ ասէր ցնոսա. եւ այլ ևս կեցէք, զի
յորժամ նիրհ եղէ : * Եւ ընդունէր զորդիսն եւ ընդ- 12
կիսեաց եւ որ ոչ ընդունէր զորդիսն ոչ, և ոչ կիսեաւն
զէ ընդունէր : * Ջորսն, զորմէրէ ձիոյ, զնի զիստասներիք եղեն 13
կիսեաւս յաւիտենական ուսմունքիցդ . և զնի հաս ժողովրդիդ
յաւուրն որդւոյն ոչ : * Եթէ անդր ի հասանելոյ ձեր 14
զորդ ուսմունքիդ ոչ առ. զնի զորդ ինչ հայցեսցուք ըստ
կամացդ նիրհ, լսէ մեզ : * Ջի եթէ զիստիցուք եղեն զնի զանձ 15
հայցատուծոյն մերոյ, ապաւ զիստիցի եղեն զնի պատուհասիցդ
զհայցատուծոյդ զորդ հայցեսցուք առ, ի նեռնանէ : ....
* եղեն որ ոսկոյն զնի զորդոյ խոյ մերոյ՝ մերդ ապ 16
ոչ առ ի մեռն : խնդրեցին և ապացն ոսկոս կեռնոյ մերոյ
ցնոսա ոչ առ ի մեռ : Եղեն մերոյ՝ որ մեռնոյ կեռնոյ,
զնի այնորիկ ասեմ եղեն խնդրեսցեն : * ասէ ասնեցոյս 17
ոսկեղ մերոյ եղեն . և եղեն մերոյ որ մեռնոյ չասի եղեն : * Գիտեսցեք 18
եղեն ասէ որ չէին ծնեալ՝ ոչ մերոյ ապ ոչ չէին ի
ծնեալ՝ ապահէ զանձն, և չարեն ապ. ասէ ոչ մերոյ ծնեալ :
* Գիտեսցեք եղեն չէր ծնեալ, և ապեսցեն ասէ՝ ի չարեն կեռոյ : 19
* և զնի ասեմ եղեն ապ եղեն, և ապեսցեն ասէ՝ ի չարեն կեռոյ : 20
զնի ծառեցնեսցեն զնեռնապետն . և ասէ՝ ի ձնեռապետին ապ
նէ չէր ձրի : զնի ասէ ի ձնեռապետ ասէ՝ և եղեսցեն չասեսցեն
նոսեղեն : * Ջորսն, զորմէրէ ապ՝ ապահէ զանձն զասնեցոյս ի հասանելոյ 21
ասեմ : Ջասէ : ձեռն :

ի վերայսն : զնի զիստասներիք չասեսցեն . ոչ եղեսցեն ապ չասեսցեն
նիրհ եղեն : (12) Իմաստ . Ջորսն, և ոչ զնի ասնեցոյս ընդունէին :
(13) Բացատ . կիսեաւս յաւիտենական ուսմունքիցդ : Ապ ասնեցոյս ասեմ
նիրհ : զնի հաս ասնեցոյս չասեսցեն" : (15) Իմաստ . Ջի եթէ զնի
ասեմ՝ * ձեռն հայցատուծոյն զորդ : (16) Իմաստ . Ա՞ն ապ չասեսցեն
ասեմ . . . և ասեսցեն նիրհ եղեն . ասնեցոյս եղեն ասեսցեն
ասեսցեն" . . . ձեռն խնդրեսցեն" : (17) Իմաստ . Ա՞ն ասնեցոյս ձեռն
եղեն : (18) Իմաստ . Ոչ չէին ի ծնեալ . . . և զորդ ասեմ : (20) Ասեմ
չասեսցեն . Ջձեռնապետն ասէ և խոյն ի ձեռնապետի ասէ՝" .
(20) Իմաստ . "ի ձեռնապետն ասէ՝ . . ձեռնապետ ասեմ է . և
ձեռնապետ չասեսցեն . (21) Իմաստ . Ջասեսցեն "ի ձեռն
ասէ՝" : (22) Եթէ ասնեցոյս . Պատճառեսցեն զնեռն ի ասեսցեն
ձեռնապետ :

* "ի վերնոյն ասնեցոյս . Կատարեսցեսն ասէ՝ Ա՞ն ասնեցոյս ձեռնապետ

Ցարձանագրութիւն .

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Եւսեբիոսէ Յովհաննէսեան Յաւելուածոյ։

(1) այս իրիցս պիտոյ գրել պերճասոյ եղելութեանցն, եւ որպէս նոքա եղեն։ Յիշ պարտաւոր գիտիցիս այս է. զի առաքեալքն ընդ երկուս երկուս ի քարոզութիւն էին առաքեալ, ուր լինէր պէտ մարդոյ։ Գրէ վասն Յովհաննու եւ Յակոբայ։ Եւ նոքա ընդունէին զերկուսին զայնոսիկ։ ապա ասասցուք մեք զի նոքա եղեն որ առ Գէս խորհրդոյ։ Եւ զի Յովհաննէս ասացեալ է զայս ինքն ի Յայտնութեանն։ Եւ զի նոքա ասասցուք մեք զայս ինքն ի Յայտնութեանն։ Եւ զի նոքա ասասցուք մեք զայս ինքն ի Յայտնութեանն։

Գլուխք ըստ Յունարէնին Յաւելուածոյ։

ա. Ցէն սկիզբն վասն աւետեաց վերջին ասելոյ մեր ի յետին ժամանակս ասացեալ անհրեշտակն աշխատեցաւ։ բ. Ցորում ինչ ի պատ հին ցեւիլեսի վասն պատ՝ կամ ասելոյն, փոխեցի ևս ես։ գ. Խոսքս պատճառ վասն նոցա յոտանաւ չափոյ։

ՀԱՅՈՑ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻ ԵՒՍԵԲԻՈՍԻ

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ

1 Յ ԵՐԿՈՑՈՒԵ ԱՒՒ ԸՆՑՐԵԱՒ ՀԱ
հիւրեանց, և ասէ որդեանցն իւրոց զոր ևս
սիրեմ ճշմարտութեամբ։ և ոչ եմ միայն
2 այլ և ամենեցունցն որք գիտեն զճշմարտութիւնն * վա
րոյ ճշմարտութեանն՝ որ ի մեզ հաստատեալ է, զի և
3 ընդ մեզ իցէ։ և գուք յաւիտենից ըստ մեզ իցէք։ * Շն
նարհք, ողորմութիւն, խաղաղութիւն յիս՝ ի հօրէ, և ի տեառն յի
քուսէ որդւոյն հօր, ճշմարտութեամբ և սիրով եղիցի ընդ մեզ։
4 * Ուրախ եղէ յոյժ, զի գտի յորդիացդ քոց՝ որ գնան ՈՒ
ճշմարտութեամբ, ըստ պատուիրանին զոր առաք ի հօրէ։
5 * Եւ այժմ աղաչեմ զքեզ հիւրեայ. երբեմն ոչ եմ ինձ նոր
բայ

(1) Ոմանք. Ընտրեալ հիւրեայ։ որպիսի զոր ևս ... այլ ճշմարտեան։ (2) Ոմանք. Վա ճշմարտութեանն։ (3) Ոմանք. Ցնոյն հօրէ ... եղիցին ընդ մեզ։ (5) Ընդ. հիւրեայ ... զոր

Digitized by Google

ինչ պատուհասն գրեմ քեզ. այլ զայր խնդրեմ զա-
նեաք, զի սիրեսցուք զմիմեանս: * Եւ այս է սէրն, 6
զի գնասցուք ըստ պատուիրանաց նորա. և այս է պատ-
ուիրանն, զի առ լուսաւորչէն խնդրեմիք զսկզբանէն
նաւղիլք: * զի բազմ մոլորեցուցիչք ելին յաշխարհս. 7
որք ոչ ուզեն խոստովանիլ զյն գայ եկեալ մարմնով, նա մո-
խ բ լորեցուցիչ է և նեռն: * Զգայոյ լինիլիք անձանց, զի 8
մի կորուսանիցէք զոր վաստակեցէք, այլ զի առնու-
ցուք բովանդակ վարձս: * Ամենայն որ յանցանիցէ 9
և ոչ կայցէ ի վարդապետութեն քրիստոսի, զնա ոչ ճանաչէ:
որ կայ ի վարդապետութենէն, նա և զորգին և զհայր
քրիստոսի: * Եթէ ոք գայցէ առ ձեզ և զվարդապե- 10
տութիս զայս ոչ առնիցէ. մի ընդունիք զնա ի տուն, և
մի ասիցէն տայիցէք նմա: * որ ասացէ նմա ողջոյն, 11
հաղորդ լինի գործոց գործոց նորին: * Բազում ինչ ունեի 12
գրել առ ձեզ, այլ ոչ կամեցայ քարտիսիւ և գրով.
զի առիւծնիմ ինձէն եկեալ առ ձեզ, և բերան ի
բերան խօսել. զի ուրախութիւնն մեր լցեալ կատարեալ:
* Ողջոյն տան քոյ որդիք քոյ քո ընտրելոյ: Ընդրկ 13
ընդ վեր: Տ-ուխ · Լ·

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՂՒՍՈՓ ԹՂԼԹՈՑՆ ՅԱԿՈՒԲԱՅԻ:

Ցաւալցուն ընդ ամենայն պատուհասս. Ընդ-
ծաղրուրեանս և նզովս. և նրա յաւուրս ծնեալ ընդ
ծաղրուրեանն. և նրա յաւուրս ծնեալ ի յառաջադրուրեան ևս ա-
ձել. և յանդգնել առ Եդեսիան: Դարձեալ և զնոսիկս ևս ընդ-
դունի, և ցուցանէ և պշուրբելիսայ, իբրև ևս պատճառ, և ոչ
գոյ ապրարդ, այլ և զպատն խոտանի. և զբնիկ անճամ ամ-
քաւարեալսն ցուցանէ և ասէ՝ իմ օրհ էն ի ձեզ պատուիրեն.
և ոչ գեղեցիկ: Իսկ պշուրբելիսայ ի մէջ պատուհաս, և վայրկ
նմա գեղեցիկ:

Գլուխք

խակզբանէ ունիմք: (6) Ոմանք · Պատուիրան · զի զոր
լուաքուք խակզբանէ, ըստ նմին դնասցուք: (7) Ոմանք ·
Ոչ ելին յաշխարհս, որք ոչ խոստովանին . . . նա է մոլորե-
ցուցիչ և նեռն: (8) Ոմանք · Բովանդակ վարձս: (9) Ո-
մանք · Որ յանցանէ, ոչ կայ · կամ, կացցէ ի վարդապե-
տութեն քրիստոսի, և զնա . . որ կայ ի վարդապետու-
թեան, նա զորգին և զհայր: (10) Բեր · Մի ընդունիցիք զնա: (11) Ոմանք ·
Ասացէ նմա ողջոյն: (12) Ոմանք · Գրել ձեզ . .
քարտիսիւ և գեղով գրել· զի ակն:
* Ի վերջանի ոմանք · Կատարեալ է · Թղթոյն Յակ":

Digitized by Google

ա. Ա՚ղթի՛ վ՚ի Տապարան, և գովե՛ի զաստառեա՛ Հիւթապէրա՛ն
եղբա՛տէ ի՛ գոն։ ա. Յարա՛մ ի՛ գերեվարէ՛ն՝ անգիմա՛ռ և
եղբա՛տասպեղութի՛ն։ է. Եւ ի՛ գերեվարէ՛ն՝ անգիմա՛ռ զգոյշ
Բարեաց։ է. Եւ ի՛ գալստեան Իւրոյ առ նոսա ՚ի բէ՛ն ՚ի բէ՛ն
յօգուտ։

ԹՈՒՂԹ
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՐՐՈՐԴ։

1 ՅԵՐԻՑՈՒՆ ԱՌ ԳԱՅԻՈՍ ՍԻՆ ՚ի ք
2 ՚ի՛ր ճշմարտութեան։ * Սիրելի՛ վասն ամենայն Իրաց զոր սիր
3 զուտիւն և առողջուտի՛ զոգիդ առնելոյ։ ի՛նչ է խոկ յոյնի
4 զուտիւն անձին՛դ քո։ * Ցոյժ ուրախ եղէ՛ ՚ի գալ եղ
5 բարոց, և լինել վկայ քոյոյ ճշմարտութե՛դ, ոյզ գնացեր
6 գու ճշմարտութե՛ն։ * Մի՛ն և՛ս ինչ ուրախութիւն քան
7 զայս ո՛չ ունի՛մ, զի լսեմ՝ եղեալ իմ որդիսակքն ճշմար
8 տութե՛ գնան։ * Սիրելի՛ հաւատացելո՛ի գործեա զայդ,
9 զոր եղեալ առնիցես առ եղբարս՝ զգոյն և առ օտարս.
10 * որք վկայեցին քո սիրոյդ առաջի եկեղեցւոյ. որոց
11 բարի արարեալ յոգեզարկիս արժանիս ՚ի՛ նմա։ * զի վա
12 ռուա՛ն եղեն, և ո՛չինչ յոտ՛կաք առնուն ՚ի՛ հեթանո
13 տաց։ * Մե՛ք այսպա՛տ ընդունել
14 զայնպիսիսն՝ զի գործակից լիցուք ճշմարտութե՛ն։
15 * Գրե՛ցի ինչ եկեղեցւոյն՝ այլ ար յատաջագե՛ն ՚ի՛ ք գ
16 նոցանէ գիւոտրեփես, ո՛չ ընդունի զմեզ։ * Վասն այ
17 սորիկ եթէ երկիցս՝ յիշեցուցից զգործս նո՛ր զոր առնէ,
18 բանիւք չարզոք շաւոխաստե՛ առնէ զմեզ ոչինչս։ և ոչ
19 այ

(1) Ոմանք. Ջոր ես սիրեմ։ (2) Ոմանք. Քոյոյ յայտնողութե՛ն։
(3) Ոմանք. Ոյզ և գնաս գու։ (4) Ոմանք. Չի լսեմ թէ
իմ։ (5) Ոմանք. Գործես զայս, զի Թէ առնի՛՝՝. զնոյն և
առ օտ՝՝։ (6) Բնդ՚ի. Վկայեցին վ՚ի քո սիրոյդ։ Եւ ոմանք.
վկայեցին քոյոյ սի՛՝։ Եւ՝ ոմանք. Չ քո սիրոյդ՝՝՝. ար
ժանի ոյ։ (7) Օրինակ գ. Վասն անուան նորա եկեն։
(9) Ոմանք. ՚ի նոյնանե՛ է գիւոտրեփես։ (10) Ոմանք. Վ
այնուիկ չարգոք շաւոխաստե՛՝՝՝. առնէ աչխատ զմեզ։
(10) Բնդ՚ի. Եւ յոչ այսպիսիք չտեսայ՝՝՝. որ՝ ՚ի ունիմն։

Digitized by Google

յայտարեալ չտապցաւ, այլ ինքն ընդունէի զերկուսեան, և զայլ
ոչ ոք ընդունէին՝ այլ զերկուսին. նա՝ և յիւիղեղցւոյն և
հանէ։ * Մերկ էի՝ մի լինիցի նմանող չորից՝ այլ բազում- 11
ք ոչ որ զբաւին առանձ՝ յայլ է. և որ զերկուսն զորովք՝ նոյն
ք ևեթ երկուքք զոմն։ * Զգեցեալ որոյ միշտ ի յոյս 12
անեղ ցուցից, և յիւիղեղցւոյն՝ և ի հիմնարկութենէն, և
մինչ վկայեցից. և գու գիտես զի հիմարիս է մեր վկայ-
ութիւն։ * Բազում ինչ ունիմք գրել քեզ՝ այլ ոչ կա- 13
միմ քարտիսիս և գիրով գրել։ * ոչ ակն ունիմ՝ ի մի 14
այլ իսկ ահասանիմք զքեզ, և բերան ի բերան խօսել ք
քեզ։ * Խաղաղութի՝ ընդ քեզ։ Ողջոյն առն քեզ սի- 15
ր ընկեց։ Ոչ ոք զայս սիրելիս մերոց խրատաբանեսցէ
յանառակեն։ Յարութ. ՀՀ։

Ի ԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Թղթոյն Ցուդայի Առաքելոյ։

(1) ԱՅս բառիկ թղթոյ նորոյ հաստատողիս. և այն պատճառս։
ա ՝ ՝ ՝

չիւր փաթիլուց նոցա՝ ըստ նմանութիւն առաքելոյ ճշմարտութեան և
յարքայ։
Ք. Իշխեսջ նոցա վէ խաբէութիւն և ամպարշտութիւն. և ի անափափ-
խութիւն և հակիրճութիւն ի մտացինոյն ի հեթանոսութիւնն ՚ի պարզան
հաղորդութիւնն։
Ի. Վէ զհաւատս նոցա՚ի հաստատս վայելոյիք և ալիանձնոյիք
առ ընկերն ՚ի ելիւթ սրտիւ։
Ի. Աղօթէ վէ նոցա ՚ի օրհնել, և համարեսցուք պարկեշտութիւն
հանդերձ խոստովանութեան սոյ։

ԼԻ ՈՒ Ի Գ ԼԻ

ՅՈՒԴՈՒՅԻ ԱՒԱՔԱՐԵՑՈՅ

ԿԱՓՈՒԿԻԿԷ։

1 ՅՈՒԴԱ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍ ծառայ, և եղբայր յակոբեայ։ հեթա-
նոսաց որ յիւր հօրէ էք սիրեցեալք, և յի-
2 նէնէ պահեալք և ընտրեալք։ * ողորմութիւն ձեզ՝ խա-
ղաղութիւն և սէր բազմասցի։
3 * Սիրելիք՝ զամ փոյթ յանձին կալեալ գրել ձեզ՝ վա-
մերոյ հաւատոյս փրկութենէն, հարկ յանձին կալայ
գրել ձեզ, և աղաչել զի ձգնիցէք ՚ի վերայ հաւատոցն
4 որ միանգամ աւանդեցաւն սրբոց։ * Քանզի ապրդե-
ցին մեզնէ մարդք, որ յառաջագոյն իսկ կատարեալ էին
՚ի այն դատաստան. ամպարիշտք, որ զնոյն մերոյ շնորհն
դաբձուցին յանկարգութիւն. և զմի միայն զիշխանն՝ և
5 զտէր մեր յիս քրս ուրացեալք։ * Ցիշեցուցանել ձեզ
ապաստիհաւս կամ ի ինձ՝ որ գիտիցէք զամ՝ զի ամ միան-
գամ զժողովուրդն փրկեալ յերկրէ եգիպտոսէ. երկրորդ ան-
6 գամ զանհաւատսն կորուսեալ։ * Եւ զհրեշտակսն որ ոչ պա-
հե-

---

* Բ՚ամ դնէն վէրնագիր. Թուղթ յուդայի եղբօր յակովբայ։ և նմանի. Թուղթ յուդայի առաքելոյ. կաճուռ դիմիկ։ (2) Ո՚նդի. Եւ խաղաղութիւն և սէր։ (3) Ո՚նդի. Ա՚ւանդեցեալն ՚ի սրբոցն։ (4) Ո՚նդի. Յառաջագոյն իսկ նկատեալ էին. զշնորհսն դարձուցին յանկարգութիւն, և զմին միայն իշխանն։ (5) Ո՚նդի. Երկիր անգամ ժողովրդեան հաւատացեալն կորոյս։ (6) Ո՚նդի. Եւ զհրեշտակսն որ. ՚ի դատաստան մեծի ա՚ն. պահեալ ՚ի կա՚։

Digitized by Google

հեղին զնա քեզ առանց իշխանութեան ։ այլ թագաւոր զնա քեզ
քանակութեամբ ։ ի գաւառատանս մեծի աստուծոյ մշակիմեսք
սուր կապանաց պահեաց ։ ի խաւարի ։ * այլ ասացից և 7
գանոք , և որ չոգուլ գնացգոց քաջագոյ քան զոր ես անձին օրինակի
պատուհասեցան գիմօ ընկերացն մարգեանց , կամ ապագի ո-
րինակ՝ գործեսցեն հրոյն ընկերացուլ գգանատասանս ։
Բ * Ըստ անձին օրինակի և առքա երբեմն քեզով գանգիտեալ՝ 8
գամաքինն ապծեն , գանկոտեսն քատանհան , գկնատան հագ
հոյեն ։ * Ուր միաբանել հրեշտակապետան յորժամ բանք 9
առաքելոցն ասացանցի վիճակ՝ գոյգոյ տպատարհանի , վասն
մովսիսականն մարգեանց , ուր ժողովեցուսս հաղիւ գտանել գա-
ստատանի հանգուցուժել . այլ ասել՝ ստատուցի՝ ի քեզ գի-
ակր ։ * Իակ առքա գոր քեզ ձեն համանման՝ հայհոյեն ։ և 10
գայլն և գոր քնուքն իգրև գանհաստ անատուն պիտեն ։
ի ինդնին ապագիանեսցին ։ * Վայ ի ձեզ , գի ընտ ձանգեալ 11
ապարհին կայենի գնացին , և ընտ մոլորեալ քառագայ
գեզեանցան գհետ վարձուց , և ընտ հանգատակեալ կոր-
խայ կորեան ։ * Սոգաս են առաքեալք , հոգեմոգք ։ երբ 12
ծիակ գհետ ցանկութեց խրատուց ։ ի սերս խրատուց
խոգաստաքն , լինին ընդ ձեզ ստրախանիցք ։ անդրկոծեալք ,
զանձինս ձանգանին ։ Ամպք անջրգիք , հողմակոծեալք ։ 13
ծառք ապտղահոգեալք , անպտուղք , երկնասպեալք , խոր-
ճատք ապրմատացեալք ։ * անասուն ալիք ծովուս , որ միշտ 14
փրփրին գնչութեան անձանցն գամօթ ։ աստեղք մոլորք ,
գ որոց գնհ խաւարին յաւիտենից պահեալ է ։ * Մատ 15
գարեցաց ասեն գնոքա և եկեսցէ տէրն յաստեղս նոցա
և սուրբ ։ ահաստանիկ եկին տէր բիւրուցիս սրբուցիք հրեշ-
տակօք ։ * ատնեղ գատաստանս ընտ ամենայն , և յանդիմանել
զնոսա գամենայն հոգեմարթիսն վասն գործոց խրատուցն զոր ա-
նաստուածք գործեցին , և վասն ամենայն խօսից զոր խօսեցան
գնմանէ մեղաւորքն և անաստուածքն ։ * Սոգաս են տրտունք 16

Ջողք

(7) Գնմանի ։ Ոչ զաստիճամ և գգամէնդ , և որ չոգուլ գնացգոց
քաջագոյն ։ ։ ։ գաստատանան ։ (8) Գնմանի ։ Ջամարիմնս պղծեն-
(9) Գնմանի ։ Հերձուածողքս , յորժամ ցամենարիս ասատանայ
գնի ։ ։ վասն մովսիսականն մարգեանցն ։ ։ հայհոյեն գաստանիցն
համարեցեալ , այլ ։ ։ ։ ոմանք ։ Ցորժամ ընդ բանասարկու-
թիւն առաքեալ ։ ։ ։ (10) Գնմանի ։ Իբրև զանչունս եւս ։ ։ ։ իբրև զանհիմանալ
անասունս գնի ։ ։ ։ (11) Գնմանի ։ Ամպրոպանին բառագայեալ ։
(12) Գնմանի ։ Ընդգմանգ երթեալք գհետ ցանկութեան
խրատուցն , ընդ սերս խրատուց լինին ձեզ ստրախանիցք-
անձերիկիզ ։ Ոչ օրինակ գի ։ Լինին ընդ ձեզ ստրա ։ ։ ։ (13) Գ-
նմանի ։ Ջխրատուցն գանձանցն ։ ։ ։ յաւիտեան պատհարք է ։
(14) Գնմանի ։ Եւ վասն նոցա եկեսցէ տէրն յա ։ ։ ։ տեր իւ-
րովք հրեշտակօք ։ ։ ։ (15) Գնմանի ։ Ընդառաջ գնան տրտունք

Digitized by Google

ընդ ձեզ և չոգամեք, երթեալ ընդ իւրեանց անհնազանդ ցանկ-
կուեցց. և բերանք նոցա զսպեալ առնուցանեն զարբարանին.
առնուն անկն երթեալ վասն օգտի։

17 * Բայց դուք ընկերք իմ՝ յիշեցէք զկնի բանից առաքելոցն Գ
18 տեառն մերոյ Յի՛ Քրի՛ստոսի. * զի ասէին ձեզ, եթէ ի՛ Ե
վերջոյ ժամանակաց եղիցին մարդք արհամարհօղք,
երթեալք ըստ իւրեանց ամպատրոնութեանց. զանհնազանդ։
19 * սոքա են նշանակեալք ընտրութիւնս զոհին ոչ ունելոցին։
20 * Ա՛յլ մեք սիրելիք՝ եղիցուք շինեալ զանձինս սրբոյ քո՛ն, Դ
21 հաստատեալ ի հաւատն որ՝ կայցուք յաղօթս, * ապահով
զանձինս սիրոյն ձերոյ. սպասել ողորմութեան Տեառն մերոյ
22 Յի՛ Քրի՛ստոսի յաւիտենական։ * Եւ ոմանց գա-
23 տապարտելոց լինիջիք հրամարելիք. * և զոմանս սար-
սեցուցանիջիք յահիւսակեալ ի հրոյ. և ոմանց ողոր-
մելիք երկիւղիւ դատել, և զգաստութեան որ ի մարմ-
24 նոյն եղէ ապականեալ։ * Եւ այնմ որ կարօղն եղէ ապ-
հով զձեզ անսրտմտս և անբիծս, հաստատեալ ապ-
25 րեցոց փառաց առաջի շնծուքի։ * միոյն Աստուծոյ և փրկի-
չին մերոյ Յի՛ Քրի՛ստոսի՝ փառք, մեծութիւն, զօրութիւն,
և իշխանութիւն յաւիտեան յաւիտենից, և այժմ
և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։ Տնտփ. կը։

անձանցն ցանի՛։ (17) Ոմանք. Բանս առաքելոցն։ (18) Ո-
մանք. Եթէ յետին ժա՛։ (20) Ոմանք. Ա՛յլ և մեք սիրե-
լիք։ սրբոյ քո՛ն հաւատոցն։ (21) Բազմ. ի՛ հետանս յա-
ւիտենականս։ (22) Ոմանք. Լինիցիք. կամ, լինիցիմք
հշտատեալք։ (23) Ոմանք. Յածխատակե՛լ ի հրոյ, և ոմանց
ողորմիցիք, երկիւղիւ դատել։ (24) Ոմանք. Եւ այն
որ կարողն է պահել. հաստատեալ առաջի իւրոց փա-
ռացն անբիծս։ (24) Ձօրինակին ոմիջոր. Առաջի խոյո
փա՛ռ։ (25) Ոմանք. Ամէնոյն ոմի փրկչին յմի՛ քո՛ի փառք.
յաւիտեանս, այժմ և յաւիտեանս. ամէն։

* ի վախճանի ոմանք. Կատարումն նոա ընդհանուր կաթոլի-
կէից։ Որ և գրեալ ոմիոյն գրչագիրէ ընդ ձեռամս օրի-
նալի, ասացեալ չէր յայտոյի ինչ ինձ պնդել զԱղբան նախա-
սացեալ. Ամենայն իրիք. և ես զոր ինչ ընդօրինակ կարգեալ ի յաս-
տուածոյ հոգւոյ։

* Ձօրինակի ձերում ինչպէս ասացաք՝ գրին ընդհանուր կաթո-
ղիկէից էդեալ եր Ձեզ պատճառին յոմիանուն՝ յատուկ ման գրուածոն
պատասխ. այլ պատրաստ նա ընդունել՝ հակիճագ այլ ոմ գրչագ-
րոց ձերոց, նա և յանձնառու եմ՝ կարգել զայն ի վախճանի
ընդհանրական նոր էջմիածնոյ։

Digitized by Google

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ
ՊԱՏՎԱՍՏՈՒ ԱՌԱՔԵԼԱՑ
Վախակարգեալ ի Գլուխ Գործոց։

Ընդ ասուածոյդ ես ընդ քոյդ փոյթ սիրեցար զբօսիցել՝ ո՛ հայր պատուական, այնուհետեւ ես հասանելոյ անուշելոյ ընդ նեղ և ընդ նուրբ ծերպս պատմիչ պանին ի նեղոյս տրլիւ. զասուելոյ քան պատրաստ ի խոսելոյն գեղ։ Եթէ կարի իմիկոյթ ինձ ման պիտի գործ առեալ պանիչոյ՝ առ երկնելոյն անհնապանդելոյն. զմաս ա ծելոյ, պայն ոչ յասելոյն պատրի, ևիկ ոգոյ անհնազանդ ի իւ բասոյ եղելոյն, և հնազանդն՝ աջակատոյ նորին եղելոյն։ Ահա՛ առեալ զս ազգիսդ գոյնս ինչ ի սպասուս։ և ըստ օրինակի նոսա՛ն բնաց քառասնից զիս նոսօ առ ասն. ոչ և յայնչամ ճեղին մանկան պատճառալ, զհագուս էինը պատգամն ինձան քանակին։ զի և ինչ խոսասիկալ յայրական պատոյ ի վերայ յարա ձելոյ, ոսպնեալ զմոյզ խանին՝ պղծեցեալ յայրական և ի խոսալ նոսահանգիպ։ Եթ՝ ասէ՝ սիրելի՛ ի ձգաձ ըստ պղինակի ձգմա գուսին, ոչ և ինձ ինչ՝ քաղխմալ ինչի ինքեանէդ պատրաստին։ Պատգամ առաքեալ երբոյեցի եր յոգնե, ի գեղջ բնեհամին։ ժա քանեցի ասմանէ, առ ապա գամալբելի հասապարիս վերնոյ ըստ օրինակն մանկան խրատել և վարձել։ հանդերձ այսոցիկ՝ և ի կենդանեացոյ ի հոգալոյ և ի հոգալոյոյ և յանհասոյ՝ ի փառսն փաղաքի բնակիչ։ հալածեր և ասոյ հարկաներ զեկեղ ցին ես։ Վա՛ որոյ և սմանոյիկ որ սպանանիցին զպաշտօնեայ գեան և զնախանձայոյն յամանիկ և հաղորդ եր սպանելն։ զմ պարծիցուն զնոնդերքս ասելոյ չնորհ ամիրելոյ պահէր։ զի պա մինդրան զիեռս պարապեցոսոյ ի սպանելն։ և գնալոյոր ընդ խաչմարան երեսաց՝ ամ ասելոյ զանցոյ զնոնդերն պարզիսոյնն զինուորանել։ Բաղդամ ինձ և մեղանչեցի այն եր՝ որ ի նման անդ ընդ երեզեցին անցանելն։ և ոչ խոսի ի յամանոյ մոլորելն նասալ գասիկ։ և այնու աշխատալ լինել խաչ, և մեղա ինձ ինքնասիրեցիկ։ Ապրեալ և ինձն իսկ խորհելն ի բաղձալն խոսալոյն լինել։ և զանու պարզ չերեսդամ գեան խրատ։ Ու մնայ ի վաղսոյ հնաբ ըստ օրինակի բազմոյ ի հրեից անոր՝ պահալոյ, և սասելոյ եղաներ ի խարսնոյ ձգմարտեն, այլ և՛ սասել ամ ազգն գերծոյ ի բիւրոյ։ Վանալ երբ ես պարտեցին պայծասալոյ, և զբանի ձգմարտեն ասել փան զերեսյան վերնեցին ծաղկեալ խանապալ ընդ իրն՝ ձգելոյ եղանել զվերնեցին ձգմարտեն ի ձգմարտեն ասոյ։ և ամ գիշերի և պահպանի հակառակ ելելոյոյ խոսացն սրեր։ ոչ զի պե ի ձգմարտ վերնեցին մերծոյեր։ ամ վրեցիր ինչ սրծանի հասապան սր՝ ի ցե ինչ՝ գործոյեր։ Ահա՛ սասել պատգամ բասելոյ և ի վանայասպետիցն և ի վերոյ սր՝ ի ձեզ անդ կին՝ սասելոյ

Digitized by Google

Digitized by Google

ինքնա պայծ ի պարտասար ի ինարիա առատիչ ։ ես առելալ ազինին-
գիա առ գիար ապրին, որսա անուն ին ինչինա ։ Եւս արբ՝ ինձ
ցեալ պատրոտ իւն գառաձանաւ ին ինչիր նմա ՝ի հրեին անգի ,
վաշվաղալի յարեան յայրեր իսոյ հարիանիր ։ հրաման ինչիր նմա
առաքանանին գերծել յարեանե անգի ՝ի գրեւս ելանիր և հրճինիս
խոհայել գառաձանաւին ։ Ապա և ՝ի հանիչ իսկ առատիր չիշ-
ինանց անգի՝ առ հայոց ։ և անդ ելիր նահափաիսաին յարեալ ,
և ՝ի վիրաց նոցին հիմնաւեր ապիտարի յանդին հայլալ , վախճան
ես ինչոց ՝ի վիրաց հիմարքաւեին երկրին ընդսանիր ։ բանալ ինձ
համարիր ընդ հրի ինչել , զան ՝ի հանիանարս և յանդարատ ինչիս
յանել ։ Ցնդ սակաւ հայ ինանանգի խոհրեցել ՝ներանի հայոյիր հա-
նել վիա յայոց ինչոց , զիչմարիտ և զարդարս ՝ ինանան ընդրնել
նմա , և ինաստանիաւր երկրին հայաստանիր , զոր յերկրին վիրաց
յաստանիր ։ Եւս անդ իսկ երանելոյն պատրոտի գիարատ պիրգ
պիրգիալ՝ ոչ և ինձն իսկ ասէ ։ Ցիայոյգն պատիճ գոյ վիա-
ին պատիճա ։ և ՝ի հառանգեցաց ՝ի գերգելին և յարգահանան
ապատանան գնացար ՝ներանի ասիգարան ամհրիչալ , ասի ամի զգր ինչա-
գանի նորա գծանահրեն ։ յառալ ևան գիարիս հաղանգարան յանգայ ,
որ զր վիչ է հառնան ասայ որ է հարերի , առանձն գծա հարգիրա-
առ նր ։ Եւս բիչ ևս յառալ ևան գանձ ինանանգի՝ հարագ ևս գեն
վարաց և առաքինոր հարգիաց երանելին յանհարգին ։ և հիչ
ինալ վր պատրան գործոց հարգիան յօրինեցաց ինգաղարան ։ և ասգին
Եհին բնաստին իսկ ըրեպատանգիսաւր բանիսվ այսպիսի պիարգ-
ևան նիաբանց պատաստինաւ ։

Ա՛ Եւս արբ՝ առի Հրովհայեցոց ինաստին , խորհ ՝ի գե , և ամ-
նասանգ բնանան խորհրդարան օրինաւաս ։ վասն որոյ և յատարա-
գոյն հարգիալ և այնպիսի ինչ՝ որպես առ նորընծայս ՝ձեռագրաս-
քին գրելոյ ։

Բ՛ Եւս երկրորդն ըստ նմանի , կարևորագոյն ի , առ ամարտ վա-
զուց հատարաչելոյ ։ և ըստ հատարան ոչ գիաղս արքանաւորս
ցոյանել ։ որով առատել նոցա հիղատրիչ լինի , և ՝ի տարս ծագատա-
ցել ։

Գ՛ Դատչիալ այլ ինաստի գրել առ նմա , որ վերայ նկատանի ։ որով
հատարագի վերատ յատկացի , և զիարդ գիաղատան առ նատա յօտարա-
ցեալ ։ և ապատանայ ։

Դ՛ Ցիչ ասցա երբեմն գատարարոյն , հակառակ այնպիսի որ ՝ի
հրեանն քնարիալ երեմ՝ գրեալ ։ որոց չեզ արբանարիչ յայտ առա-
նելոյ՝ ոչ ին հրաժարելիցի ՝ի նոցանե , ասէ՝ այսահիգան ազնատա
ած զիա մի արատե , զի ես վերբերանան կին հիչոյ չայի գեն ՝ի մարդ
նի խոտ յերմ ։

Ե՛ Հինգերորդ՝ առ Եգիպատիան հայ ։ առ ՝ինգրա հատարագիալ
և հատարա ։ յորում խոհրեանն զիարհատրան իսկ ձառագ հանգիպե
հատանագեցոյ ևարհոյն ։ երկոցանդ ՝ի համբատոյ գանանագելոյ ։ և
ևն երկոքին անգրագիս ՝ի մեզ արհանելոյ , օգգնատ երախայից
և հատարագելոյ նորընծայ վերագրելոյ ։

Զ՛ Վերերորդ՝ յոգեհաւ և Փիլիպպեցոցն՝ ընդառանան հատարագ-

Digitized by Google

Digitized by Google

ՃԳ. Իսկ ի Տիրոջէ բէրէն, զի՝ թագաւորի ինչ պարտ չէ
ձեզ ի մեզ հանգուցանել: Նմանէ հանգուցանող ընկերն ի
ՃԴ. Գրէ հեղգ և առ միւսն ընկերսն ի ծառայութիւն
անիմաստ, որ յառաջագոյն անազնիսն էր, և ոչ ինչ ի ներքս
քաջ, ազատէ զերկնաւոր ընկերսն ի ծառայութենէն: Եւ
և վայ նա ի նոսա ընդ նոսին ի ծառայութեան անարդ առ
ղէպ, որ զայնպիսի իշխանաւոր հանգուցանողսն անիծ
ի հեղգ. և ուխտանէրսն ի հանգուցանողսն ընդ ծառայեն
ձեզ ի մեզ: Եւ ուխտանէրսն ինչ ասեն զի ընդ ինքեանս
ինչ խոհեմ ասեն, զի՝ ոչ ինչ ի ներքս ի ծառայութեան
ազգ ազգ ոչ ինչ ի ներքս ի ծառայութեան առաջին
ասեն զի ոչ ինչ ի ներքս ի ծառայութեան առաջին

Digitized by Google

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Հոգևորական Թղթոյն։

Զայս առաքեաց՝ ի խոչիճաճ, ինձանէ՛ւ էր պահել զնա մայնեցիան. և անյիշելոյ էր պետանել զնա. և յաստղագոյն ընկալաւ՝ զնա ապա նորա, ինքը ինչ էգիս զնա չէր այնորիկ, նշանակի ինչ բաշխամ անձամ անյիշելոյ էր գալ առնուա՝ և. ո՛չ խարեցաւ։ Ընդ և վերադարձական զնա ապար զնան խոյանան հիճանուագ. և զի ինչափառութիւն ծանեալ ևս էր՝ և այնմ խոյանելոյ է. և ինչ ինչ աշխարհ յանդատուրին ապամոյ, և ապուէր օրինացն կանոն. և զնուանեն հնչ ինանուագ ընդ խորին գպատարիչ սա, և ցուցանէր ամ մարդեան ինչ անհնարք եղելոյ օրինաց. և զանինչեան ուսուցանէ բնութիւն և յայամ յարարածոց խորհրդ ևս ճանուցել տէր։ Իշա այնմ ևս ապահաման յանաչելոյն զնեղչեանոցն, ինչ ևս զայսպես ի գիտել զնա զնուանեն գիտութիւն՝ ի փորձոյ ալեսարիս, և զնայնինեալ զրուցն ևր, որ և ևս ևր որով զնան արար։ իսկ ապա ո՛չ ծանեան յարդ ընծայոյ, ևրե և ևս նորա ապարիչ, և ապրապիչն ևնափորիչ. այլ ևանապար նորա և զարարածս պատչեն։ Պարգեւ ապա հնչ զան չերկայն ևրե ևն պահելոյն զերեան ։ այլ և ևանապար ան ցանելոյ ընդ օրինան՝ զնա անապրեցին։ և այսպես ի գիտել զնա հնչելոյ չերկայն. և զնելչեանոցն, ինչ և գնանա ի ծանել զնա ևնչեան. և զի ցայցեչ ևրե հաւասար են անհնչեչան. ապայնալ զնանեչան ապարատար՝ զերկիրն ապալել ևս ընդհանուն և ապարու ևրեն։ Ընդ և ապա հերևան գալ, և յայլ նելալ հնչեանապայ ; ապ ևայն բանաւոչ. գապարչեալ ևլչափանեն և պահանչեան օրինացն ։ զնի աբրահամ ասե՝ ո՛ւ՛ի ևլչափանե՞ն ։ այլ նոյն գան զնելչափանեն ապարատար, և անապանեցան աբրահամ. զի հայր բազմաց ապ ցապա ևնելոյ էր որ ապ չանելչափանե՞ն հաւատան նեն ; ապ և չնպ ապարատարեն ևապ զնելչափանեն՝ ի մարգեան. զի նզանելոյն օրով մարմնավ ևնելոյն նեն ի նմանի ։ Պատարելոյ էր նրեկեան ևլչափանե՞ն չորեամ հնչեանապ ևնելեն ապրիչ աբրահամ ։ ևնչեալ գան գապ ավարելու ըստ հաւատոյն աբրահամ, ապավ ապրատարեան հնչելոյ ևնչեչափանեն ։ զան զնորհնչեան անապանեցոյ աբրահամ, և բանաւոչ ևրեն ապ նզանեան, զի դատարելոյ էր նզանեան։ և ևրե հնչեանապ բանաւորեչեն ևլչափանե՞ ևամենեան անապանեն աբրահամ, և ևայլ աբրահամ. ապ աբրահամ չայ անապանեցան ։ ո՛ւ ևախ ևլչափանել հնչեալ նապայ այլ ո՛ւ և ապա ևա ապ մարգեալ ևրեն հրեայք ։ զի ո՛ւ ևրեկեր ապան հաւատարիչ անապեն, և հայր ապեցոյ ևայլոյ ևայլոյ ։ և ո՛ւ ինչ տալա պիտոյ է ապոտ ևլչափանել, բանաւոչ է հաւատալ աբրահամ։ այլ և ո՛ւ ինչ՛ի ապանելչեան օրինացն, և ո՛ւ՛ի նմանի՝ ապայ՛ի հաւատոյ արդարացաւ ։ ոչ և աբրահամ ։ Ապայ ևմ ապահա պատարելոյ ։ և ցուցանէ դապեցնալ, ևրե ապ ո՛ւ երեկեր ո՛ւ ևղև ևրելիւ ընդհանուր՝ ևլի և հնչեանապ, և ևրելչ ապալեցին զնալ ա

Digitized by Google

Digitized by Google

ՊԱՏԿԱՄԱՒՈՐ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼՒՒ

1 ՊԱՒՂՈՍ ծառայ Աստուծոյ եւ առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի՝ ըստ հաւատոյ ընտրելոց Աստուծոյ, եւ գիտութեան
2 ճշմարտութեան որ ի բարեպաշտութիւն է. * յոյսի յաւիտենական, զոր խոստացաւ Աստուած որ ոչ սուտ կայ, յառաջ
3 քան զամենայն ժամանակս. * եւ ժամանակի իւրում յայտնեաց զբանն իւր ի քարոզութեան, որ հաւատացաւ ես
4 ըստ պատուիրանի Փրկչին Աստուծոյ մերոյ: * Տիտոսի, ընտրելոյ որդւոյ ըստ հաւատոյ մերոյ. շնորհք եւ
5 խաղաղութիւն ի Հօրէ Աստուծոյ եւ ի Տեառնէ Յիսուսէ Քրիստոսէ Փրկչէ մերմէ: * Վասն որոյ եթող զքեզ ի Կրէտէ,
6 զի զկարգեալսն ուղղեսցես, եւ կացուցանես ըստ քաղաքի երէցս, որպէս եւ ես պատուիրեցի քեզ: * Եթէ
7 ոք իցէ անբասիր, մի կնոջ ամուսին, որդիս ունելով հաւատացեալս, որոց ոչ իցէ ամբաստանութիւն կամ
8 անհնազանդ: * Զի պարտ է եպիսկոպոսի անբասիր լինել իբրեւ զգործակալ Աստուծոյ, ոչ հպարտ, ոչ բարկասիրտ,
9 ոչ գինեսէր, ոչ հարկանող, ոչ շահասէր ամօթալի: * Այլ հիւրասէր, սիրող բարեաց, զգաստ, արդար, սուրբ,
10 ողջախոհ, ունելով զհաւատարիմ բանն որ ըստ վարդապետութեան է, զի զօրասցէ եւ զհամոզիչսն առողջ
վարդապետութեամբ եւ զհակառակորդսն յանդիմանել:

---

* Ցծննդենէն ալիւրը ի վերնագրին անուն՝ Պաւղոսի առաքեալ լայ. պր առեալ յայլոց գիրսգրոց՝ եդած պատկինեն ըստ պէտքին: Գլ. ա. (1) Ասնախ. Ծառայ յիսի քրիստ: (2) Ասնան. Ջոր յառաջ խոստաց" : (2) Ասնախ. Որ յաւուրն խոստ" : (3) Ասնախ. Դաւանելի ըստ պատուիրանի: (3) Օրինակ ի յաւելուած. Պատուիրեցի, ըստ աւետարանին իմոյ, եւ ըստ տեղեկութեան յիմ ինձ, ըստ պատուիրանի մերոյ" : (4) Ասնախ. Ընտ հոգեւոր ծննդեան: (5) Ասնախ. Եւ հնազանդութեամբ հաւատոյ: (6) Ասնան. Ընդ որս եւ գուք էք: (7) Ասնախ. Անմեղադատն որ էքդ ի հոմտ, սիրելեացդ: (8) Ասնախ. ի վերուն ասն յիսի քրիստ: (9) Ասնախ. Պարչ ի մ հոգ" ... որդեցոյն ասի ... զանկ շատակ ձեր: եւ օրինակ ին. Ջայիշատակեան ասնեմ:

Digitized by Google

ինձ կամաքն ոյ գայլ առ ձեզ : * Քանզի ան-
ձկացեալ եմ առնել զձեզ , զի փոխեցից ի ձեզ ընդհա-
կառակս՝ առ ի հաստատել զձեզ : * այսինքն է , միխիթա-
րակից լինել ձեզ վասն ընդ միմեանց՝ խոյլ և ձերդ հա-
ւատոց : * Ո՛չ կամիմ եթէ ագիտեք իցէք եղբարք . զի
գաղափար անգամ յօժարեցի գալ առ ձեզ , և արգելեալ
մինչև ցայժմ . զի և ի ձեզ գտցէ պտուղ ինչ՝ ոյզ և ի միւս
հեթանոսս : * Քանզի յունաց և բարբարոսաց , իմաստ-
նոց և անմտից պարտապան եմ . * այնպէս որչափ ի
մէնայն յօժարութիւն , և ձեզ որ ի հռոմ էք աւետա-
րանել : * Ջի ոչ եմեկ ամօթ ինչ հասմարիմ զաւետա-
րան . քանզի զօրութիւն ոյ է ի փրկութիւն ամ հաւա-
ատացելոյց . նախ հրէի՝ և ապա հեթանոսի : * զի ար-
գարութիւն ոյ նովաւ յայտնի հաւատոց ի հաւատս .
ոյզ և գրեալ է , թէ արդարն ի հաւատոց կեցցէ :
Ա * Քանզի յայտնեւցոյց է բարկութիւն ոյ յերկինից ի վերայ
ա ամ ամենայն հոգեպղծութիւն և անիրաւութիւն մարդկան . որք
զճշմարտութիւնն անիրաւութիւն առնեն . * վն զի գիտաւ-
թիւն ոյ յայտնի է ի նոս . քանզի ած իսկ յայտնեաց նոյ :
* Ջի անեղբայրն իւր երեւելութիւնք աչաց արարածովքս
իմանալով տեսանին . այսինքն է՝ զիշխանութիւնսն և զբ
նութիւն , և ածութիւն նորա . զի ոչ գասանելիսն տեսանեն
առ այսոսիկ անկանին : * Ջի ծանեան զած , և ոչ երկրա-
զած փառաւորեցին՝ կամ գոհացան . այլ նանրացան ի
խորհուրդս իւրեանց , և խաւարեցաւ անմիտ սիրտ
նոցա : * զանձինս իւր իմաստունս ոնէին՝ յիմարե-
ցան : * և փոխեցին զփառս անապական ոյ՝ ի նմանու-
թիւն պատկերի եզծանելի մարդոյ , և թռչնոց , և չորքո-
ւանեաց , և սողոց : * Վասն որոյ մատնեաց զնոսա ած
ի ցանկութիւն սրտից նոյ ի պղծութիւն , անարգել զմարմինս
իւրեանց յանձինս իւրեանց . * որք փոխանակեցին զըղ
ձչմարտութիւն ոյ ընդ սուտ՝ և պաշտեցին և ծառա-
ւանեցան զարարածս , և ոչ զարարիչն . որ է օրհնեալ յաս-
ւելեանս . ամէն : * Վասն այնորիկ մատնեաց զնոսա ած

---

(11) Ձօրինակին չկայ . Ընդհակա ինչ : (12) Ոմանք . Վս ընդ միանա իմոյ և ձերոյդ հաւատոցս : (15) Ոմանք . Ես յունաց , որպէս իմովհան յօժար" : (16) Ոմանք . Հրեից՝ և առաջ հեթանոսին : (17) Ոմանք . Զարդարութիւն ոյ նովաւ յայտնեաւցի ի հաւատոց ի հա" : (18) Ոմանք . Բարկութիւն ոյ . . ի վրէ ամենայն մարդկան : (18) Ոմանք յաւելուած . Զճշմարտութիւն ոյ անիրաւ" : (20) Ձօրինակին . Իմացեալ անտանին : (20) Ոմանք . Մ՝ շանթեհնաւորութիւն . . և ածութիւն : (21) Ոմանք . Անմտութիւք սիրտք նոյ : (24) Օրինակ մի . Զմարմինս նոյ յանձինս իւրեանց : (26) Ոմանք . Վս այսորիկ մատ-

Digitized by Google

ասէ՝ ի կարգս անարգուէ · զի կ՚ըլլայ նոյ փոխանակեցին
27 զպէտս բնականս ի պէտս անբնականս : *Նոյնպէս և
արուքն ձգողեալ զբնականն պէտս իգուէն , բորբոքե-
ցան ցանկութիւքն իւրեանց ի միմեանս : արուք ընդ ա-
րուս զանամօթաւթիւնն գործէին , և զվարձ խոտորման
նոցա որ պարտ էր մոլորուածն նոցա՝ յանձինս իւրեանց
28 ընդունէին : * Եւ ոպէս զի ոչ ընտրեցին զաստ ունել ի
գիտութեէ , մատնեաց զնոսա աստ ի միտս անարգուէ՝
29 գործել զանարժանս . * լցեալս ամ անիրաւութեէ ,
պոռնկութեէ , անզգամութեէ , ագահութեէ , չարու-
թեէ ; լի նախանձու , սպանանուէ , հերձուէ , նենգուէ , չա-
30 րաբարուէ ; չտգմիդք , * չարախօսք , ատելահարք , Թշնա-
նամանօղք , սաստկասրտանիք , սոքարարհամարհիչք , գոռո-
31 չարեալք , գծնօղս անանդգուէք * անմիտք , ուխտադրուժք ,
32 անաւորմիք , անողորմք : * Ոյք զհատանար
էին յայդ իրաւանցն վէր , եթէ ոչ զայդ զայսպիսիսն գոր-
ծեն արժանի են մահու . և ոչ միայն որ զայն առնեն ,
այլ և որ կամակիցն լինին գործելոցն :

ԳԼ. Բ.

1 Վ ասն որոյ առանց պատասխանի ասելոց ես ով մարդ՝
Թոր դատիս զ : զի որով դատես զընկերն , զանձն
քո դատապարտես : զի դու զնոյն գործես՝ որով դա-
2 տիս : * Գիտեմք զի ճան մէ՝ եթէ ոք զդատապարտեալսն ՀՀՀ զ
մարտուէ է , ի վերայ այնոցիկ որ զայսպիսիսն գոր-
3 ծեն : * Իսկ ասդ՝ խորհիցիս զայս ով մարդ՝ որ զա-
տես զայնոսիկ որ զայսպիսիսն գործեն և դու զնոյն
գործես , եթէ դու ապրելոյ իցես ի դատաստանանայն
4 ՀՀ : * Եթէ զմեծուէք քաղցրուէն նր , և զնեղուէքն
և զերկայնմտուէքն արհամարհիցես . չգիտեցիս զի
5 քաղցրուէն ՀՀ զքէզ յապաշխարուէն ածէ : * այլ
ըստ խստուէ քում , և ըստ անզղջ սրտի՝ գանձէս ան-
ձին քում բարկուէն յաւուր բարկուէ , և յայտնու-
թեն

նման : (27) Ոմանք Եւ արուսաց Թող՚՚ · իգուէ · · · մո-
լորուէ նոյ : (29) Ոմանք Նենգուէք , չարաբարոյուէք :
(31) Ոմանք Աննպատուէք , անՀնազանդ՚՚ : (32) Ոմանք Ոյք հա-
մեմ էին · · Թէ ոյք զայսպիսիսն · Լ՝ , զայսպիսին գործ
ծեն · · · որ զայնն առնեն · · կամակից լինին :
ԳԼ · Բ · (1) Բ՚ՂՀ · Պատասխանի տալոյ ես : (1) Օրէն
նոյ ին · Ձի որով դատապարտես զընկերն : (2) Ոմանք ·
Զայսպիսիսն գործեն : (3) Ոմանք · Իսկ ասդ՝ դիտեցիս
ով մարդ · · · զնոյնն գործես · · ապրելոյ ես՝ ի դատաս-
տանանայն անպակաս ասէ : (5) Օրինակ ին · Ըստ խստասրտուէքդ
քում : (5) Ոմանք · Անզղջ սրտի քո գանձ՚՚ :

Digitized by Google

ԹԵ արդարք գատաստրաբէն ոչ։ * որ հատուցանեմ ինչ 6
քոյոց զոր ոչ իւրեանց։ * որ համբերութիւն 7
նէն ՚ի գործս բռնութեան և զիտուս և զպատիս և զանի
ծութեան ինչից զրկեսցին, զիարհանն յատկութենից։ * իսկ որ ՚ի 8
հակառակութենէ անտի եկն, և առպատմութիւնք ՚ի շնչերոյսու
թենէն, և զՀԻ առիւծիտալ զանիբրատութենէ, բարկութենէն և
սրտմտութենէն։ * ՚ի զեզութենէ և անձկութենէ ՚ի վերքայ ոչ 9
մարդոյ որ գործէ զչար։ նախ՝ հրեշին, և ապայ հեթա
նոսի։ * փառք և պատիւ և խաղաղութիւն ոչի որ գոր 10
ծէ զբարի։ նախ՝ հրեշին, և ապայ հեթանոսի։

Բ * Զի ոչ է անիւատութենէ առաջի ոչ։ * Ոյք միանգամայ 11
ած արատաւորիչ օրինացն մեզաց, արատաւորիչ օրինացն և կորն
չին։ և որք ընդ օրինացն մեզան, օրինքդն դատաստանին։ 12
* Զի ոչ լեհիկ որ լսողքն օրինացն են առդարատացեալ 13
են առաջի ոչ, այլ առնողքդ օրինացն արդարատացին։
* Այլ յորժամ հեթանոսք որ զօրինան ոչ ունին, բնու 14
թենէ զօրինացն գործիցին՝ նոքա որ զօրինան ոչ ու
նին, անձանց իւրեանց իսկ են օրէնք։ * որք ցուցա 15
նեն զգործս օրինացն գրեալ ՚ի սիրտս իւրեանց։ վկ
կայութիւն մատոյց իւրեանց, և յանդիմանել զմիմեանս ՚ի
խորհրդոյ իւրեանց, կամ թէ արդարախաւսեալ իսկ առ
* յաւուրն յորում դատիցէ ած զգաղանիս մարդկան, 16
քոյ ածիւատարանիս խորհուրդ ՚ի ձեռն յիսի քրիստի։ * Ասա 17
թէ դու հրեայ անուանեալ ես, և յեցեալ ես յօրէնսն,
և պարծիս յած, * և գիտես կամս նորին, և քննութիւն ըն 18
լուսն, և խրատեալ ես յօրինացն։ * վստահ ես յանձն
քո առաջնորդ լինել կուրացելոց, լոյս խաւարչուղ, * խրատ 20
ուիչ անզգամաց, վարդապետ տղայոց։ ունիս զգիտութիւն
և ճշմարտութիւն յօրինացն։ * իսկ որդ 21
որ ուսուցանես զանձինդ, զանձն քո՝ ոչ ուսուցանես։
որ քարոզիս չգողանալ՝ գողանայս։ * որ ասես զչինչ 22
ընուս։ որ գարշիս ՚ի սին հեթանոսաց՝ զսրգանաս կռապաշտիս։

* որ

(6)Ասէ։ Քանզի գործոց իւրոց։ ՚ի, ըստ գործոցդ։ (7)Ո
ՄԱՆԵ։ Որ համբերութեան են։ (7)Յոյժ։ ՚ի գործս քարկուած,
զիտուս և զպատիս։ (8)Ասէ։ Անտի ինչին։ (8)Ասէ։
Եւ զՀԻ երեսաց անիբրատութեան։ բարի՚։ (9)(10)Ասէ։
Ընդդէմ հրեայ և ապա հեթանոսին։ (10)Ասէ։ Փառք
պատիւ և խաղաղութիւն ՚ի վերայ ամենի որ գործ՚։ (12)Ասէ։
Օրինացն և դատաստանին։ (13)Ասէ։ Ընդ լսողս։ զի
առնողք։ (14)Ասէ։ Զօրինաս ոչ ունին։ զօրինացն
գործեցին։ ոչ ասէ։ զօրինացն գործեն։ (15)Ասէ։
Ցանգիմանել զմիմեանս՚։ (16)Ասէ։ Ցորում դատաստ ած։
ասիւատարանիս խորհուրդ։ (17)Ասէ։ Ասա եթէ գու որ կո՚։
(20)Ասէ։ Եւ ճշմարտութեան օրինացն։ (22)Ասէ։ ՚ի

Digitized by Google

23 * ոչ օրինիցէն պատճիս . յանցանիլ քան օրինան պահ
24 անապրիմ : * Ջի անուն ձեր վասն ձեր հայհոյի՛ի ինչ
25 հեթանոսաց՝ ոյն և պղտուիլ է : * Թվիփաստոսէն օգնի ա
եհեկ զօրինան պահիցիս . ապա թէ յանցաւոր օրինայն
26 լիցիս , թլփատութիւն քո անթլփատութիւն եղև : * Իսկ
եթէ անթլփատութիւն զկրաւունս օրինացն պահիցէ .
ոչ արդարին անթլփատութիւն նո՛ր ի թլփատութիւն համա
27 րիցի . * և դատիցէ որ՛ ի բնէ անթլփատութիւնն է , .
զբովինան կատարիլով , զքեզ որ գրոյն և թլփատու
28 յանցաւոր օրինացն լիցիս : * Ջի ոչ է հրէայ որ յարտաքին հր
29 բանդն է , և ոչ որ յարտաքին մարմնիւվ թլփատութիւն . * այլ
որ ի ծածուկ հրեայն է , և թլփատութիւն սրտի . հոգւովք
և ոչ գրով . որոյ գովեստն , ոչ ի մարդկանէ է , այլ յԱստ

Գ.

Գ 1 Ի՞նչ արդ զի՞նչ առաւել է հրէին , կամ զի՞նչ օգուտ
2 ի թլփատութէ անտի : * Բազում՛ն ինչ , ամ իրեք
նակ՝ այն իսկ , զի հաւատացեալք եղեն պատգամքն ոյ
3 նոյն : * Իսկ արդ՝ եթէ չիք հաւատացեալ ոմանց , միթէ՝ ան
հաւատութիւն նոցա զհաւատան խափանի՞ց . քանզ լիցի
4 Աստ՝ եղիցի ամենայն ճշմարիտ , և ամենայն մարդ սուտ . ոյն
և գրեալ է . որպէս արդարանաս ի բանսն քոց , և յաղ
5 թիցիս ի դատիլ քեզ : * Իսկ արդ՝ եթէ մարդկայնասի
թիւն մեր զնոյ արդարութիւնն յանդիմանի հաստատանի ,
զի՞նչ ասիցէմք . միթէ անիրաւ ինչ է Աստ՝ որ ածէ զբարկ
6 հութիւն , * քատ մարդկայնասիթիւ ասեմ . քանզ լիցի : ապա
7 թէ ոչ՝ զիա՞րդ դատիցէ Աստ աշխարհս : * զի եթէ ճշմարտ
ասութիւն ոյ յԱստուած առատանայր՝ ի փառս նո՛ր ,
8 զի՞ և ես իբրև զմեղաւոր դատիմ : * և կամ [եթէ՝ ոյն
հայհոյիցուք , և որպէս ասեն ոմանք զմեզ ասել . թէ
արասցուք զչարս՝ զի եկեսցէ բարի . որոց դատաստանն
քրէն յիրաւի է նո՛ւս :
9 * Ե՞ս արդ՝ ի՞նչ խնդիր առաւել իցեմք . ապաքէն և ոչ Գ
խնդիր .

մեհենից : Որ օրինաւ ի . ի՛ մեհենից : (23) Ի՞նդեռ . Ցանձ
յանձ՛ն ինդ օրինս : (24) Ի՞նդեռ . Ջի անուն՛ն ոյ . . . հե
թանոսացն : (25) Ի՞նդեռ . Պահեսցիս . ապա եթէ յանձ
ցաւ" : (26) Ի՞նդեռ . Անթլփատութի՛ն նո՛ր . . հաւատքիցի :
(27) Ի՞նդեռ . Եւ գաւառացի որ : (28) Ի՞նդեռ . Հաւեցայն և
ցիչ : (29) Օրինաւ ի . Որով գովեստի , ոչ .
Գ՛. Ա՛ . (3) Ի՞նդեռ . Անհաւատութի՛ն նոցա : (4) Ի՞նդեռ . Եղիզ
ցիս՛ի քանս քո , և յաղթեսցիս՛ի : (5) Ի՞նդեռ . Ինչ իցէ
ասե , որ ածէ զբարկութի՛ն : (6) Ի՞նդեռ . Ապա եթէ ոչ :
(8) Ի՞նդեռ . Ասե՛ն զմեզ ոմանք : Եւ ոմանք . Հայհոյիցուք ա
սե՛ զ ոմանց զմեզ : (9) Ի՞նդեռ .

Digitized by Google

խելք · քանզի յատաչագոյն եմ քան զմարդիկ երկրիս հզօրիկ
և հեթանոսացոյց, ամենեցունց ընդ մեզոզք լինելոյ * ասաք
և գրեաւ ի թիկ ոչ գոյ արդար՝ և ոչ մի * և ոչ գոյ 11
ոք իմանայ, և ոչոք է որ խնդրէ զԱստ : * ամենեքեան 12
խոտորեցան՝ ի միասին և ամպիսանացան : ոչոք է որ
առնէ զբարեգործութիւն, ոչոք է մինչև ի մի : * գերեզման 13
մեռ բացեալ է կոկորդ նոցա, լեզուաւք իւրեանց նենգաւորէին
երես : թմրոյթ իժից ի ներքոյ շրթանց նոցա : * որոց բեր- 14
անք անիծից եւ դառնութիւն լի են : * երագք նոցա ժուժ 15
նոցա հեղուլ զարիւն : * քակտումն և թշուառութիւն ի ճամ- 16
նապարհս նոցա : * և զճամապարհն խաղաղութիւն ոչ ծան- 17
գ նեան : * ոչ է երկիւղ Աստուծոյ առաջի աչաց նոցա : * Գիտաց 18
դիմեմք՝ որ ինչ միանգամայն օրինացն ասէ, այնոցիկ որ
ընդ օրինացն են՝ ասէ. զի ամենայն խոցեալ, և գա-
տապարտ լիցի ամենայն աշխարհ ի Տ Ա Ս : * Զի ի գործոց օրէն 20
նոցա, ոչ արդարացաւ ամենայն մարմին առաջի նորա . քանզի
օրինացն է գիտութիւն մեղաց : * բայց արդ առանց օրէն 21
նոցա յայտնեցաւ մեզ յայտնութիւն է, վկայեալ յօ-
գիսացն և առաքելոցն : * Վասանզի արդարութիւն 22
Աստուծոյ անառակ յամենայն հաւատացեալս . և ոչինչ է խտիր : * քանզի ամենեքեան մեղան 23
և պակասեալ են ի փառացն Աստուծոյ : * և արդարա- 24
նան ձրիգ նորին չնորհիւք ի ճեռն փրկութեանն որ ի քրիստոս
Յ Ի Ս : * զոր յատաչեցոյց Աստուած քաւութիւն ի ճեռն հաւա- 25
տոցն արեամբ նորա ի հանդիսումն արդարութեան նորա, վասն
զանցումն յառաջագոյն մեղացն ի հանդուրժումն Աստուծոյ . * ի 26
նմին ժամանակի յայտնել զարդարութիւն նորա ի ժամանակի յետին
միոյ · զի նորին նա արդար, և արդարացուսցէ զոյն որ
ի հաւատոցն յԻ Ս : * Ուրեմն արդ՝ ո՞ւր են պարծանքն . 27
արգիլեալ են : յօրէնսն գործոց, ի՞ գործոց այնոցիկ՝ ոչ,
այլ ի հաւատոցն օրինակաւ : * քանզի համարիմք հաւատով 28
արդարանալ մարդ՝ առանց գործոց օրինացն : Եթէ 29

Եւ ոչ մի իւրք · · · մեռազիր եղեալք : (10) Ոչ · Թէ
ոչ ոք է արդար, և ոչ : (11) Օրինակի ի · Եւ ոչ ոք է որ
իմանայ : (12) Անդ · ի միասին, անպիտան'' : (12) Անդ ·
Ոչ ոք է որ առանձ զբարի, և ոչ : (13) Անդ · Եւ լեզուաւք
իւ'' : (15) Անդ · Երագքն ոտք : Այս անդ · Երագութեանք
են ոտք : (19) Անդ · Բերան խցցին : (20) Անդ · Ձէ արդ-
արանալ ամենայն մարմին'' : (21) Անդ · Բայց առանց օրէ''· · ·
յօրինացն անդր : (23) Անդ · Պակասեալ են · · · · · · · · · · · ·
ի փառացն անդր ունի : (25) Անդ · Եգ ածի ի քաւութի'' ի
ճեռն հաւատոց արեամբն նր · · · արդարութեան նր : (26) Անդ · Եւ արդարացուսցանէ զայն որ ի հաւատոցն յԻ Ս
յոյն քրի : (29) Անդ · Մի Հրէայն և ածի, և հեթանո''·

Digitized by Google

Հրեից վասն իւրեանց ասէ՝ եւ հեթանոսաց ասի. այս՝ եւ հե-
30 թանոսաց։ * Չի ներէ մի ի ձեզ, որ արդարացուցանիք
զիրիշտոսէ՛ի հաւատացեալ, ապա եւ զանիրիշտոսէին նո-
31 ցին հաւատովք։ * Աստ՝ զօրհնեան ինչ խափանիմիք հա-
ւատովքս. քանզ լինին։ այլ զօրհնեան հաստատեմիք։

ԳԼ. Դ.

1 Իսկ ասէ՝ զի՞նչ ասեմք ուրեմն զաբրահամու նա-
2 հապետէ մերմէ գտեալ։ * զի եթէ աբրահամ
մոռ գործովք ել արդարացաւ, ունի՛ւ ունիմք պարծ-
3 ծանս, այլ ո՛չ առ Աստ։ * Իսկ զի՞նչ ասիցէ գիր. հա-
ւատաց աբրահամ յԱստ, և համարեցաւ նմա յարդա-
4 րութիւն։ * Բայց այնմ որ գործիցէն, ո՛չ համարին վարձքն
5 ըստ շնորհաց, այլ ըստ պարտականց։ * Իսկ այնմ որ ո՛չ
գործիցէ, բայց հաւատայցէ յայն որ արդարացուցանէ
զնէ զամպարիշտս, համարին հաւատք նո՛ր յարդարութիւն։
6 * Որպէս և դաւիթ ասէ զերանութիւն մարդոյ, որում
7 Աստ համարի արդարութիւն առանց գործոց։ * երանի՛ ո-
րոց թողան անօրէնութիւնք, և որոց ծածկեցան մեղք
8 խաւսանց։ * երանի՛ այր՝ որում ո՛չ համարեսցի
9 Տէր զմեղս նորա։ * Աստ՝ երանութիւնս այս՝ ի վերայ
թլփատութե՞ն է, թէ՝ ի վերայ անթլփատութե. քանզ
զի ասեմք եթէ համարեցաւ աբրահամու հաւատք յարդ-
10 արութիւն։ * Աստ՝ զիա՞րդ համարեցաւ. միթէ՛ի
թլփատութե՞ն էր՝ եթէ յանթլփատութեն։ ո՛չ՝ ի թլփ-
11 փատութեն, այլ յանթլփատութեն։ * և նշանակ առ ըն-
դ թլփատութեն, հնձիք արդարութեն հաւատոց, որ յան-
թլփատէ անտի։ Չի եղիցի նա հայր ամ հաւատա-
ցելոց որ յանթլփատութե՛ անտի իցեն. առ՛ի համա-
րեր

---

(30) Ասմնփ. Չի թէ մի . . զթլփատութեն՛ի հաւատոց . . և զանթլփատութեն նո՛ւ։ (31) Ասմնփ. Զօրհնեան ինչ խափանիմիք հնձիցն հաւատովք։

Գ՚Լ. Դ՚. (1) Ասմնփ. Աստ՝ . . նահապետին մերմէ ել։ (2) Ասմնփ. Աբրահամ պարծանք։ (3) Ասմնփ. Չինչ ասէ գիր . . նմա արդարութե։ (4) Ասմնփ. Որ գործիցէն . . վարձք ել ընծայեցն, այլ ել պարտականցն։ (5) Ասմնփ. Այն որ գործիցէ . . զամբարիշտսն, հաւատայցէ նմանս հաւատքն յարդա՛։ (5) Ասան յաւելու. Ցարդարութիւն, ըստ առա-ջադրեալ վճռին ասի։ (6) Ասմնփ. Հաւատքի յարդարութե։ Ո՛ր ասան. Հաւատքի զարգարութե։ (7) Ասմնփ. Մի՝ եղբ նշ։ (8) Ասմնփ. Ոչ հաւատիցէ. յամ, հաւատիցէ։ (9) Ասմնփ. Ի վերի թլփատութե է, թէ . . . եթէ հաւատեցաւ՛։ (10) Ասմնփ. Մի՞նչ՛ի թլփատութե էր՝ թէ յանթլփ՛։ (11) Ասմնփ. Արդարութե հաւատոցն որ՛ի թլփատութե

Digitized by Google

քեզնէ և ծագեսցի յարդարութիւնդ * և փրկութիւնդ իբրեւ 12
ջահ մի՛ բորբոքեսցի * և հայցէ թէկնասուքիւնդ
ծայրագոյն ընդ հիմանէ անհնձելիսատուածիդ հատուցանց հօր մեր
ոչ ոք ատելահամոզ : * Օ՛ի ոչ երեկ օրինեցան են սուտերկրի 13
արդարահամոզ՝ և զսուտերկիր նորա՝ ժառանգ լինիցէ ամենաբա-
հի , այլ՝ ի հատուցողն ազգադարձիդ : * Օ՛ի երեկ ոչընչ 14
յօրինեցան են , ժառանգիդք իմ են . ապա ընդունայն են
հատուցողն՝ և զսուտերկի սահմանեցան : * քանզի զարհիցն ըզդ 15
բարկութեանդ գործեն . քանզի ոչ մի են օրհնեալ , և ոչ յան-
ցանեալ լինէ : * Վասն այսորիկ՝ ի հատուցոյ անտի , զի ըզ 16
ընտրեալսն երկիր . ասա՝ ի լինելոյ հատուցումն սահմանացն
ըստ զսահկին : ոչ ոք ամենի միայն՝ որ յարդիսոյ անտի , այլ
և այնմ որ՝ ի հատուցէն ազգադարձ հատուցանէ . որ և հայրս մեր
սահմանեցաւ : * ոչ և զգեստիւ՝ և՝ երեկ հայրս ազգադարձ 17
մոյ ազգադարձ զգեստիւ , սահկին ոչ : որոյ՝ հատուցողն
երեկ կենդանիքն սահկ զմեռելսն , և փոյթ չդգայն իբ-
րև զգոյ : * Ոչ յանդիպեան յոտով հատուցող , լինիլ նմ 18
հայրս ազգադարձ գործոյ . ոչ և ատացանէն , երեկ այնպիսւոյ
երկնիցն զսահկ գոյ : * և նա՝ ոչ երկմտահոգ՝ ի հատուցողն, 19
երեկ ոչ և հայկեցաւ՝ ի մեռելոցն իբր՝ այնոսիկ հիւանդ իցէ
՝ի սահկ . քանզի զհարիւրամեայն ոչ ոք տեսանի երբ . և՝ ի
սահկ ոչ ոք ազգադարձն ատացի : * Ըստ սահկացն ոչ ոք 20
ոչ՝ ոչ երկմտահոգ անհատատուն է , այլ զօրացեալ հա-
տուցողիդ , ետ փառս ոչ՝ * և հատուցողիդ՝ ի միտս իբր , 21
երեկ որ խոստացաւն՝ կատարել և առնել : * վասն որոյ հաւ 22
մատիցեալ ոչ ոք երեկ սահկ : * Ա՛յլ զի գրեցաւն , 23
ոչ երեկ չէր ետեղ միայն՝ երեկ հատուցողիդ ետեղ . * զոյ 24
և վասն սահկոյ հատուցողիդ ի . որք հատուցանողիդ յոյն

անտի ... և ընդ արդարոսն : (12) Ոմանք . Ի՛նչ և որոց երկնիցն գՀոգ անհնձելիսատուածիդն ... հօր մերոյ որ" : (12) Յօրինեցան ասին . Անհնձելիսատուածիդ հատուցող հօր : (13) Ոմանք . ի հատուցէն արդարոսն : (14) Ոմանք . Օ՛ի երեկ ... ժառանգ են : (14) Յօրինեցան ասին . Ընդունայն են հատ" : (15) Ոմանք . Ի՛նչ ոչ երեկ օրհնեալ : (16) Բնդ- ուն- այնոսիկ ի հատ" : (17) Ոմանք . ի՛նչ հայրս ... առացի ասէ : որոյ հատուցող , երեկ կենդանիքն : (18) Ոմանք . Ոչ ոք ամենի յոյսն յատ" ... ոչ ատացանէն ; երեկ : Ոչ օրհնեալ գի- բարեզ- մոյց , որոյ ատացանէն , երեկ հայրս ազգադարձ գործոյ ատ- բարեզ- գործ . և երեկ այսոցիկ երկնիցն զսահ" : (19) Ոմանք . ի մեռելսինն իբր ... Ըստ հարբասանեցաւն ... յարգանս ասին ատացի : (20) Ոմանք . Բայց յատեանն ասէ : (21) Ոմանք . երեկ որ խոստացէ" : (22) Ոմանք . Ոչ որոյ և հա- տուցողիդ ետ ատ" : (23) Ոմանք . Ա՛յլ զի գրեցաւ ... երեկ հատուցողիդ ետ : (24) Ոմանք . Ոչ ոք ասէ .

Digitized by Google

25 որ յորժամ գայ ընդ ընտիր իւր՝ ի վեհանալոյ ։ * որ տնանկացաւ
վիճ յանդգնանաց մերոց ։ և յարեաւ՝ վասն զմիոյ ազգա-
յացաւ-ցանելոյ ։

Գ.Ա. Ե.

1 Լ յսեա հեծու աղաղակացեալք՝ ի հաւատացեալ անտառ, խաս Ե
զասուածս լեռն՝ կաղցուք առ ձեզ ։ ի ձեռն ոտն մերոյ յոմն
2 քրիստ ։ * որով և զընծայսն ընկալաւքդ հաւատովք՝ ի չոր-
եղեր-ցա յայսոսիկ ։ յորում կուբք, և ապրծիմբք յաւուրն
3 փառացն այլ ։ * երբ ձգ զայս ջահն մերոյն, այլ և ապաթ
ձիմբք և ի նեղութեանս մեր ։ քանզի գիտեաքդ, եթէ նեղ-
4 գործեն ։ * համբերութեն գիտնդ ։
5 հանգիստ՝ գայցէ ։ * յոյս՝ ձգ երկնիքդ առնելոցդ-ցանել ։ զի
սէրն ձեր սիրելոյ կ՝ ի սիրոտս մեր, ի ձեռն հոգւոյն
6 սրբոյ՝ որ տուաւ մեզ ։ * Զի մինչդեռ տկարքդն էաք, քրիս-
7 տոս մեր ՝ ի ժամանակի ՝ ի վերայ անպարտշտից մեռաւ ։
* զի վասն արդարոյ հազիւ ոք թէ մեռանիցի ։ այլ գու-
8 գայ բարւոյ թերևս հանդրձանիցի ոք մեռանիլ ։ * Յայտ
նեաց ձեզ զսէրն իւր՝ ի մեզ ։ զի մինչդեռ մեղաւորքդն
9 էաք ։ * քրիստոս մեր մեռաւ ։ արդարեպէս առաւել յայտ
գառնանայգս մերում՝ այդպիսիկ տարեալ-տիրեն Նմա, ապրեցուք
10 նովաւ ՝ ի բարկութէ՝ անտի ։ * Զի եթէ մինչ թշնամիքն
էաք, հաշտեցաք ընդ Նմա մահուամբն որդւոյ Նո ։ որքան-
եւս առաւել՝ ի հաշտեալս մերոյս՝ առապրեցուք կենդանո Նո ։
11 * երբ ոչ այսպէս միայն, այլ և պարծիմբք եւս յԱստ ՝ ի ձեռն
տեառն մերոյ յիսուսի քրիստոսի ։ որով և զհաշտութիւնն խոկ ընկալաք ։
12 * Զի ոմն՝ ի միոյէ մարդոյ մեղք յաշխարհս մտին, և ի Զ
մեղաց անտի մահ ։ և այնպէս յամեմայն մարդկեղէն առապրեցաւ Դ
13 ցաւս մահ, որով ամենեքեան մեղան ։ * քանզի մինչև յօ-
րէնսն մեղք էին յաշխարհի, քայց մեղք չէ հաշուորին
14 ուր օրէնք չէ եղեն ։ * Այլ թագաւորեաց մահ յա-
գաւ

վասն մեր՝ որպէս հաւաստեալ է ։ (25) Ոմանք ։ Վէմ մերազան մերոյ ։ և յարեաւ ։

Գ.Ա. Ե ։ (2) Ոմանք ։ Որով և զընծայսդ իսկ ընկալաքդ ։ Ոմանք ։ Որով զհաշտութիւնն իսկ ընկալաք ։ (4) Ոմանք ։ Զայն գիտեմ զի ։ Գիտեմ ոչ երբեք ։ (7) Քաջին Հանգիստ ոք մեռանիցի ։ (7) Ոմանք ։ Թերևս հանդրձանիցի ։ (8) Ոմանք ։ Զի մինչ մեղաւորքդն էաք ։ Ոմանք ։ Զի մինչ մեղաւորքդն էաք ։ (9) Օրինակ մի ։ Ապրեցուք ։ (10) Ոմանք ։ Զի եթէ մինչ թշնամի էաք ։ (11) Ոմանք ։ Եւ զհաշտութիւնն իսկ ընկալաք ։ (13) Ոմանք ։ Մինչև յօրէնսն մեղք էին յաշխարհս ։ Մեղք ոչ հաշուի, ուր օրէնք ոչ եղեն ։ (14) Ոմանք ։ Մինչև ցմովսէս ։ (14) Ոմանք ։ Քանզ նմանութեան ։ ։ ։ օրինակ հանդիպեցաքդ

Digitized by Google

գամայ մինչև. ի մովսես, և. ի վերայ յանցուցեալդ չ
բառնանուելոյ յանցաւորացն ազգայդ, որ ի օրինակ
հանգերձելոցն : * Ասայ ած յանցանքն, եղիցի և 15
ընդհանր երկրին : զի եթէ միոյն յանցանաց բազմութիւն մեռանի, որ
չափ եւս առաւել չնորհքն ած և պարգեւք ընդհանր միոյն
մարդոյ յիսի քրիստ ի բազումս առատացաւ : * եւ ոչ պէս 16
ի միոյ յանցուցեալոյն պարգեւքս. զի գատաստանն ի
միոյ յանցաւորացդ անտի ի դատապարտութիւն : այլ
չնորհքն ի բազմաց յանցաւորացն յարդարութիւն : * Զի 17
եթէ միոյն յանցանաց մահ թագաւորեաց միով,
չափ եւս առաւել ոյք զառատութիւն չնորհացդ և ընդ-
պարգեւից արդարութեանն առնուցուն, կեցո՛ցեն
առ յարութիւն ի միոյն յիսի քրիստ : * Ապա ուրեմն որպէս 18
միոյն յանցանաւք յիսի մարդկի գատապարտութիւն, նոյն-
պէս և միոյն արդարութենէն յիսի մարդկի արդարու-
թիւն, կենդանաց : * Զի որպէս անհնազանդութենէն միոյն մարդ 19
դոյ մեղաւորք բազմք եղեն, նոյնպէս և հնազանդութենէ
միոյն՝ արդարք բազմք եղիցին : * Բայց օրէնքն ի ներքս 20
անեկան, զի յանցանքն բազմասցին. զի ուր առաւել
եղեն մեղքն, առաւել եւս յաւելան չնորհքն : * Զի 21
որպէս մեղք թագաւորեաց մեռանել. ի մահու անդ, նոյնպէս և
չնորհքն թագաւորեսցեն արդարութեամբ ի կեանս յաւիտեան յ
ած տեառնէդ ի քրիստ յիսի քրէ տեառն մերոյ :

ԳԼ. Զ.

Ի նդէ ասիցեմք, յարատեսցուք ի մեզն 1
զի չնորհքն բազմասցին : * Քաւ լիցի : ոյք մեռաք
մեղացն, զիարդ առեալիւն ի նոսին կեցցեմք : * Եթէ 3
ոչ գիտէք. զի որ միանգամ մկրտեցաք ի քրիստ յիսի, ի մահ
անդ նորա մկրտեցաք : * Թաղեցաք ընդ նմին մկրտութեամբն ի 4
մահ : զի ոպէս յարեաւ քրիստ ի մեռելոց փառօքն հօր.
նոյն

---

(15) Անդ. Զի թէ.. բազումքն մեռան, ոչ՛.. և. պարգեւքն չնորհքն միոյն մարդոյն : (16) Անդ. Քան զայս գատաստանն ի միոյէ յանցաւածոյ անտի : (16) Անդ. ի միոյէ յանցաւածոյն : ի գատապրտութիւն : Ոչ օրինակ փ : ի միոյէ յանցուցեալոյ անտի ի գատապրտութիւն : (17) Անդ. Զի եթէ ի միոյն յանցանաց մահ : Ոչ օրինակ. եթէ միոյն յանցանաւք մահ : (18) Անդ. Ոպէս միոյն յանցանաւք.. գատապրտութեան : (19) Անդ. Մի իոյն մարդոյն.. բղխ՛ե՛ : (19) Օրինակ ին. եւ՝ ի հնազանդութենէն միոյն արդարք բղխք եղեն : (20) Անդ. Բայց օրէնքն ի ներ՛ : (21) Անդ. թագաւորեսցեն մեղքն ի մահու :

Գլ. Զ. (1) Օրինակ ին. Զինչ ասիցեմք : (2) Անդ. ի նմին կենցուք : ոմանք ի նմին կենցեք : (4) Անդ. գիտաք զի հօր :

Digitized by Google

5 Ընդ նմանէս և մեք՝ երբ տեսանիցեմք զկենաց չքնաղութիւնն. * Զի
եթէ անկանիցիմ եղերաք նմանեսցի մեհ մահու նոր. այլ և
6 յարուցեալ նորա լինիցիմք: * Զայս դիտասցուք զի հին
մարդն մեր խաչեցաւ երդև նոր, զի խափանեսցի մեղսին
7 մեղացն, մի եւս ծառայիցեմք մեղ մեղացն: * զի որ մեռաւ
8 նորին՝ արդարացեալ է ի մեղացն փրկութեն: * Իսկ եթէ մե-
ռաւք ընդ քրիստ, հաւատամք եթէ և կեցցուք ընդ նմին:
9 * Գիտեմք եթէ քրիստոս յարուցեալ է ի մեռելոց. այսու-
10 հետեւ ոչ մեռանի, և մահ նմին ոչ եւս տիրէ: * զի որ
մեռաւն, մեռաւն մեղացն մի անգամ. և որ կենդանին
11 է՝ կենդանի է ստոյ: * Այսպէս և դուք համարեսջիք
զանձինս մեռեալս մեղացն, և կենդանիս ստոյ՝ ի քրիստոս
12 ի տէր մերում: * Մի այսուհետեւ թագաւորեսցէ մեղք ի
ի մահկանացու մարմնիս ձերում, հնազանդել ցանկութեց
13 նր: * Եւ մի պատրաստեսջիք զանդամս ձեր զէն անիրա-
ւութեան մեղացն՝ այլ պատրաստեսջիք զանձինս ձեր ստոյ,
ոպէս ի մեռելոց՝ և կենդանիս. և զանդամս ձեր՝ զէն
14 արդարութեան ստոյ: * զի մեղք ձեզ ոչ տիրեսցեն. քանզի
15 զի ոչ էք ընդ օրինաւք՝ այլ ընդ շնորհաւք: * Իսկ արդ՝
զիարդ. մեղանչեսցուք՝ զի չիմք ընդ օրինաւք այլ ընդ շնոր-
16 հաւք: քաւ լիցի: * Ո՞չ գիտէք՝ եթէ որում ապատրաս-
տէք զանձինս ձեր ծառայս ի հնազանդութեն, ծառայ
էք որում հնազանդիքն. եթէ մեղաց, և եթէ ի հնազ-
17 զանդութեն արդարութեան: * Այլ շնորհաւք ստոյ. զի եթէ
ծառայք մեղաց, հնազանդեցարուք ի սրտից որում
18 աւանդեցայք յատեան վարդապետութեն: * Այդ՝ ազա-
19 տեալք ի մեղաց՝ ծառայեցիք արդարութեն, * Մարդ-
իօրէն ասեմ վն տկարութեն մարմնոյ ձերոյ. զի որպէս
ապատրաստեցէք զանդամս ձեր ծառայս պղծութեն և ա-
նօրէնութեն յանօրէնութեն. նմանապէս և այժմ՝ ապատրաս-

---

(5) Ոմանք. Տնկեալ ինք ի եղջեր նմանութեան մահու: (6) Ոմանք. ի յաւելեալ երդև նմ: (7) Ոմանք. Զի որ մեռաւն՝ ասէ: (8) Ոմանք. եթէ կենցցուք եւ նմ: (9) Ոմանք. Գիտեմք եթէ. զի ոչ եւս ... և մահ նր ոչ եւս տի: Ոսկ ոմանք. գիտեմք զի քրիստոս: (12) Ոմանք. Հնազանդեսջ ցանկութեանցն նր: (13) Օրինակ ինչ. Զանձինս ձեր զէն անիրա ... ապագայ կենն: (14) Օրինակ ինչ. Քեզի մեղք ձեր մի տիրեսցեն: (15) Ոմանք. Իսկ զիարդ. մեղանչեսցուք: (16) Ընդ որում ապատրաստէք՝ ստոյ: Ոմանք յաւելուն. եթէ մեղաց՝ ի մահ, և եթէ հնազանդութեան՝ ի յիւանս: Ոսկ ոմանք. եթէ մեղաց՝ ի մահ: (17) Ոմանք. Որում աւանդեցայք: (18) Ոմանք. Ազատացեալ ի մեղաց: Ոսկ օրինակ ինչ. Ազատեցարուք ի մեղաց: (19) Ոմանք. Զանձինս ձեր ծառայս պղծութեն:

Digitized by Google

ամենիկը զանգատանս մեր ծառայելս առ դատաւորն ի տալոյ ինձ։
* Ջի միթէ ծառայքն էիք մեղաւոր, զայսոսիկ զոր էիք յայտնեալ, 20
զատրուէին։ * Խոկայր զի՞նչ պատուհաս ունէիք յայնժամ, ո-
րովք այժմիկ զատեցիք զանմեղսն ի վնասուն ինձ՝ մահ էին։
* Բայց ասէր, ազատասցին ոչք ի վնասուն ինձ։ Ծառայքն ոչք ես 22
են, ունիմք զպատուհաս մեր ի սրբութենէ, և վախճանն նորա
հեռանիմք յատելութենէդ։ * Ջի ընդունին մեռեալք՝ մեռանել 23
ընտրեալք ես, հեռանիք յատելութենէդ ի քէն յի՛ն ի նոր մեռ։

ԳԼՒ Ե.

Ա ՚ՆԹԵ ոչ գիտեալք ի զգալոյք, զի ընդ գիտութեան օրինացն 1
խոսիմ. զի օրէնիք տիրեն մեռելոյ՝ որչափ ժամանակս
նախ կենդանի է։ * Վասնզի կին առնականի, ի կենդ- 2
անիմ այր իւր կապեալ կայ օրինօք. իսկ եթէ մեռանի այրն,
ընկեցեալ այրն, արձակեալ ի յօրինացն առնէն։ * առեալ ու- 3
րեմն միւս կենդանեալ է այրն, չունի զնոյն եթէ լինիցի
մեռն այլոմ։ և եթէ մեռանիցի այրն, ազատ է յօրէ-
նացն, չհամարձակ չուն՝ եթէ լինիցի առն այլոմ։
* Ա յնուհետև և դուք եղբարք, մեռաք ցօրինացն 4
մարմնովն քրիստի, լինել այլոմ, որ ի մեռելոյն յարու-
ցեալ է, զի պտղաբերիցէք լիցուք ասյ։ * Վասնզի մինչ էաք 5
մարմնով, կիրքն մեղաց որ օրինացն էին, զօրանային ի
մեր անդամսն մեր, ասր. զի պտղաբերիցս առնելոյ զմահ մեզ
հնձ։ * Բայց այժմ դատապարտեցաք յօրինացս առնոյ. քանզ- 6
զի մեռաք այնմիկ որով ըստիպեալ էաք։ ասա՝ ի ծառայել
մեզ ՚ն հոգւոյն և ոչ հնութեան գրոյն։
Թ * Իսկ ասիցե՞ զի՝ նէ առնիմք. օրէնքն մեղք եղեն. քան- 7
զի՝ ոչ՝ առ զմեղս ոչ գիտէի, եթէ ոչ օրինացն էր ասացեալ,
զի ցանկանայցին։ * Պատճառս առեալ մեղքն պատուհա- 8

---

(20) Ա՚նան։ Ծառայք էիք մեղաց, ազատասցէք էիք յարդարութենէ։ (21) Ա՚նան։ Որով այժմ զատիք։ զի վախճանն նոցա։ (22) Ա՚նան։ Ազատեալ էք ի մեղաց։ և վախճանն նոցա հեռանիք յատելութենէդ։ (23) Ա՚նան։ Մի եղեալ մահ։ այլ ընտրեալքն ես, հեռանիք ի՛ն յատելութենէ։

ԳԼ. Է. (1) Ա՚նան։ Յորժամ ՚ն մարդ։ (1) Բ՚ղծ։ կին գաղ ՚ն իւր է։ (2) Բ՚ղծ։ Իսկ եթէ մեռցի այրն։ յօրինացն առնէ։ (3) Ա՚նան։ Եւ եթէ մեռցի այրն։ եթէ լինիցի այլոմ։ (4) Յօրինացն ՚ն։ Ա յնուհետև և դուք։ (4) Ա՚նան։ Պատուիրեր լիցուք։ (5) Ա՚նան։ Ա՚ն ասացեալքդ առնել զմեզ մեռոմ։ (6) Օրինաւ ի։ Քէն մեռաք այնմ մեռ։ (6) Ա՚նան։ Եւ ոչ հնութ՚ գրոյն։ (7) Ա՚նան։ Իսկ զի՞նչ ասեմք։ եթէ ոչ օրինաւք։ և զցանկութիւն ոչ ճա՚։ օրինաւքն էր ասացեալ։ (8) Ա՚նան։ Մի եղեալ պատուհասք

Digitized by Google

քանեսուն, և զարմացեին յիւս զամ ցանկասէրքն • զի առաւելոց
9 օրինաց մեղքն մեռանել կերեն : * Եւ ես առանց օրինացն
եր քէմն կենդանի • այլ երբն եկաւ յիս պատուիրանն,
10 յարեն, մեղքն կենդանացաւ : * և ես մեռայ : և գտաւ
ինձ պատուիրանն որ ՚ի կեանան էր, նոյն ՚ի մահ :
11 Զի չար մեղացն պատճառեաւ առեալ պատուիրանն խաբ
եաց զիս, և նովքեն սպանին զիս :
12 *Ա յսոյհետեւ օրինացն սուրբ են և պատուիրանն, սուրբ և
13 և արդար և բարի երթալ : * Եւ ես արդ՝ ինձ բարին մահ
եղե՞ . քաւ չիցէ : այլ մեղքն • զի երեւեսցին մեղքն բա
րութեամբ գործել ինձ զմահ• զի եղծչին ըստ առաքելոյն
14 մեղքն մեղապարտ ՚ի չեմեն պատուիրանին : * Գիտեմք
զի օրինացն հոգեւոր են . այլ ես մարմնաւորեալ եմ ընդ մե
15 ղսիք վաճառեալ : * զի զոր գործեմն՝ ոչ գիտեմ• ոչ ես
կամ զոր կատարեմն՝ զայն առնեմ, այլ զոր ատելի զայն
16 գործեմ : * Ապա եթէ զոր ոչն կամիմ՝ զայն առնեմ•
17 ընկալիմ օրինացն թէ բարեգործ են : * Ա յլ արդ՝ ոչ
18 եմեն ես գործեմ զայն, այլ քնակեալ յիս մեղքն : * գի
տեմ զի ոչ քնակեալ է յիս , այսինքեն է՝ ՚ի մարմնի իմ
մեռեալ, քանզի ինձ զհամբոյն առաջի կան ինձ . և առա
19 նձին զբարին ոչ : * Զի ոչ եթէ զոր կամիմ զբարին՝ առ
20 նեմ, այլ զոր ոչն կամիմ զայն զոյն գործեմ : * Ա
պա եթէ զոր ոչն կամիմ՝ զայն առնեմ, ոչ ես առ
21 նեմ զայն, այլ քնակեալ յիս մեղքն : * Եւ արդ՝ գտաւ
նեմ զօրինաս այնորիկ որ կամիցին առնել յիս զբարին• և
22 ինձ չարն առաջի կայ : * Հաճեմաւ եմ Ի օրինան մեղ ըստ
23 նէրգնին մարդոյնս * քանզի առ աստուածեմ ՚ի մէջ օրինաս յանդամս
իմ՝ , պինեալ հակառակ օրինացս միտացդ իմոց , և գերեալ
24 զիս օրինացն մեղացդ զոր են յանդամս իմ : * Ա՛յր մեզ տա
ռապեալ եմ ես . ո՞վ ազատեցուսցէ զիս ՚ի մարմնոյդ աստո
25 մահուս : * այլ շնորհքն Ա՛ ՚ի Հեսուն Քրիստոս տեառն մերոյ :

Ա՛զատ

նչին • • առանց օրինացն մեռեալ կերեն : (10) Ո՛ստիկ. ՚ի կեանս էր : (12) Ո՛ստիկ. Օրէնքդ սուրբ են , և պատուիրանքն սուրբ են և արդար'' : (13) Ո՛ստիկ. Քաւ առաւելութիւն եղեն : (14) Ո՛ստիկ. Գիտեմք զի օրէնքդն : (15) Ո՛ստիկ. յանձնէլս • Զոր կամիմեն զբարին՝ զայն առնեմ'' • առանեսուն զայն գործ'' : (15) Ո՛ստիկ. Զոր առանեմ : (16) Ո՛ստիկ. Ընդաղ եթէ ••• եթէ բարերգ են : (17) Օրինակ ին. Ի՛ր. ոչ ես գործեմ զայն , այլ որ քնակեալ յիս : (18) Ո՛ստիկ. Առանձ զի կայ ինձ : (19) Ո՛ստիկ. կամիմեն զբարին ••• կամիմեն զբարն : (19) Ո՛ստիկ. Զբարին՝ զայն առնեմ : (20) Օրինակ ին. Ընդաղ եթէ զոր ոչ կամիմ : (21) Ո՛ստիկ. Զօրէնսն այ նորիկ , որ կամիցին յիս առնել : (23) Ո՛ստիկ. Մասացն խոնց : (25) Ո՛ստիկ. Ընդ շնորհք Ա՛ ••• տեառն մերոյ Յի՛ս քրիստ :

Digitized by Google

ՀԱՆԱՊԱՏ ՍԱՂՄՈՍԻ, ԱՒՏ ԻՆՔՆԻՆ ՄԱՐԴ ԽՄՈՂՔ ՅԱՌԱՋԱՅ ԻՄՈՑ ԶԲՆԱՒՆՆ ՅԱՅ. ԵՒ ՄԱՐՄԻՆՈՎ ՕԴԻՆԱՅՆ ՄԵՂՍԱՑ։

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ով ամբարիշտ իցէ, ուշինչ գտանապարտուիլ է այնո-
2 ցիկ որ ՚ի քէն չյա՝ որ ուշ գնասցի ընտ մարդոյ։ * զի
օձիկն հոգւոյն կենաց ՚ի քէն չյա ազատութիւնն զնա յօրինացն
3 մեղացն և մահու։ * Զի որ անկնարինն էր օրինացն՝
որով ախտանացեալ մարմնովքն ետ զորդին իւր առաքեալ
՚ի նմանութիւն մարմնոյ մեղաց, և զի մեղայ, և զաստա-
4 պարտանայ զմեզս ՚ի մարմնի անդ։ * զի արդարատիցի
օրինացն կատարեսցի ՚ի մեզ, որք ոչ ըստ մարմնոյ զբ-
նապրեմք՝ այլ ըստ հոգւոյն։ * Զի որք ըստմարմնոյն են,
5 զմարմնոյնն խորհիին՝ և որք ըստ հոգւոյն՝ զհոգւոյնն։
6 * Զի խորհուրդ մարմնոյ մահ է և խորհուրդ հոգ-
7 ւոյն՝ կեանք և խաղաղութիւն։ * քանզի խորհուրդ մարմնոյ
թշնամանք է յԱստծ՝ զի օրինացն ոչ հնազանդի. նա-
8 և կարէ իսկ ոչ։ * զի որ մարմնաւորն են, ոչ հաճոյ լինիցէ
9 ոչ կարեն։ * Քանզի դուք՝ ոչ էք մարմնաւո՝ այլ հոգւով.
եթէ իցէ հոգին ոչ ՚ի ձեզ բնակիցէ. ապա եթէ ոք
10 զՔրիստոսէ քոյն ոչ ունի, սա՝ չէ նորա։ * Իսկ եթէ քո ՚ի ձեզ
է, ապա մարմինն մեռեալ է մեղս մեղացն. և հոգին կեան
11 զանի ՚ի վասն արդարութեան։ * Եթէ հոգի այնորիկ որ
յարոյցն զյիսուս ՚ի մեռելոց՝ բնակիցէ ՚ի ձեզ. ապա և՝
որ յարոյցն զՔրիստոս ՚ի մեռելոց՝ կենդանացուսցէ յաճախ
կանացս մարմինս ձեր բնակելով ոգւոյնն իւրով ՚ի ձեզ։
12 * Ա յսուհետեւ եղբարք՝ պարտապանք եմք, ոչ մարմնո
13 նով ըստ մարմնոյն կենալ։ * զի եթէ ըստ մարմնոյ կեն
ցիք, մեռանիցիք էք. իսկ եթէ հոգւով զգործս մարմնո

նոյ

(25) ԲԷՆ՝ ՃԱՌԱՅԵԼ օրինաց ՀՅ, և մարմնոյ օրինաց մեղաց ՝ Այս ուրեմն ՚ի ՝ Եթէ մարմնով խոով օրի՚՚։

ԳԼ. Ը. (1) Ա նախ. եթէ այսպէս իցէ ... զոր ՚ի չյա քէն։ (1) ՚ի ԲՇՃՆ ՃՂԿՒ. ՚ի քէն չյա, որ չէ գնան ընտ ծորեալ։ Այո նախ. Ոմն ոչ մարմնով գնան։ Իսկ ոմն. ոմն ոչ ըստ մարմնոյ վարեալ։ (2) Ա նախ. ՚ի չյա քէն ազատացին յօրէն Նաց։ (3) Ա նախ. Ընդունաբին էր ... որով ախտանացեալ ... մարմնոյն մեղաց ... ՚ի մարմնի անդ։ (4) Ա նախ. Ա յլ ըստ հոգւոյ։ (5) Ա նախ. Ըստ հոգւոյ՝ զհոգւոյնն։ (6) Ա նախ. Եւ խորհուրդ հոգւոյ։ (8) Ա նախ. Հաճոյ ոչ կարեն լինել։ (9) Ա նախ. Դուք էք ոչ մարմնով ... իցէ ոգի հոգին ... ապա եթէ ոք զՔրիստոս քոյն է։ (10) Ա նախ. Եւ հոգի կենդանի է։ (11) Ա նախ յաւելու. Եւ որ յարոյցն զյիսուս ՚ի մեռելս՚՚։ (11) Ա նախ. կենդանացուսցէ և զմահ կա՚՚։ հոգւոյնն իւրով։ (12) Ա նախ. Ոչ մարմնոյ ըստ

Digitized by Google

14 ՝ի մէջ սպանանիցեք , կեցցէք ։ * Զի որ հոգւոյն ոչ վա-
15 բին , նոքա են որդիք ոչ ։ * զի ուր առիք զհոգին ծա-
ւալոյնէ միւսանգամ յերկիւղ , այլ առիք զհոգին որ-
16 դեգրութեան . որով աղաղակեմք , աբբայ , հայր ։ * Ընդ
ինքն հոգին վկայէ հոգւոյս մերում , եթէ եմք որդիք
17 ոչ ։ * և եթէ որդիք , ապա և ժառանգք . ժառանգք
ոչ՝ և ժառանգակիցք քրիստոսի . եթէ չարչարանացն կցորդ
լինիմք , և փառացն հաղորդք լինիմք ։
18 * Ինձ այսպէս թուի , եթէ ոչ են արժանի չարչարանք ԺՌ
ժամանակիս հանգերձելոյն փառացն՝ որ յայտնելոց
19 են ՝ի մեզ ։ * Զի ակնկալութեամբ արարածոց՝ յայտնու-
20 թեան որդւոցն ոչ սպասէ ։ * զի ընդունայնութեամբ արար-
ածքն հնազանդեցան , ոչ իւրեանց կամաւ , այլ վա-
21 պորիկ որ հնազանդեցոյցն յոյսով ։ * զի և ինքն
եանք իսկ արարածքն ազատեսցին ՝ի ծառայութենէ սպա-
22 կանութեան՝ յազատութիւն փառաց որդւոցն ոչ ։ * Գիտե-
զի զիտեմք , եթէ ամէ արարածք հեծեծեն և երկնեն միով-
23 ևն ցայժմ ։ * և ոչ այսոքափ միայն . այլ և մեք իսկ՝ որ
զպտուղ հոգւոյն ունիմք , անձամբ յանձինս մեր հե-
ծեմք՝ որդեգրութեն սկսի կալեալ փրկութենէ մարմնոյ
24 մերոյ ։ * Զի յուսով ապրեցաք . այլ յոյս տեսանելի՝
25 չէ յոյս . զի զոր տեսանէ ոք՝ զի՞ և յուսայ ։ * ապա-
եթէ զոր ոչն տեսանեմք յուսամք , համբերութեամբ
26 սկսի ունիմք ։ * Նոյնպէս և հոգին ՝ի թիկունս հասա-
նէ տկարութիւնս մերում . զի զոր կասկած յաղթեա , ոչ
արժան իցէ ոչ գիտեմք . այլ ինքն հոգին բարեխօս
27 լինի ՝ի հեծութիւնս անմատնելոս ։ * բայց որ քննէն զսիրտս ,
գիտէ զինչ խորհուրդ է հոգւոյն . զի ըստ ոչ բարե-

մարմնոյ կեցայ ։ (13) Ոմանք . Զի եթէ ըստ մարմնոյ կեց-
ջիք , ևն ։ (16) Ոմանք . Հոգւոյս մերոյ՝ եթէ եմք որ ։
(17) Ոմանք . Ցաւարչարանացն ջէ կցորդ լինիցիմք ։ (18) Ո-
մանք . Ցայսմանէ լոցն են ։ (19) Ոմանք . Ակնարածոցս յայտ-
նուէ որդւոցն ոչ սպասեն ։ Որ ոմանք ՝ի լուս ։ Նշանա-
կէն . արդեւոցն ոչ սպա ։ (20) Ոմանք . Ակնարածք հնա ։ ։ ։
այլ վն այսորիկ որ հնա ։ (21) Բ՚ջ՚ի . Ազատեացին ՝ի
ծառայ ։ (21) Ոմանք ՝ի լուս ։ Նշանակէն . որդե-
ւոցն ոչ ։ (23) Ոմանք . Որդեգրութիւնք ակնկալութիւնք ։ (24) Օ-
րինակ ի . Զի զոր տեսանեմք , զի՞ և յուսամք ։ (25) Ո-
մանք . Ակն սպա եթէ զոր ոչն ։ (26) Ոմանք . Սոյնպէս և հո-
գին ։ ։ տկարութիւնս մեր ։ ։ ։ զոր կասկած ։ ։ ոչ արժանն ի-
ջէ՝ չգիտեմք ։ ։ ։ զի ինքն հոգին վն մեր բարեխօս լինի
՝ի հեծութիւնս ան ։ Որ օրինակ ի . Հոգին ոչ բարեխօս
լինի առ հեծութիւնս ։ (27) Ոմանք . Այլ որ քննէ զսիր-
տսն ։ ։ ։ բարեխօս ի վն սրբոց ։

Digitized by Google

խասկ վէս սրբոց : * Բայց դիսաւորքն՝ եղեն սրտց սկրնին 28
զուծ , յամմի գործակից լինէր ի բարիս՝ որք հրաւիրեալ
նասն կոչեցան : * զի զորս յառաջին ճանաչեաց , յառա- 29
ջագոյն հրաւիրելոց կերպարանակից լինել սպատեղրի
որգաւոյն խորհրդ . զի եղիցի նա անդրանիկ ի մէջ եղ-
բարց բազմաց : * եւ զորս յառաջագոյնն հրաւիրեաց՝ 30
զնոսին եւ կոչեաց . եւ զորս կոչեաց , զնոսին եւ արդա-
րացոյց . եւ զորս արդարացուցանէ , զնոսին եւ փառաւորս
արար : * Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասեմք առ այս . եթէ ած 31
ի մէջ կոյս է , ո՛վ իցէ մէր հակառակ : * որ յիւրոց որ- 32
դւոյն ոչ խնայեաց , այլ վս մէր ամենեցունն մատնեաց
զնա . զիարդ ոչ նովաս հանդերձ զնմա՝ շնորհիցէ մէզ :
* Ո՞վ իցէ որ մեղադիր լինիցի ընտրելոցդ աց . ած է 33
որ արդարացուցանէ , * իսկ ապրդ՝ ո՞վ է որ դատապարտս 34
առնիցէ : քո՛ յն՝ որ մեռաւ , մանաւանդ եթէ յարեաւ
ցեռւոյ իսկ է . եւ է աջմէջ ած , որ եւ բառնիսնայիսկ է վս մեր :
ԺԳ * Ա՞րդ՝ ո՞վ մեզնմանցէ զմեզ՝ ի սիրոյն քրի , նեղութի՞ւն՝ 35
եթէ անձկութի՞ւն . եթէ հալածանք՝ եթէ սով , եթէ մերկ
կութի՞ւն , եթէ վիշտք , եթէ սուր . * որպէս եւ գրեալ է , 36
վս քո մեռանիմք զօրհասապազ , համարեցաք իբրև զոչ-
խար ի սպանդ . * այլ յայսոսիկ ամենայնիսնաւանիմ յաղ- 37
թեաց նովաս որ սիրեացն զմեզ . * վեանզի հաստատեալ եմ , 38
եմ , եթէ ոչ մահ , եւ ոչ կեանք , եւ ոչ հրեշտակք , եւ
ոչ իշխանութիք , եւ ոչ որ կան , եւ ոչ հնարգիրեանք , եւ
ոչ զօրութիք , * եւ ոչ բարձրութի՞ւն , եւ ոչ խորու- 39
թի՞ւն , եւ ոչ այլ ինչ արարած՝ կարէ մեզնմանել զմեզ ի սիրոյ
աստի՛ , որ ի քրի յն ի մեր մեր :

ԳԼՒ Թ.

ԺԴ Ա՛ստուած է՛ , ասեմ ՝ ի քո՛ն՝ եւ ոչ ստեմ վկայեն ինձ 1
եւ միտք իմ՝ ի հոգւոյ սրբ . * զի սրտմտու՛թի՝ եւ ինձ յոյժ , 2
եւ

---

(28) Ոմանք . Գործակից լինիցին ՝ ի բարիս : (29) Ոմանք . Ճառաչագոյնն եւ հրաւէ՛ : (29) Ոմանք . Ընդ-
ճառաչագոյն հրաւ՛ : (30) Ոմանք . Ճառաչագոյն հրաւ՛ : (31) Ոմանք . Ո՞վ ի-
ցէ մեզ հակառակ : (32) Ոմանք . Ընդ որ ինձ զամենայն մեզ : (34) Ո-
մանք . Մ՛ անաւանդ եթէ յա՛ : (35) Ոմանք . Թնե անձ-
կութի՞ւն : (35) Ոմանք . Թնե վիշտ , եթէ : (36) Օրինակ մ . Ոչ
զոչխար ՝ ի սպանդ ՝ ի զենուած : (37) Ոմանք . Սակայ այսմ
ամի : (38) Ոմանք . Կարի հաստատեալ եմ՛ : (38) Ոմանք
այլ այլ ոչ ինչ եւ . Եւ ոչ իշխանութիք , եւ ոչ զօրութիք ,
եւ ոչ որկանս , եւ ոչ հանդերձեալքն . եւ ոչ խորհրդոցն : եւ ոչ բարձրութիք : (39) Ոմանք . Եւ ոչ բարձրութիք , եւ
ոչ խորութիք ... առնել որ ՝ ի քրի յն ՝ ի մեր :
Դ.Լ. Թ . (1) Ոմանք . Ասեմ ՝ ի քո՛ն յն , եւ ոչ .. վկայ ինձ :

Digitized by Google

3 և, ամենայնիւ ցաւք սրտի իմոյ : * Ջի ոչ խոստի՛ք խընդ-
քիցի, եւս ինքեանն եղուկ լինիլ ի՛ քեզ, վն եղբարց և ազ-
4 գականաց իմոց ըստ մարմնոյ, * որ են իսրայէլացիք. որոց
որդեդրութիւն, և փառքն, և կտակադրութիւնքն, և օրինադ-
5 րութիւն, և պաշտօնն, և աստուածութիւն : * որոց հարքն, յո-
րոց և քո ըստ մարմնոյն, որ է՛ի վերայ ամենեցուն Աստ-
6 ուածն օրհնեա՛ յաւիտեանս . ամէն : * Ո՛չ ինչ ի մեղս՝ եթէ
անկած լիներիցի բանն Աստ. զի ոչ ամենեքեանն որ յԻսրայէլ
7 ազգէն են, նոքա իրե՛ւանց իցեն : * և ոչ որ զաւակ ան-
րուակամութ են, ամենեքեանն որդիք իցեն . այլ խօսեալ
8 կուսացի քեզ զաւակ : * այսու ինքն՝ թէ ոչ որ որ-
դիք մարմնոյն են, են որդիք Աստ. այլ որդիք աւետեացն
9 համարեցան՝ի զաւակ : * քանզի աւետեաց խօսք է բանն
այս, թէ՝ի ժամանակի յայսմիկ եկից, և եղիցի որ-
10 դի սառային : * Եւ ոչ այնչափ միայն, այլ և՝ի հաւ-
11 բեկայ՝ի միոջէ անկողնոյ սահակայ հօր մերոյ : * զի
մինչ չէ ծնեալ էին, և մինչ չէ բարի ինչ կամ չար գոր-
ծեալ էր : զի ըստ ընտրութեան յաստուածդրութիւնն Աստ հաս-
12 տատացի : * ոչ՝ի գործոց, այլ յայնմանէ որ կոչեացն,
13 ասացաւ նմա : * Թէ երիցն կրասրոյն ծառայեսցէ : ոն
և գրեա՛լ է. Թէ զյակոբ սիրեցի, և զեսաւ ատեցի :
14 * Իսկ ասիցե՛ զմ՞ինչ ասեմք . միթէ անիրաւութի՛ւն իցէ
15 յԱստ . քա՛ւ լիցի : * Ջի մովսիսի ասէ . ողորմեացայց
16 որում ողորմելոյցն, և գթասցայց՝ յոր գթասցայցին : * ա-
ռա ոչ ըստ այնմ ինչ է՝ որ կամիցին, և ոչ ըստ այնմ՝
17 որ ընթանայցէ . այլ ըստ Աստ՝ որ ողորմի : * Գրեացն առ ի
սե գիր ցիսրայէլ՝ Թէ վասն այնորիկ գրգռեցի զքեզ
քազ, զի՛ի քէզ ցուցից զզօրութի՛ւն իմ, և պատմեսցի
18 անուն իմ ընդ ամ երկիր : * ապա ուրեմն՝ ում կամի
19 ողորմի, և ում կամի՝ խստանայ : * Իսկ ասիցե՛ ինձ

---

(3) Բ՚ցի. Եւս իսկ ինքեանն եղուկ.. եղբարց իմոց և ազգա՛ն՚: (4) Ոմն. Եւ կտակադրութիւնն : (4) Ոմանք. Եւ զ ընդնդրութիւնն : (6) Ոմանք. Ոչ՚ղբա ինքեանք իցեն : (7) Ո-մանք. Ընդ այլ խօսեալ կոչեացէ : (8) Ոմանք. Ապա ինքեան է՝ ոչ եղեն. կամ, այս ինքեան է եղեն ոչ... Հմմտարին՝ի զաւակ : (8) Յերեմիայի ձեռք. տե՛ս ոչ որ որդ՚՚ : (9) Ո-մանք. Եղեն՚ի Շմկի: (10) Ոմանք. Եւ ոչ այլոյսակ միայն... ՚ի միոջէ ընկողնոյ սա՚՚: (11) Ոմն. Կամ չար գործեալ էին. զի ըստ... առաջագրութիւնն այ : Ոմն օրինակ գ. Յա-ռաջնորդութիւնն այ : (13) Ոմանք. Եղեն երկեցն կրասե-րոյն... և զեսաւ ատե՚՚: (14) Ոմանք. Անիրաւութի՛ւն իցէ այ : (15) Ոմանք. Ցորս գթասցայցին : (16) Օրինակ գ. Ոմ ողորմի : (17) Ոմանք. Ասէր գիր գիտարա՚՚: (17) Օրինակ գ. ՚ի՛ քէզ յայտից զզօրութի՛ւն : (19) Ոմանք. Ընդ ոք կաց

Digitized by Google

Թէ մեռել եւս գնէ՝ զի կամաց ներ ոչընչը կայ հակառակ։
* Իսկ ասդ՝ գուա մի՛ եւս մտրդ՝ որ պատասխանի առա- 20
ծոյ։ Միթէ ասիցի՞ ստեղծուածն ցասեղծիչն՝ Թէ ընդ-
ի՞ր այդպէս արարեր զիս։ * Եւթէ ոչ ունիցի իշխանու- 21
Թիւ բրուառն կաւուցն՝ ի նմին զանգուածոյ առնել անօթ,
զոմն ի պատուական եւ զոմն յանարգանս։ * Ապա Թէ կա- 22
միք ածծ ցաւեցանել զբարկութիւն, եւ յայտնի առնել զզո-
րութիւն իւր, զոր համբերն բազում երկայնմտութիւնբ
անօթոցն բարկութիւն՝ պատրաստեալ ոչն ի կորուստ։ * Զի 23
յայտնի արասցէ զլիծուածիւն փառացն իւրոց ի վերայ
անօթոցն ողորմութիւնբ, զոր պատրաստեաց ի փառս։
* Զոր եւ կոչեաց զմեզ ոչ միայն ի հրեից՝ այլ եւ ի հե- 24
թանոսաց։ * Որպէս եւ յաւետիւ ասէ. կոչեցից զոր ոչ 25
ժողովուրդն իմ, ժողովուրդ իմ ինձ. եւ զսիրելեացեալն՝ սի-
րեցեալ։ * Եւ եղիցի ի տեղւոջ յորում ասացաւ նմ, 26
Թէ ոչ ժողովուրդ իմ դուք, անդ կոչեսցին Որդիք որ-
դիք ամենակենդանւոյ։ * Եսայի ազաղակէ վասն Իսրա- 27
էլի Եթէ որդւոցն Իսրայէլի իբրեւ զաւազ ծովու, մասիկն
ինչ ինասցորդք ձիասցին։ * զի բան մի հակիրճ եւ հա- 28
մառօտ արդարութիւն. զբանին հակիրճ արասցէ Տէր ի
վերայ երկրի։ * Եւ որպէս ասէ Եսայի. Եթէ ոչ Տէր 29
զօրութեանց Թողեալ էր մեզ զաւակ, իբրեւ զսոդոմ էինք
նեմք՝ եւ գոմորայ նմանեալք։

ՃԼ * Իսկ ասդ՝ զի՞նչ ասիցեմք, զի Թէ հեթանոսք՝ որ ոչ 30
ՂԿ հրեայնին զհետ արդարութեանէ, հասին արդարու-
թեանէ՝ այնմ արդարութեանէ որ ի հաւատոյ անտի։ * այլ Իսրա- 31
էլն օրինանցն արդարութիւնբ, եւ յօրէնս արդարութեան
ոչ ժամանեաց։ * Ընդէ՞ր։ զի ոչ ի հաւատոյ, այլ իբր գո- 32
րեւ ի գործս օրինացն։ քանզի դիպեցին ընդ սուտ վի-
մին դայլթագործութեանբ։ * որպէս եւ գրեալ է. ահա 33
եսաիկ գնեմ ի սիովն քար դայլթագործութեանբ եւ վէմ

գլոր-

հակառակ։ (20) Ոմանք. Յասեղծիչն իւր Թէ։ (21) Ոմանք. Թէ ոչ ունիցի... բրուառն կաւուցն... առնել անօթս զոմն ի պատուական, եւ զո՞։ (22) Ոմանք. Ապա եթէ... զբարկութիւնբ իւր. եւ յայտ՞։ (22) Ոմիսն. Ոչ համեմբ բազմմեալ երկայնմ՞։ (25) Ոմանք. Յոսէէ ասէ... ժողովուրդ իմ։ (25) Ոմիսն յաւելու. Եւ զսիրելեացեալն՝ սիրեցեալ. եւ զչողրդեալն՝ ողորդեալ։ (27) Ոմանք. Ազաղակէ վասն Իսրայէլի. եւ եթէ թիւ որդւոցն, իբրեւ զաւազ ծովու, մասիկն ինչ ինասցորդք ձիասցին։ (29) Ոմանք. Ասէ Եսայի ասէ, Թէ ոչ... եւ դոմորայ նմանեալք։ (30) Ոմանք. Զի՞նչ ասիցեմք. զի հեթանոսք, որ ոչ երթիցին զհետ։ (30) Յայսմ միւսի. Զի ինչ հեթանոսք։ (31) Ոմանք. Եւ յօրէնսն արդարութեանէ ոչ ժա՞։ (32) Ոմանք. Ասէ՝ ի դործոց օրէ՞։ (33) Ոմանք. Ահաւադիկ գնեմ՝ ի... եւ որ՝ ի նմա հաւատասցէ՝ ամ ա՞։

Digitized by Google

Գլուխան • և ամենայն որ հաւատասցէ ի նա՝ մի առ
մասնասցէ ։

ԳԼՒ Ժ.

1 Լսեցարուք, իմ ինամք արտի, և ազօխք առ ձեզ ի նոցա
2 են ի փրկուլեն ։ * քանզի վկայեմ նոցն եթէ զնա-
3 խանձ ունին, այլ ոչ գիտութեամբ ։ * Զի անգիտանեն զար-
արդարուեն, և զիւրեանցն խնդրեն կացուցանել զի-
4 արդարուեն ոչ հնազանդեցան ։ * քանզի կատար-
ած օրինացն քրիստոս ամենայն հաւատացելոց ։
5 * Մովսէս գրէ զարդարուեն որ յօրինաց առնէ • եթէ
6 արարածդ զայն մարդ՝ կեցցէ նովին ։ * իսկ ի հաւատացն
արդարուեն այսպէս ասէ • մի ասասցես ի սրտի քումմ,
ով իջանիցէ յերկինս, այս ինքն է՝ զքն իմուցանել ։
7 * կամ ով իմանիցէ յանդունդս, այս ինքն է՝ զքն հա-
8 նել ի մեռելոց ։ * Այլ զի՞նչ ասէ գիր • մերձ է բանն,
ի բերան քո և ի սրտի քումմ է • այս ինքն է՝ բանն
9 հաւատոյ զոր քարոզեմք ։ * զի եթէ խոստովանեսցես
բերանով քով տէր զյի • և հաւատասցես ի սրտի քումմ,
10 թէ ած յարեաց զնա ի մեռելոց կեցցես ։ * Զի սրտիւ
հաւատայլք յարդարուեն, և բերանով խոստովանիք
11 ի փրկուեն ։ * Գրանզի ասէ գիր • ամ՝ որ հաւատասցէ
12 ի նա, մի ամաչեսցէ ։ * զի ոչ գոյ խորհ հրէի և հե-
Ղանոսի • քանզի նոյն տէր է ամենեցուն, բաւական յա-
13 մենեսին ոյք կարդանն առ նա ։ * զի ամ՝ որ կարդասց-
14 ցէ զանուն տեառն՝ կեցցէ ։ * Իսկ արդ՝ զիարդ կարդաս-
ցեն, յոր ոչն հաւատացին • կամ զիարդ հաւատասցեն
որում ոչն լուան • կամ զիարդ լուիցեն առանց ո-
15 րոյ քարոզելոյ ։ * կամ զիարդ քարոզեսցեն, եթէ ոչ
առաքեսցին ։ Որպէս և գրեալ է • իբրև զի գեղեցիկ են
ոտք աւետարանչացն խաղաղութեան, և աւետարանչացն
16 բարուեաց ։ * այլ ոչ ամենեքեան հնազանդեցան աւե-

Գլ. Ժ. (1) Ոմանք • եղբարք իմ. կամք ... զի նոցա են
փրկուեն ։ (2) Ոմանք • Թէ զնախանձն ոչ ու" ։ (3) Ոմանք •
Զի ոչ արդարուեն ոչ ։ (4) Ոմանք • Քրիստ է և կատարած ։
(5) Ոմանք • Մովսէս ասէ զարդարուեն ։ (5) Բազմք • որ
յօրինաց անոնք է • Թէ ա" ։ (5) Ոմանք • կեցցէ ի նոսին ։
(8) Ոմանք • բանն հաւատոց ։ (9) Ոմանք • խոստովանեսցես
ջեռ ։ (9) Օրինակ մի • Եթէ հաւատասցես ի սիրտ ։ (10) Օ-
րինակ մի • խոստովանիք զփրկուեն ։ և այլ • խոստովանիքն
ի փրկ" ։ (11) Ոմանք • Որ հաւատայ ի նա ։ (13) Ոմանք •
Որ կարդայցէ զա" ։ (14) Այլ • Իսկ զիարդ կարդ" ։
(14) Ոմանք • կարդայցեն յոր ոչն հաւատացին • կամ,
հաւատային ... ոչ լուան ։ (16) Ոմանք • Հնազանդեցան

Digitized by Google

պարանին: Եւ այլն ասէ. Որ՝ մ՚ հաւատայց լսոյս մեծում:
* ապա աւրհնեմ՝ հաւատաք՝ ի լաւոյ են, և լուր՝ ի քաղ: 17
վ ջնեն քոմ: * Այլ ասեմ՝ միթէ ո՛չ լաւ ան. մանաւանդ 18
զի ընդ ամ իսկ երկիր եւ բարբառս նոցա, և ընդ ծովս
ամենեցուն խօսք նոյ: * Այլ ասեմ՝ միթէ խորհեալ 19
ո՛չ լուաւ. նախ՝ մովսէս ասէ, ես նախանձեցուցից
զձեզ ոչինչ ժողովրդեամբ, և ազգաւ անմտաւ գիճեմ
զուցիցէ զձեզ: * Եսայի եւայի համարձակի իսկ՝ և ա- 20
սէ. գտայ այնոցիկ որ զիս ո՛չ խնդրէին. յայտնի եղէ
այնոցիկ՝ որ զնեան ո՛չ հարցանէին: * Այլ առ իս 21
բայէր ասէ. զօր ամենայն ձգեցից զձեռն իմ առ ժո-
ղովուրդն անհաւատ՝ և հակառակօղ:

ԳԼ. ԺԱ.

ԺՋ Իսկ արդ՝ ասեմ՝ միթէ մերժեաց ած զժողովուրդ 1
իւր. քաւ լիցի: քանզի և ես իսրայէլացի եմ, ի
զաւակէ աբրահամու յազգէ բենիամինի: * ո՛չ մերժ 2
ած ած զժողովուրդ իւր, զոր յառաջագոյն ծանեաւ:
թէ ո՛չ գիտէք ի գրոյս զինչ ասէ գիր. ոնց ամբաստանէ
լինի ած զիերէ: * ած՝ զմարգարէս քո կոտորեցին, և 3
զաւերանս քո կործանեցին. և ես մնացի միայն, և խրնդ-
րեն զանձն իմ: * Այլ զինչ ասէ նմա պատասխանին. 4
թողի ինձ ասէ՝ եւթն հազար այր, որ ո՛չ կրկնեցին
ծունր բահաղոս: * Նոյնպէս և յայսմ ժամանակի մնաց 5
ցորդք՝ քաս քնարութեամբ ընտրեցան եղեն: * իսկ եթէ 6
ընտրհաք, ո՛չ ևս ի գործոց. ապա թէ ոչ՝ ընտրհքն ո՛չ
ևս ընտրհք լինին: * Իսկ արդ՝ զոր խնդրէրն իջէ: այնմ
ո՛չ եհաս. բայց ընտրութեն եհաս. և զայլսն կուրացան:
* ոնց և գրեալ է. Եա նց ած հոգի լխմորութե. աչս 8
պատուիր ո՛չ առնանիցեն, և ականջս որով ո՛չ լսիցեն,
մինչև ցայսօր ժամանակի: * Եւ գաւիթ ասէ. եղիցին 9

են առհասարակ: (16) Ոմանք. Եթէ ոչ պղտակ. ապ
ա՛: (17) Օրինակ ի. Այլ ուրեմն հաւատաք: (17) Ոմանք.
՚ի լաւոյ եղեն. և: (18) ՚ի բեմ պիսի. Այլ իսկ երկիր:
(19) Օրինակ ի. Մի թէ ելել ո՛չ գիտաց: (20) Ոմանք.
Որ զնան. ոչ խնդ՚: (21) Ոմանք. Ձօր ամ ձգեցի զձեռս
իմ առ ժողովուրդ անհաւատ և հակառակօղ:

Գլ. ԺԱ. (1) Ոմանք. Իսկ արդ ասեցեմ. միթէ . . զժո-
ղովուրդն քաւ: (2) Ոմանք. Եթէ ո՛չ գիտէք: (2) Օրինակ
ի. Ոնց աստանան լինի այ: (3) Ոմանք. Ես միայն մնաց
ցի: (4) Օրինակ ի. Ասպա զինչ ասէ նմ պատասխանէ . . զո
ր կրկնեացեն ծունր: (5) Ոմանք. Նոյնպէս և յայսմ:
(6) Ոմանք. Ապա եթէ ոչ . . ընտրհք լինէրն: (8) Ոմանք.
Ոնց գրեալ է: (9) Ոմանք. Եւ եղիցին սե՛ . . և ՚ի յայս . .

Digitized by Google

անզգամք նշ յորդայիմ , և յորս , և 'ի գայթագղելի ,
10 և 'ի հաստատումն նոցին : * խաւարասցին աչք նոցա զի
11 մի՛ տեսցեն , և զմիւկասնոյնշ հանապատղ կորացո՛ : * իսկ
որդ՝ ասեմ՝ մի թէ վն այնպիսիկ յանցեան՝ զի կործա-
նեսցի՞ն . քաւ չիցի : այլ նշ յանցանաքն փրկութիւն հե-
12 թանոսաց . զի նախանձ արկցէ նշ : * իսկ եթէ յան-
ցանքն նշ մեծութիւն աշխարհի , և պարտութիւն նշ մե-
ծութիւն հեթանոսաց , որչափ և առաւել լցումն նշ :
13 * Ա՚ձ ձեզ ասեմ հեթանոսաց , ցորքան ժամանակս է կ
իրրեմ հեթանոսաց առաքեալ , զպաշտօնն իմ փառա-
14 ւոր առնեմ . * զի թերեւս նախանձ արկից նշ մարմնով
15 իմով , և ապրեցուցից զոմանս 'ի նոցանէ . * Ջի եթէ
մերժումն նշ հաշտութիւն աշխարհի է . խակ ընդունելիւն
16 զինչ է , եթէ ոչ կենդանութիւն 'ի մեռելոց : * իսկ եթէ
սկիզբն սուրբ է , և զանգուածն , և արմատն , սպաս
17 և ճաղքն : * Եթէ յոմանց ճղոցն ոմանք փշրեցան , և
դո՛ որ ձիթենի վայրենի էիր՝ պատուաստեցար 'ի նոս ,
և բաժակակից եղեր արմատոյն , և պարարտութեան ձի-
18 թենւոյն , * մի պարծիր առ ոստովքն . ապա թէ պարծի՛
ծիւքես , ոչ եթէ դո՛ զարմանան 'ի վեր ունիս , այլ արմ-
19 մատն զքեզ : * իսկ որդ՝ ասիցես , ոստքն փշրեցան ,
20 զի ես պատուաստեցայ : * բարւոյ է , անհաւատութեամբ
փշրեցան , և դո՛ հաւատովք հաստատեցար . մի հպար-
21 ճանար , այլ երկիւղ : * զի եթէ ճձ'ի բնէն ոտան ոչ խըղ-
22 նայեաց , դուցէ երբեք և 'ի քեզ ոչ խնայեսցէ : * Ա՚ըէ՛
տես զքաղցրութիւն՝ և զաստիճանին ՝ի վերայ կորո-
ծանեալոցն աստիճանի , և 'ի վերայ քո քաղցրութիւն ՝ի
եթէ կացցես 'ի նմին քաղցրութեան . ապա թէ ոչ՝ և դո՛
23 կտճատեսցիս : * Եւ նոքա եթէ ոչ 'ի նմին անհաւա-
ատու-

և 'ի հաստատումն նշ : (11) Ա՚ոանգ . Ջի նախանձ արկցեն նշ : և չրիւակ փ . Բայց զի նախանձ արկից նշ : (12) Ջ-
րիւակ փ . իսկ որդ եթէ յանցանք նշ . . . և հայրսուկ նշ մեծութիւն . . . լցումն նշ : (13) Ա՚ոանգ . Յորչափ ժամ-
կեմ . . զպաշտօն իմ : (14) Յօրինակին ՝ի նոսէ . Ա՚արիւամ
խնամ և ասմ՛ : (15) Բ՚ղմ . Ա՚ընդունելիւն է , իսկ ընդունե-
լութիւնն զինչ իցէ եթէ : (16) Բ՚ղմ . Եւ զանգուածն :
(16) Ջրիւակ փ . Եւ եթէ արմատն : (17) Բ՚ղմ . Որ ձի-
թենի վայրի՛ . Որ ոմանգ . վայրի եղեր : (18) Ա՚ոանգ . Ապա
եթէ պարծիս , կամ . պարծեսցես , ոչ : (19) Ա՚ոանգ . Եւ
ես պատուաստեցայց : (20) Ա՚ոանգ . Փշրեցան նոքա , և
դո՛ հաւատովք պատուաստեցար . մի հպ՛ : (21) Ա՚ոանգ .
Ջի թէ ոչ 'ի բնէն ոտան ոչ խն՛ . . ոչ խնայեսցէ : (22) Ա՚-
ոանգ . Բաղցրութիւնն աչ . եթէ կացցես 'ի նմին . . ապա
եթէ ոչ և դո՛ կտճատեսցիս : (23) Ա՚ոանգ . Թէ ոչ 'ի նմին

Digitized by Google

առաքեն կայցեն, պատուաստասեղնացին զի կարծիլ ի ձեռն անդամ պատուաստասեղ զնոյն : * Զի երեք գոլ՝ ի բառն 24
վայրն ձիթենեաց անառի հատարտ , և յանգանակ քո ի քարի ձիթենեաւոյն պատուաստացար , արբշաւիս առատ
հեղ ընդան որ բառնքն իսկ են պատուաստասեղնացին հիւթ
ից ձիթենեաւոյն : * Ո՛չ կամիմ ի զրպարտիլ երեք ազիսաց 25
իցէք խորհրդոյս այսմիկ . զի մի յանձինս ձեր իցէք և
մատաղութիւնք . զի կու բոլորեն փոքր՛ի չատ երդն երկիր .
չև լրումն հինգհարիւրամեայ մարդկ , * և ապա ասէ իմ կամ 26
ցէ . ոչ և գրեալ է . երկնացէ՛ ի սիրելեն փրկիչ , և գար
ձուածոյ զամենայորհասութիւնս յանիծեալ : * և այս ոչ ար 27
յինէն ուխտ՝ յորժամ բառիցէ զմեզ ոչ : * Ըստ սահ 28
մանին՝ ի՞շնամիք են վա ձեր , ըստ ընտրութեանն՝ սի
րելիք վա հարցն : * քանզի անպիղծ են շնորհքն՝ և հա 29
ւատն այ : * Զի ոչ և գոլ երբեմն ապստամբիք երբ 30
յոյդ , և արդ ազատեալ գոլ ոչ ապստամբութենէն .
* ինչ՞ նպաստ և ընդ այժմ ապստամբիք երեսն առ ձերով 31
ողորմութիւ . զի և ընդ ողորմութի գոցեն : * փեան 32
զի արդիւ ասէ զամենեսեան յանհաւատութի , զի ամենեսե
ցուն ողորմեսցէ : * Ո՞վ խորք մեծոյ և իմաստութեան 33
և գիտութեան այ . ոչ առանց քննելոյ են դատաստանք
նորա , և առանց գննելոյ են ճանապարհք նորա : * Զի 34
ո՞վ գիտաց զմիտս տեառն , կամ ո՞վ խորհրդակից լինիցի
նմա . * կամ ո՞վ նա նմա փոխ , և առնուցու փոխա 35
րձին ի նմանէ : * Զի ի նմանէ և նովաւ և ի նմա 36
ամէն : նմա փառք յաւիտեանս . ամէն :

ԳԼ. ԺԲ.

Ա՚ղաչեմ զձեզ եղբարք գթութիւքն այ՝ պատարաստել 1
զմարմինս ձեր պատարագ կենդանի , սուրբ , հաճելի
այ ,

անհաւատանութենէ կայցեն , պատ՚՚ (24) Ի՚նան՛ . ի բառն
վայրի ձիթենեաւոյ անառի . . . որ բառնքն իսկեն՝ պատաուստա
սեղ՚՚ : (24) Ի՚նան՛ Եւ յանգանակն ի բարւոյ ձիթենեաւոյն :
(25) Ի՚նան՛ Զի կու բոլորեն փոքր ի՛ : (26) Օրինակ ի՛ . ի՛ն
սիրելին փրկիչ , և գար՚՚ . զամբարշտութիւն ի յանիծուցէ :
(29) Ի՚նան՛ Շնորհք և կոչումն : (30) Ի՚նան՛ Ապստամբիք
եղէք յոյդ . . գոցէք ընդ ապստամբ՚՚ : (31) Ի՚նան՛ Ապստամբիք
եղէն : (32) Ի՚նան՛ Զամենեսեան յանհաւատութէն , զի ո՞ւ
ոչան . յանհաւատանուէ . (33) Ի՚նան՛ Մ՚եծութեն և խոհե
մութեն : (33) Օրինակ ի՛ ընդ ոչնոյ . ոչ զի առանց
քննելոյ : (34 Ի՚նան՛ Եւ կամ ո՞վ եղե նմա խորհրդա
կից : (35) Ի՚նան՛ Փոխ յառաջացոյն . . փոխարձին ի՛ նմա
նէն . (36) Ի՚նան՛ Եւ նմա փառք :

Գլ՛ ԺԲ՛ . (1) Ի՚նան՛ . Գ՚նեցէք ոչ պատարաստել զանձ

Digitized by Google

2 ձեզ, զնուագուն ապաշաւանգ ձեր։ * և մի կերպասանիք կերպ
ասպատանիք աշխարհիս այսորիկ. այլ նորոգեցարուք ի
նորոգութեն միտաց ձերոց, առ՝ իքննել ձեզ զկամն, և
եղեալ զնիւթ են կամքն ձեզ, բարին և հաճոյն և կատար
3 լրեալ։ * Ջայս առաքի ընորհգին ձեզ որ առաքեալ են ինձ
ասի որ ես՝ ի ձեզ, մի առաւել քիչ խորհիլ քան զոր
ճանն խորհելոյս այլ՝ ի խորհելն զգաստանալ խաչագանձ
4 չիւք, ոչի բաժանեաց ձեզ չափ հաւատոց։ * Որպես՝ ի
միում մարմնի անդամս բազումս ունիմք. և անդամքն
5 ամենքն ոչ զնոյն գործ ունին։ * նոյնպէս և բազումքս մի
մարմին եմք՝ ի քրիստոս. այլ իւրաքանչիւր միմանց անդամք
6 եմք։ * Բայց ունիմք մեք շնորհս ըստ շնորհացն, որ
առեալ են մեզ ազգս ազգս. եթէ մինոգագրեալ քան
7 շափիցն հաւատոց, * եթէ պաշտօն՝ քան պաշտամանն,
8 եթէ որ ուսուցանիչն՝ քան վարգապետութեն. * եթէ
որ մխիթարիչն՝ քան մխիթարութեն. որ առատանան ի զուա
րթութե, որ ելեսպացուն ի՝ փուխթով, որ ողորմին
9 չքնիմուխթե։ * Սէր՝ առանց կեղծաւորութեն, առեալ
10 զչար, զկնա երկեալ բարւոյն։ * յերկպայութենէ առ
11 միմեանս դիմեալք. ՝ի պատիւ զգիմեամբք երկանել։ * ՝ի
փոյթ՝ մի վհատիցուք. հոգւով եռացեալք, ամե ծառայե
12 ցիք։ * յուսով խնդացեալք, նեղութե համբերեցիք, աղո
13 թիզ առեալ կացիք, * ի պէտս սրբոց հաղորդակցեալք. *
14 պնիրաքսասիրութե զկնա երկեալ։ * օրհնեցիք զանիծ
15 ծիչս ձեր, օրհնեցիք և մի անիծանիք։ * Խնդալ ընդ
16 խնդացօղս, լալ ընդ լացօղս։ * զնոյն միմեանց խոր
հիլիք. մի ամբարձասանիք՝ այլ ընդ խոնարհս զկիսա
17 նեցիք։ Մի՞ լինիք խնամատանիք յանձինս ձեր։ * մի ու
մեք չարի չար հատուցանիք. խորհեցարուք զբարիս
18 առաջի ամենայն մարդկան։ * եթէ հնար ինչ իցէ ձեզ՝ ընդ

ձեզնա ձեր։ (2) Ոմանք. ՝ի նորոգութե մտաց ձերոց... կամքն ձեր... և կատարեալն։ (3) Ոմանք. Ասենայնիս որք են՝ ի ձեզ։ (3) Ոմանք. Մի՞ առելն ինչ խորհել քան... ասի որ ես չափոյ հաւատ"։ (3) Բնչիւ. Այլ խորհել՝ ի զգաստանալ՝ խաչագանձ ունել և բաժանեաց։ (4) Ոմանք. Ունիմք զգաստութե ունիցիք։ (6) Ոմանք. Ըստ չափուն։ (7) Ոմանք. Ըստ պաշտամանն, եթէ որ ուսուցանիցն։ (9) Ոմանք. Առեր զչար. զկնա երկեալ բարւոյն։ (10) Ոմանք. Երկպայութենէ առ միմե"։ (12) Ոմանք. Կնեղութեց հաւ քարտիցիք։ (14) ՝ի լաս"։ Օրհնեցիք զհալածիչս ձեր. համախոյն այլոց ՝ի բնաբ"։ (16) Ոմանք. Մի խնամանց խորհիս քիք... զիմանալիքիք։ (17) Ոմանք. Երբ մի ումեք չարի չար։ (17) Ոմանք չատելու. Զբարիս մի միայն առաջի ասի, այլ և առաջի։ (18) Օրինակ մի ընդ ոմանաց, Զիաղաղութե ունիցիք։

Digitized by Google

ամէ մերոցեան պահապետն կալէիք։ * Ա՞ի զոմանցից 19
վրէժխնդրեցք սերնդիդ, այլ ասաք անագի բարեաւէտ
քարոզել զբանն աստուծոյ և իսկ եւ վրէժխնդրեալ, և ես հաստա-
տեցայ՝ ասէ տէր։ * Ա՛ւր եթէ քարկոծել ի Հրէաստանի քո։ 20
Դանդաղեսցէ նոքա, և եթէ ծաղրեսցէ, զինա՛ք ասացի՞ն զայս ա-
բարեաւ՝ կարծեակս՝ ունիցիս հրոյ հեաւանացնել ի գլուխս նոցա։
* Ա՛ի յաղթիչ ի շարս՝ այլ յաղթեսցի քարկոծեսցէ։ 21

ԳԼ. ԺԳ.

Ա՛ՆՁանցն անձն որ ընդ իշխանութիւնսն է, ի հնազանդ
գործել վայելչի՝ քանզի ոչ ուստեք է իշխանութիւն, 1
եթէ ոչ յաւէ՝ և որ եղեն, յաւէ կարգեալ են։ * Ա՛ստ- 2
ուածեան որ հակառակ կայ իշխանութեան, աւ հրամանացն
հակառակ կայ։ և որք հակառակին կանն, անձանց գա-
տաստանս ընդունին։ * զի իշխանքն ոչ են քաջկերց գ- 3
բարեաց գործոյ, այլ չարեաց։ կամիս ի չիշխանէն չիշ-
խանութենէ անահ, զբարեսն գործեա՛, և ընկալցիս գո-
վութի՛ ի նմանէ։ * զի աւ ապաստանակաւ է քեզ՝ ի բա- 4
րեսն։ ապա եթէ չարսագործ իցես, երկիւղ։ զի ոչ ի
չէն վայրապար սուսեր կ՚առնուն մեր։ աւ ապաս-
տաւորն է՝ վրէժխնդիրն ի բարկութենէն այնմ՝ որ զչարն
գործեսցէ։ * վասն որոյ հարկ է հնազանդել չիշխել, ոչ 5
միայն վասն բարկութեն՝ այլ և վասն խղճի մեռանելոյ։ * վասն 6
այնորիկ և հարկս հատանեք, զի աւ ապաստաւորք են
ի նոյն կանխակալ։ * Ա՛ռք՝ հատուսցէք առանձինսն 7
զպատուս. որում՝ պիտակ՝ պիտակն, որում՝ մաքս՝ զմաքս
տալ, որում՝ երկիւղ՝ զերկիւղն տալ, որում՝ պատիւ՝ զպատիւն
տալ։ * և մի ոումեք ապրատառեան գտանիցիք. բաց 8
զիրեարս սիրել։ զի որ սիրէ զընկերն, զօրէնսն կա-
տարէ։ * Ձի՛ ընդդէմն, և մի՛ սպանանիցես, և մի՛ գո- 9
ղանայցես, և մի՛ սուտ վկայիցես, և մի՛ ցանկանայցես.
և եթէ այլ ինչ պատուիրան է՝ յայն բան բովանդա-
կին, եթէ սիրեսցես զընկերն քո իւրոյն զանձն քոյ։ * սէր՝ 10
ըն-

---

(19) Ոմանք՝ իսկ են վրէժխնդրեալքն։ (20) Ոմանք՝ Քարոզ-
ցեալ իցեն Հրեաստանի քո։ (21) Ոմանք՝ Ի՞ յաղթիչ ի չարին։
Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք՝ Ընդ իշխանութեանցն իցեն, ի հնազան-
դութիւն կայցեն։ (2) Ոմանք՝ Եւ որ հակառակ կան՝ գատաս-
տան ընդունին։ (3) Ոմանք՝ Ա՛յլ չարեաց։ (3) Ոմանք՝ Ձգո-
վութի՛ ի նմանէն։ (4) Ա՛յլ՝ Ապա եթէ չար գործիցես,
երկիւղ։ (4) Ոմանք՝ Ձի ապաստաւոր է։ (5) Ո-
մանք՝ Ա՛յլ վասն խղճի։ (7) Ի՛ջիւ։ Ա՛ղք հատու-
ցէք ի բաւականէն զ պատուս։ (8) Ոմանք՝ Եւ մի ապրատա-
ւական գտանիցիք, բայց զիրեար։ (9) Օրինակ մ՝ Ձի մի
ընդդիմանայցես։ ։ ։ յայն բովանդակին. եթէ։

Digitized by Google

ընկերքի խրատուն չար ոչ առնէ. լրտեսին օրինացն սիրէ
11 ինչ: * Եթէ զայս գիտասջիք վա՛յ ձեզ ժամանակիս. զի ար-
ժամ իսկ ի մեզ ի քնոյ զարթնուլ. զի այժմ մերձ ի
12 մեզ փրկութիւն քան յորժամ հաւատացաքն. * գիշերն
մերձեցաւ, և ցերեկն մերձեցաւ. ի բաց արարցուք զգ-
ոսհետս գործոյն խաւարի, և զգեցցուք զգէնն լու-
13 սոյ: * Իբրև ի տունկիսն զգաստասցուք չրիկնացուք.
մի անառակութիւք՝ և արբեցութիւք, և մի խառն քնի
կաղնոք՝ և պղծութիւք, և մի նախանձու՝ և հակառա-
14 կութիւք: * Այլ զգեցարուք զՏէր մեր Յիսուս Քրիստոս՝
և մի զհոգս մարմնոյ հոգայք ի ցանկութիւն:

ԳԼ. ԺԴ.

1 Զ՝որ հիւանդ է ընկալարուք, մի
2 խոշտնիլ երկմտութեաց: * ոմն հաւատայ ուտել զամե-
3 ն որ հիւանդն է՝ բանջար կերակուր: * Որ ուտէն՝ զայն
որ ոչն ուտէ, մի անգիտանացէ՛ և որ ոչն ուտէ, զայն
որ ուտէն՝ մի դատեսցի. զանոնք Աստ ընկալաւ:
4 * Դուս ո՞վ ես որ դատիս զայլոյն ծառայ. իւրում Տեա-
ռայ կայ կամ անկանի. բայց կացցէ՝ զի կարող է Տէրն հաս-
5 տատել զնա: * Ոմն պահէ օր քան օրէ, և ոմն պահէ
զօր հանապատաղ. իւրաքանչիւրոք զի՛ւր միտս կազմեսցի:
6 * Որ խորհի զօրն, յաո խորհի. և որ ոչն խորհի զօրն՝
յաո չխորհի. և որ ուտէ, յաո ուտէ, և գոհանայ զԱստ-
ուծոյ զայդ. և որ ոչն ուտէ, յաո չուտէ, և գոհանայ զԱս-
7 տուծոյ: * Զի ոչ ոք ոք ի մէնջ անձամբ կեայ, և ոչ ոք անձամբ մեռանի: * Եթէ
8 կեաք՝ Տեառն կեաք, և եթէ մեռանիմք՝ Տեառն մեռա-
նիմք. և արդ՝ եթէ կեաք և եթէ մեռանիմք՝ Տեառն եմք:
9 * Քանզի ի նմանէ խակ և քայ մեռաւ՝ և եղեսաց, զի մե-
10 ռելոցն և կենդանեացդ առ հասարակ տիրասցէ: * Իսու
զի դատես զեղբայր քո. կամ դուք զի՞նչ անարգանաց զեղ-
բայրս քո. քանզի ամենեքեան կայցեմք առաջի աստեհնին
11 քրիստի: * Զի գրեալ է. Կենդանեմ ես՝ ասէ Տէր՝ ասէ զի
ինձ

---

(11) Ոմանք. վասն ժամանակին. զի: (13) Ոմանք. Մի՛ եղ
զկորուիւն. քանզի յորժամ հաւա՛՝ (12) Ոմանք. Զգործեն
խաւարի. զգէնն լուսոյ: (13) Ոմանք. խառն անկողն
նուիք ... և հակառակութեաք: (14) Ոմանք. ի ցանկութիւն:
ԳԼ. ԺԴ. (1) Ոմանք. Եթէ երկմտութեաք: (2) Ոմանք. Եթէ ուտէ զայն՝
զայն որ ուտէն: (3) Օրինակ ի. Մի՛ ի անգիտանացէ և որ ոչն ու-
տէն՝ զայն որ ուտէն: (4) Ոմանք. Իւրում Տեառն. բայց
կացցէ: (4) Ոմանք. Տէր հաստատէ: (5) Ոմանք. Զիւր միտս
հաստատեսցի: (6) Ոմանք. Եթէ որ ուտէն, Տեառն: (8) Ոմանք. Եթէ
կեաք և եթէ: (9) Ոմանք. Քրիստոս. կամ, ի
այլն խակ. և եհաց. զոր մեռաւ և կեաց՝՝: (10) Ոմանք.

Digitized by Google

ինձ կրկնեսցի ամ ծուռն, և ամ լերուս խոպոպեան լինի
ցի այ: * ապա ուրեմն իւրաքանչիւրոք 'ի միջոյ ըն անձ 12
ձին համարս առցե այ: * Ա յսու հետե մի գայիաեանս 13
գառանեացդուս այլ առաւել զայս գիք 'ի մտի, չգնեալ գայ
Թագդուհիի երգարին: * Ջայս գիտեամ և հաստատեալ 14
եմ 'ի քո յս, զի ոչինչ է ապիրճ նուաս. բայց այնմ որ
հաստարկի ոք ինչ ապիրճ, նման է ապիրճ: * զի եթէ վայ 15
կերակրոյ երգայրն քո տրտմի, ոչ ևս օգիրով գնացիք.
մի կերակրոյին քո զնա կորուսանիր, վայ որոյ քնին մեռ
ռաս: * մի հայհոյեացի բարին ձեր: * Ջի ոչ է արբ 16
քայսն ին այ կերակուր և ըմպելի, այլ արգասրութիւն, 17
և խաղաղութիւն, և ինդութիւն 'ի հոգին սրբ: * զի որ յայսմ 18
ծառայել քրիս, հաճոյ է այ և ընտիր մարդկան: * Ա 19
պա այսուհետև զգիայ երկիւղութիւն խաղաղութիւն, և զբիւ
նեսն որ առ միմեանս: * մի վայ կերպակրոյ քաղիր ըզբ 20
գործ այ: ամ ինչ սրբ է, այլ չար այնմ մարդոյ է, որ
խոչընդոտ ուտիցէ: * Լաւ է ոչ ուտել միս, և ոչ ըմբ 21
գինի. և ոչ որով եղբայրն քո գայլենգդրի, կամ
գիտէ, կամ սկանդալայ: * Դու ապաքէն հաւատս ան 22
նիս, կալ առանձինն առաջի այ. երանի որ ոչ գատապարտէ
զանձն, որով զընկերն փորձիցէ: * Բայց որ տրզենէն, 23
կերպիցէ և ուտիցէ դատապարտեալ է. զի ոչ ըստ հաւ
ատոյց. զի ամ ինչ որ ոչ 'ի հաւատոյց է, մեղք են:
* Ա յր այնմ որ կարօղն է հաստատել զձեզ ըստ աւե 24
տարանիս խորհրդոյն, և ըստ քարոզութեանն յիսի քրիս,
ըստ յայտնութե խորհրդոյն, ժամանակաց յաւիտենից լռե
ցելոյ, * և յայտնելոյ այժմիկ 'ի ձեռն գրոց մարգա 25
րէականաց, ըստ հրամանաի մեծին աստուծոյն այ, 'ի հնա
զանդութիւն հաւատոյց, յաստիանայն հռչակեալ ծանու
ցելոյ, միայնոյ իմաստնոյն այ, 'ի ձեռն յսի քրիս, ո
րում փառք յաւիտեանս անկին:

ԳԼՒ

Աւուրցն առանդնին այ: (11) Ոմանք· խոտաւոյան երկնից այ:
(12) Ոմանք· Հաւատարս առցեք· այ, առցուց է այ: (14) Ո
մանք· Ջայս գիտեմբ և հաստատեալ եմբ 'ի: (15) Ոմանք·
Վայ կերակրոյն··· կերակրոյին քով զնա փորուսանիր: (17) Բ
ղէտ· Եւ խնդութիւն և խաղ": (19) Ոմանք· Ջխաղաղութիւն
և զչինութիւնն որ առ միմեանս է: (22) Ոմանք· Դուք ա
ռանձին·· որ ոչ գատուիցի: (23) Ոմանք· Բայց այնմ որ
խղ"· Ոմ ոչ 'ի հաւատոյց են և ամանք· Ոլուց 'ի հաւատ
ոյց է, մեղք են: (24) Ա հաստատ այ գրչագիրք օրինակ գիր
նրիկնանգամ առնին զայս հատուածս բանիս: Ա յլ այնմ որ կա",
և Ե· գ' ասգին' և գրել 'ի նախատրաց ընդոյս: (24)(25) Ց
ընդոյնին գիրքս· Լուցեալոյ· և յայտնելոյ այժմիկ·· յամ հնա
զանդատ ծա": (25) Օրինակ գ· 'ի ձեռն գրոցն մարգա":

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԵ.

1 Պատրաստ է սիրտ որ կարծրացաւ երկար՝ դուխտացեալ ՀՐ
2 բառնալոյ. և մի անձանձիլ և երկայնմտել։ * այլ է գ
իւրացանչիւրոցդ՝ ի միմեանց ընկերին հառնիլ լինել՝ ի բարեաց
3 վեր չինուեր։ * գիտացիր և զայն ուշ երեխ անձին հառնիլ և
գնել, այլ ոչն և գործել է. նախատինք նախատակից քոց
4 անկան՝ ի վերայ իմ։ * բայց որ ինչ գրեցաւն, ի սիրտ
վարդապետութեան գրեցաւ. ոչ համբերութիւն և միխթա-
5 բութիւն գրոց զոյգեան ընկալցուք։ * Այլ ամէն համբեր
բութիւն և ամէն միխիթարութիւն՝ տացէ ձեզ զնոյն խորհիլ
6 ընդ միմեանս ըստ յԻիսուս։ * զի միաբանութիւ՝ ի մի բե
րան՝ փառաւորէ առնիցէք զԱծ և զՀայր տէն մերոյ յԻի
7 սուս։ * վասն որոյ ընկալարուք զմիմեանս, ոչն և քրիս
8 տոսիս զձեզ՝ ի փառս ոյ։ * Այլ ասեմ, թէ քրիստոս
սպասաւոր թլփատութեանն լինելոյ վս ճշմարտութեան ոչ եր
9 սէ. ՝ի հաստատուն առնելոյ զսուտեսիս հարցն։ * Այլ
հեթանոսք վս ողորմութ փառաւորը առնեն զԱծ. ոչն
և գործել է. վս այսորիկ գոհացայց զքէն՝ ի հեթան
10 նոսս, և անուանն քումդ սաղմոս ասացից։ * Եւ գալ
ձեալ՝ ասէ թէ ուրախ եղերուք հեթանոսք քինդ ժողովրդ
11 գիսան նորն։ * և գարձեալ՝ թէ օրհնեցէք զամ հեթան
12 նոսք զԵր, և գովեցէք զնա ամ ժողովուրդք։ * Եւ
գարձեալ եսայի ասէ. եղիցի արմատն յեսսեայ, և որ
իշանդնելոցն է իշխան հեթանոսաց, ՝ի նա հեթանոսք
13 յոյսացին։ * Այլ ձեզ յոյսոյ՝ լի արասցէ զձեզ
ամենայն խնդութիւք և խաղաղութիւք, առաւելուլ ձեզ
յոյսով՝ զօրութիւք հոգւոյն սրբոյ։
14 * Հաւատամեալ եմ և ես լինելն եղբարք իմ՝ վս ձեր. ԺԹ
զի դուք լի էք բարութիւք. լի էք ամ գիտութիւք, կա՛ք գ
15 թոզ էք զմիմեանս խրատուել։ * Այլ հանդրգնաբանագոյնս
գրեցի առ ձեզ եղբարք՝ փոքր ՝ի շատէ, խթրև յիշել
ցուցանելոյ ձեզ վս շնորհացն որ տուաւեալ ինձ ՚ի Ծէ
16 * լինել ինձ սպասաւոր յԻի քրի՛ ՝ի հեթանոսաս. ըղ
Ձաւ

Գլ. ԺԵ. (1) Ոմանք. կարօղքս եմք։ (2) Ոմանք. իւրաքանչիւրոցդ՝ ի ձէնջ.. հառնիլ լինելոյն։ (3) Ոմանք. գքէն ուշ։ (4) Ոմանք. Գրեցան ՚ի մեր վարդապետիդ գրեցան։ (5) Ոմանք. Ընդ քրիստոս յԻի։ (8) ՚ի ԲՂՆ ՇԽՈ. Այլ ասեմ. թէ։ (10) Ոմանք. Եւ գարձեալ ասէ՝ թէ ուրախ եղերուք հեթանոսք։" (11) Ոմանք. Զամ եմ հեթանոսաց և ամանք. ամ հեթանոսաց զԱծ։ (13) Ոմանք. Աստուածլուլ զձեզ յոյ։" (14) Ոմանք. Եւ ես ինքն սիրելիք.. զի և գուք լի էք.. կարողք էք և զմիմեանս խրատուել։ (15) Ոմանք. եղբարք իմ փոքր ՚ի չա։" (16) Ոմանք. Ընդհանրեալ առնելով զա։"

Digitized by Google

ձեակիրատս առնելոյ զաւետարանն այդ, զի երկնքի սպասաւ-
րացն հրճուանաւոյ ընդունելի՛ լիցի, արբեալ հոգւովն սրբոյ
զաւել։ * Ունիմք այսու հիւսուածս պատճառս՝ ի քէն յայ առ. ասէ։ 17
* քանզի ոչ իշխեմ խօսել ինչ զոր ոչ գործեաց քո ինձ 18
՚ի հնազանդութեան հեթանոսաց բանիւք և արդիւնիւք,
* զօրութեամբ նշանաց և սքանչացուիցն, զօրութեամբ հոգւոյն 19
սրբոյ. սկսեալ ինձ յԵրուսաղէմ ի կողմանս Լիւրիկեայց,
լցուել զաւետարանն քրիստ։ * Այնպէս առաւաւոտիկ 20
յառնեալ սրբեալ, ոչ ուր անուանեցաւ քրիստ, զի մի ի՛ ը-
րեք յայլոյ հիման վիրաց քրիստոսի։ այլ ոպէ և գրեալ
է, * ինձ որոց ոչ պատմեցաւ վասն նր՝ անոցիկ և ար. 21
ոչ լսեալ լուան՝ ի միւս առցին, * Վաւ տրոյ չարս ինա 22
պատմեցայ գալ առ ձեզ։ * Խոյզ այդ ոչ և ա գիշ ինձ 23
անկի ի հոգւոյնս յայտառիկ. և անձուկ յոյժ ուղիմ
՚ի քաղաքսն ասելոց գալ առ ձեզ։ * յորժամ անդիմանիկ 24
ցիմ՝ ի սպանիա, ակն ունիմ յանցանելն առ. նոսա՝ աս-
տանիլ զձեզ. և ի ձեզնէ յոգւորիցիմ անդր, եթէ նախ
ինչ փութով ի ձեռն ձեր լցայց։ * Բայց այժմ երթիմ 25
յԵրուսաղէմ պաշտել զրքեան։ * քանզի հաճեցաւ Թուրքաստա 26
կեղոնացուցոյն և ազգակիցսն՝ հոգւոյ գործել ինչ առ-
նել ընդ ազգասոս սրբոցն՝ որ ունն յԵրուսաղէմ։ * Չպատճոյ Թո 27
ւեցաւ, քանզի և պատրաստեալ եմ ես նոցա։ զի ե՛թէ
հոգեւորացն նշ հաղորդ եղեն հեթանոսք, պարտիմն և
մարմնաւորացն կցորդ լինել։ * Այդ զայս կատար 28
բեալ, և ինքեանս զպտուղն նոցա, անցից առ ձեզ ՚ի
սպանիա։ * գոյս գիտեմ, զի ի գալն իմում առ. ձեզ, 29
եւ լցուցիչ օրհնութեամբ եկելոյ։ * Աղաչեմ զձեզ ե՛ղբարքդ 30
՚ի ձեռն տեառն մերոյ յիւր քովի, և սիրով հոգւոյն, ապաստա-
յութեանդ ընդ իս աղաչել առ աստուած վասն իմ։ * զի ազատիմ 31
ցամբէ յապստամբեալսն որ ՚ի հրէաստանի են. և պաշ-
առնն իմ որ յԵրուսաղէմ լիցին սրբոցն։ * զի խընդ 32

---

(17) Ոմանք. Ունիմք այսու հիւսուածս և ապար՚։ (18) Ոմանք. ՚ի հնազանդութեանն հե՚։ (19) Օրինակ մի. Զօրութեամբ շնորհ. հաց և սքանչե՚։ (19) Ոմանք յաւելուն. Եւ ոչ ինձ ցիմիք և զբոչ մինչև։ (20) Ոմանք. Այսպէս առաւաւոտիկ... յայլոյց հիմանէ։ (23) Ոմանք. Ոչ գոյ ինձ... և անձուկ։ (24) Ոմանք. Ցիմաննիլ և զձեզ... յորիկիլ անդր... ձեռք լցայց։ (27) Ոմանք. Եւ սպասուկան իսկ էին նշ... կցորդ լինելոյ նշ. նմա, նշ կցորդք։ (28) Բազմ. Զայսպատ նշ։ (29) Ոմանք. Ջոյս գիտեմ. զի ի գալն առ. ձեզ, լցուցիչ օրհնութեան եկելոյ։ Ոմն և ոմանք յաւելուն. Օրհ-նութեամբ աւետարանին Քրիստոսի։ (30) Ոմանք. Եւ աղերսով հոգւոյն սրբոյ։ (31) Ոմանք. Որ են ՚ի հրէաստան, և պաշտօնեայն իմ յԵրուսաղէմ։ (32) Ոմանք. Եկեալ առ. ձեզ։

Digitized by Google

զառաքն ծերակուտ առն ձեզ ՚ի կամս ձեր, հանգիպի այդ ընդ ձեզ։
33 * Եւ ասե խաղաղութե՛ն եղիցի ընդ ձեզ ամենեսեան. ամէն։

ԳԼ. ՀՕՋ.

1 Յաւէտ առնեմ ձեզ զվիթեալ գրոյդ մերոյ, որ ի տալոս
2 առաւր երկնէրս ունի ՚ի ձեռս տայոց։ * զի զնոս ընկալ
ջիք ՚ի ՝ձե՛ր տիրապետի օրդոյ, և վերստին ոչ կենդիջիք ՚ի ձե՛ր
ք ձեր սակաւ իրաց և կոչեսցի զձեզ ՚ի քաղաքն և նա վե՛ր
3 բնակացաւ երկն բառնոյց, և ինձ իսկ ՚ի գլխաւիւն։ * Ող
ջոյն առաքեալ ապրեսկեայ և սակրաւոյ դարձակացոյ իմոյ
4 ՚ի քո յն։ * որք ընդ անձին իմոյ գնեալ ունայնացոյ ապարանոցս
մեռուսցին։ զորոց ոչ ես միայն գոհանամ, այլ և ամե՛
5 նիցիկեցիք հաւատասցոյ։ * և առ անձին երկնէրս այնոյ ՚ի ձեզ։
Ողջոյն առաքեալ երանեսեալ սիրելւոյ իմոյ, որ ի պատար
6 սեսիացւոց ՚ի քո։ * Ողջոյն առաքեալ մարկեայ, որ քրիս
7 ւաստահս վաստակեսոց ՚ի ձեզ։ * Ողջոյն առաքեալ անդ
ըսնիկեայ և յօսնեայ տզգսակասցոյ իմոյ՝ և գիւրնիկցաց,
որք երկնէրդ՚ն իսկ են յատաքեալս։ որք և յատաքի իսկ
8 քան զիս երկեն ՚ի քո։ * Ողջոյն առաքեալ սակաղարաց սի
9 կելւոյ իմոյ ՚ի ՝ձե՛ր։ * Ողջոյն առաքեալ սւրբասնեայ գոր
10 ծակցի իմոյ ՚ի ՝ձե՛ր, և առաքեալ սիրելւոյ իմոյ։ * Ող
11 ջոյն առաքեալ առակլեայ՝ որ ընծիրն ի ՚ի ՝ձե՛ր։ * Ողջոյն
առաքեալ ՝ձե՛ր որ յարեքառատ-լեայ առանձ առաք իցեն։ որ
ջոյն առաքեալ հիւրոգիրնայ առզգսակաւն իմոյ։ Ողջոյն
առաքեալ աղեսոցի՛ն՝ որ ՚ի ՝ձե՛ր իցեն ՚ի ՝ձե՛ր։
12 * Ողջոյն առաքեալ սրբիսասեայ և սրբիսանեայ, վաստա
կաւորոյ ՚ի ՝ձե՛ր։ Ողջոյն առաքեալ սրբիսիքեայ սիրելւոյ,
13 որ բզմ՝ վաստակս վաստակեսոց ՚ի ՝ձե՛ր։ * Ողջոյն առա
14 ջեալ ընտրելոյ ՚ի ՝ձե՛ր, և մօր նր և իմոյ։ * Ող
ջոյն առաքեալ առաքնեկրեսեայ, փլեգոնառեայ, երմեայ,
պատրոբեայ, երմեայ, և որ ընդ նոսա եղբարքն իցեն։
15 * Ողջոյն առաքեալ փիլողոգեայ, և յուլեայ, ներ եայ, և
քեռւ նորա ոլիմպիայ, և որ ընդ նոսա սուրբքն ամենե
քեան

---

(13) Ողջոյն։ Եւ քեռւ նր իւրոյ եղբօրէ։ Ոմանք։ (14) Ասինկրիտեայ, փլեգոնառեայ, պատրոբեայ երմայ։ (15) Ցօրինայն։ Եւ քեռւ նր իւրոյ եղբօրէ։ Ոմանք։
(13) Ողջոյն առաքեալ սրբիսասեայ և սրբիսանեայ վաստակաւորոյ կանանցն ՚ի ՝ձե՛ր։ սրբիսիքեայ կնոջ սիրելւոյ։ (14) Ասինկրիտեայ, փլեգոնառեայ, պատրոբեայ երմայ։
(33) Ողջոյն։ Խաղաղութե՛ն և սիրոյ եղիցի։ Յ ձեզ ամենեսեան։ Գլ. ԺԶ. (2) Ոմանք։ Եւ լինի իսկ գլխաւիւն։ (3) Ոմանք։ Պրեսկեայ և սակրաւոյ։ Յայ։ և սակուիլայ։ (7) Ոմանք։ Եւ պերսակացոյ, որ երկնէ՛։ (9) Ոմանք։ Գործակացոյ իմոյ ՚ի ՝ձե՛ր։ (9) Ցօրինայն։ Եւ առաւելքսայ։ (13) Ոմանք։ Տանէ առաք են։ ազգսակաւն իմոյ։ ՚ի ՝ձե՛ր իխտասայ։ (12) Օրինակ գ։ Ողջոյն առաքեալ սրբիսասեայ և սրբիսանեայ վաստակաւորոյ կանանցն ՚ի ՝ձե՛ր։ սրբիսիքեայ կնոջ սիրելւոյ։ (13) Ոմանք։ Ընտրեալ։ (14) Ասինկրիտեայ, փլեգոնառեայ, պատրոբեայ երմայ։ (15) Ցօրինայն։ Եւ քեռւ նր իւրոյ եղբօրէ։ Ոմանք։

Digitized by Google

քին իջանեն : * Ընդհանն առաջնոյ մեռանելոյ՝ ի հասկացողս առաջ- 16
եղ բառիցն : Ընդհանն առն մեռ ամ եղեալ քան : * Ա- 17
զաչեմ զմեռ ի պատառք, զի՞մեռ զպանծախնան, որ հերձուա-
ծոտ և գայթագղութիւնս առնէին ազատելոյ վարդա-
պետութեանն՝ զոր գուշն ուսանելոյ. և խորհրդարա-
նի նոցանէ : * Զի այնպիսիքըն ձեր մերոյ քրիստ մէջ ծա- 18
ռային, այլ ի՞ւրեանց որովայնին. և քաղցրաբանութիւ-
և օրհնաբանութիւ պատրեն զսիրտս անմեղաց : * Զի մեր հը- 19
նազանդութիւն առ ամենեսեան հասեալ է. և արդ՝
՛ի մեզ ուրախ եմ. բայց կամիմ զմեզ իմաստուն լի-
նել՝ ի բարիս, և անմեղս ի չարիս : * և ած խաղաղու- 20
թիւն խորտակիացէ զսատանայ ընդ ոտիւք մերովք մերձ
ի մերձ : Ընդհ շնորհք ձեր մերոյ յիսուի քրիստ ընդ մեզ : * Ողջոյն 21
տայ մեզ սիմոնիկոս եղբայրս, և գործակից իմ, և ըն-
կերս, և յաասոնէ, և սոսիպատրոս, ազգականք իմ : * Ող- 22
ջոյն տամ մեզ և ես տերտիոս, որ գիր ուղիս գրեցի ՛ի
նոյն : * Ողջոյն տայ մեզ գայոս աստնչևկան իմ, և ամ- 23
բո : * Ողջոյն տայ մեզ երաստոս չանձոյ քաղա-
քիս, և կուարտոս եղբայրս : * Ա- յլ այնմ որ կարօղն է 24
հաստատել զմեզ ըստ ասաւարանիս իմում, և ըստ քարո-
զութեան յիսուի քրիստ, ըստ յայտնութեան խորհրդոյն, ժամանա-
կաց յաւիտենից լռեցելոյ. * և յայտնեալ եղեալ այժմիկ ՛ի 25
մեզն գերագ մարգարէականաց, ըստ հրամանի միանձինն
աւրինի այ, ՛ի հնազանդութիւ հաւատոց. յայտ հերձանացս
ծանուցեալ, * միայնոյ իմաստնոյն այ, ՛ի մեզն յիսուի քրիս- 26
նէ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն : * Շնորհք 27
ձեր մերոյ յիսուի քրիստ ընդ մեզ ամենեսեան :

Ա- Հռոմայեցիս գրեցաւ ՛ի կորնթոսէ ՛ի յետն էպիրեայ ասա-
կաւտփ : Տուած • ջի :

Ն Ա-

Ողջմնակաց : (18) Ոմանք • Ա- երթոյ յիսի քրիստ •• և քարոզք
բանութիւնք և օրհնաբանութիւնք պատրեն : (19) Ոմանք •
Զեր հնազանդութիւնն առ ամենեսեան •• ուրախ եմ ՛ի
մեզ : (22) Ոմանք • Ես ես տերտիոս գրեցաւ : (23) Ոմանք • Ա-
երկրագործոց •• շահապետ քաղաքիս : (23) Ոմանք ըստ ա-
պիհանան օրինակին ասացն Ընդհ շնորհք ձեր մերոյ էն • պա-
ռամ գրչագիրք մեր առնին ՛ի վերոյ, ուր և եղեալ : (25) Ոմանք •
խորհրդոյս այսորիկ, Յիսուիք յաւիտենից լռեցեալոյ ••
՛ի հնազանդութիւ հաւատոցս : (26) Ոմանք • Քրիստ • պատա-
պատառք : Ո- ոմանք յաւելուս • Ա- պոպիս և փառք : (26) Ցե-
րինեայն ձեռնբ • Յաւաքեանս յաւիտենից ամէն : (27) Ոմանք
լրինեն զամէնն, դնելով և ՛ի վերոյ՝ ամենեսեան • ամէն :
* ՛Ի վերոյ՝ երկու օրինակ ասեն • ՛ի ձեռն փիլբեայ հինգ
մերոյ սարկաւագի :

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. կտնէթացիս Ա.ստուածին Թղթոյն։

Ոյս առաջին յիշխանութեան առիթս ասոյ՝ ոչ փնտռել ևր ինձ
ոչ ուրոյ վարդապետութեան՝ յիշատակել ի յիւրում իգիտ գոյս. և
ի պատճառս իգիտութեան այս՝ կարծիսոյ ինչ ընդունել ևր ըզ-
ինքն, և մտածելի պատասխանել. և ևր առ նոսա բանիանաւ և
յայտնապէս հերքուածոյն չառալ եկին առանձ ոչինչ հարն։ այլ
խորհեցին որպէս ի նմանոյ խորհրդոյ պատճառաւ իբրևնից։ ոչ
մանկ տպերին ի գիրկ իւրոց, և չամաչելին չատիլն։ այլ զն-
մանս անփոյթ արին։ և որ խոցելին ի լեզուս տանջելիս իարթելին
և չայս գիտալի իոգուածն։ և ևր չարաչ խորհրդոյն ասելին ոչ
չասելոյ մարմնոյ այս։ Աստս ասելիսեան ի յոչինս չարժելաչ,
գրելին իոգուն առ առատելան։ և նա առ ասելիսեան զարմա-
նալիք բանք։ Եթե նախ մտաց վկայիւ նոցա չխոստանալի գի-
գուած, և ոչ հաճոյալի նոցա առնել այսպիսի հերքուածս. այլ
խորհրդոյնի նոցա՝ ոչ բանիս լրտեսութեան, այլ լսելի։ և զրոյն
ցուցանել։ Եթե. ասաք նմա որ առելով ևր պարտ։ խոսաք և
ևր որս ոչ ասելին չանգամս ի չանչինս, և ևր որս գիրելոյնն։ զա-
գի զամառանաք. վարդապետ նիւն ասաք է ամառանալին, և
ի ըեզ ծանանալ խոսքի ևր աղրիս։ Եթե առ այնպիսի որ ոչ-
ըեզ ոչ ասելոյ չխոստանալ ևր ասելոյ, բայց ոչ բառանալ, այլ
զի հաւատալ այսպես եղեն։ Եթե ևր գիրելոյ լուսոյ՝ զի ոչ ասելոյ
զայսոսելն զիգիտալուն, այլ սիրով փազատվարելոյն։ զատա-
գրեցուցանել զոր ի գիրելոյն ընդրելս. զի ոչ զրգռելոյն գոսանել։
Եթե որ ի հակառակ ընդրեան եղեն գրել, զի ոչ ասելոյնն գոսանել
ի ընդրեան։ ոչ զատագոյսելոյնն զրոյ ոչ ասելոյ այսպիսի ընդրեա-
նալ որ են այսպես, զնոյն ոչ ևս նոյն հոգոյն ասել եղելոյ։ Վար-
դապետն ցուցանել և ևր չարաչն, նիւն մարմնոյ չասելոյ, նիւն
զիգիտանալի ազգանաք՝ ևս չասելոյ առանց ազգանաք ըստ զրի
գնդրեան։ և նոյն որ չարոյն գոյ, և գիրել ընդ նմա։ Եթե ի
ոչգարացին գոսանալ բանս առ խոսն գրել, և ևր որոյ առ առաջեան
գազանութիւն, և այսպիս ոչգարանալ։

Գ. Հատիկ առ Կտնէթացիս ա. Թղթոյն։

Ջ ըեզ գնդրեան չանգամանաց ոչգիտացոյ ասելի ևս ոչգարանալ։
ա. Ցնոր ոչգիտանալ ևր ևրինելոյ չերգիգաս ընդ գիգանս ի գա-
զատիրանալ մարդելոյն ոչգարանալ։ բ. Ցորոյ ևր ազգելոյն ոչգա-
գան։ գ. Վ ոչգազատացոյց։ դ. Վ ևրազելոյ գնդրեանալ։
ե. Վ գոսանալ և գոսանալ, և այնոյնի որ նոցանս հզրգիգոյնս
զ. Վ ևրազգանալ ազգագոյ ազգագին գազատացոյ, և ազգ
ոչ ասելի անհատագին։ է. Ցորոյ և ևր ևրանելոյ։
ը. Վ ամառանալ և այրանալ, և ևրանատանալոյ։ թ. Ցո-

Digitized by Google

ՀԱՄԱՌՈՏ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԿՈՉԵՑԵԱԼ Ի ՀԱՅՈՑ ՄԵԾԱՒՈՐ ԱՐՔԱՅԻՆ ՆԱՀԱՊԵՏԷ ՄԵՐՈՅ ՄԱՇՏՈՑԻ ՍՐԲՈՅՆ ՅԱԿՈԲԱՅ ԵՒ ՍՈՒՐԲ ՍԱՀԱԿԱՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՑ ՅԱՐԵՒԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՄԵՐ ՀԱՅՈՑ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԵՒ ՍՐԲՈՅ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑ ՅԱՋՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՍՐԲՈՅՆ ՅԱԿՈԲԱՅ ԵՒ ՍՐԲՈՅՆ ՍԱՀԱԿԱՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՑ ՅԱՐԵՒԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՄԵՐ ՀԱՅՈՑ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԵՒ ՍՐԲՈՅ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑ ՅԱՋՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

2 ՍՐԲՈՅՆ ՅԱԿՈԲԱՅ ԵՒ ՍՐԲՈՅՆ ՍԱՀԱԿԱՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՑ ՅԱՐԵՒԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՄԵՐ ՀԱՅՈՑ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԵՒ ՍՐԲՈՅ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑ ՅԱՋՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

3 ՍՐԲՈՅՆ ՅԱԿՈԲԱՅ ԵՒ ՍՐԲՈՅՆ ՍԱՀԱԿԱՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՑ ՅԱՐԵՒԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՄԵՐ ՀԱՅՈՑ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԵՒ ՍՐԲՈՅ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑ ՅԱՋՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

4 ՍՐԲՈՅՆ ՅԱԿՈԲԱՅ ԵՒ ՍՐԲՈՅՆ ՍԱՀԱԿԱՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՑ ՅԱՐԵՒԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՄԵՐ ՀԱՅՈՑ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԵՒ ՍՐԲՈՅ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑ ՅԱՋՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

5 ՍՐԲՈՅՆ ՅԱԿՈԲԱՅ ԵՒ ՍՐԲՈՅՆ ՍԱՀԱԿԱՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՑ ՅԱՐԵՒԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՄԵՐ ՀԱՅՈՑ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԵՒ ՍՐԲՈՅ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑ ՅԱՋՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

Գ.Ա. ա. (2) Ցմահս ձգիւ. Ե ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ՍՐԲՈՅՆ (4) Ս ՀԱՅԿԱ. ՍԸ

Digitized by Google

6 աւանեանն բանիւ, և աւանեան գիտութեամբ. * արարիչ վկայ
7 ուրեքին իսկ ոչ հաստատուեցաւ ի ձեզ: * զի փուռք մի
նուազիցէք՝ և մի խաչիք ընդ հոգի, ասէն կատարած յայտնուած
8 լեզուն ոտն մերոյ յոտ քումն: * որ և հաստատեաց զձեզ
մինչև ի կատարած, անեղական՝ յօրն ոտն մերոյ յոտ քումն:
9 * Հաւատարիմ է ոտն, որով կոչեցարուք ի հաղորդ
գուբեղ որդւոյ Տոտա յոտ քումն ոտն մերոյ:
10 * Ողջոյնի զձեզ ի գիտութիւն ոտնաւանդն ոտն մերոյ յոտ քումն. Ա
զի մինչև բան ունիցիք աւանեանքեան, և մի ետքն ի ձեզ ա զ
հերձուածք. զանոլն եղիք հաստատուածք ի նմին միտս
11 և ի նոյն հանձնարս: * Ազգ. եղև ինձ վս ձեր ճղճղութիւն՝
ի քաղաքացւոյ ոտնի, թէ հակառակուելոցն են ի ձեզ:
12 * և արդ ասեմ խոկ, եթէ խրատուցանիցէ ի ձենջ ո-
ոք. ես սմա զոտնեան եմ, և մեւսն՝ եթէ ես ոտնոց զա-
ոտնեան, և մեւսն՝ եթէ ես կերպարանն. և մեւսն՝ եթէ
13 ես քոնեան: * խոկարդ՝ բառնանեալ ինձ իցէ. միշտ
ոտնոց ի խաչ եղեալ իցէ վս ձեր, կամ յանուն ոտն-
14 զոսի միրոնցարուք: * Գոհանամ զոյ իմոյ՝ զի ոչ զրպ
ի ձենջ միրոնցի, բայց միայն զկրիստոս՝ և զդասիոս.
15 զի մի ոք ասիցէ, * թէ յիմ անուն միրոնցարուք: * ոտնզ
16 ես ոտս. կինք և ոտանն ոտնգիտանոյ: զոյզ ոք ոչ գիտեմ
17 աւանեանն թէ միրոնցի: * զի ոչ ոտաքեւոց զիս քո միրո-
ոտրզ՝ այլ ոտնեստրանեալ. ոչ ձեռագոտուածքն բանիցէ, զի
18 մի ընդգոտնայն լինիցի խոցն քումն: * Օի ձոնս խոցին՝ կո-
թոտորուցն յիմոյուն է. այլ փրկեալցս մերզ զօրաւոր
19 ոտ: * Օի գլուխ է, գոտոսից զնիանոտուածն իմոտս
ոտոց. և զնուրհատրգոտ խորհրգանիանոց արհամարհիցեցից
20 * Ողջ խոտաոտուն, սէր գոպիր, սէր քոնիցոտչխարհիս
այսարիկ. ոչ ասպնջէն յիմոյր ներցոյց ոտծ գնիանոտուածն
21 աշխատիս: * քանզի խոտաոտուածն ոտ՝ ոչ ծառեսաս աշ-
խատիմ իմոտաոտուածն զոտծ. հաճելցաս ոտծ յիմարուս քոս-

Digitized by Google

քեզ ծառայութեան սպրդեցուցանեն, զհաւատացեալս : * խոկ 22
բուհետուն հրեայքն նշանն հայցեին, և հեթանոսք իմաս-
տութեի խնդրեն • * մեք քարոզեցուք զնաչաբէնն քրիստ, 23
հրեից գայթագղութեի, և հեթանոսաց յիմարութեի •
* բայց նոցին խոկ կոչեցելոցն հրեից և հեթանոսաց, 24
զքրիստ ՚ի զօրութե, և ՚ի խմաստութե : * զի յիմարն ՚ի 25
խմաստնոցն է քան զմարդիկ • և անկարն ՚ի զօրաւորացն
է քան զմարդիկ : * հայեսջիք զձգիր խոկ կոչումն ձեր, 26
սէք ՚ի մարմնաւորէ, զի ոչ բազմ խմաստունք ըստ մարմնոյ, և
ոչ բազմ հզօրք, և ոչ բազմ ազնուագունքն • * այլ զնի 27
մարս աշխարհիս ընտրեաց ՚ի, զի յամօթ գործացէ զնի
մաստունս • և զանկարս աշխարհիս ընտրեաց ՚ի, զի յա-
մօթ ածցէ զհզօրս • * և զանառնս աշխարհի և զարհ- 28
համարհեալս ընտրեաց ՚ի և զչգոյնսն, զի զնա՛ն իմն
խափանեսցէ • * ոչ զի մի պարծեսցի ամ մարմին առաջի 29
՚ի : * Ձի ՚ի նմանէ դուք էք ՚ի քրիստ յի, որ եղև մեզ իմաս- 30
տութի յոյ, արդարութի՛, և սրբութի, և փրկութի • * զի 31
ոմն և պարծիցի ՚ի տէր պարծեսցի :

ԳԼ. Բ.

Եւ ես ԹԷպէիս և եկի առ ձեզ ՚ի բերանոյ, ոչ ըստ ա- 1
ստուածութի ինչ բանից խմաստութ պատուիլ ձեզ
զվկայութե՛ն ՚ի : * Ձի ոչ եճկ ՚ի մտի ՚ի դնե գիտել ինչ 2
՚ի ձեզ, բայց միայն զքրիստ, և զնգոն ՚ի խաչ եղեալ : * և 3
ես ակարութի՛ն և երկիւղիւ, և գոլոյր բազմա՛ն ե-
ղև առ ձեզ • * և բանն իմ և քարոզութի՛ն, ոչ պատեհ 4
բանիւք իմաստութե, այլ արդեամբք հոգւոյն և զո-
րութի՛ն • * զի հաստատ ձեր մի իցէ իմաստութի՛ն մարդ- 5
կա՛ն, այլ զօրութի՛ն յ : * Ձիմաստութի խօսիմք ընդ 6
կատարեալս • զիմաստութի՛ն, ոչ զաշխարհիս այսորիկ,
և ոչ զիշխանաց աշխարհիս այսորիկ զնաւափանէլոցս •
* այլ խօսիմք զնոյ իմաստութեն ծածուկ խորհրդով, զոր 7

---

(22) Ոմանք • Հրէայքն նշան • • և հեթանոսքն զնմաստութի՛ն : (26) Ոմանք • խոկ կոչումն • նա՛, զնոցունց : (28) Ոմանք • Եւ զանառնսն աշխարհիս ընտրեաց ձեզ • և զարհամարհեալսն և զոչնչսն, զի զնսն իմ՛ : (29) Ոմանք • Ընդ նա՛ն • Ընդ այլ նա՛ : (30) Ոմանք • խմաստութի՛ն եղև • արդարութի՛ն և փրկութի՛ն և սրբութի՛ն : (31) Ոմանք • Ոյ գրեալ է • որ պարծիցի՛ն ՚ի տէր պարծեսցին :

Գլ. Բ. (1) Ոմանք • Ձվկայութի՛ն քրիստ : (2) Ոմանք • Գիտեալ ինչ ձեզ • • • ՚ի խաչ եղեալն : (3) Ոմանք • Եղէ քեզ ձեզ : (4) Ոմանք • Եւ բանն իմ՛ • բանիւք իմաստութ՛ն, այլ արդեամբ հոգւոյն զօրուց՛ : (5) Ոմանք • Հաւատքն ձեր : (6) Ոմանք • Ոչ աշխարհիս այսոսիկ զիշխանա՛ : (7) Ոմանք •

Digitized by Google

Յառաջ քան զյաւերեանալ մահմանեալց ձեր ի փառս
8 մեր: * զոր ոչինչ յիշխանացն աշխարհիս այսորիկ ծա-
նեաւ. զի եթէ էր ծանեաւեալ, ոչ այդպէսք զՅիս փառ-
9 աւոյն ի խաչ հանեին: * Այլ ոպէս և գրեալ է. զոր
աչին ոչ ետես, և ունկն ոչ լուաւ, և ի սիրտ մարդոյ
10 ոչ ելանել, այսպէսք ետուս Ած սիրելեացն իւրոց: * Այլ ք
մեզ յայտնեաց Ած հոգւովն իւրով. զի հոգին զամ-
11 քինէ և զխորս Ած: * զի ո՞ր ի մարդկանէ գիտէ բնչ
զմարդոյն, եթէ ոչ հոգի մարդոյն որ ի նմա. նոյն-
12 պէս և ոչ զՅայն ոք գիտէ, եթէ ոչ հոգին Ած: * Այլ
մեք ոչ եթէ զհոգի աշխարհիս այսորիկ պոռաք, այլ զՀո-
հոգին որ յԱծ. զի ծանիցուք զայն որ Յայն շնորհեցաւ-
13 մեզ: * Եւ զոր խօսիմք՝ ոչ եթէ մարդկիզեն ուս-
մամբ հաւատարուեր բանիւք, այլ վարդապետութեամբ հոգ-
14 ւոյն, ընդ հոգևորս զհոգևորսն հաստմամեամբք: * քանզի
զի հնչաւոր մարդ՝ ոչ ընդունի զհոգւոյն Ած, զի յիմա-
րութիւն է նմա. և ոչ կարէ գիտել՝ եթէ հոգեպէս քննի-
15 ցի: * իսկ հոգևորն քննէ զամ, և ինքն յոչ մեկէ քննի:
16 * իսկ ո՞վ գիտաց զմիտս Տեառն, որ և խրատա-
տու լինիցի նմա: այլ մեք զմիտս քրիստոսի ունիմք:

ԳԼ. Գ.

1 Եւ ես ե՛ղբարք՝ ոչ կարացի խօսել ընդ ձեզ իբրև ընդ
2 հոգևորս՝ այլ իբրև ընդ մարմնաւորս: * իբրև
ոսկեայց ի քրիստոս Յիսուսի ձեզ՝ և ոչ կերակուր,
զի ոչ եւս կարէիք. նա և արդ իսկ ոչ կարէք. քանզի
3 դեռ մարմնաւոր էք: * ուր և ագդէն իսկ ի ձեզ հնա
և նախանձ. ոչ ապաքէն մարմնաւոր էք՝ և քատ մարդ-
կան

Ջայ իմաստութեի ծածուկ խորհրդովք: (8) Ոմանք. Ջի եթէ էր... զայն փառաց ի: (9) Ոմանք. Աչինկաւ, զոր ապատրաստեաց: (10) Ոմանք. Հոգւով իւրով... զայն քէ: (11) Ոմանք. Ջի ո՞վ ոք ի մարդ: եթէ ոչ հոգին որ ի նմա է... և զայն ոք գիտ: (12) Ոմանք. Աչխաղ հիս... որ յայն շնորհեմ: (13) Ոմանք. Ուսման Ճար. ապատութեբ բա՛... քնդ հոգևորսն զհոգևորս: (14) Ոմանք. Ոչ ընդունի զհոգին Ած... քանզի յիմարութեբ է... հոգեպէս քննիցէ: (15) Ոմանք. Ջամենայն քննէ: Ոչ օրինակ ի. քննէլով զամ, և ինքն: (16) Յօբինակին Ոչ օրինակ ի. Որ և խրատա՛: (16) Ոմանք. Խրատատու լինիցի նմա. քայց մեք:

Գլ. Գ. (2) Ոմանք. Ջատեղծուցի ձեզ, և ոչ հպատաս տուն կերակուր... քզի գ. և ա. մարմնաւոր: (3) Ոմանք պ. տա. արդէն գրէն ապրդին: յորմ և ոմանք ևս պատճառ՝ արդ են իսկ: Ոչ օրինակ ի. Ա. զգ իսկ են ի ձեզ...

Digitized by Google

ձեռակիրսս առնեմ զաւետարանն ձեզ, զի հաւիքեցի զաւետարանն հեթանոսաց ընդունելի; սրբեալ հոգւովն սրբոյ զամ։ * Ընդհակ այսոցհետե պարծանս՝ ի քէն չեմ առ ձեզ։ 17
* քանզի ոչ իշխեմ խոսել ինչ զոր ոչ գործեաց քէն ինձ 18
՝ի հնազանդութեան հեթանոսաց՝ բանիւք և արդիւնաւորիւք,
* զօրութեամբ նշանաց և արուեստից, զօրութեամբ հոգւոյն 19
սրբոյ։ որպէս ինձ չեմի մինչև՝ ի կողմանս Լիւրիկեացւոց, լցուցի զաւետարանն քրիստոսի։ * Այնպէս առաւօտագիտաց 20
յատուցանել, ոչ ուր անուանեցաւ քրիստոս, զի մի ի քո հիմն եկեալ, ոչ ուր անուանեցաւ վա՛ նէ՝ առնցեն։ և որոց 21
ոչ լուան՝ ի միտ առցեն, * վաղ որոյ չուռ գան 22
միանգամայ գալ առ ձեզ։ * Բայց արդ ոչ և ապ գիշեր 23
առնել՝ ի կողմանս յարաւտից։ և անձուկ յոյժ ունիմ
՝ի քաղաքեմ ասելոց գալ առ ձեզ։ * յորժամ անցանիցեմ 24
ցեմ՝ ի տպանիա, ակն ունիմ յանցանելն առ նոսա՝ առ-
առնել զձեզ։ և ՝ի ձեզնէ յառաջանիլն անդր, եւթէ նախ
ինչ փոքր՝ ի չառամ ձեզ լցայց։ * Բայց այժմ երթեմ 25
յԵրուսաղէմ պաշտել զսրբոն։ * քանզի հաճեաց Մակեդոնացւոց և 26
հնդեանացւոցն և աղքատացուցին՝ հաղորդութիւն ինչ առա-
նել ընդ աղքատս սրբոցն՝ որ ի Երուսաղէմ։ * Հաճեալ եղեւ 27
և տացուս, քանզի և պարտապանք իսկ են նոցա։ զի եթէ
հոգեւորացն ձգի հաղորդք եղեն հեթանոսքն, պարտիւք և
մարմնաւորացն կացուղ լինիցեն։ * Այդ զայս կատա- 28
րեալ, և ինքեանս զպտուղն նոցա, անցից առ ձեզ՝ ի
սպանիա։ * գայց գիտեմ, զի ի գալն իմում առ ձեզ, 29
՝ի լրութիւնէ օրհնութեան Քրիստոսի գայց։ * Աղաչեմ զձեզ եղբարք 30
՝ի տէրն մեր յիսուս քրիստոս, և սիրովն հոգւոյն, աղաւա-
րտալ ինձ յաղօթս վասն իմ առ Աստ։ * զի ազատիմ 31
ցանից յապստամբացն որ ՝ի հրէաստանի են և ձառա-
սոնն իմ որ յԵրուսաղէմ ընդունելի լեցից սրբոցն։ * զի խընդ- 32

---

(17) Ոմանք. Ունիմ այսուհետև և պար՛։ (18) Ոմանք. ՝ի հնազանդութիւն հե՛։ (19) Օրինակ մ. Զօրութիւն նշանաց և արուեստից։ (19) Ոմանք յաւելուն. Եւ ոչ ինձ չեմի ե՛ ղծոյլ մինչև։ (20) Ոմանք. Այսպէս առաւօտագիտաց... յայլոց հիմանն։ (23) Ոմանք. Ի՛ գալ ինձ... և անձուկ ե՛։ (24) Ոմանք. Ցիտանել և զձեզ... յարտիկ անգր... ձեզ եղբայք։ (27) Ոմանք. Եւ այսպէսեան իսկ է՛ն ձեզ... կացուղ լինիցեն ձեզ։ նա, ձեզ կացուղ։ (28) Բազմ. Զպատուղ ձեզ։ (29) Ոմանք. Զայս գիտեմ՝ զի ի գալն առ ձեզ, լրութիւն օրհնութեան Քրիստոսի։ Ոմ և ոմանք յաւելուն. Օրհնութեամ աւետարանին փոխ Քրիստոսի։ (30) Ոմանք. Եւ սիրով Հոգւոյն սրբոյ։ (31) Ոմանք. Որ են ՝ի հրէաստանի, և պատարագն իմ յԵրուսաղէմ։ (32) Ոմանք. Եկեալ առ ձեզ։

Digitized by Google

զառաքեսցէ հրեշտակ առաջի քո, հանդիպեսցէ քեզ ազգ ձեզ։
33 * Եւ եթէ խոպանացաւ եղբայրն իմ ձեզ առնելոյ ամենեւին։ առաքեա։

ԳԼՒ Ի Զ։

1 Յաճախ առնեմ ձեզ զիմիթէ զբոյր մեր, որ է սպաս
2 սուրբ եկեղեցւոյն կենդանագործ։ * զի զնա ընկալ-
ցիք ՚ի ձեր՝ արժանի սրբոյդ, և վերակացու լինիցիք նմա՝
յորժամ պակասք իցայ և կոչեսցէ զձեզ։ քանզի և նա վե-
3 րակացու եղև բազմից, և ինձ խոկ ՚ի գլխովին։ * Ող-
ջոյն տացիք սրբակեաց ակիւղեայ՝ գործակցայ լինից
4 ՚ի քոյ յն։ * որք ընդ անձին իմոյ զիւրութեանդ պարանոցս
մատուցին։ զորոց սէր ես միայն գհանանաւ, այլ և ամե-
5 նեցունց եկեղեցեաց հեթանոսաց։ * և առ սոսին եկեղեցւոյն նոյն։
Ողջոյն տացիք եղբարնասէր սիրելոյ իմոյ, որ է պատոպ
6 առաքեցւոց ՚ի քէ։ * Ողջոյն տացիք մարեայ, որ բեղմ
7 վաստակս վաստակեաց ՚ի ձեզ։ * Ողջոյն տացիք անդ-
րանիկեայ և յօրնեայ տգէտ ակնածեայ իմոյ՝ և զերկեքեցայ,
որք երկեղիքն իսկ են յաւազակեալս։ որք և յաւազակ իսկ
8 քառն գիս եղեն ՚ի քէ։ * Ողջոյն տացիք ամազդեայ սի-
9 րելոյ իմոյ ՚ի ձեր։ * Ողջոյն տացիք սուրբանեայ գաղ-
10 ծակցի իմոյ ՚ի ձեր, և առաքեայ սիրելոյ իմոյ։ * Ող-
11 ջոյն տացիք տանկլեայ՝ որ ընտիրն է ՚ի ձեր։ * Ողջոյն
տացիք ձգի որ յարեւասատելոյ տանեզ անուն էգեն։ որ-
ջոյն տացիք հերովփունայ տգէտ տանեզ էգեն ՚ի ձեր։
12 * Ողջոյն տացիք տրիփոսեայ և տրիփանեայ, վաստա-
կաւորաց ՚ի ձեր։ Ողջոյն տացիք պերսիքեայ սիրելոյ,
13 որ բեղմ վաստակս վաստակեաց ՚ի ձեր։ * Ողջոյն տա-
14 ցիք ռուֆայ ընտրելոյ ՚ի ձեր, և մօր նր և իմոյ։ * Ող-
ջոյն տացիք ասիւնկրիտեայ, փղեգոնեայ, երմեայ,
ագասրովեայ, երմեայ, և որ ընդ նոսա եղբարցք էգեն։
15 * Ողջոյն տացիք փիլողոգեայ, և յուլեայ, նեռեայ, և
քոյր նորա ոլիմպեայ, և որ ընդ նոսա սուրբք ամենեն-
քեան

---

(33) Ոմանք. Խոպանացաւ և սիրոյ եղբօրն. Ը ձեզ ամենեին։
ԳԼ. Ժ. (2) Ոմանք. Եւ ինձ խոկ գլխովին։ (3) Ոմանք.
Պրեսկեայ և ակիլեայ. լամ. և ակուիլեայ։ (7) Ոմանք. Եւ
գերակացս, որ երևի։ (9) Ոմանք. Գործակցայ լինից
՚ի ձեր։ (9) Ցօրինակին. Եւ սուսքեայ։ (11) Ոմանք. Տանեզ
անուն են... ազգականի իմոյ. ՚ի նորին հայս։ (12) Օ-
րինակ ի. Ողջոյն տացիք տրիփոսեայ և տպարերիւնեայ
վաստակաւորաց կանանցն ՚ի ձեր.. պերսիքեայ հինոլ
սիրելոյ։ (13) Ոմանք. Ռուֆայ ընտրելոյ։ (14) Ոմանք.
Ասիւնկրիտեայ, փղեգոնեայ, ագասրովեայ երմեայ։
(15) Ցօրինակին. Եւ քոյր նր իւլիմպեայ։ Ուր ոմանք.

Digitized by Google

քին իցեն : * Ընկէնն առաջնք միմեանց ի հանդերձս առնել 16
եղ բուսեն : Ընկէնն առան ձեզ ամ եկեղեցիք քրի : * Ա 17
զառնամ զձեզ եպիսկոպոսք , պիտակ զպաշտօնեան , որ վերձա-
ածս և գայլնագործեն առնիկեն առաքեալ վարդա-
պետեն ՝ զոր գուքն ուսուցուք . և խորհրդատուք
ի նոցանեն : * Չի այնպէսիքն ձեն մերոյ քրի չէ Ծա 18
ռայեն , այլ իւրեանց որովայնին . և քաղցրաբանութիւ
և օրհնութիւ պատրեն զսիրտս անմեղաց : * Չի ձեր հը 19
նազանդութիւ առ ամենեսեան հասեալ է . և արգ
ի ձեզ ուրախ եմ . բայց կամիմ զձեզ իմաստուն լե
նել ի բարեաս , և անմեղս ի չարեաս : * և Աստ 20
ած խաղաղութ
եան հարստահարէ զսատանայ ընդ ոտիւք ձերովք մերձ
ը մերձ : Շնորհք ձեր մերոյ յիսի քրի ընդ ձեզ : * Ընկէնն 21
ասէ ձեզ ախմինեկաս եղբայրք , և գործակից իմ՝ և զօ
կիտա , և յաստիճ , և ասսիպատրաս , ազգականք իմ : * Ող 22
ջոյն ասեմ ձեզ և ես առ քարոզու , որ զիրաւցն գրկեցի ի
ձեր : * Ընկէնն ասէ ձեզ գայլնաս ասանկականն իմ՝ և ամ 23
եկեղեցեյն : Ընկէնն ասէ ձեզ երաստաս չահանձ քաղա
քիս , և կուատրատոս եղբայրք : * Ա յլ այնմ որ կարօղն է 24
հաստատել զձեզ ըստ ասաւատրանիս խնամ՝ և ըստ քարո
զութեն յիսի քրի , ըստ յայտնուն խորհրդոյն , ժամանակս
սկզբն յաւիտենից լռեցելոյ . * և յայտնելոյ այժմիկ ի 25
ձեռն գրոց մերգաբանականց , ըստ հրամանի մեծին Աստ
ուծոյն մերոյ , ի հնազանդութիւ հաւատոց . յամենայն ազգս
ծանուցելոյ , * միայնոյ իմաստնոյն Աստ , ի ձեռն յիսի քրի 26
նմ փառք յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն : * Շնորհք 27
ձեր մերոյ յիսի քրի ըստ ձեզ ամենեսեան :

Ա՝ Հռոմայեցւոն գրեցաւ ի կրնխոսէ ի յհեռն էրէքեայ ար
կաւագի : Տուեալ . ըստ :

Ն Ա՝

Ուսմնակեալ : (18) Ոմանք . Ա՝ երոյ յիսի քրի . . և քաղցրա
բանութիւ և օրհնաբանութիւ պատրեն : (19) Ոմանք .
Չեր հնազանդութիւն առ ամենեսեան . ուրախ եմ ՝ ի
ձեզ : (22) Ոմանք . եւ ես առ քարոզու : (23) Ոմանք . Ա՝
եկեղեցեյսոց . . շահանձ քաղաքիս : (23) Ոմանք ըստ լա
պինական օրինակին ասացին Շնորհք ձեր մերոյ . և . պա
շմ գրչագիրք մեր ասեն ՝ ի շահանձ , ոչ ես եդաք : (25) Ոմանք .
խորհրդոյս այսորիկ , ժամիզք յաւիտենից լռեցելոյս . . .
՝ի հնազանդութիւ հաւատոցս : (26) Ոմանք . Քեզ ի տրամ
փառք : Որ ասեան յաւելու . Ա՝ պարիս ես փառք : (26) Ցբ
բիսիկին գլուխ . Յաւետարանն յաւիտենից ամէն : (27) Ոմանք
լրինեն զամէն , դնելով ես ՝ի վերջանի՝ ամենեսեան . ամէն :
* Ի վերջանի՝ երկու օրինակ ասեն . ի ձեռն վերջակաց հինգ
միոյ տարեգաւառի :

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. Կտակարանաց Առաջին Թղթոյն։

Ոյս առաքեալ յիքիսոսէ ասիացւոց՝ և ի գնչսիս՝ և ի գեղատացւոց՝ և ի գեղեսիս՝ և ի պամփիլիացւոց՝ և ի գեղեսիս՝ և ի գեղեսիս՝ և ի գեղեսիս

ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԳՐՔԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԿՈՉԱՆԴԵՑ ԶԵՒՆ ԱՌ ՅՈՎՍԵՓ ԱՐԻՄԱԹԱՑԻ

1 ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԿՈՉԱՆԴԵՑ ԶԵՒՆ ԱՌ ՅՈՎՍԵՓ ԱՐԻՄԱԹԱՑԻ
զոր առաքեալ յայն ըստ կոչմանն ոմն, և առա-
քեալ Թէնէա եղեալէր * և եկեալ ցՀռոմ զոր
2 ժամանակս ի կուսէն Մարիամ, ասէ Ղուկաս, ի քո յայ կո-
չեցեալ սրբոյ, ասելիքդ հանգամանդ որ կոչեցան
զաւետս ասեն Աղեքսիոս յայն քահ, յաջ տեսիլն նշ՝ ասէր։
* Ընտրեցեալ ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յայն հմրեմ ասելոյ,
3 և ի ձեռն յայն քոյ։ * Գոհանամ զձեզ իսկ յաջ ժամ
4 վայ ձեզ՝ ի վերայ ընդունելոյն ոչ ոտանաւոր ձեզ, զի
ասելոյ։ * զի յաստուածային ուրեմն գուք ծնեալ
5 ասելոյ։

գ՝ ա՝ (2) Յօհաննէս Զէբեդեայ։ (4) Ասդ՝ ա՝ Ոմն։ * ի վերնափեայ տանէ յաւետուն։ Ա՛ հոգեմատեանն ասուա-
ջին Հռոմէն ասուածկոյ։ Ա՛ն էսոյ յաստուածն ոմ ասուհամ-
հայեցիս փրկիչն մի գերազանց մեր համախոյն հիւանդութեան սիրէ
գրէն պանդ ասանձն յաստուած։ ի վերնափեայ յաստուած ի՛ն
նման Պետրոսի ասուածկոյ։ Յայս ասկան հանգիստանալ լսուին
նանի դեռ յհատանդիսա, Հիսուսի երգասիրելոյն ասուածկոյ
ասուածկոյ ասու։ ի՛ն այլն։

Digitized by Google

6 աստիճանքն բանիւ, և աստիճանքն գիտուքեամբ։ * որպէս վկայ
7 ուխտին իսկ ոչ հաստատեաց յաջ ձեռաց։ * զի գուցէ մի
նուազիցեն՝ և մի իսկ ընդունիցէ, ասէն կատարած յայտնուա-
8 ծեն ամենայնի քում։ * որ և հաստատեաց զձեզ
միանգամ՝ ի կատարած, անեղականաւ յօրն ամենայն քում։
9 * Հաստատեալ է ուխտ, որով կամեցաւ ընդ հողս
գուցէ որպէսզի ծորան յամենայն ամենայն։
10 * Ազգաց՝ զձեզ ընդունիցէ անուանէն ամենայն քում։ Ա
զի ունիցէք ամենեքեան, և մի ինչ ի ձեզ
հերձուածոց։ քանզի եղիք հաստատուածք ի նմին միտս
11 և ի նոյն հանճարս։ * Ազգ եղև ինձ վնաս ձեր ընդառաջ՝
ի քաղաքացւոյ անտի, զի հակառակութիւնք են ի ձեզ։
12 * և արդ ասեմ ինչ, եթէ խրատանչելոցդ ի ձենջ ազ
ատ։ ես սմա՞ւրտուհեան եմ, և սիւան՝ եթէ ես ապաշա՞ր
նան է, և սիւան՝ եթէ ես կերպիւրեան։ և սիւան՝ եթէ
13 ես քենէն։ * իսկարդ՝ բաժանեալ ինձ ինչ քո։ միթէ
ապաշխրոյ ի խաչ երկեալ ինչ վնաս ձեր, կամ յանուն ապաշ
14 դրոյ միրոնացարուք։ * Գոհանամ զնոյ իմոյ՝ զի ոչ զոք
ի ձենջ միրոնեցի, բայց միայն զկրիսպոս՝ և զգայեոս։
15 զի մի ոք ասիցէ, * եթէ յիմ անուն միրոնեցարուք։ ասէ
16 եւսու։ ինչք և ասանն ասեփանեան։ զայլ ոք ոչ գիտեմ
17 ասենևիւն եթէ միրոնեցի։ * զի ոչ առաքեաց զիս քրիս միրո-
նել՝ այլ աւետարանել։ ոչ ձեռագրութեամբ բանից՝ զի
18 մի ընդունայն լինի խաչն քրիս։ * Օրհնեալ խաչին՝ կո-
րուսելոցն յիմարուն է։ այլ փրկելոցս մեզ՝ զօրու է
19 ոյժ։ * Ջի գրեալ է, կորուսից զիմաստութեն իմաստ
նոց։ և զխորհուրդս խորհրդականաց արհամարհեցից։
20 * Որ՞ր իմաստուն, ուր գրագիր, ուր քննիչ աշխարհիս
այսմիկ։ ոչ ապաքէն յիմարի եցոյց ածի զիմաստութեն
21 աշխարհիս։ * քանզի իմաստութեամբ ոչ՝ ոչ ծանեաւ աշ
խարհ իմաստութեն զնա։ հաճեցաւ ածի յիմարութեամբ քա-

առուեալ են ինձ ի քո։ (6) Ոմանք. Ոչ և վկայութեանն։
(7) Ոմանք. Ականհալեալ յայտնութեն ոմն։ (8) Ոմանք. Ջօր
ձեր միրոյ։ (9) Ոսկան. Տեն միրոյ յիւ քէ։ (9) Ոմանք. Որ
կաջեցաւքս ի։ (10) Ոմանք. Նշ մի ինչ ի ձեզ։ և ի
նոյն հանճարս։ յամ, հանճարս։ (11) Ոմանք. Երեք հա
կառակութենք ինչն։ (12) Վ՞ անասան՝ Ասաւղոս. փշո
ցոց ծանուցանե, գործ, ժէ։ ։ (12) Ոմանք. Երեք քրիսեան։
(13) Ոմանք. Ի խաչ երկեալ է վնաս։ (15) Ոմանք. Երեք յիմ
անուն։ (16) Ոմանք. Սաւեփանեան, և զայլ ոք։ (17) Ո-
մանք. Ջիս զձեզ միրոնել։ ... լինիցի խաչն քրիս։ (20) Ըմպի-
Ջիմաթեցոյ՝ ոչ ածի զնոսա։" (20) Ոմանք յաւելուն Աշխարհ
հիս այսորիկ։ (21) Ջամանս պիտի։ Ինչի խնամարկեն ոչ ոչ
ծա։" ։ Ոտ ոմանք. Ապրեցուցանել զհաւատացեալսն։

Digitized by Google

քո ողորմութեանդ առատութեանդ ջնջեա զանօրէնութիւնս ։ * խոհ ա 22
զուսիկ հանեա հրեայք ընդեղ հայցեսին, և հեթանոսք իմաս-
տասիրեսցեն ։ * ասեն քարոզեացուք զնաւաբեկութիւնն քո, 23
հրեից զայրագոյնսն ։ և հեթանոսաց յիմարութիւն ։
* բայց նոցին խոհ կոչեցելոցն հրեից և հեթանոսաց, 24
զքրիստոս զօրութիւն, և զիմաստութիւն ։ * զի յիմարն աստ 25
իմաստունացն է քան զմարդիկ ։ և տկարն աստ զօրացեալն
է քան զմարդիկ ։ * ակնարկեա և զձեր խոհ կոչեցեալսդ ասէ, 26
ոչ բազումք, զի ոչ բազմ իմաստունք ըստ մարմնոյ, և
ոչ բազմ հզօրք, և ոչ բազմ ազնուականք ։ * այլ զնո- 27
մարս աչխարհիս ընտրեաց Աստ, զի յամօթ արասցէ զի-
մաստունս ։ և զթոկալս աչխարհիս ընտրեաց Աստ, զի յա-
ժեմ ածասցէ զհզօրս ։ * և զանառնիս աչխարհի և զարհ- 28
համարհեալս ընտրեաց Աստ և զչգոյնսն, զի զգոյնսն զիրեն
խափանեսցէ ։ * ոչ զի մի ապարծեսցի ամենայն մարմին առաջի 29
Աստ ։ * Ձի ի նմանէ դուք էք ի քրիստոս յիսուս, որ եղեւ մեզ իմաս- 30
տութիւն յԱստ, արդարութիւն, և սրբութիւն, և փրկութիւն ։ * զի 31
ասէ և գրեալ է ։ որ պարծիցի ի տեր պարծեսցի ։

ԳԼ. Բ.

Եւ ես ընկալեալ և եկի առ ձեզ ով եղբարք, ոչ ըստ ա
առաւելութեան բանից իմաստութեան պատմեալ ձեզ
զվկայութիւն Աստ ։ * Ձի ոչ եդեալ ի մտի եղէ գիտել ինչ 2
ի ձեզ, բայց միայն զյիսուս քրիստոս, և զնոյն ի խաչ եղեալ ։ * և 3
ես ակնարկութեամբ և երկիւղիւ, և գոլոյս բազմամբ եղէ
առ ձեզ ։ * և բանն իմ և քարոզութիւնն, ոչ պատկերս 4
բանիւք իմաստութեան, այլ արգելանմամբ հոգւոյն և զո-
րութեամբ ։ զի հաստատեսցի ձեր ոչ իմաստութեամբ մարդ- 5
կան, այլ զօրութեամբ Աստ ։ * Ձիմաստութիւն խօսեմք քնդ 6
կեանն, այլ զօրութեամբ Աստ ։ Ձիմաստութիւն խօսեմք,
և ոչ զիմաստութիւն այսոցիկ, զիմաստութիւն,
և ոչ զիշխանացս աչխարհիս այսոցիկ զնախանձելոցս ։
* այլ խօսիմք զԱստ իմաստութիւն ծածկեալ խորհրդով, զոր 7

(22) Անդ ։ Հրեայքն նշան ։ և հեթանոսքն զիմաստութիւն ։ (26) Անդ ։ խոհ կոչումն ։ կամ, զկոչեալսդ ։
(28) Անդ ։ Եւ զանառնիս աչխարհիս ընտրեաց Աստ ։ և զարհամարհեալս և զչգոյնս, զի զգոյնսն իմ։ (29) Ա-
կան ։ Աստուծոյ նիւ ։ (30) Անդ ։ խիստաստեղծ ։ ասէ ։ արդա-
րութիւն և փրկութիւն և սրբութիւն ։ (31) Անդ ։ Ասէ գրեալ է ։
որ պարծիցի՝ ի տեր պարծեսցին ։

Գլ. Բ. (1) Անդ ։ Ջվկայութիւն քրիստ ։ (2) Անդ ։ Գիք
ասէ ինչ ձեզ ։ ։ ։ ի խաչ եղեալն ։ (3) Անդ ։ Երկիւղ քնդ
ձեզ ։ (4) Անդ ։ Եւ զառն իմ ։ ։ բանիւք իմաստութ ։ այլ
արգելանմամբ հոգւոյն զօրութ ։ (5) Անդ ։ Հաստատեսցի ձեր ։
(6) Անդ ։ Ոչ աչխարհիս այսոցիկ զիշխ ։ ։ ։ (7) Անդ ։

Digitized by Google

Յառաջ քան զյաւիտեանս Աստուածեաց ածի՛ ի փառս
8 մեր: * զոր ոչոք յիշխանացս աշխարհիս այսորիկ ծա-
նեաւ. զի եթէ ի՛ր ծանուցեալ, ոչ արդեւք զՏէր փառ-
9 աւոյն՝ ի խաչ հանեին: * Այլ ոպէ և գրեալ է. զոր
աչին ոչ եւտես, և ունկն ոչ լուաւ, և ի սիրտ մարդոյ
10 ոչ ելանել, այսպարատասեալ Ստ սիրելեացն իւրոց: * Այլ ք
մեզ յայտնեաց Ստ հոգւովն իւրով. զի հոգին զՏ՛ր
11 քննէ՝ և զխորս Ստ: * զի ո՞ ոք ի մարդկանէ գիտէ զինչ
զմարդոյն, եթէ ոչ հոգի մարդոյն որ ի նմա. նոյն-
12 պէս և ոչ զՏայն ոք գիտէ, եթէ ոչ Հոգին Ստ: * Այլ
մեք ոչ եթէ զհոգի աշխարհիս այսորիկ պառաք, այլ զՀո-
հոգին որ յԱ՛ստ. զի ծանիցուք զոյն որ յնոյն շնորհեցաւ
13 մեզ: * Եւ զոր խօսիմք՝ ոչ եթէ մարդկական ուս-
մամբ հաւատասուն բանիւ, այլ վարդապետութեամբ Հոգ-
14 ւոյն, ընդ հոգեւորս զհոգեւորսն հաւասարեալ: * քանզի
զի հնազանդ մարդ՝ ոչ ընդունի զհոգւոյն Ստ, զի յիմա-
րութիւ է նմա. և ոչ կարէ գիտել՝ եթէ հոգեպէս քննի
15 ցի: * իսկ հոգեւորն քննէ զամ, և ինքն յոչմեքէ ոչ
16 քննի: * Ո՞ւ ոք արդ՝ ոչ գիտաց զՏ՛ն ածն, որ և խրատ-
ուս լինիցի նմա: այլ մեք զՔ՛ստոս քննէ ունիմք:

ԳԼ. Գ.

1 Եւ ես ե՛ղբարք՝ ոչ կարացի խօսել ընդ ձեզ իբրև ընդ
2 հոգեւորս՝ այլ իբրև ընդ մարմնաւորս: * Իբրև
մանկունս ի քրիստոս կամեցի ձեզ՝ և ոչ կերակուր,
զի ոչ էաւ կարէիք. Ոա և արդ իսկ ոչ կարէք. քանզի
3 դեռ մարմնաւոր էք: * ուր և արդէն իսկ ի ձեզ հնձ
և նախանձ. ոչ ապաքէն մարմնաւոր էք՝ և քատ մարդ-
կան

Ջայ իմաստութեի ծածուկ խորհրդով: (8) Ոմանք. Ջի եթէ էր... զՏ՛ն փառաց՝ ի: (9) Ոսկ. Աչինաւ, զոր աչառատասեալ: (10) Ոմանք. Ճոգւով իւրով. զամեն քն": (11) Ոմանք. Ջի մ՛ի ոք ի մարդ". Եթէ ոչ հոգին որ ի նմա է... և զՏայն ոք գի': (12) Ոմանք. Ա՛ստոյ հնձ... որ յՏայն Ջնորհե": (13) Ոմանք. Ա՛ստուծոյն Հաւատուածք բա"... ընդ հոգեւորսն զհոգեւորս: (14) Ոմանք. Ոչ ընդունի զհոգին Ստ... քանզի յիմարութիւ է... հոգեպէս քննիցէ: (15) Ոմանք. Ջամենեսեան քննէ: Ոչ օ՛ք ոք ի. քննեսցի զամ", և ինքն: (16) Յօբինալին ոչինչ. Որ և խրատ": (16) Ոմանք. Խրատուսուս լինիցի Նմա. քառեղ մեք:

Գլ. Գ. (2) Ոմանք. Ջամենեցուցի ձեզ, և ոչ հաստատ առնել կերակուր... զքի գեռեւս մարմնաւորք: (3) Ոմանք. Ջ՛ստոյ արդէն՝ զրկեն արդեն: յորմէ և ոմանք նոյնպէս՝ արդ. են իսկ: Ոչ օ՛ք ոք ի. Ա՛րդ իսկ են՝ ի ձեզ...

Digitized by Google

4 կան գնայք: * Յորժամ ասէ ոք ի ձեզնէ՝ Եա ապաւէն
սեան եմ, և մեռանի՝ եթէ ես ապաւէնասեան, ոչ մար-
գին էք: Իսկ արդ՝ ոչ է ապաւէնն, կամ մի ապաւէ-
5 նասցես, * պաշտօնեայքն որովք հաւատացէքն, և իբրա-
6 քանչինսն ոչ եառ: * Ես անկեցի՝ ապաւէնս ի Սիա-
7 ւեան, այլ ընծայ ազնիւ: * Ա՛ստուածեան ոչ այն ինչ ոք
է՝ որ անկեացն, և ոչ այն որ ձեռնարն եւս. այլ որ ա-
8 ձեցոյցն ա՛ծ: * որ անկեացն, և որ ձեռնարն եւս, մի են.
բայց իբրաքանչիւրոք ձեռնարս վարձս առնուցու ըստ իւ-
9 րում վաստակոց: * Ջի ոչ գործակից եմք, այ ասէ
10 գիւն էք, այ շինած էք: * Ըստ շնորհացն որ տուեալ
եմք ես ինձ, իբրև իմաստուն ճարտարապետս հիմն
եդի. բայց այլ է որ շինէն՝ այլ իւրաքանչիւրոք զգուշ-
11 ացի՝ թէ ոգի շինիցէ: * զի հիմն այլ ոք ոչ կարէ դնել
12 քան զեդեալն՝ որ է յի՛ն քրիստոս: Եթէ ոք շինէ՝ ի վերայ
հիմանն այսորիկ՝ ոսկի, արծաթ, ականունս պատուա-
13 կանս, փայտ, խոտ, եղէգն, * իւրաքանչիւր գործն
յայտնելոց է. զի տրուի յայտնեցէ զի՝ ի հրոյ յայտնելոց
է: * և իւրաքանչիւր գործն զնա՛րդ և իցէ՝ հուրն
14 փորձեսցէ: * Եթէ ումրուք գործն զոր շինեաց՝ հայ-
15 ցէ, վարձս առցէ. և եթէ ումրուք գործն այրեսցի՝ տուժ
ուսցէ, բայց ինքն կեցցէ. այլ այնպէս՝ որպէս թէ ի
16 հուր: * Ո՞չ գիտէք եթէ տաճար էք ես, և հոգի ես
17 քնակեալ է ի ձեզ: * Եթէ ոք զտաճար ես ապականէ
զնա, ապականեսցէ զնա ես. զի սուրբ է տաճարն
18 որ էք դուք: * Ա՛ր ոք զանձն խաբեսցէ. եթէ ոք կա-
րծիցէ ի ձեզնէ իմաստուն լինել՝ յաշխարհիս յայսմիկ,

և ի մարմնոյ պնայք: (4) Ոմանք. Եա ապաւէնասեան եմ.
և ձիւն եթէ ես ապաւէնասեան, ոչ մարգիկ իցեն..
կամ ոչ է ապաւէնն: (5) Ոմանք. Եա իւրաքանչիւրոք ո-
ւիք ունի և ընծա եառ: (7) Օրինակ ին. Ոչ այն ինչ է Ա-
ոսիան. Ոչ այն ոք ինչ է: (8) Ոմանք. Ջիւր վարձս առ-
ցէ: (9) Ոմանք. Գործակից էք. այ արգիւնք էք. այ շի-
նուած էք: (10) Ոմանք. Ըստ շնորհացն որ... որ շի-
նէ.. զգոյշ լիցի եթէ ոգի շինեսցէ: (11) Ոմանք. Ա՛յլ
ոչ ոք կարէ: (12) Ոմանք. Եւ եթէ ոք շինէ: (13) Օրի-
նին ին. Ջի հուրբ յայտնէ". (14) Ոմանք. Եւ իւրաքան-
չիւրոք զգոյ"... հուրն փորձիցէ: Ոմանք. Եա զիւրա-
քանչիւրոց: (15) Ոմանք. Շինեաց՝ կայցէ: (15) 'ի լրա-
ւ ոգի թէ 'ի հրոյ: (16) Ոմանք. Եւ հոգին այ: (17) Օրի-
նալ ին. Ջի տաճարն այ... որ է դուք: (18) Ա՛յ գիւղ
գիշի հանդիպեալ ի լաո". այսք համարոյ նշանակէն. Ա՛ս-
տեղծցի ի կանոնս: (18) Ոմանք. Ջանձինս խաբեսցէ,
եթէ ոք կամ ոք... յաշխարհիս յայսմիկ:

Digitized by Google

19 չիմանք զիցէ՝ զի երկեաք խմասուն։ * Զի խմասուն է
աշխարհիս այսորիկ՝ չիմարու[ի] ի առաքին ծդ. քանզի
գրեալ է, Թէ որ ըմբռնէ զիմաստունս 'ի խորագիտու-
20 թիւն իւրում։ * և դարձեալ՝ Թէ տէր ճանաչէ զիմաս-
21 տունս ծդ, զի են ընդունայն։ * Այսոքիկ
22 ասեն մի ոք ապարծենասցի 'ի մարդկանէ։ * զի ամե՛ն իմ ձեր
է. եթէ պաւղոս, եթէ ապաւղոս, եթէ կեփաս, եթէ
աշխարհ, եթէ կեանք, եթէ մահ, եթէ որ կայնս, եթէ
23 հանդերձեալքն. ամե՛ն իմ ձեր է։ * դուք քրիս[տ]ոսի, քրիս[տ]ոս

ԳԼ. Դ.

1 Այսպէս համարեսցի զմեզ մարդիկ, իբրև զպաշ-
տօնեայս քրիս[տ]ոսի և հաւատարմարեաս խորհրդոցն ծդ։
2 * Այլ խնդիր է 'ի մէջ հաւատարմարեացս, եթէ ոք հա-
3 ւատարի՛մ գտցի։ * Այլ ինձ և այս անարդանք են,
եթէ 'ի ձէնջ դատեցայց, կամ քնաւ իսկ 'ի մարդկա-
4 նէ։ նա և զանձն իմ ոչ քննեմ։ * զի ոչինչ գիտեմ
զանձին խնդիր. այլ ոչ եթէ՝ այսու արդարացեալ, զի որ
5 քննէն զիս՝ տէր է։ * Այսու հետեւ մի յաւուրէ յառաջ ըզ-
ժամանակին դատիք, մինչև եկեսցէ տէր որ լուսաւորեսցէ
առանցիցն զգաղտնեացս խաւարի, և յայտնիցէ զխորհուրդս
սրտից. և առցէ իւրաքանչիւր գովութիւն ի ներքոյ յԱստ։
6 * Զայս ի գիրսդ առաքելոցն յանձն իմ և յաստուածա-
գոյս վս ձեր. զի 'ի մէնջ սուաքիք՝ մի ինչ առաւել քան ըզ-
գրեալսն խմանալ. զի մի այր քան զընկեր հպարտասցի
7 ոչ ըն[դ] 'ի վերայ ընկերին։ * Ով զի տեսանէ քեզ, կամ
զքեզ. զինչ ունիս զոր ոչ իցէ առեալ. և եթէ առեր
8 զի պարծիս իբրև զչառեալ։ * Այժմն իսկ յագեալ
իցիք, և արքունի մեծացարուք, առանց մեր թագաւո-
րիցիք. և երանի թէ թագաւորեիք, զի և մեք ընդ
9 ձեզ թագաւորեսցուք։ * Ինձ այսպէս թուի՝ Թէ զմեզ
զառաքեալս յետնոյդս արար ոչՓ իբրև զմահապարտս.
զի առաւել եղեւ աշխարհի, և հրեշտակաց և մարդկանց

* Մ՚ ինչ

(19) Ոմանք. Ոչ ըմբռնէն զիմաս՛՝։ (20) Ոմանք. Զիմաս-
տունս մարդկան՝ զի են։ (22) Ոմանք գրեալ գտանի՝ ի բաս
յետագոյնսն այսպէս. Երեք որիսանս։ այլ բնդի հանդիպի մեզ
զսոսա բռնանալ ասելն, ոչ ևս 'ի հետոյ. Ը. 38. Ոչ ևս ե-
ւս օրինակ գտանի. Երեք որ կիսանս։

ԳԼ. Դ. (2) Ոմանք. Եւս եթէ ոք հաւա՛։ (3) Ոմանք. Թէ
'ի ձէնջ գա՛՝։ (4) Ոմանք. Գիտեմ՛ ոմանքն իմոյ։ (4) Օտ-
նոյ գ. Այլ ոչ այսու արդար եմ, զի։ (5) Ոմանք. Լոյս
առաջ առնեն զգա՛՝։ (5) Ոմանք. Խորհրդեսցէ զոմ՛՝։
(7) Ոմանք. Ունիս՝ որ ոչ իցէ ։։։ իբրև զչառեալ։ (7) Ոմանք.
Իբր զչառեալ։ (9) Ոմանք. Երեք զմեզ առաքեալսս ։։։

Digitized by Google

* Մինչ յիմանալը վէր քան, և գուք իմանասէնք ի քէն- 10
սնիք սկսանիլ՝ և գուք հզօրք • գուք փառաւորեալք՝ և
սնիք անարգեալք * մինչև ցայսօր ժամանակի • և քաղցեալք, 11
և ծարաւեալք, և մերկ գնացեալք, և կռփահարեցեալք •
և անհանգիստ եղեալք • * և աշխատեցեալք ձեռօք մեր 12
քոյոք • բամբասեալեն պնդել՝ օրհնեալք • հալածեալեն՝ յանձն
առնուլ • * հայհոյեալեն՝ աղաչեալք, իբրև առակ եղ- 13
ջառակի եղեալք ամ աշխարհի • ամենեցունց փառքալի էք
նեալ մինչև ցայսր: * Ոչ ի ձեզ յայտնի՝ ես գրեմ ինչ սպասելով ըզ- 14
ձեզ՝ գրելո զայս, այլ իբրև ըզորդիս սիրելիս խրատեմ:
* Թէպէտ և բազում դաստիարակս ունիցիք ի քրիս տոս, այլ 15
ոչ ի բազումս հայր • զի ի քրիստոս յոյ սանելոյ սնան ես ձեզ
ծնայ զձեզ: * Արդ աղաչեմ զձեզ նմանողք իմ 16
զիս իք: * Վասն այսորիկ առաքեցի առ ձեզ զտիմոթէոս, 17
որ է իմ որդի սիրելի և հաւատարիմ ի տեր • որ յիշ-
ցուսցէ ձեզ զճանապարհս իմ որ ի քրիստոս յոյ • որպէս և ես
սնանիմ ուսուցանեմ յամենայն եկեղեցիս ուսուցանեմ: * Որպէս 18
թէ չիցեմ գալոց առ ձեզ, ոմանք հպարտացան: * այլ 19
եկիցեմ հուսով ընդ հուսոյ՝ եթէ տէր կամեսցի • և ի գիտ
առից՝ ոչ զբանս հպարտացելոցն, այլ զզօրութիւն: * զի 20
ոչ եթէ բանիւք է արքայութիւն ած, այլ զօրութիւն:
* Արդ՝ ո՞ւմ կամիք, գաւազանա՞ւ եկից առ ձեզ, եթէ 21
սիրով հոգւոյն՝ հեզութե, և արդարութե, և խնդարար հոգւոյ:

ԳԼ. Ե.

Բանաւ՝ և անառանձի՛ խոկ ի ձեզ ընկերս պոռնկութեան, 1
և այնպիսւոյ պոռնկութե՝ որ ոչ և ի հեթանոսս, ոյզ
եթէ զկին հօր իւրոյ ունել: * և գուք հպարտացեալ՝ 2
էք • և ոչ առաւել զգացաք զի բարձցի ի միջոյ ձերմէ
ձէ՝ որ զգործն զայն գործեաց: * Ձէք ես եթէ ածա- 3

առնիլ եղեալ: (10)(11) Ոմանք. Ընտրեալք: Մինչև ցայ"ս (11) Ոմանք. Եւ քաղցեալք: (11) Յօրինակին պակսէր. Գնացեալք, և խոփահարեցեալ: (12) Ոմանք. Ձանձն առնուլ: և ոմանք. առնէաւր: (13) Ոմանք. Եւ ամենեցուն փառքալի: (15) Ոմանք. Դաստիարակ ունիս": (16) Ոմանք. Կամ ընդ եղեալ եղեր ուք: (16) Ոմանք առաքել ի լաթոխանանէն չա- ձեալս. ինձ եղիչէ. ոյզ և ես գնի: Որ էիս ի գերագիրս ծեր, օրպէս և ու ի յոանիան օրինակս: (17) Ոմանք. Որ և չիցեմ գալուցի: (18) Ոմանք. Ոչ եթէ ես չիցեմ: (19) Ոմանք. Այլ զզօրութիւն: (20) Ոմանք. Արքայութիւն ած: (21) Ոմանք. Արդ սիրելիք կամիք. հոգւոյն զօրութե: և:

Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Որ և ոչ ի հեթանոսս: (1) Ոմանք. Հօր իւրոյ ոչ ունել: (2) Օրինակի ի ընդ ասացոյ. Առաջ եր ազացա": (3) Օրինակ ի. Թեպէտ մերկեալ. այլ

Digitized by Google

Աստուածով մերկասցի եմ, ասակայն հոգւով մերկ եմ. բայց
որգէն իսկ երբեմն ի մտոյ ընտրեցի. զայն որ այնպէս ան-
4 գործեալ. * յանուն ասն մերոյ յիսուսի քրիստոսի, ժողովել զնա
ի միասին, և իմոյ հոգւոյս զօրութիւնն հանգերձ ասն
5 մերոյ յիսուսի քրիստոսի, * մատնել զայնպիսին սատանայի ի
սատակումն մարմնոյ. զի ոգին պահեսցի յօրն ասն մե-
6 րոյ յիսուսի քրիստոսի: * Ո՛չ բարւոյդ են պարծանքդ ձեր. մի՞
գիտէք եթէ փոքր մի խմոր զամ զանգուածն խմորել:
7 * սրբեցէք ի բաց զհին խմորն, զի եղիջիք նոր զանգ-
ուած, ոպէս էք անխմորք. քանզի զառնիկ մեր զհնասա-
8 քեն: * Ա՛յսուհետև արասցուք տօնս. մի՛ ի խմորն հին,
և մի՛ ի խմորն չարուաճ և անգթամտեան. այլ յանխմոր
9 պատւականն՝ և ճշմարտասէր: * Գրեցի ձեզ ի թղթի [illegible]
10 այդր չխառնակիլ ընդ պոռնիկս: * և ո՛չ եթէ ընդ
նիկս աշխարհիս այսորիկ, կամ ընդ ագահս, կամ ընդ
յափշտակիսն, կամ ընդ կռապաշտիսն. զապա թէ ոչ
11 պարտ էիք և յաշխարհէ իսկ ելանել: * բայց արդ գ-
րեցի ձեզ չխառնակիլ. եթէ ոք եղբայրք անուանեալ
կամ պոռնիկ իցէ, կամ կռապաշտիչ, կամ ագահ,
կամ բամբասօղ, կամ արբեցօղ, կամ յափշտակօղ, զ-
12 այնպիսւոյնն և հաց մի ուտել: * Զի կայ իմ և զարդ-
տաքինսն դատել. ոչ զպարտքին դուք զնեղըքինսն դա-
13 տիջիք. * և զարտաքինսն ասծ դատիցէ. բարձէք զչա-
րն ի միջոյ ձերմէ:

ԳԼ. Զ.

1 Ընչիւ՞ ոք ի ձեզնէ եթէ ինչ իցէ ընդ ընկերսն խն-
դիր, դատել առաջի անիրաւացն, և ոչ առաջի սրբ-
2 ոցն: * եթէ ոչ գիտէք զի սուրբքն զաշխարհ դատին.
և եթէ ձեզ դատ աշխարհ, զապա ոչ էք արժանիք զ-
3 նաւրդ սահմանից: * ոչ գիտէք եթէ զհրեշտակս դատիցիք,

հոգւով մերձ: (4) Ոմանք. Եւ իմով հոգւոյս զօրութիւ-
(5) Ցսմանս պակասի. Զայնպիսին սպանանել ի սատա"։
(6) Բ՚ցխ. Ցառուդն ասն մերոյ: (6) Ոմանք. Զանկուսածին
խմոր"։ (7) Ոմանք. Զհին զկնճռոտն.. ոպէս էք անխմոր"։
(8) Ոմանք. Զտաւնսդ սոսն.... այլ անխմորն, կամ, յան-
խմորս: (10) Ոմանք. եթե ոչ է պատ"... և ընդ յափշ"։
(11) Ոմանք. Բայց գրեցի ձեզ: (11) Ցօրինակին չիսէը.
կամ բամբասօղ. կամ արբեցօղ. կամ յափշտակօղ: (11) Օրէն
Առն գ. Ընդ այնպիսւոյն և հաց մի ուտել: (12) Ոմանք.
Զնեղըքինսդ. դատիջիք: (13) Ոմանք. ԱՀ դատաւցի. կամ.
դատաւցիք. բարձէք զչարդ ի միջոյ:

Գլ. Ը. (1) Ոմանք. Ընտրելն անօրինաց: (2) Ոմանք. եթէ
ոչ էիք զանչափս դա"։ (3) Ոմանք. Թէպէտ եթէ զհրեշտակսդ

Digitized by Google

Թմրիլ ՚ի ներկութեստրս: * Ջերկրաւորք առանձինս եղիցին 4
յանձն առնուցուք, զանարդս եւ կիսեզեցուղ գաւառութիւն
նստուցանիցէ: * առ ամենեցունց ձերոյ առաւել այնչափ ոչ 5
գոյ որ խմասուտուն ՚ի ձեզ, որ կիսոլիցէ իրաւունս ընտ-
րել ՚ի մէջ եղբօր իւրոյ: * այլ եղբայրք ընդ եղբօրէ գա- 6
տաք, և գայիք ՚ի մէջ անհաւատից: * Եւ արդ՝ առնելիք 7
իսկ վաճառուտիւք ՚ի ձեզ, զի գաւառաստանեաք իսկ գան
՚ի մէջի ձերում: ընդէր ոչ գաւառ գրկիք, և ոչ գաւառ ա-
ւարէք ՚ընդ ինքեանս: * այլ դուք գրկիք և ներգիք, և այլք գիք 8
քարտս ՚ւս: * Եթէ ոչ գիտէք՝ զի անիրաւք գաւրաւոր- 9
ՏԵՂ ոչ գոյ ոչ ժառանգեն. մի խաբիք, ոչ պոռնիկք, ոչ
հաւապարիշտք, ոչ շունք, * ոչ իգացեալք, ոչ արուա- 10
գիտք, ոչ գողք, ոչ ագահք, ոչ արբեցողք, ոչ հայհո-
յաւորք, և ոչ յափշտակողք՝ զաւրաւորութիւն ոչ ոչ ժա-
ռանգեն: * Եւ գուք այնպիսիք ոմանք էիք: այլ լուա- 11
ցարուք. այլ արդարացարուք. այլ սրբագործարուք
յանուն ՏԵՐ Յիսուսի եւ ՚ի հոգին ոչ մեր:

գ.ի * Ամենայն ինչ ինձ մաքրի է, այլ ոչ ամ ինչ ծգտուտ է. 12
ամ ինչ ինձ մաքրի է, այլ ոչ եթէ ես ընդ իշխանու-
թեամբ ուրուք լինիցիմ: * կերակուր որովայնի, և ո- 13
վայն կերակրոյ. այլ ՏԵՐ զամ և զնա խափանեսցէ:
զայդ մարմին՝ ոչ պոռնկութեան, այլ ՏԵՐ, և ՏԵՐ մարմնոյ:
* այլ ՏԵՐ՝ որ և զՏէրն յարուցից, և զձեզ յարուցանէ զօ- 14
րութեամբ իւրով: * Ոչ գիտէք եթէ մարմինք ձեր ան- 15
գամք են քրիստոսի. արդ առեալ զանգամս քրիստոսի, առնիցեմք
անդամս պոռնկի՞. քաւ լիցի: * Եթէ ոչ գիտէք, զի 16
որ մերձենայ ՚ի պոռնիկն՝ մի մարմին գ՚ինքեանն առնէ,
երկուքին ՚ի մարմին մի: * և որ մերձենայ ՚ի ՏԵՐ, մի հոգի 17
ձե եմ: * փախիարուք ՚ի պոռնկութենէ: Ջամ՛ մեղս զոր 18
և զարձի մարդ՝ արտաքոյ մարմնոյ իւրոյ է. իսկ որ
պոռնկէ՝ յիմ մարմնոյն մեղանչէ: * Եթէ ոչ գիտէք, 19

---

(4) Ոմանք. Ջանարգսն . . գաւառութիւնս: (4) Ոմանք. Պատ-
նուտուս գաւառութիւնք: (5) Օրինակ մ. Ձերոյ առաքե . . .
եղբօր իւրոյմէ: (6) Ոմանք. Եղբայրք ընդ եղբայրս գա-
գիք: (7) Ոմանք. Եւ ընդէր գրկիք ոչ կու: (8) Օրինակ մ. Եթէ
եթէ զերգասուս եւս: (9) Ոմանք. Ոչ անիրաւքն զաւրաւորութիւն
ոչ: (9) Ցօրինակին պակաս. Ոչ կատ՝ ոչ գողք: (10) Ոմանք.
Ջաւրաւորութիւն ոչ: (11) Ոմանք. Ա յսպիսիք ոմանք էիք:
(14) Ոմանք. Որ զՏէրն յարուցեալ . . զարուցէ եւ իւրով: (15) Ո-
մանք. Ա՞ զանդգանք անդամս պո՞: (15) Ա՞ . . ոչ ոչ պոռնիկ:
պոռնկի: * տա լիցի: (16) Ոմանք. Եւ զնոցին երկուքեան ոչ
ոչ: (17) Ոմանք. Մի ի հոգի է: (18) Ոմանք. Զոր գործեն
մարդ . . իւրոյ են. իսկ որ պոռնկի, յիւրմէ: (19) Ոմանք.
չուսնեք. Ձիոգին սրբոյ որ ՚ի ձեզ: (19) Ոմանք. Ոչ

Digitized by Google

ձի մարդիկք ձեր առնեսցեն հոգեւոյն որ է ի ձեզ զոր ոչ
20 ընկեն յայլ։ և ընկք անճանց ոտք * քանզի զնոսա գնեցեալ
է փառաւորն ազատեալք զձեզ ի մարմնիս ձերմէ և յոգիս ձեր։

ԳԼ. Ե.

1 ԶՍՏ զի ոչով գրեցեալքն առ ի՛ս, քարոզեք և մարդոյ ի Դ
2 ձկին մարդ չիարձանաչ։ * քանզի վասն սուտակուէ
խռովութեանցն իւրոցն զնա ի նոսէն ի՛ւրացանեն իւրոցն
3 կին՝ զնա այլ կալցի։ * կնայ՝ այր իւր, զպարտն հա-
4 ւատացէ։ նոյնպէս և կինն՝ առն իւրում։ * զի կինն՝
մարմնոյ իւրում ոչ իշխէ, այլ այրն։ նոյնպէս և այրն՝
5 իւրում մարմնոյ ոչ իշխէ, այլ կինն։ * Մի զրկէք ըն-
միմեանս։ քանզի եթէ ինչ՝ ի միաբանութենէ առ ժամա-
նակ մի, զի ուխտիցին պաստաւիցէք, և դարձեալ՝ ի
նոյն գայիցէք, զի մի փորձեսցե զձեզ սատանայ վասն
6 անխտանութեանն ձերոյ։ * Ձայս ասեմ՝ ներելով և ոչ
7 հրամանս առեալ։ * քանզի կամիմ եթէ առ մարդ լինէր
իբրև զիս։ այլ իւրաքանչիւրս զնո՛ւր շնորհս ունի յԱստ-
8 ուծէ այսպէս և ոմն այնպէս։ * Բայց ասեմ ցանուրեացն և
9 այրեացն ասեմ, լաւ է նոցա եթէ կայցեն իբրև զիս։ * ա-
պա թէթէ ոչ ունիցին ժողովս, ամուսանայցեն։ զի լաւ է
10 ամուսանանալ՝ քան զբռնանալ։ * Այլ կանանցեացն
պատուիրեմ, ոչ ես՝ այլ Տէր։ կնոջ չտանիլ մի ինչ ի՛ է
11 * ապա եթէ մեկնիցի, անկայր մնասցէ, կամ անդ-
րէն քնէ քնոջ առն իւրում։ հաշտեսցի։ և առնէ՝ զկին իւր
12 մի ետուրէ։ * Բայց այլոց ես ասեմ՝ ոչ ես՝ այլ Տէր։ Ղ
եթէ ոք եղբայր՝ կին ունիցի անհաւատ, և նա
հա-

զի ձեզ է, զոր ունիք յայ, և ոչ էք։ (20) ի քէմ պիւ-
զի մարմնիս ձեր, և յոգիս չէք։ (20) Օրինակ ի չատերսա-
եւ չէ յոգիս՝ որ էտ այ։ Ոմ ես այլ նոր օրինակ ի։ եւ զի հո-
պիս ձեր, զի հաճոյ լինիցիք այ։ Իսկ ասեն։ եւ չէ յոգիս
որ է չէ։ (1) Օրինակ ի։ Ա՛րդ մի գրեցէքն։ (2) Ոմանք։
Ջնա՛ կինն կալցի։ և իւրաքանչիւր կին զնա՛ւր այրն
կալցի։ (3) Օրինակ ի։ կնոջէ այր զնա՛ւր պարտուն գա՛։
(3) Բէշ։ Զպարտուն հատուսցէ։։ և կինն՝ առն իւ՛։
(4) Օրինակ ի։ եւ կին մարմնոյ իւրոյ։։ և այրն մարմ՛
նոյ իւրում՝ ոչ։ ես այլ օրինակ ի։ իւրում՝ մարմնոյն ։
(5) Օրինակ ի։ Սատանայ մի խռովեսցէ զձերոյ։ ես
այլ օրինակ ի։ մի՛ անխտանախուէ զձ՛։։ (6) Ոմանք։ եւ
ոչ հրամանս առեալ։։ (7) Ոմանք։ իւրաքանչիւր՝ զնո՛ւր շնորհս
ունիցի յայ։ (8) Օրինակ ի։ Լաւ էր նոյ եթէ կացցեն։
(9) Ոմանք։ Ամուսանանալ չէ զբռնանուլն։ (11) Ոմանք։
Այլ թէթէ մեկնեսցի։։ զկին իւր մի՛ ետուրէ։ (12) Բէշ

Digitized by Google

հաճոյ իցէ քնահիլ ընդ նմա, մի թողցէ զնա։ * և կինն 13
որ ունիցի այր անհաւատ, և նմա հաճ իցէ քնահիլ
ընդ նմա, մի թողցէ զայրն։ * զի սուրբ է այրն անհ- 14
հաւատս, հնազն. և սուրբ է կինն անհաւատս, արամբքն.
տապա թէ ոչ՝ որդիքն ձեր պիղծ են. բայց այժմ սուրբ
են։ * Ապա եթէ անհաւատն մեկնիցի, մեկնեացի. զի 15
ոչինչ հարկ ի վերայ կայ եղբօրն կամ քրոջն յայնպիսիսն
իրս. քանզի ի խաղաղութիւն կոչեաց զմեզ ած։ * Օ՞ր 16
դիտես կին դու՝ եթէ զայր քո ապրեցուսցես. կամ
զի դիտես այր դու՝ եթէ զկին քո ապրեցուսցես։ * և 17
թէ ոչ իբրեւ քանզիւր ունիք տպպիս և քաջանեաց ձեր,
զնա բաղանձիցէք ունել և կոչեաց ած, այնպէս գնասցէ։
և այսպէս ընդ ամ եկեղեցիս պատուիրեր եմ։ * Թլ- 18
փատուր զը կոչեցար, մի յաճախացիր անթլփատութիւ.
յաճախացիր զը կոչեցար, մի թլփատացիր։ * զի 19
թլփատութիւն ոչինչ է, և անթլփատութիւն ոչինչ. այլ
պահպանութիւնն ած պատուիրանացն։ * բայց իւրա- 20
քանչիւրոք յոր կոչումն կոչեցաւ, ի նմին կացցէ։
* Ծառայ կոչեցար, մի փոյթ լիցի քեզ. այլ թէ կա- 21
րեցիս և ազատ լինիր, քեզ այնպէս լաւ իցէ։ * զի 22
որ ի տէր կոչեցեալ իցէ ծառայն, ազատ տէն է. նոյն
պէս և որ ազատն կոչեցեալ է, ծառայ քրիստի է։ * Գ՚ը 23
նով գնեցայք մի լինիք ծառայք մարդկան։ * իւրա- 24
քանչիւրոք յոր կոչումն կոչեցաւ եղբարք, ի նմին կաց-

ցէ առաքելի ած։ * Ասլ վն կուսանաց հրամանն չէ՛ի 25
տէնէ ոչ ունիմ. բայց խրատ առայ, ոպէ ողորմեալ ո-
րոյք ի տէնէ, հաւատարիմ լինել։ * համարիմ թէ այն 26
պէս լաւ իցէ։ բայց վն վտանգին որ ի վերայ կայ, լաւ
իրիք է մարդոյ թէ այնպէս իցէ։ * կապեալ ես ի կնոջ, 27
մի խնդրեր արձակիլ. արձակեալ ես ի կնոջէ, մի խըն-
դրեր կին։ * զի եթէ առնուս կին՝ ոչ մեղաւ. և 28
եթէ առնուս կոյսն՝ ոչ մեղաւ, բայց նեղութիւն
մարմնոյ ունիցին այնպիսիքն։ այլ ես խնայեցից ի ձեզ։
* Բայց զայս առեմ եղբարք, եթէ ժամանակս կալը 29

Քնահիլ է նմա։ (14) Ոմանք. Ապա եթէ ոչ՝ որ"։ (15) Ո-
մանք. Ապա թէ անհաւատն մեկնիցի։ (16) Ոմանք. Ե-
թէ զայրն քո։ (17) Օրինակ ի. Բաւական եցից ած ... ի
մէ առնիս սա"։ (20) Ոմանք. Խրատ քանչիւրոք յոր կո"... ի
նմին կացցէ։ (21) Ոմանք. Ասլ թէ և կարիցիս ազատ։
(22) Ոմանք. Կոչեցեալ է ծառայն։ (24) Ոմանք. Իւրա-
քանչիւրոք յոր կո"։ (25) Ոմանք. Հրամանն ի տէնէ չէ
ոչ ու"։ (26) Ոմանք. եթէ այդպէս. Իմ, այսպէս իցէ։
(28) Ոմանք. Եւս խնայեմ ի ձեզ։ (29) Ոմանք. եթէ կալ
ժամանակ այսու հետեւ՝ զի ... ունի թէ ոչ ու-

Digitized by Google

ձեռակ է այսուհետեւ. զի որ դատիցին կանայս՝ որպէս
30 թէ չտնիցին. * և որ լայցենն, ոչ թէ ժէ լայցեն.
և որ խնդասցին, որպէս թէ ոչ խնդասցին. և որ գծինն,
31 ոչ թէ չտնիցին. * և որ վայրենն զանձնարհս, որպէս
թէ չվայրեցին. զի անցեալ է վերեալ թէ աշխատիցի
32 այսորիկ: * Ա՛յլ կամիմ զձեզ անհոգս լինել. զի որ
անկինն է՝ հոգայ զնոսն, թէ որպէս հաճոյ լինի նոսն.
33 * և որ կանամբինն է, հոգայ զաշխարհիս՝ թէ որպէս
34 հաճոյ լիցի կնոջ իւրում: * Եւ ահա մեկնեցայն՝ ի մէ
ւանց առանակինն և կոյսն. զի կոյսն հոգայ զտէրն, զի
35 իցէ նա մարմնով և հոգւով, և առանակինն հոգայ զաշ
խարհիս՝ թէ որպէս հաճոյ լիցի առն իւրում: * Ա՛յլ
զայս վասն ձերոյ օգտի ասեմ. ոչ երեք խափդ ինչ արկա
նեմ ձեզ, այլ վասն պարկեշտութեան՝ և հպատակուհի տն
36 առանց զրաղանաց: * Ապա թէ ոք ամբոխ համարեսցի
ցի վասն կուսին իւրոյ՝ երեթէ իցէ երիտ[illegible] ըստ ջուխ, և այնպէս
պէս ինչ պարտ իցէ լինել. զոր կամի արասցէ, ոչ մե
37 ղանչէ. ամուսնասցի: * Իսկ որ հաստատեալ է ի սրտի
սեմ իւրում, և վճռեալ ինչ ոչ իցէ նմա, իշխանութիւն
ունի՝ ի վերոյ կամսոյ իւրոյ. և զսիրն ընտրեսցէ՝ լաւ
38 սոյ իւրում՝ պահել զկոյսն իւր, բարւոյք առնէ: * և
որ ամուսնացուսցանէ զկոյսն իւր, բարւոյք առնէ. և որ
39 ոչ ամուսնացուսցանէ՝ լաւ և առնէ: * Կին կապեալ
է ցորչափ ժամանակս կենդանի է այր նո. ապա եթէ
ննջիցէ այր նո, ազատ է, ուր կամիցի ամուսնանալոյ.
40 բայց միայն տէրամբ: * բայց երանելի եւ է՝ թէ այնպէս
պէս կացցէ ըստ խրատուս. և ես այսպէս համա
րիմ՝ թէ և յիս իցէ հոգի աստ:

Գ.Լ.

ձեցին: Որ ասան միայն ուրիշ գիրքերու մէջ չկայ. ժամանակ
նակս կարճացեալ է. այսուհետեւ զի որ՝ այլ ամէն գործերէ
ձեր ընկերանան ոչ եղիցի: (30) Ոմանք. Որ լայցեն, ոչ
թէ ոչ լայցեն. ոչ թէ չինդասցեն. ոչ չուխի: (31) Ոմանք. Զաշխարհիս
ձեզ. հաճոյ լիցի: (34) Ոմանք. Ի միմեանց կա
նամբին և կոյսն. որ մարմնով և հոգւով. հաճոյ
լիցի: (35) Ոմանք. Ա՛յլ պարկեշտութեան և: (36) Ոմանք.
Ա՛յլ թէ ոք ամբոխ համարի. եթէ երէց իցէ զա
զոր կամեսցի. ոմն, կամիցի արասցէ: (37) Յօրինակին
ոչինչ. Հաստատեալ է ի սր: (37) Ոմանք. Եւ վճռեալ
ինչ ոչ իցէ ի նմա. ունի ի կամսոյ իւր: (39) Ոմանք.
Ցորչափ ժամանակս կեն. ապա թէ ննջիցէ այրն
նո. զի կամի ամուսնանայ, այլ միայն: Որ ասան.
Ըստ կամիցի ամուսնասցի. բայց միայն: (40) Ոմանք.
Եւս է՝ երեք առնիցէ ըստ խրատուս:

Digitized by Google

ԳԼ. Ը.

Ե ԱՅԼ ՄԻ զոհիցդ կուտայ, ոչխարից եղեամ տանինգքանի գին 1
ոսկուիցն ունիցի: գխոտանիցն հազարաւոր ցամաքացուցանեմ, ասէ
տէր չինեմ: * եղեմ ոք կամիցի գխոտոր ինչ, չինեա գնա 2
ասաց՝ արագիւս արշաւան ես գխոտոր: * քաղցն որ սիրեմ զնա՝ 3
հաւ ես տանգիտացուսչ ի նմանութեան: * Այլ մի կերբասիցն 4
զոհիցդ՝ գխոտանիցն եղեմ ուշնուչ իսկ կուսուցչ նոն յաչխատու-
հի: գի մի միք ոք ասէ քաղց ի միոյն: * Զի եղեսցիս և ի 5
ցին անուանանուն աստուածոց՝ եղեմ յիշեցիցնս, և եղեմն
յերկրիցն: ասէ և նոն աստուածոցդ քոյոցդ՝ և անասրդ քոյոցդ 6
* այլ մեղ միշ ես տէր, հանցիր յաչխատ ասէ, և միշ ի նոա: և
ՀՇ մի ուրբ յայ գիշ, որպէս ասէ, և միշ նոանց: * Այլ ոչ յաչ- 7
անանց տանուն գխոտոր եղեմ ի ոանանիշ միասոց միշնչ-
ցայրեմ զկուցն խրտիլ զպրհասուչ ուսուն: և խրտիլ միասոց
ոչ քաղցն տանգիտ է, ապրեմ: * Այլ կերբասիցդ միշ 8
ասանգիտ ես՝ ոչ կայցեայցանիչ: ոչ եղեմ էլատանգիտ՝ պատա-
սանգիտ ինչ, և ոչ եղեմ ուսանգիտ՝ ասուսանգիտ ինչ: * քաղց 9
զպրհասիչ էրբասիցդ գուսցիչ խրհնայուսիչ ձեր ասդ: գայլեսցիչ
զպրհասիչ ևսիցդ ասանգիտ: * եղեմ ոք ասուսանիչդ զբերիչ 10
ոք զպրհասուցիչդ ասանգիտ՝ քաղցն միշ ի միհնեն, ոչ ասպա-
զանն խրհնայ միասոց ներգան, ոք ակնասուցիչն զպրասնանալ է,
անգրնն չինիցի ասանգիտ զպրհասալն: * և կարնչիցի ասդ 11
կամ եղպատիցն ի քաղցդ գխոտոր եղեմ, միշ ոչ ոյն զանն միասոց
* և ակնասուցիչ յանդգնիչ յերպատիցն, և պատիչ միասոց ասդ 12
կատարցն զպրհասուցիչդ ի քո միհպատիչ:* Այլ ոչ ոյն եղեմ 13
կերբասիցն զպրհասուցիչդ՝ ի քո միհպատիչ: Այլ ոչ ոյն եղեմ
կերբասիցդ զպրհասուցիչդ ակնասուցիչ զպրհասիչ խրհնայ կերբասիչ
միշ յաչխատանն, զի միշ զերպատիչն ևսի զպրհասուցիչդ յեմ:

ԳԼ. Ի.

Ա Ջ պրհասիչն ասդ ևսի եմ, ոչ ասպատիչն ասանգիտ ևսի եմ. 1
ոչ ասպատիչն զպրհ ևսի քո ասդ եղեմ ևսի ասանգիտ ասանգիտ, ասդ
ասպատ

ԳԼ. Ը. (1) Օրինակ փ. Ա՞ն զոհիցդ գկուցն: (1) Ք. պրհ. գխոտոր. Գխոտոր եղեմ ասանգիտ: (2) Ա՞նդն. Ա՞ն ասանգիտ եղ գխոտոր. (3) Օրինակ ի. Տ. ասանգիտացնեմ ասանգիտ. (4) Ա՞նդն. Կերբասիցդ զոհիցդ զոհիցդ ... քաղցն ի միոյն: (5) Ա՞նդն. Ա՞ն եղ ասանգիտ ասանգիտ՝: (6) Ա՞նդն. Ա՞ն ասանգիտ ... և միշ եղ ասանգիտ ես միշ ի ոյն: (6) Ց. ասանգիտ ասանգիտ. Ես. ասանգիտ և միշ ի ոյն: (7) Ա՞նդն. Ա՞ն յաչխատ ասանգիտ: (8) Ա՞նդն. Պատիասանգիտ ինչ, և ոչ եղեմ ասանգիտ ասանգիտ ինչ: (9) Ք. պրհ. Ա՞ն ասանգիտ զոհիցդ: (10) Ա՞նդն. Ա՞ն ասանգիտ միասոց: (10) Ա՞նդն. Ցասանգիտ ասանգիտ՝՝: (12) Ք. պրհ. Ես. ասանգիտ յաչխատ՝՝: (13) Ա՞նդն. Ասանգիտ զոհիցդ ասանգիտ ասանգիտ՝՝:

Digitized by Google

2 ասացեալն զայծ իմ գայիք եք՛ ի նոր : * Լեզուիւ և այ-
լով ձայնիւ խօսեալ ասել ձեզ եմ· զի կինիք իսկ
3 ապաքէն ոչ խելագար եք՛ ի նոր : * Իսկ պատասխանեաց
4 ուք զնա հարցանելիքն այս են : * Մեկնել ոչ ունիցիմք ինչ-
5 խոհեմ ուսուց և քարոզել * Մեկնեալ ոչ ունիցիմք ինչ-
նուազ զբերան կանգնացս չքնչացուցանել զնդ ամ-
6 պարոն և այլ
ապաքէն ոչ հեղգալքն ոմն, և կենդան : * Լեզու մի այլ
ևս և զատնոտս զի ունիցիմք ինչ անուանել չէ գործել
զ կինչ : * Ո՞ ոք երբեք զկնոջ զերծելի ներքոյ ճշմարիտ
ոք ամենիցն չգիտի՝ և ի պատուոյ նոր ոչ ուսուիցէ· ո՞ ոք ա-
7 ռանց ինչ չգիտի՝ և ի պատուոյ նոր ոչ ուսուիցէ· ո՞ ոք ա-
ռանց
8 գանձելոյ խոսի՝ և ի նմանէն խաչինն ոչ ուսուիցէ : * Ա՛ն-
ՀԵՂ քան զմարգարէսն՝ խոսիցիմ զայս· կամ՝ ՀԵՂ և օրէն-
9 զքն զայն ոչ ասիցին : * Ի մտավախի խոկ օրէնսն գը-
րեալ է· ոչ կատարողքն զյոտնէ եղէն կալոտալ : մի
10 ՀԵՂ զի զամ՞ն ինչ ՀԵՂ զայնմ էր ոչ : * ոչ ապաքէն վա՛ մեր ա-
նձ· քանզի վա՛ մեր գրեցաւ· զի յարտուն ապրանի որ սեր-
մանեն սերմանէ· և ոք կատարէ յոտնուն վայրկենէ :
11 * ԵՀԵՂ մեք ի ձեզ զհոգևաւորսն սերմանեցաք· մեծ ինչ
12 քէ ՀԵՂ ի ձեզնէ զամարձեալ հնձիցիմք : * ԵՀԵՂ այլք
ի ձեզնէ զհնձելն զայնոսիկ վայրկեանս, ոչ ապաքէն մեք
ոչ ի գործ ինչ ագիւտք զնչխանուելիս զայս· քանզի ամեն
13 ամենայն ինչ համբերեմք զի մի խոչընդոտ ինչ լինիցիմք աւետարանին
քրիստոսի : * Ոչ գիտէք զի որ զսրբոցն ծառայեն՝ զսրբոցն
ուտեն՝ և որ զսեղանոյն սպասաւորեն՝ ի սեղանոյն բաժին
14 առնուն : * Նոյնպէս և տէր հրամայեաց աւետարանին զի յաւետարանէ
ապրեսցին զայնոսիկ :

Գլ· ԺԹ· (2) Ոմանք· Եւ հնիք իսկ ասա՞ : (3) Ոմանք· Ո՞
զինս հարցա՞ : (5) Ոմանք· Ջ քարս և զկանայս : (5) Ոմանք·
Եւ հեղգալքն ոմն : Ոմք ոմ գերագիրք համօրէն ընդ-
նին՝ եղգարքն ոմն, և՝ ի լոտ՞՝ նշանակին· Ոմդիք յոյժ
փոքր յարկաբոս գլուխ եղեալ, յոյնէս, սիմոն, յուդա :
ի՞ոսէ՝ ի՞ոյ օրինակի ոչ պահ առնի գիտել՝ գլուխ եղեալ·
և այլ օրինակ ի գրի գլխատ եղեալ : (6) Ոմանք· Ոչ
ունիցիմք ինչ՞ : Ոչ տալոն· Ունիցիմք իշխանութիւն գործել :
(7) Ոմանք· Ո՞ երբեք զինուորագրեցաւ, կամ· զինուորիցէ
ինչ՞՞՞

ասէք ինչ լինիցի : լաւ է ինձ մեռանել քան ապրել , և
ոչ զի զպարծանս իմ ոք ընդունայն համարիցի : * Օի 26
եթէ աւետարանեմ , ոչինչ են ինձ պարծանք . քանզի
հարկ ի վերայ կայ . բայց վայ է ինձ թէ ոչ աւետարա- 27
քանեմ : * եթէ կամիմ զայն առնել , վարձք են ինձ .
և եթէ ակամայ , անաւետուելի յանձն է ինձ : * Ըս 28
արդ՝ զի՞նչ վարձք իցէ ինձ , եթէ յաւետարանելն ձրի
առից զաւետարանն , զի մի ընդգցիմ ինչ ի չխնամուա-
ծում յաւետարանին անդ : * Զանազի՝ ազատ էի յամե- 29
նեցունց , և զամենեցունս զանձն ի ծառայութիւն ետու
շատ , զի զբազումս շահեցայց : * Ընդ հրեայսն իբրև 20
զհրեայ , զի զհրեայսն շահեցայց : * ընդ անհնազանդս , 21
իբրև զանհնազանդ ոչ ընդ օրինաւքն էին . իբրև ոչ ես ըզ
օրինաւքն էի , այլ զի որ ընդ օրինաւքն իցեն՝ և զնա շահ
հեցայց : ընդ անօրինս եղէ իբրև զանօրէն . իբրև ոչ ես ըզ
ինաւքն ինչ էի Յիս , այլ ընդ օրինաւքն քրիստոսի . զի շահ
հեցայց զանօրինսն : * եղէ ընդ տկարս իբրև զտկար , 22
զի զտկարսն շահեցայց : ընդ ամենայնի ամենայնի եղէ ,
զի թերևս ապրուցուսցեմ զոմանս : * Զայս ամ՝ առնեմ՝ 23
զի վի աւետարանին , զի կցորդ եղից նմա : * Ոչ դիտէք 24
եթէ որ յասպարիսին ընթանան , ընթանան՝ ամենեքեան
քինն ընթանան . բայց մի ոք առնու զյաղթութիւնն . զին
պէս ընթացարուք՝ զի հասանիցէք : * Ոչ ամենայն որ պատ 25
սերազմի , ամենի ժուժկալ լինի . նոքա զի վերստանցեն
պատղեն առնուցուն , և մեք զանեղծանելին : Ըս 26
իսկ պէսպէս ընթանամ , ոչ տակ յանորդորելիս պատե-
ռիցեմ , ոչ զմեզ զհնդուին ինչ կոծեցուսցեմ . * այլ մեղեմ 27
զմարմինս իմ , և հնազանդեցուցանեմ՝ զի գուցէ որ
այլոցն քարոզեցի նա ինքն անպիտան գտանիցեմ :

գԼ.

այնպէս ինչ ... ընդունայն համարիցի : (16) Պետ . : Օի եթէ աւետաս ... եթէ ոչ աւետաս" : (18) Պետ . Վարձք են ինձ : (18) Բ՚ղ . Օի մի զերծցիցեմ ինչ : (19) Պետ . ի ծառայութիւն կացուս" : (20) Պետ . Ընդ հրեայսն իբրև զհրեայն : (21) Պետ . Իբր ոչ եթէ ըզ օրինաւքն էին , այլ զի և որ ... անօրէնն ինչ էի Յիս . այլ ըզ օրէնս քրիստ : (24) Պետ . Ընթանալն ամենեքեան ընթաս" ... առնու զյաղթութիւնն . այսպէս ընթա" : (25) Պետ . Զամենժուժկալ լինի . ոչ , ժուժկալեալ լինի ... պատեղծուցեմ : (26) Պետ . Այլ ես այնպէս ... ոչ եթէ ընդ հողմոս ինչ կոծեցեմ : Որ ոչխո . Ոչ ոչ թէ զհող" : (26) Այ գրչագիրք հայոց ի լուս՚ , այլ համարեալ նմանութեան : Աստիկեցի է կանոնս : (27) Պետ . Զմարմ- նին իմ ... զի մի գուցէ ... ես ինքեան անպիտան :

Digitized by Google

ԳԼՒ Ժ.

1 Ոչ կամիմ եղբա՛ք ածկտոր իցէք ի զրօտրէք ; զի հարքն մեր
ամենեքեան ընդ ամպովն էին . և ամենեքեան ընդ ծովն
2 անցին . * և ամենեքեան՝ ի մովսէս մկրտեցան յամպն
3 և՝ ի ծովն . * և ամենեքեան զնոյն կերակուր զհոգեոր կերան
4 և՝ արբան . * և ամենեքեան զնոյն հոգեոր զհոգեոր արբան
քին , զի ըմպէին՝ ի հոգեոր վիմէն որ երթայր հետե
5 նէ՛ . և վէմն էր ի՛նքն քա՛ : * Այլ ոչ հաճեցաւ ընդ բազմա՛ն ի
նոցանէ հաշնցաւ ասե՛ . քանզի տապալեալ անկան յանա՛
6 պատ գնդ : * և այն օրինակաւ լինիցի մեզ մեր . զի մի՛
լիցուք ցանկացօղք չարեաց , ոյժ նոքայն ցանկացան :
7 * Եւ մի՛ հեռագնչիք լինիցէ՛ ոյժ ոմանք՝ ի նոցանէ , ոյժ
և գրեալ է՝ նստաւ ժողովուրդն ուտել և ըմպել՝ և
8 յարեան՝ ի խաղալ : * և մի՛ պոռնկեսցուք , որպէս ոմանք
մինչ զի պոռնկեցան՝ ի նոցանէ՝ և անկան՝ ի միում աւ
9 ուր քսան և չորք հազարք : * և մի՛ փորձեացուք զքրիս
տոսի՛ս ոմանք՝ ի նոցանէ փորձեցին , և յօձից սպան
10 տաւ տեսցին : * և մի՛ տրտնջեացուք . որպէս ոմանք՝ ի
նոցանէ տրտնջեցին , և կորեան՝ ի տապաւէն սպան
11 * Այլ այն ամենայն օրինակաւ անցանէր ընդ նոսա .
բայց գրեցաւ վասն մերոյ խրատուա՛ , յորս վախճան յա
12 հմանեացն եհաս : * Այսուհետև որ համարիցի հաս՛ գ
13 տատուն կալ , զգո՛յշ լիցի գուցե անկանիցի : * Փորձ
ձառնէ՛ ի մեր վերայ ոչ ե՛ եկեալ՝ բայց՝ ի մարգկանէ .
այլ հաւատարի՛մ ե՛ ած , որ ոչ տրկեցէ զմեզ՝ ի փորձու
թէ տառապիլ քան զկարո՛ մեր . այլ տրասցէ ընդ փոր
14 ձառնէն և զելանն , զի համբերիցէ՛ կարասցէ՛ : * Վասն
15 որոյ սի՛րելիք իմ՝ փախարկուք՝ ի կռապաշտութե՛ : * խր
տա՛ ընդ իմաստունս խօսի՛մ՝ ընտրեցէ՛ք ձեզի՛ն զոր ա՛
16 սեմ : * Բաժակին օրհնութե՛ զոր օրհնեմք՝ ոչ ապա
քէն հաղորդութի՛ւն է արիւնն քրի՛ստոսի . հացն զոր բեկ
կանեմք , ոչ ապաքէն հաղորդութի՛ւն է մարմնոյն քրի՛ստոսի :

* զի

ԳԼ. Ժ. (1) Ոմանք . եղբարդք եղեալ ազ՛՛ . . ամենեքեան
ընդ ամպովն էին . . ընդ ծովն անցին : (3) Ոմանք . Ամենեք
քեան զնոյն հոգեոր կերա՛՛ . . զնոյն հոգեոր ըմպէ՛՛ : (4) Ոմանք . Ի՛նքն էր քրիստոս : (6) Ոմանք . Մեզ և նոքայն ցան՛՛ : (7) Բազմ . Եւ մի՛ հեռագնչիք լինիլ : (7) Օրինակ գ . Նստաւն ժողովուրդն : յառնել և լլսեմուխ : (9) Ոմանք . Ի նոցանէն փորձեցին : (11) Ոմանք . Յառնեանց եհասս : (12) Օրինակ գ . Ով կամիցի հաստատուն կենալ , զգո՛յշ լինիցի : (13) Ոմանք . Ի վե՛ր ձեր ոչ ե՛ եկեալ : բայց ի մարգկանէ . . . զկարն ձեր . . և զելս , զի համ՛՛ : (14) Օրինակ գ . Սիրելիք փախեարուք ի պատճառելոյ :

Digitized by Google

* զի մի հաց՝ մի մատնին եւ զբաղուածքս. զի ամենեքեան ի միում հացէ անտի վայելեմք: * Տեսանք զի ընդ 18
ըստ մարքսիոյ. ոչ ապաքէն որ ուսանի ի զոհից, հաղորդք են սեղանոյն: * խոկ ասացէ՞ զի՞նչ ասեմ, եթէ 19
զոհեալն իցէ՞ ինչ. և կամ կռապն խոկ՝ իցէ՞ն ինչ:
* Այլ զոր զոհեն հեթանոսք, դիւոց՝ և ոչ Աստ զոր 20
հին: ոչ կամիմ զձեզ հաղորդս դիւոց լինել. բաժակի
ոչ կարէք զբաժակն Տեառն ըմպել՝ և զբաժակն դիւոց:
* և ոչ կարէք ի սեղանոյ Տեառն վայելել՝ և ի սեղանոյ 21
դիւոց: * եթէ նախանձ իւր արկանեմք Տեառն. մի եթէ 22
զօրագոյնք իցեմք քան զնա: * Ամենայն ինչ ինձ ճեմարի
է, այլ ոչ ամ ինչ օգտաւէտ է. ամ ինչ ինձ ճեմարի է,
այլ ոչ ամ ինչ շինէ: * մի ոք զանձին և եթէ խնդրեսցէ 24
զի՝ այլ և զընկերին: * Ամենայն ինչ որ ի սպանգաւ 25
նոցի վաճառեսցէ, կերակրեցէք՝ և մի խնդրեսցէք վասն խղճին մատուցի.
* զի Տեառն է երկիր լրութիւն: * Եթէ ոք կոչեսցէ զձեզ 26 27
ոմանք անհաւատից, և կամիցիք երթալ՝ զամենայն ինչ որ դնի
առաջի դնիցէք, կերակրեցէք՝ և մի խնդրեսցէք վասն խղճին մատուցի.
* ապա եթէ ոք առաջի ձեր՝ եթէ այդ զոհեալ է, մի 28
ուտիցէք վասն նորա զոր զուցան նմա, և վասն խղճին մատուցի:
* Այլ ղխիղճ մատուցն ասեմ, ոչ զքեզ՝ այլ զընկեր- 29
ջին: խոկ ընդէ՞ր ընտա ազատութիւնս իմ զատիցի յայլոյ
խղճէ մատուցի: * եթէ ես շնորհօք վայելեմ, ընդէ՞ր 30
հայհոյիցիմ, վասն որոյ ես զոհանամ: * Եթէ ուրեք 31
ուտիցեք, եթէ ըմպիցեք, եթէ զինչ և գործիցեք, զա-
մենայն ինչ ի փառս Աստուծոյ արարէք: * առանց գայթակղու- 32
ղութեան եղերուց հրեից և հեթանոսաց՝ եկեղեցւոյ Աստուծոյ.
* որպէս և ես ամենեցուն ամենայնիւ 33
հաճոյ լինիմ. ոչ խնդրեմ զանձին օգտաւէտ, այլ բազ-
մաց զի տապրկացին:

ԳԼ.

(18) Ոմանք. Ջինէ՛ ըստ մարքսիոյն. .. հաղորդք են սեռ": (19) Ոմանք. Աստ՛ եթէ զոհեալն ի՛". և կամ եթէ կուռքդ իսկ: (20) Ոմանք. Այլ զոր զոհեն հե": (21) Ոմանք. Ես՛ ի սեղանոյն դի": (22) Ոմանք. Իցեմք մեք քան զնա: (23) Ոմանք. Ճօգտաւ է: (23) Օրինակ մ. Այլ ինչ օգտաւ է: (24) Ոմանք. Մ՛ ոք զանձն և եթէ խնդրիցէ: (24) Ոչ ըմպելին ինչ. Այլ և զընկերբն: (25) Այլ. կերակրեցէք և մի խորհրդ վն խղ": (27) Բայն. Երեթէ ոք կոչեսցէ զձեզ: (27) Ոմանք. Աստղի գնիցէք. լաւ. գնիցեն: Ոմ. ասէն. առաջի ձեր գնիցէք: (28) Ոմանք. Այլ եթէ ոք ասիցէ ցձեզ եթէ: (29) Ոմանք. Ջայլոյ խղճէ մա": (30) Ոմանք. Ընդէր հայհոյիցիմ: (31) Ոմանք. Եթէ ուտիցեք և ըմպիցեք: (31) Ոմանք. Եթէ զինչ և առնիցեք, զամ ինչ: (32) Ոմանք. Հաճոյ լինիմ, և նոցին զեց":

Digitized by Google

ԳԼ ԺԱՆ

1 Ա Մէնե՛ղբ ինձ երկրագուբ, որպէս եւ ես քեզ։ ՀՂ
2 * Գալեմ զձեզ՝ զի զամ ինչ զիմ յիրիկբ · եւ սրտակս
3 աւանդեցէք ձեզ՝ զաւանդուԹիւնս ունիցիբ ։ * կամիմ
զի գիտիցիբ դուբ · եԹէ անձն ասէ զչարս քան ես, եւ զբա-
4 րութիւն կենաց այլոց, եւ զչարս քան նոյն ։ * Ընտիրս այլոց
յոյժ յաջողեալս կայցեն, կամի մարդ ասիրեալացեալ, եւ զբա-
րութիւն ծածկեալ ունիցի յաւելս առնել զչարութիւն իւր ։
5 * Եւ զամ կենս յաջողեալս կայցեն, կամի մարդ սարկաս
նայիցէ քառասս զչարով յաւելս առնել զչարութիւն իւր · զի
6 այնպէս հաճոյ՝ ԹԷ զերծեալ իցեն ։ * Ջի եԹէ ձէ
սքօղէացան կինի, փոքրկացեալ կինի իւր · տալս ԹԷ ան-
7 պատեհ է կինով փոքրիկ կամ զերծուել սքօղէացեալ։ * Ընդ
ամենայն գործս չէ պատշաճ ծածկել զգլուխս, զի պատեհ է փառս
8 այլ է · խոհ կինի՝ փառս առն իւրոյ ։ * զի ոչ եԹէ այր
9 ի կնոջէ է · այլ կին յառնէ ։ * քանզի ոչ խոհ հաստա-
10 ուեցաւ այր վս կնոջ, այլ կին վս առն ։ * Ա այնպիսիկ
11 պատճառ կինն չուբ դնել գլխոյն վս հրեշտակացոց ։ * բայց
12 ոչ կին առանց առն, եւ ոչ այր առանց կնոջ ի Տեր ։ * զի
որպէս կինն յառնէ, նոյնպէս եւ այր ի կնոջէ · բայց ամե՛ն յոյ-
13 * Ա՛ր գուբ ձեզ՝ ոտբ զկրաս · արժա՛ն է կինոջ
14 մատղոյ հոլանեաւ յաղօԹս կալ առաջի Տեր ։ * եւ ոչ բնու-
Թիւն ինքն ուսուցանէ զձեզ · զի այր եԹէ գիսաւոր է,
15 անարգանք ունի՛ ։ * բայց կին եԹէ գիսաւոր է, փառս
ունի նմա · զի գիսք փոխանակ պատուական առաւել են նմա։
16 * Ա՛պա ԹԷ ոք կամի հակառակիչ լինել, մեք չունիմք վՂ
այնպիսի սովորուԹիւն, եւ ոչ եկեղեցիքն Ցեայ ։ Ը
17 * Ա՛յլ զայս պատուիրեմ՝ ոչ ոսղ ԹԷ գովիցեմ, զի ոչ
18 ի լաւս ասնդր՝ այլ ի վատՀանգիս ներկայիս ։ * Ա՛նախ՝ յոյժ
ժամ՝ ի մի վայր ժողովիցիք յի եկեղեցին, լսեմ ի ԹԷ հերձ-

Գլ· ժա· (1) Մէնե՛ղբ երկրագուբ ինձ։ (2) Ո՛ր
գրեալ ի Գալեմ զձեզ կոտրեցաբք · զի։ (2) Մէնե՛ղբ · Ջան-
աւանդուԹիւնս ունիցիբ ։ (3) Մէնե՛ղբ · Ցերբ առնու ասեն ։ (4) Հ-
մէնե՛ղբ · ՅաղօԹս կայցեն · · · ծածկուԹիւնս։ (5) Մէնե՛ղբ ·
Եւ կամ մեկնեա՛ · · բառցուս զլսուս · · զգբուԹիւն իւր ։
(5) Օրինակ ի · Ջի այնպէս հաճոյ է ։ (6) Մէնե՛ղբ ·
Ջի ԹԷ ոչ սքաւղէացեալ կինի · · · առցս եԹէ անցա՛ ։
(7) Մէնե՛ղբ յաւելս · Ծածկել զգբուԹիւն իւր · · · առն Թա-
գոյ է ։ (9) Մէնե՛ղբ · Քրիստ եւ ոչ Հայր ։ (11) Մէնե՛ղբ · Բայց
կինն ոչ առանց ։ (12) Մէնե՛ղբ · Ամենայնն յԱստ ։ (13) Մէնե՛ղբ ·
Տեւբ զերբասն ։ (14) Մէնե՛ղբ · Ա՛ստուածայինքէ զձեզ ։ (15) Մ-
էնե՛ղբ · Բայց կինն եԹէ ։ (16) Մէնե՛ղբ · Ա՛պա եԹէ կամի
ոք ։ (18) Մէնե՛ղբ · Ժողովիք յի եկեղեցին ։

Digitized by Google

ձուածիք զոն ՚ի ձէզ . և սակաւս լինչ հաւատացեալ ։ * քայց 19
և հերձուածիք լինելոյց են ՚ի ձէզ . զի որ ընտիրքն ի-
ցեն ՚ի ձէզ՝ երևեսցին ։ * Եւ արդ ՚ի ժողովիլն ձեր 20
՚ի միասին , ոչ է առնն ձեր առեալ հաց աւետելոյ ։ * զի 21
իւրաքանչիւրք զիւր ընթրիս յառաջանալ առնեն , և
ոմն քաղցեալ , և ոմն արբեալ ։ * Մի՞ տուն ոչ ու- 22
նիցիք առնելոյ և ըմպելոյ . եթէ զեկեղեցեաւն Աստ
հատնիցիք , և յամաչեցուցանիցէք զչքաւորսն ։ զի՞նչ ասա-
ցից , գովիցից ղձեզ . յայդմ ոչ գովեմ ։ * Ես ես ըն- 23
կալայ ՚ի տեառնէ , զոր և ձեզն աւանդեցի , եթէ տէր յի-
սուս ՚ի գիշերին յորում մատնեցաւ , առ հաց . * գոհացեալ 24
եբեկ և ասէ . այս է իմ մարմինն որ վասն ձեր . զայս արա-
քեք առ իմոյ յիշատակի ։ * Եւդպէս և զբաժակն յետ 25
ընթրելացն , առ և ասէ . այս բաժակ նոր ուխտ է ի-
մում արեամբ . զայս արարէք զորչափ անգամ եթէ ըմպէ-
սիցէք՝ առ իմոյ յիշատակի ։ * քանզի որչափ եթէ ու- 26
սիցէք զհացս զայս՝ և զբաժակս ըմպիցէք , զմահն տէ-
ր այսաւետիցէք , մինչև եկեսցէ նա ։ * Այսուհետև՝ որ 27
ուսիցէք զհացս , կամ ըմպիցէք զբաժակս տէ անարժա-
նաբար , պարտական եղիցի մարմնոյ և արեանն տեառ ։ * փոր- 28
ձեսցէ մարդ զանձն իւր , և ապա ՚ի հացէ անտի կեր-
պիցէ , և ՚ի բաժակէն արբցէ ։ * զի որ ուտէ և ըմպէ 29
անարժանաւորաբար , դատաստան անձին իւրում ուտէ և
ըմպէ . զի ոչ խորհէ զմարմինն տեառ ։ * Վասն այսորիկ խոկ 30
են ՚ի ձեզ բազում հիւանդք և անմատուցեալք . և շատ ևս
այնք են , որ և ննջեցեալքն խոկ իցեն ։ * Զի եթէ զանձ- 31
նիւս քննեսք ; ապա ոչ դատաստանաբարեսք ։ * և եթէ 32
դատիմք՝ ՚ի տեառնէ խրատիմք . զի մի ընդ աշխարհի դա-
տապարտութեամբ ։ * Ա՛յսուհետև եկեալք , յորժամ 33
՚ի մի վայր ժողովիցիք ուսանել , միմիանց սպասիջիք ։ * ա- 34
պա եթէ ոք քաղցեալ իցէ , ՚ի տան իւրում կերիցէ . զի

---

(19) Ոմանք . Զի որ ընտիրքն են ՚ի : Յայս կամաւ ամանի՝ ՚ի լսա՛՛՝ ընդանեն . Աստուածեցի . ՚ի՝ յատուածիսոսի էր կանոնաւոր (20) Ոմանք . Ոչ է տուն են : (22) Բ՚ջ՚ . Ուսանելոյ , կի՛ ըմպելոյ : (22) Ոմանք . Զի կերցեցուսն ձեր յայսհամարհիցիք՛՛՛ զինչ ասացից ձեզ : (24) Ոմանք յաւելուս . Ես ասէ . առէ՛ք և ՚ի՛ջուց , այս է՛՛՛ որ վասն ձեր բեկի . զայս ա՛՛ : (24) Ոմանք . Ա՛յս է մարմին իմ : (25) Ոմանք . Եթէ ըմպիցէք : (26) Ոմանք . Եթէ ուսիցէք՛՛ կամ զբաժ՛՛՝ զմահ են : (27) Ոմանք . Որ ուսիցէ զհացս զայս՛՛՛ պատրաստական լիցի մարմնոյ և արեան են : (29) Ոմանք . Դատաստան ան ձին իւրոյ ու՛՛՛ և ոչ խորհէ : (30) Ոմանք . Ա՛յսոքիկ են որ ննջեցեալք իսկ են : (32) Ոմանք . Ընդ աշխարհիս : (33) Օրինակ ի . ՚ի մի վայր դայցեք յաւետել :

Digitized by Google

մի՛ ի գաւառապարտուն ժողովիցդ։ Բայց զմեզ ինձ յոր-
ժամ եկիցէ, յայնժամ պատուիրեցից։

ԳԼՒ ԺԲ.

1 ԱՅԼ ևս հոգևորացան ընդդէմ նոցա՝ ոչ կամեցան ի
2 ինչէնէ։ * գիտէիք իսկ, զի մինչ հեթանոսք էիք, առ
3 կուռս անմունջս ոտն երթայիք և գայիք։ * Վասն ո-
րոյ ցուցանեմ ձեզ, զի ոչնք հոգևով ՚ի խոսի, և ասի
ցի թէ նզովեալ յի՛ս։ և ոչ ոք կարէ ասել՝ Տէր զյի՛ս, ե-
4 թէ ոչ հոգևովն սրբով։ * Ի՛նչեաս և բաժինք շնոր-
5 հաց են՝ այլ հոգի նոյն է։ * և թէ բաժինք պաշտա-
6 մանց են, այլ Տէր նոյն է։ * և թէ բաժինք յաջողա-
թեանց են, այլ Ած նոյն է՝ որ ամենայն զամ յամենայնի։
7 * Բայց իւրաքանչիւր ումեք տուեալ է յայտնութի
8 հոգւոյն՝ առ իւրաքանչիւր օգուտ։ * Ումեմն ՚ի հոգ-
ւոյն տուեալ է բան իմաստութեան։ այլոմ բան գի-
9 տութեան ըստ նմին հոգւոյ։ * միւսումն հաւատոյ՝ նովին
հոգւով։ այլոմ շնորհս բժշկութեանց նովին հոգւով։
10 * այլոմ աշխատութիւնք զօրութեանց։ այլոմ մեծարկուե-
թիւն։ այլոմ ընտրութիւն հոգւոյ։ այլոմ տեսակք լե-
11 զուաց։ այլոմ թարգմանութիւնք լեզուաց։ * այլ զայս
ամենայն միևնոյն հոգի, և բաժանէ իւրաքանչիւր
12 ումեք կամի։ * Որպէս մարմինն մի է, և անդամս բազմ
ունի։ և ամենայն բազմ անդամք մարմնոյն՝ մի մարմին է։
13 նոյնպէս և քրիստոս։ * քանզի միով հոգւով մեք ամենեքեան
՚ի մի մարմին մկրտեցաք. եթէ հրեայք, եթէ հեթա-
նոսք, եթէ ծառայք, եթէ ազատք, ամենեքին զմի հո-
14 գի արբուցաք։ * Քանզի մարմինն ոչ մի անդամ է, այլ
15 բազումք։ * եթէ ասիցէ ոտն, զի չեմ ձեռն՝ չեմ ՚ի
16 մարմնոյ անտի, ոչ այնու չիցէ ՚ի մարմնոյ անտի։ * և
եթէ ասիցէ ունկն, զի չեմ աչի՝ չեմ ՚ի մարմնոյ ան-
17 տի, ոչ այնու չիցէ ՚ի մարմնոյ անտի։ * եթէ ամ մարմ-
նինն

ԳԼ. ԺԲ. (2) Ոմանք. Հեթանոսք էիք՝ առ կուռսն։
(3) Օրինակ մի. ՚ի հոգի ոք ոչ խոսի... և ոչ ոք ասիցէ տէր
զյի՛ս, եթէ ոչ ՚ի հոգւոյ սրբոյ։ (6) Ոմանք. Աշխատութեանց
են... ոյ յաջողել։ (9) Ոմանք. Շնորհս բժշկութեանց նո-
վին։ (10) Ոմանք. Ճաշողութիւնք զո՛՚. մարգարէութիւնք..
քնարութիւնք հոգւոյ, այլոմ տեսակ լեզուաց.. թարգ-
մանութիւն լեզո՛՚։ (11) Ոմանք. Ճաշողեալ մի է։ (12) Ո-
մանք. Ի մարմին են։ (13) Ոմանք. Մեք ամենեքեան։
(15)(16) Ապաքէն ինչպէս օրինակս մեր՝ ըստ նախնի եղանակի
գրուած համառ, առնէր երկիցս, ոչ այնպէս չիցէ, այլ մի՛
ըստ ասելոյնին եղած և ասելն՝ այնու։ (17) Ոմանք. Ամ
մարմինն ակն.. ունկնն.. լսելիք երր, ուր երր։

Digitized by Google

ինչն ասին եք, մեք էր ասենն։ և եթէ ամ լսելիք եին.
մեր էին հատատելիք։ * Բայց ապ՚ աղ՚ ասե՚ զանգամենն՝ 18
զի մի խաբեքանչելր՚ի նոցանէն՚ի մարմինն՝ որպէս և
կասկածաւ։ * ասա թէ էր ամ մի անգամ, մեր էր մարդ 19
մին։ * Բայց ապ՚ անգամք բազումք են, և մարմին 20
մի։ * ոչ կարէ ակն ասել ձեռն, թէ չէս ինձ պիտոյ, 21
և կամ գլուխն ոտից՝ թէ չէք ինձ պիտոյ։
* այլ առաւել որ թուին անդամք մարմնոյն՝ թէ ապ 22
կարտադոյնք էցեն, կարեւորք են։ * և որ թուինն թէ 23
անարգագոյնք էցեն մարմնոյն, այնց առաւել լուգոյն ապ
ակն առնեմք։ և ամենայնքն մեր առաւել և պարկեշ
տութի ունեն։ * Եւ ապրկեշտեցեն մեզոց չէ ինչ պիտոյ։ 24
ջանալ ամ խառնակաց զմարմինն, և նուազելն առաւել
եւս պատիւ եւս։ * զի մի էցեն հերձուածք՚ի մարմնի 25
անգ, այլ զի նոյնք զմիմեանց հոգայցեն անգամքն։
* Եւ եթէ վշտանայ մին ի անգամն, վշտանին ամ ան 26
գամքն ընդ նմա։ և եթէ փառաւորի մի անգամն, խընդ
դան ամ անգամքն ընդ նմա։ * այլ դուք մարմինք քրիստ 27
վ ի եք, և անգամք յանդամոց նր։ * Եւ զոր ետն ամ 28
յեկեղեցւոջ՝ այս են՝ նախ առաքեալս, երկրորդ ըզ
մարգարէս, երրորդ ուսուցիչս, ապա զօրութիւն,
ապա շնորհս բժշկութեց, օգնութիւն, վարիչս, ազգս լե
զուաց, թարգմանութիւն լեզուաց։ * Մի թէ ամենեք 29
քին առաքեալ իցեն։ մի թէ ամենեքին մարգարէք
իցեն։ միթէ ամենեքին վարդապետք իցեն։ միթէ ա
մենեքի՛ն զօրութիք իցեն։ * միթէ ամենեքին շնորհս 30
բժշկութեն ունիցին։ միթէ ամենեքին՚ի լեզուս խո
սացին։ միթէ ամենեքին թարգմանիցեն։ * Բայց նա 31
խանձարուք լերուք շնորհացն, որ լաւն են։ այլ եւս
առաւել ես ճանապարհ ցուցանեմ ձեզ։

ԳԼ.

(18) Ոմանք. ՚ի նոցանէ՚ի մարմինն։ (19) Ոմանք. Ապա եթէ էր.. ասր էր մարմինն։ (20) Ոմանք. Բազումք են։ (21) Ոմանք. Եթէ չէս... գլուխ ցոուս, եթէ։ (23) Ոմանք. Թէ ունարգագոյնք են... պարկեշտուն ունիցին։ (24) Ոմանք. Չէ պարկեշտին մեր չէն ինչ պիտոյ։ (25) Ոմանք. Հոգայցեն ան՚։ (26) Ոմանք. Փառաւորի ինչ մի։ (27) Ոմանք. Մարմին քրիստ էք.. ան գամոց նորա։ (28) Ոմանք. Իդ ասե՚ ցկեկե՚.. զառաքեալսն... շնորհս բժշկութեե։ (29) Ոչ ոմանաց պիտի. Ոչ ամենեքին իցեն, միթէ ամենեքին զօրութիք իցեն։ (30) Ոմանք. ՚ի լեզուս խոսիցին.. Թարգմանիցեն։ (31) Ոմանք. Նախանձաւորք լերուք, որ լաւ են։

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եթէ ես լեզուս մարդկան խօսիցիմ և հրեշտակաց, և
և սէր ոչ ունիցիմ, եղէ ես իբրև զպղինձ որ հնչի
2 կամ իբրև զնձնզայս որ զաւազանին: * Եւ եթէ
ունիցիմ զմարգարէութիւն, և գիտիցիմ զհոգիս բոլոր եւ
և զամենայն գիտութիւն: և եթէ ունիցիմ զամենայն հաւատս՝ մինչ
չև զլերինս փոխել, և սէր ոչ ունիցիմ, ոչինչ եմ:
3 * Եւ եթէ բաժանիցիմ զամենայն իմ ունայնացուցից, և մատ-
նիցիմ զանձինս իմ յայրուիլ, և սէր ոչ ունիցիմ, ոչ
4 ինչ օգտիմ: * Սէր՝ երկայնամտէ և, քաղցրանայ: սէր՝
5 ոչ նախանձի, ոչ անմտարհաւատանայ, ոչ հպարտանայ: * ոչ
յամբարշտի, ոչ ինչ գրեթե զնէր, ոչ գթոյն, ոչ խորհի զչար:
6 * ոչ ինչպայ ընդ անիրաւութեանէ, այլ ինչպայ ընդ ճշմա-
7 րտութեան: * ամենի տանի: ամենի հաւատայ: ամենայնի ինչ յոյս
8 ասյ: ամենի համբերէ: * Սէր՝ ոչ երբեք անկանի, եթէ
մարգարէութիւնք են՝ խափանեսցին: եթէ լեզուք՝ լռեսցին
9 գնոսա: եթէ գիտութիւն՝ խափանեսցի: * քանզի փոքր ինչ
10 ճանաչ գիտեմք, և փոքր ինչ մարգարէանամք: * այլ
յորժամ եկեսցէ կատարումն, փոքր ինչ ճանաչ խափա-
11 նեսցի: * Ի մինչ տղայն էի՝ իբրև զտղայ խոսէի, իբրև զ
նա զտղայ խորհէի, իբրև զտղայ հասանէի: այլ յորժամ
12 փոյթ եղէ այր, զտղայսն էին՝ ի բաց խափանեցի: * Սակայն
առանձինս իբրև ընդ հայելի օրինակաւ, այլ յայնժամ
դէմ յանդիման: այժմ խիթանամասն եմ՝ փոքր ինչ ճանաչ,
այլ յայնժամ գիտասցից՝ որպէս և ծանեալ եղէս:
13 * Բայց արդ՝ մնան հաւատք, յոյս, սէր, տուգս երեք,
քանան. և մեծ քան զսոսա՝ սէր է:

ԳԼ. ԺԴ.

1 Հետամուտ լերուք սիրոյ, և նախանձաւորեցարուք հո-
գեւորացն, առաւելիւ զի և գուշք մարգարէանայցեն:
2 ոչ ոք: * Ոչ որ խօսի՝ ի լեզուս՝ ոչ ընդ մարդկան խօ-
սի, այլ ընդ Աստ: զի ոչ ոք է որ լսէ, բայց հոգւով խօ-

ԳԼ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Եղէ ոպէ պղինձ. և կամ ոպէ զնձնզայս որ զաւազանին: (2) Ոմանք. Ամենայն գիտութիւն. և զամենայն գիտութիւնս: (3) Ոմանք. Զմարմին իմ յայրն: (4) Բազումք ոչ առանձինս հաւատս: (5) Ոմանք. Ոչ ինչպարկ զիւրն: (6) Ոմանք. Ընդ ստուգութեանէ: (8) Ոմանք. Ամենայնի յարգարէութեանէ ի ջնջեսցին. լռեսցէ, լռեսցին, եթէ գիտութիւնք խափանեսցին: (10) Ոմանք. Կատարումն: (11) Ոմանք. Զտղայութենն ի բաց խոտ": (12) Ոմանք. Ապա առանձինս իբր": (13) Ոմանք. Բայց մնան. . . քան զնոսա է:
ԳԼ. ԺԴ. (1) Ոմանք. Հոգեւորացն առաւելիւ: (2) Ոմանք.

Digitized by Google

սի խորհուրդս : * իսկ որ մեզգաբէականացն , մեզգիական 3
խօսի չինուած և վերխնամուելճ և սփոփուելճ : * որ խօ- 4
սի ՚ի լեզուս , զանձն իւր չինի . և որ մեզգաբէականաց,
չնչին չինի : * Կամիմ զի ամենեքեան գուք ՚ի լե- 5
զուս խօսիցիք , առաւել զի մեզգաբէականացիցիք . զի լաւ-
ի որ մեզգաբէականայն , քան զայն որ ՚ի լեզուսն խօսի-
ցի . բայց եթէ թարգմանեացէ , զի եկեղեցին չինուիճ.
վ ջ առնիցէ զգս : * Բայց այժմ եթէ գայից , եթէ եկից առ ձեզ 6
՚ի լեզուս խօսելով . զինչ օգուտ լինիցիմ ձեզ , եթէ ոչ
խօսիցիմ ՚ի ձեզ , կամ յայտնութիւն , կամ գիտութիւն , կամ մեզ-
գաբէութիւն , կամ վարգապետութիւն : * այնպէս որպէս 7
անշունչքն ձայն տայցեն , եթէ փող և եթէ քնար : զի
եթէ ընդարձակ ինչ բարբառոյն չտայիցեն , զիարդ ճան-
նայցի փողոյն հարկանել՝ կամ քնարին հնչել : * քանզի 8
զի եթէ խառնաձայն տարածիցէ փողն , ո՛վ պատրաստ-
սիցի ՚ի պատերազմ : * Նոյնպէս և գուք ՝ եթէ լե- 9
զուօք ոչ նշանակիցէք զբանն , զիարդ ճանաչելոցին խօս-
քըն . զի լինիցիք այնուհետեւ խօսիլ ընդ օդս խօսելոյք :
* Ձի այնչափ ազգք ձայնից են յաշխարհի , և ոչինչ 10
ՙ՚ի՝ անձայն : * իսկ արդ՝ եթէ ոչ դիտիցիմ զզօրութիւն 11
ձայնին , լինիցիմ այնմ որ խօսիցին ընդ իս խուժ , և նա
որ խօսիցին ընդ իս՝ գուժ : * Նոյնպէս և գուք , քանզի 12
զի նախանձողք էք հոգեւորացն , վի՛ չինածիլ եկեղեց-
ւոյն , խնդրեցէք զի առաւել և լիցէք : * Վասնորոյ որ 13
խօսիցի ՚ի լեզուս , ազօթեսցէ որպէսզի՝ զի և թարգմանել
ցէ : * եթէ կամ յայտնեմ լեզուաւ , հոգին իմ կեայ յա- 14
զելիս . այլ միտք իմ անպտուղ են : * իսկ արդ՝ զի՞նչ 15
իցէ . կացից յաղելիս և հոգւով . կացից յաղելիս և մեր-
միտք . աստուծոյ աստուածից հոգւով , աստուծոյ աստուածից և մեր-
միտք : * Վասն եթէ ոչ՝ եթէ օրհնեսցես հոգւով , որ կայ 16
ցէ ՚ի տեղւոջ ապիտին , զիարդ ասիցէ ՚ի քումմ գոհու-
թիւն՝ զամենն ՝ քանզի զոր ասեսն՝ նա ոչ գիտէ : * Ձի 17

գու-

խօսի ՚ի խորհուրդս : (3) Ոմանք . Շինուիճ և խազապուճ
և սփո՛՚՚ . (4) Ոմանք . խօսի ՚ի չինուիճ և սփոփի՛՚՚ . (4) Ոմանք .
եթէ որ խօսի ՚ի լե՛՚՚ . . . որ մեզգաբէականայն : (4) Ոմանք .
խոկ որ մեզգաբէականայ : (5) Ոմանք . Աւելուածք չեն զի և մեզգ-
գա՛՚՚ . . . ՚ի լեզուս խօսիցի . բայց եթէ թարգմանիցէ : (7) Ոմանք . Եթէ եթէ ընդարձակ ինչ : (8) Ոմանք . Աղմանկիցէ
փողն , ո՛վ պատրաստսիցի (10) Ոմանք . Եթէ ոչինչ անձայն
է : (11) Ոմանք . Ինչ խօսին . կամ . խօսիցիմ ընդ իս խուժ :
(12) Ոմանք . Զի ՚ի նախանձաւորդք էք . . . վի՛ չինուածիլ
ձոյ : (13) Ոմանք . Ձի թարգմանեսցէ : (15) Ոմանք . Ցայտ-
զօրեա հոգւով : (16) Ոմանք . Աչա եթէ ոչ՝ եթէ օրհնիք
ցես . . . ՚ի քումմ գոհութիւն զամենն :

Digitized by Google

18 գնա՛ բնակեսցիք գնա՛ հասանես , այլ ընկերն ո՛չ ընկեր : * Գոհա-
նամ ղձդ , վասն ասեմեցուն ձեր՝ առաւել լերջաս-
19 խօսիմ : * այլ՝ ի՛ մէջ եկեղեցւոյն կամիմ բանս հինգ՝
մտածք խօսել , զի և զայլս խրատեցի՛ զբան ղձիմ բանս
20 լերջասաս : * Ե՛ղբարք մի՛ տղայք լինիք մտօք , այլ՝ ի՛
չարեաց տղայացարո՛ւք , և մտօք կատարեալք լինի՛ք :
21 * քանզի և յօրէնս գրեալ է , եթէ յօտար լերջաս՝ և
՛ի շրթունս օտարոտեաց խօսեցայց ընդ ժողովրդեանդ
22 ընդ այդմիկ , ասի՛ պէտ և ո՛չ այնպէս լուսիցեն ինձ : * Ա-
պա ուրեմն լեզուք նշանակի՛ վասն են , ո՛չ հաւատաց-
ցեալոց , այլ անհաւատից . իսկ մարգարէութի՛ն , ո՛չ ան-
23 հաւատից՝ այլ հաւատացելոցն : * Ապա թէ գայցէ ե-
կեղեցին ամ՛ի մի վայր , և ամենեքեան՝ ի լերջաս խօսք
ցեն , և մտանիցեն անդր ոչխոյք կամ անհաւատք , ո՛չ
24 ասիցեն՝ եթէ զի՛ մոլեցաք : * Իսկ եթէ ամենեքեան մար-
գարէանայցեն , և մտանիցէ ոք անդր , անհաւատ կի՛
ագիտ , յանդիմանի՛ յամենեցունց , և քննի՛ յամենե-
25 ցունց , * և գաղտնիք սրտի՛ նո՛ր յայտնի՛ լինին : և ա-
պա անկեալ՝ ի վերայ երեսաց՝ երկիր պագանիցէ ցդ ,
26 և խոստովան լինիցի՛ թէ արդարև ամ՛ է՛ ի ձեզ : * Ի՞նչ ա՛ր-
դ՝ զի՞նչ է՝ երբ հաւաքիք . յորժամ՝ ի՛ մի վայր՝ ժողովիք
ցիք , իւրաքանչի՛ւրոք՝ ի՛ ձէնջ , եթէ սաղմոս ունի՛նի ,
եթէ վարդապետու՛թի՛ն ունի՛նի , եթէ յայտնութի՛ն ու-
նի՛նի , եթէ լեզուս ունի՛նի , եթէ թարգմանութի՛ն ու-
27 նի՛նի , ամ՛ի շինած լինի՛նի : * Եթէ՝ ի լեզուս ոք խո-
սի՛նի , երկուս՝ և եթէ ա՛ւելն , երի՛ք , և ապա մի՛
28 ըմ մինոյնէ . և մինն թարգմանեսցի՛ : * ապա թէ չիցէ ոք
որ թարգմանի՛նի , լռեսցէ յեկեղեցւոյն՝ ընդ մի՛տս
29 իւր՝ և ընդ ոյ խօսեսցի՛ : * Մարգարէքդ երկուս-
30 կամ՝ երի՛ք խօսեսցին , և այլքն քննեսցին : * ապա թէ
այլ

---

(18) Ոմանք՝ Զոյդ խմոյ վս ձեր : (18) Ոմանք՝ Վերստաւոյք խօ-
սէ : (19) Ոմանք՝ ի մէջ եկեղեցւոյ՝՝ խրատեսցի՛ք քան
զիմ բանս լերջասուն : (20) Ոմանք՝ Մ՛ ի լինի՛ք տղայք՝՝՝ կա-
տարեա՛լ լինի՛նիք : (21) Ոմանք՝ Եւ յօրէնսն գր՛՝՝՝ և այլ-
ազգաց ոչ լուա՛՛ : (21) Ոմանք՝ Լուսիցեն ինձ ասե՛ ՚ցբ :
(23) Ոմանք՝ Ապա եթէ գայցէ ամ՛ եկեղե՛՝՝՝ և ամե-
նեքեան՝ ի լեզուս՝՝՝ մտանիցեն՝՝ ոչխոյք՝ թէ զի՛ մո՛՛ :
(24) Ոմանք՝ Եթէ ամենեքեան՝ : (25) Ոմանք՝ Յայտնի լի-
նի՛՝՝՝ ՚ի վե՛ր երեսաց՝ խոյց՝՝ և խոստովան լինի՛ :
(26) Ոմանք՝ Եթէ սաղմոս ունի՛՝ թէ վարդա՛՛՝՝ ՚ի ձեզ՝
ասած լինի՛նիք : (27) Ոմանք՝ Խօսեսցի երկուք , և թէ և
առաւե՛լ երեք՝՝՝ թարգմանիցի՛ : (28) Ոմանք՝ Ապա
եթէ չիցէ՝՝ լուա՛ լինի՛ : (29) Ոմանք՝ Երկուք կամ
երեք : (30) Ոմանք՝ Ապա եթէ այլ՝՝ նստեալին՝՝

Digitized by Google

ամէն առնիցէք զամենայն իրս գործոց նոցա զոր նոքա արարեալ են, յայտնեսցին առաքինութեանցն ։
31 * Վասնզի կարծիք եղև առնելոցն ի մեզ զոր ինչ ինքեանք ուրեք ամբարտաւանեալ · զի առնիցեն զամենայն իրս, և առնիցեն առնն ի մեզ ։ 32 * քանզի և ոչինչ խոկ մարդասիրեալ ի մեզ ։ 33 * զի ով ի մէնջ խոտորեսցի ի մարդասիրեալ հնազանդութենէ ։ * զի ով ի մէնջ խոտորեսցի ի 34 մեզ, այլ խոտորեսցի՝ ոչ յետ ի միմեանցս արգոյ ։ * Եթէ 35 ոչ յետ ի միմեանցս, լուսոյ լինիցին · զի ով հրամայիցէ ոչ խոտորել այլ հնազանդել քրիստոս · զի ով օրինեսցի խոկ առնիցէ ։ * ոչինչ ի մէնջ առաւելել ի ներքս ի մեզ, ի մանն զարգացեալ ի 36 ներոյ հարցանիցին · քանզի անարգասէրն ի միմեանս ի միոյ միմեանց ի միմեանցս խոտորել ։ * Եթէ ի մէնջ քանին ոչ եղ · և 37 կամ առ մեզ միոյն ի հրամ ։ * խոկ ի մէնջ ոչ հրամարեալ 38 ոչ միմեանցն լինիցէ, կամ հրամայ, գիտասցին զոր գիտ քարոզիչ առ մեզ, մեզ ոչն զարգացեալ են ։ * ոչինչ մեզ 39 ոչ ոչինչանայցին, ոչինչասցին ։ * Ընդ յոյսս հինոց մեզ յարեալ, ոչինչանայցին զարգացեալ ոչ, և զնոսայնոցն 40 ընդ ոչինչ մի ոչինչ լուծ ։ * Եթ ոչ ինչ մեզ ոչինչ ոչինչեալ ոչ ։

ՎՀ առաջ և ըստ կարգի լինիցին ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Ո Ւսցանեմ մեզ եղբարք՝ զառաջադրանն իմ, զոր ոչ 2 հաստատանեցի մեզ · զոր և ընդունարուք, յորում և հաստատուն ոչ կաք · * որով ոչինչեցին · որով ոչինչ ոչինչ 3 ոչինչեցի մեզ ոչինչեցի · ոչինչ եղեն մեզ ի զուր ինչ հաստատեցիք ։ * Ոչ ինս մեզ զոչ ոչինչեցի, զոր և ոչինչ ոչինչեցի մեզ ոչինչ ոչինչեցի մեզ ոչինչ ոչինչեցի մեզ

քեռայ քումն զանունեսին՝ իբրև անապրդի միոջ՝ երկնեցուս
9 և ինձ։ * զի ես իսկ եմ ոմն ունելոյ առաքելոց որ չիմ
իսկ արժանի լեզի կոչեցեալ առաքեալ՝ զի հալածեցի
10 զեկեղեցին ոյ ։ * այլ շնորհօքն ոյ, եմ զինչ և իցեմ։
և շնորհք նորա որ յիս ընդունայն ինչ ոչ եղեն։ այլ ա
ռաւել քան զնոսա ամենեսին վաստակեցի. և ոչ ես եզի
11 ես՝ այլ շնորհքն ոյ որ ընդ իս ։ * արդ՝ եզիք ես, և
եզիք նոքա՝ այսպէս քարոզեցուք, և դուք այսպէս հա
12 ւատացէք ։ * Ապա եղեւ զի քարոզել լեզի ի վերայ յոր
յորդեցեալ է, զիմաց ասէի ոմանք ի ձենջ եզիր յա
13 րութիւնք մեռելոց չիք ։ * եզեն յարութիւն մեռելոց չիք։
14 ապա և քրիստոս չէ յարուցեալ։ * և եզիր զի չիցէ յարու
ցեալ ընդունայն է քարոզութիւն մեր. ընդունայն եղեն
15 և հաւատացն ձեր։ * և գտանիցիմք սուտ վկայք ոյ։
զի վկայեցաք զոյ՝ եզեն յարուցեալ զոյ, զոր ոչն արդեզիր
16 յարոյց՝ եզեն մեռեալք ոչ յարուիցեն ։ * Իսկ եզեն մե
17 ռեալք ոչ յարուիցեն, ապա և քրիստոս չէ յարուցեալ։ * և
եզեն քրիստոս յարուցեալ ընդունայն եղեն հաւատացն ձեր
18 և, ապա եւս ի՚ նոսին ի մեռեալ կայիցէք ։ * Իսկ արդ՝ որ
19 նինջեցինն ի՚քրիստոս, կորեան արդեզիր ։ * եզեի այսոս կեն
դանի միայն յուսացեալ եզեք ի՚քրիստոս, ապա ողորմելի եզեք
20 քան զամենայն մարդիկ ։ * Այլ արդ՝ քրիստոս յարուցեալ է ի՚ մեռ
21 եռելոց, առաջինն պատուոյ նինջեցելոցն ։ * քանզի մարդ
22 գոլ եղև մահ, և մարդոյ գոլ եղև յարութիւն մեռելոց ։ * ոչ
աջգամանաւն ամենեցին մեռանիցեն, նոյնպէս և քրիս
23 տեղքին կեցուցանիցին։ * ի՚ քրիստոսի յիւրաքանչիւր կար
24 գի ։ նախ՝ քրիստոս, և ապա քրիստոսի՝ ի գալստեան նորա ։ * և
ապա կատարած ։ Յորժամ տացէ ի՚ հնազանդ զթագաւո
րութիւնն ոյ և հոր ։ յորժամ խափանեսցէ զամէն իշխա
25 նութիւն, և զիշխանսն պատուիրել և զգործելն։ * զի պատշա
ճ նոցա թագաւորել, մինչև զիցէ զամէն թշնամիսն ի՚ներքս
26 քոյ ասէց Եւրոց ։ * յետին թշնամին խափանի՝ մահն ։

և

(10) Ոմանք. եղա շնորհքն նորա։ (11) Օրինակ մի. Ապա քարոզեցաք, և դուք այսպէս հաւատացէք։ (12) Ոմանք. Ապա թէ քրիստոս քարոզեցաւ եղեն։ (14) Ոմանք. Ընդունայն եղեն և հաւատք ձեր։ (15) Ոմանք. եղ զաստուածն ձերոյ ... ոչ յարուցանէ։ (17) Օրինակ մի. եմ և հաւատացն ձեր։ (17) Ոմանք. ի՚ նոսին մեռեալ կայիք։ (18) Ոմանք. Որ նինջեցին ի՚։ (19) Ոմանք. Կենդանի ձեռին։ (19) Ցայլ ձեռն. ի՚ քրիստոս, ապա ողորմելի եզիք։ (20) Ի՚ մէջ. Պատուոյ նինջեցելոց։ (21) Օրինակ մի. մեռելոց յարուցումն եզեւ մեռ։ (22) Ոմանք. Ամենեքեան կենդանի՚՚՚ ամենեքեան կենդանի՚՚։ (23) Ոմանք. Քրիստոսն ի՚ դմա՚՚։ (24) Ոմանք. Տայցէ ի՚ ձեռս զԱստուած ... ոչնչացուսցէ զամենայն իշխանութիւն և զպատուիրել։ (26) Ոմանք. խափանի մահն։

Digitized by Google

և զնամ [ինչ] հնազանդ առլար ՚ի նոսրոյ ոտից նոր։ * Ա[յլ] 27
յորժամ ասիցէ, [Թէ] հնազանդեսջիմ ես նմա ամ, յայտ
է՝ [Թէ] բաց յայնմանէ որ հնազանդեցոյց նմա զամ ։
* այլ յորժամ հնազանդեացէ նմ ամ, յայնժամ և ինքն 28
արդ հնազանդեացի այնմ, որ հնազանդեցոյց նմ զամ։
զի [և] զնոցա ած ամ յաջի ։ * Ա[ռա]ջ [Թէ] ոչ, զի՞նչ դարձ 29
ծիլցեն որ մկրտիցին ՚ի մեռանելոյդ, [Թէ] արդարեւ մե-
ռանելոյ ոչ յառնիցեն ։ ընդ[ի]ր խոկ բնաւս մկրտին ՚ի
նոյ ։ * ընդի՞ր և մեք ձգնիմք յամ ժամ, * և հանապազաւոր 30
մեռանիմք ։ ՚ի պարծանս մեր [ի] քրիստոնեամ [և] զքաւոք, զոր 31
ունիմ ՚ի քրիստոս յս ՚ի տէր մեր ։ * [Ե]ԹԷ ՚ըստ մարդոյ ՚ի գա- 32
զանամարտի [ի]մեալ [է] յԵփեսոս, զի՞նչ օգուտ [է] [ինձ],
[Թէ] մեռանելոյ ոչ յառնեն։ կերիցուք արբցուք, զանձ
զի վաղիւ մեռանիմք ։ * Մի խաբիք ։ ապականեն զըն- 33
զի բարս քաղցունս բանք չարք ։ * [Մ]ատուցէք արդա- 34
րութիւն, և մի մեղանչիք ։ զի ոմանք [ոչ] [ունին] ո-
մանք ։ առ ամօթոյ [ձեր] [յ]ասեմ։ * Ա[յլ] ասիցէ ոք, 35
ո[ւ]մպէս յառնեն մեռեալք, [և]ամ որոյ մարմնով գա-
լցեն ։ * Ա՞մէհի, գուռ զոր սերմանես, ոչ կենդանա- 36
նայ՝ [Թէ] [Թէ] ոչ մեռանիցի ։ * և զոր սերմանես ոչ [ո]ւ 37
նոյն մարմին որ ծնանելոցն [է]ք՝ սերմանես, այլ հա[ս]
մերկ ։ [Թէ] ցորենոյ [է]ք, և [Թէ] այլոց սերմանեսց ։
* և [ետ] առաջ նմա մարմին՝ ոյր և կամի ։ և [ետ] մարմին 38
[ի]ւրաքանչ[ի]ւր սերմանացն զի՛ւր մարմին ։ * Ո՛չ [ետ] մարմին նոյն 39
մարմին է ։ այլ այլ մարմին է մարդկան, և այլ մար-
մին անասնոց, այլ մարմին [թռ]չնոց՝ և այլ մարմին ձկ-
կանց ։ * և մարմինք երկնաւորք, և մարմինք երկրա- 40

---

(27) Ո[ր]ոնք ։ [Թէ] հնազա[ն]։ ։ ։ [Թէ] բայց ։ (28) Ո[ր]ոնք ։
Ձ[ա]մ յ[ա]մէ ։ (29) Ո[ր]ոնք ։ Մ[ե]ռ[ե]ալք ոչ յառնեն ։ (31) Օ-
[ր]ինակ գ։ Զոր ա[ն]կեղծ առ[ա]ւ[ե]լ[ա]ցո՛ւ[ի] [ի] քր[ի]ս յի ։ (32) Ո-
[ր]ոնք ։ Մ[ե]ռ[ե]ալք ոչ յառնեն[ի]ն ։ (32) Ո[ր]ոնք ։ Վա՛յ մարգոյ
գ[ա]զ[ա]նամարտ[ի]կ լ[ե]ալ է[ի] ։ (32) Ձ[ա]յս բան ։ կ[ե]ր[ի]ցուք
արբ[ո]ւք՝՝ ։ [ա]մ գ[ր]չ[ա]գ[ի]ր[ք] հ[ա]մ[ե]մ[ա]տ[ի]ն [ի] լ[ա]տ՝՝ ։ գ[ո]ռ[ա]ն[ի]մ[ք]
զ[ա]կ[ե]ղ[ծ]ն[ա]ց առ[ա]ւ[ե]լ[ա]ցո՛ւ, զոր յ[ի]կն [և] ե[ս]ա[յ]ն ։ (33) Խ[ո]ւ յայս ։
Ա[պ]ա[կ]ան[ե]ն զբա՛՝՝ ։ [ի] լ[ա]տ՝՝ ։ գ[ր]ո[ւ]ա[ծ] ն[ե]ղ[ծ]ան[ի]ւ ։ Մ[ի] [ե]ղ[ի]ր
[ք]ր[ի]ս[տ]ո[ս]ա[գ]ր[ի]ւ ։ ոչ ոչ[ի]ւ ո[ւ]սո[ւ]ց[ա]ն նս ա[ն]ի[ն]ն ։ Մ[ի]
ն[ա]ն[ա]գ[ր]ի ե[ր]գ[ա]գ[ր]ի՛ւ ։ [ի]մ՛ ։ ե[ր]գ[ի]ւ խ[ր]ատս ։ (33) Ո[ր]ոնք ։
Զ[ա]ս[ա]ն ձ[ա]ղ[ա]ղ[ա]ն ։ (34) Օ[ր]ինակ գ։ Ա[յլ] ա[ն]ա[ս]ի[ր]ա[ց]
ղ[ո]ւ[ք] ա[ր]գ[ա]ր[ա]ն[ի]ւ ։ ։ ։ զի զգ[ի]խ[ա]ն[ի]ւ ա[յ] ։ (36) Ո[ր]ոնք ։
[Թ]ո՛ւ ոչ ն[ա]խ[ա] մ[ե]ռ[ա]ն[ի]ցի՛ ։ (37) Ո[ր]ոնք ։ Զոր ծ[ն]ա[ն]ե[լ]ոցն ։
(37) Բ[ա]ց[ի] ։ Ա[յլ]ոց սերմանեաց ։ ն ո[ր]ոնք ։ սերմանց ։
(38) Ո[ր]ոնք ։ Մ[ե]ր[մ]ան[ե]ացն զի՛ւ[ր] մ[ա]ր[մ]ի[ն]ն ։ (39) Ո[ր]ոնք ։
Ա[յլ] մ[ա]ր[մ]ին ո[ւ]մ[ի] մ[ա]ր[մ]ին է ։ ։ ։ Մ[ա]ր[մ]ին ձ[կ]ան[ի]ւն
յ[ի] ։ ձ[կ]ան[ի]ւ ։ (40) Ա[ս] ո[ր]ոնս ա[յ]լ[ո]ւ ։ Ա[յլ] ա[յլ] փ[ա]ռ[ք] ։ (40) Ա[ս]

Digitized by Google

ամէնքն· այլ՝ այլ փառք երկնաւորաց են, և այլ փառք
41 երկրաւորաց: * այլ փառք արեգական, և այլ փառք
լուսնի, այլ փառք աստեղաց, և աստղ զաստղ
42 առաւել ի փառս: *Նոյնպէս և յարուցեալ ի մեռելոց·
անթառնալի սպանումն է՝ և յարեան առանց սպանման·
43 նուաստ՝ * անթառնալի անարգութեա՛ն և յարեան փառօք·
44 անդրմանէ ակարութեա՛ն՝ և յարեան զօրութե՛ն· * անդրմա-
նէ մարմին շնչաւոր՝ և յարեան մարմին հոգեւոր: Եթէ
45 գոյ մարմին շնչաւոր, գոյ և հոգեւոր: * Ա՛յսպէս և
գրեալ է, եղեւ մարդն առաջին Ադամ՝ շունչ կենդա-
46 նի· երկրորդ ադամ՝ ի հոգի կենդանարար: * այլ
ոչ նախ հոգեւորն, այլ շնչաւորն, և ապա հոգեւորն:
47 * Ա՛ռաջինն մարդն յերկրէ, հողեղէն· իսկ երկրորդ
48 մարդն՝ տէր, յերկինից: * ոյր հողեղէնն, նոյնպէս և հո-
ղեղէնքն, և ոյր երկնաւորն, նոյնպէս և երկնաւորքն:
49 * և որպէս զգեցաք զպատկեր հողեղինին· զգեցցո՛ւք
50 և զպատկեր երկնաւորին: * Բայց զայս ասեմ ե՛ղբարք, զի
Եթէ մեռելոցն և արքունի զարքայութենէն ոչ ժառանգեն զ
ոչ կարեն· և ոչ ապականութի՛ն զանապականութեն ժա-
51 ռանգե՛ն: * Ա՛րդ՝ խորհուրդ մի ասեմ ձեզ· ամենեքեան
քնանիս ոչ ամենեքեան պիտի փոխեցուցանիմք,
52 յակն ի յակն * յանկարծակի յետին թմբիրիս՝ ի փող յետին·
քանզի փող հարկանի, և մեռեալքն յարիցեն առանց
53 ապականութե՛ն, և մեք նորոգեսցուք: * Զի պարտ է
ապականութե՛ս զայսմիկ զգենուլ զանապականութի՛ն,
54 և մարհկանացուիս այսմիկ զգենուլ զանմահութի՛ն: * Ա՛յլ
յորժամ մարհկանացուս այս զգեցցի զանմահութի՛ն, և
ապականութիս զանապականութի՛ն, յայնժամ եղիցի բանն
55 որ գրեալ է· Եղեն ընկլուզ մահ յաղթութի՛ւն: * Ո՞ւր
է մահ յաղթութի՛ւդ: ո՛ւր է դժոխք խայթոցքն քո:
* խայ-

ասիանայ ձեռն· երկնաւորացն է՝ (41) Ոմանք· Ա՛յլ փա-
կան են՝ (41) Ոմանք· Եւ այլ փառք աստղ՛՛: (42) Ո-
մանք· Նոյնպէս և՝ ի յարուցեալսն մեռ՛՛: (45) Ոմանք· Որպէս
և գրեալ է: (45) Ոմանք· Ադամ՝ ի շունչ կենդանի, երկ-
րորդն ադամ՝: (47) Ոմանք· Իսկ երկրորդն տէր: (48) Ո-
մանք· Որ և հողեղէնն· ... նոյնպէս և երկրաւորքս:
(49) Ոմանք· Զգեցցուք զմարմինն հողեղինին. զգեցո՛ւք՝: (50) Ո-
մանք· Զարքայութե՛ն ոչ: (51) Ոմանք· Այլ ոչ ամենեքին
ննջե՛՛: Ասէ ոմանք նշեմ այսպէս զնիւթսն· Խորհուրդս է· Յան-
կարծակի յա՛՛: (52) Ոմանք· Ի փողն յետինն··· և մեռե-
ալքն յառնիցին ա՛՛: (54) Ոմանք· Եւ ապականացուս
զանապակա՛՛: (54) Ոմանք· Յայնժամ լցցի բանն···
մահ՝ ի յաղթութի՛ւն· Ո՛՛՝ մահ՝ ի յաղթութի՛ւդ: (55) Ոմանք·
Ո՞ւր են գժոխք խայթոցքդ:

Digitized by Google

* խայտիոց մահուամբ՝ մեռցուք եւն, եւ զսրտիկ մեռցոյց՝ օրինիցէ։ 56
* Ա՛յլ ընթերց ոյ՝ որ եւս մեզ զյաղթութիւնն ի մեռանն 57
ա զ մեռն մերոյ յայն քարէ։ * Ա՛յսուհետեւ եղբայրք իմ սիրե- 58
լիք, հաստատուն եղերուք, անշարժ կացէք, առատաձգ
լերուք ի գործ տեառն յամենայն ժամ. գիտասջիք՝ զի վաս-
տակքն ձեր ոչ են ընդունայն առաջի տեառն։

ԳԼ. ԺԶ.

Ա՛յլ վն հարցանն որ ի սուրբսն է, ոտն պատուիրէ ե- 1
առ եկեղեցեացն գաղատացւոց, նոյնպէս և դուք
առնիջիք * ըստ իւրաքանչիւր միաբանութեանն։ իւրա- 2
քանչիւրոք ի ձէնջ անձին իւրում գանձանակ որ ինչ
և ակռոցեսջիւ։ * զի մի յորժամ գայցեմ, յայնժամ հա- 3
ւաքիւք լինիցին։ այլ յորժամ եկից, զոր միանգամ ընտ-
րեցէք թղթովք գոլոն առաքեցից տանել զշնորհսն ձեր
յերուսաղէմ։ * ապա թէ արժան իցէ և ինձ երթալ, 4
ընդ իս երթիցեն։ * Ա՛յլ եկից առ ձեզ յորժամ ի 5
մակեդոնիա անցանիցեմ։ բայց իբրև չորեցայց ընդ
մակեդոնիա, * թէ դէպ լիցի, առ ձեզ միացից և 6
գամ ձմերեցից. զի գուք յաղարկիցէք զիս՝ ուր և երթ-
թալոցն իցեմ։ * զի ոչ կամիմ զձեզ այժմ ի հարեւան- 7
ի տեսանել. ակն ունիմ ժամանակի ինչ առնել առ
ձեզ, եթէ տէր հրամայեսցէ։ * Բայց այժմ լինիմ յե- 8
փեսոս մինչեւ. ցպենտակոստէ։ * զի գուռն բացեալ է 9
ինձ մեծ և կարեւոր, և հակառակորդք բազումք են։
* Ա՛րդ՝ եթէ եկեսցէ տիմոթէոս, տեսջիք զի՛նոր ան- 10
երկիւղ լինիցի առ ձեզ. զի զգործ տէր գործէ, որպէս
և ես։ * մի ոք զնա անգոնեսցէ։ և յաղաղակ ճիջիք 11
զնա խաղաղութիւն, զի եկեսցէ առ իս։ քանզի սպա-
ս ի զնեմ նմա եղբարցն հանդերձ։ * Ա՛յլ զի առատ զոսկ 12
եղ-

---

(57) Ոմանք Մեռ զյաղթութի։ (58) Ոմանք. Հաստատուն ե
ղերուք...ի գործս տեառն ... առաջի ոյ։

Գլ. ԺԶ. (1) Օրինակ փ. Եկեղեցւոյն գաղատացւոց՝... նոյնպէս և գուք լինիջիք։ (2) Ոմանք. Իւրաքանչիւրոք միաչաբաթի իցէ ... որ ինչ յաջողեսցէ։ (3) Օրինակ փ. Հաւաքիւք ինչ լինիցին։ (3) Բ. Ընտրեցէք թղթովք։ Որ օրինակ փ. Ընտրեցի թղթովք։ (5) Ոմանք. Բայց յորժամ չորեցայց ի մակեդոնիա։ (6) Ոմանք. Թէ գէպ լինիցի ... միացից՝ կամ ձմերեցից, զի և գուք յաղարկիցէք.. ուր երթալոց եմ։ (7) Ոմանք. Զիջի.. զձեզ հանդիպեսցի ասե՛։ (8) Ոմանք. Լինիցիմ յերեսոս։ (8) Բ. Ի՛մ ինչն ցպենտակոստէ։ (9) Ոմանք. Բայց է ինձ։ (9) Ընդ նոսա. Եւ հակառակորդք բազմ։ (10) Ոմանք. Գործ՝ ոյ՝ ոյզ և եւս։ (12) Ոմանք. Կացիք իմ զի ոչ յաժմ.. յորժամ

Digitized by Google

եղբաւք՝ ցիսո ասելոցն ընդ ինձ, զի եկեսցեն առ ձեզ եղ-
բարբք հանդերձ. և արդեաք ոչ էին կամք զի այժմ
13 եկեսցեն· այլ եկեսցէ յորժամ և պատրաստեսցի։ * Հրա-
կեցէք հաստատուն կացէք ի հնուտս. ժրաջանութիւք·
14 զօրացարուք։ * ամ ինչ ձեր սիրով լիցի։ * Ողջոյն
15 ձեզ եղբարք։ գիտէք զտունն ստեփանեայ և փորտու-
նատեայ, որ են պտուղ ազայեցւոց, և ի պաշտօն սրբոց
16 կարգեցին զանձինս· * զի և դուք հնազանդ լինիցիք
այնպիսեացն. և ամէն՝ որ գործակից իցէ և վաստա-
17 կակից։ * Ուրախ եղէ ի գալ ստեփանեայ, և փորտու-
նատեայ, և աքայիկոսի· զի զձեր պակասուն նոքա
18 լցին· * քանզի հանգուցին զՀոգի իմ՝ և զձեր· արդ-
19 ծանիջիք զայնպիսիսն։ * Ողջոյն տան ձեզ եկեղեցիքն
ասիացւոց։ Ողջոյն շնա տան ձեզ ի տէր՝ ակիւղա, և
պրիսկա, հանդերձ առանին եկեղեցեաւն իւրեանց։
20 * Ողջոյն տան ձեզ եղբարք ամենեքեան։ * Ողջոյն
21 տուք միմեանց ի համբոյր սրբութեան։ * Ողջոյնդ այդ
22 իմոյ ձեռնն պաւղոսի է. եթէ ոք ոչ սիրէ զտէր յի-
23 եսուս եղիցի նզովեալ, մարանաթա։ * Շնորհք յեսուի մերոյ
24 յիսուսէ քրիստոսէ ընդ ձեզ։ * և սէրն իմ ընդ ամենեսեան ձեզ
ի քրիստոս յիսուսէ։ ամէն։

Ա- կերթիացիս առաջին եղեալ՝ գրեցաւ ի ֆիլիպպոս, ի կիպրոս
ոսկեփանակ և ֆորտունատոսէ և ստեփանոսէ։ Տուեալ ոսկ։

պատրաստեցի։ (14) Ոմանք· Սիրով լինիցի։ Ոմանք զինուած
ի սիրոյ եկեցի։ (15) Օրինակ ին· Գիտեալ զասեն ասե՞ր
ոք են պատուական այք՝... զանձինս եւրեանց։ (16) Ոմանք
ես եմ որ գործակից ես և վաստա՞։ (17) Օրինակ ին·
ի գալն ստեփանեան... և աքայիկոսի։ (17) Ոմանք· Պակաս
առաքեցեք զգոյս լցին։ (18) Ոմանք· Ջոգի իմ... ծանիք
զնոքա զայդպիսիսդ։ (19) Ոմանք· Տայ ձեզ ի յոր... և
զգրեցեալսդ։ Ոչ սոյն· Տան ձեզ սիրելիսն և սիրեալ։
(20) Ոմանք· Ձեզ եղբարք ամենեքեան։ (21) Ոմանք· Ես
քեզ զչ ոք սիրեմ... մարանաթայ։ (24) Օրինակ ին· Ես-
ի՞ սէրն իմ ի՞ ասեն՞։
* ի՞ վերնագրին՝ օրինակ ին· ֆիլոսոֆոս առաջին... և աքայիկոս
սէ։ Ոչ ն օրինակ ին· Գրեցաւ յեփեսոսէ։

Digitized by Google

սէն խորհուրդս : * Իսկ որ մարգարէանային , մարգարէանայ 3
խօսի չինուհի և վախճարուհի և սփոփուհի : * որ խօ- 4
սի 'ի լեզուս , զանձն իւր չինէ . և որ մարգարէանայդ ,
զեկեղեցին չինէ : * Կամիմ զի ամենեքին գոյք 'ի լեզ- 5
ուս խօսիցիք , այլ առաւել զի մարգարէանայցիք . զի լսէ-
ր որ մարգարէանայն , քան զայն որ 'ի լեզուս խօսի
ցէ . բայց եթէ թարգմանեսցէ , զի եկեղեցին չինուհի
վ 2 առնոյցու : * Բայց այժմ ե՛ղբարք , եթէ եկից առ ձեզ 6
'ի լեզուս խօսելով . զինչ օգուտ լինիցիմ ձեզ , եթէ ոչ
խօսիցիմ . կամ յայտնութի՛ւն , կամ գիտութի՛ւն , կամ մար-
գարէութի՛ւն , կամ վարդապետութի՛ւն : * այնպէս՝ որպէս 7
անշունչքն ձայն տայցեն , եթէ փող և եթէ քնար : զի
եթէ ընդոստուն ինչ բանդակեսցին , զիարդ գիտ-
նասցի փողոյն հարկանել՝ կամ քնարին հնչել : * քան- 8
զի եթէ խառնաձայն ածմանիցէ փողն , ո՞վ պատրաստ
առցի 'ի պատերազմ : * Նոյնպէս և դուք՝ եթէ լե- 9
զուօք ոչ նշանակիցէք զբանն , զիարդ ճանաչիցին խօս-
քըն . զի լինիցիք այնուհետև խօսել ընդ օդս խոսեցեալք :
* Ձի այնչափ տեսակք ձայնից են յաշխարհի , և ոչինչ 10
ի՝ անձայն : * իսկ արդ՝ եթէ ոչ գիտիցեմ զզօրութի՛ւն 11
ձայնին , լինիցիմ այնմ որ խօսիցին ընդ իս խուժ , և նա
որ խօսիցին ընդ իս՝ դուժ : * նոյնպէս և դուք՝ քան- 12
զի նախանձաւորք էք հոգեւորացն , վե՛ր չինացուց եկեղեց-
ւոյն , խնդրեցէք զի առաւել և լիցէք : * Վասնորոյ որ 13
խօսին 'ի լեզուս , ապրեսցէ՛ զի և թարգմանիցի : * եթէ կամ յաղօթս լեզուաւս , հոգին իմ կայ յա- 14
զօթս . այլ միտք իմ անպտուղ են : * իսկ արդ՝ զի՞նչ 15
իցէ . կացից յաղօթս և հոգւով . կացից յաղօթս և մտ-
ածք . առագիս ասացից հոգւով , առագիս ասացից և մտ-
ածք : * Ապա եթէ ոչ՝ եթէ օրհնեսցես հոգւով , որ կայ 16
ցէ 'ի ժառանգ ապիտին , զիարդ ասիցէ 'ի քումմ գոհու-
թենն՝ զամենից . քանզի զոր ասեսն՝ նա ոչ գիտէ : * Ձի 17

գու-

խօսի 'ի խորհուրդս : (3) Ոմանք . Շինուհի և խաղաղացնէ և սփո՛՛ . (3) Ոմանք . խօսի 'ի շինուհի և սփոփ՛՛ : (4) Ոմանք . եթէ որ խօսի 'ի լե՛՛ . . . որ մարգարէանայն : (4) Ոմանք . Իսկ որ մարգարէանայ : (5) Ոմանք . Աղաւաղի զի և մարգ-
գա՛՛ . . . 'ի լեզուս խօսիցի . քայց եթէ թարգմանիցէ : (7) Ոմանք . Եթէ եկեղեցի : (8) Ոմանք . Պատրաստիցի
փող , ո՛վ պատրաստիցի (10) Ոմանք . Եթէ ոչինչ անձայն է : (11) Ոմանք . Որ խօսին . կամ . խօսիցիմ ընդ իս խուժ : (12) Ոմանք . Քեզի նախանձաւորդ էք . . . վե՛ր շինուա-
ծոյ : (13) Ոմանք . Ձի թարգմանեսցէ : (15) Ոմանք . Ցա-
զօթս հոգւով : (16) Ոմանք . Ապա եթէ ոչ՝ եթէ օրհնէ-
ցիս . . . 'ի քումմ գոհութենն զամենից :

Digitized by Google

18 գնան քնարանիք գնհանատս , այլ ընկերն ոչ ինչ : * Գոհա-
նամ զքեզ , վասն սակաւութեան ձերոյ՝ առաւել լեզուաս-
19 խասիմ : * այլ ՚ի ժողով եկեղեցւոյն կամիմ քառս հինգ՝
մտածք խօսել , զի և զայլսն խրատեսցեմ զբան քառս
20 լեզուաւ : * Ե՛ղբարք մի տղայք լինիք մտօք , այլ ՚ի
չարութեան տղայացարուք , և մտօք կատարեալք լինիքիք :
21 * քառնիլ և յօրէնս գրեալ է , եթէ յօտար լեզուաս և
՚ի շրթունս օտարոտիս խօսեցայց ընդ ժողովրդեանդ
22 ընդ այդմիկ , ասէ տէրն և ոչ այնպէս լուսկեն ինձ : * Ա-
պա սակրութիւն լեզուաց նշանակի վասն են . ոչ հաւատա-
ցեալ , այլ անհաւատից . իսկ մարգարէութիւն , ոչ ան-
23 հաւատից՝ այլ հաւատացեալ հոգ : * Ապա թէ գայցէ եւ
կեղեցին ամ ՚ի մի վայր , և ամենեքեան ՚ի լեզուաս խոսե-
ցին , և մտանիցեն անդր ապիտոք կամ անհաւատոք . ոչ
24 ասեցիք եթէ զի մոլեցաք : * իսկ եթէ ամենեքեան մար-
գարէանայցեն , և մտանիցէ ոք անգր , անհաւատս կի
ապիտ , յանգիմանի յամենեցունց , և քննի յամենե-
25 ցունց , * և գաղտնիք սրտի նր յայտնի լինին : և ա-
պա անկեալ ՚ի վերայ երեսաց՝ երկիր պագանիցէ ասէ ,
26 և խոստովան լինիցի՝ եթէ արդարև ասի է ՚ի ձեզ : * Ընդ ՂԴ
ապ՝ զի՞նչ էցէ եղբարք . յորժամ ՚ի մի վայր ժողովիք
ցիք , խրատանիչ ունի , հայտնի , եթէ սաղմոս ունիցի ,
եթէ վարդապետութիւն ունիցի , եթէ յայտնութիւն ու-
նիցի , եթէ լեզուս ունիցի , եթէ թարգմանութիւն ու-
27 նիցի , ամ՚ի շինած լինիցի : * Եթէ ՚ի լեզուս ոք խո-
սիցի , երկուք . և եթէ ևս առաւել , երիք , և ապա մի
28 ըմ միոլէ . և միանի թարգմանեսցի : * ապա թէ չիցէ ոք
որ թարգմանիցի , լռեսցէ յեկեղեցւոյն . ընդ միս
29 իւր՝ և ընդ ած խոսեսցի : * Քաջայ մարգարէքն երկուս-
30 կամ երիք խոսեսցին , և այլքն քննեսցին : * ապա թէ
այլ

---

(18) Ոմանք . Ջած իմոյ վս ձեր : (18) Ոմանք . Լեզուաւք խո-
սեմ : (19) Ոմանք . ՚ի մէջ եկեղեցւոյ . . խրատեսցեմ զքան
զբիւր բառս լեզուով : (20) Ոմանք . Մի ՚ի լինիք տղայք . . . կա-
տարեալ լինիցիք : (21) Ոմանք . Եւ յօրէնսն գր" . . . և այլ
ազգս ազ լուս" : (21) Ոմանք . Լուսկեն ինձ ասէ տր : (23) Ոմանք . Ապա եթէ գայցէ ամ եկեղ" . . . և ամե-
նեքեան ՚ի լեզուս . . . մտանիցէ . . ապիտ . թէ զի՞ մա" : (24) Ոմանք . Եթէ ամենեքեան : (25) Ոմանք . Ցայտնի լի-
նի . . . ՚ի վր երեսաց խրոց . . և խոստովան լինին : (26) Ոմանք . Եթէ սաղմոս ունի . թէ վարդա" . . . ՚ի քնէ-
ասած լինիցի : (27) Ոմանք . Խոսեսցի երկուք , և թէ և ա-
ռաւել երիք . . . թարգմանիցէ : (28) Ոմանք . Ապա եթէ չիցէ . . լուս լինիցի : (29) Ոմանք . Եր[illegible]կուք կամ
երիք : (30) Ոմանք . Ապա եթէ այլ . . նաստիցեն :

Digitized by Google

ամէն ստուերք որ նստուցանէ յայսմանուցանէ, առաքինութեանցանէ ։
* Քանզի կարծէր եթէ ամենեցեան մի ըստ միոջէ մարգա- 31
րէական • ոչ ամենեցեան առաւելեալ, և ամենեցեան
միմեանս • * քանզի և ոգիքն իսկ մարգարէիցէ • 32
մեռանելոյ հնազանդին ։ * զի ոչ եկեալ խաղաղութիւն է 33
ասէ, այլ խաղաղացուցանել՝ որպ յաւէտ եկեղեցիս արգասց ։ * Եթէ 34
ոչ այլ քան՝ յաւէտ եկեղեցիս, լուռ լինիցին • զի ոչ հրամայեցին նոցա
խոսել, այլ հնազանդել լինել • որպ և օրինացն իսկ ասէին ։
* ապա եթէ ուսանել ինչ կամիցին, ի տանն զարս իւրեանց 35
հարցանիցեն • քանզի անպատեհ է կնոջ մարգարէ
յեկեղեցւոջ խոսել ։ * Եթէ ի մեզնէ բանեալ եղեւ եւ- 36
կամ առ մեզնէ միայն եհաս ։ * խոսի եթէ ոք հրամայէ 37
ոչ մարգարէ լինել • կամ հոգեւոր, գիտասցի զոր գրեմ
քեզոնէ առ մեզ, թէ տէր պատուիրանք են ։ * ապա թէ 38
ոք ոչ ճանաչանիցէ, ոչճանաչեսցի ։ * Ընդ յաւարհաս եղբարք 39
իւրոյ, նախանձեցարուք մարգարէանալ, և զխոսելն
լեզուաց մի արգիլուք ։ * Եւ ամենայն ինչ մեզ պարկեշտ 40
առաջի՝ և ըստ կարգի լինիցի ։

Գլ. ԺԵ.

Թ Յուսանիմ մեզ եղբարք՝ զառաքելոյն իմ, զոր ա- 1
ւետարանեցի մեզ • զոր և ընկալարուք, յոր և հաս-
տատեալ էք ։ * որով և պարգեւիցէն • որով բանիւք ասա- 2
տարանեցի ձեզ ոսանիցիք • քանզի եթէ ի զուր ինչ հաս-
տատեցիք ։ * Ձի ես ձեզ զայն նախ ասացի որպ զոր 3
և ինձ ընկալաք • թէ և քրիստոս մեռ մեզանց մերոց ըստ
գրոց, * և թաղեցաւ, թէ և յարեաւ յաւուրն երրորդի 4
ըստ գրոց • * և թէ երեւեցաւ կիւփասի, և ա-
պա երկոտասանից • * ապա երեւեցաւ առնելի հա- 5
րիւրից հարեւր եղբարց միանգամայն • յորոց շատիքն կեան
մինչև ցայսօր, և ոմանք ննջեցին ։ * և ապա երեւեցաւ 6
յակովբայ, ապա առաքելոցն ամենեցուն ։ * Յետ ամե- 7
նեցուն 8

---

(31) Ոմանք • Ամենեքեան մի էք ։ (32) Ոմանք • Եւ հոգիքն իսկ մարգարէիցն մարգարէից հնազանդեսցին ։ (33) Ոմանք • Ոչ եւ յաւէտ եկիմ" ։ (35) Ոմանք • Ապա եթէ ուսանել" ։ (36) Ոմանք • Եւ կամ թէ առ մեզ ։ (37) Ոմանք • Խոսի եթէ ոք հոգեւոր ցի մարգ" ։ (38) Ոմանք • Ապա եթէ ոք ոչ գի" ։ (38) Ցեղինեան ձին ընդ • Ապայ թէ ոչ ոչ ճանաչանա" ։

Գլ. ԺԵ • (2) Այլ ընդդէմ գրուածիցէ համանման ձեռամս ունիմ՝ ոչ ըստ սակաւ ինչ ։ (2) Ոմանք յաղագսանա • Ձի ուսուցանեմ ինչ եթէ • ՝ի զուր ինչ հաստատեցիք ։ (3) Ոմանք • Եւ քրիստոս, եթէ քրիստոս ։ (5) Ոմանք • ընդ եւ երեւեցաւ • ։ և ապա երկոտասանից ։ Ոչ ոմանք ըստ կարծեանին • Եւ ապայ սակաւ ասացեալ ։ (8) Ոմանք • երեւեցաւ ինձ ։

Digitized by Google

քեզ զանձնականին՝ իբրև անապրպի միջոյ՝ եղեալ ձեզ
9 և ինձ։ * զի ես կարի եմ տրտմեալ առաքելոց ։ որ յիս
իսկ արծանի եմ կոչեցեալ առաքեալ ։ զի հալածեցի
10 զեկեղեցին ՝ ։ * այլ շնորհօքն ՝ եմ ՝ զինչ և իցեմ ։
և շնորհք նորա որ յիս՝ ընդունայն ինչ ՝ ոչ եղեն ։ այլ առա-
ւել քան զնոսա ամենեսեան վաստակեցա ։ և ոչ եմ
11 ես՝ այլ շնորհքն ՝ որ ընդ իս ։ * ապրպ՚ եմէ ես, և
եմէ նոքա՝ այսպէս քարոզեմք՝ և դուք այսպէս հա-
12 ւատացիք ։ * Ապա եմէ քրս քարոզի թէ ի մեռելոց
յարուցեալ է, զիարդ՝ ասեն ոմանք՝ ի ձեզնէ՝ եմէն յա-
13 րութիւն մեռելոց չիք ։ * եմէ յարութի մեռելոց չիք
14 տապա և քրս՝ չէ յարուցեալ ։ * և եմէ քրս չիցէ յարու-
ցեալ ընդունայն է քարոզութիւն մեր ։ ընդունայն են
15 և հաւատքն ձեր ։ * և գտանիցիմք ստուտ վկայք ՝
զի վկայեցաք զԱՍ՝ եմէ յարեաւ զքրս ՝ զոր ոչն արեաց
16 յարեաւ՝ եմէ մեռեալք ոչ յարուիցեն ։ * իսկ եմէ մեռ-
17 եալք ոչ յարուիցեն, ապա և քրս՝ չէ յարուցեալ ։ * և
եմէ քրս չիցէ յարուցեալ՝ ընդունայն են հաւատքն ձեր ։
18 և ապականեալ՝ իսկ են ՝ ի մեզս կայցէք ։ * իսկ արդ՝ որ
19 ննջեցին ՝ ի քրս, կորեան արդեաք ։ * եմէ միայն ի կեա-
նսդ յայսմ՝ յուսացեալ եմք ՝ ի քրս ՝ ապա ողորմելի եմք
20 քան զամենայն մարդիկ ։ * Այլ արդ՝ քրս յարուցեալ է ՝ ի ղ
21 մեռելոց, առաջին պտուղ ննջեցելոց ։ * քանզի ի մարդ
22 գով եղև մահ, և մարդով յարութի մեռելոց ։ * որպ
զամենայն ամենեքին մեռանին, նոյնպէս և քրիս ա-
23 նեղեքին կեանս առնիցին ։ * իւրաքանչիւր յիւրում կար-
24 գի ։ նախ՝ քրս, և ապա քրիստոսի ի գալստեան նորա ։ * և
ապա կատարած ։ Յորժամ տացէ ՝ ի ձեռս աստուա-
25 ծութեան ՝ և հօր ։ յորժամ խափանեսցէ զամէն իշխա-
նութիւն և զամէն պատերազմ, և զզօրութիւն ՝ զի
26 թագաւորէ, մինչև դիցէ զամէն թշնամիս ՝ ի ներքս
ասէ խոտոր ։ * յետին թշնամին խափանի՝ մահ ։
և

---

(10) Ոմանք ։ Եւ շնորհքն նորա ։ (11) Օրինակ ։ Ա յաւելու զ ։ (12) Ոմանք ։ Ոչ
յարուցանի ։ (13) Ոմանք ։ Եւ եմէ ։ (14) Ոմանք ։ Ապա եմէ քրս քարոզի եմէ ։ (15) Ոմանք ։ Եւ գտա-
նիմք ։ Ընդունայն եմք և հաւ՚՚ ։ (15) Ոմանք ։ Եւ գտանիմք ։ (16) Ոմանք ։ Եւ եմէ մեռեալք ։ ոչ յարուիցեն ։ (17) Օրինակ ։ Ա յաւելու զ ։ եմ և հաւատքն ձեր ։ (17) Ոմանք ։ ի նմին մեզս կայք ։ (18) Ոմանք ։ Որ ննջեցին ի ։ (19) Ոմանք ։ Կենաց միայն ։ (19) Ցայս ոչինչ ։ ի քրս, ապա ողորմելի եմք ։ (20) Բնչ ։ Պատգ ննջեցելոց ։ (21) Օրինակ ։ գ ։ ի մարդոյ յարուցեալ եղև մահ ։ (22) Ոմանք ։ Ամենեքեան մեռա՚՚ ։ ամենեքեան կեն՚՚ ։ (23) Ոմանք ։ Քրիստոսի ՝ ի գա՚՚ ։ (24) Ոմանք ։ Տայցէ ՝ ի ձեռս աստուածութեան ։ ապա ասէ խոտոր ։ (26) Ոմանք ։ խափանէ մահն ։

Digitized by Google

և զնմա ինչ հնազանդ ասասցի ի նեղութեան ոսկից նմին։ * Այլ 27
յորժամ ասիցէ, Թէ հնազանդեալ է նմա ամ, յայնժամ
և՝ Թէ բանց յայնմանէ որ հնազանդեցուցեալ նմա զամ։
* այլ յորժամ հնազանդեացէ նմի ամ, յայնժամ և ինքն 28
արգի հնազանդեացէ այնմի, որ հնազանդեցուցեալ նմա զամ։
զի ևզկցի ասե ամ յասէ։ * Այսա Թէ ոչ, զի՞նչ գոր 29
ծիցեն որ մկրտեցեալքն վիս մեռելոց, ևԹէ ապրեսցին մեռ-
ուածք ոչ յաւուրիցեն։ ընդ՞ի խոկ բնաւս մկրտին վիս
նոցա։ * ընդ՞ի և մեք ձգնիմք յամ ժամ, * և հանապազ 30
մեռանիմք։ ՚ի պարծանս ձեր եղբարք մ՚ ոյսմբք, զոր 31
ասեմ՚ի քէն յա՚ի տէր մեր։ * ԵԹէ ըստ մարդոյ ՚ի գա- 32
զանամարտի ևիսուա էի յԵփեսոս, զի՞նչ օգուտ եչ ինձ,
ևԹէ մեռեալք ոչ յառնեն։ եկերցուք ապրցուք, զանց
զի վաղիւս մեռանիմք։ * Մի խաբիք. ապականին ըղ- 33
բաստ քաղցունս բանք չարք։ * Սթափեցարուք ար գա- 34
րուեք, և մի մեղանչիք. զի գիտուածք ոմ ոչ ունին ո-
մանք։ առ ամօթոյ ձեր յասեմ։ * Այլ ասիցէ ոք, 35
ինքարգ յառնեն մեռեալքն, կամ արդի մարմնով գա-
լցեն։ * Անմիտ, գաւ զոր սերմանես, ոչ կենդանասա- 36
նայ՝ ևԹէ ոչ մեռանիցի։ * և զոր սերմանես ոչ զըմ- 37
նոյն մարմինն որ ծնանելոցն ինչ՝ սերմանես, այլ հասոյ
մերկ. ևԹէ ցորենոյ ինչ, և ևԹէ այլոց սերմանաց։
* և ասէ նմա նմա մարմինն՝ ոգի և կամի. և իւրաքան- 38
չիւր սերմանացն զիւր մարմինն։ * Ո՛չ ամ մարմինն՝ նոյն 39
մարմինն ի. այլ՝ այլ մարմինն ի մարդկան, և այլ մարմ-
նին անասնոց, այլ մարմնին թռչնոց՝ և այլ մարմնին ձըկ-
նոց։ * և մարմինք երկնաւորք, և մարմինք երկրա- 40
ւորք։

(27) Ոմանք. ևԹէ հնազա՛... Թէ բանց։ (28) Ոմանք. Զամ յամն։ (29) Ոմանք. Մ եռնելոցն ոչ յառնեն։ (31) Օ
ինուամ ձ. Զոր ասեմքեզ առաւելապէս ՚ի քէն յա։ (32) Ո-
մանք. Մ եռնելոցն ոչ յառնեն։ (32) Ոմանք. Վա՛ մարգա-
գասականմարտիկ լեալ է։ (32) Ձայս բան. կերկցուք ա-
պրե՛. ամ գրչագիրք հնմայեան նգրնակին ՚ի լսա՛ գոնէ հիմն
լսականացն առասպել, զոր յիմէ և ետացի։ (33) Ինչ յայս.
Ապականեն զբա՛. ՚ի լսա՛. գիտասո նգրնակին։ Մ եռնելոց-
քն արդապատրի. զոր այլք անուն ասպետին նոս անկին. Մ եռ-
նելոցդրի երդապատրի, կամ, երդիչն խորատս։ (33) Ոմանք.
Զբանս քաղցունս։ (34) Օ ինուամ ձ. Այլ սթափեցարս
բուեք արդարուեք... զի գիտուածն ոմ։ (36) Ոմանք.
Ինչ ոչ նախ մեռանիցի։ (37) Ոմանք. Զոր ծնանելոցդ։
(37) Բ՚ձ՚ի. Այլոց սերմանեացդ։ և ասէ. սերմանաց։
(38) Ոմանք. Սերմանեացդն զիւր մարմինն։ (39) Ոմանք.
Այ՛ մարմինն ոմն զնոյն մարմինն է... Մ արմինն ձկանցն
ոմն. ձկանց։ (40) Այս սանս ոչ ի. Այլ փոսոք։ (40) Այս

Digitized by Google

. ուղիք · այլ՝ այլ փառք երկնաւորաց են, և այլ փառք
41 երկրաւորաց : * այլ փառք արեգական, և այլ փառք
լուսնի · այլ փառք աստեղաց, և աստղ զաստղ
42 առաւել ի փառս : *Նոյնպէս և յարուցեալ մեռե-
լոցն · սերմանի ապականութեամբ՝ և յառնէ առանց ապական
43 նուաճ · * սերմանի անարգութեամբ՝ և յառնէ փառօք ·
44 սերմանի անարութեամբ՝ և յառնէ զօրութեամբ · * սերմա-
նի մարմին շնչաւոր՝ և յառնէ մարմին հոգեւոր : Է՛ի
45 գոյ մարմին շնչաւոր, գոյ և հոգեւոր : * Ա՛յսպէս և
գրեալ է, եղև մարդն առաջին ադամ շունչ կենդա-
46 նի · երկրորդ ադամ՝ ի հոգի կենդանարար : * քայլ
մի նախ հոգեւորն, այլ շնչաւորն, և ապա հոգեւորն :
47 * Ա՛ռաջինն մարդն յերկրէ, հողեղէն · իսկ երկրորդ
48 մարդն՝ յերկնից : * ոյի հողեզինն, նոյնպէս և հո-
զեղինքն, և ոյի երկնաւորն, նոյնպէս և երկնաւորքն :
49 * և որպէս զգեցաք զպատկեր հողեզինին · զգեցցուք
50 և զպատկեր երկնաւորին : * Բայց զայս ասեմ՝ եղբարք, զի
եղիք մեզիպին և արիւն զարքայութիւնն ոչ ժառանգեսցէ
ոչ կարեն · և ոչ ապականութիւն զանապականութիւն ժա-
51 ռանգէ : * Ա՛րդ՝ խորհուրդ մի ասեմ ձեզ · ամենեքեան
քնանասցուք, այլ ոչ եղիցուք ամենեքեան : Յորժամ
52 ջնջուք * յանկարծակի յաչեան թօթափիլ՝ ի փող յետին ·
քանզի փող հարկանի, և մեռեալք յարիցեն առանց
53 ապականութեան, և մեք նորոգեսցուք : * Ջի պարտ է
ապականութեանս այսմիկ զգենուլ զանապականութիւն՝
54 և մահկանացուս այսմիկ զգենուլ զանմահութիւն : * Ա՛յլ
յորժամ մահկանացուս այս զգեցցի զանմահութիւն, և
ապականութեանս զանապականութիւն, յայնժամ եղիցի բանն
55 որ գրեցաւ · եղեալ կլուսցի մահ յաղթութիւն քո : * Ո՞ւր
է մահ յաղթութիւնդ քո : ո՛ւր է դժոխք խայթոցքն քո :

* խայ-

ականաց ձեռն · երկրաւորացն են : (41) Ոմանք · Ա՛րեգա-
կանն են : (41) Ոմանք · Եւ այլ փառք աստեղ " : (42) Ո-
մանք · Նոյնպէս և ի յարուցեալ մեռ " : (45) Ոմանք · Ոյրգէս
և գրեալ է : (45) Ոմանք · Ադամ՝ ի շունչ կենդանի, երկ-
րորդն ադամ : (47) Ոմանք · Իսկ երկրորդն տէր : (48) Ո-
մանք · Ոյք և՝ հողեզինն . . . նոյնպէս և երկրաւորքս :
(49) Ոմանք · Զգեցաք զմարմին հողեզինին · զգեց " : (50) Ո-
մանք · Զարքայութիւն ոչ : (51) Ոմանք · Ա՛յլ ոչ ամենեքեան
չնա " : Ոյր ոմանք նկնի այսպէս ընկնիմ . . . Նորոգիցուք : Յան-
կարծակի յա " : (52) Ոմանք · Ի փողն յետին . . . և մեռե-
ալքն յառնիցեն ա " : (54) Ոմանք · Եւ ապականացեալս
զանապական " : (54) Ոմանք · Յայնժամ լցցի բանն . . .
մահ՝ ի յաղթութիւն քո . Է՞, մահ՝ ի յաղթութիւն : (55) Ոմանք ·
Ո՞ւր են գժոխք խայթոց քո :

Digitized by Google

* խայտիոց մեհեան՝ մեղք են, և զրուագ մեղաց՝ օրինք։ 56
* Ասէ ընարհք ոչ՝ որ ետ մեզ զյաղթութիւն՝ ի մեռանն 57
ազգ մեր մերոյ յոմէ քան։ * Ասյառնհետ եղբարք իմ սիրելք 58
լինք, հաստատուն եղիջուք, անշարժք կացիք, առատաձիլ
լինիջուք՝ ի գործ տեն յամէ ժամ. գիտասջիք՝ զի վաստ
ասիքդն մեր ոչ են ընդունայն առաջի տեն։

ԳԼՒ ԺԵ.

Ա յլ զիս հարցանեն որ՝ ի յարութեան է, ոչ պատասիսք եր- 1
առս եկեղեցեացն գաղատացոց, ընդդիմիկս և գործք
առնիցիք * ըստ իւրաքանչիւր միաշաւաթեացն։ իւրաք- 2
քանչիւրոք՝ ի ձեզ անձին իւրում գանձեսցէ որ ինչ
և աշխատացէ։ * զի մի յորժամ գայցեմ, յայնժամ գա- 3
չիս լինիցին։ այլ յորժամ եկիցէ, զոր միանգամ ընտ-
րեցիջք թղթովք զդնել առաքելոցդ տանել զնդրկեան մեր
յերուսաղէմ։ * ապա ինչ արժան ինչ և ինձ երթալ, 4
ընդ իս երթիցին։ * Ասյլ եկից առ ձեզ, յորժամ՝ ի 5
մակեդոնիա անցանիցեմ։ զայդ երբեմն չերկիցայդց ընդ
մակեդոնիա, * ինչ գիտ լինի, առ ձեզ միացից և 6
գամ ձմեռեցից. զի գուցե յոյժ ընդ
թողցեն ինձ։ * զի ոչ կամիմ զձեզ այժմ՝ ի հարձանի 7
ցի տեսանել. այլ ես ունիմ ժամանակ ինչ առնել առ
ձեզ, եթէ ձեր հրամայիցէ։ * Բայց այժմ լինիմ յեր- 8
փեռս մինչև. ցպենտեկոստէ։ * զի գուռն բացեալ է 9
ինձ մեծ և կարեւոր, և հակառակորդք բազում են։
* Ասդ՝ եթէ եկիցէ տիմոթէոս, տեսջիք զինարդ ան- 10
երկեւղ լինիցի առ ձեզ. զի զգործ տեն գործէ, որպ
և ես։ * մի ոք զնա անգոնեսցէ։ և յուղարկիջիք 11
զնա խաղաղութիւ, զի եկեսցէ առ ինս։ քանզի սպաս-
ազգիմ նմա եղբարցդ հանդերձ։ * Ասյլ մի առաջ զոսկ 12
եղ-

---

(57) Ոմանք՝ Մեզ յաղթութիւն։ (58) Ոմանք՝ Հաստատուն եղբարք։ ՚ի գործս տեն ... առաջի մեր։

Գլ. ԺԶ. (1) Օրինակ մի՝ Եկեղեցեացն գաղատացոց՝ ... ընդդիմիկս և գործք լինիջիք։ (2) Ոմանք՝ Իւրաքանչիւրոք միաշաւաթի իցեն ... որ ինչ յաջողիցէ։ (3) Օրինակ մի՝ Հաղիջիք ինչ լինիցին։ (3) Բազումք՝ Ընտրեցէք թղթովք։ Ոմն օրինակ մի՝ Ընտրեցի թղթովք։ (5) Ոմանք՝ Բայց յորժամ շրջեցայց ՚ի մակեդոնիա։ (6) Ոմանք՝ թէ գիտէ լինիցի ... միասցից՝ կամ ձմեռեցից, զի և գործ յղարկիցէք ... ուր երթալոց եմ։ (7) Ոմանք՝ Քրիստոս ... զձեզ հաստատեալ առ՚։ (8) Ոմանք՝ Լինիցիմ յերփեռս։ (8) Բազումք՝ Մինչև ցպենտեկոստէ։ (9) Ոմանք՝ Բայց է ինձ։ (9) Ոմանք՝ Եւ հակառակորդք բազմ։ (10) Ոմանք՝ Գործեսցէ ոչ և ես։ (12) Ոմանք՝ Կամէր իմ զի այժմ՝ յորժամ

Digitized by Google

եկեղեցի՝ յիւրաքանչիւր ընտանի, զի եկեսցէ առ ձեզ եղբայրք հանդերձ. և արդեւք ոչ էին կամք զի այժմ
13 եկեսցէ. այլ եկեսցէ յորժամ և պարապեսցի: * Հըլա
կեցէք ի հաւատս. փրկեցարուք.
14 զօրացարուք: * ամ ինչ ձեր սիրով լինիցի: * Ասացեալ
15 ձեզդ եգբարք: զիտէք զառնն առեփանեայ և փորձեցէք
նոսայդ, զի են պատուական աքայեցւոց, և՝ի պատմօն աբգին
16 փարգեցին զանձինս. * զի և դուք հնազանդ լինիցիք
այնոցիկ առաջն. և ամէն՝ որ գործակից իցէ և վաստա
17 կաւոր: * Ուրախ եղէք՝ ի դալ առեփանեայ, և փոր
ձառնատեայ, և աքայիկոսի, զի զձեր պակասուն նոքա
18 լցին. * քանզի հանգուցին զհոգի իմ՝ և զձեր. արդ
19 ծանիջիք զայնպիսեան: * Ողջոյն տան ձեզ եկեղեցիքն
ասիացւոց: Ողջոյն շատ տան ձեզ՝ի տէր՝ ակիւղաս, և
ապրիլլա. հանգերձ առանին եկեղեցիսն իւրեանց:
20 * Ընդ ձեզ եղբարք ամենեքեան: * Ողջոյն
21 տուք միմեանց՝ի համբոյր սրբութեան: * Ողջոյնդ այդ՝
22 իմոյ ձեռնն պաւղոսի է. եթէ ոք ոչ սիրէ զտէր յի՛,
23 եղիցի նզովեալ, մարանաթայ: * Շնորհք յիսուսի քրիս
24 յեան քոյն ընդ ձեզ: * և սէրն իմ ընդ ամենեսին ձեզ
ի քրիստոս յիսուսի: ամէն:

Աստ կատարեցաւ առաջին թուղթ՝ գրեցաւ՝ի ք֊ի֊ա֊ից, ՝ի Կիպրոս, ՝ի ֆիլիպէ, ՝ի Կորնթոս: Տուաւ ՝ի ձեռն տիտոսի:

պատրաստեսցի: (14) Ոմանք. Սիրով լինիցի: Ոմանք ոչ գիտեն զայս. սիրով եղիցի: (15) Օրինակ մի. Գիտեալ զառնն առեփանեայ. են պատուական աքայեցւոց: զանձինս իւրեանց: (16) Ոմանք. Ընդ ձեզ եղբարք ամենեքեան: (17) Օրինակ մի. Ուրախ եղէք՝ ի դալ առեփանեայ: (17) Ոմանք. Պակասեալ առ՝ի գալն առեփանեայ: և աքաիկոսի: (17) Ոմանք. Զոգի իմ... ծանիջիք զայնպիսեան: (18) Ոմանք. Տայ ձեզ ակիւղաս և պրիսկիլլա. (19) Ոմանք. Ողջոյն տան ձեզ եկեղեցիքն ասիացւոց: Ողջոյն տան ձեզ ակիւղաս և պրիսկիլլա: (20) Ոմանք. Ընդ ձեզ եղբարք ամենեքեան: (21) Ոմանք. Ընդ ձեզ որ սիրէք զտէր յիսուս քրիստոս՝ զի օրհնեալ է յաւիտեան: ամէն: (24) Օրինակ մի. Եւ սէրն իմ ընդ ամենեսին՝ ի քրիստոս յիսուս: ամէն:

* ՚ի կիպրոսէ՝ օրինակ մի. ՚ի թուղթն առաջին... և աքաիկոսի: Ոմանք ոչ գիտեն զայս:

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. Կորնթացւոց Երկրորդ Թղթոյն.

Զայս բառդ առաքեցաւ ի Թիմոթէոսէ. և ի պատճառ ինչ ոչ գրեցաւ այս: Ընդհանուր խորհրդոյն զառաջինն բառիցն. և ապաշաւեցաւ ի վէր գիտացն որ առաւ գնդօրան. և զրպտիցան յորժամ ծանեան զայսպիսի գիրս. խնդրին ի միջոյ գպատճառս բառ ինանման: և որք խոյին ի վէր գրոյ օրինացն, ջահեջոտանի գնան ամենայնեցուն գնեարման գեղ. և ճանապարհ գիտացուսցէ յորոց առ այլ պարտէին: Եթ վէ որ առ սէնն հաւատոյն սպրիտ բառ առ, և յառաջագոյն ընդունի որ բառիցն ի միջոյ գպատճառս. և չեն այսորիկ արժանաւորք գնա ազատանօքն և ապրելոցն. և հրամայն գայց ընդունել: Եթ ի նոյն վարդապետիցն Եթ օրինացն ոչ առնեն գքիրս ըստ գրոյ օրինացն ոչ գոյն. այլ այս գրեալ գիտեն յայսիքէ. գի ոչ է վայրապար օրինէն, այլ առնի գնամաճար հոգ առն սէր: Ցնէ այսորիկ ի գաւլսիեանն գեղ նոր արարած եղեն, և ոչ ած ըստ հնոյն խարն կեաղ, այլ ի նոր արարածս սկիզբնեան նորոգել, և դարարել ի բնչսոնէ: Ընդունի գնա և Եթ ազատ գամանն, և նոքա ազատացեան յորդորն գնա առաւելուլ ի սոյն. և գինչն ցուցանե պատճառս նոցա որ առ երկոս պարծին. ասե առ սկիզբնեան որ ի խմիմիկին ի գեր և պրեսիկն յայսպիսեացդ եղեա, և գլսիմբոլեսէն իւր ի գրախտն և չերկրդ երկիցդ: Ցնէ այսորիկ պատասիրեն գի գեղանէ այլ զգեցանալ գեղագիրցդ. և գհոգորեն խոպարն գնաւ գեն:

Դ. Կորնթացւոց Ա. Թղթոյն:

Ա՛ բան բնչոյս Եթ իւր են և Եթ խորհրդացան, և Եթ ատաք առաջնորդն: Եթ յայն պատճառանաց մոգն ի չառալ ասելն Եթ ընդհանն և Եթ բարոյ առաջնորդ, ըստ բարոյ մարդ և ազատ գերբայ մոգ, և անբնչսոնէ լինելոց. և Եթ առաջնորդ առաջնորդ նոյն, և Եթ ատաք առաջնորդն ամենայնեցուն և չարքն:

Ա. Գոհանայ Եթ այ օգնականութեն, չոր չարքարք ազատած լինելոցն Ա. Եթ սիրոյն առ նոն և խնայելոյ ի պրպիցոյանելոյ, բնչելոցն և պրպիցոյանելոյն օգտոյ գործելոց. ոչ այնմ որում Եթ պատճառ նորոգելն առաջնոյ, և ազատ ընդունել հրամայելոյ:

Գ. Եթ իւրոյ ածելոյն չարիսն ի խորհուրդ պնդոյ, Եթ որոյ ընդ ծայրագոյանելոյ ասէ:

Դ. Եթ ըստ հոգոյն պատչամանն, և ածելոյն գառաջն որ ըստ օրէնն ասէն: Ե. Եթ ածելոյն գառաջ, և խորհրդաւոր կենաց, գի խորհրդն ճանաչելոյն: Զ. Եթ մարմոյ գնաչոյն, և նոքին գերկանաչոյ և գնամաճար պնդելոյ: Է. Եթ իւրոյ ածելոյն և եղբայրսէրն ըստ գոն: Ը. Ընդունելոյն խորհրդացոյն հնազանդութեն, և սիրոյ, որ ատաքս առներ գնա:

Թ. Ցօծարելոյն գառաջ գրոյն գաւլոյ, և պատճառ ածելոյ, որ

Digitized by Google

ԳԼՒԱՒ

1 ՊԱՏՈՒԱԿՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻ-
ԲԴ
առաքն քրիստոսի ես, և սիմոթէոս եղ-
բայր. եկեղեցւոյն որ է ի կորնթոս՝
սրբոյն քրիստոսիւ յիսուսի որ են յամենայն աշխարհ
2 ասց : Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յայ հօրէ
3 մերմէ, և ի տեառն յիսուսէ քրիստոսէ : Օրհնեալ է ած և հայր Ա
տեառն մերոյ յիսուսի քրիստոսի, և ած ամ ողոր-
4 մութեանց . հայր գթութեանց, և ած ամ մխի-
թարութեան . * որ մխիթարէն զմեզ յամենայն նեղութիւն մեր .
առ՝ ի կարող լինել մեզ մխիթարել զայնոսիկ, որ յամե-
նայն նեղութեան իցեն, մխիթարութեամբ որով մեք մխիթա-
5 րեմք յած : * զի որպէս առատանան չարչարանքն քրիստոսի ի մեզ,
նոյնպէս և ի ձեռն քրիստոսի առատանայ և մեր մխիթարու-
6 թիւն մեր : * Զի եթէ նեղիմք, վասն ձերոյ մխիթարու-
թեան և փրկութեան, և եթէ մխիթարիմք, վասն ձերոյ մխի-
թա-

---

*՝ի վերնագրին՝ ոմանք. Ա. կորնթացւոցն թուղթ երկրորդ. և ոմանք. Թուղթն երկրորդ առ կորնթացիս :

Գլ. ա. (1) Օրինակ ի. Յիսի քրիստոսէն ես, և առաքեալ եղբայրս : (1) Ոմանք. Ա. մնեղբօրմէ : (2) Ոմանք. Յայ՝ ի հօրէ մերմէ՛՛ : (3) Ոմանք. Ա. մի մխիթարութեանց : (4) Ոմանք. Որ մխիթարէ : (5) Ոմանք. ՝ի ձեռն յիսի առաւել լինելոյ մխիթարութեանն մեր : (6) Ոմանք առեալ՝ ի լատինականն յաւելուս. Մխիթարութեամբ. յայ փաղաքէին ես ձերոյ փաղաքէութեան և ի քրիստոսէ, որ յայոյ ազի : (6) Ոմանք. Որ

Digitized by Google

քարտուղ։ որ յամենայն ի հանգիստոցն ծագին չար-
չարանաց, զոր և ինքն չարչարեցաւ։ * և յոյնն մեր հաս- 7
տատուն է մեզ մեր. քանզի գիտեմք՝ եթէ ոչ կցորդ
մեզ չարչարանացն, նոյնպէս և միխիթարութեանն։ * Քան- 8
զի ոչ կամիմ ազգս լինել ձեզ՝ ցպատրիարգ մեր ներողու-
մեղոյ հզօրին յաստից. զի առաւել քան զկայս մեր ծանր
բացագոյր, մինչև անդրէն լինիցի մեզ ի կենացս։ * Ընդ- 9
անձամբ յանձինս զէրմիս մատհոս ընկալաք. զի մի յան-
ձինս ապաստան իցեմք, այլ յԱստ որ յարուցանէ զմեռեալս։ 10
* որ յայնպիսի մահուանէ փրկեաց զմեզ
և փրկեացէ։ * քանզի յուսացեալ եմք, եթէ ապահաս եղիցի 11
փրկեացէ ձգտեալքդ ազօթիցդ մերոյդ վասն մեր։ Ջի
ի բազմապատիկ շնորհացն՝ որ ի մեզ, բազմիք յաստուածա-
գործս վասն մեր։ * Քանզի պարծանք մեր այս 12
է, վկայութիւն մեծաց մերոց՝ զի սրբութեամբ և առաքելա-
պայ, և ոչ մարմնական իմաստութեամբ, այլ շնորհաւքն Աստ
ընթացաք յաշխարհի. բազում առաւել և առաւ ձեզ։ * Քանզ 13
զի ոչ երեք այլ ազգ ինչ գրեմք առ ձեզ, այլ զոր ընդ
թերևսուտցուքն և դիտեմք լինիցիք. քանզի յուսամ մինչև
մինչև։ ի վախճան դիտիցիք. * որպէս և իսկ ոմանք եղիք 14
ձեզ փոքր ի շատէ։ զի պարծանք ձեր իցեմ ոչ և դուք
մեր, յաւուրն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի։ * Եւ յայս ապաս- 15
տան, վստահ ոմն ձեզ գալ. զի գոյգ պատուական շնորհա-
շնորհութիւնքդ։ * և ի ձեզնէ հարկանել ի մեծ պարծանս մեր 16
գալստեամբ ի մեզ տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի։ և
յաւերժահարսն՝ զի գնացից ես և կամ զոր խորհիմ,
ըստ մարմնոյ ինչ խորհիցեմ, զոր զի ոչ իցէ ինձ
ոչ ոչ։ * Հաստատեցի՞ս ի ձեզ 18
զի

յԱրիստոսէն ընդ ի մեզ հաստ։ (7) Այսինքն՝ չարչարանքը, զոր
և մեք չարչարուիմք։ (8) Այսինքն՝ ինչ ոչ կցորդք եմք։
(8) Այսինքն՝ ոչ կամիմ զձեզ ի ամենից զայդ ազգէ
ի կենացս։ (9) Այսինքն՝ Ընդ ապաստանիցեմք, այլ յԱստ որ
յարուցանէ զմեռեալս։ (11) Այսինքն՝ Ցուսացեալ եմ...
շնորհացն որ ընդ ի մեզ։ (12) Ցոյց տայ զպատճառն
զիմի շնորհացն որ ի մեզ բազմացեալ յաստիճանսցին գո-
վութիւնք մեր վասն մեր։ (12) Այսինքն՝ Վկայութիւնք մեռաց։ (12) Ցի
լինելոյն պահպանիչ Յաշխարհի, բայց առաւել եւս առ ձեզ։
(13) Այսինքն՝ Գրեմ առ ձեզ... և կիսաւոր իսկ լինիցիք...
երեք միոյ չխախտիմ։ (14) Այսինքն՝ Խոհեմասուն էք... յօրն
ձեռն մերոյ յի։ (15) Այսինքն՝ Շնորհս լինելոյնիցէք։ (16) Այ-
նինքն՝ Եւ ի մանկութենէ սկսեալ առ։ (16) Այսինքն՝ Յա-
ճախել ի գովեստ։ (17) Այսինքն՝ Եւ կամ զոր խորհիմ...

Digitized by Google

19 զի բանին մեր որ առ ձեզ եհաս՝ ոչ է այո, և ոչ։ * քանզի
զի որդին ՅԻՍ ՔՐԻՍՏՈՍ, որ ի ձեզ միաբք քարոզեցաւ, քնև
և սիղուանոսիւ և տիմոթեոսիւ, ոչ եղև այո և ոչ. այլ
20 այոն ի նմին եղև։ * զի որչափ աւետիքն ԱՍՏՈՒԱԾՈՅ են ի նմ
այոն. վասն որոյ և նովին ամէնին միաբք ի փառս ՍՏՈՒԱԾՈՅ։
21 * Ա՛յլ որ հաստատեալ զմեզ ձեզ հանդերձ ի քրիստոս, և
22 և օծ զմեզ, ԱՍՏՈՒԱԾ է։ * որ և կնքեաց զմեզ, և ետ զաս-
23 հատուցիչ հոգւոյն ի սիրտս մեր։ * Ա՛յլ ես վկայ առ
զանձ կոչեմ անձին խոստ. զի վն խնայելոյ ի ձեզ՝ ոչ
ես եկի ի կորնթոս. զի ոչ երեկ տիրեմք հաւատոյ քս,
այլ գործակիցք եմք զուրհացք ձերոց. քանզի հաստ
ատուք հաստատեալ կայք։

ԳԼ. Բ.

1 Բայց զայս ևս ընտրեցի, զի մի միւսանգամ տրտմ-
2 մութիւն երկից առ ձեզ։ * զի երեկ ես տրտմեցուց
յանեմ զձեզ. և ո՞վ է որ ուրախ առնիցէ զիս, եթէ
3 ոչ որ տրտմեցոյն յինէն։ * եւ զայս գրեցի, զի մի յոր-
ժամ գայցեմ տրտմութիւն ինձ կրկնեսցի, ուստի արժան
նէր ինձ ուրախ լինել ի յոտնէ ամենեցուն. վասն
4 ամենայնի, զի իմ ուրախութիւնս ձեր ամենեցուն է։ * զի
ի բազում վշտաց և ի նեղութենէ սրտի գրեցի առ ձեզ բազում
արտասուօք. ոչ զի տրտմիցէք, այլ զի գիտիցէք
5 առատութիւն, զոր ունիմ առաւելապէս առ ձեզ։ * Ապա
եթէ ոք տրտմեցոյց, ոչ երեկ զիս տրտմեցոյց, այլ փոքր
6 ի շատէ, զի մի ծանրաբեռնիցէ ամենեցուն ձեզ։ * բաւա-
կան է այնպիսւոյն պատուհասն այն, որ ի բազմաց ան-
7 ձէ։ * Ա՛յսուհետև ընդհակառակ, մանաւանդ շնոր-
հել ձեզ ներել և մխիթարել. զի մի յոյժ ուրեմն
8 մուծցէ ընկղմեալն այնպիսին։ * վն որոյ պատուիրեմ ըզ-
9 ձեզ, հաստատել ի նա զսէրն։ * վասն այնորհիկ եթէ և

հոգեմանէն՝ այոյն այոյ, և ոչն։ (19) ՈՄանթ. ԱՅԼ այոյն
ի։ (20) ՈՄանթ. ԱՅ ևն ի նմին և այոյն... և նովին
և միաբք ամենեն ի փառս։ (21) ՈՄանթ. ՈՐ հաստատեացոյ
զմեզ... և որ օծ զմեզ։ (23) ՈՄանթ. ՏԻՐԵՄՔ ձեզ հա-
ւատովքս... շնորհաց ձերոց։

ԳԼ. Բ. (2) ՈՄանթ. ՈՒրախ առնիցէ զձեզ. եթէ ոչ որ
տրտմիցենն։ (2) ՈԱյլն. Տրտմիցէ յինէն։ (3) ԲՂխ. ԱՐ
ժամուդ էիցէ ինձ։ ՈՒ՛ ոմանք. ԱՐԺան է ինձ ու՛։ (3) ՈՄ
անթ. ԵՒ զայս զի գրեցի, զի... իմ ուրախութիւնն ձեր։
(4) ՈՄանթ. ՈՒ՛ զի տրտմիցէք... առաւել և աս. ձեզ։
(5) ՈՄանթ. ԱՀապա եթէ... ծանրացուցոյ ձեզ։ (6) ՈՄանթ.
Պատուհասն որ ի բազ՛։ (7) ՈՄանթ. Հաստատակ ներել...
ընկղմիցի։ (9) ՈՄանթ. Հնազանդակ իցէք ձեր

Digitized by Google

և դրեցի զի զգայք առաքեալ զձեր, եթէ չիցէ հաւատացեալ
իցէք։ * զի եթէ ուսուցչք ընդերհիցէք՝ և ես զանգղի և
ես եթէ ընդերհիցեմ, զոր ինչ ընդերհիցեմն՝ վասն ձեր ի
գէմս քրիստոսի։ * զի մի զրկիցիմք ի սատանայէ զանգղի
չիմք ինչ անաւելակ խորհրդոցն նորա։

Գ * Սակայ եթէ հասանել ես ի տրամադրս յաւետարանն քրիստ, և
զի և զուսանել բանգ երկնաւոր, * ոչ ետուս հանգիստ հոգ-
ւոյ իմոյ։ զանգղի ոչ գտայ եղբայր անգ զհանուս զեղբայրս
իմ։ այլ հրաժարեալ ի նոցանէ՝ գնացի ի մակեդոնիա
նիա։ * Սակայ ոչ ընդերհիցի որ յամի հռչակ հարկանէ
զքինդ ի քէն յն, և զհոտ գիտուածն իւրոյ յայտնի առ-
նէ մեզ յայտ առեղիս։ * զի հոտ անուշ եմք քրիստոսի ա-
ստ ի մէջ փրկեցելոցն, և ի մէջ կորուսեալոցն։ * ոմանգ հոտ մա
հուանէ ի մահ, և ոմանգ հոտ կենդանուէ ի կեանս։ և
ասա այս՝ զ բանականքն իցէ։ * քէչ ոչ եմք իբրև զայլոն
որ վաճառականքն լինին բանին այլ իբրև ի հաւատո-
՝տուէ՝, այլ իբրև յայլ առաքէ ոչ՝ ի քէ խօսիմք։

ԴԼ Գ.

Սկսանիմք այսուհետև վերստին զանձինս ընծայել
ցուցանել։ թէպէտ և ոչ պիտոյ իցեն մեզ, որպէս
ոմանգ թուղթք ընծայուէ ատ. ձեզ, կամ ի ձենջ։ * Սակ
թուղթք մեր գուք էք գրեալ՝ ի սիրտս մեր, ծանուա-
ցեալ և ընթերցեալ։ յայտ մարդկանէ * յայտնելով,
զի էք թուղթք քրիստի, պաշտեցեալ ի մենջ։ և գրեալ
ոչ մրով, այլ հոգւովն ոչ ի տախտակս
քարեղէնս, այլ ի տախտակս սրտի մարմնեղէնս։

Դ * Ձոյս մի այսպիսի ունիմք ի ձեռն քրիստ ատ. * իբր
ոչ եթէ անձամբ բաւականն ենք խորհել ինչ իբրև ի
մենջ։ այլ բաւականութիւն մեր յն է, * որ և բաւա-
կանս արարէ զմեզ՝ պաշտօնեայս նորոյ կտակարանացս,
ոչ գրով, այլ հոգւով։ զի գիրն սպանանէ, այլ հոգին
կեն-

(10) Ա՝ ասանայ ձեղի։ Ջի եթէ ուսուցք։ (13) Օրինակ
գ։ Զանգղիտա հոգւոյ իմոյ։ . . . անգ զտի եղբայրս իմ զՏիտոս
գնացի ի նմա" ։ (14) Օրինակ ի։ Յայտնեի և ընծայել ըստ
երկիր ։ (16) Ոմանգ։ ի մահ ի մահու։ և ոմանգ ի
կենաց ի կեանս։ ո բաւականն է։ (17) Ոմանգ։ Ջայլսն,
որ վաճառականքն են։ այլ ասի յայ ։

ԳԼ։ Ք։ (1) Ոմանգ։ Ընծայեցուցանիմ ձեղ ։ (1) Ոմանգ։
Զանձինս վերստին ըմն"։ . . թուղթք ընծայ" ։ (3) Օ-
րինակ ի։ Պաշտեալ եք ի մենջ։ . . ոչ մարմնով, այլ հոգ-
ւով ։ (4) Ոմանգ։ ի ձեռն յամի քրիստ առ։ (5) Ոմանգ։ Իբրև
ոչ եթէ անձամբ։ . իբրև թէ ի մենջ ։ (6) Ոմանգ։ Ո-
բաւ բաւականութիւն արարէ ։ (6) Ոմանգ։ Նորոյ կտակարա-

Digitized by Google

7 ինձ զուգանիլ : * Զի եթէ պաշտօն մնդհա գրով գրեալ
մնալ ՚ի տախտակին քարեզինս , եղև փառաւք , զի մի կա-
րասցեն հայել որդիքն Իսրայէլ ՚ի երեսին մովսիսի , վն փա-
8 ռաց երեսաց նորա որ խափանելոյն էր . * որբոյսի եւս
9 առաւելիւ պաշտօն հոգւոյն եղիցի փառաւք : * Զի եթէ
պաշտօն դատապարտութեան փառաւք էր , որբոյսի եւս ա-
10 ռաւելիւ պաշտօն արդարութեան փառաւք : * քանզի ոչ եթէ
փառաւորի փառաւորեալն յայսմ մասին , վն առաւելի
11 լուսէ փառացն : * Զի եթէ որ խափանելոյն էր՝ այն
փառաւք էր , որչափ եւս առաւելիւ որ գալոցն է՝ փառաւք
12 իցէ : * Եւ արդ՝ զի ունելիք այսպիսի յոյս , բազմա-
13 համարձակութիւն վարիցուք . * և ոչ ոգի մովսէսի արկանել
զերես քո ՚ի վէր երեսաց իւրոց , վն չկարելոյ որդւոցն
14 Իսրայէլ ՚ի վախճան խափանելոցն : * Այլ կուրացան միտք
նոցա . քանզի մինչև ցայսօր ժամանակի , նոյն քող ձգիւռ
կայ ՚ի վերայ ընթերցուածոց հին կտակարանացն . և
15 ոչ վերանայ , զի քրիստոս խափանելոյ է : * Այլ մինչև
ցայսօր յորժամ ընթերանայնուն զմովսէս , նոյն առաւգաւսա
16 կայ ՚ի վերայ սրտից նոցա : * այլ յորժամ դարձցին առ
17 տէր , առցի վերացոյն առաւգաւսան : * Զի տէր հոգին է . վ ը
18 ուր հոգի տեառն է , անդ ազատութիւն է : * Իսկզբ մեր ա-
մենեցունս բացեալ երեսօք զփառան տեառն իբրև ընդ հայե-
լի առեալ , ՚ինչպէս պատկեր նորոգիմք՝ փառաց ՚ի փա-
ռաս . որպէս և տեառն հոգւոյ :

Գ.Լ. Գ.

1 Վ այսն այսորիկ ունելիք զպաշտօնս զայս , ոգի և գը ե
2 ձաւք զորոյմուք , և ոչ ձանձրանամք . * այլ հրաժ
ժարեցաք ՚ի գաղտնեաց ամօթոյն . զի մի գնացուք
խորամանգուք , և մի նենգեսցուք զբանն Աց . այլ յայտ

նոցա . . . այլ և հոգւոյն . զի գիրն սպանանէ՝ և հոգին
կեա՞ : (7) Ասէ . Պաշտօնն մնդհա գրաշնալ . . . յերեսանն
մովսէսի : (8) Օրինակ գ . Պաշտօն հոգւոյն : (9) Ասէ .
Առաւելիւ պաշտօն հոգւոյն եղիցի փառաք : (11) Ասէ .
Զի եթէ խափանելոյ էր . . . որ կալոցնիկ այն փառաք է՞ :
Որ և ասէ . որ մնալոցն է՝ փա՞ : (12) Օրինակ ի յա-
ղելու . Վարիցուք վնեան մեր : (13) Ասէ . Ոչ մովսէսեան
որ արկանէր քաղաղ՚ի վէր . . . խափանելոյն : (14) Ասէ .
Քրիստ քաւիչ խափանելոյ էր : (15) Օրինակ գ . Այլ մինչ
ցայսօր յորժամ ընթերանուցանեն զմնդ՚ : (17) Ասէ . Զի
ուր հոգին տեառն է : (18) Օրինակ գ . Բաց երեսօք զփառա-
տեառն . . . ՚ի նոյն կերպարան՚ : (18) Ասէ . Ոգի և ՚ի տեառն
հոգւոյ : Որ օրինակ գ . ոգի և ՚ի տեառն հոգ՚ :

Գ.Լ. Գ. (1) Ասէ . Վն այսորիկ ունելիք : (2) Ասէ .

Digitized by Google

ներեալ ձեզ մեղաւորեալներն ընծայեցաւցուք զանձինս մեր
սուրբ ու յաճոյ մատուցանել Աստուծոյ։ * Ապա թէ ինչ 3
ևս ծանիցեմք զսուրբ գիտութիւնն մեր, ի մէջ կորուսանելոյն է
ծածկեալ։ * որոց աստուածն աշխարհիս այսորիկ կուռ- 4
րացուց զսիրտս անհաւատիցն, զի մի ծագիցէ ի նոսա
լուսաւորութիւն աւետարանին փառացն քրիստոսի. որ է պատ-
կեր անձին Աստուծոյ։ * զի ոչ զանձինս քարոզ- 5
զիմք, այլ զՔրիստոս Յիսուս, և զմեզ ծառայս ձեզ վասն քրիստոսի։
* Զի մեծ որ ասացի ի խաւարէ լոյս ծագիլ. որ և ծա- 6
գեաց լուսով ի սիրտս մեր ի լուսաւորութիւնն գիտութեան
փառացն Աստուծոյ ի դէմս քրիստոսի։

Զ * Աշխատեսջուք ասելիքիս զգալեաց զայս յամենայն խոհե- 7
կիութեան. զի առաւելագոյնն զօրութեն իցէ յԱստ, և ոչ ի մեզնէ։
* յամենայնի նեղեալք, այլ ոչ նուաստացեալք. կարօտ- 8
եալք, այլ ոչ ապրուակուսեալք. * հալածեալք, այլ ոչ 9
լքեալք. հարեալք, այլ ոչ սատակեալք։ * յամե- 10
նայն ժամ զմահն Յիսուսի մերոյ կրեմք, զի և կեանքն
Յիսուսի յայտնեսցին ի մարմնիս մեր։ * Քանզի միշտ 11
մեք որ կենդանիքս եմք, ի մահ մատնիմք վասն Յիսուսի. զի
և կեանքն Յիսուսի յայտնի լիցին ի մահկանացու մարմնիս
մեր։ * այսուհետև մահ ի մեզ գործի, և կեանք 12
ի ձեզ։ * Արդ՝ ունիմք զնոյն հոգի հաւատոյ, ոյն ինչ 13
գրեալ է. հաւատացի ես վասն որոյ և խօսեցայ։ և մեք հա-
ւատամք՝ վասն որոյ և խօսիմք իսկ։ * Զայս գիտեմք 14
եթէ որ յարուցին զՏէր Յիսուս, և զմեզ ընդ Յիսուսէ, և
յանդիմանեսցէ ձեզ հանդերձ։ * քանզի ամե- 15
նայն ինչ վասն ձեր է. զի շնորհքն առատ
հասեալ ի բազմացն գոհութիւն առաքիցէ ի փառս Աստուծոյ։ 16
* Վասն որոյ ոչ ձանձրանամք. այլ եթէ և արտաքինն մեր
կորնչի, այլ ներքինն մերս նորոգի
օրէցաւօր։ * զի սուտ ժամանին յաշխարհի եղեալ նեղու- 17

թեան

Աստ յայտնապէս ճշմարտութեան ընծայեցուք։ (3) Ոմանք. Աստ եւեթ ինչ։ (4) Ոմանք. Կորուսելոյ ոմն աշխարհ։ (4) Ոմանք. Կուռ-բագնեցոյց զսիրտս անհաւատիցն։ (5) Ոմանք. Աստ դայն քրիստոս։ Ոգի ոմանք չունեցան զայս մեզ։ (6) Ոմանք. ի խաւարէ լոյս ծագիլ։ . . . զլուսաւորութեանն գիտութեան ի դէմս քրիստոսի։ (8) Ոմանք. կարօտացեալք՝ այլ ոչ։ (10) Ոմանք. Զմահն քրիստոսի ի մեզ։ . . . կեանքն քրիստոսի ի մահկանացու մարմնիս մեր յայտնի։ (11) Ոմանք. Ցայտնեսցին ի մահկանացու։ (13) Ոմանք. Ընդոյն հոգի հաւատոյ։ (14) Ոմանք. ի մեռ-ոսն զՏէր Յիսուս։ (15) Ոմանք. Զի ամենայն ինչ վասն . . . զի շնորհքն . . . ի գոհութիւն անտի առատացուսցին ի փա՛ռս։ (15) Յօրէն դասին. Այլ ինչ վասն ձեր . . . գործէ անտի։ (16) Ի մէջ։ Ներքինն մերդն մեր։ (17) Ոմանք. Ներգործեա մեր։ կամ,

Digitized by Google

լինել մերոյ ՚ի յաւետենական առաւել ծանրութիւն փառացն
18 [illegible] ՚ի մեզ: * քանզի ոչ դիտեմք զինչ
լինելիսն, այլ զաներեւոյթսն. զի երևելիքս առ ժամա-
նակ մի են, և աներևոյթքն յաւետենականք:

Գ Լ· Ն·

1 Քանզի գիտեմք՝ զի եթէ երկրաւոր տաճարն մեր
առաքելոյս Պետրոսի, շինուած յԱստուծոյ ունիմք, տան
Հաւր առանց ձեռս գործեալ յաւետենականն՝ յերկինս:
2 * և ընդ այս առաքեալքս՝ քանզի զգենուցանեմեն ևս զմեզ
3 միասին մերկ զգեղառ: * միայն եթէ յագեալք զգեղուա-
4 ցեալ՝ ոչ մերկ գտանիցիմք: * քանզի որ եմք ընդ
յարկաւս ընդ ոչգտանելիս, ծանրացեալք. զի
ոչ կամիմք մերկանալ, այլ զգենուլ՝ ի վերոյ այսր զգենուլ.
5 զի ընկղմեսցի մահկանացուս՝ ի կենդանութեան: * Ա՛Ա
որ յայսոսիկ մեզ ՚ի այն, ոՀ է. որ եւս մեզ զառհա-
6 ւաքեալ հոգւոյն: * Ա՛ր՝ համարձակեմք յամ ժամ, գ՛Ը
և գիտեմք եթէ որչափ յամեմք ՚ի մարմնի առա, օտա-
7 նանամք ՚ի Տեառնէ: * զի հաւատովք գնամք, և ոչ կար-
8 ծեօք: * Ա՛Լ համարձակեմք, և առաւել ևս հաճել
9 եմք եւանել ՚ի մարմնոյ առնի՝ և մնանել առ Տ՛Ռ: * վա՛
ոչոյ և առաւառնամք՝ զի եթէ յամիցեմք՝ և եթէ երթ-
10 նիցեմք, հաճելի և եմ իցեմք նմա: * Քանզի ամենեքեան
յանդիման լինել կայ առաքելի առնելին քրի-
զի ընկալցի իւրաքանչիւր իւրով մարմնով, զոր ինչ
գործեաց՝ յաւաղ՝ եթէ բարի, և եթէ չար:
11 *Ի՛սկ արդ՝ զան՚ն գիտելով չարի, զմարդկան ինչ զմիտս
հաճելի եմք՝ ուսկայն ամենայն մեզ յայտնեալ եմք՝ բայց ես
12 յուսամ և՝ ի ձեր միտս յայտնի լինել: * Եթէ ոչ եթէ
միւսանգամ զանձինս ինչ ընծայեցուցանեմք ձեզ, այլ
առաքանեալս ամբ ձեզ պարծանոց վն մեր. զի ունիք

ցիք

ա Ե՛րկամ· ՚ի յաւետենականն առաւել՚՚: (13) Պ՛ամէն· Ընդ
գիտեմք զի երևելիքս, այլ զաներևոյթսն՚՚:
Ե՛ւ· Ե· (1) Պ՛ամէն· Գիտեմք եթէ երկրաւոր·· մերոյ
քակտիցի, շինուած յԱստուծոյ՚՚: (2) Պ՛ամէն· Զբնակուա-
երկինից հագուցանիլ զմեզ՚՚: (3) Օ՛րինակ գ· Մ՛ի միայն
եթէ յագեալք՚՚: (4) Պ՛ամէն· Ընդ հագուցեալս այսոսիկ·· ՚ի
ոչ կամիմք: (5) Պ՛ամէն· Յաղթողն զմեզ ՚ի այն··· հոգ-
ւոյն՚ ՚ի մեզ: (6) Պ՛ամէն· Եթէ որչափ յամիմք ՚ի մարմնի՝
օտա՚՚: (9) Պ՛ամէն· Վն որոյ առաւառնամ՚՚· զի եթէ յամի՚՚:
(10) Պ՛ամէն· Իւրաքանչիւր զոր իւրով մարմնոյն՚՚· գոր
ծեաց եթէ բարի: (11) Պ՛ամէն· Զայն ունք գիտելով
չարի, զմարդկան միտս··· միասիր յայտնի լինել: (12) Պ՛ա-
մէն· Զանձինս ընծայեցուցանել ձեզ··· առաւ ձեզ··

Digitized by Google

ցիք առ այնոսիկ որ առ ամէնն պատրաստիցին, և ոչ տրտմ
ասիք: * զի ևհԷ առանցայնք ինչ՝ այնու ասյ է. և ևհԷ 13
զգաստանայնք, այն ձեր է: * Ջի սէրն քրիստոսի տանիցէ 14
զմեզ, քննեմք զայս. զի ևհԷ միով փոխանակ ամենեցունց
մեռաւ, ապա ուրեմն ամենեքեան մեռեալ եմք: * և 15
՚ի վերայ ամենեցուն մեռաւ, զի որ կենդանիքն իցեն,
ոչ ամենայնի իցեն կենդանիք, այլ այնմ որ ՚ի վերայ նոցա
յարիաւ և յարեաւ: * Ա՚յսուհետև մեք ոչ զոք 16
դիտեմք մարմնով. զի ևհԷպէս և դիտեաք մարմնով
զքրիստոս, այլ արդ ոչ ևս ծանիցեմք դիտեմք: * քանզի ևհԷ 17
ինչ ՚ի քրիստոս նոր արարած իցէ. զի հինն անց, և ահա նոր
եղև: * Ա՚յլ ամ ինչ յայն՝ որ հաշտեցոյցն զմեզ ընդ 18
ինքն ՚ի յիսուսէ քրիստոսէ. և միաս մեզ պաշտօնեայ հաշտութեան:
* Ե՚ւ քանզի ամէն էր, քրիստոս զաշխարհս հաշտեցուցանէր ընդ 19
ինքն ընդ իւր, և չհամարէր նոցա զմեղս իւրեանց, և եդ
՚ի մեզ զբանին հաշտութեան: * արդ՝ վս քրիստոսի պատգամաւոր 20
մեռուրիմք ոգի և ոչ այլ բարեխօսութիւն մեռաք: ապաչիմք վս
քրիստոսի՝ հաշտեցարուք ընդ աստուծոյ: * զի զայն՝ որ ոչնմ գիտ 21
ասէր զմեզ, վս մեր մեղս արարէ. զի մեք եղիցուք նմա
վասն արդարութեան ոչ:

ԳԼՒ Զ.

Զ՚ոգործակիցս եղեալ ձեր՝ և աղաչեմք. մի զնդունայն 1
զշնորհսն ոչ ընդունել ձեզ: * զի՝ ի ժամանակի 2
ընդունելոյ՝ ասէ, լուայ քեզ, և յաւուրս փրկութեան
օգնեցի քեզ: Ա՚հա ասէ ժամանակ ընդունելի. ա՚հա
հա՛ր զի փրկութեան: * մի և մի իւիք տայցեմք պատճառս, 3
զի մի արատասցի պաշտօնն: * այլ յամենի ընծայեցուս 4
զմեք զանձինս ձեր իբրև զաստուածնեայս ոչ՝ համբերութեամբ
բազմամբ, ՚ի նեղութեսիս, ՚ի վիշտս, ՚ի չարչարանս, * ՚ի 5
գանս, ՚ի բանտս, ՚ի խռովութեսիս, յաշխատութեսիս, ՚ի

զի ուսանիցին: (13) Ո՚ստի. Ա՚ւանցանէք ինչ՝ այն ոչ է, և
ևհԷ: (14) Ո՚ստի. Ջի ևհԷ միոյն փոխանակ ամենեցուն
մեռաւ ուրեմն, ապա: (15) Ո՚ստի յայնէ. Մ՚եռաւ ևհԷ
զի: (15) Ո՚ստի. Ո՚ր կենդանիքն իցեն... այնմ որ ՚ի վեր
ացեալն մեռաւ: (16) Ի՚ստի. Ա՚յսուհետև և մեք.. զի
ևհԷպէս և դիտեմք մարմնով զքրիստոս: (17) Ո՚ստի. Բայց
ևհԷ ՚ի քրիստոս նոր արարած ինչ իցէ: (17) Ո՚ստի յասէնէ.
Ա՚նդր ևզև ամ: (18) Ո՚ստի. Ա՚յլ զնմ ինչ յայն: (19) Ո՚ստի. Ե՚ւ ոչ հատուցանէ նոցա: (20) Ո՚ստի. Ե՚ւ արդ վասն
քրիստոսի.. ոգի և ձեռն ձեր բարեխօս՚.. աղաչեմ՚ վս քրիստոսի հաշտի՚:
(21) Ո՚ստի. Ջի այն որ ոչն գիտէր մեզ:

ԳԼ. Զ. (1) Ո՚ստի. Գործակիցս եմ ձեր.. զշնորհսն ոչ
ընդունա՚: (3) Ո՚ստի. Մ՚ի և մի իւիք. կամ, իբրզ աստիճ

Digitized by Google

6 հանիմանալ, ՚ի պատճ, * ՚ի արբուեր, ՚ի գինաւեր, ՚ի գինի
ասլոյեմասուեր, ՚ի քաղցրութեան, ՚ի հոգի սուրբ, ՚ի անկր ա-
7 ասանց կեղծաւորութեան, * ՚ի բանին ճշմարտութեան, ՚ի զո-
րութեան աստ. վասն զինուսն արդարութեան՝ որ ընդ աջմէն եւ
8 ընդ ահեկեն է· * փառաւք եւ անարգութեան, դրուատ եւ
պարսաւանաւք, իբրեւ մոլորք՝ եւ ճշմարիտք, իբրեւ ան-
9 ծանօթք՝ եւ ծանուցեալք, * իբրեւ մեռեալք՝ եւ ահա կեանք
հանդերձ կենդանեաւք եմք, իբրեւ խրատեալք՝ եւ ոչ մա-
10 հատացեալք· * իբրեւ տրտմեալք, եւ միշտ ուրախ ու-
րախս եմք· իբրեւ աղքատք՝ եւ զբաղեալս մեծացուցա-
11 նեմք· իբրեւ ոչինչ ունեցեալք, եւ զամէն ինչ ունեմք· * ինչ
խոսեք մեր բացեալ եղ առ մեզ՝ կորնթեացիք· եւ սիրտ
12 մեր ընդարձակեալ է· * ոչինչ նեղիք ՚ի մեզ, քանզի ե
13 ինչ ՚ի դուրս մեր նեղիցիք· * ասէ՝ զիարն հատուցումն
կիրակ չ ոգիակաս ունիմ· ընդարձակեցարուք եւ դուք·
14 * եւ մի լինիք լծակից անհաւատից· քանզի զի՞նչ հա-
զորդութիւն է արդարոյն ընդ անօրինութեան· եւ կամ զի՞նչ
15 հաւասարութիւն է լուսոյ ընդ խաւարի· * եւ կամ զի՞նչ
միաբանութիւն է քրիստ ընդ բելիարայ· կամ զի՞նչ բաժինն
16 հայ հաւատացելոյն ընդ անհաւատին· * կամ զի՞նչ
համեմատութիւն է տաճարի ած՝ ՚ի հեթանոս· Այլպէսին գու-
առաւար ած կենդանւոյ եմք· ոպէ ասաց ած, թէ բնակ-
եցայց ՚ի նոսա, եւ գիացայց ՚ի նա· եւ հոգեց նոցա ած, եւ նոքա
17 եղիցին իմ ժողովուրդք· * վասն արդ երկիր ՚ի միջոյ նոցա եւ
18 անկանջարուք, ասէ տր· եւ ՚ի պիղծս մի՛ մերձենայք· * եւ
ես ընդունելոյց գձեզ· եւ եղ եղիցի ձեզ ՚ի հայր, եւ դուք
զիմքնիկ ինձ յոտանարս եւ ՚ի դստերս, ասէ ամենակալ·

ԳԼ. Ե.

1 Եւ ահա արդ՝ սիրելեաք, զայս աւետիս առնեմք սիրելեաց
բնացուք զանձինս մեր յամէն պղծութենէ մարմնոյ եւ
2 հոգւոյ· կատարելացուք զսրբութիւն ահիւնե ած· * Տա-
ցայք մեզ, ՚ի ոչ ումեք մեղաք, եւ ոչ զոք եղծաք, եւ

ասէ՝՚՚ (6) Յնանփ· ՚ի արբուեր, ՚ի գինաւեր ... ՚ի քաղցրութեան, ՚ի հեզութեան (8) Յօրինակին յիսուերս փառաւք եւ անարգութեան. զսա՚՚ (8) Յնանփ· յատելան· Եւ անարգ զսրբութեան զբոսա, զսա՚՚ ... իբր անծա՚՚ (10) Յնանփ· Իբրեւ ոչ ինչ ունեմք, եւ զամէն ինչ ունեցիք (14) Յնանփ· Ընդ հաւատացեալս ... ընդ անօրինութեան՝ եւ կամ զի՞նչ հաւ՚՚ եւ նմանփ· Ընդ անհաւատութեան (16) Յնանփ· Տաճարի ած եւ մեհենաց ... ոպէ եւ ասաց ած ... ինձ ժողով, եւ ոչ եղ եղիցին ինձ՚՚ ի ժողովուրդ· (17) Յնանփ· Եւ ՚ի պիղծ մի՛ (18) Յնանփ· Եւ եղիցի ձեզ ՚ի հայր·

Գլ· Ե· (1) Յնանփ· յատելան· Հոգւոյ եւ մարմնոյ ... զսրբ

զայն ընդ ինքեան։ * Ես եմ ճանապարհ եւ ճշմարտութիւն եւ կեանք։ Ոչ ոք գայ առ Հայր, եթէ ոչ ինձաւ։ Եթէ զիս գիտասջիք, զՀայր իմ գիտասջիք։ Եւ ի հետէ այսր ծանիջիք զնա եւ տեսէք զնա։ Ասէ ցնա Փիլիպպոս՝ Տէր, ցո մեզ զՀայր, եւ զոքանչիւր ինչ ասէ մեզ։ Ասէ ցնա Յիսուս՝ Այսչափ ժամանակ եմ ընդ ձեզ, եւ ոչ գիտացեր զիս, Փիլիպպոս։ Որ տեսանէ զիս, տեսանէ զՀայր։ Եւ զիարդ դու ասես՝ ցո մեզ զՀայր։ Ոչ հաւատայ՞ս, եթէ ես յՀօր եմ, եւ Հայր յիս է։ Զբանս զոր ես ասեմ ցձեզ, ոչ յինէն խօսիմ։ Այլ Հայր որ յիս բնակեալ է, նա առնէ զգործս։ Հաւատայջիք ինձ, եթէ ես յՀօր եմ, եւ Հայր յիս է։ Եթէ ոչ՝ գործոցդ հաւատայջիք ինձ։ Ամէն ամէն ասեմ ցձեզ, որ հաւատայ ինձ, զգործս զոր ես առնեմ, նա առնիցէ, եւ մեծագոյնս քան զայս առնիցէ, զի ես առ Հայր իմ երթամ։ Եւ զոր ինչ խնդրիցէք յանուանէ իմմէ, զայն արարից, զի փառաւորեսցի Հայր յՈրդիի։ Եթէ զինչ խնդրիցէք յանուանէ իմմէ, ես արարից։ Եթէ սիրէք զիս, զպատուիրանս իմ պահեսջիք։ Եւ ես խնդրեցից զՀայր, եւ զայլ Մխիթարիչ տացէ ձեզ, զի ընդ ձեզ յաւիտեան կացէ։ ԶՀոգին ճշմարտութեան, զոր աշխարհ ոչ կարէ առնուլ, զի ոչ տեսանէ զնա եւ ոչ ծանանէ զնա։ Դուք ծանիջիք զնա, զի ընդ ձեզ բնակեալ է եւ յձեզ լինիցի։ Ոչ թողից զձեզ որբս, գամ առ ձեզ։ Եւ ոչ յաւուրս բազումս տեսանիցէ զիս աշխարհ, այլ դուք տեսանիջիք զիս, զի ես կեայց եւ դուք կեայջիք։ Յաւուր յայնմիկ դուք գիտասջիք, զի ես յՀօր իմում եմ, եւ դուք յիս, եւ ես յձեզ։ Որ ունի զպատուիրանս իմ եւ պահէ զնոսա, նա է որ սիրէ զիս։ Եւ որ սիրէ զիս, սիրեսցի յՀաւրէ իմմէ, եւ ես սիրեցից զնա, եւ յայտնեցից նմա զանձն իմ։ Ասէ ցնա Յուդա, ոչ Իսկարիովտացի՝ Տէր, զիարդ եղեւ զի զանձն քո յայտնելոց ես մեզ, եւ ոչ աշխարհի։ Պատասխանի Յիսուս եւ ասէ ցնա՝ Եթէ ոք սիրէ զիս, զբանս իմ պահեսցէ, եւ Հայր իմ սիրեսցէ զնա, եւ առ նա եկեսցուք, եւ բնակութիւն առ նմա արասցուք։ Որ ոչ սիրէ զիս, զբանս իմ ոչ պահէ։ Եւ բանն զոր լուայք, ոչ է իմ, այլ Հաւր որ առաքեաց զիս։ Զայս ասացի ցձեզ, մինչդեռ ընդ ձեզ կայի։ Եւ զՓարակլիտն Հոգին սուրբ, զոր առաքեսցէ Հայր յանուանէ իմմէ, նա ուսուսցէ ձեզ զամենայն, եւ յիշեցուսցէ ձեզ զամենայն զոր ասացի ցձեզ։ Խաղաղութիւն թողից ձեզ, խաղաղութիւն իմ տաց ձեզ։ Ոչ որպէս աշխարհ տայ, տաց ձեզ։ Մի տագնապեսցին սիրտք ձեր, եւ մի երկնչիցին։ Լուարուք զոր ասացի ցձեզ, եթէ երթամ եւ գամ առ ձեզ։ Եթէ սիրէիք զիս, ուրախ լինիցիք, զի ասացի, եթէ երթամ առ Հայր, զի Հայր իմ մեծ է քան զիս։ Եւ արդ ասացի ցձեզ յառաջագոյն քան զլինելն, զի եթէ եղիցի՝ հաւատասջիք։ Ոչ բազում խօսեսցայց ընդ ձեզ, զի գայ իշխան աշխարհիս այսորիկ, եւ ոչ ինչ գտանիցէ յիս։ Այլ զի գիտասցէ աշխարհ, զի սիրեմ զՀայր, եւ որպէս պատուիրեաց ինձ Հայր, նոյնպէս առնեմ։ Յարուցարուք, երթիցուք անտի։

Ես եմ որթ ճշմարիտ, եւ Հայր իմ է մշակ։ Զամենայն ոստ յիս ոչ բերեալ պտուղ՝ առնոյ զնա, եւ զամենայն որ պտուղ բերէ՝ զթարգմանէ զնա, զի առաւել պտուղ բերիցէ։ Դուք մաքուր էք վասն բանին զոր խօսեցայ ընդ ձեզ։ Բնակեցարուք յիս, եւ ես ձեզ։ Որպէս ոստն ոչ կարէ պտուղ բերել յինքեան, եթէ ոչ մնայցէ յորթոյն, նոյնպէս եւ դուք, եթէ յիս ոչ մնայջիք։ Ես եմ որթ, դուք ոստունք։ Որ մնայ յիս եւ ես նմա՝ նա բերէ պտուղ բազում, զի առանց ինձ ոչ կարիջիք առնել զինչ։ Եթէ ոք յիս ոչ մնայցէ՝ կորիցէ արտաքս իբրեւ զոստն, եւ ցամքեսցի, եւ ժողովեսցեն զնա եւ ի հուր արկցեն, եւ այրեսցի։ Եթէ յիս մնայցէք, եւ բանք իմ ի ձեզ մնասցեն, զոր կամիցիք խնդրեցէք, եւ եղիցի ձեզ։ Յայսմ փառաւորեցաւ Հայր իմ, զի պտուղ բազում բերիցէք, եւ լիցիք ինձ աշակերտք։ Որպէս սիրեաց զիս Հայր, եւ ես սիրեցի զձեզ։ Մնայջիք յսէր իմում։ Եթէ զպատուիրանս իմ պահեսջիք, յսէր իմում մնասջիք, որպէս եւ ես զպատուիրանս Հաւր իմոյ պահեցի, եւ մնամ յսէր նորա։ Զայս ասացի ցձեզ, զի զուարճութիւն իմ ի ձեզ մնասցէ, եւ զուարճութիւն ձեր լցցի։ Այս է պատուիրան իմ, զի սիրեսջիք միմեանս, որպէս սիրեցի զձեզ։ Ոչ ոք ունի սէր մեծ քան զայս, զի զանձն իւր դիցէ վասն բարեկամաց իւրոց։ Դուք բարեկամք իմ էք, եթէ առնիցէք զոր ինչ պատուիրեմ ցձեզ։ Ոչ ասեմ ցձեզ այլեւս ծառայս, զի ծառայ ոչ գիտէ զինչ առնէ տէր նորա։ Այլ ասացի ցձեզ բարեկամս, զի զամենայն զոր լուայ յՀաւրէ իմմէ, ծանուցի ձեզ։ Ոչ դուք զիս ընտրեցարուք, այլ ես ընտրեցի զձեզ, եւ կացուցի զձեզ, զի երթիցէք եւ պտուղ բերիցէք, եւ պտուղ ձեր մնասցէ, զի զոր ինչ խնդրիցէք յանուանէ իմմէ, տացէ ձեզ։ Զայս պատուիրեմ ցձեզ, զի սիրեսջիք միմեանս։ Եթէ զձեզ ատիցէ աշխարհ, գիտասջիք, զի զիս քան զձեզ առաջին ատեաց։ Եթէ յաշխարհէ էիք, աշխարհ զսէր իւր ունէր, այլ զի ոչ էք յաշխարհէ, այլ ես ընտրեցի զձեզ յաշխարհէ, վասն այսորիկ ատիցէ զձեզ աշխարհ։ Յիշեցարուք զբանին զոր ասացի ցձեզ, ոչ է ծառայ մեծ քան զտէր իւր։ Եթէ զիս հալածեցին, եւ զձեզ հալածեսցեն։ Եթէ զբանս իմ պահեցին, եւ զձերս պահեսցեն։ Այլ զայս ամենայն առնիցեն ձեզ վասն անուան իմոյ, զի ոչ գիտեն զառաքեալն զիս։ Եթէ ոչ եկեալ էի եւ խօսեցայ ընդ նոսա, մեղս ոչ ունէին, այլ արդ ոչ ունին պատճառ մեղացն իւրեանց։ Որ զիս ատէ, եւ զՀայր իմ ատէ։ Եթէ գործս ոչ արարի ի նոսա զոր ոչ այլ ոք արար, մեղս ոչ ունէին, այլ արդ եւ տեսին եւ ատեցին զիս եւ զՀայր իմ։ Այլ զի լցցի բանն որ գրեալ է յօրէնսդրութեան նոցա, եթէ ատեցին զիս անպատճառ։ Եւ յորժամ եկեսցէ Մխիթարիչն զոր ես առաքեցից ցձեզ յՀաւրէ, Հոգին ճշմարտութեան, որ յՀաւրէ ելանէ, նա վկայեսցէ վասն իմ։ Եւ դուք վկայեսջիք, զի յսկզբանէ ընդ ինձ էք։

Զայս ասացի ցձեզ, զի մի գայթակղեսջիք։ Զի զմեզ ի ժողովարանաց հանիցեն, այլ գայ ժամ զի ամենայն որ սպանանիցէ զձեզ՝ կարծեսցէ թէ պաշտօն մատուցանէ Աստուծոյ։ Եւ զայս առնիցեն ձեզ, զի ոչ ծանեան զՀայր եւ ոչ զիս։ Այլ զայս ասացի ցձեզ, զի յորժամ եկեսցէ ժամ նոցա, յիշեսցուք զի ասացի ցձեզ։ Եւ զայս ոչ ասացի ցձեզ յսկզբանէ, զի ընդ ձեզ էի։ Եւ արդ երթամ առ որ զիս առաքեաց, եւ ոչ ոք յիցէ ցիս՝ Ուր երթաս։ Այլ զի զայս ասացի ցձեզ, տրտմութիւն լցաւ սրտից ձերոց։ Այլ ես զճշմարտութիւն ասեմ ցձեզ, օգուտ է ձեզ զի երթամ ես, զի եթէ ոչ երթայց ես, Մխիթարիչն ոչ գայցէ ցձեզ, եւ եթէ երթիցեմ՝ առաքեցից զնա ցձեզ։ Եւ եկեալ նա՝ յանդիմանեսցէ զաշխարհ վասն մեղաց եւ վասն արդարութեան եւ վասն դատաստանի։ Վասն մեղաց՝ զի ոչ հաւատային ինձ։ Եւ վասն արդարութեան՝ զի առ Հայր իմ երթամ, եւ ոչ տեսանիցէք զիս։ Եւ վասն դատաստանի՝ զի իշխան աշխարհիս այսորիկ դատապարտեալ է։ Ունիմ բազում ինչ ասել ցձեզ, այլ ոչ կարէք կրել զայժմ։ Եւ յորժամ եկեսցէ նա, Հոգին ճշմարտութեան, ուսուսցէ ձեզ զամենայն ճշմարտութիւն։ Ոչ զի ինքնին խօսեսցի, այլ զոր ինչ լուիցէ՝ խօսեսցի, եւ զգալոցսն ասասցէ ձեզ։ Նա զիս փառաւորեսցէ, զի յինէն առնուցու եւ ասասցէ ձեզ։ Զամենայն զոր ինչ ունի Հայր՝ իմ է, վասն այսորիկ ասացի, զի յինէն առնուցու եւ ասասցէ ձեզ։ Մի ոք տեսանիցէ զիս, զի ես յՀօր եմ, եւ Հայր յիս է։ Եւ ես կեայց, եւ դուք կեայջիք։ Յաւուր յայնմիկ դուք գիտասջիք, զի ես յՀօր իմում եմ, եւ դուք յիս, եւ ես յձեզ։ Որ ունի զպատուիրանս իմ եւ պահէ զնոսա, նա է որ սիրէ զիս։ Եւ որ սիրէ զիս, սիրեսցի յՀաւրէ իմմէ, եւ ես սիրեցից զնա, եւ յայտնեցից նմա զանձն իմ։ Ասէ ցնա Յուդա, ոչ Իսկարիովտացի՝ Տէր, զիարդ եղեւ զի զանձն քո յայտնելոց ես մեզ, եւ ոչ աշխարհի։ Պատասխանի Յիսուս եւ ասէ ցնա՝ Եթէ ոք սիրէ զիս, զբանս իմ պահեսցէ, եւ Հայր իմ սիրեսցէ զնա, եւ առ նա եկեսցուք, եւ բնակութիւն առ նմա արասցուք։ Որ ոչ սիրէ զիս, զբանս իմ ոչ պահէ։ Եւ բանն զոր լուայք, ոչ է իմ, այլ Հաւր որ առաքեաց զիս։ Զայս ասացի ցձեզ, մինչդեռ ընդ ձեզ կայի։ Եւ զՓարակլիտն Հոգին սուրբ, զոր առաքեսցէ Հայր յանուանէ իմմէ, նա ուսուսցէ ձեզ զամենայն, եւ յիշեցուսցէ ձեզ զամենայն զոր ասացի ցձեզ։ Խաղաղութիւն թողից ձեզ, խաղաղութիւն իմ տաց ձեզ։ Ոչ որպէս աշխարհ տայ, տաց ձեզ։ Մի տագնապեսցին սիրտք ձեր, եւ մի երկնչիցին։ Լուարուք զոր ասացի ցձեզ, եթէ երթամ եւ գամ առ ձեզ։ Եթէ սիրէիք զիս, ուրախ լինիցիք, զի ասացի, եթէ երթամ առ Հայր, զի Հայր իմ մեծ է քան զիս։ Եւ արդ ասացի ցձեզ յառաջագոյն քան զլինելն, զի եթէ եղիցի՝ հաւատասջիք։ Ոչ բազում խօսեսցայց ընդ ձեզ, զի գայ իշխան աշխարհիս այսորիկ, եւ ոչ ինչ գտանիցէ յիս։ Այլ զի գիտասցէ աշխարհ, զի սիրեմ զՀայր, եւ որպէս պատուիրեաց ինձ Հայր, նոյնպէս առնեմ։ Յարուցարուք, երթիցուք անտի։

ասանել

գառնալ անչնոյ գլուխ ահիւն ասէ։ (3) Օրինակ գ։ Ինչ ա-
ստուած։ ։ եթէ կալ, և՝ ի տեսանել մեռուամ հեռացը, և՝ ի մեռ"։
(4) Ասէ։ Ուսանել ես զի եմ միխիթարիչ յամէ։ (5) Ասէ։
Հանգիստ գոյացը մարմնոյս մեր"։ (7) Ասէ։ Այլ և միխիթարիչն ... մինչ առաքել ուրախ։ (8) Ասէ։
Ձի եթէ տրտմեցուցին ... եթէ և առ Ձիսի մի։ (9) Ասէ։
Աբգ՝ ի ձեզ ուրախ եմ։ (10) Ասէ։ Ձի որ ըս ոչ տայ"։
(11) Ասէ։ Որ ըս ոչ տայ"։ (12) Ասէ։ Վը տրտունիկ
որ գրկ"։ (12) Ասէ։ Փոխեցին մերոյ, զոր ուսնիցը մի
ձեր առանձին ոչ։ (14) Ասէ։ Ան տիսուսի Հշմարիտ։

Digitized by Google

ամենայնի. ապա որպէս զնա՝ շնորհաւորէք ընդ
ձեզ, նոյնպէս և սպասծանիցէք մեր առ նմա
15 եղեն։ *Եւ զի՞նչ ընդ այս առաւել և նեղ ի ձեզ
քանզի յիշեցուցանէ մեզ զպատճառն զձեր հնազանդ
դութ. ընդ ո՞ւմ ահիւ և դողութեամբ ընկալարուք զնա
16 * եւ սրտագութիւն եմ, զի յամենի հանգչեմ ես առ ձեզ։

Գ Լ. Ը

1 Ո՞ւղղանեմ ձեզ ինքեանս զընդհան ոչ, որ առաքեալ
2 եմ եկեղեցեացն մակեդոնացւոց։ * զի մեծ առ
հանդիսիս նեղութեամբ առաքեալ խնդրեցին նոցա, և
ծաներ աղքատութիւնն նոցա առատացեալ ի մեծութիւն ա
3 ռաստուն նոցա։ * զի ըստ կարի՝ ես վկայեմ, և ա՛ռ ի
4 քան զկար։ * ինքեանք ինքեամբ բիմ սրտմտանօք աղաչեցին զմեզ
ընդունիլ և զհաղորդութիւն պաշտաման որ ի առաքեալս
5 ասէ ցմեզ։ * Ո՛չ որչափ սպին ունէաք ակն, և զսպիսիս
6 և առաւել, նախ՝ ձեր և առա մեզ կամեցան ոչ։ * աղա
չեալ զտիտոս, զի որպէս սկսաւ յառաջագոյն, նոյնպէս
7 և կատարեսցէ՛ ի ձեզ և զայդ և ընդհան։ * Այլ որ
չափ առատաք էք հաւատովք, և բանիւ, և գիտութիւ։
և ամենայն փութով, և որ ի մեզ սէրն է, զի և
8 յայդմ և ընդհան առատաք էիցէք։ * ոչ ըստ հրամանի
ասեմ՝ այլ վասն այլոց փութոյն, և վասն ձերոց սի
9 րոյ զմտաբերութիւնդ փորձեմ։ * քանզի գիտէք զշնորհն
ձեր մերոյ տեառն քրիստոսի, որ վասն
ձեր աղքատացաւ, որ մեծատունն էր, զի դուք նորա աղքատութեամբ մեծատուիցէք։
10 * Եւ խրատս ի յայսմիկ տամ՝ զի այդ իսկ յօգուտ է
ձեզ. որք ոչ միայն գործեցէք՝ այլ և կամիցէք յառա
11 ջագոյն սկսայ ի հերկոյն։ * քանզի այդ և զգալ
նէք իսկ կատարեցէք՝ զի որպէս կամիցէք՝ կամելոյ
12 է, ընդունելի և առնելն ըստ գոյին։ * զի ի լեզէ յօժա
րութիւն առաջի կայ, ըստ գոյնն զընդունելի է, և ոչ ըստ
13 ունելոյն ոչ։ * Ոչ ի լեզէ այլոց հանգիստ կա
մ

---

(15) Ոմանք. Զամենն ձեր հնազանդութիւնդ։
Գլ. Ը. (2) Ոմանք. Նկերզուեցին առաւել՝՝ աղքատութեանն
նոցա՝՝՝ի մեծութիւն առատութեան։ (4) Ոմանք. Ընդ
քեզին զընդհանն և զկնի՝՝՝ առալ մեզ։ (6) Ոմանք. Յառաջա
գոյն կատարիցէ՝՝՝ և և ընդհան։ (7) Ոմանք. ՚ի ձեզնէ՚ի
ձեզ սէրն է՝ զի և այդմ և՝՝՝ լինիցիք։ (8) Ոմանք. Ձե
ր սիրոյ հրամանն տալով ասեմ։ (9) Ոմանք. Գիտեաք դուք
զշն՝՝՝ որ վասն մեր աղքատացաւ՝ որ մեծատունն է՝՝՝։
(10) Ոմանք. Տամ ձեզ՝ զի այն։ (10) Այլ՝ Ընդ խոկ
օգտի է ձեզ, որք՝ Ո՞ր ոչան՝ Օգտի ձեզ է։ (12) Օ
գնան ի՝՝՝ Յօժարութիւնն առաջի կայցէ։ (13) Ոմանք՝

Digitized by Google

ինձեմ, և ձեզ ներսումն: * այլ հաստատուն լայնք 14
մուն ժամանակիս, ձեր առաւելութիւն ի ծագս սակաւ
ոմանց, զի և նոցա առաւելութիւնն երթիցի ի ձերում սա-
կաւութեանդ. զի երթիցի հաստատութիւն, ոչ և պրծում
ի * ինձ որ բազումն առ՝ ոչ առաւելցաւ. և որ սա- 15
կաւ՝ ոչ նուազեցաւ: * Բայց շնորհք աստ՝ որ տուաւ 16
զնմին փոյթ վասն ձեր ի սիրտ տիտոսի. * զի յորդորեաց զայն
ընկալաւ, և փութացաւ յօժարագոյնս դիմել առ 17
ձեզ: * և առաքեցաք ընդ նմա զեղբայրն, որոյ գո- 18
վութիւն յաւետարանի անդ ի ընդ ամ եկեղեցիս: * և 19
ոչ այսչափ միայն, այլ և ձեռնադրեալ յեկեղեցեաց
ամոսի, ընկերհակիչ մեր երել ի շնորհս յայսոսիկ, որ
պաշտին ի մեզ ի փառս տն, և ի մեր յօժարութիւն:
* Բայց զայս խոհեմագոյն իսկ, թէ գուցէ արասո ինչ զոր 20
գնիցէ ի հաստատութիւն յայսոսիկ որ պաշտեցաւ ի
մեզ: * Քանզի խորհիմք զբարիս՝ ոչ միայն առաջի 21
տն, այլ և առաջի մարդկան: * և առաքեցաք ընդ նոսա 22
զեղբայրն մեր՝ զոր ընտրեցաք ի բազմում իրս, բազում
անգամ ստուգեալ զնա յամենայնի, և այժմ այնքա-
գոյն յոյժ վստահ ի ձեզ: * Բայց եթէ վասն տիտոս 23
ոմն ինչ բանիւք են, իմ հաստատար է, և ձեր գործակից:
և եթէ եղբարքն մեր առաքելոցն են եկեղեցեաց, և փառք
քրիստոսի: * ընդ այդ՝ զհանդէս սիրոյ ձերոյ՝ և պարծա- 24
նութեան մերոյ վասն ձեր, ի դուսն ցուցէք յանդիմանի.
առաքելոցն եկեղեցեաց:

ԳԼՒԽ Թ.

ՎԱՍ ինչ պաշտաւնեայն որ ի սուրբսն է, առելի է 1
ինձ գրել առ ձեզ: * զի գիտեմ զյօժարութիւնն 2
ձեր, զոր վասն ձեր պարծեցեալ եմ ի մեջ մակեդոնացւոց,
եթէ ախայիա պատրաստ է. և զձեր նախանձն զգաստ յորդորեաց: * և առաքեաք 3

Հանդիստ կամիմ: (14) Ոմանք. Ձեր առաւելութեան ի ձեզ պատճառ եղեն: (15) Ոմանք. եւ որ սակաւն առ. ոչ: (16) Ոմանք. Շնորհքն տայ որ.. ի սիրտս տիտոսի: (17) Ոմանք. եւ փութացեալ յօժ՛: (18) Ցայս համայ ի լատ՛. Պրօմս նշանակի համեմատ ինչ Ջգրուկայ աստ: (19) Ոմանք. Կրկին հակիրճ մեր.. որ պաշտեցաւ ի մեզ: (20) Բազմ. Աբրատ ոք ինչ գնի՛: (22) Օրինակ մի. եւ առաքեցաք ընդ նմա զեղբայրն զոր ընտրե՛: (23) Ոմանք. Վասն տիտոսի բանիք իցեն.. և ձեր գործակից: (24) Ոմանք. Պարծանացն որ մեր.. առ եկեղեցեացդ: Գլ. Թ. (1) Ոմանք. Ինձ գրել առ ձեզ: (2) Ոմանք. Պատրաստ եղեն: (3) Ոմանք. Ջեղբարտ. զի մեր.. ընդ-

Digitized by Google

ցուցք զնա պատան, զի մի պատճառանքն մերոց վնաս[ի]ր ընդ-
առնիցի լինիցի՛ ի մասին յոյժ փափկ։ այլ ոչ ասեմ ինչ,
4 պատրաստասցուցանք զանձինքիք * գնասցի յորժամ գայց-
ցեն ընդ մեզ մահկանացուիքն, և գտանիցեն զձեզ ան-
պատրաստս, և ամաչեսցուք մեք · զի մի ասասցուք թէ
5 գուք, ՚ի մասին յոյժ փափկ պատճառանաց * Ընդ-
քեւ՚որ համարիցայ ազգիս զիղբատս, զի յառաջագոյն
եկեսցեն առ ձեզ, և յառաջագոյն պատրաստեսցեն զըս-
ուսեալսդ խոստացեալ օրհնուԼիւն ձեր ՚ի պատրաստակ
ուԼիւն · այնպէս իբրև զօրհնուԼիւն, և մի իբրև զպահանջ-
6 թիւն։ * Քանզի գայդ ոք սերմանէ ՀՀ՚ զբիչով՝ ՀՀ՚ եւ զ-
հնձէսցէ · և որ սերմանէ առատապէս՝ առատապէս՚ և
7 հնձէսցէ, * իւրաքանչիւր ոմն և յօժարակամ սրտ տայր
տիս, մի առ հարկէ և տրտմմամբ · քանզի զառատս զա-
8 րիացեալս սիրէ ած։ * Կարող է ած զքեզ
ընդհան առատացուցանել ՚ի ձեզ · զի յամենայնի յամ՚ ժամ
զքեզ բաւականութիւնն ընկալեալք, առատացուցանիցէք յամ
9 գործս բարութիւն, * ոմն և գրեալ է · սփռեաց և ետ
10 տնանկաց՝ արդարութիւն նո՛ր մնայ յաւիտեան։ * Ա՛լ գո՛
այն որ պատգամէ սերմանողաց՝ և հաց ՚ի կե-
րակուր, պատգամեսցէ և բազմացուսցէ զսերմանիս ձերոյ
11 և աճեցուսցէ զպտղս արդարութեան ձերոյ · յամենի
ամենայնիւք զամ առատանալ, որ յորինէն մեզ գոհա-
12 թիւ ընդ մեզ։ * Զի այսուհետև հարկիս այսարիւկ՝ ոչ միայն առ-
՚ի լնուլ զպակասութիւն սրբոցն է, այլ առատանալ բազ-
13 մագի գոհութիւն ած։ * Հանգիսիս պատասխանիս այսարիւկ,
փառաւորիլ զած ՚ի վերայ հնազանդութեան խոստովանութեան
ձերոյ յաւետարանն քրիստ։ և առատութեամբ հաղորդութեան

նայն լինցի։ ե ոմանք։ լինիցին ՚ի մասին։ ... ասէ թէ՝ պատրաստասցուցանիցեք։ (4) Ոմանք։ գայցեն առ ձեզ։ ... առասցուք ձեզ թէ գուք։ (5) Ոմանք։ Յառաջագոյն էսկ եկեսցեն առ ձեզ։ (5) Ի՛չ՚ք։ Եւ յառաջագոյն խոս՚՚։ (6) Ա՛ս ոմանք նայ ալիք։ Քիչ պիտ որ սերմանէ։ (6) Ոմանք։ ՀՀ՚ զբիչով՝ ՀՀ՚ եւ հն՚՚։ (7) Ոմանք։ Ոմն և յօժարիցէ։ ե ոմանք։ յօժարեսցէ։ (7) Ոսկան։ Զառատս ղառատարիս առատս ասէ՚՚։ (8) Ոմանք։ Զած՝ ընդհան։ բաւականութիւնս կալեալ առատանալ[ո]ւցուք ՚ի գործս բարի՚՚։ (9) Ոմանք։ Եւ ետ։ տնանկաց՝ ասէ՚՚։ (10) Ոմանք։ Որ պատգամէն սերմանի սերմանողի։ կամ։ սերմանողաց։ ... և հաց ՚ի կերակուր տրգ։ ոմանք գկան, պատ՚՚։ ... զսերմանիսն ձեր։ (11) Ոմանք։ Զմեզ գոհութիւն։ (12) Ոմանք։ Ա՛լ և առատանալ։ գոհութիւն ած։ (13) Ոմանք։ Ցառաքեալսդ քրիստ։ ... հաղորդութիւն ՚ի նոսա և յամենեսեան։

Digitized by Google

ԼՅՆ՝ ի նմա և յառնիցեն։ * և ոչ ապրիցէ մէկ ամենայն 14
անձինացեալ ընդ առ. մեզ մի առնուաւել ընդարձացն ոչ՝ որ ի
մեզ։ * Ա յլ ընդունիցէ ոչ՝ ի մի անձառաւորեսցի պարգեւանցն ընդ։ 15

Գ Լ. Ժ.

ԺԱ ՅԼ ես խոկ պատգամս առաքելի՛ գնեցի հիզուածիք և հանի 1
գնատուացն քումի, որ յանգիմանի մեզ իբրև առաւել
պիտոյ մերում՝ ի միջի մերում։ քայց ի հիզուածս հասանել
մտիկիմ ասէ մեզ։ * Ա զգաստիք, զի մի՛ ի մեծոյ և ի բի հաս 2
մեզուածականիցն մի՛ զատասիս։ կամ՝ հասանուցիկ յանդգնել
՝ի վերոյ ոմանց, որ կարծեն զմեզնէ ի բեզ ըստ մերումն
գնայցեմք։ * զի ես եկեալ և մատուցանել գնատեր, այլ ուշ 3
և ի բեզ ըստ մերումն գնուածոյ։ * Ձի զէն գնատուրս 4
ցնծեալ մեզոյ ուշ ի. մեզումեաւոր, այլ զօրաւոր յոգի, առ
՝ի քառիւղոյ գատաստս։ գնուրդիս քառիւղ, * և գնատ 5
բատրաստեալ հայրատասկամաւ՝ ի վերոյ գնատեալեն ոչ։ և
գնորդիք զնատ մեզոյ մեզաս՝ ի հնազանդութիւն քոյն։ * և ի գատ 6
գնորդիք զնատ մեզոյ մեզաս՝ ի հնազանդութիւն քոյն։ * և ի գատ
բատասի ունելիք խնգրել զվերջ յոգի անհնազանդութեն,
զ ՀՀ յորժամ մեզ և հնազանդութի՛ն կատարեսցի։ * Ոյս 7
իսկ բատրաստեցիք ի երեսաց դիտեալիք։ եթէ ոք վստահ յան
մեզն ինչ ի

:: Գնա առաջելով զանձինս մեր առնեցուք. որ զանձինս իւրա-
առնոյ չհնար ընծայել ցաստուածն. այլ առնեսցուք զանձինս
զանձինս շահեսցուք. և ի նշանակ յանձինս, ոչ առ-
13 նեսցուք ի մեռս։ * Այլ մեք ոչ երեթ չարչարեսցի ինչ պատ-
ճառաւք՝ այլ բոլոր շահիլ կամեցեալ, զոր ըստ ասելոյ
14 մերոյ առն քահանայի՝ հաստատել մեզ առ ձեզ։ * Ի զոր ոչ ե-
րեթ հաստատ ինչ կեցուածք ի ձեզ, և ձեռնադրութեանցն ի մէջ
զանձինս։ քանզի մեզ առ ձեզ հաստատ աստուածպաշտութեան
15 գործ։ * և ոչ չարչարեսցի ինչ պարծիմք առաջի վաստա-
կաց։ Ըստ այսմ մի առնիցէք զանձինսն հաստատուն ձերոց,
այլ ընդ ի ձեզ անձնատուրս, ըստ կամանալոյ ձերոց՝ գո-
16 ասելոցն։ * ի մէջ եւս քան զձեզ ասելոցանէ. ոչ
17 առաւել ինչ ի պատգամաստուածութիւն ինչ պարծեմք։ * Ո՞վ
18 ոք պարծիցի ի մեր պարծելոցն։ * Ո՛չ ոչ երեթ ոք ըն
զանձն իւր ընծայեցուցանէ, նոյն է ընտրեալ՝ այլ զոր
Տէրն ընծայեցուցանէ։

Գ.Ի. ԺԱՆ

1 Ա՛ռա. երբ երեթ ներբինիք վտքը. մի և իմում՝ անզգաստու-
2 թիւնս։ այլ և անուանիկն իմ։ * ոտնեանն ընծայեցուցանէ մ-
զանձ՝ ի հոգիսանձն ոչ։ զի իմաստասէրն զձեզ առաւ միտս.
3 իբրև զկնիկս մի որ՝ յանձինսն ինչ կեցուցանել կարէ։ * Ի սպաս
երկրիցն մ, զոսկի ոչ ոչ ձեռն իսարհուց զնա իսպասաւորութիւ-
իւրով՝ առաքականացն միտք ձեր՝ ի միտս ունէք ոչ՝ ի
քո։ * զի երեթ ոչ զաղջն ինչ ոչ քո քարոզիցէ զոր
միտք ձեր զանգիտացաք, կամ ոչ առաքականացն՝ զոր
ոչ առաք, կամ աստուածպան առնոյ՝ զոր ոչ ընկալաք զոր,
5 բարւոյ ոչ առնոյիք ձեզ։ * Ի սպասաւորութեան հոգւոյն իմ,
ի ձեր ոչ ինչ ի ձեզ քան զքոյս առաքեալսն։
6 * ի ձեռնէ և ոչ ոչ ի ձեր քառնիս, այլ ոչ երեթ զի
առաքեալ առաքեալն յիսուի յայտնեցուցաք զանձինս ասելով
7 ոտ. ձեզ։ * Եւ երեթ ինձ ինչ զարծեցի՝ զի զանձն
իսարհուրդիս ցուցի. և այն՝ զի զառաք զարհուրանքս. զի ձրի

զաս

(13) Ոխոն. Ըստ չափս. . . . ասե չափս։ (14) Ո-
տանի. վրա ձեռնադրութեանդ զոսկի։ (17) Ոխոն. Ոչ ոք
պարծիցի ի մեր պարծ։ (18) Ցօհաննէսին. Ոչ. զանձինս իւր
ընծայէ։ (18) Ոչ ոչ ասելոյն ոչ՝ Ոչ ինչ ընդ։

Գ. (2) Ոխոն. Ոչ խոսկայ զձեզ առնն։ (3) Ո-
տանի. Ոչ ոչ երկնչիմ։ զուցե երբեմն օձն խա՝ խորտ
անեսցէ ձեր իւրով ստահակութիւնն։ (4) Ոխոն. Ոչ ոչ
ոչ գա՝ . . . զոր միջ ոչ գա՝ . . . զոր ոչն առաջ։ (5) Ո-
տանի. ինձ ոչ իւրեր պահաս զտայ քան զլաս։ (6) Օրէ
նաի ոչ. Ոչ ոչնչանայ և ոչ՝ . . . այլ ոչ գիտաս ոչ։ ա-
հայն ոչ յետանցուցաք զանձինս։

Digitized by Google

պատուասիրանն ոչ առնուսցէ ձեզ։ * զոյգ եղիցէ 8
ցեխ կողպատեցէք, առնուսջ Թորոսի՝ ի ձեր ապատաստուածն.
* Եւ յորժամ եկիցէ առ ձեզ Թեկուսիւ և պատճառանաց 9
ինչ, ոչ զդրբ՝ ի ձեզնէ ձանձրացուսցէ, զի զգաստասէրն
իմ լցցին եղբարքն եկեալք՝ ի մահկանացուսդ. և յա-
ւելուսցեն առանց ծանրաբեռնել ձեզ զանձն իմ պատճա-
ռիք՝ և պատճառիցէ։ * զի գոյ յիս Աստուածային քաջ 10
Ջի պարծանքս այս ոչ արգելցին յինէն՝ ի հպարծանս 11
ազգացդ։ * Ընդեմբ։ Երբոր Թեկ ոչ սերիցեմ զձեզ։
զայն ետն գիտեմ։ * զորբ առնեմ՝ և արարիչ։ զի հաս 12
ասից զպատճառանս այնոցիկ՝ որ զպատճառանան կամիցեն-
զի որով պարծիցեն, և նոքա երբոր զնեզ գտանիցին։
* Ջի այնպիսիքն սուտ առաքեալք, մշակք նենգաւոր, 13
ձերպարանին՝ ի կերպարանս առաքելոց քրիստոսի։ * և չիմն 14
ինչ զարմանք. քանզի և ինքն սատանայ կերպարանի
՝ի հրեշտակ լուսոյ։ * և ոչինչ ի մեծ՝ Թեկ և պատուա- 15
նեալք նոքա կերպարանին իբրև զպաշտօնեայք արդա-
րոսի։ որոց կատարածն ելիցի ըստ գործոց իւրեանց։
* Դարձեալ ասեմ՝ մի որ համարեսցի ինձ անզգամ։ 16
ապա Թեկ ոչ, գոնեայ՝ իբրև զանզգամ ընկալարուսք զիս,
զի և ես փոքր մի ինչ պարծեսցայց։ * և զոր խօսիմս, ոչ 17
ելեկ ըստ տեն ինչ խօսիմ՝ այլ իբրև անզգամութեամբ՝ ըստ
կարգի այդց պարծանաց։ * Եւ քանզի բազումք պարծ- 18
ծին ըստ մարմնոյ, ոչ և ես պարծեսցայց։ * մանագիս 19
բազմիցէ անմտացն՝ ձերովք իմաստութեամբ։ * քանզի 20
զի անմտաց, ելեկ որ խաղէ զձեզ, ելեկ որ ծառայեսց-
ցուցանիցէ, ելեկ որ ուտիցէ զձեզ, ելեկ որ առնիցէ ինչ,
ելեկ որ հպարտանայ, ելեկ որ զձեզ յանդիմանէ հար-
կանիցէ։ * ըստ անարգանացդ ասեմ, իբրև Թեկ մեք տը- 21
կարացաք արգելուք։ յոր ինչ որ հանդուգնանիցի, ան-
զգամութեամբ ասեմ, հանդուգնանիմ և ես։ * Եբրայեցիք են 22
իսրայէլ, և ես։ իսրայէլ իսրայէլ են, և ես։ զաւակ աբրահամ
ազգ իսրայէլ, և ես։ * պաշտօնեայք քրիստոսի իսրայէլ են, յանդգն- 23
նեա

---

(8) Օրինակ մի. Կողոպտեցէք ոչ առնուսջ զձեզ՝։ (9) Ո-
նանք. Չպակասուսցի իմ... պարհեցի, և պարհե-
ցից։ (10) Ոմանք. Քանզի գոյ իսկ ՚ՅՀ՚։ (12) Ոմանք. Ա-
ռնեմն արարից.. զպատճառանս այսոցիկ՝ որ զպատ-
ճառանս կամիցին, զի որով պարծիցին։ (15) Ոմանք.
իբրև պաշտօնեայք։ (17) ՚ի բաց ձգեալ. Ըստ տեն ինչ
խօսիմ։ (18) ՚ի բաց ձգեալ. Ըստ մարմնոյ, պրպտ և ես։
(19) Ա՛ւտ. Մատագիս իմն անմտացիք։ (20) Ոմանք. Թէ
ոք խոցէ։ (21) Ոմանք. Ցօրս ինչ ոք հանդգնանայցի։
(22) Ոմանք. Ջաւակք աբրահամ՚։ (23) Ոմանք. Եւ յանդգ-
նեացայն ա՛։ (23) Ցօրինակին. Եթէ բանիս, առ ի քան։

Digitized by Google

Ընտիրն առասցից՝ Թէ առաւել ևս եւս : Եթէ վաստա-
կիցք՝ առասջիք, եթէ պանիւք՝ ևս առասջիք, եթէ քան-
տիս՝ առեալի քան զնա, եթէ մահուամբք՝ թաղուիմ ան-
24 գամ : * ՚ի հրեից, հնգից՝ քառասունն մինչ պակասս
25 արբի . * երիցս ձաղկեցայ . միանգամ քարկոծ եղէ .
երիցս նաւակուծ եղէ . գիշեր և ցերեկ յանդունդս ապ-
26 առասկեալ . * ՚ի ճանապարհս բազմ անգամ՝ վտիտս ՚ի
գետոց . վտիտս յաւազակաց , վտիտս յազգէ , վտիտս ՚ի
հեթանոսաց , վտիտս ՚ի քաղաքի , վտիտս յանապատի ,
27 վտիտս ՚ի ծովս , վտիտս ՚ի սուտ եղբարց : * ՚ի նեղու-
և ՚ի վատութիւն ՚ի սաստիկ բազմ անգամ, ՚ի քաղց և
՚ի ծարաւս . ՚ի պահս բազում անգամ . ՚ի ցուրտ և ՚ի մեր-
28 կութիւն : * Զատիկ զայլ եղբարցն . և զի հանապազ
խուժանն ՚ի վերայ իմ կոյտեր , և հոգ ամենայն ե-
29 կեղեցեաց : * Ո՞ հիւանդանայր, և ոչ ես հիւանդանայի .
30 ո՞ գայթագղի , և ոչ ես տապանայի : * Եթէ պարծիլ ըզ
31 ինչ պարտ իցէ, զանկարուածքն պարծեցայց : * Ած և
հայր ամն մերոյ յԱի գիտէ՝ որ է օրհնեալ յաւիտեանս ,
32 զի ոչ ստեմ : * ՚ի գամասկոս ազգապետն արեթայ արք-
33 քայի պահէր զքաղաքն դամասկացւոց ունել զիս . * և
ընդ պատուհանն վանդակաւ կախեցայ ընդ պարիսպն ,
և փախեայ ՚ի ձեռաց նորա :

ԳԼ. ԺԲ.

1 Ա ղբ պարծիլ ինչ պարտ իցէ . այլ օգնէ ինչ ոչ :
2 Բրայց եկից ՚ի տեսիլս և յայտնութիւնս տեառն : * գի-
տեմ այր մի ՚ի քրիստոս յառաջ քան զամս քառասուն . եթէ
մարմնով՝ ոչ գիտեմ, և եթէ առանց մարմնոյ՝ ոչ գի-
տեմ, ած գիտէ . յափշտակեալ զայնպիսին մինչև երկր-
3 րորդ երկինս : * և գիտեմ զայնպիսի այր . եթէ մարմ
նով և եթէ առանց մարմնոյ՝ ոչ գիտեմ. ած գիտէ ,
* զի

Ոչ ամանդ . Եթէ քանտիւք : (26) ՚ի լատ՝՝. նեղութիւն ց , ՚ի վէ ան ի բառս՝՝ ՚ի գետոց . ընդհան անխոթելով առանել՝՝ ՚ի զե-
ցոց : որպ խոտան անյայտ է : (26) Ո՞մանդ . Վ ի տաս ՚ի քաղաք-
քէ : (27) Ո՞մանդ . Ես ՚ի մերկութե : (28) Ո՞մանդ . Ընդունե-
թիս . . . եկեղեցեացն : (29) Ո՞մանդ . Ես ևս ոչ հիւանդ՝՝ :
(31) Ո՞մանդ . Ած հայր տեառն մերոյ՝՝ : (31) Ուխան յաճեցուս . Ցա՞ր
գիտէ : (31) Ո՞մանդ . Յաւիտեանս ամէն : (32) Ո՞մանդ .
Ազգապետ : Որ ՚ի լատ՝՝. ամ գրչագիրն՝ համաձայն մեր
բառս նշանակեն . Ազգեր հեթանոսք էր արեաս այս : (33) Ո-
մանդ . Կախեալ ՚ի պարիսպն փախեայ :
ԳԼ. ԺԲ. (1) Ո՞մանդ . ՚ի տեսիլս և ՚ի յայտնութիս : (2) Ո-
չխան . Գիտեմ զայր մի . . . մինչև յերրորդ երկինս : (2) Ո-
մանդ . Յաւիտեանս զայնպիսին :

Digitized by Google

* զի յայիշատակիցաւս 'ի գրութիւն. և լուաւս քանիս անձ 4
ձնաւս, զոր ոչ է պարտ մնարգոյ խօսել: * Վասն այնր 5
սիսեարին պարծեցայց. այլ վն անձին ինչ ոչ պարծե-
ցայց բայց ևԹէ 'ի տկարութիւս: * զի ևԹէ և կամիցեմ 6
պարծել, ոչ եղէց անզգամ. քանզի զարգարն ասեմ:
այլ անհայեմ, գուցէ ոք համարիցի յիս աւելի, քան
զոր տեսանիցէ յիս՝ կամ լսիցէ յինէն: * Եւ զի մի 7
առաւելորս յայտնեալեացն հոգևորականացայց, առաւել ինձ
խայրի մնալոյ, հրեշտակ սատանայ՝ հնսիել զիս. զի մի
հպարտացայց: * և վն այնորիկ երիցս անդամ աղա- 8
չեցի զտր՝ զի 'ի բաց արասցէ յինէն: * և ասէ ցիս. 9
շնո են քեզ չնորհք իմ. զի զօրութիւն իմ՝ 'ի տկարու-
կատարի: և արդ՝ լաւս եւս լեցի ինձ պարծել 'ի տկա-
րութիւս, զի բնակեսցէ յիս զօրութիւն քրիստոսի: * Վասն որոյ 10
հաճեմ ես ընդ տկարութիւս, ընդ նեխութիւս վն քրիս-
տոս, ընդ հալածանս, և ընդ նեղութիւս վն քրիս-
տոսի տկարանամ, յայնմ ժամ զօրանամ: * ԵղԷ 11
անզգամ, քանզի գուէք տկարեցէք զի ինձ պարտ էր
'ի ձեզնէ վկայութիւն առնուլ, ԹԷ ոչինչ պակաս գտայ
քան պլեա առաքեալսն. զի ԹէպԷտ և ես ոչինչ եմ.
* տանջի նշանք առաքելոյ գործեցան 'ի ձեզ, մեծ համ 12
բերութիւնք, նշանագք և արուեստիւք՝ և զօրութիւնք: * և 13
արգ զի՞նչ իցէ, որով պակաս գտայք քան զայլ եկե-
ղեցիս. բայց ևԹէ այնու, զի ես զձեզ ոչ ձանձրացու-
ցի. ընդՀակեցէք ինձ զիշատգ զայդ: * Ահաւասիկ այս 14
երիցս անդամ պատրաստեալ եմ գալ առ ձեզ. և ձեզ
բեռն ինչ ոչ եղէց. զի ոչ խնդրեմ ինչ զձեր, այլ զ-
ձեզ. քանզի ոչ պարտին որդիքն հարց գանձել, այլ
հարք որդւոց: * բայց ես սիամագիւրեաք՝ ծախեցից և 15
ծախեցայց վն անձանց ձերոց. զի ԹԷպԷտ և յառաս-
ւել սիրոյն զձեզ ծաւալս սիրիցեմ: * Այլ գրեԹԷ 16

---

(4) Ոմանք. Բաւական անձնաւս, պոր: (5) Յօրինակին. Բայց ևԹէ 'ի տկարութիւնս: (6) Ոմանք. Զի ԹԷ և կամիցիմ... համարիցի ինչ յիս աւելի: (7) Ոմանք. Աւաւելորս յայտնեալեացն հպար": (7) Օրինակ ի. Հրեշտակ սատանայ նոյ: (8) Ոմանք. Երիցս աղաչեցի: (9) Ոմանք. 'ի տկարութիւնս կատար": (10) Յօրինակին ձիւեր. Հաճեմ եմ ընդ: (11) Յօրինակին. Ի նուք առաքելքեզ. զի ինձ: Աւր ա-
նան. Սիամտեցիք զիս. զի: (11) Օրինակ ի. Ցի ոչ պակաս գտայ քան զայլ առաւ". ԹԷպԷտ և ես ոչ ուսնիմ
(12) Ոմանք. Նշանք առաքելոյ: (13) Ոմանք. Պակաս գտայ քան... զձեզ ինչ ոչ ձանձ": (14) Ոմանք. Զի և ձեր բեռն ինչ ոչ եղէ: (14) Ոմանք. Քանզի ոչ խնդրեմ:
(16) Ոմանք. Էի, և խելօք կալայ:

Digitized by Google

ՙԱ այլինչ ծանրացայ ձեզ· այլ քանզի խորագէա էի,
17 խեղճք կալայ զձեզ: * վի Թէ որովք առաքեցի առ ձեզ,
18 նոքօք ինչ ապահասի 'ի ձէնջ: * պաշտեցի զտիտոս՝ և
առաքեցի ընդ նմա զեղբայրն· վի Թէ ապահասից ինչ
զձեր տիտոս: ոչ նովին ոգւով գնացաք· ոչ նովի՞ն
19 չաւազով չքեցաք: * Դարձեալ՝ համարիցիք եՀԷ յա՛ դ.
զոք անհնազ ինչ ձեզ ասէիքս ի քէն խո-
20 ստովք, զի ամ ինչ աՀրեկելք, վի ձերոյ չկնաւէ է: * այլ
երկնչիմ, գուցէ եկեալ՝ ոչ որպիսիս կամիցիմ գտա-
նիցեմ զձեզ, և ես՝ գտանիցիմ զձեզ՝ ոչ և գուք ոչ
կամիցիք: Գուցէ գարձեալ հնձ, նախանձ, արտմտու-
Թիք, գրգռուԹիք, չարախօսուԹիք, քամուԹիք, հպարՀ-
21 առուԹիք, սմբաւոտանուԹիք, խռովուԹիք: * Գուցէ
ցէ գարձեալ յորժամ գայցեմ՝ նկունն ինչ առնիցէ
զիս առ ձեզ· և սուգ առնուցում վասն բազ-
մաց յառաջագոյն մեղացելոց, և ոչ ապաչխարե-
լոց՝ 'ի վերայ պղծուԹեան, և պոռնկուԹեան, և գՀլա-
Թեան՝ զոր գործեցին:

ԳԼ· ԺԳ·

1 Այս երրորդ անգամ գայ առ ձեզ· զի 'ի բերանոյ եր-
2 կուց և երից վկայից հաստատեսցի ամ բան: * յա-
ռաջ ասացի, և դարձեալ կանխաս ասեմ, յաներկնման
երկիցս անգամ· և այժմ 'ի բացակայուԹեան գրեմ յառաջա-
գոյն յայնոսիկ եւ այլոյն ամենեցուն· զի եՀԷ
3 եկից դարձեալ՝ ոչ խնայեցից: * եՀԷ զիարդ ինչ խոՀ-
րէք զքրիստոս, որ ինէս ընդ ձեզ խօսի· որ հզօրացեալն
4 է 'ի ձեզ, և ոչ տկարացեալ: * զի Թէպէտ և խաչեցաւ
'ի մարմնի տկարուԹէ, այլ կենդանի է զօրուԹեամբ ած:
և մեք Թէպէտ և տկարանայցեմք վա նմա, այլ կենդա-
նի

---

(17) Ոմանք· Ընդ աքեցի առ ձեզ, ոոքօք ապահասիցի ինչ
'ի ձէնջ: (18) Ոմանք· Եւ ապաչէրի·· հղգալ գնաա·
(19) Ոմանք· Վա՞ ձեր փրկուԹեան և չկնաւԹեան է: (20) 'Ի
լուա·· Ոչ ոՀղ ես կամի·· համախոյն բիշղ 'ի քնաբ": (20) Ո-
մանք· Ոչ ոՀղ կամիմն գտա"··· նախանձ, արտմտուԹիք,
գրգռա": Ոո օրինակ ին· ԳրգռուԹիք, առուէ, խռովուԹ:
(20) Ոմանք յաՀէլուս· Ոչրսիսի և գուք ոչ··· խռովուԹ-
Թիք ենէն 'ի ՀնՀ յԷր: (21) Ոմանք· 'Ի վա դիՀուԹեամբ և
պղծուԹեան և պոռնկ":

ԳԼ· ԺԳ· (1) Յոմանս պիսի· Երից վկայից հաստաս": (2) Ո-
մանք· Յանդիման երից·· գրեմ վա յաս·· գարձեալ՝
ոչ անխայեցից: (3) Ոմանք· Ջքնէ, որ ինև ընդ ձեզ:
(4) Ոմանք· Այլ և կենդանի է զս": (4) Ոմանք յաՀէլուս·
Վա զօրուԹեան ոյ 'ի յնէ:

Digitized by Google

Գ Կ

ՆԻ լինցուք ընդնմա զօրութեանն Աստ։ * Փորձեցէք զանձինս ձեր, եթէ կայցէք ի հաւատս. քննեցէք զանձինս, եթէ ոչ գիտէք զանձինս, եթէ ոչ գիտէք զանձինս, զի քո յիս ի ձեզ է. բայց եթէ անպիտանք իցէք։ * այլ այն ուստիկ եթէ գիտիցէք. զի մեք ոչ եմք անպիտանք։ * Աղաչեմք զի մի ինչ արասցէ ձեզ չար։ ոչ զի մեք ընդ այնոքս յայտ զի մի ինչ արասցէ ձեզ չար։ ոչ զի մեք ընդ այնոքս երևեսցուք, այլ զի դուք զբարին գործիցէք. և մեք անպիտանք դասանիցեմք։ * զի ոչ կարեմք ինչ հակառակ կալ ճշմարտութեանն։ այլ վերակացու եմք ճշմարտութեան։ * Ցաւիմ եմք՝ յորժամ մեք տկարանայցեմք, և դուք զօրաւորիք իցէք. զդոյն եսկ և աղօթեմք առնեմք զձեր հաստատութեիդ։ * վասն այնորիկ զայս ի հեռուստ գրեմ. զի մի յորժամ եկիցեմ՝ ստստկութեամբ վարեցայց՝ ըստ իշխանութեանն, զոր ետ ինձ Տէր ի շինել՝ և ոչ ի քակել։ * Ապա հեռաս. ուրախ եղբարք, սրգի լերուք, հաստատուն կացէք, միաբանեալ ըմբռնեցարուք, միաբան ընթանաք, խաղաղութեամբ արարէք. և Աստ խաղաղութեան և սիրոյ եղիցի ընդ ձեզ։ * Ողջոյն տուք միմեանց ի համբոյր սրբութեան։ Ողջոյն ասեն ձեզ սուրբքն ամ։ * Շնորհ Տեառն մերոյ Յիսուսի քրիստոսի, և սէր Աստուծոյ և հաղորդութիւն Հոգւոյն սրբոյ, ընդ ձեզ ամենեսեան, ամէն։

Ա՝ կոնթացոյ երկրորդ՝ գրեցաւ ի Փիլիպպէոյ, ի յետս փոխ ոսկի և զրահոյ։ Տ՚ուած։ շղ։

---

(5) Ոմանք. Եթէ կայք ի նոյն... եթէ ոչ գիտիցէք... եթէ անպիտանք իցէք։ (6) Ոմանք. Բայց ակն ունիմ եթէ գիտէ՛՚։ (7) Բ՚ղմ. Եւ մեք անպիտանք իցեմք։ (10) Ոմանք. ի հեռուստ գրեմք։ (13) Օրինակ մի. Եւ խաղաղութեան հոգւոյն սրբոյ։ (13) ի Բ՚ղմ ՚ձիւթ. Ընդ ձեզ ամենեսեան. ամէն։

* ի վախճանի ոմանք. Երկրորդ Թուղթ՝ գրեցաւ... առ տոսի և զրահոյ։

* ի գրչագիրս օրինակաց ոմանք յայսմ վայրի չեն երկրորդ բազմաց նոցա խրթնացաւոց, յորոց պիտոյ ի խորհեցաւոց առ պատասխանի պատրաստ առ նմա, յանդգնեալ Թուղթ երկրորդ առ կորնթացիան. զոր օրինակն ձեր ընդ այլոց ընծայ դնէք ի վախճանի յրերեփսեան ի զրահոյ առաքելոյն. զոր արամ ես ի ոչ առնիմ ինչ գրել ի յառելատածի մարգենին։

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Աբ. Գազատացիս Թղթոյն։

Ոյս առաքէ՛ի հռովմայ առ որս գնեցաք եր և գիր ոչ գրեր, և ալաիէրգնաւ եր։ և ի պաշտաւ ընդ՝այս։ Ոնեալ էին բարուք գաղատացիքն յառաքելոյ, և հաւատ գնացք էին ընծանելոցն ։։։։ և ընդնայիցք էին առաքելոյս, հրապարտեան յամանդ ընդ՝այս։ զայս ամ յամանդ լսեալ առաքելն գրէ առ նս ։։։։ Եթե յառաջագոյն վկայէ նոցա՝յաղագս որդ առնէին զհաւատոսն ընծանելոցն ։։։։ առաքին, ցնդապրէ ընդ՝այս մարդոյ գործելոյն, և այսպանէ զնս ։։։։ չեզ այսորիկ ո՛չ ընծանի պարկեշտն ըստ հաւատոյն աբրահամոս։ և ցոյանէ յօրինացն, և ի՛ խանանցն աբրահամոս առաքն օրինակի, չի փնչս ի՛ դրեալ ժամանակի փառաս ընդ՝այս։ և այդմ գտարարեալ է ։։։։ գալըս գնեան ։։։։ Եթե այսպէս եցոյց զի ոչ երբեք յանցանէցեն։ այլ մանաւանդ առնել՛ի ։։։։ զհաւատոս, և գիտել, ընդ որ՛ի ։։։։ ընդհս, հաստեցե զինքեանս որ՛ի մարմին ։։։։ Եթե այսպէս գտարեալ առնք բանան ներբողե՛ն յայտնել։ հաստրէ զնուոզեն ։

Դ՝լուսիք առ Գազատացիս Թղթոյն։

Ա։ Յնչ սնդրանն՝ պատմուրի՛ իւրոյ՝ի հրեաստրեն փոխելոյ ըստ յայտնուրեն ։

Բ։ Վ՛ առաքելոցն վկայ՛ի հաւատոյ անոր ընեալն էինելոյ ։

Գ։ Վ՛ ընդայի գրմատոյ էինելոյ, և ընդ՛ի հաւատոյն՝ և ո՛չ յօրինացն ընդ փրկուրեն ։

Դ։ Թե՛ ի հաւատոյն ընդ սրբուրեն՝ և ո՛չ յօրինոյ անոր ։

Ե։ Թե և աբրահամ՛ի հաւատոյն արդարացաւ՝ սա ճշդոյ օրէն նալէ ։

Զ։ Թե և օրէնսն ո՛չ արդարացուցանէն, այլ յանգրմանէն և անէնս՛ի վէր դնելն՝ զոր ։։։։ լուծանէ ։

Է։ Թե ո՛չ յօրինոյ անոր, այլ յաւելոցն էն բարուրեք, և օրէնսն յառաջագոյն խոզրեալ են յանդրմանուրեն ։

Ը։ Թե ընդ արարածովէ էին՝ որ՛ ընդ օրինօցն էին ։

Թ։ Թե յաւրա ինն աբրահամս և՛ի բան որդին օրինակ ընդ՝այս՝ ընդ պարզ ծառայել օրինացն ։

Ժ։ Թե խնդրոս զբ ընդ բնդ՝ասրեն և ընդ օրինօք՝ վ՛ ։։։։ լսրարանցն ։

ԺԱ։ Հաւաստուրի գրով ըստ հոգուն ապաստրե ։

ԺԲ։ Հրաժարելոյ յայնցանէ որ՛ի բնդ՝ասրեն յոգեն ։ և յօժարուրի՛ի նոր ընեանս ընդ հոգուն ։

Digitized by Google

Ա ՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ԹՈՒՂԹԻ

ԳԼՈՒԽ Ա

Գ Գ

ՊԱՒՂՈՍ Առաքեալ ողջ 1
ի մարդկանէ եւ ոչ ի մեռանն մարդոյ, այլ
ի մեռանն յաղ քրիստոս եւ աստուծոյ հօր՝ որ յարոյց
զնա ի մեռելոց * և որ ընդ իս են եղ- 2
բարք ամենեքեան, եկեղեցեացդ գալատացւոց * Շնո-
նարհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յաստ ի հօրէ, և ի տեառն
մերմէ յիսուս քրիստոս * որ եաս զանձն ի- 4
մեր վասն մեղաց
մերոց, զի զմեզ փրկեսցէ յառնէ ներկայ ասսոկ չարեաց,
ըստ կամացն աստ և հօր մերոյ * որում փառք յաւեր- 5
տեան * ամէն: * Չափանամամ՝ զի այդպէս վարդապետիք 6
փոփոխիք յայնմանէ որ կոչեցաք զձեզ ի շնորհսն քրիստ՝
յայլ աւետարան * որ ոչ գոյ այլ՝ բայց եթէ իցեն 7
ոմանք որ խռովեցուցանիցեն զձեզ, և կամիցին շըր-
ջել զաւետարանն քրիստ: * Այլ թէ մեք՝ կամ հրեշ- 8
տակ յերկնից աւետարանեսցէ ձեզ աւետիս քան զոր
աւետարանեցաքն ձեզ, նզովեալ լիցի: * որպէս յառ- 9
աջագոյնն ասացաք՝ և արդ դարձեալ ասեմ, եթէ
ոք աւետարանեսցէ ձեզ աւետիս զոր առիքն, նզ-
զովեալ լիցի: * Արդ՝ մարդկան հաճոյ լինիցիմ, թէ 10
ոչ՝ կամ թնդրիցեմ մարդկան հաճոյ լինել: եթէ առ-
կաւս մարդկան հաճոյ լինէի, ապա քրիստոսի ծառայ ոչ էի:
Ա * Ծուցանեմ ձեզ ի զբաւորք զաւետարանն, որ աւետա- 11

Գ Գ

---

* Յօրինակի հերոմ ասպանօր՝ ի վերնագրիս՝ և՝ ի յաջորդս ոմանց
պանդ պարբաւ էր դնել՝ թուղթ՝ զոր ինչ յանձնեսին ինձ պատ-
եդած ըստ պարկեշտի:

Գ. ա. (2) Ոմանք. եղբարք ամենեքեան, եկեղեցւոյդ
գա՛: (3) Ոմանք. Յայ հօրէ մերմէ՝ և՝ ի տեառն յիս քրէ: (4) Ո-
մանք. Աշ և հօր մերում: (5) Ոմանք յաւելուն. Յաւէ-
տեան յաւիտենից՝ ամէն: (6) Ոմանք. Զարմանամ զի ա՛
ի շնորհն քէ: (7) Ոմանք. Որ խռովեցուցանեն զձեզ,
և կամին շը՛: (8) Ոմանք. Այլ եթէ մեք ա աւետարա-
նեսցէ ձեզ: (9) Յօրինակին հինէ. եթ ասէ դարձեալ: (9) Ո-
մանք. Դարձեալ ասեմ՝ ... նզովեալ եղիցի: (10) Ոմանք.
եթ եթէ առակաւսն: (11) Ոմանք. Քէլի և ես ոչ՝ ի մարդ՛:

Digitized by Google

12 բանեցաւ. չինէն · զի ոչ է ըստ մարդոյ · * քանզի և ե՛ս
ես ՚ի մարգոյ առի, և ոչ ուսայ յումեքէ, այլ ՚ի յայտ-
13 նուԹի՛ն յԻսի քրիստ: * Քանզի լուարուք իսկ ե՛ւ զվար զիս
գնացեալ որ երբեմն ՚ի հրէութիւնն անդ, զի անչափ հալ-
14 ածէի զեկեղեցին ՚ի, և ապար հարկանէի զնա: * և
յառաջանայի՛ էի ՚ի հրէութիւնն քան զբազումս հասակակիցս
իմ որ յազգին իմում էին · առաւել նախանձախնդիր
15 էի իւրոց հայրենից աւանդութեանցն: * Այլ յորժամ
հաճեցաւ Ածն, որոշեաց զիս յորովայնէ մօր իմոյ, և
16 կոչեցաց ՚ի շնորհս իւրոց, * յայտնել զորդին
իւր ՚ի ինձ, զի ասեղծանեցից զնա ՚ի հեթանոս: ապ-
դէն վայրապարկին ոչինչ զգացուցի մարմնոյ և ազգին ·
17 * և ոչ եկի յԵրուսաղէմ առ որ յառաջագոյն քան զիս առա-
քեալքն էին · այլ երԹայ յարաբիա, և դարձեալ դար-
18 ձայ ՚ի դամասկոս: * Ապա յետ երից ամանց եկի յԵրու-
սաղէմ զտեսանել զՊետրոս · և եղէ առ նմա աւուրս հնգետասան
19 սակս: * զայլ ոչ յառաքելոց տեսի ոչ ոքեսի, բայց Յակով
20 զեղբայրն տեառն · վասն որոց ահա առ Ածն ստեմ: * Այլ զոր գրեմ առ ձեզ ·
21 ահա առաջի Ածոյ, զի ոչ սուտ: * Ապա եկի ՚ի
22 կողմունս ասորւոց և կիլիկեցւոց: * և յանծանաթեամբ
էի երեսաց եկեղեցեացն որ ՚ի Քրիստոս էին ոչ տեսեալ
23 ՚ի քէս: * Բայց զի լսեալ լուեալ էր, ԹԷ որ հալածէրն
զմեզ յայնժամ, արդ աւետարանէ զհաստատեալն զոր երբ-
24 եմն խոխտէր: * և փառաւորէ առնէին ինձ զԱծ:

ԳԼ. Բ.

1 Ապա յետ ամանց չորեքտասանից · ելի նորագամ ելի Բ
2 յԵրուսաղէմ ընդ բառնաբայ, առեալ Ե իս և զտիտոս: * և ել կ
ելի ըստ յայտնուԹեն, և զքարոզեցի նոցա զլուսաւորչեան՝
զոր քարոզեի ՚ի հեթանոսս, առանձինն ազնուականք՝ որ
կարծելոյ էին, գուցէ ընդ ասպայն ինչ ընԹանայցեմ՝
3 եղեմ, կամ ընԹանայցեմ: * Այլ և ոչ ածեաւս որ ընդ
4 իս ՚ի հեթանոսացեալ էր, բառնադատեցաւ ԹլփատուԹ: * այլ
վն սպադոցաց սուտ եղբարցն, որք սպրդեցին մտա-
նել գիւսիլ զազատուԹենէն մեր՝ զոր ունիմք ՚ի քրիստ Յ-
զի

(13) Ոմանք · Ջիա գնացա, որ · · ՚ի հրեութիւնն անդր: (15) Ո-
մանք · Եւ կոչեաց զիս ՚ի ձեր: (16) Ոմանք · Աբդէն վկէ զիմ
ոչ զգացաւ: (16) Իսկայն. Ոչ ինչ ասէի հանդամանեաս մարմ-
նոյ և արս: (18) Ոմանք · Եւ եղէ առ նմա աւուրս: (20) Ո-
մանք · Այլ որ գրեմ առ: (22) Ոմանք · Եւ անծանաթեամբ
էի երեսք: (23) Օրինակ մ. երբեմն խոսփանէր:
Գլ. Բ. (1) Ոմանք Ածոյ չորեքտասանից · · · Ե իս զտիտ
առս: (2) Ոմանք Զոր քարոզեցի ՚ի հեթ: (3) Ոմանք Որ
՚ի հեթանոսացեալ Ե իս, էր: (4) Յօրինակին · Ա՛ առանձ Դե-

Digitized by Google

զի զմեզ ծառայիցուսցին : * որոց և ոչ առժամանակ 5
մի անուսցաք հնազանդութեան . զի ճշմարտութիւն առ-
տարանին հաստատեսցի առ ձեզ : * Բայց ոչկարծե- 6
լոցն եթէ իցեն ինչ , որպիսիք ոք երբեմն էին , չէ ինչ
ինձ փոյթ . քանզի ոչ մարդկան ոչ առնեմ . զի
ինձ կարծեալքն ոչինչ ինչ ոչ ոգուտ ինն . * այլ ընդ- 7
նորին հակառակին , իբրև տեսին եթէ հաւատարկաւ
է ինձ աւետարանն անթլփատութեան , որպէս պետրոս՝ ի
թլփատութեան : * զի որ յաջողեցաւ պետրոսի յառա- 8
քեալութիւն թլփատութեանն , յաջողեաց և ինձ ի հեթա-
նոսս : * Իբրև գիտացին զշնորհսն որ տուեալ էին ինձ , 9
յակոբոսէ , և կիփասայ , և յովհաննէսէ , որ կարծեալ սիւն-
քն էին , ձեռն հաստատեցին ինձ և բարնաբասայ .
զի մեք ի հեթանոսս , և նոքա ի թլփատութիւն . * բայց 10
միայն զի զաղքատսն յիշեսցուք . զոր և ես փութա-
ցայ զնոյն առնել :

Գ * Այլ յորժամ եկին կեփասայ յանտիոք , ընդդիմի դարձ 11
եղ ձայ նմի . քանզի դատ իբրև առաքեալ իմն էր : * քանզի 12
զի մինչեւ եկեալ էին ոմանք առ՝ ի յակովբոսէ , ընդ-
հետ հանեաս ուտէր՝ իսկ իբրև եկին , դաստա-
նէր՝ և որոշէր զանձն , երկիւղեալ յայնոցանէ որ ի
թլփատութենէ անտի էին : * և կեղծաւորեցան ընդ նմա 13
և այլ հրեայքն . մինչեւ բարնաբասայ անգամ խոնարհե-
ցաւ ի նոցա կեղծաւորութիւնն : * Այլ իբրև տեսի , 14
եթէ ոչ ուղիղ գնան ի ճշմարտութեան աւետարանին , ա-
սի ցկեփասայ առաջի ամենեցունց , եթէ գու որ հրեայ գ-
ես՝ հեթանոսաբար և ոչ հրեաբար կեաս , զիարդ ստի-
պես հեթանոսաց լինել հրեայսն : * զի մեք բնութ հր- 15
էայք և ոչ ի հեթանոսաց մեղաւորք : * Գայլ 16
դիտեմք , եթէ ոչ արդարանայ մարդ ի գործոց օրէ-
նաց , եթէ ոչ ի հաւատոյն յԱի քրի . և մեք ի քրիս
հաւատացաք , զի արդարացուք ի հաւատոյն քրի , և
ոչ ի գործոց օրինաց . զի ի գործոց օրինաց ոչ ար-
դարասցի ամենայն մարմին :

* Խոկ

մեղաւոր" : (4) Ոմանք . Ամենայն ծառայիցուսցանեն : (5) Ոմանք . Հաւատաւորեացի ի ձեզ : (6) Ոմանք . Բայց զկարծելոյն թէ էիցեն . . որպիսիք երբեմն էին , ինձ չէ փոյթ : (7) Ոմանք . Այլ եւ ապերասանին Թլփա" : (8) Ոմանք . Զի զոր յաջողէ" : (9) Օրինակ մի . Եւ իբրև տեսին զնորա : (9) Ոմանք . Որ կարծեալք սիւնք էին : (11) Ոմանք . Ընդդիմի գաւրձան նմի : (12) Ոմանք . Քանզի մինչև եկեալ : (13) Ոմանք . Եւ այլ հրեայքն ըստ նմա : (14) Ոմանք . Եթէ ոչ ուղիղ գան ի ճշ" . . . հեթանոսաբար կիցես և ոչ . . . մինչ հրեաբարձին : (16) Ոմանք . Օրինացն ոչ արդարանայ

Digitized by Google

17 * իսկ եթէ մինչ խնդրեցիք զարդարանալ ի քէն, և դու Գ
առանիցիկիք մեղաւորք. առաքուրեան քո մերձ ալաչտո-
18 նեայ եղիր. քանզ լեցեր: * Ջի եթէ զոր քահեցին, ըզ-
նոսին միւսանգամ չինիցեմ. առաւ յանցաւորս զանձն իմ
19 եւ ինձէն երևեցուցանեմ: * զի եւս օրինէք օրինացն
20 մեռայ, զի ոչ կեցիչ, և ընդ քէն ի խաչ եւլեչ: * և
կենդանի եմ այսուհետև, ոչ եւ՝ այլ կենդանի ի յիս
քո: Ա՛յլ որ այժմս կեամ մարմնով, հաւատովք որդ. եղ
ւոյն ոյ կեամ. որ սիրեաց զիս, և մատնեաց զանձն
21 վր իմ: * և եւս ոչ անարգեմ զշնորհան ոյ: զի եթէ յօ-
րինաց անաի եր արդարութե, ապա քրիստոս մեռաւ:

ԳԼ: Գ·

3 Ո՛անհիմ գալատացիք, ո՞վ նախանձ արար զձեզ ո-
րոց գրե եթէ առաջի աչաց յի քէն գրեցաւ ի խաչ
2 եւլեալ: * Զայս միայն կամիմ ուսանել ի ձէնէ. ի գոր-
ծոց օրինաց ընկալարուք՝ եթէ ի լսոյ հաւա-
3 ատ: * այդպէսի անհիմ էք. սկսեալ հոգւով՝ և արդ
4 մարմնով վախճանիք: * և այնչափ անդ ք անցին ընդ
5 ձեզ զուր, եթէ իցէ զուր: * Ի՞սկ արդ՝ որ բաշխեաց
ի ձեզ զհոգին, և աշխատեաց ի ձեզ զգործուքիս. ի գոր-
ծոց օրինաց կ՝ եթէ ի լսոյ հաւատոց:
6 * Ո՛րպ աբրահամ հաւատաց յաստ՝ և համարեցաւ նմ Ե
7 յարդարութի: * գիտէք արդեաք. զի որք ի հաւա-
8 ատ են, նոքա են որդիք աբրահամու: * Յա-
ռաջագոյն գիտեր գիր, եթէ ի հաւատոյ անտի ազ-
գադարացուցանէ զհեթանոսս, յառաջագոյն խոստա-
ցաւ զաբրահամու. թէ՝ ի քէզ օրհնեսցին ամենայն
9 ազգք: * Ա՛յսուհետև որք ի հաւատոց անտի են,
օրհնին ընդ հաւատացելոյն աբրահամու:

* Ջի

ամ: (17) Ոմանք. Իսկ արդ մինչ խնդ՝՝... և գաւանիցիքեք
մեք մեղաւո՛՛: (18) Ոմանք. Ջոր քահեցին: (18) Ոմանք.
Ջանձն եւս ինձէն: (19) Ոմանք. Ջի ազ կեցից: (20) Ո-
մանք. Որդւոյն ոյ կամ. զանձն իւր վր մեր: (21) Ո-
մանք. Ապաի ի արդարութե:

Գլ. Գ. (1) Ոմանք յաւելուն. Ա՛զգար զձեզ՝ ոչ հնազանդիլ
ճշմարտութե, որոց գրե՛՛: (1) Ոմանք. Գրեցաւ. քէն յի:
(2) Բ՛ընչ. եթէ ի լսոյ հաւա՛՛: (3) Ոմանք. Ա՛նմիտք էք:
(4) Ոմանք. Ընդ ձեզ՝ ի զուր: (5) Ոմանք. Ոչ բաշխեաց...
և յաշխատեաց ի ձեզ զգործու՛՛... օրինաց եր եթէ ի լսոյն
հաւա՛՛: (6) Ոմանք յաւելուն. Ոյժ ու գրեալ է. Ոչ արդարանայ
հաւատով յաստ: (7) Ոմանք. Գիտացէք արդեաք... ի
հաւատոյ անտի են: (8) ի բէմն ոչխ. Խոստացաւ. Ջի
աբրահա՛՛: (9) Ոմանք. Օրհնեին. Ը հաւա՛՛:

Digitized by Google

Զ * Զի որ միանգամ՝ ի գործոց օրինացն են, ընդ անձն 10
ծխնեք են. քանզի գրեալ է, Թէ անիծեալ ամէն մարդ,
որ ոչ կայցէ յամէն գրեալսն՝ ի գիրս օրինացս՝ առնել
զամէն: * Զի օրինաքն ոչ ոք արդարանայ առաջի Աստ- 11
ուծոյ յայտ է՝ զի արդարն՝ ասէ՝ ի հաւատոց կեցցէ:
* բայց օրէնքն չեն ի հաւատոց, այլ որ արասցէ զսոյն՝ 12
կեցցէ ի նոսին: * Քրիստոս գնեաց զմեզ յանիծից օրինացն, 13
եղեալ վասն մեր անիծք. զի գրեալ է, Թէ անիծեալ
ամէն որ կախեալ կայցէ զփայտէ: * զի ի հեթանոսս օրհ- 14
նութիւն Աբրահամայ եղիցի ի քրիստոս Յիսուս. զի մեք զսուրբ
հոգւոյն սուրբ ընկալցուք հաւատովք:
Ե * Ըստ մարդկութեան ասեմ, եղբարք. ապաքէն զմարդ- 15
կան հաստատեալ կտակ՝ ոչընչ կարէ անարգել, և ոչ
այլ դրսեւորել ի վերայ ասել: * իսկ տարբերհասոնս խոս- 16
տացան աստուածքն, և զաւակին ՆոյսԱ. և ոչ ասէ զաւա-
կաց՝ իբրև բազմաց, այլ իբրև զմիոյ, Թէ և զաւակիդ
քումմէ; որ է քրիստոս: * Բայց զայս ասեմ, զկտակն յառա- 17
ջագոյն հաստատեալ յայ ի քրիստոս օրէնքն որ յետ չորից
հարիւր և երեսուն ամի եղեալն, ոչ կարէ ինչ խափանել
ի խափանելոյ զաւետիսին: * եթէ յօրինուց անտի է 18
ժառանգութիւն. ապա ոչ ևս յաւետեացն՝ բայց տրեալ
հայրն աստուածք շնորհեաց ածս: * Իսկ զի՞նչ է օրէն 19
քնդր: յանցաւորութեան վիճ յաւելաւն, մինչև եկիցէ զաւ-
ւանին որոյ խոստացեալ էր, հարկաւոր հրեշտակօք
ի ձեռն միջնորդի: * իսկ միջնորդ միոյ ոչ լինի, բայց 20
Աստուած միւ է: * Իսկ օրէնքն հակառակի՞ են ի խո- 21
ցեն աստուածային ոչ. քանզի լինէր՝ զի եթէ տուեալ էին
օրէնքն՝ որ կարող էին կենդանի առնել, ապա հարա-
տութիւն յօրինից անտի է արդարութիւն: * Այլ փակեաց 22
ցեն գրեալք զամենեսեան ընդ մեղաւք, զի աւետիքն ի հա-
ւատոյ անտի յայ քրիստոսէ տացին հաւատացելոց: * մինչ 23

---

(10) Ամէն. Անիծեալ է ամէն... ոչ կայցէ յայտ ի գրեալսն օրինացն: (11) Ճշմարիտ ձեւով. Աբդարն ասէ ի: (12) Ամէն. Զնոն՝ի հաւատոց անտի: (13) Ամէն. Նզեթէ անիծեալ ամէն... կախեալ կայցէ: (14) Ամէն. Հոգւոյն սրբոյ առցուք հաւատս՝՝: (16) Ամէն. Իբրև զբազմից... Թէ՝ ի զաւակի քումմէ օրն՝՝: (17) Ամէն. Հաստատեալ յայ ի քրիստոս յայ: (17) Ի կտակ. այսր համարոյ գրելոյ ամ գրչագիրք հանդերձ մեծաւ ծանաւթեամբ զայս. Աբրահամայ հնչ. մինչև՝ի չ. ամ: և խաչակ կ. յակոբ զքէ. յովսեփ ձմ. յերգխատաս ձմիք. միանգամայնայն նշ: (18) Ամէն. Ի ժառանգութենէն՝՝: (19) Ամէն. Իսկն օրէնքն: (21) Ամէն. Օի Թէ աւետեալ էին... անտի էր արդարութիւն: (23) Ամէն. Ընդ օրինօքն փակեալ:

Digitized by Google

չէ՛ հաւատացին եկեալ էին, ընդ օրինաց փակեալ ազահեցաք
՚ի հանգերձեալ հաւատոյն որ յայտնեալ էին ՚ի մեզ։
24 * Ապա օրէնքն դաստիարակ եղեն մեզ ՚ի քո յն, զի
25 ՚ի հաւատոցն արդարացուք։ * այլ իբրև եկին հա-
26 ւատքն, ոչ ևս ընդ դաստիարակաւ եմք։ * քանզի ա-
27 մենեքին որդիք ոյ էք, հաւատովք ՚ի յն քս։ * Որք
միանգամ ՚ի քս մկրտեցարուք, զքս զգեցեալ էք ։ քիք
28 խաչիը, * ոչ հրէայ, և ոչ հեթանոսի. ոչ ծառայի, և
ոչ ազատի. ոչ արու՛ի, և ոչ էգի. զի ամենեքեան դուք
29 մի էք ՚ի քս յն։ * Ապա եթէ դուք քո՛ի էք, ուրեմն
սերմն հաւտոյն զաւակ էք, ըստ սահմանի՛ ժառանգք։

ԳԼ. Դ.

1 ( ) այս ասեմ. ցորչափ ժառանգաւոր փոքրանդն տղայ ը
■ ՚ի, չ՛ ինչ առաւել քան զծառայն. Թէպէտ և ղ կ
2 տէր իւրէ ամենեցուն։ * այլ ընդ հոգաբարձեսն է՛ և
ընդ գաւազանաւորաւք՝ մինչև ՚ի ժամանակէն հօրն։
3 * նոյնպէս և մեք մինչ տղայք էաք ։ ընդ տարերքեք աշ-
4 խարհիս ՚ի ծառայութե՛ կայաք։ * Այլ իբրև եկն
լրումն ժամանակին, առաքեաց ած զորդին իւր՝ որ ե-
5 ղև ՚ի կնոջէ, և եղեալ ընդ օրինաց * զի զնա որ ընդ
օրինացն էին, գնեսցէ ։ զի մեք զորդեգրութի՛ ընկալ-
6 ցուք։ * Եւ զի էք դուք որդիք, առաքեաց ած ըզ-
հոգի որդւոյն իւրոյ ՚ի սիրտս մեր, որ աղաղակէ աբ-
7 բաս, հայր։ * այսուհետև չիս ծառայ, այլ որդի ։ և
8 Թէ որդի, և ժառանգ ած։ * Այլ յայնժամ մինչ ոչ
գիտէիք զած, ծառայէիք այնոցիկ՝ որ ոչն էին ՚ի բնի
9 աստուածք։ * այլ այժմիկ ծանեալ զած, մանաւանդ
Թէ ծանուցեալ էիք ՚ի յած, զիարդ դառնայք միւսան-
գամ ՚ի տարերս տկարս և չարաղաչս, որոց միւսան-
10 գամ զանձինս ծառայեցուցանել կամիք։ * Յուշ-ս-ս
11 խարիք, և զամիս, և զժամանակս՝ և զտարիս։ * երկն-

---

(26) Օրինակ դ. Չի ամենեքեան որդիք ոյ եմք հաւա-
տովք ՚ի քս յն։ (27) Ոմանք. Որ միանգամ։ (29) Ոմանք.
Ապա Թէ դուք... զաւակ էք ըստ։
Գլ. Դ. (1) Ոմն. Ընդ որչափ։ (3) Ոմանք.
Ընդ տարրեքս աշխարհիս ՚ի ծառայութե կա՛։ (4) Ոմանք.
Լրումն ժամուն.., զորդի իւր։ (5) Ոմանք. Չի զոս ընդ
օրի՛.. և զի մեք։ (6) Ոմանք. Չոգի որդւոյ ՚ի սիրտս
մեր, որով աղաղակէ. կամ, որ աղաղակէ՛ք աբբա։
(8) Այլ։ Մ ինչ ոչն գիտէիք։ (8) Ոմանք. Ծառայ էիք..
որ ոչ էին։ (9) Ոմանք. Այլ այժմ ծանեալք զած...
միւսանգամ զանձինս ընծայեցուցանել կամիք։ (11) Ոմանք.

Digitized by Google

զմ՛ ի ձէնջ. դուցի թէ ՛ի զուր ինչ վաստակեցի ՛ի ձեզ: 12
* եղբարո՛ք իբրև զիս, զանգի և ես իբրև զձեզդ էի: Ե՛ղբարք՝ աղաչեմ զձեզ, չիք ինչ ձեր մեղադիր առ 13
իս: * գիտէք դուք՝ զի ակարութիւնէ մարմնոյ աւետա-
րանեցի ձեզ զառաջինն. և զփորձանսն որ ՛ի մարմնի
իմում էին, * ոչ անարգեցէք՝ և ոչ անդամնեցէք. այլ 14
իբրև զհրեշտակ ՚ի յընկալարուս զիս, իբրև զՔ՚ս ՚ի:
* իսկ արդ՝ ո՛ւր է երանութիւնն ձեր: վկայ եմ ձեզ, 15
եթէ հնար ինչ էր՝ զաչս ձեր հանեիք և տայիք ինձ:
* արդ՝ զի թշնամի լիմ եղէ ձեզ, զի ղատափդն խօսա- 16
ցայ: * Նախանձեցուցանեն զձեզ ոչ ՚ի բարւոք. և 17
արգելուլ կամին զձեզ, զի նոցա նախանձաւորք լինիք: * բայց լաւ է նախանձաւոր լինել ՚ի բարիս յամե՛ 18
ժամ, և ոչ միայն յորժամ՚ի ներկա՛ս ՚ի ձերում միջի իցեմ: * Ո՛ր 19
գիանիք իմ, զորս գործեալ վերստին երկնեմ, մինչև
նեարդացին քո ՚ի ձեզ: * կամիմ այժմ դալ առ ձեզ, և 20
փոխել զբարբառս իմ. զի տարակուսանիմ եմ ես վս ձեր:
Թ * Ասէք ինձ՝ որ Ը օրինաքն կամիք լինել, չիցէ՞ ըն 21
Թերցիաւ ձեր զօրէնս: * զի գրեալ է՝ Թէ աբրահա- 22
մոս երկուս որդիք էին, մի՝ յաղախնոյ անտի, և մի՝ յա-
զատէն: * այլ որ յաղախնոյն էր՝ ըստ մարմնոյ ծնեալ 23
եր, և որ յազատէն՝ ըստ աւետեացն: * որ և առակ 24
օրինական. Զի սոյա ինքեան են երկու կտակարանք, մի՝
՚ի լերինն սինեայ՝ ՚ի ծառայութի՛ ծնեալ, որ էր հա-
գար: * քանզի հագար՝ լեառն սինեայ է յարաբիա. հա- 25
ւասար է այսմ երուսաղէմի. զի ծառայ է որգւովքն
իւրովք հանդերձ: * Ասյլ վերինն երուսաղէմ ազատ 26
է, որ է մայր մեր ամենեցունց: * զի գրեալ է. ուրա՛խ 27
լեր ամրուլ որո՛ չ ծնանե՛իր, գոչեա՛ և աղաղակեա՛ որ ոչդ
երկնե՛իր. զի բազո՛մ են որդիք սկնդկի՛ դ առա՛ւել քան
զառաջնեացն: * Ասյլ մեք եղբարք՝ ըստ առհաւոյ ա- 28
ղե

գոլոցէ ՚ի զուր ինչ վաստակեցի ձեզ: (13) Ոմանք. Գի-
տէք իսկ զի ակարութիւն: (14) Ոմանք. Իբրև զյն քն:
(15) Ոմանք. Զի թէ հնար ինչ է՝ զաչս: (16) Ոմանք.
Ասյլ զի թշնամի: (19) Օրինակ մ. Մ՛ ինչև. Նախատացեք
քն: (21) Ոմանք. Ասացէք ինձ: (21) Օրինակ մ.
Որ Ը օրինաքն կամիք լինել: (22) Օրինակ մ. Զի գրեալ
է եղբարք՝ եթէ .. մինն յաղախնոյ: (24) Ոմանք. Որ են
առակ օրինա՛ն: Ոմ ՚ի լա՛ն: Բայ գերագոյն համեմատ
բառս նշանակի. Որ է այլաբանութի: (24) Ոմանք. Սինեայ
՚ի ծառայութի՛ ծնեալ: (25) Ոմանք. Ագիէ սինայ լեառն
է յարաբիոյ՝ հաւասար է այժմ: (25) Ոմանք. Գիէ հա-
գարն ... զի ծառայէ որդւովք իւրովք: (26) Յամենայն
ձեռն. Ասյլ մեր անցն: (27) Ոմանք. Ոչ և գրեալ է.

Digitized by Google

29 ահեռացն որդիք իմք : * այլ որպէս յայնժամ որ ըստ
մարդկեղն ծնեալ էր, հալածէր զայն որ ըստ հոգւոյն,
30 նոյնպէս և այժմ: * այլ զի՞նչ ասէ գիր. 'ի բաց հան
զաղախինդ և զորդի նո. զի մի ժառանգեսցէ որդի ա-
31 զատկինդ՝ ընդ որդւոյն ազատի : * Վասն որով ի՛սկզբանէ
ի՛մք որդիք ազատկանդն, այլ ազատին. ազատութե՛ն ո-
րով քրս զմեզ ազատեցոյց :

Գ Լ. Ե·

1 Պինդ կացէք այսու՛հետև, և մի միւսանգամ ընդ լծ
ծոյ ծառայութե՛ն մնայնիք :
2 * Ահա ասիմ ես պաւղոս եթէ եթէ թլիսա- ՃԺ
3 ցիք, քրս ինչ զձեզ ո՛չ օգնէ : * վկայեմ՝ ամ մարդոյ՝ որ ՂՂ
թլփատեցեալ, թէ պարտական է զամ օրէնսն կատարել:
4 * խափանեա՛լ եք 'ի քրիստ, որ օրինացն արդարանայք.
5 և անկեա՛լ եք 'ի շնորհացն անտի : * զի մեք հոգւովն՝
6 'ի հաւատոց յուսոյն արդարութե՛ն ակն ունիմք : * զի
'ի քրս յի՝ ո՛չ թլփատութե՛ ինչ կարօղ է, և ո՛չ անթլփատ-
7 ութի՛ն. այլ հաւատոք սիրով աշխատեալք : * Բարւոք
ընթանայիք, ո՞ կասեցոյց զձեզ հնազանդել չհաւա-
8 նել : * զի այն հրապոյրք ո՛չ յայնմանէ են որ կոչեացն
9 զձեզ : * փոքր մի խմոր զամենայն զանգուածն խմորէ :
10 * Ես յուսացեա՛լ եմ 'ի ձեզ ընդ՝ տէր՝ եթէ ո՛չ այլ ազգ
ինչ խորհիցիք : և որ խռովեցուցանէ զձեզ, կրիցէ
11 դատաստան՝ ո՛ որ և իցէ : * Ես յիս ևիգրաբք՝ եթէ թլփ-
փատութի՛ քարոզեմ, ընդէ՞ր տակաւին հալածիմ: ապա
12 ուրեմն խափանեա՛լ իցէ գայլութագրե՛ խաչին : * Երա-
նի՛ եթէ մնասակարք իսկ լինէին, որ զձե՛զն խռովեցու-
13 ցանեն : * զի դուք յազատութե՛ն կոչեցեա՛լ էք :
Ե՛զգուշք, միայն զի ազատութի՛ն ձեր ո՛չ լինիցէ՛ 'ի պատ- ԺԱ
14 ճառս մարմնոյ. այլ սիրով ծառայեցէ՛ք միմեանց : * զի
ամ օրէնք՝ 'ի մի բան կատարին. 'ի սիրեացեան զընկեր
քո

ոա'': (29) Ոմանք. Ծնեալն էր : (30) Բ՚ղ՚ք. Եւ զորդի
դաղտա.. որդի ազատկնոյդ ընդ որդւոյ ազատին :
Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Ծառայութե՛ մնայնիկք :(2) Ոմանք.
Չի թե թէ՚'. ձեզ ինչ ոչ օգ՚'։(5) Ոմանք. Չի մեք հոգ
ւովն՝ ի հա՚'։ (6) Ոմանք. Քրիստ՝ ի քրս յի ոչ թլ՚'... սէ
սով աշխատեալ : (7) Ոմանք. Ոչ հաւանիլ : (8) Ոման. Ոչ
յայնմանէ էին որ : (9) Ոմանք. Չի փոքր մի խմոր : (10) Ո-
մանք. խռովեցուցանեն զձեզ, կրեացէ դատաստան ով ոք
(11) Ոմանք. Ի՛նչ թլփատութե՛ քարոզեցի, ըն՚'... խափանի
ք՚ցէ գայլեա՚' : (12) Ոմանք. Իսկ լեալ էին որ զձեզ՚ն
(13) Ոմանք ընդ այլ. միամ օրինակի ընդ՚ենան.. կոչեցեալ էք
եղբարք. միայն զի : (14) Ոմանք. Չի սիրեացեա՚ զընկե՚'։

Digitized by Google

քո խրթև զանձն քո: * Ասա ԹԷ զինւոցանս խաչասաց 15
ցիք՝ և ոտանիցիք. զգոյշ լերուք՝ գուցէ ի միմեանց ասա-
Է գ տանիցիք: * Բայց զայս ասեմ. հոգւով գնացէք, և 16
զցանկութիւնն մարմնոյ մի կատարիցէք: * զի մարմին ցան- 17
կայ հակառակ հոգւոյ, և հոգի հակառակ մարմնոյ.
և զի տաքա միմեանց հակառակ են, մի զոր կամիցիք՝
զայն առնիցիք: * իսկ եԹԷ հոգւով վարիք, տապա չէք 18
ընդ օրինաւք: * զի յայտնի են գործք մարմնոյ. այս ինքն 19
են, շնուԹ՝, պոռնկուԹ՝, պղծուԹ՝, գիւղուԹ՝, * կռապաշ- 20
առուԹ՝, կախարդուԹ՝, ԹշնամուԹ՝, հնա՝, նախանձ,
բարկուԹ՝, հակառակուԹիք, երկպառակուԹիք, հեր-
ձուածք, * չարաճճուԹի՝, սպանուԹիք, արբեցուԹիք՝, 21
անառակուԹի՝ք, և որ ինչ սոցին նման են: զոր յա-
ռաջագոյնն իսկ ասեմ ձեզ, ոչ և կանխասաւ ասէի, ԹԷ
որ զայսպիսին ինչ գործեն, չարքաչուԹ ոչ ոք ժառան-
գեն: * Իսկ պտուղ հոգւոյն այս է. սէր, խնդուԹիւն, 22
խաղաղուԹի՝, երկայնմտուԹ՝. * քաղցրուԹ՝, բարուԹ՝, 23
հաւատք, հեղուԹ՝, ժուժկալուԹ՝: զայսոցիկսեւոց սա-
կաւ օրէնքն չեն հակառակ: * իսկ որ քրիստոսի են, ըղ- 24
մարմինս խաչեցան՝ ի խայտ հանելն կարեաւքն և ցանկուԹիւք
հանդերձ: * ԵԹԷ կեանք հոգւով, ընդ հոգւոյն և քայ- 25
քանիցուք: * և մի լինիցուք սնապարծք՝ միմեանց ձայն
տալով, և ընդ միմեանս նախանձելով:

ԳԼ. Զ.

Ա ղբարք, ԵԹԷ յանկարծ ըմբռնեսցի ոք ի ձէնջ յիւր 1
և իսկ յանցանաւ, գուք որ հոգևորք էք՝ հասուսա-
ւեցէք զայնպիսիսն հոգւով հեզուԹիւն. զգոյշ լերուք
անձանց, զի մի և դուք փորձիցիք: * զմիմեանց բեռս 2
բարձէք, և այնպես կատարիցէք զօրէնսն քրիստոսի: * ԵԹԷ 3
հա-

---

(15) Մանր. Ասա ԵԹԷ զմի'' : (16) Մանր. Ասեմ՝ հոգւով վարիք, հոգւով: (18) Մանր. Իսկ ԵԹԷ մարմնով վարիք: (19) Մանր. Ա՝ցրութիւն. այսինքն է... գիւղուԹի՝, պղծուԹի՝: (20) Մանր. ԹշնամուԹիք, հեռ.: (21) Ա՝ գրչագիրք համօձայն ճշ բոլոս՝ի լսոս'' այլ հանդերձ նշանակեն: Աստիճանի է կա-տնեաս: (21) Մանր. Որ զայնպիսիսն ա''... այլ ժառանգաւորել զկարսն: (23) Մանր. Հանդերձ, հանդարտուԹի՝, հեզուԹի՝, ժուժկալուԹի՝, ճնդամն այսպիսեաց ասէ'': (24) Մանր. ի խայտ հանելոյն կարուածք: (26) Մանր. Զայն առ լոյ, և ընդ միմեանս նախանձելոյ:

ԳԼ. Զ. (1) Օրինակ ի. Ըմբռնեսցի մարդ ոք ի ձէնջ: (1) Մանր. Հոգևորքդ էք... զայնպիսին հոգ''... զգոյշ լերուք զի'... փորձիցիք: (2) Մանր. Կատարեցիք զի ըստ մտաց զօր'': (3) Մանր. ԵԹԷ ոք համարիցի:

Digitized by Google

հաճոյիցի՝ որ լինել ինչ՝ և չիցէ, զմնձեն իւր խոսիլ ։
4 * զգործ իւր կատարեցէ իւրաքանչիւրոք, և ասացա ան-
ձին իւրում միայն պարծանս առցէ, և մի առ ընկ
5 կերեսն ։ * զի իւրաքանչիւրս որ՝ զքՒւր բեռն բառնայ
6 լոց է ։ * հաղորդուսն արասցէ աշակերտն վարդապետ
ին՝ յամենայն բարութԻեն ։ * Մի խաբեքէ, ՅԾծ ոչ արհա
8 մարհի ։ * զի զոր ինչ սերմանէ մարդ, զնոյն և հնձես
ցէ ։ որ սերմանէ ի մարմին իւր, ի մարմնոյ անտի հնձ
ես զապականուԹիւն. և որ սերմանէ ի հոգին, ի
9 հոգւոյ անտի հնձեսցէ զկեանն յաւիտենից ։ * Եւ
զբարիս գործել մի ձանձրասցուք, զի ի ժամանակի
10 իւրում հնձեսցուք առանց լքանելոյ ։ * Եւ յաւուհետև
մինչդեռ ժամանակս ի ձեռս է, գործեսցուք զբարիս
առ ամենեսեան, մանաւանդ առ ընտանիսն հաւատոյ,
11 * Տեսէք՝ որպիսի գրով գրեցի առ ձեզ իմով ձեռամբ ։ ԺԲ
12 * զի որ միանգամ կամին բարեմարդիկ լինել մարմ
նով, նոքա ստիպէին զձեզ Թլփատել. միայն զի մի զխա
13 չին քրիստոսի երԹայցեն ։ * քանզի և որ Թլփատեալքն
իսկ են, ոՉնգամ զօրէնսն ոչ պահեն. այլ կամին զի դուք
14 Թլփատեսջիք, զի ձերով մարմնով պարծեսցին ։ * Եւ ԻՀ
ինձ՝ քաւ լիցի պարծել, բայց միայն ի խաչն տեառն մե
ծոյ յիսուսի քրիստոսի. որով ինձ աշխարհ ի խաչ եղեաւ է, և
15 ես աշխարհի ։ * Ջի ոչ ԹլփատուԹիւն ինչ է, և ոչ ան
16 ԹլփատուԹիւն. այլ նոր արարած ։ * և որ միանգամ
այսմ կանոնի մերձան լինին, խաղաղուԹիւն ի վերայ նոցա
17 և ողորմուԹիւն, և ի վերայ իսրայէլին Ոյ ։ * Եւ յաւե
հետև աշխատս զմի մի արասցէ. զի ես զսպաստարկու
18 քրիստոսի իմում կրեմ ։ * Շնորհք ձեր մերոյ յիսի
քրիստոսի ընդ ոգւոյդ ձերում եղբարք. ամէն ։

Ա՝ Գաղատացիս՝ գրեցաւ ի հռովմէ ։ Տանէ ։ ՃՂՃ ։

---

(4) Ոմանք ։ իւրաքանչիւրոքդ ի ձինչ, և ա՛՛ ։ ասա-
ցէ ։ (8) Ոմանք ։ Ջնոյն և հնձէ ։ ի մարմնին
իւր ապականուԹ. ։ զկեանն յաւիտենականս ։ (9) Ո-
մանք ։ Մի ի ձանձրանայք, զի ։ (10) Ոմանք ։ Գործեսցուք
զբարի ։ ։ առ ընտանիս հաւատոյ ։ (11) Ոմանք ։ Գրե-
ցի ձեզ իմով ձե՛՛ ։ (12) Ոսկան ։ Ջի մի զձեզ խաչին քրի
ստոս՛՛ ։ (13) Ոմանք ։ Ոչ անգն որ Թլփատեալքն ։ ։ գու-
քեզ Թլփատեսջիք ։ (15) Օքինակ մի ընդ ոսկանայ յաՒելս ։ Ջի
ի ինչ չէ ոչ ԹլփատուԹիւն ինչ ։ ։ նոր արարած ։ (16) Ո-
մանք ։ Եւ յամենեսեան միաբանեին, ըստ՛՛ ։ (17) Ցամաս ունիս ։
Ջարշարանս ինչ ի (18) Ոմանք ։ Ընդ հոգւոյդ ձերում ։

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Եփեսացիս Թղթոյն։

Այս առաքեալ՝ի հռովմայ, ոչ իբրև մէկ էր փոխեալ զնո ի պաշտաւն իւրմէ՝ այլ։ Եփեսացիքն հաստատեալք էին՝ի Քրիստոս, եւ ընտանիք էին հաստատուն ա՛ի նա, եւ առաջնորդք ունէին զնոսա։ Եւ յամենի՝ի պատուոյ հաստատել։ Լսեալ յոմանց առաքեալն՝ գրեաց առ նոսա այս բովանդակեալ։ Եւ յառաջին յոյժ անդ էրբէպ նոր խորհրդով զնոսա խոնարհեցոյց։ այլ իմիջեանս յառաջ գան պղծութիւնք, եւ զնոսա ի հաճոյս ոչ։ Եւ իբրև գնա զնոսա լաւագոյն գան պղծութիւնք, եւ զնոսա ի հաճոյս ոչ։ Ցնոսա այսուհի վասն խոնարհութեան ասէ, զի յոյժ արքանաւորք էին հաստատեալք։ Եւ յայտնէ իբրև զնոսա ոչ մարդապաշտք էին հաստատեալքն՝ի գնա, այլ Ճշմարիտք աշխատակիցք։ Ցանկանի՝ եւ զինեն իբրև զնոսա այսուհի առաքեցոս փառաւոր զաւետարանն, եւ զի զնոսա զգուշանայ։ Ցնոսա այսուհի ներբողական բանիւք պատ եւ զնոսա նայս, զնոսա եւ զմանուանս, զգնոսա եւ զքնաւայս՝ հաստատեալ՝ի քրիստոս։ Եւ զամենայնի ըստ ամի յարդարէ ընդդէմ բանսարկուին եւ դիմաց նորա, առ նոսա ասէ գաքինել, եւ բարւոք հաստատել եւ ինքեանք զմիաբանութեան ընդդէմ սատանայական գաղթոյն։ Եւ այսպէս խափարէ զիրարս։

Գլուխք առ Եփեսացիս Թղթոյն։

ա. Վէ՛ք ընդրուելն սիրոյ, եւ նորընծայուելն եւ խոպարմանն։
բ. Ազատ էք գիտեալ ընծայելոյն՝ի Քրիստոս։
գ. Վէ՛ք հիւրանոցաց եւ հրեից ընտանեաց ընդ այ՝ի յիւտն փէ յաւել ըստ ընդհանուր։
դ. Վէ՛ք փոխելոյ նմա ամենեքին իմաստասիրն՝ի լուսատուրեաց հիւ քանոցաց, եւ յանդիմանեալ՝ գիտաց։
ե. Ազատ էք նիկեքեցոյ՝՝ի պղծութիւն եւ՝ի սէրն այ։
զ. Խրատ էր սիրոյ հաբանութիւն, քեզգիք եւ ընդհուն էր պեղ պէս ղահիւ բանգանել իրեն։
է. Վէ՛ք պատարագ եւ արդարոյ՝ որ ամենեքեան առանձ պիրէ։
ը. Վէ՛ք արդանաւոր իրենց արբունիք, եւ գործով պլսերեան չանդիմանելոյ։ Եւ զի հնոյն բանիւք՝ այլ եւ հոգեւոր ընդոյ, սաղմոս պիտ՝ եւ զի գինաւոյ։
թ. Պատուիրէ ընտանեկան պարկեշտիկ իրանաւորաց, եւ իրենց նաց ըստ փէ։
ժ. ՝ի ներպարանս վտանգոյ վասն ըստ փէ պրտութեան։

Digitized by Google

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ ԹՈՒՂԹԻ։

ԳԼՒԱՒ

1 ՊԱՒՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻՇԵ
2 ստուգ քոյ կամիցն ես, որպէս ու են յի-
վերոսս, և հաւատացելոցդ 'ի քէն։ * Շը-
նորհս ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յայ հօ-
րէ մերմէ և 'ի տեառն յիսուս քրիստ։
3 * Օրհնեալ է ած և հայր տեառն մերոյ յիսու քրիստ. որ օրհն Ա
ետ զմեզ ամ հոգեւոր օրհնութիւնս յերկինսատուրս 'ի քէն։
4 * ոպէս ընտրեաց զմեզ նովաս յառաջ քան զ լինելն աշ-
խարհի, լինել մեզ սուրբս և անարատս առաջի նո՛
5 սիրով։ * Յառաջագոյն սահմանեաց զմեզ յորդեգրու-
թիւն 'ի ձեռն յիսու քրիստ, 'ի նմանէ ըստ հաճոյից
6 կամացդ, * 'ի գովեստ փառաց շնորհացդ իւրոց. որով
7 զուարճացոյց զմեզ սիրելեաւն։ * որով ունիմք զըն-
փրկութիւնն 'ի ձեռն արեանն նո՛, զթողութիւնն մեղացդ ըստ
8 մեծութեան շնորհացդ իւրոց. * որ առատացոյց 'ի մեզ ամ
9 բոլոր իմաստութեամբ և գիտութեամբ։ * Ծանուցի մեզ զհորհուրդս գո
կամացդ իւրոց, ըստ հաճոյիցն զոր յառաջա-
10 գոյն եդ նովաս, * 'ի տնտեսութիւն լրման ժամանակաց,
քովանդակել զամ քեզ զոր ինչ երկինս՝ և որ ինչ երկր
11 կրի, 'ի նմին։ * Որով և վիճակեցաք յառաջագոյն հր-
ամայեալք, ըստ յառաջադրութեանն այ. որ զամ յաջո
12 զիւ ըստ խորհրդոց կամացդ իւրոց. * լինել մեզ 'ի գո
վեստ փառացդ նորա՝ յառաջագոյն յուսացեալ լոցս 'ի քէն։
13 * Որով և դուք երբեմն լուսաւորեալք զբանն ճշմարտութե
զաւետաւորանն փրկութեան ձերոյ, որով հաւատացեալք
14 հինքեցայք հոգւովն սրբով աւետեացդ։ * որ է ա՛ռաջա՛ռաջ

ժեալ

---

* 'ի վերնագրէն՝ անմտ. թուղթի առ եփեսացիան։ և անմտ. թուղթի եփեսացւոց։

Գլ. ա. (1) Անմտ. Հաւատացելոց որ են 'ի քէն յն։ (4) Անմտ. Լինելոյ աչքաւարհի։ (7) Անմտ. Շնորհացն իւրոց։ (9) Անմտ. Հաւորհուրդ կամացդ իւրոց ըստ հաճոյից իւրոց։ (10) Ասէ. 'ի տնտեսութիւն լրման։ (10) Անմտ. Քաւանդակել զամ։ (11) Անմտ. Որով վիճակե՛՛... ըստ առաջադրութեան։ (13) Անմտ. Որով երբեմն զուք լուա՛՛... որով և հաւա՛՛։ (14) Անմտ. 'ի գովեստ փա-

Digitized by Google

ՀՀայ ժառանգութեանէ մերոյ ի փրկութիւն հոգւոցն, ի գովեստս փառաց Նորա։

Բ ՂԴ * Վո այնորիկ և ես իբրև լուայ զհաւատսն ձեր որ ի 15
Տէր Յս, և զսէրն որ ընդ ամ սուրբս, * ոչ գադարիմ 16
ի գոհանալոյ վս ձեր՝ յիշել զձեզ յաղօթս։ * վի 17
տուն մերոյ յիշի քրիստ, հայրն փառաց՝ տացէ ձեզ զհոգին
իմաստութեան և յայտնութեան՝ գիտութեանն իւրոյ։ * Լուս 18
սաւոր առնիլ զաչս սրտից, առ ի գիտուլոյ մեզ՝ զի՞նչ
է յոյս կոչման նորա, և զի՞նչ է մեծութիւն փառաց ժա
ռանգութեան նորա ի սուրբս։ * և զի՞նչ է առաւելութիւն 19
մեծութեան զօրութեան նորա ի մեզ հաւատացեալս։ ըստ յաղո
ղութեան կարողութեան զօրութեանն իւրոյ, * զոր յաղորդեաց 20
ի քրս։ Ձի յարոյց զնա ի մեռելոց։ և նստոյց ընդ աջ
մի իւրում յերկնաւորս, * ի վերայ ամ իշխանութեան, 21
և պետութեան, և զօրութեան, և տէրութեան, և ամ անուանի
անուանելոյ։ ոչ միայն յաշխարհիս յայսմիկ, այլ և ի
հանդերձեալսն։ * և զամ ինչ հնազանդ արար ի ներ 22
քոյ սոցին նորա։ և զնա ետ գլուխ ի վերայ ամենայն
եկեղեցւոյ, * որ է մարմին նորա, լրումն՝ որ 23
զամենայն յամենայնի լնու։

ԳԼ Բ·

Գ Այլ զուարճ որ մեռեալ եիք ի մեղս ձեր և յանթլփատու 1
թիւն մարմնոյ ձերոյ, * յորս ընթացեալ գնայիք ըստ ժամանակի աշխարհիս
այսորիկ, ըստ իշխանին իշխանութեան օդոյս այսոյ, որ 2
այժմս ընդվռնէ ի յորդիսն անհպատականութեան։ * յորս 3
և մեք ամենեքեան ընդ նոսա վարեցաք ի ցանկութիւս մարմ
նոյ մերոյ, և առնեաք զկամս մարմնոյն և զմտից, և եիք
որդիք բնութեամբ բարկութեան իբրև այլքն։ * Այլ ած 4
որ մեծն է ողորմութեամբ, վս բազում սիրոյն իւրոյ զոր
սիրեաց զմեզ * մինչդեռ մեռեալք էաք ի մեղս մերս, 5
կեցո

ուաց։ (15) Ոմանք՝ Վս այսորիկ և ես... զձեր որ ի Յս
Տէր Յս։ (16) Ոմանք՝ Զձեզ յաղօթս իմ։ (17) Ոմանք՝
Եւ յայտնութեան գիտուն։ (18) Ոմանք՝ Լո՛ւս ի գիտել
մեզ... և զինչ մեծութիւն փառաց ժառանգութեան նր որ ի
սուրբս։ (19) Ոմանք՝ Զօրութեան նր։ (21) Ոմանք՝ Իշխանութեանց
և պետութեանց... և ի վերայ ամ անուանելոյ, ոչ միայն։
(22) Ոմանք՝ Զի զամ հնա՛... ետուն գլուխ... և զնա ետ
գլուխ ի վերայ ամ եկեղեցւոյ։

ԳԼ· Բ· (1) Ոմանք՝ Եւ գուք եղբարք մեռեալ էիք։
(2) Ոմանք՝ Ընդ եղբարսն գնա՛... օդոյս այսոյ, որ
այժմ։ (3) Ոմանք՝ ի ցանկութիւս մարմ՛... մարմնոյ և
մտաց... իբրև զայլսն։ (4) Ոմանք՝ Այլ ած որ մեծն։
(5) Օրինակ ի՝ Մինչդեռ մեռեալք էաք ի մեղս...

Digitized by Google

կենդանիս արար զմեզ՝ ի քո · քանզի շնորհէք ասացեր
6 ցաք · * ընդ նմին յարոյց , և ընդ նմին նստոյց յերկ-
7 նաւորս ՝ ի քո յն : * զի ցուցցէ՝ ի յաւիտեանան որ գա-
լոցն են՝ զառաւել մեծութիւն շնորհացն իւրոց՝ քաղցրու-
8 թիւն ՝ ի մեզ ՝ ի քո յն : * Ո՛չ շնորհօք նո՛ր էք փրկեալք ՝ ի ձեռն
9 հաւատոցն : և այս՝ ոչ ՝ ի ձէնջ , այլ ից պարգև է · * ո՛չ
10 ՝ ի գործոց , զի մի ոք պարծեսցի : * զի նորա արարած
եմք , հաստատեալք քո՛ւ յն՝ ՝ ի գործս բարւոք · յորս
յառաջագոյն պատրաստեաց ձա՛ · զի ՝ի նոյն գնացուք :
11 * Վասն որոյ և դուք յիշեցէք , զի երբեմն հեթանոսք
էիք մարմնով · որ կոչեցեալն են անթլփատութի՛ յա-
նուանեալ թլփատութե՛ն անաի մարմնաւոր ձեռագոր-
12 ծի՛ն · * զի էիք ՝ի ժամանակին յայնմիկ առանց քո՛ի ,
և տարագիրք յոտիսից աւետեացն , և յոյս ինչ ո՛չ ու-
13 նէիք՝ և անաձք էիք յաշխարհի : * Իսկ այժմ ՝ի ձեռն
յն՝ի քո՛ի , դուք՝ որ երբեմն հեռաւո՛րքն էիք , մերձա-
14 ւորք եղերուք արեամբն քո՛ի : * Ո՛չ նա է խաղաղու-
թի՛ մեր , որ արար զերկուսեան մի՛ · և զմիջնորմ պա՛ն,
15 կոյն քակեաց , զՇնամութի՛ն ՝ի մարմնի իւրում՝ · * և
զօրենս պատուիրանացն՝ հրամանո՛ւքն խափանեաց · զի
զերկուսին հաւատացեալսն խնդեամբ ՝ի մի նո՛ր մարդ , և
16 արարցէ խաղաղութի՛ն · * և հաշտեցուսցէ զերկուսին
միով մարմնով ընդ ած խաչին իւրով՝ վերանկ սպան
17 զՇնամութի՛ն յանձին իւրում՝ , * և եկն աւետարանեաց
խաղաղութի՛ն ձեզ հեռաւորաց , և խաղաղութի՛ մերձաւո-
18 ցաց · * զի նովաւ ունիմք զՇնաւանդութի՛ն երիցսին միով
19 Հոգւով առ Հայր : * Ապա այսուհետև ո՛չ էք օտարք և

շնորհօքն ասէ՝ : (7) Ի՛նձ · ՝ի յաւիտեանսն որ գալոցն ։
(8) Ի՛նձ · Զի շնորհօքն նո՛ր · · · ոչ է՛ ՝ի մէնջ , այլ յած
պարգև է ։ Ո՛ր օրինակ ի՛ն · Ա՛յլ ած պարգևէ ։ (9) Ի՛ն-
ձ՛ · Եւ ոչ՝ ի գործոց ։ (10) Ի՛նձ · Ա՛րարածք եմք ,
հաւատացեալ՝ի՛ ՝ի գործս արդարութե՛ , յորս յառաջ
Քաւչն Հաստատեաց ձա՛ զի ՝ի նոյնս գն՛՝ ։ (11) Ի՛նձ ·
Եւ դուք եղբարք յիշ՛՝ · · · որ կոչեցեալ են անթլփա-
տութե՛ ՝ի յանուանեալ թլ՛՝ ։ (12) Կրկնէր նոր օրինակ ի՛
ինչ յանելու · Ա՛ռանց քո՛ի , և օտարացեալ յաւատիւնեա՛ն
էի՛ · և ասաց՝՝ ։ Ըսք որոմ գնե՛ և ոմանք · Եւ օտարաց
ցեալ էիք յաւա՛՝ ։ (12) Օրինակ ի՛ն · Յոտիսին յաւետ
եանցն ։ (13) Ի՛նձ · Իսկ այժմիկ ՝ի ձեռն · · Հեռաւորն
էիք ։ (14) Ի՛նձ · Ջերկուսին մի՛ , և զմիջնորմն ցան՛՝ ·
զՇնամութի՛ն ՝ի ։ (15) Ի՛նձ · Զի երկուսինն հաս՛՝ · ին
քեամբ ՝ի նոր մարդն ։ (16) Ի՛նձ · ԶՇնամութե՛ ՝ի
մարմնի իւրում՝ ։ (17) Ի՛նձ · Զեզ խաղաղութե ։ (19) Ց-
ոմանս պիտի · Ապա այսուհետև ո՛չ ։

Digitized by Google

և պատգամեսցէք, այլ քաղաքականիցդ սիջիչ, և ընտանեաց
20 ձոյ։ * չինեալ է ի վերայ հիմանն առաքելոցն և մարգարէից։ որոյ է գլուխ անկեանն յիս քրս։ * յորում
21 առնեցին չինուածոն յօգնեալ և պատեալ ամենայն շինուածն յաճեալ ի տա-
22 ճար սուրբ ձոյ։ * յորում և դուք ընդ նմին չինիք ի բնակուԹիւն ձոյ հոգւով։

ԳԼ. Գ.

1 Պաւղոս այսպարիկ ես պատուոյ կապեալ յիս քրսէ, վը-
2 ասն ձեր հեթանոսաց։ * Թերեւս լուեալ իցէ ձեր զպաշտաւնէուԹիւն շնորհացն ձոյ, որ տուեալ են ինձ ի ձեզ։
3 * Ձի ըստ յայտնուԹեաւ ցուցաւ ինձ խորհուրդն։ որպ-
4 էս յառաջագոյն գրեցի առ ձեզ սակաւուք։ * առ ի կա-
5 րօղ կենալոյ ընԹեռնուել և ի միտ առնուլ զիմաստուԹիւն իմ ի խորհրդոյն քրսէ։ * Ձի այլոց ազգաց ոչ
6 ցուցաւ որպէսզի մարգիկն։ որպ և այժմ յայտնեցաւ սրբոց իւրոց՝ առաքելոց և մարգարէից՝ հոգւովն։ * լի-
7 նել հեթանոսաց ժառանգակիցս՝ և մարմնակից, և համագործս աւետեացն ի քրս յիս՝ աւետեաքանաւն, * որոյ
8 եղէ ես պատուոս սպասաւոր, ըստ պարգեւոյ շնորհացն ձոյ որ տուան ինձ, ըստ յաջողուԹեան զօրուԹեանն։ * ինձ որ
9 սրբոցս եմ ամենայն փոքրագոյնիս ետուան շնորհս այս՝ ի հեթանոսս աւետարանել զանքննին մեծուԹիւնն քրսէ։ * և
10 լուսաւոր առնել զամենեսեան, Թէ ոյք է տնտեսուԹիւն խորհրդոյն, որ ծածկեալ էր յամ յաւիտեանից
11 ձոյ որ զամ ինչ ստեղծ։ * Ձի յայտնեացի ապգ ի-
12 խանէ՛ց և պետուԹեանց՝ որ յերկինս են, ի ձեռն եկեղեցւոյ՝ բազմատեսակի իմաստուԹեան ձոյ։ * ըստ յա-
13 ւիտենից զոր արար յաւետեանցն՝ զոր ստացաւ ի ձեռն տեառն մերոյ յիսուսի քրսէ։ * որում ունիմք զհամարձակուԹիւն և ըն-
14 նդունելուԹիւն ի հաւատս նորա։ * վասն որոյ աղաչեմ մի ձանձրանալ ի նեղուԹիւնս մերում, որ վասն ձեր է։ որ է փառք մեր։

15 * Վասն այսորիկ ծնեալ եմ առաջի հօրն որ ամենայն
16 քրիստոնէից։ * Ձի ըստ հարստուԹեան փառացն իւրոց զօրանալ ձեզ զօրուԹեամբ
17 ի մարդն ներքինի։ * Ձի բնակեսցէ քրս ի սրտիս ձեր հաւատովք։ * Ձի արմատացեալ և հիմնեալ ի սիրոյ
18 * Ձի կարասցէք ընկալեալ ամենայն սրբոց զի՞նչ է երկայնութիւն և լայնութիւն և խորութիւն և բարձրութիւն։
19 * Ձի գիտասցէք զսէրն քրսոյ որ անգիտանայ գիտուԹեան։ զի լցցիք յամենայն լցումն ձոյ։
20 * Ձի նորա որ կարող է առնել ամենայն յաւելուածս աւելի քան զոր խնդրեմք կամ իմանամք՝ ըստ զօրուԹեանն որ
21 գործէ ի մեզ։ * նմա է փառք ի եկեղեցւոջ և յքրսէ յիսուսի յամենայն ազգս յաշխարհս յաշխարհաց։ ամէն։

ԳԼ. Դ.

1 Ես ուրեմն կապեալ տեառն՝ աղաչեմ զձեզ կենալ արժանաւորապէս կոչման
2 որում կոչեցարուք։ * Խոնարհութեամբ և հեզուԹեամբ ամենայնիւ։ երկայնմտուԹեամբ։ հանդուրժելով
3 միմեանց սիրով։ * Ջանալով պահել զմիաբանուԹիւն հոգւոյն ի կապ խաղաղուԹեան։
4 * Մարմին մի է և հոգի մի։ որպէս և կոչեցարուք ի մի յուսոյ կոչման ձերոյ։
5 * Տէր մի հաւատ մի մկրտուԹիւն մի։
6 * Աստուած մի և հայր ամենեցուն որ է ի վերայ ամենայնի և ընդ ամենայնիս և ի մեզ ամենեսեան։
7 * Ձի ամենեցուն մեզ տուեալ է շնորհք ըստ չափոյ պարգեւոյ քրսոյ։
8 * Ձի ասէ՝ ելեալ ի բարձունս գերեաց գերուԹիւն և ետ պարգեւս մարդկան։
9 * Ձի ելանելն զի՞նչ է եԹէ ոչ զի և իջեալ էր նախ ի սահմանս երկրի։
10 * Ձի որ իջեալ էր նա է և որ ելեալ է յերկինս ամենայն վերայ երկնից։ զի լցցէ զամենայն։
11 * Եւ նա ետ զոմանս առաքեալս և զոմանս մարգարէս և զոմանս աւետարանիչս և զոմանս հովիւս և վարդապետս։
12 * Ձի կատարեսցի սրբոցն գործ ի պաշտաւնէուԹիւն ի շինուածս մարմնոյ քրսոյ։
13 * Մինչև հասցուք ամենեքեան ի միաբանուԹիւն հաւատոյ և գիտուԹեան որդւոյն ձոյ ի մարդ կատարեալ։ ի չափ հասակի լրման քրսոյ։
14 * Ձի մեք ոչ եմք այլևս մանկունք ալեկոծեալք և տարեալք ամենայն հողմոյ վարդապետուԹեան
15 ի մարդկան խորամանկուԹեամբ ի հանդիպել մոլորեցուցանելոյ։ * Այլ ճշմարտեալ ի սիրոյ աճեսցուք
16 ամենայնիւ ի նա որ է գլուխ քրիստոս։ * Ձորմէ ամենայն մարմին շինեալ և միացեալ ամենայն յօգնութեան
17 ըստ ներգործուԹեան չափոյ ամենայն անդամոյ։ զաճումն մարմնոյ առնէ ի շինուածս իւր սիրով։ * Այսպէս ասեմ և վկայեմ ի տեառնէ
18 զի ոչ եւս գնասջիք որպէս և հեթանոսք ի պարապուԹիւն միտս իւրեանց։
19 * Խաւարեալ մտօք և օտարացեալ ի կենաց ձոյ ի տգիտուԹենէ որ է ի նոսա ի կամս սրտից իւրեանց։
20 * Որք ապերախտեալ ի զգայուԹենէ ետուն զանձինս իւրեանց ի շնուԹիւն ի գործել զամենայն պղծուԹիւն ի ագահուԹիւն։
21 * Դուք ոչ այդպէս ուսարուք զքրս։
22 * ԵԹէ զնա լուարուք և ի նմա ուսարուք որպէս ճշմարտուԹիւն է յիսուսի։
23 * Ձի ի նմա ուսարուք ըստ առաջնում կենացն զհինն մարդ զապականեալ ըստ ցանկուԹեանց մոլորուԹեան։
24 * Եւ նորոգիլ ի հոգի մտաց ձերոց։ * Եւ զգենուլ զնոր մարդն որ ըստ ձոյ արարեալ է ի ճշմարտուԹեան և ի սրբուԹեան։
25 * Վասն որոյ ամենայն ստութիւն մերժեալ խօսեցարուք ճշմարտուԹիւն ընդ ընկերի իւրում։ Ձի եմք միմեանց անդամք։
26 * Բարկացարուք և մի մեղանչէք։ արեգակն մի մտցէ ի վերայ բարկուԹեան ձերոյ։
27 * Եւ մի տայք տեղի սատանայի։
28 * Որ գողանայր մի եւս գողասցի։ այլ աւելի վաստակեսցէ գործելով զբարին ձեռամբ իւրով։ Ձի ունիցի տալ ընդ նեղելոյն։
29 * Ամենայն բան պիղծ ի բերանոյ ձերմէ մի ելցէ։ այլ եԹէ ոք բարի է ի շինուԹիւն հաւատոյ։ զի տացէ շնորհս լսողացն։
30 * Եւ մի տրտմեցուցանէք զհոգի սուրբ ձոյ որով կնքեցարուք յաւուր փրկուԹեան։
31 * Ամենայն դառնուԹիւն և բարկուԹիւն և սրտմտուԹիւն և աղաղակ և հայհոյուԹիւն հեռի եղիցի ի ձէնջ ամենայն չարուԹեամբ։
32 * Եւ եղերուք միմեանց քաղցրագոյնք և ողորմածագոյնք։ ներեցէք միմեանց որպէս և ձոյ ներեաց ձեզ ի քրսէ։

---

(20) Ոմանք. Որոց է։ ի՛, որ է գլուխ... քրս յի՛։ (22) Ոմանք. Ընդ նմա չինիք... ձոյ հոգւոյն։

Գլ. *։ (2) Ոմանք. Լուեալ է ձեր։ (3) Ոմանք. Ըստ յայտնուԹեան ցուց... ոչ և յառաջագոյն։ (4) Ոմանք. Ձ իմաստասէր զիմ՛ ի խոր։ Ոսկր օրինակ մի. Ձիմաստասէրն զիմ խորհրդոյն։ (5) Ոմանք. Ոչ այժմ յայտ։ (7) ի քէն ձեռն։ Եւս պատուս ասաս։ (9) Ոմանք. ԵԹէ զինչ է... խորհրդոյն քրիստոսի... յաւետեանցն առ ձոյ։ (10) Ոմանք. իչխանուԹիւնքն և այլն... իմաստասէրն քրսի։ (13) Ոմանք. ինչ է վասն ձեր։ (14) Ոմանք. Վասն այսորիկ ծնեալ։

Digitized by Google

15 քնի • * ուստի ամ նահապետուքեն յերկինս և յերկ-
16 իր անուանի • * զի տացէ ձեզ ըստ ութծուքեն փառաց
իւրոց, հաստատեալ զօրուքի ձերոն հոգւոյն իւրոյ, ի
17 ներքինն մարգն • * քնակիլ քրիստոս հաւատովք ի սիրտս
18 ձեր • սիրով արմատացեալք, և հաստատեալք • * Ջի
կարօղ լինիլիք հասանել ընդ ամ սուրբս, զինչ է լայ-
նուքն և երկայնուքեն, և բարձրուքեն և խորուքեն •
19 * ճանաչել զատաելուքեն գիտուքեն սիրոյն քրիստոս • զի
20 լիքիք ամ լրուքեն աստ • * Ա յժմ այնմ որ կարօղ է ա-
ւաւելս քան զամ հինչ առնեմ յամաքսուքի, քան զոր
խնդրեմքն և խմանամք • ըստ զօրուքեն որ յամիս ներկայն
21 է ի մեզ • * նմա փառք յեկեղեցւոյն և ի քրիստոս, յա-
ւիտեանս ազգաց յաւիտենից յաւիտեանս • ամէն •

ԳԼ Դ•

1 Ա ղբ՝ աղաչեմ զձեզ ես որ կապեալս եմ ի տէր, արժ
2 ժանի գնալ կոչմանն յոր կոչեցարուք • * ամ խո-
նարհուքեբ, և հեզուքեբ, և երկայնմտուքեբ՝ անանձ
3 միմեանց սիրով • * փուքեալ պահել զմիաբանուեն հոգ-
4 ւոյն յօգիւ խաղաղուքեն • * մի մարմին՝ և մի հոգի •
5 ոյն և կոչեցարուք ի մի յոյս կոչման ձերոյ • * Ա ի է
6 տէր, մի հաւատք, մի մկրտուքի • * մի ած, և հայր ա-
մենեցուն, որ ի վերայ ամենայնի, և ընդ ամենեսին,
7 և յամենեսին ի մեզ • * Ա յժմ ետրաքանչիւր ոումեք ի
մեզ տուեալ են շնորհք ըստ չափոյ պարգեւացն քրիս-
8 • ման որոյ և ասէ • ել ի բարձունն՝ գերեաց զգե-
9 րութիւն, և ետ պարգեւս մարդկան • * Որ ելն զինչ է,
10 եթէ ոչ՝ զի էջ նախ ի սուրբն կողմ երկրի • * որ էջն,
նոյն է՝ և որ ելն ի վերոյ քան զամ երկինս, զի լցցէ
11 զամ • * Ե ետ նա ետ զմանս առաքեալս, զմանս մարգ-
գարէս, զմանս աւետարանիչս, զմանս հովիւս և վար-
12 դապետս • * ի հաստատութիւն սրբոց, ի գործ պաշ-

մաց

(16) Ա մնդ • Հաստատեալ զօրուքեբ • (17) Ա մնդ • Սի-
րով արմա" • (18) Ա մնդ • Կարօղ լինիցիք հա" • (19) Ա-
մնդ • Գիտուքեն սիրոյն • • ամ գիտուքեն այ • (21) Ա-
մնդ • Յեկեղեցւոջ և ի քրիս •

Գ• Գ• (2) Ա մնդ • Հեզուքեբ, երկայնմտո" • (3) Ա մնդ •
Յօգիւ խաղաղուքեն • (5) Ա մնդ • Ջի մի է տէր, և մի
հաւատք • (6) Ա ստ • Ել ամենեսին ի մեզ • (7) Ա մնդ • Տուեալ
է շնորհ ըստ չափու • (9) Ա մնդ • Կողմն երկրի • (10) Ջ-
րընթացին այսպես անուանէ ՚ի եբրայեցւոցն հմանայն ոմանց • Ելեալ
ոչ զի էջ նախ ՚ի սուրբն կողմ երկրի որ էջն, նոյն է
և որ ելն ՚ի վերոյ քան • (12) Ա մնդ • Ա ՚ի հաստատ

Digitized by Google

ասումն, ի չինուածի մարմնոյն քումէ։ * Ընկէզ հասցուք 13
սմնկերկնեան ի մի միաբանութենէ հոգեպատց՝ և գիտուն
որդւոյնեաց։ յայր կատարեալ ի չափ հասակի կատարե-
մանն քոյ։ * Ոչ ևս յայսմհետէ եղեալք տղայք խոտո- 14
վեալ և տատանեալք յամենայն հողմոյ վարդապետութե,
խաբեութեամբ մարդկան՝ խորամանկութեամբ ի խաբեու-
թեն մոլորութե։ * այլ ճշմարտեալք սիրով աճեցուս 15
զնովքն ի նմա զամենայն, որ է գլուխ քրիստոս։ * ուստի ամենայն մարմ- 16
նին յօդեալ և պատշաճեալ ամենայն հաստատութե տա-
րածութե ըստ ազգեցութե չափոյ ի իւրաքանչիւր մասին՝
զաճումն մարմնոյ գործէ՝ ի շինուած անձին ի սիրոյ սիրով։
* Ասեմ զայս ասեմ և ոսխամ՝ ի տէր։ ոչ ևս ձեզ ըզ- 17
նոյն օրինակ գնալ, որպէս և այլ հեթանոսք գնան՝ ի
նայնութե մտաց իւրեանց։ * որոց խաւարեալ են միտքք 18
իւրեանց, և օտարացեալ են ի կենդանի անուն աստ, վասն
տգիտութե որ է ի նոսա, վասն կուրութե սրտից իւ-
քեանց։ որք դանձանց իւրեանց ցաւոյն կասկած, ի 19
մատնեցին զանձինս գիշերի, ի գործս ամ պղծու-
թե։ * Ձայս ոչ այսպէս ուսարուք զքրիստոս։ 20
* Թէպէտ և լուարուք զնմանէ և նովաւ ուսայք, ոպէս 21
է ճշմարտութիւն յնմ։ * ի բաց մերկանալ ի ձէնջ ըստ
առաջին գնացիցն զմարդն հինն, զապականեալն ցան-
կութիւնք խաբեութենէն։ * և նորոգել հոգւովն մտաց 23
ձերոց։ * և զգենուլ զնոր որ ըստ աստուծոյ ստեղծեալ է, արդարութիւն և սրբութիւն ճշմարտութենէ։ 24
* Վասն որոյ ի բաց ընկեցէք զսուտն։ խօսեցարուք 25
ճշմարտութիւն ի բաց ընկերքն ընդ ընկերի իւրում։ զի
եմք միմեանց անդամք։ * բարկանայք և մի մեղա- 26
նչէք։ արեգակն ի վերայ բարկութե ձերոյ մի մտցէ։
* և մի տայք տեղի սատանայի։ * Որ գողանայրն, մի 27
ևս գողացի, այլ մանաւանդ վաստակեցէ գործել 28
ձեռօք իւրովք զբարիս։ զի բաւական իցէ տալ ումեք
պիտոյ իցէ։ * Ամենայն բան ապական ի բերանոյ ձերմէ 29
մի ելցէ։ այլ որ ինչ բարին է, ի շինուած պիտոյից,
զի տացէ շնորհս այնոցիկ որ լսեն։ * և մի տրտմե- 30

ստութե սր" ... ի չինուած մարմ"։ (13) Ման. Եւ՝ ի պիտութե որդւոյն։ (14) Ման. Իցէք տղայք խո"։ (15) Ման. Աճեսցուք ի նա զամ։ Ա՝ ուսան. ի՝ ինա ամեն։ (16) Ման. Տարբերութե եւ ազգե"... մարմնոյ գործոյ ի շինուած։ (18) Ման. Ա՝ ազիտութե... վա հուրնեն։ (19) Ման. Զանձինս ի գիշերե։ (23) Ման. Հոգւով մտաց։ (25) Ման. Իւրաքանչիւր ընկերի։ (28) Ման. Վաստակեցցի գնոյն իւրովք գործ։ ... բարւոյն չիցէ տալ։ (29) Ման. Բարին իցէ։

Digitized by Google

ցաւցանիք զՀոգին Ս[ուրբ] որով կնքեցարուք յաւուրն
31 փրկութեան: * Ամենայն դառնութիւն, և բարկութիւն, և
սրտմտութիւն, և ազաղակ, և հայհոյութիւն բառնայցի ի
32 ձենջ ամենայն չարութեամբն հանդերձ: * Լերուք ընդ-
միմեանս քաղցունք գթածիք ընդունելով միմեանց, որպէս
և Աստ քրիստ ընդունեալ մեզ:

ԳԼ: Ե·

1 Ա[ստ]ուածոյ եղերուք ապ, իբրև որդիք սիրելիք * և
2 գնայցէք սիրով՝ ոգի և քրիստ սիրեաց զմեզ, և մատ-
նեաց զանձն իւր վասն մեր, պատարագ և զինուածն ապ
ի հոտ անուշից:
3 * Ամէն պոռնկութիւն և ամէն պղծութիւն, կամ ագահութիւն, Ը
և անուանանացի մի ի մէջն ձերոյս, ոգի և վայելէ սըր-
4 բոց· * և զազրութիւն, կամ խօսք յիմարութեան, կամ խնդ-
կասութիւն, որ ոչ վայելէ· այլ մանաւանդ գոհու-
5 թիւն: * Զայս ասեղիկայեալ գիտասջիք զի ամէն պոռ-
նիկ, կամ պիղծ, կամ ագահ, որ է կռապաշտութիւն՝ ոչ
6 ունի ժառանգութիւն յարքայութեան քրիստ և ապ: * Մի
ոք զձեզ խաբեսցէ բանիւք սնոտեաւք· զի վասն այսոցիկ
եկն գայ բարկութիւն ապ ի վերայ որդւոցն անհնազանդու-
7 թեան: * Մի այսոցհետև լինիջք բաժանորդք նոցա: * զի
8 ժամանակ և երբեմն էիք խաւար, արդ՝ լոյս էք ի ապ, զ-
9 իբրև զաւրդիս լուսոյ գնացէք· * զի պտուղ լուսոյ ամ-
10 բարութիւն է՝ և արդարութիւն և ճշմարտութիւն: * Փոր-
11 ձեցէք՝ զինչ է հաճոյ ապ· * և մի հղորդ լինիջք ան-
պտղութեան գործոցն խաւարի· այլ մանաւանդ յանդի-
12 մանեցէք: * զի որ ի ծածուկ ինչ գործէ ի նոսա, ամօթ
13 և խօսիլ ապտեղի է: * այլ ամ ինչ յայտնի լինի՝ լուսով
լուսաւորի՝ յայտնի լինի· զի ամ ինչ որ յայտնի է լոյս է:
14 * Վասն որոյ և ասէ· արի որ ննջեցող, և հանգնուսյ ի մե-
15 ռելոց, և լուսաւորեսցէ զքեզ քրիստ: * Տեսջիք ուր ճշմարտ
16 տիս գնայցէք· մի իբրև անիմաստոք, * այլ իբրև իմաս-
տունք· գնեցէք զժամանակս, զի աւուրքս չարք են:

---

(1) Ա՛նտ· Բարձեալ՝ ի վերոյ: (2) Օրինակ Գլ· Ե· (1) Բերեալ· Եղերուածք ապ: (2) Օրինակ Գլ· Ա՛ն ի հոտ ա՛՛: (3) Ա՛նտ· Ոչ վայելէ ի ա՛՛: (4) Ա՛նտ· Ոք ոչ վայելէ ի սրբոց, այլ: (5) Ա՛նտ· Քաջ և ապ· կամ, զայն: (6) Ա՛նտ· Զի վն այնպիսի գայ բարկ-
ութիւն: (9) Ա՛նտ· Ա՛մ բարուեր եք: (10) Ա՛նտ· Հան-
ձին է ապ: (12) Ա՛նտ· Ոք ի՛ ծածուկին ինչ· զայն և ա-
մէնքն իսկ ասե՛՛: (14) Ա՛նտ· Եւ լուսաւորեսցէ քեզ քրիստ:
(15) Օրինակ Ա՛նտ· Որպիսի՝ ճշմարտեսջիք գնասցէք· զի
ոչ· գնեսցիք զժամուն, զի աւուրքս չարք են:

Digitized by Google

են : * Վա այնորիկ մի լինիք անխմաստք , այլ խմացարուք 17
զինչ են կամք Տեառն : * Եւ մի արբենայք գինւոյ , յո- 18
րում է անառակութիւն . այլ մանաւանդ լցարուք Հոգւով .
* խօսեալ ՚ի սիրտս ձեր սաղմոսիւք և օրհնութիւնք , և 19
երգովք Հոգեւորաք . երգել և սաղմոսել ՚ի սիրտս ձեր
Տեառն : * Գոհացարուք յամէ ժամ ՚ի վերայ ամենայնի , 20
յանուն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի , Աստուծոյ և 21
Հօրն . * հնազանդ լերուք միմեանց երկիւղած քրիստ :

Թ * Կանայք՝ ենթակայ արանց հնազանդ լիցին իբրև Տեառն . 22
* զի այր է գլուխ կնոջ , որպէս և Քրիստոս է եկեղեցւոյ 23
Հայր . և ինքն է փրկիչ մարմնոյ : * այլ որպէս եկեղեցին 24
հնազանդ լինի քրիստոսի , նոյնպէս և կանայք իւրեանց ա-
րանց յամէնայն : * Արք՝ սիրեցէք զկանայս ձեր . որպէս և 25
Քրիստոս սիրեաց զեկեղեցի , և զանձն իւր մատնեաց վասն
նորա , * զի զնա սրբեսցէ սրբութեամբ առաւազանին բանիւ . 26
* զի կացուսցէ ինքն իւր յանդիման փառաւոր զեկեղ- 27
եցի , զի մի ունիցի ինչ արատ , կամ ախտ ոչ ինչ , կամ
այլ ինչ յայսոցիսեաց . այլ զի էցէ սուրբ և անարատ :
* Նոյնպէս պարտին արք սիրել զիւրեանց կանայս , իբր 28
զիւրս զիւրեանց մարմինս : որ սիրէ զկին իւր , զանձն իւր
սիրէ : * զի ոչ ոքեք ատեաւ զանձն իւր , այլ սնու- 29
ցանէ և գարմանէ զնա , որպէս և Քրիստոս զեկեղեցի . * զի ան- 30
գամք եմք մարմնոյ նորա , ի մարմնոյ նորա և յոսկե-
րաց նորա : * Վասն այնորիկ թողցէ այր զՀայր և զՄայր 31
մայր իւր , և երկրիցէ զկնոջ կնով իւրով , և եղիցին
երկոքեան ՚ի մարմին մի : * Խորհուրդս այս՝ մեծ է , 32
բայց ես ասեմ խոհ ՚ի քրիստոս , և յեկեղեցի : * այլ և դուք 33
նոյնպէս մի ըստ միոջէ . զի իւրաքանչիւրքեք զկին՝ իբր
զանձն սիրեսցէ՝ իբրև զիւր անձն . և կին երկնչեցի
յառնէ իւրմէ :

Գլ.

---

(17) Ոմանք . Վա այսորիկ մի լինիք անխմաստք . զինչ
կամք են այ : (18) Ոմանք . Լցարուք Հոգւովն : Որ ա-
կան . Հոգւով սրբով : (19) Ասի . Երգել և սաղմոս ա-
սել ՚ի սիր" : (21) Ոմանք . Երկիւղիւն քրի : (22) Ոմանք .
Հնազանդ լինիցին : (23) Ցօրինակին . Գլուխ գնոջ :
(24) Ոմանք . Որպէս եկեղեցի հնազ" . այսպէսն յամէ : (25) Ո-
մանք . Մ առանձաց զանձն իւր : (27) Ոմանք . Ա րատ ինչ .
կամ այլ զինչ յայնպիսեաց անառի , այլ զի : (28) Ոմանք .
Զիւրեանց մարմին : (29) Ոմանք . Զի ոչ ոք առաւ զանձն
իւր : (30) Ցոմանս ձեռն . Մ արմնոյ նր ՚ի ծրծոյ նր : Ո-
ր ա մանք . Եմք ՚ի մարմնոյ նր , և ոսկր յոսկերաց նորա :
(31) Ոմանք . Վա այնորիկ թողցէ . զՀայր իւր և զմայր :
(32) Ցոմանս ձեռն . Ա ստ ՚ի ՚ի քրս : (33) Ոմանք . Մ ի ըստ
միոջէ իւրաքո" զիւր կինն . և կինն երկնչեցի :

Digitized by Google

ԳԼ. Ջ.

1 Որդիք՝ հնազանդ լերուք ծնողաց ձերոց ՚ի Տ֊ր. զի թ
2 այն է արժանն: * Պատուեսո զհայր քո և զմայրդ՝
3 որ է առաջին պատուիրան յաւետեան. * զի քեզ բա֊
4 րի եղիցի, և երկայնակեաց լինիցիս ՚ի վերայ երկրի:
5 * Հարք՝ մի զայրացուցանէք զորդիս ձեր, այլ անուա֊
6 ցանէիք զնոսա խրատու և ուսմամբ Տեառն: * Ծառայք՝
7 հնազանդ լերուք տերանց ձերոց մարմնաւորաց, ահիւ
8 և դողութեամբ և միամտութեամբ սրտից ձերոց՝ որպէս
9 և քրիստոս: * Մի ոք ակնակի ծառայել երևել մարդահաճ֊
10 ծայք, այլ իբրև ծառայք քրիստոսի առնել զկամն Աստ. * սրբ֊
11 սէր մտօք ծառայել իբրև Տեառն, և ոչ իբրև մարդկան:
12 * գիտասջիք թէ իւրաքանչիւրոք՝ որ զինչ առնիցէ ըղ֊
13 քարին, զնոյն ընդունի ՚ի Տեառնէ՝ եթէ ծառայ և եթէ
14 ազատ: * Եւ դուք տեարք՝ զնոյն առնիջիք առ նոսա.
ներելով առնել զսպառնալիսն. գիտասջիք՝ թէ և նոցա
և ձեր տէր գոյ յերկինս. և ակնառութիւն ոչ գոյ առաջինե֊
15 * Ա֊յսուհետև զօրացարուք տերամբ, և կարողքիք զՀ.
16 րուսթէ նր: * և զդեցարուք զսպառազինուեն Աստ. զի
17 կարող լինիջիք կալ ընդդէմ հնարից սատանայի: * Ջի
ոչ է մեզ պատերազմ ընդ մարմնով և ընդ արեան. այլ
ընդ իշխանութեսն և ընդ պետութիւնս, և ընդ աշխարհա֊
կալս խաւարիս այսորիկ՝ ընդ ոգիս չարութեան որ ՚ի ներ֊
18 քոյ երկինս: * Վասն այսորիկ առէք զսպառազինուեն թ ե
քեն Աստ. զի կարող լինիջիք ՚ի դիմի հարկանել չարին
19 յաւուրն չարութեան: * և իբրև զամէն ինչ կատարիցիջ,
հաստատուն կացէք. զօրղի կալջիք, այնպէսու զմէջս
ձեր ջնջտուելքն, և զգեցեալ զդեհան ազգապատե֊
* և

ԳԼ. Ջ. (1) Ոմանք. Ջի այնպէս է արժանն: (2) Ոմանք. Առաջին պատուիրան յոյժ է: (3) Ոմանք. Բարի լի֊
նիցի, և երկայնակեաց եղիցիս ՚ի վր: (6) Ոմանք. Ոչ
մարդահաճոյ. այլ իբրև քրիստոսի ծառայք: (8) Օրինակ ի֊
գիտասջիք զի իւրաքանչիւրոք ՚ի Տէնէ: (8) Ոմանք. Ե֊
թէ իւրաքանչիւրոք զոր ինչ և առնիցէ զբարին, զնոյն
և ընդունի. կամ, ընդունի և ՚ի տեառնէ: (9) Ոմանք. Գիտասջիք զի և նոցա: Ե ոմանք. եթէ նոցա և ձեր տր: (11) Ոմանք. Պատուիրանն էին այ: (11) Օրինակ ի. Ընդդէմ հնար֊
ից բանսարկուին: (12) Ոմանք. Ոչ է մեզ մարտ պատ֊
երազմի ընդ.. և ընդ այսու չարութ: (12) Ուխտ. Ոչգէ
են ՚ի ներքոյ երկ՚: (13) Ոմանք. Վասն այնորիկ առէք զսպատ֊
ազինուելքն այ, զի կարող լինիջիք... յաւուրս չա՚՚: (14) Ոմանք. Հաստատուն կացէք... զմէջս.. զդեհան ազգապատե֊
լով զերդ զարդարուելքն:

Digitized by Google

* և ասացեալ զոսոս պատրաստուելոյ առեւտրականին 15
խաղաղութեանն : * Եւ՝ ի վերայ ամենայնի առեալք զվահանն 16
հաւատոյց . որով կարող լինիցիք զամենայն նետս մոա-
խրա չարին հրկիզականս : * և առեալք զսրաւատրան փրկու- 17
թեան , և զսուսեր հոգւոյն՝ որ է բանն Աստուծոյ . * ամեն 18
նայն աղաչեալ ի Հոգւոյն՝ որ է բանն Աստուծոյ . ամեն
նայն ժամանակի . հոգալով : և՝ ի նմին զգաստանալով՝ ամե-
նայն ժողովոյ սրբոց : * Եւ՝ վասն իմ՝ զի ինձ տացի բանն ի բանալ 19
զբերանոյ իմոյ , հանդարձակութեամբ յայտացանել զխորհուրդս
աւետարանին . * վասն որոյ պատուականութիւն կապաս 20
նեցայ . զի նովաւ հանդարձակեցայց որպէս և պարտ է
ցի ինձ խօսել : * Բայց զի գիտասիք և դուք զկնի 21
գինեալ գործոցիմ . զամենայն ինձ յաւելցէ ձեզ տեղեկ-
կնալ սիրելին եղբայրն՝ և հաւատարիմ պաշտօնեայ ի Տէր :
* զոր առաքեցի առ ձեզ զմիում իրի , զի գիտասիցէք զոսոք 22
զինեալ , և սիրտս մխիթարիցէ : * խաղաղութիւն ընդ եղբարս , 23
և սէր հաւատովք՝ յՀաւրդւոյ յՅիս ի Հօրէ՝ և ի Տեառնէ
Յիսուսէ Քրիստոսէ : * Շնորհք ընդ ամենեսեան՝ որ սիրեն զՅիս 24
Տէր Յիսուս Քրիստոս անապականութեամբ :

Ա՜ Եփեսոսիա՝ փրկեաս ի հալածէն ի Յեսու փախչիսոյ :
Տոմոս ՝ յՅիկս :

---

(15) Ոմանք . Ա՛ժառատանիցեն խաղաղութիւն : (16) Ոմանք . ի վերայ այս ամեն առեալք զվահանն հաւատոյ : (17) Ոմանք . Եւ զսուսեր հոգւոյ : (18) Ոմանք . Եւ՝ ի նմին արթնիկիք : (19) Ոմանք . Ձհոգս հոգոց . նոյն , զհոգսեհոգսն ասէ : (20) Ոմանք . Ոչ պարտ էիցէ խօսել ինձ : (21) Ոմանք . Ձինչ գործեմ . . . առքիկոս ասի : (22) Այլ . Ձամենի , և սիրեն Քրիստոսիցն զանխտան ձեր : (23) Ոմանք . Յայ հօրէ՝ և ի Տեառնէ : (24) Ոմանք յաւելուած . Ամէն զՅիսուս Քրիստոս . ասին :

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ըստ Փիլիպպեցիս Թղթոյն։

Այս առաջեալ՝ի հառնէն. ոչ փե՛նեալ էր վնասս և վարդապետեալ. և ի պարտաւոր բնութիւնս՝ այս։ Ընտուելոյն փիլիպպեցիոն պայծառս պատրաստ ամանի էիլեալ և պղծեալ զլսեն չիս անարատիցն, պարտաւոր առնելով պարտեզեան օրէնսն և պրիսկատուրին, և ասելն առանց սուրբ ոչ կարէի արդարանալ։ Եկեալ առաքեալն՝ և գրէ առ փիլիպպեցիսն, և նախ ընդառնի զնահատս նոցա, և ընդունելի ըն չիշատակէ զնոսա։ չեկ այսորիկ յայտնեն էքէ՝ոչ պիտանի առաջ՝ի հառելմ։ և ամանի ձանձրացան՝ի վէր նորին խոստանացն, և նախանձս ջրշելոյն։ Յետ այսոր ըմի պատա դարձոյց. զմիմեանս սիրել։ յայտնէսյ նոցա և պիրիկեն մարդասիրութիւն, պի ասէ երբ՝ և մարդ եղև վասն մեր։ Յետ այսոր վերկատուրին և պրնաղել օրէնսն ընկնելոյ առանձ, էրեն գան պտրեալ է բերկարուրին, առ չինան ղպարտանան և ասէ, էրեք այս ամ պահատուրի է առ գո։ ըմ որոյ և վարդապետիկ մի առ բերկարել։ և՝ի նոյն նոյնն ընդդիմանայ հերձուածոց՝ և ասէ բեր բնաւին են խաչին գո։ և ընդառնի պիրիկեպեցիսն, ըմ որոյ նորին հաստատ եղեն, և դարձուցանէ զնոսա՝ի սովորական իմ-չեանց, խոտորել պերուսին։

Գլուխք առ փիլիպպեցիս Թղթոյն։

Ա. Գահուրէ վասն փիլիպպեցոյն առաքինուրեն, և զսրտիկ ըմ խոտորման նոցա։

Բ. Գիտարուրէ խորոյ պատկերամօղ նահատակուրեն և յաջող բարուրե։

Գ. խոտորս ըսա այ փաքանուրեն՝ և պիտանի կենդանոյ։

Դ. վնասն փիլիպպոյ և եպաֆրոդիտոսի, զրոս առ նոսայն ու առաքեալ։

Ե. կնասն հանգնար վարուց՝ և ոչ ևս ըսա մարմնոյ, որ է նման նորին մահուան գո։

Զ. խորատ առաքելին ոսանց՝ի հպարտոյ ամբիցուան։

Է. Ընդառնելոյն ողջոյնս որ առաքեալս նմա։

Digitized by Google

ԱՌ ՓԻԼԻՊՆՅԻ ԹՈՂԹ։

ԳԼ. Ա.

ՅԿ ՊԱՒԼՈՍ ԵԻ ՏԻՄՈԹԷՈՍ 1
ծառայ յԻսի քրի՝ ամենայն սրբոց ՚ի քրս
յն՝ որ են ՚ի կոլոսաս փիլիպեցւոց, և
ասիկասդասակցոք և սարկաւագոք։ * Շնորհք ընդ ձեզ 2
և խաղաղութի՝ յԱստ հօրէ մերմէ, և ՚ի տեառն յԻսի քրիէ։
Ա * Գոհանամ զԱստ իմոյ ՚ի վերայ ամենայն յիշատակի 3
ձերոց։ * յամենայն ժամ, յամենայն ինդրուածս իմ 4
վասն ձեր ամենեցուն առնել աղօթս ինդութեամբ։ * վ 5
հաղորդութե ձերոյ ընդ աւետարանին, յօրէ յառաջն
մէ մինչև ցայժմ։ * Վստահ եմ յայդ, թէ որ սկսաւն 6
՚ի ձեզ գործս բարեաց՝ կատարեսցէ մինչև յօրն Յն
քրի։ * որպէս իրաւ իսկ թուի ինձ խորհել զայս վ 7
ձեր ամենեցուն. վ ունելոյ ինձ զձեզ ՚ի սրտի ՚ի կա
պանս իմում, և ՚ի պատասխանատուութե իմում, և ՚ի
հաստատութե աւետարանին. կցորդս ինձ շնորհաց ըզ
ձեզ ամենեսեան լինել։ * Վկայ է ինձ Աստ, ուզ անձ 8
կացեալ եմ առ ձեզ ամենեսեան ՚ի քրիոջէ քրի յն։ * և 9
զայն աղօթս առնեմ. զի սէրն ձեր եւս քան զեւս առա
ւել լիցի ՚ի գիտութե և յամ իմաստութե. * ընտրել 10
ձեզ զլաւն, զի իցէք հաստատուն և առանց գայթագղ
պութե ՚ի յաւուրն քրի։ * լցեալ պտղովք արդարու 11
թե ՚ի Յն քրէ ՚ի փառս և ՚ի գովեստ Աստ։
Բ * Կամիմ Ե գիտացէք եղբարք. զի որ ինչ վասն իմ 12
կր,

---

* ՚ի վերնագրին՝ առ փիլիպեցիս։ Յայլ տ
ետն։ Ա. փիլիպպեցիսն։
Գլ. ա. (1) Ոմանք. Պաւղոս առաքեալ, և տիմոթէոս
ծառայ յԻսի քրէ, ամ սրբոց որ ՚ի քր յն. եպիսկոպոսք և սար
կաւագոք։ Ն ոմանք. Հանդերձ եպիսկոպոք և սարք
կաւագք։ (6) Ոմանք. Վստահ եմ յայտ, Ե։ (7) Ո
մանք. ՚ի կապանս իմ, և ՚ի պատասխանատուութե ա
ւե՚՚... շնորհացն զձեզ զամենեսեան։ (8) Ոմանք. Վկայ է
ինձ Ե առ. ձեզ յամենին։ (9) Ոմանք. Ես զայս աղօթս ա
ռաւել լիցին ՚ի գիտութե ... իմաստութե։ (10) Ոմանք.
Ի յաւուրն քրի։ (12) Ոմանք. կամիմ զի գիտացէք։

Digitized by Google

էր, եւս քան զնա՛ ի յաւուրսդ ագիմուէն առաւաքրանին
13 եւ կն։ * մինչեւ կապանաց իմոց յայտնի լինել ի քո, յամե
14 նայն հրապարակի, եւ առ այլս ամենեսեան։ * եւ առ քեզ
եղբարս ի տէր։ որ վստահ են կապանաքս իմովք, առա
ւել եւս համարձակիլ առանց երկիւղի զբանն ապ խօ
15 սել։ * Որպէս առ նախանձոտ եւ հակառակութիւն, եւ
16 տմանէք մնագիւրութիւն՝ իսկ զքո քարոզին։ * եւ ոմանք
ի սիրոյ, գիտեն եմէ ի պատասխանատուէ աւ
17 ետարարանին կամ։ * եւ ոմանք աս. հետաւոտ զքո պատ
ճառն, այլ ոչ սրբութ։ քանզի համարին նեղութիւն յա
18 րուցանել ի վերայ կապանաց իմոց։ * Բայց այս զինէ
է։ որպէս օրինակաւ եւ իցէ, եմէ պատճառանաքս՝ եւ եմ
եմ ճշմարտութիւն, քան պատմի։ եւ ընդ այս խնդամ՝
19 այլ եւ ուրախ եւս եղէց։ * զի գիտեմ եմէ այս ապահի
ինձ փրկութիւն ի ձերոց խնդրուածոց, եւ ի պարգեւաց
20 հոգւոյն յիսի քրիստ։ * ըստ ակնկալութեան եւ յուսոյն իմոյ։
զի ոչ իւիք յամօթ եղէց։ այլ ամ համարձակութիւն՝ որ
պէս յամէն ժամ։ եւ այժմ մեծասցի քրիստ ի մարմնի իմում, ե
21 մեմ կենդանի՝ եւ եմեմ մահու։ * Ոչ ինձ կենանք քրիստ է, եւ
22 մեռանել չար։ * ապա եմեմ կենանքս մարմնոյ՝ այս ինձ
պտուղ գործոյ է։ եւ զինչ ընտրեցից, զայն ոչ գիտեմ։
23 * Նեղեալ եմ յերկուսունց՝ զցանկալին, եւ լանել եւ ընդ
24 քրիստ լինել, առաւել լաւ համարիմ։ * եւ կալ մնալ առ
25 ժին ի մարմնի, կարեւոր եւս վն ձեր։ * Եւ զայս յոյս
առեալ գիտեմ, եմեմ կացից՝ եւ մնացից ամենեցուն
26 ձեզ, ի ձեր զարգանալ եւ խրախճ լինել ի հաւատսս։ * զի
պարծանք ձեր առաւել լինիցին ի քրիստ յիս ինձ ի միւսանգամ
գալ գալստեան իմում առ ձեզ։
27 * Մ իսկ մեմ արժանի առաքելոյն գնալցեք։ զի ե
մեմ գայցեմ, եւ առեալ ինձ զձեզ։ եւ եմեմ հեռի իցեմ,
եւ լսիցեմ զձեզնէ։ զի հաստատուն կայցեք ի մի հոգի,

(13) Ոմանք։ Ցամէն հրապարակս, եւ առ այլս ամենեսին։
(14) Ոմանք։ կապանաքս իմովք առաւել համարք՝։ Ոք ոմանք։
Համարձակեալք ա՝։ (16) Ոմանք։ Ի պնդառուէ առէ՝։
(18) Ոմանք։ Բայց այս զինէ է։ խնդամ եւ ուրախ եմ,
եղէց։ (19) Ոմանք։ Պահի լինի ի փրկութ։ (20) Ոմանք։
Ոչ եւ յամէն ժամ։ (21) Ոմանք։ Եւ մեռանելն լինի շահ։
(22) Օրինակ մի։ Ապա եմեմ կենանքս մարմնոյս օգուտ գոր
ծոյ է։ եւ զինչ ինդրեցից՝ զայն ոչ գիտեմ։ (23) Ո
մանք։ Կիզեալ եմ առ յերկուս՝։ (24) Ոմանք։ Եւ կալ
եւ մնալ։ (26) Ոմանք։ Առաւել լիցին ... եւ ի միւսանգ
գալ ի գալստեան։ (27) Ոմանք։ Մ իսկ եմեմ արժ՝։
զի եմեմ գայցեմ։ (27) Ոմանք։ Հետաւոտեսցին զքո
գնալցեք՝։ (27) Օրինակ մի։ Եւ միով հոգւով հաստատակեցեք։

Digitized by Google

և մեծաւք մեղաւք հաշտասիրեցիք ի հատանելոյ սուրբ հոգւոյն ի
նմանէ, * և ի մեզ զայնպիսիսն ընդ իւրեանս ի հաւատարիմսն 28
գտցէ անտի. որ է նոցա հանդէսն պղծութեան, և ձեզ՝ 29
փրկութեան: * Եա այդ չեայ է, որ ձեզ ընծայիցէ վասն
քոյին, ոչ միայն ի նա հաշտասէր՝ այլ և վասն նորա չարչ-
չարելոյ. * զի ամենայն պատճառս ունիցիմ զմեր չկենալ անմահիկք, 30
և այժմ լսիջիք չկենալ:

ԳԼ. Բ.

Ա՛ռջ, եղբարք մեր ի քէ, եղեալ ի քէ, եղեալ ամենայն 1
ամենեքին անբոյ, եղեալ հաղորդութիւն հոգւոյ, եղեալ ողոր-
մութիւն և ողորմութիւն. * լցեալք զինադրեալս իմ. զնոյն 2
խորհիլք, զնոյն սէր չանձին ունիլք, համաչունչք, միաս
խորհուրդք. * մի ինչ ըստ պարծանաց, և մի ինչ ըստ 3
անապարծութեան. այլ խոնարհութեամբ զմիմեանս լսել հա-
մարիլ առաւել քան զանձինս. * մի զանձանց և եղե- 4
նիսն, այլ իւրաքանչիւրք զքեզ՝ եղեալ: * Զայն խոր- 5
հուրդ, որ և ի քէ յՔ. * որ 6
ի կերպարանս աստի էր, ոչ ինչ յափշտակութիւն համարե-
ցաւ զլինելն հաւասար աստի. * այլ զանձն ունայնացոյց 7
զքեզ կերպարանս ծառայի առեալ՝ ի նմանութիւն մարդկան
եղեալ, և կերպարանօք գտեալ իբրև զմարդ: * խոնար- 8
հեցոյց զանձն, լինելով հնազանդ մինչև չափ, և մինչև
խաչի: * Վասն որոյ և Հայր զնա առաւել բարձրացոյց
և շնորհեաց նմա անուն՝ որ ի վեր է քան զամենայն անուն:
* զի յանուն Յիսուսի ամենայն ծունր կրկնեսցի, երկնաւոր 10
տրոց և երկրաւորաց և ստորգետնեայց. * և 11
ամենայն լեզու խոստովան լիցի, թէ Տէր է Յիսուս ի փառս
Քրիստոսի Հօր: * Ա՛յսուհետև սիրելիք իմ, որպէս հնա- 12
զանդեցարուք, մի միայն ի ներկայութեան իմում՝ այլ ա-
ռաւել և այժմ՝ յորժամ հեռի եմ ի ձէնջ, առիք
և գործեցէք զանձանց փրկութիւն գործեցէք: * զի Աստ է 13
որ

---

(29) Ասած. Ա՛րդ չեայ է, որ ձեզ ընծայհեցաւ ոչ միայն ի
նա • • չարչարել, և համաձայնիլ յանձն առնուլ: (30) Ա՛
լինել ի. Չնոյն ապաւերնայով կրկնէ:

Գլ. Բ. (1) Ասած. Գթութիւն և ողորմութիւնք: (2) Ասած.
Զինադրեալս իմ. • • զնոյն սէր յանձին ունիցիք, համաձայն
շունչք իցիք: (2) Ասած. Չի զնոյն խորհիլք: (3) Ա-
ռած. Ընդ միմեանս լաւ համարել քան զանձն": (4) Ասած.
Չանձանց և ձեր ինդիրք: (6) Ասած. Որ ի կերպա-
րանս էր: (8) Ասած. Ի կերպարանս ոչ էր: (9) Ասած.
Չանձն լինել հնա": (11) Ասած. Երեք որ յն քէ է:
(12) Ասած. Ա՛ւաւել և և այժմ: (13) Յօրինակին.
փրկութիւն գործեցէք: (13) Ասած. Որ յաշխատէ ի ձեզ. յի

Digitized by Google

որ յաջողէ՛ ի մեզ զկամէն և զառնէն վն հաստատեէ ։
14 * Ջամ՛ ինչ գործեցէք առանց արանքելոյ և քրիստիքէ
15 լոյ ։ * զի եղիցիք անբիծք և անարատք՝ որդիք ՄՅ, ան
մեղք ի մէջ կամակոր և խեղաթեաւր ազգին ։ յորոց մի
16 ջի երևիցիք էրբև լուսատուք յաշխարհի ։ * զբանն կեա
նաց ունել յանձինս՝ ի պարծանս ինձ յաւուրն քրի ։
զի ոչ ընդունայն ինչ ընթացայ, և ոչ ընդունայն վաս
17 տակեցի ։ * Ա՛յլ թեպետ և նուիրիմ՝ ի վերայ պատա
րագի և պաշտաման հաւատոյն ձերոյ, ինգամ և ու
18 րախանամ ընդ ամենեցուն ձեր ։ * նոյնպես և գուք իրն
դացէք՝ և ուրախանիջ ընդ ինձ ։
19 * Բայց յուսամ՛ ի տեր յն, զտիմոթէոս վաղվաղակի առ Դ
ձանել առ ձեզ ։ զի և ինձ սրտի գիւր լինիցի, յոր
20 ժամ գիտիցեմ զինչ զձէնջ ։ * զի ոչ ոքը ունիմ հաւատ
21 չանչ, եւթէ ընտանեբար հոգայցէ վն ձեր ։ * զի ամե
22 նեքեան զանձանց խնդրեն, և ոչ զյն քրի ։ * Բայց ըզ
փորձ նորի գիտէք և գուք, զի իբրև որդի հօր ծառայ
23 եաց ընդ ինձ յաւետարանին ։ * սրդ՝ զոս ակնածեմ
24 արձակել, մեղ նոյնհետայն զանձնէ տեսանիցեմ ։ * այլ
յուսացեալ եմ՝ ի տեր՝ եթէ և ես իսկ ընդ հոգա ևիցեմ ։
25 * Բայց կրճ համարեցայ զեպափրոդիտոս զեղբայր և
զգործակից և զինուորակից իմ, զձեր առաքեալ, և
26 զպաշտօնեայ իմոյ պիտոյիցդ՝ առաքել առ ձեզ ։ * քանի
զի և ինքն իսկ յորժ անձկանալ է տեսանելոյ զձեզ,
ներսին զձեզ ։ և հոգալոյր, զի ձեր լուեալ եր եթէ խոնա
27 ցաւ ։ * և արդարև խոնացաւ մերձ ի մահ ։ այլ ետ
ողորմեցաւ նմա ։ ոչ նմա միայն, այլ և ինձ՝ զի մի արտ
28 մուտիցեմ ի վերայ արտմուտիցեմ կրկնեալ ։ * Աբդ՝ փու
թասէս յղիցն զնա, զի տեսեալ զնա միւսանգամ ու
29 րախ լինիցիջ ։ և ես առանց արտմուտիցեմ եղէց ։ * Ընդ
կալջիք զնա՝ ի տեր ամ՛ խնդութեամբ, և զպիսիսն առ
30 պատուականս ունիջիք ։ * զի մի գործոյ ամն մինչև՝ ի
մահ մերձեցաւ, գնուն գործեալ ոգւովք չափ՝ զի լցցէ
զձեր պակասութիւն ձեզ ։

Գ։

յաջողէ՛ ձեզ զկամ՛՛ ։ (15) Ասնդ. Եղիցիք ամբիծք ։ և
ի՛՛ ։ (16) Ասնդ. Զբանս կենաց ու՛՛ ։ ։
ընդունայն ինչ վաստակ՛՛ ։ (19) Ասնդ. Բայց ես յուսամ
՛ի ։ ։ վաղվաղակի առաքել առ ձեզ ։ (24) Ասնդ. Զի
ամենեան ։ (22) Ասլան. Դուք գիտացէք և գուք ։ (22) Օ
քինոյ մ։ Ծառայեաց ինձ յաւետա՛՛ ։ (23) Ասնդ. Այդ
և նորն հետայն զանձնէն ։ (24) Ասնդ. Ա՛յլ յուսամ՛ ի
տեր՝ եթէ և ։ (25) Ասնդ. Ես զ ընդունօրակից ։ (27) Ասնդ.
խոնացաւ մինչև՛ ի մահ ։ (28) Ասնդ. Ուրախ լինիջիք ։
(30) Ասնդ. Վա՛ գործոյն ամն մինչ ՛ի մահ մեռ՛՛ ։

Digitized by Google

ԳԼ. Գ.

Ե Այսուհետև եղբայրք իմ, ուրախ լերուք ի Տէր. ընդ 1
նոյն գրել առ ձեզ՝ ինձ ոչ դանդաղ լի է, և ձեզ
կարի զգուշալի: * Ջգո՛ւշ եղերուք ի շանց անաւր. ընդ 2
գո՛ւշ եղերուք ի չար մշակաց անաւր. զգո՛ւշ եղերուք ի
կրճատատեղիք անաւր: * զի մեք թլփատութիւն մեք եմք, որ 3
հոգւովն պաշտեմք, և պարծիմք ի քրիստ յիս, և ոչ ի
մարմնին պատնդացեալ եմք: * թեև ունիցիմ և ես խոկ վստահ 4
վստահուհե ունիմ և ի մարմնի, եթէ ոք համարիցի այլ
ազգ վստահ լինել ի մարմնի, առաւել և առաւ. * Թլփ 5
վստահ ութօրեայ. յազգէ իսրայէլի, ի ցեղէ բենիամինի.
եբրայեցի յեբրայեցւոյ. ըստ օրինացն փարիսեցի. 6
* ըստ նախանձայոյզ լինելոյ՝ հալածէի զեկեղեցին.
ըստ արդարութեանն օրինացն լինելով անպարսաւ: * Այլ որ 7
ինչ ինձ շահն էր, զայն վնաս համարիմ վասն քրիստ: * այլ 8
և համարիմ խոկ զամենայն վնաս առաւել գիտութեան
յաղթ քրիստ յն մերոյ: վասն որոյ յամենից զկնի կայ՝ և համա
րիմ կղկղանա, զի զքրիստ շահեցայց, * և գտանիցէ ի նմա. 9
ի քրիստ ոչ ունիմ զիմ ինչ արդարութիւն որ յօրինացն այլ
այն է ունիմ զիմ, այլ զհաւատոյն քրիստ, որ յԱստ արդա
րութիւնն է. * հաւատովք ճանաչել զնա, և զզօրութիւն 10
յարուցեալ նորա, և զհաղորդութիւն չարչարանաց նորա,
պատանակից լինել մահու նորա: * Եթե ոեւ հասից ի մեռ 11
ելոցն յարուցիչ: * Ի բո ոչ եթէ արդէն առեալ իցեմ, 12
կամ արդէն կատարեալ իցեմ. զհետ մեռանիմ եւ եթէ
հասից, մանաւանդ եթէ ըմբռնեալ իսկ իցեմ ի քրիստ
յն: * Ե՛ղբարք՝ ես ոչ համարիմ զանձն իմ եթէ հա 13
առեալ իցեմ. բայց մի ինչ է, զի զառաջինսն մոռա
ցեալ է, և ի յառաջագոյնսն ձգեալ եմ. * ուղիղ 14

գնաց

Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Ինձ ոչ ինչ դանդաղ": Ոմանք. ինձ ինչ ոչ դանդաղ": (2) Ոմանք. Ջգո՛ւշ լերուք ի շանց. լերուք.. լերո՛ւք: (3) Ոմանք. Թլփատութիւնն մեք եմք: (3) Ոմանք. Ոյք հոգւով զԱստ պաշտեմք: (4) Ոմանք. Ոչ նիմ ի մարմնի: (6) Ոմանք. Նախանձայոյզն լի": (6) Ոչ ոմանք. ի լսոն". Չհակեղեցին ձայ: (7) Ոմանք. Ըհայն է, զայն: (7) Ոմանք. Համարիմ վնաս քրիստ: (8) Ոմանք. Ցմեք քրիստ առնել: (9) Ոմանք. Իբր ոչ եթէ զիմ արդարութիւն ինչ, որ յօրինացս անաւր ունիցիմ.. որ յԱստ արդարութիւնն: (9) Ոմանք. Ջհաւատոցն քրիստ յն: (10) Ոմանք. Մահատանս նորա: (11) Ոմանք. Ի մեռելոցն յարութիւնն: (12) Ոմանք. Ա՛րդէն առեալ իցեմ: (13) Օրինակ մ. Զառաջինսն մոռացեալ և յառաջագոյնսն ձգեալ եմ: Ուղ այլ օրի/նակ մ. Ընկրեալ եմ: (13) Ոմանք. Մոռացեալ եմ, և ի

Digitized by Google

15 գնալ ընթանամ՝ ի կնա կողմանն այլ, ի քո չէ։ * Սակ-
առաքեալ որ միանգամ կատարեալքդ եք, զայս խոր-
հեցարուք. և եթէ այլ ազգ ինչ խորհիցիք, սակայն
16 և զայն ձեզ յայտնեսցէ։ * Բայց յոր ժամանեք
. ցարաք՝ զնոյն խորհեալ, և սմին կանոնի միաբան լինել։
17 * Եղանիզք լինիմ եղկիլք եղբարք, և գիտասցիք զայն
ապիհան որ այնպէս գնայցեն, ոչ ուսիքդ վասն ձեզ
18 օրինակ։ * Քի բազմուքք գնան, զորոց բազմ անգամ
ասէի ձեզ. բայց այժմ և լալով խոկ ասեմ գիշերամբաց
19 խաչին քրիստոսի։ * որոց կատարածն կորուստ է. որոց Ած
որովայնն իւրեանց է, և փառք ամօթն իւրեանց, որք
20 զերկրաւորս և եթէ խորհին։ * Սակայ մեր առաքինու-
թեն յերկինս է, ուստի և փրկչին ակն ունիմք՝ տէն յիսուս
21 քրիստոս։ * որ նորոգեսցէ զմարմին խոնարհուեան մերոյ, կերպ
առաքանակից լինել մարմնոյ փառաց նորա, ըստ զօրութեան
առ. ի կարող լինելոյ հնազանդեցուցանել զիւրեա զամե

ԳԼՒ Դ.

1 Այսուհետև եղբարք իմ սիրելիք և անձկալիք, ու
խնամութեի իմ և պսակ ամենայն հաստատուն կաց
2 ցիք ի տէր՝ սիրելիք։ * զևոդիա աղաչեմ, և զսինեանիք
3 առաքեմ զնոյն խորհել ի տէր։ * Այո՛ աղաչեմ և ըն-
դունիմ՝ մտերիմ իմ և ընկերիկ, և դու օգնական լինել
ընդ նոսա՝ որք յաւետարանին նահատակեցան ընդ իս
կղեմէս. հանդերձ, և այլովք գործակցօք իմովք. ո
4 րոց անուանքն ի գարուն կենաց։ * Ուրախ լերուք
ի տէր յամ ժամ. դարձեալ ասեմ՝ ուրախ լերուք։
5 * հեզութի ձեր յայտնի լիցի առ մարդիկան. տէր մերձ
6 է։ * Ի ոչ ինչ հոգայք. այլ առ ամենայնի ի ղօթիւք և ինդրուա-
ծովք, գոհութեի, ինդրուածք ձեր յայտնի լիցին
7 առ. Ած։ * և խաղաղութեին ած՝ որ ի վեր է քան զամ

միտս,

յառաջագիտութեան նկատեմ։ (15) Ոմանք. Զայդ խորհեալ
ցուք. իմ, խորհուիլիք... Ած մեզ յայտնեացէ։ (16) Ո-
մանք. Կանոնի միաբանել։ (17) Ոմանք. Եւ գիտասիքք
զայնպիսիսն... ոչ և ունիքդ զմեզ։ (19) Ոմանք. Եւ
գնացքն ասե''... որք և զերկրաւորս։ (20) Ոմանք. Առա-
քինութեին յեր''... ուստի փրկչին։ (21) Ոմանք. Որ նո-
րոգեսցէ զմարմ''... փառացն իւրոց. ընդ իւր և զամ. իմ,
ըստ իւրև և զամ։ (21) ի յոտ'' ... փառաց իւրոց. հան-
ձայն եղուցոյ ի բնաբ''։

Գլ. Դ. (3) Ոմանք. Եւ լծակից իմ... ի գարուն կեա-
նաց։ (3) Ոմանք. Որոց անուանքն են ի գպ''։ Որ օրի-
նակ ի. Ասուանքն գրեալ են ի գպ''։ (5) Ոմանք. Հե-
զութիդ ձեր։ (7) Ոմանք. Եւ խաղաղութի ած։

Digitized by Google

ա՛կ ինաս , ապահրաւիչ զանխրատս ձեր և զմեռս ի՛ քէն չյա : * Ան-
8 առւհրատ ևս պղատոնէ՝ որ ինչ շնորհատուէ՛ ես , որ ինչ ապար-
հեշատուէ՛ , որ ինչ արդարատուէ՛ , որ ինչ արբատուէ՛ , որ ինչ
սիրով , որ ինչ համբաւս բարեաց , որ ինչ քաջատուէ՛ն , որ
9 ինչ գովատուէ՛ , զայն խորհիլէք : * զոր ուսաւորսդքն և քո-
հայարուսք , և լուսոյք և սեռեալք չիս , զայն սորսդիք .
և ձեզ խոյանգատուէ՛ն եղիցի ընդ ձեզ :
10 * Ուրախ եղէ ևս ի ձեր յոյժ . զի և գուք զմեռս ա-
ծէք հոգւոյ ինչ վէս իմ , ոնի և հոգեյիքն . բայց բարե-
բարսնիք իմն է : * իբր ոչ առ կարօտատուէ՛ ինչ ասեմ . զի
11 ևս ուսայ՝ որսդիք կարեսէ բաւականի լինել : * Գիտեմ ի
12 նուազել , գիտեմ առաւելուլ . յամենայնի ամենեւին
խնդացեալ եմ , և յագել , և քաղցնուլ . և առաւելուլ
13 և նուազել : * յամենայնի կարօղ եմ , զքնաւ՝ որ զօ-
րացուցչն զիս : * բայց բարւոյ ձեր ոչ կցորդ եղէք
14 դուք ինձ ի նեղատեսիս : * Գիտէք և գուք փիլիսոփայ-
15 ցիք , զի ի սկզբան առնաստրանին իւրոյն եղէ ևս ի մա-
կեդոնիա . և ոչ մի եկեղեցի հաղորդեաց ինձ յաղագս
առուլոյ և առնելոյ , բայց միայն գուք . * զի և ի Թես-
16 սաղոնիկի՝ միանգամ և երկիցս զպէտս իմ առաքէք ընդ
քեզ : * Իբր ոչ եղէի խնդրելով զարուեստն , այլ ինդրելով
17 զպտուղն որ յաճախէ ի բանն ձեր : * Ան յիմ առնուլ
18 զքեզ , և առաւելուլ եմ . ընդհակառակ՝ և լի եմ ի ձեռն
Եպաֆրադիտոսի , որ ի ձէնջ հոտ անուշութեան , պատաս-
խանութիւն ընդունելի Հաճոյ աստ : * Եւ ձեր իմ լիի սպառեցէ
19 զքեզ ըստ իւրում ձեր , ըստ իւրում փառացն ի քրիստոսէ՛ն՝ փառս ի քէն
յաւ : * Ան յաղ և հօր մերում փառք յաւիտեանս յաւ-
20 ւիտենից . ամէն : * Ողջոյն տացէք ամ սրբոց՝ ի քէն չյա :
21 * Ողջոյն ասեն ձեզ որ ընդ իս են եղբարք : * Ողջոյն
22 ասեն ձեզ ամենայն սուրբք . մանաւանդ որ ի տա-
23 նէ կայսեր են : * Շնորհք ն տեառն մերոյ Յիսուսի Քրի-
24 ստոսի ամէն :

Ա՛ փիլիպեցւոցն՝ գրեցաւ ի հռոմէ ի չէնան եպաֆրադիտոսէ :
Տառք : ՌԻԵ :

---

(8) Ոմանք . Ջայն խորհուրդքդ : (9) Ոմանք . Զորս և ուսաւ
գուբն : (10) Ոմանք . Բաւարարեցիքիմն է : (11) Ոմանք . Իբր
ոչ ևթէ ասա կամ" : (12) Ոմանք . Եւ յագել և քաղցնուլ :
(16) Ոմանք . Ի Թեսաղոնիկէ միան" : (18) Ի ձէնջ ապա-
ղէ ի ձէնջ : (21) Ուխտ . Սէց որք ի քէ : (22) Ոմանք .
Որ է ի ձէնջ : (23) Ոմանք . Որ ի տանէս կայսեր :
(24) Ոմանք . Տէր յիսս քրիստոս ընդ ոգւոյդ :

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Աստ կողտատոյիս Թղթոյն։

ԱՅս առաքէ ՚ի հոռմի , ինչ ուշ էր գիտելոյ ընե , այլ լսած
ՀՀ ՀՀ ես ՚ի պարտաճառ քրիստոս՝ այս : Կողտատոյին խոր-
հէին ընդդէմ յիմարութիւն հիւլէնութեան ՚ի հաւատոյն որ ՚ի գե , և
յօրինեան իւրոյ տուրն և ՚ի բնութեան : զայս ամ գրելու առաջ
գիտեն՝ գրգռ գիտաղիս զիտալանալ ոչոյս : Ես նախ գոհանայ զնոյ ,
նշանակելով քեզ ՚ի խոստովան զերծայ և նիւթ ՚ի լսոյն ճշմարիտ .
և ՚ի գոն յոր հաւատոյիս , պատիւ է ամ և բան , որով ամ եղեւ .
և եթե վայել էր նոյն գործել այնպես , և էնել անգրանիւ ոգով ,
բանով և անգրանիւ ՚ի գիտելոյ . զի գերծոյն յառաջագոյն , և
իւրանգոյացոյ զամ : Ցախոտաղարիւթ նոյս ոնալ ՚ի կատարած .
նշանակել եթե ինչն պատրաստ պատրաստեալ և ուսումնասիրել չգործ
առաքեալս : Ցայսմ և ես օրինաւն և ես նոքին իւրաքանչ , և
զես առաջն ոգ ՚ի նմանէ պատահելոյս . ցոյսանել եթե հնազեալ գա
գործոյ ընդ բնութեանն : Խոստովանութիւն նոյս մի պատրիլ չգեղ
հաւատոյն՝ ոգ խոսքին ասել գիտել : Ես գործելոյ իրապէս ասաք գիտե-
նալ և գործիան . պատճառ և իմանալոյն , գիտաստեղծ պատճառ ,
գաղտնութիւն և գիտելոյն . և զայլ ասելոյ անալոյ հատուածոյ առաջ
գիտալ խոստովանութիւն գիտաղիս : պատահելով նոյս , գիտ յարգամ ընդ
քեզ գոյն ՚ի նոցանէ բնաւորն , և ՚ի լսաւորիչեցոյ նիւնեցին պատ
ընդունելոյն , և զոր առ լսաւորիչեցի՝ նոյս ընդունելոյ :

Գլուխք առ Կողտատոյիս Թղթոյն :

Ա . Գիտահաւք վե հոգատարոյ ընդանգրին ընդ ոչ յատելոյ :
Բ . Ազգէ վե նոյս ՚ի խոհեմ իմատարոյ , ոչ չգիտաւք համ
բերատոյ , հանդերձ գոհատ վե ընդանալին օրհնել :
Գ . Վասն գիս ատարձոյս , և նոքին գիտաւք , որ ընդ ոչն հոգ
զգրգատաւք և :
Դ . Վե հիմնանոյ նոտանաւք որ մարմնոյ գիս և ցարգարանոյ՝
՚ի գիտան հատուածն :
Ե . Վե խոյ ապիտատոյն վարդապետին , որ չոչ չանգիմոյ
նոքին հատուածի :
Զ . Վե լիսաբելոյ մարգելոյն իմատարոյ , որ գիս վերհատոյն
ոանգոյն :
Է . Զիմ ընդ ոչ հազգրդաւքն՝ և զգրգնոյ ոանգ հոգեպես ինալ
ընդ գոյ :
Ը . Զիմ մարմնատոր օրինոյն՝ օրինոյ մարմնատոյ գիտ են և
ոչ հոգնոյոյ , որ զգրատաւքն գոյ ինոյն :
Թ . Խոյատ օրհնաւ , պարելոյատաւք , ոչխրատաւք , ատատնոյն
գրատաւք , ատգհատգիտատաւք , գոհատաւք , ընդ ոչ նգնոյն վարդոյ գովաւք :
Ժ . Ալ ընդանալ գիաբան լինելոյ : Ի . Ցարգամ և ատ օգտոյ :
ԺԱ . Հոգեպես և գարմանելոյ գիտելոյ :

Digitized by Google

ԸՆԹԱՑՈՂԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԱԿ

ԳԼՈՒԽ

ա ՊԱՏՈՂԱԿԱՆ ԱՂՕՐԵՑԱԿ ՅԻ-
1 ս տուած քեզ, կամիցես այլ, և տիրոջէտա՝ ընդ
2 տացդ ընդ ամենայն ազգս երկրի և հաս-
3 ցեն ի քեզ * Ընդունիցէ ընդ ձեզ և խոստա-
նայ ձեզ հօրեղբայր ի քէն : * Ընդունիցէ ընդ ձեզ և խոստա-
նայ ձեզ հօրեղբայր ի քէն :

Ա Գոհանամ զքեզ և զհօրդ որ տուին քեզ, յաւէտ ժամ
4 ու ձեր ազօխեա առնեմ * իբրև լուաք զհնազանդն ձեր՝
որ ի քէն էր ձեր, և գսիրն որ ընդ քեզ տուաք ա-
5 նձն : * վասն յոյսին որ պահի ձեզ յերկինս • զորմէ
6 յառաջագոյն բանիւն ճշմարտութեան՝ աւետարանին, * որ
հասեալ առ ձեզ • որպէս ընդ ամենայն աշխարհս աճէ և պտղա-
զործէ, որպէս և ի ձեզ մեր յաւուրն որ լուարուք
7 զնա և ծանեայք զշնորհսն որ ճշմարտութեամբ * որպէս
8 և ուսարուք յհրապարակեալ սիրելոյ, ծառայակից մեր
մեզ, որ է հաւատարիմ մեր ձեզ՝ պաշտօնեայ քրիստոսի * որ
և պատմեաց մեզ զձեր սէրն հոգւով :

Բ * Վասն այնորիկ և մեք յօրէ յորմէ լուաք, ոչ դադա-
9 րեմք վասն ձեր աղօթս առնել, և խնդրուածս մատուա-
ցանել • զի լնուիցուք զգիտութեամբ կամացդ նորա, ամ իմաստ-
10 ութեամբ և հոգեւոր հանճարով * գնալ ձեզ արժանի
11 ապ յամ հաճոյութեամբ, յամ գործս բարութեան, պտղաբերք զգ-
և աճեցուցանք գիտութեամբ ապ • զամենայն զօրութեամբ զօ-
բանալ զքոյս զօրութեամբ փառաց նորա • յամ համբերու-

---

* ի վերնագրին՝ տիմոթ. Թուղթ առ կողոսացիս :
Գլ. ա. (2) Ոմանք. Հաւատացեալ եղբարցն ի քրիստոս : (3) Ոմանք յաւելուն. Հօրէ մերմէ. և ի տեն յիս տէ : զա-
հանամ : (3) Ոմանք. Գոհանամք զքեզ ... աղօթս առնեմք :
իսկ ոմանք. Աւնեմ լուռ : (4) Ոմանք. Ձեր ի քրիստոս յիս :
(5) Ոմանք. Զորմէ յառաջագոյն լուարուք ... Ճշմարտութեան
աւետարանին : (6) Ոմանք. Զնորին ապ : (7) Ոմանք.
ի ... ծառայակից : (8) Ոմանք. Սիրեալ զսէրն ձեր : (9) Ո-
մանք. Վասն այսորիկ և մեք ... զկամացդն նորա : (10) Յօրինա-
լիս գնալոյ. Տէր յամ հաճոյիցէ, յամ գործ'' : (10) Ոմանք. Յամ.
հաճոյիցէ, ոչ. ամ հաճոյիցէ, և յամ գործս բար' : (11) Ոմանք.

Digitized by Google

12 թէ և երկայնմտութեամբ. ուրախութեա՛ * գոհանալ ըստ
հօրէ, որ կոչեցաց զձեզ ՚ի մասն վիճակի սրբոցն ՚ի
13 լոյս. * որ փրկեաց զմեզ յիշխանութենէ խաւարի, և
փոխեաց զմեզ յարքայութիւն որդւոյն իւրոյ սիրելւոյ:
14 * որով ունիմք զփրկութիւն արեամբն նորա, և զթո-
ղութիւն մեղաց մերոցմէն նորա:
15 * Որ է պատկեր անեղութեանն աղ, անդրանիկ ամ
16 արարածոց: * զի նովաւ հաստատեցաւ ամ, որ ինչ
յերկինս՝ և որ ինչ յերկրի, որ երեւին՝ և որ ոչն և
երեւին. եթէ աթոռք, եթէ տէրութիւնք, եթէ պետու-
թիւնք, եթէ իշխանութիւնք. ամ ինչ նովաւ՝ և ՚ի նոյն
17 հաստատեցաւ: * և նա է յառաջ քան զամ, և ամ ինչ
18 նովաւ եհաց գոյանդպակ: * և նա է գլուխ մարմնոյ
եկեղեցւոյ. որ է սկիզբն, անդրանիկ ՚ի մեռելոց. զի
19 եղիցի նովաւ յամի յառաջադասեալ: * զի ՚ի նմանէ հաճեցաւ
20 ամ լրութիւն յամենայն բնակել. * և նովաւ հաշտեցու-
ցանել զամ ՚ի նմանէ: արար խաղաղութիւն արեամբ խա-
չին իւրոյ, որ ինչ յերկրի՝ և որ ինչ յերկինս:
21 * Եւ զձեզ՝ որ երբեմն օտարացեալք եիք, և թշնա-
22 միք խորհրդովք ՚ի գործսն չարութենէ. * այժմ առա-
քիկ հաշտեցեալ անդամովք մարմնոյ իւրոյ, ՚ի ձեռն
մահուանն իւրոյ յանդիման կացուցանել զձեզ սքա՛ և
23 անբիծս՝ և անպարտս առաջի նր. * եթէ կայցէք ՚ի
հաւատսն արմատացեալք, և հաստատեալք, և ան-
շարժք ՚ի յուսոյ աւետարանին, զոր լսեսջուք քարո-
զեալ ընդ ամենայն արարածս ՚ի ներքոյ երկնից. որոյ
եղէ ես պաշտօնեայ:
24 * Եւ արդ՝ ուրախ եմ ՚ի չարչարանսն իմ վս ձեր. և
ընդ մարմնի իմում լնումն զպակասութիւն նեղութեանցն քրիստոսի ՚ի մարմնի իմում՝
25 վս մարմնոյն նր, որ է եկեղեցի. * որոյ եղէ ես պաշ-
տօն պաշտօնեայ, ըստ տնտեսութենէնն ՚ի որ տուեալ է
26 ինձ ՚ի ձեզ, կատարել զբանն այ. * զխորհուրդն որ ծած-
կեալ էր ՚ի յաւիտեանցն և յազգաց. որ այժմ յայտ
27 եղեցաւ սրբոց իւրոց: * Որոց կամեցաւ ած ցուցանել՝
թէ

Ջամ հաստեցուե և երկայնմտութե ուրա՛: (11)(12) Ո-
ծանի. Եղբարք՝ ուրախութեա գոհացարժանք զհօրէ: ա
մանի. գոհանալով զհօրէ: Որ ասան յանեղս՝ զի՞ հօրէ:
(12) Ի՞ՀԵ. Որ կոչեցաց զձեզ ՚ի մա՛: (18) Ծանի. Եւ ան-
դրանիկ մեռելոց: (20) Ծանի. Որ ինչ յերկինս.. յերկ-
րի: (21) Ծանի. Օտարացեալն էիք: (22) Ծանի. Ս յամ
առաւսիկ հաչ՛՛.. ՚ի ձեռն մահուն իւրոյ.. առաջի նր սի
թոյլ: (24) Ծանի. Իմ որ վս ձեր: (24) Ծանի. Ընդդէմն
քրիստ: (25) Ծանի. Տնտեսութե ած, որ տուեալ են ինձ:
(26) Ծանի. Էր յաւիտեանց և: (27) Ծանի. Եթէ զինչ

Digitized by Google

Թէ ղՙինչ է ինծուածն փառաց խաչիդ քոյին նը ՚ի 4
Թանասս. ոգ է քո ՚ի ձեզ, յոյսն փառաց • * զոր 28
ունքն քաւարարքիք. և խրատուիք զանձինսն մարդ, և ու-
սուցանելիք զանձինսն մարդ ամենայն հոգևուր խոնա-
նդութիւն • զի կատարացուք զանձինսն մարդ կատարեալ
՚ի քոյին յիս • * յորս և աշխատիմ պատերազմիմ ըստ ա- 29
ջողութիւն նորա, որ աշխատի ՚ի յիս զօրութիւն։

ԳԼ. Բ.

Զ Ամիմ զի գիտիցիք գուք՝ սրպսիսի ճգնութիւն ունիմ 1
յանձին վաս ձեր՝ և վս լաոդիկիացւոցն, և որոց չիք
տես առեալ զերեսս իմ մարմնով • * զի սիրեսցին 2
սիրտքն նոցա՝ ամենակատարեալ սիրով. և յամի ճանա-
չել լսութիւն խնամատարեն՝ ՚ի գիտութիւն խորհրդոյն աստ՚ի
քո յիս • * յորում ամի գանձք իմաստութիւն և գիտու- 3
թիւն ծածկեալ կան • * Այս զոյս ասեմ, զի մի ոք զձ 4
ձեզ զատանցուսցէ պատիր բանիւք • * զի թէպէտ և 5
մարմնով հեռու եմ, այլ հոգւով ընդ ձեզ եմ. խնդամ՝
խորհուրդ տեսանեմ զկարգն ձեր, և զհաստատութիւն հաւա-
տոյն ձերոյ որ ՚ի քո յիս • * Այդր՝ ոգի ընկալարուք 6
զքոյ յիս զոր, նովին գնասջիք, * արմատացեալք՝ և 7
շինեալք ՚ի նա, և հաստատեալք ՚ի հաւատս, ոյզ ուսա-
ք զ ՚ի քոյ յիս • * Ջգուշ լիք 8
լսուք՝ առաւելութեամբ ՚ի նմին գոհանալ քո • * Ջգուշ լիք
լսուք, մի ոք իցէ որ զձեզ կողոպտիցէ ՀԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
քով՝ և սնոտի խաբեութիւն, ոգր ըստ մարդկան ասանց
գոյն՝ և ոչ ըստ Քրիստոսի աշխարհիս, և ոչ ըստ յոր ՚ի քոյ-
• զի ՚ի նմա բնակէ ամ լսութիւն ածուածոյն մարմնաւորեալ • 9
* և էք դուք նովաւ լցեալք • որ է գլուխ ամենայն 10
իշխանութեան և պետութեան։
Ո որով թլփատեցարուք հաւատովք զանձեռագործ 11
թլփատութեն, ՚ի մերկանալ զանգամն մարմնոյ թլփա-
տութեամբն քրիստ • * թաղեալք ընդ նմին ՚ի մկրտութեանն, 12

է ... խորհրդոց նոր։ (28) Ա մանր. Ջի մեծութեանդ զամ։
(29) Ա մանր. Ըստ յայտնութեանն նր որ յայտնեալն է։
Գլ. Բ. (1) Բ ընդ. Ճգնութիւն ունիմ։ (1) Ա մանր. Ոչ իցէ.
յամ. չիցեն առնեալ։ (2) Ա մանր. Տեղեկացեալ սիրով
ամ մեծութեամբ լսութեան խնամատարեն, ՚ի գիտութիւն խորհր-
գոյն այ ՚ի քո։ (2) Ա-ման. ՚Ի գիտութիւն խորհրդոյ այ
հօր ՚ի քոյ յիս։ (3) Օրինակ մ. Յորում ամիցուն գանձք
(3) Ցօրինակին ցիւրեր. խնամատարեն և գիտութիւն ծած՚։ (4) Ա-
մանր. Ջատանեցուսցէ։ (5) Ա մանր. Ջի եես թէպետ.
հեռու եմ ՚ի չէնջ, հոգւով մերձ եմ ՚ի ձեզ, չի, ընդ
ձեզ։ (6) Ա մանր. Ջայր յիս քո։ (8) Ա մանր. Ըստ քոյ ըստ
(10) Ա մանր. Ամ իշխանութեց և պետութեց։ (12) Ա մանր.

Digitized by Google

ոչաւել և ընդ նմին յարբունսյք հաւատովք՝ ըստ ավդեցուց
13 Քրիստ, որ յարույց զնա՛ ի մեռելոց : * եթէ զձեզ որ կեր-
բեմն մեռեալս էիք՝ ի մեղս՝ և յանթլփատուն մսիդ
ձերոյ, կենդանացոյց յանձին խաղաղ. շնորհեաց
14 մեզ զքոյս յանցանս՝ մեր : * և ընկենոյ զձեռագիրն մեր
դոյ հակառակութեան հրամանացն իմաստուք : որ կայր մեզ
հակառակ, եբարձ զայն՝ ի միջոյ՝ և բևեռեաց ընդ խա-
15 չափայտին : * մերկեաց զիշխանութեանն և զպատերազ-
մայոյ յանդգնեմին խայտառակեաց ի նշանակի՝ զնա յան-
16 ձին խաչին : * Ա՛ր ոք այսուհետև զձեզ գատասցի ուտելով կամ ըմպելով, կամ մաս
17 սանիցք առնից, կամ տոնատարեաւք կամ շաբաթուք : * որ
են ստուերք հանդերձելոցն՝ այլ մարմինն քո է :
18 * Ա՛ր ոք զձեզ խաբեսցէ՝ որ կամիցի խոնարհութեամբ և
կրօնութեամբ հրեշտակաց, զոր չիցէ տեսեալ զքահեա
վարձ՝ ապրատապար հպարտացեալ՝ ի մտացն մարմնոյ
19 իւրոյ : * և ոչ ունելոյն զգլուխն քո, ուստի ամ մարմ-
նին յօգուքք և խազալութք տարածեալ և խաչեալ՝
20 աճի զաճումն ՚ի : * Եթէ մեռաբուք ընդ քրիստ ՚ի տար-
քից աշխարհիս, զի՛ և ապրիմք ընդ նմին ապահին յաշ-
21 խարհի կրօնաւորիք : * մի մերձենար, մի ձեռնակիր,
22 մի հպեսց լինիր : * որ ե ամենայն ինչ ՚ի ապիս ապա-
կանացեն, ըստ պատուիրանաց և վարդապետութեանց
23 մարդկան : * որ յիմաստութիւն իմն հասանեն, ինք-
նահաճ կրօնութեամբ, և անխնայութեամբ մարմ
նոյ . և ոչ ՚ի պատիւ ինչ լրութեան մարմնոյ :

ԳԼ. Գ.

1 Եթէ յարութեամբ ընդ քրիստ, զպատ զվերինն խնդրեցէք .
2 ուր քրիստ նստի ընդ աջմէ աստ . * զվերինն խորհիք

Ընդ նմին մկրտութեն : և ամենի • մկրտութեան ՚ի մահն • • ընդ նմին յարեսցք հաւատովք ըստ աւդեցուցին : (13) Ո-
մանի • Ա՛ռեալ էիք ՚ի մեղս և յանթլփատուն : (14) Ո-
մանի • Եբ բևեռեաց զնա ընդ խաչ" : (15) Ոմանի • Ա՛ր ոք
կաց զձե" • • խաչատակեալ նշանակեաց • • ՚ի յաղթեն
իւ" : (16) Ոմանի • Ա՛ր ոք զձեզ դատիցի • • կամ ըմպե-
լովք • • կի՛ ամենամոք կի՛ շաբաթիւք : (18) Ոմանի • Որ
կամելոյն • • • զպահեա վարեալ : (19) Ոմանի • Ջգլուխն
զքն • • • և խազալիւք : (19) Ոմանի • Տարբերեալ և խաւ" :
(22) Ոմանի • Ըստ պատուիրանին և վար" : (23) Ոմանի • Որ
յիմաստութեի իմն հասանեն : (23) Օրինակ ՚ի • Յիմ
մասուեցի իմն հաւատարիք • • • և անխնայութեամբ մարմ" :
(23) Ցոմանս պիտի • Լրութեն մարմնոյ :

Գլ. Գ. (1) Ոմանի • Եթէ յարութեամբ ընդ քրիստ :

Digitized by Google

ցարմուք, մի զայս որ յերկրէն սատ է։ * քանզի մեռա- 3
րուք, և կեանքն ձեր ծածկեալ ընդ քրիստոս յաստ։ * իսկ 4
յորժամ քրիստոս յայտնեսցի կեանքն ձեր, յայնժամ և դուք
ընդ նմա յայտնեսջիք փառօք։

Թ * Սպանէք զայսոհետեւ զանդամս ձեր որ երկրաւորս են՝ 5
բաց ընկենցէք զպոռնկութիւն, զպղծութիւն, զբիծ, զցան-
կութիւն չարութեան, և զագահութիւն՝ որ է կռապաշտու-
թիւն։ * վասն որոյ գայ բարկութիւն յորդիսն 6
անհնազանդութեան։ * որովք և դուք երբեմն գնացիք՝ մինչ 7
կեանդանիքն էիք ի նմա։ * Ա՛րդ՝ ի բաց թօթափեցէք 8
և դուք զայն ամենայն՝ զբարկութիւն, զսրտմտութիւն, զչա-
րութիւն, զհայհոյութիւն, զխոսակատակութիւն ի բերանոց
ձերոց։ * Մի ի սուտ միմեանց խոսիք։ մերկացարարուք զհին մարդ 9
զնա գործովքն իւրովք։ * և զգեցարարուք զնորն զոր 10
նորոգեալ ի գիտութիւն, ըստ պատկերի արարչին իւրոյ։
* ուր ոչ է հրեայ, և ոչ հեթանոս, թլփատութիւն, և 11
անթլփատութիւն, խոտ, դուժ, սկիւթացի, ծառայ,
ազատ։ այլ ամենայնիւ քրիստոս։ * Զգեցարարուք այ- 12
սուհետեւ իբրեւ ընտրեալք աստուծոյ՝ սուրբք և սիրելիք,
զգութիւն, զողորմութիւն, զքաղցրութիւն, զխոնարհութիւն,
զհեզութիւն, զերկայնամտութիւն, * հանդուրժել միմեանց, ընդ- 13
հակ իրերայն, եթէ ումեք ումեքէ արատ ինչ ի
ձեռն։ որպէս եւ քրիստոս ընդհակառակ ձերոյ ներեաւ ձեզ։ * 14
Եւ ի վերայ ամենայնի զսիրն, որ է զօգ կատարեալ
միաւորութեան։ * և խաղաղութիւնն քրիստոսի՝ 15
ասէ ձեր։ յոր և կոչեցարարուք միով մարմնով։ Եւ գոհ-
ացողք լինիջիք։ * դի բանն քրիստոսի՝ 16
առատիցէ ի ձեզ առա-
տապէս։ ամենայն իմաստութեամբ ուսուցանեսջիք և խրատիջիք
զմիմեանս։ ասացմամբ և օրհնութեամբք, և երգովք հո-
գեւորօք՝ և շնորհօք օրհնեսջիք ի սիրտս ձեր զաստ։ * Եւ 17
ամենայն զոր և առնիցէք բանիւք և արարքիւք, զա-
մենայն յանուն տեառն յիսի արասջիք։ դոհացօղք լինիք
հաւր նմա ընդ և ընդ։

* կա

---

(3) Ոմանք։ Ընդ քրիստոս յաստ։ (5) Ոմանք։ Զպոռնկութիւնն
և զպղծութիւն և զբիծ, և զցանկութիւն։ (6) Օրինակ մի։
՝ի վերայ որդւոց անհնազանդութեան։ (7) Ոմանք։ Որով և դուք։
էիք կենդանիքն էիք։ (9) Ոմանք։ Մերկացուցէք զհին։ (10) Ո-
մանք։ Նորոգեալ ի գիտութիւն։ (11) Ոմանք։ Ոչ ոչ է հր-
էայ, և։ (13) Ոմանք։ Եթէ ոք զումեքէ արատ ինչ
առնիցէ, ունի և ձեզ քրիստոս շնորհեաց մեզ։ (14) Քիմ։ Եւ
՝ի վեր այս ամենի։ (14) Ոմանք։ Որ է զարդ կատարման։
(15) Ոմանք։ Եւ խաղաղութիւնն տէր հաստա՛՛ . . կոչեցար-
ուք միով։ (16) Ոմանք։ Եւ օրհնութեամբ և եր՛՛ . . օրհ-
նեալ զձեզ ՝ի սիրտս։ (17) Ոմանք։ Բանիւք և գործովք,

Digitized by Google

18 * կամայք՝ հնազանդ լերուք արանց ձերոց . որպէս ժ
19 և վայրկ է՛ի ներ : * Ա՛րք՝ սիրեցէք զկանայս ձեր , և
20 մի դառնացուցանէք զնոսա : * Ո՛րդիք՝ հնազանդ լե-
րուք ծնողաց ձերոց յամենայնի , զի այն է հաճոյ տ-
21 ա՛ռաջի ն : * Հա՛րք՝ մի զայրացուցանէք որդիս ձեր ,
22 զի մի տրտմեսցին : * Ծառայք՝ հնազանդ լերուք տե-
րանց ձերոց յամենայնի . մի ատակաւիկ ծառայութիւ խը-
րթ մնաքադհաճոյք . այլ միամտութիւք արամ երկնչե՛լ ի
23 Տեառնէ : * զոր ինչ առնիցէք՝ սրտիւ միտք գործեսջիք իբ-
24 րև Տեա՛ն , և ո՛չ իբրև մարդկան : * Գիտասջիք զի ի
Տեառնէ առնեսջուք զհատուցումն ժառանգութե՛ն ձե-
25 րոյ . քանզի Տե՛ն քրիստոս ծառայէք : * Իսկ ապիրատն ընդ
կալցի զոր խոտորմ առիթատուի՛ն . զի չկայ անկա-
ռաւութի առաջի ն՛ : *

ԳԼ. Դ.

1 Տեա՛րք՝ զիրաւութիւն և զհաւասարութի ծառայից ձե-
րոց ընդ փո՛խ եցէք . գիտասջիք զի և ձեր տէր գոյ յեր-
2 կինս : * Ա՛ղօթից առեալ կացէք . արթնե՛լ ի նմին գո-
3 հութի՛ն : * աղօթա արարէք միանգամայն և վասն մեր .
զի Տէր բացցէ մեզ դուռն բանին , խօսել զխորհուրդն
4 քրիստո , վասն որոյ և կապեա՛լս կամ . * զի յայտնի արա-
5 ցից զնա որպէս պարտ իմ է խօսել : * Իմաստու-
թի՛ն գնասջիք առ արտաքինան , զնոյն առեալ ժամա-
6 նակ : * և բանին ձեր յամի ժամ լի շնորհօք ան , իբ-
րև սալտ հասկնալոյ լինիցի . գիտել ումի արժան իցէ ձեզ
7 խրատաքանչիւրումնէ՛ . տալ պատասխանի : * Ա՛լ որ ինչ
զինէն իցէ , ցուցցէ ձեզ զամ տիւքիկոս սիրելի եղ-
բայր՝ և հաւատարիմ պաշտօնեայ՝ և ծառայակից ի Տէր-
8 * զոր առաքեցի առ ձեզ զայն իբրև , զի գիտասջիք զոր
9 մեր . և մխիթարեսցէ զսիրտս ձեր . * ընդ ոնեսիմոս հան-
դերձ

զնամ՝ (18) Ոմանք . Տերանց ձերոց , որպէս վայել է ՚ի Տէր : (21) Ոմանք . Զի մի տրտմիցին : (22) Ոմանք . Ա՛ռաջ կամեն ծառայել իբրև . . սրտիւ . ի՛ , սրտիւք , երկնչե՛լ : (23) Ոմանք . Եւ ո՛չ ոչ մարդկան : (24) Ոմանք . Քրիստոս ոն յիսի ծառայ էք : (25) Ոմանք . Ըստ խօսումն առաքեալ առումեն , ջրգի չկէ :

Գլ . Գ . (2) Ոմանք . Ջբնեալ ՚ի նոյն գոչ՚՚ : (3) Ոմանք . Դուռն բանի խօսել մեզ զխորհ՚՚ : (4) Ոմանք . Զի յայտնե՛ն արարից զնա , ոպ և արժան իցէ լինել խօ՚՚ : (5) Բ՚՚ն . Գնոյ առաքալ գժաւնա՚՚ : (6) Ոմանք . Եւ բան ձեր . . . լի շնորհօքն՝ իբրև . . . պիտի և ոպ արժան է : (7) Ոմանք . Զինէն է , ցուցցէ : (9) Ոմանք . Որ ՚ի ձէնջ է և զամէ նայն ինչ ցուցցեն ձեզ զոր ինչ աստ :

Digitized by Google

գնդակաձեւ եղջերաձեւ հուսատարմամբ և սիրելութեամբ որ ի ձեզնէ.
զնամ ինչ յուշացեալ ձեզ՝ որ ինչ ասաց ինձ։ * Ոչ ըմբռնի ասել 10
ձեզ աքիսատրըսս գերկնեցեալ իմ, և մնալիսս եղբօրացն
գի բազմացեալ։ վասն որոյ ասեմք ոչ ասասցուք, եթէ ոչ կարո-
ցեմ ասել ձեզ՝ ընկալեալ ինք զնոս։ * և յանուս որ անուանս 11
նեալն է յաստուած, ոչք են ի ներկայութենէ անտի։ զի
գաղթական միայն գտանիցի եղեալ ինձ յաղագս ներկայու-
թեանն ոչ, 12
ոչք և եղեն խոկ ինձ միխիթարութեանն։ * Ողջոյն ասեմ ձեզ
եղբարս՝ որ ի ձեզնէ ծառայ յիսի քրիստոս։ յամէն ժամ
պատերազմեալ վասն ձերոյ յաղօթից, զի կացցէք կատա- 13
րեալք և լցեալք յամէն կամս աստ։ * վկայեմ նմանս, զի
բազում աշխատութիւն ունի վս ձերոյ, և վս լաւոդիկեացն
սոցա, և վս այնոցիկ՝ որ յերեսաց չիմն ետես։ * Ոչ 14
ջոյն ասայ ձեզ զուկաս բժիշկն՝ և սիրելին, և գեմաս։ * Ող- 15
ջոյն ասացէք եղբարց՝ որ են ի լաւոդիկեացս, և նիմփասայ,
և որ առանին եկեղեցին ի նմա։ * Եւ յորժամ ընթեռնու- 16
նասցիս առ ձեզ թղթոյդիդ, ապաստիկն զի և ի լաւոդի-
կեացս եկեղեցւոյն ընթեռնցի։ և զառ ի լաւոդիկեացն
սոցա՝ զի և դուք ընթեռնասջիք։ * և ասասջիք յոյզ 17
քիսպոս։ զգոյշ լեր սպասաւորութեդ, զոր ընկալ
ըսա ի տէր, զի զայդ կատարեսցես։ * Ողջոյն՝ ձեռ- 18
նիւն իմոյ պաւղոսի ես։ յիս՝ չկեցին ձեզ կապանքս իմ։
Ընդ ձեզ։

Ա՛ կողոսիս՝ գրեցաւ ի հռոմի ի յետն պիսպիկոի և ս.
նիկոմայ։ Տուսի։ մԸ։

---

(10) Ոմանք։ եթէ գայցէ առ ձեզ։ ըն՛։ (11) Ոմանք։ Եւ
յիսուս, որ ասի՛։ յաստաս։ ոչ նոքա միայն եղեն ինձ
գործա՛։ յաղթությա՛ն են։ (11) Ոխան։ Աիսուսն ընդ
յոս՛։ (12) Ոմանք։ Եպաւրիկայ, որ է ի ձենջ ծառայ
քրիսի յիսու։ յամէն կամսն։ (13) Բազմք։ Ցերեսաց չիմն են։
(14) Ոմանք։ Քահիկն։ և սիրելին գեմաս։ (15) Ոմանք։
Որ են ի լաւոդիկիա և նիմփադա։ եկեղեցի է նոցա։
(16) Ա՛ գերեսփերէ համայնն գերասն ի լաս՛։ այլ հանեալ
նշանակին։ Զառաքեալ ընկերին։ կամ, ընկերացն որ առ ան
մոլեալսս ասէ։ (17) Ոմանք։ Զառքիպպոս։ (18) Ոմանք
յաղեղան։ Ընդ ձեզ։ ամէն։
* ի վերջանի՝ ասանք։ ի ձեռն աղքիկիոսի և անուանիայ։

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. Թեոդորոսի Թլկատցւոյ։

Ես ասոտիկ չգիտեմ՝ զինչ ասացաւ նոցա, և զի լուեալ անդր նոտա. և ի պատճառս ելելոյն՝ ասա ցնոսա զայս առակ. Ոմն մարդ ունէր երկու որդիս։ Եւ մերձեցեալ նոցին՝ ասաց ցնոսա. Որդեակք, ի գնալ ձեր ի դաշտն՝ մի՛ ոք ի ձէնջ ետ դառնայցէ ի տուն, մինչև ի ժամ ուշ գիշերի։ Եւ ի գնալ նոցա՝ ասաց ցմեծագոյնն. Ես ի գիշերի անկողնի զինեալ քնանամ, և ի լուսանալն զգեստաւորիմ զգեստս ճանապարհի։ Եւ դու ի ժամ ուշ գիշերի՝ երբ լուիցես զիս ի տան ելանել, ոչ ասես ցիս զի՝ ուր երթաս։ Եւ ես ոչ ասացից ցքեզ զի՝ ուր երթամ։ Եւ ի գնալ նոցա՝ ասաց ցկրտագոյնն. Որդեակ, դու ի տան ես, և ես ի դաշտի։ Եւ ի ժամ ուշ գիշերի՝ երբ լուիցես զիս ի տան ելանել, ոչ ասես ցիս զի՝ ուր երթաս։ Եւ ես ոչ ասացից ցքեզ զի՝ ուր երթամ։ Եւ ի գնալ նոցա՝ ասաց ցկրտագոյնն. Որդեակ, դու ի տան ես, և ես ի դաշտի։ Եւ ի ժամ ուշ գիշերի՝ երբ լուիցես զիս ի տան ելանել, ոչ ասես ցիս զի՝ ուր երթաս։ Եւ ես ոչ ասացից ցքեզ զի՝ ուր երթամ։ Եւ ի գնալ նոցա՝ ասաց ցկրտագոյնն. Որդեակ, դու ի տան ես, և ես ի դաշտի։ Եւ ի ժամ ուշ գիշերի՝ երբ լուիցես զիս ի տան ելանել, ոչ ասես ցիս զի՝ ուր երթաս։ Եւ ես ոչ ասացից ցքեզ զի՝ ուր երթամ։

Գ. Թեոդորոսի Թլկատցւոյ։

Ա. Գովասիրի վասն բնասանիկեցոյն՝ ի վերայ արքանասուր պատերազմին առաջելոցն։

Բ. Ընկոյն նորա և խնդրեցի՝ ի վերայ նոցա, և հարց ինձ ոմն պատարագիչ լինիցին։

Գ. Ազգիդ ասա ես, և ցո՛ զի գալոցիանն խոյց առնէ, և ահ ինձն եւ հասպատուհաս բնասանիկեցոյ մինչ՝ ի գալոցսդան ցի։

Դ. Խոյակ ցանձրանէ և արդարոսն յընդերձումն ինձ եղեալ ընդ ոտս իմ ոսկի գինր գոյիս։

Ե. Վարդապետացոյն վասն հանուս լուծելոյ ապ ինձնդանէօթ և ինձնելոյ՝ ի յայգնոսինն ցոյ։

Զ. Ես յանկարծահաս գալոցիանն ցոյ, ինչ ոչ պատրաստեան գոյանել պարտ է, ցնոսիով, հասպատուի, յոտով, սիրով, պատուով, խոնարհութիւ, երկայնմտութիւ, ասատհանութիւ։

Է. Ազգիդ վասն արդարոյ հոգեւոյն ընդով և մարմնով։

Digitized by Google

ԸՈ ԹԱՄԱԴԱՆԻԿԱՑԻՍ ԸՒՆՋԻՆ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ Ա

ԿԱ ՊԱՒՂՈՍ ԵՒ ՍԻՂՈՒԱՆ ՚ի 1
Կորնթոս, և ասիմոթէոս. եկեղեցւոյդ Թեսա-
ղոնիկեցւոց՝ յԱստ հայր մեր, և ՚ի տէր
յիսուս: * Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն: 2
Ա Գոհանալոք ենք յամենայն ժամ վասն ձեր առնելոցն՝
յիշատակ առնեմք յաղօթս մեր անդադար. * յիշելով ըզ- 3
ձեր գործն հաւատոյ, և վաստակ սիրոյ՝ և զհամբեր-
ութիւն յուսոյ տեառն մերոյ յիսուսի քրիստոսի՝ առաջի Աստ-
ծոյ և հօր մերոյ: * Գիտեմք եղբարք սիրեցեալք յԱստ ընտրութիւն 4
ձեր. * զի աւետարանն մեր՝ ոչ եղև առ ձեզ միայն բա- 5
նիւ, այլ և զօրութեամբ՝ և հոգւով սրբով, և լրութեամբ
բազմաւ. որպէս և գիտէք իսկ, թէ որպիսիք եղեմք՝ ՚ի
ձեզն ձերոցամ վասն ձեր: * Եւ դուք նմանեալք մեզ՝ 6
և տեառն, ընկալայք զբանն ՚ի բազում նեղութիւն՝ խնդու-
թեամբ հոգւոյն սրբոյ. * լինիլ ձեզ օրինակ ամենայն հաւ- 7
ատացելոց որ են ՚ի մակեդոնիա՝ և յաքայիա: * Ջի 8
՚ի ձէնջ հնչեաց բանն Աստուծոյ. ոչ միայն ՚ի մակեդոնիա և
յաքայիա, այլ յամենայն տեղիս հաւատքն ձեր որ առ Աս-
ծն ածաւ՝ զի ոչինչ է պիտոյ մեզ և խօ-
սել զինչ. * զի նոքա ինքեանք վասն մերոց, թէ որպիսի 9
եղև մեզ մուտ առ ձեզ. և զի դարձայք առ Աստ ՚ի
կուռս ամենից, ծառայել ոչ կենդանւոյ և ճշմարտի.
* և սպասել որդւոյ նորա յերկնից, զոր յարոյցն ՚ի 10

ԳԼ. ա. (1) Ոմանք. Պաւղոս և սիղուանոս: (2) Ո-
րինակ ինչ. Եւ խաղաղութիւնն բազմասցի: (3) Ոմանք. Եւ
զվաստակն սիրոյ, և զհամբերութիւն յուսոյ տեառն մե՛ր...
և հօր մերոյ: (4) Օրինակ ինչ. Ձեզ՝ զոնառնսուքեանն ձեր:
(5) Ոմանք. Մ ինչն բանիւք...ՆԻՆ որպիսի եղեմք: (6) Ո-
մանք. Եւ դուք նմանողք մեզ...՚ի բազմ նեղութ: Ոս-
ուան. Մ եզ եղէք և տեառն: (8) Ոմանք. Ասլ և յամենայն տեղիս
հաւատքն ձեր առ Աստ... ոչ ինչ պիտոյ է մեզ: Եւ ոմանք.
Ոչ է պիտոյ մեզ և խօսել իսկ ինչ: (9) Ոմանք. Պատ-
մեն վասն ձեր. Եթէ ոմ...որպիսի և դարձայք: (10) Ո-
մանք. Ոգւոյն նոր յերկնից... որ փրկեալ է...՚ի

Digitized by Google

'ի մեռանելոյ՝ զայս, որ փրկեալսն է զնեզ 'ի բարկութենէ
առաքի որ գալոցն է։

ԳԼ. Բ.

1 Զառաջ ինքնին գիտէք եղբարք զմուտն մեր առ ձեզ. թ գ
2 զի ոչ ընդունայն ինչ եղև. * այլ յառաջագոյն
չարչարեալ և հնչնամանեալք, ոտն և գուք իսկ գի-
տէք 'ի մեզ փրկեսցեալոց հանդերձակեցաք ամ մերով՝
ազատութիւ ձեզ զաւետարանին այ մեծաւ պատերազմաւ։
3 * Ջի պիտեպրութենն մեր ոչ 'ի մոլորութէ է, և ոչ 'ի
4 պղծութէ, և ոչ 'ի նենգութէ։ * այլ ոտն ընտրեցեալք յայ
հաւատարիմ լինել աւետարանին, նոյնպէս և խօսիմք.
ոչ իբրև մարդկան հաճոյ լինել, այլ այ որ քննէ զս-
5 նիտսս մեր։ * Ջի ոչ երբէք բանիւք ողբկանաց եղեալք
առ ձեզ, որպէս և գուք իսկ գիտէք. և ոչ 'ի պատ-
6 ճառս ագահութեան, ոտն և ած վկայ։ * և ոչ խնդրե-
7 լով զփառս 'ի մարդկանէ, ոչ 'ի ձենջ և ոչ յայլոց։ * կա-
րող եղեալ ոտն քրիստոսական ծանրանալ, այլ եղեալ
հեզք 'ի միջի ձերում. ոտն գայեակ մի որ մանուկներք
8 մանկունս։ * նոյնպէս և մեք գիտելով 'ի ձեզ հաճոյ
լինուր մեզ սոսկ ձեզ ոչ միայն զաւետարանն այ, այլ
9 և զանձինս մեր. քանզի սիրելիք մեր եղերուք։ * Ցի-
շէք նեղութիք՝ ղվաստակն մեր և զջան. զի զցայգ և
զցերեկ գործեալք վն չծանրանալոյ ուստիք 'ի ձենջ և
10 քարոզեալք ձեզ զաւետարանն այ։ * գուք ինքնին վճ
կայիք՝ և ած, ոտն արդարութէ և անբծութէ
11 ձեզ հաւատացեալ եղեաք։ * ոտն և գիտիք իսկ. զի
12 զիւրաքանչիւրսդ 'ի ձենջ' իբրև հայր զորգիս՝ մխի-
թարեալք և սփոփեալք, և դնեալք վկայութ գնալ ձեզ
արժանապէս այ, որ կոչեացն զձեզ յիւր արքայու-
13 և 'ի փառս։ * Վասն այնորիկ և մեք գոհանամք զայ
անդադար, զի առեալ զլուր բանին այ առ 'ի մեզ՝
ըն-

բարկութէն որ։ Որ ասէ. Որ փրկեաց զմեզ 'ի բար՚։ Գլ. բ. (2) Յմանփ. 'ի մեզ փրկեալեցեալն։ (3) Ոմանփ. Մխիթարութէ ձեր ոչ։ (4) Ոմանփ. Որ քննէն զսիրտս։ (5) Ոմանփ. Եղեալք առ ձեզ։ (6) Բ՚ըմ. Եւ ոչ խնդրեցաք փառս։ (7) Ոմանփ. Եւսք իբրև քայ առաքեալս ... որ անուշանայնք զմեզ՚՚։ (8) Ոմանփ. Գիտացաք. Որ օրինակ ի. գիտացեալք 'ի ձեզ։ (9) Ոմանփ. Ցիշէք եղբարք ըզվաստա՚՚... և քարոզեցաք 'ի ձեզ զա՚՚։ (9) Օրինակ ի. Գոլր ձեռք առ 'ի չծանրանալոյ ... և. քարոզեցաք զաւրքայու-թիւն այ։ (11) Ոմանփ. Ոյզ հայր զորգիս։ (12) Ոմանփ. Ընդունայնապէս առաքեալ այ, որ և կոչեաց։ (13) Ոմանփ. Ասէ իբրև հաւմարեալ ... որ և աշխատեալ է 'ի։

Digitized by Google

քանալտրուք , ոչ իբրև զբան մարգկան , այլ որպէս
Հիմարտիւ զբան այլ . որ և յայլոգեալ իսկ ի՛ ձեզ հա-
ւատացեալսդ : * Ջի դուք նմանիմք եղերուք մերոյ 14
երկնեցեացն այլ՝ որ են ի հրեշտաւանի՛ ինքն յա . զի ըզդ
նիմն չարչարանսն չարչարեցեալ և գուք ի մերոյդ տա-
պակոնեաց , ոյք և նոքայն ի հրէից . * որք և զտէրն յա 15
սպանին և զմարգարեան , և զմեզ հալածեցին , և ա-
յսոյիսդ չիցեն . և ամ մարգկան հակառակ եղեն . * և 16
արգելուլին զմեզ խօսիլ հեթանոսաց զի տարրացին . զի
կատարեսցին զմեղս իւրեանց յամ ժամ . քանզի հա-
սեալ է ի վերայ նոցա զարկուածքն մինչև ի տապա .
Բ * Այլ մեք նկատուք՝ ընկերա և սիրա ծեացուք ի ձենջ 17
ըզ առ Տեառնեանէ մի , երկուսեք՝ և ոչ պարտիք . առաւել և առ
փուճացուք տեառնեանէ զերկնաս ձեր մեծուս քանիսուքն :
* վասն այսորիկ կամեցայ գալ առ ձեզ ես պաւղոս՝ 18
միանգամ և երկիցս , և խափանեաց զմեզ սատանայ :
* Գանդի ոմն է մեր յոյս , կամ խնդուածք , կամ պսակ 19
պարծանաց մերոց , եթէ ոչ գուք ի մեր՝ առաջի ն
մերոյ Յն քրջ ի նորա գալստեանն : * զի գուք էք 20
փառք մեր և խնդուածք :

Գ.Կ. Գ.

Վ ասն որոյ ոչ և ես ունելիք ժոյժ , զի բարեւրք Թեսա- 1
ղոնեացս մեզ միանգն ինալ յաճեցիս : * և առաքեցաք 2
զտիմոթէոս զեղբայր մեր և զգործակից աստուածա-
նին այ , և հօրն քրջ , հաստատակ զձեզ և մխիթարել
ըզ վ ձ վն հաւատոյն ձերոյ : * Ջի մի ոք սասպակեսցէ ի նեն 3
զսուրհնա յայսոսիկ . քանզի գուք ինքնին իսկ գիտէք ,
զի ի սմին կամք : * քանզի մինչ առ ձենջն իսկ էաք՝ յա- 4
ռաջագոյն ասեաք մեզ , եթէ նեղուածք հասանելոյ են
ի վերայ մեր . ոյզ և եղև իսկ՝ և գիտացէք : * Վասն 5
այնորիկ և ես զի ոչ ունէի ժոյժ՝ առաքեցի գիտենալ ըզդ
հաւատսն ձեր . գուցէ արդեօք փորձեաց և զձեզ փոր-
ձիչն , և ընդունայն լինիցի վաստն մեր : * Բայց արդ՝ 6
իբրև եկն տիմոթէոս ի ձենջ առ մեզ , և ետ մեզ զա-
ւետիս հաւատոյն ձերոյ , և զսիրոյ , զի ունիք ի մտի
զմեզ

(14) Ոմանք . Ընմանող եղերուք երկ . . և նոքայ ի հրէից :
(16) Ոմանք . Ջա արգելուլին զմեզ . . . զմեղսն իւրեանց :
(19) Ոմանք . Իմեղ ոչ և գուք ի մեր :
Գ.Կ. Գ. (1) Ոմանք . Ոչ ունիմ ժոյժ . . մեռալ մեայն : (4) Ո-
մանք . Որ եղև իսկ՝ և գի՛՛ : (5) Ոմանք . Վ ս այսորիկ և
ես զի ոչ և ս ունէի . . փորձեացե զձեզ փոր՛՛ . . . ըզա-
նայն լինցի չանն : (6) Ոմանք . Հաւատոյն ձերոյ և զսի-
րոյ , զի ունէիք ի . . . յամ ժամ . քանիցս կէք :

Digitized by Google

պղիշատակիս մերոց բարերաց յիմմ ժամ. և յանհկայեալ
7 Էք ամենայնիվ զմեզ՝ ոգի և մեք զմեզ. * վասն այծորիկ
անխիթարելոյսէք ի մեզ ևղբայրք՝ ի վերոյ ամի վշտացաք և
8 նեղութեանց մերոց, ի մեռն հասատացան մերոց. * զի
այժմ՝ կենդանի եմք՝ եթէ դուք հաստատուն կայցէք
9 ի Տէր: * Զի՞նչ կարծիք զտհտութիւն մատուցանել ըզ վրէժ
մեր, ի վերոյ ամի խնդութեանն զոր խնդասիք վասն մեր
10 առաջի ձերոյ. * զշտապ և զերկրիկ առաւել և աւ
զաւելի՝ ամենայնիվ զերկայն մերոց, և հաստատել զպատ
կառուածն հաստատոցն մերոյ:
11 * Ապա ինքնեան ածե և հմայէ մեր՝ և աջ մեր յիւրեանս՝ ոտա Գ
12 զիտացէ զմեռանելս հս մեր առ մեզ: * և զմեզ ինքեան տոյ J
ցատրելոցապահիկս և առաւելեալ ապրեցոյց սիրով քրիստ մեր
13 մեռանս և առ աւետեաւնին՝ ոգի և մեք ի մեզ. * հաստատ
ամեալ զսիրտս մեր անթերութեամբ ի սրբութեան առաջի ձեր և
հօր մերոյ՝ ի գալստեանն տեառն մերոյ յիսու քրիստոսի՝ հետ
զերծ ամենայն սրբոցն իւրոցն:

ԳԼ. Գ.

1 Ա յաւուրսն յորս՝ ազատեաց զմեզ, և մխիթարեաց Դ
մեք զմեզ յիս. զի ոգի ընկալարուք ի մեզնէ, եթէ սիրելիս զ
ապատս իցէ մեզ գնալ՝ և հաճոյ լինիլ ասյ. որպէս և
գնայիք ինի, զի մա քան զլաս յաւելցուք ի նոյն:
2 * Եւ գիտէք՝ եթէ որպիսիս ապատուհրանս առաք մեզ
3 ի Տէր յիս: * զի այս են կամք ձեր, սրբութիւն ձեր. ի
4 բաց լինիլ մեզ ի պոռնկութենէ, * գիտել իւրաքանչիւր
առնիք ի ձեզնէ զիւր ամանս ստանալ սրբութեամբ և պատ
5 ուով. * մի ի դատս ցանկութեան՝ որպէս և այլ հեթա
6 նոսք որ ոչ գիտեն զԱստ: * Մի զանցանել և զրկել
յեղբարէ յայդմիկ զեղբայր իւր. քանզի վրէժխնդիր է
Տէր ի վերոյ ամի այդորիկ ոգի յաւելաբանին ասացաք
7 մեր ի վերոյ ամի և վկայութեամբ: * քանզի ոչ կոչեաց զմեզ
ած

---

(7) Ոմանք. Այծ այնորիկ և մխիթարեցաք... և նեղութեանց մերոց ի մեռն հաւատոյ էի'': (8) Յօրինակին ալեսք. կենդ. քանի եմ եթէ: (9) Ոմանք. խնդասիք զոր խն'': (9) Յօրինակին ալեսք. Առաջի այ ձերոյ: (10) Բազմ. Ընդ առաջեալ առ ամանակ: (13) Ոմանք. ի սրբոյն առաջի այ: (13) Ոհան յաւելու. Սրբոյն խրոյն. ամին:

ԳԼ. Ե. (1) Ոմանք. Աղաչեմք զձեզ և մխիթարեմք... եթէ ոգի... ոգի և զնայիք: (2) Օրինակ փ. Ոգի ապատուիրանս առաք ձեզ: (3) Ոմանք. Կամքն այլ՝ սրբութիւն ձեր: (3) Օրինակ փ. Զձեզ ի յեմմ պոռնկութէ: (4) Ոհան. Գիտել իւրաքանչիւրոյն ի: (6) Ոմանք. Մի զանց առնիլ և զրկիլ... ոգի յաւելաբանին ասաս'':

Digitized by Google

ձեզ ՝ի սպիտակ այլ ՝ի սրտուն ՝: * այտուհետև որ ա- 8
ծարպիկ , ուշ զմարդ անարդիկ , այլ զաշխ՝ որ և հա զինչ
գին որ ՝ի ձեզ ՝: * Ա յլ վա եղբայրսիրութիւնէ՝ չէ ինչ 9
պիտոյ գրել առ ձեզ· զի դուք ինքնին իսկ ուսեալ
ստոյգ ք՝ սո՝ի զմիմեանս սիրել ՝: * քանզի և առնէք 10
իսկ զայն յամի եղբարս, որ են յամի կոզմանս մասնի
գոհանայուց ՝: Ա ղաչեմ զձեզ եղբարք՝ առաւել ևս ա-
ւելուլ և առատանալ· հանգստասիր , * և գործել 11
զգուշութեանէք· և գործել ձեռաւք ձերովք , ոյզ և ասա-
ցաք ձեզ , զի գնայիկք պարկեշտութեաբ առ արտ
տալինան , և մի իւիք կարօտանալ իչիք ՝:
ե * Ո՝չ կամիմ ՝ի պարտիք՝ եղեալ ազգիդ իչիք վս ննջեցեալ 12
ՀՀ ՝ի զի մի արտմիչիք ոյզ և այլքն որոց ոչ գոյ յոյս ՝:
* եթէ հաւատասցէ՝ եթէ յիս մեռաւ և յարեաւ · նոյն- 13
պէս և ձեռ զննեքիսեալսն ՝ի ձեռն յիս ածցէ ընդ ՝ինս ՝:
* Բայց զայս ասեմք ձեզ բանիւ , եթէ մեք որ կենդա- 14
նիքս եմք մեռանելոյք՝ ՝ի գալստեանն տեառն ոչ ժամանեմք
ննջեցեալսդն ՝: * զի ինքն տէր հրամանաւ ՝ի ձայն հրեշ- 15
տակապետի , և ՝ի փող ՀՀ իջանէ յերկնից · և մեռեալք
՝ի քս յարիցին յառաջագոյն ՝: * Ապա և մեք որ կենդ 16
գանեալք ՀՀռեալեալ իցեմք՝ ՀՀդերձ հանգերձ յափշտակեա-
ցուք ամպովք ընդ առաջ տեառն յօդս · և այնպէս յամի
ժամ ընդ տեն լինիցիմք ՝: * Ա յսուհետև մխիթարեցէք 17
զմիմեանս բանիւքս այսոքիւք ՝:

ԳԼ՝ Ե՝

Ա յլ վասն ժամուց և ժամանակաց ՀՀդրելոյ՝ չէ ինչ 1
պիտոյ գրել առ ձեզ ՝: * զի դուք ինքնին իսկ ստոյգ 2
գիտէք , թէ օր տեն իբրև գողդ գիշերի՝ այնպէս հասա-
նէ ՝: * Ցորժամ ասիցեն թէ խաղաղաբէ և հնոտիմի է , 3
յայնժամ յանկարծակի հասցէ նոցս ապառիկութիւն՝ որպէս
և

(8) Ոմանք յաւելուս · Ա յսուհետև որ գիտէ անարդիկ ... գինս
գին իւր սքէ՝ ի ձեզ ՝: (9) Ոմանք · Ոյզ և ասացաք ոչ ՝: (9) Ո-
մանք · Էք առ միմեանս սիրոյ ՝: (10) Ոմանք · Ա ղաչեմք իսկ
զնոսին յամի ... ազգայնիդ զձեզ եւ՝ ... և ս յաւելուլ և ա-
ւելս՝՝: (11) Ոմանք · Ձեռաւք իւրովք , ոյզ պատուիրեցաք ՝:
(12) Ոմանք · Ոչ կամիմք եղբարք ... վս ննջեցեալսդոյ ՝: (12) Ո-
մանք · Զի արտմիչիք , ոյզ և այլքն ս՝՝: (13) Օրինակ
գ · ՝ի ձեռն քսի ածցէ ՝: (14) Ոմանք · Զայս ասեմ ձեզ բան
նիւ , եթէ ... միաբերաբար եմք՝ ՝ի գալստեան տեն ՝: (14) Օ
րինակ գ · Բայց զայս գիտեմք ձեզ բան՝՝: (15) Ոմանք · Զի
ինքնին տէր հրամանաւս և՝ ՝ի ձայն հրեշ՝՝:
ԳԼ՝ Ե՝ (2) Ոմանք · Ինքնին ստոյգ գիտէք զի օրն տեն
իբրև գողդ ՝ի գիշերի այնպէս հասանիցէ ՝: (3) Ոմանք ·

Digitized by Google

4 և մերին յոյժ, և մի ապրեսցեն: * Ասյ դուք ես ղ-
քաղքէ՝ ոչ էք ի խաւարի, եթէ օրն ձեր իբրև ղող ի
5 վերայ հասանիցէ: * զի ամենեքեան դուք որդիք լու-
սոյ էք, և որդիք առաւօտեան: չէ մեք գիշերոյ՝ չէ մեք խա-
6 ւարի: * ապա մի ղքնով անկանիցուք՝ ոպէս և այլքն.
7 այլ արթնանք և զուարթանք եղիցուք: * Որ որ ննջեն
քինն՝ գիշերի ննջին, և որ արբենանն՝ գիշերի արբ-
8 նանն: * այլ մեք զի տուընջեան եմք, արթնանք եղի-
ցուք, և զգեցցուք զզէսն հաւատոյ և զսիրոյ, և գի-
9 ցուք զսաղաւարտն յուսոյն փրկուածի: * Որ ոչ եա ըզ-
մեզ ած ի բարկութիւն, այլ ի փրկուածի կենդանաւէ՛ի
10 Քրիստոսէ մերոյ յերի քան. * որ մեռաւ ի վա մեր. զի
եթէ արթնանք իցէք և եթէ ննջիցեք, հովւա հան-
11 գերձ կեցցուք: * վա որոյ միխիթարեցէք զմիմեանս,
12 և չինեցէք զիրեարս՝ ոպէս և առնէք դուք: * Աղաչեմ դ-
զձեզ եղբարք՝ ճանաչել զվաստակաւորս և զվերակա-
13 ցուս ձեր ի քս՝ եր, և զնորուիչս ձեր: * և համարեցա-
ցուք զնա սրաժանիս առաւել սիրոյ՝ վա գործոյ նոցա:
14 խաղաղասէր՝ արարէք ընդ միմեանս. * Աղաչեմ զձեզ
եղբարք՝ խրատեցէք զատահաս, միսիթարեցէք զկոր-
ծեալս, պատասպարեա լերուք ամենայնի՛ւ
15 քեր առ ամենեսեան: * Ջգիշ լերուք՝ գուցէ ոք չա-
քի չար հատուցանիցէ. այլ յամի ժամ զբարեացն զհե-
16 ր եր քայ՛ առ միմեանս և առ ամենեսեան: * Ցամի ժամ
17 ուրախ լերուք: * անդադար աղօթս արարէք: * յա-
18 մենայնի գոհացարեալ. զի այս են կամք ած քրիս յե-
19 ի ձեզ: * ԶՀոգին մի շիջուցանէք: * զմարգարէու-
20 թիս մի արհամարհէք: * զամենայն ինչ փորձեցէք,
21 զբարին ընկալարեալ: * յամի իրաց չարաց ի քաց կա-
22 ցէք: * Եա ինքն ած խաղաղասէ սուրբս արարացէ ըղ-
23 ձեզ համօրէնս: և բովանդակ ձեր ոգի, և շունչ, և
մարմ-

Հայտանէ նոցա ատատկուածն, որպէս երկին յո": (4) Ո-
ՀՆանդ. Եթէ օրն ձեր իբրև զգող հասանէ ի վ՛ր: (5) Ո-
ՀՆանդ. Ձեռք գիշերուոյ: (6) ՈՀնանդ. Մի զքնով անկա-
ՀՆանդ. Ձեռք գիշերուոյ: (7) ՈՀնանդ. Ննջեն՝ ի խաւարի ննջին, և որ
արբենան՝ գիշերի ար": (8) ՈՀնանդ. Զգեցցուք հաւատոց
և սիրոյ. . . յուսոյ և փրկուածի: (9) ՈԱհան. Ոչ եա զմեզ: (10) ՈՀնանդ. Ոչ եթե արի": (12) ՈՀնանդ. Ա-
ղաչեմք զձեզ. . զվաստակաւորսն: (13) Ոչ ինաւ ի յա-
ձելս. Եա համարեսցուք զնո. . առաւել յաճախուիք
սիրոյ, վա գործոյն նո: (14) ՈՀնանդ. Աղաչեմք զձեզ
եղ": (15) ՈՀնանդ. Գուցէ ուանք չարի չար հատուցցէ
ոքեք: (18) ՈՀնանդ. Կամքն ած քրիս յիսու որ ի ձեզ:
(21) ՈՀնանդ. ԶՀոգին ընկալարուք: (23) ՈՀնանդ. Խաղաղ

Digitized by Google

մարմին՝ անարատս ի գալուստս ձեր մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ապահասցի։ * Հաւատարիմ է՝ որ կոչեացն զձեզ, որ և առ 24
յասցէ զնոյն։ * Ե՛ղբարք՝ աղօթս արարէք և ի մեր 25
վե՛ր։ * Զողջոյն տալիք եղբարցդ ամենեցուն ի համբոյր 26
սրբութեան։ * Երդմնեցուցանեմ զձեզ ի Տէր, ընթեռնուլ 27
նուագ զԹուղթդ առաքելի ամենայն եղբարցդ սրբոց։ * Շնո- 28
նհրհք ձեր մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ընդ ձեզ։

Ա՟ Թեսաղոնիկեցւոց առաջին նուագ՝ գրեցաւ յաթենայ։
Տուին ։ Ձիզ։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ա՟ Թեսաղոնիկեցիս երկրորդ Թուղթն։

(1) այս առաքեաց ի հռովմէ. և է պատճառս ընդունելոյս՝ այս։ Յունաց ի բնաւորութիւնեցուն անփորձ և անխրատ վարքին, և զնեղասրտին յոգեյաւելին, և վասն գալոսկեան են անհաստատ ին։ զոյս ամ որպ լսեան՝ պատճէնին առաքելոյս, և ոչ ի հոգ ասն լսեան. և յորժամ զայս ամ լսեան առաքեալս, գրեաց ընդ նուագ լսեան։ Եւ նախ ընդ լսեան զհաւատս նոցա՝ զնեցաւոցանելով. և նուազ պարծեալ ի վերայ սոր իցէ ըմբ ։ և ապրիարբ ընդ՝ ի ձեզ առեալ զպարտաւորին ամ՝ ի վերայ նոցին որ պնասին ա նիրաւին։ Ցնեք այսորիկ ըմբ գալոսկան ցրուելին վարդապետք, զի տալի զնոսա հաւատացուցանել, զի իբրև բանս նոցա և զի հոգաալ և զի ոչ գրալ նորին, զի նկնգել յամ օտարացուցանել զնոսա. զի ինչ նախ ուշ եկիցոյք ապստամբութի խռովեսցէ, և չեք այսորիկ հանդուսկրիցիսցան որպէս իօրպէսն, որ գայ աբսալտ նուազ և նշանակ ոսկի՝ գործոյցոցն ապաստայի առնել նզանս։ Ցնեք այսորիկ պնդեք ըմբ՝ պրեանալ և պինդ առնել զաւանդսն՝ զոր վարդապետիցան ի նմանէ։ Պատուիրէ ուշ և զի հաւատրդսն ունել ընդ անխրատն, այլ գերծել ըմբ։ որպ են ի գործս խաբեպէս։ պատուիրեաց նոցա և սնունդսն՝ զի լսել բանից նոցա, այլ ի վերայ նոցին ժողովել, և ազդս արարեալ խաղաղութի՝ նպաստել զիաղբն, և զողջոյնն յետոյ խրոխ գրեալ, որ էր նշան յամ նուազիս պատուիրէ։

Գլուխք առ Թեսաղոնիկեցիս ե։ Թուղթոյն։

ա։ Գոհանի ըմբ ընտաղոնիկեցւոցն հաւատոց և սիրոյ և համբերութե,

զուղթն սուրբ պահեսցէ զձեզ։ Համօրէնս և քաղաքական դասակ զձեր հոգի, և պշտնչ և զմարմինս։։ ի պատրաստ ասն ։ (24) Որ հանի։ Հաւատարիմ է որ որ ։ (28) Որ հանի։ Ընդ ձեզ ամենեսեան ։ (28) Որ ամէն։ Ընդ ձեզ։ ամէն ։

Digitized by Google

քաւէ, նոցա 'ի պարիս՝ և նեղչացին 'ի փանդխանս. և առջեւ վասն
ֆառաւոր խաբէութեան նոցա 'ի ֆառաս փոխ:
ԽԲ. Աչք վախճանին՝ յորժամ նեղանին առաքեալքն և 'ի չանգիմանութիւն
հրեից՝ որ ոչն հաւատային 'ի փս:
ԽԳ. Գահավէժքն վասն խոլմանն: ՚ա. Ցորամ չծարաւեցին ծառայքն
ղառէ. ԽԵ. Աղջիկ առ փս և առ ամբ հաւատացուածքն նոցա:
ԽԶ. Աղաչանք խնդրատածոյ վէմ իսր և վէմ գործոյն: ՚ա. Ցո-
ըռամ առջիկ վասն նոցա 'ի սէրն ամ:
ԽԷ. Ցօծարեցուածքն գործոյն, և հրաժեշտ վարդին յաւուրսն
հնգետասներորդ լինելոյ:
ԽԸ. Աղջիկ վասն խոզաղարութեան որ յամ:

ՒՈՒ ԹՒՈՒՍՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա

1 ՊԱՒՂՈՍ ԵՒ ՍՒՂՈՒԱ ԴԿ
նոյն և տիմոթէոս՝ եկեղեցւոյդ Թեսաղո-
նիկեցւոց՝ յամն հաւրն մեր, և 'ի տէր յս քս:
2 * Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յամ հօրէ մերմէ,
և 'ի տեառնէ յմնէ քսէ:
3 * Գոհանալ պարտիմք զամ յամեմ ժամ վմ ձեր եղբայրք՝ Ա
տրպէս և արժան իսկ է. զի աւս քան զիս առնէն հաւ
ատաքդ ձեր, և յաճախել սէր իւրաքանչիւր ձեր ամեն-
4 նեցուն ատ. միմեանս: * Որպէս և մեք ձեզ պարծել
յեկեղեցիսն ամ՝ վասն համբերութեան ձերոյ և հաւա
տոց՝ յամեմ հալածանաս ձեր և 'ի նեղութիս, որոսմ դուք
5 հանդերձ. * յօրինակ արդար դատաստանին ամ. որ
ժանի լինել ձեզ արքայութեն ամ, վասն որոյ և ըղ-
6 ձդնութիդ կրէք: * եթէ պարագ է առաքիս ամ՝ հա-
7 տուցանել նեղչացն ձերոց նեղութեն. * և ձեզ նեղեա-

լոցդ

*'ի վերագրիս՝ անդր. Ա. Թեսաղոնիկեցիս Թուղթ երկրդ:
Գլ. ա. (1) Ոմանք. Սիլուանոս: (3) Ոմանք. Հա
ւատաքձեր... աճեցեալ ձեր: (4) Ոմանք. Ոմն և մեք
ձեզ... յհեկեղեցիս ամ: (4) Ոմանք. Որոց դուքն համ՚՚:
(5) Ոմանք. Արքայութեն ամ.. և. ղձդնութեանդ կրէք:
(6) Ոմանք. Թէպէ պարագ է: (7) Ոմանք. 'ի յայտնութեն ամն

Digitized by Google

ջոց գ հանգիստ ընդ մեզ՝ ի յայսմանէն աշխ մերոյ յանի,
յերկինից հրեշտակք զօրութեանց խօսեցան * ի բոց հրոյ 8
ասելով զվիճակս յայնցանէ այլ ոչ ճանաչելն զնոսա, և
որ՝ոչ հնազանդին աւետարանին որդւոց մերոյ յիսուս * Որք 9
տալոցեն վճիռ ժամ՝ ի տառապանսն. յաւիտենից՝ յերեսաց
տեառն՝ և ի փառաց զօրութեան նորա * յորժամ գայցէ փառա- 10
ւոր լինել՝ ի սրբոց իւրոց, և սքանչելի՝ ի մեզ յամ
հաւատացելոց : զի հաւատացաք մեք եղև վկայութիւն մեր՝ ի
վերայ ձեր յաւուր յայնմիկ : * Ցոր և աղօթս առա- 11
նեմք վասն ձեր յամենայն ժամ. զի զձեզ արժանիս
արասցէ կոչմանն ձերոյմ. ամէն, ինձէ լցցէ զամենայն
հաճոյսն բարութեան, և զգործս հաւատոցն զօրութեա՛ :
* զի փառաւորի լիցի անուն տեառն մերոյ յիսուս քրիստոս 12
և դուք՝ ի նմա, ըստ շնորհացն Աստուծոյ մերոյ և տեառն յիսուսի քրիստոսի :

ԳԼՒ Բ՝

Բ ա ղաչեմ զձեզ եղբարք՝ վասն գալստեան տեառն մերոյ 1
յիսուսի քրիստոսի, և մերոյ ժողովելոյն առ նա. * մի վաղ- 2
վադակի խոտորիլ ձեզ՝ ի մտաց՝ և մի զարհուրել, մի՛
հոգւով, և մի բանիւ, և մի թղթովք՝ իբրև թէ ի
մեզնէ. ոսկ թէ եկեալ հասեալ լիցէ օր տեառն : * Ա՛ի ոք 3
զձեզ խաբեսցէ՝ և մի իւիք իրօք՝ զի եթէ ոչ նախ եկեսցէ ապստամբութիւնն, և յայտնեսցի մարդն անօրէն,
նուէթէ՝ որդին կորստեան, * հակառակորդն հպարտ, 4
ատեսցէ՝ ի վերայ ամենայնի՝ որ անուանեալ իցէ Աստ՝
կամ պաշտօն. մինչև նստիլ նմա՝ ի տաճարին աստ, և
ցուցանել զանձն՝ թէ Աստ իցէ : * Ոչ յիշէիք զի մինչ 5
առ ձեզ էի՝ ասէի զայս : * և արդ գիտէք զոր 6
նոյն պահէք զայն, որ ատենն յայտնել նմա յիւրում ժամանակի : * զի խորհուրդն անօրինութեա՛ արդէն իսկ 7
զօրանայ. բայց յայնժամ, մինչ՝ ի միջոյ բարձցի որ այժմ
մէջ ունի : * և ապա յայտնեսցի անօրէնն : զոր տէր 8

յամէ : (8) Ոմանք. Ա՛ւրժամ՝ ի նոցանէ ոմք... և ոչ հնազա՛. տեառն մերոյ յիսուս քրիստոս : (9) Ոմանք. Որք տացեն վճա՛... յերեսաց տեառն՝ և՝ ի : (10) Ոմանք. Վկայութիւն մեր... յաւուրն յայնմիկ : (11) Ոմանք. Աչք զէր մինչև լցցէ զամենայն զհաճոյսն : (12) Ոմանք. Փառաւորի լինիցի անուն :
Գլ. բ. (1) Ոմանք. Աղաչեմ զձեզ... մի գալստեանն տեառն : (2) Ոմանք. Եթէ մի թղթովք... իցէ օրն տեառն : (3) Ոմանք. Զի եթէ ոչ նախ : (4) Ոմանք. Վասնեսցէ նմա՝ ի տաճարին, և... եթէ ասէ իցէ : (5) Ոմանք. Ոչ յիշէիք զի մինչ առ ձեզն էի՝ ասէի : (6) Ոմանք. Որ ունի յայսմանէ յիշէ՛. (7) Ոմանք. Բայց յայն ժամ՝ մինչև՝ ի միջոյ : (8) Ոմանք. Յոգւով բերանով իւ՛... գալստեան իւ՛ :

Digitized by Google

յԱ ատաւելեացն հոգեւոյ բերանոյ իւրոյ, և խաւսիցի զ-
9 ցի յայտնութիւն գալստեանն իւրոյ: * Որոյ գալուստն
ըստ ազդեցութեան սատանայի է, ամենայն զօրութեամբ և նըշ-
10 անօք և սուտ հրաշիւք սատկի: * և ամենայն պատճառանօք անի-
րաւութեան՝ ի վերայ կորնչելոցն. փոխանակ զի ըզ-
սէրն ճշմարտութեան ոչ ընկալան՝ զի ապրեսցին՝ և վը-
այժորիկ առաքեսցէ նոցա մոլորութիւն մեղրոյն,
11 հաւատալ նոցա սուտին: * զի դատապարտեսցին ա-
մենեքեան որ ոչ հաւատացին ճշմարտութեանն, այլ հա-
ճեցան ընդ անօրինութեանն:
12 * Ապա մեք պարտիմք գոհանալ զձեզ յամէն ժամ՝ վասն Գ
ձեր եղբարդը սիրելեացդ՝ ի Տեառնէ՝ զի ընտրեաց զձեզ
ձեռն խոկդեանէ՝ ի փրկութի՝ սրբութեամբ հոգւոյն, և հա-
13 ւատով ճշմարտութեան: * յոր և կոչեաց զձեզ ա-
ւետարանաւն մերով՝ ի փրկութի՝ փառացն Տեառն մերոյ յԻ-
14 սուէ: * Ապա հետեւ եղբարդը հաստատուն կացէք՝ և
ահիւդ կալարուք զսա՛ն զոր ուսայարուք, և
15 թէ բանիւ, և եթէ թղթով մերով: * Ապա ինքն Տէր
մեր յԻ սուէ, և Հայր մեր, որ սիրեաց զմեզ՝ և ետ
մեզ մխիթարութիւն յաւիտենից՝ և յոյս բարեաց շնոր-
16 հօք, * մխիթարեսցէ զսիրտս ձեր, և հաստատեսցէ
յամենայն բանս և ի գործս բարութեան:

Գ.

1 Վ Յաւրհնեա՛ եղբարդը՝ աղօթեցարուք զի՛ վերայ մեր, Գ
զի բանն Տեառն ընթանալցէ՝ և փառաւորի կնիքն իւր
2 առաջի՝ ոյպէս և առ ձեզ. * զի աւազակացն չէ ամենեցունն հա-
ւատք: * Ապա հաւատարիմ է Տէր, որ և հաստատեսցէ
3 զձեզ, և սպահեսցէ՛ ի չարէն անտի: * վստահ եմք
՛ի ձեզ առաքելոց, թէ զոր պատուիրեցաք ձեզ, և առ-
4 նէք՝ և առնիցէք: * այլ Տէր ուղղեսցէ զսիրտս ձեր՝ ի
սէրն Աստ՝ և՛ ի համբերութիւնն քրիստ:

* Պատ.

(10) Ոմանք. Ապրեսցեն. վասն այնորիկ: (11) Ոմանք.
Հաւանեցան ընդ անիրաւութիւն: (12) Ոմանք. Սրբութեամբ հոգ-
ւոյն, հաւատովք ճշմարտութեան: (13) Ոմանք. Աւետարան
նոսա մերով: (14) Ոմանք. Չաւանդութիւն զոր.. և եթէ
թղթովք մերովք: (15) Ոմանք. եւ ՅԱ և Հայր մեր:
Գլ. Գ. (1) Ոմանք. եւ՛ի մեր վրայ.. և փառաւորի կնի-
ջն.. և առ ձեզ: (2) Օրինակ ին. Յանօրինաց և յոտա-
տամբաց մարդոց. (3) Ոմանք. Ապա և հաւատարիմ է
Տէր որ հաստատեսցէ զձեզ, և պահեսցէ զձեզ՛ ի: (4) Ո-
մանք. Վստահ եմ՛ի ձեզ Տէր՝ եթէ զոր.. ձեզ, առնէք
և: (5) Ոմանք. Ուղղեսցէ զձեզ՛ ի.. և՛ ի համբերութի-

Digitized by Google

Ե * Պատուիրեմ ձեզ ես զբարութ՝ յանուն տեն մերոյ յիսուս քրիստոս, խորհիլ ձեզ յամէ եղբօրէ՝ որ առատհանան գնայ 6
կենդրև. ոչ ըստ աւանդութեն զոր ընկալարուք՝ ի մէնջ: * Ջի գուք ինքնին գիտէք զի պէտ ունի պարտ է ձեզ նը- 7
մանել մեզ. զի ոչ երբեք առատհակեցաք առ ձեզ. * և ոչ ձրի զուրուք հաց կերբաք. այլ վաստակով 8
գիշերի և ցերեկի գործեցաք՝ մի ընդ ոք ձեզ ծանրանայիլ ուսիք՝ ի
ձէնջ: * ոչ եթէ չունեցաք իշխանութիւն. այլ զի զանձ- 9
ձինս օրինակ արասցուք ձեզ նմանիլ մեզ: * քանզի 10
զի մինչ առ. ձեզն իսկ էաք՝ զայս պատուիրեաք ձեզ, 11
թէ որ ոչն կամիցի գործել՝ և կերիցի ոչ: * Լսե- 12
լաւիք զոմանց՝ ի ձէնջ՝ թէ առատհակաձեռնեն գնան. գործ ինչ ոչ գործեն, այլ յաւելացեալք հետաքրքիր
չիցին: * այնպիսեացն պատուիր ատեմք՝ և աղաչեմք՝ ի
Տէր յն քն, զի հանդարտութեամբ գործեսցեն՝ և զիւրեանս
կամաց հաց կերիցեն: * այլ գուք մի ձանձրանայք՝ մի ձանձ- 13
րանայք զբարիս գործել: * Ապա եթէ ոչ ոք հնազանդի 14
գիտացի բանիս մերոյ՝ նշանակեցէք զայդպիսի, զնա՝ մի
շանակեցէք ընդ նմա՝ և մի խառնակեցէք ընդ նմա, զի
պատկառեսցի: * բայց մի իբրև զթշնամի համարիցիք 15
զնա, այլ խրատեցէք զնա իբրև զեղբայր:

Զ * Եւ ինքն տէր խաղաղութեան, տացէ ձեզ խաղաղութիւն 16
յամենայնի ժամ յամենայնի ձրս: Տէր ն ամենեցուն ընդ
ձեզ: * Ողջոյնս՝ ինձ ձեռին պաւղոսի է, որ և նշան 17
նակ յամենայն հնուղեթի գրի: * Շնորհք 18
տեն մերոյ յիսուսի քրիստոսի ամենեցուն ձեզ:

Աւ ՏԻՏԱՈՍԻ ԵՒ ԵՐԻՐԴՈՒ ԳՐԵՑԱՒ ՅԱՌԻՆԿ: Տ ա ն ի ք. ՀՂ:

քեն: (6) Ո հանի. Սատհակին գնայցեն: (7) Ո հանի. ԵՀԻՆ ունի պարտ իցէ ձեզ նմանի": (7) Ա յլ. ի՞ ոչ երբեք առատ": (9) Ո հանի. Ոչ եթէ չատնեցաք... նմանողք լինիմք ձեզ: (10) Բ մնդ. Քէզ մինչդեռ առ ձեզ: (10) Ո հանի. ԵՀԻՆ որ ոչ. գործել, կերիցէ մի: (11) Բ ՀՀ. Յուսացեալ հետաքրքիր չըլինի: (12) Ո հանի. Պատուէր առատ և ա
զաչեմ՝ ի տէր յն, զի. գործիցեն: (14) Ո հանի. Ապա
ԵՀԻՆ ոք ոչ հնա"... եթէ մի խառնակեսջիք Ը: (15) Օրինակ
ի. Հատարիցիք. այլ մերձենալոյ մի ընդ նմա: (18) Ո հան
յաւելու. ԸՆԴ ամենին ձեզ. ամէն:

* Այ ի ֆրանգիէրէ մեր՝ ընդ հելլենական հատիկն և ընդ բերդատիկն օրինակաց՝ ապաքէն չեմ երբէորէ ընդատնիկեցուցել կարճին զբառսն առ երբայեցիս. և ապա առ փիլոնիկեա առաջին. և այլն. առարկաւ դարձեալ զառաքեալն առաջինն ի հռովմէ ի լինելն: Որ ասիան ըստ կարգի լատինականին՝ հռոմ չէ պոլ զբառսն առ երբայեցիս:

Digitized by Google

Ն ԱԽ ԱԴ Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն
Աւ Եբրայեցս Թղթոյն։

Այս առաջինս չիպակլիոյ։ Ի ե պարձառս ըղձայս՝ այս։ Զի որ հրեայք էին՝ կռնգնէին զբրենս և զպատրէս։ Ե այսորիկ առաջեալն պատրաստ որ վարդապետ հեթանոսաց եղև, և առ հեթանոսս առաջեցաս փորձել զսահմանն, գրեալ յաշխ հեթանոսս, գրեաց նա և որք՝ ի բնէպատրէն էին հաւատացելոց Եբրայեցւոցն խրատարուեք ըսպղէ՝ ել գալոփեանն չի և ել գաբրելոյ պատերազման օրինացն։ Ի՞ նախ ցուցանէ զմարգարէս ել այսորիկ առաջեալ, զի ել բրէլէն առնարարելին։ և չեք նոցա ինչ էին։ Քառասյս ասէ զմարգարէսն, և պարգամատրս նշ գալոփեանն, զսոյն ցե որբի ասէ։ որով ասի եղև և զի այս որդիս մարդ եղև։ որ իւրով մարմնովն պատարագիալ մերձինեաց գմահն։ և ոչ արեամբ ոչոց և նախատացն։ այլ արեամբն չի եղև բրիստոսի մարդոյն։ Ցառացանի և զայս ինչն օրենսն ու զբ ինարեաց, այլ զպատուհասն ասէր հանդերձիալ բարուցն, և ոչ հանգիստ ժողովուրդն։ այլ հալածէր առնու զինչ զանձ նեանան առաւել հանգիստեան։ Ինարեալ ցուցանէ՝ զի փականայս պատարագի պատարագին եղաս ի յահաբղնի ինալ ի ցե որ ե փիսկ ցեղխնեցէ։ և ոչ ի գործս օրինաց։ և փարձեալ ի սովորս ենան գաղտացանի և զառաս, և ընդառնի պատս վասն չի գմանբերելոն։ և ի պատարել զերկրացանան ինարեալ զհատարեալ։

Գլուխք առ Եբրայեցս Թղթոյն։

Եբրայեցաց հատղիս՝ հատի ին էիցէ պատղասի ըզ նմարգիրն՝ և վասն ոչ ի գլուխն ինարեցոյ զերս անատն՝ որպես և յայլ հատղիսն, և վասն ասելոյն ին մէ զիարէր կարասցուս ապրեն հեզգիսցեսյ յայնպիսի բրէլոսէ։ որ ոչիզբն առ յօսելոյ ի գնէ, և ի յետն այնորիկ որ լսասն ի մէզ հաստատեցան վկայսբեն այ՝ նշանօք և արուսեսիսք։ Փոխելոյ նմարգիրն ին ել յայլ նէ են պատառս, զի առ եբրայեցիսն նոցին բարբառսն գրեալ, չկարս ասէն ինարգմանեցաս, ամանգ ին ի զանկայ, և այլ ին ի նղկայ։ զրոյ և զնմարգիրն իսկ ոզջ ածէ։ Քայց ընդերոյ զանատն ի ին ի զարգ ասգ, պատրաստ ի գրեալ են, զի հեթանոսաց ասաջեալ եր պատղաս և ոչ հրեից։ գանգի յետն գատել եր պարգամի և այլոց առաջելոցն հատատարեն, զի ինչն բառնալ բաս հանգերձ ի հեթանոսս, և պերգրանի ի զարգամարեն։ Ել սգր՝ գանգի հատատարեն եր գարգոյին, և ընդել էին գր՝ի հրեից անգի էին, ոչ ին ապարամբ ինչ ատատցանիցէ պատղաս, չկրասի ձանալեցոյ ել զհամանարեն՝ գայ բաղիս և առ եբրայեցիսն, և ի գրեն առ նե, զանատ իսր նարգեն ի գնաս բազիցն չեր օրէն։ Քայց վկայե և յատաչ յաղբգրօգն բատղիս

Digitized by Google

ԲՆ պատգամքիւ, գրելովը ԲՆ ի ձեռնայ իմոյ վկայիցի եղերաւ։ Եւ ասելովը ԲՆ առաւել ևս ազգիս արարիչ պի վաղվաղակի պատպատ բեղայց ինէզ։ Եբշմ ևս այլ են որ դատաւանին մեզ ԲՆ ԵՐՆ ԲՈՎԱՆ. ած ևս ինչն իսկ ընկերցուածն յառաջ մաթաղեալ ասուցանէ։

ա. Աչխատաւք գի՝ գառօրն հօր, և իւլսանուն՝ որ ի վերայ ամենեցուն հաստեցի արքունին պըր չերկրի արքայ. ասպի վերացաւ անդրկն չերկնաւոր գառան։ բ. Ինչ ու՞ր հարկաւոր են գառան գի, այլ ՈՒՆԵԼՈՎ և արարչակից։ Ըն որոյ ու՞ր ասպին չպղնաւորվի ասր հարկաւորն են՝ այլ ի հանդերձել ալևարվին։

գ. Ինչ մարմնացաւ ըստ նմանի և ըստ լարչարանացն էդրաւ վէ նելոյ՝ և ըստ ընդանուրքն ընդ մեզ, վասն երկուքեն մարգման՝ մահուամբն իւրով ընդ իւր ընդանեցուցանելոյ։

դ. Ինչ հաստատ պարք է գի ու՞ր մնդնիցին հաստատքին։ Բայց ըստ առաւելուքն այնպես՝ ու՞ր ասս մարք։ ա. Յորամ քն երկնքէն պարք է յառաջնոյն պարգեւքուքն։

ե. Կանանչիլ օրինաւս գառնալ չառաքեցոյն ի գառալեաց հանգիպան։ զ. Ակ գարտասանին և գաղտրուքի ընդհուպ ըստ գահանայսն, որով լարչարալիցն եղև մեզ մարգիչքն։

է. Սասգ՝ ու՞ գանաւն նարարելոց նորընծայ վարդապետ։ ա. Յորամ չօծարկեցուք առ ի յաճառն, ու՞ ԲՆ էնուք երկրորդ անկէրն։ ը. Արխիեպարուքի գնդհանուքն հանդերձի։

թ. Ինչ հաստատուն են առեգիչն ա՛յ, և նայնի երբեմնէ հանդերձի։ ի. Վասն գերնէրեքին որ պի օրինաւն ունէր՝ անուամբ և գաղղտա, և էնոյ, և մահուամբ, և գահանայուքն։ ա. Յորամ ԲՆ և գան պարհամ նախամեծար եղև։

ժ. Ինչ գարարելոց է ահարանի գահանայուքն, գանգիլ երկրաւոր էր, և հաստատելոց է երկնաւորն որ պի՝ է. չայլնէ ազգէն ու՞ր ըստ մարմոյ, և ու՞ր ըստ մարմնաւոր օրինակի։

ժա. Աստուելուքի երկրորդ ուխտին գան գառաքեցոյն գաստուքն և արքուքն։ ժբ. Վ՞ արքանն պի որով նոր ուխտ է. գի այն իսկ ձմարիտ արքուքն է՝ ի մկնկիչնաւորս. և որ ուն արքամբ ա նաձոյ՝ որ բնշմ անգամ մաթկնին։

ժգ. Վկայուելի վ՞ հոյն արքուքին, և նուաձուքի որ առ աչն։ ա. Յորամ չօծարկեցուք ըստ հաստատուն ձանապարհ գարծելոյ։

ժդ. Յօծարկեցուք գնուելոյ առ երկինսդ մեզի ևել գաստատքին։

ժե. Վ՞ վբարուի սինդին՝ ի բարուն խոստարանն գանելոյ։

ժզ. Վասն հաստատոյ որ գառաքինն գառաւոր եղոյց։

ժէ. Վասն համբերքուքի ընդ պի հնգոյն վարելոյ։

ժը. Վ՞ գնաստատ մնալ՝ ի ձանանաւս զաղղտին, չորմ վրն պնդնի՛, ու՞ գնաւն որ ու՞ր նգնի գեղի ասգալարուքն։

ժի. Ինչ ահագինի են գան առ մնդնիցին հանդերձելացն. և բարուն գուելոյ արձանաւոր այնմոսգ։

ի. Վ՞ նրբայարնիքուքի և օգարաներքուքի։ ա. Յորամ վ՞ գնաստ ուքի։ բ. Վ՞ բառանանուքի։ գ. Վ՞ նմանոյ լինելոյ հարցն։ իա. Վ՞ ու՞ մարմնագնաւ ևալ ըստ օրինացն, այլ հոգեկեր ըստ գի առաւելուքին։ իբ. Աչրնի առ ա՛ի վասն չառաւելուքի չա ռալգրմուքի և գնգերուքեան։

Ա Ո

Digitized by Google

Ա ՈՒ Ն Բ Ա Ց Ե Ա Ծ Ի Ս
Թ Ո Ւ Ղ Թ.

ԳԼ. Ա.

1 ԲԱՋՈՒՄ ՄԱՍԱՄԲՔ, եւ Ա-
քազաւմ օրինակաք կանխաւ խօսեցաւ ած եւ կ
2 ընդ հարսան մեր մեղադրելիք. * ի վախ
ճան աւուրցս այսոցիկ՝ խօսեցաւ ընդ մեզ
որդւովն, զոր եդ ժառանգ ամենայնի. որում և զյա-
3 ւիտեանսն արար: * Որ եղեալ փառաց՝ և նկարագիրը
էութեան նորա. որ կրէ զամենայն բանիւ զօրութե իւ-
րոյ. սրբութիւն մեզաց մերոց արարեալ, նստաւ ընդ աջ
4 մեծ մեծութեանն ի բարձունս: * Աշխատեսի առաւել ե-
ղեալ քան զհրեշտակս, որչափ լաւ ևս քան զնոսա ա-
5 նուն ժառանգեաց: * քանզի ում երբեք ասաց ի հրեշ
տակաց. որդի իմ ես դու, ես այսօր ծնայ զքեզ և դար
ձեալ՝ ես եղէց նմա ի հայր, և նա եղիցի ինձ յորդի:
6 * Այլ յորժամ մեւնուցանէ մեծացեալ զանդրանիկն յաշ- բ
խարհ, ասէ. երկիր պագցեն նմա ամենայն հրեշտակք
7 նորա: * Այլ առ հրեշտական ասէ. ո արար զհրեշտակս
8 իւր հոգիս, և զպաշտօնեայսն իւր բոց հրոյ: * Իսկ ցոր
դին ասէ. աթոռ քո ած յաւիտեանս յաւիտենից. գա-
9 ւազան ուղղութեան գաւազան արքայութեան քոյ: * սի
րեցեր զարդարութիւն, և ատեցեր զանօրէնութիւն. վասն
այսորիկ օծ զքեզ ած ած քո իւղով ուրախութեան ա
10 ւելիւ քան զընկերս քո: * և դու տէր իսկզբանէ զերկր
կիր հաստատեցեր. և գործք ձեռաց քոց երկինք են:
11 * նոքա կորնչին՝ և դու կաս և ամենք իբրեւ հանդերձ
12 լեա զմոռնան մաշեսցին, * իբրեւ զվերարկու. պատեաւն
շեսս

---

* ի վերնագրէս՝ ոմանք. թուղթ առ եբրայեցիսն:
Գլ. ա. (1) Ոմանք. Ընդ հարս մեր: (2) Ոմանք. Ջոյլ
ւիտեանս արար: (3) Այ փղկգիւղ համեմատ ճգրատո՝ ի
լատ՝՝. ի վեր Որ կրէ. ներմանէն. զարմանալ. խնամել. ապա-
ծէ. առաքինորդէ: (3) Ոմանք. Ջօրութ իւրով... մի-
ծութ՝ի: (5) Ոմանք. Ես ես այսօր.. նմ՝ հայր: (7) Ո-
մանք. իւր՝ի հոգիս.. իւր՝ի բոց հրոյ: (8) Ոմանք. Գա-
ւազան զօրութ, գաւազան արքայ՝՝: (11) Ոմանք. Ասքեն
իբրեւ: (12) Ոմանք. Եւ իբրեւ զվերարկուս.. իբրեւ զհան

Digitized by Google

ցեւս զնոյն իբրեւ զհանգիրձ, և փալարեացըն. զայլ գու-
նդին խակ եւս՝ և սակը զքո ժէ պակասեացին։ * Ցո՛ երբ 13
բէք առասց ի հրեշտակաց. ի նմա ընդ աջմէ իմմէ, մին-
չեւ եդից զթշնամիս քո սպասաւորանդաման ոտից քոց։ * Ոչ 14
ապաքէն ամենեքեան հոգիք են հարկաւորութիւք՝ որ առա-
քին ի սպասաւորութիւն վասն այնոցիկ՝ որ ժառանգե-
լոցն են զփրկութենէ։

ԳԼՒ Բ.

Վասն այսորիկ պարտ է մեզ առաւել և առաւել ունկնդրել 1
զլսելոյն, յանելցին սրտացելոց, զի մի երբէք հոսեալ
ցոքա։ * Զի եթէ որ՝ ի ձեռն հրեշտակաց խօսեցաւ 2
բանն, հաստատուն եղեւ, և ամենայն յանցաւորութիւն՝
և անհնազանդութիւն ընդհակառակ արասցի սպասաւորի.
* մեք՝ զիմաթդ ապրեցուք հեղգացեալք յայնպիսի 3
փրկութենէ, որ սկիզբն առ խօսելոյ ի տեառնէ. և ի ձեռն
այնոցիկ որ լուան՝ ի մեզ հաստատեցաւ։ * վկայեալ 4
յնոյն Աստուածոյ և արուեստիւք, և սքեսովք զօրութիւք, և
սմասամբք հոգւոյն սրբոյ՝ ըստ իւրոյ կամացն։ * զի ոչ 5
եթէ հրեշտակաց հնազանդեցոյց զՏէրն ձեռնամշ աշ-
խարհն, վո որոյ և մեք խօսիմք։ * Վկայեաց ոք ու- 6
րեք՝ և ասէ. զի՞նչ է մարդ՝ եթէ յիշեսցես զնա, կամ
որդի մարդոյ՝ եթէ այց այսպէս նմա։ * փոքր ի խո- 7
նարհ արարեր զնա քան զհրեշտակս. փառաւք և պա-
տուով պսակեցեր զնա, և կացուցեր զնա ի վերայ ձե-
ռակերտաց քոց։ * զամենայն հնազանդեցեր զոտս նո- 8
քա. զի ցհնազանդեցուցանելն զնմա, ոչինչ եթող ան-
հնազանդեալ նմա զամենայն։ բայց այժմ ոչ ևս
տեսանեմք հնազանդեալ նմա զամենայնեան։

Գ * Ապա զիարդ մի խոնարհեալ քան զհրեշտակս, ան- 9
սահմանեալ զնա՝ վո՛ւ չարչարանաւ մահուան, փառաւք և պա-

դերձա... և ասէք զոր ոչ պակասանի։ Որ սմանի. զոր ոչ անցցանիցեն։ (13) Ոմանք. Ցո՛ ոք երբեքէ։ (14) Ոմանք. Ոչ աւելորդ հո՛՝՝ ժառանգելոցն են։

ԳԼ. Բ. (1) Բ՚ՀԴ. Վո այնորիկ պարտ։ (2) Ոմանք. Զի եթէ որ՝ ի...բանն, հաստատուա՛ եղեւ, և ամենայն յանցաւորութիւն։ (3) Ոմանք. Հեղգացեալք յայն՚՚։ (4) Ոմանք. Եւ սմասամբք հոգւոյն՝ ըստ իւրոյ կամացն։ (5) Ոմանք. Ապ՚՚ոյնա, վո՚՚ մեք խօսիմք։ (6) Ոմանք. Վկայեաց ուրեք և ասէ՝՝ զի յիշես զնա՝՝՝ այդ ինչ ապրատցես զնա։ (7) Ոմանք. Փոքր ինչ խոնարհ՝՝՝ ի վ՚՚ ամ՚՚ ձեռս՚՚։ (8) Ոմանք. Ի հնազանդեցուցանելն նմա զամ՚՚՝՝ հնազանդեալ նմա զամ՚՚։ (9) Ոմանք. Ապ՚՚ զիարդ մի խոնարհ՚՚՝՝՝ վո՚՚ մեք ասեմ՚՚ն զնա՚՚։ Որ օրինակ ի ծե-

Digitized by Google

առաւել սպասեալ. զի ընտրհձքն ոչ վն ամենեցունն ըզ-
10 մահ ճաշակեսցէ: * Ջի վայելէր իսկ նմա, վն որոյ
ամ՝ և որով ամ, զիմ որդիս ՚ի փառս ածել՝ և զա-
11 ռաջնորդ փրկութեանն նոյ հարուածոք կատարել: * Ջի վ
որ սրբէն և որ սրբին, ՚ի միոյէ էին ամենեքեան. վն
որոյ ոչ ամօթ հաճարի եղբարս անուանել զնոս, և ա-
12 նել. * պատմեցից զանուն քո եղբարց իմոց, և ՚ի մէջ
13 եկեղեցւոյ օրհնեցից զքեզ: * և դարձեալ՝ Թէ ես
եղէց յուսացեալ ՚ի նա: և դարձեալ՝ ահաւասիկ ես
14 և մանկունքն իմ զոր ետ ինձ ած: * Ապդ՝ որովհետև
մանկունքն հաղորդեցին արեան և մարմնոյ, և ինքն իսկ
մերձաւորութիւն կցորդ եղև նոցունց. զի մահուան ի-
շխել մահուան ունիցէ,
15 այսինքն է՝ զսատանայ. * և ապրեցուսցէ զայնոսիկ
որ մահուան երկիւղիւ հանապազ կէին վտարանդեալք
16 ՚ի ծառայուէ: * Քանզի ոչ երբէք զհրեշտակաց բնութն
հարկանէ. այլ զղաւակն արբրահամու բնութն հարկա-
17 նէ: * ուստի պարտ իսկ էր նմա ամենայնիւ եղբարց
նմանիլ. զի արդարն լինիցի, և հաւատարիմ քա-
հանայապետ յաստուածային ինչս առ ՚ի քա-
18 ւել զմեղս ժողովրդեանն: * Ջի որով ինքն չարչա-
րեցաւ՝ զնորա առնել, կարող է և փորձանաւորացն
օգնական լինել:

Գ.Ի Գ.

1 Ասացի եղբայրք առաքելք՝ երկնաւոր կոչմանն բաժա-
նորդք, նայեցարուք ընդ առաքեալն և ընդ քահա-
2 նայապետ խոստովանութեանն մերոյ ընդ յիսս քս: * որ հա-
ւատարիմ է արարչին իւրոյ, ոյզ և մովսէս յամենայն տան
3 նորա: * զի առաւել և ա փառաց քան զմովսէս արժա-
նի եղև. որչափ առաւել պատիւ ունիցի քան զտունն
4 առանն առանելին: * զի ամ առն կազմի յումէ կազմի. ա-
յլ

ասիանոյ. Ասալ փորձ մի խոնարհեսցուք: (10) Ամանդ. Փեսայ
կուսին նոյ: (12) Ամանդ. Խմոց. ՚ի մէջ եկեղ՚: (14) Ա-
մանդ. Հաղորդեսցին արեանն և. . . . այսինքն՝ առաջ-
նայ: (15) Ամանդ. Ա՚ահուան երկիւղիւն հանապազ իսկ
կէին վտարանդեալք ՚ի ծառայութենէ: (16) Ամանդ. Ջի
ոչ երբեքէ: (16) Ա՚ն գերագիւտ հանճարոյն մեկնութիւն ՚ի լատ՚.
՚ի վէ՚ բառնալ հարկանէ. նշանակէին. մերձաւորք լինէին բառ-
բառաց. պատրաստարուք: (17) Ամանդ. Պարտ էր նմա. . .
տղոցմանն լինիցի: (18) Ամանդ. Փորձանաւորացս:
ԳԼ. Ջ. (1) Ամանդ. Կոչ. առաքեալ. . . մերոյ յիսս քս:
(2) Ամանդ. Ոյզ մովսէս յամէն՚ ի նմանէ: (3) Ամանդ. Որչափ
և առաւել. . . առանն առնելն է: (4) Ամանդ. Յումէ և

խակ որ զամենայնին ապաւր, ասէ ես : * Մովսէս՝ հաւատացեալ է յիմ ասան նը՝ իբրև զծառայ, առ՝ ի վկայու-
թիւ՝ բանից աստուծոյ : * այլ քրիստոս որպէս ի միւրայ
ասէն իշխոյ. որոյ առանն՝ մեք իսկ եմք. մեայն թէպէտ ըստ
հաւատացեալսն՝ և զպարծանս յուսոյն՝ մինչև ի վախ-
ճան հաստատուն ունիցեմք : * ինչ արդ այսպէս. ասեմ
հոգին սբ. այսօր եթէ ձայնի նը լուիցէք. * մի խստացու-
ցանէք զսիրտս ձեր իբրև ի դառնութիւնն՝ յաւուրս
փորձութեան յանապատի. * ուր փորձեցին զիս հարքն
ձեր. քննեցին զիս՝ և տեսին զգործս իմ զքառասուն ամ
ամ. * ես որոյ տապտղեցայ սերդեան այնոսիկ, և ա-
սացի. միշտ մոլորեալք են սրտիւք. և նոքա ոչ ծանեան
զճանապարհս իմ. * որպէս երդուայ ի բարկութիւնի
և զ իմում եթէ մտցեն ի հանգիստ իմ : * Ցուսամք եղբարք
գուշ երբեք լինիցի յոքանչիւր ի ձէնջ սիրտ չար անհա-
ւատութեամբ՝ ասպատանալ լինել յոչ կենդանւոյ : * այլ
մխիթարեցէք զանձինս զամ հանապազորեայ՝ մինչդեռ այս-
օր ասի՝ մայ ոք ի ձէնջ խստասրտի՝ ի ձենջ խաբե-
ութեամբ մեղացն : * քանզի բաժանորդք եղեալ քրիստոսի
եթէ՝ զսկիզբն հաստատութեանն մինչև ի վախճան ար-
կայեալք, * յասելն այսօր եթէ ձայնի նը լուիցէք՝ մի
խստացուցանէք զսիրտս ձեր իբրև ի դառնութիւնն :
* քանզի ոմանք լուան՝ և գրգռեցուցին, այլ ոչ ա-
մենեքեան որ ելեալ էին յերկրէ սորայ ի ձեռն մովսէ-
սի : * ցումի՞ տապտղեցաւ զքառասուն ամին. ոչ ա-
պաքէն յանցուցիչսն որոց ոսկերքն անկան յանապատ-
ի անդ : * և՝ ում երդուաւ չմտանել ի հանգիստն իւր ;
եթէ ոչ ա՛ն՝ որ անհաւատացին : և տեսանեմք, զի ոչ կարա-
ցին մտանել՝ վս անհաւատութեան :

ԳԼ. Դ.

Եկիցուք այսուհետեւ, գուցէ՛ ի թողուլ զաւետիսն՝ ի մտանելոյ ի հանգիստ նը, գտանիցէ ոք ի ձէնջ նո-

---

հատմի . . օր զամմ՝ ասացար : (5) Ոմանք . Ա՛ն՝ ի վկայութիւն բանիցն : (6) Ոմանք . իսկ քո իբրև որ՛՛ . . մեայն եթէ զհամ՛՛ : (10) ի լսա՛՛ ի չէ՛ առապտղեցայ . նշանակի . գտոր չերցայ : (12) Ոմանք . Ցուսամեք՛ ի ձէնջ սիրտ : և ոմանք . ուսուիք՛ ի : (13) Ոմանք . Այսօրայլ կոչ . մի ոք : (14) Օրինակ ոմն ի Եղեսիա ՚ի . ակիզբն հաստատութեանն մինչև : (14) Ոմանք . Մ՛ինչև ցվախճան : (15) Ոմանք . ընդ ձայնի . ոմն ՚ի գաւառսն՝ : (16) Օրինակ ոմն . Ա՛յլ ոչ ամենեքին որ ելանէին յերկ՛՛ : (17) Ոմանք . Ցումի՞ տապտղեցաւ զքառասուն ամ, ոչ ապաքէն ի յանցուցիչսդ : Գլ. գ. (1) Ոմանք . ի հանգիստն նը :

Digitized by Google

2 նուաղեսցէ՛: * քանզի երբ ասեսցուք խաղաղ՝ ոչ և հե-
քեան այլ նոցա ժչիւնէ օգնեսցէ լուր բանին՝ չհամիքեալսցեն
3 ի հնազանդութիւն հաւատոց: * Այլ մեք մտանեմք ի
հանգիստն, որպէս հաւատացաքս՝ ոչ և ասացին, Թէ ոչ
երդուայ ի բարկութեան իմում, Թէ մտցեն ի հանգիստ
իմ. Թէպէտ և արդիւնքն իսկզբանէ աշխարհի լինէին
4 գիւն: * քանզի ասաց ուրեք վն աւուրն եւթներորդի
այսպէս. և հանգեաւ ածի յաւուրն եւթներորդի յամե-
5 գործոց իւրոց: * և ասաս՝ դարձեալ ասէ՝ Թէ մտցեն
6 ի հանգիստ իմ: * Եւ արդ՝ քանզի արդեւլն ամանիք
մտանելոյ ի նոսա, և որք յառաջագոյն աւետարանեալ-
7 գիւն՝ չմտին վն անհաւատութեան: * դարձեալ այլ օր սահ-
մանէ՝ ցայսմ ի դաւթի, և ասէ՝ յետ այնչափ ժա-
մանակաց, ոչ յառաջագոյնն ասացի, այսօր եթէ ձայ-
8 նի՝ մի՛ խստասրտացանիք զսիրտս ձեր: * զի
եթէ զնոսա յիսուսով հանգուցեալ էր, ապա ոչ այլոյ
9 աւուր ոչ խօսեր յետ այնորիկ: * Այրգ ուրեմն նուա-
10 զեալ է շաբաթիժամին ժողովրդեանն ոյ: * զի որ և
մտաւ ի հանգիստն նորա, և նա հանգեաւ յիւրոյ գոր-
ծոց անտի. որպէս և ածն յիւրոցոյն:
11 * փութասցուք այսոր հանել մտանել յայն հանգիստ.
զի մի ոք ընդ նոյնի օրինակաւ անհաւատութեան անկեալ
12 նիցէ: * զի կենդանի է բանն ոյ և ազդօղ՝ և հասու-
քանն զամ սուր երկսայրի, և անցանէ մինչև ցորոշումն
հոգւոյ՝ և ոգւոյ՝ և յօդից՝ և ուղղոյ. և քննիչ է մտածոց՝
13 և խորհրդոց սրտից: * Եւ չիք արարած անարուեստ
յերեսաց նորա. այլ ամենայն մերկ և բացուած աներեսու-
14 թեան նորա. որոյ մեզ պարտ է տալ պատասխանի: *
ունելով մեծ քահանայապետ մեծ՝ անցեալ երկինս,
15 զՅիսուս որդի ոյ. ունելով կարեկցութիւն՝ չկարեմք
զգետ ունելով քահանայապետ, որ չիցէ կարօղ չար-
համարիլ տկարութեանց մերոց. այլ փորձեալ է ամե-

---

(2) Օրինակ ինչ բանին՝ ձեղեալսցն ի հնա": (3) Ոմանք. Ուրք հաւատացաքս... ի բարկութեան իմոյ: (6) Ոմանք. Եւ որք յառաջագոյնն ասէ"... մեզ անհաւատութենէն: (7) Օրինակ ինչ. գաւթէն ասէ, այլ ուր ասհմանէ զայս օրն ի դաւթէն, և: (7) Ոմանք. Ոչ յառաջագոյնն ա": (8) Ոմանք. Քիւսովայ հանգուցեալ: Ոչ ասէ. յետ մեզ: (10) Ոմանք. Ոչ ածն յիւրոյնոյն: (11) Ոմանք. Ընդհատատուն անկանիցի: Ոչ օրինակ ինչ. անհնազանդութեան անկա": (12) Ոմանք. Քանզի կենդանի է... և յօդից և ուղղոյ... և. ի խորհրդոց սր": (14) Ոմանք. Զայս զորդին ոյ... զնոսա տաւանութեն: (15) Ոմանք. Որ ոչ ճշմ կարեալ... տկարութեանցս մերոց:

զի նոքա ինքեանք, զառանինանաւելն, առաւելից մեղաց: * Վասն 16
զի զաւրք այսաւհետեւ համարձակութեամբ առաքին աւետա-
ւորին ընդհանուր. զի ընկալցուք զողորմութիւն, և զգտցուք
շնորհս ի դէպ ժամանակին՝ օգնականանալոյ:

ԳԼՒ Ե.

( ) Ի սմանէն քահանայապետս՝ ի մարդկանէ առնի, 1
վասն մարդկան կաց յաստուածային կողմն անդր. զի
մատուսցէ պատարագս, և զոհս վասն մեղաց: * չտիպել 2
չարչարակից կարող է լինել՝ տգիտասից և մոլորելոյց.
քանզի և ինքն իսկ ակպտալ է զգաստեալ է: * Վասն 3
այնորիկ հարկ է՝ զոր վն ժողովրդականն, նոյնպէս և զ-
անձին մատուսցանել պատարագս վասն մեղաց: * Եւ 4
ոչ ոքեւ անձամբ ոք առնուլ պատիւ. այլ կոչեցեալն
յԱստ՝ որպ և ահարոն: * նոյնպէս և քրս, ոչ ինքն ան- 5
ձին ինչ շուք եդ լինել՝ քահանայապետի. այլ որ խօսե-
ցաւն առ նա, թէ որդի իմ ես դու, ես այսօր ծնայ
զքեզ: * որպ և ի միւսում ասի. դու ես քահանայ 6
յաւիտենից ըստ կարգին մելքիսեդեկի: * Որ յաւուրս 7
մարմնոյ իւրոյ՝ աղօթս և պաղատանս առ այն որ կա-
րող էր սպանանել զնա, ուժգին գոչմամբ և ար-
տասուօք մատուցանէր. և լսելի լինէր առ լաւութեն:
* թէպէտ և որդի է, ուսաւ ի չարչարանաց զնոսին զոր 8
հնազանդութենէ: * Եւ խրթին կատարեցաւ՝ եղեւ ամ 9
հնազանդելոց իւրոց պատճառ փրկութեն յաւիտենից.
* և անուանեցաւ յմէ քահանայապետ յաւիտենից ըստ 10
կարգին մելքիսեդեկի:

Է * Վասն որոյ բազմ է մեզ բանք, և դժուարաւարտ 11
ի մեկնել. քանզի խոշմեցաք երկրորդ լսելեաք: * փո- 12
խանակ զի պարտ էր ձեզ լինել վարդապետս վն ժա-
մանակին: դարձեալ պիտոյ է ձեզ ուսանել՝ թէ զի՞նչ
են նշանագիրք սկզբան բանիցն Աստ. և երկրորդ կա-
րօտք կաթին, և ոչ հաստատուն կերակրոյ: * Զի ամ 13
որ

---

(16) Ի սմանէ. Շնորհաց նմա.. գտցուք զշնորհս:
Գլ. Ե. (1) Ի սմանէ. Ի քս զհոգս լսի մեզաց: (2) Ի սմանէ. Զա-
փուս չարչարս": (2) Օրինակի մի. Տկարացս և ընդարձակ:
(3) Ի սմանէ. Ի նմ և վն ժողս". Ը անձինն պատարագ
մատուցանել: (4) Ի սմանէ. Ի սկ ահարոնին: (5) Ի սմանէ. Ես ձեզ
որդի իմ. և ես այ": (6) Ի սմանէ. Թէ դու ես քհնեայ
պիտ յաւիտեան: (7) Ի սմանէ յաւետիս. Աչերկրպագեալ
գնա՛ ի հանապազ, ուժ": (8) Ի սմանէ. Զի ձեռնհաս: (9) Ի
սմանէ. Ի մի հնազանդելոցն... փրկուն յաւ": (12) Ո
ընդառ մի. Ես ասեմ՝ կամիմ զձեզ ուսուցանել, եթէ
գնեալ. . խակզբան բանիցն Աստ: (13) Ի սմանէ. Զի ոտայ ե:

Digitized by Google

որ կամիմ՝ եւ յաջողեսցի նմա զոր առաքեցի զայն։
14 Ամէն ասացից քեզ, զի ես խորհեցայ, ասաց Տէր, եւ բերի զայն։ * Ասացի զայն, եւ արարի զայն։
Ընթացարո՛ւք ի հեռաստանեայց, հզաւորք սրտիւ, որ հեռի էք արդարութենէ։
15 Մերձեցուցի զարդարութիւն իմ, եւ ոչ հեռացաւ, եւ փրկութիւն իմ ոչ դադարեսցէ։ * Եւ տա-
ցից փրկութիւն ի Սիոն, եւ Իսրայէլի՝ փառս իմ։

ԳԼ. Ջ.

1 Վա՛յ ասէ Տէր Երուսաղէմի, եւ ասէ. Ո՛վ Երուսաղէմ, ո՛վ քաղաք մեծ, ո՛վ ամենայն երկրի
ամենայն ազգաց, որ ի ծովու ես, եւ ի ջրհեղեղի ես, եւ ի ծովու ես, եւ ի ջրհեղեղի ես, եւ ի ծովու ես,
2 եւ ի ջրհեղեղի ես։ * Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ
ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։
3 Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ * Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի
քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ,
4 եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ * Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի
քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։
5 Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ * Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի
քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ,
6 եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ * Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի
քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։
7 Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ * Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի
քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ,
8 եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ * Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի
քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։
9 Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ * Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի
քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ,
10 եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ * Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի
քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։
11 Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ * Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի
քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ,
12 եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ * Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի
քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։ Եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ, եւ ոչ ոք ի քեզ ուրախանայ։

---

(14) Ոմանք. Վերակուրն ... բառուցն եւ չարքն։ (14) Օ. չինաւ ի. Կրճեցն ընտրեալքն։

Գլ. Ջ. (1) Բ՚ձխ. Աբրիանալ հիմն ա՚։ (2) Ոմանք. Վարդապետութիւն ... րուն ... ուն։ (3) Ոմանք. Երեք ոտր հրամայեաց։ (4) Ոմանք. Անհնարքն ի միւսանգամ։ (5՝) Ոմանք. Ճաշակս ճաշակեցին, եւ զօրութեամբ։ (6) Ոմանք. Եւ կործանիցին միւ՚։ (7) Ոմանք. Վերոյ պտղոյ իցին, քն՚։ զարհուրութեան ոչ։ (8) Ոմանք. Չափաւոր զարատ՚։ եւ սերմ ի յանկծս։ (8) Ոմանք. Երկայրութեան։ (9) Յօրինէն ձայնին պիտոր. Եւ ոչ լինի ի փրկ՚։ (10) Ոմանք. Եւ վախճ զոր ցուցանիցէ յանուն։ (10) Յօրինէն. Պաշտեցիք զաւրութեան։ (11) Ոմանք. Եւ մերք ըղձալիք։

Digitized by Google

մեռուիցէ ժառանգիցին զայնոցիանս։ * զի աջրտահասիւք 13
խոստացեալ զաւետիսն այ՝ քանզի յայլ ազ ի մեծ մ
գոյր երդնուլ, * յանձին իւր երդուաւ, և ասէ. այո՛ 14
օրհնելով օրհնեցից զքեզ, և բազմացուցանելով բազ
մացուսցից։ * և այնպէս երկայնամիտ եղեալ՝ հասա 15
ւաւետացն։ * Ապաքէն մարդիկ որ ինչ ի վեր է քան 16
զինքեանս՝ յայնի երդնուն։ և ուր հաստատակամութեան նդ
վճիռ՝ ի հաստատութիւն, երդումնն է։ * որով առա 17
ւել և կամեցաւ այ՝ յոտնանել ժառանգաւորսդ ա
ւետուածին զհաստատութեան խորհրդոյն իւրոյ, միշտ
գնաց երդմամբ։ * Զի երկու անփոփոխելի իրօք 18
որովք անհնար իցէ ստել այ, հաստատուն միխիթա
րութիւն ունիցիմք՝ որք առաջաստան եղեալք բռնա հար
կանել զմանդրեալն յառաջի։ * զոր իբրև պիտրիա 19
հաստատուն և անշարժ ունիցիմք անձանց մերոց։ որ
և մտանիցէ ի ներքինն կողմն վարագուրին, * ուր կա 20
րապետն մեր յի՛ ներմուտ վիճ մեր, ըստ կարգին մելքի
սեդեկի, եղեալ քահանայապետ յաւիտեանից։

ԳԼ. Ե.

Թ Ագաւորն այս մելքիսեդեկ՝ Թագաւոր էր սաղիմայ, 1
քահանայ այ բարձրելոյ. որ ել ընդառաջ աբ
րահամայ, յորժամ դարձեալ գայր ի կոտորածէն թա
գաւորացն և օրհնեաց զնա։ * որոմ և առաւանորդս 2
յիմէ ետ աբրահամ. նախ՝ Թագաւորանէն Թագաւոր ար
դարութեան, ապա՝ Թագաւոր սաղիմայ՝ որ է Թագաւոր
խաղաղութեան։ * անհայր՝ անմայր՝ չգնաւորեալ յազգս 3
սրոյ սկզբնէն աւուրց, և ոչ կեանսդրութ կենաց. նը
մանեալ որդւոյն այ՝ կայ մնայ քահանայ միշտնջենաւոր։
* Արդ՝ առեալք որպիսի ոք էր սա, որում և աբրա 4
համ առաջնորդս ետ յաւարաց անուն՝ նահապետին։ և 5
որք յորդւոցն ղեւեայ զքահանայութեան առնուն, պատ
ուիրս առնեն առաջնորդել զժողովուրդն՝ ըստ օրինացն

---

(13) Ոմանք. խոստացեալ էր զաւետիս։ (14) Ոմանք. Բազ
մացուցից զքեզ։ Ս. ոմանք. բազմացուցից զգուստ քո։
(15) Ոմանք. Եւ այնպէս երկայնամտեաւ եղեալ։ (16) Ոմանք.
Զոր ասի հաստատակամութեանդ վճիռն հաստատութեանն երդումն
է։ (17) Ոմանք. Աւուրացն և։ (18) Ոմանք. Որոյ զանձն
նադրին է... առաջաստան եղեալ։ (19) Ոմանք. ի ներքին
կողմն վա՛։ (20) Ոմանք. Ուր վիճ պան մեր յի՛։
ԳԼ. Է. (1) Ոմանք. Էր շաղիմայ։ (2) Ոմանք. Եւ առ
ատնորդս ետ յիմէ աբ՛... և ասէ. Թագաւոր շաղի
մայ։ (3) Ոմանք. Զհամարեալ յազգս... որդւոյ այ։
(4) Ոմանք. Որպիսի ոք է սա։ (5) Ոմանք. Եւ որ յոր՛

Digitized by Google

ամբիծքն է՝ զերազոյս խրբեանց · Թէպէտ և եբեալ ի
6 ցեն յերանացն աբրահամու : * Իսկ չհամարեալն յազգա
ւինոցանէ՝ տասանորդեայց զաբրահամ· և զնա որ զա
7 ւետիան ընկալեալ էր՝ օրհնեաց : * զի առանց ամե՛ հա
8 կառակաբեթե , նուազն՝ ի լաւէ անաեի օրհնեացի : * Եւ
ասա մերդք մահկանացու՝ առնանորդս առնուն · քայլ
անդ վկայեցաւ Թէ կենդանի է : և ոմն քանից կարդ
9 ասել · * Թէ աբրահամեա և զևւի իսկ որ զառաանորդ
10 զն առնոյր, տասանորդեցաւ : * զի դեռեա յերանեա հօր
իւրոյ էր՝ յորժամ ընդառաջ եղև նմա մելքիսեդեկ :
11 * Իսկ արդ՝ եԹէ կատարումն՝ ի ձեռն ղեւտացւոց քա
հանայութեն էր , քանզի ժողովուրդն յայն օրէնս դրե
ցաւ , զի՞նչ պիտոյ էր զստ կարգին մելքիսեդեկի ազ
լուա՛ քահանայի յառնել , և ոչ ասել՝ եԹէ ըստ կար
12 գին ահարոնելի : * Ա՛յլ՝ ի փոփոխել քահանայութեն ,
13 հարկ էր և օրինացն փոփոխումն լինել : * զի զորմէ
այսպէսն ասի , յայլմէ ազգէ կալաւ հաղորդութե , յոր
14 մէ ո՛չ ոք երբէք եղև հաղորդ սեղանոյն : * Ա՛րդ՝ յայտ
իսկ է , Թէ յայգէ յուդայ ծագեաց տէր մեր · յորմէ
15 ազգէ վա՛ք քահանայից մովսէս լինչ ո՛չ ձառեաց : * Եւ
է՛ս առաւել յայտ է՝ Թէ ըստ նմանութե՛ մելքիսեդե
16 կի՝ յառնելոց է այլ քահանայ · * որ ո՛չ ըստ մարմնա
ւոր պատուիրանին եղև , այլ ըստ զօրութե՛ կենացն ան
17 վախճանից : * քանզի վկայեցաւ , Թէ դու ես քահա
18 նայ յաւիտեան ըստ կարգին մելքիսեդեկի : * Ա՛րհա
մարհա՛Թ լիներ առաջինն պատուիրանին , վա՛ նորին
19 ակարութե՛ն և անշահութե՛ · * քանզի ո՛չինչ կատարումն
գործեցին օրէնքն , և մուտ ապնոսական յուսոյն՝ որով
20 մերձենամք առ Ած : * և այնչափ , զի ո՛չ առանց երդ
մանն · զի են ոմանք՝ որ առանց երդմանն են կացեալ
21 քահանայք : * Բայց առ՝ երդմամբ , ի ձեռն այնորիկ
որ ասացն ի նա · երդուաւ տէր՝ և ո՛չ ևս զղջասցի ,
22 դու ես քահանայ յաւիտեան : * և այնչափ առաւելագոյն ու-

---

(6) Ոմանք · Իսկ չհամարեալն յազ" : (6) Ասէ · Որոյ զա
ւետիան ընկ" : (9) Ոմանք · Որ և զառաանորդսն : (10) Ո
մանք · Ընդ առաջն եղև նմա : (11) Ոմանք · Ի ձեռն
ղեւտական քհնյութե՛ն . . . յայն օրէնս գրեցաւ . . . ա
ւել Թէ ըստ : (12) Ոմանք · Ի փոփոխել քհնյէին : (13) Ո
մանք · Ա՛յսպէսն ասէ : (14) Ոմանք · Մ՛ովսէս ոչինչ ձառ
եաց : (15) Ոմանք · Յառնելոց էր այլ : Ոմ ասի՝ Յայտ
նելոց է այլ : (17) Ոմանք · ԵւԹէ դու ես քա" : (18) Ո
մանք · Ա՛րհամարհութե՛ն լինէր . . . ակարութե՛ և անչ" :
(21) Ոմանք · Որ առաւացան՝ ի նա . . . Թէ դու ես քա" :
(22) Ոմանք · Եւ այնչափ առաւելագոյն ուխ՛ :

Digitized by Google

ուխտի եղև երաչխաւոր յայ : * Եւ բազմեն կացցեն 23
քահանայք , վասն մահու արգիլ լինելոյ ի մշակիցն առ-
ջեւ : * Իսկ սա՝ վասն յաւելուածն կելոյ՝ առանց անցա- 24
նելոյ ունի զքահանայութեն : * ուստի և կենդանի 25
առնել համօրէն կարօղ է՝ զմատուցեալսն նոսին առ
ած . քանզի միշտ կենդանի է՝ լինել բարեխօս վասն նոցա :
* Չի այսպիսի իսկ և վայել էր մեզ քահանայապետ , 26
սրբ , սնամեղ , անարատ , զատեալ ի մեղաւորաց , և բարձ
բացեալ քան զերկինս . * որոց մի՛չ հանապազ հարկ է 27
ոճ այլոց քահանայապետին , նախ՝ վասն իւրեանց մե-
ղացն պատարագս մատուցանել , և ապա վասն ժողովր
դեանն : Իսկ սա՝ զայն միանգամայնն կատարեաց , զի
զանձն իւր մատույց պատարագ : * օրէնքն զմարդիկ 28
կացուցանեն քահանայապետս զգածեալս տկարութե-
իսկ բանն երդմանն յետ օրինացն՝ զորդի որ յաւիտեան
կատարեալ է :

ԳԼ. Բ.

Եւ բանից դէպ ինձ խօսիցս , այսպիսի ունիմք քահա- 1
նայապետ , որ նստաւ ընդաջմէ մեծութեն աՀեթ-
ուոյն յերկինս ; * սրբոյ Թեցն պաշտօնեայ , և խորանին 2
ճշմարտոյն՝ զոր ետրն կանգնեաց՝ և ոչ մարդ : * Չի 3
ամ քահանայապետ վասն մատուցանելոյ զպտղս և զպա-
տարագս կայ . ուստի հարկ է և նմայ ունել զոր մա-
տուցանիցէ : * Չի թէ էր յերկրի , Թեպեւս չէր իսկ 4
քահանայ . զի գոյին որ մատուցանէին ըստ օրինացն
պատարագ . * որք առակաւ և օրինակաւ պաշտեն 5
երկնաւորացն . ոյնպէս և հրամայեցաւ մովսիսի՝ յորժամ
գործելոյ էր զվրան ժամուն . տեսցիր՝ ասէ , արասցես
ցնա զամն ըստ օրինակին որ ցուցաւ քեզ ի լերինն :
* Բայց արդ՝ առաւել պատուի և պաշտաման ետուաւ յն , 6
որչափ լաւագոյն և ուխտի է միջնորդ որ ի յաւե-
լեալ աւետիսն օրինադրեցաւ :

* Չի

(24) Բ՚ՇՓ . Վն յաւելուածն կելոյ : (25) Ոմանք . Չամա-
ռեցեալն նո՚՚ : (26) Ոմանք . Վն զի այնպէս վայել էր :
Ոսկ ոմանք . Չի այնպիսի իսկ : (27) Ոմանք . Չայն միան-
գամ կատարեաց : (28) Ոմանք . Քհնյապետս զգացեալ
տկարութ՚՚ . կատարեալն է յաւելուածն :

ԳԼ. Բ . (1) Բ՚ՇՓ . Ա՚նպիսի ունիմք քա՚՚ . մեծո՚ն
աՀեթ՚՚ : (2) Օրինակ ՏՓ . Որ բարուեցեալ պաշտօնեայ . . .
զոր ետրն կարգեաց : (3) Ոմանք . Ջոհա և պատրաս կայ ,
ուստի և հարկ է նմ՚ : (3) Բ՚ՇՓ . Ունել ինչ զոր : (4) Ո-
մանք . Չի եթէ էր յերկրի : (6) Ոմանք . Ա՚ռաւաւտպետ
պաշա՚՚ . , որչափ և լաւագոյն և . . . որ յաւելեալ ա՚

Digitized by Google

7 * Չի եթէ առաջինն անարատ էր, ապա երկրորդին ԺԱՆ
8 տեղի ոչ ինդրէր: * Նա՝ աւասիկ բամբասէ զնո՝ և
ասէ. ահաւասիկ աւուրք եկեսցեն՝ ասէ Տէր, և կա-
տարեցից ի վերայ տանն Իսրայէլ և ի վերայ տանն Յու-
9 դայ՝ ուխտ նոր: * ոչ ըստ ուխտին զոր եդի ընդ հարս
նոցա՝ յաւուրն յորում փոխի ի ձեռն՝ հանել զնոս յերկ-
րէն եգիպտացւոց. և զի նոքա ոչ կացին յուխտին ի-
մում, և ես անփոյթ ալարի զնոցանէ՝ ասէ Տէր ամե-
10 նակալ: * Այլ այս է ուխտն զոր եդից տանդ Իսրայէլ
յետ աւուրցն այնոցիկ՝ ասէ Տէր. տացց զօրէնս իմ ի
միւսա նոցա, և ի խորհուրդս նոցա գրեցից զնո. և եղիցց նոցա ած,
11 և նոքա եղիցին ինձ ի ժողովուրդ: * և ես ոչ ևս ու-
սուցանիցեն իւրաքանչիւր զքաղաքակից իւր, և իւրա-
քանչիւր զեղբայր իւր, և ասիցեն Ճանչ զՏէր զո-
ղի ամենեքին ծանիցեն զիս՝ ի փոքրկանդ մինչև ցմեծա-
12 մեծս նոցա: * զի քաւիչ եղիցի անօրէնութեանց նոցա. և ըզ-
13 մեղս նոցա և զանօրէնութիս այլ ոչ ևս յիշեցից: * Ասէ՝
ասելովն նոր, հնացեալ զառաջինն. և որ հնանայն և
ծերանայ՝ մերձ է չյապահանութենէ: ՎԼ

ԳԼ. Թ.

1 Ունէր ուրեք և առաջինն՝ իրաւունս պաշտաման
2 չյաշխարհական սրբութենէն: * Զի խո-
րանն առաջին հանգերձեցաւ այսպէս. յորում աշտա-
նակն, և սեղանն, և հացն նուիրեցի՝ որ սրբութիւն կո-
3 չեր: * և յետ երկրորդ վարագուրին խորանն որ կո-
4 չեր սրբութիւն սրբութեանց: * յորում կայր բուրվառն ոս-
կի, և արկղն կտակարանացն պատեալ ներքուստ և արտա-
քուստ ոսկով. յորում սափորն ոսկի լի մանանայիւ,
և գաւազանն ահարոնի որ ծաղկեցաւ, և տախտակք
5 կտակարանացն. * և ի վերայ նը քերովբէքն փառաց՝
որ հովանի ունէին ի վերայ քաւութեան. վ որոյ՝ ոչ է

ւեւ"։(7) Ոսկան. Ապա երկրորդն տեղի ոչ։ (8) Ոմանք. "Նա աւանիկ բամ"։(9) Ոմանք. Յաւուր յորում... և գիպատացւոց. զի նք։ (10) Բզմ. Եդից տանն Իսրայէլի։ (10) Ոմանք. Ինձ ժողովուրդ։ (11) Ոմանք. Մինչև ի մեծամեծս։ (12) "ի լոո". Եղեց անիրաւութեանց նց. Հաճայն ամանց "ի բնաբ"։

ԳԼ. Թ. (1) Ոսկան. Եւ առաջին իրաւունս պաշտաման։ (1) Ոմանք. Եւ առաջին յերաւունս. զաշխարհականն սրբութ։ (2) Ոմանք. Շանգերձեցաւ այսպէս... և հացն նուիրանաց։ (2) Ոսկան. Ցորում էին աշտան"... նուիրանաց որ սրբութ կո"։ (5) Ոմանք. Եւ ի վր նց քերոբ"... "ի վր քաւութ. վ որոյ և ոչ։

Digitized by Google

ի այժմ ասեր մի ըստ միոջէ : * Եւ այն ամ իբրև այն 6
սէս հանգերձեալ կայր, յառաջին խորանն յամենայն
ժամ մտանէին քահանայք զպաշտաւնեայսն կատարել.
* բայց յերկրորդն՝ միոնգամ ի տարւոջն քահանայապետն 7
միան. և զայն ոչ առանց արեան, զոր մատուցանէր
ինք իւր, և ի ժողովգիանն պնգիտուէին : * Զայս 8
ցուցեալ հոգւովն սրբով՝ մինչչ յայսմեալ էր ճանապարհն
հին սրբութիւնցն. քանզի դեռ առաջինն խորանն ունէր
զկանգնուածս : * որ ի առակ ժամանակին որ առա- 9
ջի կայր. յորում պատարագքն և զոհք մատչէին, որք
ոչ կարէին ըստ միտս կատարել զպաշտօնեայսն. բայց
միայն կերակրովք և ըմպելիւք, * և ապազանաւ մկրտու- 10
թիւք՝ մարմնոյ արդարութիւնքն. որ մինչև ի ժամանակս
ուղղութեան՝ ի վերայ կային :

ԺԲ * Այլ քան եկեալ քահանայապետ հանդերձելոցն բա- 11
րեաց, մեծաւն և կատարելով՝ և անձեռագործ քան
զայսոսիկ, այսինքն ոչ այսոցիկ արարածոց, * և 12
ոչ արեամբ նոխազաց և զոյաբրակաց. այլ իւրով ա-
րեամբն եմուտ միանգամ ի սրբութիւնսն յաւիտենա-
կանս գտեալ վիրկութիւն : * Զի եթէ արիւն ցլոցն 13
և նոխազաց՝ և մխիթ երինջոյն ցանեալ՝ զպղծեալսն
սրբէր առ ի մարմնոյ սրբութէ. * որչափ և առաւել 14
արիւնն քրիստոսի, որ ի հոգւոյն յաւիտենականէ մա-
տոյց զանձն անարատ պատարագ ինչ, սրբեսցէ զխիղճ
մտաց ձերոց ի մեռեալ գործոց անտի՝ պաշտել զաստ-
ուածն կենդանի : * Եւ ի այնորիկ նորոյ ուխտին է միջնորդ 15
զի յորժամ մահ լինիցի ի փրկութիւն յառաջին ուխտին
յանցանացն, զաւետիս առցեն հրաւիրեալքն ի փառսն
գրուին յաւիտենից : * Քանզի ուր կտակ է, հարկ է զմահ 16
ի միջ բերել զկատակարին : * զի կտակ՝ յետ մահու է 17
հաստատուն է : ապա թէ ոչ զկնի իցէ հաստատուն,
մինչ կատակարին կենդանի է : * ուստի և ոչ առա- 18
ջինն առանց արեան նորոգեր : * Քանզի ետրև պատ- 19
ուիրեաց ամ ամենայն օրինացն ի մովսիսէ ժողովրդ-

գեանն,

---

(6) Օրինակ ի. Քահնից զպաշտօնեան : (7) Ոմանք. ի ժողովգեանն անգիտուէին : (8) Ոմանք. Ճնշեալ սրբեալ է : (9) Ոմանք. Որ էր առակ ... և զոհքն մատչէին : (10) Ասլ. Կատարել զպաշտաւնութիւնն : Ոմանք. Մի կրօնիքն մատնեալ սրբ-
դարութիւք, որ : (11) Ոմանք. Եկեալ քահանայապետ ... և կա-
տարելեալն ... խորհրդատու, ըստ՝ ոչ յայսցանէ արար-
ած'' : (12) Օրինակ ի. Եմուտ միանգամայն ի : (13) Քահ. Զի եթէ արիւն ցլ'' : (14) Ոմանք. Զի արբանցէ : (15) Ոմանք. Յաւետիսն առցեն.. ի ժառանգութիւն յաւի'' : (17) Ոմանք. Յետ մահուանն հաս'' : (19) Օրինակ ի.

Digitized by Google

գնեանն, առեալ զարիւն ցլոցն և ոխայազանն, ջրով՝
և բրդով՝ կարմրով՝ և զոսպայիս, ղկատակարանէքն իսկ
20 և զամէ ժողովրդեամբն սրսկեաց, * և ասէ. այս է
21 արիւն կտակին՝ զոր պատուիրեաց ձեզ Տէր: * և ըզ-
խորանսն, և զամէ կահիս սպասուն նոյնպէս սրսկեաց
22 զարիւնն: * և զրեթէ ամէ ինչ սրբեսքն սրբէր ըստ
օրինացն. և առանց հեղման արեան չլինէր թողումն:
23 * Ապա հարկ էր օրինակացքն՝ այնպիսեաքն սրբել.
և բուն իսկ երկնաւորացն՝ առաւել ևս պատարագօք
24 քան զնոսին: * զի ոչ եթէ 'ի ձեռս գործ սրբոտեցեան
եմուտ քո՝ յօրինակս Հմարտատեղն. այլ 'ի բուն իսկ
25 յերկինս, յանդիման լինել երեսաց՝ ոչ վն մեր: * Ո՛չ
զի բազմ անգամ մատուցանիցէ զանձն պատարագ՝ ոսպ
քահանայապետն որ մտանէր 'ի սրբոտեցեն սրբոտեցն
26 ամի ամի արեամբ օտարոտ. * ապա եթէ ոչ՝ պարտ էր
նմա բազմ անգամ չարչարել իւկզբանէ աշխարհի. բայց
արդ՝ առաքիւ, միանգամ 'ի կատարած յաւուրս՝ յանարգել մեռանց իւրով պատարագաւն յայտնեալ է:
27 * Եւ զոր օրինակ կայ մարգիկն միանգամ մե-
28 ռանել, և յետ այնորիկ դատաստան. * նոյնպէս և
քրիստոս միանգամ մատուցեալ պատարագ առ 'ի բառ-
նալոյ զմեզս բազմաց. իսկ երկրորդումն առանց մե-
ղաց յայտնեսցի այնոցիկ՝ որ ակն ունիցին նմա հա-
ւատովք 'ի փրկութեն:

ԳԼ. Ժ.

1 Զանգի զաւրեր հանդերձելոյ բարեացն ունէին քան զ
օրէնքն, և ոչ զնոյն կերպարանս իրացն. ամէն ա-
մի զնոյն պատարագս մատուցանեն ցանդ, որք ոչ են
2 կարօղ զմատուցեալսն կատարել. * ապա եթէ ոչ՝ դա-
դարէին 'ի մատուցանելոյ, վն և ոչ մի ինչ այնուհե-
տև խիղճ մեռց ունելոյ՝ պաշտօնէից միանգամ սրբ-
քե-

Կաթմրաւ և զո'': (21) Ոմանք. եւ զկապարանսն իսկ, և
զամէ կահիսն: (23) Ոմանք. Երկնաւորացքն՝ առաւել.
(24) Ոմանք. Յօրինակս Հմարտատեցեն: (25) Ոմանք.
'ի սրբոտեաս սրբոտեաց.. սրեսքն օտար'': (26) Ոմանք.
Պարտ իսկ էր նմա...'ի կնոջ յաւիտենական,.. մե-
ղաց միով պարգեւաւն յայտ'': (26) Ոմանք. Պարգեւաւն յայտ-
նեցաւ: Եւ զոր'': (28) Ոմանք. Նոյն և քրիստոս''...
ակն ունիցին նմա հա'':

ԳԼ. Ժ. (1) Ոմանք. Կերպարան իրացն: (1) Ոմանք.
Ցամէ: (1)(2) Երբեմն նոր օրինաւք. Զմատուցիչսն կատա-
րել: իսկ ասա եթէ ոչ... ի ինչ այսուհետև: (2) Ոմանք.
Պաշտօնէից մի անգամ սրբեցելոցն.

Digitized by Google

բնակեցոց • * այլ անդէն ի նմին ի յիշատակս մեռցին
կայրին ամի ամի : * քանզի ոչ կարէը արիւն նոհատեցին
և ցլուցն բառնալ զմեզս :

ԺԶ * Ա՛ր որոյ ի մանանել իւրում յաչխարհ՝ ասէ • զզոհս և
զպատարագս ոչ կամիցար , բայց մարմին հատատեցեր
ինձ • * ընդ ողջակէզս և ընդ վր մեղացն ոչ հաճեցար • * յայն
ժամ ասացի՝ Ահա՛ եմ՝ ի գլուխ գրոց գրեալ
է վր իմ , առնել զկամս քո ած : * Վերագոյնն ասէ , թէ
ընդ ղոհս , և ընդ պատարագս , և ընդ ողջակէզս , և ընդ
վր մեղացն ոչ հաճեցար , և ոչ կամեցար , որք ըստ օրէն
նացն մատչէին : * ապա ասէ՝ ահա՛ եմ՝ ի գլուխ գրոց
գրեալ առնել զկամս քո ած : մերժէ զառաջինն , զի զերկրորդն հաս
տատեսցէ : * որով կամօք և մեք սրբեցաք՝ ի ձեռն պա
տարագի մարմնոյն յիսի քրիստոսէ : * և զամ քա
հանայապետ կայ հանապազորդ՝ ի պաշտամունս . և ըզ
նոյն պատարագս մատուցանէ բազմաց անգամ , որք ոչ
երբեք կարող են բառնալ զմեզս : * իսկ սա՝ զմին վր
մեղացն մատուցեալ պատարագ . և մշտնջենաւոր նստաւ է
ածէմ ած : * և այսուհետև ակն ունի՝ մինչև դիցեն
թշնամիքն նորա * քանզի միմիայն
պատարագաւ կատարեալք զսրբեալսն՝ ի մշտնջենա
նոր : * Ա՛յլ վկայէ մեզ և հոգին սբ՝ յետ առաջի յայ
տնեցելոյն , * թէ այս է ուխտն՝ զոր եդից ընդ հարս
նոյն , յետ աւուրցն այնոցիկ՝ ասէ տր . տուց զօրէնս իմ
ի միտս նոցա , և ի խոր հոգիս նոցա գրեցից զնոսա :
* ապա ասէ՝ թէ զմեղս նոյն և զանօրէնութիւնս նոցա՝
այլ ոչ եւս յիշեցից : * իսկ ուր թողութիւն է , ոչ եւս

ԺԷ պիտոյ է վր մեղացն պատարագ : * Ունիմք այսուհե
տև ևս ասել զսրբոյն՝ համարձակութիւն՝ ի մուտս սրբոցն ա
րեամն յարն . * զոր նորոգեաց մեզ ճանապարհ նորոգ
և կենդանի՝ ի ձեռն վարագուրին , այսինքն է՝ մարմ
նոյն իւրոյ . * և քահանայ մեծ՝ ի վերայ տանն ած . * մա
տիցուք շնորհաւք սրտիւք , լրութ՝ հաւատոց , լուա
ցեալ զսիրտս ի խղճէ չարեաց՝ և մկրտեալ զմարմինն ի
ջուր սրբութեան : * այնպ կենդանի զհաստատութիւն
անշարժ յուսոյն , զի հաւատացեալ է որ խոստացաւն :

* Ե-

---

(4) Ման. • Ցլուց և նոխազաց : (7) Ման. • Ահաւասիկ
Թէ ահաւա՛ : (10) Ման. • Ուրով կամեցեալ և : (14) Ման.
կատարեաց զսրբեալսն : (15) Ման. • Յետ ասելոյն :
(16) Բ՚ընդ. • Եթէ այս է ուխտն . . . ասաց զօրէնս իմ՝ ի
սիրտս նոյ : (17) Ման. • Եւ զանօրէնութիւնս այլ ոչ
(19) Ման. • ի մուտս սրբութեան սր՛ : (20) Օրինակ ի
ճոր ասէնաց . Այր նորոգեաց մեզ : (20) Ման. • Ա՛ստուծոյ
իւրոյ : (22) Ման. • Ջրմանբիս սրտիս . . . և մկրտեալ զս

Digitized by Google

24 * Եւ ղգուշասցուք միմեանց յորդորմամբք սիրոյ եւ գործ
25 բարեաց • * եւ մի թողցուք զժողովս միմեանց,
ոյլ սովոր են ոմանք • այլ միմեանս բանացուք, և այնքան
26 եւս առաւել որչափ տեսանիցէք ցօրն մերձենալ : * Զի
կամակար միօք եթէ յանցանիցեմք յետ ընդունելու-
թեան գիտութեան ճշմարտութեանն՝ այնուհետև ոչ եւս պիտոյ
27 է վճռ մեղաց պատարագ • * այլ ոտնեղ ակնկալութիւն
դատաստանին, և նախանձ հրոյն որ ուտիցէ զհակա-
28 ռակորդսն : * Ընդհամարհեալ ոքոյնն մով-
սիսի, առանց ողորմութեանց՝ առ երկուք կամ երիւք
29 վկայիւք մեռանէր • * իսկ որչափ աստուիկ պատժոց
արժանի համարիցիք զայն, որ զորդին եղ առ ոտն և
հար • և զարիւն նորոյ սուրբին խառնեալ համարեցաւ՝
որով սրբեցաւն, և զհոգին շնորհաց նախատինեաց :
30 * Ասէ գիտեմք զայն որ ասացն • իմ են վրէժխնդ-
րութիւնք և ես հատուցից՝ ասէ տէր • և դարձեալ՝ Թէ,
31 դատել տէր զժողովուրդ իւր : * Ահ մեծ է անկանիլ
ի ձեռս յոյ կենդանւոյ :
32 * Արդ՝ յիշեցէք զաւուրսն զառաջինս, յորս լուսա-
ւորեալք բազում ճգնանս և չարչարանաց համբերէք.
33 * մերթ՝ ի նախատինս և ի նեղութիս խայտառակեալք,
մերթ կցորդք այնպիսեաց վաստակաւորացն լինել :
34 * քանզի և ի կապարսն չարչարեցարուք, և զյափշ-
տակութիւն ընչից ձերոց խնդութիւն ընկալարուք • քան-
զի գիտէիք թէ լաւագոյն և ստացուածս ունիք ա-
35 ձանց յերկինս ; ուր կանն և մնան : * Արդ մի մեր-
ժիք ի ձենջ զհամարձակութիւնն ձեր, յորում կայ մե-
36 ծաց վարձուց հատուցումն : * պիտոյ է ձեզ համբե-
րութիւն • զի զկամն ոյ արարեալ հասցիք աւետն այն :
37 * զի փոքր մեաս եւս քան որչափ, որ գալոյն եկէ՝ և
կեաս

մարմինս՝ ի ջուր սր" : (24) Ոմանք • Եւ ղգուշացարուք միմեանց : (25) Ոմանք • Եւ մի թողցուք • • ոյլ և սովոր են • • այլ միմեանս բանացարուք այնչափ առաւել՝ որչափ տեսանիցէք ցօրն : (26) Ոմանք • Ձանցանիցէ ոք յետ ընդունելութեանն և գիտ" : (28) Ոմանք • Աւանդ իրիք ոգոք" : (28) Ոմանք • Աւանդ ոլորմուն՝ առ երկու կամ երիք վկ" : (29) Ոմանք • Իսկ արդ որչափ սաս" : (29) Հաս մարիցիք զայն • • • որով և սրբեցաւն : (30) Ոմանք • Ասէ գիտեմ • • իմ է վրէժխնդրութիւն • • • և դարձեալ՝ Թէ՝ դատել տէր զժողովուրդս իւր : (32) Ոմանք • Ձոր լուսաս" • • • և չարչարանացն համբերեցէք : (33) Ոմանք • Մերթ՝ ի նախատանս : (33) Ոմանք • ի նախատինս, և մերթ՝ ի նեղ" : (34) Ոմանք • Գիտէիք եթէ լա" : (37) Ոմանք • Որչափ գալոյն է՝ եկեսցէ :

Digitized by Google

38 կեացէ՛ և ոչ յաւերացե՛ : * զի արդարն իմ՛ ի հաւատոյ կեացէ . և եթէ յերկմտեա՛ ոք իցէ , ոչ հաճեսցի ընդ
39 նա անձն իմ՛ : * Բայց մեք ոչ եղեմք երկմտե՛ից՝ եւ ոչ ի կորուստ : այլ հաւատովք՛ ի փրկուե՛ան հոգւոց :

ԳԼՒ ԺԱ՛

ԺԱ՛ ( ) ՚Ի՛նչ են հաւատաք , եթէ ոչ՝ յոյսացեալից իրաց հաւա-
1 տառութի՛ւն , և յանդիմանութի՛ւն՝ որոց ոչն երեւին :
2 * զի նովաւ վկայեցան առաքինիքն : * Հաւատովք՛ ի
3 մանաւանդ հաստատե՛ւ զյաւիտենական բանիւ ՚Ա՛ստուծոյ , յայնմ
4 րնութենէ զերեւելիս ելանել : * Հաւատովք՛ լաւ ասա-
տարագս հանել քան զկայէն մատուցանե՛ր ՚Ա՛ստուծոյ , որով
վկայեցաւ իսկ արդար լինե՛լ՝ զի ՚ի վերայ պատարագ-
ացն եղեւ վկայութի՛ւն նմա յա՛յ՝ զի թէպէտ և մեռաւ
5 ՚ի նմին , սակայն տակաւին խօսի : * Հաւատովք՛ եւ
նովաւ փոխեցաւ , զի մի զմահ հաչտկեսցէ . և մ՚ե տե-
ղեք գտանե՛ր , քանզի փոխեաց զնա ՚Ա՛ստուած . և յառաջ քան
զփոխելն ՚նո՛ր՝ վկայեցաւ հաճոյ լինե՛լ ՚Ա՛ստուծոյ : * բայց ա-
6 ռանց հաւատոց՝ անհնա՛ր է հաճոյ լինե՛լ . այլ հաւա-
տալ արժան է այնմ որ մերձենայ առ ՚Ա՛ստուած՝ թէ կ՚ ե՛ն ՚Ա՛ստուած .
և որ խնդրեն զնա՝ լինի պարգեւատո՛ւ . * Հաւատովք՛
7 առեալ հրայան նոյն՝ ՚վ՛ երկիւղածութեան՝ զահի հա-
մար կազմեր զտապանն ՚ի փրկուե՛ան տան իւրոյ , ո-
րով դատեցաւ զաշխարհ . և հաւատովն արդարութե՛ան
եղեւ ժառանգաւոր : * Հաւատովք՛ որ արդարհամին կո-
8 չեցաւ՝ ունկնդի՛ր եղեւ ելանել ՚ի տեղին զոր առնելոց
էր ՚ի ժառանգութե՛ան . եւ ել գնաց՝ և ոչ գիտեր յուր եր-
թիցէ : * Հաւատովք՛ պանդխտեցաւ յերկիրն աւե-
9 տեաց՝ իբրև յօտարութե՛ան . խորանաւք բնակեաց առա՛ջ-
կաւ և յակովբաւ հանդերձ՝ ժառանգակիցք նոցին ա-
ւե՛տ

---

(38) Յօրինակի մերում՝ ունի և յայլ քաղամ գլուխիւր գրեալ էր այսու եղանակաւ . Ա՚րդարն ՚ի մի հաւատոց : Ո՚ւ և օրինակ ի ն. Ա՚րդարն ՚ի հաւատոց : (38) Ոմանք . Եթէ երկմտեա՛ ոք իցէ : (39) Ոմանք . Մ՚եք ոչ եթէ երկ՚՚ :
Գլ. ԺԱ՛. (2) Ոմանք . Քանզի նովաւ : (3) Ոմանք . Հաւատաստե՛ւ զյաւի՚՚ : (3) Օրինակ ի յառելս . Հաւատաստեալ արարածոց զյաւի՚՚ : (4) Ոմանք . Լաւ պատարագ հարեալ . . . եւ զև նմա վկայեալ : (5) Ոմանք . Ճաշակեսցէ զմահ . . . զփո-խել նո՛ր : (6) Ոմանք յառելս . Հաճոյ լինե՛լ ՚Ա՛ստուծոյ : (6) Ոմանք . Եթէ է ՚Ա՛ստուած , և որոց խնդրենն զնա : (7) Ոմանք . Տաճն խնդրոյ , որով գատեցաւն : (8) Ոմանք . Զոր առնելոց էր ՚ի ժառանգութե՛ան . . . յո՛՚ երկիրէդէ : (9) Ոմանք . Ընդ կիրքին սաւեան՚՚ . . խորանաւք բնակեցաւ . . և յակոբաւ հանդերձ ժառանգակցովք նոցին սաւեան :

Digitized by Google

10 աճառաց : * քանզի ակն ունէր հիմամբք հաստատեալ
11 քաղաքին , որոյ շինուածոցն եւ արարիչ ած է : * Հաւ-
առաւվք և ինքն սատա՝ որ սմուռնի էր , զօրուն առնը-
լոյ զաւրութիւն որգեծնողքն ընդունէր , և ի աստուածա-
հաճոյ ծնանիլ . քրիստոս հաստատութիւն համարեցաւ զայն
12 որ խոստացաւն : * վասն որոյ և ի միոջէն ծնանէին ,
և այն ի յանդգնած ժամանակի , իբրև զաստեղս երկնից
քաղցմաբազ , և իբրև զաւազ ոտ ափին ծովու առատից թուա-
13 ցոյ : * Ըստ հաւատոց մեռան ամենեքեան տոքա , և չէին
ընկալեալ զաւետիսն . այլ ի հեռուստ տեսին զնոսա՝
և ցնծացան , և խոստովան եղեն՝ եթէ օտարք և պան-
14 դուխտք են յերկրի : * զի որք զայնպիսիսն խօսին , յայտ
առնեն՝ եթէ զաւակ իմն ինդրեն : * զի եթէ զայն
յիշէին ուստի ելէնն , դիւրք ժամանակ դառնալոյ անդ-
16 րէն : * Նա՝ աստանիկ ազնուականի իմն ցանկացեալ
են , այս ինքն ի՝ երկնաւորին . վասն որոյ ոչ ամօթ հա-
մարի ած , կոչել նոցա ած . քանզի պատրաստեաց նոցին
17 քաղաք : * Հաւատովք մատոյց աբրահամ՝ ի փորձ-
եալ եւ զսահակ պատարագ . և զմիածնին մատուցա-
18 նէր , որոյ զաւետիսն ընկալեալ էր . * որոմ ասացաւն ,
19 եթէ սահակաւ կոչեցցի քեզ զաւակ . * եդ ի մտի եւ
յուսաց , եթէ և ի մեռելոց կարօղ է յարուցանել ած . ուս-
20 տի և յառակս իսկ ընկալաւ զնա : * Հաւատովք վա
հանդերձելոց իրաց՝ օրհնեաց յակոբ զսահակ զյակոբ և զէ-
21 սաւ : * Հաւատովք յակոբ ի մեռանելն իւրում , զիւս
բաղանդիւնս որդւոցն յովսեփու օրհնեաց , և երկ-
22 կիր երպագ ի ծագ գաւազանի իւրոյ : * Հաւատովք
յովսէփ ի վախճանելն իւրում յիշեաց զելս որդւոցն
23 իսրայէլի , և վասն ոսկերաց իւրոց պատուիրեաց : * Հաւ-
աստովք՝ ծնաւղքն իւրեանց ծնան , թագաւորաց սմիտս կ
բիս ի հարց իւրոց . քանզի տեսին կայտառ զմանուկն ,
24 և ոչ զանգիտեցին ի հրամանէ թագաւորին : * Հաւատ-
ովք

---

(11) Ոխան . Որ սամուէլն կոչեցեալ էր , զօրուն առնելոյ : (11) Ոմանք . Առնելոյ սերմն որդ՛՛ . . . զայն զոր խոս՛՛ : (12) Ոմանք . Եւ այն յանդգնալ : (13) Ոմանք . Եւ զնա էն ընկալեալ զաւե՛՛ . . տեսին զնա և ցնծացան . . Եթէ օտարք . . են յերկիր : (14) Ոմանք . Զի որ զայնպիսիսն խօս՛՛ . . . Եթէ զգաւառ : (15) Ոմանք . Անդրէն դառնալոյ : (16) Ոմանք . Ազնուական իմն . . . ոչ համարի ամօթ ած : (19) Ոմանք . Թէ ի մեռելոց . . . և յառակս ընկալաւ . : (20) Ոմանք . Զյակոբ և զեսաւ . : (21) Ոմանք . Զիւրաքանչիւր յորդւոցն յովսեփայ : (22) Ոմանք . Ի վախճանելն իւ՛՛ : (23) Օրինակ մի . Թագաւորին սմիտս : (24) Ա՛՛գիրքս թէ համայն ինչ տա՛՛ի լաս՛՛ . այլ հատոյ եղե-

Digitized by Google

տուք զմովսէս իբրև աձնեաց՝ ուրացաւս կոչել որք գտաներն փարաւանէ : * լուծ համարձացաւ չարչարել ի 25
ժողովրդեանն այլ, քան զոչ ժամանակ մի վայելել ի
մեղս : * կարևոր համարձացաւ զնախատինսն քրիստ, քան 26
զնեղուն գանձուցն Եգիպտացոց. զի հայեցեալ առն
ունէր վարձուցն հատուցման : * Հաւատովք թողին 27
զերկիրն եգիպտացւոց, և ոչ երկնչէր ի ցասմանէ թա-
գաւորին. զի զաներևոյթն իբրև զտեսանէր համբ-
րուէ համարձացաւ : * Հաւատովք արար զպատկին և 28
զհեղումն արեանն. զի մի ապականիչն անդրանկաց մեր-
ձենայցէ ի նոսա : * Հաւատովք անցին ընդ ծովն կար- 29
միր՝ իբրև ընդ ցամաքն երկիր. զորոյ զփորձ առեալ
եգիպտացւոցն՝ ընկղմեցան : * Հաւատովք պարիսպքն 30
երիքովի անկան, շուրջ եղեալ զնոսքա զեւթն օր: * Հա- 31
ւատովք պոռնիկ ոչ կորեաւս ընդ անհաւատսն,
որոյ ընկալեալ էր ղլրտանսն խաղաղութիւն : * Եւ արդ՝ 32
զի՞նչ և ասասցիմ. զի չէ բաւական ժամանակս պատ-
մելոյ, վասն գեդեոնիէլի, բարակայ, սամփաւնիէլի, յեփ-
թայեայ, դաւթի, և սամուելի, և այլոցդ մերոցդ արդեօք: 33
* Որք հաւատովք պարտեցին զԹագաւորութիւն. գոր-
ծեցին զարդարութիւն. հասին աւետեացդ. խցին զբե- 34
րանս առիւծոցդ. * շիջուցին զզօրութիւն հրոյ. ապրե-
ցան ի բերանոյ սրոյ. զօրացան ի տկարութիւն. եղեն
զօրաւորք ի պատերազմի. առ ի փախուցանել օտարաց: 35
* ընկալան կանայք ի յարութիւն զմեռեալս իւրեանց: Եւ
Ընդ կոչեցեալքն՝ և չընկալան ընկալեալ զերկրորդին, զի 36
լաւագոյնն յարութիւնն հասանիցեն : * և կէսքան զասե- 37
լանաց և զդանից զփորձ առին, զկապանաց և զբան-
տից : * քարկոծեցան սղոցեցան, փորձեցան՝ սպան-
անիւք սրոյ մեռան. շրջեցան լաչիամաշկօք՝ և մորթովք
այծենիաք : կարօտեալք, նեղեալք, չարչարեալք.

* զրա

նային. (26) Ոմանք. Քանզի հայեցեալ: (27) Ո-
մանք. Քո՛ի զաներեւ՛՛. իբրև տեսանէր: (28) Ոմանք.
Սաստակիչ անդրանկացն: (30) Ոմանք. Որ շուրջ եղեալ:
(31) Ոմանք. Բահսաթ պոռնիկն... զլտեանսն խաղաք՛՛:
(32) Ոմանք. Զինչ ասացից.. յեփթայէ: (33) Այ փետ-
քիրք հաւատոյն ջերմեռ՝ սկսեալ յայոց հատորոյ հինե ց 38. ի
լուա՛՛. նշանաւէնն զանազանս նահատակութեանց և զմարքսէնէ՝ առ
խոստանալիսէ հոգոյական բանիւ: (33) Ոմանք. Գործեցին զար-
դարութիւն: (35) Ոմանք. Եւ չեն ևս ընկալան զերկրի՛՛:
(36) Յօրինակին. Եւ զգաստից փորձ ա՛՛: (36) Ոմանք. Եւ
զկապանացս: (37) Ոմանք. Վշշկմանչկոք: Ոմանք. Լաչի-
ամաշկօք: Այլ բերի համաձայն ջերմեռ, ոչ ևս երթալ:

Digitized by Google

38 * զորս ուչ արժէ աշխարհս . յանապատի մոլորեալք , և
39 ի լերինս , և յայրս , և ի փապարս երկրի : * Եւ ասքս
ամենեքեան վկայեալք ի հաւատոցն , չնչեաս ընկալան զա-
40 ւետիան : * ոյ վասն մերոյ լաւագոյն համարեալ , զի մի
առանց մեր կատարեսցին :

ԳԼ. ԺԲ.

1 Ա Յտու հիւանդ և մեք՝ որ այսչափ շուրջ զմեզ մածեալ ԺԲ
ունիմք զգաստութեն վկայից , զհպարտութեն զամ
ի բաց ընկեցուք և զմեղս կարկառս . համբերութեա՛
2 ընթանայցուք ի պատերազմ որ առաջի կայ մեզ : * Հայ
եցուք զի զօրագլուխն հաւատոց՝ և ի կատարիչն յի՛
որ փոխանակ ուրախութեն որ նմա առաջի կայր , յանձն
առ զխաչն , արհամարհեաց զամօթն , նստաւ ընդ աջ
3 մեծ աթոռոյն Ցի : * Ա՛ղէ՝ ածէք զմեռաւ , որ զայսպիսի
ան համբերութե՛ ի մեղաւորաց հակառակութե՛ անտի
կրեաց . զի մի աշխատաք լինիցիք անձամբք ձերովք՝ և
4 լքանիցիք : * զի չէ՛ւս արեամբ քոփ պատերազմեալք՝
5 հակառակ կացէք մեղաց , * և մոռացարուք զմխիթա
րութե՛ն՝ որ ընդ ձեզ խօսի՝ որպէսզի խօսի : Ոչ գ
դեւակ իմ՝ մի լքանիր ի խրատուէ ն՛ն . և մի վհատիցիս
6 յանդիմանեալ ի նմանէ : * զի զոր սիրէ տէր՝ խրատէ ,
7 տանջէ զամ որդի զոր ընդունի : * Ի խրատու համբե
րութե՛ կայք , իբրև յորդիս մատուցեալ է ի ձեզ ած .
8 ո՞ր որդի է՝ զոր ուչ խրատիցէ հայր : * զի եթէ առանց
խրատու լինիցիք , որով ասնեանքն քաւժանորդք եւքն .
9 ապա խորթքն իցէք՝ և ուչ որդիք : * Ջի եթէ ի մարմնա
ւոր հարցն մերոց զոր ունիմք խրատիչս՝ պատկառեմք ,
մրշտի և առաւել հնազանդեսցուք հօրն հոգւոց՝ և
10 կեցցուք : * զի առքս առ ասկանս ժամանեալս քան կա
մայ խրեանց խրատեն . խակ նա՝ ի՛ւր օգտի , առ ի ըն
11 դունելոյ զորքուէ նոր : * Ամենայն խրատ առ ժամա
նակն

(38) Ոմանք . Ուչ արժէ աշխարհ . . . մոլորեալք ի՛ լե
րինս և ի յայրս և ի փա՛՛ : (39) Ոմանք . Ձև և ս ընկալ
լեալ զաւե՛՛ : (39)(40) Ոմանք . Ջաւետեան ոյ : Վս մեր :
Գլ . ԺԲ . (1) Ոմանք . Ա՛ յտու հիւանդ մեք . . . և զմեղան
կարկառս . . . ի պատրուճն , կամ , ի պատրուճի : (2) Ոմանք .
Հայեցցուք զի զօրագլուխ հաւատոցն : (2) Ոմանք .
Փոխանակ ուրախութե՛ն որ նմա : (3) Ոմանք . Աչհա
լինիցիք : (5) Ոմանք . Եւ մի լռծանիցիս յանդիմանե՛ : (7) Ոմանք . Հաստատութե՛ կայք : (8) Ոմանք . Խորթ ի
ցիք : (9) Ոմանք . Ջի եթէ ի մարմնա՛՛ : (10) Ոմանք . Ա՛ւ
ի յընդունելոյ : (11) Ոմանք . Խրատ ոչ առ . Ժամն ու
թախտուի Թուի , այլ առատանի . . . կրթելոցն հաւատացա

Digitized by Google

Նման մի ուրախութեան Թսէ՝ այլ տրտմութեան. բայց
լեռոյ սուսուղ խաղաղութեան՝ նովաւ կրնեցեալոյն հա-
առեցանէ յարդարութեան: * Վասն որոյ զձեռս լքեալս 12
և զծունկս կլճատս՝ հաստատեցէք. * և զչաւխիս ուղիղս 13
արարէք ոտից ձերոց, զի մի՛ ոք կաղն իջեալ գլորիցի,
այլ մանաւանդ բժշկեսցի: * Խաղաղութեան զհետ եր- 14
թայք ընդ ամենայն՝ և սրբութեան. առանց որոյ մի՛ զոք
տեսանիցէ զՏէր:

ԻԸ * Հսկի՛ր երեսաց, գուցէ ոք լինիցի՝ զտանելոյն՝ ի շնոր- 15
հացն Աստուծոյ: մի՛ ոք արմատ դառնութեան՝ ի վեր երևեալ նե-
ղիցէ, և նովաւ բազո՛ք պղծիցին: * Մի՛ ոք պոռնիկ և 16
պիղծ իբրև զԵսաւ. որ ընդ միոյ կերակրոյ զանդրանի-
կութեանն վաճառեաց: * գիտէք՝ զի թէպէտ և յետոյ 17
կամեցաւ ժառանգել զօրհնութեանն, խոտան գտաւ.
զի և ապաշխարութեան տեղի՛ ոչ եդիտ. թէպէտ և ար-
տասուա՛ք խնդրեաց զնա:

ԻԹ * Ոչ ո՛չ էք մատեալք առ լեառնն շօշափելի, որ հրով 18
վառեալ էր, և միգով, և մռայլախոպոլ, և խաւարտաս,
և մրրկով. * ուր փողն հնչէր և բառրատ պատգամացն 19
ուսանի՛ ոյք լուանն՝ հրաժարեցին, զի մի՛ կրկնիցեն առ-
նո՛ւ բանն: * քանզի ո՛չ հանդուրժէին հրամանին. Թէ 20
անէտ և գազան մերձենայր՝ ի լեառնն՝ քարկո՛ծ լինիցէ:
* և այնպէս ահագին էր առեսլեն, զի և մովսէս ասէր, 21
Թէ զահի հարեալ եմ և դողամ: * Ա՛յլ մատեալ եք 22
է՛ սիովն լեառն, և՛ քաղաք յոյ կենդանւոյ յեր-
կինին, և՛ բիւրաւո՛ր բանակս հրեշտակաց, * և 23
յեկեղեցիս անդրանկաց գրեալոց յերկինս, և առ գա-
տուո՛րն ամենեցուն յոյ, և յոգիս արդարոյց կատարե-
լոց. * և՛ ի նորոց կտակարանաց միջնորդն յի՛, և՛ ի հե- 24
զումն արեան նորա՝ որ առաւե՛լ խօսի քան զՀաբէլեն:
* Զգո՛ւյշ լերուք՝ գուցէ հրաժարիցէք յայնմանէ որ 25
խօսեցաւն. զի եթէ նո՛ք ո՛չ կարացին զերծանե՛լ, հրա-
ժարեալք յայնմանէ՝ որ յերկրին հրամայն տայր. մ՛ըչափ
և առաւե՛լ մե՛ք՝ եթէ յերկինսն դառնայր Թիկունս գոր-

ձու:

նէ արդարոյն: (13) Ի՝մանի. Ի՝ւղիղ արտրէք... գլոր-
լինիցէ: (14) Ա՛ստ. Ջհետ երթայք ընդ ամենեսեան. և՛,
ստ. ամենին: (14) Ի՝մանի. Ո՛չ ոք առեսանէ զՏէր: (16) Ի՝մ-
նանի. Պոռնիկ կամ պիղծ... զանդրանկութեանն վա՛":
(17) Ի՝մանի. Ճա՛ռանգել զանդրանկութեան.. զի ապաշխա-
րութեա՛ն: (18) Ի՝մանի. Ա՛ռ լեառնն: (20) Ի՝մանի. Մ՛երձ
ձնանայր՝ ի լեառն: (21) Ի՝մանի. Եթէ զահի հար"ւ: (22) Ի՝-
մանի. Ա՛յլ կենդանւոյն: (23) Ի՝մանի. Ա՛ղբանկաց հաս-
տատեալոց յեր" ... ամենից ումե: (24) Ի՝մանի. Ա՛ռնեան
նո՛ք: (25) Ի՝մանի. Ջի եթէ նոքա ... Թէ յերկինսն" ..

Digitized by Google

26 ձուլականիցն ինչ: * Որոյ ձայնն զերկիր շարժեաց յայն
ժամ. և այժմ խոստացեալ է և ասէ. Միւանդամ շարժ
27 եցից ոչ միայն զերկիր՝ այլ և զերկինս: * այլ միւանդա
մայն յայտ առնէ դադարժելոցն՝ իբրև զերեւոյթ փոփո
28 խմանն, զի հաստատուն կացցեն անշարժքն: * Վասն
որոյ թագաւորութիւն անշարժ ընկալեալ, ակնդ կալ
ցուք շնորհին, որով պաշտեսցուք զՅԱՀՈՒԼԻՔ՝ ահիւ
29 և դողութիւն: * քանզի Ած մեր հուր ծախիչ է:

ԳԼ. ԺԳ:

1 Սիրոյ եղբայրսիրութիւն հաստատեսցի առ ձեզ: * զօտար
2 սիրսն մի մոռանայք. զի այնմ ոմանք յանդիտա
3 ընկալան զհրեշտակս: * Յուշ լիցին ձեզ կապեալքն,
ոպէ ԹԷ դուք ընդ կապեալք էիք. և չարչարեալքն,
4 ոպէ ԹԷ և դուք խակ մարմնաւորք էք: * Պատուական
է ամուսնութիւն ամենեւին, և սուրբ անկիզելիք. բայց
5 պոռնիս և պոռնկիս դատիչ Ած: * Քարք՝ անարծաթա
սիրք լինիցին, բաւական համարեալ որչափ ինչ՝ի ձեռս
իցէ. քանզի ինքն խակ ասաց. ոչ Թողից զքեզ՝ և ոչ չ
6 վայր հարից: * ոպէ համարձակ լինիցուք ասել. Տէր է իմ
7 օգնական՝ և ոչ երկեաւցէ զի արասցէ ինձ մարդ: * Յի
շեցէք զառաջնորդս ձեր որ խօսեցան ձեզ զբանն Ցայ
հայեցեալք ելից վնասից նոցա, նմանիծուք եղերութ հա
8 ւատոյն: * Յի քի երէկ և այսօր, նոյն և յաւիտեանս:
9 *Յոռնմունս պէսպէս և յօտարաճաճս մի դադարէք
զի լաւ է շնորհօք հաստատել զսիրտս, և ոչ կերակ
րովք. որովք ոչ ինչ օգտեցան որք այնպէսն գնացին:
10 * Ունիմք մեք սեղան, ուստի ոչ ունին իշխանութիւն ՀԱՒ
11 շակիլ, որք պաշտեն պաշտօն խորանին: * Զի որոց
անասնոց մատչէր արիւնն ի սրբութիւնն՝ վիճ մեզաց ի
ձեռն քահանայապետին, նոցունն մարմինք այրէին արտ
12 ասաքոյ բանակին: * վիճ որոյ և յի՝ զի սրբեսցէ իւրով

զարձուցանեմք: (27) Ոմանք. Իբրև զերեւոյթն: (28) Ո
մանք. Ըստ հաճոյ է: (29) Օրինակ ի. Հուր ծախիչ է:
Գլ. ԺԳ. (2) Ոմանք. Ըստասխանիրեն: (3) Ոմանք. Թէ
և դուք ընդ կապեալ էիք... ոպէ և դուք խակ մարմ
նաւորք էք: (4) Ոմանք զանց առնեն. Ամուսնութիւն մինչեւ
և սուրբ անկողինք: այլ՝ի լաւս՝՝. Նգանակն՝ ամիս: (5) Ո
մանք. Ընդարձաքանաչէր... բաւական համարեալ որչափ
և՝ի ձեռս իցէ... ոչ Թողից զձեզ: (6) Ոմանք. Ոպէ զի
համարդ՝՝... և ես ոչ երկեայց: (7) Ոմանք. Ըստասքո
նարգան որ խս՝՝: (8) Ոմանք. Նոյն յաւիտեան: (9) Ոմանք.
Պէսպէս և օտարաճայնս... որ այնպէսն գնացեն:
(11) Ոմանք. Անասնոցն մատչէր... Նոցին մարմինք այ

Digitized by Google

արեամբն գժոդովուրդն , արտաքոյ դրանն ելթլեալքեզ 13
ցաւս : * Աւդ՝ եկայք երկնեսցուք առ նա արտաքոյ բանակ 14
կիսն , առեալ յանձն զնախատինս նորա : * քանզի ոչ ենք
աստանիկ քաղաք որ աստէն միշտ լոց է , այլ զհանդերձ 15
եկելան խնդրեմք : * Աւդ՝ ի ձեռն նորա մատուսցուք պատ
շարակս օրհնութեան յաստ ժամ ասլ . այս ինքն է պտուղ 16
շրթանց խոստովանելոց յանուն նորա : * Զբարերարութեն
և զհաղորդութեն մի մոռանայք , զի ընդ այնպիսիս պատ 17
արացա հաճի Աստ : * Հնազանդիբ լերուք առաջնորդաց
ձերոց , և հպատակ կացէք նոցա . զի նոքա արթնին վր ոգւոց
ձերոց՝ ոպէ թէ համարս տալոց իցեն ըստ ձեր . զի խընդ
դութեամբ արտասցեն զայն՝ և մի յոգւոց հանելով . զի այն
կիսր ոչ յօգուտ ձեր է : * Աղօթս արարէք վր մեր . զի հաս 18
տատեալ գիտեմք՝ եթէ բարւոյք միտս ունիմք . յամենի կա
միք բարւոյք դնացս ցուցանել : * և առաւել աղաչեմ՝ 19
զի զայն առնիցէք , զի վաղագոյն պատասխանեցայց ձեզ :
Իբ * Եւ Աստ խաղաղութեն՝ որ եհան ի մեռելոց զհովիւն 20
հօտից՝ զմեծն արեամբ յաւիտենական ուխտին զտէր մեր
ցն , * հասատատեացէ զձեզ ի գործս բարւոյ՝ առնել 21
զկամս նորա . և արասցէ ի մեզ զհաճոյն առաջի իւր՝
ի ձեռն յնի քրի . որում փառք յաւիտեան . ամէն :
* Աղաչեմ զձեզ եղբարբք , անսայ բանիս միսիթարու 22
թեն . քանզի սակաւութբ գրեցի առ ձեզ : * և Ճանաչէք 23
զեղբայրն մեր զտիմոթէոս , զոր ձանկեաւն առ ձեզ . զի
որոմն , եթէ վաղագոյն գայցէ՝ առեմք զձեզ : * Ողջոյն 24
տաքիք առ ամենայն հաստիչս ձերոց , և առ սրբոց : Ողջոյն
տան ձեզ՝ որ ի կողմանս իտալիացւոց են : * Շնորհբ 25
ընդ ամենեսին ձեզ :

Աստ եբրայեցւոյ գրեցաւ յերուսաղէմ ի հռոմ փիղիբէայ :
Տուսիկոս չէ :

բերին : (14) Ոմանք . Մնալոց իցէ : (15) Ոմանք . Պատա
րագս օրհնութեան . . . խոստովանելոց յանուն : Ոմանք ա
հան . խոստովանողաց յանուն : (16) Ոմանք . Պատա
րագան հա" : (17) Ոմանք . Ընդայս տրնկին վր . . . հոգւոց
առելոց են ընդ : (19) Ոմանք . Եւ առաւել աղաչեմք . . .
զի լաւագոյն պատասխա" : (20) Ոմանք յաւելուն . Ջնոր վր
յն ք : (21) Ոմանք . Ջձեզ յամենայն գործս բարւոյ : (22) Բղխ . Սակաւութբ գրեցի ձեզ : (24) Ոմանք . Որ ի
կողմանս իտալացւոց իցեն : (25) Ոմանք յաւելուն . Ամէն
Նեսլեն ձեզ . ամէն :

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Աստ. Տիմոթէոս Աղեքսանդրացւոյ։

Այս առաջեաց՝ի մանկտանաց, և ի պատճառս ըղձոյն այս։ Ցեղքեաս ոմանք՝ի հրեաց՝ ընդունել զքրիստոս. և այնքաւ ջոյր վրդովեալքն ընդդէմ նմին պատճառելով զբրկեան. պայս լուեալ առաջեալն չդիոց զայնմհետս անդր ճալ առ՝ի յուղղել զնոսա. գրէ և զնոսա, և յառաջագոյն պատուիրէ զմանկտին գնալ զոր՝ի ժո զնահապս։ Վարդապետք նմա և զո օրինացն, առ՝ի չարգելուլ զոր արգասիս առնել վարդապետելն խօսելն։ Սակայն և նոյն ինքն նորին, հնդկեալ և ազիսանգրեան ազգ հաստատեցան՝ի հաստատս, զոր մանկանց առաքելոյն զնի խրատուցին հնազանդել։ Ջայս պատուիրէալ նա և առհասնել զնոսին, կանոն նիկեղեցական, զո առնել։ Ոչ ոք ի մանկտանէ չեկեղեցի, և ոչ զոր

ժա. Վէ այրեցոյ հասակիկ և խորհեցոյ, և փոքրման փափելեցոյ:
ժբ. Վէ երիցանց պատասոյ:
ժգ. Վէ ի յիշանապրոքիէն պիտուանալոյ:
ժդ. Ցաւ չէ ինչ գործ ոչ ի խոչնէցի:
ժե. Վէ ծառայիչ հնազանդութէ:
ժզ. Հակառակ ըահասիրացին սպոյն վարդապետից:
ժէ. Պատասխէր ահագին վէ սուրբ հնազանդութէ գինչ ցիսխման:
ժը. Ի՞նչափանոյ առաքինարդութէ ի չքանուն ձեմարիտս

ՂՈՒՏԻՄՈԹԼՈՍ ՂՈՒՂՂԻՆ ԹՈՒՂԹ:

ԳԼՒՒ:

ա Պաւիղոս Ընդհեանի ծի-
ստուսի քրիստ, ըստ հրամանի փրկչին մերոյ
Յիսուսի, և յոյժ քրիստ յուսոյն մերոյ * ասէ.
Թէսէոս որդեակ սիրելւոյ հաւատովք: Շնորհք, ողոր-
մութիւն, խաղաղութիւն յոյն հօրէ՝ և ի տեառնէ մերմէ յիսուսէ քրիստոսէ:
Ընդ որոյս ասացի զքեզ կալ յԵփեսոս, մինչ երթայի
ի մակեդոնիա. զի ապաստուէր տացես ոմանց չլինել
օտարուսմունս, * և չհոգալ յաստուածս և ի տոհմ
Թիւս անյաղթս. որ մանաւանդ խնդիրս յուզեն, և
ոչ զտնտեսութէ նոյ հաւատովք: * Վասնզի գլուխ պա-
ատուիրանի՝ սէր է, ի յոյժ սրտէ, և ի մաղ բարեաց,
և յանկեղծաւոր հաւատոց: * յորոց ոմանք վրիպեցան
խոտորուածք յունայնութիւն բանից: * կամին լինել վար-
դապետք օրինաց. ինքեանք ոչ իմանան զինչ խօսին,
և ոչ վս որոց ամենայն են: * Գիտեմք՝ եթէ բարւոք
են օրէնքն, եթէ ոք զնո օրինօք կրնացէ: * բայց գոյ
գիտացեալ՝ զի ի վրայ արդարոց օրէնք ոչ կան, այլ ի
վրայ անօրինաց և անհնազանդից, ամպարշտաց և մե-
ղաւորաց, անարգաց և պղծոց, չհայրս և զմայրս անար-

գս

*ի Ընդհակիրն ոմանք. Աւ. տիմոթէ. Թուղթ առաջին:
Գլ. ա. (1) Ոմանք. Եբ. քրիստ յոյժ: (2) Ոմանք. Ա-
րիւղոյ որդեակ: (3) Ոմանք. Ա՞նչ երթայիր ի մա՞ն: (3) Ա-
րիւնակ ի. Տացես նմ չլինել: (7) Ոմանք. Եւ ինքեանք
ոչ ի՞... վս որոյ ամենայն են: (8) Ոմանք. Ոմն բարւոք

ԼԳ

Digitized by Google

10 գազանց, մարդասպանանց, * պոռնկաց, արուագիրաց, մարդկերուզաց, ստուց, աստրկմանց. և եթէ այլ ինչ
11 իցէ հակառակ ողջմիտ վարդապետութեանս * որ ըստ աւետարանի փառաց երանելոյն Պօղ է, որում ես
12 * Ընդէր ոչնախմ այնմիկ՝ որ զօրացոյցն զիս՝ ի քէն յի՝ ի քէն ՚ի
13 սաւորութեէն. * որ յառաջագոյն հայհոյիչ էի՝ և հալած ծիչ և թշնամանիչ. այլ գտի ողորմութիւն, զի զայն յան-
14 գիտութեէ՝ և յանհաւատութեէ գործէի: * և առաւել եղեն շնորհք տեառն մերոյ հաւատովքն և սիրովն որ ՚ի քէն
15 յի: * Հաւատարիմ է բանս, և ամ ընդունելութեէն արժանի է. զի յիս քէն եկն յաշխարհ փրկել զմեղաւորս,
16 որոց գլուխն ես եմ: * այլ վասն այնորիկ գտի ողորմութեէն, զի նախ յիս ետոյց յիս քէն ողջմիտ երկայնմտութիւն, յօ-
17 րինակ այնոցիկ որ հաւատասցեն նմին ՚ի նա՝ ՚ի կեանն յաւիտենից: * Ածլ թագաւորին յաւիտենից՝ անեղ-
ծի և աներեւութի, միոյն այ՝ փառք, և պատիւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:
18 * Զայս պատուիրան աւանդեմ քեզ որդեակ իմ ա՛ռ
մինէտոս, ըստ կանխելոց ՚ի քէզ մարգարէութեանն. զի
19 գու զինուորիցիս նոքօք զգեղեցիկ զինուորութեէն: * ու-
նելով հաւատս՝ սրբոմիք մտօք. զորս ոմանց մերժեալ
20 յանձանց խըրեանց՝ նաւակուծեցան ՚ի հաւատսն: * ո-
րոց առաջի են հիմենէոս՝ և ալէքսանդրոս. զորս մատնե-
ցի սատանայի, զի խրատեսցին չհայհոյիլ:

ԳԼ. Բ·

1 Եւ արդ՝ աղաչեմ նախ քան զամ, առնել աղօթս, Գ
խնդրուածս, պաղատանս, գոհութիւնս վասն ամ
2 մարդկան: * մանաւանդ վն թագաւորաց և ամ իշխա-
նաց: զի խաղաղութիւն՝ և հանդարտութիւն վարեսցուք
3 զկեանս մեր, ամ ածպաշտութեամբ և սրբութիւն: * Քէ
այն է բարի և ընդունելի առաջի փրկչին մերոյ ած.
4 * որ զամ մարդիկ կամի զի կեցցեն՝ և ՚ի գիտուն ճշմար-
տու-

են ա՛··· օրինաքն կրկնագէ: (11) Ոմանք· Ըստ աւետա-
րանին·· որոյ եղէ ես հա՛՛: (13) Ոմանք· Եւ յանհաւա-
տութեէն գո՛՛: (14) Ոմանք· Ընդ հաւատն ամէն մերոյ: (14) Ձէ-
րինալին· Եւ սիրոյ որ ՚ի քէն: (15) Աւ ասիանայ ձէիւ·
Արժանի է: (15) Ոմանք· Քի քէն յի··· որոյ գլուխն ես:
(17) Օրինակ դ· Մ թագաւորին և այլ օրինակ դ· Մ եղոյն
ած: (19) Ոմանք· Սրբոք մտօք: (19) Ոմանք· Զորոց ո-
մանց մերժ՛՛: (20) Ոմանք· Հիմենոս՝ և:

Digitized by Google

տուքեն եկեալացեն։ * Օ՛ի ով է ասե, և ով ինքնուրոյ ալ և
մարգիան՝ մարգ յիս քէն։ * որ ետ զանձն փրկանս ընդ 6
ասենեցատեն, վկայութեն ժամանակաց իւրոց, * յոր ե՛ս 7
դալ ետ քարոզ և առաքեալ։ Ճշմարիտս ասեմ՝ ի քէն՝ և
ոչ սուտ, երգէ վարդապետս հեթանոսաց հաւատովք և
ճշմարտութեն։ * կամիմ ղի արք կայցեն յամենայն 8
տեղիս. բառնալովք ղձեռս ՚ի վեր առանց բարկու-
թեն՝ և երկմտութեն։ * նոյնպես և կանայք ՚ի զարդ 9
խնամարհութեն՝ ամենածածկ և ղչաստութեն զարդա-
րեալ զանձինս. այլ ՚ի հիւսս ոսկեմանեաս ընկերութեամբ
մարգարտով, կամ ՚ի հանդերձս պատուականս։ * այլ 10
որպէս վայել է կանանց՝ զածազաշտութեն յանձն առեալ
լոյս գործովք բարութեն։
ե * Կին մարդ՝ ցածութեամբ ուսցի, ամ՝ հնազանդութեամբ։ 11
* այլ ուսուցանել կինոջ մարդոյ ոչ հրամայեմ, և ոչ 12
ձեռնասան լինել քան զայր մարդ. այլ ՚ի լռութեն կալ։
* ի սկզբան՝ նախ ստեղծաւ՝ և ապա հեւա։ * և պատմի 13
ոչ պատրեցաւ՝ այլ կինն պատրեցաւ և յանցաւոր։ 14
* բայց կեցցէ ի ծնանելոցն, եթէ կայցեն ՚ի հա- 15
ւատս և ՚ի սէր, և ՚ի սրբութեամբ պարկեշտութեամբ։

ԳԼ. Գ.

Զ Աստուածպիմ է բանս. եթէ ոք եպիսկոպոսութեամբ 1
ցանկայ, բարւոյ գործոյ ցանկայ։ * Պարտ է եւ 2
եպիսկոպոսին անպատճառ լինել, միոյ կնոջ այր, հնձող,
ցածր, պարկեշտ, հիւրասէր, ուսուցիչ։ * մի հրճեամբ
ծոզ, մի հարկանող, այլ հանդարտ. մի կռուազ, մի սէր
ծախճախող։ * զի իւրում տանն իսկ բարւոյ վիճակաւ 4
ցուս լինել կացի. որպէսզի ասնիցէ սր ՚ի հնազանդութեամբ
կալցին՝ ամ պարկեշտութեամբ։ * Ապա թէ ոք իւրում 5
տանն վիրակացուս չգիտիցէ լինել, զիարդ եկեղեցւոյ
այլ խնամակալ լիցի։ * Մի մեռազատասանի, զի մի հը- 6
պարտասցուալ ՚ի դատաստանս սատանայի անհանիցէ։
* այլ

Ջամ՝ մարգ կամի... Ճշմարտութեն եկեալ՝։ (5) Ոմանք՝ Քանզի մի է ասե... մարգն յիս քէն։ (6) Ոմանք. Վկայութեամբ ժամանակս՝։ (7) Յօրինակին պիտոյ եղ քարոզ։ (7) Ոմանք. Ճշմարտութեամբ։ Ի, զՃշմարտութեան ասեմ ՚ի քէն։ (8) Ոմանք. Ձաղցեն յաղ՝... ձեռս իւրեանց ՚ի վեր։ (9) Օրինակ մի ՚ի հինս ոսկեհուռս ընկերս՝։ (15) Ոմանք. Կացցէ մի որ գինծնի՝... եթէ կացցեն ՚ի հաւ՝... պարկեշտութեամբ։ (15) Ոմանք. Եւ ՚ի սրբութեամբ պարս՝։
ԳԼ. Գ. (1) Ոմանք. Աշաստատարիմ է՝ յորում ՚ի նախընթացին։ (2) Ոմանք յաւելուածս. Բայց պատրաստ է... արքեան, հիւր, ցած։ (5) Ոմանք. Ապա եթէ ոք ին՚ի... եկեղեցւոյնն ալ ինչ քաջ՝։

Digitized by Google

7 * ապ. ապ՛րատ է նմա վկայութիւն բարի և յարատևանգն
առնել. զի մի՛ ի նախատինս անկանիցի՝ և յորոգայթս
8 սատանայի: * Նոյնպէս և զսարկաւագսն պարկեշտս.
9 մի՛ երկբանիս, մի՛ դիւնեաբերս, մի՛ զեւշապաղս. * այլ ու-
10 նիցին զխորհուրդս հաւատոցն սուրբ մտօք: * Ինքեանք
նախ փորձեսցին, և ապա՛ ի պաշտօնն մատիցին, զի
11 ոմանգամայք իցեն: * Նոյնպէս և կանայք նոյ պարկեշտք.
12 մի՛ չարաբանք, հնազք՝ հաւատարիմք յամենի: * Սարկա-
ւագք լինիցին միոյ հնազ ազգ. որոց որդւոց իւրեանց
բարեաւք վերակացու լիիալ իցեն, և տանց իւրեանց.
13 * զի որ բարւոքեն պաշտիցին, աստիճան բարի ան-
ձանց իւրեանց շահին, և քաջութիւն համարձակութեամբ ի
հաւատան՝ որ ի քրիստ յիս:

14 * Զայս գրեմ առ քեզ, զի ակնունեմ՛ ի մօտոյ գալ:
15 * ապա թէ յամեցից, զի գիտասցիս, թէ ոյն պարտ
իցէ քեզ՛ ի տան աստ չդիպել. որ է եկեղեցի աստ կենդան
16 աստ, սիւն և հաստատուածք ճշմարտութեան: * Եւ յայտնի
խոհ մեծ է խորհուրդն ածապաշտութեան. որ երևեցաւ
մեծամեծով, որ գործեցաւ հոգւով, յայտնեցաւ հրեշտա-
կաց, քարոզեցաւ ի հեթանոսս, հաւատացաւ ի
յաշխարհի, և վերացաւ փառաք:

ԳԼ. Դ.

1 Ո՛ՂՔ հոգին ազբ յայտնապէս ասէ, թէ՛ ի ժամանակս ա-
յնոսիկ քակեսցին ոմանք ի հաւատոցն. և հայ-
նասցին յայս մոլորութեանէ, և՝ ի վարդապետութեան դե-
2 ւաց՝ * կեղծաւորութեաբ. առաջանքաք խարտեաչ իւր-
3 եանց խղճիւն մուսց. * որ արգելուցուն յամուսնու-
նալոյ, և ուկնիցին՝ ի կերակրոց՝ զոր ած հաւատացեալ
4 ի վայելել հաւատացելոց, և գիք հաստատ իցեն՝ ի ճշմ-
մարտութենէն վ՛բ: * զի ամ ստեղծածք ազ բարի են, և
չիք ինչ խոտան. մանաւանդ որ գոհութեաբ ընկալուն
ցին.

---

(7) Ոմանք. Չի մի՛ ի նախատանս և յորոգայթ սատա-
նայի անկանիցի: (9) Ոմանք. Չխորհուրդ հաւա՛: (10) Ո-
մանք. փորձիցին. ՛ի պաշտօն մա՛: (12) Ոմանք. Սար-
կաւագք լինիցին: Ուր ոմանք. Սարկաւագունք լի՛... որք որդւոց իւրեանց: (12) Յօրինակին ՚ի՛նել. Ա՛րք,
որոյ որդւոց իւ՛: (15) Ոմանք. Ապա եթէ յա՛.. Թէ ոյն
պարտ է քեզ: (16) Ոմանք. Խորհուրդ ածապաշտութեան:
Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Քակեսցին ոմանք ի՛... ի վարդա-
պետութե դիւ՛: (2) Ոմանք. Հարուածք խրթանց խղճիւ:
(3) Ոմանք. Ա՛րգելուն յամուսնա՛: և ուկնիցին ՚ի կե՛:
(3) Ոմանք. Եւ այնոցիկ ոյք հաստաք իցեն ՚ի ճշմ՛:
(4) Ոմանք. Եւ չիք ՚ի նոյն խո՛: Ուր ոմանք. ՚ի նոյ խո՛:

Digitized by Google

ցին։ * զի սրբի բանիւն ես՝ և ազօթիւք։ * Ջայս խրատս 5
տուեալ եղբարց, բարւոք պաշտօնեայ լինիցիս քրիս- 6
ոսի, մանկիկս բանիւք հաւատոց, և բարւոք վար-
դապետութեան, զորոյ գհետ իսկ եղեր։ * Ամբ՚ի պիղծ 7
բանից՝ և յառասպելից պառաւանց հրաժարեալքիր։
Ը Բայց կրթեա՛ զանձն քո յաստուածաշունչ՝։ * զի մարմնոյ 8
կրթութիւն առ սակաւս ինչ օգտակար է։ իսկ աստուա-
ծուժիւն առ ամենայնի օգտակար է, և զաւետիս կեն-
դանութեան՝ զարդիս և գհանդերձելոյն։ * Հաւատարիմ է 9
բանս՝ և ամ ընդունելութեան արժանի է։ * զի՛ի սմին իսկ 10
վաստակիմք՝ և նախատինս յանձն առնումք։ զի յոյս
դնեմք ենդ ենդանի, որ է փրկիչ ամենայն մարդ-
կան, մանաւանդ հաւատացելոց։
Թ * Պատուիրէր առաքելոյն զայդ՝ և ուսուցանիցին։ * զի մի 11
ոք զքո մանկութենդ արհամարհիցէ։ Այլ օրինակ լի- 12
նիցիս հաւատացելոց, բանիւք, դիտացիւք, սիրով, հա-
ւատովք, սրբութի։ * մինչև գամ ես։ մխել գիր ընթերց 13
ցուածոց վերնամարտութե վարդապետութե։ * մի անփոյթ 14
առնիր զնորհեացդ որ՚ի քեզ են, որ տուաւ քեզ մար-
գարէութի՝ ի ձեռնադրութէ երիցութե։ * Ցայդ խոր- 15
հեաց՝ և՚ի դմին կանխեաքիր։ զի քո յառաջադիմու-
թի ամենեցուն յայտնի լիցի։ * զգոյշ լինիկիր անձին և 16
վարդապետութե՝ և՚ի դմին յամեաքիր։ զայդ եթէ
առնիցես՝ և զանձն ապրեցուսցես, և զլսոսիկ որ
քեզ լսիցեն։

ԳԼ Ե։

Ա Ծերն՝ մի պատուհասիցես, այլ մխիթարեսջիք իբ- 1
րև զհայր, զերիտասարդս իբրև զեղբարս, * զպա- 2
տուաստուհիս իբրև զմայրս, զմանկամարդս իբրև զգ-
քոյրս, ամենայն սրբութե։
ԺԱ * Ջայրիս պատուեա՛ որ առաջ այրիքն իցեն։ * ապա 3
թէ ոք այրի՝ որդիս և թոռունս ունիցի, ուսանի՛ 4

---

(6) Ման֊. Վարդապետութէ զորոյ գհետեն։ (8) Ման֊. Առ սակաւիկ ինչ... առ ամ ինչ օգտակար է... և զաստուածհանդերձելոյն։ (9) Աբ ոսկանայ ձեռ֊. Արժանիք է։ (10) Բ ձեռ֊. Վաստակեմք, և նա՛՛։ (12) Օրինակ ի֊. Մի ոք իցէ որ ղքոմանակ՛՛... սիրովք, հաւատով։ (13) Ման֊. Ամ խիթարութէ և վար՛՛։ (15) Ման֊. Կանխիկիր... յառաջադիմութիդ յայտնի լինիցի։ (16) Յոմանս ձեռ֊. Ընդունիցես՝ և զանձն։

Գլ. Ե. (1) Ման֊. Մի պատուհասիցես։ (3) Ոմն֊. Այրիք իցեն։ (4) Յօրինակին Ոսուցանիցին՝ նախ իբ՛՛։ (4) Ման֊. Բարբս առնել։ (4) Ման֊. Եւ զիմոսաքենա

Digitized by Google

ցին՝ նախ իբրեւ զանց բարի առնել, և զփոխա-
րէնն հատուցանել ծնողացն. զի այն է բարի՝ և ըն-
5 դունելի առաջի Աստուծոյ. * իսկ որ Հնազանդիլ այրին լիցի,
և մենացեալ յուսացեալ լիցի, և կանխեալ յաղօթս և
6 ի խնդրուածս գիշեր և զցերեկ: * իսկ գիրկ այրին՝
7 կենդանացեալ մեռեալ է: * զայս պատուիրեա՝ զի անա-
8 րատք լիցեն: * իսկ եթէ ոք իւրոց, և մանաւանդ և
ընտանեաց խնամ ոչ տանիցէ, ի հաւատոյն ուրա-
9 ցեալ է, և չար ևս քան զանհաւատսն է: * Այրի՝ ըստ
այրեաց անուանեսցի, որ չիցէ պակաս ի վաստանութ-
10 նէից, միոյ առն կին լիեալ, * և ի գործս բարիս վկայ-
եալ. եթէ մանկունս սնուցեալ լիցէ, եթէ պէտս
ընկալեալ իցէ, եթէ զսրբոց զոտս լուացեալ իցէ, և-
թէ նեղելոյ բաւական լինեալ իցէ, եթէ զամէ գործոց
11 բարեաց պէտս երթեալ իցէ: * Այլ ի մանկամարդից
այրեացն հրաժարեա, զի յորժամ խոյանան զքրիս, ա-
12 մուսնանալ կամին, * իսկ զդատաստանն ընդունին,
13 զի զառաջինն հաւատսն արհամարհեցին: * միանդա-
մայն և դատարկանձնութիւնք ուսանին, շրջելք ամէն ի
տուն: և ոչ միայն դատարկք, այլ և փառքուք և հե-
14 տաքրքրքք. և խօսին՝ որ լինչ ոչ է պիտոյ: * կամիմ զա-
մանկամարդսդ՝ ամուսնանալ, որդիս ծնանիլ, անա-
բարս լինել, և մի ինչ պատճառս տալ հակառակոր-
15 դին՝ ի հայհոյութիւն: պատգ: * զի արդէն իսկ ոմանք
16 խոտորեցան զկնի սատանայի: * Եթէ ոք հաւատացեալ՝
այրիս ունիցի՝ բաւական լիցի նմա, և մի ծանրասցի ե-
կեղեցւոյն. զի զճշմարիտ այրեացն բաւական լինիցի:
17 * Որ բարւոք վերակացու լինին երիցունք, կրկին պա- ԺԶ
տուոյ արժանի եղիցին. մանաւանդ որ աշխատիցին բ
18 քանիս, և վարդապետութ: * քանզի ասէ գիր. մի կա-
պեացես ցգառնուկ եզին կալուսոյ. և արժանի է մշակն
19 վարձու իւրոյ: * Զերիցուէ չարախօսութիւն մի ընդու-
20 նիցես, բայց եթէ երիսք և երիւք վկայիւք: * իսկ
որ մեղանչեն՝ առաջի ամենեցունց յանդիմանեա, զի և
21 այլքն երկիւղն ունիցին: * Վկայութիւն դնեմ առաջի Աստ
քուն՝ և ընտրելոց հրեշտակաց, զի զայդ պահեսցես ա-

հա՛: (5) Ոմանք. Որ Հնազանդիլ այրին լիցէ, և մենացեալ յոյս՛: (8) Ոմանք. ի հաւատոյն ուրա՛: (9) Ոմանք. Եթէ սրբոց զոտս ... ամէն գործոց: (11) Ոմանք. Հրաժարեայց: (13) Ոմանք. խօսին որ ոչինչ է պիտոյ: (14) Ոմանք. Կամիմ մանկամարդսդ: (14) Ոմանք. Հայհոյութ ապաստատ: (17) Ոմանք. Վերակացու լինիցին ի՛ ... ազխաւիցին քանիս և: (19) Ոմանք. Երկուօք կամ երիւք:

Digitized by Google

առանց մեռահարուելոյ. մի՛ ինչ առնիլ ապստամբոք։
ԻԴ * Զհուս վազվազակի յոտս ձեր մի գնիցիս, և մի՛ 22
կցորդ լինիցիս մեզաց օտարաց։ զանձն քո սուրբ պահեա՛ք։ * Ա՛լ յոյս հիանաս՝ մի՛ լուսո ևեթ ընկերիցիս, զի 23
ասեսցեմ մի և գինի խառնեալիք, վասն տասամեայքն՝ և
ստեպ հիւանդութեանց։
ԻԴ * են մարդք՝ որոց մեղքն յայտնի են, և յառաջագոյն 24
հասանեալ՝ ի գատաստան, և են՝ որոց ոչինչ երթեան։
* նոյնպէս և բարի գործքն յայտնի են. և որ այլապէս 25
եւս ինչ իցեն՝ թաքուլ ոչ կարեն։

ԳԼ. Ջ.

ԻԹ Այր միանգամ ընդ լծով ծառայութեան իցեն, պիւտաքան 1
չիւք առեալս պատուոյ արժանին համարեսցին. զի
մի՛ անառնին ոչ և վարգապետութեն հայհոյեսցի։ * իսկ 2
որ հաւատացեալ առեալս ունիցին, մի՛ արհամարհեսցեն, զի եղբարք են. այլ առաւել ծառայեսցեն, զի հաւատացեալք են և սիրելիք. որք զբարերարութեն յանձն ձեռն ունիցին։ զայս ուսուցանիքիջ՝ և միխիթարեալիջ։
ՃԶ * իսկ եթէ ոք այլապէս ինչ ուսուցանիցէ, և ոչ առ 3
առյոցէ առիմատութիք բանիցդ տեն մերոյ Յիսի քրիստի, և ըստ
միամտութեան վարդապետութեն։ * այնպիսին հպարտ 4
առեալ է, և ոչինչ ոչ գիտէ. այլ տապալի՛ ի խնդիրս և ի՛ բանս հակառակուած. ուստի լինին նախանձք, հնութ, հայհոյութիք, կարծիք չարեաց, * խարդախութիք ա- 5
պականելոց մտաց մարդկան, և օտարոցելոց ի՛ ճշմարտութիք անտի, որք չհամարձին. համարին զպատ-
պաստութին. բայց դու՝ մի՛ ժխտիջիր յոյնպիսեաց անտի։
ՃԷ * Ա՛լ չհամարձին. մեծ միամտութիքն է՝ բաւականա- 6
նութի՛ հանգերձ։ * զի ոչ բերաք ինչ յաշխարհս, և ոչ 7
առանիլ ինչ կարասցուք։ * այլ ունիքք ի՛ բերակս և ի 8
հանգերձս, և այնուհ չառասցուք։ * իսկ որք կամին 9
մեծանալ՝ անկանին ի՛ փորձութիք, և յորոգայթս, և ի՛ բազմ ցանկութիս անմիտս և վնասակարս. որք ընկղմանին
զմահ

---

(23) Ոմանք. Մակաւ մի գինի խառ". և. ստեպ ստեպ հիւ". (25) Յօրինակին. ծիսաքար ոչ կարեն։
Գլ. Ջ. (1) Ոմանք. Պատուոյ արժանին։ (1) Ոմանք. Ա՛նառնին այլ և վարգապետ։ (2) Ոմանք. Մի՛ արհամարհեսցին՝ զի եղբարքն են... զբարերարութեն յանձինս ուներ". (3) Օրինակ ի. Ոչ զհամեմատութիք քո". (4) Ոմանք. Եթէ ոչ ինչ գիտէ... ուստի լինին նա". (4) Ոմանք. ի՛ խնդիրս և ի՛... հայհոյութ, հիւանդութիք, կարծիք։ (5) Ոմանք. Ոչ չհամեմա". զմիամտութեն։ (7) Ոմանք. Չի ոչինչ բերաք յաշխարհս։ (9) Ոմանք. Որ կամին մեծանալ։

Digitized by Google

10 զմարգիկ ի սատակումն և ի կորուստ : * Քո արեամբ
ամենայն չարեաց՝ արծաթեփրկութիւնդ է. որում ոմանք
ցանկացեալ վրխակցան ի հաւատացն, և զանձինս տր
կին ընդ բազում ցաւովք :
11 * Ա.յլ գո՝ ով մարդ այ՝ փախիր յայնցանէ, և ելիր ԺԵ
զհետ արդարութեանդ, զծածկաստաւած. զհաւատոյդ, զսի
12 րոյ, զհամբերութենէդ, զհեղութենէ : * և մերկիցէր զբազուկ
մերկան հաւատոց, և բուռն հարց զկինացն յաբեխնեան
կանաց յոր կոչեցարն, և գաւանեցիք զբարւոքս գաւա
13 նեալ առաջի բազմ վկայից : * Պատուիրեմ քեզ առա
ջի այ՝ որ կենդանի առնէ զամի, և յոչ քոյն, որ վկայեաց
առաջի պաղատացեալ պիղատոսի զբարւոքս գաւանութեն.
14 * պահել քեզ զպատուիրանն, անբիծ՝ անարատ, մինչև
15 ի յայտնութեն ետն մերոյ յոչ քոյն : * զոր յիւրս ժամանս
ցուցցէ երանելին, և միայն հզօր, թագաւորաց
16 թագաւորաց, և տէր տերանց : * որ միայն ունի զանձ
մնահատն՝ բնակելով՝ ի լոյս անմատոյց. զոր ոչոք կարաց
ի մարդկանէ, և ոչ տեսանել կարող է. որում պատ
ուիւ և զօրութիւն յաւիտեանս. ամէն :
17 * Ա.ի ծաղատացդ որ են յաշխարհի, պատուիրէ տալ ԺԶ
քեզ՝ մի հպարտանալ և մի յուսալ՝ ի անծանօթ
այլ յանծ՝ որ տայ մեզ զամ առատապէս ի վայելել.
18 * զբարիս գործել, առատանալ գործովք բարեաւ, աղ
19 ատաւ, սիրեցնել, հաղորդս լինել. * գանձել անձանց
հիմն բարի ի հանդերձեալն. զի բռնասցեն հարկանել
20 ցկեանս զիշխարիս կենդանւոյն : * Ո՛վ տիմոթէոս՝ պահեայ զպա
տանեաց՝ խոտորելով ի պղծից և ի նորամուծից բանից,
և ի հակառակութենէ, և ի մեղաբանութեան գիտութենէ.
21 * զոր ոմանք յանձն առեալ՝ վրխակցան ի հաւատոց
անաք : Ընդ քեզ ընդ քեզ :

Ա՛ Տիմոթէոս առաքին ետուաւ՝ գրեցաւ ի լաւդիկիա, ոտ
է մայր փոքուիկ պաճոպիանոսոյ : Տաւնդ մ՛Ը :

---

(11) Ոսկի. Ա՛ճպատ՛. հաւատ՛. սիրոյ, եւն : (12) Ոմանք. Զբարւոքսդ մարթա հա՛...յոյս կոչէ՛. գաւանութեանն առա՛ :
(13) Օրինակ մի. Քեզ այսօր առաջի այ : (13) Ոմանք. Եւ քոյն չէին որ : (14) Ոմանք. Ա՛մբիծ և անարատ մին
չև յայտնութեն : (15) Ոմանք. Ցհետուստ Ժամի ցուցանէ. Հզօրն, Թագն Թա՛. և միայն տէ՛ : (16) Ոմանք. Բնակ
կիսաչն ի լոյս : (17) Ոմանք. Ի անծանօթս անասնս : (19) Ոմանք. Զհիմնն բարի : (20) Ոմանք. Խոտորմբ՝ ի պղ՛ :
(21) Ոմանք. Զոր ոմանք յանձն. վրխակցան ի հաւատոցն : Ընդ քեզ ընդ քեզ : (21) Ոսկի յաւելու. Ընդ քեզ. ամէն :

Digitized by Google

ՆԱԽԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Աւ. Տիմոթէոս երկրորդ թուղթոյն։

ԱՅս ևս երկրորդ գրեցաւ առաքեալն ի հռովմայ. և է պատճառ երկրորդ գրոցս այս. զի որ հաղորդակիցք էին պատուոյ քահանայութեան առաքելոյն գան, գրեալ ընդունելին, և նզովեսցին չիշատակել զնորին բարեպաշտութեան, և զնախանձս զոր նորին վճռապատ։ Զիա այնորիկ պատմէ՝ թէ որք են յաջող ժամանակս և երջանկեալս՝ գաւազանին զանկիւս ի նմանէ. զի եալ զնաւագանա նորա անդրանկարս ի փեսայն ի հռոմ՝ ընդ ամս առ նմա։ Զպատուիրէ և նմին յանձն առնուլ զչարչարանս։ Ի միջ առնու և զոր հնդկեաս և ի բրիւգիա. յարուցանէ ամբոխումն. փառաւոր յամօրի եղեալ և յանդաստան փշոյ, ասելով թէ յարութիւն ոչնչացոյ այնմ է եղեալ, և զամանս գաւգաստել. մանաւանդ և ի հալն ի միջ նորա, զի առաքեցուցանէ զնա ի վարդապետութիւնն։ Ցաւ նուազանէ թէ երկոցունց ժամանակ յարեամ լինին մարդիկ անյիշաչարք, քանաչարկուած, անսիրտ. յորժամ զերանելոցս զայս ասէ՝ զհաւատացեալ զնոսա զի ի լինելոցն հոյան նորա յայս ասվերսութիւն. զի ի մոլար վարդապետութեանն ընդ գաւգաստանէ։ Եւ նշանակէ զնմանաւ գասուցանէ նշ. և ևս հաւատացուցանէ և վկայէ, պատուիրել նմա զայս առ ինչն հաւատալ։ պատուիրէցաւ նմա զանել զնիւթ լինն և զմարդեանն։ յանդիմանութիւն գրոցին անդիմադրելի լինել, զի ընդ լարիս երթայ նմա՝ և այսպէս խաղաղ զհաւատքն։

Գլուխք աւ. Տիմոթէոս ընդ թուղթոյն։

ա. Գովութիւն պիմոթէայ հաւատոցն, և յօժարութիւն համբերութեան՝ ըստ արքանաւորութեան շնորհացն։

բ. Յորում և ինչն իսկ ասէ ծառայել լինել յորժամ վկայանայցէ։

գ. Ո՞ պատրաստ գտանիցէ ածելոյն իրօնից։

դ. Ո՞ անհոգ յաւար կենաց լինելոյ առաքինաբար՝ յառանց ազխոտութեան կերպարանաց։

ե. Ասան ի ցն հաւատոցն և համբերութիւն յառալ ըստ արքանաւոր պատուոյ։

զ. Ո՞ ասելիք վարդապետութեան, և վարուոյ սրբոյ և խոստովանութեան, և ընդդէմ հակառակորդացն։

է. Կանխատեսութիւն վասն լարեաց մարդկան յաճախելոյ՝ և յանդիմանելոց խոսքերացն։

ը. Յօժարեցուցանի իւր նմանօգս լինելոյ հակառակ անգամացն հնազանդութեան ասյ. և վասն նորայնացն, որոց հակառակ հրամայէ կալ՝ փիմոթէայ։

թ. Ո՞ խորհրդակցել վախճանին ի գառս յաւիտենական։

Digitized by Google

Ա. ՈՏՄՈՆԻՈՍ ԵՐԿՐՈՐԴ ՅՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա.

1 ՊԱՏԳԱՄՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻ- ԿԴ
սուսի քոյ կամաքն այ, [ա աւետեաց կեր-
2 նացն որ ի քս յիս. * սխմնեցայ որգոյ
սկիզբէսոյ, ընորհք ազգրմուէք, և խոսլա-
ղուէք յոյ հօրէ՝ և ի քոյ յոյէ աոնէ մերմէ:
3 * Ընորհ ուսիմ այ զոր պատուիս ի նախնեաց մուզք Ա
արդաւք, խրիս զի անզգական ուսիմ զքէն յիշատակ
4 յայզնեա իմ: զգայգ և զգերեկ * ցանկացեալ եմ տես-
սանել զքեզ, յիշատակեալ զարտասուսն քո, զի լցայց
5 ուրախուէք. * զմուսս ածեալ զանխիղճ հաս-ատսան որ
են ի քեզ. որ յատ-ալագոյն քնակեցաս ի հանոյ քումմ
լսատոդեայ, և ի մօր քումմ եւնիկեայ. հաստատեալ եմ
6 զի և ի քեզ է: * վասն որոյ յիշեցուցանեմ քեզ զար-
ծարծել զնորհսին այ՝ որ են ի քեզ ի ձեռնադրուէքն
7 իմմէ: * Ոչ ոչ եաս մեզ ոձ հոգի վհատուէք, այլ զո-
8 րուէք, և սիրոյ, և զգաստուէք: * մի այուսհեան
ամօթ համարիցիս զվկայուէնն ոն մերոյ, և մի զնս
զկապեալ նորա. այլ կցորդ լեր չարքսպանաց աւետա-
9 բանին՝ ըստ զօրուէն այ, * որ փրկեացն զմեզ, և կոչեաց
ի կոչումն սուրբ. ոչ ըստ գործոց մերոց, այլ ըստ ի-
րումմ յատակադրուէն, և ընորհացն որ տուաւ մեզ ի
10 քս յոյ յատակ քան զժամանակս յաւիտեանից: * Բայց գ գ
յայտնեցաւ այժմիկ՝ յերեւել փրկչին մերոյ յոյէ քնէ.
որ խափանեաց զմահ՝ և լուսաւոր զարար զկեանս և
11 զանեզծուէնն ի ձեռն աւետարանին. * որոյ եդայ ես
12 քարող և առաքեալ՝ և վարդապետ հեթանոսաց: * Վն
որոյ

---

* ի վերնագրէս ոմանք. Թուղթ առ տիմոթէոս երկրորդ: Գլ. ա. (1) Ոմանք. Պատգամս կատարեալ յոյն քրիստ: (4) Ոմանք. Ցիշատակեզ զար": (5) Ոմանք. Զմուսս ածեալ... ի հանոյ քումմ լսատոդեա և ի մօր քո եւնիկեայ, և հաստատ": (8) Ոմանք. Զկապեալն նորա: (9) Ոմանք. Փրկեացն զմեզ... և ընորհաց, որ... զժամին յաւ": (11) Ոմանք. Ցորոյ եղէ ես ապաստաւոր և առաքեալ: (12) Բոլոր.

Digitized by Google

որոյ և զայս չարչարանս կրեմ, այլ ամենեքին ասեն
մեզ իմ. քանզի գիտեմ յո հաւատացեալն եմ. և հաս-
տատեալ եմ, թէ կարող է զաւանդն իմ պահել յա-
ւուրն յայն: * Ունիցիս օրինակ առողջաբանիկ բանիցն 13
զորս յինէն լուար, հաւատովք և սիրով որ ի քս յս:
* զպատուական աւանդն պահեսցիր ի զնաւն հոգւոյն սրբի 14
ի մեզ բնակեալ:

Բ * Ջայս գիտասցիր՝ զի սիրեցան ի մէնջ ամենեքինն 15
որ էին յասիա, որոց առկի են փիլիգելոս և հերմոգե-
նէս: * տացէ ՏԻՐ ողորմութիւն տանն ունեսիփորոսի. զի 16
բազումս անդամ հանգոյց զիս, և զկապանաւս իմ ոչ ա-
մօթի համարեցաւ: * այլ երբոր եկն ի հռոմ, աղեղաս- 17
դիւթիւն ինդրեաց զիս՝ և գտից: * տացէ նմա ՏԻՐ ողոր- 18
մութիւն գտանել ի տէրէ յաւուրն յայնիկ. և որչափ
ինչ ծիանդամաւ յերփեսոս ոտպս կալաւ ինձ, զայն գոյ-
նիցէն քաջ գիտաս:

ԳԼ. Բ.

Դ ՁԻՐ դու որդեակ իմ զշնորհսն ՅՍՀ քս՝ որ ի քս 1
յ՝ և զոր լուար յինէն բազումս վկայիւք. զայդ 2
առանձնացիս հաւատարիմ մարդոց, որք բաւական
իցեն և զայլս ուսուցանել:

Գ * Վշտակից լեր իբրև զքաջաւոր զինուոր քրիս տի յն: 3
ԳՂ * Ոչ ոք զինուորեալ ասպնի՝ զկնասս աշխարհիս ասա- 4
ասպի, եթէ զօրավարին հաճոյ լինիցի: * և եթէ մար- 5
ասին ոք իցէ՝ ոչ պսակի եթէ ոչ իր օրինեն մարտիցէ:
* և հաղագործին աշխատաւորն, պատուի ե նախ ի պտղոյն 6
վայելել: * իմասց զինչ ասեմս. տացէ քեզ ՏԻՐ իմաս-
ս ամենայնի:

Դ * Յիշեաս զՅՍ յն յարուցեալ ի մեռելոց՝ ի զաւակէ 8
դաւթի, ըստ աւետարանիս իմոյ: * յորում չարչա- 9
բիմ կապանաւք չափ իբրև զչարագործ. այլ բանն ՅՍ՝
ոչ եղեն կապեալ իցէ: * Վասն այնորիկ ես ամե հանդերձ
ընտրելոցն, զի և նոքա փրկութեամբն հաւանիցին՝ որ

պահել յաւուրն յայն: (13) Ոմանք. Եւ սիրով՝ ի քս յս:
(14) Ոմանք. Աւանդդ պահեսիր: (15) Ոմանք. Պիգե-
ղոս և հերմոս: (18) Ոմանք. Ցաւուրս յայնմիկ, և որ ինչ
յերփեսոս: (18) Ոմանք. Ինչքան խակ քաջ գի՞:
ԳԼ. Բ. (2) Ոմանք. Եւ զայլսն ասասս՝: (3) Ոմանք. Ջի
նուռս յն ի քրիս: (4) Ոմանք. Ցծե զօրս՝՝ · լիցի: (7) Ո-
մանք. Իմաս զինչ ասեմս: (8) Ոմանք. Զյն քս զսերմա-
նեալն ի մեռելոց: (8) Ոմանք. Աւետարանիս իմոյ:
(9) Ոմանք. Չարչարիմս կապա՝՝: (10) Ոմանք. Հաւանիցին
բնտրեալ վն · · փրկութեամբ հաւանիցին ի քս յս:

Digitized by Google

11 որ ՚ի քէն յո՝ երկնաւոր փառաքն հանգիրձ: * Հաւա-
տարիմ է բանս · զի եթէ ընդ նմա մեռաք, ըստ նմին և
12 կեցցուք · * եթէ համբերեցուք, ըստ նմին և թագաւորես
13 ցուք · և եթէ ուրանայք՝ և նա ուրանայ զմեզ · * և
եթէ չհաւատայք, նա հաւատարիմ մնայ, ուրանալ
զանձն իւր չկարէ :
14 * Զայս յիշ զգուշացիր՝ վկայութիւն եդեալ առաջի Ե
Աստուծոյ · մի բառնակռիւ լինիլ չոչինչ պիտոյ ՚ի կործանումն լսո- կէր
15 ղաց : * Փոյթ եղիցի զանձն քո ընծայիր կացուցանիլ ա-
ստուածոյ, մշակ առանց ամօթոյ · ուղիղ հաւատաբեր
16 զբանն ճշմարտութեան : * Պարտ ՚ի պղծոց և ՚ի անոսի
խօսից մերժանելիս · զի առաւել յառաջ գայցեն յամ-
17 պարշտութիւն · * և բանք նոցա խրթև զթագկիչ ճարակ
18 գաւանին · որոց սակի են հիմնեաս՝ և փիլետոս · * որք
վրիպեցան ՚ի ճշմարտութենէն, և ասեն՝ եթէ յարու-
ժամանեալ արդէն իսկ եղեալ է · և կործանեն զհաւատս
19 ոմանց : * այլ հաստատուն հիմն եղ է ուռնի զկը-
նիքս զայս, թէ ծանեաւ Տէր զայնոսիկ՝ որ իւրն են ·
և ՚ի բաց լիցի յանիրաւութենէ՝ ամէն որ անուանէ զանուն
20 Տեառն : * Պարտ ՚ի ամէն մեծի ոչ միայն են անօթք ոսկե-
զինք և արծաթեզինք, այլ և փայտեզինք և խեցե-
զինք · են որ ՚ի պատուի են, և են որ յանարգութենէ :
21 * եթէ ոք սրբեսցէ զանձն իւր յայնպիսեացդ անտի,
եղիցի անօթ պատուականն, սրբեալ և պիտանի Տեր
իւրում՝ յամենայն գործս բարութեան պատրաստեալ :
22 * Պարտ ՚ի երիտասարդական ցանկութենէն փախիր · և
երթ ետես արդարութենէ, հաւատոյ, սիրոյ, խա-
ղաղութենէ՝ զսրբութենէ՝ ընդ այնոսիկ որ կարդան զանունն
23 Տեառն ուղղբ սրտիւք : * Պարտ ՚ի յիմարս և յանխրատ խնդ-
րոց հրաժարեալ · գիտասջիր՝ եթէ ածանին ծնանին կռիւք :
24 * բայց ծառայի Տեառն ոչ է պարտ կռուիլ, այլ հեզ լի-
25 նել առ ամենեսեան, ուսուցիչ, անոխակալ : * հանդ-
գարտ

(11) Ոմանք · Զքէն եթէ ընդ նմին : (12) Ոմանք · Եւ ե-
թէ հաւատաբեմ'' : (13) Ոմանք · Եւ թէ չհաւա'' : (13) Օրէն
նայ մ · Ուրանալ զինքն ոչ կարէ : (15) Բազմ· փութայա-
ջիր զանձն քո : (16) Ոմանք · ՚ի պիղծ և ՚ի անոսի : (16) Օ-
րինակ մ · Ցառաջագայեցին յաստեա'' : (17) Ոմանք · Հիւմե-
նոս և փիղետոս : Ն օրինակ մ · Համերտոս և փիղետոս :
(18) Ոմանք · ՚ի ճշմարտութենէ, և ասեն եթէ յա'' : (19) Ո-
մանք · եթէ ծանեաւ Տէր · · և ՚ի բաց լինի յանիրաւու-
թեան : (20) Ոմանք · Մեծի ոչ են միայն : (22) Ոմանք ·
Ցանկութենէն փախիրը · · · սուրբ սրտիւ : (23) Ոմանք ·
Պարտ ՚ի յիմարս · · · հրաժարեալ զի անտի :
(24) Ոմանք · Այ անեղեսեան : (25) Ոմանք · Ադաստիւ զհա-

Digitized by Google

գարտուղեալ խրատեալ զհակառակողսն. Թերևս առցէ
նոցա ածէ ապաշխարութեան՝ ի գիտութեան ճշմարտու-
թեան. * և սթափեսցին յորոգայթից առառնայելոյ, որ- 26
սացեալք ի նմանէ ի նորա կամսն:

ԳԼ. Գ.

Զկիր

1 Այս գիտասջիք, եթէ յաւուրս յետինս եկեսցեն
2 ժամանակք չարք. * զի եղեցեն մարդիկ անձնա-
սէրք, արծաթասիրք, հպարտք, ամբարտաւանք, հայ-
հոյիչք, անհնազանդք ծնողաց, անշնորհք, անառա-
3 * անուխտք, անգութք, քանսարկուք, անճարտիք,
4 վիսք, անբարեսիրք, * մատնիչք, յանդգնուք, ամ-
պարհաւաստիք. ցանկասէրք՝ մանաւանդ զքսոյ ածծասիրք.
5 * որ ունելոյն զկերպարանս աստուածպաշտութեան, և՝ զզո-
րութիւնէ անտի նոր ուրացեալ լեցեն. և խորշեսջիք ի նո-
6 ցանէ: * զի ի նոցանէ են՝ որ մտանեն տանէ ի տունս,
և գերեն զկանայս շեջջակտուտս առաջս մեղաջ, վարեալս
7 ի ախտսէս ցանկութեանս. * որ յամէ ժամ ուսանելոյն, և
8 երբէք ի գիտութեան ճշմարտութեան ոչ հասանելոյ: * Այլ
ոնգ յանէն և յայմէնէ հակառակ կացին մովսիսի. նոյն-
պէս և սուքա հակառակ կան ճշմարտութեանն. մարդք
ապականեալք մտօք, անպիտանք ի հաւատսս: * այլ 9
ոչ երբէք գայցեն յառաջ ի լուս անդր. քանզի անմէ-
ռութեան սորա յայտնի լիցի ամենեցունց, որպէս և նո-
ցայնի իսկ եղև:

Է * Այլ դու ջկնա եկիր վարդապետութեամբ, առաջ 10
նորդութեան, յօժարութեան, հաւատոյց, երկայնամտութեան,
սիրոյ, համբերութեան, * հալածանացդ, չարչարանացդ 11
որպիսիք եղեն ինձ յանտիոք, և՝ ի յիկոնիոն, և՝ ի լիւս-
տրա. որպիսի հալածանաց համբերի, և յամէնէ փրկեաց
զիս

կիւրղեան: (25) Օրինակ ին. Տրծ ածէ ապաշ՚. ի գիտութեան: (26) Ոմանք. Որոգայթէն՝ ի նմանէ՝ ի նոր կամս:
ԳԼ. Գ. (1) Ոմանք. Գիտասջիք զայս՚. եղեցին ՃՀՔ:
(2) Ոմանք. Անշնորհք, անառակութք: (4) Ոմանք. Ասմբար-
հաւաճՔ: (5) Ոմանք. Ուրացեալք են, և խորշեսջիք ի
նոցանէ: (6) Բազմ. քանզի ի նոցանէ են: (6) Ոմանք. Վա
րեալք ի ախտսէս: (7) Ոմանք. Եւ երբեմն ի գիտութեան
ճշմարտութեանն: (8) Ոմանք. Նոյնպէս և նոքա հակա՚: (9) Ո-
մանք. Յաւուրսն գայցեն ի լաւ... անմտութեան նոցա յայտնի
լինիցի ամե՚: (10) Օրինակ ին. Չհետ եկ վարդա՚: (11) Ո-
մանք. Եւ յիկոնիոն և ի լիւստրա.. հալածանաց համբեր
րեցի. և համբերեցի, և յամէնի փրկեաց: Այլ ասէ.
Եւ ի լիւստրայ: Զայս համարձակ գրեցաք հետևեալ ճա-
րտասխանի ի լուս՚. ընդանէնն՝ Զերեկոյն չարչարանացն ասէ.

Digitized by Google

12 զիս ՚ի ձեր : * Եւ ամենեքեան որ կամիցին ծ֊ա֊պա֊շտու֊թիւ֊ն
13 կեալ ՚ի քրիստոս յիսուս , ՚ի հալածանս կացցեն : * այլ մարդիք
չարք և կախարդք , յառաջի եկեսցեն ՚ի չար անդր · մո֊
14 լորեալք և մոլորեցու֊ցանիցեն : * Ա֊յլ դու՝ հաստա֊
տուն կաց յոր ուսար զ֊ , և հաւատացեալ ես եղեր · գիտես
15 ուսօք ուսար · * զի ՚ի մանկու֊թենէ զգիրս սուրբս
գիտես , որ կարող են իմաստուն առնել զքեզ ՚ի փրկու֊
16 թիւն , ՚ի հաւատսն որ ՚ի քրիստոս յիսուս : * Ա֊մենայն գ֊ա
գիրք ածառնչեալ և օգտակարք , ՚ի վարդապետու֊թիւն
են՝ և ՚ի յանդիմանու֊թիւն , և յուղղու֊թիւն , և ՚ի խրատս
17 արդարու֊թիւն · * զի կատարեալ իցէ մարդն ած , յամե֊
նայն գործս բարու֊թիւն հաստատեալ :

ԳԼ· Դ·

1 ( ) այս վկայու֊թիւն դնեմ առաջի ած , և յն֊ի քրիստ֊ի , որ Ը
դատելոց է զկենդանիս և զմեռեալս ՚ի յայտ֊
2 նու֊թիւն իւրում և յարքայու֊թեա֊ն · * և դու քարոզեա՛ ըղ֊
քանչ , հաս՚ի վր֊ժամու և տարաժամու , յանդիմա֊
նեա՛ , սաստեա՛ , միխիթարեա՛ , ամ֊ երկայնմտու֊թիւ֊ք և
3 վարդապետու֊թ֊ : * Քանզի եկեսցէ ժամանակ՝ զի ողջ֊
մտու֊թիւն վարդապետու֊թեան ոչ անասցեն · այլ ըստ իւ֊
րոցգանչից֊ի֊ր ցանկու֊թեաց կուտասցեն իւրեանց վարդա֊
4 պետս՝ ըստ մարմնոյ֊ի֊ցդ լսելեաց իւրեանց · * և ՚ի ճշմար֊
տու֊թ֊ անտի դարձու֊ցանիցեն զլսելիս՝ և յառասպել լս
5 կործանեսցին : * Ա֊յլ դու՝ զուարթ կաց յամի , ճըգ֊
նեա՛ց , զգործս աւետարանչի գործեա՛ · զպաշտօնդ֊ քո
կատարեա՛լ կալ :
6 * Ջի֊ես՝ այսու֊հետեւ նուիրեա՛լ եմ՝ և ժամանակ գ֊ար Թ
7 ձի֊ իմոյ հասեա՛լ կայ : * զբարեաւք պատերազմ պատե֊
րազմեցայ , զընթացան կատարեցի , զհաւատսն պահե֊
8 ցի : * Ա֊յսու֊հետեւ կայ մեայ ինձ արդարու֊թ֊ պատկն ,
զոր հատուսցէ ինձ տէր յաւուր յայնմիկ արդարն դա֊
տաւոր · ոչ միայն ինձ , այլ և ամենեցուն որ սիրեցին
զյայտնու֊թիւն նո֊ : փու֊թապոլիք գալ առ իս վաղվաղակ Ղ֊
կի ·

---

(12) Ա֊նդ֊ Եւ ամենեան · · կալ ՚ի քրիստ֊ի , ՚ի հալածանս կացցեն : (14) Ա֊նդ֊ Յորս ուսարդ · · ուսեալ աւետարդ : (15) Ա֊դ֊ · Որ կարողն է իմաս֊ : (16) Ա֊նդ֊ · Եւ յանդ֊ գիմաստու֊թ֊ : (17) Ա֊նդ֊ · Ջի կատարեալ լիցի · Գ֊Լ· Ե· (1) Ա֊նդ֊ · Եւ քրիստ֊ի որ դատելոցն է · · ՚ի յայտնու֊թիւն իւ֊ : (3) Օրինակ ի֊ · Ըստ մարդմնաքէտ֊ լսե֊ լեացս : (4) Ա֊նդ֊ · Դարձու֊ցանիցեն զլս֊ : (5) Ա֊նդ֊ · Յամի Ճգնեա՛ · զգործ աւետարանչին · · զպաշտօն քո : (8) Ա֊նդ֊ · կայ և մեայ ինձ · · ինձ յատուցն յայնմիկ օր֊ գար գ֊ատուցն : (8) Ա֊նդ֊ · Եւ ոչ միայն ինձ :

Digitized by Google

ել։ * զի գիմաս եմեալ զնա՝ և սիրեալ զաշակերտն, և 9
զնոսա՝ ի Թեսաղոնիկէ։ * կրկնէին՝ ի գալիլեա, ասէ 10
առս՝ ի գաղմատիսն։ * զուկաս մեայն է ընդ նս։ Ջմարդ 11
կաս առնալ ընդ քեզ ածիցես, զի է ինձ պիտանի՝ ի
ապաստաւորութիւն։ * զսիւքիկոս առաքեցի յերեսս։ 12
* Ջիլիկոնն Թագի՝ ի արուսեակ առ. կարգեսուն։ յորդ 13
ժամ գայցես՝ բերելիր և զպիրան, մանաւանդ զմեմ
ռանան։ * Աղեքսանդրոս բղխմ չարչարանս երկոցունց ինձ։ 14
հատուսցէ՝ նմ՝ ըստ գործս նոր։ * յորմէ և գու ան. 15
նպատիճ լինիցիր. զի շատս հակառակ եկաց բանիդ մե
րոց։ * Ջառաչնուամ առանձին, ուրոյք ինձ՝ ի Թիկունս և 16
կաց, այլ ամենեքին Թողին զիս։ մի հաշուիցին նոցա
այն։ * այլ ոըր օգնական ինձ և զօրացուց զիս, զի ինձ 17
քարոզութիւնն հաստատեսցի, և լուիցեն ամ հեթա
նոսք։ և ազատեցայ ես՝ ի բերանոյ առիւծուն։ * Փրկ. 18
եսցէ զիս ոըր չար գործոց չարեաց, և զերծուսցէ
զիս յարքայութիւն իւր որ յերկինս է։ որում փառք յա
ւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։ * Ոգնչին ասէրթ ոըրեք 19
կեայ և ակնկալեայ, և ոմիսիփորոյ տանն։ * Երաստոս 20
ծնաց՝ ի կորնթոս։ զտրոփիմոս Թողի՝ ի միլիտոս հի
ւանդացեալն։ * Փութացարկիր յառաջ քան զձմեռն գալ։ 21
Ոգնչին ասեն քեզ եւբուղոս և պուդես և պիւնաս և
կղաւդիա, և եղբարքն ամենեքեան։ * Տէր յիս քրիս ընդ 22
ոգւդ քումմ։ Շնորհք ընդ քեզ։

Ա՝ Տիմոթէոս էրէսդրէ ինալի, որ ես էկեսացոց եկեղեցւոյն
էպիսկոպոս առաջին կեանդրեալ։ գրեցաս՝ ի հռովմ՝ յորժամ
երկրորդ անգամ եկաց յարկին պատաս առաջի ներոնի կայսեր
հռոմայ։ Տոնի։ ՀՀ։

---

(9) Ոմանք։ եւ սիրեալ զաշակերտն։ (10) Ցօրինակին։ Կրկէա՛ի գալիլ"։ (13) Բ՚ՀՀ։ Ա՛. կարպոսէ՝։ և ամանք։ կարպոսէ։ Ցայս համար ՀՀ գրչագիրք հանդերձ ՀՀ գրուածն ՂԼ ասս՛՛։ նշանակին։ Մ՚ասեանցն կէին հրեից գաղտագրելոյ զայնմանէ ասէ։ (14) Ոմանք յաճախս։ Աղեքսանդրոս գործ գործիլ քոմ՚ էր՛՛։ (14) Ոմանք։ Տէր ըստ գործս նմ՚։ և ամանք։ Տէր զգործս նորա։ (15) Ոմանք։ Բանիդ իմոյ։ (16) Ոմանք։ Ցառաչնուամն առանձին։ (16) Ցօրինակին՝ Ոգնչին Ասէրեցայ է՝ ի բե՛՛։ (18) Ոմանք։ Եւ փրկեսցէ։ գործ ծոց չարեաց։ (19) Բ՚ՀՀ։ եւ ասենախմբայ։ (21) Ցանս ձմեռ։ Կզաւդիա, և եղբարքն ա՛՛։ (22) Ոմանք յաճախս։ Ընդ քեզ։ ամէն։

*՝ի վերնամի ոմանք։ Աստուածին ձեռնադրեալ եպիսկ. հայց յաստե՛՛։ հայաստ. հռոմայ։

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Աբ. Տիառս թղթոյն։

Ո այս առաջեաց՝ի նիխոպօլսէ, ձի անդ չիքէաց։ Եւ ի պապ
ՈՒ Ճառ ընդ՝այս՝ այս։ ՝ի իրիսկե էնուդ պրիպաս, ձի հասաբ
գնոյ չեմ փաղաց ֆառանֆաստբս։ Բաբանմ սբմ անդ կայն
սկսել էին պապՃառել պրբենան, տբուվ ընդբեմ կայն ֆաղ-
ղոյն։ Լառաս պաղաս և գրե։ Ես նախ՝ գհամանաց պձոյ վան նորա
երիւնաշնանբեն։ Նղանակի և պրբ՝ի գե առնի ձհառաբան։ Ի
գրայ էինել, այլ ապառնայն պՃաղանալ։ Եւ պապահրբ ընաբ
ՈՒ պայս, համպարել ֆառանգաստբս, և պնոյն ասառացանել՝
մրակս և մամ իղեն նորս։ Եւ առաջ՝ի նոսա ձև առղձնոյն,
սբմ համառակն էին ազգահրա հառաբան։ Տանառանդ և սբմ
՝ի բնֆարանբեն։ Տեսանն ձնէրեպայեան ձև անֆարձի նին, և
պապղաձն նոյին առաջել։ Վարդապետի նոցա զանձնայն ինբա-
խոբս ձև մաժամբ և մարբան։ Եւ ինբ սրակս էրնին պատասանեն,
ձև վարելացակս իմառաբաստեն զաղձլուանան։ Ամահանե ինբ սբ-
գնս ֆառաստն ընինդին մարերիմ խարնանց պերանդն։ Ըշս՝ի նաբա-
բանն յինչդոստանե՝ նինբ ֆրնձեին ընդբ ո՛ն՝ի փարձոց գնձ ազ-
փարաբոյց, այլ ըսբ խոբ մարբարերանբեն։ Եւ պաբանրբ պբբն
նոյան նախան ընձաբրել։ Եւ ինբս պաբինաբելի ճինե պայս։
Ես յորձամ առաջեալն զարբնմաս ձի նինդն առ նա, պա-
բանրբ։ Եւ ձի խարն առոյն՝ի խարի փարձս նալ։ Եւ ա՛յսպէս
նաբարբ գՃառաղեն։

Գրառիք առ Տիառս թղթոյն։

ա. Վբ վարդապետաց պՃգանեաց՝ի պաւլան՝ և յանգիմանութիբ
անհաւատից։

բ. Հաւատաւ ասնորի սր մարմնասբ սրբուհիբն վերահասաց
ընինն, և վան հաճնոբ առաջինութիբ։

գ. Խորաբ՝ զբր պարբ և խրատել ընաբ խորհանելիս հասանց։

դ. Վբ ֆառասյեց, ձի և նոսա գեր ընորհան արքանաստորս-
նիբ ֆառասյնոյնն։

ե. Վբ իշխանաց արքանաստբ հնազանդութիբ ընաբ գեր հնգս-
քեանն։

զ. Խրատ առ՝ի խոտորելոյ՝ի հեբգնաաքիսդոսեան վնասոյն։

Digitized by Google

ԳԼ. Ա.

1 ՊԱՒՂՈՍ ԾԱՌԱՅ ԱՍՏՈՒ-
հեր ծոյ, և առաքեալ յԱի քրիստոս, ըստ հաւատոց ընտրելոցն ասլ, և ի գիտութիւն ճշմարտութեան, որ ընդ ամենայնսն է. * յուսով
2 կենացն յաւիտենից, զոր խոստացաւ անսուտն Աստուած յառաջ քան զժամանակս յաւիտենից. * բայց յայտնեաց
3 ի ժամանակիսն զբանն իւր քարոզութեամբ, որով եւ ես հաւատարիմ, ըստ հրամանի փրկչին մերոյ ասլ:
4 * Տիտոսի որդւոյ սիրելւոյ ըստ հաւատոյ հասարակաց հաւատոց, շնորհք, և խաղաղութիւն յայ՛ի հօրէ՝ և ի քրիստ
յիսէ փրկչէ մերմէ:

5 Ա * Վասն այնորիկ խոկ թողի զքեզ ի կրիտէ, զի որ ինչ
մնացեալ պակաս էցէ՝ ուղղեացես, և կացուցանես ի
քաղաքաց երիցունս, որպէս և ես քեզ պատուիրեցի:
6 * եթէ ոք անարատ էցէ, միոյ կնոջ այր, որդիս ունիցի հա-
ւատացեալս, և ոչ յայտնապատիժս ի անառակութիւն, կամ անհնազանդս: * Ջի պարտ է եպիսկո-
7 պոսին անարատ լինել, ոչ և այ անառես. մի յանդգնօղ, մի բարկացօղ, մի ինքնահնօղ, մի հարբեհնօղ,
8 մի զաւազակ. * այլ հիւրասէր, բարեսէր, ցանկ, արդար, սուրբ, ժուժկալ. * վերակացու լինել, հաւա-
9 տարիմ բանին վարդապետութեան. զի կարօղ լիցէ և միւսն ի խրատել ողջմտութեամբ վարդապետութեանն, և զհակառակորդսն կշտամբել:

Բ * Քանզի բազումք են անհնազանդք, զրախօսք, և մոռ-
10 խայբք. մանաւանդ որ՛ի թլփատութենէ անտի են. * զորս
11 պարտ է ըմբռնեալ. որք զամս առնեն կործանեալս, և ուսուցանեն՝ զոր չէ արժան, վասն զաւշաքարութեան:

Ա

---

* ՚ի վերնագիրն ամենք. թուղթ առ Տիտոս:
Գլ. ա. (1) Ոմանք. Հաւատոցն ընտրելոց ասլ, և գիտութեան: և ընդ ամենայնի՛: (2) Ոմանք. Ջոր խոստացաւն.. զժամանակին յաւ՛: (4) Ոմանք. Յայ հօրէ, և ՚ի Տէրնէ Յէ քէ փրկ՛: (5) Ոմանք. Վն այսորիկ խակ.. ՚ի կրետէ: (8) Ոմանք յանբնան. Բարեսէր, հնդ, ցանկ: (10) Յօրինակին. Աչնհնազանդք, զրա՛: (10) Ոմանք. Պարտ է մեզ ընդերմանել.. զոր ոչ է արժան:

Digitized by Google

12 * Ա՛ստղ ամի՛ն ի՛ նոցանէ՝ իւրեւմն իւրոյ մատչելոյն, կը- գՀ
ընէ ատեացիք հանապազաստւածութիւն, չարաձգիք, գաւառակաց
13 պիղծք: * և առեալ է վիշապ ի վիշապէն այսր: վիշ որոյ կըզ-
առանձնացնէ զնոսա խաւարադիցն, զի առաջնացին ի հա-
14 ւատս. * և մի հայեացին ի հրեականն առաւելեալ. և
՛ի պատուհասս մարդկան զառածնելոցն ՛ի ձիմարտութէ:
15 * Ամենայն ինչ սուրբ է սրբոց, այլ պղծոցն և ան-
հաւատից՝ այլ ինչ է սուրբ. այլ պղծեալ են միտք և խոր-
16 հուրդք նոցա: * խոստանան գիտել զԱծ, և գործովք
ուրանան զնա. պիղծք և անհաւատք, և յամենայն
գործս բարեաց անպիտանք:

ԳԼ. Բ.

1 Ա՛յլ գո՛ւ խօսեա՛յ որ ինչ վարէ՛ ողջամիտ վարդա-
պետութեանդ:
2 * Ծերոց զգաստս լինել, պատկերաւոր, ցանծունս, ող- Գ
ջամիտս ՛ի հաւատս, ՛ի սէր, ՛ի համբերութիւն, ՛ի ժուժ
3 կաղոթս: * Պատասանդ նոյնպէս ՛ի զգաստութեան, ՛ի
սուրբ վարուքս, մի՛ բանսարկուս, մի գինեմուլս, այլ
4 բարեխրատուս. * զի զգաստացուսցեն զմանկամարդսն
5 սիրասիրս լինել, տրդեակս, * ցանծունս, սուրբս,
անապատս, բարեգործս, հնազանդս իւրեանց արանց.
6 զի մի բանն ՛ի նա վարդապետութեն՝ հայհոյեսցի: * Ջնմ
7 ըհատապրդս նոյնպէս առաքելոյ՛ ցանծունս լինել: * ա-
մենայնի զանձն արիւնակ կացուցանել՝ գործոց բարու-
թեր, վարդապետութե՛ զանեղծութի՛ ունել, ջապրեալ՛,
8 զապարկեշտս, * զբանին ողջմտութեր, անպարապուս լի-
նել, զի որ հակառակորդն իւր՝ յամօթ լիցի, և մի ինչ
ունիցի ասել զինչ չարաբանել:
9 * Ծառայից՝ իւրեանց տերանցն հնազանդ լինել՝ և Դ
10 հաճոյս յամենայնի, մի՛ հակառակօղս, * մի՛ հատուա-
ցոյ զնոսա ցուցանել բարութի՛, զի զվարդա-
պետութե փոխին մերոյ ևս զարդարեսցեն յամենայնի: Վ
11 * Քանզի երևեցաւ շնորհն ՝ի փրկիչ ամ՛ մարդկան.

* ոբ

---

(12) Յայս համաձ՝ էՀմ գրչագիրք հատեալն ինչ ՚ի լատ՚. նշանակեն. Յեսուէ մինդուսի հարցեալ քզնէ՛ե՝ ո՞մանք. ՚ի այնմ ինդիրս կրնատացաւ հարցեալ հրեայն՝ (15) ԲՀմ. ՚ի այլ պղծոցն և այն՚՚: (16) Ա յայտ. Պիղծք և անհաւատք: ԳԼ. Բ. (1) Ա՚մանք. Վարդապետէս: (2) Ա՚մանք. Զգաստ լի՛նել՝՝՝. ՚ի համբերութի, ՚ի ժուժկալութի: (3) Ա՚մանք. ՚ի զգաստութէս, և. ՚ի սէր վայելչութի: (4) Ա՚մանք. Զգաստացուսցեն՝՝՝. այրեաւրս լինել: (5) Օրինակ ՚ի. Սիս, անապատս, բարի՚՚: (7) Ա՚մանք. Զանեղծութի՛ն ունել: (8) Ա՚մանք. Զբանն ողջմտութէ, անապարապատանս լինել:

Digitized by Google

* որ խրատեն զմեզ, զի ուրացութիւք զանիրաւութեանն, 12
և զաշխատասիրան ցանկութիւն : զդատաստանէքն, և ապրի-
ցուքն, և ածախոյտուքն կենցաղոյ յաշխարհիս : * և 13
անկեալցուք երեսաքն յոտսն, և յայտնասցի 14
մեծին այ՝ և փրկչին մերոյ յոր քրիստոս * որ ետ զանձն
վասն մեր, զի փրկեացէ զմեզ յամենայն անօրէնութենէ, և սըր-
բեացէ իւր ժողովուրդ ոռոխ[1]անեան՝ նախանձաւոր գոր-
ծոց բարեաց : * Զայդպէս խօսեաց՝ և ամենեցունց 15
յանդիմանեալ ամենայն առաքեալն, զի մի ոք ետես
զքեզ արհամարհիցէ :

ԳԼ. Գ.

Ե Ա յիւր արտասուիւք նոցա, իշխանութեանց և պատուոյն 1
հնազանդ լինել՝ և հպատակել և ամենայն գործոց
բարոյ պատրաստ գտանել : * մի զոք հայհոյել՝ այլ զկեր- 2
ութիւն լինել, հեզս, զամենայն յայտնութեան առ ամենեսին մեր-
փիւն ցուցանել : * Ջի եւս երբեմն և մեք ամենեքին : 3
անհնազանդ, մոլորեալք՝ ծառայեալք ցանկութեանց և
զանկանսն անառակութեանց, չարութեամբ և նախանձու՝ ջղ-
ջեալք, ատելիք եղեալ՝ և զիրարու ատելք : * իսկ երբ յոր- 4
ժամ քաղցրացաւ և մարդասիրութիւն փրկչին մերոյ այ
յայտնեցաւ, * ոչ՝ ի գործոց արդարութեան զոր արա- 5
քեալ մեք, այլ ըստ իւրում ողորմութեան ապրեցոյց զմեզ
միով ի ձեռնադրութենէ միանգամայն ծննդեանն, և նո-
րոգութեանն հոգւոյն սրբ : * զոր եհեղ ի մեզ առա- 6
տութիւն ի ձեռն յիսի քրիստոսի փրկչին մերոյ : * զի արդարա- 7
ցեալք շնորհիւքն՝ եղիցուք ժառանգաւորք յուսով կեն-
դանի յաւիտենականացն : * Հաւատարիմ է բանս, և 8
զայն յաւուրսն կամիմ զքեզ հաստատութիւն լինել՝ զի փոյթ ա-
նիցեն գործոց պատուականաց լինել հաւատացեալքն
յաստուած :

զի որ հակառակորդն է, յա՛ : զմիմիանց ամօթ չտեսանիցեն : (12) Ոմանք : Որ խրատեն զմեզ, զի ուրացութեամբ զանիրաւութեանն, և. զաշխատասիրան ցանկութիւն : հեգցուք յաշխարհիս : (13) Յոմանս պակաս : Փրկչին մերոյ յիսի : (14) Ոմանք : Որ ետ զանձն իւր վասն : զաղօթից բարեաց : (15) Ոմանք : խօսեաւ, ամենեցունց :

ԳԼ : Գ. (2) Ոմանք : Պատկառել լինել : ամենայն մարդոյ : (3) Ոմանք : Քեզ երբեմն և մեք երբեմն ամ : չարութեամբ և նախանձու : (4) Ոմանք : Քաղցրութիւն ի մարդասէր : (5) Ոմանք : Իւրում ողորմութեան : աւազանին վերստին ծննդեան և նորոգութեան հոգւոյն : (7) Ոմանք : Ընդ հօր լինցուք ժա : հանապազ յաւիտենից : (8) Ոմանք : Պատուական գործոց բարեաց հաւատացեալքդն յայծ, զի այն է :

Digitized by Google

ցիակալքն չքնծ. զի այն է բարի և ագաւակաբ մեռոգիան։
9 * Ասէ ցկիմնդրուած խնդիրն՝ և զատհմնիթեաս, և ըզ- 9
հիւս, և զօրինաճան կռիւս 'ի բաց մերժիցուիքս. զի ա-
10 նօգուտք են՝ և անոտիք։ * Յառնէ հերձուածողն յետս
11 մինանգամ և երկիցս խրատուելոյ՝ հրաժարեալ ի քէն. * գի-
տասցիր զի թիւրեալ է այնպիսին, և մեղանչէ անձ-
12 նաբար զանձն գատապարտեալ։ * Ասէ յորժամ յղիցիս
առ քեզ զարտեմաս, կամ զտիւքիկոս, փութացայրիր գալ
առ իս 'ի նիկոպատիս. զի անդ ձմեռի 'ի մտի ձեզ երթալ։
13 * և զգինեան՝ զօրինաճան գայրէ՝ և զապատանաս՝ փու-
14 թով արձանակիրիր, զի մի ինչ պակասիցէ նմ։ * Ուսա-
ցին և մերքն եւս՝ բարեաց գործով վերատացուս լինել,
15 'ի սպեռս կարեւորս. զի մի անպտուղ լինիցին։ * Ող-
ջոյն տան քեզ որ ընդ իս են ամենեքեան։ Ողջոյն առ սիրե-
լեսն մերոյ հաւատովք։ Ընդ ձեզ ամենեսեան։

Աւ. Տիտոս էրկրպացաց եկեղեցւոյն առաքելն հաւանեցուել եպիս-
կոպոս, գրեցաս 'ի նիկոպատիս մահեդոնացւոց։ Տեառն զէ։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Աւ. փիլիմոն թուղթոյն։

Ա այս թուղթս առաքէ 'ի հուպէ. և ի պատճառս ըզիւրոյ
ազատելոյն։ Եպիկիմոն ծառայ փիլիմոնի փախեաս, և նմին առ
առաքելն։ և վարձեալ 'ի նմանէ՝ նեղս առ նմա ապիրս 'ի պատ-
գին։ վճ այսորիկ գրէ առ փիլիմոն վճ նոր գալոյ ինչ։ վարանա-
ցնել 'ի նա զանձնոյսոյ, զի պիտոյսցուի առնել զնա ընտանեբար,
ոչ իբրև ղծառայ՝ այլ իբրև ղեղբայր։ Պատանայ և նուէ ըզ-
գառն նոր ծագրելոյ։ և զի 'ի գալն իւր պատրաստիցէ նմա զ
ընկալան։ և այսպէս խոստանք զնուռելն։

Գլուխք առ. փիլիմոնի թուղթոյն։

Ա. Գովասանի փիլիմոնի, և գոհանայ վասն նորին։
Բ. Յանդիմանութեան ունելոյ զծառայ փախստականոյ, և ապաշխա-
վասն նորին փիլիմոնի 'ի յիւրեան հաստատելոյ։

---

(9) Ոմանք։ Կռիւսն 'ի բաց։ անօգուտք են, անոտիք։
(10) Օրինակ մի։ եթէ երկիցս խրատուելոյ՝ հրաժարեալքէն։
(11) Ոմանք։ Զանձն պատատասպարտէ։ (12) Ոմանք։ Զարթ
առնիմն, կամ զտիքիկոս։ 'ի նիկոպատիս։ (13) Ոմանք։ Պատ
հատուցէ ինչ։ (15) Օրինակ մի ընդ ամենայն յաւելու։ Ընդ
ձեզ ամենեսին։ ամին։

Digitized by Google

Ը Ն Փ Ի Լ Ի Մ Ո Ն,
ԵՒ ԱՒՐՔՈՒՊԻՍ ՍԱՄԿԱՒԱՓ·
ԵՒ ԱՒՐ ԱՊՓԻԱՍ·

Ա

ՊԱՒՂՈՍ ԿԱՊՆԱՒ ՅԻ-
ստուած քոյ, և սիմոնԹէոս եղբայրս փո-
խեմուիցէ սիրելոյ՝ և գործակից մերոյ,
և տապիանոյ քոյր, և արքիպպոսի զինուորակից մե-
ծոյ; և առաքեին եկեղեցւոյդ· * Շնորհք ընդ ձեզ և
խաղաղութիւն յայր հօրէ մերմէ՝ և ի տէրնէ յիսուսէ քրիստէ·
* Գոհանամ զքեզ իմոյ յիշատակիս ժամ, յիշատակիս յաղօթս
իմ վասն քո, * Երբեմն լսելիս ինձ զհաւատոյն և զսէր,
զոր ունիս առ Տէր յիսուս և առ ամենայն սուրբս· * զի
հաղորդակից հաւատոյն քոյ՝ ապդուին լինիցի, գիտութ
ամենայն բարութեան, որ ի ձեզ է ի քրիստոս յիսուս· * Խնդու-
թիւն յոյժ ընկալայ, և մխիթարութիւն ի վերայ սիրոյն
քոյ· զի դուն ի սրտից եղբարց հանգուցեալ են ներքոյս·
Բ * Վասն որոյ բազում համարձակութիւն ունիմ ի քրիս-
տոս հրամայել քեզ զարժանն * վասն սիրոյ· մանաւանդ
Թէ աղաչեմ իսկ այնպիսի լինել՝ ոյն և պաւղոս ծե-
րացեալ, արդ՝ և կապեալ և ս յիսուս քրիստոս· * Աշակերտ
զքեզ վասն սրտից իմոյ՝ զոր ծնայ ի կապանս իմ, զո-
նեսիմոս· * որ երբեմն անպիտան էր քեզ և ինձ արդ՝
քեզ և ինձ պիտանի է· * զոր յղեցի առ քեզ· և դու
զդա ընկալ իբր, այսինքն է զիմ սիրտս· * Զոր կա-
մէի առ ինս ապագեցուլ, զի քեզ քո ունիցէ ինձ ծառա
ի կապանս աւետարանին· * բայց առանց քո կամայ
ոչինչ կամեցայ առնել, զի մի բարիքդ քո ի հարկէ լի-
նի·

---

* Այ գրչագիրք՝ համայն ձեռամբ ոմանի գրեալ, եթէ յոչ
կանայ· որ դնէ յոչ· Ընդ փիլիմոն· Բայց երեսս օրինակի գրեն·
Արքիպպոս առ քրիստոս հ· և առ առաքիա· Թուղթ·
(1) Օրինակ մի· Պաւղոս առաքեալ յիս·· փիլիմոնի սի-
րելի՛· ՈՒր ոմանք· փիլիմոնի· (4) Ոմանք· Յիշատակիդ
յայր՛՛· (5) Ոմանք· Զհաւատն քո և զսէրն զոր· (6) Ոմանք·
Աչք բարութեաց, կամ, բարութիւն· (7) Ոմանք· Ընկալայ,
և ուրախութի՛ի վերայ սիրոյն քոյ·· քեզ են հանգ՛՛· (8) Օ-
րինակ մի· Ունիմ՝ ի քրիստոս· (9) Ոմանք· Այլ սիրոյն··· այն-
պէս լինել· (12) Օրինակ մի· Զոր առաքեցի քեզ· և դու
զնա քո՛՛·· ապիաս· (13) Ոմանք· Զոր կամեցայ առ ինս·
(14) Ոմանք· Զոչինչ կամի՛՛··· բարիքն քո··· լինիցի,

Digitized by Google

15 Ձեզնէն, այլ կամաւս. * Եւ թերևս մի այնորիկ մեզ
նեղացաւ առ ժամանակ մի, զի յաւիտեան ունիցին զդուս.
16 * մի եւս իբրև զծառայ, այլ ի վեր քան զծառայ, իբ-
րև զեղբայր սիրելի. եղեալ ինձ այսպիսի, որչափ եւս աս-
17 աւելագոյն սիրելի. եղեալ ինձ այսպիսի, որչափ եւս աս-
ուածով քովք՝ մարմնով՝ և ասէ: * եղեալ զինս քեզ հաղորդ
18 հասմարիցիս, ընկալ զայս իբրև զիս: * և եթէ չար
ինչ գործեաց քեզ կամ պարտիցի, զայն ինձ համարեաց:
19 * Ես պատուոս գրեցի իմով ձեռամբ. ես հատուցից,
զի մի ասիցեմ քեզ՝ եթէ դու զանձն քո ինձ պարտիս:
20 * այո եղբայր՝ ես քո փոխանակ եղիցի ի տէր. հանգու-
21 զանիցե իմ ի քէն: * Յուսացեալ ի հնազանդութեանդ
քո գրեցի առ քեզ. քանզի գիտեմ եթէ առաւել և
22 քան զոր ասեմ՝ առնիցես: * Մի խանդաղատանայն և պատ-
րաստեա ինձ վանս. քանզի յուսամ եթէ աղօթիւք
ձերովք շնորհեցայց ձեզ: * Ողջոյն տայ ձեզ Եպափրաս
24 գերեվարիս իմ ի քրիստոս. * և մարկոս, և արիստարքոս,
25 և գեմաս, և ղուկաս՝ գործակիցք իմ: * Շնորհք
տէր յիսուս քրիստոս ընդ ոգւոյդ ձերոյս:

Ա՝ ֆիլիմոնի և ապֆիա փեսա անեղիայ, և առ առքիպպոս
առյառաք յաղտացոյց եկեղեցոյն, փրկեալ ի հասվիր ի յիշեան
անեղիայ ծառայի: Տնաեր՝ լէ:

այլ կամաւս [ը այլ]: (16) Այնպէս՝ զնէզ՝ և մարմնով և ասէ:
(17) Այնպէս՝ եթէ եղեալ . . հաղորդ հասմարիս, կ՚, համանձ
բնացեալ: (18) Այնպէս՝ եթէ չարագործեալ ինչ է: (19) Այ-
նպէս՝ ես հատուցից քեզ . . եթէ և զոր ասեմ: (20) Այ-
նպէս՝ քո փոխանն եղէց: (21) Օբինակ զ՚ Յուսացեալ
եմ՝ ի հնազանդութիդ քո, և գրեցի զայդ, զի գիտեմ
եթէ առաւել քան զոր ասեմն առնիցես: (22) Այնպէս՝ Գիտ
առեմ եթէ . . զոր ասեմըն առնիցես: (22) Այնպէս՝ Յու-
սացեալ եմ եթէ աղօթիւք: (25) Այնպէս՝ Տէր յիսուս քրիստոս ընդ ոգւոյդ ձերոյս՝ ամէն: * ի վախճանի
նպէս՝ ես առ առպիսոս . . և առ առքիպպոս:

* Ընդոյն յառաջ պատրաստեան ի բոլոր յարեն գրչագիրք այլ ևս
ի չիւրաքանչիւր ինչ, ի բերան ընթերցողաց. ընդ որս ես այն
ինչ. Ընդօրինակեցաւ գիրքս այս ընդ ձեռամբ տէրունական
օրինակաց, որ կան յարիմեղս գրոց սրբոյն ապամիրէանոյ՝
ի բրովք ձեռագրաց:

* Որպէս ի ծանոթագրէ ի վեր անդր, օրինակս ինչ ևիրն ասացին
ընդ ոյն ֆիլիմոնի յարեալ վերջագրի ինչ ի ներքինից յառաջ, ն
վասն առաջին պատճառանս. յառաջ ևան պատասխանի ինչ ի
գիտելոյ զՅայտնութենէն: որ ևս ըստ պատշաճի ի տրփնի յառաջ
քնելոյդ, առվասն ինչ ևս ի ներքս ի ծանոթագրութեան:

Digitized by Google

ՅԱՒԱՆՆ

Յայտնութիւն Յովհաննու։

Սրբոյ առաքեալին յովհաննու ե գիրս՝ որ ի լուի յայտնեալ է, զոր նախ մարգարէական ոգւով ցլինելոցն ի խաչելոյնէն տ ինքն ցնորս տեսանելով : Եւ յայտնի է լուի , զի ըստ ինչ կամ ըստ ինչ լինելոց տան յայտ գիրս՝ ասացուա լինի գիտել է : Եւ ե պատճառս յայտնելոյ այս : Զի նախ տան յայտ ցնդունելն ի բաց հալածելոյ՝ յաճ հաւատոյ ե պիտանացս : Երկն տիւ լինելք պատիլ ալիսարին : Եւ օրոյ մարգարէն ի ցրիս հինն ցնդունելոյ ե ցնծելոյն գնացիսն տի նախ գուալելոյն՝ զոր ինն ե ի ցաբելոյ : Ե գնան ասացելոյն տարելոյն՝ ի ե ցաբ ըր որ մաք գոյատն ե խոսելոյս : Յոր ի ցրիս հաստատուի հաստատելն ե ի ցեղելոյն . ապա զոր ինչ անգի ե յառաջ ի ցեղելոյ ինն ե գնալոյ : Հանճատնեք յառաջս նեղինն՝ յայտնելոյ ի ամենատեսչոյ ի ըզ գնալոյ ի պատահելոյն ի ի ժամանակն : Յորոյ ապա ասացելոյս , որ ինչ նախ տան ցնելն . ե յորոյ ասս նուալ , ի ինչ գի ե ի ցարքարեան ցիչ է . ե յայտնելոյ ան , ե յառաջելոյան ի ասացելոյ . ե ի ինչ որ գնայն ի գիրս յայտ , ապ ցե անասան նեղինն . զոր ե երկոյ ի ճանկատ ի ցրատելոյն . ե ցե ենոտոյ ե ելնելոյ ցե յայտնելոյ ի ամենատեսչոյ . ցե ապագնոյ ժամն . ե ցե ի ցաբելոյն ե արցնելոյան ապատեսչոյ . ցե ապագնոյ ժամն . ե նոր ի . ե պանասան հարատեսչոյն զոր ասն գիրս այս : Զորս ըստ օրինի մարգարէացն ցլինելոյն մարդ նագնագ ցերպարտեսչ պետան գնացատելոյսն ի ձանի ըստ ի ցարդ գոյն . ձրագարան ասցին . ե անատոր ցերպարան մարդոյ . ե ասցնա , ե գնալ գնագ գոյատնեսչոյ , ե գնալ հարատեսչոյ : Ե զոր ի ըստ գնագ : Ցե նախ գնատելոյատնեսչոյ ցնդունել ցնալ յատատնեսչոյ ցնալ ամանի , ե ցերպարտեսչոյն՝ գոյատնալ ի նոյն . ե բացամբ ինոյ գրոյն ըստ հնարան ժամանագին՝ յայտնեսչ զբերելոն , ի գարգալելոյ ատատելոյն գնալ ի ատագի հալյնգնան . յոր բոտ անգնագնի գայրագրին , ե գալն գատալ ցե ցնծան . ե գնալ հարատեսչոյն որ նախ տան գլատարան . յորոյ ե գնա գոյատնեսչոյ ցերպարտեսչոյն՝ ընդ որոյ ե գնալ ցերն ցնծ : Գոյատ նագ ե ի գրս ինոյն որ երիներ ծնանել , յայտնի զատագերատն գնալոյսն ընդ ներելոյսոյ՝ ինչերանն ատերատնին ե յատատ գնալ ցե յերանագնալոյ ի ցնալոյան , որ ե նեան . ե ցե գնատն ատատ ատատոյ հրելոյանոյն , գնալ ի գնգնեն արնանել ընեան : Գոյատ նագ ատել ցե յատելոյն գատատոյ խալեան , ե լոծանելոյ ի գատ նեսինն . ե գարելատ արնանելոյ գե ի ծոլ հրոյ ե ծնցրոյ , ե վան հատարելոյ յարոնցն ե գատատանին . ե վան նորոյ երինն ե երելն՝ զոր ծատանգեն ատգտոյն :

Գլուխք Յայտնութեան Յովհաննու։

ա. Յայտնութիւն Յիսուսի Քրիստոսի, որ եղև ատ նա ի յեռն հրելոյանի :

Digitized by Google

ՃԸ. Ոչ եթէ միթէ ի վեց ամսի ճրագիարանն պիտէիաւ պահելոյր:
ՃԹ. Թէ պինդ գրեաց առ հրեշտակն եկեղեցոյն եկեղեցոյն:
Ճ. Ոչինչ ե առ հրեշտակն պիտառնացոյց եկեղեցոյն:
ՃԱ. Ոչինչ առ պէրգամոյ եկեղեցոյն հրեշտակն:
ՃԲ. Ոչինչ ե առ թիատիրացոյց եկեղեցոյն հրեշտակն:
ՃԳ. Ոչինչ ե առ սարդեացոյց եկեղեցոյն հրեշտակն:
ՃԴ. Ոչինչ ե առ փիլադելփեայ եկեղեցոյն հրեշտակն:
ՃԵ. Ոչինչ ե առ լաւոդիկեացոյ եկեղեցոյն հրեշտակն:
ՃԶ. Ա՛ր երևելոյ նմա գրանցն երկնից ե գոան և լոյս երկնային:
ՃԷ. Ա՛ր գրոյն ինչելոյ, զոր ա՛ր խորոյ բանալ յեղեալոյ:
ՃԸ. Վասն ինչելոյ գաւրինն, և որ ի խորհրդին է:
ՃԹ. Լուծեսցեմ սաւառնի ինչոյն:
ՃՀ. Լուծեսցեն երկրորդ ինչոյն. և որ ի խորհրդին:
ՃԺ. Լուծեսցեն երրորդ ինչոյն:
ՃԺԱ. Լուծեսցեն լորրորդ ինչոյն, յորում և պատիճ ամպարշտացն:
ՃԺԲ. Լուծեսցեն հինգ ինչոյն, և մարդիան առ ասէ ևոյնն:
ՃԺԳ. Լուծեսցեն վեց ինչոյն, և հարցուածն որ ի վախճանի:
ՃԺԴ. Վասն ժրելոյն ի հարցուածոյ չորս հրեշտակացն, ասէ. հալածացն:
Ճ. Վ՛ա անբիծ բանիւն հեքաննասց պայծառապէնոյն առաքեն ասէ
ՃԼԱ. Լուծեսցեն եօթն ինչոյն, և քառասուն խնդոյ ապօրինի ասէն:
ՃԼԲ. Հարիանել զիմն առաքինոյ հրեշտակին, և ինչ հաւր ևոա և արիան հեզաս յեղիր:
ՃԼԳ. Ցերեսրորդին հարիանել սպառնացան որ ի ծովս ընկղմել:
ՃԼԴ. Ցերրորդին գողնի գասանացան ջուրն և գետ:
ՃԼԵ. Զորրորդին գողնէ՝ խոտորելոյն սպառել:
ՃԼԶ. Հինգերորդին գողնէն՝ եղ մարդս բանանիելոյ:
ՃԼԷ. Վասն վեցերորդ հրեշտակին որ լուծանել զնի վերայ եփրատ գոյ գերելոյն:
ՃԼԸ. Վասն հրեշտակին որ պեղեալ գամպն և գնիցանին, և ընդ վախճան նշանակեր:
ՃԼԹ. Ոչ պրկոյն ամս ասեսպարանին ի հրեշտակին:
Լ. Վասն ինոփոյ և եղիայի:
ԼԱ. Ոչ սպանանել սուրբ ի նեռանին՝ գաւրեալ յասանին:
ԼԲ. Վասն եսխինեզրոյ գողոյն հարցման. և գի գողին աբէն գնին ի հանգերձեալ գաւասարանին:
ԼԳ. Ա՛ր խոտորեալ եկեղեցոյ, որ խոհեմանէ և որ ի յետն նեռանին:
ԼԴ. Վասն յերկնոս պատերազմին ընդ հրեշտակին ընդ գնա, և նոր ծանման սպառնալի:
ԼԵ. Ոչ ա՛ր գասարդ վերացան ի հալածելոյ գերելեալի:
ԼԶ. Վասն գաղանին և գասն եղջերն, և եօթն գլխոյ նոցին:
ԼԷ. Վասն անասնոյ հարգանին: ԼԸ. Վասն անասնոյ նեռանին:
ԼԹ. Վասն գաղանին, և որոյ ընդունմ ձեռն. հալածացն:
Ճ. Վասն հրեշտակին՝ որ երալխասոյ լինել հանգերձեալ գասարանին:
ՃԱ. Վասն հրեշտակին որ գանհոսն բաբելոնի գարոզէր:

Digitized by Google

ԽԵ. Զգուշացուցանէ հրեշտակն լինել ընդեւ։
ԽԶ. Զի նոքա յամս հինգ պիտոյ երկրի գերծին վերջ։
ԽԷ. Վասն հրեշտակին՝ որ կիրճ ղտուանին այգին։
ԽԸ. Վասն Եւին հրեշտակին որ հարուածին զմարդիկ նախ քան զվախճան, և վասն ապականիչ գնոցն։
ԽԹ. Զի յառաջին ոչառաւաւկին հեղուլն՝ եհան հարուածք ամ պարշաւ։
Խ. Ցերկրորդին՝ հարուածք ի ծովայինս։
ԽԱ. Ցերրորդին՝ գետս յորիսն փոքիսն։
ԽԲ. Չորրորդին՝ փանիլն մարդիկ խորշոմեալ։
Ճ. Հինգն՝ զԲաֆաւորսուհիէ գազանին խառնարեղծութեանէ։
ճա. Վեցն՝ ճանապարհ պատ ի վերայ եփրատայ արեւելից բաց գաւառացն։
ճԲ. ՑԵւին՝ խորհուրդ և ըստ ի վերայ մարդկան։
ճԳ. Երկոյն հրեշտակին ասելիքն ցպատուիրէ գալոցն, և ըստ գալոցն Եւին գրելոյ և գաւան եղելոցն։
ճԴ. Զի ելիցեալ հրեշտակին գխորհուրդ պատուիրէն։
ճԵ. Վերջ հրեշտակին որ զանհնարելն բաբելոնի յայտնելոյ, և երկնային ձայնն խօսիլ ասել ի գալոցն։ և ելի անցանելն վայելչութիւն գալոցն։
ճԶ. Օրհնութեանն աբր երեսփին ալելուսաւ ի գանգրելն բաբելոնի։
ճԷ. Վերջ խորհրդոյս հարսանեացն գաւառին և ընդերձեալ։
ճը. Տեսանի ասելիքն վերջ չերկնելոյ բազմութիւն հրեշտակաց։
ճԹ. Զի ի գնհինն արկաս ձեռանն և որպէս ընդ նմա։
կ. Զի խաչելոյս սպանանալ ի խաչելոյնէն գոլ հինգ ցվերհանան, և վասն հազար ամին։
կա. Վասն պարզասպելոյ բազմահանդէս անասնոյ գերծ խոտոր վանողացն։
կԲ. Զի՛նչ առաջին յարութիւնն, և ամ գի՛նչ երկրորդ մահն։
կԳ. Վասն գոգայ և մագոգայ։
կԴ. Վասն նոքերոյն յանհնան, և հասարակաց յարութեան և գալոցն։
կԵ. Վասն նոր երկնի և երկրի, և վերինն Երի։
կԶ. Վասն աստղաձեոյ այնը որ յանհնան նոքեր։
կԷ. Վասն հրեշտակին որ ցուցանէր նմա զգալ գազանի գրամբքն վերինս։
կը. Վասն մարդոյ գեղոյն որ յանհնան արգասիս հանելոյս։
կԹ. Զի ոճ ի մարգարէիցն էս և գէ հրեշտակաց։
հ. Զի արձանագրութեան ի գնորէ առաքելոյ։
հա. Զի ոչ հրամայելոյս նմա ինել, այլ գարուցել զգնորիս։
հԲ. Զի նէնէլոյի և որ ի նմա հոգին ընդունի գի յայտնեալ քիս, և վասն անիծիցն որոց յաւելուածն ի գերս մանգանէն։

Digitized by Google

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՌԱՔԵԼԻՈՅ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅԻՍՈՒ ՔՐԻՍՏՈՍԻ, զոր ետ նմա Աստուած ցուցանել ծառայից իւրոց՝ որ ինչ լինել լոյծ է վաղվաղակի. և նշանակեաց առաքելով՝ ի ձեռն հրեշտակի իւրոյ առ
2 ծառայ իւր Յովհաննէս։ * Որ վկայեաց զվկայութիւն Աստուծոյ, և զվկայութիւն Յիսուսի Քրիստոսի, զոր ինչ և
3 տեսանէր։ Երանի՛ որ կարդասցէ և լսիցէ զբանս մարգարէութեանս, և պահիցէ զոր ՚ի նմա գրեալ է. զի ժամանակ մերձաւոր է։
4 * Յովհաննէս առ եւթն եկեղեցիս՝ որ են յԱսիա, շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յԱյն՝ և էին՝ և որ գալոցն է, և յեւթն ոգւոցն՝ որ են
5 առաջի աթոռոյն իւրոյ։ * և յՅիսուսէ Քրիստոսէ՝ որ է վկայն՝ որ է անդրանիկ ՚ի մեռելսն, և իշխան թագաւորութեանց երկրի. որ սիրեաց զմեզ, և ելոյծ զմեզ
6 ՚ի մեղս մերոց արեամբն իւրով։ * և արար զմեզ

---

* ՚Ի Վրիտգբիս՝ ոմանք դնեն համառօտիւ. Յայտնութիւն Յիսուսի Քրիստոսի. ընծայեաց նմա։

Գլ. ա. (1) Ոմանք. Որ լինելոցն է... առ. Յովհաննէս ծառայ իւր։ (2) Ոմանք. Վկայեաց զբանէն Աստուծոյ, և զվկայութիւնն Յիսուսի... և որ էր։ (3) Ոմանք. Երանի՛ որ ընթերնուն զբանս մարգարէութեանս այսորիկ, և որ լսեն և պահեն զոր ինչ ՚ի նմա գրեալ է։ (4) Ոմանք. Յովհաննէս առ եւթն... որ յասիա... և խաղաղութի՛ նէ՛ն։ (4) Ոմանք. Եւ եօթն հոգւոյն զօրութէ՛ն որ է։ (5) Ոմանք. Իւր ՚ի յիւրէ քոյէ... որ սիրեացն։ (5) Ոմանք. Անդրանիկ ՚ի մեռելոցք։ (6) Ոմանք. Իւրոյ. Նմա փառք և զօրութի՛ յաւիտ

մեզ Թագաւորս և քահանայս մեզ և հօր իւրոյ. որպէս
փառք և զօրութիւն՝ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւի-
տենից. ամէն: * Աշխատասիկ գալոյց է ընդ ամպս. և 7
պատցեն զնա ամենայն ազգք, և առաջին զնա ծակք
երկրի, և որք խոցեցին զնա՝ ամենեքեան յերկրի, և
կոծեսցին ի վերայ նր. այո՝ ամէն: * Ես եմ այլք, 8
և ես եմ քէ, ասէ տէր Աստ, որ էն՝ և որ ի՛ և որ գա-
լոցն է՝ ամենակալ: * Ես յովհաննէս եղբայր ձեր և 9
հաւասարակից նեղութեանցն՝ և արքայութեանն՝ և համբե-
րութեանն որ ի յիսուս՝ եղէ ես ի կղզւոյն որ անուանեալ
կոչի պատմոս՝ վասն բանին և վասն վկայութեանն յիսուի քրիստ:
Բ * Ես եղև ի հոգի ի կիւրակէին աւուրն, և լուայ 10
զձայն ետից իմ զվիճ իբրև զձայն փողոյ՝ որ ասէր ցիս.
Ես եմ ալփա և ով. պատմչին և վերջին. * զոր տես 11
սանես՝ գրեա՛ ի գիրս, և ուղարկեա՛ յեկեղեցիս որ ի յեփեսոս, և ի զմիւռնիա, և ի պերգամոնին,
և ի թիւատիրա, և ի սարդիս, և ի փիլադելփիա,
և ի լաւդիկիա: * Ես դարձայ տեսանել զձայնն՝ որ 12
խօսէր ընդ իս. և ի դառնալն իմում տեսի եւթն ճրագ-
դարան ոսկի: * և ի մէջ եւթն ճրագդարանացն նման 13
որդւոյ մարդոյ, զգեցեալ պատմուճան ոտնաքաշ,
և գօտեպատեալ առ սակաւիկ գօտի ոսկեղէն: * և գլուխ 14
նր և հեր իբրև զսպար սպիտակ՝ և ունի զձիւն.
և աչք նր ունի բոց հրոյ: * և ոտք նր նմանեալ պղծձոյ 15
ծխեալոյ ի մէջ հնոցի հրաչէկ. և ձայն նր իբրև զձայն

առանց յաւիտենից: Աշա՛ (7) Ոմանք. Ընդ ամպս
երկնից, և տեսցեն զնա ամենայն ազգք, և որք խոցեցին
և կոծեսցին ի վրա նր ամ ազգք երկրի, այո ամէն:
(7) Բ՚ցին. Ջնա ամ ազգք: (8) ի լաւ՚՚: Ես եմ ալփայ
և ով. որ ոմանք ասին ի բնաբանին, և սոփա ի լաւ՚՚. գնեն
այլք և քէ: (8) Ոմանք յառաջան գտանիս էդիսկ ասէ այս
պէս. Ես եմ ա, և ա, առաջինն և վերջինն, ասէ տէր:
(8) Ոմանք. Է՝ տէր ամենակալ: (9) Ոմանք. Հաւրակից
վշտաց և արքայութե՛՚՚. ես ի կղզիս որ կոչի պատմոս,
վասն բանին Աստ, և վկայութե՛: (10)(11) Ոմանք. Յաւուր
կիւրակէի, և լուայ զկնի իմ ձայն մեծ իբրև զփողոյ
սաստիլ. որ առաջնեադ: (11) Ոմանք. Տամեզ առ
եւթն եկեղեցիսն. յեփեսոս, և ի զմիւ՚՚. և ի թիւա-
տիրս, և ի սարդիս, և ի (11) Ոմանք յառնեա՛. Եկեղե-
ցիսն ոչ էն յոսիա. յեփեսոս: (12) Ոմանք. Որ խոսէր
ընդ իս՚՚. ի դառնալն իմ առ՚՚: (13) Ոմանք. Նմանի
որդւոյ մարդոյ, զգեցեալ պղինձուղ: (14) Ոմանք.
Եւ հեր ունի զսար՚՚. իբրև զբոց հրոյ: (14) Յօրինակին
Եւ ունի զձեւն: (15) Ոմանք. Նի՛ նման պղնձի ծխեալոյ:

Digitized by Google

16 լուծցի քաղաքացդ : * Եւ ասէր յաղագ ձեռնին իւրոցն
ասելոյ եւքն, և 'ի քերթանոյ նորա եղեալքն սէր քո
քերթանեան. և երիցք նոր իւրոյն զարհուրելին Աստուածոյ
17 ձեռակալ երևելին : * Եւ իւրոյն տեսին ՝ անկանիլ առ
ոտս նորա իւրոյն զմեռանել. և եդ 'ի վերայ իմ զաջ իւր՝
և ասէ ցիս . մի երկնչիր , ես եմ առաջինն, և ես եմ
18 յետինն : * և ես եմ կենդանի՝ և ես եղէյ որ մեռայ, և
ես եմ կենդանի . այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից
ամէն : ունիմ զիշխանութիւն մահուան և գժոխոց :
19 * գրեա զոր տեսանես՝ որ են , և որ յապա՝ և որ հասին
20 գերձեալ ի լինելն այսր : * Խորհուրդ եւքն տեսանես
զաջոյգ՝ զոր տեսեր իմ յաջս իմ, և զեւքն ձրագատանաս
ոսկիս . եւքն տասներկուքն՝ հրեշտակք եւքն եկեղեցեացն
են , և ձրագատանքն եւքն՝ եւքն եկեղեցիքն են :

Գ.Ի. Բ

1 Եւ հրեշտակի եկեղեցւոյն եկեղեցւոյն գրեա . այսպէս Գ
ասէ սուրբն՝ որ ունի զաւետարան եւքն յաջոյս
ձեռին իւրոյն, և շրջի 'ի միջ եւքն աշտանակի ոսկի
2 ասոյ : * Գիտեմ զգործս քո , և զվաստակս քո և զհամբե-
րութիւն քո . և զի չէ բարւոյն դիպաս , և փորձեցեր
որ ասեն զինքեանս առաքեալս՝ և չէ են, և հերքեալ
3 գիտ՝ և տեսեր : * Եւ համբերեցեր , և վաստակ վասն
4 անուան իմոյ՝ և ոչ յոգնեար : * Այլ ասեմ առ քեզ,
5 զի զսէրն քո զառաջինն թողեր : * յիշեա այժմ ուրա-
նօր

---

(16) Յմտնփ . Եւ ուներ զայլ իւրք տասներկու եւքեն , և 'ի քերթանոյ նոր տուր երիցսուրն սրբասէր եղեալքեր , և երիցք նոր . . . երիցք : (17) Յմտնփ . Նոր տայ գիշերահալ . . . և ասէ . մի երկնչիր , ես եմ սկիզբն՝ և ես եմ վախճան : (18) Յմտնփ . Եւ ես եմ որ մեռայ , և ահա ապրիմ կեանք գանձ եմ յաւիտեանս յաւիտենից , և ունիմ : (19) Յմտնփ . Զորս տեսանեանդ , որ են և որ հանդերձեալ են լինելոց յետ այսոցիկ : (20) Յմտնփ . Եւքեն տասներկուքն զոր տեսեր յաջոյդ իմ, և զեւքեն ասեմ Ճրագատանացդ, եւքեն տասներկուքն հրեշտակք են , և եւքեն աշտանակքն եւքեն եկեղեցիքն են :

Գ.Ի. Բ. (1) Յմտնփ . Ա. հրեշտակի . . . այսպէս ասէ որ ունի զեւքեն տասներկու յաջ իւրոյ . . եւքեն աշտանակաց ոսկւոյ : (2) Յմտնփ . Գիտեմ զգործս քո , և զվաստակ և զհամբերութիւն , և զի ոչ կարես բառնալ զչարսն . և փորձեցեր զի տասներկին զանձինս առաքեալս գոլ , և ոչ էին . և գտեր զնոսա սուտս , և բարձեր զնոս : Ո՞ր ոչ գիտես . փորձեցեր զնոս որք տասներկին : (3) Ա. ոմանս գիտես . Եւ նզովս վն ան'' : (4) Յմտնփ . Զսէր քո զառաջինն :

Digitized by Google

անհաւրն՝ և ապաշաւեսցի, և զառաքինին գործսն քո ասցեն ։
ապա քեզ ոչ՝ գամ՝ եւ վաղվաղակի, և չարժիցեմ զաշ-
տարակս քո՝ ի տեղւոջէ իւրմէ՝ եթէ ոչ ապաշխարես-
ցես ։ * Այլ զայս ասա՝ զի առեսցես զգործսն նո- 6
կուայսոսի, զոր ես առնեմ ։ * Որ ունիմ ականջս լանջ- 7
ւոյ՝ լուիցէ զինչ ասէ հոգին ցաս առ եկեղեցիս ։ որ
յաղթեցէն՝ տայց նմա ուտել ի փայտէն կենացդ որ է ի
միջ դրախտին յոյ ։

Դ * Եւ առ հրեշտակ դիւրաւնացւոց եկեղեցւոյն գրեա ։ 8
այսպէս ասէ անըմբռնելիքն և անվախճանելն, որ եղեւ մե-
ռեալ՝ և կենդանացաւ ։ * Տեսի զգործս քո՝ և զնե- 9
ղութիւն և զաղքատութիւն՝ այլ աղքատ ես քո՝ մեծա-
նիր եղիցի ։ և զհայհոյութիւնն՝ որ ասեն զինքեանս հր-
ըեայս գոլ, և չէին ինչ, այլ ժողով սատանայի ։ * Մի 10
երկնչիր՝ վն որոյ կամիս չարչարել ։ ահա հանդիպրմէ
բանտարկուն արկանել ի ձէնջ ի բանտ, զի փորձիջիք ։
և ունիք նեղութիւն աւուրս տասն ։ լիր հաւատարիմ
մինչև ի մահ, և տացց քեզ զպսակն կենաց ։ * Որ ու- 11
նի ականջս լանջոյ՝ լուիցէ զինչ հոգին ցաս ասէ առ եկե-
ղեցիս ։ որ յաղթէ, ոչ անիւրասի չիրկիսրգ մահուանէն ։

Ե * Եւ առ հրեշտակն՝ որ ի սարդիսի եկեղեցին, գրեա ։ 12
այսպէս ասէ՝ որ ունի զաւուրն երկայնչրի սրուալ ։ * Տե- 13
սի զգործս քո, և զի քնահակեալ ես ասէ մեռանել և ա-
սանայի ։ և ունիս զանունն իմ, և ոչ ուրացար զհա-
ւատս իմ յաւուրս յորում անիծեալսն վկայն իմ հաւա-
տարիմ եղեւ ։ զի վկայ է իմ հաւատարիմ ամէն հաւատա-
ցեալ, որ սպանաւ ի ձէնջ որ կայք՝ ասր սատանայի ի
քնահակեալ ։ * Այլ ունիմ առ քեզ սակաւ ։ զի կայ ասա 14
քեզ վարդապետութեանն բաղաամայ, որ ուսոյց զբա-
լակ դնել գայթագղութեան առաջի որդւոցն իսրայէլի ,
ասաել ՝ ուտել զոհելեացն և պոռնկել ։ * այսպէս և դու՝ 15
ունիս զվարդապետութեանն նիկոլայէացեաց՝ զոր ես ա-
տեմ ։

---

(5) Օրինակ ի ընդ ոսկանայ ։ Ջաշտանակս քո ՚ի տեղւոջէ ։
իսկ այլք առնեն համայն ձեռագրս ունին՝ զաշտարակս քո ։
(6) Ոսկան ։ Զոր և ես ատեմ ։ (7) Ոմանք ։ Հոգին ասէ ես
ձէ՞ ։ յաղթէ, տացց ։ (8) Օրինակ ի ։ Անհակիրքն և ան-
հատապատծէն , որ ե՞ ։ (9) Ոմանք ։ Եւ չեն ինչ, այլ ժո՞ ։
ի՞ր ոսկան ։ Եւ ոչ են, այլ ժողովք սա՞ ։ (10) Ոմանք ։
Ահա հանդիպրձեալ է բան՞ ։ (10) Ոսկան ։ Եւ ունիք
ցնէք զինեղութիւն ։ (11) Ոմանք ։ Որ ունի ունկն լանջոյ ։
հոգին ասէ ։ (12) Ոսկան ։ ՚ի սարդիսացի եկեղեցւոյն ։
(13) Ոմանք ։ Եւ ասր քնահակեալ եւս, որ ա՞ ։ (14) Ոմանք ։
Ունիմ ասել առ քեզ ։ ։ քաղաամայ որ ասատցն ։
(15) Ոմանք ։ Զոր ես ատեմ ։

Digitized by Google

16 տեսեալ : * Եւ դէտ՝ ապաշխարեցէք, ապա թէ ոչ՝ գայմ
վաղվաղակի, և պատերազմիցայց ընդ նոսա սրով բե-
17 րանից իմոյ : * Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ
հոգին ասէ առ եկեղեցիս • որ յաղթէ՝ տացս նմա ա-
ծել ՚ի մանանայէն ծածկուածոյէդ, և տացս նմա պիտին
սպիտակ • և գրեալ անուն նոր ՚ի պիտին, զոր ոչ ոք գի-
տէ, քայց միայն որ առնոյն :
18 * Եւ առ հրեշտակին որ ՚ի Թիւատիրոյ եկեղեցին գրեա • Զ
այսպէս ասէ որդին Աստուծոյ, որոյ աչքք իբր են իբրև բո-
19 ցոյն հրոյ, և ոտք նորա նմանք պղնձի ծխելոյ : * Գիտեմ
զգործս քո, և զսէր, և զհաւատս, և զպաշտօն քո • հասոյ
ետրուելեաւ՝ զի բազումք ե վաստակ քո վերջինն քան զա-
20 ռաջինն : * այլ ասեմ առ քեզ քանզի՝ զի Թողեր ըզ-
կինն զյեզաբէլ • որ ասէր զինքն մարգարէ՛ և ուսու-
ցանէր մոլորուելիք՝ զծառայս իմ՝ պոռնկել և ուտել
21 զզոհեալս : * և ետուս նորա ժամանակ ապաշխարել ըզ-
22 պոռնկութենէն իւրմանց՝ և ոչ ապաշխարեցին : * Ա-
հաւասիկ ես արկանեմ զնա ՚ի մահց, և զգործակիցս
իւր ընդ որս չնացաւն՝ ՚ի նեղութիւնս մեծամեծս • եթէ
23 ոչ ապաշխարեսցեն ՚ի գործոց իւրեանց : * և զորդիս
նորա սպանից մահաւամբ • և ծանիցին ամ եկեղեցիք՝
թէ ես եմ որ յանգիմանեմ զերիկամունս և զսիրտս •
24 և տամ ձեզ իւրաքանչիւր ըստ գործոց իւրեանց : * Ա-
յլ ձեզ ասեմ օրք ՚ի Թիւատիրս էք, և ոչ ունիք զվարդա-
պետութիւնս զայս • որ ոչ ծանեան զքաջս սատանայից
25 զոր խօսին • ոչ արկից ձեզ ծանրութիւն : * այլ զոր
26 ունիք ապահիցէք մինչև ես գամ : * Եւ որ յաղթէ՝ և
պահէ զգործս իմ մինչև ցվախճան, տացս նմա իշխա-
27 նութիւն ՚ի վերայ ազգաց : * և հովուեսցէ զնա գաւա-
զանաւ երկաթեայ, և իբրև զանօթ բրտեաց փշրեսցէ
28 զնա : * որպէս և ես ընկալայ ՚ի հօրէ իմմէ, և տացս
29 նորա զաստղն առաւօտուն : * Որ ունի ականջս՝ լուիցէ
զինչ հոգին ասէ առ եկեղեցիս :

ԳԼ. Գ.

1 Եւ առ հրեշտակն սարդիսացւոց եկեղեցւոյն գրեա • Է
այսպէս ասէ՝ որ ունի զեւթն հոգին Աստ. .

---

(17) Ոմանք. Որ ունի ականջս՝ լուիցէ : (17) Յօրինակին Ա-
սէ առ եկեղեցին : (21) Ոմանք. Ապաշխարելոյ զպոռնկ
կութէ : (24) Ոմանք. Չխորհուրդս սատանայի զոր : (24) Ո-
մանք. խօսին, սակայն ոչ արկից զձեզ այլ ծանրութիւն :
(26) Ոմանք. Եւ որ պահէ զգործս : (28) Ոմանք. Եւ տացս
նմ զաստղն : (29) Ոմանք. Ականջս լսելոյ, լուիցէ :
ԳԼ. Յ. (1) Ոմանք. Եւ առ հրեշտակս սարդիկեացւոց

Digitized by Google

ասեմ ։ Տեսի զգործս քո , զի անուն կենդանւոյ ունիս՝ և մեռեալ ես ։ * լեր արթուն , և հաստատեա զայսուհետև՝ զի հանդերձեալ ես մեռանելոյ . քանզի չէ գտի զգործս քո կատարեալ առաջի աստ ։ * Այրդհաւք յիշեա թէ ընդուներ լուարն , և պահեա , և ապաշխեա զնա . ապա թէ ոչ գուարթնանաս՝ գամ որպէս գող . և ոչ ոք իմանայ զժամուն որ եկից քեզ ։ * Ունիս սակաւ մի զանուն ասորդեացուցն , որք ոչ ապականեցին զհանդերձս իւրեանց . և կենան ընդ իս սպիտակաւք՝ որովհետև արժանի եղեն ։ * Որ յաղթէ՝ սպիտակ զգեցցի ասէ , և ոչ ջնջեցից անուն նորա ի գրոց կենդանոց . և խոստովանեցայց զանուն նորա առաջի հօր իմոյ և առաջի հրեշտակաց ։ * Որ ունի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ ասէ հոգին առ եկեղեցիս ։

Ը *Եւ առ հրեշտակն փիլադելփացւոց եկեղեցւոյն գրեա . այսպէս ասէ սուրբն , ճշմարիտն , որ ունի զբանակաւոր դասն Դաւթի . քանալ՝ և ոչ ոք ի որ փակէ , և փակէ՝ և ոչ ոք ի որ քանայ ։ * Տեսի զգործս քո . ահա եւասա առաջի քո դուռն բացեալ , զոր ոչ ոք կարէ փակել . զի սակաւիկ ունիս զօրութիւն , և պահեցեր զբանս իմ , և ոչ ուրացար զանուն իմ ։ * Ահա տամ քեզ ի ժողովոյն սատանայից , որք ասեն զինքեանս հրեայս գոլ՝ և ոչ են , այլ ստեն . արարից զնոսա՝ զի եկեսցեն և երկիր պագցեն առաջի ոտից քոց , և ծանիցեն զի ես սիրեցի զքեզ ։ * զի պահեցեր զբան համբերութեան իմոյ , և ես պահեցից զքեզ ի ժամ փորձութեան քոյ . որ հանդերձեալ է գալ յամի ամենայն փորձել զամենայն երկիր ։ * Ահա գամ վաղվաղակի , կալ զոր ունիս՝ զի մի ոք առցէ զպսակ քո ։ * Որ յաղթէ՝ արարից զնա սիւն տաճարի Աստուծոյ իմոյ , և արտաքս այլ մի ևս ելցէ . և գրեցից ի վերայ նորա զանուն Աստուծոյ իմոյ , և զանուն քաղաքին Աստուծոյ իմոյ՝ զՅերուսաղէմ , որ իջանէ յերկնից յԱստուծոյ իմմէ . և զանուն իմ նոր ։ * Որ ունի ականջս՝ լուիցէ զինչ ասէ հոգին առ եկեղեցիս ։

* Եբ

ե'։ (3) Յոհան . Պահեաւ և ապաշաւեաւ ։ (4) Իմանաք . Որ ունիցես սակաւ մի ։ (4) Յօրինեալին . Զանուն սարգացուցն ։ Որ ոսկան . Սարգիսեանացուցն ։ (5) Ոսկան . Խոտ առավանեցիկ զգան'' ։ (5) Յոհան . Չերկշաւակաց նոյն ։ (6) Ոսկան . Ականջս՝ լուիցէ ։ (7) Ոսկան . Ասէ հրեշտակին եկ. քաղքաքսիրեաց եկեղ'' ։ (7) Յոհան . Սիրեր և չշմարտեսին ։ (7) Բիչկ . Բանայ , և ոչ ոք է ։ (8) Ոսկան . Զի սակաւ ուազորութիւն գոս , և պահեցեր զբան իմ ։ Որ ոսկան . Զի սակաւ է զօրութիւն քոյ ։ (12) Յոհան . Ելերկինից յայ իմմէ , և անուն իմ նոր ։

Digitized by Google

14 *Եւ առ հրեշտակին լաւոդիկեացւոյն գրեա· Ահա
այսպիսիս առաջնոյն՝ վկային հաւատարմին և ճշմարտին,
15 սկիզբն արարածոց Աստուծոյ եմ։ * Գիտեմ զգործս քո՝
զի ոչ ցուրտ ես՝ և ոչ տաք. պարտ էր քեզ ցուրտ լի-
16 նել՝ և կամ տաք։ * Այլ զի տաք ես՝ և ոչ ցուրտ և
ոչ տաքուրտ, հանդերձեալ ես փսխիլ ի բերանոյ իմմէ։
17 * Զի ասես. մեծատուն եմ՝ և մեծացայ, և ոչ իւիք
կարօտ եմ. և ոչ գիտես՝ եթէ դու ես ողորմելի և
18 հեղգ, և աղքատ, մերկ և կոյր։ * Ասդ՝ ես խորհրդ-
ական եղեալ քեզ, առ գնեա յինէն ոսկի փորձեալ ի
հրոյ՝ զի մեծասցիս, և հանդերձս սպիտակս՝ զի քո-
զչչեսցիս, զի մի երեւեսցի ամօթալիցուն մերկու-
թիւն քոյ։
19 և դիր փիղ յաչս քո՝ զի տեսցիս։ * Եւ՝ զորս սիրեմ,
յանդիմանեմ և խրատեմ. նախանձաձեռ այծեմ և ապաշ-
20 խարեա։ * Ահաւասիկ կամ՝ եմ առ դուռն և թակեմ.
եթէ ոք լուիցէ ձայնի իմոյ՝ և բանայցէ զդրունսն,
մտից առ նա՝ և ընթերց առաքից նա, և նա ընդ
21 իս։ * Որ յաղթէ՝ տացից նմա նստել ընդ իս յաթոռ
իմ, որպէս և ես յաղթեցի՝ և նստայ յաթոռ հօր իմ
22 մէջ։ * Որ ունիցի ականջս՝ լուիցէ զինչ ասէ հոգին
առ եկեղեցիս։

ԳԼ. Դ.

1 Յետ այնր տեսի տեսիլ՝ և ահա դուռն երկինից բաց
եղեալ էին, և ձայն փողոյն առաջնոյ զոր լուայ
խօսակից ընդ իս և ասէր. Ել այսր՝ և ցուցից քեզ զինչ
2 լինելոց է յապայ ժամանակս։ * Եւ ժամանակաւ յիս
3 հոգի։ և ահա աթոռ էր՝ զի կայր յերկինս։ * և՝ ի
վերայ աթոռոյն նստեր նմանն տեսլեան ականց, յասպ-
4 եղ և սարդիոնի։ * և քահանայք չորք զաթոռսն՝
նմանեք տեսլեան զըմրդխոտի։ և շուրջ զաթոռսն՝ աթ-
ոռք քսան և չորք, և՝ ի վերայ աթոռոցն նստեալ քսան
և չորք երիցունք՝ զգեցեալ հանդերձս սպիտակս, և

---

(14) Ոսկան· Եւ առ հրեշտակս լաո՝՝՝· և Ճշմարիտ, որ
է սկիզբն արարածոց։ (17) Ոսկան· Եւ ոչ իւիք կարօ-
տեմ։ (20) Ոսկան· Ընդ դուրս քո և բանայ՝՝։ (20) Ոսկան·
Եւ բանայ զդրունս։ (21) Ոսկան· Յաթոռս իմ։ (21) Ո-
սկան· Որ ես յաղթեցի։ (22) Ոսկան· Որ ունի ականջս
լսել լուիցէ, զինչ հոգին ասէ։

Գլ. դ. (1) Ոսկան· Եւ յետ այսորիկ տեսի՝՝՝· փողոյն
զոր լուայ զառաջինն խօ՝՝՝· լինելոց է առ յապայն։
(2) Ոսկան· Եւ վաղվաղակի եղէ ես հոգւով, և ահա
աթոռ անդ կայր երկինս։ (3) Ոսկան· Եւ յասպեղ նմանեալ
նմանութեամբ տեսլեանն ականց յասպ՝՝։ (4) Ոսկան· Պատկեր

Digitized by Google

'ի գլուխս իւրեանց պսակս ոսկիս : * և յանդուդ ան- 5
ան եւ լանեին փայլատակմունք և ձայնք և որոտմունք. և եւթն լամպարք հրոյ բռնբռնէին առաջի աթոռոյն, որ են եւթն հոգիքն ոյ : * եւ ներ առաջի աթոռոյն 6
ծով ապակեայ նման սպիտակակուռ առտին, և 'ի մէջ աթոռոյն չորք կենդանիք՝ և լի էին աչօք առաջոյ և յետոյ : * եւ ներ կենդանին առաջինն նման առիւծոյ, 7
և երկրորդ կենդանին նման զոտւոյակի, և երրորդ կեն-
դանին երեսս մարդոյ, և չորրորդ կենդանին նման
արծուոյ թռուցեալ : * եւ չորեք կենդանացն էին 8
մին մին 'ի նոցանէ վեց թեւք չուրջանակի, և 'ի ներ-
քոյ լի էին աչօք, ոչ հանգչէին՝ ոչ գիշեր և ոչ ցդիւ
ձեր՝ ասելով. Սո՛ւրբ սո՛ւրբ սո՛ւրբ սո՛ւրբ սո՛ւրբ սո՛ւրբ ամ-
ենակալ՝ որ էր և ե՛ւս ,և որ գալոյ ես : * եւ յորժ- 9
ամ տային կենդանիքն փառս և պատիւ և գոհու-
նասդութիւն 'ի վերայ աթոռոյն՝ կենդանւոյն յաւիտեան
յաւիտենից : * և դիզին զպսակս իւրեանց առաջի ա- 10
թոռոյն ասելով, * արժանի ես տէր եղ՝ տա- 11
նուլ փառս և պատիւ և զօրութիւն, զի դու ստեղծեր զամ-
և 'ի կամացն քո ստեղծան՝ և կան հաստատեալք :

ԳԼ. Ե.

Եւ տեսի 'ի ձեռս աջոյ՝ որ նստէր 'ի վերայ աթո- 1
ոյն գիրք՝ գրեալ ներքոյ և արտաքոյ, և կնքեալ
եւթն կնիքով : * եւ տեսի հրեշտակ մի զօրաւոր, զի 2
քարոզէր 'ի ձայն մեծ . ո՞ է արժանի բանալ զգիրքն՝
և

ոսկեղէնս : (6) Նման . եւ առաջի աթոռ" . . ապակեղէնն
'ի նմանութեան սպի" . . և 'ի մէջ աթոռոյն և չուրջ զա-
թոռոյնն չորք կենդանիք լի աչօք յետոյ և առաջոյ :
(7) Նման . Առնեղ երրոր : (8) Նման . Վեց թեւք չուրջ
լցեալ աչօվք . և ոչ հանգչէին . . յաւուրս, այլ : (8) Ո-
նան գիտեն ըստ լաթինականին ասեն երիցս սո՛ւրբ , որ ա՛ն գրեալ
գիրք համառօտ ընթերցուածոյն օրինակաց յոանէս գնեն իննիցս
սո՛ւրբ : (9) Նման . կենդանիքն զպատիւ և զգոհութի . . .
յաւիտենից, ասեն : (10) Նման յաւելու . * Ընդունելի
ման և յարբ երիցուսին առաջ ի նոսքելոյն յաւետն և երիք պա-
տանին կենդանւոյն յաւիտենից յաւիտենից . և դնեն զպսակ-
ատակ իւրեա" . որ պատուի յամ գրելոյն մէր : (10) Նման .
եւ դնեմ զպա" . . աթոռոյն՝ ասելն : (11) Նման . Ա-
ժան է քեզ տէր մեծ . . զպատուս և զպատիւ . . զի գո-
ստացար զամ՝ և 'ի քո կամացդ ստեղ" :

Գլ . Ե . (1) Նման . Եւ տեսի յաջոյ ձեռնէն որ նստէր
յաթոռն զի ունէր գիրկն գրեալ : (2) Նման . Ձայնեմ
մեծաս և ասէր , տէ՛ է այ" . . զկնիքդ . . զնիքն գոյա :

Digitized by Google

3 և լուծանել զնիքը նր: * և ոչ ոք կարէր՝ ոչ ի յերկինս
և ոչ յերկիր, և ոչ ի ներքոյ երկրի՝ բանալ զգիրքն,
4 զի ոչ տեսին զնա: * Եւ ես լայի ուժգին՝ զի ոչք գը-
5 տաւ արժանի բանալ զգիրքն և հայել ի նա: * և մի
յերիցանցն ասէ ցիս· մի լար, ահաւասիկ յաղթեաց
առիւծն յազգէն յուդայ յարմատոյն դաւթի՝ բանալ
զգիրքն՝ և լուծանել զեօթն կնիքսն նորա:
6 * Եւ տեսի՝ ի մէջ աթոռոյն և ի մէջ չորից կենդա- ԺԲ
նեացն, և ի մէջ երիցանցն՝ գառն կայր զենեալ, որ
ունէր եւթն եղջերս, և աչս եւթն՝ որ են եւթն հո-
7 գիք որ՝ որ են առաքեալ ընդ ամ երկիր: * և եկն
ընկալաւ յաջոյ աջոյն նր՝ որ նստէր ի վերայ աթո-
8 ռոյն: * Եւ յորժամ առ զգիրքն, չորք կենդանիքն և
քսան և չորք երիցունքն անկանէին առաջի գառնին·
և ունէին իւրաքանչիւր քնար՝ և բաժակս ոսկի լի
9 խնկով, որ է աղօթք սրբոցն: * և օրհնէին երգս նորա
և ասէին· արժանի ես առնուլ զգիրքդ՝ և բանալ զըն-
կնիքս դորա, զի զնաւեր՝ և գնեցեր զմեզ ամ արեամբդ
քով՝ յամ ազգաց և ի լեզուաց և ի ժողովոց հեթա-
10 նոսաց: * և արարեր զնոսա ամ մերոյ Թագաւորս և
11 քահանայս՝ Թագաւորել ի վերայ երկրի: * Եւ ես տե-
սի և լուայ ձայն հրեշտակաց բազմաց՝ որք կային
չուրջ զաթոռովքն և զչորիսեքն կենդանեաքն և զքահա-
նայիքն· և էր թիւն նց՝ բիւրք բիւրուց՝ և հազարք
12 հազարաց· * ասէին ձայնիւ մեծաւ· արժան է գառնդ
զնեռալ առնուլ զօնէծուն և զհմտութիւն և զզօրութիւն և
13 զպատիւ և զփառս և զօրհնութիւն: * Եւ զամ արարածս՝
որ են յերկինս և երկրի, և ի ծովու և որ ի նոսն՝ լուայ
զնս ասելիս· նստողացն յաթոռն՝ և գառնն՝ օրհնեալ բարձ-
րացեալ և փառաւորեալ յաւիտեանս յաւիտենից:
* և

---

(3) Ոմանք· Ոչ յերկինս և ոչ յերկրի: (3) Ոմն· Բա-
նալ զգիրքն, և ոչ նայել ի նա: (4) Ոմանք· Եւ ողբային
բազմք զի ոչ ոք գտաւ արժանի բանալ զգիրքն և ըն-
ծեռնուլ զնա, կամ առնանել զնա: (5) Ոմանք· Եւ մի
ոմն յերիցանցն ասէ, մի ողբայք, ահաւա՛՛՛ բանալ զգ-
գիրքն և զեւթն: (6) Ոմանք· Եւ ի մէջ աթոռոյն և
չորից կենդա՛՛՛· զնեալ, որոյ եւթն եղ՛՛՛ ամ առա-
քեալ Ը: (7) Ոմն· Եւ եկն և հաւաս յաջոյ: (8) Ո-
մանք· Յորժամ էառ զգիրսն՛՛՛ որք են ասղօթք սր՛՛:
(9) Ոմանք· Առնուլ զգիրսդ՛՛՛ և ի ժողովոցդ հե-
թանո՛՛: (10) Ոմանք· Քհնյս և Թագաւս Թագաւս՛՛: (12) Ո-
մանք· Եւ ասէին ձայնիւ մեծաւ, արժանի է՝ Ո՛ ո-
մանք· Որք ասէին: (13) Ոմանք· Եւ որք ի ծովու: (14) Ո-
մանք յաւելուն· Ընդ, և երկիր ապագանէին նմա:

Digitized by Google

* և չորք կենդանիքն ասէին, ամէն. և երիցունքն անկ- 14
եան ապաստիկեցին և երկիր պագանէին:

ԳԼՒ Զ:

ԱԳՆ ե տեսի զի եբաց գիմին՝ ի հինգոցն, և լուայ՝ ի միով 1
ի՝ ի չորից կենդանեացն իբրև ձայն որոտմանն՝ զի
ասէր՝ Թէ գայ: * և տեսի՝ և ահա ձի սպիտակ, և 2
որ հեծեալն էր՝ ի նմա՝ ունէր աղեղն. և առաւ նմա
պսակ, և ելն յաղթօղն զի յաղթեսցէ:

ԱԴ* Եւ յորժամ եբաց զկնիքն երկրորդ, լուայ երկրորդ 3
կենդանւոյն՝ զի ասէր, գայ: * և ել այլ ձի կարմիր. 4
և որ հեծեալն էր՝ ի վերայ նր՝ տուաւ նմա առնուլ
զխաղաղութիւն յերկրէ, զի զմիմեանս զնցեն. և տուաւ
նմա սուր մի մեծ:

ԱԵ * Եւ յորժամ եբաց զկնիքն երրորդ, լուայ երրորդ 5
կենդանւոյն՝ զի ասէր՝ Թէ գայ. և տեսի՝ և ահա ձի
սեաւ, և որ նստեալն էր՝ ի վերայ նր՝ ունէր կշեռք՝ ի
ձեռին իւրում: * և լուայ ձայն՝ ի միջոյ չորից կենդա- 6
նեացն. կասկիծ մի ցորենոյ դենարի միոջ, և երեք կա-
պիճ գարւոյ դենարի միոջ. և ձէթոյ և գինւոյ մի՛ վնասեսցես:

ԱԶ* Եւ յորժամ եբաց զկնիքն չորրորդ, լուայ ձայն՝ ի 7
չորրորդ կենդանւոյն՝ զի ասէր՝ Թէ գայ: * և տե- 8
սի՝ և ահա ձի չլուռ (որ է պաղատկան): և որ նստէրն
՝ի վրն նր՝ ունէր զմահ, և դժոխքն երթային զհետ նր.
և տուաւ նմա իշխանութիւն չորրորդ մասին աշխարհիս տա-
տանել սրով և սովով և մահովք և գազանօք երկրի:

ԱԸ * Եւ յորժամ եբաց զկնիքն հինգերորդ՝ տեսի՝ ի ներ- 9
քոյ սեղանոյն զհոգիս նոցա որ սպանեալ էին բա-
նին Այ՝ և վասն վկայութեանն նր զոր ունէին: * որք տեսին 10
ձայնիւ մեծաւ. մինչև յե՞րբ սուրբ և ճշմարիտ՝ ոչ գա-
տիս և խնդրես զվրէժ արեան մերոյ՝ ի բնակչաց երկ-
րի: * Եւ տուաւ նոցա արկանելիս սպիտակս, և ասա- 11
ցաւ նոցա զի հանգիցեն փոքր մի ժամանակ, մինչև լցցին
ծառ

(14) Ոմանք յաւելուս. Եւ փան և լոյծ երիցունքն անկա՛.. երկիր պագանէին. ՚ի՚ենդանւոյն յաւելեալս չունին:

ԳԼ. Զ. (1) Օրինակ ի. Զի երբայ գաւն գիմինն է հինգոցն: (1) Ոմանք. Ասէր. գայ: (3) Ոմանք. Ասէր, գայ և տես. (4) Ոմանք. Հեծեալն էր ՚ի նմա... սուր մեծ: (5) Ոմանք. Ասէր գայ: Որ սպան. գայ և տես... ունէր կշեռս ՚ի: (7) Ոմանք. Գայ և տես: (8) Ոմանք զանց առնեն դնել ՚ի բնաբանի, այլ ՚ի լուսանցս նէր նշանակին զբազադրեալ չլուռսին, այլազգի բառիւքն՝ պատչուկս, կամ, ասղչուկս: (9) Ոմանք. Աչ մարգկան զենեարլ միս: (10) Ոմանք. Որք ասէին ՚ի ձայն մեծ: (11) Ոմանք. Փոքր մի

Digitized by Google

Ծառայեսցին ք նոցա և եղիցին նոցա՝ որք հանդերձեալ են կատարել իբրև զնոսա ։

12 * Եւ տեսի յորժամ եբաց զկնիքն վեցերորդ՝ եղե շարժ մեծ ։ Եւ արեգակն եղե սեամբ իբրև զկատեր
13 այծեայ, և լուսինն բոլորովին եղե արիւն ։ * և աստեղք երկնից թօթափեցան ՚ի յերկիր, որպէս տերև
14 թզենւոյ զի ուժգին շարժիւն ՚ի հողմոյ ։ * և երկինն իբրև զմագաղաթեայ գիրս գալարեր ։ և ամ լերինք
15 և կղզիք ՚ի տեղւոյ իւրեանց շարժեցան ։ * Եւ թագաւորք երկրի և իշխանք՝ հազարապետք և մեծամեծք և զօրաւորք՝ և ամ ծառայք, և ամ ազատք՝ թաքուն
16 ցին զինքեանս յայրս և ՚ի ժայրս վիմաց ։ * և ասէին լերանց՝ Թէ անկարձուք ՚ի վերայ մեր, և ցբլուրս՝ Թէ
17 ծածկեցէք զմեզ ։ * զի եկն օր մեծ բարկութեան նորա ։ և ո՛վ կարէ կալ առաջի նորա ։

Գ.Ի Է·

1 Ա՛ետ յետ այնորիկ տեսի՛ չորս հրեշտակս զի կային ՚ի չորս անկիւնս երկրի ։ և ունէին զչորս հողմս երկրի՝ զի մի՛ շնչեցէ հողմ ՚ի վերայ երկրի, և մի՛ ՚ի ծո
2 վոյ ։ և մի՛ ՚ի ծառս ։ * Եւ տեսի այլ հրեշտակ զի ել յարևելից, և ունէր զնիւթ այ կենդանւոյ, և աղաղակեաց ձայնիւ մեծաւ առ չորս հրեշտակսն՝ որոց ա
3 ռեալ էր իշխանութիւն առնականել զերկիր և զծով ։ * և ասէր ։ մի՛ նեասէք երկրի՝ մի՛ ծովու՝ մի՛ ծառոց, դա
4 դարեցէք մինչև կնիքեցից զծառայս այ իմոյ ։ * Եւ լուայ զթիւ կնքելոցն՝ հարեւր քառասուն և չորք հազար՝
5 կնքեալք յամենայն ազգս որդւոցն Իսրայէլի ։ * Յազգէն յուդայ՝ երկոտասան հազար կնքեալ ։ Յազգէն ռուբինի՝ երկոտասան հազար կնքեալ ։ Յազգէն գադայ՝ երկոտասան
6 հազար կնքեալ ։ * Յազգէն ասերայ՝ երկոտասան հազար կնքեալ ։ Յազգէն նեփթաղիմայ՝ երկոտասան հազար կնքեալ ։ Յազգէն մանասէի՝ երկոտասան հա
7 զար կնքեալ ։ * Յազգէն շմաւունի՝ երկոտասան հազար կնքե

Ժամս ։ (12) Յօբինակին ։ Զկնիքն վեցերորդն ։ (12) Ո՛չ ոք ։ Եւ ահա շարժումն մեծ եղև ։ (12) Ոմանք ։ Ծածկ այծերու այծեաց ։ (12) Բ՚ն ։ Իբրև արիւն ։ (13) Ոմանք ։ Ուժգին հնչեսցի ՚ի հողմոյ ։ (14) Ոմանք ։ Եւ երկինք իբրև ։ (16) Ոմանք յաւելուս ։ Զմեզ չերեսաց նստողին ՚ի վէմ աքառոյն, և ՚ի բարկութենէ գառին ։ Զի եկն ։

Գլ. Է ։ (3) Ոմանք յաւելուս ։ Եւ ասէ մի՛ ինչ՝՝ ։ զծառայս այ իմոյ ՚ի ճակատս նոցա ։ (3) Ոմանք ։ Եւ մի՛ ծառոց ։ (4) Ոմանք ։ Կնքելոցն զի էին հարիւր և քառասու՝՝ ։ (4) Ոմանք ։ Կնքեալք յամ՛ ազգէ որդ՝՝ ։ (5)(6)(7)(8) Ոմանք ։ Կնքելն ։

Digitized by Google

ինքեամբ : Ցաղգէն զՒսրայէլ՝ երկոտասանեան հաղարք ինքեամբ :
Ցաղգէն Խասքարայ՝ երկոտասանեան հաղար ինքեամբ :
* Ցաղգէն զաբուլոնի՝ երկոտասանեան հաղար ինքեամբ : 8
Ցաղգէն յովսեփու՝ երկոտասանեան հաղար ինքեամբ : Ցաղգէն բենիամինի՝ երկոտասանեան հաղար ինքեամբ :
Ի * Եւ յետ այսորիկ տեսի՝ և ահա ժողովուրդ բազմ 9
որոց ոչ գոյր թիւ, յամէն հեթանոսաց և յամէ ազգաց և յամէ լեզուաց և յամէ ժողովրդոց, որք կային առաջի աթոռոյն և առաջի գառինն՝ արկեալ զհանդերձս սպիտակս, և արմաւենիս ի ձեռս իւրեանց :
* ազաղակէին ի ձայն մեծ՝ և ասէին. փրկութիւն մեր 10
մերոյ՝ որ նստի ի վերայ աթոռոյն, և գառինն : * Եւ 11
ամենայն հրեշտակք կային շուրջ զաթոռովն, և զերիցսմբքն, և զչորիսեաքն կենդանիսն, և անկանէին յերեսս առաջի աթոռոյն և երկիր պագանէին Աստուծոյ, * ասելով. ամէն. 12
օրհնութիւն և փառք և իմաստութիւն և գոհութիւն և պատիւ և զօրութիւն և ընդունչք ասեն Աստուծոյ մերոյ՝ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն : * Եւ ասաց ցիս մի յերիցսմբքն 13
այն. ոմանք որ զգեցեալ են զհանդերձս սպիտակս՝ ո՞յք են, և կամ ուստի՛ գան : * Եւ ասացի ցնա. Տէր՝ դուն 14
գիտես : և ասէ ցիս. սոքա են որ գան ի վշտացից մեծաց, և լուացին զարկանելիս իւրեանց՝ և սպիտակացուցին արեամբ գառինն : * Վասն այնորիկ են 15
առաջի աթոռոյն Աստուծոյ՝ և պաշտեն զնա ցերեկ և գիշերի ի տաճարի նորա. և որ նստի ի վերայ աթոռոյն՝ բնակեսցէ ի նոսա : * այլ քաղցեցին, և ոչ ծարաւեսցին, 16
և ոչդեք մեղիցէ նոցա՝ ոչ արեգակն և ոչ սօճ : * և գառնն 17
ի միջոյ աթոռոյն իւրոյ հովուեսցէ զնոսա, և առաջի նորա գնասցէ նոցա ի կենդանի աղբեւր ջրոյ կենդանւոյ. քանզի երկայն ածէ զամ սրտասօսր յերեսաց նոցա :

ԳԼՒ Ը.

ԻՒ Եւ յորժամ եբաց զկնիքն եւթներորդ՝ եղեւ լռու- 1
թիւն յերկինս՝ ոչ կէս ժամու : * և տեսի զեւթն հրեշ- 2
տակս որ առաջի Աստուծոյ կային. և տուաւ նոցա եւթն փողս : * Եւ այլ հրեշտակ եկն եւ կայաց առ 3
զանն, և ոսկեայ խնկանոյ ունէր. և տուաւ նմա խունկ բազում, զի մատուսցէ զաղօթս ամենայն սրբոց ի վերայ ոսկեայն որ առաջի աթոռոյն : * և ել ծուխ խնկոց 4

(8) Ցօրինակին ձիւներ. Յաղգէն յովնէթաս երկուքեան հնչ կինէեալ :
(9) Ոմանք. Ոչ գոյր թիւս : (11) Ոմանք. կենդանիսն զքո, անկանէին : (13) Ոմանք. Որ զգեցեալ են : (16) Ոմանք. Եւ ոչ ծարաւեսցին : (17) Ոմանք. Աստուածս յաչաց նոցա : Գլ. Ը. (3) Ոմանք. եկն և եկաց առ : (3) Ոմանք. Առա-

Digitized by Google

կոյն՝ ազօլիք սրբոյն ՚ի ձեռաց հրեշտակացն առաջի
5 աչ։ * և ելից հրեշտակին զննկանոցն ՚ի հրոյ սեզանոյն,
և արկ զնա յերկիր. և եղեն որոտումն և ձայնք և փայ-
6 լատակումն և շարժումն մեծ։ * և եւթեն հրեշտակքն
որ ունէին եւթեն փողս՝ պատրաստեցին զինքեանս առ-
՚ի հարկանել։
7 * Եւ առաջին հրեշտակն եհար զփողն, և եղև կարկ. ԻԲ
կաւ և հուր, և արիւն խառնեալ՝ և անկաւ յերկիր,
և զերրորդ մասն երկրի այրեաց, և զերրորդ մասն ծա-
ռոց այրեաց, և զամենայն դալար խոտոյ այրեաց։
8 * Եւ երկրորդ հրեշտակին փողեաց, և իբրև զլեառն ԻԳ
մի մեծ հրդեհեալ անկաւ ՚ի ծով, և եղև երրորդ մասն
9 ծովուս արիւն։ * և սատակեցաւ երրորդ մասն լսե-
ղականց, և որ ունէր շունչ կենդանի՝ սատակեցաւ։
10 * Եւ երրորդ հրեշտակն փողեաց, և անկաւ յերկնից ԻԴ
աստղ մի մեծ՝ բոցաքարձակ իբրև զլամբար, և անկաւ
11 յերրորդ մասն գետոց և աղբերաց։ * և էր անուն աս-
տեղոյն գաւնուէ։ և բազիք մեռան ՚ի գաւնուէ ջուրցն։
12 * Եւ չորրորդ հրեշտակն փողեաց, և վիրաւորեցաւ երկ. ԻԵ
րորդ մասն արեգականն՝ և երրորդ մասն լուսնի՝ և
երրորդ մասն աստեղաց. և խաւարեցաւ երրորդ մասն
13 նոցա, և երրորդ մասն գիւբեւոյ նմին պակաս։ * Եւ տե-
սի՝ և լուայ ձայն հրեշտակի թռուցեալոյ ՚ի միջ երկ-
նից՝ զի ասէր ՚ի ձայն մեծ, վայ վայ վայ՝ որ բնակիա՛ք
են յերկրի. յորժամ լինիցի ձայն երիցն եւ փողոց, զոր
կամիցին հրեշտակքն հարկանել։

ԳԼ· ԹՈ·

1 Եւ հինգերորդ հրեշտակն փողեր. և տեսի զի աստղ ԻԶ
մի անկաւ յերկինից, և տուաւ նմա բանալի գբա[ն]ոյն
2 անդնդոց։ * և եբացեր ծուխ ՚ի գբանոյն ոպէ զծուխ հը-
3 նոցի մեծի. և խաւարեցաւ արեգականն և օդք։ * Եւ
՚ի գբանոյն ելանէին մարախ ՚ի յերկիր. և տուաւ նոցա
իշխա-

զի աշխատեսցին ձեզ։ (6) Յօրինակին. Ընդեղին եւ եթափողս։ (7) Ոմանք. Եւ ձեմ դալարի խոտ աստղորեցաւ։ Այս հա-կառակ բանի ձեւի տա՛ ոմանս։ (9) Ոմանք. Երիցդ մասն ղոս-ղականաց։ (9) Ոմանք յատելոս. Ապականեցաւ, և երիցդ մասն նաւացդ ընկղեցաւ։ (12) Ոմանք. Եւ չորրդ հրեշտակն հարկանէր, և վիրաւ"։ (12) Յօրինակին. Եւ խաւարեր երրդ. մասն նդ։ (12) Ոմանք. Ա՛ասն նդ, և աւուր ոչ գոտեսաւորէր մասն երրդ. և գիշերոյ նոյնպէս։ (13) Ոմանք. Լսեցի ձայն եւս երկնէն փո"։

ԳԼ· Ի·։ (1) Ոմանք. Աստղ մի անկանէր յերկինից։ (3) Ոմանք. Մարախ յերկիր։·· խայտեցոց կարձ է։

Digitized by Google

ի՛չխանուէ իբրև զնայողոցս կարծի. * և ասացաւ ցնձ 4
զի մի՛ մեղեցեն խոտող երկրի, և մի՛ ամ ծառոց, բայց
միայն մարգոյ երկրայնոց, որ ոչ ունիցին զկնիք՝ ի վր
ճակատու իւրեանց: * Եւ ասաւ նձ հրամանն՝ զի մի 5
սպանանիցեն զնոսն, այլ չարչարանօք զնոսա ամիսս հինգ.
և չարչարանք նոցա իբրև զնայողոցս կարճ՝ որ հար-
կանիցէ զմարդ: * և յառուրսն յայնոսիկ խնդրեցեն 6
մարդիկ զմահ՝ և մի գտցեն. և ցանկասցեն մեռանել՝ և
փախիցէ ի՛ նոցանէ մահ: * Եւ նմանութիւն մարախոյն՝ 7
նմանութիւն ձիոյ պատրաստեալ ի պատերազմ. և ի վր
գլխոյն նոցա իբրև զպսակ նմանեալ ոսկւոյ. և երեսք
նձ իբրև երեսս մարդոյ: * և հերք իբրև հերս իբրև զ- 8
հինս կնոջ. և առատմունք նձ իբրև զառիւծու: * Եւ 9
ունէին զրահս՝ իբրև զրկանս երկաթի. և ձայն թևոց
նձ իբրև զձայն կառաւարաց ձիոց բազմաց՝ որ արշաւեն
՝ի պատերազմ: * և ունին ապիւս քան նմանութիւնս կար- 10
ճէ. և խայթոյ յապիւս նոցա. և ունէին իշխանութիւն
չարչարել զմարդիկ ամիսս հինգ: * և ունին թագաւո- 11
ւոր՝ ի վերայ իւրեանց զհրեշտակն գժոխոց. և անուն
նորա եբրայեցերէն ազդադոն, որ կոչի ՝ի հայ բազ-
բաստ՝ կորուստ: * Ահա աւասիկ վայ մի հանց, և վայլք 12
երկուք գալոց են:

ԻԷ * Եւ վեցերորդ հրեշտակին հարկանէր զփող. և լուայ 13
ձայն՝ ի չորից կնդրուկանացն որ էին առաջի սեղանոյն
ոսկւոյ. * զի ասէր ցհրեշտակն վեցերորդ. որ ունիցէր զփող. 14
փող. լոյծ զչորս հրեշտակսն զկապեալսն ի վերայ գե-
տոյն մեծի Եփրատայ: * Եւ լուծան չորս հրեշտակքն պատ- 15
րաստեալքն ի ժամ և յօր և յամիս և ի տարի, զի սպան-
ցեն զերրորդ մասն մարդկան: * և համարիւք հեծելոց 16
զօրացն նձ՝ բիւրիւք բիւրուց՝ և հազարիւք հազարաց լուայ
զթիւ նձ: * Եւ տեսի ձիս ի տեսլեանն, և հեծեալսն 17
՝ի նոսն՝ ունէին զրահս հրեղէնս, և յակինթեայս հրագու-
հեալս ծծմբեայիւ. և գլուխք ձիոցն իբրև զգլուխս առ-
իւծուց. և ՝ի բերանոյ նոցա հուր ելանէր՝ և ծուխ
և

---

(4) Ոմանք. Մարդկան երկրայնոց. Ձակատուց իւրեանց: (6) Ոմանք. Եւ ոչ գտցեն. և ցանկասցին մեռանել: (7) Ոմանք. ՝ի նմանութիւն ձիոյ. իբրև զպսակս: (8) Ոմանք. Իբրև զառիւծուց: (9) Ոմանք. Իբրև զրահս երկաթիս: (9) Ոմանք. Կառաւարացց ձիոց: (10) Ոմանք. Եւ ունէին առ գիս: (10) Ոմանք. ՝ի նմանութիւն կարճաց: (11) Ոմանք. Եւ ունէին զթագաւոր ՝ի վր: (11) Ոմանք. Աղգադոնիա, որ կոչ: (12) Ոմանք. Երկու գալոց են: (13) Ոմանք. Որ են առաջի սեղ: (14) Ոմանք. Գետոյն մեծի Եփրատ: (15) Ոմանք. Լուծան չորք հրեշ:

Digitized by Google

18և ծծումբ: * Եւ՝ ի հարուածոցս յայսցանէ մեռաւ երրորդ մասն մարդկան՝ ի հրոյն և ի ծխոյն և ի ծծմբէ
19 բռնի, որ ելանէր ի բերանոյ նոցա· * զի իշխանութիւն ի բերանս է նոցա և յետիս նոցա, և ապիք նոցա նմանութիւն օձի·
20և ունէին գլուխք՝ որով սատակելին զանիրաւս: * Եւ այլք ի մարդկանէ որ ոչ մեռան՝ ի հարուածոցս յայսցանէ, ոչ ապաշխարեցին և ոչ դադարեցին ի գործոց ձեռաց իւրեանց, յերկրպագութենէ դիւացն և կռոց՝ յոսկեղինեայ և յարծաթեղինեայ՝ և ի պղնձեայ և ի քարէ և ի փայտէ, որք ոչ առնանեն կարեն՝ և ոչ լսել և ոչ
21 գնալ· * և ոչ ապաշխարեցին ի մարդասպանութենէ՝ և ի դեղատուութենէ, և ի պոռնկութենէ, և ի գողութենէ իւրեանց:

ԳԼ. Ժ.

1 Եւ տեսի այլ հրեշտակ զօրաւոր՝ զի իջանէր յերկինս՝ ի
նից՝ և զգեցեալ էր ամպով, և ծիածանն ի գլխոյ նորա. և երեսք նորա իբրև զարեգական, և ոտք նորա որպէս սիւնս
2 հրոյ: * Եւ ունէր ի ձեռին իւրում գրկոյք մի բացեալ. և եդ զաջն իւր զովջ ի վերայ ծովուս, և զձախան
3 ի վերայ երկրի: * և աղաղակեաց ի ձայն մեծ՝ գոչեցից իբրև զառիւծ. և յորժամ աղաղակեաց՝ խօսեցան
4 ցայնս եւթն որոտմունքք յիւրեանց ձայնս: * Եւ յորժամ խօսեցան եւթեն որոտմունքն՝ կամէի գրել. և լուայ ձայն յերկինից՝ զի ասէր, ինքեան զոր խօսեցան եւթեն
5 որոտմունքն՝ և մի գրեր: * Եւ հրեշտակն զոր տեսի՝ որ եդ զաջն իւր ի վերայ ծովուս և զձախան ի ցամաք,
6 քն, համբարձ զձեռն իւր զովջ յերկինս· * և երդուաւ ի կենդանին յաւիտեանից, որ հաստատեաց զերկինս՝ և որ ի նմա, և զերկիր և որ ի նմա. զի ոչ ևս կայ
7 այլ ժամանակ· * այլ յաւուրս ձայնի եւթեներորդ հրեշտակին՝ յորժամ հարցէ զնովն, կատարեսցի խորհուրդն ասի՝ որ աւետարանեցաւ ի ծառայից իւրոց մարգարէիցն:

* Եւ

---

(19) Ոսկան· 'ի բերանս նոցա է: (20) Յօրինակին պակաս· Եւ այլք՝ ի մարդկանէ որ: (20) Ոսկան· Եւ ոչ ապաշխա՝... և 'ի պղնձեայ և 'ի քա՛: (21) Ոմանք· Եւ 'ի դեղատուութենէ:
ԳԼ· Ժ· (1) Ոմանք· Իբրև զսիւն հրոյ: (2) Ոսկան· Գրկոյկն մի: (3) Ոմանք· Եւ գոչեաց իբրև··· յիւրեանց ձայնեան: (5) Ոսկան· Եւ զերեշտակն զոր տե՛: (5) Ոմանք· Եւ զմիւսն 'ի վէր ցամաքէ: (6) Ոմանք· Զերկինս, և զորս 'ի նմա, և զերկիր և զոր 'ի նմ՛: Որ ոսկան· Եւ զերկիր և զորս 'ի նմ՛ է: (7) Ոմանք· Եւ զեւթներորդ հրեշտակին յորժամ հարկանէ զնովն: (7) Ոսկան· Ոյ աւե-

Digitized by Google

ԻԹ * Եւ ձայնն զոր լուաւ յերկնից՝ գայր ընդ
ընդ[ա]ս՝ եւ ասէ. երթ առ զգրկոյն՝ զոր ունի հրեշ-
տանին բացեալ՝ ի ձեռին իւրում, եւ կոյ՝ ի վէմ ծովու
եւ ցամաքի: * Եւ ես երթեալ առ հրեշտանին՝ խնդ-
րեցի՝ ի նմանէ. և ասէ ցիս, առ զսա՝ և կիր զքեզ,
և գառնացցէ յորովայն քո. այլ՝ ի բերան քո կ քաղցր
իբրև զմեղր: * Եւ առի զգրկոյնն բացեալ՝ ի հրեշ-
տանէն՝ և կլայ զնա. և էր ի բերան իմ ոպէս մեղր. և
յորժամ կերայ, գառնացաւ յորովայն իմ: * և ասէ
ցիս. հասանիւ քեզ գարձեալ մարգարէանալ՝ ի ժողո-
վուրդս՝ և ի լեզուս և ի թագաւորս բազումս:

ԳԼ ԺԱՆ

Եւ տուաւ ինձ եղէգն նմանի գաւազանի. և կայր
հրեշտանին՝ և ասէր ցիս. արի և չափեա զտաճարն
Յայ և զսեղանին՝ և զերկրպագուսն որ ի նմա: * Եւ
զդատեղին որ արտաքոյ սուսերին՝ թող զնա՝ և մի չա-
փեր. զի տուաւեալ է զնա հեթանոսաց. և զքաղաքն սրբ
կոխեսցեն ամիսս քառասուն և երկուս:
Եւ * տաց երկուց վկայից իմոց՝ և մարգարէացիցեն ա-
ւուրս հազար երկերիւրս և վեցիասուն՝ զգեցեալ քուրձ:
* Սոքա են երկու ձիթենիքն՝ և երկու ճրագք, որ
կան առաջի Յայ երկրի: * Եւ որք կամիցին չնաւանել
նոցա, հուր ելցէ ի բերանոյ նոցա՝ և կերծիցէ զթշնամիս
նոցա. և որք կամիցին մերձենալ նոցա՝ այսպէս սատակեալ
ցիցեն: * Սոքա ունին իշխանութիւն փակել զերկինս՝ զի
մի անձրեւք տեղասցեն մարգարէանալ նոցա. և ունին
իշխանութիւն ի վերայ ջուրց՝ դարձուցանել զնոսա յարիւն,
և հարկանել զերկիր յամենայն հարուածս՝ որպէսզի ամեն
և կամիցին: * Եւ յորժամ կատարեսցին զնմա ասելոց
վկայութիւնք, յորժամ գազանն որ ելանէ յան-
դընդոց՝ տացէ ընդ նմա պատերազմ, և յաղթեսցէ նոցա
և սպանցէ զնոսա: * և զի նոցա անկեալ կայցէ ի փող-
հրապարակի քաղաքին նոցա մեծի, որ անուանեալ կա-

տասլանեաց՝ ի ձեռն ծիլոյ իւրոց մեռր'': (8) Ոմանք. Եւ
ձայն զոր լու''... զգրկոյնդան զոր: (9) Ոմանք. ի բերան
քո եղիցի քաղցր: (10) Ոմանք. Եւ կլի զնա... որոյ
վայն իմ: (11) Ոմանք յաւելուն. ի ժողովուրդս, և ի հե-
թանոս և ի լեզուս:

ԳԼ. ԺԱ. (2) Ոմանք. Որ է արտաքոյ տա''... տուաւեալ
է նա հեթա''։ (2) Ոմանք. Քառասուն և երկու։ (4) Ո-
մանք. Այ՝ ի յերկրի: (5) Ոմանք. Կասկածցին ճնաւանել՝՝
՝ի բերանոց նոցա: (6) Ոմանք. Մի անձրեւք տեղասցեն:
(8) Ոմանք. Եւ զի նոցա անկեալ կայցէն՝ ի մեջ: (8) Ո-

Digitized by Google

զի զսոր հոգւոյն սոգմամ և եգիպտոս · ուր և Տէրն նոցա
9 խաչեցաւ : * Եւ տեսցեն զնա ազգ ազգ ցեղք և ժողովուրդք՝
և ամենայն լեզուք և հեթանոսք , զի գի նշ անկեալ
կայցէ զերիս աւուրս , և ոչ տացեն թաղել ՚ի դերեզ-
10 մանի զոսկերս նշ : * Եւ որ քնակեալ են յերկրի՝ ու-
րախ լինիցին և խնդասցին ՚ի վերայ նոցա , մինչև ընծայս և
ապաստաքուռս առնել միմեանց · վասն զի սուքս երկոքեան
մարգարէքս չարչարեցան զքնակեալս երկրի :
11 * Եւ յետ երից աւուրց և կիսոյ հոգի կենդանի յայ ԼԱ
մեղջ ՚ի նոսա · և յարիցեն կացցեն ՚ի վերայ ոտից իւր-
և անց · և սկ և երկեաղ մեծ անկաւ ՚ի վերայ սմենե-
12 ցուն՝ որ սպասէին զնմ : * Եւ լուայ ձայն մեծ՝ որ
ասէր ցնոսա · վերացիք ելիք ասա · և վերացան երկին
յերկինս ամպիւք · և տեսին զնոս թշնամիք իւրեանց :
13 * Եւ ՚ի ժամուն յայնմիկ շարժմանն մեծ եղև , և տասնե-
րորդ մասն քաղաքին ընկղմեցաւ , և սեռանն ՚ի շարժմա-
նէն սպանք եւթն հազարք · և մնացեալքն երկեան և
14 սեռնեսան , և փառս տային ած երկնաւորի : * Ահաւա-
սիկ վայն երկրորդ էանց , և վայն երրորդ գալոց է
վաղվաղակի :
15 * Եւ յորժամ եւթներորդ հրեշտակն հարկանէր լզ- ԼԲ
փուն , եղև ձայն յերկինս՝ և ասէ · եղէ թագաւորու-
թիւն աշխարհիս տեառն մերոյ՝ և յիսի քրիստոսի իւրոյ · և թա-
16 գաւորեսցէ ՚ի վր յամի յաւիտեանս յաւիտենից : * Եւ
քսան և չորս երիցունքն որ նստեին յաթոռս իւրեանց
առաջի ած , անկանէին ՚ի վերայ երեսաց իւրեանց՝ և
17 երկիր պագանէին ած , և ասէին · գոհանամք զք-
քէն տէր ած ամենակալ՝ որ կիս և էիր , և ասէր զՏ-
18 րոն քո մեծ , և թագաւորեցեր : * և հեթանոսք բար-
կացան , և եկն բարկութիւն քո , և ժամանակ մեռելոց՝
դի դատեցին · և տալս վարձս ծառայից քոց մարգա-
րէից , և սրբոց երկիւղածաց անուան քոյ՝ փոքունս
և մեծամեծս , և ապականես զապականիչս երկրի :
19 * Եւ բացաւ տաճարն ած որ յերկինս , և երեւեցաւ ԼԳ
տապանակն ած ՚ի տաճարին իւր · և եղեն փայլատակ-
մունք

Նահ· Քզ քի նշ : (9) Բ՚ըմ· Եւ տեսցեն զնա ազ՚ մա՛ : (9) Ո՚-
հան· Քի դիք նշ անկեալք կայցեն զերիս աւուրս և
կէս , և՝ ոչ տայցեն թա՛՚ : (10) Բ՚ըմ· Պատ՚գս ասն տա-
նել : (11) Ոհան· Աշխատեն որ սեռնքն զնա : (12) Ոհան·
Եւ եղեն յերկինս ամպովք·· Թշնամիք նշ : (15) Յ՚-
հան տէրն· Եւ յիսի քրիստ իւ՚՚ : (15) Ոհան յաՒ՚ըս· Յաւ-
եւտեանից· ամէն : (17) Ոհան յաՒ՚ըս· Եւ էս , և ո՚ գա-
լոց էս , և ասէր : (19) Ոհան· Տապանակն ազ ո՚ ՚ի
տաճարի նշին , և եղեն···և որոտումն :

Digitized by Google

մունք և ձայնք և որոտումունք և շարժումն , և կոտ-
կուա մեծաւմեծ :

ԳԼՒ ԺԲ.

1 Եւ նշան մեծ երեւեցաւ յերկինս : կին մի ամբակեալ
զկնքն զարեգական , և լուսինն ի ներքոյ ոտից նո-
ւա : և ի վերայ գլխոյ նորա պսակ աստեղեայ յերկոտասա-
նից : * և էր յղի . և ճչէր յերկնէն , և բզմէր վշտաց
2 և ի ծնանել : * Եւ երեւեցաւ այլ նշան յերկ-
3 նի՝ և ահա վիշապ մի մեծ հրաղնէն , որոյ եւթն
գլուխք եւ եւթն՝ և եղջերունք տասն . և ի վերայ գլխոյ
4 նո՛ւ եւթն խոյրք : * և սուսն նորա քաշէր զերրորդ
մասն աստեղաց երկնից , և արկ զնոսա յերկիր . և վի-
շապն կայր առաջի կնոջն՝ որ հանդերձեալ էր ծնանել ,
զի յորժամ ծնցի կինն զորդի իւր՝ կլցէ զնա վիշապն :
5 * Եւ ծնաւ կինն արու՝ որ հանդերձեալ է հովուել
զամենայն հեթանոսս գաւազանաւ երկաթեայ . և յափշտա-
կեցաւ որդի նորա առ Աստ , և առ աւազան նորա : * և
6 կինն փախեաւ յանապատ՝ ուր էր ատեղի նմա պատ-
րաստեալ յԱստ , զի կերակրեացէ անդ աւուրս հազար
երկերիւր և վաթսուն :
7 Եւ * եղև պատերազմ յերկինս , միքայէլ և հրեշտակք
իւր կռուէին ընդ վիշապին . և վիշապն պատերազմէր
8 զօրօք իւրովք : * և ոչ կարացին կալ ընդ դմի , և ան-
9 զի ոչ գտաւ նոցա յերկինս : * Եւ ընկաւ վիշապն մեծ՝
օձն առաջինն , որ անուանեալ կոչի բնեղզեբուղ և սա-
տանայ , որ մոլորեցուցէ զամենայն երկիր . և հրեշ-
10 տակք նորա ընդ նմա ընկան : * Եւ լուայ ձայն մեծ
յերկինս՝ որ ասէր . արդ եղեւ զօրութիւն և փրկութիւն
և արքայութիւն մեր մերոյ , և իշխանութիւն օծելոյ նո-
րա . զի ընկաւ չարախօսն եղբարց մերոց , որ չարախօսէր զա-
նոցանէ առաջի Աստ՝ զօրիւ և զգիշեր : * Եւ նոքա յաղ-
11 թեցին նմա արիւնաթ գառինն , և բանիւ վկայութեան նո-
րա . և ոչ հաճեցան ընդ վիշապն մինչև ի մեռա՛ն : * վասն
12 բիւկ ուրա՛խ լիցին երկինք՝ և որ բնակեալ են ի
նմա : Վայ երկրի և ծովու , զի անկաւ բանսարկուն

Գլ. ԺԲ. (1) Ոսկան . Աբրհամ զիւրեաս : (1) Ոմանք . Պսակ յատուկ աստեղաց երկոտասանից : (3) Ոմանք . ի վր գլխոց նր : (5) Ոմանք . Ծնանա . կինն որդի որս : (5) Ոմանք . Հանդերձեալ էր : (5) Յօրինակին չիւոք . եւ աստ. նր : (10) Ոմանք . Որ չարախօսէր : (10) Ոսկան . Աշ ի առաջ և ի դիշերի : (11) Ոսկան . Ընդ վիշապին : (12) Ոսկան . Աքիքեան ոչք բնակիք էք ի նմա : (12) Ոմանք . Եւ կայեք առ աստուա մի ամի :

Digitized by Google

առ. ձեզ, որ ունի զայսոսիկս բառնալ. և կացցէ առ
առաքեալ մի Ժամանակս :
13 * Եւ յորժամ եւեթս վիշապն Թէ անկաւ յերկիր, ըզ Ա Ե
14 հետ եղեն կնոջն որ ծնաւ զմանուկն արու : * Եւ տուաւ
կնոջն երկու թեւք արծուոյ մեծի՝ զի թռիչէ յանա-
պատ՝ ի տեղի իւր. ուր կերակրէր անդ ժամանակ և
15 ժամանակս և կէս ժամանակի՝ յերեսաց օձին : * Եւ
եհեղ օձն՝ ի բերանոյ իւրմէ զհետ կնոջն ջուր՝ զի ընկղ-
16 մնցէ զնա : * Եւ օգնեաց երկիր կնոջն, և երաց եր-
կիր զբերան իւր և եհան զջուրսն՝ զոր եհեղ վիշապն
17 ՚ի բերանոյ իւրմէ : * Եւ բարկացաւ վիշապն ընդ կնոջն,
և գնաց պատերազմել ընդ այլ զաւակս նորա որք պա-
հէին զպատուիրանս Աստ, և ունէին զվկայութիւնն Յի :
18 * Եւ կայց ՚ի վերայ աւազոյ ծովուս :

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եւ տեսի զի գիշանէր ՚ի ծովէն գազան, և ունէր գլ Ա Զ
լուսիս եւթն՝ և եղջիւրս տասն, և ՚ի վերայ եղջե-
րացն նր տասն թագք, և ՚ի վերայ գլխոյ նր անուն հայ-
2 հոյութիւն : * Եւ գազանն զոր տեսի՝ նմանի ընծոյ, և
ոտք նր իբրև զարջոյ, և բերան նր ոգի զաւխծոյ.
և եւս նոյնս վիշապն զզօրութիւն իւր՝ և զաթոռ իւր և
3 զիշխանութիւնն մեծ : * և մի ՚ի գլխոց նր վիրաւորեալ
էր ՚ի մահ. և վէրք մահուան նր ողջացաւ : Եւ զար-
հացաւ ամ երկիր ընդ գազանն, զի եւս նոյնս վիշապն
4 զիշխապատուութիւն իւր : * և երկիր պագին վիշապին՝
որ եւս զիշխանութիւն գազանին, և ասէին. ո՞վ նիւթ նմանի
գազանիս. կամ ո՞վ կարիցէ պատերազմել ընդ գա-
5 զանիս : * Եւ տուաւ նմա բերան խօսել զմեծամեծս, և ըզ-
հայհոյութիւն. և տուաւ նմա իշխանութիւն զամիսս քա-
6 ռասուն և երկու : * Եւ երաց զբերան իւր հայհոյ-
ութիւն առ Աստ, և հայհոյեաց զանուն նր և զխորանն
7 նր, և զերկնայինն խորանին : * Եւ տուաւ նմ իշխանու-
թիւն ՚ի վերայ ամ ազգաց և լեզուաց և ժողովրդոց :
8 * զի երկրպագեսցեն նմա ամ որ բնակեալ են ընդ-
երթ

(14) Ոխան. Եւ տուեան կնոջն : (14) Ոմանք. Որ կերակ-
ըէր անդ : (17) Ոխան. չաՆելու. ՅՅի ինն : (18) Օրինակ
ին. Եւ կացի ՚ի վր աւազոյ ծովուս. և առեաի :
Գլ. ԺԳ. (2) Ոմանք. Ընծու : (2) Ոխան. Զիշխանութե
իւր մեծ : (3) Ոխան. Մ՚ահու նր ոյ՚ : (4) Ոմանք. Ընդ
դմա : Որ ոխան. գազանին . . . Ը նման : (6)(7) Ոխան.
Եւ զխօրան նր, և զայնոսիկ որք յերկինս բնակին :
Եւ տուաւ նմա պատերազմիլ Ը սքա և յաղթել նց.
և տուաւ նմա իշխանութե : (8) Ոմանք. Զի երկրպագ-

Digitized by Google

ինքեամբ: Յազգէն զԱւետ՝ երկոտասան հազար ինքեամբ:
Յազգէն Խաչատրայ՝ երկոտասան հազար ինքեամբ:
* Յազգէն գաբռւղոնի՝ երկոտասան հազար ինքեամբ: 8
Յազգէն յովսէփ՝ երկոտասան հազար ինքեամբ: Յազգէն քանիամինի՝ երկոտասան հազար ինքեամբ:

Ի * Եւ յետ այսորիկ տեսի՝ և ահա ժողովուրդ բազմ 9
որոց ոչ գոյր թիւ, յամէ հեթանոսաց և յամէ ազգաց
և յամէ լեզուաց և յամէ ժողովրդոց, որք կային առաջի
գառնոյն և առաջի գառնին՝ արկեալ զիւրեանցիւքն
հանդերձս սպիտակս, և արմաւենիս՝ ի ձեռս իւրեանց:
* ապա աղաղակեին՝ ի ձայն մեծ՝ և ասէին. փրկութիւն մեր 10
Աստուծոյ՝ որ նստի՝ ի վերոյ աթոռոյն, և գառնին: * Եւ 11
ամենայն հրեշտակք կային շուրջ զաթոռովն, և զերիցասունսն,
և չորիւքն կենդանիսն, և անկանէին յերեսս առաջի
աթոռոյն և երկիր պագանէին Աստուծոյ, * ասելով. ամէն. 12
օրհնութիւն և փառք և իմաստութիւն և գոհութիւն և պատիւ և զօրութիւն և ընդհանուր ամենայնի Աստուծոյ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: * Եւ ասէ ցիս մի ի ծերոցն՝ ասելով՝ ցի- 13
սի. սոքա որ զգեցեալ են զհանդերձս սպիտակս՝ ո՞յք են, և կամ ուստի՞ գան: * Եւ ասացի ցնա. տէր՝ գիտես 14
գիտեմ: և ասէ ցիս. սոքա են որ գան՝ ի վշտացն մեծաց, և լուացին զարիւանէլիս իւրեանց՝ և սպիտակացուցին արեամբ գառնին: * Վասն այնորիկ էին առաջի աթոռոյն Աստուծոյ՝ և պաշտեն զնա ցերեկ և գիշերս 15
՝ի տաճարի նորա. և որ նստի՝ ի վերոյ աթոռոյն՝ բնակեսցէ ի նոսա: * ոչ քաղցիցեն, և ոչ ծարաւեսցին, 16
և ոչդք մեռցէ նոցա՝ ոչ արեւսկայն և ոչ սոճի: * և գառնին 17
՝ի միջոյ աթոռոյն իւրոյ հովուեսցէ զնոսա, և առնէ
նորդեսցէ նոցա ՝ի կենդանի աղբերս ջրոյ կենդանեաց.
քանզի եհաս ածի զամ արտասուս յաչեաց նոցա:

ԳԼՒ Ը.

ԻԱ Եւ յորժամ եբաց զկնիքն եւթներորդ՝ եղեւ լռու- 1
թիւն յերկինս՝ ոմն կէս ժամուս: * և տեսի հրեշ- 2
տակս եւթն, որ առաջի ոյ կային. և տուաւ նոցա
եւթն փողս: * Եւ այլ հրեշտակ եկն եկաց առ աս- 3
պանդակն, և ունէր խնկանոց ոսկի. և տուաւ նմա խունկ
բազում, զի մատուսցէ զաղօթս ամենայն սրբոց՝ ի վերոյ ոսկի
կեզգէն առաջի աթոռոյն: * և ել ծուխ խունկ 4
նոցն՝

(8) Յօբիսնային ձեռնէր. Յազգէն յովնէփոս երիտասն հազր ինքեամբ:
(9) Ամէն. Ոչ գոյր թիւս: (11) Ոսկան. կենդանեացն, անկանէին: (13) Ամէն. Որ զգեցեալ են: (16) Ամէն. եւ ոչ ծարաւեսցին: (17) Ամէն. Աստուծոյ յաչաց նոցա:
ԳԼ. Ը. (3) Ամէն. եկն և եկաց առ.: (3) Ոսկան. Առա-

Digitized by Google

կոյն՝ ազօթք արբոյն ՚ի ձեռաց հրեշտակացն առաջի
5 Աստ։ * և եբաց հրեշտակն զննգամոյն ՚ի հրոյ սեզանոյն,
և արկ ընդս յերկիր. և եղեն որոտումունք և ձայնք և փայ-
6 լատակումունք և շարժումունն մեծ։ * և եւթն հրեշտակքն
որ ունէին եւթն փողս՝ պատրաստեցին զինքեանս առ-
՚ի հարկանել։
7 * Եւ առաջին հրեշտակն եհար զփողն, և եղեւ կար- ԻԹ
կատ և հուր, և արիւն խառնեալ՝ և անկաւ յերկիր,
և զերբորդ մասն երկրի այրեաց, և զերբորդ մասն ծա-
ռոց այրեաց, և զամենայն գալար խոտոյ այրեաց։
8 * Եւ երկրորդ հրեշտակն փողեաց, և իբրև զլեառն Ի Գ
մի մեծ հրգեհեալ անկաւ ՚ի ծով, և եղեն երրորդ մասն
9 ծովու արիւն։ * և սատակեցաւ երրորդ մասն լաս-
ղակաց, և որ ունէր շունչ կենդանի՝ սպանականացաւ։
10 * Եւ երրորդ հրեշտակն փողեաց, և անկաւ յերկնից Ի Դ
աստղ մի մեծ՝ բոցոտեալ իբրև զլամբար, և անկաւ
յերրորդ մասն գետոց և աղբերաց։ * և կոչ անուն աստ-
11 ղին դառնութիւն։ և բազքի մեռան ՚ի դառնութիւն ջուրցն։
12 * Եւ երրորդ հրեշտակն փողեաց, և վնասուցին երբ Ի Ե
րորդ մասն արեգականն՝ և երրորդ մասն լուսնի՝ և
երրորդ մասն աստեղաց. և խաւարեաւ երրորդ մասն
նոցա, և երրորդ մասն գիշերոյ նոյնպէս։ * Եւ տես-
13 այ և լուայ ձայն հրեշտակի թռուցիկելոյ ՚ի միջ երկ-
նից՝ զի ասէր ՚ի ձայն մեծ, վայ վայ վայ՝ որ բնակիմք
ՀՆ յերկրի. յորժամ լինիցի ձայնն երիցն հնչելոց փողոց, զոր
կամիցին հրեշտակքն հարկանել։

ԳԼ· ԹՒ·

1 Եւ հինգերորդ հրեշտակն փողեաց, և տեսի զի աստղ Ի Զ
մի անկաւ յերկինից, և տուաւ նմա բանալի գբոյն
անդնդեան։ * և եբացաւ ծուխ ՚ի գբոյն ոյզ զծուխ հը-
նոցի մեծի. և խաւարեցաւ արեգականն և օդք։ * Եւ
2 ՚ի գբոյն ելանէր մարախ ՚ի յերկիր, և տուաւ նոցա
իշխա-

զի աւերուցին են։ (6) Յօրինակին. Ունէին եւեթ փողս։
(7) Ոխանդ. Եւ ահա դալարի խոտ առյորեցաւ։ Այս հա-
պատաճ իանի ոչինչ տա ասմա։ (9) Ոմանք. երրորդ մասն զոե-
դանեացդ։ (9) Ոմանք յաւելու. Աստանեցաւ, և երրո-
րդ նաւատոց ընկղմեցաւ։ (12) Ոմանք. Եւ չորրորդ հրեշտակն
հարկանէր, և վնասէր։ (12) Յօրինակին. Եւ խաւարեր
երրորդ մասն նոյ։ (12) Ոխան. Ամեն նոյ, և աւուր ոչ
րոշաւաւորեր մասն երրորդ. և գիշերայ նոյնպէս։ (13) Ո-
մանք. Ձայն և ոս երկնի փո։

ԳԼ· ԹՒ· (1) Ոմանք. Աստղ մի անկանէր յերկինից։ (3) Ո-
մանք. Ամարախ յերկիր։։։ խայտեցոց կարծէ։

Digitized by Google

իշխանութիւն իւրև զնայելոցս կարճի. * և առաջեաւ նոյն 4
զնա մի մեղեցին խոտոյ երկրի, և ոչ ամի ծառոյ, բայց
միայն մարգոյ երկրայնոյ, որ ուզ ունկնդիր ինքեան
Հանգուցեալ իւրմանց: * Եւ առաքեաւ նոյն հրեշտակն՝ զնա ոչ 5
սպանանիցեն զնա, այլ չարչարեցեալ զնա ոչխատ հինգ.
և չարչարանք նոցա իւրև զնայելոցս կարճի՝ որ հարը
կանխիկ զմարդ: * և յառաջանայ յայնոսիկ խնդրելոցն 6
մարդիկ զմահ՝ և ոչ գտցեն. և ցանկասցեն մեռանել՝ և
փախիցէ ի նոցանէ մահ: * Եւ նմանաւ ի մարգախոյն՝ 7
նմանաւ ձիոյ պատրաստելոյ ի պատերազմ. և ի վր
գլխոյ նոցա իւրև զպսակ նմանեալ ոսկւոյ. և երեսք
նոյ իւրև երեսս մարդոյ. * և հերք նոցա իւրև ըզ- 8
հերս կնոջ. և ատամունք նոյ իւրև զառիւծու: * Եւ 9
ունէին զրահս՝ իւրև զրահս երկաթի. և ձայն թռչ-
նոյ նոյ իւրև զձայն կառավարս ձիոյ բազմաց՝ որ արշաւեն
ի պատերազմ: * և ունին ոտիս քան նմանութիւն կառ- 10
ճի. և խայթոյց յագիս նոցա. և ունէին իշխանութիւն
չարչարել զմարդիկ ամիսս հինգ: * և ունին թագաւ- 11
որ ի վերայ իւրեանց զհրեշտակին գժոխոց. և անուն
նորա եբրայեցերէն աղաւադոն, որ կոչի ի հայ բառ-
քառս՝ Կորուստ: * Ահաւասիկ վայ մի էանց, և վայք 12
երկուք գալոց են:

Իե * Եւ վեցերորդ հրեշտակն հարիւանդր զփող. և լսեայ 13
ձայն՝ ի չորից կենդանեացն որ էին առաջի սեղանոյն
ոսկւոյ. * զի ասէր չհրեշտակին վեցերորդ. որ ունիցէ ըզ- 14
փողն. լուծ զչորս հրեշտակսն զկապեալսն ի վերոյ գե-
տոյն եփրատայ: * Եւ լուծանն չորս հրեշտակքն պատ- 15
րաստեալք ի ժամ և յօր և յամիս և ի տարի, զի սպան-
ցեն զերրորդ մասն մարդկան: * և համարըք հեծելոց 16
զօրացն հնգետասան հազարք հազարաց լուայ
զթիւ նոցն: * Եւ տեսի ձիս ի տեսլեանն, և հեծեալսն 17
ի նոսա՝ որք ունէին զրահս հրեղէնս, և յակինթեայս հրագ-
հեստս ծքծմբով. և գլուխք ձիոցն իբրև զգլուխս ա-
ռիւծուց. և ի բերանոյ նոցա հուր ելանէր և ծուխ
և

---

(4) Ոմանք. Մարդկան երկրայնոց. Ճահատուց իբր՝: (6) Ոմանք. Եւ ոչ գտցեն. և ցանկասցին մեռանել: (7) Ոմանք. Ի նմանութի ձիոյ. իբրև զպսակս: (8) Ոմանք. Իբրև զատիւծուց: (9) Ոմանք. Իբրև զրահս երկաթիս: (9) Ոմանք. Կառավարաց ձիոց: (10) Ոմանք. Եւ ունէին ա-գիս: (10) Ոմանք. Նմանութի կառճոյ: (11) Ոմանք. Եւ ունէին զթագս ի վր: (11) Ոմանք. Աղդաբոլն, որ կո՝: (12) Ոմանք. Երկու գալոց են: (13) Ոմանք. Որ են առաջի սո՝: (14) Ոմանք. Կենդանին սեծի եփրա՝: (15) Ոմանք. Լուծանն չորք հրեշ՝:

Digitized by Google

18և ծծումբ : * Եւ՝ ի հարուածոցս յայսցանէ սպառա՛ւ երե-
րորդ մասն մարդկան՝ ի հրոյն և ի ծխոյն և ի ծծմբոյ
19 բխոյն, որ ելանէր ի բերանոյ նոցա · * զի իշխանութիւն ի
բերանոն է նոցա և յապիս նոցա , և ապիք նոցա նմանաւք օձի·
20և ունէին գլուխք՝ որով սատակիլն զանխրատ : * Եւ
այլք ի մարդկանէ որ ոչ սպառան ի հարուածոցս յայս-
ցանէ, ոչ ապաշխարեցին և ոչ դադարեցին ի գործոց ձե-
ռաց իւրեանց, յերկրպագութենէ դիւացն և կռոց՝ յոս-
կեղինաց և յարծաթեղինաց՝ և ի պղնձոյ և ի քարէ
և ի փայտէ , որք ոչ տեսանեն կարեն՝ և ոչ լսել և ոչ
21 գնալ· * և ոչ ապաշխարեցին ի մարդասպանութենէ՝
և ի դեղատուութենէ , և ի պոռնկութենէ , և ի գողու-
թենէ իւրեանց :

ԳԼ. Ժ.

1 Եւ տեսի այլ հրեշտակ զօրաւոր՝ զի իջանէր յերկ-
նից՝ և զգեցեալ էր ամպով , և ծիածան ի գլուխ նո-
և երեսք նո՛ր իբրև զարեգակն , և ոտք նո՛ր որպէս սիւն
2 հրոյ : * Եւ ունէր ի ձեռին իւրում գրկոյգ մի բա-
ցեալ . և եդ զաջն իւր զայ ի վերայ ծովուս , և զձախն
3 ի վերայ երկրի : * և ազաղակեաց ի ձայն մեծ՝ գո-
ղացոյց իբրև զառիւծ : և յորժամ ազաղակեաց՝ խօսե-
4 ցան եւթն որոտմունքն յիւրեանց ձայնս : * Եւ յորժամ
խօսեցան եւթեն որոտմունքն՝ կամէի գրել . և լուայ
ձայն յերկնից՝ զի ասէր , կնքեա զոր խօսեցան եւթեն
5 որոտմունքն՝ և մի գրեր : * Եւ հրեշտակն զոր տեսի՝
որ եդ զաջն իւր ի վերայ ծովուս և զվերայն ի ցամա-
6 քի , համբարձ զձեռն իւր զայ երկինս · * և երդուաւ
ի կենդանին յաւիտեանից , որ հաստատեաց զերկինս՝
և որ ի նմա , և զերկիր և որ ի նմա . զի ոչ եւս կայ
7 այլ ժամանակ · * այլ յաւուրս ձայնի եւթներորդ
հրեշտակին՝ յորժամ հարցէ զինքն , կատարեսցի խոր-
հուրդն ասլ՝ որ աւետարանեցաւ ի ծառայից իւրոց
մարգարէիցն :

* Եւ

---

(19) Ոսկան · 'ի բերանս նոցա է : (20) Յօրինակին ալեզր · Եւ այլք 'ի մարդկանէ որ : (20) Ոսկան · Եւ ոչ ապաշխա'... և 'ի պղնձեաց և 'ի քա'' : (21) Ոսկան · Եւ 'ի դեղատուութենէ : ԳԼ· Ժ· (1) Ոսկան · Իբրև զսիւն հրոյ : (2) Ոսկան · Գրկոյգն մի : (3) Ոսկան · Եւ գոչեաց իբրև ... յիւրեանց ձայնսն : (5) Ոսկան · Եւ զկրեշտակին զոր տե'' : (5) Ոսկան · Եւ զվեռան 'ի վե՛ր յամենէն : (6) Ոսկան · Երկինսն , և զորս 'ի նմա , և զերկիր և զոր 'ի նմ՛ : Որ ոսկան · Եւ զերկիր և զորս 'ի նմ՛ է : (7) Ոսկան · Եւ հրեշտակին հրեշտակին յորժամ հարկանէ զիմղն : (7) Ոսկան · Ոչ աւե-

Digitized by Google

ԻԹ * Եւ ձայնն զոր լուայ յերկինից՝ գնդեալ խօսեցեալ ընդ 8
ինև՝ և ասէ. Երթ առ զգրկոյնն՝ զոր ունի հրեշտակն կանգնեալ ի ձեռին ծովուն և ի վերայ երկրին: * Եւ 9
եղեալ առ հրեշտակն՝ խնդրեցի ընդ նմա՝ ասել ինձ. և ասէ ցիս, առ զայս՝ և կեր զդոյն, և դառնասցի յորովայն քո. այլ ի բերան քում քաղցր իբրև զմեղր: * Եւ առի զգրկոյնն յաջմէ հրեշտակին՝ և կլայ զնա. և էր ի բերան իմում ոպէս մեղր քաղցր: Եւ յորժամ կերայ, դառնացաւ յորովայն իմ: * Եւ ասէ ցիս. Հայտանիցէ քեզ դարձեալ մարգարէանալ ի ժողովուրդս՝ և ի լեզուս և ի թագաւորս բազումս:

ԳԼ. ԺԱՆ

Եւ առաւ ինձ եղէգն նմանութիւն գաւազանի. և կայր հրեշտակն՝ և ասէր ցիս. արի և չափեա զաւազանդ 1
այ և զսեղանն՝ և զերկրպագողսն որ ի նմա: * Եւ 2
զդաւթէնն որ արտաքոյ սուսեռարին՝ թող զնա՝ և մի չափեր. զի տուեալ է զնա հեթանոսաց. և զքաղաքն սրբ կոխեսցեն ամիսս քառասուն և երկուս:
Եւ * Եւ ասց երկուց վկայից իմոց՝ և մարգարէանայցեն ա- 3
ւուրս հազար երկերիւր և վաթսուն՝ զգեցեալ քուրձ:
* Սոքա են երկու ձիթենիքն՝ և երկու ճրագք, որ 4
կան առաջի այ երկրի: * Եւ որք կամիցին չնաւասել 5
նոցա, հնար ելցէ ի բերանոյ նոցա՝ և կերուկէ զթշնամիսն նոցա. և որք կամիցին մեղանչել նոցա՝ այսպէս սպանանելոց են: * Սոքա ունին իշխանութիւն փակել զերկինս՝ զի 6
մի տեղացէ զաւուրս մարգարէութեան նոցա. և ունին իշխանութիւն ի վերայ ջուրց՝ դարձուցանել զնոսա յարիւն, և հարկանել զերկիր յամենայն հարուածս՝ որչափ անգամ և կամիցին: * Եւ յորժամ կատարեսցին զնմա աւուրք 7
վկայութեան իւրեանց, յայնժամ գազանն որ ելանէ յանդնդոց՝ առնիցէ ընդ նոսա պատերազմ, և յաղթեսցէ նոցա և սպանցէ զնոսա: * Եւ զդի նոցա անկեալ կայցէ ի փո- 8
ղոցի հրապարակաց քաղաքին նոյն մեծի, որ անուանեալ կո-

տարանեաց՝ ի ձեռն ծիլից իւրոց մեռը'': (8) Ոմանք. Եւ ձայն զոր լու''... զգրկոյնդ զոր: (9) Ոմանք. ի բերան քո եղիցի քաղցր: (10) Ոմանք. Եւ կլի զնա... որպ զայն իմ: (11) Ոմանք յաջկողմանէ՝ ի ժողովուրդս, և ի հեթանոս և ի լեզուս:

ԳԼ. ԺԱ. (2) Ոմանք. Որ է արտաքոյ տա''... տուեալ է նա հեթա'': (3) Ոմանք. Քառասուն և երկու. : (4) Ոմանք. Ա՚ի յերկրի: (5) Ոմանք. Կամիցին ձնասանել... ի բերանոց նոցա: (6) Ոմանք. Մի՛ տեղացցէ աւուրս: (8) Ոմանք. Եւ դիք նոյ անկեալք կայցեն ի մեջ: (8) Ո-

Digitized by Google

քի զատ հոգւոյն սոգումն և եգիպտոս. աւրն ևս ձերն նոցա
9 խաչեցաւ: * Եւ ասօգն գինա ամ ցեղք և ժողովուրդք՝
և ամենայն լեզուք և հեթանոսք, զի գիր նշ անկեալ
կայցէ վերինս ասուրս, և ոչ տացեն թաղել՝ ի գերեզ-
10 մանս զոսկերս նշ: * Եւ որ քնակեալ են յերկրի՝ ու-
րախ լինիցեն և խնճասն՝ ի վերայ նոցա, մինչև ընծայս և
պատարագս առնեն միմեանց. վասն զի սուրս երկոցունց
մարգարէից չարչարեցին զքնակիչս երկրի:
11 * Եւ յետ երից աւուրց և կիսոյ՝ հոգի կենդանի յոյ ԼԱ
մտից՝ ի նոսա. և յարիցեն կացցեն՝ ի վերայ ոտից իւր-
եանց. և սոդ և երկիւղ մեծ անկաւ՝ ի վերայ ամենեն-
12 ցունն՝ որ տեսանէին զնս: * Եւ լուայ ձայն մեծ՝ որ
ասէր ցնոսա. վերացարիք երեքք աստ. և վերացան երկինս
յերկինս ամպոք. և տեսին զնս թշնամիքն իւրեանց:
13 * Եւ՝ ի ժամուն յայնմիկ չարժումն մեծ եղև. և աւասնե-
րորգ մասն քաղաքին ընկղմեցաւ. և սպանան՝ ի չարժմա-
նէն արք եւթն հազար. և կեալքն սոդով սկս մեծ եղեալ յոյ
14 մնեալսեան, և փառս ասացին զերկինսաւորն: * Աշաւա
սիկ վայն երկրորդ էանց, և վայն երրորդ գալոց է
վաղվաղակի:
15 * Եւ յորժամ եւթներորգ հրեշտակն հարկանէր ըզ ԼԲ
փողն, եղեն ձայնք յերկինս՝ և ասէ. եղեւ թագաւորու-
թիւն աշխարհացս՝ տեառն մերոյ՝ և յկրիստոսէ նորա,
16 գասցէ՝ ի վաւ ամի յաւիտեանս յաւիտենից: * Եւ
քառասնեւ չորս երիցունքն որ նստեին յաթոռս իւրեանց
առաջի՝ անկանէին՝ ի վերայ երեսաց իւրեանց՝ և
17 երկիր պագանէին տեառն՝ և ասէին. * գոհանամք ըզ-
քէն տէր ամենակալ՝ որ կիս և էիս, և ասէր զգո-
18 րութիւն քո մեծ, և թագաւորեցեր: * Եւ հեթանոսք բարկ-
կացան, և եկն բարկութիւն քո, և ժամանակ մեռելոց՝
դի դատեցին. և տայս վարձս ծառայից քոց մարգա-
րէից, և սրբոց երկիւղածաց անուանդ քոյ՝ փոքրոյնց
և մեծամեծաց, և ապականելոս զապականիչս երկրի:
19 * Եւ բացաւ տաճարն որ յերկինս, և երևեցաւ ԼԳ
տապանակն՝ ի տաճարին իւր. և եղեն փայլատակ-
մունք

նանի. Քիչ դիր նշ: (9) Բնդի. Եւ տեսցեն զնս ամ: (6) Ո-
նան. Քիչ դիր նշ անկեալք կայցեն զերկիս ասուրս և
կէս, և՝ ոչ տայցեն թա՛: (10) Բնդի. Պատրաս ասն ասա-
նեալ: (11) Ոնանի. Աչիրան որ տեսինն զնս: (12) Ոնանի.
Եւ եղեն յերկինս ամպովք. Թշնամիք նշ: (15) Ծա-
նաս տիկի. Եւ յետ քնի էա՛: (15) Ոնան յտ-էլուս. Ծա-
ւախանելոց. ամին: (17) Ոնան յտ-էլուս. Եւ ես, և որ գա-
լոց էս, և ասեր: (19) Ոնան. Տապանակն ին որ՝ ի
տաճարի նշն, և եղեն... և տրոտասեան:

Digitized by Google

մունք և ձայնք և որոտմունք և շարժումն, և կոթողումն մեծաւութ։

ԳԼ ԺԲ.

Եւ նշան մեծ երևեցաւ յերկինս։ կին մի արկեալ զնե- 1
ղիւրն զարդական, և լուսին ի ներքոյ ոտից նո-
ւ ի վերայ գլխոյ նորա պսակ աստեղեայ յերկոտասա-
նից ։ և եր յղի։ և ձչէր յերկնէրն, և բզմէ վշտաց 2
մերձ էր ի ծնանել ։ Եւ երևեցաւ այլ նշան յեր- 3
կինս՝ և ահա վիշապ մի մեծ հրեղէն, որոյ էին
գլուխք եւթն՝ և եղջերք տասն։ և ի վերայ գլխոյ
նր եւթն խոյրք ։ և տուաւն նորա քաշէրթ զերրորդ 4
մասն աստեղաց երկնից, և արկ զնա յերկիր։ և վի-
շապն կայր առաջի կնոջն՝ որ հասանելոցն էր ծնանել,
զի յորժամ ծնցի կինն զորդի իւր՝ կլիցէ զնա վիշապն ։
Եւ ծնաւ կինն արու՝ որ հանգերձեալ է հովուել 5
զամենայն հեթանոսս գաւազանաւ երկաթեայ։ և յափշտա-
կեցաւ որդի նորա առ Ած, և առ աթոռ նորա ։ և 6
կինն փախեաւ յանապատ՝ ուր էր անդր նմա պատ-
րաստեալ յԱծ, զի կերակրեսցի անդ աւուրս հազար
երկերիւր և վաթսուն։

Եւ եղև պատերազմ յերկինս, Միքայէլ և հրեշտակք 7
իւր կռուէին ընդ վիշապն։ և վիշապն պատերազմէր
զօրօք իւրովք ։ և ոչ կարացին կալ ընդդէմ, և տե- 8
ղի ոչ գտաւ նոցա յերկինս ։ Եւ անկաւ վիշապն մեծ՝ 9
օձն առաջին, որ անուանեալ կոչի բեելզեբուղ և սա-
տանայ, որ մոլորեցուցանէ զամենայն երկիր։ և հրեշ-
տակք նորա ընդ նմա անկան ։ Եւ լուայ ձայն մեծ 10
յերկնից՝ որ ասէր։ արդ եղև զօրութիւն և փրկութիւն
և արքայութիւն յեղբարս մերոց, և իշխանութիւն օծելոյ նր ։ զի
անկաւ չարախօսն եղբարց մերոց, որ չարախօսէր զնո-
ցանիկ առաջի յեղբարս՝ զտիւ և զգիշեր ։ Եւ նոքա յաղ- 11
թեցին նմա արեամբ գառինն, և բանիւ վկայութեան նր ։
և ոչ հաճեցան ընդ վիշապն մինչև ի մահ ։ վասն այսո-
րիկ ուրախ լիցին երկինք՝ և եմք որ բնակեալ են ի
նմա ։ Վայ երկրի և ծովու, զի անկաւ բանսարկուն
առ-

Գլ. ԺԲ. (1) Ոսկան. Արկեալ զիւրեաս։ (1) Ոսկան. Պսակ յաստեղաց երկոտասանից։ (3) Ոսկան. Ի գլխոց նր։ (5) Ոսկան. Ծնանա. կինն որդի արու։ (5) Ոսկան. Հաճեգերձեալ էր։ (5) Յօրինակին ՅԱԾԻՆ. Եւ առ աթոռ նր։ (10) Ոսկան. Որ չարախօսէին։ (10) Ոսկան. Աշ ի առուի և ի դիշերի։ (11) Ոսկան. Ընդ վիշապին։ (12) Ոսկան. Աքիլեան ոչ բնակեալ էք ի նմա։ (12) Ոսկան. Եւ կայցէ առ ասկաս մի ժամ։

Digitized by Google

առ. ձեզ, որ ունի զքաւուն բազում. և կացցէ առ
առաքեա. մի ժամանակս :
3 * Եւ յորժամ եւեթ վիշապն Թէ անկաւ յերկիր, զոր Լե
4 հետ 'երե. կինոջն որ ծնաւ զմանուկն արու : * Եւ տուան
կնոջն երկու թեւք արծուոյ մեծի՝ զի թռիցէ յանա
պատ՝ ի տեղի իւր. ուր կերակրէր անդ՝ ժամանակաւ
5 ժամանակս և կէս ժամանակի՝ յերեսաց օձին : * Եւ
եհեղ օձն՝ ի բերանոյ իւրմէ զհետ կնոջն ջուր՝ զի ընկղ
6 մեսցէ զնա : * Եւ օգնեաց երկիր կնոջն, և երբաց եր
կիր զբերան իւր և եկուլ զվտառն՝ զոր եհեղ վիշապն
7 ՚ի բերանոյ իւրմէ : * Եւ բարկացաւ վիշապն ընդ կնոջն,
և գնաց պատերազմել ընդ այլ զաւակս նորա որք պա
հեն զպատուիրանս Աստուծոյ, և ունեն զվկայութիւն յի
8 * Եւ կայ ՚ի վերայ աւազոյ ծովուս :

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եւ տեսի զի գրանէր ՚ի ծովէն գազան, և ունէր գլ Լջ
լուխս եւթն՝ և եղջերս տասն, և ՚ի վերայ եղջե
րացն նորա տասն թագք, և ՚ի վերայ գլխոյ նորա անուն հայ
2 հոյութեան : * Եւ գազանն զոր տեսի նման ընծու, և
ոտք նորա իբրև զարջու, և բերան նորա ունի զառիւծու.
և ետ նմա վիշապն զզօրութիւն իւր՝ և զաթոռ իւր և
3 զիշխանութիւն մեծ : * ԵՒ մի ՚ի գլխոց նորա վիրաւորեալ
էր ՚ի մահ. և վէրք մահուան նորա ողջացայր : Եւ զար
մացաւ ամենայն երկիր ընդ գազանն, զի ետ նմա վիշապն
4 զիշխանութիւնն իւր : * և երկիր պագին վիշապին՝
որ ետ զիշխանութիւն գազանին, և ասէին. ո՞վ իցէ նման
գազանիս. կամ ո՞վ կարիցէ պատերազմել ընդ գա
5 * Եւ տուաւ նմա բերան խօսել զիծամեծս, և ըզ
հայհոյութիւն. և տուաւ նմա իշխանութիւն զամիս քս
6 ութ. և բացաւ զբերան իւր հա
ուածն և երկու : * Եւ երաց զբերան իւր հա
ուածն առ Աստ, և հայհոյեաց զանուն նո՛ և
7 նո՛, և զերկնայինն խորանն : * Եւ տուա
թիւն ՚ի վերայ ամենայն ազգաց և ի
8 * զի երկրպագեցին նո

Digitized by Google

երեսս երկրի · որոց ոչ են գրեալ անուանքն նոցա ՚ի
գարուճէն կենացն գառինն զնոսին խնդզբանէ սպիտակը
րխ : * Ա.յլ ունին ականջս լսելոյ լուիցին : * Ջի են 9
ոմանք՝ որք ՚ի գերուճէն վարեսցին , և են ոմանք՝ որ 10
սրով մեռցին , և են ոմանք՝ որ անձամբ զանձինս սպա-
նանիեն : աստ է համբերուճէն և հաւատս սրբոց :
ԼԷ * Եւ տեսի. ոչխ գազան զի երկաներ երկրէ , և ունէր 11
եղջերս երկու՝ նման գառինն , և խօսէր երբրն զվի-
շապն : * և զիշխանուճէ զամ գազանիոյ գազանին գոր- 12
ծէր առաջի նորա : և առնէր զերկիր և զամ բնակիչս
նր՝ զի երկիր սպաւանիցին գազանին առաջինոյ՝ որոյ
ողջացեալ վէր մահու նր : * և առնէր նշանս բազումս , 13
և սայր հրոյ իջանել յերկինից յերկիր՝ առաջի մարդ-
կան , * և մոլորեցուցանէր զորս բնակեալ են յերկիր 14
նշանացն , որ առեալ են ՚ի ձեռս նր՝ առնել առաջի
գազանին : ասեն ցնս բնակիչս երկրի . արա՛ զպատկեր
գազանին , որ ՚ի վէրսայ սրոյն եկեալ : * Եւ առեալ 15
նմա իշխանուճէ , զի տացէ հոգի պատկերի գազանին ,
և զի խօսեսցի պատկերն . և երկիր պագցին նմա ամ
բնակիչք երկրի . և որ ոչ պագցէ երկիր պատկերի գա-
զանին , սպանցի ինս : * Եւ արասցէ զամ՝ փոքունս 16
և զմեծ ասուածս և զազատս և զաղքատս
և զծառայս , զի տացէ նց գրոշմ յաջոյ ձեռն՚ն՝ և ՚ի
վերայ ճակատս նոցա : * և ոչ ոք կարասցէ գնել 17
և վաճառել ետէ ոչ ունիցի զգրոշմ գրոյն՝ և զանուն
գազանին և զթիւ անուան նորա :
ԼԸ * Այստ է իմաստուճէն . որ ունի միտս՝ համարհատցէ 18
զթիւ գազանին . թիւ եղեալն մարդոյ , և թիւ ան-
ուան նր՝ է այս . վեց հարիւր վաթսուն և վեց :

ԳԼՒ

ցին նմ ամենքեան որ ... ՚ի գերուճէն կե՛ : (8) Ոմանք ·
Գառնինն զենեալոյ : (10) Ոմանք ՚ի գերուճէն վարեա՛ :
(10) Ոմանք · Ջանձինս սպանանիցեն : (13) Յօրինակին ·
Եւ առնէ նշանս : (13) Ոմանք · Յերկինից ՚ի յերկիր :
(14) Ոմանք · Բնակեալ են յերկրի : (14) ՚ի լսե՛ · Որ
՚ի վերայ սրոյն եկեալ : համաձայն ոմանց ՚ի բնէ՛ : (15) Ո-
մանք · Եւ որ ոչն պագցէ : (15) Ոմանք · Սպանցեն զնա :
(16) Ոմանք · Եւ զծառայս ունել զգրոշմ յաջոյ ձե՛ :
(16) Ոմանք · Ճակատուց նր : (18) Ոմանք · Որ ունիցի
միտս ... և թիւ նր է այս : (18) ՚ի բազում գրուածիս մի
բառս՝ վեց հարիւր վաթսուն և վեց , բառագրով գրին այս
պէս՝ ոմի՛ · որ յարեալ յառնս օրինակս մեր նաեւ նշանագիրս
ինչ մանաւանդ այսպիսի ֆնով ՚ՁՁՁ · զոր ընդօրինակողն բազմապիտ
եւ ճշդասիրեալ պնդի զդրուագս՝ ՁՁՁ :

Digitized by Google

ԳԼ· ԺԴ·

1 Եւ ասէ՝ և ահա գառն կայր ի վերայ լերինն սիո՛ն Ա
եւ ընդ նմա հարիւր քառասուն և չորս հազարք,
որ ունէին զանուն նորա, և անուն հօր նորա գրեալ
2 ի վերայ ճակատուց նոցա: * Եւ լուայ ձայն յերկնից՝
ոյն զձայն ջուրց բազմաց՝ և ձայն որոտման մեծի· և
լուայ ելբեւր զձայն քնարահարաց, զի հարկանէին ըզ-
3 քնարս իւրեանց: * և երգէին զերգս նորս առաջի ա-
թոռոյն՝ և առաջի չորից կենդանեացն՝ և առաջի ե-
լդերացն· և ոչոք կարէ գիտել զերգս նո՛ն: բայց միայն
հարիւր քառասուն և չորս հազարքն, որք ազատեալ
4 են յերկրէ: * Սոքա են՝ որք ընդ կանայս ոչ խառնե-
կեցան, և են կուսանք· սոքա զկնի երթեան գառնին
ո՛ւր և երթիցէ· սոքա քնարեցան ի մարդկանէ առա-
5 ջի եղ և գառնին: * և ի բերան նոցա ոչ գտաւ սուտ,
զի անբիծք են:
6 * Եւ տեսի այլ հրեշտակ թռուցեալ ի միջ երկնից· Խ
և ունէր աւետիս յաւիտենական՝ աւետարանել ամ
7 ազգաց, և լեզուաց որ բնակեալ են երկրի: * և ա-
սէր ի ձայն մեծ· երկերի՛ւք յեղ՝ և տո՛ւք փառս նմա,
զի եկն ժամ դատաստանի նորա· և երկիր պագէ՛ք ա-
րարչին երկնի և երկրի և ծովու և աղբերաց ջուրց:
8 * Եւ այլ հրեշտակ երկրորդ գայր զհետ նորա և ա՛խՆ
սէր· անկաւ անկաւ բաբելոն մեծն՝ ի գինւոյ սրտից
յուզիչ՝ ի ցասմանէ՝ ի պոռնկութիւնէ իւրմէ, որ արբե-
ցուց զամենայն հեթանոսս:
9 * Եւ այլ հրեշտակ երրորդ գայր զհետ նո՛ց և ի ձայն Խի
մեծ ասէր· ով որ երկրպագիցէ գազանին և պատկե-
րի նորա, և կամ ընդունի նշանակ նորա առ ի ճակատ
10 իւր, և կամ ի վերայ աջոյ ձեռնի իւրոյ, * այնպէ՛ս
սմա արբցէ՛ ի բաժակէ ցասմանն աղ՝ արկեալ յանե-
պական բարկութիւն բաժակին· և տանջիցի հրով և ծծըմ-
11 բով առաջի սրբոց և առաջի գառնին: * և ծուխ տանջա՛ն նոցա ելցէ յա-
ւիտեանս յաւիտենից· և ոչ ունին հանգիստ՝ որք երկ-
իր պագին գազանին և տուր և ի դիշերի· և որք ընդ
կիր

Գլ· ԺԴ· (1) Ոսկան· Եւ զանուն հօր: (2) Ոսկան· Զձայն իբր
զձայն ջուրց·· զձայն ջքնարա՛ս: (2) Ոսկան· Զձայն իբր-
բեւ զքնարա՛ս· զի հարկանիցին զքնարս: (3) Ոսկան·
Զերգս նորս առաջի·· զաւետեալք են յերկի՛: (3) Ո-
սկան· Ա՛թոռոյն եղ և ա՛: (4) Ոսկան· Ոչք և երթեալցէ:
(5) Ոսկան յաւելու· Ա՛նբիծք են առաջի աթոռոյն ա՛յ: (6) Ո-
սկան· Յերկիր: (8) Ոսկան· Որ արբոյց զամ հե՛: (9) Ո-
սկան· Եւ ասէր՝ ի ձայն մեծ··· և կի՛ պատկերի նո՛ր···

Digitized by Google

կին պատին պատակերին, և տուին զդրոշմ և զանուանն
նորա: * Եւ համբերութիւն սրբոցն աստ է. այս որք 12
պահեն զպատուիրանս Աստուծոյ իմոյ: և զհաւատս Յի՛ս: * Եւ 13
լուայ ձայն յերկնից՝ որ ասէր ցիս. գրեա, երանի մե-
ռելոցն որք ի տէր ննջեցին այսմհետէ վասն վաստակից. ցայս
աստ հոգին, զանդիր հանգչեսցեն յաշխատութենէ իւրեանց.
քանզի միայն գործք իւրեանց հետեւին զհետ նոցա:

Ի Գ * Եւ տեսի՝ և ահա ամպ սպիտակ, և ի վերոյ ամ- 14
պոյն նստեալ նման որդւոյ մարդոյ, և ի գլուխ իւր
պսակ ոսկի, և ի ձեռին իւրում մանգաղ սուր
խոյր: * Եւ այլ հրեշտակ ելանէր յերկնից. ազաղակ- 15
կէր ի ձայն մեծ՝ և ասէր. որ նստիս ի վերայ ամ
պոյդ՝ առաքեա զդէրսդիդ քո՝ և հնձեա, զի եկին ժա
մանակք հնձոց, և հասեալ են հունձք երկրի:

Ի Դ * Եւ այլ հրեշտակ ելանէր ի տաճարէն որ յերկինս 17
և ունէր և այն դէրսդիգ սրեալ: * Եւ այլ հրեշտակ 18
ելանէր ի սեղանոյն, որ ունէր իշխանութիւն ի վերայ
հրոյ, և աղաղակեաց ի ձայն մեծ առ հրեշտակն՝ որ
ունէր զդէրսդիգն սրեալ՝ և ասէր. կիթեա զողկոյզս
այգւոյ երկրի, զի հասեալ է խաղողդ ի գալս: * Եւ 19
թափ հրեշտակն զդէրսդիգ իւր յերկիր, և կիթէր զո-
ղկոյզսն նորա, և արկանէր ի հնձանն մեծ ի սէրն Աստ: * Եւ 20
կոխեցաւ հնձանն արտաքոյ քաղաքին, և ելանէր ի հնձ-
ձանէն արիւն մինչև ի սանձս ձիոյն. և երկոքումեքին
նորա հազարք և վեց հարիւր ասպարէս:

ԳԼ. ԺԵ.

Ի Եւ տեսի այլ նշան մեծ և սքանչելի. հրեշտակս եւթ 1
Թըն՝ որք ունէին եւթն վէրս վերջին. զի նոքօք կա-
տարեսցի բարկութիւն Աստ: * Եւ տեսի ոմն ծով ապակեայ 2
զէն

ապրոյ ձեռնին իւրոյմէ: (13) Ոխան. Ջի միայն գործքն իւ՛՝:
(14) Ոխան. Եւ՝ ի գլուխ նը՛ այ՛՝: (15) Օրինակ մի չտես-
նեմ. Հունձք երկրի: Եւ այլ ոչ ոտքեր՝ ի վե՛ ամպոյն՝ զեր-
քանիցն իւր յերկիր, և հնձեր զնի բնակիչս երկրի: Ջոր ոճան
ևս ունի այսպէս. Հնձ. (16) Եւ տատփաց որ նոքիւք՝ ի վե՛
ամպոյն զթէբանդի իւր, և հնձեցաւ երկիր: (17) Եւ այլ
հրեշ՛՝: (18) Ոխան. Հրեշտակ եղ՝ ի սեղա՛՛՛. զողկոյզսն
հոյզաս յայգւոյ երկրի: (18) Ոխան չտեսա. Եւ ասեր,
տատփեա զթէբանդիդ փո տոսր և կիթեա զողկ՛՝: (19) Ոխան.
Եւ կիթեր զխաղողն՝ ի նոմա և արկաներ ի հնձանն այ:
(20) Ոխան. ՝ի սանձս ձիոյն՛՛. Հազարք հարիւր և վեց
տասնարիւ:

ԳԼ. ԺԵ. (1) Ոխան չտեսա. Նշան չերկինս մեծ՛՛՛.
քաղքումեքին այ: (2) Ոխան. Եւ տատակերպ նը, և զեռ

զկին խաղաղեալ հրով. և որք յազգէն գազանին՝ և
զքուռոյ անուան նորի՝ և պատկերի նորի՝ և գրոշմի նորա,
նոքա կային ի վերայ ծովուն ապակեղինեի. և ունէին
3 զքնարս Աստուծոյ. * և երգէին զերգս մովսիսի ծառայի Աստուծոյ,
և զերգս գառնին՝ ասելով. Մեծ ևսքանչելի
լի են գործք քո՝ Տէր Աստուած ամենակալ, արդարդ և ճշմարիտ
լիցին ճանապարհք քո, թագաւոր ազգաց հաստատեալ:
4 * և ո՞վ ոչ երկիցէ՝ և փառաւորեսցէ զանուն
քո. զի դու միայն ես, և արժանի երկրպագելոյ. զի
ամենայն ազգք եկեսցեն և երկիր պագցեն առաջի քո
5 Տեր, յորժամ արդարութիւնք քո յայտնեցան: * Եւ յետ
այսորիկ տեսի՝ և բացաւ տաճարն խորհրդոյն վկայու-
6 թեան՝ որ էր ի յերկինս: * և ելանէին ևս[1] հրեշտակքն
եօթն՝ որ ունէին զեօթն հարուածս, և զգեցեալ էին ի
սպիտակ կտաւս մաքուր՝ և պատմուճան. և գօտեալ
ոսկեայ գօտեաւք էին առ ստինսն իւրեանց գօտիս ոսկեղինեայս:
7 * Եւ ի չորից կենդանեացն տուաւ հրեշտակացն
եօթնից սկաւառակս ոսկեղինեայս լի ցասմամբն Աստուծոյ կենդանւոյն յա-
8 հիտնաւոր յաւիտենից: * Եւ լցաւ տաճարն ծխով փա-
ռացն Աստուծոյ և զօրութենէն նորա. և ոչ ոք կարէր մտա-
նել ի տաճարն՝ մինչև կատարեցին եօթն հարուածքն
յեօթն հրեշտակացն:

ԳԼ. ԺԶ.

1 Եւ լուայ ձայն մեծ ի տաճարէն՝ զի ասէր եօթնեն
հրեշտակացն, երթայք հեղիք զեօթն սկաւառակսդ
ցասմանէն Աստուծոյ յերկիր:
2 * Եւ գնաց առաջինն հրեշտակն, և հեղու զսկաւառակ իւր
ի վերայ երկիր, և եղև հարուածք չարաչար ի վերայ մարդ-
կան, որ ունէին զդրոշմ գազանին, և երկիր պագին
պատկերի նորա:
3 * Եւ երկրորդ հրեշտակն հեղու զսկաւառակ իւր ի ծով
ծովու, և գարձաւն լինէր յարիւն մեռելոյ. և ամենայն
շունչ կենդանի որ էր ի ծովու՝ մեռան[2]:
4 * Եւ երրորդ հրեշտակն հեղու զսկաւառակ իւր ի գե-

ոյ: (3) Ոմանք. Զկերդս մեծս ծառայի Աստուծոյ... մեծ և սքանչելի են: (3) Ի լոս՝. Ազգաց. Շմմա-
րիտ լիցին: (3) Ոմանք. Եւ Շմշարտութիւնք և Ճանապարհք քո: (4) Ոմանք. Փառաւորեսցէ զանուն քո... միայն ես
սուրբ: (5) Ոմանք. Որ է յերկինս: (6) Ոմանք. Ի տաճարէն՝ կատարած: (8) Ոմանք. Եւ զօրութենէն նորա:
ԳԼ. ԺԶ. (1) Ոմանք. Ցասմանն Աստուծոյ: (2) Ոմանք. Եղեն հարուածք չարաչարք ի... զդրոշմն գա՛՛: (2) Ոմանք.
Ի վերայ մարդկանն... պատկերին նորա:

Digitized by Google

գնաս՝ և յարիցես զուրց, և եղիցի արիւն։ * Եւ լուաւ 5
ՙի հրեշտակէն՝ զի ասէր. արդարդ ես՝ որ էիս և ես, և
սուրբ ՙի գործս իւր՝ զի այսպէս դատեցար։ * զի զի 6
զարիւն սրբոց՝ և զարիւն մարգարէիցն հեղուին ամպա-
քիչաք. զի այնորիկ արիւն եղս ըմպիլ նոցա զարժան
է։ * Եւ լուայ ՙի սեղանոյ անտի զի ասէր. այո՛ տէր ամ- 7
ենակալ, արդարդ և ճշմարիտ են դատաստանք քո։
Խթ։ * Եւ չորրորդ հրեշտակին եհար ՙի սկաւառակէն իւր 8
մի ՙի վերայ արեգական։ * և տուաւ նմա խորշակել
հար առնել զմարդիկ հրով. և տապազան մարդիկ ՙի 9
մեծ, և հայհոյեցին զանձ՝ որ ունի իշխանութիւն
ՙի վերայ հարուածոցս այսոցիկ. և ոչ ապաշխարեցին
ՙի փառս նմա։
Ծ * Եւ հինգերորդ հրեշտակին եհար ՙի սկաւառակէն իւր 10
մի ՙի վերայ աթոռոյ գազանին, և եղև թագաւորու-
թիւն նր խաւարեալ. և ծամէին զլեզուս իւրեանց յոյժ
ահ չաւոցն, * և հայհոյեցին զանձ երկնից ՙի չաւոց 11
իւրեանց և յարհատ գառնուքիէն, և ոչ ապաշխարե-
ցին ՙի գործոց իւրեանց։
ԺԱ * Եւ վեցերորդ հրեշտակին եհար ՙի սկաւառակէն իւր 12
մի ՙի վերայ գետոյն մեծի Եփրատայ, և ցամաքեցաւ
ջուրք նր, զի պատրաստասցին ճանապարհ թագաւո-
րաց արեւելից։ * Եւ տեսի՝ զի երանեք ՙի բերանոց 13
նոյ վիշապին՝ և ՙի բերանոյ գազանին՝ և ՙի բերանոյ
սուտ մարգարէին ոգիք երիք անսուրբք ելրլեալ զգ-
ուտս։ * Քանզի դեռաս եմին՝ ոգիք դիւահանիք որք առնեն զնշ-
անս՝ և երթային առ թագաւորս ամենայն երկրի՝ ժող-
ովել զնոսա ՙի պատերազմ, յորում մեծ են ամենակալէն Աստ-
ուծոյ զի այսպէս ասաց տէր։ * ահա գամ իբրև զգող, երա- 15
նեալ որ լիցին արթնութիւնք, և պահեցցեն զհանգերձս իւր-
եանց. զի մի մերկ շրջիցին, և երեւեցցին ամօթիանքք
իւրեանց։ * և ժողովեցից զնոսա ՙի տեղի մի, որ կոչի 16
երբայեցերէն արմագեդոն։
Ժ * Եւ եւթներորդ հրեշտակին եհար ՙի սկաւառակէն իւր 17
մի ՙի վերայ օդոյ. և ել ձայն մեծ ՙի երկնից՝ և յաթո-
ռոյն՝ ասելով. եղև։ * Եւ եղեն փայլատակմունք և 18
ձայնք և որոտմունք. և եղև շարժումն մեծ՝ որպիսի

---

(5) Ոսկան. ՙի հրեշտակէն որ ասէր.. և է սուրբ ՙի
գործս։ (7) Ոսկան. Եւ լուայ ձայն ՙի սեղանոյն զի ա-
սէր։ (10) Ոսկան. ՙի յախտէ ցաւոցն։ (11) Ոսկան. Եւ
հայհոյեին զանձ երկնից ՙի ցաւոցն իւ՚՚։ (12) Ոսկան. Յի-
լէդն արևու.։ (14) Ոսկան. Ընդ նամ Թագր երկ՚՚.. առնեն
սուտս։ (15) Ոսկան. Ահ երկս չոլիցին։ (16) Ոսկան.
Եւ ժողովեցին զնա՚՚։ (16) Ոսկան. Աբրմագեդոն։

Digitized by Google

ձեք եղեալ խակզբանէ՝ յորմէ հիաւ եղև մեզ ի վերայ
19 երկրի՝ այնպէսի չարժումն մեծ : * Եւ եղև քաղաքն
մեծ յերիս մասն, և քաղաքք ազգացն անկան· և բա-
բելոն մեծ յիշեցաւ առաջի ած , տալ նմա զբաժակն
20 գինւոյ սլասման բարկութեան նր : * Եւ ամէն կղզիք փա-
21 խեան, և լերինք ի միջի բարձան : * և կարկուտ մեծ
իբրև կշռոյ տալանդեայ միոյ իջանէր յերկինից ի վր մարդ-
կան· և հայհոյեցին մարդիկ զած յերկինս վս հարուած
ծոյ կարկտին : զի մեծ էր հարուածն և սաստիկ :

ԴԻ. ԺԷ.

1 Եւ եկն միոմն յեւթն հրեշտակացն՝ որք ունէին զեւթ
Թն սկաւառակսն· խօսեցաւ ընդ իս՝ և ասէ· ելի
ա յար և ցո՛ւցից քեզ զդատաստանս մեծ պոռնկին՝ որ
2 նստի ի վերայ ջուրց բազմաց : * ընդ որում պոռն
կեցան թագաւորք երկրի, և արբեցան քնակիչք երկ
3 րի ի գինւոյ պոռնկութեան նր : * Եւ առ
առաքեա զիս յանապատ հոգւովն· և տեսի կին մի՝ զի
նատէր ի վերայ կարմիր գազանի, և լի էր անուամբ
հայհոյութեամբ· և գազանն զոր տեսի՝ ունէր զ եւթն
4 գլուխ և տղջեւրս տասն : * Եւ կինն զգեցեալ էր ծի
րանիս և կարմրիկս, և զարդարեալ ոսկւով և մարգար
տով և սկաւմբք պատուականօք, ունելով բաժակ ոս
կի ի ձեռին իւրում, և լի էր գարշելի և անմաքուր պո
5 ռնկութենէ : * և ի ճակատին նր գրեալ անուն՝ խորհրդով·
Բաբելոն մեծ՝ մայր պոռնկաց և գարշելեաց երկրի :
6 * Եւ տեսի զկինն արբեցեալ յարեանէ սրբոց՝ և յա ծ ղ
րկեանէ ած վկայից· և զարմացայ՝ տեսեալ զնա՝ զար
7 մացումն մեծ : * Եւ ասէ ցիս հրեշտակն· ընդէր զար
մացար, ես պատմեցից քեզ զխորհուրդս կնոջն, և գա
զանին որ բարձեալ ունի զնա· որ ունի զեւթն գլուխն՝
8 և տասն եղջերս : * Եւ գազանդ զոր տեսեր՝ որ էր,
և չէր, և հանդերձեալ է ելանել ի դժոխոց՝ և ի կո

թռուստ

---

(19) Ոմանք· Յերիս մասուանս... և բաբելոնիա մեծին յիշեալ" : (21) Ոմանք· Աչխ տապանդի միոյ·· վասն հա
րուածոց կարկտին :

Գլ· ԺԷ· (1) Ոմանք· Զդատաստան մեծ : (3) Ոմանք· Յա
նապատ հոգւով : (3) Ոմանք յատելոս· Հայհոյութեամբ էր
բան նր : (5) Ոմանք· Անուն· խորհուրդ· բաբելոն մեծ՝
մայր պոռնկութեանց և գարշելեաց երկրի : (6) Ոմանք·
Ի յարենէ սրբոցն : (6) Ոմանք· Վկայիցն քն·· տես
եալ զնա զարմացմամբ մեծաւ : (7) Ոմանք· Եւ զգա
զանին·· զեւթն գլուխ և տասն եղջերս : (8) Ոմանք·
Որոց ոչ են գրեալք : (8) Ոմանք· Անուանք խրատուց

Digitized by Google

մունք և ձայնք և որոտմունք և շարժումն , և կոթ-
կոտա մեծամեծ :

ԳԼՒ ԺԲ.

Եւ նշան մեծ երևեցաւ յերկինս ։ կին մի ամբեկեալ 1
զլուսև զարեգական , և լուսինն ի ներքոյ ոտից նո-
և ի վերայ գլխոյ նորա պսակ աստեղեայ յերկոտասա-
նից : * և էր յոյժ . և ծնեալ էր երկնածին , և բղխէ վշտաց 2
մերձ էր ի ծնանել : * Եւ երևեցաւ այլ նշան յեր- 3
կինս՝ և ահա մարիկ վիշապ մի մեծ հրաբոցն, որոյ եօթն
գլուխք եւ տասն՝ և եղջերք նորա տասն . և ի վերայ գլխոյ
նոր եւ եօթն խոյրք : * և առաւել նորա քարշէր երրորդ 4
մասն աստեղաց երկնից , և արկ զնոսա յերկիր . և վի-
շապն կայր առաջի կնոջին՝ որ հանդերձեալ էր ծնանել,
զի յորժամ ծնցի կինն զորդի նորա՝ կլցէ զնա վիշապն :
* Եւ ծնաւ կինն արու՝ որ հանգերձեալ է հովուել 5
զամենայն հեթանոսս գաւազանաւ երկաթեայ . և յափշտակե-
ցաւ որդի նորա առ Աստ , և առ աթոռ նորա : * և 6
կինն փախեաւ յանապատ՝ ուր էր առեալ նմա տեղի
բանասիրալ յԱստ , զի կերակրեսցի անդ առաքս հազար
երկերիւր և վաթսուն :
Եւ * Եղև պատերազմ յերկինս , Միքայէլ և հրեշտակք 7
նորա կռուէին ընդ վիշապին . և վիշապն պատերազմէր
և հրեշտակք նորա : * և ոչ կարացին կալ ընդդէմ , և տե- 8
զի ոչ գտաւ նոցա յերկինս : * Եւ արկաւ վիշապն մեծ՝ 9
օձն առաջինն , որ անուանեալ կոչի սատանայ և սո-
տանայ , որ մոլորեցուցանէ զամենայն երկիր . և հրեշ-
տակք նորա ընդ նմա արկան : * Եւ լուայ ձայն մեծ 10
յերկինս՝ որ ասէր . արդ եղեւ զօրութիւն և փրկութիւն
և արքայութիւն Աստ մերոյ , և իշխանութիւն օծելոյ նո-
ա՝ զի արկաւ չարախօսն եղբարց մերոց , որ չարախօսէր զնո-
նոցանէ առաջի Աստ՝ զօրիւ և զգիշեր : * Եւ նոքա յաղ- 11
թեցին նմա արեամբ գառնին , և բանիւ վկայութեան նո-
և ոչ հաճեցան ընդ վիշապն մինչև ի մահ : * վասն որոյ 12
երկինք ուրախ լիցին երկինքն՝ և որ բնակեալք են ի
նմա : Վայ երկրի և ծովու , զի անկաւ բանասարկուն
առ

Գլ. ԺԲ. (1) Ոսկան . Աբրահամ զկնբարս : (1) Ոսկան . Պսակ յաստեղաց երկոտասանից : (3) Ոսկան . ի վր գլխոց նր : (5) Ոսկան. Ծնանայն կինն որդի արու : (5) Ոս-
կան . Հանդերձեալ էր : (5) Յօրինակին ոչինչ . Եւ առ
աստու նր : (10) Ոսկան . Որ չարախօսէին : (10) Ոսկան .
Աշ ի առէն և ի դիշերի : (11) Ոսկան . Ընդ վիշապին :
(12) Ոսկան . Աքիքեան ոչք բնակեալ էք ի նմա : (12) Ո-
սկան . Եւ կայցէ առ աստուա մի ժամ :

Digitized by Google

առ Հիւր; որ ունի զքաւութիւն բազմաց. և կացցէ առ
սոսկաւ մի ժամանակս:
13 * Եւ յորժամ եառնու վիշապն Թէ անկաւ յերկիր, ըզ- Կե
14 հիւն էդև կնոջն որ ծնաւ զմանուկն արու: * Եւ տուաւ
կնոջն երկու Թեւք արծուոյ մեծի՝ զի Թռիցէ յանա-
պատ՝ ի տեղի իւր. ուր կերակրէր անդ՝ ժամանակ և
15 ժամանակս և կէս ժամանակի՝ յերեսաց օձին: * Եւ
եհեղ օձն՝ ի բերանոյ իւրմէ ջհեղ կնոջն ջուր՝ զի ընկղ-
16 մնացէ զնա: * Եւ օգնեաց երկիր կնոջն, և եբաց եր-
կիր զբերան իւր և եհան՝ զջուրն՝ զոր եհեղ վիշապն
17 ՚ի բերանոյ իւրմէ: * Եւ բարկացաւ վիշապն ընդ կնոջն,
և գնաց պատերազմել ընդ այլ զաւակս նորա որք պահ-
հէին զպատուիրանս Աստ, և ունէին զվկայութիւնն Յի:
18 * Եւ կայց ՚ի վերայ աւազոյ ծովուս:

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եւ տեսի զի գիշանէր ՚ի ծովէն գազան, և ունէր գը- Կզ
լուխս եւթն՝ և եղջիւրս տասն, և ՚ի վերայ եղջե-
րացն նր տասն թագք, և ՚ի վերայ գլխոյ նր անուն հայ-
2 հոյութեան: * Եւ գազանն զոր տեսի՝ նմանէր ընձուղ, և
ոտք նր իբրև զարջոյ, և բերան նր ունի զառիւծու.
և եհաս նմա վիշապն զզօրութիւն իւր՝ և զաթոռ իւր և
3 զիշխանութիւնն մեծ: * և մի ՚ի գլխաց նր վիրաւորեալ
էր ՚ի մահ. և վէրք մահուան նր ողջացաւ: Եւ զար-
մացաւ ամ երկիր ընդ գազանն, զի եհաս նմա վիշապն
4 զիշխանութիւն իւր: * և երկիր պագին վիշապին՝
որ եհաս զիշխանութիւնն գազանին, ևասէին. ով հեչ նման
գազանիս. կամ ով կարիցէ պատերազմել ընդ գա-
5 զանիս: * Եւ տուաւ նմա բերան խօսել զիծամեծս, և ըզ-
հայհոյութիւն. և տուաւ նմա իշխանութիւն զամիսս քա-
6 ռասուն և երկու: * Եւ եբաց զբերան իւր հայհոյ-
ութիւն առ Աստ, և հայհոյեաց զանուն նր և զխորանն
7 նր, և զբնակեալսն խորանին: * Եւ տուաւ նմ իշխանու-
թիւն ՚ի վերայ ամ ազգաց և լեզուաց և ժողովրդոց:
8 * զի երկրպագեսցեն նմա ամ որ բնակեալ են ընդ
երեսս

---

(14) Ոմանք. Եւ առնէ կնոջն: (14) Ոմանք. Որ կերակր-
քեր անդ: (17) Ոմանք յառելոյս. ՅՈրի ժամ: (18) Օրինակ
Գ. Եւ կայց ՚ի վր աւազոյ ծովուս. և տեսի:
ԳԼ. ԺԳ. (2) Ոմանք. Ընձուղ: (2) Ոմանք. Զիշխանութե-
իւր մեծ: (3) Ոմանք. Մահու նր ոչ: (4) Ոմանք. Ընդ
գազան: Ոմանք. գազանին... Ըստ նմա: (6)(7) Ոմանք.
Եւ զխորան նր, և զայնոսիկ որք երկինս բնակին:
Եւ առնէր նմա պատերազմիլ ընդ սրբս և յաղթել նոցա.
և տուաւ նմա իշխանութե: (8) Ոմանք. Զի երկրպագ-

Digitized by Google

երեսս երկրի. որոց ոչ են գրեալ անուանքն նոցա ՚ի
գարոնէ կենացն գառինն զնոսին սպանեալ հիմն է: * Ունի
ականջս լսելոյ՝ լուիցէ: * Որ ի գերութիւն 9
տանիցէ՝ երթայ ՚ի գերութիւն վարուցին, և որ
սրով մեռանիցէ, և նոքա սրով մեռցի. ասդ
նանէն է. աստ է համբերութիւն և հաւատս սրբոց:
ԼԵ * Եւ տեսի այլ գազան ելանել յերկրէ, և ունէր 11
եղջերս երկուս՝ նման գառինն, և խօսէր իբրև վիշ-
շապն: * և զիշխանութիւն զամենայն գազանին գոր- 12
ծէր առաջի նորա: և առնէր երկիրն և զնոսայ բնակիչս
նորա զի երկիրն պագանիցեն գազանին առաջինոյ՝ որում
ողջացաւ վէրն մահու նորա: * և առնէր նշանս բազումս, 13
և առյր հրոյ իջուցանել յերկնից յերկիր՝ առաջի մարդ-
կան, * և մոլորեցուցանէր զորս բնակեալ են յերկրի 14
նշանացն, որ առեալ են ՚ի ձեռս նորա՝ առնել առաջի
գազանին: ասէ ցնա բնակիչս երկրի. արա պատկեր
գազանին, որ ՚ի վէրացն սրոյն եկեաց: * Եւ առեալ 15
նմա իշխանութիւն, զի տացէ հոգի պատկերի գազանին,
և զի խօսեսցի պատկերն. և երկիր պագցին նմա որ
բնակիչք երկրի. և որ ոչ պագցէ երկիր պատկերի գա-
զանին, սպանցէ զնա: * Եւ արասցէ զնոսի՝ փոքրուկս 16
և զմեծամեծս և զմիջոցաւորս և զազատս և զաղ-
գատոհս և զծառայս, զի տացի նոցա դրոշմ յաջոյ ձեռին և ՚ի
վերայ ճակատաց նոցա: * և ոչ ոք կարասցէ գնել 17
և վաճառել՝ եթէ ոչ ունիցի զդրոշմ գրոյն՝ և զանուն
գազանին և զթիւ անուան նորա:
ԼՐ * Այստ է խմաստութիւն. որ ունի միտս՝ համարեսցի 18
զթիւ գազանին. թիւ եղջերացն մարդոյ, և թիւ ան-
ուան նորա՝ ՟ե այր. վեց հարիւր վաթսուն և վեց:

ԳԼԷ

ցեկն նոքա ասէքեան որ ... ՚ի գերութիւնէ կեա՛: (8) Ոսկան. Գառինն զենեալ: (10) Ոսկան. ՚ի գերութիւն վարեա՛: (10) Ոմանք. Զանձինս սպանանիցեն: (13) Յերկինից ՚ի յերկիր: Եւ առնէ նշանս: (13) Ոմանք. Յերկինից ՚ի յերկիրս: (14) Ոսկան. Բնակեալ են յերկրի: (14) ՚Ի լուս՛. Որ ՚ի վերայ սրոյն եկաց: Համայնի ոմանց՝ ՚ի բնէ՛: (15) Ոմանք. Եւ որ ոչն պագցէ: (15) Ոսկան. Պատկերին գնա: (16) Ոսկան. Եւ զծառայս ունել զդրոշմ յաջոյ ձե՛: (16) Ոմանք. Ճակատուց նոցա: (18) Ոմանք. Որ ունիցէ միտս ... և թիւ նոր է այս: (18) ՚Ի բազում գրուածոց մեր գտաք՝ վեց հարիւր վաթսուն և վեց, բառագրով գրին այսպէս՝ ոկջ. զոր յարեալ յառ... օրինակս մեր նաեւ նշանագիրս ինչ յանանուանէ այսպիսի յՏ. զոր ընդօրինակողն բազայայր եւ յետագայեալ գնոյն ընդգրուցս՝ ՃՀՀ:

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԴ.

1 Եւ ասէր՝ եւ ահա գառն կայր ի վերայ լերինն սիա-
ղ ն ի . և ընդ նմա հարեւր քառասասն և չորս հազարք,
որ ունէին զանունն նորա, և անուն հօր նորա գրեալ
2 ի վերայ ճակատաց նոցա : * Եւ լուայ ձայն յերկնից
ոտն զձայն լուաց բազմաց՝ և ձայն որոտման մեծի . և
լուայ իբրև զձայն քնարահարաց, զի հարկանէին ըզ-
3 քնարս իւրեանց : * և երգէին զերգս նորս առաջի ա-
թոռոյն՝ և առաջի չորից կենդանեացն՝ և առաջի ե-
լդերացն . և ոչք կարէ գիտել զերգս նշ : բայց միայն
հարեւր քառասասն և չորս հազարքն, որք ազատեալ
4 են յերկրէ : * Սոքա են՝ որք ընդ կանայս ոչ խառնեալ
կացան, և են կուսանք . սոքա գինի երթան գառնին
ասր և երթիցէ . սոքա գնորեցան ի մարդկանէ առաջ
5 ջի ոչ և գտաւին : * և՝ ի բերան նոցա ոչ գտաւ սուտ,
զի անբիծք են :
6 * Եւ ասէի այլ հրեշտակ թռուցեալ ի միջ երկնից . խ
և ունէր աւետարան յաւիտենական աւետարանել ամ
7 բողջաց, և լերուաց որ բնակեալ են յերկրի : * և ա-
սէր ի ձայն մեծ . երկիւղած լերց՝ և տուք փառս նմա,
զի եկն ժամ դատաստանի նորա . և երկիր պագէք ա-
րարչին երկնի և երկրի և ծովու և աղբերաց ջուրց :
8 * Եւ այլ հրեշտակ երկրորդ գայր զհետ նորա և ա- խա
սէր . անկաւ անկաւ բաբելոն մեծն՝ ի գինւոյ սրբե-
ցուցիչ՝ ի բազմանէ՝ ի բանսկաւիճէ իւրմէ, որ սրբե-
ցուց զամենայն հեթանոսս :
9 * Եւ այլ հրեշտակ երրորդ գայր զհետ նոցա՝ և՝ ի ձայն խի
մեծ ասէր . եթէ ոք երկրպագանիցէ գազանին և պատկե-
րի նորա, և կամ ընդունիցի նշանն նորա առ՝ ի ճակատ
10 իւր, և կամ՝ ի վերայ աջոյ ձեռին իւրոյ, * այնպէս
և նա արբցէ՝ ի բաժակէ ցասմանն աց՝ որ պատրեալ յանա-
պակէ բարկութեանն . և տանջեացի հրով և ծծմբով
11 առաջի աց և գառնին : * և ծուխ տանջանաց նոցա յա-
ւիտեանս յաւիտենից . և ոչ ունին հանգիստս՝ որք երկ-
իր պագին գազանին և տուէ և՝ ի գիշերի . և որք երկ
իր

Գլ. ԺԴ. (1) Ոսկան. Եւ զանունն հօր : (2) Ոսկան. Իբրև զձայն լուաց . . զձայն զքնարաց'' : (2) Ոսկան. Զձայն իբրև զքնարս'' զի հարկանիցին զքնարս : (3) Ոսկան. Զերգս նորա առաջի . . . զատեալք են յերկրէ'' : (3) Ոսկան. Ամենայն ազ և ա'' : (4) Ոսկան. Ոչ և երթիցէ : (5) Ոսկան յաւելու. Ամբիծք են առաջի աթոռոյն աց : (6) Ոսկան. Հրեշտակ . (8) Ոսկան. Որ սրբեցոյց զամ հմ'' : (9) Ոսկան. Եւ ասէր՝ ի ձայն մեծ . . . և կամ պատկերի նո . . .

Digitized by Google

ձեր ապագին ապահերին , և տաւին զդրոշմ և զմատան
նորա : * Եւ համբերութիւն արդոյն ասաց ։ այս որք 12
պահին զպատուիրանս Աց , և զհաւատս Յի : * Եւ 13
լուայ ձայն յերկինից՝ որ ասէր ցիս ։ գրեայ , երանելի մե-
ռեալքն որք ի տէր ննջեցին այսմհետէ վասվաղապէս ։ գոյա
ասէ հոգին , զադանգի հանգիստեան յաշխատութեանց ։
գործք իւրեանց չոգան զնմա նոցա :

Խգ * Եւ տեսի՝ և ահա ամպ սպիտակ , և ի վերայ ամ- 14
պոյն նստեր նմանն որդւոյ մարդոյ , և ի գլխոյ իւրում
պսակ ասեմ , և ի ձեռին իւրում առներ գեղեանգիսկ սրբ-
խալ : * Եւ այլ հրեշտակ եկեալ յերկնից , առաքեալ 15
կոչեր ի ձայն մեծ՝ և ասեր ցնստեալն ի վերայ ամ-
պոյդ՝ առաքեա զգեղեանգիսդ քո՝ և հնձեսցի , զի եկեալ ժա-
մանակ հնձոյ , և հասեալ են հասունք երկրի :

Խդ * Եւ այլ հրեշտակ եկեալ ի տաճարէն որ յերկինս 17
և ուներ և նա գեղեանգիսկ սրեալ : * Եւ այլ հրեշտակ 18
եկեալ ի սեղանոյն , որ ուներ իշխանութիւն ի վերայ
հրոյ , և աղաղակեաց ի ձայն մեծ առ հրեշտակն՝ որ
առներ զգեղեանգիսն սրեալ՝ և ասեր ։ կոծեա զողկոյզս
քաղցեալ երկրի , զի հասեալ է խաղողդ ի գոմս : * Եւ 19
սրսկ հրեշտակն զգեղեանգիսկ իւր յերկիր , և կոծեր զը-
խաղող նորա , և արկանէր ի հնձանն մեծ ի վերս : * Եւ 20
կոխեցաւ հնձանն արտաքոյ քաղաքին , և եկեալ ի հն-
ձանէն արիւն մինչև ի սանձս ձիոյն ։ և երկայնութիւն
նորա հազար և վեց հարիւր ասադիոն :

Գլ. ԺԵ.

Խե Եւ տեսի այլ նշան մեծ և սքանչելի ։ հրեշտակս եւ 1
թիւն՝ որք ունէին եւթն վէրս զնմի ։ զի նոքօքա կա-
տարեր բարկութիւն աց : * Եւ տեսի ոգի ծովի ապակի 2
զեղն

աշխոյ ձեռնին իւրոյում : (13) Յոհան ։ Ջի միայն գործք իւ" :
(14) Յոհան ։ Եւ ի գլուխ նր այս" : (15) Օրինակ ի յատե
չոս ։ Հունձք երկրի : Եւ արի որ նոքեր ի վէ ամպոյն՝ զնե
բանէին իւր յերկիր , և հնձեր զիմ բնակիչս երկրի : Ջոր ոսկի
ևս ունի այսպէս ։ հմր ։ (16) Եւ առաքեաց որ նոքեր ի վէ
ամպոյն զգեղեանգիսն իւր , և հնձեցաւ երկիր : (17) Եւ այլ
հրեշ" : (18) Յոհան ։ Հրեշտակ եկ ի սեղա"... զողկ-
կոյզս յայգւոյ երկրի : (18) Յոհան յատեցաւ ։ Եւ առեր ,
առաքեա զգեղեանգիսդ քո սուր և կոծեա զողկ" : (19) Յոհան ։
Եւ կոծեր զխաղողն ի նոմա և արկանէր ի հնձան մեծ :
(20) Յոհան ։ ի սանձս ձիոյն ։ հազար հարիւր և վեց
ասպարէզ :

Գլ. ԺԵ. (1) Յոհան յատեցաւ ։ Նշան յերկինս մեծ ...
քարկութիւնն աց : (2) Յոհան ։ Եւ ապակիսբն նր , և զան-

Digitized by Google

զին խաւարեալ հրով. և որք յազգէն գազանին՝ և
զիւռոյ անուան նը՝ և պատկերի նը՝ և զթուի նորա,
Եռաքս կային ի վերոյ ծովուն ապակեղէնի. և ունէին
3 զքնարս ոյ. * և երգէին զերգս մովսիսի առաջի ոյ,
և զերգս գառնին՝ ասելով. Քէ մեծամեծ և սքանչե-
լի են գործք քո՝ տէր ամենակալ, արդար՝ և ճշմա-
րիտ են ճանապարհք քո, թագաւոր ամ հեթանոսաց:
4 * և ո՞վ ոչ երկիցէ՝ և փառաւորիցէ զանուն
քո. զի դու միայն ս, և արժանի երկրպագելոյ. զի
ամ հեթանոսք եկեսցեն և երկիր պագցեն առաջի քո
5 նը, յորժամ արդարութիւնք քո յայտնեցան: * եւ յետ
այսորիկ տեսի՝ և բացաւ տաճարն խորանին վկայու-
6 թիւն՝ որ էր ի յերկինս: * և ելանէին եւթն հրեշտա-
կքն՝ որ ունէին եւթն հարուածս, և զգեցեալ էին ի
սաւանդրին կտաւս մաքուրս՝ և պայծառս. և գօտեալ
ոսկի էին առ սուրբս իւրեանց գօտիս ոսկեղենս:
7 *եւ ի չորից կենդանեացն տուաւ եւթն հրեշտակացն՝
եւթն սկաւառակս ոսկի լի ցասմամբն ոյ կենդանւոյն յա-
8 հիտանեան յաւիտենից: * եւ լցաւ տաճարն ծխով փա-
ռացն ոյ՝ և զօրութենէն նորա. և ոչ ոք կարէ մտա-
նել ի տաճարն՝ մինչև կատարեսցին եւթն հարուածքն
յեւթն հրեշտակացն:

Գ.Լ. ԺՋ.

1 Եւ լուայ ձայն մեծ ի տաճարէն՝ զի ասէր եւթն
հրեշտակացն, երթայք հեղուք զեւթն սկաւառակսգ
ցասմանէն ոյ յերկիր:
2 * Եւ գնաց առաջին հրեշտակն, և հեհղ զսկաւառակ իւր
իւր յերկիր, և եղև հարուածք չարաչար ի վրայ մարդ-
կանն, որ ունէին զդրոշմ գազանին, և երկիր պագին
պատկերի նորա:
3 * Եւ երկրորդ հրեշտակն հեհղ զսկաւառակ իւր ի ծով
ծովն և դարձաւ նմանութիւն մեռելոյ. և ամենայն
շունչ կենդանի որ էր ի ծովու՝ սատակեցաւ:
4 * Եւ երրորդ հրեշտակն հեհղ զսկաւառակ իւր ի գե-

ոյ: (3) Ոմանք. Ջերդս մովսէսի ծառայի ոյ... մեծամեծ և սքանչելիք են: (3) ի լսա՛՛. Ա.րդարև ճշմարիտ են: (3) Ոմանք. Եւ ճշմարտութիւնք և հանապատհք քո: (4) Ոմանք. փառաւորեսցէ զանուն քո... միայն ես սրբ: (5) Ոմանք. Որ է յերկինս: (6) Ոմանք. ի տաճարէն՝ կատարած: (8) Ոմանք. եւ զօրութենն նը:

ԳԼ. ԺԶ. (1) Ոմանք. ցասմանն ոյ: (2) Ոմանք. Եղեն հարուածք չարաչարք ի... զդրոշմն գա՛՛: (2) Ոմանք. ի վրայ մարդկանն.. պատկերին նը:

Digitized by Google

փետուր՝ և յապտիւրս ջուրց, և եղև արբիւն։ * Եւ լուայ 5
'ի հրեշտակէն՝ զի ասէր. արդարդ է՝ որ էիր և ես, և
սուրբ 'ի գործս քո՝ զի այսպէս դատեցար։ * վասն զի 6
զարիւն սրբոց՝ և զարիւն մարգարէիցն հեղիլն ամպա-
րիշտք. վասն այնորիկ արիւն ետ ըմպել նոցա զի արժան
էին։ * Եւ լուայ 'ի սեղանոյ անտի զի ասէր. այո՛ տէր ած 7
ամենակալ, արդարդ և ճշմարիտ են դատաստանք քո։
Խթ * Եւ չորրորդ հրեշտակին եհար 'ի սկաւառակէ քում 8
ի՛ 'ի վերայ արեգական։ * և առաւ նմա խորշոմել 9
հար առնել զմարդիկ հրով. և տապացան մարդիկ 'ի
տանջ մեծ, և հայհոյեցին զանձ՝ որ ունի իշխանութիւն
'ի վերայ հարուածոցս այսոցիկ. և ոչ առաքչիասրեցին
'ի փառս նմ։
Ծ * Եւ հինգերորդ հրեշտակին եհար 'ի սկաւառակէ քում 10
ի՛ 'ի վերայ աթոռոյ գազանին, և եղև թագաւորու-
թիւն նր խաւարեալ. և ծամէին զլեզուս իւրեանց յան-
տանջ ցաւոցն, * և հայհոյեցին զանձ երկնից 'ի ցաւոց 11
իւրեանց՝ և յախտից գառնութեանն, և ոչ առաքչիասրե-
ցին 'ի գործոց իւրեանց։
ԾԱ * Եւ վեցերորդ հրեշտակին եհար 'ի սկաւառակէ իւր 12
ի՛ 'ի վերայ գետոյն մեծի Եփրատայ, և ցամաքեցաւ
ջուրք նր, զի պատրաստասցին ճանապարհ թագաւոր-
ացն երկիցն արեւու։ * Եւ տեսի՝ զի երանեք 'ի բերա- 13
նոյ վիշապին՝ և 'ի բերանոյ գազանին՝ և 'ի բերանոյ
առաւ մարգարէին ոգիք երիք անսուրբք իբրև զդորտս։
* Քանզի ոգիք դիւական են՝ որք առնեն զնշ. 14
չանս՝ և երթային առ թագաւորս տի երկրի՝ ժողո-
վել զնոսա 'ի պատերազմ, յօրն մեծի ն ամենակալէ։ Քան-
զի այսպէս ասաց ինր։ * ահա գամ իբրև զգող, երա- 15
նեք որ հսկեն արթուն, և պահեսցեն զհանգերձս իւր
եւ ոչ գնասցէ զիշերի, և երեւեսցին ամօթանք
իւրեանց։ * և ժողովեցից զնոսա 'ի տեղի մի, որ կոչի 16
եբրայեցերէն արմաքեդոն։
ԾԲ * Եւ եւթներորդ հրեշտակին եհար 'ի սկաւառակէ իւր 17
ի՛ 'ի վերայ օդոյ. և ել ձայն մեծ յերկնից՝ և յաթո-
ռոյն՝ ասելով. եղև։ * Եւ եղեն փայլատակմունք և 18
ձայնք և որոտմունք. և եղև շարժումն մեծ՝ որպիսի

---

(5) Ոմանք. 'ի հրեշտակէն որ ասէր... և ես սուրբ 'ի գործս։ (7) Ոմանք. Եւ լուայ ձայն 'ի սեղանոյն զի ա-
ստէր։ (10) Ոմանք. 'ի յախտից ցաւոցն։ (11) Ոմանք. Եւ հայհոյեցին զանձ երկնից 'ի ցաւոցն իւ՛՛։ (12) Ոմանք. Ցե-
լիցեն արեւու։ (14) Ոմանք. Այս ետ թէրս երկ՛՛... ոնն ոչ ամենակալէ։ (15) Ոմանք. Ահ երկս չոլիցեն։ (16) Ոմանք.
Եւ ժողովեցին զնա 'ի տե՛՛։ (16) Ոմանք. Աւրմաքեդոն։

Digitized by Google

ջիք եղեալ իսկզբանէ՝ յորմէ հետէ եղև մարդ՝ ի վերայ
19 երկրի՝ այնուհետև չարժումն մեծ : * Եւ եղև քաղաքն
մեծ յերիս մասն, և քաղաքք ազգացն անկան. և բա-
բելոն մեծ յիշեցաւ առաջի Աստուծոյ, տալ նմա զբաժակն
20 գինւոյ յասմանն բարկութեանն նորա : * Եւ ամենայն կղզիք փա-
21 խեան, և լերինք՝ ի միջոյ բարձան : * Եւ կարկուտ մեծ
իբրև հնգետասանդեղ միով հնգաներ յերկինից՝ ի վե՛ր մարդ-
կան. և հայհոյեցին մարդիկ զաստ յերկինս՝ վասն հարուած-
ոյ կարկտին, զի մեծ էր հարուածն և սաստիկ :

ԴԻ. ԺԷ.

1 Եւ եկն միոմն յեւթնեն հրեշտակացն՝ որք ունէին զեւթ ԺԲ
Թըն սկաւառակսն. խօսեցաւ ընդ իս՝ և ասէ. Ե՛կ
այսր և ցուցից քեզ զդատաստանս մեծ պոռնկին՝ որ
2 նստի՝ ի վերայ ջուրց բազմաց : * Ընդ որում պոռն-
կեցան թագաւորք երկրի, և արբեցան քնակիչք երկ-
3 րի՝ ի գինւոյ պոռնկութեանն նորա : * Եւ առ-
ոյժ զիս յանապատ հոգւովն. և տեսի կին մի՝ զի
նստէր՝ ի վերայ կարմիր գազանի, և լի էր անուամբ
հայհոյութեան. և գազանն զոր տեսի՝ ունէր գլուխս
4 եւթն և եղջերս տասն : * Եւ կինն զգեցեալ էր ծի-
րանիս և կարմիրս, և զարդարեալ ոսկով և մարգար-
տով և ակամբք պատուականօք, ունելով բաժակ ոս-
կի՝ ի ձեռին իւրում, և լի էր գարշելի և անմաքուր պո-
5 ռնկութենէ : * ԵՒ՝ ի հանգոյն նորին գրեալ անուն՝ խորհրդով.
Մեծն բաբելոն՝ մայր պոռնկաց և գարշելեաց երկրի :
6 * Եւ տեսի զկինն արբեցեալ յարեանն սրբոց՝ և յա-ԺԳ
րենէն Յիսուսի. և զարմացայ՝ տեսեալ զնա՝ զար-
7 մացումն մեծ : * Եւ ասէ ցիս հրեշտակն. Ընդէ՞ր զար-
մացար, ես պատմեցից քեզ զխորհուրդս կնոջն, և գա-
զանին որ բարձեալ ունի զնա. որ ունի զեւթն գլուխն՝
8 և տասն եղջերս : * Եւ գազանդ զոր տեսեր՝ որ էր,
և չէր, և հանդերձեալ է ելանել՝ ի դժոխոց՝ և՝ ի կո-

կոսաս

---

(19) Ոմանք. Յերիս մասունս... և բաբելոնին մեծին յիշել" : (21) Ոմանք. Կարկ տատանդի միոջ.. վասն հա-
րուածոց կարկտի :

Գլ. ԺԷ. (1) Ոմն. Ջգետստան մեծ : (3) Ոմանք. Ջա-
հնապատ հոգւով : (3) Ոմն յաւելուս. Հայհոյութեամբ բե-
բան նր : (5) Ոմն. Ընուն. խորհուրդ. բաբելոն մեծ՝
մայր պոռնկուհեաց և գարշելեացն երկրի : (6) Ոմանք.
՚ի յարեանէ սրբոցն : (6) Ոմն. Վկայիցն քրս.. տես-
եալ զնա զարմացամբ մեծաւ : (7) Ոմանք. Եւ զգա-
զանին.. զեւթն գլուխս և տասն եղջերս : (8) Ոմն.
Որոց ոչ են գրեալք : (8) Ոմանք. Ընուանք խրեանց

Digitized by Google

բուսաս երթալ : և զարմացան ամենեքեան որ չմտածէին
են ՚ի վերայ երկրի · որոց ոչ էր գրեալ անուանքն նոց
՚ի գիրս կենաց իսկզբանէ աշխարհի · զոր տեսանելիք ըղ-
զազանն , զի էր՝ և չէ , և մերձ է : * Այստ է խոհա- 9
տուքն՝ որ ունի միտս : և եւթն գլուխն՝ եւթն լե-
րինք են , ուր կինն նստանեալ էր ՚ի վերայ նոցն . և նոքին
թագաւորք են եւթն . և թագաւորք եւթեն գոլով : 10
* հինգն անկան , և մին եկաց , և միւնն ոչ ի եկեալ .
և յորժամ գայ՝ սակաւիկ մի ժամանակ ունի : * և զգա- 11
զանն՝ որ էր՝ և չէ , և նա ութերորդ է . և ի յեւթնից
անէն , և ՚ի կորուստ երթալոյ է : * Եւ տասն եղ- 12
բարն զոր տեսեր՝ տասն թագաւորք են . որոց չէ նա-
կ առեալ զթագաւորութէ , այլ աւանդն՝ և կան իշխանք
՚ի մի ժամ . և առնուն նոքա զիշխանութէն ընդ գազա-
նինըն * Այսքա մի կամս ունին , և զզօրութէն և զիշխա- 13
նութէն գազանին տան : * և ընդ դառնին սոքա պատերազ- 14
մին . և գառնն յաղթէ նոց , զի տէր է նոց , և տէրունա-
ւոր թագաւորաց . և որք ընդ նմա՝ կոչեցեալք են ,
ընտրեալք և հաւատացեալք : * Եւ ասաց ցինս . Ընդ- 15
գրեարն զոր տեսեր՝ ուր նստէր պոռնիկն , ժողովուրդք
են , և բազմութիք և ազգք և լեզուք : * և տասն եղ- 16
գրեարքն՝ զոր տեսեր գազանին , նոքա տեսցեն զպոռ-
նիկն և առնեսցեն զնա , և զմարմինն նորա կերիցեն՝ և
զայրեսցեն զնա հրով : * քանզի ած Աստ ՚ի սիրտս նոցա 17
առ ՚ի լինել նոցա մի կամս , և առնել զհաստատութէն
գազանին՝ մինչև կատարեսցի բանն Աստ : * Եւ կինն 18
զոր տեսեր՝ է քաղաքն մեծ , որ ունի զթագաւորութէ
թէն ՚ի վերայ թագաւորացն երկրի :

ԳԼՒ ԺԸ

Եւ յետ այսորիկ տեսի այլ հրեշտակ իջեալ յերկ- 1
նից՝ որ ունէր իշխանութէն մեծ , և երկիրն լուսա-
ւորեցաւ ՚ի փառաց նորա : * և ազաղակեաց ՚ի զօրաւոր մեծ՝ 2
ասելով . անկաւ բաբելոն մեծն , որ եղեալ էր բնա-
կութէն դիւաց , և ապրանք համ այսոցիկ պղծոց , և բանիս
պատհասանութէ համ ոգւոց անմաքրից և ատելեաց : * Զի 3

զի

՚ի գիր : (9) Ոմանք . Մի խոտ : եւեթն դէ՞ : (10) Ոմանք . Եւ
միւնն եկաց . . . սակաւ մի ժամ : (13) Ոմանք . Եւ զիշխա-
նութէն իւրեանց գազան՞ : (14) Ոմանք . Եւ գառն յաղ-
թեսցէ : (15) Ոմանք . Եւ ասէ ցինս , և զերեսն Ո՛ր ո-
դան . Ջուրքն զոր տե՛ս : (17) Ոմանք . Քանզի եաւ Աստ ՚ի
սիրտս . . . նոյ ՚ի մի կամս :

Գլ. ԺԸ. (1) Ոմանք . Եւ երկիրս լուսաւո՞ : (2) Ո մանք .
Մեծ՝ ասեր՝ անկաւ բաբելոնն մեծ : Որ ասէան . Ան-

Digitized by Google

զի՝ ի բարիութենէ գինւոյ պատնիսնեն նոր այրքին եւ
անկղք և ծծադաւորք երկրի՝ որ ընդ նմա պատնիկեան ։
և վաճառականք երկրի՝ ի նոր զօրութեն յօրանալոյ մե-
4 ծացան ։ * եւ լուաւ ձայն յերկինից զի ասէր . ելէք՝ ի
միջոյ դորա՝ ժողովուրդ իմ, զի մի հաղորդ լինիցէք մե-
5 ղաց դորա, և մի՛ ըհարուածս դորա ընդունիցէք ։ * զի
հասին կպեցան մեղք դորա մինչև յերկինս ։ և յիշեաց
6 Աստ զանաւրէնութիւնս դորա ։ * և հատուցանէ դմա՝
որպէս և հատոյցն մեզ, և առցէ դա երկապատիկ ըստ գոր-
ծոց իւրոց ։ և զգաւաժանին որով խառնեցաւ՝ խառնեցէք
7 գմա կրկին ։ * և որչափ փառաւորեաց զինքն և խայ-
տաց, այնչափ հատուցէք սմա սուգ ։ զի՝ ի սրտի իւ-
րում ասէր՝ թէ յիմ ժամ նստայց ես թագուհի՝ և
8 այրի ոչ եմ եղեց ։ Վասն այնորիկ՝ ի միում աւուր
երկիցեն՝ ի վերայ դորա հարուածք՝ մահ, և սուգ,
և սով, և ի հուր այլեսցի ։ զի հզօր է տէր աստ՝ որ
9 դատեցաւն զդա ։ * և լայցեն՝ և կոծեսցին ի վերայ
դորա թագաւորք երկրի՝ որք ընդ դմա պատնիկեան և
խրատուցին ։ և հեծեծացին յորժամ տեսցեն ղծուխ հիզ-
10 մանն տանջանաց դորա ։ * ի հեռաստանէ կայցեն վէմ
երկիւղի տանջանաց դորա՝ և ասասցեն ։ վայ քաղաք
քո մեծի բաբելոնի՝ քաղաքք հզօր՝ զի ի միում ժա-
11 մու եկին հասին դատաստանք քո ։ * եւ վաճառականք
երկրի ողբասցին և սգասցին ՝ ի վերայ քո, զի ըզ-
12 բեռն նոցա ոչ ոք գնէ ։ * և չահ ք որ ի քէն՝ ոչ եւս ի-
ցէ, ոսկւոյ և արծաթոյ և ականց պատուականաց՝ և
մարգարտոյ և բեհեզոյ և ծիրանւոյ և ոսկեթելի և որ-
պան, և զամ փայտ խնկոյ՝ և զամ անօթի փղոսկրեայ, և
զամ անօթի ի փայտէ պատուականէ և ի պղնձոյ և յեր-
13 կաթոյ և ի կճոյ ։ * և կինամոմոն, և զամ խունկ, և
իւղ և գինդրուկ, և գինի և ձէթ, և նաշխ և ցորեան,
և ապացուածք զամ , արջառ և ոչխար ։ և երիվարաց
և կառաց՝ որ վայրէք ի մարմնոց և ոգւոց մարդկան ։

* և

կասէ անկասէ բարեկ՝՝ ։ (4) Ել՝ ամանա ալեք ։ Գոռաս, և մի՛
պիղատոսին գոռա ընդունիցէք ։ (5) Ալիան ։ Քիչ է հասին մեղք
նոր մին՝՝ ։ և յիշեաց ասր զանօրէնութիւնս նոր ։ (7) Ի լռա՝՝ ։
Եւ խայտայ, այնչափ հատուցէք գմա ։ (7) Ալիան յասէ
լռա ։ Ոչ եմ եղեց ։ Ն գասպ ոչ պիղիդ ։ (8) Ալանդ ։ Գոռա
տեցուն գնա ։ (9) Ալանդ ։ Եւ լացցեն և կոծեսցին թագաւ
երկրի՝ ի վէմ գորա ։ ։ ։ կիսմանն գորա ։ (10) Ալանդ ։ Ի
հեռաստանէ կացցեն ։ (10) Ալիան ։ Վայ վայ քաղա՝՝ ։
(11) Ալանդ ։ Չի գըեռինա նոր ոչ ոք է որ գնէ ։ (12) Ալ-
իան ։ Եւ շահ որ ի քէն ։ (12) Ալանդ ։ Փայտ խնկոց ։
(13) Ալիան ։ Եւ արջառ և ոչխար , երիվարաց և կա՝՝ ։

Digitized by Google

14 * և ամէն յանկուցէ՝ ան՝ որ չընդ՝ ի քէն, և ամէն
լուսափայլ վայելչութիւն, պատրաստեաց և զբեղն և ասէ
ասելն գնաց՝ ի քէն, և ոչ ևս գտցիս զայդ։ * և ամէն 15
քահանայապետք այսոքիքն մեծացուսցէ՝ ի քէն՝ ի բանդ կաց-
ցեն մեզ երկիւղն տանջանացդ քոց լսելով՝ և սուտ ա-
նելով, * ասացեալն՝ վայ վայ քաղաք մեծ, որ զգեցեալ 16
էիր բեհեզով և ծիրանիս և արդեան, ոսկեզօծ՝ և քա-
րինս պատուականիս՝ և մարգարտիս։ * զի՝ ի միում 17
ժամու պակասեցաւ այնչափ մեծութիւն քո։ և ամէն նա
ւավարք՝ և ամէն որ՝ ի ծովն ելանեն առագաստ նաւեն, և նաւաւարք,
և որք միանգամայն գործեանն՝ ի ծովն՝ կայգնէն լսելով։ * և աղաղակեցին՝ առաջնորդով գծովա- 18
կիսն նայ, ասելով։ ո՞վ նմանէ քաղաքիս այսմիկ մեծի։
* և արկին հող՝ ի վերայ գլխոց իւրեանց, և գո- 19
ժալով ձայնեին մեծաձայն՝ լսելով և ազդելով ասացողին։
վայ՝ վայ՝ քաղաք մեծ, որով ամենեքեան մեծանային
որք ունէաք զնաւս՝ ի ծովն՝ վասն պատուականութեան
քոյ։ զի՝ ի միում ժամու ապականեցաւ կործանեցար։
* ուրա՛խ լերուք՝ ի վերայ նորա երկինք՝ և որք առա- 20
քեալք և մարգարէքդ։ զի դատեցաւ ած զդատաստանն
ձեր՝ ի դմանէ։ * և ան՝ հրեշտակին հզօր՝ քարի մի իբր 21
բեւ վերկան մեծ, և ընկեց՝ ի ծով՝ ասելով։ այսպէս
յարձակմամբ անկցի բաբելոնի քաղաքք մեծ, և ոչ գոյ
եւս գտցի։ * և ձայն քնարերգացն և երաժշտականացն՝ 22
որպես եղանակահարացն՝ և փողահարացն՝ և շեփոր-
եւս լսելոցն՝ ի քէն։ * և լոյս ճրագի և ձայն փեսայի և ձայն 23
հարսին՝ այլ ոչ եւս լսելոցն՝ ի քէն։ և ոչ վաճառականք
քո փառաւորքն երկրի, որ զամենայն ազգս
էին՝ ի քէն։ վասն զի հարստութիւք դեղատուութեան քոյ
մոլորեցան ամենայն ազգք։ * և՝ ի քէն սակաւոյն ա- 24
րիւնս մարգարէից և սրբոց գտաւ, և ամենայն սպան-
ելոց երկրի կենդանեաց։

ԳԼ։

(14) Ոմանք՝ եւ ոչ եւս այլ գտցիս։ (15) Ոմանք՝ եւ
սուտ առնելով զ՚։ (16) Ոմանք՝ եւ ասացեալն՝ վայ։
(16) Ոմանք՝ եւ զոսկեզօծս։ (17) Ոմանք՝ ի միում ժա-
մու ապականացաւ այսչափ մե՛՚՚։ նաւին նաւապետք
կայցեն լսելով։ (18) Ոմանք՝ եւ ասելով։ (19) Ոմանք՝
մեծաձայնին որք ունէին զնաւս՝ ի ծովս։ (20) Ոմանք՝
Ջի դատաստ՚՚՚ ձեր՝ ի նմանէ։ (21) Ոմանք՝ եւ հաս
հրեշտակ մի հզօր զքար։ (21) Ոմանք՝ զքար մի մեծ իբրև
զերկան, եւ ընկեց։ (23) Ոմանք՝ փեսային եւ հարսին ոչ
եւս լսելոյն՝ ի քէ՚՚՚ դեղատուեացդ քոց՝ մոլորեցան ա-
զինք ազգինք։

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԹ.

1 Եւ յետ այնորիկ լուաւ ձայն մեծ բազմութեան յերկնից
կենաց՝ ասելով. ալէլուիա, փրկութիւն եւ փառք եւ
2 պատիւ եւ զօրութիւն Տեառն մերոյ. * զի ճշմարիտ եւ արդ
դարք են դատաստանք նորա. զի դատեցաւ զպոռնիկն մեծ
3 որ ապականէր երկիր, եւ խնդրեաց զվրէժ արեան ծառ
այից իւրոց ի ձեռաց նորա: * Եւ կրկին ասացին՝ ալէլուիա. եւ ծուխ նորա ելանէր
4 յաւիտեանս յաւիտենից: * Եւ անկան քառասն եւ չորք եր
կուքն եւ չորք կենդանիքն, եւ երկիր պագին Աստուծոյ որ նստէր յաթոռ փառաց, ասելով. ամէն՝ ալէլուիա:
5 * Եւ ձայն յաթոռոյն ելանէր՝ ասելով. օրհնեցէք
զԱստուած մեր ծառայք նորա, եւ որք երկնչիք ի նմանէ՝ փո
6 քունք եւ մեծամեծք: * Եւ լուաւ ձայն բազմութեան մե
ծի՝ իբրեւ զձայն ջուրց բազմաց, եւ իբրեւ զձայն հզօր
որոտման, ասելով զարհաւաղ. ալէլուիա, զի էր Տէր
7 զաստուածդ մեր ամենակալ: * Խնդասցուք եւ ուրախ լինիմք, զի եկն հարսնիքն գառնին:
8 Եւ կինն հարսն նորա պատրաստեաց զինքն: * Եւ տուաւ նմա
նմա զգեստուիլ քաւհէրոյ սպիտակ սուրբ եւ լուսափայլ.
9 որ է քաւհէրն արդարութիւնք սրբոցն: * Եւ ասէ ինձ
գրեա՛. երանի՛ նոցա որ ընդ ճաշակեալսն են ամենեւ
քեան՝ որ կոչեցեալքն յընթերիս հարսնեացդ գառնին:
10 * Եւ ես անկեալ առաջի ոտից նորա, երկիր պագի
նմա: և ասէ ցիս. անասո՛ւ մի անկանիր առաջի իմ, քանզի
զի և ես ծառայակից քո եմ, և եղբարց քոց՝ որք ու
նին զվկայութիւն յիսի քմէ. տե՛ր զԱստուած մեր
քանզի հաստատուածքն յիս է տեսիլդ, և հոգի մար
գարէութեանդ. զի վկայութիւն յիսի է՝ հոգւոյն սրբով
որ ի մարգարէսն կայ:
11 * Եւ տեսի զերկինս բացեալ, և տես ձի սպիտակ, ընդ
որ հեծեալն էր՝ հնազանդ եւ ճշմարիտ, և
12 արդարութեամբ դատի՝ և պատերազմի: * Եւ աչք նորա
բոց հրոյ, և ի վերայ գլխոյ նորա պատկան բազումս. և

Գլ. ԺԹ. (1) Ոմանք. Եւ յետ այսորիկ լուայ: (1) Ոմանք. Հազան. Ասէ մերոյ: (4) Ոմանք. Քառասն եւ չորս երիս՝՝. և երկիրպագին ոտ՝՝. յաւիտեան: (5) Ոմանք. Ձառայք մեր զԱստուած մեր՝՝: (6) Ոմանք. Հզօրք որոտմանցն՝՝. Ասէ մերոյ ամենակալ՝՝: Ոսկ. ասէն. Տէր ամենակալ՝՝: (7) Ոմանք. Խնդասցուք եւ ցնծասցուք, եւ տացուք: (7) Ոսկ. Եւ կինն նորա պատրաստ՝՝: (9) Ոմանք. Ասէ ցիս. գրեա՛: (10) Ոսկ. Ոտից նորա, զի երկրպագից նմա՛. և ասէ ցիս: (10) Ոմանք. Ցսէ ինձ, եւ հոգւոյն սքով: (11) Ոմանք. Եւ որ հեծեալն էր:

Digitized by Google

ունէր անուն գրեալ, զոր ոչ ոք գիտէ՝ բայց միայն ինքն: 13 քեան: * և արկեալ զինքն հանդերձ նետիւքն արձակեաց. 14
և հուսէր անուն իւր բան ասյ: * և զօրաւորեցաւ երկինէ՝ 14
և զօրք երկինէ զկնի երթային նմա ձիովք՝ զգեցեալք 15
բեհեզս սուրբս և սպիտակս: * Եւ՝ ի բերանոյ նորա 15
ելանէր սուր սրեալ՝ զի նովաւ հարցէ զազգս. և նա
հովուեսցէ զնոսա գաւազանաւ երկաթեայ. և նա կոխէ
զհեղեալն զինւոյ՝ ցասմանն բարկութեան ամենակալ
Աստուծոյ: * և ունէր՝ ի վերոյ պատմուճանին իւրոյ, և՝ ի վերն 16
ան գաւսին իւրոյ գիր գրեալ. Թագաւոր թագաւորաց
և տէր տերանց:

Եւ* եղեւ տեսի զի հրեշտակ՝ որ կայր՝ ի վերոյ արեգա- 17
կան, զի աղաղակեաց՝ ի ձայն մեծ առ ամենայն թռչունս
երկնից ընդ միջ երկնից՝ ասելով. եկայք ժողովեցարուք 18
ընթացս յերեկոյին մեծին աստուծոյ. * և կերիջիք զմարմինս թագ-
աւորաց, և զմարմինս երեսփոխաց՝ և զմարմինս հզօրաց
նոսա, և զմարմինս ազատաց և ծառայից՝ մեծաց և փոքր-
ոցուս: * Եւ՝ տեսի զգազանն՝ և զթագաւորսն երկրիս՝ 19
և զզօրս նոցա ժողովեալս առնել պատերազմ ընդ այնմ՝
որ հեծեալն էր՝ ի ձիին սպիտակի՝ և ընդ զօրս նորա: * Եւ 20
բռնեցաւ գազանն, և որ ընդ նմա առաքեալ մարգարէին,
որ առնէր զնշանս առաջի նորա, և զորս մոլորեցոյց ընդ
նմա առնուլ զդրոշմ գազանին՝ և երկրպագուսն պատկե-
րի նորա: և կենդանւոյն արկին զնոսա՝ ի լիճ հրոյ այրե-
ցելոյ ծծմբաւով. * և այլքն սպանան՝ ի սրոյ հեծելոյն 21
՝ի վերոյ ձիոյն՝ յորոյ բերանոյ իւրանէր սուրն. և ամ
թռչունք յագենան՝ ի մարմնոց նոցա:

ԳԼ. Ի.

Կ Եւ* տեսի այլ հրեշտակ զի իջանէր յերկինից, և ա- 1
նէր զիսկանան դժոխոց, և շղթայս մեծ՝ ի ձեռն
իւրում: * և ըմբռնեաց զվիշապն զառաջինն, որ է գազան 2
սատանայ և սատանայ, և կապեաց զնա հազարամ ամ:
* և արկ զնա յանդունդս դժոխոց, և փակեաց և կնքեց 3
զնա՝ զի այլ մի՛ և սա մոլորեցուսցէ զազգս, մինչ
չէ կատարեսցի հազար ամն. և յետ այնորիկ արձակեալ է
լուծանիլ նմա սակաւ մի ժամանակ:

* Եւ

---

(13) Ոմանք. Արկեալ զնետս հանդերձ: (14) Ոմանք յա-
ճելոս. Զձիովք սպիտակօք: (17) Ոմանք. Եւ ժողովեցարուք: (18) Ոմանք յաճելոն. զմարմինս հզօրաց, և զմարմինս հզօրաց՝ և զմարմինս երեսփոխ: (20) Ոմանք. Եւ ընդ նմա առաք: (20) Ջօրեկոյին. Արկին զնոսա՝ ի լիճ:
Գլ. ի. (2) Ոմանք. Զվիշապն զօձն առաջինն... զնա զհազար ամ: (3) Ոմանք. Լուծանիլ նմա սակաւ ժա-

Digitized by Google

4 * Եւ ասեն ա՛ստուա, և նստաւն՝ ի վերայ նը՛ն · և դա-ԿԱ
տաւորութե՛ տուաւ նը՛ն՝ ընտրել զհոգիս չարչարելոցն
վասն վկայութե՛ն յի՛ն և վասն բանին ոյ՛ն · և զորս ո՛չ
երկիր պագին գազանին, և ո՛չ առնին զպատկե՛ր նորա ՛ի
հնկատաս խ՛բեանց՝ և ո՛չ ՛ի վերայ ալնու ձեռնին խո-
տանց · և կացին՝ և հրաշատաւորեցին զ՛ն քրի՛ստոս ամ:
5 * Եւ յետ այսորիկ ՛ի մեռելոց ո՛չ ոք եհաց, մինչև ՛ի կՔ
6 կատարել հազար ամին: այս է յարութե՛ն առաջին: * Ե-
քանի սրբոցն, որք ունին բաժին ՛ի յարութե՛ն առաջ-
նոա՛ն · ՛ի վերայ սոցա երկրորդ մահն ո՛չ ունի իշխա-
նութե՛ն · այլ եղիցին քահանայք ոյ՛ն՝ և նո՛ն յի՛ն քրի՛ս-
և հրաշատաւորեցին ընդ նմա՛ հազար ամ:
7 * Եւ յետ հազար ամին լուծցի՛ զսատանայ՝ և հանցի՛ կԳ
՛ի բանտէ՛ն նո՛ւնէ · և ելցէ՛ և մոլորեցուսցէ զազգս ամ չ՛
չորս կողմանս երկրի՛ն · և զգո՛գ և զմեծաւոր առնչէ ՛ի հեռա՛
ժողովել նոքօք զպա՛տ զօրս ՛ի պատերազմ՛ որոյ թի՛ւ նը՛ն
8 իբրև զաւազ ծովու: * և ելին ՛ի լայնութե՛ն երկրի՛ն,
և պատեցին շուրջ զբանակա՛ն սրբոցն, և զքաղաքին
9 սիրելւո՛յ: * Եւ իջին հուր յերկնից ատ՛ ՛ի յայ՛ն՝ և կե-
րի՛ցէ զնո՛ն, և սատանայ՝ որ մոլո-
ր՛ցուցէ զնո՛ն · և արկցի՛ զնո՛ ՛ի ծովն հրոյ և ծծմբոյ
ո՛ւր և գազանն՝ * և սուտ մարգարէն: և չարչարես-
ցին զտիւ և զգիշեր:
11 * Եւ տեսի աթո՛ռ ապիտակ մեծ, և ՛ի վերայ նո՛ր նըս ԿԴ
առաջ՝ յորոյ երեսացն երկի՛նքն և փախչէ՛ն երկի՛նք և
12 երկի՛ր, և տեղ ո՛չ գտաւ նո՛ց: * Եւ տեսի զմեռեալս
մեծս և փոքունս որ կայի՛ն առաջի՛ն աթոռոյն·
և գրքե՛ր բացա՛ն կենաց, և
գտաւեցան մեռեալք ՛ի գրքե՛ցն՝ ըստ գործոց իւրեանց:
13 * Եւ ետ ծով զմեռեալս իւր, և մահ և գժոխք զիւրե-
ւանց մեռեալս · և գտաւեցան իւրաքանչի՛ւր ըստ գոր-
14 ծոց իւրեանց: * մահ՝ և գժոխք մտանեցան ՛ի լիճ հր-
15 ցոյն: * և որ ո՛չ ոք գտաւ ՛ի գիրն կենաց գրեալ՝ ար-
կաւ ՛ի լիճ հրոյն:

Գ Լ:

մանական: (4) Ոմանք· Ջգրոյշն նը՛ն ... ըստ քրի՛ստոս ՛ի
հազար ամ: (6) Ոմանք· Երկիզ մահ ոչ: (6) Յերկնաւո՛ն·
Ընդ նա հազար ամ: (7) Ոմանք· Որոց թի՛ւ նոցա իբ՛՛:
(8) Ոմանք· ՛ի լայնութի՛ւն երկ՛՛: (8) Ոմանք· Պատեցան
զբանակա՛ն սրբո՛ցն և զքաղաքն սիրելի: (9) Ոմանք· Իջին
նոքօք ատ՛ յայ՛ն· և կերցին զնո՛ն · և արկցի՛ զնո՛ն: (12) Ո-
մանք· Ջմեծամեծս և: (14) Ոմանք յատելութ· Եւ մահ և
գժոխք մտանեցան ՛ի լիճն հրոյ· այս է մահն երկրորդ:
(15) Ոմանք· Եւ որ ոք ո՛չ գտաւ ՛ի:

Digitized by Google

ԳԼ. ԻՆ.

ԿԵ Եւ տեսի երկինն նոր՝ և երկիր նոր. քանզի առա- 1
ջինն երկինք և երկիր էանց. և ծով ոչ ևս էր: * և 2
զքաղաքն սո զնորն եհէմ տեսի՝ զի իջանէր յայ և յերկ
նից՝ զարդարեալ և պատրաստեալ ոպէ հարսն՝ առն
իւրոյ: * Եւ լուայ ձայն յերկնից՝ որ ասէր՝ ահաւա- 3
սիկ խորանն ոյ՝ ի մէջ մարդկան, և բնակեսցէ ընդ
և նոքա ժողովուրդ նմա. և սա ինքն նոյն: * և ջնջեսցէ 4
զամ արտասուս յաչաց նոյն. և մահ ոչ ևս գոյ, ոչ սուգ՝
և ոչ ազաղակ, ոչ ցաւք՝ և ոչ աշխատանք ևս գոյ,
զի առաջինն էանց:
ԿԶ * Եւ ասէր նմա՝ որ նստէր ի վերոյ աթոռոյն. ահա 5
յասելով առնեմ զամ նոր. և ասաց ցիս. գրեա. այս
բանք ճշմարիտ և հաստատուածք են: * Եւ ասէ ցիս. ե- 6
ղեւ ևս ալևտ և ով, սկիզբն և կատարած. ևս ծարաւ
եւ ըզոյն ասեմ յաղբերէ ջրոյ կենաց ձրի: * Որ յաղթէ, 7
ժառանգեսցէ զայս ամ. և ևս եղէց նմա ած, և նո
եղիցին ինձ որդիք: * և ծուլացն և անհաւատից՝ ապա 8
նողաց և պոռնկաց՝ և կախարդաց և կռապաշտից՝ և
զերազատուաց, և ամենայն սուտց՝ անդաստրճուց, որոց
բաժինն իւրեանց՝ ի լճին այրեցելոյ հրով և ծծմբաւո.
որ է մահն երկրորդ:
ԿԷ * Եւ եկն առ իս մի յեւթն հրեշտակացն, որք ունէին 9
զեւթն սկուառտսն լցեալս եւթն վախճանաւոր կա
տարածովք, խօսեցաւ ընդ իս և ասէ՝ ե՛կ ցուցից քեզ
զհարսնն և զկին գառնեայ: * և առ տարաւ զիս ՚ի լե 10
առն մի բարձր և մեծ՝ հոգւովն, և եցոյց ինձ զքա
ղաքն մեծ և սո՝ զեհէմ՝ զի իջանէր յերկնից առ՚ի յայ,
* և ունէր զփառս ոյ: և էր ՚ի նմանութիւն լուսատոյ 11
նմանապէս՝ սկանց պատուականացն՝ քան յասպիս սա
ղատանկ և կերևոյթն: * Եւ էր պարիսպ նր մեծ 12
և բարձր, և ունէր դրունս երկոտասան. և յերկոտա
սան դրունսն երկոտասան հրեշտակս, և անուանքն ե
քաղանչիւրացն՚ի վր գրեալ էին՝ ըստ երկոտա
սանն

ԳԼ. ինս. (1) Ոմանք. Ընդ առաջին երկինն և եր՚՚: (2) Ոմանք. ոպէ և հարսն առն: (3) Ոմանք. Ջձայն մեծ յերկնից որ ա՚՚: (4) Ոմանք. Ոչ աշխատանքն և գոյ: (5) Ոմանք. Ընաեր ցն՚ի վր՚՚՚. և ասէ ցիս. գրեա: (5) Ոմանք. Ճշմարիտք են և հաւա՚՚: (6) Ի լոս՚՚՚ նգամանի՚՚ այլ և քե: (9) Ոմանք. Մի յեօթեանց հրեշտա՚՚՚. վախճանաւորք կատարելովք: (10) Ոմանք. Եւ մեծ՝ հոգւով՚՚՚ զի իջանէր յերկնից առ յայ: (11) Ոմանք. Եւ՚ի նմանէ լուսաւո՚՚: (12) Ոմանք. Քաղանչիւրն՚ի վր գր՚՚:

Digitized by Google

13 ամն ցնծացն ելլել : * Յաբեւելից կողմանէ գրունք երիք
և՛ի հիւսիսոյ կողմանէ գրունք երիք, և՛ի հարաւ-
ոյ կողմանէ գրունք երիք, և յարեւմտից կողմանէ
14 գրունք երիք : * Եւ պարիսպք քաղաքին՝ ունէր հիմ
մունս երիասասան, և՛ի նոսա երիասասան անուանք
15 երիասասանն առաքելոց գառնին : * Եւ որ խօսէրն ընդ
իս՝ ունէր եղեգն ոսկի՛ի մէջն իւրում, զի չափեսցէ
16 զքաղաքն և զգրունս նր՝ և զպարիսպս նր : * Եւ էր
քաղաքն քառակուսի. և որչափ երկայնութիւն նր՝ նոյն
չափ և լայնութիւն՝ և բարձրեալ՝ հաւասար : և էր չափ
երկայնութիւն նր՝ երիասասան հազար ասպարէզս. և
17 լայնութիւն նր և բարձրութիւն միաչափ՝ կիւսուս : * Եւ
չափեաց զպարիսպն նր հարիւր և քառասուն և չորս
18 ասպարէզս. չափ մարդոյ՝ որ է հրեշտակի : * և էր շի-
նուած պարսպացն քաղաքին յասպիս. և քաղաքն էր
19 ոսկի մանրուց՝ նման աղ և սպիտակ ապակւոյ : * Եւ
հիմունք քաղաքին յամենայն պատուականութեանց. հիմն
առաջին պարսպին յասպիս, երկրորդն՝ շափիղա, եր-
20 րորդն՝ պղնձադոյն, չորրորդն՝ զմրուխտ, * հինգե-
րորդն՝ երկնագոյնն, վեցերորդն՝ սարդիոն, եւթներ-
որդն՝ ոսկեգոյն, ութերորդն՝ բերիլ, իններորդն՝
ազապիճն, տասներորդն՝ քրիսոպրասս, մեռասասանն՝
21 յակինթ, երկուտասանն՝ ամեթիստ : * Եւ էին երկուտա-
սան գրունքն՝ երկուտասանն մարգարտաց՝ միաձիւ. և իւ-
րաքանչիւրոցն գրունքն էին մի մի գործուն՝ ի միոյ միոյ
մարգարտէ. և ընդարձակութիւն քաղաքին ոսկի մանրուս
22 ոյր պատակիւ պայծառ : * և տաճար ոչ տեսի՛ ի նմա,
քանզի տէր ամենակալ տաճարն էր՝ ի նմա՝ և գառնին.
23 * Եւ քաղաքին չէին պէտք արեգականն և լուսնի, զի
լուսաւորեսցեն զնա. քանզի փառքն աստ լուսաւորէին
24 զնա և լամպար ժամ. և ճրագ՝ ի նմ գառնին : * և գնայցին հե-
թանոսք՝ ի լոյս նր. և թագաւորք երկրի լուսաւորեցից
25 լինելին՝ ի փառաց նր : * Եւ գրունք նր ոչ փակեսին՝ ի
տուէ և՛ ի գիշերի, այլ բաց կայցին հանապազորդ.
26 և փիշերի ոչ էս լինելի՛ ի նմա. * այլ փառք և պատիւ
27 ազգաց : * և ոչ մտցէ անդ ամենայն չարակամ՝ և սիրէ զ
և

---

(18) Բիւզ. Եւ պարիսպ քաղաքին : (19) Ոսնդ. Էպ-
շոտիճին և բարձրութիւն ... հաւասար ասպարէզ : (19) Օ-
բինակ ն. Եւ էր հիմունք քա՛՛ : (20) Ոսնդ. Եղեգնեայ
քարտ ... բերիլ : (20) ՚Ի լատ՛՛. Քրիսոպրասս : Նա-
ճայեան սնանդ : այլ ես գտանելի ոչինչ համեմատ դիրսոնս :
(20) Ոսնդ. Քրիսոպրաս. մեռասասներորդն յակինթ. եր-
կուտասաներորդն ամեթիստ : (21) Ոսնդ. ՚ի միոյ միոյ մար-
գարտէ : (26) Ոսնդ. Եւ պատիւ ազգաց ՚ի նմա :

Digitized by Google

առուքեղ, քանզի միայն որ գրեալ էն ՚ի գոյութենէ ելեալ-
նաց գտանին :

ԳԼ. ԻԲ.

ԿԲ ԵՒ եղոյց ինձ մեքենայ գեւս կենդանի ըզբոյ՝ առաջնա- 1
ւանակ, որ ելանէր յաշխարհէն եգի և գտանէին :
* և գնայր ՚ի մէջ հրեշտակացն քաղաքին • և զներքոյ զ 2
գեւոյն ասէր և անուն ծառոյն կենաց՝ որ թեւերբն պատառ-
երիկամասանն • լուսոյ միոյ միոյ ամենայ տալին պտուղս իւ-
րեանց • և տերեւք ծառոյն՝ էր բժշկութիւն հեթանոսացոյց :
* Եւ նզովք անդ՚ն ոչ եւս էին • և աթոռոն յոյ և գտանին 3
նր էր ՚ի նմա • և ծառայք նր պաշտեսցին զնա • * և տես- 4
ցեն զերեսս նր • և անուն նր գրեալ էր ՚ի ճա-
կատս նց : * և գիշեր ոչ անդ, և չէր ինչ անդ պիտոյ 5
Հրոյ և լուսոյ արեգականն • զի տէր ածի լուսաւորէր
զնա • և թագաւորեսցեն յաւիտեանս յաւիտենից :
ԿՓ * Եւ ասէ ցիս • այս բանք հաստատուի են և ճշմարտիք • 6
և տէր ածի մարգարէից սրբոց՝ առաքեաց զհրեշտակ իւր՝
ծառայից իւրոց ցուցանել զոր լինելոց է վաղվաղա-
կի : * երանի որ պահէ զբան մարգարէութեան գրոյս : 7
Հ * Եւ ես յովհաննէս լուայ՝ և տեսի զայս ամ. և յոր- 8
ժամ լուայ և տեսի, անկայ և երկիր պագի հրեշտա-
կին՝ որ ցուցանէր ինձ զայս ամ : * Եւ ասէ ցիս • մի 9
անկանիր առաջի իմ՝ և երկիր պագանիս • քանզի և
ես ծառայակից քո եմ և եղբարց քոց՝ որ պահեցանն
զբան մարգարէութե՛ն գրոյս այսորիկ • տաց երկիր պագ :
ՀԱ * Եւ ասէ ցիս դարձեալ • մի կնքեր զբանս մարգա- 10
րէական գրոցս այսմիկ • քանզի ժամանակս մերձ է :
* Որ աւելապրծեալն է՝ աւելապրծեսցի, և որ ապական 11
զանալոցն է՝ ապականացի, և որ արդարանալոցն է՝ ար-
դարացի, և որ սրբեալոցն է՝ սրբեսցի : * ահաւ՝ գամ 12
վաղվաղակի՝ և վարձք իմ ընդ իս, հատուցանել իւրա-
քանչիւր

Գլ. իբ՝ • (2) Ոմանք • Եւ գնայր ընդ մէջ • • և զներքոյ զգ
գեւոյն • • ծառս կենաց, որք բերին պա՛ • • միոյ ամ-
սոյ • • • և տերեւք ծառոյն էր : (5) Ոմանք • Գիշեր ոչ էր
անդ, և ոչ էին անդ պիտոյք : (5) Ոմանք • Եւ չէին անդ
պիտոյք : (6) Ոմանք • Հաստատութիւնք են և ճշմարտութիւնք • • •
որ լինելոց է : (7) Ոմանք յաւելուն • * Ահա գամ վաղվաղակի
երանի որ պահէ : (7) Ոմանք • Մարգարէութեան այսո-
րիկ : (8) Ոմանք • Եես յովհաննէս : (9) Ոմանք • Ծառայա-
կից եմ քո : (9) Ոմանք • Որք պահեն զբան : (10) Ո-
մանք • Մի ընդ հեթանոսական գրոյս այսորիկ : (12) Ոմանք • Ահա
եես գամ վաղ՛ : (12) Ոմանք • Ընդ իս է • • իւրաքանչիւր
զգ-ործս իւրեանց :

Digitized by Google

13 քանզի եւ ըստ գործս իւրեանց։ * Եւ ես եմ առաջին եւ ետ-
14 կին եւ կառաւարած, առաջինն եւ վերջինն։ * Երանե-
լիք են՝ որ պահեն զպատուիրանս նորա. նորա՝ ունիցին
իշխանութիւն ուտել ի փայտէն կենացն՝ եւ մտանել ընդ
15 դրունս քաղաքին։ * Արտաքոյ շունք, եւ գեղատուք, սպանողք, եւ կռապաշտք, եւ ամենեքեան
որ սիրեն զստութիւն։
16 * Ես յիս առաքեցի զհրեշտակ իմ վկայել ցայս ձեզ ի կի-
սից եկեղեցեացդ. Ես արմատ եւ սերմ՝ ի դաւթեայ, եւ աստղ
17 պայծառ առաւօտեան։ * Եւ հոգի՝ եւ փեսայն՝ որ գալ
լոցն եմ. եւ որ լսէ՝ ասելով թէ եկ, եւ որ ծարաւի իջ-
ցէ՝ եկիցէ, եւ որ ոք կամի առնուլ զջուրն կենաց ձրիւ։
18 * Վկայեմ եւ ես ամէն՝ որ լսէ զբանս մարգարէութեան
գրոցս այսմիկ. Թէ ոք յաւելցէ ի սա՝ յաւելցէ Աստ
ի վրայ նոցն զվէրսն հարուածոցն գրեալս ի գիրս յայս։
19 * Եւ եթէ ոք պակասեցուսցէ ի բանից մարգարէու-
թեան գրոցս այսմիկ՝ պակասեցուսցէ Աստ ի հատից ծառոյն
նոր՝ ի ծառոյն կենաց, եւ ի քաղաքէն սրբոց՝ որ գրեալ
20 է ի գիրս յայս։ * Ասաց՝ որ վկայէ զայս. գայա՛ց եմ
21 վաղվաղակի. ամէն։ Եւ՛կն որ յոյ քո։ * Շնորհ տեառն
մերոյ յիսուսի քրիստոսի՝ ընդ սրբոց։ Ա՛մէն։

---

(13) Ի լուս՝։ Ի վե՛ր ալփա և ովմ. Նշանակի. այլ և քե։
(15) Ոմանք. Եւ սպանողք։։ ոյք սիրեն զստ՝։ (16) Ո-
մանք. Ես եմ յաւժմատոյ և ի սեռէ դաւթեայ։ (16) Ո-
կան. Ի սեռէ դաւթի։։ առաւօտու։ (17) Ոմանք յաւելու.
Գալոցն եմ. և հարսնիսն ասեն՝ էկ։ և որ լսէ ասասցէ
թէ եկ։ (17) Ոմանք. ծարաւի և։ (18) Ոմանք. Վկայեմ
ես։ (18) Ոմանք. Գրոցս այսորիկ։ (19) Ոմանք. Գրոցս
այսմիկ։։։ և ի քաղաքէն սրբոց։ (20) Ոմանք. Ասէ որ
վկայեաց զայսոսիկ։։։ եկ ար յոյ։ (20) Ոմանք. Տէր մեր
յիսուս քրիստ։ (21) Ոմանք. Տէ՛ր յիսու՛ քրիստ։

* Ի վախճանի գրոցս յայսմիսկ՝ ըստ չորից կողմն աշխարհիս յամ-
ենայն տեղիս արարիչ. զորով զանց արարեալ օրինաւոր մեր՝ գնեց զիւրաքանչիւր
բան ներքոյն լսմբրանացուն։ Յորում ցուցեալ նախնին ի վկայ-
անիւ հարց ի բնէնալեալ ի գիրս այս յիւրեանցոյ ի յաթթ աշխ-
արհն, նորոց իպատիցն, յորմէ, * Որոց եղեալ ի մէջ ընդհատիցի
՝ի ար նկիղեցոյ մանկունս առաքելական զոյն ի դասակարգէ
առաքելական մարգնից, ոմն արդարս առաքելական յայսմանէ,
ն զատեալան զարարս իբրեւ երիւրեալ՝ ի հեղինակացն ի
մով նոսա ներքոյն լարգմանեալ, ընդ որ և գտնեալ ի
ձեռն ոչին, ածի չնկիղեցիս հայոց ։։ Որ ի յառաջ ընկալեալ
բանիան՝ անարգիլ արարեալ առ ոշ ի նոսանկատա։

Digitized by Google

ԿԱՏԱՐԵՑԱՒ ՁՈՐՐՈՐԴ ՀԱՏՈՐ ԱՍՏՈՒԱԾԱՀՈՒՆՁ ՄԱՏԵՆԻՍ

Ցթրում պարտնակի նոր կտակարան. ակսեալ ի Մատթէոսէ աւետարանէն մինչև յՅայտնութիւն։

ար ե

ՎԱԽՃԱՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ՀԻՆ ԵԻ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ։

Digitized by Google

ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ
ՀՃԱՐՈՒՆՔ ՄԱՏԵՆԻՍ

ԹԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Բայ ջերմեռանդ խոստման՝ ի նախաբանութեան անդ՝ և չընկալայ ծանօթութեանց, ապաքեն՝ ի վախճանի պատշաճ վարիչս ամփոփելասանկին, ոչ միայն պիտանի գրուածս՝ ի կարգի ջերմեռանդ առաքի երեսել գալագիրք, զորոց չեարձանագրեալ վայրենագանակել եմչայլ և զոր միանգամ գոչ գոչս յայլ օրինակս վերաբերեալս առ նոյն նպատակ: Վասն որոյ՝ ետուս զառաքին փեղկին զոյս աջթանոյն ուր նիմչ գալ գրոցն Սիրաչայ. զոր ունէին երեսս նորագիրք և քինակչ՝ ի բովանդակութենէ մարգինին՝ չեա գրոցն խոստովանիլ գոսկալ. և արդարոյ՝ չունի ջ առանձնական գրչագիրս. որպես յոյցեալ եմչ՝ ի յառաջաբանին:

Երէմրդ կարգեցաչ վկիրան Եղբի երբէր, որ ըսա լսելի նախանին հոմարի Եղբաս չորէ. զոր և ունէին երեսս նոր քակիր օրինակչ. այլ՝ լորդն. հինգերդին, և եսբինեցին, չեա երկիր եղբի գրելալ. սակայն առանձ չնազալաբանի և ցանկի գլխոց: որով՝ և այլեսս հանգամանաչ զարատիրուբ ոճոյն, չայսպիսակս երեսս չեաչ ուսերին խարհմանելա՝ և մոռնալ՝ ի կանոն գրոցն. այլ ի չորրէ սկիզբնալ գրել և երբէ չամ չայր չեանն, չունիմ ասել սպասելաբ: Վհանգի չամեցեալ մեր բազմասիրէ զոյն զայս ընդ լսելի նախանին, զոր խարհմանեաց ոճոյն, այնպէս զանազանուբ քեռ պետանեչ՝ ի նոսա. միայն քազում ուսերս չլինել ի կ և քնաւին հանդիպասնել. ընդդէմ և այնոսս ասիս չազ նազաչ ըսա կարի զհամարհայնուբ գլխոց և փանդ լսելիս կանին սա ընդեր նզանգիլ. զոր և երբեմն՝ վերադարձեալ օրինակիցն սկսեալ էին ասանել, և անկասկած խոզել:

Երբարդ՝ ոչ եր փարատեալ արդեօք չայս չասելոսցն ուշ

Digitized by Google

Digitized by Google

քան՝ ի լամբրունացւոյն : Զարմանք մեծ՝ եթէ չէիր եւ սո-
րին յոռնոչան սիկիլիացիքն, ոչ եւ նախընթացքն , ամենայն
եղեն ՚ի միոյ , որով եւ ասեն ասս ոչ էին ՚ի ծանօթուե՛ մա-
կենադրաց երջանկացւոց :

Այլ ե՛ ՚ի չառաջնաբանս ե՛ ՚ի ցանկս գործոց եւ ընդհանուր
առաքելոց՝ շարադրեալ այնոցիկ ոչ ոք հանգամ եղաւ՝ ա-
րարեալս, ոչ ինքն՝ ողջոյն չերեսեալ անթե, եւ ոչ ըն-
կերանդամութիւնք նմա ղեռնցիկընկերցուածից ե՛ միջա-
ւէջ՝ չղիա միւր ինն երիցս ՚ի նմանէ, ինչպէսզի պատ-
ճառաց մատենիս յորդորեսցեն քանիսն այնոս՝ որ մոռա-
գին՝ Աղբա եւ ասացեալ. զոր ե՛ ամ գրչագիրս ընդ ձերս մա-
րինակի չարքն՚ ՚ի վախճան ընդհանուր կոնստանդնուպոլսէ : Քանզի
ե՛ այս գրուածք բանիւ այնչան պատասխանի՝ չառնեցաս առ
ձեզ , ինչ զի նոսա պարզապէս առնուրուք ինն առեալ է
գրաւ ՚ի ճաղս ընդհերցուածս պատարագին՝ ՚ի հնագրուն
յոյսդայի ընդհանուր , որ պաղատ ՚ի նոսիրնեսոց ղաքան պնդ
պէհուպոլին . ոչ ե՛ փեսանել ՚ի գրչագիրս ճաղոցս ե՛ ՚ի փո-
նացոյցս : ես չեպոյրքին անհարկիրդրքաքս՝ ես , ոչ ընդ
ձեռնադրեալ եղեն ՚ի չեպոնոց ՚ի քոնս օր պենսիլվանացին՝ էջ
երիցս ընդհերցուածք զինի գործոցն, ըստորոմ ոանին այ-
սոր պատիրս ճաղոցս և փոնացոյցս :

Հնագոյնքեայ չառելուածս մարքն քեր քերես գրաել և
ղԱտի վերադասուն մարգարէիցս զոր ոանէին գրչագիրս մեր
չառաքս ես բառանել ես նոցին մարգարեուելոց , և զայլ ես
գրուածս ինչ . զորոմէ զանց արարաք ՚ի հարկի անդ , ոչ
և զվկայս երկրորդական նահապետացն՝ հանդերձ պատմու-
թեամբ գնդեցչան և առանելին . զորս չառաջքերեցին եր-
հուս ՚ի վերոյիշեալսդանել գրչագրաց . Ասկայն պարագիս
երիցարհչեալ մարքնիս՝ որպես ասացաք , չայլ դիպողացն
առնելս հաստատութեան վկայ ընդունել զայնոսիկ՝ առանձին
գտագիրս՝ ՚ի լոյս ընծայելոյ . ուրմէ երբայեսուս լինել
զոմ այսու նոցին ճշմարտութեանդ , այլ հիմն պատճառս ինն
գալոմ գերոյ ուսուսնասիրացդ , որոյ հետ երկեն հեգտա-
գրութեանդ նախնի մարդնագրութեանդ :

Digitized by Google

ԳՐՔԱ ՍՈՒՐԲԱԿԱՑ

Որ կոչեցաւ Յեսուա։

ԳԼ. Ա.

Ա

Մինայն խմաստուքի ՚ի ամենէ ։ Հայ և 1
Ծայր ընդ ենոս յաւիտեան ։ * Զաւազ 2
Ծովուն՝ և զկաթիլս անձրեացն և զաւուրս
Ժամուց զ՚ի հնումենէ երբեք ։ * Զբարձր 3
լուրթիս երկնից և զպայտնութիս երկրի, և զանդունդս
խմաստութիւն՝ զայն ո՞ քննեացէ ։ * Յառաջ քան զնամ 4
Հաստատեացաւ խմաստութի՝ զպնութե և հանճարդ յաւել
անհնից էին ։ * Աքսիոթք խմաստութե ՚ի հնումն յաւյտեանս 5
ցան ։ * Մ՚ի ՚ն խմաստութե ահիզ յոյժ՝ որ նստաւ ՚ի վէր 8
ոտիցս զուարճ՝ և իւթայ ։ * Ինձէն ազգ հաստատեացաւ զնամ, 9
* և ախտեացս զնամ յաւյտեանս խոր, և յոյժ մեծագնամ ըստ 10
ապրգեացդ իւրոց ։ * Երկիր զ ամն փութաք և ապրծանիք, 11
և գնծուրեն և ուրախութե պատ ։ * Երկիր զ ամն ու- 12
րուիս առանձ զսիրտս՝ և ընդրկս և խնգութե և երկայն
աւուրս մեստուցանիմ ։ * Որ երկնչի ՚ի ամեն՝ բարի գտցի 13
՚ի վախճանի, և յաւուրս կատարածին իւրոց օրհնեացի ։
* Սկիզբն զգծութե երկնչիլ ՚ի ամեն ։ ընդ հաստատա- 16
ցեալս յարգանգս առեգծաւ և ՚ի վէր զատակին նց հա
ւատարիմ ոտրգանիլե լինիք ։ * Կատար խմաստութե 20
երկնչիլ ՚ի ամեն, և լցուցանիմ զնա յարմարեացդ իւրոց.
* և զգծի ուրնա նց լի առնէ ցանկալի իւրոյ ։ * Գնատ 21
զգծութե երկիր ամեն, զուարճանացեալ խոսգացուցե նմ 22
տղխուքե հանդերձ ։ * Իւրոն հայեցեալ և համբաւ ոտրգ 23
զնա ։ * զհանճար և զխմաստութե աւանդատացեալ նի 24
բարձրացոյց ։ * Աքսիոթք խմաստութե երկնչիլ ՚ի ամեն ։ 25
և չատիցք նորա երկայնակեաց ժամանակաց ։ * Որ ե 28
ճարք՝ երեթ ապրգատացեալ զատութե տարատացեալ,
զի մի չլինի բարկութե երկրածնութե անձին իւրոյ լին
ձնցի ։ * Ա՛ ժամանակ մի ազնիւ կաշ է համեմատի ։ 29

Գլ. ա. (2) Ոմանք. Ո՛ թուեաց երբեք ։ (13) Ոմանք. Եւ յաւուրս կատարա՛ ։ (20) Ոմանք. Գործոյ խմաստութե երկնի՛ ։ (25) Ոմանք. Երկայնակեաց ժամանակի ։

Digitized by Google

0 և մինչև ի վախճան ի մեջ կալ առ ուրախութեն · * և
առ ժամանակ մի ուներ զսիրտ և պահել զբան իւր ,
և բացուցանէ չքնութիւնք պատուիրացն զգալոյն խնամուռա-
1 թեն նմին : * Ի գանձս խնամատարութեն նմին առակք զգօնու-
2 թեն : * Աշնարդ թռուի յաչս անիւրատին ձմեռամուռն :
3 * Դու ամ որդեակ յանհիմ խնամատարութեն՝ և պահեա
զնոս , և ոչ սփռեացես ի քեզ զհանճար և զխնամատա-
4 րութեն : * Ջի զգօնութեն խնամատարութեն երկիւղ աստ է , * և
5 հանճոյ նմին հաւատացեալ և հեզութեն : * Մի անհնազանդ-
6 լինիր յերկիւղ աստ , և մի գնար գոս առ նոս ի միտս
7 երկիւղոս : * Եւ մի կիզծատուիր առաջի մարդկան , և
չքնացոյց քեզ զչշմարիտ լինիլըդ :

Գ Լ Ո Ւ Խ Բ ·

1 Ողջեակ իմ եթէ ուրծիդնաս ծառայիլ ոչ՝ պատրաստ
2 ասա զանձն քո առ փորձութեն : * Ուղիղ արա
զսիրտ քո՝ և զմիտս քո հաստատեալ համբերութեն : ի
3 ժամանակի յորժամ փորձանք հասանիցեն , * մնորձ լերը
ի նոր՝ և մի անհաստատար , զի բարձրացուցես ի վախճառ
4 նի : * Ամենայն փորձութիւնք որ գան քեզ՝ ուրախութիւն ըն-
դու , և ի ցաւս ապատագանեաց գոհութեն երկայնամտու-
5 թեցիս : * Ջի ի հուր փորձի ոսկի , իսկ մարդ փորձի
6 ի բազում խոնարհութեն : * Դնաստատի ի նոր և օգնեացէ
քեզ : Ուղիղ կաց զճանապարհս քո և յուսասցիր ի նա :
7 * Երկիւղացիք ոչ ամին կալէք ողորմութեն նոր , և մի խո-
8 տորիլ , զի մի գործանեսցիք : * Երկիւղացիք ոչ ակն
կալարուք բարւոյ , և ողորմութեն և ուրախութեան յառ-
9 աջինէ : * Հայեցարուք յազգս առաջինս և տեսէք , թէ
10 հաստատաց ի նոր և յամօթ եկաք . * և ովք է որ եհատ յա-
ջող նոր՝ և նա եթող զնա . և կամ ովք է որ կարդաց առ
11 նա՝ և յապաւորեաց , * զի գծեաց և ողորմած է նոր , և
12 թողու զմեղս , և փրկէ ի ժամանակի նեղութեն : * Վայ
սրտիկ վատաց և ձեռաց լքեալ , և մեղաւորի՝ որ հաս
13 տատ կոխէ ի վերս երկուց շաւիղաւորհատց . * վայ այնորիկ
14 մի ապրեսցին : * Վայ որ կորուսեալ է զհամբերութեն :
15 * Եթէ զինչ հասցէ նմա յաւուր զննութեան նոր : * Երկ-
16 կիւղացիք զնոսա պատրաստեսցեն զսիրտս իւրեանց , և
զնոսա պահեն զպատասխանիսն նորա : * Երկիւղացիք մնան
ի նեղութեանցն՝ և ոչ ի մարդկան , և որ սիրեն զնա լցցին յօրէ
նաց նր : * Երկիւղացիք մնան պատրաստեսցեն զսիրտս
իւրեանց , և առաջի նոր խոնարհեցուսցեն զանձինս իւրե-

Գ·լ· Բ· (1) Ոմանք· Զամ փորձեսցէ ։ (5) Ոմանք· Եւ մարդ փորձի ։ (14) Ոմանք· Եւ ձեռաց լքեալ ոտից · և մեղաւո-
րաց ։ (17) Ոմանք· Եւ Թէ զինչ հասցէ "։

Digitized by Google

եանց , * և ասասցին . անկցուք մեք ի ձեռս նոց , և ի 22
ի ձեռս մարգկան . * զի ունի մեծութիւնն նր՝ ասդնպէս և 23
ողորմութիւն , և ունի անասն նր՝ ասդնպէս և գաղձնք :

ԳԼ. Գ.

Ինձ հօրս լուարուք որդեկանք , և զայս ասասջիք զի 1
ապրեսջիք : * Զի որ փառաւորեաց զՏէսյր ի վէր 3
որդւոյ , և զիրաւունս հօր հաստատեաց յորդիս . * Որ 4
պատուէ զՏէսյր՝ քաւէ զմեղս , և անձին իւրում գտանէ
ձէ գանձս : * փառաւորս առնէ զմեյր իւր՝ * որ պատ 5
առէ զինս , և ուրախս լինի յորդիս իւր : * Ամենազաւակ 6
դուս զՏէսյր քո , * զի ծաղկեսցէ ի վէր քո օրհնութիւն 9
նր : * Օրհնուէ հօր հաստատէ զաւակս որդւոյ՝ և ա 10
նէծք մօր խափանին ի հիմանէ : * Որդեկա՝ մի մեծար 11
քիր ի վէր հօր անարգանաց , զի չէ քեզ փառք ի վէր 12
անարգանաց նր : * Զի փառք մարգոյ ի վէր մեծարան 13
նաց հօր իւրոյ . և նախատինք որդւոյ՝ անարգանք մօր
* Որդեկա՝ զօրավիգն լեր ծերութեան հօր քո , և մի 14
տրտմեցուցանիր զնա ի կեանս իւր : * Հայհոյիչէ է՝ 18
որ թողու զՏէսյր , և անիծեալ է ի մեռ՝ որ ցասուցա
նէ զմեյր : * Որդեկա իմ , զկեանս քո հեզութիւն առեալ , 19
և ընդունելի մարդոյ սիրելի լեցիս : * Որչափ մեծ է 20
ցեր՝ խոնարհ կալջիր զանձն քո , զի տապալեալ առնես զպատեր
ընդոհս : * Մեծ է զօրութիւն ան՝ և փառաւորեալ ի 21
խոնարհեաց իւրոց : * Որդեկա իմ՝ որ մեծ է քան զքեզ , 22
զբեզ , զայն մի քննիր . այլ որ ինչ հրամայեցաւ քեզ՝
զայն խորհեաց : * Որ ինչ աւելին է քէ զպահաս քո՝ զայն 24
մի զննիր . * և մի մտաւորեցիս կարծիւք , զի պատեալ
հանճարեաց խորհուրդս կարծիս միտք գայթակղեցու
ցէն : * Որ սիրէ զչար՝ ի նմին ապականեսցի : * Սիրա 27
խիստ ծանրասցի ցաւք : * Ձիք ինչ բժշկեսցի ասէ 29
Քանզի ամբարտաւանին , զի զարմատ պտղաբեր ապրե
կեաց յանձն իւր : * Սիրտ խնամանոյ խորհրդոյն յասեսցի , 31
և ունկն լսելեաց ցանկասցի խնամոյն : * Ջվառեալ 33
հուր՝ լուսը չիջուցանէ , և զնկոյս պատուա՝ քաւեն ո
զորմութիւնք . * և ի ժամանակի կործանման նր գտցէ 34
ձեռնհասութիւն :

ԳԼ.

Գլ. Գ. (2) Ոմանք . Լուարուք որդիք : (5)(6) Ոմանք . Որ
պատուէ զմեյր իւր . և ուրախ եղիցի : (22) Ոմանք .
Այլ զոր ինչ հրա՛ : (24) Ոմանք . Որ սեռատիկ է քան :
(30) Ոմանք . Ջպտիսաս գառնուէ : (33) Ոմանք . Ճիջուց
ցանէ լուր : (34) Ոմանք . Գտցեն ձեռնհասութիւն :

Digitized by Google

1 Արդեամբ մի զանազան զկենդան աղքատաց • * և մի զանձ
2 ինս քաղցեալս տրտմակցութեանբ : Մի՛ զայրացու-
3 ցանէր զմարդ ի ախորժութեան իւրում: * Զսիրտ տա-
4 ռապոյ մի զայրացուցաներ• մի յապաղէր զտուրս կա-
5 րասիոյ : * Մի՛ անառնես առանձն զծառայ ի նեղութեան •
6 մի գործոցաներ ղերկնաւս քո յաղքատաց : * Մի՛ տար
7 առդի անիծանել զքեզ , * զի յորժամ դառնապէս
8 մեաք անիծանեն զքեզ , վասզի ասպեկի լսէ աղօթից նո՛
9 որ արար զնա : * Արդեամբ սիրելի արա զանձն քո ժո-
10 ղովրդական , * և առաջի իշխանի խնամարհեցն զունկն
11 քո • և խօսեցայ առաջի նո՛ հնարութեբ՛ ի խաղաղութեան :
12 * Փրկեա զգրկեալսն ի ձեռաց զկողոպտաց , և մի՛ գայրա-
13 նար ի դատաստանի : * Լեր իբրև զհայր որբոց , * և
14 եղիցես որպէս քաջածնողն : * Արդեամբ՝ խնամասուքեբ
15 դորդիս բարձրացոյց , * և որ սիրեն զնա՝ սիրեն ըզ-
16 կենդան • և որ կանխեն առնա՝ լցցի ամ բարութեբ : * Որ
17 ընդունի զնա՝ ժառանգէ զփառս , և ուր մտանէ՝ օրհ-
18 նեն զնա ամէն • և որ նման լսէ՝ դատի զհեթանոսս : * Ե-
19 ղեր հաւատացեալ՝ ժառանգեացես զնա , և ի ժառան-
20 գութեբ քում եղիցին առատութեբ նո՛ : * Պահեաւ զժա-
21 մանակին իբր , և երկեր ի չարէ • * և մի կրեր ամօթ
22 յանձն քո • * զի ի ամօթ՝ որ ածէ մեզ , և ի ամօթ՝
23 որ ածէ զփառս և զուրախութեբ : * Արդեամբ՝ մի՛ անկ
24 առնուր յանձին քում՝ , * զի մի՛ ամաչեացես ի կործան-
25 ման քում: * Մի՛ արդելուր զլան ի ժամանակի փըր-
26 կութեբ : Մի՛ թագուցաներ զլսմասուն քո • * զի զան
27 յայտնէ զնմասուքեբ , և խրատս խնամասուքեբ ի խօսս
28 լեզուի : * Մի՛ դառնար ընդդէմ ՀՀմարտուն՝ մի՛ և մի՛
29 իւիք : Զոր ոչ գիտես և հարցանեն զքեզ , դու մի՛ ա-
30 մօթ համարիր զգիտելն • * և վերս մեղայ քոց մի՛ ամա-
31 չեր խոստովանել : * Արդեամբ՝ մի՛ անկ առնուր ի հզո-
32 ծէ , * և մինչ ի մահ մնդրեիր ելոյն ՀՀմարտութեբ ,
33 և տար ետ զո՛ր օրհնեացէ զքեզ : * Մի՛ շուտասիս լինիր՝
34 և խօնարհ և լքեալ ի գործս քո : * Մի՛ առանձին
35 առեալ ծանաւր ի տան քում՝ , և օձաւոր ի մէջ ծառայից
36 քոց : * Մի՛ լեցես յօժար յառնելն ձեռաք , և ի տալն
37 կարկամեալ :

(1) Արդեամբ • Ե՛ զանազան զկենդան աղքատաց : (2) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ժողովրդական : (3) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի նեղութեան : (4) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (5) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (6) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (7) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (8) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (9) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (10) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (11) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (12) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (13) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (14) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (15) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (16) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (17) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (18) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (19) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (20) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (21) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (22) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (23) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (24) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (25) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (26) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (27) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (28) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (29) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (30) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (31) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (32) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (33) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (34) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (35) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (36) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան : (37) Արդեամբ • Ե՛ զանձն քո ի ստորութեան :

Digitized by Google

ԳԼ. Ե.

Ա՜խ, ի վէր ընչից քոց մի ծանրանայր : * Մի՛ երբեմն
1 ղհնեա անձին և զօրութիւն քո, և մի՛ հպարտանայր
2 ի գանձս քո : Մի՛ լինիր յանձնատաւան՝ և ասեր, ե-
3 թէ բազում՝ են ինձ իմ: * Մի՛ ասեր, Թէ չար ինձ
4 մի առնէ, զի ՚ւր խնդրուածն զվրէժս ի քէն : * Մի՛ ա-
5 սեր, Թէ չար գործեցի՝ մեզայ, արդ զի՞նչ եղև ինձ.
զի ՚ւր երկայնամիտ է * վն գործոյ քո և քաւութիւն.
7 * զի ողորմութիւն և բարկութիւն ի՛ ձեռն ՚նր է, և ի՛ մե-
8 ղաւորս յայտնէ զբարութիւն իւր : * Ո՛րդեակ՝
9 մի՛ յապաղիցես դառնալ ի՛ Տէրոջդ առ ՚ւր, * զի մի՛ ա-
10 նեղ քո առասպիկիցես : * Մի՛ յանիրաւս գանձս յոտս,
11 զի ո՛չ օգնեացեն քեզ յաւուր բարկութեան : * Մի՛ ա-
12 մէն շահիցն աչքեր զինացս քո՝ զի ոչ այս մեզաւորին քա-
13 ջին և երկիւղած մարդոյ է : * Խորհուրդ բարի հաստատ
14 ունացի ՚ի միտս քո, և ՚նոյն բան կացցէ ՚ի բերանն քո :
* Կէր դու երագ լսելիք, և երկայնմտիա՛ ի պատաս-
15 խանիս : * Եթէ խնամատուն եգիտիցէ ՚ի քեզ՝ տուր ար-
16 փասխանի ընկերին քոյ, ապա թէ ոչ՝ ափիբերանդ լի-
17 ցիս : * Փառք և անարգանք ՚ի ձեռս լեզուի, և կոր-
ծանումն մարդոյ ՚ի ձեռն անարգ լեզուի իւրոյ : * Մի՛
18 սիրիր լինել բանսարկու, և լեզուաւ մի գայթագղիր :
* Խրատ, ամօթ, և անարգանք են ՚ի վէր գայթագ-
ղողիդ, և քան զայս ՚ի վէր երկիւղ լեզուի :

ԳԼ. Զ.

Ա՜նուն վատ՝ ամօթ և անարգանք ժառանգիցէ, և
1 մարդ մեղաւոր զերկիւղսն : * Մի՛ հպարտանար
2 յանձին քո խորհուրդ՝ * զի մի ապականիցես զպը-
3 տուղ քո, և անարգանացիս իբրև զիմայն անպատուիչ :
4 * Ընդէն չար կորուսանել զընտացիսն իւր, և ատելոյն
5 լեցի անձին իւրոյ շինաւիաց խորոց : * Քաղցրախօս մեծարէ
բազում բարեկամս առնէ, և լեզուս քաղցր՝ ՚ի բազմաց
6 յաշխարհս առնու գովելիք : * Ո՛րդեակ՝ բազումէք եղիր
7 ցին բարեկամիք քո, բայց ՚ի հազարաց եղիցիք քեզ մի խորհր-
դակից : * Եթէ առանձին քեզ բարեկամ՝ ՚ի ծառա-
8 նակի դնելոյ՝ առացիր, բայց մի վաղվաղակի հաւա-
տար ՚ի նա : * զի են բարեկամիք օքրոյ ժամանակի, բայց
9 յաւուր բարկութեան ոչնչ են : * և է՛ բարեկամ՝ ար ի՛ նե-

Գլ. Ե. (7) Ոմանք. եւս ՚ի մեղս յապիցես զանձդ : (8) Ո-
մանք. Մի՛ յապահիցէր զառնալ : (9) Ոմանք. Ա՜ւ մեղս քո
վճռանիցեն : (17) Ոմանք. Խրատ անամօթն և անարգ՚։
Գլ. Զ. (4) Ոմանք. Զգաստիչ իւր :

Digitized by Google

նի ի սէգն Թէհնամէոյ, և առ կապ զԹէհնամեւԹէն իւր
10 յայնմէնախատեալ զքեզ։ * Բարեկամ հաղորդ սեզա
11 նոյ՝ ոչ ծիծեղ քեզ ի նեզուԹէ։ * և բարեաց քոց լիցի
12 քաւեցարդ՝ ոգի և գու։ * և Թէ նեզուԹէ հասանիլ քեզ՝
սրեհասանն լիցի զքէն, և յերեսաց քոց Լաւգունն չորի։
13 * Ձայս կաց ի Թէհնամէոյ քոց, և ի առաւակասպաս
14 բարեկամիդ և յերկիւղած զգոյշ լեր։ * Բարեկամ հա
ւատարիմ՝ աշտարակ ամուր, և որ երկիւղ ինա՝ երկիւղ
15 գանձ։ * Ձառնասարիմ բարեկամին չիք գինք, * և որ
17 ի ձեռն երկնչի՝ բարեկամ բարի յաջողի նմին, զի ոգի
18 և նա՝ նոյնպէս և բարեկամին։ * Ո՛րգեակ՝ ի մանր
հուԹէն քոմէ ընարեայ զնմանատուն, և մինչև ի ծերու
21 Ժէն գոտեանեա զհանձարս։ * Եւ զի գԺուարին ի հան
23 Ձար ազգատոհ, զի ոչ կարեն նմա հատուց լինել։ * ՋգՓ
նուԹէն ի ամեսան թերամ կայ, և յայնմէն բաղմոց ոչ
4 ի։ * Լիւր լինի որգեակ, և ընկալ զնաբատ իւր, և մի
5 լինիր ի բաց ի հանձարէն իմէ։ * Ա՛րկ գու զաւուրս քո
7 ի կարաւ նորա, և Ջամուռ նմի զամսանոց քո։ * Ձամ
մուռց մատիր գու առ նա, և յամ զնուԹէն սահեալ
8 զՀանապազորդս նմի։ * Խոնարհ գու և քնարեա և յայտ
9 նեա ի քեզ, * և ի վախճանի գտցես զհանգիստ նմի։
10 * Եւ կատարիլք խնամատուԹեն եղկելին քեզ ապատամանն
12 զօրուԹեն, և անուանք նմի ի զարդ ոսկւոյ։ * և սպասկ
13 ցնծուԹեն գիցի ի գունս քո։ * Ա՛րգեակ՝ եԹէ կամիս
15 խոնարհեցն լինել՝ * ի մեջ ծերոց կացցես, և որ խնամ
տուԹեն է՝ ի նա մերձեացիս։ Ջօր ամ զպատգամն ած
կատարեա գու լսել, և առաքիք խնամատուԹ՝ իքէն մի անց
17 ցնէն։ * ԵԹէ զոք՝ ի հանձարեղոց գտցես, առեալ կան
18 խեա զա նա։ * Խոնարհեա գու ի հրամանս նորն, և նա
հատատեսցի զքէքա գո, և զնախատուԹեն քոյնիսուԹեն
տացի քեզ։

ԳԼԽ Ի.

Ա՛ղգեակ՝ մի չար գործեր, և չար ոչ հասցի քեզ։ * Ձաչ
նեքեսաց՝ ի բաց լեր, և նոքա մերձենցին ի քէն։ * Ձաչ
կօսս անկրաս մի սերմաներ, զի մի հնձեսցես երեքին
ազատիկ չար ի նմանէ։ * Իշխանեա՛ ի ձեռն մի խրեզ
րեր, եԹէ ոչ գնասցես ըստ կամացդ նմի։ Ջանեցու գնաս
ի Թագաւորն մի հնդրեր, եԹէ ոչ զքեզ գնասցէ նմի։ * Ա՛ւ
Ջի Թագաւորացդ ձև քոյ
Ջեզ մի առներ։ * Ի տեսանես զոր մի զքէդ գամիր, ի ԵԹէ ոչ
կա-

(11) Ոմանք. Լինի ժիւռանգարդ ոգի գու։ (14) Ոմանք.
Ձհատարակ զեղո։ (28) Ոմանք. Ընտրեան գու և քնեան։
Գ-Հ. Է. (4) Ոմանք. Ձպատակ զեմ ոչ հցես հրամանաց

Digitized by Google

կարես կոթքիլ վերասն յանիրասեն : Մի զանգիսանը
գու յերեսաց իշխանին, զի մի գնեցես գայիթագրելիք
յերասուսնս : *Ի բազմութեն քաղաքաց մի վերանիքը, 7
և յանճառ զանձն գու մի ասցես : * Ցաղօթս գու կաց 9
ճամփու մի լինիր, և ողորմութիւ մի յապաղիցը առանձ-
Ջպատուիրանս ասյ մի յաստիք առանձ : * և գնացուցանել 12
*ի գառնութեն սրտի նը մի ծիծաղիր : Զի որ խոնարհ
հեցուցանէ՝ նոյն և բարձր առնէ : *Ի՛րգեան՝ յիշգատես 13
և *ի բարեկամս ստուգեն մի սերմանիր : * *ի միջ ծիծ 15
րոց մի ճոխանար, և յոտիսի գու զբանս մի կրկներ :
* Աա արգասս զանձն գու մի ունիր, և ատ մեզատրա 17
անգիջ գազիզ մի համարիր : * Գահիճ ատճառաշատաց և 19
մեղատրաց՝ յատիսենից հուրն և որդն անմահ : * Ո՛րդ 20
եակ՝ զբարեկամս ըն կաշառաց մի փոխանակիր, և զնը
քայր հարստասս ընդ ասիսոյ ատփիքայ : * Մի վերթուիր 21
*ի բարեկամն և *ի հանճարուել գնոջն, զի լատ ընտրելը
գան գրակի : * Ջծառայ ճշմարիտ որ վաստակիցն գրը 22
մի զայրացատցեսս զվարձական որ տուսուալ իցես զանձն
իւր *ի վէր գո՝ մի զգաստիր : * Ջծառայ ժիր սիրեսի գատ, 23
և յաստուսէն կարօտ գնա մի ասանիր : * Գրատատ գո 24
իցէ սիրասին՝ խնամ տար նմա և գատմանեսի : * Ոչ 25
գիք իցեն գո՝ խրատեա, և զգաստանաց նը խոնարհցեն :
* Ի՝ատեղը իցեն գո՝ զգոյշ կաց, և մի գիտիրը գնը և 26
համարձակի ցուցաներ : * Ա՛րն իմաստնոյ տուր գնը 27
և գո գործ մեծ գատանի կատարեսս : * Երեք բատ կա 28
մաց քոց իցեն կին՝ մի հանիրը գնա *ի քէն, և զքիզ *ի նա
մի հատատար՝ եթե նա զքիզ ատիցէ : *Ի՛րգեան՝ ըզ 29
հայր գո պատուեսցիս յիսէ զօրանէ, և զմօր երկնա
մի մոռանար : * Հատո նը սպանէ քիզ, զի նոքօք ծնար : 30
* Երկիր *ի ճոնէ յամ սրտե գուսանէ, և մեծատեսա զքա 31
հանայս նը : * Սիրեա զարատիցն գո, և զպատուհանեսցս 32
նը մի արհամարհեր : * Պատուհան զքահանայս, և տաւք 33
զման նը զերդատացդն և զերկիսմուհան ճարտասնէ :
* Բարի արա աղքատաց, զի օրհնուի գո կատարեսս 36
լեցի : * *Ի վէր մեռելոց մի կարօտ ատներ զպատասխան 38
քո. * և վախճան գո յուշ լեցի քեզ : 40

ԳԼ. Ը.

Ա՛ի հակառակիր ընդ ատն հզօրի, գատչ անկցես *ի 1
ձեռս նորա : *Ընդ մեծատան մի հակառակիր, 2
* զի ոսկի և մեծուհի Թիւրքաց զինոս Թագաւորաց : 3
* Ընդ ատն լեզուանեաց մի կռուիր, զի *ի վէր հրոյ փայտ 4

գէ.

նը՝ (9) Ոմանք. Մի յատատեր ատներ : (29) Ոմանք. Պա
տասեան յիսմ : (38) Ոմանք. *ի վերայ մեռելոյն :

Digitized by Google

5 գինիս: * Ընդ առնէ անմեղաւ մի խաղալ գուցէ զնուագ
6 նիս քո նախատեմ: * Որ գործեալ իցէ ի մեղայ մի զնա
7 նախատեր, զի և մեք ըստ մեղաց պահոս եմք: * Ի ծեր
14 րան զնացէք մի անարգիջիր, զի և քո ծերանալ է: * Որ
15 հան՝ ընդ Քրիստոսեողին զերծան քո մի բանար, զի
15 իրրև զարմանալ արշաւեսցէ ի վի՛ ըո: * Ան հզօ
16 րի փոխ մի առար, և ետէ տուս՝ հատարեա ետէ կորուսեր:
16 * Ան հարստի երաշխաւոր մի մտցիս, ապա ետէ ոչ
17 առնուիս հոգալոյիր: * Ընդ գիմ գատաւորի ոտիս մի
18 կալ՝ զի մի ըստ փառաց նորա գատաստանին գքեզ: * Շինուած
պարկ ըստ հանդերձից մերոց մի երթայր, զի մի զամ ինչ
ի վի՛ ըստ ծանրացուսցէ: զի նա դորտանէ՝ ըստ կամս խոց
19 առնէ, և գու յանմեռոտեցէ նր կորնչիս: * Մի գնացք
մեն ըստ առն բարկացողի, և մի գազգիր ըստ նմա: զի յայ
20 նր ետեղն ետուն արիւն: * Ալրդեակ՝ ի խորհուրդ մի
մտաներ ըստ առն մօրոսի, զի յինչէն ոչ կարես պահել ըս
21 բանս քո: * Օատրաց առ ակի զգաստանի գործ մի գոր
22 ծեր, զի գաստատհաւատեսցի քո՝ ի նշէ ոչ գիտես: * Ընդ
քո՝ մեղգդող մի տատրածեաներ, զի մի տատատարտուց
ՀՈՐԱ վարկանիցին քեզ:

Գ Լ Ե Ն

1 Ալրդեակ՝ ի կին մարդ գանձն քո մի հնազանդեսցես,
2 զի մի հաւսչ ի վի՛ զօրուղեն քո: * Ցերեկոյս կնոջ
3 ակատանիկ մի լեղիր՝ զի մի յորձայեն նր անկցիս: * Ան
հանայա երդնցիկս մի կատիներ, զի մի ըմբռնիցիս ի գատաս
4 * Ընդ կոյս մի պշնուր՝ զի մի գայթագղեսցիս ի գեղ
5 նր: * Ջանձն քո պատնկուղեն մի մատներ, զի մի ըղձ
6 Ժառանգուղեն քո կորուսցես: * Ընդ մտողս քոյոց
քոյոց մի չըքնիր, և ի գնասց հանապատհաց նր ոչ մոլո
րեսս: * Ալրդեակ՝ ընտանեկնող ամենևին մի ընդունիլ
նաեր, և ընտիս ի գեղն մի հանգանակիր, զի մի սիրտ
քո խռոտութեսցի, և անձամբ կործանեսցիս: * Ջրատիկ
հասի հիմն մի թողուր, գուցէ որ նորն ի չիցէ նոա հա
ւատացր: * Կոր գինի քոյոցն նոր, եւ ետէ հնասցի՝ ոչ
բարխուղեն ատրճիր: * Ընդ փառս առն մեղաւորի մի
նախանձիր, զի գկատարած նր ոչ գիտես: * Ընդ հա
մրդա ամբարշտաց մի միաբանիր, զի ոչ ագգանաս յերկ
նի: * Որոյ ի ձեռս իւր է իշխանուղեն ապականեալ՝ հերկ
ղիր ի նմանէ, և ետէ մերձենաս՝ մի մեղանչիր: * Ջո
տաղեղեն քոյոց չափ առ՝ և ըստ կարի քոյոց իշխեսցես գրանոց

քո

---

(1) Ասէ։ Պոռնկի մի ապրուր ։ ։ յորդայեն նր ։ (2) Ասէ։ Մի կանխիր զի յորդայեն նր մի անկցիս ։ (3) Ասէ։ Ընդ կնոյս մի նայիր ։ (18) Ասէ։ Եա ետէ մեզ։

Digitized by Google

քո. և զմերձաւորս, և զքեզ հոգեպատ քո ըստ հանճարիցդ
ասասցէր: * Աւրհնեսցէ եղիցին հայցակից քո, և եր-
կիւղածք ունն պատուիրանք քո: * Ի հնամարտութիւնս ձեռաց
գովեսցին գործք, և որ խնամատուն է քոյնիցք, տաւղ
նուագ Դաւթեան, ասէղ ի մէնջ ընկեցեալ:

ԳԼ. ԺԹ.

Պատասխանի խնամատուն խրատու Դաւթեան, * ըստ հրա-
մանի նորա և հարկահանդէս * ինքնագործ ասեցուածոյ
խորհրդոյ. զգօրս քաջութեան քոյնիցդ յիմնասուրեալ ինքեան
նաց: * Իչխանութիւնդ երկրի ի ձեռս այլ, և չափաւորեին
յարտաքս ի ժամանակի: * ի ձեռս ունն է առնուն տալ
տալ, և ի վէր երթալոց գործ գիշեր զփառս խոր: * Ոմա
քիթերի վասն եմ յանցանացդ մի ունելոյս: Ընդ ձեռակ ի
տառելոյ և ի մեղաց հեռացեալ: * Աչքերդ տեսանեն
ինքն առակի է այլ և մարգիկան: * Ինքնագործութիւնդ աղ-
դի յաղգ փոխի, և վէս անիրաւութիւնն և հպարտութիւնն
հարնչին: * Ինդաքս որ այծօր է՝ և վաղիւ մեռանիցի:
* Աչքերդ տեսանեն սակիզբն՝ հեռանալ ի մենէ. զի
յաւարչէն խոստովեցաւ սիրտ նոր: * Չսիմանա ամբարտ
տաւանիկ կործանեսցէ ոտք: * Չարմնաս հնձանատաց
խաղեաց ոտք, և փոխանակ նոյ անկեաց գնանդրատս, և
զգաստ պատրաստ: * Աչքերդ տեսանեն զչ ըստ մեզ գիտակն
տաւ գնդիւ. վէս այնորիկ զօրացեալ ոտք զգաստ և կորդ
ծանեսցէ գնաս: * Ա՛յր է պատասխանի գաւազան մարգիկան,
երկիւղածաց ունն գաւազան պատասխանի: գաւազան տանեսցէ
է որ անկանին գպատասխրանաս ծնողացդ: * ի մէջ կոր-
ծոց երկնցն է պատասխանի, խոկ որ ի մենէ երկնցէ՝
պատասխանի է քոյն գնաս: * Փառատուրեան մեծին և տաղ
քաստին պատրանք՝ երկիւղ ունն: * Չայր տաղ գաստ և ի
մատուռն անարգել չէ պատրաս: * Հղօրն և իչխանին պա-
տասխանի: * Ի՞նդեակ՝ անձին քոյ հեռացեալ շուք
դիր. * զի որ անձամբ յանձն մեղայնէ՝ ոչ պատրաստ
ցուսացեալ գնաս: Որ զկնեանս խաբ պնդարգէ՝ ոչ մեծարեալ
գնաս: * Ա՛ռնէն ի մեծարեալ փառատուրեան, և տաղ քոյնան ի
հանճար խաբ:

ԳԼ.

(24) Ոմանք. Ի ձեռատուրեալ ձեռաց գովեսցէ գործ, և որ խնամատուն ձեռօք տաւղ նուագեալ գովասանեսցէ, օրհնեսցէ ի մէջ:

Գլ. Ի. (4) Ոմանք. Իչխանութիւնդ ի ձեռս այլ. յարտաքս յանեն: (22) Ոմանք. Եւս կործանեսցէ գնաս: (23) Ոմանք. Որ անցանէն զպատասխրանաս ծնողացդ: (24) Ոմանք. Եւ որ ի մենէ երկնցէ:

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԱՆ.

1 Յանձնար խնամատուին իւրոյ զդուխս բարձը
2 առնէ, և նստուցանէ ՚ի իչխանս: * Ընդ գիշ մարդ
3 գոյ մի զոհանալոյ, և ղայր յայնմանէ մի խոստացի: * ՚Ի
4 ծնգունս փոքր ի մեծս, և պատուի նոր գնդեցիկ: * Գնա
զնգիպացոյն հաւ-գնդրձիւք մի ծպարծիր, և յաւուր փառ-
5 աց մի հպարտանայր: * Բազում իչխանք անկան ՚ի գնդ-
ոյն, և որում ակն ոչ ունէր՝ կատարեցաւ նմա ծանգ:
7 * Հարց նախն՝ և մի բամբասանր. խիտ և ստա խօսիս:
8 * Չնչա զոր ոչ գիտաս՝ մի գործեր, և ՚ի ճշդ բանից մի
10 անկանիր: * Ո՛ր գնդակ՝ մի բաղձիր անկանիր ՚ի գործ,
զի ծնգ յաշխարհս ոչ կարես բառնգ. և ծնգ գՀետ եր-
11 ծաս՝ չհատանգիս, և ծնգ խոյս առաս՝ չապրիս: * Չի ՚ի
ոգ զոր Ղնգաց՝ վատաւակէ, և առաւել և կարօտ պատ-
12 նի: * Երբ ՚ի ոգ նուագիսաղ ՚ի զգուխծնգ, և լի աղքատ
13 առնէծնգ, և ակար և կարօտ օգնականի. * և յանկար-
ծակի հայեցար ՚ի նա որ բարեացդ, կանգնէացդ գնա
14 ՚ի ոտկունծնգ. և բարձրացոյց զդուխն նր: * Կնանիք
և մանկ, բարի և չար, մեծառուն և աղքատուծնգ, առա՛ջի
15 ոգ հաստատեր են: * Սէր և խնամատուի և շնորհապարհ
16 գործոց բարեաց ՚ի նմանէ է: * Մ՚ոլորուծնգ և խա-
ւար վճռ մեղաց հատատակեցաւ: Ցարուծնգ ընդ նոսին
17 գնանայ՝ որ գնան չարուծնգ: * Պարգեւք նոն ՚ի վր ար-
18 դարոյ հաստատին: * Մ՚եծնուծնգ է որ ՚ի սնդուծնգ
19 չինի: և այնէ մնան նր, * յորժամ ասիցէ ՚ի բարուէ
20 խնդէ գերայց և արբից: * և ոչ գիտէ զպատահումն իւր,
22 զի Ցեղոցուս զայն օտարաց՝ և ինքն մեռանիցի: * Ո՛րդ-
եաւ՝ ՚ի գործս ամենատրչաց մի զարմանար, զի եղծանէ
23 չիեւս զնգծանելոյն օտանոյ: Ա՚յլ հաւատաս ՚ի նր՝ * զի
27 գնգրն է յաչս նոն մեծ առնէ զաղքատն: * Մ՚ի յա-
ւուրս չարեաց մոռանար զբարն, և մի յաւուրս բար-
29 ւոյն մոռանար զչար: * Մ՚ոռացուացնէ վիշտդ զփափկու-
ծնգ և զգնգէդ: և յայտնուծնգ գործոյ կատարած մարդոյ:
30 * Մ՚ի ուսկնք երաներ յաւաշ քան զվախճան՝ զի որ գ-
31 ոյ մնարծնգուացնէ առնուծնգ զչափ նր: * Մ՚ի զնմա
մարդ ՚ի տուն քո տանիր, զի գարանդք առատանոյն պատ-
32 րաստեն ՚ի նմա նենգուծնգ: * Ջարր խնամատուն և զոյ-
ջահոգ յամ ժամ սիրեացես. զի ամբարտաւանն զբոհնե-
և

ԳԼ. ԺԲ. (1) Ո՛նգ. խնամատուծնգ, զդուխս խոնար-
հաց բարձր առնէ: (10) Ո՛նգ. Մ՚ի անկանիր ՚ի բեմ
գործ. զի ծնգ յաշխարհն ոչ արդարանաս: (11) Ո՛նգ.
Ձպատաս լինի: (30) Ո՛նգ. Մ՚արծնգ առնուծնգ: (31) Ո՛.
նգ. Պատրաստեն ՚ի նմանգ նենգ՚՚:

Digitized by Google

և նեղեցաւոր իբրև զգէտ գիտից զնենգաւորն, զի քաջ
մատիկն է չարիք նորա։ * Որ չուէն՝ զի ուր մանանի յատիկք 33
ոտիկն, ապշուէցա և անօգնական ուր հասանիցէ ստուգեալ և
խոտով։ * Ի փորձ վշտի վատուն հոգւոյ պարկեշտ իրաց 34
պէտն՝ ի փորձ ինչ իրաց հիւծոյ պարկեշտ իրաց պիտոյ
* Ի յարատեւել զգայիլ լերւ՝ գոյիցես ի քաջասրտութեան ասէ 35
ցեա զքեզ։

ԳԼ. ԺԲ.

Որդեակ՝ ընդունելիցէ առաւ բանիւ մարդկայ, զի ի նմանէ 1
նէ ընդոչնս բարեացդ գոյացես։ * Բանիւ առաւ բարեացդ՝ 2
զի փոխարէնն լիցի քեզ։ և թէ ի նմանէն ոչ ստանայիս ի
բարձրելոյն։ * Քարի սպաս խանդարելին՝ և մի ձեռնասուզ 3
առնիսարշաւին * զի մի կրկին չար փոխադրիցես բարեացդ ի
նմանէ գոյացես։ Ընկեր և բարեկիրճ առաւ զգուշասուր 4
և ամենարշաւն հատանես գոյացեալ։ * Ի չէր բան 5
ընեաց բարեկամ ոչ կրնաս, և ի չէր չարեացդ ներշնամին ոչ
ծագիցէ։ * Մի հանապազորդ քոյ ամենեկնից՝ զի 10
ոչ ոք ոչինձ զուռնացդ ձեռս փաղաքսանէ։ * Զգոյշ լերւ 11
զանձն քո ապահաւ ի նմանէ, և եղիցիս դու անձին քոյ մի
ոչ հայելի ընկերաւ։ * Ցաղմէ քո մի նաստուցանիր ընդ 12
զի մի ինդրեսցէ զտեղի քո։ և յետոյ յիշեսցես զգալոցս
իմ։ * Չի զնուիչ օձաձայր՝ ոչ ապրեսուսէ։ և կամ զայն 13
որ մեզ զձեռն իւր ի բերանն գազանացդ ածոյիպէս և որ
մերձենայ յանօրէնն ներշնամի ի մեղս նորա։ * Մի թէ առ 14
ժամ մի խոյս ասէ գործոյն, կամանկիցէ ոչ համբերել։
* Նոյնպէս ներշնամի քաղցր կ չերեսիցէ, և ի սրտի իւ 15
րում խորհի կործանել զքեզ։ * Մի զի զպատասխուս ա
ւասլի քո, այլ թէ ժամ գտանիցէ՝ արեամբ քո ոչ յագիցէ։
* Եթէ քեզ չար դիպիցի՝ առաւելի քո չար գտանիցէ զնա։ 17
Կործիս առ օգնել քեզ, * և չարժէ զգլուխ իւր՝ թէ 18
ներք գոից ժամանակ կործանել զպարկեշտս։ * Եւ զի 19
բնաւ իւր չիքէ յոգւոց հանել լոկ, այլ ոչ և առնանել
զքեզ կենդանի։

ԳԼ. ԺԳ.

Ո ի որ մերձենայ ի ձեւ՝ չարչարի. և որ հաստատայ 1
այնիսաւորն՝ ապականի։ * Ընդհատէ՝ ծանիր ինչ 2
քան զքեզ՝ ի վերս մի առնիսուր, և որ մեծատուն է և
հզօր՝ ընդ նմա մի հակառակիր։ * Ջի՞նչ հաստատ է 3
պտոյտ ըէ կաստայի, զի ի բանիւ առաւ իրեարս՝ ի կաթ
ապա-

(34) Ոմանք. Ի փորձ բան ինչ իրաց։
Գ.Լ. ժբ։ (10) Ոմանք. Լանկոտէ։ (12) Ոմանք. Ցաղմէ
քաւսմէ։ (13) Ոմանք. Ան ինպես ոտ.. և թիսիթուս։

Digitized by Google

զանձն։

ժԷ. (23) Ամն. Էշ վեցերորդ։ (25) Ամն. Յիւրաց
րեւկամացդ անգամն։ (27) Եւ լեզի երթալ յանդամանէ
։ ժԷ. (10) Ամն. Զաղուէ զայրացեալ։

պանձն : * Ընդհակառակ՝ մինչդեռ ձեռնհաս կամ քաջք գնած
Ը անձին քում. * յիշեա զի մահ ոչ յապականէ : * Ընդ 12
քաջս կամս քո քաջք գնած , և ըստ կարի ձեռնտուս լեր 13
նմա մինչև մեռուցեալ իցես : * Յաւուրց քաջութեան մի՛ նուա- 14
զիր , և մնասն խնայատուիցես մի անցցէ զքեզ : * Յաւուրս 16
քան զմահ զաւդաւդուքն գործեա . * և յատ և՛ ի տուր 17
անարատ և ոչ պահեա զանձն քո : * Խորհ զձորձս մեռ- 18
չի ոտ մահկանացու , և՛ ի գիտիս չէք գիւրանալոյ , զի ոսկեր
մեռելոց խակզգանէ է : * Ոչ զոհրկի՛ ի վէր վերապատր 19
Ծառոց , և՛ որ Թօթափի՛ և՛ ի որ բուսանի . Նոյնպէս
և մարդիկ՝ և՛ որ ծնանին , և և՛ որ մեռանին : * Ա մեռեալն 20
գործ անցանէ , և որ գործէ զնա՝ ընդ նմին գնասցէ :
* Երանելոյ է այր՝ որ խնայատուիցէ խորհի , և՛ ի խոր 21
հուրդս հանձարոյ իւրոյ խօսի :

ԳԼ. ՃԻ.

Ա՛րդեակ զմարդն խակզգանէ յանձնիշխանն կամս ևս 14
ոսկեղ ետն , * զհնար և զերթ ևգ առաջի , զի յոր 17
կամացն մեռանցէ զձուա իւր . * զի առաջի մարգոյդ է 18
մահ և կեանք : * Տի հզոր է զօրուքն տեսանել զքեզ , և 19
ինքն ոչ տեսանի : * Ուշեաք նմա ոչ հրամայեցուց ասմբառել
ասել , և զանօրէնս լեցի՛ ի մէջ մարդկան ոչ կամեցաւ .
զի և զանոն իւր ոչ՛ ի սէջ հաստատուաց : * Օի լաւ 3
ի մէն արդար որ առնէ զկամս ոչ , քան բիւր անօրէնն :

ԳԼ. ՃԺ.

Ա՛րդեակ՝ մի՛ ցանկար բազմութեամ տնպիտանի տրգուց : 1
եթէ առ նմա երկիւղ ոչ է , * զինեանս քո մի՛ հա- 4
ւատար՝ ի նմ , և ոչ զանան հոգւոյ քո , այլ դուս տուր
յատանգ պատհական . * և լաւս հանապարհքդ լինիցէ անվնաս 6
գնա , քան տատանալ որգնա տմբաքիլաս : * ի՛ ժողովս մի՛ 7
դաւորաց հուր բորբոքեացի , և յայգս անօրէն բռնկիս-
ցես վառեսցի : * Ջայր՝ ի գործս իւր գատաստեսցի . * զի 13
մերազոցն ի յատիչատուցեմ իւրաքանչիւր ոչ տալոցէ , և 14
արգարն՝ ի համերհրուս իւրաքանչիւր ոչ տալոցի : * ի՛ տգէտ 9
դիտաստեղին զովմամբ խնայեացի . * և զմիշտ ցնծութիւնդ հա- 11
գարան ատտահիտաց . * զի ի՛ նմանել ևգ արգարութեան և
ողորմութեան : Քաջաբէ կարծր է , * և կրտամեանս բազ 13
մապատիկս հատուցանել : * Ա մենայնի ողորմած տէր
մեռելի գործէ , զի հատուցանիցէ արդարս ըստ գործոց
գատաստանի : Ջսիրտ փարատանի ևգ խոստացեալ , զի՛ ի
ներս

(19) Ոմանք՝ Ոչ և մեռանիցի : (21) Եգ՛ ի խորհուրդս
հանճարոյ իւրոյ :

ԳԼ. ՃԺ. (14) Ոմանք՝ ևգ տպատուհասցի : (15) Ոմանք՝ Ջքեզ բռնա-

Digitized by Google

Ներքոյ երկնից երեսացն դործք նր : Ընդեակ՝ ամ ա-
րարածոց յայտնի է առըմմուխն նր , մինչ դի զլայս և
16 զխաւար բաչխեաց ի մէջ մարդկան : * Մէլ ասիցեն՝
17 ի ճնել Թագաւայց , և զինչ ի բարձանց ոչխ յիշեացե : * և
18 կամ զինչ է անձն իմ՝ ի մէջ այսչափ արարածոց : * Ջայս
գիտասչիքն՝ զի երկինք և երկնից երկինք , և երկիր ամ
19 անդընդոց հաստատուածք , * միանգամայն ի հայել նր
գողացեալ չարժի . դի ըմմեն գործք նր կատարին մի-
այն , որ ի ծածուկ մեծ սքանչելիզք . ոչ զի և զարժա-
նապէս օրհնուածին յիւրմէ օրհնի , դի ի մերմէ նուաստ
24 օրհնուածէն՝ ոչ թերանայ և ոչ լհանայ : Ընդեակ՝
25 լուր ինձ , և ընկալ զխրատ իմ : * դի յայտնեցից
26 գործս ամն խակզբանէ արարածոց խօսեց :

Դև. ԺԽ.

1 Տէր յերկրէ սահմէ զմարդն , * թէս սուտըց և չար
2 ժամանակաց եռս նյ . * ըստ կարի և ըստ զօրուե
3 նյ զդէցոյց զնս : * Ջահ և զերկիւղ նյ եգ՝ ի վր ամ
4 մնեղեաց , տիրել ամ գազանաց երկրի՝ և թռչնոց երկ-
5 նից : * կատարեալ զգայարանաք և բանաւորուե զլար
6 գարեաց զնս : * Ջբարի և զչար ծանոյց նյ , * և եցոյց
7 զնեծուելն գործոց իւրոց . * զի պատմեացեն զիւրա-
8 նչիր գործս նր , և օրհնածքն զանուն նր նր : * Յաւել՝ ի նոս զհան
9 Հար սրուեստից , * և ուխտ յաւիտենից կացոյց ընդ
10 նս : * Ջպատնեչելս փառաց սեռին աչք նյ , և զլար-
11 հուրիչն խօսս նր լսեան ականք նյ : * եւ պատուէր
12 ևս նյ զգոյշ լինել յամ չարէ , և պահել զպատուիրանն
ըղձալի : Ընդ զչարուեն ուսոյց նյ , և զնծ և զսէրն
ամարդկան ևս արհամարհել նոցա : եւ զեւ-
շիանան հան՝ ի նոցանէ , և եւեթն յանցանաք եղից զնս .
և յերկրէ ուսան առանն՝ զնոյն անիծից երկիր ժառանգ
ջեղջիւն . և յես այնորիկ մեղս ազգի ուսոյց նյ ,
մինչև լցուի ընկել զիշատակ նյ : եւ որդւովն քանմնու
դարձեալ գործան զի չարուեն միաշուրեն լեզուաս-
3 մինչև յաշտարակին վաղապիսուլ : * և ոչ բաժանեաց լե-
4 զուս և ազգս , * և խրատչանչիւր ազգի կացոյց առաջ-
5 նորդս : * եւ յետ բազմահատաչ ամոց՝ ան բաժին իւր
6 զնչորհել , * և աչք նր պահեր զնանապարհս նյ , * և
7 անօրինութենէք նյ ոչ ծածկեցաւ՝ ի նմանէ , զի և ինքզ
8 ամ մարդոյ գրեալ է առաջի նր . * և արդարուե մար-
9 գոյ և ընտրչք կինչեալ է առաջի նր : * Սակայն մեզա-
10 տորացս գարձ ապաչխարուե ընծրհեաց . * և յանկարծ
11 երբեք զերիս ական * զաղթիչքն , և հաստուցէ զհաստու-
ցուե :

(19) Ջի՝ ի վերմի նուաստութեամ ոչ թերանայ :

Digitized by Google

ջաւեն: Որդեւոյն՝ այլ անդգամ մեռանիցէ՝ մեռցի
քուէն իւրոյ: * Ա՛յլ ղգարձ քո նա քաւիչ[1]ելոյն և 21
Թագա զվիզոս քո: * և յանիրաւութէ գաթձելոյ և ա 23
տեաւ զպղծուն: * Փախանակ կենդանեացն ղգանձ[2]ելոյն 24
՚ի գժախս սկի օրհնեսցէ: * Որ հանիցէ նոքա խոստովան 25
նուելն, * ՚ի մեղսն մեռանելոյն, իւրեւ ՚ի ջրեղէզ կատարած 26
խոստովանութենէն: * Կենդանիքն և ոգիք յամի ժամ օրհն 27
նեսցեն զնա: * զի ոչ է մնորհի ամի լաւութէն լինել ՚ի 29
մարդս, զի ձի անմահ ոգիք մարդոյ՝ * այլ հոգի և մա 31
խիր: * Ձի՛նչ լուսաւորացուցէ քան զարեգակնէն, ապ 30

կայն և նա նուաղի:

ԳԼ. ԺԸ.

Որ կենդանին յաւիտենից կ՚ապրի զհամ: Տէր մեծացեր 1
անպատմելի և սրբարար: * զի ո՞ կարասցէ քննել 3
զձեռս նորա, * և զղգուխն զի՞ արասցէ ո՞ կամ 4
րնկեր պատմել: * Ձի յորժամ պատրաստասցի մարդկ 6
ազատանալ զաչքանշելիսն, յայնժամ սկիզբն իցէ պատմել
զգործմանսն[3]լինն: * Թիւս առաւել մարդոյ քան հա 8
րիւր ամ, սահմանն իւրեւ կամի մի՚ ծռել՚ և խիճ մի չէ
ազել: պատկառ հարիւր աւուն ՚ի թիւս ժամանակաց:
Ձի հաղար աւուն յայսմ աշխարհի՝ իւրեւ զմի օր անց են
յաչսն[4]նորա ապրարոց: * Ձի որ արկ զողորմութէն իւր 9
՚ի վէր նոյ, զի սիրեցին զնա և զհրամանն նորա: * վէմ ապ 10
նորիկ բանգնացոյց զաստուածն իւր: * Ձի գուշ մեռ 12
գոյ ՚ի վէր ընկերի իւրոյ, և գուշ եղ ՚ի վէր ամէն մեռ
զնոցա: * Կշռասցէք խրատ և ուսուցանէք, և գաւթամա 13
ցանէք իւրեւ հովիւ զհօտ իւր: * Որ անսայ և գիտասցէ
յիւրաւունս նորա՝ ողորմի նմա, զի իւր են գտասատանքք:
* Որդեակ՝ բարերաց բանիւք պատրաստեա մի ապար, և մի յամ 15
ատա արտաքս բանիւք: * Տասպ ոսկոյ զատարկ, 16
քան զատ: * Աչերաւ նախատանք այր անմիտ: * Ա՛ստանիկ 18
նախ՝ և ապա խօսեսցի: Մի՚ հնչեսցէ քո ընդ հիշատակիս 19
մեղսատուցեալ իւրմ, խնդրեսցի քեզ օգնական. * և յա 20
ւուրք քոնի գտասատանսն՝ զգուշացիր բժշկից: Ցաւագ
քան ՚ի գտատատանսն մեռանիլ, քննելոյ զանձն քո, * և 21
՚ի խոնարհ կալ զանձն քո: Եթէ ՚ի ժամանակի յանցա
նայ գործ յաւգնականութէ: * ՚ի ժամ սահմանի մի մեռ 22
ապրանալ: Եթէ զուխտ քո գոր եգիաւ իցես՝ մի յա
ձեր, պատրաստեա հատուցանել * և գնր մի փորձեր: 23
* Ցիչեաւ զցաւսն յաւուր կատարածի, և ՚ի ժամանակ 24

---

[1] Գլ. ժԸ. (10) Սխալ. զի այսորիկ բազ՚: (20) Սխալ.
[2] Ձգուշացիր բժշկից: (22) Սխալ. Մի՚ յանձնացիր:

Digitized by Google

ՀՀ ...

...

...

*Է՝ յանգիստանուելիւն՝ որ ոչ է քաղաք. և է լռութիւն՝ որ 28
է խնամատուելիւն:

ԳԼ Ի.

Իբրև զի կարի լաւ է յանգիստանալ քան գտանուլ: 1
*Եւ որ առնէ զգաստ բանուոր, այնպէս է՝ * որ 3
սէս ներքինի ցանկալ հուսի հուսալիւն: *Է՝ որ ի 2
շահախնդրելիւ առելի լինի ամենեցուն: *և ոչն՝ որ ոչ 5
գոն բանք՝ ի բերան: Են որ լուռ ոչն, զի գիտեն ժամ 6
մանակ գանելոյ: *Այր խնամատուն լռակացն մինչև՝ ի ժամ 7
մանակ, և որ անզգամ է և ամբարիշտ՝ յառաջ վտրնա
ցէ: *Որ յաճախէ զբան իւր՝ արհամարհիացի, և որ 8
առելի լիցի՝ անշահ առատանայ: *Է՝ յաղօթելիւն ի 9
վերայ չարեաց մարդոյ, և ոչն գիւտք ի պահատուէն:
*Են առուքք՝ որ ոչինչ օգնեն, և ոչն առուքք՝ որ հատու 10
ցումն կրկնակի ունին: *Է՝ պահատուէ որ վն փառաց 11
է, և ոչն՝ որ վն խոնարհութեան: Են՝ որ գլուխ՝ ի վեր
բարձին: *և ոչն՝ որ գնեն զմեծն փոքուս, և ոչն՝ որ 12
տուժին էս եւ ետ նպատակ: *Որ խնամատուն է բանիւք 13
գանձն սիրելի առնէ: Ընդհակ մարդասէր առնելոցն
*Անգամանց առուքք օգուտս ոչ լիցի, զի աչք նոցն քեզ 14
միոյն՝ ի բնէն նային: *առեալ ինչ ասց՝ և մեծատունէն 15
նախատէ, և իբրև քարոզ բանոյ զբերան խըր: *Մ 17
բոյն աղաւնեաց ասէ՝ չկոր իմ բարեկամ, և ընդհակ բա
րեաց ոչ գոյ ինձ: *Լաւ է ցտակից գայլագազիր՝ քան՝ ի 18
լեզուէ: այնպէս չարեաց վարծատուէն վատթարագոյն
հասցէ: *Ա՛ստատել առատաձեռ այր անշնորհք: *Ի 21
բերանոյ առն անմտի առածքն՝ զի ոչ ասէ 22
զնա՝ ի ժամու: *Է՝ որ ի վնասց արգելուիլ է վն տկա 23
րուէ, և՝ ի հանգստասէրն խըրամ ոչ զպանայ: *Է՝ որ 24
կորուսանի զանձն վն ամօթոյ, և կորնչի յանհնաւանէ
խըրամ: *Է՝ որ ամօթ յանձն առնու վն բարեկամի: 35
և՝ ի տարտարատուց առացաւ զնայ իւր թշնամի: *Ո՛ր 26
քիծ՝ ի մարդ տուելիւն: *Ա՛ւել է գողութիւն, և այլ է 27
տուել, և երկոքեան գկորուստս ժառանգէսցեն: *Ա 28
նարգանք անձին մարդոյ բանք սրտի խըրոյ, և առնէ
նորին կանխեացն՝ ի նոյն: Որգնակ՝ պատհեաւ զբառնալ իմ,
և խրկասուտ լեր՝ ի գմայ՝ ի տուէ և՝ ի գինբերթ, զի և
որգն հարազատ և ժառանգ մեծատգի որ գնաթխնեացն
գմեծանձնութիւնն ոչ նորոգէ և յառաջ բերէ՝ առնօք մեծ
և նախատինս ե նա հատուց խըրոց, և անէծք նոցա:

Բառք

Գլ. ի. (14) Առակ. ՝ի բացատրութիւն հայկեան: (17) Առակ.
Մորուն այնպէս ասէ: (21) Առակ. Այր անշնորհ:

Digitized by Google

Բանի առակաց Եղիւրդ։

29 * Որ քանիւք խմաստուն է՝ առաջնորդեսցէ նմա, և
31 խմաստուն մարդ հաճոյ լինի մեծամեծաց։ * Պատա-
րագք և կաշառք կուրացուցանեն զսիրտս խմաստից,
և խթիւ դայլ ի բերան հարեալ անդրէն դարձուցա-
32 նէ։ * Խմաստուն ծածկեալ գնաճ աներեւոյթ, և արդ՝
33 յերկոցունց զի՞նչ օգուտ։ * Լաւ է մարդ որ ծածկէ
զմօրոտուքեն իւր, քան որ ծածկէ զխմաստութեն։

ԳԼ. ԻԱՆ

1 Մարդեա՛կ, փախիր ի մէջաց՝ ոյք չերեսաց օձի, զի թէ
2 մերձենաս՝ հարկանէ զքեզ։ * Ազնուին անօրէ-
4 նութեն ոյք սուր երկայրի է՝ և հարուածոց նր չէք
5 բժշկութեն։ * Ցիշամանք և պատուհասք աւէրեսցեն
զմեծութեն, սոյնպէս և տունք ամբարտաւանից կոր-
6 ծանեսցին։ * Աղօթք աղքատաց մերձ է առ եձ, և
7 նոյ իրաւունք փութապէս ելանեն։ * Եւ որ ատէ զյան-
դիմանութեն՝ ի ձանապարհս մեղաւորաց գառանի. զի
որ երկնչի ի ձէ՝ գառնայ վաղվաղակի սրտիւ իւրով։
8 * Ի հեռաստանէ յայտնի է հզօրն լեզուաւ իւրով։
9 խակ զգայութագիտէն նր գիտէ խմաստունն։ * Եւ որ չէ
նէ զառուն իւր ընչիւք օտարաց, այնպէս է՝ ոյ առնէ
10 որ քարինս չիջակոյտ։ * զի ժողով անօրինաց խծուծ
11 կուտեալ է, և կատարած նոյ բաց հրոյ։ * Ա՛ն զաւա-
րաց ճանապարհք զորի և հորդեալ թարաքալ, բայց
վախման նոյ կորուստ ի դժոխս։ * խակ որ պահէ զօ-
12 քէնս՝ խորհրդոց իւրոց հաստ լինի, * և վախման երկ-
13 կիւղի ան խմաստութեն։ * Մարդ որ ոչ է խորագէտ՝
ոչ խորասի, * զի է խորագիտուէն որ չամախէ ի գառ-
15 նութեն։ * և խմաստոյ գիտութեն ոյ հեչեղ յորդիւ-
գէ, և ոյ բոխուէն աղբիւր։ * Սկիզբ անմտի ոյ աման
չախչախեալ, զի զգիտուէն ամենեւին ոչ ընդունի։ * Ի
մտաստուէն իբրև լսէ զբան հանճարեղին՝ գովէ զինս և
յանգի ի նա։ անագորոյն իբրև լսէ ոչհած լինի,
դարձուցանէ զերեսս՝ և զայն յետս ընկենու։ * Ճա-
նապարհ առն մրօսի՝ բեռն ընկեցեալ ի ճանապարհի,
* և իբրև կապանք յետս անմտոց խմաստուէն։ * Մո-
նան ի ծիծաղէն իւրում բարձրացուցանէ զանձն։
խակ խորագէտն հազիւ ե քմծին ժպտի։ * Իբրև զարդ
ոսկի է խմաստնոյ խրատս, և ոյ ապարանքն յաջոյ ձե-
ռնն

(29) Ոմանք Առաջնորդեսցեն նմա։ (31) Ոմանք։ Գովել զքո դիմ բերան հարեալ։
Ի-Հ։ իմ։ (10) Ոմանք։ Եւ կատարումն նոյ բաց։

Digitized by Google

ռին նոր։ * Ասեմ ես մարգոյ կալ առ գուբա՝ և ունին 27
գնել՝ ի նեղքս, և որ խնամատուն է՝ ծանր լծուն նմա
այս և անարգանք։ * Ասեն անմահն սիրա՝ ի քեզանէ իւր 29
է, և քանիք խնամանոյ հշիս կացեն՝ ի բեզուան և՝ ի սիրա։
* Անիծանի ամբարիշտն զսատանայ՝ և ուչ խնամայ թէ 30
անիծանի զանձն իւր։ * Ջանձն իւր ազիծ քաւեն, և 31
՝ի բնակուքեն իւրում առանցեալ լինիք։

ԳԼ. ԻԲ.

Ա ման քարիւ շաղախելով հարատ, և ասէ ոք լսել 1
՝ի վր անմահուն նր։ * Ձեխով շաղախեալ վատ, և 2
որ բուռն հարկանի զնմանի՝ ԹօԹռանիւ պձեռս։ * Հա 3
ամեթ են ծնունդք անխրատք։ Եւ գուսան ծնունդ
նիւաղուեն։ * և հին անգղամ զհայր և զմայր յանի 5
առնէ։ * Երդք արտմուեն իրեն պատուագանք առա 6
ժանք։ խնամատուեն և իրոյս չտամ խնամատանդ է։
* և ոմն զիսեցի ոք կարկատէ, այսպէս է՝ և որ ուտո 7
ցանէ զմորոն։ * Որ պատմէ զգան այնմ որ ուչ ան 8
ապ՝ այսպէս է՝ որ զարթուցանէ զքնածն՝ ի խոր քնոյ։
* Որ պատմէ զնմանատուեմ՝ առն անմահ, և խնդրէ՝ ի 9
նմանէ բան՝ ասէ, զի՞ ես, և ևմ զի՞նչ ասացեր։ * Լոյս 10
՝ի վր մեռելոյ՝ զի պակասեաց՝ ի լուսոյ, և՝ ի վր մե
ռոսի լաց՝ զի պակասեաց յիմատուէ։ * Պակասեալ ինչ լոյս 11
՝ի վր մեռելոյն՝ զի հանգիստ։ * և մորուքին կեանքն 12
չար են քան զմահ։ * Սուգ մեռելոյ զերեքին օր, և 13
ամբարշտին և անմտին՝ մեռ մեռելոյ իւր։ * Ընդ առն 14
անմտի և անզգամի զգանձս քո մի յանձնեսցես։ ընդ անկ
տին՝ ի Հանապարհ մի երթայր։ * Խոտորեալ՝ ի նմանէ 16
և գացես հանգիստ։ ապա Թէ ոչ չտպահեսցես՝ ի մեռ
նր, և կիս նա յարուցանի քոյս։ * Ջկնի՛ ծանոյց քան զնա 17
պատ, զի՞նչ է անուն նր՝ բայց մորուս։ * Աչառ և ազ 18
և չանիք երկայնոյ դիւր է հրել՝ քան զմայրդ անվա
* Եւ զոր օրինակ պահանկակատ չինուած՝ ի ժամ, 19
նակի չարժմանն ուչ կործանեսցի, * այնպէս սիրտ հա 20
ստատուն՝ ի վր խորհրդոց խնամատուէ՝ ի ժամանակի
խոտորուեն ուչ դողայցի։ * Որ շտով զանկն հարկանէ զոր
ատատուս ինքն ցանէ, այսպէս որ զայրացուցանի զտէր
յայտնի զսխրտ իւր։ * և որ նախատատ զատարկամ՝ քա 25
կէ զատարկամուէ։ * Երէք սուր հանգիստ՝ ի վր բոլո 26
կամի՝ զոյդ քո՝ ի նմանի մի հատանիր, զի գոյ անդ
րէն դարձ։ * Ա՛ի նախատիցես զնա և մի զանգիսկ։ 27
ցես, զի գոյ սէգն հաշտուէ։ բայց մի զնորհրդե
նր ցտուիցես, զի այն է որ քահէ զատարկամուէ։

* Հմ.

Digitized by Google

28 * Հաստատարիմ լինիցիս գա՛ս յաղթաւոյնե՛ն քեզ եղբարցն՝ զի՛ ի
29 տանէ հօրա՛ ոսկրախ լինիցիս : * Ցառա՛ջ քան զկայծա-
կաւնդ ծագիս և դեզ . այսպէս յառա՛ջ քան զարքունն՝ կագ-
33 և հակառակութի՛ւնք : * Ո՛տացէ լինի պատհատան բերա-
նդ , և՛ ի վերայ չորեցանց խոցոց կինիք հաւատարիմ՝ զի
մի անդեայց՝ ի նմանէ :

ԳԼ. ԻԳ.

1 Տէր հայր կենաց խոցոց՝ և ած իմ՝ մի Թողուր զիս՝ ի
2 խորհուրդս նշ : * Եւ՝ ի վե՛ր խորհրդոց խոցոց ո՛
կացուսցէ խրատս ատաւիղ , և՛ ի վե՛ր սրտի իմոյ հանձար
3 իմաստութե՛ն . * զի մի յամեհեացեն ոտիւտա՛ն իմ ,
և մեղք իմ՝ ի վե՛ր իմ մի բազմացին . և մի՛ ընտիւք
4 գոյացեալ անկեալ թշնամեաց իմոց : * Տէ՛ր հայր և ած կե՛
5 նաց իմոց , զքաղցումն աչաց լինէ մի՛ տար , * և զքաչ
6 կուէ աչաց և սրտի հեռացո յինէն : * Պիէզք մարմնոյ
և ցանկութե՛ զիլուքե՛ն լինէ մի յապերեացէ , և բանս ան
7 զի՛ն ժարհուե՛ լինէ մի պատրաստեր : * Ջխրատս իմաս
տութե՛ լուսարուք , և որ պահեացէ զնա՝ մի կործա
8 նեսցի չլեռամբք : * Հպարտն և հայհոյիչն և անօրէնն
9 կործանեսցին : * Ջբերան քո մի ընդ լեացուսցես յերբ
օ գուռնի՝ զի կործանուսի՝ ւնէծ է՝ ի նմանէ : * Եւ յամուռ
1 սե՛յն երդմամբ մի սովորիր , * զի՝ որ յամահէ երդնուլ՝
2 ի՛ ե՛ւզայց ո՛չ ապատի . * զի՛ Թէ սահիցէ՝ մեղք նո՛ր՝ ի վե՛
4 նէ , և Թէ անցցէ ընդ երդումն՝ կրկին ընտ . * և Թէ
՝ի տարապարտուց երդուսաւ՝ սահայն ո՛չ ապերդարանայ :
5 * Օլ են զանգ երդմանն՝ որ հաւատաւոր են մահու , մի
6 գացին այտրիկ՝ ի ժառանգուե՛ն արդարոց : * և՝ ի
7 մեզս անօրինաց մի դնացես , * և զբերան քո մի տա
9 վերեցուսցես յերդումն ընդ նո՛ , * զի մի յեսոյ բացցես
1 զայնս , և զքո ծնընդեան քո նզովեացես : * Երկու երք
՝ են որ յամահեն՝ ի մեզս , և երրորդն հաստեացնէ զբար
4 հուե՛ն : * Բարկ անձն իբրև զՀուր՝ զի այրէ և ո՛չ շի
Ջանայ , մինչև կլանէ ինչ : * և մարդ պոռնիկ անգամեաց
մարմնոյն՝ ո՛չ դադարէ , մինչև Տաբ բորբոքի . * զի մար
մին նո՛ր քաղցր է , և՝ ի չարեաց ո՛չ դադարէ մինչև մեռ
ցէ : * Ջի ասէր՝ ի կինդանուե՛ն խրատ՝ , * Թէ ես
յոտմե՛ն երկնչիմ , * և զմեզս իմ բարձրեալն մե՛ր չէ
ջեացէ : * Ո՛վ գիտայ՝ Թէ աչք տո՛ն տեսանէ զդալանիս ,
և զվախճանն նո՛ր նա սահմանեաց . * ՝ի մէջ քաղաքաց
ապատաստուրեացն այնպէսին , * և ուր անո՛ ոչ ուենայ՝
կասլցին զնա : * Այնպէս կինի որ Թողու զայր իւր , և
ատանդայ ժառանգ յատարէ . * Նախ՝ անգիտնա զարդիր

լոյն անապրդեաց, երկրորդ անգամ՝ յայր իւր մեռցաւ, երրորդ անգամ՝ ընդ[ունէ]ն պտուղեցաւ։ * Զայնոսիկքն 34 յաւուրն մեռաւսացն, և որդւովքն հանգերձ գնասցեն պարտեացն։ * զի արմատք որդւոցն մի՛ հաստատեսցին, 35 յին, և ծառք նոյ պտուղ մի՛ բերցեն։ * զի յիշատակ նոյ 36 յանէծս հայցէ՝ և մի՛ ընկեցցէ։ * զի ծանիցեն մեռց- 37 իւալն՝ [ո]ել չիք ինչ լաւ՝ քան զերկիւղ տեն, և չիք ապ քաղցր քան զհայել ի պատուիրանս նոյ։

ԳԼ. ԻԴ.

Օրհնութիւն վճռութեան։

(1) Ա՛ծուքիւ գովեսցէ զանձն իւր։ * բացցին զբե- 1
ր՝ դպրի իւր յեկեղեցիս, և առաքիլ զօրաց նոր պատ- 2
ծեսցի։ * եւ՝ի բերանոյ անտի բարձրելոյն եկիցէ, * և 5
իբրև վէմք ծածկեսցի զերկիրք։ * եւ՝ի բարձունս քոնա- 6
կեցի, և անծոտ իմ իբրև զանէն ամենայն։ * Շրջեցայ ես 7
զծագաք երկրի, և զանդունդս խորոց կոխեցի։ * Շրջի 8
ցայ ես՝ի վէր ալեաց ծովուս՝ և ընդ ամ երկիր, * և զամ 9
ազգս ստացայ։ * Եւ յես այսր ամի հանգիստ ընդգնա- 10
ցի։ եւ արդ՝ յոր ժառանգութիւնն հանգիստ ես։ * Եւ 11
ասէ ցիս ՏՐ, ՝ի մէջ յակոբու բնակեսցես գու, և ի[սկ] 13
ժառանգութիւնդ քո։ * ՝ի սրբութիւնն նր պաշտեցի՛ց, * և 14
՝ի սիոն հաստատեցայ՝ ՝ի սիրեցեալն իմ՛ քաղաքս, նա՛ և ես 15
գնա։ եւ հանգիստ ես յերուսաղէմ իշխանութիւն իմ, 16
և ես՝ի նմա։ * Եւ հաստատեցայ՝ ՝ի մէջ ելի՛ ՝ի վիճակի 17
ժառանգութիւնն ՏՐ։ * Իբրև նոճ բարձր ՝ի լերինն լի- 18
բանանու։ եւ իբրև սարդ ՝ի լերինն հերմոնի։ * Եւ 19
իբրև վարդենի նորատունկ յերիքով։ * Եւ իբրև գե- 20
թենի վայելուչ ՝ի դաշտի։ եւ իբրև ասա ՝ի գնեցից
ջուրց բարձրացայ։ * Հատ առքմակեցի իբրև զկինամոնի, 21
և իբրև զմուռա ընտիրս արձակեցի հոտ անուշութեան։
* Եւ իբրև բևեղնի արմատացուցի զասաս իմ։ Ոստք 22
իմ ոստք փառաց և շնորհաց։ Մ՛ասիք առ իս որ ցան- 26
կայք ինձ, և ՝ի պտղոյ արմուկաց իմոց լցջիք։ * Ձի 27
շաւակ իմ ազգք յազգ։ * և որ ըմպէն յինէն՝ գոր- 29
ձեսք փափագեսցին յես։ * Ա՛յս ամ՝ գիրք կատակա- 32
րանաց այ բարձրելոյ, * գիտութեան Հմարտութիւնէ ՝ի 33
վէ՛ր մեր՝ իբրև զդիւրաւեր * որ ընդս խնամասցէ զնոսա, 36
և.

---

(37) Ոճանք։ Եւ չիք ինչ քաղցր քան։
ԳԼ. իդ. (14) Ոճանք։ Առաքի նր պաշտեցայց։ (19) Ո-
ճանք։ Ջուրց բարձրացայ։ (20) Ոճանք չտեսին։ Չկինամոնին։
և իբրև պղպեղան բուրեցի հոտ անուշ. և իբրև։ (22) Ո-
ճանք։ Ա՛ղմուկացուցի զասաս իմ։

Digitized by Google

37 և երբեք պատճանան յաւուրս հնձոց , * և երբեք զգե-
38 հոն յաւուրս կիթոց : * Ո՛չ ապաքինեք հասանել կատ-
39 ցին , իսկ յետինք ո՛չ զվերջն իմացան : * Ջի՛ ի ծո-
վի բանշինացաւ իմաստութի՛ն նը , և խորհուրդ նը՛ չան-
41 դընդաց թաղմանց : * Եթ երբեք զՔրմուղ ի գերայ , և
43 երբեք զվասակ զի յարդիւ մեռանիլ ի գրաման : * Եւ ահա
եղև ինձ Քրմուղն երբեք զգեստ , և գետան եղև ինձ երբ-
46 բեւ զծով : * Պատեցից զվարդապետութի՛ն իմ երբեք ըզ-
մարդարէսն , և բանեցից զնա ազգացն յաւետենից :
47 * Ահա տեսէք զի ոչ ես ինձ միայն վաստակեցի , այլ
ամենեցուն որ խնդրեն զնա :

ԳԼ. ԻԵ՝

Խոստովանի Քրիստոսի :

3 Լ ուրեք են զայր առեալց անձն իմ, և գայրէքցայ յոյժ ի
4 կենացս նոցա : Ջհիւանդա աղքատս , և զանձատուն
6 առա՛ զաղէտս պատնէսի և ազահատակ ի մեռանց : * Եր-
7 բեւ զի գերեցեալ ե ծերոյն խմիաստութի՛ն և մեռաք և հան-
8 Հառ փառատորոյց : * Իմիաստութի՛ն ծերոյն ազատակ , և ազատ-
9 ծանեք նշ երկիւղ : * Երանեցի՛ն ինն խորհրդոյ սրտին
10 խմով : * մարդոյ զաւարհացելոյ յորդիս , և կենդանի
11 ամէն առանձ զքեհուամն Քնչանմեաց : * և ոչ կայցէ ընդ
Հինոյ խմիաստոյ , և ոչ ընծայ զնէն և զերշ ի միասին :
և ոչ լերզուաս խրով ոչ գասլիպտղեաց , և անարժանի
12 առուրք ոչ ծառայեաց : * Եթ երանեալ է անն ոչ ե-
գիտ զխմաստութի՛ն , և ոչ կարծանեաց զնա ազգ քաւոս-
13 Քեն և անանկուելի : * Որ զխմաստութի՛ն եգիտ՝ մեծ է ,
14 այլ այնպէս ոչ է՝ ոյ * երկիւղ տէր : * Թուաւան հար ըզ-
15 նամանէ որդեակ՝ զի չինչ ինչ նմանի նմա : * Ընկալ զնմ
17 ցաւս՝ և մի զվէրս սրտի : Այ՛ չարիք չար են , բանչ չա-
22 րութի՛ն ինոյ վերնագոյն : * Գործս չար քան զծածկ չինչ ,
26 և չկայ Քշնամութի՛ն չար քան զկնոջ : * Վիճակ չարեաց
27 երկնի նա , և ժառանգութի՛ն ամբարշտաց : * Խրատ զաս-
'ի վերայ ատազն ասուածս ծերոյն , այնպէս լերզուանի կեն
38 առն հեզոյ : * Մի ապատրիր ի գեղ կնոջ , և մի խգա-
3 նար գաւ ի լչնեն նը : * ի կնոջէ սկիզբն մեղացոյ , և
վա նը համեմատազ մեռանիմք :

ԳԼ. ԻԶ

Վ նոջ խմաստնոյ երանեալ է այր իւր , և Քհիւ աւուրց
3 իւրոց կրկնի : * Կին խմաստուն գաստիճն գտարեաց ,

(41) Ոմանք . Եւ երբեք . . ի գերեզման :
ԳԼ. իե. (6) Ոմանք . Երանեցի՛ն ինձ խորհրդով .

Digitized by Google

և մեան երկիւղածաց։ * Ցերիկ յայտանեն զանգիտեալս
սիրտ իմ։ * Բարիքուն[11]ե զաղաքի ՚ի ծաղովոց բազմաց։ * 6
քոյ ամենայնի։ * քանզի զմեծ է ճշմարտութիւն քո, 7
ընդուն ՚ի ձեռն բազումաց։ * Կին դիմեալեր բարիքուն ես։ 9
և զանազանդանս իւր ծանեցեր ոչ կարէ։ * Պատնեսուն 11
կինոջ յայտ և յօժս իւր ծանեցին։ * ՚ի վերայ անասնոցին 12
գազանի հաստատեաց զդուշանուն։ * Չի երգուն ծառայ 13
ես ոք բանեայ զքերան՝ և յամի ըմպել ինդրել։ այս 15
ակն ես կին պատնիկ։ ամ մարդոյ բանեայ զսեր իւր։
* Պատրեաք ՚ի ետնե կինն ցածուն, * և չինք գինք ներս։ կին՝ 17
բարկացող և լիզուանի երգուն, մոց յորդորիչ պատահող։ 18
մի համարեսցէ։ * ՚ի վերն երկուս այսոցիկ արտաք 25
ցաւ սիրտ իմ, և ՚ի վերն երրորդիս՝ ցաւսն ես կինն ինձ։
* Ջայր քոյ՝ զի անտրտունչ մի առցաւսուն։ Եւ ասէք ես 26
մեաստունք՝ եղեն անարկեացին յանմեռոց։ * Եւ այր ար- 27
զաթ որ գտանեայցէ ՚ի մեղս մեր բազում՝ վաստակ։ * Չի 28
ոչ ասպրեցաւ զանձն իւր ՚ի մեղաց վաճառականն։

Գ Լ Ւ Ի Ւ

( ) ի բազում մեղան վն յոչ լուեն։ * Եւ եմեք ոչ 1
զարհն են բազուն հարցեին, արագ արագ կործա- 4
նեսցին առանք ոչ։ * Չանօթեա կասկղնեա եղբեն հնաց, 6
և մարդոյ փարձուեն ՚ի խորհուրդս իւր։ * զի երգն 7
զերը ծառոյ երկնեացն պատուղ նոր։ այնպէս բանք խոր-
հրդոյ ՚ի սիրտ մարդոյ։ * եմեն զհետ արգաբուե երբ 9
ինան վազ հաստանեա նման, և զգնեուս գնա երգն զպատա-
մուճան վառաց։ * Ա՞ի ծագուն ատ իւր նմանեան գը 10
նայ, և շշմարտութեն ատ այնա որ դործեն զարդարութ-
են։ * Շատ արգարոց չեմ՝ ծամ խնայատե։ * Ա՞պա 12
անսիքր ծամանեան ՚ի վեր անմատց, բայց ՚ի վեր խոր- 13
հրդականաց կանխաձիքն։ * Շատ յիմնատց ձանձրոյեն, 14
և ծաղր նչ գործուեն մեզագ։ * Խակ որ ՚ի վեր հա- 17
նէ գնաւորուդս՝ գհատատ իւր կորուսանեն։ * Չբա- 18
րեկամ քո սերեա և հաստատեա գու՝ ՚ի նա։ * Ա՞պա 19
եեն գրկեա գնաւորուդ նորա, գհետ նորին մի ևս եր-
թար։ * զի ոչ եղ կորուսանեն մարգ գնշանաթիւ իւր, այլ 20
ոչն կորուսանեն գու գբազեկամեսցեն նչ։ * և այլ չչ 21
կարասցես ըմբռնել գնա։ * Ա՞ի երթայր գհետ նոր գե 22
հեռացաւ ՚ի քէն։ * գի խորհուրդ նոր յայտնեացաւ, և 24
յոյն սիրոյ հաստատ ՚ի մեաց։ * Քաղցրացուցանեն ըզ- 26
բան իւր առաջի քո՝ և բանեսցէ զարմացուցանէ գքեզ։ և
յիտոյ ծռեսցէ գբերան իւր, և բանեսցէ քոց եղերբանա
գէ։

Գլ։ իէ։ (5) Ոմանք։ Ձոյացանեն զարհուրելոյ սիրտս։
(11) Ոմանք։ Բարիքուեն մեծ է։

Digitized by Google

28 դիպչէ : * Հարաւածքը նմանապատրի առաւել են քան ըզ-
29 վէր : * Որ ընկերն հոր հասանէ՝ ինքն լացէ զնա :

ԳԼ. ԻԸ.

1 Որ խնդրէ խրատնա 'ի ճանէ՝ գոցէ վրէժիմնդրուէ :
2 * Զձեռս ընկերդի քո թող, և ապա թողցին քեզ
3 մեղք քո : * Մի եւթէ ոմա ընկերքին ապահատես, զեմբը-
6 ի ճանէ խնդրեացնա Թագուէն : * Յիշեա զվախճան քո,
7 և դադարեա 'ի թշնամուէն : * Զմահ ած զմիմ ա-
9 պահանուէն, և պահեա զպատուիրանս : * Ա՛ծ ըզ-
ճնաս զուխտ բարձրելոյն, և թող 'ի բաց դանմտուէ
10 քո : * Հեռացայ 'ի քէն զմեծամ և զկապ, և ճուապէս
11 ցին 'ի քէն մեղք : * Ա՛ր բարկացօղ բարբարէ զմարտ,
և այր մեղապար խառվէ զբարեկամս, զի 'ի մէջ խա-
14 դաղուէն արկանէ բանասիրուէն : * Եթէ փչես 'ի
հոգեսէին՝ բարբարէն նա, և եթէ թքանես 'ի վր՝ չիջու-
ցանես զնա. և սղբա երկրէսան 'ի բերանոյ քումմէ եւլա
15 դեն : * Զբամն և վերկնսան առհասարակ նղովեցէք,
16 զի զբաղուէս 'ի խաղաղուէ ասահակերցին : * Երգու եւ
17 ընդդիմի արար հալածականն զանգս յաղագ, * և ըզ-
քաղաքս հզօրս կործանեաց, և զանպարսան մեծամեծս
20 քահանայ : * Որ զոհսպիսի լերզու սիրէ՝ ոչ գտանէ խա-
22 ղաղուէն, և ոչ հարէ քնտիկէ 'ի խաղաղուէն : * Բա-
ղուէքն են որ անիծաւել են 'ի սուբ սուանէրն, այլ ոչ այն
25 պէս ոգի անիծաւելքն 'ի ձեռն լերզուն : * Մահ չարաչար
26 մեռ նէր, և լաւ են գծոխք քան զնա : * Չարդարանա
մի յաղթահատուածս, և 'ի հուր նէր ծոքս մի այլուածին :
27 * Որք թողին զճոր՝ ընդ անկցին 'ի ձեռս նէր. 'ի վր՝ նոյ
28 անկցի իբրև քնած ապահանիչ նոցա : * Որդեաւ՝ ըզ-
դուշ լեր, սպրեցո զանձն քո, և գիր գուռն բերանոյ
29 քո : * Չարծաթի և զոսկի քո ծրարեա, և բանից քոց
30 առնիրնիք չափ և կշռեա : Բերանոյ քո կացո գուռն : * և
զգուշ լեր զի մի գայթակղեացես լերզուաւ քո :

ԳԼ. ԻԹ.

1 Որ առնէ զողորմուէ՝ փոխ ասէ ընկերի, և որ սփոփէ
4 ձեռամբն՝ պահէ զպատուիրանս : * Բաւզուէքը են որ
5 չիմն փոխառուաց իւրմանց : * Յառնուէլն հաստատուին
զձեռս, և յայլոյ երեաց զիւր ձայնն չիզուէս արկանէ,
* և՝

ԳԼ. ՃԸ. (26) Ոմանք. Եւ չհասց ծառուսցէ զբան իւր :
(29) Ոմանք. Ցինքն լացէ զնա :
ԳԼ. ԻԵ. (22) Ոմանք. 'ի ձեռս լերզուէ : (27) Ոմանք. Որք
թողին զնա ... 'ի վր՝ նր առաքեացն էրթեն ինձ :

Digitized by Google

* և 'ի ժամանակի հատուցանիցեն յատկացիկ ըստ ամենայնի՝ 6
և բանս ասյ ձանձրացիլս • * և եթէ կարի տապաստակ 7
ցի՝ զկնի եթէ վճարիլ, և նա 'ի միում հանգարի եթէ գիւտա
գոյ : * զանէծս և բամբասանս ազգանի 'ի վր նր : * և 9
ամառնայ զնա իւր թշնամի տարտապատրաստ ց : * և փախիլ 8
նակ մեծատանց անազգանա : * Ցաղագս պատուհասիլ 9
նին օգնականն լեր աղքատի, և յողորմածիլ մի տանջանի 12
զնա արձակիլ : * Կորսլ զարծաթի մի եղբօր և քոյրի 13
կամի, և մի ժանգագիր լինել ընդ հորուտա վճռիս : 14
*զգանձա տուր չքաւորաց ըստ պատուիրանի, * և ապրես 17
ասն լինի քեզ յերեսաց Թշնամւոյն : * Ա՛յր բարի 19
րար երանելոյ լինի բարեկամի • * և զընտրհ երբա 20
խատուրեիլ նր մի մոռանար , զի նա կատ զանձն փա
խանակ քո : * Երաչխաւորուիլ զպատուական հորեղբ՛ 24
եհան 'ի բարւոյ : * և մեղսերծոյդ զնոսա յաղէ օտար : 25
* Ցերաչխաւորուիլ մեղաւորի մի անկնիր, և քաջա 26
յօժարն մնաց 'ի պատասխանն նորա : * Սկիզբն գինեաց 28
մեղկանի՝ ջուր, հնւր, հայց, և ծանգերձ, և տունն որ
ծածկիլ զանարգանս : * Լաւ են կնանէ ապ քան կին 29
յարկաւ փայտից խառոց , քան զպատիս մեծատեսիս յօտար
անգանոյ : * Ջմեծն և զփոքրն յարգանք մի փոքրանք : 30
* Կնանէք չար է փոխել տանէ 'ի տուն, և ուր պատգիս 31
տեացիս՝ ոչ գայցես հանգարձանիլ : * Երեսկեր Ջատնա 32
և վատասիրս՝ անօգտատ է, և 'ի վր այր մարմ չտր քաջա
լոյս , * եթէ մի ել 'ի տանէ այսր • պարտաւորեցի ընդ 34
տուն յորում եաս, զի եղբայր սիրելի և բարեկամ է
կեանք է : * այս ծանիր և մնդրգոյ լսել՝ որպ միաբ խա 35
սա իւր է • զի պատճառակեաց զնա կենդանւոյն , և ըզ
տատապանիր կեանս նր մեռան արար բազմաց :

ԳԼ Ե

Բան խրատական ի յարգիս բարեկամաց և արհամարհ :

Ա՛ր սիրէ զորդի՝ յաճախեացէ 'ի վր նր գան : * Ա՛ր 1
խրատէ զորդի՝ հաճեացի զնա, և 'ի մէջ բարեկամաց 2
գնատուրեան : * Ա՛ր ուսուցանէ զորդի՝ նախանձ 3
բեկ առնէ զթշնամին, և առաջի բարեկամաց ցնծա
ցէ : * Մ՛եռաւ հայր նր՝ և չի մեռաւ, զի նմանն ետ 4
եղեալ յաշխարհի : * Ետուս նմա զկենդան իւր՝ և ու 5
եղև , և 'ի վախճանի իւրում ոչ արատակաց : * Ա՛ռաւ 6
զի թշնամւոյ եղեալ վտիճիկդիր , և առ բարեկամս չը
նորհս հատատասեաց : * Խոնարհ զորդի՝ և պատեան ըզ 7
վէր նր : * Ձի թերաւորի՝ երկնի խոսա , և որդի քեզ 8

Գ՛Լ. ԽԲ. (ե) Ոմանք. Քաջամարտութեան զձեռն, և յայ" :

Digitized by Google

9 արձակի՝ ի լանիճ քան խրատս : * Մի՛ սովորեցուցանիր
10 զնա քննել՝ զի մի տրտմիցես . * և մի՛ քծնիր ընդ նա՝
11 զի մի մրուր տացէ նա քեզ . և՝ ի վախճանի գանալիցդ
12 առնէ : * ի մանկունէ զորթիւն քո մի համարձակեցուց-
13 ցանիր , և զինաւոր տգիտութիւնն նոր մի ընդ վայր համա-
14 րիր : * Մ ինչդեռ առոյղ իցէ՝ զպարտանոց նր խնամոյ
15 հեցո՛ , * զի մի յանարգութիւն նորա անկցիս : * Լաւ է
16 ազգատ հետ յարբանեակիւ խրատ քան ունկնդիր
17 չարագանաձայ՝ ի մարդին խոր : * Ոգւոյ թեթևի և բժշկու-
18 թեն քան զտակի լաւ է , և քան զմեծութիւն բազում.

Բան խրատական յաղագս ներելոյ :

19 Ա՛ն է մեծութիւն լաւ քան զմարմնոյ ազգութիւն , և զի՛նչ
20 այլ ուրախութիւն ուրտի : * Մահ լաւ է քան զկեանս
21 գաւնաւոր : * Եւ ոչ խորտիկք յօրինեալ դնել լո՛ւ ի վր
22 գերեզմանի , * այլ՝ ուր ոչ խորհիլ զօրինեալ դնելոյ՝ ի վր
23 ուսոյ : Ջի որ գայս արասցէ՝ այնք անասնէ զի ոչ ու-
24 ղէն , * և նա լայ և յոգոց հանէ : * ոչ ներքինի զի
25 գերկս ագռաւանէ կուսի՝ և ոչ յայգի : * Տրամուռ մի տար
26 զանձն քո , և՝ ի խորհուրդս մի՛ նեկեր զքեզ : * Կեանք
27 մարգոյ ուրախութիւն սրտի : * Ջարամուռութիւն՝ ի բաց ա-
28 յս՝ ի՛ քէն , * զի զբ լինչ օգուտ՝ ի տրամուռիչ : * Սրտ
29 մուռութիւն նոսիանձ նուազեն յաւուրց : և յաւուրք քան
30 զժամանակ հասուցանեն հոգք զներուռութիւն :

Գ Լ Ա·

1 Ա՛յդէ ես ոչ հաւատայ զկնի կենդանոյ՝ * և լսոյ սրտ
2 նուռիք ոտն իբրև զկնձան կոխոզի : * Ջայրագարութիւ
3 և տեսիչք՝ զի ոչ ես լինձ միայն վաստակեցիկ , այլ ամէն
4 որ խնդրեն զնամաստուռիչ : * Լուսորութիւք լինձ իշխանիք
5 ժողովրդոց , և առնչորդք՝ ունկնդիր լինիցին : * Մի
6 տայք իշխանուռիչք կնոջ և որդւոց՝ եղբօր և բարեկա-
7 մի՛ ի կենդանուռիչ ձերում : * Մ ինչ գեռ կենդանի
8 ես՝ մի փոխանակիր զքեզ ամ մնեղոյ : * Լաւ է քեզ
9 զի որդիքն քո զքե գայցեն , քան թե գու հայիցես ի
10 ձեռս նոյն : * Ջնամ գորձս մի լինիր առաւել , և մի տար
11 բանմասանաս փառաց քոց : * Բիր և քեռն՝ և բուռ
12 իշոյ , հանց և գան՝ և գործ ծառասլի : * Ջայրացիր նամ
13 գանիւ , և գացես հանգիստ : * Լուծ և փոկ զպարտ
14 նոց ամենապատասխանիդ խանարհեցուցանեն , * և գծառայ
15 չարագործ ատնչանք և կապանք : ՝ի գործ հացոյ զինան

զի

Գլ· Հ· (14) Ոմանք· Ջարագանել ՝ի : * Ոմանք· Բան
խրատու յաղագս կնի՛ : (19) Ոմանք· Ջի ուտէ :
Գլ· Լ՝ · (25) Բէնի· Եւ գնաս իշու :

Digitized by Google

զի մի յուշասցին ի մարդկին իւր : * Եւ առաքեաց իրեսս առաջի 30
ձի ինչ գործեր , * այլ ընկալցիր զնա իբրեւ զանձն քո : 31

ԳԼ. ԼԴ.

Պահեսուսիք և հմայք և երազք * զնիւթս առնմատաց 5
զարհուրեցանէին : * Ձի բազումք խաղեցան յերկր 6
դոց , և անկան ի չորեսոյն ցին : * Օրէնք առանց առաջ 7
նեն կատարեցան , և իմաստասէն հաւատարմաց կուսաց 8
բեալ լինի : * Ա՛ր հանճարեղ ծանեալ բազում 9
բանիս , և խնդասացեալ առաքեցաւ ի նահանգ :

Ճաշակ անօգուտ պատերազմի :

Ազգակից յարուիքասուսեալ՝ պատասխանեաց արհամարհել, 21
* զի ոչ ընդունի բազմբնակն պատասխանս ամբարշտ 23
սաց : և ոչ ի բազմանալ աղքատիկացդ նոցա քաւեն զնէ : * Ոչ 24
սեմնագիս է՝ ոչ զերծուս ոք զարգի յանդիմանն հօր : * Հայց 25
կատասուսեալ հեռանիք ազգատացդ , և որ զբնիկն զնոսա՝ ո
բեւն նոցա ի գլուխս նոցա : * Պատճոյ է ընկերբն խ 26
գասէ որ հատանիլ զկին նէր . * ընդ արիւնահաճս հատանի 27
լինացի՝ որ հատանիլ զվարձկանի վարձ : * Ջի՞նչ օգուտ 28
գործեն , բազում աշխատասէրքն , * զի մին օրհնէ՝ և միւսն 29
անիծանէ , մերբ ձայնի լուսիցէ ասծ . * այսպէսիս է մարդ՝ որ 31
պատհ մի ունիցի , և գարձեալ գոհանայ անդրէն ի նոյն :

ԳԼ. ԼԵ.

Որ պատհ զօրէնս՝ յաճախէ ի պատասխանիս . * և որ 1
անէնք զդողդոմասէրն՝ նուիրէ ասն օրհնասէրն : * Հայ 3
ձոյ է ասն ապիհնել ի չարէ , * և փրկուն ոչխարց՝ ապարել 4
ի գահենէ : * Պատարագ արդարոյ ընդունելի 5
է , և յիշատակ պատասխանագոյ նէր մի մոռասցին : * Գնաշ 9
տասն զնոր չարին պատասխասէ , և մի դադար առնիցես ընդ 10
ոսոխս զնոր չարին գոհ : * Ձամ ասուրս զո զարմրեն կաղ 11
զերբնաս , և տուրասխոսէ պատշաճաւ զպատասխանագոյս : * Մի 15
հայերբ ի պատասխանագոյս անօրինաց , զի ասր ինքն գպատաս
խան է , և ոչ է ակնասուսեալն առաջի նէր : * Ջպզօնեա 16
զրկելոյն լաւ վայելչագոյի , * և ոչ արհամարհն զայրեն 17
և զորբն՝ յորժամ սգաւ զուսեալ իւր առաջի նէր . * և 23
զհատակս անոդորմից խորտակեսցէ . և զբազմանէ տամ
բարտասանից ընկերացէ : * Իբրև զի գնդեցիկ է ազգ 26
մուսեալ ի ծամանակս նեղուսեալ՝ որպէս անձրեւ ի ծա
մանակս երաշտասեալ :

ԳԼ. ԼԶ. (29) Ոմանք. Ակզբ՝ որբսւմ ձայնի լաւ ասծ :

Digitized by Google

ԳԼ. ԼԶ.

Յաղագս հայցողական խնդրուածոյ։

1 Ողորմեա՛ մեզ որ ողորմի, և հայեա՛ց ի մեզ։ * Ա՛րի
2 զայհ քո ի վրէ մեր հեթանոսաց։ * ամբարձ զձեռն
3 քո ի վրէ ազգաց օտարաց։ * Զի ծանիցեն զքէզ՝ ոյք
5 և մեք ծանեաք, զի ոչէ այլ ոք բաց ի քէն որ։ * Իսր-
6 ա՛ել ո՛ղջանչիցիս՝ * և փառաւորեա՛ զաջ քո։ * Ջարիր
7 զսրտմտութիւնս քո, և հե՛ղ՝ դադարումեր քո, * բարձ
8 զչահաւատսկորն և ջնջեա՛ զինշանի։ * Ճեպ տուր ժո
9 ղովեսկի, և յիշեա՛ զդաստատան։ * Ի բաղումս հրոյ
10 սատակեացի (ինշամին։ Եւ որ չարչարեն զժողովուրդ
11 քո գազանն զկորուստ սպանդանոցեան։ * Խորտակեա՛
12 զդէմս նոցա զոր իշխանաց, որք ասեն՝ չիք այլ ոք բաց ի
13 մէնջ։ * Կողովեա՛ զցրուեալ ազգս յաղագսոյ՝ զի քո են
մեր, և զքեզ օրհնեսցեն։

ԳԼ. ԼԱ.

Յաղագս ընդդէմ հոգւոյ։

1 Տրամե՛ մեծ՝ մաղէ զոսկերս, * և հոգի տրամա-
2 լեա՛ մերժէ զնոքեզ։ Հիւանդութեամբ ծանր արկեալ
3 առնէ ի քեզ։ * Քանացաւ մեծն Ժողովել ինչս, և ի
4 հանգստեան իւրում չարչեցաւ փսիխուեալ։ * Ջա-
հայցաւ աղքատն ի ներքուստ կենաց իւրոց, և ի հան-
5 գըստեան իւրում կարօտեալ գտաւ։ * Որ սիրէ զաս-
6 ւսանկանեացն։ * Բաղա՛ս ի կորուստ մատնեցան վա
8 ոսկւոյ, և եղև կորուստ նոցա, * Երանի
մեծատանն որ գտանի անարատ, և զհետ ոսկւոյ ոչ մե-
14 լորեսցի։ * Ա՛յն մարդկայ չար է, * արդ՝ յինչ և հայ
16 եացի նա՝ մի՛ ձգեր զձեռն քո։ * Խորհեա՛ դու բարի
18 անձին քումմ, զնոյն կամեցոց և ընկերին։ Չի եթէ դու
բարի կամիս քեզ՝ և այլոց չար, ժամանակ ասցէ քեզ
մեր եւ ելեւէսատիկ չար, զի դու ընկերին բարի ոչ կա-
մեցար։ Ա՛ռաւ անմոռ և հաց քու ելեւէսի միսս մի դներ,
և խրատու խնամատուեցե հաւանեա։ Որ խնամատուն է
և խրատատուր յաւիտեանս ժամ ցանկալ տեառնէ զնա։
Ա՛ստղ որ յատմուկ տուիրն՝ սատանայի նմանիլ, զի սա
առնայ քարի ոչ լինի՝ և ոչ մարդն այն խրատատուր։

Հան

Գլ. լէ. (8) Ոմանք. Ջարիր զողորմութիւնս քո։
* Ոմանք. Ոգւոց. կամ հոգւոց։
Գլ. լը. (18) Ոմանք. Քառ եւիվ, միս մի դներ։

Digitized by Google

Հայն վնաս ի միջոյ՝ և խաղաղացիր ի նմանէ, զի այլք
որ չգիտեն զինքն՝ գիտասցեն, և զքեզ ոչ ատելս-
ցեն, և հալածեսցեն զնա քաղցրով ի քաղաքէ. մինչև վախ-
ճանի նա ուր ոչ գիտէ: Որդեակ՝ առն անմեռոյ հան-
գիտացայ ես՝ և չատ առգնութեացայ ի նմանէն, զի կր
ծառայ սիրուն և հաւատարիմ, և գառնուլիքն խոսէր
քերան նր. և զնաւս անձին իմոյ՝ և զընկերսն ասր զար-
ամունոյ՝ պատմեր առաջի Հրէշտակաց յայտն ե ի կա-
տարակաս: Խնամատուն քանեցիր խրատուցի վնաս, և ոչ
ըստաս, հատուցի նմա զան և հաւանեցաս: Լաւ է
առն մարդոյ բեր գլխոյն քան բարձա փետրաչեայս, զի
խնամատուիքն ոչ խրատան. մի յայտպիր սալ նմա զարա-
նորս. զի Հրէ վազ և անագան՝ այլոյս խրատուցի նա:
* Լուր ինձ որդեակ՝ և մի անարգեր զխս, և ի վախ- 26
ճանի գացես զրանս իմ:

Յաղագս աշխատանս փորձոյ, և այլոյ խրատուց:

Լաւ գու կայատ ի գործս քո, և հիւանգուն ի քեզ 27
ոչ կացցէ: * Լեր հացիս առատ՝ և գովեցցեն զքեզ 28
քեզ մարգիկ հաւատարիմ: Անմեռոյն մարգ մարգ է,
բայց գու ընտրեա զպիտանին՝ որ ի ժամանակի նմ-
զուիքն օգնեցցէ քեզ. և զհաց քո լիով ասր նմա, և
լեր կարօտելոց աջգան, և օրհնուիքն քո ի նշէ հաւ-
ցէ յամ առնգիս: * Աչ գինուով մի զայրանար, զի բշիք 30
կորուան ի գինուդ: * Թառնուիքն արտ՝ գինի ասչափ: 31
ցնծուիքն և ուրախուիքն արտ՝ գինի ասչափ: * Մի 41
հշասարեր զընկերս քո ի գինարբուս, * և բանս նսեմս 42
առանց մի ասեր ընդ նմա, զի մի գինուդ չարիք մըզ-
ցեն ի ձեզ՝ և առատակիցիք ի մեռանցդ:

ԳԼ. ԼԲ.

Որդեակ՝ Հրէ գլուխ հացես քաղցուց՝ մի հպատակեսցար 1
ի վր նշ. լեր գաս քարւս զմի ի նոցանէ, * և հա- 2
նապազ խնամեսցես զնա, և նշ զանձինս խրտուցանց ի մեռ
գիցեն ի վր քո: Հրէ զպարգևս խոտանան քո մի ապա-
կասեցուցաներ ի նեցկանէ. * Հոգ առար նշ ի անգամս, 3
և զուրախասցէ նշ քեզ Հաւատարիմ: * Խոհեմ գաս իւր 4
քեն գծերը՝ զի վայել է քեզ Հաստատուիքն խնամատուիքն:

ԳԼ. ԼԳ.

Ով զայրանուիքն ապատախանեն յաւուրն ազատաս- 4
տեան՝ զի ասնեղցուն լսելի լիցի:

ԳԼ. ԼԲ. (42) Ասնդ. Հրէ առատակիցիք ի մեռանցդ:

Digitized by Google

Յաղափս անիք մարդոյ, և պիղծս խրատոյ։

Մրգեակ՝ անիւ տալիք է դուքն մերոսայդ, և խրթև անուն
չորք խորհուրդք նոյ։ * Հակառակ է չարն բարուդ, ոչ
կեանք մնհան։ Եթէ հնար իցէ մարդոյ՝ զչարն առնել
ցեւ, և ողջմուիլ առցէ անձին իւրում՝ ի ժամ մահու։

ԳԼ. ԼԷ.

Ի՛ նեղագոյս խորհրդակցաց պահեան զանձն քո։ * և
ընդ այնասիկ մի խորհիր դու, որ է ակամբ նայիցին՝ ի քէզ, այլև՝ ի նախանձաւորաց քոց Թագաւորիցն
պղտնաս քո։ Մի է առն ամբաստուկի՝ վասն ածապատուի,
և մի ընդ առն անիրաւի՝ վն ազգապատճէ։ * Մի է
առն ագահասրտի՝ վն պատեհ բարւոյն, և մի է առն վհատականի՝ վն վնասուց փոխհատուցի։ * Մի է առն չարաչար՝ վն գոհուէ, մի ընդ առն անողորմի՝ վն դիպի,
և մի ընդ առն վատի՝ վն ամ գործոյ։ * Մի ընդ առն
վարձկանի՝ վն վարձուց իւրոց, մի ընդ վատ ծառայի՝
վն մեծագործ հրամանի։ ընդ այնոսիկ մի խառնիր ըզ
խորհուրդս քո։ * Ասէ ընդ առն ածապատշաճ արասցեն զխորհուրդս քո։ մանաւանդ եթէ առաւել գիտասցես՝ Թէ զպատուիրանս ոչ պահեալ է։ * Եթէ
ոչ գտցես այսպէս՝ հաստատեա դու՝ ի քէզ զխորհուրդս
արի քոյմ, զի ոչ գոյ քեզ հաւատարիմ քան զնա։ * Եւ
՝ի վէր այսր ամի զբարձրեան ազաչէսկիր, զի ուղղեսցէ
զչ Հմարտութիւն զձանապարհս քո։ * Սկիզբն ամ գործոյ՝ բանք են, և առաջին քան զամ գործ՝ խորհուրդ։
* Շաւիղք առակաց՝ ի սիրտ, զի չորք առաջք ծագեն
՝ի նմանէ, բարի և չար՝ կեանք և մահ։ * Գոյ այլ խոթագէտ բազմաց խրատիչ, և անձին իւրում անպիտան։
* Է՛ որ ճարտարաբան լինի բանիւք՝ * և յամ խնամուէ պակասեալ գտանի, զի չէ տաճկալ նմա հնարք
՝ի նմանէ։ * և խնամասուի՝ յանձն իւր է, և պատուհ ի
մատուցէ իւրոյ՝ ի բերան իւր հաւատարիմ։ * Ասէր
խնամասուն լցցի օրհնութիւն, և երանեսցեն նմա բոլոքն՝
որ հային ընդ նա։ * և անուն նր կեցցէ յաւիտեան։
* Ողբեակ՝ մի ագահեր գոռ յամենայն փափկութիւնս
քո, և մի շայլիր գոռ՝ ի պէսպէս խորթիկս, * զի՝ ի
բազում խորտակ մնանեն ցաւք։ * Յագահութիւն
բազում մեռան։ իսկ որ զգոյշ լինի անձին իւրոյ՝
յաւելու՝ ի կեանս։

ԳԼ.

Գլ. լէ. (14) Մանփ. Ընդ այսոսիկ մի խառ՝։ (15) Մանփ. Ասասցես զխորհուրդ քո։

Digitized by Google

ԳԼ. ԼԶ.

Պատուեա զքաժինդ ի սիկտս անձին քո, զի և նա քեզ 1
ապրասիաղ է: * Ի մայց քաժնուելոյ ի բարեկամէն ի: 2
* Ի՛ ժամանակ՝ զի ի ձեռս նոցա է քաժնուելքն քու: 15
* զի և նորքա զձեր աղաչեացին՝ զի յաղագս ձեր ծուրծ նեղ: 14
* Ի վէր մեռուլոյ ինդայ այրածը՝ և մի արհամարհ հեր քո, 16
զկիր հղանանի նէր: * և կայց ի նուազ օր մի կամ երկուս, 18
և մեխիցարկեսցի ի տրտմութենէ: * Ջի ի տրտմութենէ 19
քառասուն անգամ և մահ լինի, և տրտմութեան քոյոյ ինդայ
կամիցես ազանէ ի զօրութենէ: * Ի բանց տրա ի քենէ զարբուն 21
մեռնիս, * և մի մեռանիար՝ զի գաղջ քո անդրէնն է: * զի 22
նա այլոյր՝ և գու վաղիւն երթայցես: * ի հանդստանեան 23
մեռելոյն հասցէ ընկա զկնչասակի նորա: 24

Ցաղագս արուեսիդ մարդկան և խրատուց

Օ զինչ իսմասնանանայ այլ մտածմամբ, և կամ տպարծի 26
ի փայտ խեժանի իւրոյ: Եւ այս է գործ նորա, որ զկնիս
վարձոյ՝ և անգձն ձեռք առ նուտա: Պատգամաւք ոչ ի միջ
ազգաց ցլուցց: * և տքնող նորա ի միջ գաւառականաց, 27
և սիրտ նորա զանկեալ զահաւսիկք: * Ա՛յսպէս ամի 28
հիւանդ և ձարտարապետ, որ գիշեր զքանդակեալ տպեալ
կերտ, և ատեղծանեն զինքնագիտ միտք իւր տացէ
նմանուելոյն ապատկերի, և տքնող իւր գործ կատարէ:
* Ա՛յսպէս դարբին առ սալ՝ և զնոն զանեծ գատարկ 29
երկաթոյ: * մերկ հերոյ հալէ զմարմին նորա, և ձայն 30
ծառան խղացուցանէ զահականջ նր: * Սիրտ նր տացէ 31
կատարուծն գործոց իւրոց: * Այլնպէս և բրուտն՝ 32
որ նստի ի վէր գործոյ իւրոյ, և ամիսպտեալ շէ տախիք
իւրովք չարժէ զանիւն, որ հանապազալ ի հոգս կայ վր
գործոյ իւրոյ, և յարդի է ամ քանն նր: * Կատարեալ 34
է սիրտ նր առողջուբ, և տքնող նր սրբ զամ նր:
* Ամենեքեան տքա՝ ի ձեռս իւրեանց յաստացան, և է 35
մասանացան ի գործս իւրեանց: * և առանց տոցա չէ
չինեացին քաղաք բնակիչք իւրեանց: * Բայց յաժողս 37
գատաստանոյ մի նստցին, * և զիրաստնան և զկարտա 38
մի յայտնեացին: * այլ տպրեցէք նց ի գործ շաստատուե- 39
լեան իւրեանց:

ԳԼ. ԼԹ.

Ցաղագս խոհականէ և պէտական խրատոյ:

Իմաստասէրն զամենայն խոհ քան քննեացէ, և մեզ 1
գարհեստ առեալ տրտացէ: * Ջգատագամս անհաս- 2
նէ

Digitized by Google

3 Ալ արանց ապահեցից , * և յաւակս օրհնաց նազս զքո՝
6 ջեզանէ : * Ջսիրաս խոր ապագի կանխեալ առ ինր , և առա-
7 Ջի բարձրելոյն * բացցէ զբերան խոր , և քաւեացին մեղք
10 նէր : * Ջբանս անհաս քննեացէ , * և զիւրաս վարդա-
11 սէտական յայտնեացէ : և հանապազ յորինս կատակ
12 քանաց ունն պարծեացի : * Ջինասատուէն նէր տեսցեն
բազումք , և յուսախաբեսցա յուսիսն օրհնեացեն զնա :
13 * և անուն նէր կեցցէ՝ և մի ընկեսցի յիշատակ նորա :
17 * Լուսորմիք քնձ պրկիք ուրք՝ և զգիսիցէք զիշատիկս վար-
19 դի անկեալ՝ ի գնացս Լուսոյ : * Օրհնեցէք զինր յամե-
20 գործս նորա , * յերկրա չրհանց՝ և ի քարս ձայնից :
19 * Տեսք անտառաս նորա մեծմեծս լուսնի : * զի յաւուրս
25 հնից միտքն յաւիտեանս հայեցաւ , և ուրկից է զարմանա-
27 լի յաչս նորա : * Օրհնուէն նորա իբրև գետք ածաւ
28 լեցան , * ասղեցին բարիսն նորա զհնութիւնս ժա-
31 ռանգեացէ : * Սկիզբն ամ սիւոյնից մեզ գիան՝ Ջնա-
և հայց , հուր՝ և երկաթ , կալին և մուղ , գինի և ձէթ .
32 յարկ և ձարձ : * Ա յս ամ բարեգործաց ի գործիս և
34 անսրբոց ի չարիս : * Ջորամատուէնին ապարքին կար-
35 ձեացեն * հուր և կարկուտ՝ սով և մահ : * և այս ի
36 վրէժխնդրուէ և ի սատակուէն ամբարշտաց : * Սկիզ
38 զբայս ամ խարհեցայ ի միտս իմ , և գրով ապարի զնամ :

ԳԼ. Խ.

1 Ո Խոցա կատականաց և ծագիս առեալ է ի մարդ
ի գին , բայց յորինն ինձ և ի պատգամն բերանոյ :
Ջի և ծանր լուծ եդ ի վրէ ազգամոցին ծնընդոցս : Ջի
յերևանն ընծայից յարդանդէ մեր իւրոյ՝ փուճիսկ գարձ
ցն. առ. մայրն ասենեցուն :

Յաղագս անպիտան նախանձոյ , և պէսպէս խրատոց :

2 Ա Սաչհուրդ չարուճէ միտնէ յոր կատարածի . * ի փա
3 ուսաւորէ ոք նստի յանձուս փառաց՝ և միտնէ ցանկն ոք
4 ետուի փոխանակ գարձի ի վրէ մեռելոյ : * Ընտրանեաց և
5 պրգուածէ և խուժուճէ և սխուէ * եղծանեն զգի-
18 տուճի ի քուն պիշելոյ : * Կեանք բանականանոյ ի
19 գործս ձեռացոյ բարեաց : * Ես Ջնուած քաղաքաց զա-
նուն քո հաստատուեն : և քան զսուսա զերկուսին լաւ հա-
20 մարեալ է կին անարատ : * Գինի և երգ արուեստաւ
կանաց տրտմս առնեն զսիրտս , և քան զերկուսին զսր-

ԳԼ. լԲ. (3) Ոմանք. Օրինակաց նէր չրհեացի : (27) Ո-
մանք. Իբրև զգետս ծա՛՛ : (31) Ոմանք. Խաղող գինւոյ :
և յարկ և ձարձ , և ձէթ :
ԳԼ. Խ. (1) Ի խոցա կատա՛՛ :

Digitized by Google

սա սէր խնամասուիլ: * ի շնորհս և ի փառս յանկոյ ամէն, * և քան զսուտ վերիմասին հին զսուտքն: * Աչքս մեր ի քեզ Տէր * քառիցաց զոտս մեր ի քէն չար • քանզի զսուտս վերիմասին երկիւղ ունին:

ԳԼ. ԽԱՆ.

Ցաղագս հանգստեան, ի պիտոյս խորհրդոյ:

Ալ մեռանիմ, որպէս զի գառնանամ յիշատակ քո ամենայն հոգւոյ ազգիս յիս ի վերայ առաջնորդեալ իւրոց: Ալ մեռանիմ, զի մի հանգչիցի ի վերայ իմ ոգի քո, և ես ոչ ընդունիցիմ զհանգիստ քո, հոգւոյ տանն, և ընդունելոյ ի գործոցիդ: * Ալ քո գառնանամք, ի սուրբ ամենայն ազգիս ի վերայ իմ: * Ալ քո գառնանամք զի ոչ յաղագս ի գետնոյ քառիցէ զամենայն ազգս: * Խակ արդ, զի յաղագս ի գետնոյ քառիցէ զամենայն ազգս: * Գալոյ և պիղծ են ծնունդքդ ամենայն ազգս: * Ամենայն ամենազօրութեան հոգւոյ հոգւոցն ծառանացուսցիմք: * ըստ հոգւոյ ամենայնի և մարդկան բամբասանն: * Վասն ձեզ մեռանի զի մի ամբարիշտքդ, որ ծնողիդ զգործն ոչ քարձցեն ոչ: * Խրատս խոստացուսցիմք պահել այդ գործոյ, * և առնուն քառիցն յատկանական:

ԳԼ. ԽԲ.

Ա ուրիք ամենայնի կենդանանալոց փորձ և ընտիր գաղիքդ: * Ի ծուտոր հօր ի ծածուկ ազնուիցիմ է: * Ի վիշ լրբագոյն գառնոր հառաջառնամ պահպանուիցիմ • * և ի մեր հանդոյց մի յառնախրիս • * զի ի հանգիստիցդ ես լսանիմ զիս, և ի կամանդ չարիք: * Ես ի ծածկոցիդ ես ամէն քան զամենայն գաղիքդ ինով: Գիտեցիք զի խոյտ ինով ի յաշտ խաղ ծանիցի •

13 դնեմք ի լոյս փառաւորութիւն իւրոյ: * Զնոսք բարձ
17 բնլոյն հաստատեալ զհորիզոնս երկնից: * Ի հայել նո
18 ընթիք հաղիւսկեն, և ի կամս նորա հնչէ հարսա: * Զայն
տրտաւղոյ իւրոյ հչտամբք զընբիւն, և մրբեկ հիւսիս
19 ասղ նորա կուսէ զհողմս: * Եւ իբրև զնդչուկս թռուս
ցիսալ սրկանէ սատրափ. և իբրև զծղոտիս քանդակաց մա
20 քսիոյ գնէ զնա յերկրի: * Գնելոցկուէ սպիտակուէ
նորա խաղալ զաչս, և ընդ բերել նր զարմանալ սիրտ:
21 * Եւ զնդեսան իբրև զաղ ցանել յերկիր: Եւ իբրև
26 ասուս ցանէ՝ առնէ իբրև զեզգ նիլակաց: * Եւ որ ի
քանէն յանդունդս նետուք՝ ի ծով. պատմեն զստատկու
թիւն նր: Եւ մնք՝ ի լուր ականջաց մերոց զարմանամք:
31 * Ահարկու որ մեծ և ահեղ յոյժ: * Ի փառաւո
32 բել զոր բարձր արարիչք զբարբառս ձեր՝ ուրչափ և ի
36 ջե կաք ձեր: * Ջի շատ ևս քան զայս կան ծածկեալ
խորհուրդք և աքսիւնչելիք: Ջի սակաս ինչ սեռաք
մնք ի գործոց նորա, և սպաշտօնեից իւրոց տեսեալ
ի համառատութիւն:

Կատարեցաւ բանի սիրտայ:

ԽՕՍՔ ՍԻՐԱՔԱՑ:

Ա՛ինք հնազանդ և որկոր պարկեշտ՝ փառք են մարդ
դոյ. իսկ ագահքն նման են անօթեղի ծակի որ ոչ
լնու: Այր նախանձուռ յիւրոյ մտացն այրեպչ. իսկ
պատրաստասիրքն նման են մրտեղոյ որ յարաշխատ կանայէն:
Հարստանիքք և տրախտութիւն նախանձուռի և կեղծաւորի
լալկիս լինին նման: Յորժամ կերիցես այր չար և կեղծա
ւոր մեղք՝ զգաստնըշմի առցէ զնմա: Հաշտին և հալին
ազգք ամբարիշտք ի միասս իւրեանց: Այր նեղալ և գտա
նել ամբարիշտք ի մէնս գանձս բազմիս, և ամենայն պատուա
կանս, այնպիսին աղքատ է. և բաժինն յերկնից իւրոց՝
խոզան մի հասցէ նմա Թորչակ. և ի գուբ ծովածուփ
լինիցի: Իսկ առատաձեռնից գովասացեկքն բազմ են
քան զառատ ծովու, և սիրտ նր մի տրտմեսցի: Իսկ
ընդվզրատնչքն և բազից առատաձեռքն փուճով
եղ

ԳՀ. խե. (18) Ոմանք. Ուրտասղոյ նր հչտամ՝՝: (36) Ո
մանք. Քան զևս կան ծածկեալ:

* Սոքին սպաքէս՝ ամ օրինակ գիրս սիրտայ՝ ոմանք յաճե
լեան և գլխագրեր բանս, նշանակեալ ի վերնագրին. կարծեմ
զգուշոյ կատարելոյն սխալմունք. յորս գլուխս գրելոց՝
առ նուազելն անսխալ օրինակաց նմանիլիմ սպզպիրել:

Digitized by Google

Եգիպտիոս։ Դանդի մեղ ծանրք ի պատրաստն ժամու քրիս
տոսիդ ուներ գոհութիւն։ և որ յանդիպան ծանրեցեր հա
դարձ դասիկան դանդի մի պղնձով համարեցաւ։ Ջե
ռնաւորքն մարդահաւնեցին և փեղջաւորացան ոչ առանձին
կարծիցեր, այլ իբրև պղանչար խորշակահար լինալ։
Ջօրութիւն հակառակ և ըմբշաց՝ յոյժ են, բազում որ պրոտ
կոթիւն անձանց իւրեանց և պղանդակութիւն ապրիլոսն, և
պատահարացին ըստ միում իւրեանց, այն է առաքեալ ուժ
և զօրութիւն։ Որ աղբատ են ընկերք՝ ի ծառայից և յա
զատներաց իւրեանց անարգեսալ լինին, և՝ ի հրաշա
գործս ոչ ընդունին զպատիս, և՝ ի դրունս ներքոյ ոչ
մերձենալն։ Դուստր անզգամ, նա ասէ քաջերէզ դեղոյ
խոր՝ և անարգել և ապականել։ խակ պարկեշտն լաւ ի
քան զնա ինքն որպէս։ Ջայլ անապատին և պատճառիքս
ոչ ցասմունս ցանկ՝ յորժամ մեռանիցէ պղնձակ
խոր՝ Ընդրէն ցոյն և լերան հայարտ ոչ ձանձրանք ի
պատուոյ խաղաղութեան և արդարութեան։ Լերկու տղոց և
շուրջն քաղցր՝ գնծ պարզեւաց ուներ գուներ։ Խոր
հուրդ անկեալ՝ի փորումն, այնպէս է՝ ոգի կրկին՝ ի
հերպասած։ Որ ծիծաղելով գործէ զարիս՝ նմանեալ
և վերգասարկին ծաղկանց։ Աքսիոպիան նմանն և քաղքի՝
որ գառնացուցանէ զկերակուրան, և ինասս առնէ քա
առմոզասցն։ նայնպէս և չարիքս մարդոյ որ վարին նա
վաս։ Ո՛չ ոք խնդայ ընդ մահ մարդոյ՝ բայց միայն կամ
առելոյն որ լիշեսի ինգուեին լինի։ Ելեն դիցեաս առան
գասանդ գործիք, և արդասից որդեգրեսի։ խակ մեղա
ւոր յիշատոց ձեռաց ըմբռնեսցին։ Ա՛ն զգալ և արգասուն
ոգի պղնձակից ապծաղի ոչ գործեսցի, և իբրև պիտոյ
և գիտայ առաջ են՝ի միմեանց։ Վասն ոչ առարկել՝ի
կատարած զգործ պատուիրատուին։ խակ քաղցն ինքնին և տի
րի գնատպատեսին ոչ ակարատեալ։ Ջգնել պատուաւորան
առաքեսանել բազկուն։ Ցմանն և պակշտան ինքրել գայլ
լոյց։ Ջնքրատուն արմատն գառն առացին, և գազատա՞ն
գաղջոյ։ բազում ինձ կասիս իմասատուն լինել՝ ծանիցէ գինձ
մանանին։ Ոնչք գերգուհին գամուրլ համարին՝ յանուսրլ
խորս ընկղմեսցին։ և վայ՝ որ անցյանեն ընդ այն կա
մուրջ։ Ցոր կողմն գարձցի այր ձեռասեր և իրատասրած՝
արև քաղցր ծագեսցի երեսաց նմ։ Վայ գնացեր լոյ գինա
նապրատնե, գի նմանեցաս նա հովանոյ մարդոյ։ և որ
շգիմ երեսոյ յանկուսինեցն անձին, նա ասէ վերկանա
հոգւոյն իւրոյ։ (Վնասս՝ի լերան՝ կատարի գլուխն,
և ջարդին ծառքն։) Ընկերին երկաթ և պղինձ տակի
ընտեր թուսեցի։ և անձնահաշտին ատեալ առաքեսցին։
Լերան յանդիմանասցս և ժանգ՝ դատաստանեսցի ձեռաց
ապահաստիրել ասէ։ խակ լերան՝ ընկերքն՝ի հրաշագոր
ծանս ոչ լքանին։ Երկրատց տուս վկայի ինչ մեռ գի
ցե՞

ցնոյ՝ յայլոցն առաւելեն։ Եթէ մտցես յհիւղէցի, լեզուս
շան մեռելոյ ես լինուս առա՛ւ ընդունին՝ ի հրաւարակս։
ոչ խմաստունն է՝ որ կինիք անլուծանելի։ Կենդանարն
թէպէտ և ազատ իցէ՝ պատնկորդի իցէ։ Ծառայ միա-
միտ՝ ազատ անգին։ Քարաւային հողմն ոչ դայլէ ընդն
գառորին գարնանն։ Ա՛յր ոմանակալ նման է հրոյ՝ առ-
նոր բարկութեան։ Որդի անհնազանդ՝ նա սայ սիրելոյ
զորդի ազոլեանոյ։ Որդիք ծնանդաւորաց թէպէտ և միա-
միտք իցեն՝ զարարուեն ոչ ժառանգեն։ Որ ծառի է ի
մայտուն՝ գովի յիմաստնոց. իսկ որ կցորդ լինի անմը-
տաց՝ գիւրաւ անմտասցի։ Որ թողու զորդի իւր գնալ
ըստ ճամն անձին իւրոյ՝ նա առակայ գնաւ։ Ի տանէ անօ-
րինաց խոյրչին ապրդարք, և ոչ լուծանանն գքաղց իւր-
եանց. իսկ անօրէնք յագեացեն՝ ի տանէ մեղաւորաց։
Ձառնապարհ որ Թուի մեղն ուզիղ, և բազմագ Թիւր,
եղիւկ որ գնայ ընդ նա։ Եթէ ոք ծիծաղելացի յան-
գուգն՝ Թողցէ մասն ինչ լալոյ։ Ջայր սարգամիտ ամ
ոչք խոսէ։ Ոչ յուզես արիչաց գանձիդ քոց կորուց ա-
միւրաս, յուզեա և խաղաղուն խորհրդակցի քո, և պա-
տասխա գնաս։ Ա՛ղք մնհաւրնըք Թաթի՝ ի բժշկաց ձար-
ատարաց, և կաշառատուաց անձինք անբժշկելի եղիցին։
Ոչ հալի այծեամն առաչի առիծոյ, այնպէս և մեղք
առաչի ողորմուէ։ Որ ոտն հարկանէ ընկերին՝ մի մո-
ռասցի զարձ փոխարինի նր։ Ի՛նչնամուշ քո մի յայտա-
խեր Թշնամուն, այլ Թողեա աւրն սիրելուէն նր։
Սիրելոյ քո և բարեկամի զնամ գանձս խորհրդոց քոց
մի բացցես։ Ա՛նծ պատրաստուէ լինի՝ ի հրապարակս
՝ի լուռ մարդոյ, դնեն ունկն առհարկ ամենեքեան յոր-
ժամ խօսացին։ Ջի եթէ խօսէն է արծաթոյ համա-
րեսցի, լուռ կայն է ոսկոյ է։ Ա՛չ է պարսս յարել՝ ի
տուն բազանոց։ Ո՛չ գործարք պատճառ գնել գործ այլ
անհիտ և անգթութիւն։ Լաւ է խմաստուն Թշնամի քան
զանիմաս սիրելի։ Եթէ շջանիցեայ շուք, կիմ ըմբռնես,
ցի արև, ապա և օգտացին առաքաւանք անկեալ գոր-
ծոց։ Որ ատատամբէ՝ ի՛ նէնէ ոչ, որ Ճանաչէ գնա յա-
րուացն նմա կռփիչ՝ որ ոչ Ճանաչէ զայր ոճ։ Հարբեալ-
գնոտ սիրելոյ անհնազանդ Թշնամի, բազմագ խորհր-
դոյ Ճանապարհ։ Մ՛ի յաճախեացես զգուշացուցա-
նել զայր Թագաւոր, զի մի զկնասածն բերիցէ գքէն
զարի։ Փախչէն այր գուշ և կոծելի՝ ի գնդէն՝ որ յանցս
Ճանապարհաց է։ իսկ որ առատն է՝ ոչ միայն հացիւ,
այլև բանիւք անուշիւք ընգունի զհիւրսն։ Լեզու սուր
Թատասչէ մարդոյ ոչ ափ լուծ։ իսկ յորժամ խօսիս զան-
պատշաճն՝ Ծատաց եղեր նմի։ Լեզու գայնն ընդունէ
է՝ ի բերանն մնորդոյ։ իսկ յորժամ արձակէ գնա՝ ոտն
լինիցի։ Ան անմարի հաղար բանն ոչ առնի արդիւնս

Digitized by Google

ՀԱՏ ԶԱՆԻՆ • ԻՍԿ ԻՄԱՍՏՈՒՆՆ ԿԷԱ ԶԱՆԱՆ ՀԱՍԱՑԷ ՊՀՈՎԵԼՈՒԱ
ՔԱՆԻՑ : ՈՐ ԵՐԿՒԱՒՈՒԹ ՈՐՈՂԱՑԻՔ ԵՆ ԱՍԱ ՝ԻՒ ՀԱՅ ԱԶԳ
ԶԵԱՒՔ • ԱՅՍԱՀԱՍ ՀՉ ՕԳՈՒԻ ՊՂԱՀԱ ԼԱ ԱՍՊՈՒԱՏՈՒԱՍ ԵՂԻՑ
ՍՊԱՆԻՆՔՅ ԸՆԴ ԿՈՂՔ ԼԻՑՈՒԱՆՈՂ ԼԱ ԱՆՊԱՏԱՄԻ : ԵՂԻՑ ՀԱՍ
ՆԱՑԼ ԿԱՄԻՍ ԶԱՆՁՆԱՀԱՃԱՆ ԼԱ ՊԱՆԱՔԱՍ՝ ԱՅՍԱՀԱՍ ԾԱՍ
ՆԻՐ • ՓԱՅՏ ԱՍ՝ Ի ԲԱՐԿԱՆԱՑ ԼԱ ԱՍԱՑ ԱՊՍՊՉԱՍ ՏՈՒԲ ՀՆՑ
ԱՊՐԺԱՆԻՐ, ԼԱ ՀԱՒՒՀՆԵՑ ԿՊՀՆԱՍՒՆԻՑ՝Ի ՍԲՐԵՂՑՆ, ԼԱ ՀՉ ՊԱՍ
ՀՆԵՑ ԶԲԱՆԱՍ ՝Ի ՍՐՏՈՒ, ԼԱ ՀԱՍՏԱՏԱՍՍ ԼԻՆԵՑ ՅԱՆԱՊԱՍԱՀՀՀ
ՀԱՍՈՒ • ԼԱ ՎՂՍՏԱՀԱՆԱՑ ՅԱՍՀ ՄԱՐԴ : ԵՂՒԿՈՒ ԲՂՔՔ ԵՐԻՀԱՆ
ՈՐՊՂՍՒԱՀ ՊՀՂՍ ՄԼՍՒԼՀՅՆ ՅՂՔԵՐԵ ՊՀՍԱՆՆ , ՍԵՍԱՑԵՐԱՆ ԼԱ
ՎԵՐՔՍԱՆՍՍՂՔ ՆՐ : ԻԱԿ ՈՐ ՈՀՍՑԵ ՁԷ ԻՒԲ՝ ԱՅՍ ՍԵՍԱՑՑԵ ՍԱՍ
ԻՒՐ , ԲՈՐՁՔՆ ԲԱՐԻ ԿՊ ՀԱՍՐ • ԲԱԿ ԵՐԿՈՒՔՆ ԲՈՍՆՏԱՆ ՝Ի
ՍԱՒՂԼՍ ԻՒԲՐԱՍՆՑ , ԼԱ ՄԼՍՒԼՀՅՆ ՈՀՍ ՕՂՍՒ ՝Ի ՆՅՁԷ : ՀՂՍՆԱՍ
Է ՄԱՐՂ ԾՍԱՂՑ • ՈՂԱՊԷՍ ՀՂՍՒՐ ՕՂՍՒ ԾՍԱՂՑ՝ ՆՈՂՆԱՊՀՍ
ԼԱ ԱԼՕՐՁՔ ՄԱՐԴՑ ՀԱՆԱՁԻՆ : ՈՒՁ ՀՆՒՂՔ ՔՍԱՔ ԾՍԱՂՑ,
ՆՈՂՆԱՊՀՍ Ա ԱՊԱՀՔ ԱՆՁԻՆ ՄԱՐԴՑ : ՈՒՁ ՍՍՐՐԼ ՔԱՍՆՑ
ԱՅԱԾՍՍՍՒՐԼՈՒՆ Է ԾՍԱՂՑ , ՆՈՂՆԱՊՀՍ ԼԱ ԱՂՔԱՍՍՍՒՐՔՍՍՆ
ՄԱՐԴՑ • ԱՐԴ՝ ԵՂԵՎ ՄՒ ՍԱՍԿՍՍ ՔԱՍՆՒՆ ՀԱՅՑՀՍՆՍՆՔ՝ ԾՍԱՂ
ՈՂՔ ԱՍՆՍՍ ԱՐՍՒՍՑ • ՆՈՂՆԱՊՀՍ Ա ՄԱՐԴ ԵՂԵՎ ԱՅԱԱՐԻՍՆ
ԻՐ ԼԻՆՔ ՈՂՔ ՔԱՐԾԷ՝ ՈՂՔ ԱՍՒՆ ՆՍՍՍ ՄԱՐԴ ԿԱՍՍՍՐՍՍԼ : ՈՒՁ
Է ԱԼՐՍՍ ՀՍՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆԻՆ ՀԶՍՒ ԴԻՀԷՐՆ ՆՈՒՔԻՐ • ՍՐՑՑ
ԻՀԼԱՆՍՍՍՐՍՒՆ Ա ԱՊԵՍՔ ՀՍՆՍՒՆ Է :

Ն Ջ Ս Ն Ր Ս Ս Ր Գ :

Գ.Հ. ՈՒ ԱՍԱՂԱՒԻՒԼ՝ ՍՐ Ա ԵՂԱՒ ԻՒՂԵՑԱՅ , Ա ՝Ի ԲԱԱՔԵԼՍՆ
ՅԱՄԻՆ ԵՐԵՍՆԵՐՈՐԴԻ ԿԱՅԻ ՅԱԿՈՂՆԻ ԻՄՈՍ՝ , * Ա
ՀՄՍՍՍ ԱՃԷԻ ՎՐ ԱՍԵՔԱԾՆՆ ԱԻՈՒՆԻ , Ա ՎՐ ՀՆՈՍՍԾՆՆ
ԲԱԱՒԵԼՍՆԻ , * Ա ԱՆԴԷՆ ԻԱԿ ԱՍԱՀԵԱԼ ԼԻՆԵԻ ՝Ի ՀՈԳԻ ԻՄ՝
Ա ԱԿԱՅ ԱՍԻՒ ՅԱԱՐԾՔԵԱՀՆ ՀՀԱՆՍՍ ԱՀԱԳՒՆՍ : * ԻՍ
ՊՍՍՊՀ , ԱՍԿՍ ՍՐ ՈՍ ԻՄ , Դ.ՍՍ ԱՔԱՐԻՔ ՀԷԳԻՆՍ Ա ՀԷՔ-
ՆԻՒ Ր ՀՍՍՀ ՍՐ՝ ԻՆՀ : * Ա ՅԻՍՍ ԱՅՆՈՐԻՆԿ ԱՍՍՒՈԾՔՐ ՍՍՍՍ
ԱՅԱԿԱՆ ՀԵՍՀՔ ՔՍՒՔ ՀՀՍՒՐՔՆ , Ա ՓՀԷԳՔՐ ՝Ի ՆՍՍՍ ՀՍՍՆԷ
ԿԵՆԴԱՆԻ , Ա Է ԱՍԱՀՔ ՔՈ • * Ա ՀՔԴՒՐ ՝Ի ԴՐԱՓԱՆԻՆ ՓՍՔՔ
ՀՍՍԼԵՔ ՀՀՐ ՍՆԿԱՑ ԱՔ ՔՈ * ՈՐՍՄ ԱՅԱՍՍԱԼՐ ԼՍՍԱՍՐ
ՀՀ ԾՆՒՆԻՀՆ ՐԵՔ ՔՈ ԴՐՈՔ Է : ԵՍ ՆԱՍ ԼԱՆՑ ՀՀՀՅՆԼՍ , Ա
ՊՍՍԱՍՐՆՀՍՍ . ՀՀ ՈՐՈՅ ՅԻՐԱՍԼ ՈՐՀՀՆՀՆԵՐ ՎԱՀՀԱՀՍԼՔՔ ՀՀ
ՆՀ ՀՀՍՆՀ , Ա ԱՍՆՍԿՉՈՍՆ ՈՒ՝Ի ՆՍՍՍՔ ՍՍՀՀ Է՝ՆՆ , * ՀՀՀ
ՆՀ ՀՀՍՆՀ Ա ՀՀՍՆՍՍՆՀՍՍ ՍՐՏՈՑ ՔՈՑ ՀՀՐԱԱՆԱՑ • ՀՆ ՀՀ ՀՀՆՆ ԱՀՀՀ
Ա

---

* Ջ.ՀՍՍՍՍՍՔՍՍՍՍՍ ՍՍՐՔՍՍՍՍՔՍ ՍՐՔՆՍՍՍ ՍՍՀՀ ՀՍՆՍ ՍՍՍՔՍՍ
ՆՀՍՍՍՆՔ , ՀՍՍ ՀՍՍՍՍՔՍՍՍ ՍՍՀՀՀՍՍՍՍՍՆ ՝Ի ՆՍ ՀՀՍՔ ՀՀՍՔՍՍ :

Digitized by Google

Digitized by Google

քեա ՚ի կշեռս զմեր անօրէնութիւնս և զհետիանոսացդ, զորոյ
՚ի կշեռս կշռացն՝ եթէ յոյժ կոյս հակեսցէ. * և ոչ ոք զմեզ 35
զայն բնակեցոյ երկրիս այսորիկ առաջի քո. ոչ ոգիդ ոգւոյ
հետոյ զպատուհասանս քո * եթէ քակս ուրուք նուազագոյնս 36
գտանիցես ազգ, և ոչ ուրուք :

Գլ. Ե ՚Ա՛ստ խորհէրդն իմոյ զոյս՝ առաքեցայս առ քեզ ըն- 1
ՖԻ. րեկոտակ մի՝ որպէս անուն էր նոր Ուբիկէլ. * խոսել սկսաւ 2
ընդ իս և ասէ. ափշեալ ես սիրտ քո յայսմ կենցաղ, առ՚ի
կամել քեզ հասու լինել Ճանապարհին բարձրելոյն :
* Ես ասեմ. տղայքեմ զքեզ խելառնուս այսմ գլխոյ : Եթէ 3
պատասխանի և ասէ ցիս, առաքեցայ՝ առնակս երկիս գնել
առաջի քո, և Ճանապարհս երկիս ցուցանել քեզ, * յո- 4
րոց եթէ զմին ասիցես ինձ. և ես քեզ ասացից զմի ո-
րոց փափագեալ ես գիտել : * Եթէ պատասխանի և ա- 5
սէ՝ սասա՞ր իմ : Ես ասաց ցիս. Երթ կշռեա՛ զքո ինձ
գնշռելոս հրոյ, և կամ զծանրութիւն հողմոյ. և կամ ընդ
կրունկ դարձի զօրն անցեալ : * Եթէ ոչինչ և ասաս- 6
ցի. ոչ ՚ի մարդկանէ կարէ առնել զայդ. զի ես ասա-
րից : * Ես ասաց ցիս, ապա եթէ էր իմ հարցանել ըզ- 7
քեզ՝ քանի՞ չուեմարանք են ՚ի սիրտ ծովուս, կամ քա-
նի՞ առաջք երկնից բացից խոցոց, կամ քանի՞ չուք-
ք են ՚ի վէր հաստատութենէն. կամ քանի՞ ելք են գժոխոց,
կամ քանի՞ մուտք են դրախտին : * Ասայ եթէ ասէ 8
ցիս ինձ ՚ի ծով ոչ իջի, և ոչ իսկզբանէ եղէ քնդ ան-
դունդս. և ոչ ելի ՚ի վերոյ քան զերկինս. և ոչ իջի ՚ի
դրունս գժոխոց. ոչ մտի ՚ի գրախտն : * այլեմ ոչ հար- 9
ցից քեզ զայդ. այլ վի՛ր հրոյ, և հողմոց, և ասա՛ ընձ՛ինն,
որոց սուղն ես ; և յորոց ոչ կարես հեռի լինել : * զի 10
որ ինչ ըքեզ անեալն են ոչ կարես Ճանաչել : * զիարդ 11
կարես այնչափ Ճանապարհաց բարձրելոյն հասու լի-
նել. քզի անհաս է Ճանապարհ բարձրելոյն. ապագայ
նացս ես, և յապականելի կիանս բնակիս ես՝ ոչ կա-
րես Ճանաչել զՃանապարհս անապականին : * Եթէ 12
պատնէն և ասացի ցնա : Լուա՛ զայն էր մեզ եթէ ոչ էաք
ծնեալ, քան եթէ կէաք մանկաբոյս և ՚ի ստանձնեա-
մեռեալ, և չիմանալ եթէ ընդէր գայիցեալք : * Եթէ 13
պատնէն և ասէ ցիս. լուր առակին. ջրհոս ընդաց անաս-
ուն փայտան ՚ի գաշտն. խորհեցաւ, * և ասէ ընկերոջ 14
իւր. եկայք երթիցաք ուսցուք պատուրոյմ ընդ ծովս.
զի հնուացեալ մերժեսցի առասլն մեր, զի ապրասցուք ՚ի
նմա այլ անասուս : * դարձեալ ալիք ծովուն խորհե- 15
ցան երթեալ հոսեալ ընդ անասուս գաշտին՝ պատրաս-
տել իւրեանց այլ տեղի. * եկն հուրն և այրեաց զանդ 16
տառն. * հոյնպէս և աւազդն եկաց ընդ ծով, և տեղեաց 17
զայնմ : * Արդ եթէ էիր դատաւոր զո՞ր ՚ի նոցն ար- 18
դարացուցանէիր, և կամ դարձեալ զով պատրաստա-
բերէր :

Digitized by Google

Digitized by Google

ակէս իսկ և ոչ ասացերդ. բայց եկեսցէ ի ժամու իւ
րում. զի ոչ կին մերկ ձէ կարասցէ յառաջ քան զառա
ջնահաւ ժամանակն ծնանել, եթէ ոչ ինեղբորդ. ապա
լցցի. * ոչ կին փութոյ ի հաւանիլ ժամնամակին առ 43
քեր յերկանց, և ի վշտի ծննդոցն. զոյնպէս չտիա
քանք երկրի փութան հաւուն ցանիլ զպատուղն՝ որ հա
ւատացանելոցն է նմա. * արդ յորժամ եկեսցէ ժամա 43
նակն, աւետեսիս և ծանիցես. վա որոց ցանկացաքն ես
դեսեալ: * եւ խնգրեցի ի նմին, և ասեմ. Ա՞ղաչեմ 44
զքեզ տէր, եթէ գտի շնորհս առաջի քո. և եթէ առ
ժանի եմ, * յայտնեսի ինձ վա ժամանակին, եթէ ապէ 45
լի անցեալ է, կամ կացցէ: * եւ ասաց ցիս. գիջ յա 47
ջակողմեան կոյս, և ցուցից քեզ զկերպարանս առաքելին:
* և կացի: եւ եղոյց հնոց բորբոքեալ՝ և եղև յորժամ 48
վառեանեցաւ բոցն, և երանէր ծուխ. * և յետ վեց 49
րի միոք ելն ամուր ջրասից, և ապի անձրեւ առատապէս յոյժ:
և յետ անցանելոյ անձրեւին ցօղ: * եւ ասաց ցիս. ի 50
միտս առ զայս. ոչ յաճախէ հոգւոյն քան զծուխն, և առձ
րեւն քան ցօղն. այնպէս յաճախէ անցեալ ժամանակն
նախկին: * Ելաբձեալ ազաչեցի զնա և ասեմ. ո՞վ ի մեզնէ 51
կենդանի ելցէ արդեւք. կամ ոչ ի մեզնէ ելցէ ապրդեւք
յառաջ քան յայտնս. և կամ զինչ նշանս ինչ ժամանակացն
այնոցիկ: * եւ պատասխանի և ասէ ցիս, թէ նշանակս կարեմ 52
քեզ ասել, իսկ զկենացդ ձերոց ոչ առաքեցայ ասել քեզ
զնա: * Լուր ինչ ընդհանուր. ահաւասիկ աւուրք գան և յա 1
ւուրն յայնմ զարմացցին մարդիկ զարմանալիս ամենա
ցունս, զորոցք յուղղուէ հաւատոց չգիմարտասցեն. * և 2
յետ բազմանալոյ յամբարշտասէն, երկնչին ամենեքին ի վ
երկրի խաւար, կամ կորստեանաւք առաքեալ ապա
տելոցն՝ ամենք մոլորեալք ի կիպտասրտութենէ որդեաց
պատուհասին ընդհարեալք անձամբ ժխալեսցեն. * և երկնչի 3
անհնազիտ և անձանապարհ և անապատ տեղ երկիր
նախ յառաջ զոր դուս առեալն. * Ոչ տացէ ձեզ, ասաց 4
ցիս զարմանալիս: յետ երկարդ առեալեանն երկնչի եր
կիր սմբռնեալ, և երկնցայի արեգական ի գիշերի և լու
սին ի տուընջեան, * և. ի փայտէ արիւն կաթիլացէ, 5
և ի քարէ բարբառ լսելեաւն, ժողովուրդք ըմբռ
վեսցին և բռնասցին ազգաց ազգք, զերասցին
առ ասպատակս լերանց: * եւ ի ժամանակին յայնմիկ ծով 6
քաղաք անդամ առնեսցէ փոխանակ, և վիհք երկնցին. և օդք
փոխանակեսցին, և ծառունք երկնից առ գետափոխացին: * և 7
առ ոմանց ծովն ձկունս եռացուսցէ. * և հաւք 8
քազմ անդամ առաքեսցէ. և ելցան ի կամարս ծովուն. * և
ի ջուրս քաղցրութեան ազատութիւն գտցէ: Ա՞ստուածային մարգ
գիկ է մինակաս, որ գիք է հարս, և հարք է որդիս. մարգ
է գաստիրս հայկազանիք է մինակաս, երեքսրեք է երեքսրս.

Digitized by Google

երկիւղք Ը Տանճեցիս • ազգ Ը ազգս • ժողովուրդք ընդ
ղովուրդս • քահանայք Ը քահանայս • և Թագաւորացն
որդւոյ ղպատուիրանս բարձրելոյն • * և հզօրասցի
նձ առուլթի և մեծեսցի խնամասուէ սրտով • և յիս
նորիկ խնդրեսցեն և ոչ գտցի • զի բազմասցին առ
ւելք, և յաճախեսցէ սատուէ • և հալարտասցին հարք
, և ծառաչեսցին ուղիղք, * և հարցէ երկիր զմեր
սարս իւր և ասասցէ • միթէ ոք գնասցէ 'ի վէր քո
ւ աշնէր զհաւատս, և խօսեր զշմարտուէն ։ կամ գոր
եր զարգարուէն, կամ առէր զանօրէնուէն, կամ 'ի
ղմ անկանէր ձշմարտուէն ։ կամ առնէր զողորմու
ն, կամ առէր գյափշտակուէ, կամ ինդրէր զարձ
ւսն ձմ սրտիս իւրով, կամ սիրեր ոք սրբուէ ըն
ր զընկերս իւր ։ Տացէ պատճէն և ասասցէ • եթէ ոչ
։ գասանի առ իս այսպիսի, * զոր այնմ ժամանակաց
կին կալցին մարդիկ առնուլ ինչ 'ի բարձրելոյն, խընդ
ացեն և ոչ առցեն • վասատիեսցեն աչխատանօք և ոչ
անգիցեն • ձաչեսցեն և ոչ վայելեսցեն 'ի գործոց ձե
ց իւրեանց, գնասցեն, և ոչ ուղղեսցեն ձանապարհ
րեանց • ըմբռնեսցեն 'ի վախճան ժամանակաց • 'ի
առոյ և 'ի տրամուեթի և 'ի հեծուեց • զրկի ոչ միայն
ոխուցին զօրեհան, այլև զնոյն ևս զբարձրեալն 'ի վէր
կիրն որչափ 'ի նմ էր • վը այնորիկ եկեսցէ 'ի վր նց
ր, և Թագաւորեսցէ յատենի բարձրեալն, և եկես
է փոխեսցէ զնոսա • և չոգեցցէ իբրև զփառս բարձ
եալն 'ի նմ • յայնժամ հաւատասցէ նց զանձնեան, ոմն
խորհեցան ամբարտաւանութ, և անարգեսցէ զնս
ոյնպէս : * Ջայս զնչանս հրամայեցաւ ինձ ասել քեզ •
ի զարձեալ միւսանգամ սահրք և արտասուք խընդ
ևացես 'ի բարձրելոյն իբրև զաւուրս եւթն, և լուծ
ևս քան զայս մեծասեծս : * Եւ իբրև զարթեայ ' և
ուեայ զայս 'ի մտի ունէի, և չերկիւղէն եղծան կերը
յարանք մարմնոյ իմոյ • և զօրութիւն իմ հեռացաւ չկ
էն, և մեծեցայ անձն իմ 'ի նուաղել : Ածի զմտաս
. ասեմ, եթէ ոչ ոք կարէ ասարել 'ի ինէնչ, և մեռա
իմ ոմն զանասունս, յորս ոչ գոյ 'ինն խմտասուելի և
ոանչին 'ի տանչանան յաւիտենից : Ջայս իմ յոյժ ըմ
ռաս. ածեալ հոգւոյն : * Եկին դարձեալ ուրիեւ հրեշ
ասի՝ և զօրացոյց զիս, և հաստատեալ կացոյց զիս 'ի
լիր ոտից իմոց, և ասաց ցիս • մի սրտմիր, զի գուցաս
քեզ յաւուրս քան զժամանակն զոր առնելոց է բարձ
եալն յաւուրան վախճանին • զոյր ընորհս չոյ : * Եւ
յետ այսորիկ եկին առիս փանուել, որ էր առաջնորդ
ծողովոգեանն, և ասէ ցիս • ընդէր այդպէս ագեղա
յաս գոյն երեսաց քոց • * ոչ գիտես եթէ ինչ քեզ
յանձնեալ չոյամ աշխարհիս պանդխտութեան մերոյ :

* յոան

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

քեա՝ ի կչխուս զմեր անօրէնութիւնս և զհեռանոտաց դպրել
ղ կչխուս կշտացն՝ եթէ յոյժ կոյս հակիցէ • * Եւրբ ուշ ու 35
զան բնակիչք երկրիս այսորիկ առաջի քո • ոչ ազգ այլ
հնաց զպատուիրանս քո * Լծեցիս ուրուք նուազագոյնս 36
զոմանից ազգ, և ոչ ուրուք :

Գլ. Եւ յետ խորհելոյն իմոյ զայս՝ առաքեցաւ առ իս հրէ 1
Ք. բնչաւակ մի՝ որոյ անուն էր Ովբեհէլ, * խրատել սկսաւ 2
ինձ իս և ասէ • ափեղաւ է սիրտ քո յայսմ կեանս, առ՝ի
կալմել քեզ հասու լինել ճանապարհի բարձրելոյն :
* Եւ ասեմ՝ աղաչեմ զքեզ խնդրատուս սրտի զիս : Եւա 3
պատասխանի և ասէ ցիս, առաքեցայ՝ առակս երիս դնել
առաջի քո, և ճանապարհս երիս ցուցանել քեզ • * յո 4
րոց եթէ զմին ասիցես ինձ և ես քեզ ասացից զմս և զ
րոց փափագանաց ես գիտել • * Եւսու պատասխանի և ա 5
սեմ՝ ասա՝ տէր իմ՝ Եւ ասաց ցիս՝ Երթ կշռեա զուա ինձ
զկշիռս հրոյ, և կամ զծանրութեան հողմոյ, և կամ ընդ
կրմնել զարձած զօրն անցեալ : * Եւսու պատասխանի և ասա 6
ցի • մի՛ ի մարդկանէ կարէ առնել զայդ, զի ես ապա
րեց : * Եւ ասաց ցիս, ապա եթէ էր իմ հարցեալ զք 7
քեզ՝ քանի չտեմարանք են՝ ի սիրտ ծովու, կամ քա
նի առաջք երևին ելականց խոտոց, կամ քանի չար հոգ
են ի վէր հաստատութեան • կամ քանի ելք են դժոխոց,
կամ քանի մուտք են դրախտին : * Ասէ՝ գուցէ եթէ ասեմ 8
ցես ինձ՝ ի ծով ոչ իջի, և ոչ իսկզբանէ եղէ քու ասե
դուռդ • և ոչ ելի ի վերոյ քան զերկինս • ոչ իջի ի
դրունս դժոխոց • ոչ մաի ի գրախտն • * այժմ ոչ հարց 9
ցից քեզ զայդ • այլ վն հրոյ, և հողմոյ, և տու քնքեան,
որոց սովորս ես ; և յորոց ոչ կարես հեռի լինել • * զի 10
որ ինչ ընդ քեզ անեալն են ոչ կարես ճանաչել • * զիարդ 11
կարես այնչափ ճանապարհաց բարձրելոյն հասու լի
նել • զքո անհաս է ճանապարհ բարձրելոյն • ապականա
նացու ես, և յապականելի կեանս բնակիչ ես՝ ոչ կա 12
րես ճանաչել զճանապարհս անապականին : * Եւսու
պատասխանի և ասացի ցնա : Աստ ոչ էր մեզ եթէ ոչ էաք
ծնեալ, քան եթէ կեցեալ ամբարշտութեամբ և՝ մահացեալս
մնալ, և չիմանալ եթէ ընդէր դայլեայսիմբք : * Եւսու 13
պատասխանի և ասէ ցիս • լուր առակին զոգաս զնաց անասո
ւոյն փայտս ի գաշտս • խորհեցաւ, * և ասէ ընկերաց 14
իւր • եկայք երթիցուք ատցուք պատուական ծառս
զի հրոյ ածեալ մերժեսցի առալի մեր, զի ապատացուք ի
նմանէ այլ անատաս : * դարձեալ ասէ ծառն խոսհն 15
ցան երթեալ կուտեալ ընդ անտառս գաշտին՝ պատրաս
տել իւրեանց այլ տեղի • * եկն հուրն և այրեաց զանդ 16
տառն • * հոյնպէս և առալն եկաց ընդեմ, և ապրեալ 17
գաշեան : * Ասէ եթէ էիր գատաստուր զո՛ ի ձեռ տալ 18
գատաստանիս, և կամ գարձեալ զամ պատուհաս
բերել :

Digitized by Google

Digitized by Google

ասէս իսկ ի ոչ ասացերդ. քանզի եհեղոցէ ի ժամսն իւ
րում. մի ոչ կին մարդ ուշ կարասցէ յառաջ քան զամ
մանակ ժամանակին ծնանել, եթէ ուշ ինաներդ. ամեան
լցան։ * ոչ կին փութայ ի հասանել ժամանակին ասղ 43
քեր յերկանց, և ի վշտ ծննդոցն։ նոյնպէս շտեմա
քանչ երկրի փութան հասուցանել զպատուական՝ որ հա
ստուցանեն լոյն է նմա։ * արդ յորժամ եհեղոցէ ժամանէ 43
նակն, առեցես և ծանիցես։ մի որոց ցանկացեալն ես
դիտել։ * Եւ խնդրեցի ի նմին, և ասեմ. Ո՞վ պարիւ 44
զքեզ տէր, եթէ գան չնորհս առաքի քո։ և եթէ ար
ժանի եմ, * յայնմհետ ինձ մի ժամանակին, եթէ արդ 45
լի անցեալ է, կամ կացցէ։ * Եւ ասաց ցիս։ փոյթ յոյ 47
լասիոցն կոյս, և ցուցից քեզ զկերպարանս առաքելին։
* և կացի։ Եւ եղոյց հնոց բարբառիլ, և եղև յորժամ 48
վախճանեցաւ բոյն, և եղանէր փուխ։ * և ցերս վեց 49
րի միոջ ակն ամն լրանիցէ, և արկ անձրև առատիկ յոյժ։
և յետ անցանելոյ անձրևին ցօղ։ * Եւ ասացց ցիս. ի 50
միս առ զայս. ոչ յաշխարհ հուրն քան զծուխն, և ամե
նեւն քան ցօղն. այնպէս յաշխարհ անցնալ մեռանն ժամա
նակի։ * Դարձեալ ազաչեցի զնա և ասեմ. ո՞վ միջոց 51
կենդանի ինչ արդեաք. կամ ոչ ի միջոց ինչ արդեաք
յաւուրսն յայնս. և կամ զինչ նշան ինչ ժամանակացն
այնոցիկ։ * Եւ ասէ ինձ ելանել ցիս, վը նշանացն կարեմ 52
զքեզ ասել, իսկ վը կենաց ձերոց ոչ առաքեցայ ասել քեզ
զ։ * Լուր վը չնորհացն. ահաւասիկ աւուրք գան։ և յա 1
ւուրն յայնմ զարմացին մարգիկ զարմանալիս մեծս
մեծս, զօրացք յուղղէ հաւատոց չքմեղսուսեն։ * և 2
յետ բազմանալոյ յամբաստուսեն, եւգնցին ոմանք ի վր
երկրի խօսել, կամ կորստանաք առաւել և առաւել քեզ՝
այլազգիք՝ ոմանք մերովբազք ի կերպարանս արքանե
ացոստանին ըմբռնեալք անշուշ ժկալուսե։ * և եղիցի 3
անհանգիստ և անշնաղապահ և անապատ այս երկիրք
նախ յառաջ զոր գուռ առնանիս։ * Եթէ ասացէ ոմն, առա 4
ցես զարմանալիս։ յետ երկարդ առնելեանն եղիցի երբ
կիր ամբոխել, և երեւեսցի արեգական ի գիշերին և լու
սին ի տուընջեան, * և ի փայտե արիւն կաթիցէ, 5
և ի քարէ բարբառ լսելիցէ, ծովուրդք ընդ ծովս
վերադարձ եղիցին և քանեացն ինչ ածանգործք, զօրացքն
առաւաքելոսեն։ * Եւ ի ժամանակին յայնմիկ ծով 6
քիմ անգամ առնիս փոխանակել, և վիհք եղիցին և ծոք
փոխեսցին, և Թագաւորք երկնից առնգափոխացին։ * և 7
առդմայնեցաց ծովն ձկունս եռացուսցէ։ * և հաւք 8
քիմ անգամ առաքեսցէ։ և ինչան ի կանանց ծնցէ, * և
ի ջուրս քաղցրութիւն աղուսէ գտցի։ Ա՞ւարտիցին մար
գիկ և միանան, որպէսք Ը հարցս, և հաւքք Ը արդիս։ մարգ
Ը գաստիրս հակառակք Ը միմեանս, եղբարքք Ը եղբարս։

Digitized by Google

սիրելիք [illegible] ծաղկեալս • ասէ [illegible] ժողովուրդք [illegible] ժողովուրդս • քահանայք [illegible] և թագուցանէր զներգործս զնոցա զպատուիրանս բարձրելոյն • * և հզօրացեալ ի նոս ատելէ և մերժեացն իմասատուէ սրբոց • և չիա ազնուիկ խնդրեացն և ուշ գացի • զի բազմացին առաջ քան, և չատնախեացն ատելի • և հալածողացին հարք ձեզ, և նուազեցին ոսկերք • * և հայցէ երկիր զմեղս նոցա, և նուազեցին ոսկերք • մեծք ազնուացուել ։ կամ գործեր զիշխանուել ։ կամ ծերք զարգացուել, կամ առեր զանօրէնուելի, կամ ի հողմ առնկաներ ձեմարտուելի, կամ առներ զողորմելի, կամ առեր զչափչռանկուել, կամ խնդրեր զբարձրութեան ձեմ սրտիս իւրով, կամ սիրեր ոք զրարուիչ ընկեր զընկեր իւր ։ Տացէ ապաշխարի և ասասցէ • եհեթ ուշ ոք գասանի առ իս զայսպիսի • * քանա այնմ չամանակացոց ամին կատարին մեղգիկ առնուել ինչ ի բարձրելոյն, խրնդրեացեն և ուշ առցեն • վասատակեացեն աշխատանօք և ուշ հանագիցեն • ձանչեացեն և ուշ վայելչեացեն ի գործոց ձեռաց իւրեանց, գնատցեն, և ուշ ոչ ողորկացեն ձեռնատուգհօք ինքեանց • ըմբռնեացեն ի վախճան ժամանակաց • ի ցաւոց և ի տրտմութիւն և ի հեծութեց • քզի ուշ ոչացեր վտիտկին զօրինան, այլև գնոյն և զ զարգարեալն ի վէր երկրի արշաւի ի նոր էր • վայ այնորիկ երեսցէ ի վէր նոյ ըստ, և թագաւորեացէ յաւուրն բարձրելոյն, և երկիր ցէ փոխանակեէ զնոսա • և ցաւացցէ յիւրմէ զիշատս բարձրեալն ի նոր • յայնժամ հատուսցէ նոյ զանգիծանս, ոչ և խորհեցանին ամբարտաւանուել, և անարգեացէ զնոս նոյնպէս : * Ջայս զիշանս հրամայեցաւ ինձ ասել քեզ • [illegible] զարձեալ միւսանգամ ապահրել և արտասւօք խրնդրելոյն ի բարձրելոյն երբեք զատուրս երեքին, և լուիցիս քան զայս մեծասքեաց : * Եւ երբեք զարթնեայ ՚ և լուեալ զայս ի մեռի ասնկէն, և յերկնիցէն երգեան հեր ապարանք մեղմեոյ խմոյ • և զօրութիւն իմ հետատացաւ յինէն, և մերժեցաւ անձն իմ ի նուազել • Ընդ զմասատ և ասեմ, եհեթ ուշ ոք կարէ ազրել ի ձեղ • և մեռալ նման ոչ գանատնէս, յորս ուշ գոյ ինոս խնատուելի և առնիլին ի տանջանսն յաւիտենից : Ջայս իմ յայժ լուր մեռաւ ածեալ հոգեալի : * Եկին գարձեալ ուրիեք հրեշտակք և զօրացոյց զնս, և հաստատեալ կացոյց զնս ի վէր ոտից իմոց, և ասաց ցնս • մի տրտմիր, զի ցուցաւ քեզ յաւուր քան զժամանակին զոր առնելոց է բարձրելոյն յաւուրսն վախճանին • գաւոր ընդհակ յայ : * Եւ ընտրեալ ոմանորիկ ձեմ առնի փանուել, որ էր առաքինագործ ժողովրդեանն, և ասէ ցնս • ընդ[illegible] այդպէս ազատեալ ցաւ գոյն երկուցց քոց • * ուշ գիտես եհեթ իրէ քեզ յանձնեալ յայսմ աշխարհի պանդխտութեն մերոյ : *յոան

Digitized by Google

18 * յոան կոչ և ՀԱյտնեաց հայց՝ դլ մի վախճանեաց[ին]
և Թովմա ցուսա զլինչ ասէ Տովմա զչօր իսր ի ձեռն գալ
19 զոց չարաց։ * Եւ ես ասացի ցնա՝ ի քոց երես կինեն։
և մի մեռանիցուր չիս ցնոսին օր։ և զնաց չինէն ցն տուն
20 նոին։ * Եւ ես լուսով և ապաշխարով պատմէի զնոսա իմ
և պահեցին զնէնն օր, ոչ և հրամայեաց նոսա հրեշ-
21 տակին։ * Եւ ես ուրա չնոր լուծոյ եւ ծառայն դարձեալ
22 խաչհատ զրաց ասէն նոսոյ ասելով զնս չոյ։ * Ընկալաւ
սկիրա իմ զՀոգի իմ ստուտեմն։ և սկսայ ասել առ նոսն
23 զարձրլոյն զգանա զայս։ * Եւ ասացի՝ ով տէր՝ գուս
ես զաստիք զարձրլոյն, զնամ ապարեր և պատրաս-
տեցեր։ և խնամատուր զոմ զնամ վարիս, և հատուս-
նէնս իւրաքանչիւր ըստ չնամատարհոյ իւրմանց գործոց։
24 չնամ նէնեցոց փայտիկ ընտրելոցն զոմ զորի ծառս։ * և
25 չնամ ծառկանց՝ զչոս ասն ծառկի։ * և չնամ թագչաց՝ ա-
զաչնի, և չնամ չարչարանաց՝ զչնար։ * և չնամ բառ
մանրն կոչ՝ զարդասանան գնա։ չնամ քառասուց՝ զոչ
26 սիան քառասք։ * և չնամ քանակուցեց երկրի՝ զերկիրն
արբուցիչ։ և չնամ ժողովրդոց երկրի՝ ընտրելոցն զաս-
տուածն ապրատհասու։ և չնամ ընտրեալ ազ ու՝ ի քէն ս
27 քէնէ զոր ընտրեցեր ցանհագի ժողովրդականն։ * Եւ
28 ասր իմ երկայնամիտ է, որ ոչ չկնէս զանգ։ և ընդեր
մատանեցեր զժողովուրդս քո ի ձեռս սոքանչելոյ ազգի։
յորոց հնոցեալ էր անտէս քո։ և զոր սքոցեր զաս-
տուած այնպէս ցրուեցեր չէ հեթանոսս։ * և հոսատու
29 քարեր ոչ զնաղ երկրի՝ ենդրոյ ոտից նր։ * և ասաց
30 զոմ ասացեր զժողովուրդն քո մի չար գործոց նոցա։
ապրատ էր գնոս՝ ի ձեռաց քոց խորտակել։ * Եւ երկն խո-
31 րն խոսէի չէնամ գայս չոմ։ ասելոյդ ասո ես հրեշ-
տակն, որ չստաչ խօսեցաւն չէ ես չանցանէլ ի գիշէ-
քին։ * և ասէ ցնա։ լուար ինձ և ուշնգիր լեր։ և հայ
32 եաց, և չսուէլից ասէ ասացի զոոս։ * Եւ ես ասացի
33 և ասեմ՝ խոսեաց ցոյ իմ։ զի լուսիցէ ծառայ զոր։ Եւ
ասէ ցնա։ չէ՞ր այդպէս զարմանացաւ սիրտ զոր խորհել
գայդպիսի խաչհատ գործս։ մի երեսէ գաս ասասել ես զասն
34 զարարչութեանն սիրելոցն զինէ։ * Եւ ասացի։ ոչ տէր, ապէ
ասէ վերոյ խոսեցայ։ զանգի պահանջէին չինէն հանապազ
երկնասանէք իմ։ և խնդրեն հասուս լինել չասոյ բառիդ
35 բերոյն, և չնոսին զմասն մի՝ ի գաստատանացոց նր։ * Եւ
ասէ ցնա։ որ՝ ի վեր քան զքէնն է մի՝ չնոսին, և զնաճ
կեանքն յորգուց՝ ի մարգիանէ մի զնոսին։ որ ինչ ասաս
ցասէն քեզ, զայն ապահով ասա քեզ։ և մի՝ չնոսին զնաճ
նասարհս բառիդ երկրէդոյն, զի մի վերթիկցես ինամանէն։ զի
ոչ է պիտոյ քեզ վնաս դատաստանացս։ ասացի ընդ
էր ծնայ, և ոչ երբէ կինաճ զերկրէդոյն սրգասնաս մեր ի քէ
ծայ։ զի ոչ ատեանաչ էր իմ զկատարածն յակատարած մեր ի քէ

Digitized by Google

մարդն էիցէ, եւ զքէսուէ հրեշտակացդ որ ոչ ձանձրանայր զաճեն
եւ ասաց ցնա. մի՛ բանաւորիր ինձ, զի ես ոչ կարեմ ելանել առ
հա զասդի քեզ բան մի՝ եւթէ ասասցես ինձ։ * եւ ա
ասաց. ասա՛ ինձ զիմ. ծնեալդն եւ զանուանդդն. պատասխա
ինձ զլսելոյնդ. ծուխս եւ զգաղմունէ ձկանդ, կամ ըզ
բարձրութենէ երկնից. կամ զդրունս տասներից. կամ
զընթացս արեգական, կամ զդիշերայ ասասկաց. կամ
զկիսապատեան հասատասուէ. կամ զընդարձակութենէ երկ
լէ, կամ զիմանձրուէ հողոյ։ ձասնարհաւ զոս ինձ ըզ
նախ մասդ մերմինոց քոց, կամ զքէթենել ահան քո, կամ
զլանդդ զգօրութենէ, կամ զհատասուելոյ զատարատասուէ,
կամ զձիւս զգոչափուէն. կամ զիստոյէ երակաց, կամ
զմուսց գազանս զհետս, կամ զընդոյ գազանս զտնդիլ, կամ
զչուէ, կամ զկիրսդասանս, կամ զդոյնս, կամ զնմանու
սուէնէ զգոյնս, կամ զհատասուց ծնանողս զնմանսասուէնէ։
կամ զընտրուէնէ զհոգոյդ որ՝ ի ցասկսէ, և որ՝ ի ջուրս
մինանդ եղեսցի ձեզ. կամ զընձայն ասացդ ասդից. կամ
զընդել հողոյդ. և ամենայնեան դուս ինձ զտարսած և ըզ
սխալս և զչնեն անձրևացդ, և զալարացն ղցամաքիսդ
ծաղկս։ * Բայց դուս ինձ զախէալ չուենմարանս երկ
րի, և մասն դուս ինձ որ՝ ի նմա արգելեալ և փակեալ
կան հողոյ. և կամ ցոյց ինձ զկիրսդասանս հողոյդ, և
կամ զհոգուդ զաեսկլս, և յայնժամ հատաս լինցիս շաս
շաց բարձրելոյն, և ծանիցես զընտրուէնէ ձանապարհ
հաց նրբ։ * Եւ զարմացեալ ըս բանս ըս այնոսիկ, և ա
սացեն, ոմ՝ որ որ. և ոմ՝ ի մարդկանէ կարէ զայդ դի
տել կամ առնել, եւթէ ոչ այն որ ըս մարդկան չէ իւր
բնակուէնէ։ * Եւ ասէ ցնա. ոգի ոչ կարես՝ ի նոցանէն
մի ինչ առնել կամ ասել. նոյնպէս ոչ կարասցես զի
մասուէնէ բարձրելոյն քննել, և դիտել զզօրուէն ձա
նապարհաց նրբ, և կամ զասելն զղասասանան նր. կամ
զվախճան սիրոյ նր՝ զոր խոստացաւ սիրելեաց իւրոց.
և կամ ասա՛ ի նմանէ զբարիսն՝ զոր ակն ոչ եդես, և
ականջն ոչ լուաւ, և՝ ի սիրտ մարդոյ ոչ անկաւ. և ոչ
լսեսաւ երբէք ակ մարդ՝ զոր պատրաստեաց ձեզ սիրե
լեաց իւրոց։ * Պոխանէ եւսու և ասեմ. ահա զայս ոգի
ասացի ցնա. որ սրբուէ ծառայեցէն, և ոգի լինին նմա
հաճոյ, խոստացեալ է. մեք զի՞նչ դործեսցուք մեզ
ուրքս. զի անօրինեցաք յառաջքան զգխտէն զայս. և
ահա երթամք մեք անդ ուստիք և սուկք։ * և ասէ
ցնա, պատկ՝ ի նմանէն իրասուէնք նր, ոգի ոչ նուասցի՛ ի
հեդգուէ նր, նոյնպէս ոչ յառաջանայ յառաջգուէ նր։
* Դարձեալ յաեէլն և ասացի ցնա. ոչ կարէ առնել
արդեաք, որ անցկինն, և որ կանն. որ լինելոցն ի
դեն միանդամայն. զի վաղվաղակի անցցէ այս աշխարհս,
և եկեսցէ գատաստան. և իւրաքանչիւրոք դիտասցի

Digitized by Google

եղեալ զի՞նչ է պատարագաւոր նմին։ * Եւ պատասխանի Հրեշ- 44
տակն և ասէ ցնա. Պիտեմ զի որպէսզայ բարձրանայցէ որդի
մարդոյ, և՝ ի ժամանակի ասացեալ որ ինչ լինելոցն
իցէ։ և ո՞ւր կարծեն փուխ առաքեսցէ, որպէսզի ասացեալ
նեռալ է բարձրելոյն։ քանզի ո՞չ իսկ յաստեն առնեսցէ զնեմ 45
պիտանացուին։ * Եւ ես ասեմ պատասխանի, Թէ զիարգա- 46
ասոյ բարձրելոյն զարձուածսանել զնեմ զմարգարէին ա-
րարածս. զի երեք պատասխանեն, զսմինն պիտանացու-
մնոյն յարուսացն զոր և գտանեն յորնեմ ժամանակի՝ զիեանէ
գտանիս մեռանելոցն հանգերձ. և յորժամ յարիցեն և նո-
րոգանացն զսմինն. և ընկալցի զսմին յորիմ ազգեսարհ. և
հաճելացուիցեն։ ընդ ինքն այժմ ասելոյն ո՞չ կատարած ըն- 47
գտանել զսմինն պիտանացուին։ * Եւ ասացոյ ցնա. Հարբ 48
գու յարգանդ հինոլ՝ և ասաւ ցնա. զի երեք ծնանելոցդ
իցես առաջն անգամ, ընդ ինքն զսմինն պիտանացուին ո՞չ ծնա-
նիս, այլ միւ լը միոլի։ * և ասացի ցնա. երեք ո՞չ կա- 47
րասցե զայն առնել։ * Եւ պատասխանի և ասէ ցնա. Ոչդին 48
ազնա և երկիր ո՞չ կարէ զայս առնել, քանզի արգանդն
նմին է։ և որպէսզի ժամանակաց և հրամայեսցէ ի՞ն
հնազանդութեան կալ։ * զի ամի պատուի ո՞չ կարէ ծնա- 49
նել։ և ո՞չ յորժամ պատաւ ի՞ կարէ ծնանել։ նոյնպէս
և ո՞չ երկիր յառաջ քան զժամանակին կարէ առնել։ * Եւ 50
ասաւ պատասխանի և ասեմ ցնա։ որովհետև գոն ընտրեա ա-
ռաքել քո, հարցեալ քեզ բան միւս ևս։ զի երեք ապրա-
րութ է երկիր և՝ ի նմանէ երեք։ յայնժամ մեռ-
նիմ եր երեք ծեր։ * Եւ ասէ ցնա. Հարբ զծնօղն, * և 51
ասաւ երեք ընգերք զորս ծնաւն ո՞չ ևս նմանութիք առաքելոցն։ 52
այլ նուազք են հասակաւք և ակնարք զորուքն։ * և ա- 53
ստացի ցքեզ արգանդն։ Թէ ապրք զորուքն եր որ՝ ի մահ
կամելին ծնանէի, և այլ որ՝ ի ծերութենէն։ * խմացիր 54
և գու։ Թէ ակնարք եք գուք քան զառաքիսիան։ * և որ 55
չեռ ձեր լինելոց են քան զձեզ։ երբոր Թէ՝ ի ծերու-
թենէ իցեն երկիրք, և անդրանալ ի մանկանէ իւր։ Եղաւ
պատասխանի և ասեմ զհրեշտակին։ Խնդրեմ՝ ի քէն ասէ։ մի
գարձուածսաներ զերեսաս քո յինէն։ որ հարցանեմ զքեզ
զմի բանիմոց։ զոյր հրամայեցեալ ինձ ուսանել՝ ի քէն։ մի
որոց կասիս հարցանել։

Գ՚Լ։ Եւ ասէ ցնա։ հարբ որուսմ ցանկացնալ ի անձն քո։ և 1
Ե՚ ես պատասխանիցի քեզ զոր պարտ է քեզ գիտել։ Եւ ա-
ծեմ ես։ պատրաստ է քեզ լուր ինձ երկնայինսուսեալ։ հարբդ
մեր երկայնմտութեն հաստատացին։ քանզի յայտնի ցա-
ցաներ զինքն ընդ նոսա քոյ, նդրի, սարբատասուս, թոմասէ
հոգ, յակոբոսէ, փիլիպոս, ահարոնի, և ասէ արքայն նոր։ և
չիեռ ասացս ծանոյն ունէր ժողովուրդն զգիր օրինացն։ և
՚ի նոյնէ ուսուցանէին ասելով զիական բարձրելոյն։ խոկ
այժմ ո՞չ բարձրեալն յայտնի իսուի, և սկիզբն վերանալոյն

Digitized by Google

առաքեալ. և կատարածքն այրեցան. սրբեաց այս ամենայնս
Փղշտացւոց զկամս բարձրելոյն գիտասցէ: Եւ պատասխան եւ
ասաց ցնա. բազմանալն եհեղեցաւ և արասցէ և ուռասցէ
ցեզ. բայց ժողովուրդս այս խաստատասրանոց է, և ան
Հրեշտակաս ասեաց. և մինչև ցվախճանն Թերեւհասատաց զնի
եհեղեցաւ 'ի վէր նոյ: Եւ ասացէք ցնա. մնայ եհեղեցաւ
քաղաքրնակացն. և կամ յԱրբելացւոյն գալոստաս նէ: Եւ ա
ռաջ. նախ յառաջ եհեղեցաւ, յետ ասացաւ ժամանակի 'ի
ջնորհագործանս որդւոյ մարդոյ. և ասասցէք զնայ եհեղեցայն,
և անարգեցան զնա. և արասցին ինձ
ասացին, և արասցին ինձ
Եւ ասաց ցայր, և յետ այնորիկ բազմացին անօրէնութիւնք
և մեղսագործացաւ զնա հոգին մեղսագործել' հարկել ըզ
ընչին բարկութիւն, և առնել նոյնս, ոյն եհեղ և զամենայն
'ի սէնն մեղսագործացանել. և յետ այնորիկ բարձրեալն
եհեղեցաւ 'ի ժամսիլ փառացն, և գազգագործացաւ զհոգին
մեղսագործել, և թեզաւորեցաւ նա. և հասուռացաւ ինդ
արդարել, և ամբաստացաւ զանօրէնութիւն: և յայնժամ
ասեմ անօրէնն ազգ ժողովրդեանն կործեացին, և ուչինչ գ
գործս լինցի նոյ, քանզի ուրացան 'ի նմանէ: Ահա պատ
մեցի քեզ զնարհութիւնս ամ. եղիցի քեզ իբրև զինիք.
վր այնորիկ ահա պատուիրեմ քեզ ունել քեզ 'ի մեծ
մինէն 'ի ընակ Ժամկն. քզի պատրաստեսցես զարձրեալն.
և յառաջ քան զլինել բնութիւնք երկրի. և յառաջ քան
զկղնդել զերս աչխարհիս այսորիկ, և յառաջ քան զառաջ
մութիւն օդոց, և յառաջ քան զպղծել ձայնի որսամանց
2 * և յառաջ քան զառաւօտեան զկարգս առաւելոց,
3 և յառաջ քան զհաստատել դպատկս դբախտին: * և
յառաջ քան զերևել գվերնկութիւն նր. և յառաջ քան
զօրանալ սաստկութիւնն շարժմանցն նր. և յառաջ քան
4 զպտուղսն երել. զանթիւ զգունդս հրեշտակաց. * և յառաջ
քան զարտաքս հաստատուն երկնից. և յառաջ քան
5 զառնել զՀինին երկրի զհաստատուն ցամաքի. * և յա
ռաջ քան զմուռս ածել զաչխարհս ամ. և յառաջ քան
զկնքել զվարձս հաստուցման, որք զշմարտարել հաւա
11 ատցն սպասիցին: * Եւտու պատմեի և ասեմ. որովհե
12 ան գործ ընորհս առաջի քո. * ցոյց ինձ զնշանն որ լի
13 նելոցն և 'ի վախճան ժամանակաց: * Եւ ասէ ցիս. ո
թովհետև խոնարհս և քննեսս զՀանապարհս բարձրելոյն.
17 արի կաց 'ի վէր ոտից քոց: * և յարեաւ կացի. և ասէ
13 ցիս. * եթէ լուիցես զձայն գոչման, * և եթէ շար
14 ժեսցի առեղնն յորում դուն կայցես. * մի երկնչիցիս,
15 զի 'ի գլուխս եղանելոց է առ. 'ինմանէն բանն. * դողաս
16 ցես երկիր, և շարժիցէ առ. 'ի խաւսէն ըս քեզ: Եւ յետ
խուսելոյն լինի զայս' ահա փառքն ետն լուսաւորեցին ըզ
17 առեղնն յորում կայցեն, * և անդէն ձայն եղև խաւսելոյ
և բարբառ ետն ինքեան ձայն ամբոխի յոյժ. կամ ոմն ըզ

Digitized by Google

ընդդէմ հաստատուց քոյրենց վերջնականապէս զատ՝ի վերայ ըն-
ծայողացն : և առաջ ելոս . * ահաւասիկ եկեալ ես 18
առաքել յորում վտանգեալ ոչչ առնել քննողաց երկրին .
* առնուցից զանիրաւութեան , և զանօրէնութեան ա- 19
նարինաց . և զուարճասցին ու-րախացողացն . և որով պա-
տեհասցուցանիցեն վերադրողքն իմ . և յորժամ լցցին
առատապէս ծառայութեանց իմոց . * և յորժամ հանգիսիմ 20
ձեզ-յանձնել պղծութեան այսր կենացս ձերոց , ապա նշան
եղիցի ձեզ . սիրեսցէք առաւել , և ծնեալ հասանիցէ , զբա-
զառացեալ անօրինութենէն , և առանցի ապրեալ-լեսցի . յա-
հանեսցէ անիծս-վիպաղուածս , և խոտիանեացսի զգեստս-
լեսցի . առնիացէ ապաւանք-լեալս , և հոտ-ախորժակ խա-
ղաղացուսցէ . զարհամարհեալսն հեռացուսցէ , և փառաւորեացսի արդ-
լուսցի . և յանձնախոհացին առատապէս ծառայից իմոց ,
և բարձրացին ամենայնիւ ամենապատասխանութեամբ : զի
ապիրատի եղիցին ի սահմանս սեղնոս տալ և շարժմունք
և ընկղմութիւնք . և եղիցի նշան չարութեան . հուր յառնիցի
յօգս երկնացի . և չրխկիւն եղիցին նշանք բազում ի
սահմանս տարբեր . * և մանկունք տապալ խաղացին . և 21
ոք յղիքն են , չնորհս ծնցին և կիցցին և կարգաւորեսցին .
* և յանձնարծաթի ի սահմանք սերմանեալք առանց անդ 22
մնան ուշացիք գոյցին . * և յարիցին քաղաք ի վերայ քա- 24
զաքաց , օրինք ի վերայ օրինաց , որդիք պիտոյս ապստամ-
նիցին , եղբարբք զեղբարս , ազգ զազգս , սիրելիք զսի-
րելիս , տունկք գտունկս . և եկեսցէ չարութիւն առատապէս
բռնեսցի , գաղտ եկեսցէ անուն իմ նորա անհամարիւ անդ
հնոյ փառաց իմոց և զօրութեանս գայթեսցի .
զերծուսցէ , և զօրասցի . և որք չհնազանդին ի նա հնա-
զանդեցուսցէ , և յետ այնր նշանացն եղիցի այս ի բեմ
քաղաքաս և ի գիւղս և ի գաւառս , և գադարեսցին
ջուրք . և մի գնասցին յատուրսն յայնոսիկ մինչև ի ժա-
մանակս երթիս : * և-ես կոչս գաւառելոյ նշանացս այսո- 25
նիկ ի վերջ երկրի , գիրք բացցին , և յայնժամ երթեսց-
ցի փառաք իմ , * և առնցեն առ իս զիճուսեցեալսն ի բաղ- 26
մունս զմէմ զալըն իմ . և ասեմ որ գտանին արդար առժա-
նի ինձ , եկեսցէք և փառաւորեացուցէք և լուսաւորեացսի ա-
ւաւել-քան զարեգակն : յայնժամ գարձցին սիրտք բըն-
նակչաց աշխարհիս այսորիկ յայլ բարս . * զիրկացի և 27
բարձցին ըստ , և անցցէ ներդուն . և յամօթ լինցի ան-
հաւատասուսն . * ծաղկեսցին հաւատք , յայտնեսցի 28
Հիմնադրութիւն որ կայր ճեռայր մինչև ցայժմ , աւանդ տրամ
ոտ յայտնեսցի ամն . կորնչեսցէ սատանայ , և երևեսցի անա-
պատնուն . վախճանեսցի ապականութիւն . և այնպես
եկեսցէ հաւատք կատարած աշխարհիս : * Ցայսմ խրատ 29
ասաց ցնոս խրատ վանական փայլատականաց երևեցան ինձ
ոտքն այ , և անկան յորում կայի շարժեր սահեալ մի-

Digitized by Google

և սկսայ խոսել, և ոչ կարէի հանդուրժել փառացն։
և ըմբռնեաց զնս երկիւղ։ Եկն հրեշտակն և զօրացոյց
զնս։ * և ասաց ցնս, մի երկնչիր և մի զարհուրիր. և
դանդ է քեզ՝ զի դուեր շնորհս ի հզօրէն։ * գիտացի
զուղղուն սրտի քո, և զսրբութեն սնձին քո, զոր ու-
նէիր ի մանկութենէ քումմէ։ * և ես այնորիկ արժանի
տզեր բարբառոյն այ, և խորհրդոցն ընդհրկաթ ժամա-
կակաց։ * պահեա դու այլ հաւատս եւ եղեն, և յայտ-
նացէ քեզ ամենայն հաս քան զայս։ * Եւ եղև յետ այ-
սորիկ և պահեցի զեւեթն օր։ * և գարձեալ սիրտ իմ
սուռվեր՝ և սկսայ ասել առաջի բարձրելոյն։ * և ա-
սեմ. Տէր ած իմ, դու արարեր զերկինս և զերկիրս և
զամ որ ի նոսա։ * դու հրամայեցեր ծագել լուսոյ, ո-
րոշեցեր ի խառարէ, և կոչեցեր զնա ահս, և որ խառ-
նէրն * ես բաժանեցեր ջուրցն ես երկրի՝ դու բաժանե-
եր և որոշեցեր զերկիր ուրոյն սեկուսիս. մասն մի ջրոյն
պանդունդս ի ներքինսն որոշեցեր՝ հաստատեալ զեր-
կիր ի վեր նր։ և մասն մի ի վերոյ քան զերկինս կա-
ուցեր, որով ի ներքոյ նմանուեցեն ձեղունն ձգեցեր,
. սահմանեցեր զհաստատուեցեն։ և որ մնայեսան էր
ողովս ջուրց, աւազով պարսպեցեր և արդելեր։ քան
ի չատաչ էին խառնակ ես միմեանս, չորոյ վես հոգին
ըզէր, և խաւար ունէր այնչափ։ և չևս էր երկիր,
անդն բարբառ մարդոյ չև էր։ հրամայեցեր մնաց-
ել ձառագայթից լուսոյ, որով երևեսցին գործք ք
արմանալիք։ * եկ երկրորդումն աւուր զհաստա-
ուեցեն երկնից անկզբեեցեր, և բարձրացուցեր ի
արձունս։ և հրամայեցեր ջրոյն ներքինոյ՝ մասին միոյ
ընդրեեսել ի միմեանց։ ղն մասն մի նր ի վեր ան-
ուեեսցի, և մասն մի նր ի խոնարհ մնասցէ։ * Եւ
արձեալ երրորդում աւուրն որ մնայ։ զերկիր հաս-
ատեցեր՝ բղխել ի նմանէ զբանջար սերմանելոց և ըղ-
ազնիս խոտոց, և զառունկ ծառոց պտղաբերս։ * և
ղնեաց զազգն ազգի բազմանեցեն՝ զսերմանիս ի նմ-
ակուր զօրուեց։ և զնոսոս անդր՝ ի քաղցրուեն քոց։
զպտուղս ծառոց յանդր ճաշակս։ * Եւ ի չորրոր-
ում աւուրն հրամայեցեր արեգական լինել, լուսա-
արել, և անուանել զաճուեին և զգնեսումն երկրիս նոյն-
էս և զլուսին լուսաւորել զնաւաւ գիշերոյ, և մեկ-
ել զփոփոխմունս ժամուց և զընթացս ժամանակաց։
ետ ի հինգ րորդումն աւուր ասացեր երկրի բղխել
առունս կայուսս շունչ կենդանի, և թռչունս ազգի
զգիս։ և եղև բազմանեցեն կերպարանակս կարգել գե-
ցիկ գունովք, և ազգի ազգի տեսակեամբք առ ընտ-
ուեցեն։ * ոչնպես և ծով բղխեեսց բազմանեցեն ձկանց
մեծամեծս ի նոյնէ ի վայելել կերակրով յագման։ և

Digitized by Google

զմեռնուն առ՝ ի յաջմէն։ * Եւ գայթակղել ի վերջ 53
զորգումն առաջին բանին հրամանաւն զոր բանեցաք եր-
կիր ղորգոտանիս, զսազուձա և զԼեռչնաձա։ * և յետ այ 54
զմէն առաջնումն ձիոցն առեալք մանչունք զմիսոցն, և ի ներս
քաղաքն անկեալք զդռնափոսն, և երկիր գնաս ի ներքս.
և ոչ ոք օրդուոյ խրտում զնոքս ինչ առաջի արարքն նոցա
ի վայելել, և ի քաղցրութիւնն և ի փափաքմանն. այնպէս
զամ կերպարանօք զարդարեցան զդռնափոսն, երբեմն ժա-
ռանգաւորք ի ձիոսա հասուք գոր ի հաղոյն առաջնոցն, և
ընդով կենդանացուցին. և ի կալոյ նոր գնին նոր առաջ.
ծերք բնակիլ ընդ նոսա. և խոսակիլ յարգանօքն առաջ
մեռանէին, զարգարուիցէր գնաս կամաք ազատաւոր, և յո-
ժարութիւն, իշխանաս և ծառայութիւն ի վր ամի որ ի քէն 55
երկալ էին ի վրէժխնդրի կացուցեր գնաս. այլ և յերկրեա-
սոր ազատաւորին ոչ ազատեր գնաս կարօտ, և երբեմն զա-
գիտ ազատաւոր և ընտրութիւն հասուք նմա զազատաւորին.
զոր ընտրէցէ ի ձիոսայ և ել ի գրախտին փախիկաւորին, 56
օտարացուսա յանազգականութենէն, և արժանի երգն առ-
խոստանալ, և ազատանացնել հրամանացն ի ձիոսն մաս
հոս մնանեցուս. հոգ էր և ի հոգ դարձաս, և ի ներսինի
ամէն մեռնիցուս։ * Զայս ամ առացեր 57
առաջի քո, * զի ազացեր գհերեանուսց ծեծ ընէն ինչ և 58
յաչինչ համարեցան. և նմանեալ են փչրեալ ազգակաց
և չծաց անձրևաց յանօգուտ։ * զեմբրգ իշխեն հերեա- 59
նաք ժողովրդեան քոմ ընտրեալ, և զծառայի քո տր
բասանոս կոխոր գազատի * և զժողովրդեդ քո զոր ընտ
րեցեր. և կոչեցեր ընտրեալ զոր անուանեցեր սեփհա
կան. որոմ խոսացայր առ՝ ի վիճակ ժառանգութե
զերկիրն բարեաց և զաւետուսց, և մնասնեցեր ի ձեռս
անպիտան հերեանուսց զժողովրդեդն և զերկիրն խոստ.
մանդ։ * Օ՜ի երե ժողովեցեան քոմ խոսացայր առ՝ 60
զիսնդ. վերեանուսք որ ոչ ընկալան զօրինս, առեին զնս
ի վիճակ ժառանգութե. և մեք ի պանդխտե գերի
վարեալք հնազանդիցէք ընդոքք, և իշխեն ի վր մեր։
Գլ. Եւ երե երբեմն կոստարեցի զգանս զայսոսիկ, առաքեցաս 1
Է. առ իս հրեշտակն այն որ յառաջին խօսեցաս ընդ իս, * և 2
ասէ ցիս. երթայ արի և լուր զոր խօսելոցս եմ ընդ քէն։
* յարեաւ և գացի և ասեմ. իսօսեաց։ Եւ ասէ ցիս. 3
Ժող երե կայցէ յընդարձակի առեղծ. * և մնասան երբ 4
իցէ ի ներ, զի երթիցի նա ներ գերեալ նման. * և երե 5
ոք կամիցի մեռանել ի ծովն և տիրել ի վր նր, առալ
զքէն երե ոչ նախ ընդ նմին անցանիցէ, զնա ըզ. կորուսա
ցէ մեռանել ի լայնուն նր։ * և կամ գարձեալ յառաջն 6
քաղաքն մի զարգարեալ, և գևղեցկացուցեալ ամ բան
բեզք։ * և մնաս նր իցէ ի ներ, և ընդ բր, և գծառա 7
բասեղիք. Երբոս երե չամ կաղմեն իցէ հաւր, և ի

Digitized by Google

Digitized by Google

առաքի հզօր պատառուրիչն, և եկեսցեն հասցեն կիւանդի
որ ոչ երևին ։ * և անցցեն առաւակատուրեն և գառգամբուզ 34
ցեւ ոլորմանեն, և ապրատարեցին դիտուքեք, և խաչեսա
նեսցեն գրուքեք առաչնարարուեն, յինքն առնիսփոխա
նի երկոյնմատուի, և հասատաք ցուցցեն զպատուէր երա
նանց ։ * Եւ յետ գործոց վերջին և արդարատուեն 35
ծառկեսցեն ։ և յայնժամ երևեսցի առնի հանդատուեան
աբեղն, և ձշմարիտ դատաստն փատիկուեն, և գիտեմ յանդ
դիման ասցին բազք հրոյ և առնիքեք յատեանեից, և
որքն անձանհ, զոր պատրաստեաց ի սկզբանէ աշխարհի և ա
նօրինաց ։ և յայնժամ ասիցէ բառնարեսցի ցարգատրան,
առնիքեք զանելոն հանդատեան ձերոյ զոր պատրաստեաց
էր ձեզ իսկզբանէ արարածոց ։ մինքեք ապրատ հետեւ և հանե
գերուքեք, և խայտացեք իբրև զորթեա արձակեալ ։ ի կա
պոյ ։ Եւ առաւեցէ ցամբարիշտն և ցանօրէնին ։ առա
քիքեք և իսմաքիքեք զիս որում ոչն ծառայեցիք, և կամ
յորմէ ուրացայ քն ։ և կամ զոր օրինն արհամարհեցիք,
հայեցարուքեք որ առաչին կայ ձեզ պատրաստեալ ապրա
բոցն փափիուեցի ։ և ձեզ առնապրչտոյ հուրն և առան
ջանք յատիանեն ։ Եւ եղիցի օրն դատաստանի ապրատե
ան, ոչ արեւդանն կացցէ լուսատու ։ և ոչ լուսինն, և
ոչ պատերք պայծառացեալ, և ոչ առմպք հովանաւորք,
և ոչ որոտումն նշանաւոր ձայնառնկացի ։ և ոչ հոգմ զա
վազիկ ։ և չքուր ի ծարաւ հանդատեան, և ոչ հոգմ քաղց
բասանեն և ոչ երեկոյ ի հանդիսան վաստակոց, և ոչ գի
շեր ի դադարել աշխատաւորեցց, և ոչ աղօղորքն գոր
ծոց ի յօժարուքն ։ և ոչ հաւատարիսք ի ձաշակաւորն կե
րակրոց ։ ոչ ձմեռն ի գործ երկրի պատրաստուեն ։ ոչ
ի գարուն ի ծնունդ երկրի պատրաստուեն ։ ոչ յամառն
օրն, և ոչ աշնան ի հնամեայ ածեալ պատղոյ (հասմոյ) ։ ոչ
հարկուա ի բառնուքեն օգոց, և ոչ անձրև յատնեան ծա
ռոց, ոչ ցօղ ի մխիթարուքեն անկոց, և ոչ առաւօտ որ
նշանակեն զլոյս առաքնչեան, և ոչ զամբար գիշերոյ հա
ւարի յոյսանիչ, բայց միայն ապակ փառաց պրպատոցն
ուրախուքեն ։ Իսկ ամբարշտացն՝ հուրն անշէջ, և աղքատ
մուղջ յատիանեից, և առանձնուք մշանջենաւորք, ապա և
դատաստանն ։ Եւտաւ պատճառի՝ յոգւոց հանգրուվ և ա
սեմ. Եթաքն է նշ որ ասիցէ ժամանակաւ հատեալ ցանկ
վր բարձրուեն փառացն, և երթիկ մեք՝ որ առ ստեղ
ժամանակաւ արարուեք զկատին մարմնով մերոյ, և՝ ի առան
ջանաւ յատիանեից մտանեմք, և յայնչէջ հուրն առանջիքեք հոգ
նապատ ։ լուսն էր ինչ ձեռք իսկ ծնեալ ։ ոչ՝ ի մարդկեք
գէն կենդանեացս ոչ մեզաւ ։ և կամ ոչ՝ ի ծնեալոցն ոչ
առնց գՀրաման նոյ ։ ոչ՝ առնանեմն՝ առնկատուց կ այն
աչխարհ յոտրատեն ։ և բառգնոյ ի առնիքեան, զի ա
մենեքեան առ հասարակ անօրինուքեք ժամանակաւ երեք

Digitized by Google

քնացաք զՀնամանապարհս կորընտեան և զաւետիս մահու, և հեռացաք ՚ի շնմարտութենէ կենացն : Եւ պատմեմ և ասեմ ցձեզ. զոր սասացեր թէ սակաւք են որդւոցք, և բազմք են ամբարիշտք . և արդ լուր առ այս . սակաւոն պատուականաս Լեռ ոչնիցեալ՝ սակաւքեն զնամ ինչ ըստ նշ աստուածատուրութենէն պատրաստականացեալ զինիչն, միթէ որ անարժանն իցէ՝ նշ նահան հաստատեցեալ, և կամ նոյնան կատարող, և կամ խեղճ, և կամ այլ խիլք նմանն : Եւ ասացի ես և ասէ ցնա . ասայ զոր ցերկիր ընդէր ոչ զնեցին շատ ծնանիս, նոյնպէս և զոսկին ոչ թեղեսս : և նա պատասխանի ետուն քեզ և ասիցէ . զանգղի յաշխատ է խեղճն քան զերկանեցն, և երկանեցն քան զկապարն, և կապարն քան զպղինձն, և պղինձ քան զարծաթեցն, և արծաթեցն քան զոսկին, և ոսկին քան զանհաս պատուական կանս . ընտրեսս այսուհետև, և տես Լեռ որ պատուական է և ցանկալի : և ասացի Լեռ ոմ ոք ոչ գիտէ Լեռ սակաւն և նուաստն է ցանկալի : Եւ ասէ ցնս, Լեռ ոմք մարգկան Լեռւ նուաղն՝ պատուականն և ցանկալին, նոյնպէս և բարձրելոյն սակաւ արդարքն պատուականան են . և ուրախ լինիմ ՚ի վր սակաւուցն, որ փառաւորեցին զանուն նր ՚ի վր երկրի, և ՚ի ձեռն նշ անուն նր օրհնի և գովի . վն այնորիկ ծաղիկսացեն արդարքն, և փառաւորեսցին առաքեալն նոյ : Յաւ բազմամարմնին անիրաւքսատ՝ մերկի նմանեսցէ, և պատրաստեսցէ զհրոյն բովքեղբեղոյ . եղիցին երեսք նշ յամօթ և յանվգամսան : Եւ զայս մինչդեռ խօսէր ընդ նս, ես հանի յոգւոց և խաւսէի ընդ նա . ես ասացի . ով երկիր ընդ ձեր ծնաւ զմարդն, զի ՚ի սանջանս յաւիտենից մատնեսցէ . վն այսորիկ սպասցէ ազգ մարդկան, և ցնծայ գազան վայրի, և կոծեսցին ամ ծնողքն քանաւորաց, և ուրախ լինիցին ամ չորքոտանիք . յոյժ լաւ էնց քան մեզ, զի ոչ չարեաւ ակն ունին, և ոչ դատաստանաց ենան : մեզ զի նշ օգուտ է երէք ՚ի դատաստան մտանել ես և ՚ի սանջանս անդադարս . երանի Լեռ չէր մեզ չարեաւ Լեռ, զի չաւիտենից սանջանացն ազատեաք : Եւ զայս մինչդեռ վմտաւ ածէի, և ասէ ցիս . խնկզրանէ զարտասուածոց չաւուց քոց զմարդն լինելոյ ՚ի վր երեսաց երկրի, չաւուց ազգացն բարձրեալ չաւասկացն պատրաստեաց զանցեղն փափկութենէ, և զասանջանսն . խնայ ոչխարհեսցէ զի ունէին օրէնս որով կարէին ապրել, և ոչ պահեցին, այլ արհամարհեցին . զի նշ պատրիկն ոչ ունիցին ապաշաւուն վախճանի : զի այնչափ ժամանակս ես ետու նոցա երկայնամտեաց բարձրելոյն . և նշ արհամարհեցին կորուսին զանձինս իւրեանց : Եւ ասէ պատասխանի և ասեմ ցհրեշտակն՝ ես . մինչ մր՝ ասայ ինձ, երեք չարեաւ մտցոս չարչամ պահանջել ՚ի մեզնջ զիւրաքանչ-

Digitized by Google

չինւր զոգիս մեր. երթայցուք ի տեղի տանջանացդ. և ի
ի ձեզ յանգորուածիւն լինիցի ի քէն. ցոր գտանայատանին.
եթէ յայսմ հետէ մտանիցի ի տանջանս: Եւս պատմէին
և ասէ. ասացից և զայս քեզ. գուա մի հաշուիր զքեզ
ընտրեալ եղեալ. զի քեզ և նմանոցդ քոց պատրաստ
առաւել է գահն ի բարւոք, որ ոչ յայտնեացին քեզ, մինչ
չև ի վախճան ժամանակաց: Լուր այսուհետեւ վայ ո
րոց հարցեր զդ, այսպէս է բանն. զի յորժամ հրամանն
մահու ելանիցէ յառաջ քան զմարգոյն ոգիս հանելոյ, ան
դէն վաղվաղակի բաժանի չուանն ի մարմնոյն, և ոչ
ինչ ի տանդն որոշմանն խորոյ: Եւ եթէ իցէ լի գործովք
քարեաք, և պատհաւոր զպատասխանիսն բարձրելոյն. և յո
րում ժամանակի ելը յապականականն ի ինականն մտոր
ծոյն քնուելոյ, ծառայեաց ամբծուքն ի հաստատուն
յաւմ ժամու վճռեաց. նա ցնծայ և ուրախ լինի ի հան
գըստեանն յեւթնեկեան հանապարհին: Ընդ առաջին հա
նապարհն՝ որ ըստ սուրհանդակ ձգնեցաւ առ ամ մեզս:
Երկրորդ ճանապարհն՝ տանջանաց զպատրաստականն ըզ
մեղացն զանազանեան: Երրորդ ճանապարհն՝ վկայաբեր
զոր վկայէ նմ ած, եթէ մեծ հաստատուք պահեաց որ
առնուան նմա սրբոցն: Չորրորդ ճանապարհն՝ յորում
յայտնին նմա պատրաստեալ բարիքն, եթէ ոչ ի հրեշ
տակս՝ ի բաղում ճանապարհսն ապատատորեալ ոգիս:
Հինգերորդ ճանապարհն՝ փառատորեալ ի սբ. քա
խուբ, զի մերկացաւ զապականականն. և այնուհետեւ
հրեշտական հաշուի ժառանգել զանվախճան լոյսն:
Վեցերորդ ճանապարհն՝ յորում ցուցանի թէ ոչ ի
րեւք իւր լուսատորին իրրև զարեգակն, և ոչ այնուհե
տեւ ապականանուքն մթամանաս: Եւեթներորդ ճանապարհ
նն՝ որ ի վեր ի քան զամ ճանապարհս, յորում ապոր
ծի վատահուքն և համարձակուքն, ոչ ամենեցունց և ի համ
ապականատորով, այլ ցնծալով փոխելոյ աներեւոյթ զի ընտ
ոյ. ոչ ծառայեաց ամբծուքն ի կենդանոնն, ապրե
և փառատորեալոցն է. և ընդունելոց է զվարձս հատուց
մանն: այս են ճանապարհք հոգւոցն արդարոցն: Իսկ
ամբարչտացն հոգիք, և որք ոչն պատհեցին զպատասխ
իրանն բարձրելոյն, և այլ համարհեցին զօրհնեալ ն՝ և
գարշեցան ի ծառայից նր. ոչ մտցեն յանդիսանսն ի
աւր հանդուսանին. այլ վաղվաղակի որոշեալ հոգիքն
ի մարմնոյն տրամուքն և վշտաբեր ընդ երեսն ճանապարհ
մեցին ի տանջանսն յաւիտենից: Ընդառաջին ճանապարհն
զի ծովին զօրհնա և փոխեցին զհրամանս բարձրելոյն:
Երկրորդ ճանապարհն, զի ոչ կամեցան գտանել և ա
պաշխարել մինչդեռ յայսմ աշխարհի կին: Երրորդ ճա
նապարհն՝ յորում նեղին տանջանեալքն զորդ ճանապ
հանգիստն, և զի-րանց տանջանացն: Չորրորդ ճանապ
ատոր

պարկին՝ որ ինչ և ունայ՝ ի վախճան ժամանակաց՝ ի մէջ
աշխարհատուր հուր։ Հինգերորդ Ճանապարհն՝ յորում
առնանեն զայլոց հանգիստ հաձոյ բարձրելոյն, և պահ
պանեալ՝ ի հրեշտակաց սպասաւորութենէ և յանբծա-
ծէ յոյժ։ Վեցերորդ Ճանապարհն՝ որ առնանեն յայնմ
հեռու զպատրաստեալ արքայութենէն սբց՝ և զիւրեանց
անձանցն ամենևին զկորուսանեն։ Եւթներորդ Ճանապար-
հն՝ որ է քան զամ Ճանապարհս ՝ի վեր, յորում հա-
չին և մարին ամենով և անարգանօք, և պատրաստ են
իմասաութեանէ ի երկնելոյս։ Երբեմն առնանեն զՃանապարհս
բարձրելոյնն արոյ առաքիչ մեզանն կենդանիքն ՝ի մարմինս,
և առաքիչ արգաւորացն առնիկեցոյ են։ Եւտս պատճառ և
առեմ։ առաքի ժամանակ հոգւոց առ ՝ի առնանել ՀԵՆ
ոգի առնիկինն յետ հրաժարելոյ նոցն ՝ի մարմնոյ անտի։
Եթէ ասէ ոմն։ ապա ժամանակ, ուր անգործութիւն պահ
առնիկանաց։ զի ՝ի առնիս խորհրդանաց արգելեալ են
մեզասորաց ոգիք, և պատհին ՝ի առնիկանս ահասուր հրեշ-
տակաց մինչև յոյն յանդիմանութենէն և գատաստանաց
և հատուցման բարոյ և չարի ։ Ասացի ։ Ինդրեմ ՝ի
քէն՝ ներեա ինձ և զայս հարցանել։ և ասէ՝ յաւուրն
գատաստանին կարիցեն արգելիչն հրաժարեցուցանել
զամենաբիչսն, և կամ առնել յաղաչանս վա՞ նոցն, ոչ հարք
վա՞ որդուոց, և կամ որդիք վա՞ հարց ։ և կամ եղբարք
վա՞ եղբարց, կամ ազգ վա՞ ազգի, և կամ սիրելիք վա՞
սիրելեաց ։ Եթէ պատասխանի և ասէ ցնա ։ Ա՞ր զի խաբեացի
յայտնի՞ զի յաւուրն դատաստանի անաչառութենէն լինին,
և ամ՞ շնորհատուն կինքացն ։ զի զոր օրինակ ուշ զոր
առաքեացն զումն ՝ի մեռանել ըն՞ր, կամ՝ ի քուն կալ,
կամ հիւանդանալ, կամ յուսալ, և կամ յղմտալ, նոյն
պէս և ոչ այն ժամ զոր կարասցէ վա՞ ոմն զրուանք պատրաստել ։
և կամ զոր հրաժարեցուցանել ՝ի առնիկանաց։ Եւ բարձան
չ Հնար խրեանց գործքն բարեխօսեն ։ * Եւտս պատճառ
և առեմ։ զի ամէն գատաստանէ, զի եթէ արդարոյ պատաս-
խաց զայն վա՞ զովեալ և վա՞ առն ըն՞ր, և մեղաւոր վասն
8 հարցն մերոց, որ մեռան յաւուրս նոր, * և գտանիցի վա՞
հատուածոց ժողովգործանն, և առցուին վա՞ արգասիսն,
9 * և եղիցի վա՞ գալոյ անձրևին, և եղիցի վա՞ կենդանի մե-
ռելոյն, * և եղիցի վա՞ ժողովգործանն յաւուրս սե-
1 ղոյ ։ * զի եթէ յորժամ ապականեսցուն զարգանալոյս և ա-
ղերսատուեսցեն ամէնք, ինդրելոցին արդարքն վա՞ ամբարշ-
տացն լինի, և ընկալցան ընդ ինքն յայնժամ այս ոչ լինին ։
2 * Եւտս պատճառն և ասէ ցնա ։ յայտ աշխարհի եթէ խրեանք
ընտրեցին արգասիք՝ առցին ։ քանզի յօգուտ նոցն առաքե-
3 հատուածքն վա՞ որոյ բարեխօսեանն ։ * զի յաչխարհս այս
կատարեսցին է, և ոչ փոխանց ։ Իսկ յայնմ աշխարհի՝ կո-

Digitized by Google

Նաց . յորում անցանէ կարգ ապականութեան , * և վախճ 44
Ճանաչալ է ապականութեանն , և լուծեալ է ազգաստութեն ,
և խափանեալ են հաստատք , և զարդպանայ արդարութեն ,
և ծագել չկարողութեն , * ոչ ոք կարէ ողորմել , որ վա 45
իւրոց յանցանացն գործոցն է ի տանջանս և ի գաւառս
տանի : * Եւ ասացի ցնա . ոչ իսկզբանէ իսկ աստուած 46
զայս , եթէ լուռ էր իսկ ծնեալ ի վիշ երկրի ,
քան թէ վաղվաղակի կորուսեալ . * զինչ օգուտ իցէ 47
մարդոյն , եթէ հաստեալ իցէ ի բազում ժամանակս , և
կենաքն արումբք լցեն , և յետ մեռանելոյն՝ ակնոսն
ցն ասնջանաց . * մեզ զինչ օգուտ իցէ մեղաւորաց , 49
եթէ խոստացեալ իցէ յարութեն յետ մահու . և մեք
ասեմն մահու գործս գործեցաք . * զինչ օգուտ ի 50
ցէ մեզ , եթէ սրգաւորցն պատրաստեալ իցեն անճառ
բարիքն , և մեզ մեղաւորացս սոսկ . * զինչ օգուտ ի 51
ցէ մեղաւորացս , եթէ չարեմարդիք բարեաց արդարոց
են , և մեք մոլորեալք եմք չարեօք . * զինչ հաղոր 52
գութեն իցէ մեր ընդ յուսոյն բարեաց որ գանձեալն է
բարեաց . մեք ընդ դժուար ճանապարհ գնացաք . * զի 53
առնէ մեզ , եթէ երկնաւոր դրախտն պատրաստեալ
իցէ անքծացն , որոյ պատուհանն անճառեալ է . յորում կայ
փափկութիւն և ցնծութիւն անմխիթարեան , * եթէ մեք ոչ մտաք 55
ներքինք . * և յորժամ արգասրոցն երեսք լուսաւորեսցին 54
ցին երբեք զարեգակն , և մերք երեսք մթամած երբեք
դիւրեր այլևայլ ջնջին . արգարև իսկ ոչ երբեք ածաք ըզ
մոսա ի ներքնատեղեն եթէ զինչ ոտնիցիմք յետ մահուն
հրեշ : * Ո՞վ ադամ զինչ գործեցեր . դու միայն մե 48
ղար , և քեզ միայնոյ չէզև վիշտ , այլ ամ հաւատացեալ
ամեցն որ ի քէն ծնան : * Եւ ասացեալն և ասէ , աչքս 57
առուցին յերկրէն մերմէն զչարն , զի մի՛ երեսացեն զայն
զոր ասացին . այլ մերմէնովք զչարն՝ ընկալցին զբարիս :
առ մեզդիանէ * ընտրել զնեռնս և զմահ : քանզի մեռ 59
սէս ասաց զայս նմ , * և նք ոչ հաւատացին նմա , և 60
ամեցն յետ նր մարգարէից , և ասէ որ խօսեցաւ ընդ նա :
* Եւ ասեմն և ասեմ . գիտեմ և այգպէս հաս 61
տատ , եթէ յողորմել ողորմած է բարձրեալն , * և ի 63
գթալ գթած է՝ որք զառնան առ նա . * երկայնամիտ 64
է որք մեզանէնն . * և ապրգիւ ի , քանզի յօժար է և 65
ի չնորհել և ի թողուլ պանցանսն , զինչ չահ իցէ բազմ
ընչեցն . եթէ կորիցեն այնչափ ոգիք զոր ստեղծ , և
ասկաս ոգիք միայն մի կորիցեն . * գիտեմ զի բազում 66
ողորմ է . * եթէ ոչ ողորմեացի , ոչ կարէ ապրել ամ 67
մարգ . * նոյնպէս և չնորհէ է , եթէ ոչ չնորհեցէ և 68
թեթևացուսցէ զմեզս մեր իւրով մարգասիրութենէն . ոչ
կատարեցէ ամ մարգին ապրել : * Գաստատուր է որ յան 69
գիմանէ և գատէ , և յետ յանգիմանութեն չնեզադրէ .

Digitized by Google

զի [illegible] մեզադրիցեն և տանջիցեն զբազմութիւն առաքեալ-
քուն, ոչ ոք ճշտացեալ յոմէ բազմութէ արտաքոյ քան զառա-
քեալսն. և ուր իցէ ողորմութիւն նոքա զոր խոստացան,
կամ գթութիւն, կամ քաղցրութիւն, կամ մարդասիրութիւն.
մեզ օգուտ իցէ այն, եթէ ոչ առառաքեալ մեզառա-
քացն : Արիթէ վն այնորիկ սահեցեալ զայնչափ ոտիւ՝ զի
վարձացէ, քան լինիցի, ոչ գիտութէ լև է. չափեցիցէ եթէ
զի՞նչ գործիցէ մարդն՝ յառաջ քան զծնանիլն նոր. և
ձգի նա գիտակ է յառաջ քան զլինելն նոր :

1 Եւ պատասխանի և ասէ ցնա, որ՛ի վերջ է քան զքեզ Գէ.
մի խոսիր զայն, և մի կեղծաւորիր առաջի աչ. որ ը-
հրամայեալ է քեզ զայն խմանց. Օգայս աչխարհս վասն
բազմաց ստրար, իսկ զայն վն ասկաւուց. զի եթէ
պէտ և յառաջգիտութէն առ՛ի նմանէն բազում է,
այլ զինքնակամ կամէն չնորհեաց մարգկան՝ զգոր-
ծոյն գիտութէն, զի գիտացեն զոր գործեն՝ եթէ ոչ
տանջին. ընդէր որք զնոյն մարմին ունին, և զնոյն
նիւ չարժմանցն, և արդարոցն ոչ նմանեցին, ոչ
միայն զնոցա Ճանապարհն ոչ գնացին, այլ և արհա-
մարհեցին զնոսա, և գարշեցան՛ի վարուց նոյ. վասն
այնորիկ բարձրեալն սահեաց յայն յաչխարհ :
2 *Ասացից քեզ և առակ մի, և պատասխանի տուր ինձ-
եթէ խնդրեցես զերկիր տալ քեզ երկիր որ բղխէ տե-
սիլ պատուականաս և մեծագնի. և ասցէ քեզ երկիր
որ ածնէ տեսիլս ազգի ազգի, ոնդ զպատուականն տա-
կաս, և զանարգն կրկին. ոչ նոտիցես ընտրիցես քեզ
3 զպատուականն, և զանարգն՛ի բաց ընկենուցաս : *Ի-
մացայ այսուհետև եթէ Ճշմարիտ է օրինակդ. և ա-
4 սացի եթէ ուղիղ է, *և սկսայ ասել ընդ միտս իմ. ո՞վ
անձն իմ վայելեաւ ոնդ և կամիս. և ցածն զմիտս եր-
5 կիր զի լուիցես, * և երեխցես ուր ոչ կամիցիս : զի
ոչ եթէ քեզ տուեալ է կամ պատրաստեալ՝ բարիքն
վայելչասե. բայց զայս միայն տակաս Ժամանակս կե-
6 նաց : *և եղի՛ի մեղ զարձեալ ասել քանս ինչ առա-
ջի բարձրելոյն, եթէ ոնդ տացէ մեզ սերմանիս արդ-
եանց, յորում լինիցի մեզ պտուղ. և կամ՝ ոնդ բերկ-
ցէ ամ տեղի ապականեալ՝ արդիւնս բարեաց գործոց՝
7 և ապրեսցէ, թէպէտ և ոչ ապցէ : *Գործ եմք ձե-
ռաց նոր. և վն այնորիկ արժանի եմք ողորմութէն նր,
8 *զի տան կենդանացուցանի զմեզ. յայտ է յորոց յար-
գանդին ստեղծու հանապազ զմարգն. և տայ կենդա-
նութէն և կերակուր, նոյնպէս և անտեսութէ ազգի
ազգի սերմանցն գինուով և ձիթով, հրով և ջրով, ին-
նամեաց Ժամանակաւ՛ի բնութէ յարգանդի մօրն ծնա-
9 նի զմանուկն, խնամատարէ մատակարարէ նմա *և ըզ-
գուշութէ պահէ զնա. և յորժամ հատուցանէ և ապ

Digitized by Google

'ի ժամանակի իւրում զաղաչեն, * զոր նա հրամայեցեալ 10
ծնանել, 'ի գիրկ վկայեն * միշնէլ ց ժամանակ մի, և 11
յետ այնորիկ վայրկեան իւրով խմասատուիցէ, և կեղ-
ծակրիկ քերուածք պատուոյ իւրոյ. * և խրատուն զնա իւրովք 12
որինակիւք. և առ սակաւս տեսակս առնեցուցանել 'ի նմ
զնմասատուիցէ և զդիտուիլ ետ չարեացս և բարեացս. և
որ զնա հոյնասէս: * և յետ այսր ասի մեռուցանել զնա: 13
Այնպէս ունէր իշխանութիւն 'ի վրէ գործոց իւրոց. * քանզի 14
ասպատ էր կորուսանել զնա յայնչափ ժամանակս առանց
գիտելոյ. և ծնեալ աչխատուէիցէ և ցաւոք և վաստակեալք,
անուանեալ, և խրատեալ գիւրին կարգաք, զի՛նչ օգուտ
իցէ: * Եթէ մինչդեռ զայս խորհէր, բացեր զերկրան համ 15
և սկսաւ ազատիլ զբարձրեալն, և ասէր. ետր ասծ, իբրև
զնծծ քառմ գործոց ողորմեան, և քառմ արարածոց. և
ոչնչական լեր քառմ առացուածոց, և ասելի ես քառմ
ժողովրդեանն. վա որոյ ես ապատս, և ժառանգաւորեմ 16
քառմ, վա որոյ ես արհամարհ եմ, * և ազգիս երկիր. վա 17
որոյ ես ապատ, և զառաքեալ աքրատմոս, վա որոյ ես
խռովեալ եմ, հայիս 'ի մէջ, և հոգուիս զմիշ. և զայն
յանս մեր. * զի լուայ ես զանհնոյսն մեծ, զոր առ 18
յապատն լինելոց իցէ. * վա այնորիկ ատրարիչ ամեներ 19
կայնեալքս բարձրեալ, լուր ձայնի իմոյ, և ոչնչին գիր
քանիդ իմոյ զոր խօսեցայ առաջի քո, յաղօթիւ հաշ-
ուոյիւ քո:

ԱՂՕԹՔ ԱՐՏԱՔԱՀԻՆ ԵԶՐԱՅ:

Այր բնաւիւրաքդ ես յառ իսոհուած, որոյ աչք զնմ ինչ հա- 20
ւատացեալ առ ասանձին և քննեն, և վերանայարկք իւր
յօգաս: * որոյ աճեռս անձատ, և փուռք անպատում. 21
զորով շուրջ կան բազմութիք զօրաց հրեշտակաց՝ որք
կիւրեղս պաշտեր, * և հրամանատս նոր և բանիւ զգործս 22
'ի հուր դատաստանի: * որոյ քանին անշարժ և հզօր, 23
զնմ չարիսն ըս իւրացանչիւրն կարդի, որոյ հրամանն
ատատիկ, և կարգն ահաւոր, որոյ հայիրն յատանիքն ցա-
ցանիք զանգունգս, և բանին սպատնալիքաց՝ պատատուէ
զերկիրն. զնմ զոր կասի յոյնէ ատեղծու, և զերկիրն
զօրութիք փոխէ. որոյ հնչմարտուէին վկայիք: * Լուր ձայ- 24
նի ծառայի քո, և ատնկդիր խնդրուածոց պատատուիկ
քառմ, ատնսա քանիդ խնդ: * Մինչդեռ կենդանիս եմ 25
խոսեցայց: * մի հայիր 'ի գլորուածն. որք ունին կասս 26
պատհիր զերբատանիս քո, յաղթեցաք նն 'ի խորհրդոց չա-
րին: այլ ողորմեայ իբրև բարերար և փրկիչ. և խոր-
նայեսի և հատատատեսի իբրև զգատրանիդ, որ գոռ մեռցին
նս առանց մեղաց, այլ խնդրեմ 'ի քէն, մի հայիր յան-
ցանս ժողովրդեան քո, այլ որք ոտքիդն ծառայեցին
քիչ հնչմարտուէիք, * խնայեսի, մի հատատցաներ լսող 27
գոլ.

Digitized by Google

գործս իւրեանց անօրինաց , այլ վն այնոցիկ ոչք եր-
կիւղիք ապահեցին զուխաս քո՝ խնայեա , * և մի՛ ածեր
զմեսս վն այնոցիկ՝ ոյք գնացին չարութիւք առաջի քո.
այլ մինչեա ոչք՝ կոմոք զերկիւղ քո ծանեան , * և մի՛ կա-
միր կորուսանիցէ՝ ոչք զբարին իւրեանց անասնոց նմա
նեցուցին , այլ հայեաց գԹեոփիք՛ի ծառայս քո՝ որ՛ի
փառս քո յոտաստեալ են : * Ջի մեք և որ յատաղ քան
զմեզ ապրեանիք մնհու կամաց գործեցաք , դու ետր մեր
գաւառք , վասն մեր մեղաւորաց երկայնամիտ կոչեցար ,
* զի Թեպետ և մեք ըստ սպասի բարւոք գործոյք հաք ,
և ոչնինչ ըստ կամաց քոց ապրաքք , այլ զհետ մարմնոյ
ախորժանս գնացաք , գու գԹեացիս ողորմել յայնժամ
կոչեցաքիս ողորմած , * ըզի սրբոյիք քովք կամաք գոր-
ծեցին սրբոյիք , ոչ են կարօտ ողորմութ . զի իւրեանց
գործոց ունին զվարձս հատուցմանն . * Ջինչ երբ մեք
մարդիկ , զի բարկացիս մեզ առատ գութ : * ոչ ոք է
՛ի վըր երկրի ծնեալ՝ որ ոչ մեղաւ . * յայսմ ծանիցի քո
գԹեոփիք , յորժամ ողորմիցիս և ներեսցես մեղ . և
Թոյլտս զայրագործութիւնս մեր , որք ոչ ունին զհիւ-
բարեաց գործոց : Եթէ պատասխանի ինձ ոք , և ա-
սէ ցիս , եթէ գասնալով գարձցին առ իս մեղաւորք
յամ սրտե իւրեանց . * ոչ խորհեցայց ըստ առաջինն մե-
ղաց նոյ հատուցանել . այլ՛ի վախճան եւից հոգւոց
նոյ , ոյք գոկոյ՝ և դատեցայց . և այնպէս ուրախ եղէց
ի նոս , որ գասնանն՛ի բարի գործս . * ոյք ուրախ ի-
ցեմ յարդարս իմ : * Ընմանեցո զնս միամիտ միշակի . ոյք
հնակ վարդ անկէ՝ որչափ և կամի և յօժարէ . և քան
Թոմանակի իւրաքանչիւր խնամ տանի , ոյք պարտ է .
Թէպէտ լինիցի՛ի նոյէ ուժք տկարանալ և մերձենալ
յապականուԹ , որոց՛ի դէպ գհոգաբարձուԹ առնէ .
և եԹէ հոգաբարձուԹն յաղԹէ , ուրախուԹիք ուրախ
լինի . զի որ տկարանայն կամէր՝ զօրացաւ . ապա Թէ
ոչ ինչ օգուտիցի՛ի գէպ Թոմանակի , հոգաբարձուԹ՛ի
ոյց եղիցի լն տրամուԹ , այլտէս եղիցին՛ի վըր երկրի .
զրկայինամիտ լինիցի՛ի վըր նոյ բարձրեալն . զի Թէ զըզ-
ացին զն այն զոր օրինեցանն , գործեցին զբարիս .
ապա Թէ ոչ ասՀկնացին : * Պատճառ եւաւ և ասեմ .
զոյ հետւս միանգամ ներեցեր ինձ խօսել առաջի քո ,
ոգաչեմ գքեզ ասա ինձ ծառայի քումմ . * սերմանիք
շակին , եԹէ ոչ առցեն չափով զանձրևն չորանայ ,
ենդնատես և մարդ որում գու ոչ ողորմեացիս՝ ոչ կա-
ց ապրել . * վն այսորիկ խնայեա նոր՛ի ժողովուրդ
ջո , և ողորմեայ ժառանգուԹիք քումմ , զոյ սատցուա-
ոց և գործոց ձեռաց քոց ողորմեացիս : * Եթէ պատճառն
. ասէ ցիս . * ԹշուառուԹիք Թշուառացոյն մարդիկ՝
ր բնակիչքն են յայսմ աշխարհի . փոխանակ զի բնչ՛ի
ամ-

Digitized by Google

առաքչի հիւծր պատառուրիւն, և եկեցցին հատցեն կիսանգի
որ ոչ երևիւն։ * և անցցէ առաւակառութիւն և զատարիս, 34
ցէ ոսրանալութիւն, և պատրաստացեն դիմուհիք, և խոտա-
ներացին զրուանք առաչխատութիւն, յինքն առնիսիմա-
յն երկայնմատուի, և հասատաց ցուցցին զպատուէ խոր-
հուրդ։ * Եւ յիւր գործոց վարձք ինէր և արդարութիւն 35
ծաղկեացէ։ և յայնժամ երևեսցին առաղն հանդիսատան
աչիցն, և ձգնարհաս դրախտին փափկութիւն, և գիմ յան-
դիմանս տացին բովք հրոյ և տանջանաք յաւիտենից, և
որպն անմահ, զոր պատրաստատեղն է սատանայ և սո-
նորինաց։ և յայնժամ սահիցէ բարձրանալ ցաւգ պատան-
ռակիք զսեղնին հանդիսատան ձերոյ զոր պատրաստատեղն
էր ձեզ խաղբանն սրտրածոյ՝ մանկք ազատ հերանց, և հան-
դերձք, և խայտացեք երբեմն զորձս արձակեալ՝ ի կամ
ապոյ։ Եւ ատատցէ ցամքարիչսին և ցանօքնչին։ ան-
կինք և խնամիկք զնս որսոմ ոչն ծառայեցիք, և կամ
յորմէ ուրացայք։ և կամ զոր օրինս արհամարհեցիք,
հայեցարուք որ առաչի կայ ձեզ պատրաստատեղ ապրա-
ցոց փափկութեն, և ձեզ անձաչրատոյ հուրն և ատան
քանք յաւիտենից։ Եւ եղիցի օրն դատաստանին այսպէս
ան, ոչ արդուհին կացցէ լուսատու՝ և ոչ լուսինն, և
ոչ աստեղք ապայծառացեալ, և ոչ ամպք հովանատուք,
և ոչ որոտումն նշանատուր ժամանեսկայ, և ոչ հոգի զո-
վացիկ, և ջուր ի ծարաս հանդիսատեան, և ոչ հոգի քաղց
բարիսն։ և ոչ երկիղ ի հանդիսատան վատասկոց, և ոչ պի-
շեր ի զատարկ աչխատութենէ, և ոչ ապրուստ ի ծոց
ծոց ի յօժարութե։ և ոչ հատարակօր ի ձաչակութեն կե-
րակրոյ։ ոչ ձմեռն ի գործ երկրի պատրաստատե։ ոչ
ի գարուն ի ճնոտնգ երկրի պատրաստատե։ ոչ յամառն
ոսկի, և ոչ ազուն ի խնամ ածել պատուոյ (հանդոյ)։ ոչ
կարիսա ի բռնութե ծգոց, և ոչ անձրև յաչխատեն ծա-
ռոց, ոչ ցօղ ի մխիթարութե անկոյ, և ոչ ատատաս ար
նչանակիք զրոյս ատութիւն, և ոչ զամպամբ պիշերոյ խոս
ատարի յայտնիլ, բայց միայն պատուկ փառաց արդատոյն
ուրախութե։ Իսկ ամենարշատցն՝ հուրն անչէջ, և ագքնա
ւոր ջայխութենից, և տանջանաք միանգամատորք, ոչ
դատաստանին։ Եւտոս պատրեցին՝ յոգւոց հանդերձ և մա
մամ. երանի է նշ որ սահաս ժամանակս հատեալ ի ձեզ
վմ բարձրութե փառացն, և երդիկ մեք՝ որ առ սահաս
ժամանակս ազատաք զիսամն մեռելոց մերոյ, և ի տանն
քանս յաւիտենից մնասնեցեք, և յայնչէջ հուրն տանջիչքն հա
նապատ։ լաւ էր ձեզ չէաք խակ ծնեալ։ ձմ ի ձեռքոյս ոչ
գնէն կենդանեսցս ոչ մեղաւ։ և կամ ոչ ի ծնեալոցս ոչ
անց զկրատմնաս։ նմն։ ոչ ատատնեսին՝ տանկատուց ի այն
աչխարհ յուրախութե։ և բատմեալ ի տանչիսանս, զի ա
մենեքեան առ հատատուկ անօրէնութե ընտրեսեսցուք երջ

Digitized by Google

քիւտացաք զՀամասպարհս կորընտեան և զաւուրս մահու, և հեռացաք ի շքմարտութենէ կենացն : Եւ պատմեմք և ասեմ ցնոս . գուա տասներ թէ սակաւք են արդարքդ, և քանքն են ամբարիշտք . և արգելուր առ այս . սկսանս պատասխանիս լեզուիցս՝ տալոցքեն զայն ինչ ըստ նոցա արժանաւորութենէն պատրաստանիցս զնդիւրին, միթէ ոմն անարժանն իցէ՝ նոցա նման հատմարեսցին , և կամ նմանն կապարոյ, և կամ խեղդոյ, և կամ այլ խիղճ նմանն : Եւ տացի ինչ : և ասէ ցիս . տասն գուա ցերկիր ընդգէր ոտն գնեցին շատ ծնանիս , նոյնպես և զոսկին ոչ քեզնեա : և նա պատմեմք տացէ քեզ և ասիցէ . քանզի յաշխատ է խեղդին քան զերկաթեն , և երկաթեն քան զպղինձն , և պղինձ քան զարծաթեն , և արծաթեն քան զոսկին , և ոսկին քան զականս պատուական : ընտրեսցի այսուհետև, և սեւ Թէ ոչ պատուական է և ցանկալի : և տացի Թէ ոչ գիտէ Թէ ոսկեայն և նուագեղն է ցանկալի : Եւ ասէ ցիս , Թէ ոչ մարգկան Թուի նուագեղն՝ պատուականն և ցանկալին , նոյնպէս և բարձրբերձին ասիկաս արդարքդ պատուական են . և ուրախ լինին ի վերայ ասկասուցն , որ փառաւորեցին զանուն նը ի վերերսի , և ի ձեռն նը անուն նը օրհնի և գովի . վս այնորիկ ծագիկասցեն արդարքդն , և փառաւորեսցին առաջի նը : Եւ ակ բազմմարմնին անիրաւքսատ՝ մերկի նմանեսցէ , և պատրաստեալ է հրոյն բոլորելոյ . եղիցին երեսք նը յամօթ և յանարգանս : Եւ զայս մինչդեռ խօսէր ընդ նս , ես հանի յոգւոց և խուզվէի , և հեռաղէր յիս հոգի իմ, և ասէի . ով երկիր ընդգէր ծնաւ զմարդն , զի ի տանջանս յաւիտենից մնասցէ նեցուկ . վս այսորիկ սպասցէ ազգ մարդկան , և զնծայ գազան վայրի , և կոծեսցին ամ ծնունդք բանաւորաց , և ուրախ լինիցին ամ չորքոտանիք . յոյժ լաւ է նոցն քան մեզ , զի ոչ յարուցեն ոչն ունին , և ոչ դատաստանաց ինան : մեզ զի նչ օգուտ է երէթ ի դատաստան մտուցնեմք և ի տանջանս անդադարս . երանի Թէ չէր մեզ յարութիւն , զի յաւիտենից տանջանացն ապրեցաք : Եւ զայս մինչդեռ ամաւ ածէի , և ասէ ցիս . իսկզբանէ արարածոց յաւուրք քան զմարդն լինելոյ ի վերերսեաց երկրի , յաւուրքն բարձրեալ յաւուրցն պատրաստեաց զանդի փափկութենէ , և զանձկանաց . խնայեսցեն ոչ ունէին օրէնս որով կարէին ապրել , և ոչ պահեցին , այլ արհամարհեցին . զի նչ պատճին ունէին ասել յաւուրն վախճանի : զի այնչափ ժամանակս երկայնամտեաց բարձրեալն . և նչ արհամարհեցին զոմանս զանձինս իւրեանց : Եւ ասէ պատճին և ասեմ ցերեսին նը . ինդրեմ ի քէն տէր՝ ասա ինձ, երեթէ յետ մահու յորժամ պահանջի ի մեզնջ զիւ բաքան-

Digitized by Google

չինը զոգիս մեր. երթայցուք ի տեղն առանձնական. և
թե չանգստութեամբ լինիցիմք միմեանց. ցօր գաստատանին.
եթե յայսմ հետէ մոռանիցիմք ի առանձնատ եւ ազատիմք
և ասացից և զայս քեզ. գուս մի հաշատիր զբեղ
ընտհատարտան. զի քեզ և նմանոցազ քաց ազատութ
տեսալ է գանձն լի բարութեք, որ ոչ յայտնեացին քեզ. միչն
չե ի վախճան ժամանակաց: Լսեր այտուհետե մի ո
րոց հարցեր զ, այտպէս է բանն. զի յորժամ հրամանն
մահու եղանե յատաչ քան զմարդոյն ազգս հանեցոյ, ան
դէն վազվազակի բաժանի չունչն ի մարմնոյն, և երբ
թայ ի տեղն որոշմանն իւրոյ. և եթե իցե լի գործովք
բարեաք, և ազատհալ զաստուածրանա բարձրելոյն. և յո
րում ժամանակի եր յապականականն ի ճնանական մար
մնոյն բնութեն, ծառայեաց ամբծութ ի հաստատութ
յեամ ժամու վրատց. Նա ցնծայ և ուրախ լինի ի հոգի
գըստեանն յերեքնեկեան հանդատարհին: Ազաչքին հա
նապատրհն՝ որ բեզմ աչխատութ ձգնեցաւ առ ամեմ մեզ:
Երկրորդ ճանապատրհն՝ ուր ամեմ զաստրատութեան ըզ
մեզ զատնիան: Երրորդ ճանապատրհն՝ վկայութեն
զոր վկայէ նմ ած, եթե մեծ հատատով ազատհատց որ
առուան նմա սրեզքն: Զորրորդ ճանապատրհն՝ յորում
յայտնինն նմա ազատութատու բարեքն, եթե ոչ ք հրեշ
տակս ի բաղում խոպտպատեր ազատատարեալ ազատի:
Հինգերորդ ճանապատրհն՝ փառատարեալ ք տ
խոսք, զի մերկութատ զատպականութեն. և այնուհետե
ք հրեշտակս հաշուի փառատգիր զանվախճան լոյսն:
Վեցերորդ ճանապատրհն՝ յորում ցուցանի եթե ոչ ե
րեսք իւր լատատարին երթե զատրդակեր, և ոչ այնու
հետե ազատիանութ մեծանան եւ նեղեալ զորդ ճանապատր
հըն՝ որ ի վեր ե քան զամ ճանապատրհս, յորում ազատ
ծի վատատհութ և հատատրդակութ, ոչ ասելք լոյ և կամ
ազատիատեր, այլ ցնծալով փառեցայ ատատանեալ զերկնա
ոյ. ոչ ծառայեաց ամբծութ ի կենդանութեն, ազատ
և փառատարեալոյն է. և ընդունելոյ ք զվարձս հատատց
մանն: այս են ճանապատրհք հոգետեղ արդատոյն: Իսկ
ամբաղթողացն հոգիք, և ուրք ոչն ազատհեցին զազատատ
իրանն բարձրելոյն, և ատ հատատրհեցին զօրենս նր, և
գատրդեցան ի ծառայից նր. ոչ վազվազակի տրչեալ հոգիքն
ի տեղն հանդատանան. այլ վազվազակի տրչեալ հոգիքն
ի մարմնոյն տրատութ և վշտագ ընդ երեքն ճանապատրհ
մեզեն ի ատենկանան յատիտեն: Ազաչքին ճանապատրհն՝
զի Թողին զօրենն և փոխեցին զհրամանս բարձրելոյն:
Երկրորդ ճանապատրհն, զի ոչ կատարեցան գատնեալ և ա
պաշխատրեալ մինչդեռ յայտմ աչխարհի էին: Երրորդ ճա
նապատրհն՝ յորում նեղեին ատանձնեալ զատրգատան ի
հանգիստան, և զնւրեանց ատենկանին: Զորրորդ ճանա
պատ

ապրիշն՝ որ ինչ և ամեայ՝ ի վախճան ժամանակաց՝ ի մէջ
առընկենալոյ հուր։ Ելինգեներորդ Ճանապարհն՝ յորում
առնանեն զայլոց հանգիստ հաձոյ բարձրելոյն, և պահ
պանեալ՝ ի հրեշտակաց ապաստարուքեն և յանբծու
թեն յոյժ։ Վեցերորդ Ճանապարհն՝ որ առնանեն յայնմ
հեռի զպատարաստեալ արքայութենն սքց՝ և զիւրեանց
անճանգն ամենևին զկորուստն։ Եօթներորդ Ճանապար
հին՝ որ ե քան զամ Ճանապարհս՝ ի վեր, յորում հաս
չին և մնային ամենեքումբ և անարգանաք, և պատարեալ են
իմաստուքե և երկնելոյս։ Ըստ նե առնանեն զՃանապարհս
բարձրելոյն որոյ առաքի մեզան կենդանիքն՝ ի մարմինի,
և առաքի արգարոցն առնիքելոց են։ Եւտու պատճառ և
առեմ։ Զայ ժամանակ հոգւոց առ՝ ի առնանել ի
ոտն առնիքին յետ հրաժարելոյ նոցն՝ ի մարմնոյ անտի։
Եւ ասե տեսս։ Զայ ժամանակ, ոչ անգարձուք՝ այլ
առնիքանաց։ զի՝ ի առելիս խոշտանգանաց արգելեալ են
մեղաւորաց ոգիք, և պատհին՝ ի առնիքանս ահաւոր հրեշ
տակաց մինչև յորն յանդիմանութենէ և գառաստատանաց
և հատուցման բարւոյ և չարի։ Ասացի՝ խնդրեմ՝ ի
քենէ՝ ներեա ինձ և պատ հարցանել։ Եւ արդ՝ յաւուրն
գառաստատանի կարիցեն արգարքն հրաժարեցուցանել
զամենարիչն, և կամ առնել յաղաչանս վա՞ նոցն, ոչ
վա՞ որգուց, և կամ որգիք վա՞ հարց։ և կամ եղբարք
վա՞ եղբարց, կամ ազգ վա՞ ազգի, և կամ սիրելիք վա՞
սիրելեաց։ Եւտ պատասխանի և ասե տեսս։ Մի ոք խաբեսցի
յայսմ։ զի յաւուրն դառաստատանի առնաւորութենէ լինի,
և ամ՝ շնմարտութենէ կնքեսցի։ զի զոր օրինակ ոչ ոք զոր
առաքեսցէ զոմն՝ ի մեռանել ընդ՝ քո, կամ՝ ի քոն կալ,
կամ հիւանդանալ, կամ յուսալ, և կամ յղմտել, նոյն
պէս և ոչ այն ժամ ոք կարասցէ վա՞ ոմեքէ պատարել։
և կամ զոք հրաժարեցուցանել՝ ի առնիքանաց։ Իւրաքանչ
6 չիւր իւրմանոյ գործոցն գառնիսցեն։ * Եւտու պատասխանի
և ասեմ։ զի՝ ամ եղէ աքրատամ պաշ
տաց զքեզ վա՞ զովեալ և վա՞ առն տր, և մովսէս վասն
8 հարցն մերոց։ որ մեռան յաւուրս նր, * և դաւթի վա՞
հատուածոց ժողովրդականն, և սողոմոն վա՞ սրբուքեն,
9 * և եղիա վա՞ գալոյ անձրևին, և եղիսե վա՞ կենդանի մե
ռելոյն, * և եզեկիայ վա՞ ժողովրդականն յաւուրս սե
նեքերիմայ, և վա՞ իւրոյ առաքելոցն, և այլոց վա՞ այ
1 լոց։ * զի ամ յորժամ ապականեսցէ զարգանալը և ա
նեքրաւուքեն ահէր, խնդրեցին արդարքն վա՞ ամենարշ
տասցն յայ, և ընկալցեն ընդ՝ իւր յայնժամ այս ոչ լինի։
2 * Եւտ պատասխանի և ասե տեսս։ յայսմ աշխարհի ամեն խընդ
րեացն արգարքն՝ առցեն։ քանզի յոգւոյ նոցն ապաշ
3 խաւքեն վա՞ որոյ բարեխոսեսցեն։ * զի յայնմ աշխարհի՝ ամ
հատաստման է, և ոչ փոխաց։ Իսկ յայնմ աշխարհի՝ ամ

Digitized by Google

Նաց, յորում անցանէ կարգ ապաշխարուքն, * և վճիռ 44
Ճանաչաւ է ապականութիւնն, և լուծեալ է աղքատութիւն,
և խափանեալ են հաւատացք, և զարդացեալ արդարութիւն,
և ծագէ Աշխարհութիւն, * ոչ ոք կարէ ողբալ, որ վէ 45
իւրոյ յանցանացն գործոցն է՝ի տանջանս և՝ի դատաստա-
տանն: * Եւ ասացի ցնա. ո՛չ իսկզբանէ իսկ ասացեր 46
զայս, եթէ լաւ էր՝ եթէ չէր իսկ ծնեալ՝ի վէ երկրի,
քան թէ վտղվաղակի կորուսեալ. * զի՞նչ օգուտ իցէ 47
մարդոյն, եթէ հասեալ իցէ՝ի քաղաքս ժամանակաց, և
կեանքն տրտմութիւ իցեն, և չկա մեռանելոյն՝ ակնոսկի
չի ասէքանաց. * մեզ զի՞նչ օգուտ իցէ մեղաւորաց, 49
եթէ խոստացեալ իցէ չարաչարել մահս. և մեք
սրժանի մահու գործս գործեցաք. * զի՞նչ օգուտ իւ 50
ցէ մեզ, եթէ արդարոցն պատրաստեալ իցեն ամենաճոխ
բարիքն, և մեզ մեղաւորացս ամօթ. * զի՞նչ օգուտ իւ 51
ցէ մեղաւորացս, եթէ չտեմարանիք բարեաց արդարոց
են, և մեք մոլորեալք եմք ճարտուք. * զի՞նչ հաղորդ 52
գտանիցէ իւյէ մեր ընդ չարութեանդ որ գանձեալն է
բարեաց. մեք ընդ դժուար ճանապարհն գնացաք. * զի՞ 53
տանն մեզ, եթէ երկինաւոր դրախտն պատրաստեալ
իցէ անբծացն, որոյ պտուղն անմահամ է. յորում կայ
փափկուն և ցնծալի անվախճան, * եթէ մեք ոչ մտա- 55
նիցեմք. * և յորժամ արդարոցն երեսք լուսաւորեա- 54
ցեն իբրև զարեգական, և մեր երեսք սեւութիւն իբրև
զգիշերը աղքատիկ չիցեն. արդարն իսկ ոչ երբէք ածաք ըզ-
մուռս՝ի կենդանութեն եթէ զի՞նչ ունիցիմք յետս մնալոյն
հրեշ: * Այ՛ մարդ զի՞նչ գործեցեր. դու միայն մե- 48
ղաւոր, և քեզ միայնոյ էգիտ վիշտ, այլ ամ հաւատարակ
ամէնն որ՝ի քէն ծնան: * Եւ պատասխանի և ասէ, ասչխա- 57
տասցին յերկրի մերժել զչարն, զի մի հրեշտեղծ զոյն
զոր ասացին. այլ մերժել զարն ընկալցին զբարին:
ամ մարդկանէ * ընտրել զկիանաս և զմահ: քանզի մով- 59
սէս ասաց զայս նոյ, * և նէ ոչ հաւատացին ցամա, և
ամէնն յետ նո՛ր մարդասիրէից, և ձեզ որ խոստացաւ ընդ
* Եւ պատասխանի և ասեմ. գիտեմ և այդպէս հաւա- 62
տամ, եթէ յողորմել ողորմած է բարձրեալն, * և՝ի 63
գթալ գթած է՝ որք դատանան առ նա. * երկայնամիտ 64
է որք մեղանչեն. * և սպարգև ինչ, քանզի յօժար է և 65
՝ի շնորհել և՝ի թողուլ պայծառին, զի՞նչ չհաւ իցէ բարձ-
րելոյն. եթէ կորիցեն այնչափ ոգիք զոր ստեղծ, և
ասկաս ոգիք միայն մի կորիցեն. * գիտեմ զի բազում 66
ողորմ է. * եթէ ոչ ողորմածի, ոչ կարէ ապրիլ ամ 67
մարդ. * նոյնպէս և շնորհիչ է, եթէ ոչ շնորհեսցէ և 68
թեթևացուսցէ զմեզս մեր իւրով մարդասիրութեն. ոչ
կարասցեմ եմ մարդին ապրիլ: * Ասասաւ ոչ որ չանգ 69
գիմանէ և գասէ, և յետ յանգիմանութեն չմեղադրէ.

Digitized by Google

զի ինձ ոչ մեղապարտիցէ և տանջիցէ զբազմանալ առա-
կուածն , ոչ ոք ինձանէ յայտ բանզմանէ արարածս քան զաս-
կաւծն . և ուր իցէ ոգւոյմունքին նր զայր խոտասցանն ,
կամ գիտութեն , կամ քաղցրութեն , կամ մարգասիրուն .
ասէ օգուտս իցէ այն , եթէ ոչ տատասկաւ մեղուս-
քացն : Մի՛ինչ վս այնորիկ տանջէ զայնչափ ոգիս՝ զի
գործացէ , քան չիցէ՝ ոչ գիտաւ՛ չի է , չգիտիցէ ինչ
զի՛նչ գործիցէ մարդն՝ յատաջ քան զծնանելն նր . և
ծնեալ նա գիտակ է յատաջ քան զլինելն նր :

1 Եղա պատասխանեմ և ասէ ցիս , որ՛ի վերր է քան զքեզ Գլ.
մի խօսիր գայն , և մի կերգծապատրիր առաջի ոյ . որ ը-
հրամայիցէ է քեզ գայն խնդոյ : Ջայս աշխարհս վասն
քաղցոյ ստրար , իսկ զայն վս տակաւուց . զի ինձ
պէտ և յատաջգիտութեն առ՛ի նմանէն բազում է ,
այլ զինչնաւոր կամեմն ընտրհաց մարգկան՝ զգօր
ծոյն գիտութեն , զի գիտասցեն զոր գործենն՝ ինձ ոչ
տանջինն . ընդհր որք զնոյն մարդին ունեն , և զնոյն
անտ չարժանցն , և արդասցեն ոչ նմանեցցին , ոչ
միայն զնոցա ճանաչապարհն ոչ գնացին , այլ և տրհան
մարհեցին զնոսա , և դարձեան՛ի վարուց նց . վասն
այնորիկ բարձրեալն տանկաւս պահեաց յայն յաշխարհ :

2 *Ես ասացի քեզ և առակ մի , և պատասխանեմ տուր ին-
ձի՝ ինդրեցես զերկիր տալ քեզ երկիր որ չափի տա-
սիլ պատուականաւս և մեծ տգիտի . և տացէ քեզ երկիր
որ տանէ տեսիլս ազգի ազգի , ոչ պատուականաւն առ-
կաւ , և զանարգն կրկին . ոչ նատիցես ընտրիցես քեզ
3 զպատուականն , և զանարգն՛ի բաց ընկենուցուս : *Ի
մեայ այսուհետև եթէ չշմարիտ է օրինակդ . և ա-
4 ասացէ ինձ ուղիղ է , *և սկսայ ասել ցնմանս իմ . ամ
անձին իմ վայելեալ ոչ և կամիս . և ցածն զմիտս եր-
5 կիր զի լուիցես , * և երկնիցես ուր ոչ կամիցիս : զի
ոչ եթէ քեզ տուեալ է կամ պատրաստել՝ բարիքն
վտանգչուեն . բայց զայս միայն տակաւ ժամանակս կե-
6 նաց : *և եգի՛ի մեր դարձեալ ասել բանս ինչ առա-
ջի բարձրելոյն , եթէ ոչ ասացէ մեզ աերմանիս արդ-
եանց , յորում լինիցի մեզ պատուհ . և կամ ոչ քերթ-
ցիք ամ տեղի ապականեալ՝ արդիւնս բարեաց գործոց՝
7 և ապրեսցէ , թէպէտ և ոչ տայցէ : * Գործ եմք ձե-
ռաց նր , և մի այնորիկ արժանի եմք ոգոյմունքին նր .
8 * զի սատ կենդանացուցանէ զմեզ . յայտ է յորոց յար-
գանդին սատղծու հանատազ զմարդն . և տայ կենդա-
նուքին և կերակուր , նոյնպէս և անտեսուքէ ազգի
ազգի աերմանոյն գինեով և ձիթով , հրով և ջրով , ին-
նամնեալ ժամանակաւ՛ի բնուէ յարդանդի մօրն ծնա-
9 նի զմանուկն , խնամատուքէ մատակարարէ նմա * և ըզ-

Digitized by Google

'ի ժամանակի խրտում զազային, * զոր նա հրամայեցեալ 10
ծնանել, 'ի գիրկ վկային * միջնէն ց ժամանակ մի, և 11
յետ այնորիկ վարել նմին խրտով իմաստասէրքէն, և միւս
բանիցն բերել զայլ ազգայ խրտոյ. * և խրատուն միւս խրտովք 12
օրինակօք. և առ սակաւս առնուս ամենեցունցն 'ի նմ
գիմաստասէրքէն և զգիտուէ նմ չարիսցոյ և բարեացդ. և
որ չին նոյնպէս: * և յետ այսր ասի միւսոյն գնան: 13
այնուհետև ունի իշխանուէ 'ի վրայ գործոց խրտոյ. * իսկ 14
ազգայ մեկ կորուսցէ զնա յայնչափ ժամանակս առնել
գիտալ և ծնեալ աշխատուէքէն և ցաւոք և վաստակեօք,
սնուցեալ, և խրատեալ գիւրին կարգօք, զի՝նչ օգուտս
իցէ: * եթէ միւնչեւռս զայս խորհիցէ, քանզի զգերծան եմ 15
և սկսայ աղաչել զգործիչսն՝ և ասէին. տար ասծ, երբեմն
գնած քումդ գործոց ողորմեայ, և քումդ ապրանաց. և
սդնակին ևրբ քումդ ստացուածոց, և ասէրքն ևս քումդ
ժողովրդեանն. վա որոյ եմ ազատեալ, և ժառանգեալ
քումդ, վա որոյ եմ արժանացեալ եմ, * և ազգիս ելէք. վա 16
որոյ եմ ազատ, և գտաւիկք աբրաամոս, վա որոյ եմ
խաւսելոյ եմ, հայելոյ 'ի մեզ, և հաշուիս գնեզ և գյանդ
ցանս մեր. * զի լուայ եմ զանիծեալսն մեծ, զոր ասա 18
յսաւայն լինելոց իցէ. * վա այնորիկ արարիչ ասծի եր 19
կայնաձիգ բարձրեալ՝ լուր ձայնի իմոյ, և ունկին գիր
քանից իմոց զոր խաւսիմս ասաւքն քո, յաղօթիս հաշ ա
ռաքն քո:

Աղօթք Մովսէսին Եգիպտոս:

Ահր բնաւիւրեալդ ես յաւիտեանս, որոյ աչք զնամ բնչ հաշ 20
ւասարեալ ասեանցն և քնեանն, և վերանայ յարիկք իւր
յօգս: * որոյ աւծոս անձնաս, և փուռք անպատուեալ. 21
զորով շուրջ կան բազմութիք զօրաց հրեշտակաց՝ երբ
կիւրեղս պաշտիք, * և հրամանաւս նոցն եր բանիւ զոգիս 22
'ի հուր դարձուցանէ: * որոյ քանին անպարտ և հզօր, 23
զնամ յարկանիք ըզ իւրացանչիւրն կարգէն, որոյ հրամանին
ասատիկ, և հարքն անհաս որ, որոյ հայելոյ ցասմանքեցաս
ցանիք զանգունդս, և քանին սպասաւորելոց՝ պատասեալ
զերկիրս • զնամ զոր կամի յոյնչիւ ստեղծուս, և զիրկալն 24
զօրուէ փոխել • որոյ ձգնամարտուէն վկայիք: * Լուր ձայ
նի ծառայի քո, և ունկնդիր խնդրուածոց պատասանիդ
քումդ, անսուտ բանիցդ իմոց • * միւնչեւռս կենդանեաս եմ 25
խաւսելոյց • * միւ հայիր 'ի գլուխս. որոյ ունին կամս 26
պատհիլ զհրամանս քո, յաղթեսցեալ են 'ի խորհրդոց չար
քինն: այլ ողորմեայ իրրև բարերար և փրկիչ. և իրրև
նախնեաց և հայասատեանց իրրև զգալոմանիդ, որ զաս միայն
ես առանց սկզբան, այլ խնդրեմ 'ի քէն, միւ հայիր յանձ
նաս ժողովրգեան քո, այլ որոյ ուղիղն ծառայեցին
քեզ ձշմարտութիւնք, * խնայեսցես, միւ հաստատեանցն զասս 27

գոլը

Digitized by Google

գործս քո, այլ միայն անօրինաց, այլ վէ՛ս այնոցիկ որք եր-
կիւղածք ապահեցին զուսմս քո՝ խնայեա՛, * և մի՛ ածեր
զնոսա՛ վէ՛ս այնոցիկ՝ որք գնացին չարութիւ՛ առաջի քո.
այլ յիշեա՛ որք կամաք զերկիղ քո ծանեան, * և մի՛ կա-
միք կորուսանե՛լ՝ որք զբազումն իւրեանց անասնոց նմա-
նեցուցին, այլ հայեա՛ց գԵրուսաղէ՛մ՝ի ծառայս քո՝ որ՝ի
փառս քո յուսացեալ են: * Ձի միք և որ յառաջ քան
զմեզ ապրեցանի մեհեա՛ն կամաց դործեցաք, գու ևր մար-
գասիրեր, վասն մեր մեղաւորաց երկայնամիտ կոչեցար,
* զի Ճեպով և միք ի որպիսի բարութիւ գործովք էիք,
և ոչինչ ի կամացդ քոց ոտարութիւ, այլ զՀիմ մնայիր
ապրիլ՛ և կամացդ, գու գԵրացիս ողորմիլ՝ յայնժամ
կոչեալքեր ողորմած, * Ճշմ արդարով քովք կամաք գոր-
ծեցին սրբուիւ, ոչ են կոտոր ողորմուե՛ն՝ զի խրատանդ
գործոց ունին զվարձս հատուցմանն: * Ձինչ եմք միք
մարգիկ, զի բարկացիս մեզ ատելագութիւ: * ոչ ոք է
՛ի վի՛ր երկրի ծնեալ՝ որ ոչ միգաս. * յայսմ ծանիցի քո
գԵրուսաղէ՛մ, յորժամ ողորմացիս և ներեսցես մեզ. և
Հռոմայեցս զամբարշտութիւ՛ մեր, որք ոչ ունին զհիւ-
բատեսդ գործոց: * Եթե պատասխանի ինձ ոք, և ա-
սէ ցիս, եթէ գտանելով գարձցին առ իս միգաս ուրք
յիմ որսե իւրեանց. * ոչ խորհեցայց ի առաքինի մե-
ղաց նոյ հատուցանել՝ այլ՝ի վախճան երկից հոգւոց
նոյ, ոմն գտից՝ և դատեցայց. և այնպէս ազատ եղէց
՛ի նմ, որ գտանեան՝ի բարի գործս. * ոմն ուրախ է
ցիմ յարդասս իմ: * Ցմանեցոյ ինս միամիտ մշակի. ոմն
մշակ վարէ անկէ՝ որչափ և կամի և յօժարի. և քան
Ժամանակի իւրաքանչիւր խնամ տանի, ոմն պարտ է.
Թէպէտ լինիցի՛ի նոցէ ուրեք տկարանալ և մերձենալ
յատելութեան, որոց՝ի դէպ գՀոգեարարձուն առնէ.
և եթէ հոգեարարձուքն յաղթէ, ուրախութի՛ւ ուրախ
լինի. զի որ տկարանալն կամէր՝ զօրացաւ. ապա թէ
ոչ ինչ օգտիցի՛ի դէպ Ժամանակէ, հոգեարարձուն՝ է
բաց եղելոցի՛ւ որոմուե՛ն, այսպէս եղեցին՝ի վի՛ր երկրի.
երկայնամիտ լինիցի՛ի վի՛ր նոյ բարձրեալն. զի թէ զըղ-
ջացցին ի՛ն այն ղոր օրինեցաւն, գործեցին զբարիս.
ապա թէ ոչ տանջեացին: * Պատկեր եղաւ և ասեմ.
որով հետև միանգամ ներեցեր ինձ խօսել առաջի քո,
ազաչեմ զքեզ ասել ինձ Ծառայի քումմ. * սերմանիք
մշակին, եթէ ոչ առցեն չափով զանձրևն չորանոյ,
* նոյնպէս և մարդ որումմ գու ոչ ողորմեացես՝ ոչ կա-
րէ ապրել՝ * վ՛ս այսորիկ խնայեա՛ ևր՝ի Ժողովուրդ
քո, և ողորմանց Ժառանգութի՛ւ քումմ, զոց առացեա-
ծոց և գործոց ձեռացդ քոց ողորմացիս: * Եթէ պատմեմ
և ասէ ցիս. * Թշուառութի՛ւ Թշուառացին մարգիկ՝
որ բնակիչքն են յայսմ աշխարհի. փոխանակ զի բեղմ-
ամ-

Digitized by Google

ամբաստանեսջիք զնայցին. և վը հանգիրձեսցեալ Յեհոիադա զգ
գեստս՝ ի նա ոտնձգ գիտուիցի : * այլ գուռ վը քո անկ 51
զմնասս, և վը փառացան որ քեզ մնայ՝ հոգւոյ : * զի ըստ 52
կայ քեզ Յշմարիտ գրաւիսն, և անկեսցէ ծառան Յշմա-
րիտս գրաւիսն. և ապատրատասեալ են կիանդրն՝ հանգիրձ
Յեսալ փափկութենն, չինեալ ե Յքեզն, յօրինեալ ե հանդ
գիսան, պատճուճեալ ե բարութենիւ, կիցեալ ե՛ի Յեկնի
* հիւանդութենն, խոտիանեալ ե՛ի Յեկնի մահ. յաճախի 53
եղեն գիտիւք. հակառնեալ ե՛ի Յեկնի ապաքանութենի
* անկասեալ ե՛ի Յեկնի ամ աչխատութի. յայտնեալ են 54
Յեզ գանձք անմահութե : * մի եւս ապաքէր վը կորստեան 55
Յոգոյ գործեանն, * զի ոչ Յեզ պատրատասեալ ե՝ ոչ վը 59
բազոյնն ասացի. Յոյնպես և Նշ պատրակուսեն հանգիրձ
Յեսալ են և առնիքանք : * Եթ արարն զմարդն ի սկզ 60
հիացե զնոսայնս իմ, և խորհեցե՛ի մահոտանեն յա-
խտեսնից, Նշ յամ Յամս հանեսցեալ գառնասցուցցեն
զիս, * վը այսորիկ գատաստան իմ հատատուսն ե : Եթ 61
խօսեցայ Շ ձեզ և ատացի. ապաքէր զքեզ ոչ՝ խօսեսցի
Շ Յշուտասեան Յոգոյգործեանն, զի լուիցեն՛ ի քէն՝ և
հատատասցեն. երկիցեն և գարձցին՝ և մի կորիցեն
այլ առիթացին : զի եթէ այլ ոք խօսեսցի, Յերբեմն ոչ
հատատասցեն յայամ՛ի մարգկանէ : Եթ պատճեն ոք
և ասէ, ես յամ Յամս ծառայից Յոնց որ հաճոյ են Յեմ
երկնաւորի զանձն իմ, և խօսեսցայ Շ ապրեանիս իմ
խակ այլոյն՝ ի ձեռն մարգկան ծառասցի զնա. եթ եմ
ոչ որ քննեմ զսիրտս և զերկիամառնեսն, և Յեմ ոչ
զմարգն. որ յառաջ քան զերկնեսն Նշ յորովայնէ. եթ
գիտեմ եթէ խօսեսցայ Շ ոն յանգիսին՝ Նշ ոչ Յեղ
զանգացին, այլ առատեր և ա առատասխանացին առատ-
բանեբոյ : Եթ ոչ պատճեն ոչ և ասեմ. խնդրեմ՛ի քեզ
բարձրեալ, ընդէր ոչ առաս մեզ աչխոյնի սերոտ, զի
գիտասցուք միայն զքարի, և զոյնն միայն ապրասցուք.
և Նմ միայն ցանկասցուք, և զնա միայն գիտեք զաղքր.
այլ յորժամ առաք զքարին գիտեսցին Շ այն կամիքն
զոր գուն ասես. ընդէր իսկ քնաս առնիցեր զմարգն,
զի զայն ունիցիմք ի նովաս մեղանչիցիմք : Եթ պատճեն
ինձ ոչ և ասէ. ես արարի զմարդն զի մի կորիցէ,
այլ զի զայս կեանս պատրոյ կեցցէ. և զայն կեսցես
Յաւանգեսցէ, և հանգոյն հրեշտակաց իսնց Յաս Նմ
գնմասատեսցի, գիտեր եթէ գինչ է բարին, կամ գինչ
Շ չարն. և պատասխանի գնա, և ասաս Նմոյ գնչխատաս
առնել զոր և կամիցի. և հնազանդ արարի եսմ զմա
որ՝ Յեղբոյ երկնից, զի իշխանաց Նշ. Եթ ոչ զմարգն
զանմահ բարին ատացին : Յուի նա զայնպիսի իշխան
Նոյ չկնէն ատ. զոր բարեաւք առեղծեալ եր՝ ոչ բարե-

Digitized by Google

ածոյ ի կիր արկ և մեղաւ. ոչ եթէ յոտն ինչ առնէր ի
այլ զգամ զոր ասաքն բարի յոյժ, խրատանէր որ և
զնեն՝ ի պէտս խրեանց եղեն՝ զի ոչ եղև երկաճի, ոչ
զի ապանդէ, այլ զի վերկիր գործիցէ, և ի պէտս
մարդկան եղիցէ. իսկ մարդիկ ոչ յոր առնէին ի նոքին
կացին, այլ որ ոչն գործեցաւ բարւոք՝ յայն ձեռնա-
մուխ եղեն. նոյնպէս և զայլ ինչ բարւոք եղեալ՝ ի
չար փոխեցին։ Ոչ այսուհետև որ բարւոքն առնէ զնիցէ
զատնձառք, այլ որ ոչն վայելեաց բարւոք՝ ընկնուսցի
նեաց զարարիչն նոցունց։ Եւ այնորիկ կան ինամն նոցա
առնջանքն. զի որք յինէն եղեալքն էին՝ աստեղծուած
ազարա է նոքօք առաքնորդեալ գիտասցեն զինս։ Նա և
որ ոչն վայելեաց՝ ինդոցանէն ծանեաւ զինս։ գ.ազարեան
63 այսուհետև, և մի ինչ հոգար վն նց։ * Եւսու ասացեալն
և ասէ, ինդրեմ՝ ի քէն որ՝ ոչ պահես զոհս, ոչ ունես
ժողով ածձն իմ՝ չհարցանել զքեզ. վն այսորիկ ըսկը
ծառայի քոմ. վն այսորիկ յաձախեցեր ինձ զաւազանի
ընչանացն. և ոչ ասացեր ինձ՝ ենէ մերթ իցէ կամ յո-
րժամ ժամու։

1 Եւ պատմեաւ և ասէ ցնա որ. չափելով նշանակեա գու-գը-
զչալուստ ընչանացն, և իցէ՝ յորժամ առացեա եմէք մերձ ի.
2 իցէ ոմ ասէ՝ ի կատարիլ։ * յայնժամ իմնամիկը զկատա-
րեան, այնրա է նախ լինել՝ որ սասացան նշանքն, և այն-
3 պէս գալ կատարածին։ * Եղիցի՝ ի մերձենալ ժամա-
նակին՝ խռովուելիք ժողովրդոց ; չարժմունք աստղաց
հեթանոսաց, նեռնպուելիք առաքելոցդ, տատանումն
աշխ, հալածանք քոյ հաւատոյդ. խաստրումն սրբ հաւա-
տոց, և երկմտելիք ժողովրդեանն. չիտի հեթանո-
անց, նեղուելիք քաղաքի, բռնաբարումն հրոյ ի աստիս
աստղիս. սատանելիք բանտիս. տրոշումն ազգի ազգի
քաղաքաց և գիւղից. առաքելոցդ մոլորուելոյ յայսոց
8 պղծոյ։ յայնժամ իմնացիս եմէք. մերձ է վախճան. * և
որ յայնժամ գացի ինձ աղաչանք, նա ասպրեսցի, և առաջ
ցեր զիրդիսելիք իմ. և զերկիր նոր, և զսահմանս իմ.
9 զոր սրբեցի յատաչ քոյն զյանիսանան։ * Եւ յայնժամ
առացեն աղհամար հոտք, և կոծեսցին և զաղաչեսցին,
որ տայիմ առնանդեն զնշանաւորսն իմ. վն այնորիկ նայ
և մնայ նց զաղաչատուկ գնասատանեն. փոխանակ զի
ոչ ծանեան զերկրպիտեխ օրինացն իմոց ; պահիլ զնմ որ
13 ՚ինոնա գրեալն է։ * Բայց գուշ մի խաղաներ զքեզ ընդ
14 այնպիսիսն, զոր բոյ հրոյն այրելոց է։ * Եւսու ասացեալն
15 և ասէ. * Եթէ բազում անգամ ասացի եմէք բազում-
ձեն կորուսանելոք, և՝ փոխանակ են ասպրելոք, և՝ ոչ
բազում այնպիսոսուն. ոմ կարասցէ զգուշանալ պատրաս-
առել այնպէս, ոչ և զո օրինիցն հրամայեն։ Եւ պատմեալն
որ և ասէ, ոչ ինչ ի վեր քան զմարգն հրամայեցի, և

Digitized by Google

ոչ անհնար . բայց ասեմ քեզ համառատութիւք , [Ի՞նչ ոգի գա-
կասիս պատուիրէ ի ծառայէ քոմէնէ, զգուշարար և գո-
ղոյ կենդանւոյ , և որ քեզ չար [Ի՞նէ , դու մի ընկերանայ
քոմա՞ առներ . և ոչ կասիս երախտաւոր լինել , և [Ի՞ն
սիրեացես զնոյն , և դու արատիրէր . զի [Ի՞ն զոյս կրկի
ի՞նդրօվր քոմոմէ քեզ [Ի՞նէր [Ի՞ասեացի , և դու նմի ա-
բասիկր . զի զձերդ ձեզ իսկ պատուիրեցէք . զի ոչ և
կամքն են , նդրնպես և գործքն . և ոչ գործքն են , նոյն-
պես և կամքն : Կորիցէ անդգամն և անմիտ ոգի , և
ապրեսցին պատուականքն և մեզգարիքքն . զի ոչ կա-
միմ [Ի՞ք բազմութեան ամբարշտից՝ ոչ փափագիմ ասկատուց
և սրբոց : այսպէս երկնցի , և այս կացցէ , և այսպէս
սահմանեալ է լինել , և ոչնչէ [Ի՞նացանէն ասցցէ մին-
չև երկնք գաստատան , և վախճան բանիդ խնդց : Եւ
[Ի՞քան գաղարեալ [Ի՞ր [Ի՞ խօսելոյն [Ի՞ն , և սահանեցէք ըզ-
փառս բարձրելոյն բնութեանէ լուսատարագացն քան
զաբեգաման . յայնժամ գնա և ասեր զնս ահ և գո-
զութեան , յայնպէս [Ի՞ փառացն գայր սա՞ս հրեշտակին որ
յառաջնումն խօսեցաւ [Ի՞ն , և զօրացոյց զնս , և գաղ-
ձոյց զպատմանան խաչին : Եւ պատուէր եղ [Ի՞նձ և ասէ .
մի երկնչիր և մի գողար , զի գոհր մեծ շնորհս ասա-
ցին ազ . * պահեա գու այլեա սատարս երբեմն , * երբեմն 23
[Ի՞ գաշտն ար ոչ գուցէ տոն կամ յարի , և ոչ այլ [Ի՞նչ . 24
բայց միայն ծագիկք . և մի [Ի՞նչ ձնչակիացես , և բայց
միայն [Ի՞ ծագիկաց գաշտին , ար գուն [Ի՞ցես : * և [Ի՞նգ 25
բնա՞ [Ի՞ բարձրելոյն առանց ժամնձրանալոյ . և [Ի՞ն ապ-
նարիկ երկից ես առ քեզ : * Եւ գնացի ես [Ի՞ բանի՞ն 26
[Ի՞ գաշտ՝ [Ի՞ տեղին որ անտանելով կոչիգարգաբ . և [Ի՞ր-
ասոյ անգ [Ի՞ վր ծագիկացն , և ձնչակէի անտի , և լինէր
ձնչակին նշ [Ի՞նձ [Ի՞ քազբրութեանէ , և յայգուն , և [Ի՞ կա-
բազութեանէ զօրաւոր խնդց : * Եւ երկն յետ ասաւոյց՝ միչև 27
բազմանալ կայի ես [Ի՞ վր խոտոյն , և գարձնալ խաղալիքր
[Ի՞ն սիրտ իմ ոգի զաստաքինն . * և բազում բերան իմ 28
և սկսայ խօսել առաքի բարձրելոյն՝ և ասել . * Ա՞վ 29
տէր ամե՞ որ ամենայն հզաւոց արարիչ ես , յայտնեալով
յայտնեցար հարցն մերոյ [Ի՞րկիրն յանապատ , յոր-
ժամ երկանէին [Ի՞ գիպտոսէ անցանելով Ը անապատն
անչուր և անապատ . և ասացեր ցնո , * [Ի՞ երթասջիք 30
արգիլք [Ի՞ն , և ունկնդիր լերուք բանից խնդց գաստ-
կըգ յակոբայ . * ահա ասացի քեզ սերմանիմ զօրհնս իմ , 31
երբ արասցէ պատուղ փառասարգացէ [Ի՞ [Ի՞ն ձեզ . իսկ հարք
քոն մեր ոչ պահեցին զօրհնս զո , մի այնորիկ կորեսան :
* նդրնպես և մեք որ ընկալաք զօրհնս զո՝ յանցեալք և 36
անօրինեցեալք : * բայց զնչնչէն զո ոչ կորեան . այլ [Ի՞ն- 37
ցին [Ի՞ փառս խրատանդ : * Եւ միչև զայս [Ի՞ն խօս- 38
սեր , համբարձի զաստ իմ և սահոն յայնմ ճոզմանէ . և

Digitized by Google

աչեա ինքն ի ծածկել և ցաւըր և լայր մեծաձայնութեամբ յոյժ ;
պատասխանել Տէրն գերդման իւր , և ասել ինքն ցնդ-
39 գլխով իւրով ։ * և Թագուհի զառաքինին զգանձս իմ յորուման
ինքն, գնաւոյ ածել զտարմանալին, Թէ յայսպիսեաւ սակ-
աղ կինն մարդ երևեցուցու , գտարձակ առ նա առնէ ցնա
40 * Թէ ընդ կինդ լաս և ընդ կնդ կածիս գառանապէս : Եթա
41 պատմեն և ասէ ցնա * Թագ առաք ինձ ասէր՝ զի լացիջ
զձա՝ և յաւելից յաշխարհ . զի յոյժ գառանցեալ եմ
42 յոգի իմ, և լի եմ առատապանգ : * Եւ ասէ ցնա ։
43 զի երկն ասաւ ինձ ։ և ասէ ։ * ամենայ երկն ես ապրանքիս քո ,
44 և ոչ ծնայ զերկուսեան ասէ կերդեալ Ը ասեն իսմուտ ։ * և
ես հնձանապագ օր և ժամ յերկուսեան յասեն յայն խնդրելի
45 Ի բարձրելոյն Ի ասէն և Ի գնչելի ։ * և երկն յետ և
բերասեն ասեն, և լուսաւ ձեռ ապահանոյ քոյսի ։ և հայեցաւ
Ի առաւապանս իմ, և ես մերձ որպէս , և ուրասին երկոյգ
Ի ես ՝ ես և այլը իմ, և ամի քաղաքացիկիք իմ, և փա-
46 ուսարերացք զնծ : * և սինուցաք զնա աչխատասէր բազ-
47 մաս : * և երկն յորմամի աշնեալ և զարգացաւ , և կա-
մեալ առնուլ նմի կնին , և առնիցաք օր ուրասխանէ ։
1 Եւ երկն էրգրն երկն որպէն յառաքաստ խոր , ասնգաս Գ՚ն-
2 և մեռաւ ։ * և անցուցաք զլոյսն , և յարուցաք փոխա ՚ի ։
նակ մեծ սրասխանեցնն առաք անչափ , և յարևան ամի
քաղաքակիցքն իմ վիր Ներ-ինխնեարել զնա , և յետ բաղ-
զում միներեցելոյ զնա՝ գաղարեցի միանգ Ի վաղիւ
3 անգր գինքերոյն ։ * և երկն էրգրն գաղարեցին ամեցն Ի
միներեարելոյ զնա , լսեցի և ես , և յարևայ գինքերն և
փսախեայ , և երկն այսր , ուղ առնաներս զնա յայսմ գաղ-
4 ան ։ * գնասա ածել մի և գառնալ Ի քաղաքն , այլ
ասասէն գաղարել ։ մի ուսել և մի ըմպել , այլ միայ
5 ագաղ և պահել միանգ ։ վեռայց ։ * Եւ Թագուհ զգանա
իմ յորուման էին ։ Եղասս պատմեմք՝ ցասամբ՝ նորին և
6 ասեմ ։ * զոր խոնարհագ լսաս ինչ խնդասաս քանն գնամ կալ
7 Ներայս ։ ոչ առասանեաս զասուգա մեր , * որ երևայ Ի վերն սխոր-
նէն , որ է մեայր մեր ասէին ։ հնձներուզ հնձել Եէմ, և տեղ
ասուամ է , և ասաս ասպահագ յոյժ ։ և արգ ոչ ագաս առա-
8 ւել յոյժ ։ * զի ասէքն Ի արգասուսեցեն և Ի զգչման և Ի
9 ասագ երգն ։ այլ արասաւամ երա վեր միայ արգասոյ քո ։ * գարձ
գերկնէր , և նա ասասագն Ի քեզ , Թէ պահան է նմի ագագ ։
զի այնչափ ծնեալ Ի նմանեն բասգմուեն յասպահանեան
11 գարձան ։ * արգ ոմ արգասն է ագագ ։ որ այնչափ
բազմեալ կորոյս ։ եւԹէ քեզ վեր միայն ողջագ ։ եւԹէ այ
12 ասացեալ * եւԹէ ոչ է նմանն արգասուսեցեր երկնէրն իմ ասագան ,
զի երա զպատուագ արգավայնի իսմոյ կորուսեալ զոր ցասագ
13 ծնեալ ։ * իսկ երկնէր ըստ ՀանՀատպարհագոյ խորոյ գնացոյ ,
ամերձեցաւ և գնաց մնասաւոր ասեագ նմի՝ ոգի և երկն ։ և
14 երա քեզ ասացեալ , * Թէ ոգի աշխատասուսեցեր ծնեալ է , նոյնիվ

պէս

Digitized by Google

ոչխարն և երկիքն ետս զմարգն իսկզբանէ ստրաբոլիա իւրաքան-
* արթ այլոյս հետս կալ զսա զանկին քո, և ասացէք 15
ծուխըն համբերութիւն վերացան ոտ եղեն քեզ։ * զի և քո
ոտքին յարձեալ ի ժամանակին իւրում, և զա-
նայս անուանականացիս։ * փայտ այսպես հետս անդրէն ի 17
քաղաքս ատ այլ քո։ Եւ ասէ ցիս, * ոչ ատրուեցի զայդ, 18
և ոչ մտից ի քաղաքդ, այլ ատեմ * մեռանիլ և յատենի 19
խոսել ըն նմա և ասացի, * մի ասիներ զայդ իրաս։ այլ 20
հետանեցաց մի ատրամանէն սիանի, և մերկեցարուցան
քաղաքին եմի։ * հայիս ասպազէն և ի նա։ զի ոտքսի 21
մեր ատաւանգեալ է, և անգամն կործանեալ է։ * և 22
օրհնութիւնքն գատաստեալ են, և ատրծանդին մեզ քաղաք
ատաւ են։ և լոյս ճրագին անդեալ է։ և տատանանին
հետանատրանաց մերոյ ի գերութիւն վարեալ է, և ոտքսի
մեր այգեկալ են։ և անառն ոտ կանչեցալ է ի վէր մեր 23
յայնմանէ ծատացեալ եմք։ և ազգացք մեր քրիստոնեա
նեալ են, և քահանայք մեր լացեալ են, և վանատանք
մեր ի ծատայուն անկեալ են, և կանայիք մեր գառնա-
գատացան։ և հզօրք մեզ ի ատրտուն մատանեցան։ * և 25
քանի զնոմ ոտ ի ատրտուն սիոն, իբրև պանդո
անկեսնան, և լուծատ ի փառաց իւրոյ։ և մեր մատ
նեցաք ի ձեռս թշնամեաց մերոց։ * Իշայ գատ թշնամ 24
ինեան ի քէն զատաստեցէք տրտունջ կ, և ի բառց ընկեր
ի քէն զատաստեցէք ցատուցէք։ զի հաշտեացէք ըն քեզ
հզօրն, և հանգուցանէ զքեզ ի ցատուց քոց և ի վատատ
հոց։ * Եւ ասէ իբրև խոսեի ըն նմա, զատաստանացին 25
երեսաք նոր յոյժ, և տեսին իբրև զփոշեացեալ
և կերպատրանքը իւր այսպիսի ահագին ատ մերձատուր
իւր։ և սիրատ իմ յոյժ զատհատբեալ էր, զմատա ատեալ
տակ։ Թէ զի՞նչ եղեւ այդ։ * և նա յանկարծակի մեծատ 26
զատրատատ ազազակեցաց ահիս, և ձգեաց ատ ի շտապիլ
երկրի ի ձայնէն։ աւատանէին։ * և ահա ձէ ետս եղեալ էր 27
ինձ կինն, մայր զատագաւ չինեալ ի հարատատ հիմունդ։ զատ
հատբեալ։ և ազազակէին մեծատապրատ։ և տատէր։ * ձէք 28
ետք ոտբեալ հրեշտակին տը յատապնատ տատքն երկն
ատ իսկ։ զի նա արատ ինձ զատ յայս տեղի զատմանատ
ետս, և եղեն ինձ խնգրատատք իմ, և զվախճան ի ըն
նատանատ յոյժ։ * Եւ զայս մինչգեռ խոսէի, երկին հզօրք 29
տանէ։ և ետես զիս, * և ահա անկեալ գնէի իբրև ըս- 30
մեռեալ, և խնատատ ի իմ եզծանէր։ և կատատ զատեղ
ձեռանէ իմմէ, և զօրատցէք զիս և հատատատեցաք զիս ի
վէր տանից իմոց, և ատէ ցիս։ * մի երկ քեզ, երէց խոտ 31
վեցատք, և հատ ընգծիր եզծատ խնատատ ետ քատ, և մեռ
տատ քո։ * և. ատացի Թէ ընգծիր եզծատ ետ քատ, զի ես 32
տատեր ըս ետ քատմ, և երկի ի տատեցս յոյս։ և ահա
տեսեր զատ հատբեալ ոչ կատեալ էին։ Եւ ատէ ցիս։

* կատց

Digitized by Google

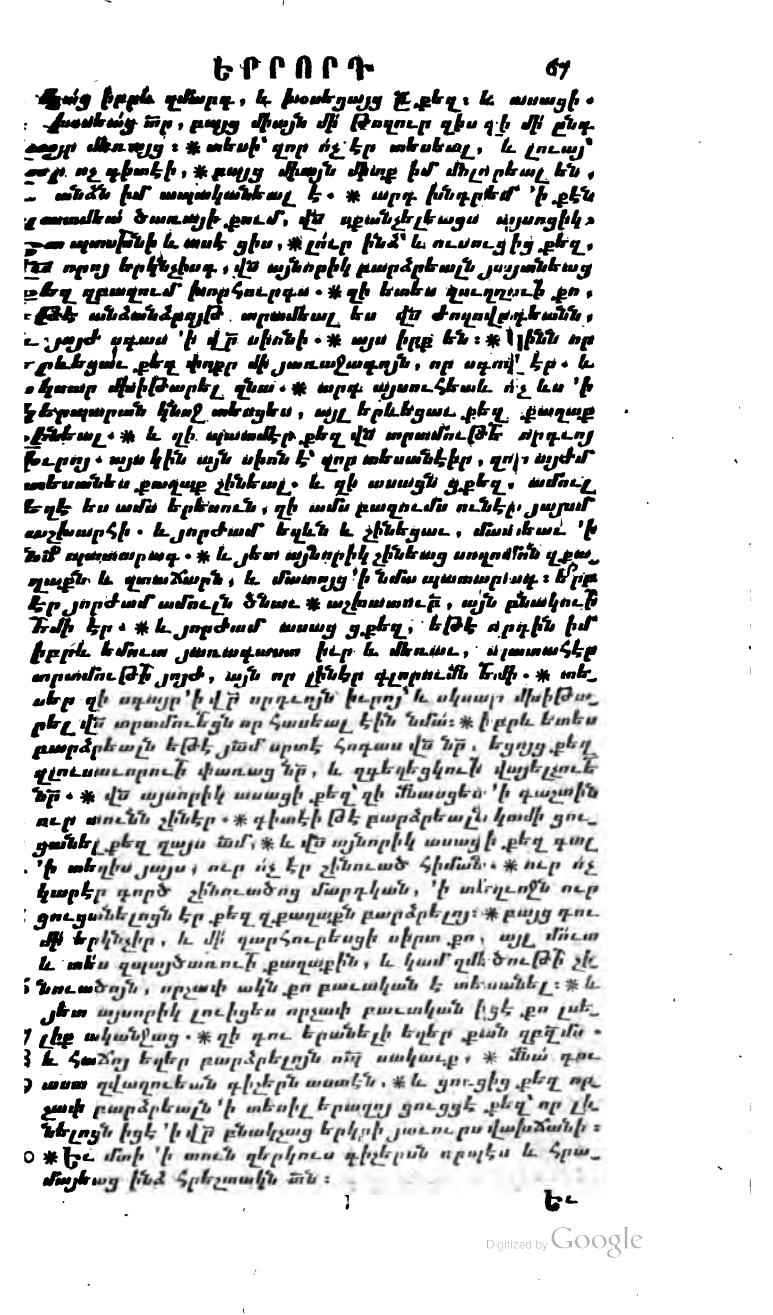

Գլ. Ե. Եւ եղեւ յիւրաքանչիւր գիշերին, ահա եւ լանդեր ի ծովն ի
Ժո. արծուի, որոյ էին Թեւքն երկուասան, և գլուխք ե-
րիք. * և հոսմանաւնայր զԹեւս իւր և Թեւքեր ը ամ եր-
կիր, և ամ հողմք երկնից շնչէին՝ և սա նա ժողովէին
* և սա սանդէ՛ի Թեւսցն նր, այլ Թև բառասալ, և այն
լինէր փոքրիկ Թեւս և մանուսա. * խոկ գլուխք արծ-
ուոյն ի լուսնի կայրն, և մինչև գլուխն մեծ էր քան
զայլսն, բայց սակայն և նա ի լուսնի գադաթեալ էր
ը նա. * և ահա համասանայր զԹեւս իւր սիքել երկ-
րի և բնակչաց նր։ * Եւ սասանեցի ոչ հնազանդէր նմա
ամ ինչ որ ի ներքոյ երկնից, և ահ ոչ ընդգիմ գասա
նայր նմա յարարածոց որ ի ներքոյ երկնից։ * և սա
սանեցի զի յառնէր արծուին և կայր ի վր սակաւ խօսել,
և սասէր. * միանգամայն զամենասասան կամիցիք արհնուն
կալ. այլ ի քուն մտցի խաղաղանցիւր ի սահմանի խա
րուսմ, և ի ժամանակի խաղաղ զարթնցի. * և գլուխքն
ի վահճան ապահասցին. * և սասի և ահա ոչ եղաներ
զարթասու ի գլխոյ նր, այլ ի միոյ մարմնոյ նր։ * և
Թեւեացն զասերգ Թևս նր, և այն է ուղի. * և սա
սի յայմմէ կողմանէ նր, զի կանգներ Թև մի, և խշխեր
ի վր ամ երկրի։ * Եւ իբրև այն լինէր, հասաներ նմա
վահճան. զի ամենեցուն մի երևելացի սասի նր։ և երկ
րորդն յառնէր և սիրեր, և ուներ զաղաւամ ժամա
նակս, * և յետ սիրելոյն հասաներ վահճան նր. զի
կորնչէ իւրև զասաչինն։ * Եւ լինէր զարթասու ը նմա և
սասէր, * լուր գաս զասեսես քո որ այնչափ ժամա
նակս կալար զերկիր յառաջ քան զքո կորնչել. * սէ
ոք յետ քո կալցի յայնչափ ժամանակս իբրև զքեզ, այլ
սէ զկէս քո. * և յարեաս երրորդն, և կալաս զերկասասա
նուն։ * և գորեաս իբրև զասաչինն * և նա՝ և այն
սէս ունէր իշխանուԹի Թևսցն ամենեցուն. և գաղ
ձեալ կորնչէր։ * և սեսի զամ Թևսն, և զայն ի ժա
մու իւրում կանգնեալ յայմմէ կողմանէ ունել զիշխա
նուԹին. ունէր ի նոցանէն և վաղվաղակի կորնչէր.
* և ոմն ի նոցանէ կանգներ և չկարէր ունել զիշխա
նուԹիւն։ * Եւ յետ այնորիկ սեսայանէի, զի երկասասասա
նեքին Թևքն կորնչէին, և երիս սեբերդ Թևսցն,
* և ոչինչ ինասր յանդսամ արծուոյն. բայց միայն երեսք
գլխոցն զօրէղոց. * և վեց Թևն յոսոց բաժանեին երբ
կուքն, և երեքսին դադարէին սա գլխոյն յայմմէ կող
մանէ, և չորքն մնացին ի սեղւոջ իւրեանց։ * Եւ սա
սանէի զի չորք Թևքն խորհէին կանգնել և սիրել.
* և սապա սեսանէի զմին, որ Թեպէսև և կանգնեցաւ,
վաղվաղակի կորնչաւ. * և սեսանէի. և ահա երկուսն
մնային ի նոցանէ, որ խորհէին առասել լինել և ոչ
լուր։ * Եւ մինչդեռ զայս խորհէի, ահ ի գլխոյ անտի

Digitized by Google

Digitized by Google

ձեզ արգասիս երանելոյ բժիշկ անգամ՝ ի քէն, և ՅՈՒԿ
արգասիս եղ ինդիք իմ առաջի երեսաց Ջոյ՝ * զգաստ 8
ջիս, և յայտնեսա Ծառայի քո զաւետագոմն և զիրս, և
պահեսցե ահաւոր երեսացն զոր առաք • զի լեսով միսի
թարեսցես զանձն իմ։ * որովհետև առաքեսցե առաքեալ 9
ցուցանել ինձ զամենայն վեսեսան։ և զժամանակաց կա-
տարած։ Ես առել չիմ։ * այս է միհիսեալն երդեցին 10
* զոր առաք • արծուին որ երանելի՝ ի ծովէն չորրորդ 11
թառաստրոսեն է որ յայտնեցաւ եղբօր քոյ զանեզ
էն • * այլ ոչ յայտնեցաւ նմին այսպէս՝ ոչ և ես յայտ 12
նեմ քեզ։ * Ահա առաքեալ երկոցունց և յարիսկ թնդա 13
ւորեսն ի վէր երկիր, և երկնի ահեզ քան զեամ թեզ
գաւոր որ յառաջագոյն էին, * և առաքի նոքա թնդա 14
ւորեսցեն ի նմանեսաստրոքեն երկոտասան մի քոնո մեզ
ջէ։ * Խոհ երկրորդն ի թնդասեսրոցն առէրն ճառա 15
նակոս կալցեր քան զերկոտասանսն • * այս է միհիսեալն 16
երկոտասան, Եհեսոցն զոր առաքեալ։ * Ես որպէս ճառա 17
ճայինին որ խոսէր, որ ոչ ի դէնոյն բարբառեր, այլ
ի մէջ մարդոյն խրոյ։ * այդ բան է որ ի մեզ ճա 18
ճանակի այնր առքայսանեն, երկնեցին որդորեսն զեզ ոչ առ
կսեզ, մերձեսցի ի կործանել և ոչ անկցի երբեսք, այլ
ճանգնեսցի կացցէ յառաջին իշխանեսեան։ * և զի առ 19
սեր զառեզրէ Թեսան ըզմ բռնաւ ըզորդ զոնե Թեսով
նէ, * այս այն բան է։ յորիցեն ի նմանէ ոչ Թող 20
գառորք, որոց երկնեցին ճառանակք Թեզեզք, և ճառ
փոեճով։ երկու ի նոցանեն կորիցեն * ի մերձնեսալ 21
ճառանակին, և ի հառասնեզ իշխանեսեան նէ։ չորեքն առա
հեսցեն ի ճառանակին յորմէ դուսանցի մերձնեսալ առա
նէ կառարած ճառանակին։ երկուս ի վառնեսն առա 22
հեսցին։ * Ես զի առեսր ի նմա երկա գլուխս լռնասզա
և գառարեսալ, * այս այն բան է, ի վառնեսն նէ յա 23
րուցեզ բառնեսցեն երկա Թեզաստրոս, և ներսզնեսցեն
բեզ ինչ։ խրատեսցեն զերկնէր, * և զբանակիսն նէ երշ 24
խանոսեզ բառնեսալ, քան զառ ոք որ յառաջին երկալ
էին։ վո այնորիկ անոսանեցան նէ գլուխք այրծոյն։
* նէ երկնեցին գլուխս Թեզաստրոսեն իւրեանց, և լցցեն 25
զվառնեսն նէ։ * Ես զի առեսր զգլուխն մեծ ջնեզալ 26
և կորուսեալ, մին ի նոցանեն վառնեսացն չաբչարա
նեզ, * և երկոքեան որ մնայցեն զիւր սուր կերկցեզ։ * և 27
ընդ նոսին և ինքն միանգամայն ի վառնեսն ի տալ 28
անկցի։ * Ես զի առեսր զերկուս առելորդ Թեսան վա 29
խեալ ի գլուխն յոյակոդոն կոյս, * այս այն բանեզն են՝ 30
զորս պահեցաք բառարձրեալն ի վառնեսն նէ, որոյ իշխա
նեսեան տալ երկնեցաք զառարձրեալն ի վառնեսն նէ, * ոսկի Հարեցաք 31
առնեզն, և առեսր երկալ ի մորուս, սեթափեալ և զար
Թոնցեալ ի քնոյ։ մի ընդհեալով խոսեր ընդ արծուին և յան

Digitized by Google

դիմանէր զանիրաւութիւնս նոր, [ըստ այմ բանիցն զոր լսե-
32 ուաքն։ *Նա է օծեալն, զոր տապաստակ բարձրեալն
'ի ժամանակս վախճանի յաղագէ գաւթի. նա ինքն ծա-
գեսցէ և եկեսցէ և խօսեսցի ընդ նմա, և զամբարշաւ-
թիւն յանդիմանեսցէ, և վէճ անիրաւութեան նոր խօսեսցի,
33 և գիցէ տապալի նոր զնդրուս։ * և ածցէ զնա յիւր գա-
ւառանն կենդանի։ և յորժամ յանդիմանեսցէ զնա,
34 յայնժամ կորուսցէ զնա։ * և զինացէ Ժողովրդեանն
նոր փրկեսցէ գթալեօք, և զինացեալսն 'ի սահմանս նոր
փոխեսցէ, և ուրախ արասցէ զնոր միտս եկեսցէ վախ-
ճան գառաւտաւանին, վասն որոյ խօսեցաւ Եսկղիէլն։
35 * Ա՛յս է զոր ասէսբն, և այս է ակնարկն նոր։ * դու
36 միայն արժանի եղեր գիտել զնարհուրս բարձրելոյն։
37 * գրեա զայդ 'ի գիրս զոր ասեսբ, և գիր զդա յան-
38 քոյճ ամրոց, * և ուսուսցես զիմաստունս Ժողովր-
գեան քո զնոյն։ և դիցես զնա 'ի գէպ ամրոցի, և ու-
սուսցես նոցունք զիմաստուն և զերկիցադէս իմ-
զորոց գիտասս զսիրասս Եհէ [ըստ]ն[ին զնա՝ առ 'ի պահել
39 զնորդուրդս զայս։ * Իսկ դու կաց և մնա առաւել,
այլ եւ առուրս եւեթն, զի ցուցից քեզ զայն զոր կամի
40 բարձրեալն յայտնել քեզ։ *եւ գնացք հրեշտակն յինէն,
և եկն իբրև լուսա Ժողովրդին, եւեթ էանդ եւեթն
օրն, ես չէ ես գարձեալ էի 'ի քաղաքն, Ժողովեցաւ
ամէն Ժողովուրդն 'ի փոքունցն մինչև ցմեծամեծս։ և ե-
41 կին առ իս, և ասեն։ * զինչ մեզաք քեզ և կամ զինչ
չանեցաք։ զի այսպէս լքեր Եռողեր զմեզ, և առաւել
42 մեսցեր յայսմ աեղւոջ։ * դու միայն մնացեր մեզ յամ
մերարարեկ իբրև զոսկոյզ կնձոց, և իբրև զշրագ չայ-
լամկլնի առեղւոջ, իբրև զնաւահանգիստ մի միայն փըր-
43 գուեալ։ * ոչ է բաւականն չարս որ եհաս 'ի վրն մեր,
44 * այլև դու ևս զմեզ լքեր Եռողեր։ որչափ լաւ էր մեզ
45 կիզուլ և այրիլ 'ի հուր քան սիոնի։ * զի էր մեզ լաւ
քան զկին մեռանելս նոր։ և յասել նոյն զայս լացին մե-
46 ծաբարբառս։ * Եառս պատմեաց և առաքեցաւ։ քամեալ
47 բեաց առնոյ չակոբայ, * զի կայ յիշատակ մեր առա-
չին քարձրելոյն։ և հզօրն ոչ մոռացաւ զմեզ եհասեալս։
48 * այլ ես ոչ Եռողի զձեզ, այլ եկի 'ի առնիս յայս' ապա-
չեալ զնոր վէր աւերածոյն սիոնի, և քնգրել զողորմելի
49 վէր տապաստանացն մերոց։ * և ասէ երէմիան ի[ր]ա-
քանչիւրոք 'ի ձէնջ 'ի տուն իւր, և ես եկից առ ձեզ
50 յետ այսց աւուրց։ * Եւ գնաց Ժողովուրդն 'ի փա-
51 զաքն՝ ոնց ասացի նոր։ * և ես նստայ 'ի գաչտին զեւեմն
օր, ոնց և հրամայեաց ինձ հրեշտակն տէր։ և ուսէի
'ի ծագկանց և 'ի բանջարոց գաշտին, և եղև ինձ 'ի
կերակուր այն զաւուրսն։

Դ։

1 Եւ գարձեալ աեսանէի 'ի աւուրսն գիշերոյ։ * և տես ես

Digitized by Google

ասանէի՛ ի ծովէ կողմանէ հոգմ մեծ՝ զի չարթիչը զմեզ 2
ալիս նէր ։ * և հանէր լինէր հոգմ՝ ի սուաղ ծովուն՝ ի 3
նմանուել մարդոյ, և ընթանայր և թափէր ը նոր մարդն
ասկողք հանդերձ ։ և ուր զերկաս խոր գասթատեցա-
նէր դոզայր յոյս հայէրն ։ * և ուր հասանէր բարբաս 4
քերեանոյ նէր, հաչէին և մնչէին պահնէքանն որ լսէին
զձայն նէր, ոչ հայի մեմ յորժամ մերձենայր՝ ի հաս-ն ։
* Եւ տեսանէի յետ այնորիկ՝ ժողով լիներ բազմաւոր 5
մարդկան՝ ի չորից կողմանց երկրի, որոց ոչ էր թիւ,
զի մարտիկան ը մարդոյն որ երևաներ՝ ի ծովէ ասեալ,
* և տեսանէի թէ ոչ կռուէր իւր զքաւան մեծ և մեծա- 6
նէր՝ ի նա ։ * և ես խնդրէի գտանել զերկիրն և գան- 7
զին ուր փորեցաւն, և ոչ կարացի ։ * Եւ յետ այնորիկ 8
տեսի և այս ամենեքեան ժողովեցան ատ նա մեզոյն
չէր ընդ նմա ։ երևինչէին չոյժ, բայց ասկայն կռուէին
հռուեալով ։ * և յորժամ եւտես զբազումս դիմել գալ 9
հասանել բազմաթիւն՝ ի վեր, ոչ համբառնայր զձեռն
իւր տանուլ զգէն՝ ի վեր, և ոչ այլ ինչ անօճ ապատե-
րազմի, բայց միայն տեսիլ՝ ի ապատերազմին ։ * զի ոչ 10
բաց հրոյ բզկեր՝ ի բերանոյ նորա, և՝ ի շրթանոյ իւրոց
լերկն զփայլական լուսոյ ։ * և յարձակեր յարձակելով 11
՝ի վր ապատարատ բազմանէին կռուել, և կիպզոյր յանկ
կարծակի զամենեսեան առ հասարակ, առ՝ ի չգտանել
քնաւ ամենեքին յայնչափ՝ ի բազմանէ, բայց միայն ա-
ճիւն մոխրոյ և հոտ ծխոյ տեսի, և զարմացայ՝ ի միտս
իմ ։ * Եւ յետ այսորիկ տեսի այր մի զի՝ ի վանէր՝ ի լեռ 12
նէ միոյէ, և կոչէր առ ինքն այլ ևս բազմանէին խա-
զաղութե ։ * և զայնն առ նա տեսանել բնչէ՞ ի միտդ 13
հանէ, ոմանք՝ ի նոցանէն ուրախանային էին, և ոմանք
տրտմանային, և ոմանք՝ ի նոցանէ կատակաբար ածէին
րեաւն, և ասեմ՝ * դու որ իսկզբանէ յոյսերդ ծաւալեալ 14
քուսմ զաբանչելիս քո զայս, և սրտիւնի համարկեցար
զիս ընդունել զինգրուածս իմ ։ * սրտ և այժմ յայտ 15
նեա ինձ զայսր երազդ մեկնուել՝ ։ * ոչ կարծեմ մեռք 16
իմով՝ ի, եթէ այս իցես որք միասցին յաւուրքն յայնս ։
ապա եղիւկ են միասցեալ յաւուրսն յայնս ։ * ասեաս 19
նէմ վիշտս մեծամեծս և ատատապանս բազումս, ոչ և
նշանակէ երազս այս ։ * սրտ ապաքէն օգուտս էր հա- 20
սանել՝ ի ժամանակն յայն, եթէ անցանել իրրև զամպ,
և մի տեսանել որ հասանելոցն իցէ վախճան ժամա-
նակի ։ Եւ ապահովի հրեշտակն և ասէ ցիս, * ասացից 21
քեզ զոր զայս երազդ մեկնուել, այլ և մի՛ միացեալոցն
* և մի՛ զոր ծանօթացաւ նա ատ՝ ի վախճան ժամանակա- 22
կաց, այս բանիք են ։ * Երանի՛ իցէ այնոցիկ որ հասա- 23
նէցեն յաւուրսն յայնոսիկ, և որ ապահովեն՝ ի Տամբեր-

Digitized by Google

թուլ[illegible] [illegible]ան և զՅիմարտուլել և զողորմուլել։
24 * զխեռեալ այծոյ-հետ զի առաւել երանեցան ինեայց
25 եալքն քան զանցեալսն ։ Խոկ մեկնուել երազոյն այս
26 է՝ զայրն զոր տեսեր որ եկաներ ի ծովէ անտի, * այն
է զոր առաքեսցէ բարձրեալն յետ բիւրմ ժամանակաց,
և՝ի ձեռն նոր փրկեսցէ զաթարածս իւր ։ և նա զաթ
27 ձուսցէ զմիասցեալսն ։ * և զի տեսեր զի եկաներ չուն
28 հրոյ, * և զի ոչ ուներ՝ի ձեռին զէն, և ոչ կամ ինչ
պատերազմի, և զի յաղթեաց բազումս յարձակելոցն
29 ծիրք գայթին կոտորել ընդ նմա, * այս այն բան է։ զի ա
հա առաքեալ եկեսցէ յորժամ ամենայն փրկել բազմ
30 զանացն որ՝ի վէր երկրի ։ * հասցեն զարմանք՝ի վէր ազ
31 գանցելոց երկրի ։ * խորհեսցին ընդ միմեանս տալ պա
տերազմ, տեղ ընդ տեղոյ, ազգ ընդ ազգի, Թագաւո
րութիւն ընդ Թագաւորութեան, ժողովուրդք ընդ ժողովրդոց,
առաջնագոք ընդ առաջնորդս, քահանայք ընդ քահանայս,
և հաւատացք ապշութեանն բազմանացին յիւրաքանչիւր
32 հոգմանից ։ * և եղիցի լինել՝ նշանացս այսոցիկ, զոր ես
ցքեզ ասացի ։ երևեսցի բարձեալն զօրութիւն միմեան
աս է այնմ ազգ զոր տեսեր երևեալ՝ի ծովէ անտի ։ և
փշրեսցեն՝ի հեծմանոսաց զպատերազմ ուղիս իւր
33 երանգ ։ * և յորժամ լուիցեն զնմանէ, հեռասցին քաղ
34 ք սիմեանս պատերազմ ։ * և ժողովեսցին միանգամայն
բազումք՝ այնչափ յաճիւ քանակացս երկրի, ծառայել ան
հաւատից ։ և ասէ՝ի մէջ ձեռնալ ամենեցունց քաղաքաս
ցին՝ի վիմեայնից ։ այս է բազմութիւն զոր տեսեր, որ կա
35 կեր զբոլ և ապա պատերազմ ընդ նմա, * այլ նա կացցէ
36 ի վէր լերինն գէհոյ որ է սիոն ։ * զի՝ի սիոնէ ելիցէ
37 ցէ, և երևեսցի ամ պատրաստացոյց, * և յանդիմա
նացէ զամենայնքսդ ։ այլոց, և զչարաչար գործս նոցա ։
38 և ցուցցէ նոցա զպատահանսն որով գատաստանի զնոս ։ * և
39 յետ այնորիկ առանց աշխատութե կորուսցէ զնոս ։ * էր
զի տեսեր զնոս, զի ժողովեր այլ բազմութի խաղաղու
40 * նէ եւն, որ յանապատ հեծմանոսաց ժողովեալ վարե
ցան, և՝ի զուտակէն աթարատաս խաւնեցան ընդ նոսա ։
այս է բազմութիւնն ժողովեալ և խաղաղական ։ և ուրք
համբերեսցեն՝ի, նոցանէ ցուցցէ նոցա յարձակելոցն ատելի
նշանսն ։ և ապաշխարեսցեն նոցա ։ էր ասացի՝ Թէ երանի
ինչ եմ ազգի, քան այժմ։ ժողովրդեանս ։ և ասէ
ցինս ։ այսպէս եղիցի ոճ տեսլեան, և մեկնեսցես զինչ ։
51 * էր ասեմ ցնոս ։ եթե և զայս ևս յայտնեալ ինձ ։ էնէ
52 տեսլեան մարդ յայտ եղեալ գալ՝ի ծովէ անտի ։ էր ա
ռ ցինս ։ ոչ ոք կարէ տեսանել, կամ քննել, կամ
դիտել զանդունդս խորոց ։ այնպէս այժմ ոչ ոք կա
յսցէ՝ի վէր երկրի հանդերձել, կամ գիտել զինչ գործս
գայրեցեալն, եթէ ոչ՝ի ժամանակի փառաւորս յայտ

Digitized by Google

նուէ նի։ * այս է մեկնութի երանգին պատ առնուն և 53
վասն այնորիկ քեզ ոչ այսու յայտնեցաւ այս յերկրի ։
* իմոցեալ զքո հոգւոյ որ հոգալոցն եղեր վա առնու 54
անն, և մի օրինաց նի։ խնդրեցեր դու վ ժողովրդ
եան նի, և աղաչեցեր ։ * զի զկնեանս քո վարձեցեր ի 55
ոնատուէն և դիտուէ ։ * վ այնորիկ եցոյց քեզ զայս 56
ոնի, զի յիմն այլ երկիր աւուրց առանձին քեզ։ և եղեսցես
յնեն քեզ զարմանալիքս ։ * Եւ իբրև շրջեալ դնեալ ի 57
առաջ զաշանն, և փառաւորիցէ զնիմաստութիւն տեառ ։ * զի 58
այնպէս դնորհեսցէ և առաքինորդէ և ոչ արհամարհէ
զանձդս մարդկան։ և կացէ անդ ներքոյ աստղս ։

Գ։ Եւ եղև յետ երկուց աւուրց, եւս նիքէ զ նեղբեայ
ՀԷ։ կնոջ իմոյ, * և այլ ածեմ յառիւսիան իմ ։ ի մերձենալ 2
ընդ էլիաներ գաղթական, և առեր ցիսյ։ եղկայ եղբայր ։ և
առացի։ ահաւասիկ եմ ես ։ իբրև զայս առեին ։ յոտն
կացեր ։ ի վ ոտից իմոց ։ և առեր ցիս ։ * երկնեցոյ երկնիւ 3
զայ ։ զ մերձենալոյս ։ և խօսեցայ ընդ միմեանս ։ յորժամ
ժողովուրդն ծաւալեցեր յերդիսատան ։ * և առաքեցի զնոս 4
և հանի զժողովուրդն իմ յերդիսատան։ և ածի զնոս ի
լեառն սինա։ և կալայ զնոս առ ձեռս ։ * և ցասցեր 5
նոսա զբ ազաքեցիկս ։ և յայտնեցի նոսա զնոր հրաման
ժամուց ։ և ծառեսցի նոսա զվահանան ժամանակաց ։ և
պատուիրեր եւս նոսա առնել * զբանս հաւատարմակոչեցեալ 6
յայտնի ։ և չէ ինձ որ զնոյս զոր յաւուրս ընդ առաջ քեզ 7
առեր * զնոգւոյդ որ առեր, և զնիկնութեան զոր ի մեծ 8
զրեցաս զոր առեր, և զնիկնութեան զոր ի մեծ քոյ պահեա ։ * զի զդու հաստատեցից ի մարգկան 9
նէ, և ընդ իս լինիցիս այսուհետև, և որ քեզ նեմանն
ոչ ինչ մինչև ի կատարումն ժամանակաց ։ * հրամանն 13
տուր այնոյ հետև և վ առն քո, և մեհիմարտեսցէ զառա
ջադրեալ նիմ, և խրատեսցէ զժողովուրդ քո, և խնամեսցէ
նացո զնիմաստութեան նորա ։ * հրաժարեսցէ դու այսուհետև 14
ոչ յանպատճառական կնճռոտս, և մեղեսցէ ի քէնն գչնչ
ընդալ ընդ, և հեռացցէ ի քէնէ զմարդկնչէն ծառնօրեն
ընդ, և ի բաց ընկեսցէ ի քէնն գնչոդս, և գրգռչական 15
մեռս։ և փութեսցէ փոխել յայսմ երկրէ, * զոր այժմ
առեր զազահեալն չարն։ դարձեալ եւս քանն զայս առեր
ցես * զի որչափ կերպանքս այս անցանեն, նոցնչափ զառ 16
մանան չարչիք ի վ ըր երկրի ։ * հեռացցէ յոյժ շնչամբ 17
առեալն որ առ ձեզ, և որ առ մորդնիս էր, մերձեսցէ
ցի արտասուեցեալ և առանչուած ։ ահագանիկ վտեսցեն զոր
ծուքն գաղ զոր առեր ի առաքեան ։ * Եղեսցէ այսպիսին 18
և առեալ։ խօսեցայց առաքեալ միւս եւս առաջի քո տեր ։
* ահա երեսուն ոչ և հրամայեցեր ինձ, և խրատեսցես զնա 19
զմարդկան ժողովրդն ։ իսկ որ մերձանգամեալ ծնանեալ
ցինն ոչ խրատեսցէ ։ * զի ինչ աշխարհս ի խրատեսցէ, 20
և

Digitized by Google

21 և քնաիցէք առաջի նոցա լուսոյ։ * Քանի օրինիք քո այլ
րեցան։ Ես ոչ ոք յետ այսորիկ ծանիցէ զդուրս զարդ
անուանեալ քոց։ և ոչ զպատուիքդ քո զոր պատուե-
22 րեցեր։ * զի եթէ գան շորտս առաքին քո, արդ յետ
գնացի եղ, զի գրեսցից զնա որ եղեն խակզբանե յայսմ
աշխատիս ես որպարհ ինչ էր գրեալ յօրէնս քո, [illegible]
կարգացեն անդրդիկ զբաժին փրկուելոյ գասանել և ոչ
23 կասել կալ ի սրբութեան ճանապարհին։ * Եթե պատճառի
և ասեն ցիս։ Արդ ժողովեա զիս զժողովուրդն, և ա-
ւասցուս նոցա զի մի ինդրեսցեն զքեզ առաջի քոյոցս
24 տուն։ * և գու պատրաստեա զքեզ առաքելոյս բերել,
և սու ըլ զպատրեան և զարտաքինան և զհեթրեղեան, և
զեգիպտոս և զբեհեմ. զնոր հնգեակն, զի պատրաս-
25 տեսցին ի գրել։ * և եկեսցես ի կարգի, և վասնեցից
բորբոքեսցիք ի սրտի քոում շիտակ խոնարհութեամբ որ ոչ
26 անցցէ մինչև ի կատարել զոր պատրեցար իցես։ * և յոր-
ժամ զայս կատարեսցես, է ինչ ի նոցանէն զոր յայտ-
նեսցես։ և ես ինչ զոր գաղտնի ի ձածոյ խնամանոց
27 ուսուացես։ վաղիւ յայսմ ժամու սկսիր գրել։ * Եւ
գնացի՝ ոչ հրամայեաց ինձ ոեր. և ժողովեցի զամ ժո-
28 ղովուրդն, և ասացի ցնոսա։ * Ընդ ինձ զանոս զայս
29 գիտեմ։ * պանդխտութեամբ պանդխտեցան հարքն մեր ի
30 գիպտոս ի նահանջ, և փրկեցան անտի։ * և ընկալան
օրէնս կենաց զոր ոչ պահեցին, զորով և դուք անցեք.
31 * և տուաւ ձեզ երկիրն ի ժառանգութիւն, և յերկի-
րի ձերում դուք և հարքդն ձեր անօրինեցայք, և ոչ
պահեցիք զճանապարհս զոր ետուաւ ինքեանց ձեզ բարձ-
32 րեալն։ * և արգար գատուսցին և զերծ հան ի ձենջ
33 ի ժամանակի զայսր գիւղեալն, * և արդ գուք անտ գնա-
34 և եղիցի ձեր ընդ[illegible]գան քան զձեզ եղն։ * Եթե գնի
գիք ի մեռ ձերում և խլատեիցիք, և հնազանդեցու-
35 ցէք զսիրան ձեր, կենդանիք պահեսջիք։ զի գուտաս
[illegible] մեռնիս եկեսցէ, յորժամ գարձեալ կենդա-
36 նասցուք. յայնժամ արգարոցն անուն յայտնեսցի, * և
ասէ [illegible] ոք մի մերձեսցի այսուհետև, և մի ինդրեսցէ
37 ոք զնս մինչև յգտանասուն օր։ * Եթե ասի ընդ զինդե-
սեան արան զոր հրամայեաց ինձ, և գնացի ի գաւառն
38 և եղէ անդ։ * և եղև ի վաղիս անգր, և ահա ձայն
բաւիքառոյ կոչեաց զնս և ասէ։ Եզրաս եղբայր, բաց զքե-
39 րան քո և կուլ զոր ես քեզ տամ։ * և բացի զբերան
իմ, և ահա բաժակ մի տուաւ ինձ, և գոյն նորին ես ջրոյ,
40 * և տաի արբի։ իբրև արբի, սկսա իմ բնեսաց զնման
տուելմի, և միտք իմ յաւելին զհանճար, և հոգի իմ
41 բնեսաց զիշատակս, * և բացաւ բերան իմ և ոչ փա-
42 կեցաւ։ * և բարձրաբան ես զնմանատուելմի հնգեղանց
ալեանցն, և գրեցին փոխանակաւ գասագիրք նշանաց

Digitized by Google

գրով. զորս ոչ գիտեին. և նաւայ անդ աւուրս քա-
ռասուն, և նոքք՝ ի տունկիան դրախն, * և՝ ի դիշերի հաց 43
ուտէին. և ես՝ ի տուէ խաչէ, և՝ ի գիշերի գաղա-
րեմ. * և գրեցին՝ ի քառասուն աւուրն գիրս ննիանան 44
և չորս: * Եղև յետ ընդ քառասուն աւուրն՝ խօսե- 45
ցաւ ընդ ինս բարձրեալն և ասէ, զառաքինին զոր գրեցիք
յայտ գիցիք, և կարգացեն զնա արժանիք. * և գիրկ- 46
որդին պահեսցիք զա յուսուցանել գիմաստասցեն ժո-
ղովրդեանն. * զի՝ ի նմ են առակք խնամատրել, և 47
ազգիւր հանճարոյ և գիտութիւն և արարել այնպէս.
յաճին չորորդի շաբաթիւն ամաց. յետ ամաց հինգ
հազար արարածոց աշխարհի, և երկուց ամաց աւ-
ուրց. և ինքն եղեր վերացաւ և համարձաւ՝ ի գունդ
նահապետաց իւրոց ընդ սբա և ընդ արդարս: Գրեցի զայս
ես. և յորիքերեցայ գործ բարձրելոյն: օրուէ վախճ
յաւիտեան. Ամէն:

Ա Գ Օ Թ Ք

ՄԱՆԱՍԷԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻ

ՏՊ ամենակալ մեծ աքրահամու սահակայ յա-
կովբայ զառաքելն ծողոս արդարոց.
Որ արարեր զերկինս և զերկիր՝ և զամենայն
զարդ ծոցս:
Դադարեցեր զծով բանիւ հրամանաւդ քով, փակեցեր
զխորս, կնքեցեր սահմանօք և փառաւորեալ անուամբ
քով:
Որ ամենայն ինչ սարսեալ և գողայ յերեսաց սահի զո-
րութենէ քոյ:
Անբաւ է մեծ վայելչութենէ փառաց արքունի քոյ. սաս-
տիկ է բարկութենէ սպառնալեաց քոց՝ ի վերայ մեզա-
ւորաց, անչափ և անքննին են ողորմութիւնք սահ-
մանց քոց:
Դու ես բարձրեալ երկայնամիտ բազմողորմ, և
ղղջանաս՝ ի վերայ չարեաց մարդկան:
Դու ես ըստ ոչ արժանի սպասչիացուածիդ վասն առաքինու-
թեան սահակայ յակոբայ, որք ոչն մեզան քեզ:
Այժ եգիր սպասչիացուածիդ վր իմ մեզաւորիս, զի
մեզայ ասելի քան զատազ. ոս եղեր ծովոս, և բռներ
ցան անօրէնութենէք իմ:
Զմեմ արժանի հայել և տեսանել զբարձրութենիդ
երկ-

Digitized by Google

եւ ինձ ի բազում տեղիս ի մահ մատնել ջանային։ Եւ ես ի
Կարապետ եւ ի Թադէոս կաթողիկոսէն եւ ի Տէր Յովհան
եւ ուշ գոյ ինձ հանդիսաւ։

Եւ ի միում ժամանակի ես եւ Տէր Յովհան ի Կարապետ
ի Վանդինցի տղայքն եւ քաղաքացի գնացաք։
Եւ այդ խնդրոյ հետեւեալ գլխովն պատմեմ, եւ
խնդրեմ ի քաղցրութենէ քումմէ։

Ես զայն ոչ ունկնդրեցի եւ ոչ ականջ դրի։ Եւ
պատասխանի ոչ տուի։

Ես գնացի եւ խնդրեմ ի քէն Տէր ինձ աղէկ Տէր ինձ, եւ
մի հոգատանիր զիս զատ անօգնութենէ իմոյ։

Ես ի յաւուրսն բարկութեան ինձ, եւ մի յիշեր զպղծիչ
իմ, եւ մի զատորոգութեան ընդ այնոսիկ, որ ինձանէն
ի նեղութեան կերպիւ հեռացան։

Ձի զիս ոչ ոք ազատեցուցանող եւ, եւ յիս ոչ ոք պատ-
րաստութեամբ, զոր անարժանս եմ։

Ինքնաւսկիս զիս ըստ բազում ողորմութենէ քումմ, եւ
ազատեցիր զնոսա զամենայն աւուրս կենաց իմոց։

Ձի ոչ ոք ինձ օգնական ամենայն զօրութենէ էկինեց. եւ
ես ոչ ինչ փոյթ յառնեմ։ Ամէն։

Digitized by Google

ԿՈՂՈՍ ԾՈՒՈՑՆ ԱՌ ՅՈՒՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻՆ ՊԱՀԱՆՋԵԼՈՅ

Յաւուրսն յայնմիկ եկն Յովհաննէս մկրտիչ, քարոզելով ի անապատի հրէից, եւ ասելով՝ Ապաշխարեցարուք, զի մերձեցաւ արքայութիւն երկնից։ Զի սա է որոյ ասացեալ է Եսայեայ մարգարէի՝ ձայն բարբառոյ յանապատի՝ պատրաստեցարուք զճանապարհ տեառն, ուղիս արարէք նմա։ Եւ ինքն Յովհաննէս ունէր զհանդերձ իւր ի մազոյ ուղտոց, եւ գօտի կաշեայ ընդ մէջս իւր, եւ կերակուր նորա էր մարախ եւ մեղր վայրի։ Յայնժամ ելանէր առ նա Երուսաղէմ եւ ամենայն Հրէաստան եւ ամենայն գաւառ մերձակայ Յորդանանու, եւ մկրտէին ի նմանէ յԻորդանան գետի՝ խոստովանելով զմեղս իւրեանց։ Եւ տեսեալ նորա զբազումս ի փարisեցւոց եւ ի սադուկեցւոց գալ առ մկրտութիւնն, ասէ ցնոսա՝ Ազգ իժից, ո՞վ ցուցին ձեզ փախչել ի բարկութենէ գալոցէ։ Արասջիք ուրեմն պտուղս արժանի ապաշխարութեան։ Եւ մի կամիջիք ասել ի մտի ձերում՝ թէ հայր մեր է մեզ Աբրահամ, զի ասեմ ձեզ, թէ կարող է Աստուած յայսոսիկ քարանցս յարուցանել որդիս Աբրահամու։ Եւ արդ եւ կացուցանէ զկիրն առ արմատ ծառոցն։ Ամենայն ծառ որ ոչ արասցէ պտուղ բարի, հատանի եւ ի հուր արկանի։ Ես զձեզ մկրտեմ ջրով ի ապաշխարութիւն, իսկ որ յետ իմոյ գալոցն է զօրաւոր քան զիս, եւ ես ոչ եմ արժան զհանդերձս նորա տանել, նա մկրտեսցէ զձեզ հոգւով սրբով եւ հրով։ Որոյ հովհարն ի ձեռին իւրում, եւ սրբեսցէ զկալ իւր, եւ ժողովեսցէ զցորեանն ի հունդ իւր, եւ զմանդարն այրեսցէ հրով անշէջ։

Յայնմ ժամանակի եկն Յիսուս ի Գալիլեայ ի Յորդանան առ Յովհաննէս, մկրտել ի նմանէ։ Եւ Յովհաննէս արգելուր նմա՝ եւ ասէր՝ Ես պիտոյ եմ ի քէն մկրտել, եւ դու գաս առ իս։ Եւ Յիսուս պատասխանի ետ եւ ասէ ցնա՝ Թող զայժմ, զի այսպէս պարտ է մեզ կատարել զամենայն արդարութիւն։ Յայնժամ թողոյ նմա։ Եւ մկրտեալ Յիսուսի՝ ել անդրէն յջուր, եւ ահա բացան նմա երկինք, եւ ետես զՀոգին Աստուծոյ իջանելով իբրեւ զաղաւնի, եւ գալով ի վերայ նորա։ Եւ ահա ձայն յերկնից ասէր՝ Սա է որդի իմ սիրելի, որում հաճեցայ։

Յայնժամ Յիսուս տարեալ յանապատ ի Հոգւոյն, փորձիլ ի սատանայէ։ Եւ պահեցեալ զաւուրս քառասուն եւ զգիշերս քառասուն, ապա եհաս ցնա քաղցն։ Եւ մատեալ առ նա փորձիչն՝ ասէ ցնա՝ Եթէ որդի ես Աստուծոյ, ասա զի քարունքս սոքա հացք լիցին։ Եւ նա պատասխանի ետ եւ ասէ՝ Գրեալ է՝ թէ ոչ միայն հացիւ կեցցէ մարդ, այլ յամենայն բանէ որ ելանէ ի բերանոյ Աստուծոյ։ Յայնժամ առեալ զնա սատանայ տարաւ ի սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ, եւ կացոյց զնա ի վերայ տաճարին, եւ ասէ ցնա՝ Եթէ որդի ես Աստուծոյ, արկ զանձն քո ի վայր, գրեալ է՝ թէ հրամայեսցէ հրեշտակաց իւրոց վասն քո, եւ ի ձեռս կալցեն զքեզ, զի մի հարցէ ի քարի զոտն քո։ Ասէ ցնա Յիսուս՝ Գրեալ է՝ թէ մի փորձեսցես զՏէր Աստուած քո։ Յայնժամ առեալ զնա սատանայ տարաւ ի լեառն մեծ եւ բարձր, եւ ցուցանէ նմա զամենայն թագաւորութիւնս աշխարհի եւ զփառս նոցա, եւ ասէ ցնա՝ Զայս ամենայն քեզ տացեմ, եթէ անկեալ երկիր պագանիցես ինձ։ Յայնժամ ասէ ցնա Յիսուս՝ Երթ յետս իմ սատանայ, գրեալ է՝ թէ զՏէր Աստուած քո երկիր պագցես, եւ նմա միայնոյ պաշտեսցես։ Յայնժամ թողոյ նմա սատանայ, եւ ահա հրեշտակք մատեալ սպասաւորէին նմա։

Եւ լուեալ Յիսուսի՝ եթէ Յովհաննէս մատնեցաւ, դարձաւ ի Գալիլեա։ Եւ թողեալ զՆազարէթ, եկն եւ բնակեցաւ ի Կափառնայում ի ծովեզերեայ, ի սահմանս Զաբուղոնի եւ Նեփթաղիմի։ Զի լցցի որ ասացեալ է Եսայեայ մարգարէի՝ երկիր Զաբուղոնի եւ երկիր Նեփթաղիմի, ճանապարհ ծովու, անդր յԻորդանան, Գալիլեա հեթանոսաց, ժողովուրդ որ նստէր ի խաւարի, լոյս մեծ ետես, եւ որ նստէին ի տեղւոջ եւ ի սահմանս մահու, լոյս յարոյց նոցա։ Յայնմհետէ սկսաւ Յիսուս քարոզել եւ ասել՝ Ապաշխարեցարուք, զի մերձեցաւ արքայութիւն երկնից։

---

* Ջ քանիանսն փակ հանդիպի նահապամարով՝ համեմատ անգլ. ձեռագրի փակագծելին եղած տառի՝ գիտողութեան։

* Ոմանք. Թողու զի առեւտիանոս երթիցուք առ ազգս զոս առաքեսցէ՝ ի կարնեթացւոց։ (1) Ոմանք. Երկիցուք՝ նաեւ մնեոս, եւբուղոս, Թէոփիլոս, եւ նոմեոսն, առ ազգս զոս եզբայր. ողջոյն։ (2) Ոմանք. Ազգ սմանք եկեն.. եւ կողոբեոս, զոր սասանեան քաջ քաջ.. հրաւորեցող եւ սպաս" ։ (4) Ոմանք. Մ՚եք ոչ ՚ի քէն լուաք զայսոցիկս քառս։ (5) Ոմանք. Բայց այցելուի գիտեմք Թէ զոր ՚ի քէն ընկալաք, եւ զոր ՚ի նշէ՝ հաստատուն պատկեցաք։ (6) Ոմանք. Բայց յայսմ յոյժ ազգումեցաս մեզ ՚ի քէն՝ զի մինչդեռ մարիամով ը.. մեւանգամ՚ ՚ի քէն լուի՚՚։ (7) Ոմանք. Ազգ փուլեով վզիչկին գրեալքիս առ մեզ զառաջդն, եւ կամ գուե ինքնին իսկ առ մեզ։ (8) Ոմանք. ՚ի ՚ր եւ Թէ այսպէս յայտնուԹե ցուցաս, եւ նովաս փրկեսց զմեզ ՚ի ձեռաց ա՚՚։ (9) Ոմանք. Իսկ են քանք նշ մեզ ազգդ.. զի սաեն այսոցիկ։ (10) Ոմանք. ԵԹէ ոչ է արդ զմեզ զաքեսն ընԹռեանուլ։ (11) Ոմանք. Եւ ոչ զնծ։

Digitized by Google

2 * և ոչ առնն յարուեւ մարմնոյ մեռելոյ * և ոչ ամուրդն
3 առնն քնաւ առեղծեալ յայ * և ոչ՝ ի կուսէն մարիա
4 մայ ծնեալ առնն գայ քո մարմնովն * և ոչ զաշխարհս
5 արարած առնն նայ, այլ հրեշտակք ուրուն * Ա՛ր դ՝
6 փոյթ յանձին կալջիր հասանել առ մեզ * զի առանց
7 գայթագղուելոյ կայցէ քաղաքս կորնթացւոց * և նո
8 յիմարութիւն յայս յանդիմանութիւն առնեցուն քոյ
առաքեալ մերժեալին * Ա՛ղջ լեր *
9 Ա՛ռն, առան զԹոմաղիա առաքեալք՝ ի քաղաքն փիլ
ղիպացւոց, թերեւսառս և ասքոս * ղի երբեմն առ ղայն
Թոմաղիա պատգոս՝ Թէպէտ և ինքն՝ ի կապանս էր վա
ռատունիկեայ ասպետական, երբեմն մուռանալ նմ
դիպաւանս, և առաջ առնուլ նմ վա բանիցն զոր լուաւ *
և ասէ ցաղով, երբէմ Թէ լաւ էր ինձ եԹէ ախմանեալ
էի և ընդ ան էի, քան Թէ առաչն նովին մարմնով,
և զայսպիսի բանս և զայլս լսեմ զառա վարգապե
առեալն, ղի արամուԹի՝ ի արամուԹէ վերայ հատանել
առաջիկ * Եւ յայդսմ առարկուանացայ վերայ կալ՝ի
կռապանս, և սկսանիլ զայդ աղէա առարակայս, առ որս
ընԹացեալ առաքեալն և մեկնեցնայից նր, գործել հնա
րի զաղրիս * Եւ այսպէս բազում չարչարանօք առնէր
պատգոս ԹղԹայն պատառախանի *
1 Պատգոս կարուսաւոր յայի քոյ առ եղբարս կորնԹաց
2 ցիս, ի բազմ վԹիպակէ առաջ ոչ՝ի * Ես ոչինչ կա
րի զարմացեալ եմ՝ եԹէ այդչափ վաղվաղակի ընԹաց
3 նան հրատարակեալ չարին * Ա՛ՅԼ ղի որ յոր վաղվաղակի
արագիջ զդալուսան իւր վա այնորիկ՝ որ փոփոխէն և
անաղ

---

(12) Ա՛նան՝ Եւ ոչ յարուեւ առնն մարմնոյ: (13) Ա՛նան՝ Եւ
ոչ քնաւ զմիրդն: (14) Ա՛նան՝ Ծնեալ առնն՝ մարմնով:
(15) Ա՛բրաած առնն յայ: (16) Ա՛նան՝ Ա՛րդ հղեալոյր
փոյթ: (17) Ա՛նան՝ Կացցէ ձգ.քս: (18) Մ՛երժելոցն՝
զաղջ լեր՝ի որ: (19) Ա՛նան՝ Սկսեալ զանն՝ Թերեւսառս
և ասքոս՝ երբեմն առնել պատգոսի զԹուղԹն, Թէպէ՛՝
վա ինսոսիկեայ ա՛՝՝՝ և սուգ առեալ վա բա՛՝՝ և ա
սէր լաւով, լաւ էր ինձ չեզդոյն վախմանել, և չե՝՝
ձգի առաջն նովին մարմնավս եմ, և այսպիսի բանս
ազեաոիկ լսեմ զվդռնէ՝՝ արամուԹի՝ի վա արամուԹ
հատա՛՝՝ զայդ աղէատ, ընԹռանալ մեքենայից սատա
նայի: Եւ այսպէս:

(1) Ա՛նան՝ կորգն վերնագիր այսպէս՝ Պատգոսի ԹուղԹի ի
քաղաքն Ասո. կորնԹացւոցդ ընԹերցուածք: (1) Ա՛նան՝ ի՝
քաղաքն Խոնդրոյ վԹիպակէտ՝ ոչ՝ի: (2) Ա՛նան՝ Ոչինչ զար
մանամ՝ Թէ այդչափ վաղվաղակի: (3) Ա՛նան՝ Ա՛ստուածն զայս
պատմեաց:

Digitized by Google

անարգեն զՔրիստոսն Տէր: * Ասէ ետս խակղբանէ զայն
ուսուցի ձեզ, որ ես ինքնին ընկալայ յառաջնոց ա-
ռաքելոցն, որ զնմ՛ ժամանակս ընդ ոեն մեռոյ յի քոն
շրջէին: * Եւ արդ՝ ասեմ, ևն ոը յի քո՛ ի մարիամայ
կօսէ ծնաւ, որ էր ի զաւակէն գաւթի, * ըստ ա-
ւետեաց Տգուոյն սրբ, ասե՛ն Տօրէ ի Տերկինից առա-
քեալ ի նմա * զև յաշխարհս մեռոցն յի, և ազատես-
ցե զմ՛ մարմին խբով մարմնոյն զև զմեզ ի մեռելոց
յարուսյե: * ոպ եցոյց զանձն օրինակ: * Եւ զև յայտ
լինել զև մարգն ի Տօրէ առեղծաւ: * վն այնորիկ մարգն
՛ի կորսեաւնն խբուա՛ անխնդիր ոչ ևնաց, * այլ խրնդ
րեցյաւ, զի՛ ի ձեռն որգեդրուաեն կենդանացն: * Քշի
ած ոը ոմմ որն է, Տայր ոն մեռոյ յի քո՛ն. որ ասաց
զերկինս և զերկիր, առաքեաց նախ՛ ի Տրեայն զմար-
գարէսն. * զի՛ ի մեզաց անաի նացս զնն կորզեսցե, և
Տանցէ յարգարուաեի խբ: * Չի կամեր նա փրկել
զաւանն Իւի, քաչեաց սրկ նա յոգւոյ անաի՛ ի վի՛
մարգարէիցն. * որ զանմնալսն ածպաշաուե և զծը-
նունդն քո՛ն քարոզեսցեն ժամանակը բ՛ մբ: * Իակ
որ անօրէն իշխանն էր իբրև ածանալ կամեցաւ, ձեռն
արկանէր ի՛ ն՛նոս. * և զամենայն մարդիկ մեզօք կա-
պէր. * քանզի ն. գաւտաւտանիք աշխարհի մերձենալ էին:
* Աչ ամենակալ իբրև արդարացուցանել կամեցաւ,
և ոչ կամեցաւ խոտել զնբ սակզծուածն, * իբրև ե
սեռ չարաբեալ, սղոքմեցաւ. * և առաքեաց ի վախ
Ճան ժամանակաց զՏոգին սը ի կոյսն, յառաջագոյն
նկատեալ մարգարէբք: * Որ իբրև սրսի մոզք հա-
ւատաց, եղև արժանի յղանալ և ծնանել զոր մեր յի
քո՛: * Չի կոչատական մարգնէն, որով հպարտացեալ

յոր:

(4) Ոմանք. Չայն ինչ ուսուցի ձեզ, զոր ես առա-
քեալ անտի... ընդ ոեն չքնեցան: (5) Ոմանք. Որ է
՛ի զաւակէ: (6) Ոմանք. Ես ի՛ երկինից ՛ի Տօրէ առա-
քեալ ՛ի նա: (7) Ոմանք. Չի աշխարհս մխիթարեցնի
յի: (8) Ոմանք. Ոպ և եցոյց զանձն իւր օրի՛: (9) Ո-
մանք. Յայտնի լինի զի: (10) Ոմանք. Վն որոյ և ՛ի կորըս
տեանն իւրում մ՛ին անխաթր ոչ: (11) Ոմանք. Կենդա-
նացուսյե: (12) Ոմանք. Առաքեաց նա առ Հրեայն
մարգա՛: (13) Ոմանք. Աչեաի կոչեցեք զնն ՛ի յար-
գա՛: (14) Ոմանք. Եւ սրկ նա ՛ի Տոգւոյ անաի իւրոյ
՛ի վի՛: (16)(17) Ոմանք. Չեռն արկանէր. եւ զնն և
զմ՛ մարմին մեզ՛: (19) Ոմանք. Ոև կամեցաւ: (21) Ո-
մանք. Առաքեաց նա ՛ի վախ՛... յերկոյն նկատեալ մար-
գարէից: (22) Ոմանք. Իբրև որ մոզք Տաւատաց, ար-
ժանի եղև: (23) Ոմանք. Յոր Տպարտացեալ:

Digitized by Google

յարդի՝ վճիռք չառնու, նովին մարդիկն կրասեմնաբար յան-
գիմանացեալ։ * Թէ չէր իսկ ասէ ցՕր՝ ի մարմին անդր
յիւր յա՛ղթ կացեալ և փրկեալ զիրեանս ի ծառայու-
թենէ՝ և ձգեալ զնոս ի կիսանեան յաւիտենից ի վեհա-
ռատնոյն։ * Ցր արդարութեանն տայնոյ ՚ի քէն մարդկին
առեալն։ * Ցր արդարութեանն տայնոյ ՚ի քէն մարդկին
ամբոխ վճռանդակաց զատուցանողաց։ * Յոր
և մեքն էրթալ հատուցցուք։ առատութեամբ։ * Ապա դի
առաջիկայ ՚ի թէ ոչ են նոքա որդիքս արգարոյն։ այլ ծառայ
գիւտն։ * զի զողորմածքն են այ կարճեն յանճանացն ի-
ւրեանց, * և առնեն ՚ի թէ ոչ են, երկիւղք և երկիւղ և տա-
ւարածոյք՝ ձեռագործք վճռոյ ամի։ * Ա՛յլ ինքեան ան-
ճառքն զօձին ուսումն առնին։ * բայց գուք զորութեն
այլ ՚ի բայց մերժելոյք ՚ի նմանէ։ և զնտարս միշտ ե-
նէ ՚ի ՀՀՀ ՚ի բայց հայտնեցոյց։ * Ցի ոչ էք գուք որ
դիք անհաղանգուրեն, այլ անհնազանդութեամբ սիրեցեալդ և
ի վերջ ոչ ամենայն։ * Ցայց որ ասեն՝ ընչք յաղագ
նորա։ * Ցորքան ի՞նչ չեն յառնելոյ ՚ի կիսանեան յաւիտենից
* այլ ՚ի գատաստանսն ՚ի թէ ոչ ՚ի գատաստան յարե-
նեն ինքեանս ՚ի մարմնով։ * զի զմարմինն զոր առնէ
Թէ չէք յաղթելոյ, նէ մի լեցէ յաղթելոյ։ զի այնպէս
ասէ ՚ի յաղթելոյն ուսուցանէալ գտանին։ * Ա՛յս և
գուք այլ կարնէնացիք գիտեք զդարձն ոչ սակաւ,
և զոյգոյ անբանութեամբ։ * զի Տայ ՚ի մէկ անկանիս յերկիր
և առաջ յայ-
նէ կամիցեն ոն զնոյն մարմին։ զգեցեալ։ * և ոչ ե-

Թէ

---

(24) Մանթ. Եթէ չէր ասէ. զի ՚ի մարմին անդր ... և ձգեաց զնա ՚ի կիսանան յաւիտենից։ (25) Մանթ. Բայ մարմին։ (26) Մանթ. Բայց և հաւատացեալքն, ապա՝։ (27) Մանթ. Ա՛ր գ գիտացիքդ ... այլ որդիք բարկութեան։ (28) Մանթ. Ա՛ր զողորմելն գնոսա՝։ (29) Մանթ. Որ ասէն եթէ ոչ երկիւղ և ոչ երկիւղ ... այ հօր ասի։ (30) Մանթ. Անիծեալ զանձինս նոցին։ (31) Մանթ. Ա՛յլ գուք զօր՝։ (32) Մանթ. Չև մի երկիւղք որդիք ան հնազանդեցեալ այլ մանկունք էք գուք սիրե՛ ... եկուզեցոյ այ։ (33) Մանթ. Վայ և ՀՀՀ։ (34) Մանթ. Ա՛ր որ ասէն ... նք ոչ են յաստնեալոց։ (35) Մանթ. Ա՛յլ ՚ի դնապատու Թէ և ՚ի գնասան յարիցեն Թերեւհաւատք մարդ՝։ (36) Մանթ. Որ ասէ Թէ չէք ... նք մի լեցէ յարուն կենաց զի այնպէս յարուցցէլոյն, անսուտ, ուրացեալ գտանին։ (37) Մանթ. Ա՛յց ասէ գուք և գուք կորնէացիք. ապա գիտեցէք ցորոյ անբանութեամբ։ (38) Մանթ. Չի ասեմ մի ոչ մերկ անկանիք յերկիր, և անդէն ՚ի յոր՝։ (39) Մանթ. ՚ի Նոյն մարմին, և զգեցեալ։ (40) Մանթ. Լուկ

Digitized by Google

արթուն պատուական կին: Եւ որ՝ որ տղամարդի ի մէջ բազմանայ եւ, գիտասցէ եւ ոչխարին, ոչն ,յուսասցէ, անուղղասցէ, անհնազանդ, միայնակ, միմն, նոխազախմոն, ըստ ասելոյն՝ անիծեցէք, անիծասցուք ասէ ի մէջ ձեր զայն ասելն եւ խնդասցէ անասն: Ես եմ յս: Եւ որ՝ տղայոց ընկեր ի քաղաք կրօնաւորաց մերոց. խնդասցէ ի նոր կիսանաս մէջ. հանդիպեսցէ տղայոցն վարս մեր. ան հոգ ընկեր՝ ի ժողովարանս մերոս. հանձնասցէ ի միս բանսարկեալ մերոյ. փակասցէ ի զգաստասէր մերոյ. բերկրեսցէ ի սիրելս մերոս զնոս:

Ջայս այժմ խօսիմ ընդ ձեզ եղբարք. փուճացեալ ի յատակեակայ գործս ձեր, ազգէն իսկ կատարեալ ի սր: Քէն զինչ այլ ունիցեմ ասել ձեզ, ասելիք զձերոյ ղեկավարական. ասելիք զբանաւորացն ձեր զտուրս. ասելիք զանհրաժեշտ գնալուս ես: Ով մեր ազ կա ան զնեսցէ՝ զոր յանդիսատեսին գործեցիք, ծանչէ ձեզ ասա՝ ասա ինձ զի ասացից ձեզ, ես ի ձմանէն ազգս մուտին գառաջ, և նոյնպէս վարիք. և զառաքինան կա հատարեսցէ ձեզ. և ած ընկալչիք ի ձեր ազգս մուծ:

Ե՛ եթ զայս աւուցէ առ նմ, յաղօթս երկայ գլուխս Ով որ զպատկա զայս հիւանդեցեր բոյով հիւանդանաք ցն: Ով որ զբէշ ծաղիկս գայս յանհատաւիլն ծաղիկ զբ յօդեցեր: Ով որ սերմանեցեր զկնի զանասնագոս բանս զայսոսիկ: Ով որ միայնդ ես խնդասիրալ զոչ ծառայիցդ, և զժիջեր՝ որ ձրի ըժշկիս: Ով որ միայնդ ես գարբեցար և անուսգարատան: Ով որ միայն գիշատդ ես և մարդասէր: Ով որ միայն փրկիչ և ազգատ: Ով որ միշտ ես և յաւիտեանսին, և ամ ուրեք մերձ ես ամէն խնդ ի քեզ յուսով պարգևօգդ ճաշիկաւ զանհնազանդ որ ի քեզ յուսան: Ով որ գիտես զչարախնդին մերոյ ամ ուրեք ընկճեսնալս և զարնուիլեն:

Ե՛ եթ ասաց ընդգրեաց հայց՝ և գոհացաւ այսպէս. Զոր օրհնութիւն կամ զոր պատարագ կամ զոր գոհութիւն ի գիւղանեալ հացիս անուանեացուք, այլ միայն զքեզ յն քէն: Փառաւորեմք ձեր զքեզ առացեալ հօր անուն:

ապատ'': Ոմանք. Ձերոյմ. ընդգոյգ՝ ի ձեզ կամաս ձեր...՝ ի ծուխ կալուիլ ձերոյմ... ձերոյմ...՝ ի սերելն ձեր զնա: ՟ք. Տայ. փուճացեալ առաջիկայ... կատարել՝ ի ձեր: Ոմանք. ՃՇՔԻկայ գործն... կիսերել՝ ի ամէն: Ոմանք. Ջի՞նչ այլ ինչ ունիցիմ... ընկալչիք մնան կամ ողոր՝ ի ձեզն: ՟ք. Ոմանք. Քոյին հիւանդացեալ յն... զկնի առաքեալ բանս քո: Բ.ՇՒ.Ո Ով որ միայն ողորմած ես և մեզ ասէր: Ոմանք. Ղ.ածիկս զամենան ողբ... մերոյ զեմ ուրեք զամբիծասցես: ՟ք. Տայ. Դացիս մնասուցուած քեզ. այլ միայն զքեզ ՟ր

Digitized by Google

փառաւորութիւնդ զմեզ գրան քո ։ փառաւորութիւնդ զայ-
րուեաւ քո որ յուշացաւ մեզ ։ փառաւորութիւնդ զՅանապարհն
քո ։ փառաւորութիւնդ զաւերին քո ։ զբանին ։ զՅուրհն ։ զհա-
ւատոն ։ զաղին ։ զանհաս մերոգարեան ։ զդաւանին ։ զաս-
բաւորն ։ զուռկանին ։ զմեծուԹիւնն՝ որ վս մեր կոչեցար
որդի մարդոյ ։ զՅիշմնարաւորն ։ զհանգիստն ։ զգիտու-
Թիւն ։ զզօրութիւն ։ զպատուիրանն ։ զհամարձակուԹիւն ։
զպատասխանիդ ։ զաս՝ի քեզ փախուստն ։ Ջի գուա ևս
ամ՝ արհետ անմահութե ։ և ապրեսցէ անսպասկանութե ,
և հիմն յաւիտենից ։ անսուսանելի զոյս ամ վս մեր ։
Ոդ զի մեր կոչեցեր զքեզ ոյսպիսիք ։ գիտասպուած զմեզ
ծուԹիդ քո , որ է անուանդ՝ի մէնջ ՛ի ժամանակիս յայս-
միկ ։ որ սրբոց միայն է առնանելի ։ և ՛ի միայնչէ ՛ի
քոմէ մարդն կերպասանելոյ ։

Ջ ։ Եւ բնակեալ Հոգին կարկատ Նէ ։ և ՛ի վէր իւրաքանչ-
իւրն եղբօր աղօԹս առնելով , արժանի լինիր Ընորհացն
ամն և սքի գործունեի ։ և Ջաշակել Նէր նոցունէս , և սասս
ցնալ ԹՀ՝ և ինձ մասն եղիցէ ընդ ձեզ , և խոստուԹիւն
ընդ ձեզ սիրելիք իմ՝ ։ Եւ ասէ ցբեւտոս ։ ասս Ջ քեզ
երկուս յերգասցդ Հանդերձ երկու որդովք , և փայ-
տասաք , և ևս ղկնի իմ ։ Եւ բեւտոս առանց յապաս-
վելոյ արար զոր Հրամայեաց նմա Ծառայն ամ յովհան-
նէս ։ Եւ երկար երանելին յովհաննէս ՛ի սասկն գնայր
առաքել գործոյն ։ Հրամայեալ բազումք սիրելոցն ՛ի սասկն
նմանել ։ և Հասեալ ՛ի չիրիմ նոր եղեալ սիրոյ՝ սասց
ցպատանեհան ։ բարեգործ որդեակդ ։ և Ծորա բրեին ։ Հակ
նա առեալեր գնա և ասէր ։ խոստացոյն լիցի բարեդ ։ Եւ
նա ՛ի բրեին Նէ խօսեր Ջ նա գբանն կենաց , և յորդորեր
զեկեղեցեան Ջ նմ՝ ՛ի ասանկն , չինեալ և Հաստատեալ լով զնա
՛ի սա ՛ի սա ։ և ասոցեա ևս ։ և Հիմն յաւիտենից ։
Ա՛նուանեալ այսու ևս ... և միայնով՝ ՛ի քոմէ մարդն
կերպասանելոյ ։

յայ անուանեալսցուք ։ Յոհան ։ Ջ յարուցի քո զարդ ցուցիր
քեզ մեզ ։ Բշմ ։ Ջանիսօս մարգարէին ։ Տ՛ ։ ՋմեծուԹին ,
զհրաշագործուԹիդն՝ որ վս մեր ։ ... և հիմն յաւիտենից ։
Ա՛նուանեալ այսու ևս ... և միայնով՝ ՛ի քոմէ մարդն
կերպասանելոյ ։

Ջ ։ Տ՛ կարկատեալ Նէ ։ ՛ի վէր ։ ասս ՛ի արժան՛ ... և
ասէցեն գործունէութիդ Հաստատեալ Նէ ։ Եւ ասաց ցնա , ԹԷ և
ինձ մասն Ջ ձեզ լիցի սիրելիք իմ՝ , և խոստուԹիւն սն Ջ
ձեզ ։ Յոհան ։ Հրամայեալ բազմաց սիրոյ ։ Տ՛ ։ Ի զուտ
ուԹիւն ։ Յոհան ։ Ջնոյ առաւել և ասէր ։ Տ՛ ։ Շինել և
Հաստատել զմեծուԹիւնն սն ՛ի միասս Նէ ։

Ջ ։ Տ՛ Շուրջանակի՝ ասէ և նա կամեր ։ սիրականդ

Digitized by Google

կաւ, մերկանայր երանելին զհանգերձեալն զայր զքեզանելին էր, և ստանայր իբրև զանկողին ինչ՝ի խորտե բրտութիւն։ և միայն նախատօտակն կացեալ հանգարձ զձեռս իւր՝ի վեր, և յայտնեալ կայր այսպիսի։ Ո՞ որ ընծայեցեր զմեզ յաւուրքս Հեղեանոսից։ Ո՛ որ առաքեցեր զմեզ յայնպիսի՝ ասէ։ Ո՛ որ ցուցեր զքեզ՝ի ձեռն մարգարէիցն քոց։ Ո՛ որ ոչ գաղտագրեցեր երբեք. այլ միշտ կենդաներ զկատարեալսն։ Ո՛ որ՝ի ձեռն ասնեցան բնութեց զքեզ ծանուցեր։ Ո՛ որ և անանուագ անգամ քարոզեցար։ Ո՛ որ զանապատս և զվայրենիսն հոգեին զգան և հանգարտ արարեր։ Ո՛ որ ծարաւելոյն ետ՝ քոյով բանիւ զքեզ խակ եռուսր։ Ո՛ որ մեռելոյն նմա տարար յայտնեցար։ Ո՛ որ ընկղմելոյն նմա յանօրէնութե տարար օրհնէք ցուցար։ Ո՛ որ հերքելոյն ետ՝ քնաւթիւն՝ի տառապանաչ՝ ընծայեցար փրկիչ։ Ո՛ որ յաղթեցեր հակառակ կսրգին՝ ՝ի քեզ ապաւինելոյն։ Ո՛ որ ետուր նմա զքո ձեռնդ, և յարուցեր զնա՝ի ժամուկան իւրոց։ Ո՛ որ ոչ թողեր զնա՝ի մարմնի կրնաւորել։ Ո՛ որ ցուցեր նմա զքնշամին իւր։ Ո՛ որ զքեռուքեր առաքս արտորեր՝ ասէ իմ՝յո։ Ո՛ որ հայրդ ետուր՝ի վեր քան զերկինս, և ասէ երկրաւորաց։ Ո՛ որ օրհնեցեր եւ ներեցեր ականաց, և օգականաց ընթացք. երկրաւորաց պատճառան. և երկիրդ սանդարամետականաց։ Ընկալ և զքոյդ յով հանեռս զհոգիս, Թերևս արժանի եղեալ՝ի քէն։

Ը. Ո՛ որ զնս պահեցեր մինչև՝ի ժամանակս յայս՝ ան մեռքդ՝ի խաչանակեալ կանանց։ Ո՛ որ և զհայրն ինձ՝ի կեն մարգ՝ ծանր գլուցեր։ Ո՛ որ յաւժամանակեալ կե նացս փրկեցեր զնս, և՝ի մշանջենաւորն առաքեցեր զքեզ։ Ո՛ որ՝ի մարմնաւոր ապառազալեցն որոշեցեր զնս։ Ո՛ որ՝ի գառն մեհուանդ զերծուցեր զնս, և՝ի քեզ միայն հաստատեցեր։ Ո՛ որ զծածառև սխտ ոչ-ոյ ի մէյ սանձեցեր, և զյայտնի գործս նորին խափանեցեր։

յիւրմէ երանելին։ Ման. Եւ ապրեանայր իբրև զանկողին ինչ։ Տպ. Զգեցեալ էր։ Եւ միայն նախատօտակն կայր՝ի խորտե բրտածին։ Համբարձ։ Ման. Համբարձ ձեռ զձեռս։ Տպ. Ո՛ որ ոչ գաղտագրեր երբեք։ Ման. Կենդանեաս զկատարեալսն։ որ ծարաւելոյն նմա տարար յայտնեցար։ Ո՛ որ մեռելոյն քոյ բանիւ զքեզ խակ եռուսր։ Տպ. Ընկղմելոյն յանօրէնութե տարար օրհնէք ցուցեր։ Ման. ՝ի առաստանայէ՝ ծանուցեր փրկիչ։ Տպ. Հաստատարդին տալով զօգնութե՝ի քեզ տապաստե՛։ . . . զքշնամին իւր։

Ը. Տպ. Ընդունար՝ի խաչեա՛։ . . տարարանացս փրկեցեր զնս, և՝ի մշանջենական կեանս առաքո՛։

Digitized by Google

ցեր։ Ո՛ որ ներկեցեր և հալածեցեր զխոստովանսն որ յնս։ Ո՛ որ անթեթ ղՀնձին իմ որ առ քեզ հաստատ ուցեր։ Ո՛ որ առանց սպասաքեզոյ պահեցեր զչաւիղս իմ որ՛ի քեզ։ Ո՛ որ աներկիմիտ եռուր զհաստատ իմ որ՛ի քեզ։ Ո՛ որ զքեզ գիտուն՝ որ՛ի քեզ տահմանեցեր ինձ։ Ո՛ որ գործոց իւրոցքանչելոց վարձս հատուցանես։ Ո՛ որ եղիր յոգւոյ խոնար, մի ինչ առաջագոյն պատուականն քան զքեզ համարել։

ՔԹ. Եւ ասդ ասր յն քն, զմտաւակարտութիւն զոր ընկալայ՛ի քէն կ՚ուրեցի։ արփանաւորեա զիս քոմ՝ հանգստուանդ, զքո զղոլորմիդ ընդհեղով ինձ, որ է անփոխուած և անձատ փրկուած։ Եւ՛ի գալս խնամ առաքել, ընկերկնացեալ հուրն։ վանեացի խաւարն։ ակարատացի վիհն։ համբաւացի հնոցն։ չիմացի զհեղեղն։ ամաչեցեն հրեշտակք չարին։ երկիցեն գիւք։ զմխեացին իշխանք։ զօրուածիք նր ընկճեացին։ ամենազմանիքն կայցեն։ ձախակազմանիքն մի մնասցին։ Քանաչրկուած պատգամացի։ սատանայ զարհուրեացի։ արտմատել նր աղոթից։ մոլորուածի նր սաստեացի։ առնչանարանք նր պատկառեցին։ յարձակմունք նր կապտեացին։ մանկունք նր չարչարեացին։ և ամ՝ արմատ նր տարուածեացի, և սգացի մինչև իսպառ։

Ք. Եւ ասէր ինձ զՀնձնապարհս իմ որ առ քեզ՝ անթաթաւիք և անգռնդատ վճարել։ առնուզ զայն զոր խոստացար այնոցիկ որ արդուբ կեցին, և պարկեշտութիւն սրբեցին զքեզ։ Եւ ասայ ինքեաւ զամ գնիցի, և ասեցեալ՝ Թէ գուս լեր ընդ իս ամր իմ յն քն։ և կոչմնեցուս՛ի խորափորին, ասր զՀանգիստն իւր ասրասծեաց։ Եւ ասացեալ ցինզ։ խաղաղութիւն ընդ ձեզ եղբարք։ և մինչ գնալ մեք ուրախ եաք և լայաք։ ասանդեաց զՀոգին՛ի ձեռն ամն՝ ձր աստքեալն և ասհետասանեալն յՀանգնէս։ Եւ յմի փոաք, և քնի պատիս, և զօրուն յատիս տեառնս յաւիտեանից։ Ամէն։

Ա.

Հանգ. Խոստացանիցէ գործոց արժանաւոր վարձս հատուցեր։ Տ. Խոստացանիցէ գործոց արժանաւոր վարձս հատուցանես։ ստացուածս առաքել համարել զքեզ։

ԼԲ. Տ. Աղաչամբ ինգուն է։ Հանգ. Եւ ասգ՛ի գալս իմ առ քեզ։ .. խոսմլատացի հնոցն։ Հանգ. Սատանայ կործանեացին։ Հանգ. Տանկանք նր խափանեացին. յարձակմունք նր տկարացին։

Ք. Տ. Կնքեալ զնիքն՝ ասացց, գուս լեր ընդ իս... Եւ ասացց ցինզ խաղաղութիւն ընդ ձեզ եղբարք իմ։ Հանգ. ԶՀոգին իւր երանելին յոհանիկս՛ի ձեռս ձն մատոյ յն քն, որում փառք յաւիտեանս։ Ամէն։

Digitized by Google

ԱՂԵՐՍ ԵՒ ԹԱՂԻ։

Ա մինչեայ ուրեք ամ իրիք փամփնակ է, անկէ գայ հասանէ յաստիս, և զարմանալ միւսանգամ անգլուխն գադտրէ։ Բայց յաղթօղն կարեաց միայն ամին յաղթէ։ Մի լինիր ամբարտաւան՝ յորժամ ի ցանկալի փառաւորեաս իցես, և մի գձուձ՝ յորժամ ի թշուառութեան հասանիցես։ Ջի երեք այսպէս զիրևան ունիցիս, արդար կշռիչ կենաց աչխարհիս լինիցիս։ Քիչ ուշ ի պարզ, և ուշ ի յօգուտ ածոյս ի միասակարութիս անկաք. այլ ի բիշմս և յանդհարինս և ի ապ-ստէս գառնուելիս. և չիչ ոք որ այնց միտիմար լինիցի մեզ։ Ցամ կաւակաց ծերոց բարուցն միանգամայն վրիպեցաք՝ յաչխարհիս և ի կենաց, և ի մեծութէ. և միայն օգնական չարչարացոյ զանմտութիւն գան։ Եւ արդ՝ քիչ բիշմ վշտաց պատահեցաք ուվ անձն, մի վհատիր յաչխատութիս. այլ հաստեցը ուվ սիրելի, իբրև զաւտ ինչ ածեալ զմեզ. երեք ոչ զոր կամի ոք և խորհի՝ զայն առնէ, այլ զոր ոչն ինդրի ոք և փափչի՝ զայն կրէ. այլ ածեղէն սահմանն ամի յաղթել խոհեայ։ Ա-ստց ամի, ասաց մեզ այսպէս. պատ-րաստ գլուխս մի. երեք յոյզք ան-կիւդանեաք, ան-յոյզք մեռանին։ Ելեք այնպէս էիք, պարտ է համբերել վշտաց, և առնել առաքինութեք կարեաց։ Ջի ուշ ոք է ինչ՝ և չէ ինչ ի կեանս երկրածնաց, և ոչինչ ի նմին հաստատութեք իրաց մարդկան կայ. այլ իբրև զանիւ շրջէ ամ և ընթանայ։ Եւ արդ՝ ես թախծեալ մտոք ընդ այսր ամի, գրեմ առ ձեզ ինձանէն իմոցմ և առ-նուագ հոր խոյ զբեմ թշուառութիւն իմ։ Վայ է ինձ յորժամ ածեմ զմտաս զփոփոխմունս։ զամ ինչ մարդ կան իբրև զմարդկան առնուանեմ. և մի միայն հաստատ իմ յոյս թողի ինձ զայ և ևթե զմարդասիրութիւն։

---

* Ոմանք. Ա իայն յամի յաղթէ։ Ոմանք. Ա րդարտակէտիչ կինդաց ձի։ Ոմանք. Ցամ կարծեցաց բարեաց ... յՁէ և ի փառաց և ի մեծութէ ... բիշմ վշտաց պարտեցաք ուվ անձն։ Ոմանք. Թշուառութիւնս իմ ... իբրև զմարդ առնամանեմ։

ՎԱԽՃԱՆ ՑԱՒԻԵԼՈՒԱԾՈՑ։

Digitized by Google

Ցուցակ վրիպակաց առաձինւոյ պատճառուն եղ համեմատ :

Ի Հատորն Ա :

Սխալ·	Ուղիղ·
Ծնն· Ը· 15· երկիրդ առաջի :	երկիրդ իմ առաջի :
իջ· 16· Եւ ուրեմնական ա" :	Եւ զուրեմնական ապրիլ :
Էլ 107· ձեր·նախնեաց վայե" :	Նա ինքն ի վայե" :
Եւիդ· Բ· 20· Աբդ՝ կոչեցեք :	Աբդ՝ կոչեցեք :
Ը· 10· Ցերեկէ և յե" :	Ցերեկէ և յե" :
Ջ· 14· Սարսն և քար" : Ի ծան" · Սարսուռ և քար" :	Սարսուռ և քար" : Ի ծան" : Սարսուռ և քար" :
Ժ· 26· Տէ մերոսմ :	Տէ ձոյ մերոսմ :
Ժ· Ի ծան" (15) Աստ· երկրին եգիպտացի" :	(15) Ասեն· Ցամաքերկիրքն եգիպտացի" :
Ղևտ· Ժա· 22· Ի նշէ և ըղջորեակը, որ ինչ :	Ի նշէ զջորեակը, և որ ինչ :
Թուոց· Ջ· 25· Ջքեզ· * և րևեցուսցէ :	Ջքեզ, * և երևեցուսցէ :
Ի· 7· Ի յայտնեացուք Ի :	Մի յերանեացուք Ի :
Ժջ· Ի ծան" · 49· Վա կորխոյ :	Վա կորխայ :
իւն· 19· Ի մանայիլէ :	Ի մանայելէ :
իշ· 9· Եւ զոհ նրի նա" :	Եւ զոհ նշ նա" :
իշ· 39· Եւ զփրկուն ձեր :	Եւ զփրկուն ձեր :
Երէր օրին· Ը· 10· Թէ եկեղեցացոյ : Ու Ի ծան" : Թէ եկեղեցացոյ :	Թէ եկեղեցացուս·· Ի ծան· Թէ եկեղեցացոյն :
Է· 21· Եւ ամենայնի զինչ :	Եւ մի ամենայնի զինչ :
Ժի· 9· Ճանապարհ նրի :	Ճանապարհս նրի :
Ցե·· Ը· 19· Ձգեաց զձեռն :	Ձգեաց զձեռնն :
Ժ· 42· Ջերկեր նրի աու :	Ջերկեր նշ աու :
Ժջ, 5· Երկրին արաբա :	Երկիրն արաբա :
Ժէ· Եւ մովաղա :	Եւ մովզաղա :
Ժի· 7· Թեմեր, և ասան :	Եթեր և ասան :
Ժի· 15· Եւ ընդ սերմոն :	Եւ ընդ սեմրոն :
իւ· 32· Էրիդ· Եւ զասուցեալն :	Էրիդ· Եւ զզասուցեալն :
իբ· 24· Ջի կայ ձեղ և·	Ջի կայ ձեր և :
Դ·ար· Ե· Ի ծան" · (30) Երաւգոն գոյն :	Երանգոյն գոյն :
Ջ· 26· Հանդես յայլակէզ :	Հանդես յողջակէզ :
Ժի· 30· Երկրէն եգիպտա" :	Ցերկրէն եգիպտա" :
Հռոս" · Ջ· 9· Ջամ ինչ եղիր :	Ջամ ինչ եղիր :

Ի

Ա. Թագ. Ը. Ի ձեռն" (9) Ձուխս ուխտաւո" :
Է. 13. Յաւելին Ի վր :
Ժ. 18. Աղբեայի եգիպ" :
ԺԶ. 20. Կայր Ի վր նր :
Իջ. Ի ձեռն" (15) Եւ դաս" :
Ի. Թագ. Ի. 40. Եւ ասաչուն :
ԺԷ. 7. Եւ վր ասան նր :
Բ. Թագ. Ը. Ի ձեռն". (26) Գա Թագիա գուստր :
Ա. Մնաց. ԻԶ. 13. Եւ քանասան :
Ա. 26. Ալկրուգ :
Ը. 49. Ձհայրն բառնայ :
Ի. 12. Եղբօրն եղեսեզնի. :
Ի. Ի ձեռն" (14) Հիսուհք :
ԺԷ. Ի ձեռն. (3) Պատար մի :
Ա. Եզր. Ի. 29. Ասախիայ :
Է. Եզր. Ը. 61. Որդի ակուս :
Ընէմ. Ի Ալքագ" . Որդւոյ Ասքաղնայ :
Ը. 16. Քահանայկին :
Է. 5. Եւ ժողովուրդն Ի :
Եսթէր. ԺԷ. 6. Ձարկամուձ :
Տովէ. Է. 16. Մուհակիք :
Նախադր" . Ա. Տայ. ԷԳ. 532 :
Հմր. ԺԷ. Ձայ. բառքիգէս . . հաղնուշ :
Ա. Մայ. Ը. Ի ձեռն. (5) Որ անուանիձ է ա" :
Ը. 1. Ձերկիքն հրէ" :
Է. Մայ. ԺԷ. Ի ձեռն" . (14) Փախատական :
Գ. Մայ. Ա. 11. Ըղձացա յաղդնէ :

Ձ. Ձուխս ուխտաւո" :
Ձաւելին երանել Ի վր
Աղբեայն եգիպ" :
Կայր Ի վր նր :
(15) Ասնփ . Եւ դաս" :
Եւ զատաչան :
Եւ Ի վր ասան նր :
(26) Ասնփ . Գաթիտղեա գուստր :
Եւ քանեան :
Ալկրուգ :
Ձհայրն բառնայ :
Եղբօրն եղեսեզնի :
Հիսուհք :
Գատաս մի :
Ասախիայ :
Որդիք ակուս :
Որդւոյ Ասքաղնայ :
Քահանայիցն :
Եւ զԺողովուրդն Ի :
Ձարկամուձ :
Մուհակիք :
Ձայ . և բառքիգէս . . հաղնուշ :
(5) Յօրիմայն . Ասնաս նեալ է աստքրան : Որ ասնփ . աստրեան :
Ձերկիքն հրէ" :
Փախատական :
Ընձացա յաղդնէ :

Ի Հատորն Ը.

Սադ. Ի ձեռն". (11)(12) Ձի" :
Ի. Ի ձեռն". (6) Մ Իեղբ
բուխ . . . զբոց Ի :
Հմ. Ի ձեռն". (3) Եւ ակ Ի
ցուցանել :
Ասայ. ԺԷ. ձեռն" (12) Էի :

(10)(11) Ասնփ . Ձի" :
Մ Իեղբուխ (7) Ասնփ . Ձբոց Ի :
Եւ ակ Ի ակնցուցանել :
Ձասի. ձեռն" : (12) Ասնփ . Իչխանուհ նր :

Ա.

Digitized by Google

Ա տակ։ իմ. 6. Կատաք գանձս։
Ի մոտ. ժբ. ։ի ծանօթս՚՚. (7) Ծնողք մանկացն։
ժԲ. 17. Ձանիւք։
Է։ 325. իբ. Էին ապահապատ ապանք։
Ես այ. Ե. ։11. ։ի ձեռն այ քոմմիք։
ԼԲ. 10. Ակրդ՝ յարեաց։
ԼԲ. 8. Ջատանիքդուսքք. զատանիքդուսքք։
ծՁ. 5. Եւ նոր վիրօքն։
Մ։ իս. 16. ։Իբր զարծուոյ։
ջ. ։ի ծան՚՚. (2) Հուռք եր՚՚։
Երէ՚՚. ԼԲ. 35. ։Որդուոյն եհռով՚՚։
Թագ. 14. ։ի մանդդոզ։
Գան. ա. ծան՚՚. (1) Լիւ։
ջ. 10. Եւ նուագարանաց։
ՁԱ. 17. ։ի ձեռաց քոյ։
Ե. 13. ։ի հինաւուցն։
Ը. 9. Եւ միոքէ։
Էլ. 698. Ցերկրորդ եւլա նեալն յեմ։

Կուռք զգանձս։
Ծնողք մանկանցն։
Ձայնիւք։
Էին ապահապանք։
։ի ձեռն այ քոմմիք։
Ակրդ՝ յարեաց։
Ջատանիքդուսքք. զատանիքդուսքք։
Եւ նոր վիրօքն։
Իբրև զարծուոյ։
Հիմանք եր՚՚։
Որդուոյն եհռով՚՚։
։ի մանդդոզ։
Ցառնլծան՚՚. (1) Ցօրինա կին. Կիւրտսի արքայ։
Եւ նուագարանաց։
։ի ձեռաց քոյ։
։ի հինաւուրցն։
Եւ ։ի միոքէ։
Ցերքրորդ եւանեալն։

։ի Հատուրն Ե։

Մ տպ։ Ժ. ։ի ծանօթ՚՚. (1) Եւ բաշխել պէտ։
ԺՁ. ։ի ծան. (13) Ոմանք. Պա այդորիկ։
ԺԸ. ։ի ծան՚՚. (8) Ցօրինակին. Երկու ձեռս և երկու ո՚՚։
Մ տպ։ ԺՁ. ։ի ծան՚՚. (23) Ոմանք. Գոհացաւ եւս։
Ղագ. Ը. 8. Որ ապահէին։
ԺՈ. ։ի ծան՚՚. (23) Ոմանք. Որ ոչ ընդ խա է։
ԽՈ. ։ի ծան՚՚. (36) Ոմանք. Որ լինելոց է։
Էլ. 236. ։ի վէրնագ՚՚. Ցառաջաքան գործոց առաջք՚՚։
Անդ. Ընդհանրական։
Գործ. Ձ. ։ի ծան՚՚. (25) Խորհեցան անուռխս։
ԺՁ. 10. Պատանայի. Թշնամ՚՚։
Ու ։ի ծան՚՚. Եւ թշնամի։

(1) Եւ բաշխել պէտ։
(13) Ոմանք. Պա այդորիկ։
(8) Ցօրինակին. Երկու ձեռս և երկու ո՚՚։
(23) Ոմանք. Գոհացաւ եւս։
Որք ապահէին։ ։ի ծան՚՚. (8) Ոմանք. Որ ապահէին։
(23) Ոմանք. Որ ոչ ընդ խա է։
Ցեամէ որ լինելոց է։
Ցառաջաքան գործոց առաջք՚՚։
Ընդհանրական։
Խորհեցան ։ի անուռխս։
Պատանայի, և թշնամ՚՚։
Ու ։ի ծան՚՚. Թշնամի։

Digitized by Google

Գործ · ժէ · ի ձան՝ · (43) Հմանդ · եւ իբրեւ ապրեալ՝ ։
ժէ · ի ձան՝ · (5) Հմանդ · Հաստատեալ ։
ժէ · ձան՝ · (6) ԼՔԴ ։
. . . . . .
. . . . . .
ժէ · 8 · Աչեցիք լսան միսխա ։
ժէ · 24 · Քահանան · զոտս նոցա ։
իէ · ձան՝ · (42) ԼՔԴ ։
. . . . . .
. . . . . .
Ցայն · ի Սիոն՝ · Ազատիչդն Յակովբայ ։
Է · Պետ · ա · ձան՝ · (1) ԼՔԴ ։
. . . . . .
. . . . . .
ա · 7 · Եւ ասծ ապաշխարքն ։
ա · Յովհ · Ե · ի ձան՝ · (18) Հմանդ · Յայց կ ծնեալ ։
Հրամէ Ջ · 2 · ի նմին կեցցեմք ։
ժէ · 11 · Հերձվածքն ։
Իդ · 402 · Է · Պատաշաձիցն առ նեալ ։
Է · կոչն · ա · 22 · Կնքեսայց զմեզ ։
Եւ · ձան՝ · (11) ԼՔԴ ։
. . . . . .
. . . . . .
Ջ · ի ձան՝ · (8) Ցօրինակին ձևոյէր · Փառաք և անարգանք ։
Եդէս · Ե · ի ձան՝ · (21) Հմանդ · Երկիւղին քոյ ։
. . . . . .
Փետ · Ջ · 18 · Ցանկայն ժա՝ ։
ա · Յիսուս · Ջ · ի ձան՝ · (8) Ցօրինակին պատուէր · Կենդանի եմ եմ ։
Իդ 536 · Է · Հաւժախալ լի՝ ։
550 · Եւ նոր եմ ։
551 · Ը · Թխաւորացաւոց ։
Ցայգ · Ե · 13 · Ցերկինս և երկիր ։
ին · 27 · Եւ պիղծ սուտ ։
Իբրեւ ապրեալ՝ ։
. . . . . .
(5) Հմանդ · Ի հերձուած ծոցն գայ՝ · Հաստատ՝ ։
Ցաւել ձան՝ · (6) Ցօրինակին · Հոդովիչդայն ապաստաքեալքն ։
Աչեցեալ ընդ միսխա ։
Քահանան · և զոտս նոց ։
Ցաւել ձան (42) Ցօրինակին ձևոյէր · Սիոն լուսզկիցի ։
Ազատիչդն Յակովբայ ։
. . . . . .
Ցաւել ձան՝ · (1) Ցօրինակին · Սիզ հանգչեսցէ Հաստատոց ։
Եւ ամենապատուականքն ։
. . . . . .
Ցայ ծնեալ կ ։
Ի նմին կեցցեմք ։
Հերձվածքն ։
Պատաշաձիցն առնեայ ։
. . . . . .
Կնքեսայցն զմեզ ։
Ցաւել ձան՝ · (11) Ցօրինակին ձևոյէր · Բայց է յոյսաստ ։
(8) Ցօրինակին · Փառաք և անարգանք ։
. . . . . .
(21) Հմանդ · Ցերկիւղն քոյ ։ Որ օրինակ ի · Երկիւղիւն ձեզ ։
Ցաւելոյն ժա՝ ։
(8) Ցօրինակին · Կենդանի եմ եմ ։
. . . . . .
Հաստատեալ լի՝ ։
Նոր եմ ։
Թխաւորացաւոց ։
Ցերկինս և յերկիր ։
. . . . . .
Եւ պիղծ և սուտ ։

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

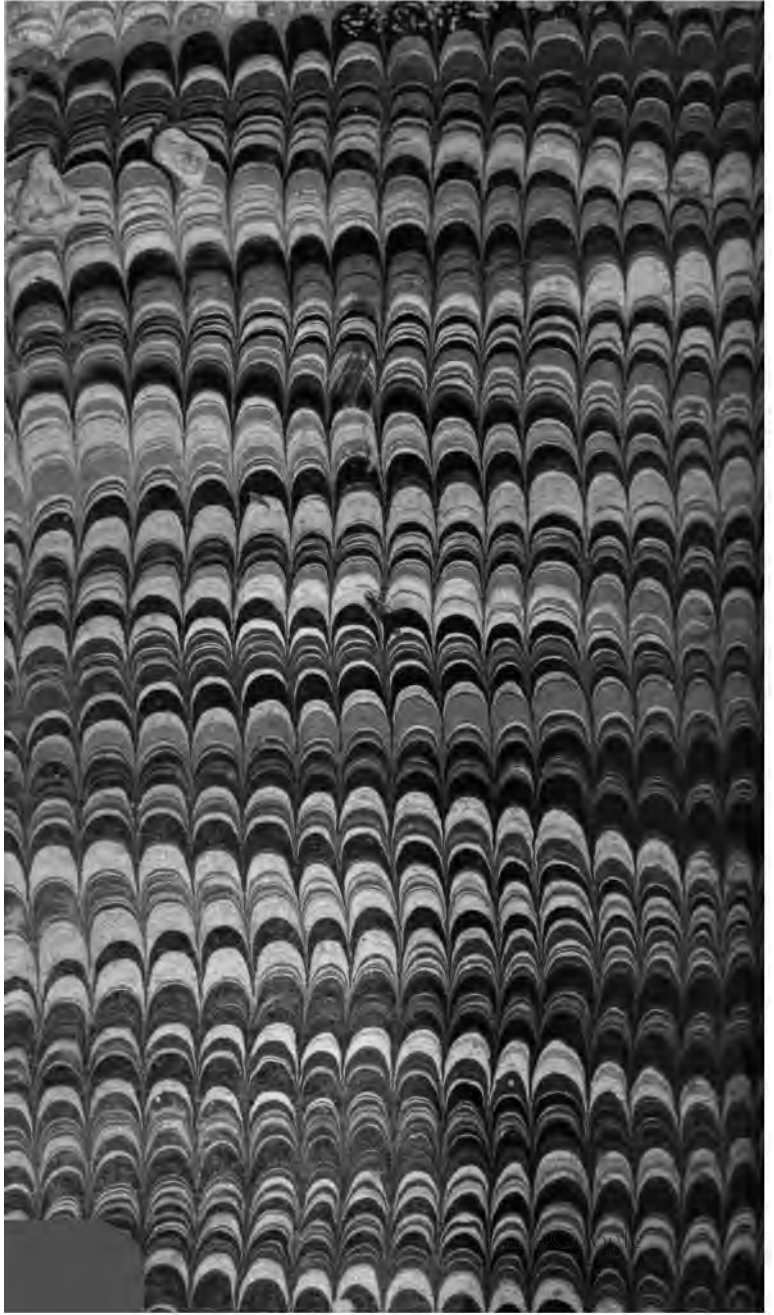

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

3 2044 014 272 69

his bo ould be eturned
ibrary before last
p

Digitized by Google

Digitized by Google